

Forgotten Books

— www.forgottenbooks.com —

Copyright © 2016 FB &c Ltd.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, distributed, or transmitted in any form or by any means, including photocopying, recording, or other electronic or mechanical methods, without the prior written permission of the publisher, except in the case of brief quotations embodied in critical reviews and certain other noncommercial uses permitted by copyright law.

DIE GRIECHISCHEN
CHRISTLICHEN SCHRIFTSTELLER
DER
ERSTEN DREI JAHRHUNDERTE

HERAUSGEGEBEN VON DER KIRCHENVÄTER-COMMISSION
DER PREUSSISCHEN AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN

EPIPHANIUS

ZWEITER BAND

LEIPZIG
J. C. HINRICHS'SCHE BUCHHANDLUNG

1922

IN DER REIHENFOLGE DES ERSCHEINENS BAND 31

Druck von August Pries in Leipzig.

Germany

HERMANN UND ELISE GEB. HECKMANN
WENTZEL-STIFTUNG

EPIPHANIUS

(-ANCORATUS UND PANARION)

HERAUSGEGEBEN

IM AUFTRAGE DER KIRCHENVÄTER-COMMISSION

DER PREUSSISCHEN AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN

VON

D. DR. **KARL HOLL**

ZWEITER BAND

PANARION HAER. 34—64

LEIPZIG

J. C. HINRICHS'SCHE BUCHHANDLUNG

1922

THE INSTITUTE OF MEDIAEVAL STUDIE
10 ELMSLEY PLACE
TORONTO 5, CANADA

DEC 9 1931

2367

Vorwort.

Nach langer Unterbrechung habe ich nun den zweiten Band dieser Ausgabe zu Ende führen können. Bogen 1—20 waren bereits im Juli 1916 abgesetzt. Ich habe die Aushängebogen mehrfach an Freunde verliehen; sie sind daher schon bisher in wissenschaftlichen Abhandlungen benützt worden. Ob ich das Werk im gleichen Stil wie seither, ob ich es überhaupt werde fortsetzen können, wird mit davon abhängen, wie die in diesen Tagen zur Verhandlung stehenden großen politischen Fragen entschieden werden.

Berlin, den 23. August 1922.

Karl Holl.

Sigelverzeichnis.

V = Vaticanus 503

M = Marcianus 125

U = Urbinas 17/18

Die übrigen Abkürzungen für benutzte Zeugen sind an Ort und Stelle erklärt

P am Rand bedeutet die Seitenzahlen von Petavius

D die von Dindorf

Ö die von Öhler

Im Apparat ist Corn. = Cornarius

Op. = Oporinus

Pet. = Petavius

Dind. = Dindorf

Öh. = Öhler

Jül. = A. Jülicher

Klosterm. = E Klostermann

Die Verbesserungen des Herausgebers sind mit * bezeichnet

+ = fügt hinzu

< = läßt aus

* = Lücke

† = Textverderbnis

[ ] = zu tilgen

< > = einzusetzen

λδ. Μαρκάσιοι. Μάρκος τις γεγένηται Κολορβάσου συμφοιτητής, **34, 1**
δύο ἀρχὰς καὶ αὐτὸς παρεισάγων. ἀθετεῖ δὲ νεκρῶν ἀνάστασιν, φαν-
5 τασίας δὲ τινὰς δι' ἐκπομάτων ἐξ ἐπαιδῆς εἰς κνάνεον χροῶμα καὶ
πορφύρεον † μεταβαλὼν μυσταγωγεῖ τὰς ἀπατωμένας γυναῖκας. καὶ **2**
αὐτὸς δὲ τῶν εἰκοσιτεσσάρων στοιχείων βούλεται τὰ πάντα † ἡγεῖ-
σθαι ὁμοίως Οὐαλεντίνῳ.

λε. Κολορβάσιοι. Καὶ οὗτος ὁ Κολόρβασος ὡσαύτως τὰ αὐτὰ **35**
10 διηγούμενος, κατὰ τι δὲ διαφερόμενος πρὸς τὰς ἄλλας αἱρέσεις, φημὶ
δὲ πρὸς τοὺς περὶ Μάρκον καὶ Οὐαλεντίνον, τὰς προβολὰς καὶ ὀγδο-
άδας ἑτέρως ἐδίδαξεν.

λς. Ἡρακλεωνῖται καὶ αὐτοὶ τῇ τῶν ὀγδοάδων φέρονται μυθο- **36, 1**
λογία, ἑτέρως δὲ παρὰ τὸν Μάρκον καὶ Πτολεμαῖον καὶ Οὐαλεντίνον
15 καὶ τοὺς ἄλλους. ἀλλὰ καὶ πρὸς τῇ τελευτῇ τοὺς παρ' αὐτοῖς **2**
τελευτῶντας | ὁμοίως τῷ Μάρκῳ λυτροῦνται δι' ἐλαίου, ὀποβαλσάμου **D215**
καὶ ὕδατος, ἐπικλήσεις τινὰς Ἑβραϊκαῖς λέξεσιν ἐπιλέγοντες ἐπὶ τῇ
κεφαλῇ τοῦ δῆθεν λυτρομένου.

V M anaceph. (die Nebenzeugen Joh. Dam. de haer. Migne 94, 700 A ff Doctr.
patr. c. 34; S. 267 Diekamp sind nur ausnahmsweise berücksichtigt)

3 bei der Zählung ist in V M außer der durchlaufenden Nummer (**λδ—μς**),
noch eine besondere für den 3. Tomos durchgeführt (**α—ιγ**); in der Regel stehen
beide Zahlen am Rand. Nur die erstere rührt jedoch von Epiph. selbst her, vgl.
S. 4, 10 | συμφοιτητής οι aus v V corr συμφοιτητής M **6** † μεταβαλὼν (μετα-
βάλλων anaceph.)] lies wohl μεταβαλλομένων <ἐνεργῶν> * | ἐμυσταγώγει V M
7f † ἡγεῖσθαι] lies etwa ἡρτῆσθαι * **9** am Rande **β** u. **λε** V M **11** τοὺς] τὰς
V M | vor τὰς ein πρὸς ausradiert V corr **13** am Rande **γ** u. **λς** VM **15f** πρὸς
τῇ — τελευτῶντας] ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τῶν παρ' αὐτοῖς τελευτώντων anaceph. **16** ὀπο///-
βαλσάμου, ο aus ω V corr ὀπῶβαλσάμου M ἀπὸ βαλσάμου anaceph.

λξ. Ὀφῖται, οἱ τὸν ὄφιν δοξάζοντες καὶ τοῦτον Χριστὸν ἡγού- 37
μειοι, ἔχοντες δὲ φύσει ὄφιν τὸ ἔρπετόν τοῦτο ἐν κίστη τινί.

λη. Καϊανοὶ ὡσαύτως ἅμα τοῖς πρότερον τὸν νόμον καὶ τὸν 38, 1
λαλήσαντα ἐν νόμῳ ἀθετοῦντες σαρκὸς τε ἀνάστασιν ἀρνούμενοι τὸν
5 Κάϊν δοξάζουσι, λέγοντες αὐτὸν τῆς ἰσχυροτέρας εἶναι δυνάμεως.
ἅμα δὲ καὶ τὸν Ἰούδαν ἐκθειάζουσιν, ὁμοῦ τε καὶ τοὺς περὶ Κορὲ καὶ 2
Δαθὰν καὶ Ἀβειρώων, ἀλλὰ καὶ τοὺς Σοδομίτας. | P230

λθ. Σηθιανοί. οὗτοι πάλιν τὸν Σῆθ δοξάζουσι, φάσκοντες αὐ- 39, 1
τὸν εἶναι ἐκ τῆς ἄνω Μητρὸς, μεταμεληθείσης ἐφ' ᾧ τοὺς περὶ τὸν
10 Κάϊν προεβάλετο, εἶτα συνελθούσης μετὰ τὸν Κάϊν ἀποβληθῆναι
καὶ τὸν Ἀβελ ἀποκτανθῆναι τῷ ἄνω Πατρὶ καὶ καθαρὸν σπέρμα Ὁ426
τὸν Σῆθ ποιησάσης· ἐξ οὗπερ λοιπὸν κατήχθη τὸ πᾶν τῶν ἀνθρώ-
πων γένος. καὶ αὐτοὶ δὲ ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας καὶ ὅσα οἱ ἄλλοι 2
δογματίζουσιν ἐδογματίσαν.

15 μ. Ἀρχοντικοί. οὗτοι πάλιν εἰς πολλοὺς ἄρχοντας τὸ πᾶν ἀνα- 40, 1
φέρουσι καὶ τὰ γενόμενα ἐκ τούτων γεγενῆσθαι λέγουσιν· ἀλίσκονται
δὲ καὶ ἐπὶ αἰσχροτήτι τινι. σαρκὸς δὲ ἀνάστασιν ἀθετοῦσιν καὶ 2
παλαιὰν διαθήκην διαβάλλουσιν. κέχρηται δὲ καὶ παλαιᾷ καὶ νέᾳ
διαθήκῃ, ἐκάστην λέξιν εἰς τὸν ἑαυτῶν νοῦν μεθοδεύοντες.

20 μα. Κερδωνιανοί, οἱ ἀπὸ Κέρδωνος <τοῦ> ἀπὸ Ἡρακλέωνος δια- 41, 1
δεξαμένου τὴν μετοχὴν τῆς πλάνης, προσθέντος δὲ τῇ ἀπάτῃ· ὅς
ἀπὸ τῆς Συρίας εἰς Ρώμην μεταναστὰς τὸ κήρυγμα αὐτοῦ ἐξέθετο
ἐν χρόνοις Ὑγίνου ἐπισκόπου. δύο δὲ ἀρχὰς κηρύττει οὗτος ἐναν- 2

V M anaceph.

1 δ u. λξ VM | Ὀφῖται + Ὀφῖταί εἰσιν M nachgetragen V corr 2 φύσει
ὄφιν < anaceph. | τοῦτο < VM 3 ε̄ u. λη VM | Καϊανοὶ + καὶ Καϊανοὶ
M nachgetragen V corr | τοῖς] ταῖς VM 5 εἶναι < anaceph. 6 καὶ² oben
drüber V corr | τοὺς] τοῖς M 7 Ἀβειρώων VM 8 ζ̄ u. λθ VM 9 ἐκ τῆς
— μεταμεληθείσης] ἐκ μεταμελείας τῆς ἄνωθεν μητρὸς anaceph. | ἐφ' ᾧ *] ἐφ'
ῆ VM 9f ἐφ' ᾧ — προεβάλετο, εἶτα < anaceph. 10 συνελθούσης getilgt V corr
< M | τὸ < anaceph. | ἀποβληθῆναι < anaceph. 11 ἀποκτανθῆναι + συν-
ελθούσης M nachgetragen V corr 12 πᾶν τῶν *] πάντων VM anaceph. 14 vor
ἐδογματίσαν + καὶ αὐτοὶ anaceph. 15 ζ̄ u. μ VM | πολλὰς ἀρχὰς anaceph.
16 λέγουσιν < anaceph. 18 μεταβάλλουσι anaceph. | καὶ¹ < anaceph.
19 ἐκάστην λέξιν aus ἐκάστη λέξει V corr 20 ἦ u. μα VM | <τοῦ> ἀπὸ *] ἀπὸ VM
τοῦ statt ἀπὸ anaceph. | Ἡρακλείου VM 20f διαδεξαμένου Pet.] δεξάμενοι VM
διαδεξάμενοι anaceph. 21 προσθέντος — ἀπάτῃ < anaceph. | ὅς aus ὡς V corr
21f ὅς — ἐπισκόπου] ἀπὸ δὲ . . . μεταναστάντος καὶ . . . ἐκθεμένου anaceph.
23 Ὑγιεινοῦ M | δὲ oben drüber V corr

τίας ἀλλήλαις, μὴ | εἶναι δὲ τὸν Χριστὸν γεννητὸν· ὁμοίως τε νεκρῶν D 216
ἀνάστασιν ἀθετεῖ καὶ τὴν παλαιὰν διαθήκην.

μβ. Μαρκιωνισταί. Μαρκίων ὁ ἀπὸ Πόντου ὀρμώμενος ἐπισκό- 42, 1
που μὲν ἦν υἱός, φθείρας δὲ παρθένον ἀπέδρα διὰ τὸ ἐξεῶσθαι ὑπὸ
5 τοῦ ἰδίου πατρὸς ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, ἀνελθὼν τε εἰς Ῥώμην καὶ αἰ- 2
τήσας μετάνοιαν τοὺς κατ' ἐκεῖνο καιροῦ * καὶ μὴ τυχῶν, ἐπαρθεὶς
κατὰ τῆς πίστεως ἐδογματίσει, τρεῖς ἀρχὰς εἰσηγησάμενος, ἀγαθόν τε
καὶ δίκαιον καὶ φαῦλον, εἶναί τε τὴν καινὴν διαθήκην ἀλλοτρίαν τῆς
παλαιᾶς καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ λαλήσαντος. ἀνάστασιν σαρκὸς ἀθετεῖ, 3
10 βάπτισμα δίδωσιν οὐ μόνον ἓν, ἀλλὰ καὶ δύο καὶ τρία μετὰ τὸ παρα-
πεσεῖν· ὑπὲρ δὲ τῶν τεθνεώτων κατηγουμένων ἄλλοι παρ' αὐτοῖς
βαπτίζονται. ἀδεῶς δὲ καὶ γυναιξὶν ἐπιτρέπει δῆθεν λουτρὸν διδόναι.

μγ. Λουκιανισταί. Λουκιανός τις ἀρχαῖος, οὐχ ὁ νῦν ἐν χρόνοις 43
Κωνσταντίνου γενόμενος, πάντα κατὰ Μαρκίωνα ἐδογματίσειν, ἕτερα
15 δὲ παρὰ τὸν Μαρκίωνα καὶ αὐτὸς δῆθεν περισσοτέρως δογματίζει. | P 231

μδ. Ἀπελληϊανοί. καὶ οὗτος ὁ Ἀπελλῆς τὰ ὅμοια Μαρκίωني καὶ 44, 1
Λουκιανῶ κακίζει τὴν πᾶσαν ποιήσιν καὶ τὸν πεποιηκότα. οὐχ ὁμοίως 2
δὲ τούτοις τρεῖς ἀρχὰς εἰσηγήσατο, ἀλλὰ μίαν μὲν ἀρχὴν καὶ ἓνα θεόν,
ὄντα ἀνώτατον καὶ ἀκατονόμαστον, αὐτὸν δὲ τὸν ἓνα πεποιηκέναι
20 ἄλλον. καὶ οὗτος ὁ γεγονώς, πονηρὸς εὐρεθείς, ἐποίησεν ἐν τῇ αὐτοῦ
φauλότητι τὸν κόσμον.

με. Σευηριανοί. Σευῆρος πάλιν τις τῶ Ἀπελλῆ συνεπόμενος | τὸν 45, 1
μὲν οἶνον ἀποβάλλεται καὶ τὴν ἄμπελον, ἔκ τε τοῦ δρακοντοειδοῦς Ö 428
Σατανᾶ καὶ γῆς μυθολογῶν πεφυκέναι, συνελθόντων ἀλλήλοις. τὴν 2

V M anaceph.

1 ἀλλήλαις < anaceph. 2 ἀθετῶν anaceph. | καὶ + τὰ κατὰ V
3 9 u. **μβ** V M | ὁ] οὗτος anaceph. 5 τε] δὲ anaceph. | ἐν τῇ Ῥώμῃ anaceph.
6 * <πρεσβυτέρους> * 10 καὶ δύο < V M 11f ἄλλοι — βαπτίζονται] ἑτέρους
βαπτίζει anaceph. 12 δὲ < anaceph. | δῆθεν < anaceph. 13 ι u. **μγ** V M
14 κατὰ + τὸν anaceph. 14f ἕτερα δὲ] πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἕτερα τινὰ M πρὸς
δὲ τούτοις καὶ nachgetragen, τινὰ auf Rasur statt δὲ V corr 15 περισσότερον
anaceph. 17 κακίζει] δογματίζει, κακίζων anaceph.; τὰ ὅμοια ist adverbial ge-
braucht, vgl. S. 4, 3 18 τρεῖς ἀρχὰς εἰσηγήσατο] δογματίζει καὶ τρεῖς ἀρχὰς
anaceph. | μὲν < anaceph. 19 ἀκατο||νόμαστον, ο aus ω V corr | τὸν ἓνα
< anaceph. 20 οὗτος ὁ γεγονώς] αὐτὸς ὁ γενόμενος anaceph.; lies viell. οὗτος ὁ
<δι' αὐτοῦ> γεγονώς * | ἐν < anaceph. | ἑαυτοῦ anaceph. 22 **ιβ** u. **με** V M |
τις πάλιν anaceph. 23 τε] δὲ anaceph. 24 Σατανᾶ anaceph. | συνελθόντων
ἀλλήλοις < anaceph.

τε γυναῖκα παραιτεῖται. φάσκων ἀριστερᾶς δυνάμεως αὐτὴν ὑπάρχειν.
ὀνομασίας τέ τινας ἀρχόντων καὶ βίβλους | τινὰς ἀποκρύφους παρεια- 3 D217
ἀγει. τὰ ὅμοια δὲ ταῖς ἄλλαις τὴν σαρκὸς ἀνάστασιν ἀθετεῖ καὶ
παλαιὰν διαθήκην.

5 $\bar{\mu}\zeta$. Τατιανοί. οὗτος συνήκμασεν Ἰουστίνῳ τῷ μάρτυρι τῷ ἁγίῳ, 46
τῷ καὶ φιλοσόφῳ. μετὰ δὲ τὴν τοῦ μάρτυρος καὶ φιλοσόφου Ἰου-
στίνου τελευτὴν προσεφθάρη τοῖς τοῦ Μαρκίωνος δόγμασιν μαθη-
τευθεῖς τῷ αὐτῷ, τὰ τε ἴσα αὐτῷ ἐδογματίσεν καὶ ἕτερα προσθεῖς
παρ' ἐκεῖνον. ἐλέγετο δὲ ἀπὸ Μεσοποταμίας ὀρμαῖσθαι. | P232
Ö430

10 Ταῦτα τὰ κεφάλαια τοῦ πρώτου βιβλίου τῶν τριῶν τόμων τοῦ
κατὰ τεσσαράκοντα ἕξ αἰρέσεων.

∇ M anaceph.

1 τε < anaceph. | παραιτεῖται φάσκων < anaceph. 2 τε] δὲ anaceph.
| βιβλία τινὰ ἀπόκρυφα anaceph. 5 $\bar{\iota}\gamma$ u. $\bar{\mu}\zeta$ VM | Τατιανοὶ + Τατιανὸς
anaceph. | συνήκμασεν + μὲν anaceph. 6 τῷ καὶ φιλοσόφῳ < anaceph.
6f Ἰουστίνου τελευτὴν καὶ φιλοσόφου VM 7f μαθητευθεῖς + δὲ anaceph.
8 ἕτερα προσθεῖς] πάλιν ἕτερα VM 9 δὲ < M

Μάρκος δέ τις, ἀφ' οὗπερ οἱ Μαρκῶσιοι καλούμενοι, ἀπὸ τού- 1, 1
των ὀρμώμενος καὶ ἕτερα παρὰ τούτους τολμήσας κακὰ τῷ κόσμῳ
ἐξήμεσε· τούτους γὰρ διαδέχεται τοὺς περὶ Σεκοῦνδον καὶ Ἐπιφάνη καὶ
5 Πτολεμαῖον καὶ Οὐαλεντίνον, εἰς περισσοτέραν δὲ ἀγνοτώδη συνάθροισιν ἐπήρθη. γύναια γὰρ καὶ ἄνδρας παρ' αὐτοῦ πεπλανημένα τε καὶ 2
πεπλανημένους ἐπηγάγετο, ὑποληφθεὶς ὁ ἔλεινός διορθωτῆς εἶναι
τῶν προειρημένων ἀπατεώων, μαγικῆς ὑπάρχων κυβείας ἐμπειρότα-
τος. ἀπατήσας δὲ τοὺς προειρημένους πάντας καὶ τὰς προειρημένας 3
10 προσέχειν αὐτῷ ὡς γνωστικωτάτῳ καὶ δύναμιν τὴν μεγίστην ἀπὸ
τῶν ἀοράτων καὶ ἀκατονομάστων τόπων ἔχοντι, ὡς πρόδρομος ὢν
ἀληθῶς τοῦ Ἀντιχρίστου ἀποδέδεικται. τὰ γὰρ Ἀναξιλάου παίγνια 4
τῆ τῶν λεγομένων μάγων πανουργία συμμίξας, δι' αὐτῶν φαντάζων
τε καὶ μαγεύων, εἰς ἔκπληξιν τοὺς | ὄρῳντάς τε καὶ πειθομένους D218
15 αὐτῷ περιέβαλεν, ὡς καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ ἔτι καὶ εἰς δεῦρο τοῦτο ἐπι- P233
τελοῦσιν. οἱ δὲ τὰ ἀπὸ περιεργίας * ὄρῳντες δοκοῦσι δυνάμεις τινὰς 5
ἐν χερσὶν αὐτοῦ ἐπιτελεῖσθαι καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς ταῦτα ποιούντων.
τὸν γὰρ νοῦν καὶ αὐτοὶ ἀπολέσαντες οὐχ ὄρῳσι, μὴ γινώσκοντες δο- 6
κιμάσαι, ὅτι ἀπὸ μαγείας ἢ σύστασις τοῦ παρ' αὐτοῦ παιγνίου ὡς
20 ἔπος εἰπεῖν ἐπιτελεῖται. αὐτοὶ γὰρ ἐμβρόντητοι παντάπασι γεγόνα-
σιν, ὑπαχθέντες κακῇ τινι ὑπονοίᾳ. φασὶ γὰρ τρία ποτήρια λευκῆς 7
ὑάλου παρ' αὐτοῖς ἐτοιμάζεσθαι κεκραμένα λευκῷ οἴνῳ καὶ ἐν τῇ
ἐπιτελουμένῃ παρ' αὐτοῦ ἐπῳδῇ, τῇ νομιζομένῃ εὐχαριστίᾳ, μετα- Ö432

V M 6—16 fast wörtlich nach Irenaeus adv. haer. I 13, 1; I 114f Harvey
(= lat.); vgl. auch Hippolyt refut. VI 39, 1; S. 170, 11—14 Wendland

1 Überschrift κατὰ Μαρκωσίων ἰδ̄ ἢ καὶ τριακοστῇ τετάρτῃ V M 4 Ἐπι-
φανῆ|||, ν wegradiert V corr 6 παρ'] ὑπ' statt παρ' V corr ὑπ' M 8 vor μαγι-
κῆς + <ἄτε>? * 11 ἀκατο|||νομάστων, ο aus ω V corr | ἔχοντι aus ἔχων τι
V corr 12 Ἀναξιλάου, α auf Rasur V corr 13 vor τῇ zwei Buchstaben aus-
radiert V 15 ἀπ' *] ὑπ' V M 16 * <ὀρμώμενα> *

βάλλεσθαι εὐθύς, τὸ μὲν ἐρυθρὸν * ὡς αἷμα, τὸ δὲ πορφύρεον, τὸ δὲ κυάνεον.

Ἐγὼ τοίνυν ἵνα μὴ εἰς δεύτερον κάματον ἑαυτὸν ἐπιδῶ, ἀρκε- 8
σθῆναι δεῖν ἡγησάμην τοῖς ἀπὸ τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἁγιωτάτου
5 Εἰρηναίου κατ' αὐτοῦ τοῦ Μάρκου καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ ὁρμωμένων
πραγματευθεῖσιν, ἅτινα ἐνταῦθα πρὸς ἔπος ἐκθέσθαι ἐσπούδασα, καὶ
ἔστιν τάδε. φάσκει γὰρ αὐτὸς Εἰρηναῖος ὁ ἅγιος ἐν τῷ ὑποφαίνειν
τὰ ὑπ' αὐτῶν γερόμενα, λέγων οὕτως·

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ.

10 Ποτήρια οἴνω κεκραμένα προσποιούμενος εὐχαριστεῖν καὶ ἐπὶ πλέον 2, 1
ἐκτείνων τὸν λόγον τῆς ἐπικλήσεως πορφύρεα καὶ ἐρυθρὰ ἀναφαίνεσθαι
ποιεῖ, ὡς δοκεῖν τὴν ἀπὸ τῶν ὑπὲρ τὰ ὅλα Χάριν τὸ αἷμα τὸ ἑαυτῆς
στάζειν ἐν τῷ ἐκείνου ποτηρίῳ διὰ τῆς ἐπικλήσεως αὐτοῦ καὶ ὑπεριμείρε-
σθαι τοὺς παρόντας ἐξ ἐκείνου γεύσασθαι τοῦ πόματος, ἵνα καὶ εἰς αὐτοὺς
15 ἐπομβρήσῃ ἢ διὰ τοῦ μάγου τούτου κληζομένη Χάρις. πάλιν δὲ γυ- 2
ναξίην ἐπιδοῦς ἐκπόματα κεκραμένα αὐτὰς εὐχαριστεῖν | ἐγκελεύεται παρε- D 219
στῶτος αὐτοῦ. καὶ τούτου γενομένου, αὐτὸς ἄλλο ποτήριον πολλῶ μείζον
ἐκείνου, οὗ ἢ ἐξηπατημένη ἠὲχαρίστησε, προσενεγκῶν καὶ μετακενώσας
ἀπὸ τοῦ μικροτέρου τοῦ ὑπὸ τῆς γυναικὸς ἠὲχαριστημένου εἰς τὸ ὑπ' αὐ-
20 τοῦ κεκομισμένον * ἐπιλέγων ἅμα οὕτως »ἢ πρὸ τῶν ὄλων, ἢ ἀνευνόητος 3
καὶ ἄρρητος Χάρις πληρῶσαι σου τὸν ἔσω ἄνθρωπον καὶ πληθύναι ἐν σοὶ
τὴν γνῶσιν αὐτῆς, ἐγκατασπείρουσα τὸν κόκκον τοῦ σινάπεως εἰς τὴν
ἀγαθὴν γῆν. | καὶ τοιαῦτά τινα εἰπὼν καὶ ἐξοιστρήσας τὴν ταλαίπωρον 4 P 234
θαυμαστοποιὸς ἀνεψάνη, τοῦ μεγάλου πληρωθέντος ἐκ τοῦ μικροῦ ποτηρίου,
25 ὥστε καὶ ὑπερεκχεῖσθαι ἐξ αὐτοῦ. καὶ ἄλλα τινὰ τούτοις παραπλήσια
ποιῶν ἐξηπάτησε πολλοὺς καὶ ἀπαγύροχεν ὀπίσω αὐτοῦ.

22f vgl. Matth. 13, 31 u. 8

V M 9ff Irenaeus adv. haer. I 13, 2ff; I 115ff Harvey (= lat.), vgl. Hippolyt
refut. VI 39, 2ff; S. 170, 14ff Wendland

1 * <γινόμενον> * 4 δεῖν angeflickt V corr 7 αὐτὸς Pet.] αὐτοῖς V M
8 γερόμενα *] λεγόμενα V M 10 ποτήρια οἴνω κεκραμένα] pro calice enim vino
mixto lat. 12 ποιεῖ Ausgg.] ποιεῖν V M 13 ἐκείνω V 13f ὑπεριμείρεσθαι
Ausgg.] ὑπερομείρεσθαι, ειρ auf Rasur V corr ὑπερομείρεσθαι M 15 δὲ < lat.
19 εὐχαριστημένου V 20 κεκομισμένον Ausgg.] κεκοσμημένον V M allatus lat.
| κεκομισμένον + multo maiorem lat. | * alte Lücke; ergänze wohl <εὐχαρι-
στεῖ> * | ἅμα] statim lat. | ἢ² < Hipp. 23 τὴν ταλαίπωρον] illam infelicem
lat. 24 μεγάλου + calix lat. 26 ἀπαγύροχεν V M

Εἰκὸς δὲ αὐτὸν καὶ δαίμονά τινα πάρεδρον ἔχειν, δι' οὗ αὐτός τε 5
 προφητεύειν δοκεῖ καὶ ὅσας ἀξίας ἡγεῖται (γενέσθαι) μετόχους τῆς χάριτος
 αὐτοῦ προφητεύειν ποιεῖ. μάλιστα γὰρ περὶ γυναῖκας ἀσχολεῖται καὶ τού- 6
 των τὰς εὐπαρύφους καὶ περιπορφύρους καὶ πλουσιωτάτας, ἃς πολλάκις
 5 ὑπάγεσθαι πειρώμενος, κολακεύων φησὶν αὐταῖς »μεταδοῦναί σοι θέλω
 τῆς ἐμῆς Χάριτος, ἐπειδὴ ὁ πατὴρ τῶν ὄλων τὸν ἄγγελόν σου διὰ παντὸς
 βλέπει πρὸ προσώπου αὐτοῦ. ὁ δὲ τόπος τοῦ Μεγέθους ἐν ἡμῖν ἐστί·
 δεῖ ἡμᾶς εἰς τὸ ἓν καταστῆναι. λάμβανε πρῶτον ἀπ' ἐμοῦ καὶ δι' ἐμοῦ 7
 τὴν Χάριν. εὐτρέπισον σεαυτὴν ὡς νύμφη ἐκδεχομένη τὸν νυμφίον ἑαυτῆς, Ὡ 434
 10 ἵνα ἔσῃ ὁ ἐγὼ καὶ ἐγὼ ὁ σύ. καθίδρυσον ἐν τῷ νυμφῶνί σου τὸ σπέρμα
 τοῦ φωτός. λάβε παρ' ἐμοῦ τὸν νυμφίον καὶ χώρησον αὐτὸν καὶ χωρή-
 θητι ἐν αὐτῷ. ἰδού, ἡ Χάρις κατῆλθεν ἐπὶ σέ· ἄνοιξον τὸ στόμα σου
 καὶ προφήτευσον«. τῆς δὲ γυναικὸς ἀποκρινομένης »οὐ προεφήτευσα 8
 πώποτε καὶ οὐκ οἶδα προφητεύειν«, ἐπικλήσεις τινὰς ποιούμενος ἐκ δευ-
 15 τέρου εἰς κατάπληξιν τῆς ἀπατωμέ|νης φησὶν αὐτῇ »ἄνοιξον τὸ στόμα σου D220
 (καὶ) λάλησον ὅ τι δήποτε καὶ προφητεύσεις«. ἡ δὲ χαυνωθεῖσα καὶ 9
 κεπρωθεῖσα ὑπὸ τῶν προειρημένων, διαθερμανθεῖσα τὴν ψυχὴν ὑπὸ τῆς
 προσδοκίας τοῦ μέλλειν αὐτὴν προφητεύειν, τῆς καρδίας πλέον τοῦ δέοντος
 παλλούσης, ἀποτολμᾷ λαλεῖν ληρώδη καὶ τὰ τυχόντα, πάντα κενῶς καὶ 10
 20 τολμηρῶς, ἅτε ὑπὸ κενοῦ τεθερμαμμένη πνεύματος (καθὼς ὁ κρείσσων
 ἡμῶν ἔφη περὶ τῶν τοιούτων (προφητῶν), ὅτι τολμηρὸν καὶ ἀναιδὲς ψυχὴ
 κενῷ ἀέρι θερμαινομένη) καὶ ἀπὸ τούτου λοιπὸν προφήτιδα ἑαυτὴν ὑπο- 11
 λαμβάνει καὶ εὐχαριστεῖ Μάρκῳ τῷ ἐπιδιδόντι τῆς ἰδίας χάριτος αὐτῇ καὶ
 ἀμείβεσθαι αὐτὸν πειρᾶται, οὐ μόνον κατὰ τὴν τῶν ὑπαρχόντων δόσιν
 25 (ὅθεν καὶ χρημάτων πλῆθος πολὺ συναγέροχεν), ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν τοῦ

V M lat. (Hipp. bis Z. 3)

2 (γενέσθαι) *] *fieri* lat. 3f καὶ τούτων τὰς] *et hoc circa eas* lat. 4 περι-
 φορφύρους VM 5 μεταδοῦναί σοι] *participare te* lat. 6 τῆς ἐμῆς] *ex mea* lat.
 7 τοῦ μεγέθους] *tuae magnitudinis* lat. 8 δεῖ Ausgg.] δι' VM *oportet* lat. | εἰς
 τὸ ἓν καταστῆναι (καταντῆσαι? Jül.) *, vgl. S. 8, 2] εἰς τὸ ἐγκαταστῆσαι VM *in unum*
convenire lat. 10 ἔσῃ oben drüber V corr 13 προεφήτευσα, προε auf Rasur V corr
 16 (καὶ) *] *et* lat. 16f καὶ κεπρωθεῖσα nachgetragen V corr 17 ὑπὸ¹ u. 2]
 lies ἀπὸ? * 18 καρδίας + *eius* lat. | πλέον] *multo plus* lat. 20 κενοῦ
 < lat. 21 ἔφη] *exequitur* lat. | (προφητῶν) *] *prophetis* lat. | τολμηρὸν καὶ
 ἀναιδὲς] *audax et inverecunda est* lat.; lies viell. τολμηρὸν καὶ ἀναιδὲς (τι) *
 22 vor κενῷ + *quasi* lat. | ἀπὸ τούτου λοιπὸν] *exinde* lat. 22f ὑπολαμβάνει
 Pet.] μεταλαμβάνει VM *putat* lat. 24 πειρᾶται] *gestit* lat. | μόνο|||ν, ο aus ω
 V corr | τῶν ὑπαρχόντων] *substantiae suae* lat. 25 συναγέροχεν *] *synegenochēn*
 VM *collegit* lat.

σώματος κοινωνίαν, κατὰ πάντα ἐνοῦσθαι αὐτῷ προθυμουμένη, ἵνα σὺν αὐτῷ κατέλθῃ εἰς τὸ ἓν.

Ἦδη δὲ τῶν πιστοτέρων τινὲς γυναικῶν τῶν ἐχουσῶν τὸν φόβον τοῦ 12 P 235
θεοῦ καὶ μὴ ἐξαπατηθεισῶν, ἃς ὁμοίως ταῖς λοιπαῖς ἐπετήδευσε παρα-
5 πείθειν κελεύων αὐταῖς προφητεύειν, [καὶ] καταφυσήσασαι καὶ καταθεμα-
τίσασαι αὐτὸν ἐχωρίσθησαν τοῦ τοιούτου † θιάσου, ἀκριβῶς εἰδυῖαι ὅτι 13
προφητεύειν οὐχ ὑπὸ Μάρκου τοῦ μάγου ἐγγίνεται τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλ'
οἷς ἂν ὁ θεὸς ἄνωθεν ἐπιπέμψῃ τὴν χάριν αὐτοῦ, οὗτοι θεόσδοτον ἔχουσι
τὴν προφητείαν καὶ τότε λαλοῦσιν ἔνθα καὶ ὅποτε θεὸς βούλεται, ἀλλ'
10 οὐχ ὅτε Μάρκος κελεύει. τὸ γὰρ κελεύον τοῦ κελευομένου μείζον τε καὶ 14
κυριώτερον, ἐπεὶ τὸ μὲν προηγείται, τὸ δὲ ὑποτέτακται. εἰ οὖν Μάρκος
μὲν κελεύει ἢ ἄλλος τις, ὡς εἰώθασιν ἐπὶ τοῖς δείπνοις <ἀπὸ> τοῦ κλήρου
οὗτοι πάντοτε παίζουσιν καὶ ἀλλήλοις ἐγκελεύεσθαι τὸ προφητεύειν καὶ πρὸς
τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας ἑαυτοῖς μαντεύεσθαι, ἔσται ὁ κελεύων μείζων τε καὶ
15 κυριώτερος τοῦ προφητικοῦ πνεύματος, ἀνθρωπος ὢν, ὅπερ ἀδύνατον. D 221
ἀλλὰ τοιαῦτα κελευόμενα ὑπ' αὐτῶν πνεύματα καὶ λαλοῦντα, ὅποτε βού- 15
λονται αὐτοί, ἐπίγεια καὶ ἀδρανῆ ἐστι, τολμηρὰ δὲ καὶ ἀναιδῆ, ὑπὸ τοῦ
Σατανᾶ ἐκπεμπόμενα πρὸς ἐξαπάτησιν καὶ ἀπώλειαν τῶν μὴ εὐτονον τὴν
πίστιν ἣν ἀπ' ἀρχῆς διὰ τῆς ἐκκλησίας παρέλαβον φυλασσόντων. | Ö 436
20 3. Ὅτι δὲ φίλτρα καὶ ἀγώγιμα πρὸς τὸ καὶ τοῖς σώμασιν αὐτῶν ἐνου- 3, 1
βρίζουσιν ἐμποιεῖ οὗτος ὁ Μάρκος ἐνίαις τῶν γυναικῶν, εἰ καὶ μὴ πάσαις,
αὗται πολλάκις ἐπιστρέψασαι εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ ἐξωμολογήσαντο,
καὶ κατὰ τὸ σῶμα ἠχρειώσθαι ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐρωτικῶς πάνυ αὐτὸν πεφι-
ληχέναι· ὥστε καὶ διάκονόν τινα τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ [τῶν] ἡμετέρων ὑπο- 2
25 δεξάμενον αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ περιπεσεῖν ταύτῃ τῇ συμφορᾷ, τῆς
γυναικὸς αὐτοῦ εὐειδοῦς ὑπαρχούσης καὶ τὴν γνώμην καὶ τὸ σῶμα δια-
φθαρείσης ὑπὸ τοῦ μάγου τούτου καὶ ἐξακολουθησάσης αὐτῷ πολλῷ χρόνῳ·

V M lat.

1 vor κατὰ + et lat. | προθυμουμένη] *cupit* lat.; lies ποθυουμένη? * 3 πι-
στοτέρων Ausgg.] προτέρων V M *fidelissimis* lat. 5 [καὶ] *] < lat. 6 θειά-
σου, ei aus ι V corr | τοῦ τοιούτου † θιάσου] *ab huiusmodi ihsano, qui se divi-
num spirare simulabat* lat.; lies etwa ἀπὸ τοῦ τοιούτου γόητος, θεῖόν τι πνέειν
προσποιουμένου * 12 <ἀπὸ> τοῦ κλήρου *] *sortibus* lat. 13 πάντοτε] *omnes*
lat. 14 vor ἑαυτοῖς + *eos* lat. 16 τοιαῦτα + *quidem* lat. 17 ἐπίγεια *]
ἐπίσαθρα, σαθρ auf Rasur V corr ἐπίσαθρα M *terreni* lat. 20 ὅτι δὲ] *adhuc*
etiam lat. | vor φίλτρα + et lat. | πρὸς τῷ V 21 ἐμποιεῖ] *efficit* lat. | οὗτος
ὁ] *hic idem* lat. 23 ἠχρειώσθαι . . . καὶ ἐρωτικῶς] *extermīnatas . . . velut cupidine*
et inflammatas lat. 24 [τῶν] * 25 ταύτῃ τῇ] *huiusmodi* lat. | vor τῆς + *nam* lat.

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

τοῦτο ἡσυχῇ δὲ πως ἑαυτὰς *, ἀπηλπικυῖαι τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ ἔνιαι μὲν εἰς τὸ παντελὲς ἀπέστησαν, ἔνιαι δὲ ἐπαμφοτερίζουσι καὶ τὸ τῆς παροιμίας πεπόνθασι, μήτε ἔξω μήτε ἔσω | οὔσαι, ταύτην ἔχουσαι τὴν ἐπικαρπῖαν 0438 τοῦ σπέρματος τῶν τέκνων τῆς γνώσεως.

5 Οὗτος (οὖν ὁ) Μάρκος μήτραν καὶ ἐκδοχεῖον τῆς Κολορβάσου Σιγῆς 4, 1 αὐτὸν μονώτατον γεγονέναι λέγων, ἅτε μονογενῆς ὑπάρχων, αὐτὸ τὸ τοῦ Ὑστερήματος (σπέρμα) κατατεθὲν εἰς αὐτὸν ὣδὲ πως ἀπεκύησεν. αὐτὴν 2 τὴν πανυπερτάτην ἀπὸ τῶν ἀοράτων καὶ ἀκατονομάστων τόπων τετράδα κατεληλυθῆναι σχήματι γυναικείῳ πρὸς αὐτὸν (ἐπειδὴ, φησί, τὸ ἄρρεν αὐ- 10 τῆς ὁ κόσμος φέρειν οὐκ ἴδύνατο) καὶ μηνῦσαι αὐτήν, τίς ἦν, καὶ τὴν τῶν πάντων γένεσιν, | ἦν οὐδενὶ πώποτε οὐδὲ θεῶν οὐδὲ ἀνθρώπων ἀπεκάλυψε, P237 τούτῳ μονωτάτῳ | διηγήσασθαι οὕτως εἰποῦσαν· ὅτε τὸ πρῶτον ὁ Πα- 3 D223 τῆρ, (οὐ οὐκ ἔστιν πατήρ) οὐδεὶς, ὁ ἀνευνόητος καὶ ἀνούσιος, ὁ μήτε ἄρρεν μήτε θῆλυ, ἠθέλησεν αὐτοῦ τὸ ἄρρητον ῥητὸν γενέσθαι καὶ τὸ ἀόρατον 15 μορφωθῆναι, ἦνοιξε τὸ στόμα καὶ προήκατο λόγον ὅμοιον αὐτῷ· ὃς παραστάς ὑπέδειξεν αὐτῷ ὃ ἦν, αὐτὸς τοῦ ἀοράτου μορφὴ φανείς. ἡ δὲ ἐκ- 4 φώνησις τοῦ ὀνόματος ἐγένετο τοιαύτη· ἐλάλησε λόγον τὸν πρῶτον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἥτις ἦν ἀρχή, καὶ ἦν ἡ συλλαβὴ αὐτοῦ στοιχείων τεσσάρων. ἐπισυνῆψεν (τε) τὴν δευτέραν, καὶ ἦν καὶ αὐτὴ στοιχείων τεσ- 20 σάρων. ἐξῆς ἐλάλησε τὴν τρίτην, καὶ ἦν [καὶ] αὐτὴ στοιχείων δέκα. καὶ τὴν μετὰ ταῦτα ἐλάλησε καὶ ἦν [καὶ] αὐτὴ στοιχείων δεκαδύο. ἐγένετο οὖν ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὅλου ὀνόματος στοιχείων μὲν τριάκοντα, συλλαβῶν

V M lat.; von Z. 8 an Hippolyt refut. VI 42, 3ff; S. 173, 25ff Wendland

1 τοῦτο] *hoc ipsum* lat. | ἡσυχῇ δὲ πως] *in silentio sensim* lat. | δὲ] γε Jül. | * etwa (ὑποσπῶσαι) *] *retrahunt* lat. 3 μήτε¹ nachgetragen V corr | *intus . . foris* lat. 5 οὕτως V | (οὖν ὁ) Ausgg.] *igitur* lat. 5f Σιγῆς αὐτὸν] *εἰσηγήσατο αὐτὸν* aus Σιγῆς αὐτὸν hergestellt V corr *εἰσηγήσατο αὐτὸν* M *silentii semet* lat. 6f αὐτὸ τὸ τοῦ Ὑστερήματος < lat. 7 (σπέρμα) Ausgg.] *semen* lat. | πως < lat. 8 τὴν πανυπερτάτην ἀπὸ] *quae est a summis et ab* lat. | τόπων Ausgg.] *τούτων* V M *locis* lat. 9 γυναικείῳ Ausgg.] *γυναικείου* V M *muliebri* lat. 10 μηνῦσαι + *quoque* lat. | τίς] ἥτις Hipp. 12 solo lat. μόνῳ Hipp. 13 (οὐ οὐκ ἔστιν πατήρ) οὐδεὶς *] ὥδινεν V M *cuius pater nemo est* lat. αὐτοῦ Hipp. 14 ῥητὸν ausradiert V corr < M | γενέσθαι Hipp.] *γεννηθῆναι* V M *fieri* lat. | ἀόρατον + *sibi* lat. 16 ἐπέδειξεν Hipp. | αὐτῷ V M Hipp.] *ei* lat.; alter Pehler für αὐτὸ? * | αὐτὸς zu ὃ ἦν gezogen lat. 18 ἥτις < lat. | ἦν² < lat. 19 ἐπισυνῆψεν (τε) *] *coniunxit et* lat. ἔπειτα συνῆψε Hipp. | καὶ² < lat. 20 ἐξῆς ἐλάλησε] ἐξελάλησε Hipp. | ἐλάλησε + *et* lat. | καὶ¹] ἥτις Hipp. | [καὶ] *] < lat. Hipp. | αὐτὴ < Hipp. 21 μετὰ ταῦτα] *τετάρτην* Hipp. | [καὶ] *] < lat. (steht bei Hipp.) 22 τοῦ ὀνόματος ὅλου ἡ ἐκφώνησις Hipp. | μὲν < lat. Hipp.

δὲ τεσσάρων. ἕκαστον δὲ τῶν στοιχείων ἴδια γράμματα καὶ ἴδιον χα- 5
ρακτῆρα καὶ ἰδίαν ἐκφώνησιν καὶ σχήματα καὶ εἰκόνας ἔχειν καὶ μηδὲν
αὐτῶν εἶναι, ὃ τὴν ἐκείνου καθορᾶ μορφήν, οὕπερ αὐτὸ στοιχεῖόν ἐστιν·
ἀλλὰ οὐδὲ γινώσκειν † αὐτόν, οὐδὲ μὴν τὴν τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἕκαστον
5 ἐκφώνησιν γινώσκειν, ἀλλὰ ὃ † αὐτὸς ἐκφωνεῖ, ὡς τὸ πᾶν ἐκφωνοῦντα
τὸ ὅλον ἠγεῖσθαι ὀνομάζειν. ἕκαστον γὰρ αὐτῶν μέρος ὄν τοῦ ὅλου τὸν 6
ἴδιον ἦχον ὡς τὸ πᾶν ὀνομάζειν καὶ μὴ παύσασθαι ἠχοῦντα, μέχρις ὅτου | Ö 440
ἐπὶ τὸ ἔσχατον γράμμα τοῦ ἐσχάτου στοιχείου μονογλωσσήσαντα κατα-
τήσαι. τότε δὲ καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ὅλων ἔφη γενέσθαι, ὅταν 7
10 τὰ πάντα κατελθόντα εἰς τὸ ἓν γράμμα μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐκφώνησιν
ἠχῆσῃ· ἧς ἐκφωνήσεως εἰκόνα τὸ ἀμὴν ὁμοῦ λεγόντων ἡμῶν ὑπέθετο εἶναι.
τοὺς δὲ φθόγγους ὑπάρχειν τοὺς μορφοῦντας τὸν ἀνούσιον καὶ ἀγέννητον
Αἰῶνα· καὶ εἶναι τούτους μορφάς, ἃς ὁ κύριος ἀγγέλους εἶρηκε, τὰς διη-
νεκῶς βλεπούσας τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός.

15 Τὰ δὲ ὀνόματα τῶν στοιχείων τὰ κοινὰ καὶ ῥητὰ | Αἰῶνας καὶ λόγους 8 D224
καὶ ῥίζας καὶ σπέρματα καὶ πληρώματα καὶ καρποὺς ὠνόμασε, τὰ δὲ
καθ' ἓνα αὐτῶν καὶ ἐκάστου ἴδια ἐν τῷ ὀνόματι τῆς ἐκκλησίας ἐμπερι-
χόμενα νοεῖσθαι ἔφη. ὧν στοιχείων τοῦ <ἐσχάτου> στοιχείου τὸ ὕστερον 9
γράμμα φωνὴν προήκατο τὴν αὐτοῦ· | οὗ <ὁ> ἦχος ἐξεληθὼν κατ' εἰκόνα P238
20 τῶν στοιχείων στοιχεῖα ἴδια ἐγέννησεν· ἐξ ὧν τὰ τε ἐνταῦθα διακεκοσμη-
σθαί φησι καὶ τὰ πρὸ τούτων γεγεννησθαι. τὸ μέντοι γράμμα αὐτό, οὗ 10
ὁ ἦχος ἦν συνεπακολουθῶν τῷ ἦχῳ κάτω, ὑπὸ τῆς συλλαβῆς τῆς ἑαυτοῦ

13 vgl. Matth. 18, 10

V M lat. Hipp.

3 οὕπερ αὐτό] *neque ipsum super* lat. | αὐτό Hipp.] αὐτός V M *ipsum* lat.
4 ἀλλὰ — αὐτόν < Hipp. | † αὐτόν] *eum* lat.; alter Pehler für αὐτό * 5 γινώ-
σκειν Hipp.] *poliorkei* V M *pleonektein* Epitome *scire* lat. | † αὐτός] *ipse* lat. αὐτός
Hipp.; alter Pehler für αὐτό * | ὡς] *ita* lat. | ἐκφωνοῦντα V M Hipp.] *quod enuntiat*
lat.; ἐκφωνοῦντα ist als neutr. plur. zu verstehen, ebenso wie ἠχοῦντα Z. 7
6 ἠγεῖσθαι < lat. | ὀνομάζειν + αὐτόν Hipp. | ὄντα Hipp. 7 ἠχοῦντα] *sonantia* lat.;
vgl. Z. 5 8 ἐσχάτου Hipp.] ἐκάστου V M *novissimi* lat. | μονογλωσσήσαντα]
singulariter enuntiatata lat. 9 καὶ < Hipp. | γενέσθαι] *futuram* lat. 10 αὐ-
τὴν < M 11 ἧς] τῆς τε Hipp. | ὑπέθετο] *tradidit* lat. 12 φθόγγους < Hipp.
17f ἐμπεριεχόμενα νοεῖσθαι] *contineri et intelligi* lat. 18 ἔφη < Hipp. | <ἐσχά-
του> Hipp.] *novissimi* lat. | ὕστατον Hipp. 19 <ὁ> Hipp. 20 vor ἴδια ein
καὶ ausradiert V corr 21 γεγεννησθαι *, vgl. S. 12, 13] *γεγεννησθαι* V M Hipp.
generata lat. | αὐτό + τὸ ἦχος τῷ ἦχει V M (in den Text gedrungene Grammatiker-
bemerkung, veranlaßt durch das ὁ ἦχος . . . τῷ ἦχῳ) 22 ἦχει V | κάτω
Ausgg.] καὶ τῷ V M ebenso Hipp. *deorsum* lat.

ἀνειλήθηθα: ἄνω λέγει, εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ ὅλου· μεμενηκέναι δὲ εἰς τὰ
κάτω τὸν ἦχον, ὡσπερ ἔξω ριφέντα. τὸ δὲ στοιχείον αὐτό, ἀφ' οὗ τὸ 11
γράμμα σὺν τῇ ἐκφωνήσει τῇ ἑαυτοῦ συγκατῆλθε κάτω, [δ] γραμμάτων
εἶναι φησι τριάκοντα καὶ ἐν ἑκαστον τῶν τριάκοντα γραμμάτων ἐν ἑαυτῷ
5 ἔχειν ἕτερα γράμματα, δι' ὧν τὸ ὄνομα τοῦ γράμματος ὀνομάζεται· καὶ 12
αὐτὸ πάλιν τὰ ἕτερα δι' ἄλλων ὀνομάζεσθαι γραμμάτων καὶ τὰ ἄλλα δι'
ἄλλων, ὡς εἰς ἄπειρον ἐκπίπτειν τὸ πλῆθος τῶν γραμμάτων. οὕτω δ' ἂν
σαφέστερον μάθοις τὸ λεγόμενον·

5. Τὸ δέλτα στοιχείον γράμματα ἐν ἑαυτῷ ἔχει πέντε, αὐτό τε τὸ 5, 1
10 δέλτα καὶ τὸ ε καὶ τὸ λάμβδα καὶ τὸ ταῦ καὶ τὸ ἄλφα, καὶ ταῦτα πάλιν
τὰ γράμματα δι' ἄλλων γράφεται γραμμάτων καὶ τὰ ἄλλα δι' ἄλλων. εἰ οὖν 2
ἢ πᾶσα ὑπόστασις τοῦ δέλτα εἰς ἄπειρον ἐκπίπτει, ἀεὶ ἄλλων ἄλλα γράμ-
ματα γεννώντων καὶ διαδεχομένων ἄλληλα, πόσω μᾶλλον ἐκείνου τοῦ
στοιχείου μείζον εἶναι τὸ πέλαγος τῶν γραμμάτων; καὶ εἰ τὸ ἐν γράμμα 3
15 οὕτως ἄπειρον, ὅρα ὅλου τοῦ ὀνόματος τὸν βυ|θὸν τῶν γραμμάτων, ἐξ ὧν Ö442
τὸν Προπάτορα ἢ Μάρκου Σιγῆ συνεστάναι ἐδογματίσει. διὸ καὶ τὸν Πατέρα 4
ἐπιστάμενον τὸ ἀχώρητον αὐτοῦ δεδωκέναι τοῖς στοιχείοις, ἃ καὶ Αἰῶνας
καλεῖ, ἐνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὴν | ἰδίαν ἐκφώνησιν ἐκβοᾶν, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι D225
εἶνα τὸ ὅλον ἐκφωνεῖν.

20 Ταῦτα δὲ σαφηνίσασαν αὐτῷ τὴν Τετρακτὺν εἰπεῖν· θέλω δὴ σοι καὶ 5
αὐτὴν ἐπιδειξάει τὴν Ἀλήθειαν. κατήγαγον γὰρ αὐτὴν ἐκ τῶν ὑπερθεῖν
δωμάτων, ἔν' ἐσίδῃς αὐτὴν γυμνὴν καὶ καταμάθῃς τὸ κάλλος αὐτῆς, ἀλλὰ
καὶ ἀκούσης αὐτῆς λαλούσης καὶ θαυμάσης τὸ φρόνιμον αὐτῆς. ὅρα 6

V M lat. Hipp.

1 λέγει Hipp.] λέγειν V M dicit lat. 3 descendit lat. κατῆλθε Hipp. | [δ]
Ausgg.] < lat. Hipp. 4 εἶναι φησι] ait esse lat. φησὶν εἶναι Hipp. | τῶν τριάκοντα]
ex his XXX lat. 5 δι' ὧν Hipp.] δι' οὗ V M per quas lat. 6 αὐ] μὴν Hipp.
7 ὡς] ὥστε Hipp. | τῶν γραμμάτων] διὰ τῶν γραμμάτων γραφέντος Hipp.
8 μάθοις] μάθοι τις Hipp. 9 ἔχει ἐν ἑαυτῷ Hipp. habet in se lat. | αὐτό τε
< Hipp. | τε] δὲ M 10 τὸ ε] τὸ εἶ V, vgl. S. 13, 2 | λάβδα M | ταῦτα
πάλιν] αὐτὰ ταῦτα Hipp. 12 ἄει, ἄ auf Rasur V corr < lat. 14 τὸ πέλα-
γο:] τὸν τόπον (l. πόντον) Hipp. | εἶ] εἰς M 15 ἄπειρον < οὕτ)ως Hipp. |
ὄραται Hipp. 16 ἢ Μάρκου — ἐδογματίσει] ἢ Μάρκου φιλοπονία, μᾶλλον δὲ
ματαιοπονία βοῦλεται συνιστᾶν Hipp. 20 εἰπεῖν] dedisse lat. | θέλω δὴ σοι
Ausgg.] θεανδήσοι V M volo autem tibi lat. θέλω δὲ σοι Hipp. 22 ἵνα ἴδῃς] Hipp.
| αὐτῆς τὸ κάλλος Hipp. 23 τὸ φρόνιμον] sapientiam lat. τὸ φρόνιμα Hipp.
23f ὅρα οὖν κεφαλὴν] vide quid igitur in caput eius lat.

οὖν κεφαλὴν ἄνω, τὸ α καὶ τὸ ω, τράχηλον δὲ β καὶ ψ, ὤμους ἅμα χερσὶν
 γ καὶ χ, στήθη δ καὶ φ, διάφραγμα ε καὶ υ, κοιλίαν ζ καὶ τ, αἰδοῖα η
 καὶ σ, μηροὺς θ καὶ ρ, γόνατα ι καὶ π, κνήμας κ καὶ ο, σφυρὰ λ καὶ ξ,
 πόδας μ καὶ ν. τοῦτό ἐστι τὸ σῶμα τῆς κατὰ τὸν μάγον Ἀληθείας,
 5 τοῦτο τὸ σχῆμα τοῦ στοιχείου, οὗτος ὁ χαρακτήρ τοῦ γράμματος. | καὶ 7 P239
 καλεῖ τὸ στοιχεῖον τοῦτο ἄνθρωπον· εἶναί τε πηγὴν φησιν αὐτὸ παντὸς
 λόγου καὶ ἀρχὴν πάσης φωνῆς καὶ παντὸς ἀρρήτου ῥῆσιν καὶ τῆς σιωπω-
 μένης Σιγῆς στόμα. καὶ τοῦτο μὲν τὸ σῶμα αὐτῆς· σὺ δὲ μετάρσιον 8
 ἐγείρας (τὸ τῆς) διανοίας νόημα τὸν αὐτογεννήτορα καὶ πατροδότορα λόγον
 10 ἀπὸ στομάτων Ἀληθείας ἄκουε.

6. Ταῦτα δὲ ταύτης εἰπούσης, προσβλέψασαν αὐτῷ τὴν Ἀλήθειαν καὶ 6, 1
 ἀνοίξασαν τὸ στόμα λαλῆσαι λόγον· τὸν δὲ λόγον ὄνομα γενέσθαι καὶ τὸ
 ὄνομα τοῦτο εἶναι, ὃ γινώσκομεν καὶ λαλοῦμεν, Χριστὸν Ἰησοῦν· ὃ καὶ
 ὀνομάσασαν αὐτὴν παραυτίκα σιωπῆσαι. προσδοκῶντος δὲ τοῦ Μάρκου 2
 15 πλεῖόν τι μέλλειν αὐτὴν λέγειν, πάλιν ἡ Τετρακτὺς παρελθοῦσα εἰς τὸ
 μέσον φησὶν· ὡς εὐκαταφρόνητον ἠγγήσω τὸν λόγον, ὃν ἀπὸ στομάτων τῆς 3
 Ἀληθείας ἤκουσας. οὐ τοῦθ' ὅπερ οἶδας καὶ δοκεῖς (ἔχειν) πάλαι, ἐστὶν
 ὄνομα· φωνὴν γὰρ μόνον ἔχεις αὐτοῦ, τὴν δὲ δύναμιν ἀγνοεῖς. Ἰησοῦς 4
 μὲν γὰρ ἐστὶν ἐπίσημον ὄνομα ἔξ ἔχον γράμματα, ὑπὸ πάντων τῶν τῆς
 20 κλήσεως γινωσκόμενον· τὸ δὲ παρὰ τοῖς Αἰῶσι | τοῦ Πληρώματος, πολυ- D226

V M lat. Hipp.

1 κεφαλὴν + φησὶν Hipp. | vor τὸ α + *primum* lat. + τὸ πρῶτον Hipp. |
 τὸ α καὶ τὸ ω] *A et Ω* lat. ἄλφα ω Hipp.; ebenso im Folgenden das καὶ zwischen den
 beiden Buchstaben bei Hipp. ausgelassen | ἅμα χερσὶν < Hipp. 2 φράγμα Hipp.
 | κοιλίαν Hipp.] *νῶτον* V M *ventrem* lat. | αἰδοῖα Hipp.] *κοιλίαν* V M *verenda* lat.
 4 τοῦτ' Hipp. | μάγον] *Μάρκον* Hipp. 6 τε] *autem* lat. | αὐτὸ] *eum* lat.
 < Hipp. 8 μὲν < Hipp. 9 (τὸ τῆς) Hipp. | τὸν αὐτὸν γεννήτορα V
 τὸν γεννήτορα Hipp. | πατροδότορα] *προπάτορα* Hipp. 10 στομάτων] *ore* lat.
 12 λαλῆσαι] *locuta est* lat. 13 εἶναι τοῦτο Hipp. *esse hoc* lat. 14 παραυτίκα
 Hipp.] *παρ' αὐτῆ καὶ* V M *statim* lat. | σιωπῆσαι Hipp.] *σιωπὴν* V M *tacuit* lat.
 15 πλεῖον αὐτὴν μέλλειν τι Hipp. | λέγειν] *dicturam* lat. 16 ὡς εὐκαταφρόνη-
 τον] οὕτως εὐήθη Hipp. | λόγον + τοῦτον Hipp. | ὃν am Rande nachgetragen
 V corr < Hipp. | στομάτων] *ore* lat. 17 τοῦτο Hipp. | (ἔχειν) Hipp.] *habere*
 lat. | πάλαι Hipp.] *παλαιὸν* V M *olim* lat. | ἐστὶν] *τουτέστιν* Hipp. 18 ἔχεις
 μόνον Hipp. | hinter αὐτοῦ ein τὴν αὐτοῦ getilgt V corr 19 μὲν γὰρ]
autem lat. | ἔξ ἔχον Hipp.] ἔξ ὧν V ἔξ ὧν M *sex habens* lat. | τῶν
 < Hipp. 20 γινωσκόμενον] *cognitum* lat. ἐγκαλούμενα Hipp. | τοῖς
 + πέντε Hipp.

μερές τυγχάνον, ἄλλης ἐστὶν μορφῆς καὶ ἑτέρου τύπου, γινωσκόμενον ὑπ' ἐκείνων τῶν συγγενῶν, ὧν τὰ Μεγέθη παρ' αὐτῶ ἐστι διὰ παντός.

Ταῦτ' οὖν τὰ παρ' ὑμῖν εἰκοσιτέσσαρα | γράμματα ἀπορροίας ὑπάρχειν 5 Ö444
 γίνωσκε τῶν τριῶν δυνάμεων εἰκονικὰς τῶν περιεχουσῶν τὸν ὄλον τῶν
 5 ἄνω στοιχείων ἀριθμόν. τὰ μὲν γὰρ ἄφωνα γράμματα ἐννέα νόμισον 6
 εἶναι τοῦ Πατρὸς καὶ τῆς Ἀληθείας διὰ τὸ ἀφώνους αὐτοὺς εἶναι τουτέστιν
 ἀρρήτους καὶ ἀνεκλαλήτους· τὰ δὲ ἡμίφωνα, ὀκτὼ ὄντα, τοῦ Λόγου καὶ 7
 τῆς Ζωῆς, διὰ τὸ μέσα ὡσπερ ὑπάρχειν τῶν τε ἀφώνων καὶ τῶν φωνη-
 ἐντων καὶ ἀναδέχασθαι τῶν μὲν ὑπερθεῖν τὴν ἀπόρροϊαν, τῶν δ' ὑπ' αὐτὰ
 10 τὴν ἀναφορὰν· τὰ δὲ φωνήεντα καὶ αὐτὰ ἑπτὰ ὄντα, τοῦ Ἀνθρώπου καὶ 8
 τῆς Ἐκκλησίας, ἐπεὶ διὰ τοῦ Ἀνθρώπου <ῆ> φωνὴ προελθοῦσα ἐμόρφωσε
 τὰ ὅλα. ὁ γὰρ ἦχος τῆς φωνῆς μορφὴν αὐτοῖς περιεποίησεν. ἔστιν <οὔν> 9
 ὁ μὲν Λόγος ἔχων καὶ ἡ Ζωὴ τὰ ὀκτώ, ὁ δὲ Ἀνθρωπος καὶ ἡ Ἐκκλησία
 τὰ ἑπτὰ, ὁ δὲ Πατὴρ καὶ ἡ Ἀλήθεια τὰ ἐννέα. ἐπὶ δὲ τοῦ ὑστερήσαντος 10
 15 λόγου ὁ ἀφεδρασθεὶς ἐν τῷ Πατρὶ κατῆλθεν, ἐκπεμφθεὶς ἐπὶ τὸν ἀφ' οὗ
 ἐχωρίσθη ἐπὶ διορθώσει τῶν πραχθέντων, | ἵνα ἡ τῶν πληρωμάτων ἐνότης P240
 ἰσότητα ἔχουσα καρποφορῇ μίαν ἐν πᾶσι τὴν ἐκ πάντων δύναμιν. καὶ 11
 οὕτως ὁ τῶν ἑπτὰ τὴν τῶν ὀκτὼ ἐκομίσατο δύναμιν καὶ ἐγένοντο οἱ
 <τρεις> τόποι ὅμοιοι τοῖς ἀριθμοῖς, ὀγδοάδες ὄντες, οἵτινες τρεῖς ἐφ' ἑαυτοὺς
 20 ἐλθόντες τὸν τῶν εἰκοσιτεσσάρων ἀνέδειξαν ἀριθμόν. τὰ μέντοι τρία 12
 στοιχεῖα, ἃ φησιν αὐτὸς τῶν τριῶν ἐν συζυγίᾳ δυνάμεων ὑπάρχειν, ἃ ἐστὶν
 ἕξ, ἀφ' ὧν ἀπερρύη τὰ εἰκοσιτέσσαρα στοιχεῖα, τετραπλασιασθέντα τῷ τῆς
 ἀρρήτου τετράδος λόγῳ τὸν αὐτὸν αὐτοῖς ἀριθμόν ποιεῖ, ἅπερ φησὶν τοῦ

V M lat. Hipp.

2 συγγενῶν + eius lat. | παρ' αὐτῶν V 3 Ταῦτ' οὖν] ταῦτα Hipp. |
 παρ' ὑμῖν] apud nos lat. 3f γίνωσκε ὑπάρχειν Hipp. 4 εἰκονικὰς] καὶ
 εἰκόνας Hipp. | ἐμπεριεχουσῶν Hipp. | ὄλον τῶν] ὄρον καὶ τῶν Hipp.
 5 γὰρ < M 7 vor ἀρρήτους + et lat. 8 μέσας Hipp. 9 ἀναδεδέχθαι
 Hipp. | ὑπερθε V | ἀπορίαν Hipp. | ὑπ' αὐτὰ Hipp.] ὑπὲρ αὐτὴν V M
 quae subsint lat. 10 ὄντα] esse lat. 11 διὰ] καὶ Hipp. | <ῆ> Hipp.
 12 <οὔν> Hipp.] igitur lat. 13 μὲν < lat. | vor ἔχων + ὁ Hipp. | Ζωὴ
 + ἡ Hipp. 14 ἐπὶ δὲ Hipp.] ἐπειδὴ V M ex . . . autem lat. 15 ἀφεδρα-
 σθεὶς ἐν τῷ] erat apud lat. | πεμφθεὶς V | ἐπὶ τὸν ἀφ' οὗ] illuc unde lat.
 16 ἐνότης, o auf Rasur V corr ἐνάτης M 17 ἰσότητα ἔχουσα] ἐν τῷ ἀγαθῷ οὔσα
 Hipp. 18 ὁ τῶν ἑπτὰ] qui est numeri septem lat. | τῶν ὀκτὼ] τῷ νοητῷ Hipp.
 19 <τρεις> Hipp.] tria lat. | τρεῖς *] τρεῖς V M Hipp. ter lat. | ἐφ' ἀφ' Hipp.
 20 ἀνεδέξαντο Hipp. | vor τὰ + et lat. 21 ἃ φησιν Ausgg.] ἀφίησιν V M
 quae dicit lat. φησὶν Hipp. | αὐτῶν Hipp. | συζυγία, v ausradiert V corr |
 ἐστὶν] fiunt lat. 22f τῶν . . . λόγων Hipp. 23 αὐτοῖς] < lat. τοῖς Hipp.

ἀνονομάστου ὑπάρχειν. φορεῖσθαι δὲ | αὐτὰ ὑπὸ τῶν τριῶν δυνάμεων εἰς 13 D 227
ὁμοιότητα τοῦ ἀοράτου, ὧν στοιχείων εἰκόνας εἰκόνων τὰ παρ' ἡμῖν διπλᾶ
γράμματα ὑπάρχειν, ἃ συναριθμούμενα τοῖς εἰκοσιτέσσαρσι στοιχείοις δυνά-
μει τῇ κατὰ ἀναλογίαν <τὸν> τῶν τριάκοντα ποιεῖ ἀριθμόν.

5 7. Τούτου τοῦ λόγου καὶ τῆς οἰκονομίας ταύτης καρπὸν φησιν ἐν 7, 1
ὁμοιώματι εἰκόνας πεφηνέναι ἐκείνον τὸν μετὰ τὰς ἡμέρας ἕξ τέταρτον
ἀναβάντα εἰς τὸ ὄρος καὶ γενόμενον ἕκτον, τὸν καταβάντα καὶ κρατηθέντα
ἐν τῇ ἐβδομάδι, ἐπίσημον ὀγδοάδα ὑπάρχοντα καὶ ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ τὸν 2
ἅπαντα τῶν στοιχείων ἀριθμόν, <ὄν> ἐφανέρωσεν ἐλθόντος αὐτοῦ ἐπὶ τὸ
10 βάπτισμα ἢ τῆς περιστερᾶς κἀθοδος, ἣτις ἐστὶν $\bar{\omega}$ καὶ $\bar{\alpha}$. ὁ γὰρ ἀριθμὸς
αὐτῆς ἐν καὶ ὀκτακόσια· καὶ διὰ τοῦτο Μωυσέα ἐν τῇ ἕκτῃ τῶν ἡμε- 3
ρῶν εἰρηκέναι τὸν ἄνθρωπον γεγονέναι |, καὶ τὴν οἰκονομίαν δὲ * ἐν τῇ Ö 446
ἕκτῃ τῶν ἡμερῶν * ἣτις ἐστὶ <ἡ> παρασκευή, τὸν ἔσχατον ἄνθρωπον εἰς
ἀναγέννησιν τοῦ πρώτου ἀνθρώπου πεφηνέναι, ἧς οἰκονομίας ἀρχὴν καὶ
15 τέλος καὶ τὴν ἕκτην ὥραν εἶναι, ἐν ἣ ἡ προσηλωθῆ τῷ ξύλῳ. τὸν γὰρ 4
τέλειον Νοῦν, ἐπιστάμενον τὸν τῶν ἕξ ἀριθμόν, δύναμιν ποιήσεως καὶ ἀνα-
γεννήσεως ἔχοντα, φανερώσαι τοῖς υἱοῖς τοῦ φωτὸς τὴν διὰ τοῦ φανέντος
ἐπισήμου εἰς αὐτὸν δι' αὐτοῦ γενομένην ἀναγέννησιν. ἔνθεν καὶ τὰ διπλᾶ
γράμματα τὸν ἀριθμόν ἐπίσημον ἔχειν φησίν. ὁ γὰρ ἐπίσημος ἀριθμὸς

6 vgl. Matth. 17, 1 Mark. 9, 2 — 15 vgl. Matth. 27, 45 Mark. 15, 33

V M lat. Hipp.

1 ἀνο//νομάστου, ο aus ω V corr | τριῶν] ἕξ Hipp. 2 ἀοράτον Hipp. |
εἰκόνας, ε drüber V corr εἰκόνες M Hipp. | εἰκόνων + ὧν Hipp. | τὰ παρ' ἡμῖν]
ἕξ Hipp. 3 συναριθμούμενα] *adnumerantes* lat. 3f δυνάμει τῇ Ausgg.] δυ-
νάμει τῶν V M *virtute quae est* lat. δύναμιν τὴν Hipp. 4 <τὸν> Hipp. | ποιεῖ-
ται Hipp. 5 οἰκονομίας] ἀναλογίας Hipp. | ταύτης < lat. 6 VI dies lat.
ἕξ ἡμέρας Hipp. 7 καταβάντα καὶ κρατηθέντα Hipp.] κρατηθέντα καὶ κατα-
βάντα V M *descendit et detentus est* lat. 8f τὸν ἀριθμόν ἅπαντα τῶν στοιχείων
Hipp. 9 <ὄν> Hipp. *quem* lat. 10f ὁ γὰρ ἀριθμὸς αὐτῆς] δι' ἀριθμοῦ δηλου-
μένου Hipp. 11 ἐν καὶ ὀκτακόσια *] μία καὶ ὀκτακόσια V M *unum et DCCC*
lat. ὀκτακοσίων ἐνός Hipp. 11f ἕκτῃ τῶν ἡμερῶν] *sexta die* lat. τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ
Hipp. 12 εἰρηκέναι] *dixisse* lat. λέγειν Hipp. | *] alte Lücke; ergänze <τοῦ πάθους>
Hipp. 13 *] noch vor Hippolyt entstandene Lücke, ergänze <γεγονέναι· τῇ ἕκτῃ
γὰρ τῶν ἡμερῶν> * | <ἡ> παρασκευῆ Hipp.] *in coena pura* lat. | παρασκευῆ,
+ ἡ Hipp. 14 ἧς] ταύτης τῆς Hipp. 15 καὶ] < lat. Hipp. [καὶ] Ausgg. | εἶναι
< lat. 17 διὰ τοῦ Hipp.] δι' αὐτοῦ V M *per eum* lat. 18 ἐπισήμου] ἐπισή-
μως Hipp. + ἀριθμοῦ (*per eum qui . . . est insignis . . . numerum*) lat. | εἰς αὐτὸν]
εἰς τὴν Hipp. *in eum* lat. | ἐπιγενομένην Hipp. 19 γράμματα] πράγματα Hipp.

συγκερασθεῖς τοῖς εἰκοσιτέσσαρσι στοιχείαις τὸ τριακονταγράμματον ὄνομα ἀπετέλεσεν.

- Κέχρηται δὲ διακόνῳ τῷ τῶν ἑπτὰ ἀριθμῶν μεγέθει, ὡς φησιν ἡ 5
 Μάρκου Σιγῆ, ἵνα τῆς αὐτοβουλήτου βουλῆς φανερωθῆ ὁ καρπός. τὸν
 5 μέντοι ἐπίσημον τοῦτον ἀριθμὸν ἐπὶ τοῦ παρόντος, φησί, τὸν ἐπὶ τοῦ ἐπι-
 σήμου μορφωθέντα νόησον | τὸν ὡσπερ μερισθέντα ἢ διχοτομηθέντα καὶ P241
 ἔξω μείναντα, ὅς τῃ ἑαυτοῦ δυνάμει τε καὶ φρονήσει διὰ τῆς ἀπ' αὐτοῦ
 προβολῆς τοῦτον | τὸν τῶν ἑπτὰ δυνάμεων κατὰ μίμησιν τῆς ἑβδομάδος D228
 δυνάμεως ἐψύχωσε κόσμον καὶ ψυχὴν ἔθετο εἶναι τοῦ ὀρωμένου παντός.
- 10 κέχρηται μὲν οὖν καὶ αὐτὸς οὗτος τῷδε τῷ ἔργῳ ὡς αὐθαιρέτως ὑπ' αὐτοῦ 6
 γενομένῳ, τὰ δὲ διακονεῖ, μιμήματα ὄντα τῶν ἀμιμήτων, τὴν Ἐνθυμήσιν
 τῆς Μητρὸς. καὶ ὁ μὲν πρῶτος οὐρανὸς φθέγγεται τὸ α, ὁ δὲ μετὰ τοῦ- 7
 τον τὸ ε, ὁ δὲ τρίτος <τὸ> η, τέταρτος δὲ καὶ μέσος τῶν ἑπτὰ τὴν τοῦ
 ἰῶτα δυνάμιν ἐκφωνεῖ, ὁ δὲ πέμπτος τὸ ο, ἕκτος δὲ τὸ υ, ἑβδομος δὲ καὶ
 15 τέταρτος ἀπὸ τοῦ μέσου τὸ ω στοιχεῖον ἐκβοᾷ, καθὼς ἡ Μάρκου Σιγῆ ἢ
 πολλὰ μὲν φλυαροῦσα μηδὲν δὲ ἀληθὲς λέγουσα διαβεβαιοῦται. αἴτινες 8
 δυνάμεις ὁμοῦ, φησί, πᾶσαι εἰς ἀλλήλας συμπλακεῖσαι ἠχοῦσι καὶ δοξά-
 ζουσιν ἐκεῖνον ὑφ' οὗ προεβλήθησαν, ἢ δὲ δόξα τῆς ἠχῆς ἀναπέμπεται εἰς
 τὸν Προπάτορα. ταύτης μέντοι τῆς δοξολογίας τὸν ἦχον εἰς τὴν γῆν φερό-
 20 μενόν φησι πλάστην γενέσθαι καὶ γεννήτορα τῶν ἐπὶ τῆς γῆς. τὴν δὲ 9
 ἀπόδειξιν φέρει ἀπὸ τῶν ἄρτι γεννωμένων βρεφῶν, ὧν ἡ ψυχὴ ἅμα τῷ ἐκ

V M lat. Hipp.

3f ὡς — Σιγῆ < Hipp. 4 βουλῆς < Hipp. | vor τὸν + et lat. 5 τοῦτον
 ἀριθμὸν < Hipp. | ἐπὶ²] ab lat. 6 ἢ διχοτομηθέντα < Hipp. | διχοτομηθέντα]
 praecisus lat. 7 αὐτοῦ Hipp. | τε < lat. | ἀπ' αὐτοῦ] ἑαυτοῦ Hipp. 8 τοῦ-
 το//ν, ο aus ω V corr | τὸν] τὴν ζων Hipp. | κατὰ μίμησιν] μιμήσει Hipp. |
 ἑβδομάδος] ἑπταδυνάμου Hipp. 9 τοῦ] huius lat. 10 μὲν οὖν] autem lat. |
 αὐτὸς οὗτος] ipse lat. οὗτος Hipp. | τῷ < Hipp. 11 γερόμενα Hipp. | τὰ
 δὲ] reliqua vero lat. | τὰ δὲ διακονεῖ] τὰ δι' εἰκόνων Hipp. | ἀμιμήτων] imita-
 bilium lat. | τῆς Ἐνθυμήσεως Hipp. 12 τὸ ἄλφα Hipp. 13 τὸ εἶ Hipp. |
 <τὸ> Hipp. | ὁ δὲ τέταρτος καὶ ὁ μέσος Hipp. | τῶν ἑπτὰ] numeri VII lat.
 14 ἐκφωνεῖ < Hipp. | τὸ ο] τὸ οῦ Hipp. 15 ἀπὸ τοῦ μέσου Hipp.] ἀπὸ
 μέρους V < M a medio lat. 15f στοιχεῖον — διαβεβαιοῦται < Hipp. 16 αἴ-
 τινες] αἴτε Hipp. 17 ὁμοῦ, φησί, πᾶσαι] ait omnes simul lat. πᾶσαι Hipp. |
 εἰς ἀλλήλας] εἰς ἕν Hipp. 18 ἠχῆσεως Hipp. | ἀνεπέμφθη] mittitur lat. Hipp.
 | εἰς] πρὸς Hipp. 19f φερόμενον] delatum lat. 20 γενέσθαι] factum lat.
 γίνεσθαι Hipp. | τὴν] τῶν Hipp. 21 φέρει] affert lat. < Hipp. | ἡ ψυχὴ
 Hipp.] ἠχῆ V M anima lat.

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

πρώτης τετράδος ὀνόματα, ἅγια ἁγίων νοούμενα καὶ μὴ δυνάμενα λεχθῆναι, γινώσκεισθαι ὑπὸ μόνου τοῦ Υἱοῦ, ἃ ὁ Πατὴρ οἶδεν τίνα ἐστίν· τὰ δὲ σεμνῶς καὶ μετὰ πίστεως ὀνομαζόμενα παρ' αὐτῷ ἐστι ταῦτα· Ἄρρητος καὶ Σιγή, Πατὴρ τε καὶ Ἀλήθεια. ταύτης δὲ τῆς τετράδος ὁ σύμπασις ἀριθ- 6
 5 μός ἐστι στοιχείων εἰκοσιτεσσάρων. τὸ γὰρ Ἄρρητος ὄνομα γράμματα ἔχει ἐν ἑαυτῷ ἑπτὰ, ἢ δὲ Σιγή πέντε καὶ ὁ Πατὴρ πέντε καὶ ἢ Ἀλήθεια ἑπτὰ, ἃ συντεθέντα ἐπὶ τὸ αὐτό, τὰ δις πέντε καὶ δις ἑπτὰ, τὸν τῶν εἰκοσιτεσσάρων ἀριθμὸν ἀνεπλήρωσεν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἢ δευτέρα τετράς, 7
 Λόγος καὶ Ζωή, Ἄνθρωπος καὶ Ἐκκλησία, τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν τῶν στοι-
 10 χείων ἀνέδειξαν. καὶ τὸ τοῦ σωτῆρος δὲ ῥητὸν ὄνομα Ἰησοῦς γραμμάτων 8
 ὑπάρχειν ἕξ, τὸ δὲ ἄρρητον αὐτοῦ γραμμάτων εἰκοσιτεσσάρων· υἱὸς Χρει-
 στὸς γραμμάτων δώδεκα, τὸ δὲ ἐν Χριστῷ ἄρρητον γραμμάτων τριάκοντα.
 καὶ διὰ τοῦτο φησιν αὐτὸν α καὶ ω, ἵνα | τὴν περιστερὰν μηνύσῃ, τοῦτον D230
 ἔχοντος τὸν ἀριθμὸν τούτου τοῦ ὀρνέου. | Ö450
 15 9. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ταύτην ἔχει, φησί, τὴν ἄρρητον γένεσιν. ἀπὸ γὰρ 9, 1
 τῆς Μητρὸς τῶν ὄλων, τῆς πρώτης τετράδος, ἐν θυγατρὸς τόπῳ προῆλθεν

V M lat. Hipp.

1 πρώτης < Hipp. | καὶ μὴ δυνάμενα] *quae non possunt* lat. 2 γινώσκε-
 σθαι + δὲ lat. Hipp. | τοῦ nachgetragen V corr | ἃ] ταῦτα Hipp. | οἶδεν]
 δὲ Hipp. | δὲ < Hipp. 3 σεμνῶς *] σεμνὰ V M *cum gravitate* lat. μετὰ
 σιωπῆς Hipp. | μετὰ πίστεως] *cum . . honore et fide* lat. μετὰ πίστεως Hipp.
 (beachte aber auch das vorausgehende μετὰ σιωπῆς); lies wohl μετὰ <τιμῆς καὶ>
 πίστεως * | τοιαῦτα M 4 τε < lat. Hipp. 5 τὸ *] ὁ V M Hipp. | ὄνομα
 < Hipp. 5f γράμματα ἔχει] ἔχει στοιχεῖα Hipp. 6 ἐν ἑαυτῷ < Hipp. | δὲ
 < Hipp. | σιγή V M | πέντε²] $\bar{\epsilon}$ oben drüber V < M | ἢ² < Hipp. 7f ἃ
 συντεθέντα — ἀνεπλήρωσεν < Hipp. 7 ἐπὶ τὸ αὐτό] *in se* lat. 10 δὲ < Hipp.
 | Ἰησοῦς lat.] ἢ καὶ δέκα V M < Hipp. (doch vgl. Z. 11) 11 ὑπάρχειν] *est* lat.
 | τὸ Hipp.] τὸν V M | ἄρρητον] ῥητὸν Hipp. | γραμμάτων] ἐπ' ἀριθμῶ
 τῶν κατὰ ἐν γραμμάτων τουτέστι τὸν Ἰησοῦν στοιχείων ἐστιν Hipp. | υἱὸς
 + δὲ Hipp. 12 γραμμάτων¹ < Hipp. | τὸ δὲ] τῷ δὲ Hipp. | τῷ Χριστῷ
 Hipp. | τριάκοντα + καὶ αὐτὸ τοῖς ἐν αὐτῷ γράμμασι κατὰ ἐν στοιχεῖον ἀριθμού-
 μενον (lies <τῶν> στοιχείων ἀριθμουμένων). τὸ γὰρ Χριστός ἐστι στοιχείων ὀκτώ.
 τὸ μὲν γὰρ χρι (lies χει) τριῶν, τὸ δὲ ρ δύο καὶ τὸ εἰ δύο καὶ ι τεσσάρων, τὸ σ
 πέντε καὶ τὸ τ τριῶν, τὸ δὲ οὐ δύο καὶ τὸ ν (lies σαν) τριῶν. οὕτως τὸ ἐν τῷ
 Χριστῷ ἄρρητον φάσκουσι στοιχείων τριάκοντα Hipp. 13 τοῦτο + δὲ Hipp. |
 φασιν Hipp. | αὐτὸν + λέγειν Hipp. | α καὶ ω] ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ω Hipp.
 13f ἵνα — ὀρνέου] ἐπιδεικνύντα τὴν περιστερὰν τοῦτον ἔχουσαν τὸν ἀριθμὸν, ὃ ἐστιν
 ὀκτακόσια ἐν Hipp. 15 ταύτην + μὲν Hipp. | φησί < Hipp. 16 vor τῆς πρώ-
 τῆς + *id est* lat. | τόπῳ *] τρόπῳ V M Hipp. *locum* lat. | προσῆλθεν Hipp.

ἡ δευτέρα τετράς καὶ ἐγένετο ὀγδοάς, ἐξ ἧς προῆλθεν δεκάς. οὕτως
ἐγένετο δεκάς καὶ ὀγδοάς. ἡ οὖν δεκάς ἐπισυνελθοῦσα τῇ ὀγδοάδι καὶ 2
δεκαπλασίονα αὐτὴν ποιήσασα τὸν τῶν ὀγδοήκοντα προεβίβασεν ἀριθμὸν,
καὶ τὰ ὀγδοήκοντα πάλιν δεκαπλασιάσασα τὸν τῶν ὀκτακοσίων ἀριθμὸν
5 ἐγέννησεν, ὥστε εἶναι τὸν ἅπαντα | τῶν γραμμάτων ἀριθμὸν ἀπὸ ὀγδοάδος P243
εἰς δεκάδα προελθόντα η καὶ π καὶ ω , ὃ ἐστὶν Ἰησοῦς. τὸ γὰρ Ἰησοῦς 3
ὄνομα κατὰ τὸν ἐν τοῖς γράμμασιν ἀριθμὸν ὀκτακόσια ἐστὶν ὀγδοήκοντα
ὀκτώ. ἔχεις σαφῶς καὶ τὴν ὑπερουράνιον τοῦ Ἰησοῦ κατ' αὐτοὺς γένεσιν.
διὸ καὶ τὸν ἀλφάβητον τῶν Ἑλλήνων ἔχει μονάδας ὀκτώ καὶ δεκάδας 4
10 ὀκτώ καὶ ἑκατοντάδας ὀκτώ, τὴν τῶν ὀκτακοσίων ὀγδοήκοντα ὀκτώ ψῆφον
ἐπιδεικνύοντα, τουτέστι τὸν Ἰησοῦν, ἐκ [τῶν] πάντων συνεσιῶτα τῶν ἀριθ-
μῶν. καὶ διὰ τοῦτο ἄλφα καὶ ω ὀνομάζεσθαι αὐτόν, τὴν ἐκ πάντων
γένεσιν σημαίνοντα. καὶ πάλιν οὕτως· τῆς πρώτης τετράδος κατὰ πρό- 5
βασιν ἀριθμοῦ εἰς αὐτὴν συντιθεμένης ὁ τῶν δέκα ἀνεφάνη ἀριθμὸς. μία
15 γὰρ καὶ δύο καὶ τρεῖς καὶ τέσσαρες ἐπὶ τὸ αὐτὸ συντεθεῖσαι δέκα γίνονται,
ὃ ἐστὶν ι , καὶ τοῦτ' εἶναι θέλουσι τὸν Ἰησοῦν. ἀλλὰ καὶ ὁ Χριστός, 6
φησί, γραμμάτων ὀκτώ ὧν τὴν πρώτην ὀγδοάδα σημαίνει, ἥτις τῷ ι συμ-
πλακεῖσα τὸν Ἰησοῦν ἀπεκύησε. λέγεται δέ, φησί, καὶ Υἱὸς Χριστός, 7
τουτέστιν ἡ δωδεκάς· τὸ γὰρ Υἱὸς ὄνομα γραμμάτων ἐστὶ τεσσάρων, τὸ

V M lat. Hipp. (Z. 13—S. 20, 11 ausgelassen)

1 vor δεκάς + ἡ Hipp. 2 δεκάς καὶ ὀγδοάς] XVIII lat. ἰῶτα εἶτα δεκαοκτώ Hipp.
| ἐπισυνελθοῦσα] ἔστη συνελθοῦσα Hipp. 3f προεβίβασεν — ὀγδοήκοντα < Hipp.
3 προεβίβασεν] *fecit (confecit)* lat. 4 πάλιν vor τὰ ὀγδοήκοντα lat. | τὰ ὀγδοή-
κοντα . . . δεκαπλασιάσασα] *octuagies decies* lat. (τὰ ὀγδοήκοντα) . . . δεκαπλασιά-
σαντα Hipp. 5 *fecit* lat. ἐγέννησαν Hipp. 6 προσελθόντα u. + εἶναι Hipp. 6f η
καὶ — τὸν ἐν τοῖς am Rande nachgetragen V corr 6 Ἰησοῦς¹] δεκαοκτώ VM 7 ἐν
τοῖς γράμμασι] *Graecarum literarum* lat. | γράμμασιν ἀριθμὸν auf Rasur V corr
| ἐστὶν ὀκτακόσια Hipp. 8 ἔχεις — γένεσιν < Hipp. | ἔχεις Ausgg.] ἔχει VM
habes lat. | ὑπερουράνιον] *supercoelestis* (Genetiv) lat. | Ἰησοῦ Ausgg.] $\overline{h\sigma}$
VM 9 διὸ — Ἑλλήνων] καὶ τὸ ἀλφάβητον δὲ τὸ Ἑλληνικὸν Hipp. 9 ἔχει
Hipp. 9f καὶ δεκάδας ὀκτώ < Hipp. 11 ἐπιδεικνύοντα Hipp.] ἔπειτα δεικνύοντα
VM *ostendentia* lat. | τὸν Ἰησοῦν Hipp.] τὸ ϵ h /// h , vor zweitem h ein ι aus-
radiert V corr τὸ $\bar{\epsilon}$ $\bar{\iota}$ $\bar{\eta}$ M | [τῶν]*, < Hipp. | συνεσιῶτα τῶν] τῶν συνεσιῶτων
Hipp. 12 διὰ τοῦτο Hipp.] διὰ τοῦ VM *propter hoc* lat. | καὶ ω < Hipp.
13 γένεσιν + *eius* lat. 13f πρόβασιν Ausgg.] πρόσβασιν VM *progressionem*
lat. 15 ἐπὶ τὸ αὐτὸ] *in semetipsa* lat. 16 ὃ ἐστὶν ι] ὃ ἐστὶν δέκα, getilgt
V corr < M *quod est* lat. 17 ὧν] *est ex quibus* lat. | σημαίνει] *significari*
lat. | ι] δέκα V 18 τὸν Ἰησοῦν] *DCCCLXXXVIII numerum* lat.

δὲ Χριστὸς ὀκτώ· ἄτινα συντεθέντα τὸ τῆς δωδεκάδος ἐπέδειξαν μέγε-
 θος. πρὶν μὲν οὖν, φησί, τούτου τοῦ ὀνόματος τὸ ἐπίσημον φανῆναι, 8
 τουτέστιν τὸν Ἰησοῦν τὸν υἱόν, ἐν | ἀγνοίᾳ πολλῇ ὑπῆρχον οἱ ἄνθρωποι D231
 καὶ πλάνῃ· ὅτε δὲ ἐφανερώθη τὸ ἐξαγράμματον ὄνομα, ὃ σάρκα περιε- 9
 5 βάλετο, ἵνα εἰς τὴν αἴσθησιν τοῦ ἀνθρώπου κατέλθῃ, ἔχον ἐν ἑαυτῷ αὐτὰ
 τὰ ἕξ καὶ τὰ εἰκοσιτέσσαρα, τότε γνόντες † αὐτὸν ἐπαύσαντο τῆς ἀγνοίας,
 ἐκ θανάτου δὲ εἰς ζωὴν ἀνῆλθον, τοῦ ὀνόματος αὐτοῖς ὁδοῦ γεννηθέντος
 πρὸς τὸν Πατέρα τῆς ἀληθείας. τεθειληκέναι γὰρ τὸν Πατέρα τῶν ὄλων 10
 λῦσαι τὴν ἀγνοίαν καὶ καθελεῖν τὸν θάνατον. ἀγνοίας δὲ λύσις ἢ ἐπί-
 10 γνωσις αὐτοῦ ἐγένετο. καὶ διὰ τοῦτο ἐκλεχθῆναι τὸν κατὰ τὸ θέλημα
 αὐτοῦ κατ' εἰκόνα τῆς ἄνω δυνάμεως οἰκονομηθέντα Ἄνθρωπον. | Ö452
 10. Ἀπὸ τετραδος γὰρ * προῆλθον οἱ Αἰῶνες. ἦν δὲ ἐν τῇ τετραδί 10, 1
 Ἄνθρωπος καὶ [ἡ] Ἐκκλησία, Λόγος καὶ Ζωή. ἀπὸ τούτων οὖν δυνάμεις,
 φησὶν, ἀπορρυσῆσαι ἐγενεσιούργησαν τὸν ἐπὶ γῆς φανέντα Ἰησοῦν. καὶ τοῦ 2
 15 μὲν Λόγου ἀναπεπληρωκέναι τὸν τόπον τὸν ἄγγελον Γαβριήλ, τῆς δὲ Ζωῆς
 τὸ ἅγιον πνεῦμα, τοῦ δὲ Ἀνθρώπου | τὴν τοῦ ὑψίστου δύναμιν, τὸν δὲ τῆς P244
 Ἐκκλησίας τόπον ἢ παρθένος ἐπέδειξεν. οὕτως τε ὁ κατ' οἰκονομίαν διὰ 3
 τῆς Μαρίας γενεσιουργεῖται παρ' αὐτῷ ἄνθρωπος, ὃν ὁ Πατὴρ τῶν ὄλων
 διελθόντα διὰ μήτρας ἐξελέξατο διὰ Λόγου εἰς ἐπίγνωσιν αὐτοῦ. ἐλθόντος 4
 20 δὲ αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ κατελθεῖν εἰς αὐτὸν ὡς περιστερὰν τὸν ἀναδραμόντα
 ἄνω καὶ πληρώσαντα τὸν δωδέκατον ἀριθμόν, ἐν ᾧ ὑπάρχει τὸ σπέρμα

V M lat. Hipp. (von Z. 12 an)

1 Χριστὸς V M   2 μὲν οὖν] *autem* lat.   3 τὸν υἱὸν Ausgg.] *τοῖς υἱοῖς*
 V M *filii* lat.   4 ὃ Ausgg.] *ὃς* V M *hoc, quod est* lat. | *σάρκα*] *secundum*
carnem lat.   5 ἔχον Ausgg.] *ἔχων* V M   5f *αὐτὰ τὰ*] *ipsam quoque* lat.
 6 † αὐτὸν] *cum* lat.; alter Pehler für *αὐτὸ* *   7 . . δὲ] *et . .* lat. | *ὁδοῦ*]
ducatore lat. | *γεννηθέντος* V M   8 γὰρ hineingeflickt V corr   9 κα-
 θελεῖν, *ελεῖν* auf Rasur V corr   10 ἐκλεχθῆναι] *dictum* lat. | τὸν hinter
 θέλημα αὐτοῦ (Z. 11) lat. | hinter τὸν 1—2 Buchstaben ausradiert V
 12—14 *περὶ δὲ τῆς τούτου δημιουργίας οὕτως λέγει· ἀπὸ τῆς τετραδος τῆς δευ-*
τέρας δυνάμεις ἀπορρυσῆσαι Hipp.   12 * alte Lücke, ergänze nach Hipp. (*τῆς*
δευτέρας) * | ἦν auf Rasur V corr   13 [ἡ] Hipp.   14 *ἐγενεσιούργησαν*] *δεδη-*
μιουργηκέναι Hipp. | τὸν nachgetragen V corr; vor Ἰησοῦν kleine Rasur, τὸν ge-
 tilgt?   15 μὲν < Hipp. | τὸν τόπον] *τοῦτον* u. vor *ἀναπεπληρωκέναι* Hipp.
 16 τοῦ ὑψίστου Hipp.] *τοῦ υἱοῦ* V M *altissimi* lat. .   16f τὸν δὲ — ἐπέδειξεν] *τῆς*
δὲ Ἐκκλησίας τὴν παρθένον Hipp.   17 τε < Hipp.   18 παρ' αὐτῶν Hipp.
 18f ὃν ὁ πατὴρ — αὐτοῦ < Hipp.   20 ἀναβαίνοντα Hipp.   21 ὑπάρχει] *ine-*
rat lat.

τούτων τῶν συσπαρέντων αὐτῷ καὶ συγκαταβάτων καὶ συναναβάντων. αὐτὴν δὲ τὴν δύναμιν τὴν κατελθοῦσαν σπέρμα φησὶν εἶναι τοῦ Πατρὸς, 5 ἔχον ἐν ἑαυτῷ καὶ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν, τὴν τε διὰ τούτων γινωσκομένην ἀνονόμαστον δύναμιν τῆς Σιγῆς καὶ τοὺς ἅπαντας Αἰῶνας. καὶ 6 τοῦτ' εἶναι τὸ πνεῦμα τὸ λαλήσαν διὰ τοῦ στόματος τοῦ Ἰησοῦ, τὸ ὁμολογήσαν ἑαυτὸ Υἱὸν ἀνθρώπου καὶ φανερώσαν | τὸν Πατέρα· κατελθὸν μὲν(τοι γε) D 232 εἰς τὸν Ἰησοῦν ἠγῶσθαι [δ'] αὐτῷ. καὶ καθεῖλε μὲν τὸν θάνατον, φησὶν, ὁ ἐκ τῆς οἰκονομίας σωτῆρ (<Ἰησοῦς>), ἐγνώρισε δὲ τὸν Πατέρα † Χριστόν. εἶναι οὖν † τὸν Ἰησοῦν ὄνομα μὲν τοῦ ἐκ τῆς οἰκονομίας ἀνθρώπου λέγει, 7 10 τεθεῖσθαι δὲ εἰς ἑξομοίωσιν καὶ μόρφωσιν τοῦ μέλλοντος εἰς αὐτὸν κατέρχεσθαι Ἀνθρώπου, ὃν χωρήσαντα αὐτὸν ἐσχηκέναι αὐτόν τε τὸν Ἀνθρωπον, αὐτόν τε τὸν Λόγον καὶ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Ἄρρητον καὶ τὴν Σιγὴν καὶ τὴν Ἀλήθειαν καὶ Ἐκκλησίαν καὶ Ζωήν.

11. Ταῦτ' ἤδη ὑπὲρ τὸ ἰοῦ ἰοῦ καὶ τὸ φεῦ καὶ ὑπὲρ πᾶσαν τραγικὴν 11, 1 15 <ἐκ>φώνησιν καὶ σχετλιασμόν ἐστι. τίς γὰρ οὐκ ἂν μισήσειεν τὸν τηλικούτων ψευσμάτων † κακοσύνθετον ποιητήν, τὴν μὲν ἀλήθειαν ὄρων εἰδῶλον ὑπὸ Μάρκου γεγонуῖαν καὶ τοῦτο τοῖς τοῦ ἀλφαβήτου γράμμασιν κατεστιγμένην. νεωστὶ πρὸς τὸ ἀπ' ἀρχῆς, τὸ δὴ λεγόμενον χθές καὶ 2 πρῶην, Ἑλληγες ὁμολογοῦσιν ἀπὸ Κάδμου πρῶτον ἕξ καὶ δέκα παρειλη-

V M lat. Hipp. (bis Z. 13)

1 συ///σπαρέντων, ν ausradiert V corr συγκατασπαρέντων Hipp. 2 αὐτὴν] ταύτην Hipp. | κατελθοῦσαν] καταβάσαν εἰς αὐτόν Hipp. | σπέρμα < Hipp. | πατρὸς] πληρώματος Hipp. 4 ἀνο///νόμαστον, ο aus ω V corr 5 τοῦτ'] *hunc* lat. τοῦτον Hipp. | τὸ λαλήσαν — Ἰησοῦ] τὸ ἐν αὐτῷ ἔφασαν διὰ τοῦ στόματος τοῦ υἱοῦ Hipp. 6 ἑαυτὸ Ausgg.] ἑαυτόν V M Hipp. | φανερώσαν Hipp.] φανερώσαντα V M | μὲν(τοι γε) *, nach Hipp.] μὲν V M *quidem* lat. 7 [δ'] *] < Hipp. lat. | αὐτῷ < lat. | καὶ < Hipp. | φασιν Hipp. 8 τῆς < Hipp. | (<Ἰησοῦς> *) *Jesus* lat. < Hipp. | † Χριστόν] *Christum Jesum* lat. Χριστόν Ἰησοῦν Hipp.; alter Pehler für <ὁ> Χριστός (Grabe) 9 † τὸν Ἰησοῦν] ον u. Ἰησοῦν auf Rasur V corr τὸν Ἰησοῦν M Hipp. *Jesum* lat.; alter Pehler für τὸ Ἰησοῦς * 10 εἰς¹ < Hipp. 11 ὃν Hipp.] τὸν V M *quem* lat. | αὐτόν¹] < lat. hinter ἐσχηκέναι Hipp. | ἐσχηκέναι + δὲ M hineingeflickt V corr | αὐτόν τε + εἶναι Hipp. 12 τε < Hipp. | καὶ¹] αὐτόν Hipp. | τὸν³ < Hipp. 14 ταῦτ' ἤδη Dind.] *haec iam* lat. ταύτη δὴ, η u. δὴ auf Rasur V corr ταύτη δὴ M | ἰοῦ nur einmal V | vor τὸ φεῦ + *super* lat. | vor πᾶσαν + τὸ V 15 <ἐκ>φώνησιν Pet.] *exclamationem* lat. | σχήτλιατισμόν, ε oben drüber V corr *doloris vociferationem* lat. | τὸν *] τῶν V M *eum* lat. 16 † κακοσύνθετον] *malus compositor* lat.; alter Pehler für κακοσυνθέτων *, vgl. I 422, 10 18 πρὸς τὸ] *sicut quod est* lat.; lies wohl πρὸς τῷ *

φέναι, εἶτα μετέπειτα προβαινόντων τῶν χρόνων αὐτοὶ ἐξευρηκέναι ποτὲ
 μὲν τὰ δασέα, ποτὲ δὲ τὰ διπλᾶ, ἔσχατον δὲ πάντων Παλαμήδην φασὶ τὰ
 μακρὰ τούτοις προστεθεικέναι. πρὸ τοῦ οὖν | <παρ'> "Ἐλλησι ταῦτα γενέσθαι 3 Ö454
 οὐκ ἦν Ἀλήθεια· τὸ γὰρ σῶμα αὐτῆς κατὰ σέ, Μάρκε, μεταγενέστερον
 5 μὲν Κάδμου καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ, μεταγενέστερον δὲ τῶν τὰ λοιπὰ προστε-
 θεικόντων στοιχεῖα, μεταγενέστερον δὲ καὶ σαυτοῦ. | σὺ γὰρ μόνος <ὡς> P245
 εἰδῶλον κατήγαγες τὴν ὑπὸ σοῦ λεγομένην Ἀλήθειαν.

Τίς δ' ἀνέξεταιί σου τὴν τοσαῦτα φλυαροῦσαν Σιγήν, ἢ τὸν ἀνονό- 4
 μαστον ὀνομάζει καὶ τὸν ἄρρητον ἐξηγεῖται καὶ τὸν ἀνεξιχνίαστον ἐξιστορεῖ
 10 καὶ ἠνοιχέναι· τὸ στόμα φησὶν αὐτόν, ὃν ἀσώματον καὶ ἀνείδεον λέγεις,
 καὶ προενέγκασθαι Λόγον, ὡς ἓν τι τῶν συνθέτων ζῶων· τὸν τε Λόγον 5
 αὐτοῦ, ὅμοιον ὄντα τῷ προβαλόντι καὶ | μορφὴν τοῦ ἀοράτου γεγονότα, D233
 στοιχείων μὲν εἶναι τριάκοντα, συλλαβῶν δὲ τεσσάρων· ἔσται οὖν κατὰ
 τὴν ὁμοιότητα τοῦ Λόγου ὁ Πατὴρ τῶν πάντων, ὡς σὺ φῆς, στοιχείων
 15 μὲν τριάκοντα, συλλαβῶν δὲ τεσσάρων. ἢ πάλιν τίς ἀνέξεταιί σου εἰς 6
 σχήματα καὶ ἀριθμούς, ποτὲ μὲν τριάκοντα, ποτὲ δὲ εἰκοσιτέσσαρα, ποτὲ
 δὲ ἕξ μόνον, συγκλείοντος τὸν τῶν πάντων κτιστὴν καὶ δημιουργὸν καὶ
 ποιητὴν Λόγον τοῦ θεοῦ, κατακερματίζοντός <τε> αὐτόν εἰς συλλαβὰς μὲν
 τέσσαρας, στοιχεῖα δὲ τριάκοντα, καὶ τὸν μὲν πάντων κύριον, τὸν ἑστερευ- 7
 20 κότα τοὺς οὐρανοὺς, εἰς $\overline{\omega \pi \eta}$ κατάγοντος ἀριθμόν, ὁμοίως τῷ ἀλφαβῆτῳ,
 καὶ αὐτόν δὲ τὸν τὰ πάντα χωροῦντα Πατέρα, ἀχώρητον δὲ ὑπάρχοντα, εἰς
 τετράδα καὶ ὀγδοάδα καὶ δεκάδα καὶ δωδεκάδα ὑπομερίζοντος καὶ διὰ τῶν τοι-
 ούτων πολυπλασιασμῶν τὸ ἄρρητον καὶ ἀγεννόητον, ὡς σὺ φῆς, τοῦ Πατρὸς
 ἐκδιηγουμένου; καὶ ὃν ἀσώματον καὶ ἀνούσιον ὀνομάζεις, τὴν τούτου οὐσίαν 8
 25 καὶ τὴν ὑπόστασιν ἐκ πολλῶν γραμμάτων, ἐτέρων ἐξ ἐτέρων γεννωμένων,
 κατασκευάζεις, αὐτὸς Δαίδαλος ψευδῆς καὶ τέκτων κακὸς γενόμενος τῆς

V M lat.

1 αὐτοὶ] *semetipsos* lat. | ἐξευρηκέναι] *adinvenisse* lat. 3 <παρ'> "Ἐλλησι *]
apud Graecos lat. 5f μεταγενέστερον — σαυτοῦ < M | προστεθεικόντων
 στοιχεῖα + *temporis quam Palamedes* lat.; lies wohl <τουτέστιν τοῦ Παλαμήδους
 χρόνου> * 6 γὰρ] *autem* lat. | μόνος *] μόνον V M *solus* lat. | <ὡς> εἰδῶ-
 λον *] *in idolum* lat.; vgl. S. 12, 21 u. 21, 17 7 κατήγαγες] *deposuisti* lat. |
 λεγομένην] *quae . . . praedicatur* lat. 8 ἢ M | τὸν] τὸ M 8f ἀνο//νόμα-
 στον, o aus ω V corr ἀνονόμαστον M 9 καὶ¹] *aeonem* lat. 12 ὄντα] *esse* lat.
 13—21 στοιχείων μὲν — καὶ αὐτόν γεγονότα < M 18 <τε> *] *et* lat. | μὲν
 getilgt V corr < lat. 21 αὐτόν δὲ τὸν τὰ *] αὐτόν γεγονότα V M *ipsum qui*
 lat. | ἀχώρητον . . ὑπάρχοντα] (*qui*) *a nullo . . . capitur* lat. 22 καὶ δεκάδα
 < lat. 24 ἐκδιηγουμένου V 26 Δαίδαλλος, αι auf Rasur, ein λ getilgt V corr
 Δεδαλλὸς M

προπανυπερτάτου δυνάμεως· καὶ ἦν ἀμέριστον φῆς εἶναι <οὐσίαν>, εἰς 9
 ἀφώνους καὶ φωνήεντας καὶ ἡμιφώνους φθόγγους ὑπομερίζων, τὸ ἄφωνον
 αὐτῶν τῷ τῶν πάντων Πατρὶ καὶ τῇ τούτου Ἐννοίᾳ ἐπιψευδόμενος, εἰς
 τὴν ἀνωτάτω βλασφημίαν καὶ μεγίστην ἀσέβειαν ἐμβέβληκας ἅπαντας τοὺς
 5 σοὶ πειθομένους. διὸ <καὶ> δικαίως καὶ ἀρμοζόντως τῇ τοιαύτῃ σου 10
 τόλμῃ ὁ θεῖος πρεσβύτης καὶ κῆρυξ τῆς ἀληθείας ἐμμέτρως ἐπιβεβόηκέ
 σοι, εἰπὼν οὕτως·

εἰδωλοποιεὲ Μάρκε καὶ τερατοσκοπέ, 11
 ἀστρολογικῆς ἔμπειρε καὶ μαγικῆς τέχνης,
 10 δι' ὧν κρατύνεις τῆς πλάνης τὰ διδάγματα, | P246
 σημεῖα δεικνὺς τοῖς ὑπὸ σοῦ πλανωμένοις, | Ö456
 ἀποστατικῆς δυνάμεως ἐγχειρήματα, | D234
 ἃ σοὶ χορηγεῖ σὸς πατὴρ Σατάν ἀεὶ
 15 δι' ἀγγελικῆς δυνάμεως Ἄζαζήλ ποιεῖν,
 ἔχων σε πρόδρομον ἀντιθέου πανουργίας.

καὶ ταῦτα μὲν ὁ θεοφιλῆς πρεσβύτης· ἡμεῖς δὲ τὰ λοιπὰ τῆς μυσταγωγίας 12
 αὐτῶν μακρὰ ὄντα πειρασόμεθα βραχέως διεξελθεῖν καὶ τὰ πολλῶ χρόνῳ
 κεκρυμμένα εἰς φανερόν ἀγαγεῖν. οὕτω γὰρ ἂν γένοιτο εὐέλεγκτα πᾶσι.

12. Τὴν οὖν γένεσιν τῶν Αἰώνων αὐτῶν καὶ τὴν πλάνην τοῦ προβά- 12, 1
 20 του καὶ ἀνεύρεσιν ἐνώσαντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ μυστικώτερον ἐπιχειροῦσιν
 ἀπαγγέλλειν οὗτοι οἱ εἰς ἀριθμοὺς τὰ πάντα κατὰγοντες, ἐκ μονάδος καὶ
 δυάδος φάσκοντες τὰ ὅλα συνεστηκέναι· καὶ ἀπὸ μονάδος ἕως τῶν τεσσά- 2
 ρων ἀριθμοῦντες οὕτω γεννῶσι τὴν δεκάδα. μία γὰρ καὶ δύο καὶ τρεῖς
 καὶ τέσσαρες συντεθεῖσαι ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὸν τῶν δέκα Αἰώνων ἀπεκύησαν
 25 ἀριθμόν. πάλιν δ' αὖ ἡ δυὰς ἀπ' αὐτῆς προελθοῦσα ἕως τοῦ ἐπισήμου,

V M lat. Hipp. (von Z. 21 an)

1 προπανυπερτάτου] *sublimissimae* lat. | <οὐσίαν>*) *substantiam* lat. 2 ἀφώ-
 νους, ἃ vorgesetzt V corr φωνὰς M | ὑπομερίζων τὸ ἄφωνον, von ζων an auf Rasur
 V corr 3 αὐτῶν, ν angefliekt V corr *in his* lat. | τούτου Ausgg.] τοῦ υἱοῦ V M
huius lat. | ἐπιψευδόμενος] *mentiens* lat. 5 <καὶ> Ausgg.] *et* lat. 6 θεῖος]
divinae aspirationis lat. | ἐμμέτρως < lat. 13 σοὶ χορηγεῖ σὸς Ausgg.] *σὺ*
χορηγεῖς ὡς V M *tibi praestat tuus* lat. | ἀεὶ < lat. 14 δυνάμεως + ἐγχειρή-
 ματα M ἐγχειρήματα am Rande nachgetragen V corr 18 εὐέλεγκτα] *ut facile argui*
et convinci possint lat. 19 αὐτῶν < lat. 21 οἱ < M | ἐκ μονάδος κτέ eingeleitet
 mit λέγουσι γὰρ ταῦτα Hipp. 22 φάσκοντες < Hipp. | συνεστάναι Hipp. |
 ἀπὸ + μὲν Hipp. | ἕων M 23—25 μία γὰρ — ἀριθμόν < Hipp. 23 μία]
unum lat. | καὶ² < M 24 τὸν, ν angefliekt V corr τῇ M 25 ἡ < Hipp. |
 ἀπ' αὐτῆς < Hipp.

οἶον δύο καὶ τέσσαρες καὶ ἕξ, τὴν δωδεκάδα ἐπέδειξεν. καὶ πάλιν ἀπὸ 3
 τῆς δυνάδος ὁμοίως ἀριθμούντων ἡμῶν ἕως τῶν δέκα ἢ τριακοντὰς ἀνε-
 δείχθη, ἐν ᾗ ὀγδοὰς καὶ δεκάς καὶ δωδεκάς. τὴν οὖν δωδεκάδα διὰ τὸ 4
 ἐπίσημον ἐσχηκένα· συνεπακολουθήσαν αὐτῇ τὸ ἐπίσημον πάθος λέγουσι,
 5 καὶ διὰ τοῦτο περὶ τὸν δωδέκατον ἀριθμὸν τοῦ σφάλματος γενομένου τὸ
 πρόβατον ἀποσκιρτήσαν πεπλανῆσθαι, ἐπειδὴ τὴν ἀπόστασιν ἀπὸ δωδεκά-
 δος γεγενῆσθαι φάσκουσι. τῷ αὐτῷ τρόπῳ καὶ ἀπὸ τῆς † δωδεκάδος ἀπο- 5
 στᾶσαν μίαν δύναμιν ἀπολωλένα· μαντεύονται, καὶ ταύτην εἶναι τὴν γυναῖκα
 τὴν ἀπολέσασαν τὴν δραχμὴν καὶ ἄψασαν λύχνον καὶ εὐροῦσαν αὐτήν.
 10 οὕτως οὖν καὶ τοὺς ἀριθμοὺς τοὺς καταλειφθέντας — ἐπὶ μὲν τῆς δραχμῆς 6
 τοὺς ἐννέα, ἐπὶ δὲ τοῦ προβάτου τοὺς ἕνδεκα — ἐπιπλεκομένους ἀλλήλοις
 τὸν τῶν ἐνενήκοντα ἐννέα τίκτειν | ἀριθμὸν, ἐπεὶ ἐννάκις τὰ ἕνδεκα ἐνενή- D235
 κοντα ἐννέα γίνεται. διὸ καὶ τὸ ἀμὴν τοῦτον λέγουσιν ἔχειν τὸν ἀριθμὸν.
 Οὐκ ὀκνήσω δέ σοι καὶ ἄλλως ἐξηγουμένων αὐτῶν ἀπαγγεῖλαι, ἵνα 7
 15 πανταχόθεν κατανοήσης τὸν καρπὸν αὐτῶν. τὸ γὰρ στοιχεῖον τὸ η σὺν
 μὲν τῷ ἐπισήμῳ ὀγδοάδα εἶναι θέλουσιν, ἀπὸ τοῦ ἄλφα ὀγδόῳ κείμενον Ö458
 τόπῳ· εἶτα πάλιν ἄνευ τοῦ ἐπισήμου ψηφίζοντες τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν τῶν
 στοιχείων | καὶ ἐπισυνθέντες μέχρι τοῦ ἦτα τὴν τριακοντάδα ἐπιδεικνύουσιν. P247
 ἀρξάμενος γὰρ <τις> ἀπὸ τοῦ ἄλφα καὶ τελευτῶν εἰς τὸ ἦτα τῷ ἀριθμῷ 8

8 vgl. Luk. 15, 4ff

V M lat. Hipp.

1 οἶον < lat. | τέσσαρα Hipp. 2 ὁμοίως < Hipp. | ἢ τριακοντὰς Hipp.
 Ausgg.] η λ δ V M XXX numerus lat. ἢ τριάκοντα Hipp. 3 ὀγδοὰς καὶ δεκάς
 καὶ δωδεκάς Hipp.] ὀκτωκαίδεκα καὶ δώδεκα V M ogdoas et decas et duodecas lat.
 | διὰ τὸ] διὰ τὸν, aber vor [συν]εσχηκέναi noch einmal διὰ τὸ V M 4 ἐσχηκέναi
 Hipp.] συνεσχηκέναi V M habuisse lat. | συνεπακολουθήσασαν V συνεπηκολούθησεν
 Hipp. | τὸ ἐπίσημον] propter episeimon lat. | λέγουσι < Hipp. 5 τοῦ σφάλματος]
 labes quaedam lat. 6f ἐπειδὴ — φάσκουσι < Hipp. 7—13 bei Hipp. frei wieder-
 gegeben 7 † δωδεκάδος] duodecade lat; alter Pehler für δεκάδος (Hipp.) 7f ἀποστᾶ-
 σαν Ausgg.] ἀπόστασιν VM abscedentem lat. 8 ἀπο|||λωλέναi, o aus ω V corr 9 δραγ-
 μὴν VM 10 μὲν < lat. 11 ἐπισυμπλεκομένους Hipp. 12 ἐπεῖ, εἰ auf Rasur V corr
 14f οὐκ ὀκνήσω — αὐτῶν] ἄλλον δὲ ἀριθμὸν οὕτω λέγουσι Hipp. 15 τὸ γὰρ — η]
 τὸ ἦτα στοιχεῖον Hipp. 16 μὲν < lat. Hipp. | θέλουσιν < Hipp. | ἄλφα
 Hipp.] πρώτου V M alpha lat. 16f ὀγδόῳ . . . τόπῳ Hipp.] ὀγδούου . . . τόπου
 V M octavo . . . loco lat. 18 συντιθέντες Hipp. | τὴν τριακοντάδα] τὸν τρι-
 κοντα ἀριθμὸν Hipp. 19 <τις> Hipp.] quis lat. | καὶ τελευτῶν εἰς τὸ ἦτα] ἕως
 τοῦ ἦτα Hipp. | vor τῷ ein τὰ ausradiert V corr | τῷ ἀριθμῷ] per numeros lat.
 τὸν ἀριθμὸν Hipp.

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

χείου. τὸ γὰρ λ, ὡσπερ ἐπὶ τὴν τοῦ ὁμοίου αὐτῷ ζήτησιν παραγεγόμενον **13**
καὶ εὐρὸν καὶ εἰς ἑαυτὸ ἀρπάσαν † αὐτόν, τὴν τοῦ δωδεκάτου ἀνεπλήρω-
σεν χώραν, τοῦ Μ στοιχείου ἐκ δύο Λ συγκειμένου. διὸ καὶ φεύγειν αὐτοὺς **14**
διὰ τῆς γνώσεως τὴν τῶν ἐνενήκοντα ἐννέα χώραν, τουτέστιν τὸ Ἰστερήμα,
5 τύπον ἀριστερᾶς χειρός, μεταδιώκειν δὲ τὸ ἔν, ὃ προστεθὲν τοῖς ἐνενήκοντα
ἐννέα εἰς τὴν δεξιᾶν αὐτοὺς χεῖρα μετέστησεν.

13. Σὺ μὲν ταῦτα διερχόμενος, ἀγαπητέ, εὖ οἶδα ὅτι γελάσεις πολλὰ **13, 1**
* τὴν τοιαύτην αὐτῶν οἰησίσοφον μωρίαν. ἄξιοι δὲ πένθους οἱ τηλικαύτην **Ö 460**
θεοσέβειαν καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἀληθῶς ἀρρήτου δυνάμεως καὶ τὰς τοσαύ-
10 τας οἰκονομίας τοῦ θεοῦ διὰ τοῦ ἄλφα καὶ βῆτα καὶ δι' ἀριθμῶν οὕτως
ψυχρῶς καὶ βεβιασμένως διασύροντες. ὅσοι δὲ | ἀφίστανται τῆς ἐκκλη- **2 P 248**
σίας καὶ τούτοις τοῖς γραώδεσι μύθοις πείθονται, ἀληθῶς <εἰσιν> αὐτο-
κατάκριτοι, οὓς ὁ Παῦλος ἐγκελεύεται ἡμῖν μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νου-
θεσίαν παρατεῖσθαι. Ἰωάννης δέ, ὁ τοῦ κυρίου μαθητής, ἐπέτεινε τὴν **3**
15 καταδίκην αὐτῶν, μηδὲ χαίρειν αὐτοῖς ὑφ' ἡμῶν λέγεσθαι βουληθεῖς· »ὁ
γὰρ λέγων αὐτοῖς« φησί »χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτῶν τοῖς πονη-
ροῖς«. καὶ εἰκότως· »οὐκ ἔστι γὰρ χαίρειν τοῖς ἀσεβέσιν« λέγει κύριος. **4**
ἀσεβεῖς δὲ ὑπὲρ πᾶσαν ἀσέβειαν οὗτοι οἱ τὸν ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς,
μόνον θεὸν παντοκράτορα, ὑπὲρ ὃν ἄλλος θεὸς οὐκ ἔστιν, ἐξ Ἰστερήματος
20 καὶ αὐτοῦ ἐξ ἄλλου Ἰστερήματος γεγονότος προβεβλήσθαι λέγοντες· ὥστε
κατ' αὐτοὺς εἶναι αὐτὸν προβολὴν τρίτου Ἰστερήματος. ἦν γνώμην ὄντως **5**
καταψυσθήσαντας καὶ καταθεματίσαντας δέον πόρρω που <καὶ> μακρὰν
φυγεῖν ἀπ' αὐτῶν καὶ ἧ πλέον δυσχυρίζονται | καὶ χαίρουσιν ἐπὶ τοῖς **D 237**
παρευρέμασιν αὐτῶν, ταύτη μᾶλλον εἰδέναί πλέον αὐτοὺς ἐνεργεῖσθαι ὑπὸ
25 τῆς ὀγδοάδος τῶν πονηρῶν πνευμάτων, καθάπερ οἱ εἰς φρενίτιδα διάθεσιν **6**

12f vgl. Tit. 3, 10f — **15** II Joh. 11 — **17** Jes. 48, 22

V M lat. Hipp. (bis Z. 6)

2 καὶ εἰς ἑαυτὸ ἀρπάσαν αὐτόν] ἀναρπάσαν Hipp. | ἑαυτὸ Dind.] ἑαυτὸν VM
| † αὐτόν] *ipsum* lat.; alter Pehler für αὐτὸ * **3** Α + καὶ η Hipp. | διὸ
+ δὴ Hipp. | αὐτοὺς Hipp.] αὐτοῦ VM *eos* lat. **6** αὐτοὺς Ausgg.] αὐτοῦ VM *eos*
lat. | μετέ< > Schluß von Hipp. **7** γελάσης M **8** * alte Lücke; ergänze etwa
<ἀκούων> * **8** οἰησίσοφον, si auf Rasur V corr **9** ἀληθῶς Ausgg.] ἀληθείας
VM *vere* lat. **10** διὰ τοῦ ἄλφα καὶ βῆτα] *per A et B* lat.; lies wohl διὰ τοῦ
ἀλφαβήτου * **11** ψυχρῶς καὶ βεβιασμένως] *frigidos et vi extortos* lat. **12** <εἰ-
σιν> *] *sunt* lat. **14** δὲ] *enim* lat. | ἐπέτεινε] *superextendit* lat. **15** αὐτῶν]
in eos lat. **19** ὀγδοάδος, o aus ω V corr **20f** καὶ αὐτοῦ — Ἰστερήματος < M **20** ὥστε]
et sic iam lat. **21** ὄντως] *digne* (δεόντως) lat.; kaum richtiger **22** <καὶ> *]
et lat. **23** δυσχυρίζονται + *haec* lat. **24f** *ab Ogdoadis nequissimis spiritalibus* lat.

ἐμπεσόντες † ἢ πλέον γελῶσι καὶ ἰσχύειν δοκοῦσιν καὶ ὡς ὑγιαίνοντες
 πάντα πράττουσιν, ἔνια δὲ καὶ ὑπὲρ τὸ ὑγιαίνειν, ταύτη μᾶλλον κακῶς
 ἔχουσιν. ὁμοίως δὲ καὶ οὗτοι ἢ μᾶλλον ὑπερφρονεῖν δοκοῦσι καὶ ἐκνευρί-
 ζουσιν ἑαυτοὺς ὑπέρτονα τοξεύοντες, ταύτη μᾶλλον οὐ σωφρονοῦσιν.
 5 ἐξεληθὸν γὰρ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα τῆς ἀνοίας, ἔπειτα σχολάζοντας αὐτοὺς 7
 οὐ θεῶ, ἀλλὰ κοσμικαῖς ζητήσεσιν εὐρόν, προσπαραλαβὸν ἕτερα πνεύματα
 ἑπτὰ πονηρότερα ἑαυτοῦ καὶ χαυνῶσαν αὐτῶν τὴν γνώμην ὡς δυναμένων
 τὰ ὑπὲρ τὸν θεὸν ἐννοεῖν καὶ ἐπιτήδειον εἰς ὑπερέκκρουσιν κατασκευάσαν,
 τὴν ὀγδοάδα τῆς ἀνοίας τῶν πονηρῶν πνευμάτων εἰς αὐτοὺς ἐνεθήκωσεν.
 10 14. Βούλομαι δέ σοι καὶ ὡς αὐτὴν τὴν κτίσιν κατ' εἰκόνα τῶν ἀορά- 14, 1
 των ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ, ὡς ἀγνοοῦντος αὐτοῦ, κατασκευάσθαι διὰ τῆς
 Μητρὸς λέγουσιν διηγήσασθαι. πρῶτον μὲν τὰ τέσσαρα στοιχεῖά φασιν, 2
 πῦρ ὕδωρ γῆν ἀέρα, εἰκόνα προβεβλησθαι τῆς ἄνω πρώτης τετράδος,
 τάς τε ἐνεργείας αὐτῶν συναριθμουμένας, οἷον θερμόν τε καὶ ψυχρόν,
 15 ξηρόν τε καὶ ὑγρόν, ἀκριβῶς ἐξεικονίζειν τὴν ὀγδοάδα. ἐξῆς * δέκα 3
 δυνάμεις οὕτως καταριθμοῦσιν· ἑπτὰ μὲν † σωματικὰ κυκλοειδῆ, ἃ καὶ οὐρα- P 249
 νοὺς καλοῦσιν· ἔπειτα τὸν περιεκτικὸν αὐτῶν κύκλον, ὃν καὶ ὀγδοὸν οὐρα- Ö 462
 νὸν ὀνομάζουσι· πρὸς δὲ τούτοις ἡλιόν τε καὶ σελήνην. ταῦτα δέκα ὄντα
 τὸν ἀριθμὸν εἰκόνας λέγουσιν εἶναι τῆς ἀοράτου δεκάδος, τῆς ἀπὸ Λόγου
 20 καὶ Ζωῆς προελθούσης. τὴν δὲ δωδεκάδα μηνύεσθαι διὰ τοῦ ζωδιακοῦ 4
 καλουμένου κύκλου. τὰ γὰρ δώδεκα ζώζια φανερώτατα τὴν τοῦ Ἀνθρώ-
 που καὶ τῆς Ἐκκλησίας θυγατέρα δωδεκάδα σκιαγραφεῖν | λέγουσιν. καὶ 5 D 238

5 vgl. Matth. 12, 43ff

V M lat. Hipp. (von Z. 11 an)

1 † ἢ] aut lat.; alter Fehler, lies ἢ (Ausgg.) 2 ὑπὲρ τὸ ὑγιαίνειν] quasi
 plus quam sani sunt lat. 3 ἢ M 3f καὶ ἐκνευρίζουσι] enervantes lat.
 5 ἀνοίας] ignorantiae lat. | αὐτοὺς aus ἑαυτοὺς V corr 8 ἐννοεῖν] adinvenire
 lat. | κατασκευάσαν] compositam lat. 9 ἀνοίας] ignorantiae lat. 10 καὶ ὡς]
 quemadmodum et lat. 11 τοῦ nachgetragen V corr | mit < >σκευάσθαι beginnt
 Hipp. 12 διηγήσασθαι < Hipp. | στοιχεῖα + ἃ Hipp. | φησιν Hipp. 13 πρώ-
 της < lat. Hipp. 14 τάς τε — συναριθμουμένας] τοῖς δὲ ἐνεργείαις αὐτῶ συνα-
 ριθοῦντες Hipp. 14f τε καὶ beide Male < Hipp. 15 ὑγρόν + λέγουσιν Hipp.
 | ἐξῆς] ex qua lat. ἐξ ἧς Hipp. | * <δὲ> Hipp. Ausgg. 16 μὲν < Hipp. |
 σωματικὰ] corporea lat.; alter Fehler für σώματα (Hipp.) | κυκλοειδῆ] circumlata lat.
 18 vor ταῦτα + καὶ Hipp. | δέκα] mi Hipp. 20 προελθούσης < Hipp. | δὲ < Hipp.
 | μηνύεσθαι < Hipp. 21 κύκλου καλουμένου Hipp. | τὰ] ταῦτα Hipp.
 22 σκιαγραφεῖν] quasi per quandam umbram pinxisse lat. ἐπισκιάζειν Hipp.

ἐπεὶ ἀντεπεξεύχθη, φασί, τῇ τῶν ὄλων φορᾶ ὠκυτάτῃ ὑπαρχούσῃ ὁ ὑπερ-
 θεν οὐρανὸς ὁ πρὸς αὐτῷ τῷ κύτει βαρύνων καὶ ἀντιταλαντεύων τὴν
 ἐκείνων ὠκύτητα τῇ ἑαυτοῦ βραδυτῆτι, ὥστε αὐτὸν ἐν τριάκοντα ἔτεσι τὴν
 5 περίοδον ἀπὸ σημείου ἐπὶ σημείον ποιῆσθαι, εἰκόνα λέγουσιν αὐτὸν τοῦ
 Ὄρου τοῦ τὴν τριακοντῶνυμον Μητέρα αὐτῶν περιέχοντος. τὴν σελήνην 6
 τε πάλιν τὸν ἑαυτῆς οὐρανὸν ἐμπεριερχομένην τριάκοντα ἡμέραις διὰ τῶν
 ἡμερῶν τὸν ἀριθμὸν τῶν τριάκοντα Αἰώνων ἐκτυποῦν. καὶ τὸν ἥλιον δὲ 7
 ἐν δεκαδύο μηνσὶν περιερχόμενον καὶ τερματίζοντα τὴν κυκλικὴν αὐτοῦ
 ἀποκατάστασιν, διὰ τῶν δώδεκα μηνῶν τὴν δωδεκάδα φανεράν ποιεῖν, καὶ
 10 αὐτὰς δὲ τὰς ἡμέρας, δεκαδύο ὥρων τὸ μέτρον ἐχούσας, τύπον τῆς
 <οὔ> φαεινῆς δωδεκάδος εἶναι. ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν ὥραν φασί, τὸ δωδέκατον 8
 τῆς ἡμέρας, ἐκ τριάκοντα μοιρῶν κεκοσμηθῆσαι διὰ τὴν εἰκόνα τῆς τρια-
 κοντάδος. καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου τὴν περίμετρον εἶναι μοιρῶν 9
 τριακοσίων ἐξήκοντα· ἕκαστον γὰρ ζῳδιον μοίρας ἔχειν τριάκοντα. οὕτως
 15 δὴ καὶ διὰ τοῦ κύκλου τὴν εἰκόνα τῆς συναφείας τῶν δώδεκα πρὸς τὰ
 τριάκοντα τετηρηθῆσαι λέγουσιν. ἔτι μὴν καὶ τὴν γῆν εἰς δώδεκα κλίματα 10
 διηρηθῆσαι φάσκοντες καὶ καθ' ἕκαστον κλίμα <ἀνὰ μίαν> δύνάμιν ἐκ τῶν
 οὐρανῶν κατὰ κάθետον ὑποδεχομένην καὶ εἰκότα τίκτουςαν τέκνα τῇ
 καταπεμπούσῃ τὴν ἀπόρροϊαν δυνάμει τύπον εἶναι τῆς δωδεκάδος καὶ τῶν
 20 τέκνων αὐτῆς σαφέστατον διαβεβαιοῦνται.

V M lat. Hipp.

1 ἀντεξεύχθη Hipp. | φησιν M Hipp. | τῇ . . . φορᾶ ὠκυτάτῃ ὑπαρχούσῃ
 Ausgg.] τὴν . . . φορᾶν ὠκυτάτην ὑπάρχουσαν VM *oneri cum sit velocissimum* lat.
 τῇ . . . ἀναφορᾶ ὠκυτάτῃ ὑπαρχούσῃ Hipp. 1f ὁ ὑπερθεν οὐρανὸς Hipp.] οὔπερ
 ὁ χρόνος VM *quod superpositum est caelum* lat. 2 ἀντιταλαντίων V 3 ἐκεί-
 νου Hipp. | ὥστε αὐτὸν] ὡς Hipp. 6 ἑαυτῆς < Hipp. | ἐμπεριε(ρ)χομένην
 Ausgg.] ἐμπεριεχομένην VM *circumeuntem* lat. ἐνπεριεχόμενον Hipp. | vor τριά-
 κοντα + ἐν Hipp., vgl. Z. 8 7 τριάκοντα vor ἡμερῶν getilgt V corr | τριά-
 κοντα < Hipp. | ἐκτυποῦσαν Hipp. 8 περιεχόμενον VM ἐμπεριεχόμενον Hipp.
 9 διὰ τῶν δώδεκα μηνῶν < Hipp. | δωδεκάδα Hipp.] δωδεκάτην VM *duodecadem*
 lat. | φανεράν ποιεῖν] φανεροῦν Hipp. 9f καὶ αὐτὰς δὲ τὰς Hipp.] τὰς δὲ VM
et ipsos autem lat. 11 <οὔ> φαεινῆς vor δωδεκάδος *, nach lat. Hipp.] vor
 ἡμέρας (Z. 10) VM | <οὔ> φαεινῆς Ausgg.] *non apparentis* lat. κενῆς Hipp.
 11—12f ἀλλὰ μὴν — τῆς τριακοντάδος < Hipp. 11 μὴν < lat. 14 γὰρ
 < Hipp. | ἔχειν Hipp.] ἔχει VM *habere* lat. 15 δὴ Hipp.] δὲ VM < lat. |
 τῶν] τῆς Hipp. | τὰ < Hipp. 16 τετηρηθῆσαι] μετροῦσθαι Hipp. | γῆν] αὐτὴν
 Hipp. 17 καθ' ἐν ἕκαστον Hipp. | <ἀνὰ μίαν> Hipp.] *unamquamque* lat.
 18 κατὰ κάθետον] καθ' ἕκαστον Hipp. | εἰκότα] ὁμοίωμα Hipp. 19 vor τὴν
 ἀπόρροϊαν + κατὰ Hipp. | δυνάμει Ausgg.] δύνάμιν VM Hipp. *virtuti* lat. | εἶναι
 < Hipp. | vor δωδεκάδος + ἄνω Hipp. 19f καὶ — διαβεβαιοῦνται < Hipp.

Πρὸς δὲ τούτοις θελήσαντά φασι τὸν Δημιουργὸν τῆς ἄνω Ὀγδοάδος 11
τὸ ἀπέραντον καὶ αἰώνιον καὶ ἀόριστον καὶ ἄχρονον μιμήσασθαι καὶ μὴ
δυνηθέντα τὸ μόνιμον αὐτῆς καὶ αἰδίον ἐκτυπῶσαι, διὰ τὸ καρπὸν <αὐτὸν>
εἶναι Ὑστερήματος, εἰς χρόνους καὶ καιρούς, ἀριθμούς | τε πολυετείς τὸ Ὄ464
5 αἰώνιον αὐτῆς κατατεθεισθαι, οἰόμενον | ἐν τῷ πλήθει τῶν χρόνων μιμή- D 239
σασθαι αὐτῆς τὸ | ἀπέραντον. ἐνταῦθά τε λέγουσιν, ἐκφυγούσης αὐτὸν 12 P 250
τῆς Ἀληθείας, ἐπηκολουθηκέναι τὸ ψεῦδος, καὶ διὰ τοῦτο κατάλυσιν πλη-
ρωθέντων τῶν χρόνων λαβεῖν αὐτοῦ τὸ ἔργον.

15. Καὶ περὶ μὲν τῆς κτίσεως τοιαῦτα λέγοντες, καθ' ἑκάστην ἡμέραν 15, 1
10 ἐπιγεννᾷ ἕκαστος αὐτῶν, καθὼς δύναται, καινότερόν <τι>. τέλειος γὰρ
οὐδεὶς ὁ μὴ μεγάλα ψεύσματα παρ' αὐτοῖς καρποφορήσας. ἐκ δὲ τῶν 2
προφητικῶν ὅσα μεταμορφάζουσιν, ἀναγκαῖον μηνύσαντας τὸν ἔλεγχον
αὐτοῖς ἐπάγειν. ὁ γὰρ Μωυσῆς, φασίν, ἀρχόμενος τῆς κατὰ τὴν κτίσιν
πραγματείας, εὐθύς ἐν ἀρχῇ τὴν Μητέρα τῶν ὄλων ἐπέδειξεν εἰπὼν »ἐν
15 ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν«. τέσσαρα οὖν ταῦτα 3
ὀνομάσας, θεὸν καὶ ἀρχήν, οὐρανὸν καὶ γῆν, τὴν τετρακτὺν αὐτῶν, ὡς
αὐτοὶ λέγουσι, διετύπωσεν. καὶ τὸ ἀόρατον δὲ καὶ ἀπόκρυφον αὐτῆς μη-
νύοντα εἰπεῖν »ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος«. τὴν <δὲ> 4
δευτέραν τετράδα, γέννημα πρώτης τετράδος, οὕτως αὐτὸν εἰρηκέναι θέ-
20 λουσιν, ἄβυσσον ὀνομάζοντα καὶ σκότος ἐν σφίσιν αὐτοῖς καὶ ὕδωρ καὶ τὸ
ἐπιφερόμενον τῷ ὕδατι πνεῦμα. μεθ' ἣν τῆς δεκάδος μνημονεύοντα φῶς 5
λέγειν καὶ ἡμέραν καὶ νύκτα, στερέωμά τε καὶ ἐσπέραν καὶ ὃ καλεῖται
πρωῖ, ξηράν τε καὶ θάλασσαν, ἔτι τε βοτάνην καὶ δεκάτῳ τόπῳ τὸ ξύλον·
οὕτω τε διὰ τῶν δέκα ὀνομάτων τοὺς δέκα Αἰῶνας μεμηνυκέναι. τῆς δὲ 6
25 δωδεκάδος οὕτως ἐξεικονίσθαι παρ' αὐτῷ τὴν δύναμιν· ἥλιον γὰρ λέγειν καὶ
σελήνην, ἀστέρας τε καὶ καιρούς, ἐνιαυτούς τε καὶ κήτη, <ἔτι τε> ἰχθύας καὶ

14 Gen. 1, 1 — 18 Gen. 1, 2

V M lat. Hipp. (bis Z. 8)

1 φασὶ < Hipp. 3 μόνιμον] ἄμωμον Hipp. | τὸ αἰδίον Hipp. | <αὐτὸν>
Hipp. 4 εἰς + τοῦτο Hipp. | χρόνους] *temporum spatia* lat. 4f vor τὸ
αἰώνιον + πρὸς Hipp. 5 τεθεισθαι Hipp. | οἰόμενον] *γενόμενον μὲν οὖν* Hipp.
6 ἀπέραντον] ἀόρατον Hipp. | τε] δὲ Hipp. < lat. 7 κατάλυσιν hinter χρό-
νων (Z. 8) Hipp. 10 <τι> Dind. Öh.] *aliquid* lat. 12 μηνύσαντας Dind.] *μηνύ-
σαντα* V M *manifestantes* lat. 13 ἐπάγει M | τῆς] τὴν M 15 οὖν < lat.
17 τὸ ἀόρατον Dind. Öh.] τὸν ἀόρατον V M *invisible* lat. | vor ἀπόκρυφον
+ τὸν V 18 <δὲ> Dind. Öh.] *autem* lat. 19 πρώτης] *πρὸ τῆς* M 20 ἐν
σφίσιν αὐτοῖς] *in quibus sunt* lat. 23 τε² hineingeflickt V corr 24 τε *] δὲ
V M *quoque* lat. 25 δωδεκάδος Dind.] *δωδεκάδος* V *δωδεκάδος* M | παρ'
αὐτῷ] *apud eos* lat. 26 <ἔτι τε> *] *adhuc etiam* lat.

έρπετά, πετεινά τε καὶ τετράποδα, θηρία τε καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις δωδέ-
κατον τὸν ἄνθρωπον. οὕτως ὑπὸ τοῦ πνεύματος τὴν τριακοντάδα διὰ
Μωυσέως εἰρησθαι διδάσκουσιν. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν πλαστὸν ἄνθρωπον 7
κατ' εἰκόνα τῆς | ἄνω δυνάμεως ἔχειν ἐν αὐτῷ τὴν ἀπὸ τῆς μιᾶς πηγῆς D240
5 δύναμιν (ἰδρῦσθαι δὲ ταύτην ἐν τῷ κατὰ τὸν ἐγκέφαλον τόπῳ), ἀφ' ἧς
ἀπορρεῖν δυνάμεις τέσσαρας κατ' εἰκόνα τῆς ἄνω τετράδος καλουμένας,
τὴν μὲν ὄρασιν, τὴν δὲ ἀκοήν, τὴν δὲ τρίτην ὄσφρησιν καὶ τὴν τετάρτην
γεῦσιν. τὴν δὲ ὀγδοάδα φασὶν μηνύεσθαι διὰ τοῦ ἀνθρώπου οὕτως· ἀκοᾶς 8
μὲν δύο ἔχοντος καὶ τοσαύτας ὀράσεις, ἔτι τε ὄσφρήσεις δύο καὶ διπλῆν
10 γεῦσιν, πικροῦ τε καὶ γλυκῆος. ὅλον δὲ | τὸν ἄνθρωπον πᾶσαν τὴν εἰκόνα 9 Ö466
τῆς τριακοντάδος οὕτως ἔχειν διδάσκουσιν· ἐν μὲν ταῖς χερσὶ διὰ τῶν δακ- P251
τύλων τὴν δεκάδα βαστάζειν, ἐν ἔλῳ δὲ τῷ σώματι εἰς δώδεκα μέλη
διαιρουμένῳ τὴν δωδεκάδα. διαιροῦσι δὲ αὐτό, καθάπερ τὸ τῆς Ἀληθείας
διήρηται παρ' αὐτοῖς σῶμα, περὶ οὗ προειρήκαμεν. τὴν τε οὖν ὀγδοάδα,
15 ἄρρητόν τε καὶ ἀόρατον οὔσαν, ἐν τοῖς σπλάγχνοις κρυβομένην νοεῖσθαι.

16. Ἡλιον δὲ πάλιν, τὸν μέγαν φωστήρα, ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν ἡμερῶν 16, 1
γεγονέναι διὰ τὸν τῆς τετράδος ἀριθμὸν φάσκουσι. τῆς τε σκηνηῆς τῆς ὑπὸ 2
Μωυσέως κατασκευασθείσης αἱ αὐλαὶ ἐκ βύσσου καὶ ὑακίνθου καὶ πορ-
φύρας καὶ κοκκίνου γεγонуῖαι τὴν αὐτὴν παρ' αὐτοῖς ἐπέδειξαν εἰκόνα.
20 τὸν τε τοῦ ἱερέως ποδήρη, τέσσαρσι στοιχείοις λίθων πολυτελῶν κεκοσμη- 3
μένον, τὴν τετράδα σημαίνειν διορίζονται· καὶ εἴ τινα (ὅλως) τοιαῦτα κεῖται
ἐν ταῖς γραφαῖς εἰς τὸν τῶν τεσσάρων δυνάμενα ἄγεσθαι ἀριθμὸν, διὰ τὴν
τετρακτὸν αὐτῶν φασὶ γεγονέναι. τὴν δὲ ὀγδοάδα πάλιν δείκνυσθαι 4
οὕτως· ἐν τῇ ὀγδόῃ τῶν ἡμερῶν πεπλάσθαι λέγουσι τὸν ἄνθρωπον· ποτὲ
25 μὲν γὰρ αὐτὸν τῇ ἕκτῃ βούλονται γεγονέναι, ποτὲ δὲ (ἐν) τῇ ὀγδόῃ, εἰ μή
τι τὸν μὲν χοῖκὸν ἐν τῇ ἕκτῃ τῶν ἡμερῶν ἐροῦσι πεπλάσθαι, τὸν δὲ σαρ-

17 vgl. Exod. 26, 1 — 20 Exod. 28, 17

V M lat.

1 τε¹ < V | ἐπὶ πᾶσι τούτοις Dind. Öh.] πετεινά που τοῖς V M *super haec omnia* lat. 1f δωδέκατον, ω aus o V corr δυοδέκατον M 2 τριακοντάδα Ausgg.] τριῶκοντα V M *triacontadem* lat. 3 lies πλασθέντα? *, vgl. S. 31, 4 4 πηγῆς Ausgg.] πηγὴν V πηγῆν M *fonte* lat. 7 δὲ² < lat. 9 ἔχοντος Ausgg.] ἔχοντας V M *habentem* lat. 12 δεκαδύο V M 14 σῶμα Ausgg.] τοῖς σώμασιν V M *corpus* lat. | τε οἶν] *autem* lat. 16 μέγα^ν, ν angeflickt V corr μέγα M 20 ποδήρη///, ν wegradiert V | στοιχείοις] *ordinibus* lat.; lies στοίχοις? Pet. 21 (ὅλως) *] *omnino* lat. ἄλλα? Jül. 23 δὲ < lat. 24 ὀγδόῃ, η auf Rasur, dahinter 1 Buchstabe wegradiert V 25 μὲν < lat. | τῇ ἕκτῃ] *sexto die* lat.; lies wohl (ἐν) τῇ ἕκτῃ * | (ἐν) τῇ ὀγδόῃ *] *in octavo* lat. 26 τὸν¹] τὸ M | ἐροῦσι] *dicunt* lat.

κικὸν ἐν τῇ ὀγδόῃ· διέσταλται γὰρ ταῦτα παρ' αὐτοῖς. ἔνιοι δὲ <καὶ> ἄλλον 5
<εἶναι> θέλουσι τὸν κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότα | ἀρσενόθηλυν D241
ἄνθρωπον καὶ τοῦτον εἶναι τὸν πνευματικόν, ἄλλον δὲ τὸν ἐκ τῆς γῆς
πλασθέντα.

5 Καὶ τὴν τῆς κιβωτοῦ δὲ οἰκονομίαν ἐν τῷ κατακλυσμῷ, ἐν ἣ ὀκτὼ 6
ἄνθρωποι διεσώθησαν, φανερώτατά φασι τὴν σωτήριον ὀγδοάδα μηνύειν.
τὸ αὐτὸ δὲ καὶ τὸν Δαυίδ, ὀγδοὸν ὄντα τῇ γενέσει τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ,
σημαίνειν. ἔτι μὴν καὶ τὴν περιτομήν, ὀκταήμερον γινομένην, τὸ περίτμημα
τῆς ἄνω ὀγδοάδος δηλοῦν. καὶ ἀπλῶς ὅσα εὑρίσκεται ἐν ταῖς γραφαῖς 7
10 ὑπάγεσθαι δυνάμενα εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ὀκτὼ τὸ μυστήριον τῆς ὀγδοάδος
ἐκπληροῦν λέγουσιν. ἀλλὰ καὶ τὴν δεκάδα σημαίνεσθαι διὰ τῶν δέκα 8
ἔθνῶν, ὧν ἐπηγγείλατο ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ εἰς κατάσχεσιν δοῦναι, λέγουσι.
καὶ τὴν <κατὰ> Σάρραν δὲ οἰκονομίαν, ὡς μετὰ ἔτη δέκα δίδωσιν αὐτῷ
τὴν ἑαυτῆς δούλην Ἄγαρ, ἵνα ἐξ αὐτῆς τεκνοποιήσῃται, τὸ αὐτὸ δηλοῦν.
15 καὶ ὁ δούλος δὲ ὁ <τῷ> Ἀβραάμ πεμφθεὶς ἐπὶ Ῥεβέκκαν καὶ ἐπὶ τῷ φρέατι 9
διδούς αὐτῇ ψέλια χρυσῶν δέκα, | καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆς κατέχοντες αὐτὴν P252
ἐπὶ δέκα ἡμέρας, ἔτι τε Ῥοβοὰμ ὁ τὰ δέκα σκηπτρα λαμβάνων καὶ τῆς
σκηνηῆς αἱ δέκα αὐλαὶ καὶ οἱ στῦλοι οἱ δεκαπήχεις καὶ οἱ δέκα υἱοὶ Ἰακώβ
ἐπὶ τὴν ὠνὴν τοῦ σίτου τὸ πρῶτον εἰς | Αἴγυπτον πεμφθέντες καὶ οἱ δέκα Ö468
20 ἀπόστολοι, οἷς φανεροῦται μετὰ τὴν ἔγερσιν ὁ κύριος, τοῦ Θωμᾶ μὴ παρ-
όντος, τὴν ἀόρατον διετύπουν κατ' αὐτοὺς δεκάδα.

17. Τὴν δωδεκάδα δέ, περὶ ἣν καὶ τὸ μυστήριον τοῦ πάθους τοῦ 17, 1
Ἰστερήματος γεγονέναι, ἐξ οὗ πάθους τὰ βλεπόμενα κατεσκευάσθαι θέ-
λουσιν, ἐπισήμως καὶ φανερῶς πανταχῇ κεῖσθαι λέγουσιν, ὡς τοὺς δώδεκα 2
25 υἱοὺς τοῦ Ἰακώβ, ἐξ ὧν καὶ <αἱ> δώδεκα φυλαί, καὶ τὸ λόγιον τὸ ποικιλτὸν
δώδεκα ἔχον λίθους καὶ τοὺς δώδεκα κώδωνας καὶ τοὺς ὑπὸ Μωυσέως
τεθέντας ὑπὸ τὸ ὄρος δώδεκα λίθους, ὡσαύτως δὲ καὶ τοὺς ὑπὸ | Ἰησοῦ D242

5 vgl. Gen. 7, 23 I Pe. 3, 20 — 7 vgl. I Sam. 16, 11f — 11 vgl. Gen. 15, 19f
— 13 vgl. Gen. 16, 2f — 15 vgl. Gen. 24, 22 — 16 vgl. Gen. 24, 55 — 17 vgl.
I Kön. 11, 31 — 17f vgl. Exod. 26, 1 — 18 vgl. Exod. 26, 15f — 18f vgl. Gen.
42, 3 — 19f vgl. Joh. 20, 24 — 24f vgl. Gen. 35, 22 — 25f vgl. Exod. 28, 15
u. 29 — 26f vgl. Exod. 24, 4 — 27f vgl. Jos. 4, 3

V M lat.

1 <καὶ> *] *et* lat. 2 <εἶναι> *] *esse* lat. 6 σωτήριον < lat. 7 τῶν
ἀδελφῶν αὐτοῦ] *inter fratres suos* lat. 13 <κατὰ> *] *secundum* lat.; <περὶ> Ausgg.
15 <τῷ> * 17 Jeroboam lat. 17f vor τῆς σκηνηῆς + τὴν M 22 δωδεκάδα
Ausgg.] *duodecadem* V M *duodecadem* lat. 24 φανερῶς] *manifestissime* lat.
25 <αἱ> * | δεκαδύο V M

ἐν τῷ ποταμῷ καὶ ἄλλους εἰς τὸ πέραν, καὶ τοὺς βαστάζοντας τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης καὶ τοὺς ὑπὸ Ἡλίας τεθειμένους ἐν τῇ ὀλοκαυτώσει τοῦ μόσχου καὶ τὸν ἀριθμὸν δὲ τῶν ἀποστόλων καὶ πάντα ἀπλῶς ὅσα τὸν δωδέκατον ἀριθμὸν διασφύζει τὴν δωδεκάδα αὐτῶν χαρακτηρίζειν λέγουσι. τὴν δὲ τούτων πάντων ἔνωσιν ὀνομαζομένην τριακοντάδα διὰ τῆς 3
 τριάκοντα πηγῶν τὸ ὕψος ἐπὶ Νῶε κιβωτοῦ καὶ διὰ Σαμουὴλ κατακλίναντος τὸν Σαοὺλ ἐν τοῖς τριάκοντα κλητοῖς πρῶτον καὶ διὰ Δαυίδ, ὅτε ἐπὶ τριάκοντα ἡμέραις ἐκρύβετο ἐν τῷ ἀγρῷ, καὶ διὰ τῶν συνεισεληθόντων αὐτῷ εἰς τὸ σπήλαιον λ̄ καὶ διὰ τοῦ τὸ μῆκος γίνεσθαι τῆς ἀγίας σκηνηῆς τριά-
 10 κοντα πηγῶν, καὶ εἴ τινα ἄλλα ἰσάριθμα τούτοις εὐρίσκουσι, τὴν τριακοντάδα αὐτῶν διὰ τῶν τοιούτων ἐπιδεικνύναι φιλεριστοῦσιν.

18. Ἀναγκαῖον <δὲ> ἠγησάμην προσθεῖναι τούτοις καὶ ὅσα περὶ τοῦ 18, 1
 Προπάτορος αὐτῶν, ὃς ἄγνωστος ἦν τοῖς πᾶσι πρὸ τῆς τοῦ Χριστοῦ παρουσίας, ἐκλέγοντες ἐκ τῶν γραφῶν πείθειν ἐπιχειροῦσιν, ἵν' ἐπιδείξωσι τὸν
 15 κύριον ἡμῶν ἄλλον καταγγέλλοντα πατέρα παρὰ τὸν ποιητὴν τοῦδε τοῦ παντός, ὃν καθὼς προέφαμεν ἀσεβοῦντες Ἰστερήματος καρπὸν εἶναι | λέ- P253
 γουσι. τὸν γοῦν προφήτην Ἡσαΐαν εἰπόντα »Ἰσραὴλ δέ με οὐκ ἔγνω καὶ 2
 ὁ λαός με οὐ συνῆκεν«, τὴν τοῦ ἀοράτου Βυθοῦ ἀγνωσίαν εἰρηκέναι μεθαρμόζουσι. καὶ διὰ Ὡσηὲ τὸ εἰρημένον »οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς ἀλήθεια οὐδὲ 3
 20 ἐπίγνωσις θεοῦ« εἰς τὸ αὐτὸ συντείνειν βιάζονται, καὶ τό »οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν ἢ ἐκζητῶν τὸν θεόν· πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν« ἐπὶ τῆς τοῦ Βυθοῦ ἀγνωσίας τάττουσι. καὶ τὸ διὰ Μωυσέως δὲ εἰρημένον »οὐδεὶς 4
 ὄψεται τὸν θεὸν καὶ ζήσεται« εἰς ἐκεῖνον ἔχειν πείθουσι τὴν ἀναφοράν. τὸν μὲν γὰρ ποιητὴν ἐπιψευδόμενοι ὑπὸ τῶν προφητῶν ἐωρᾶσθαι λέγουσι,
 25 τὸ δὲ <γεγραμμένον> | »οὐδεὶς ὄψεται τὸν θεὸν καὶ ζήσεται« περὶ τοῦ D243

1f vgl. Jos. 3, 12 — 2 vgl. I Kön. 18, 31 — 5f vgl. Gen. 6, 15 — 6f vgl. I Sam. 9, 22 — 7f vgl. I Sam. 20, 5. 24 — 8 vgl. II Sam. 23, 13 — 9 vgl. Exod. 26, 8 — 17 Jes. 1, 3 — 19 Hos. 4, 1 — 20 Psal. 13, 3 Röm. 3, 11 — 22 Exod. 33, 20

V M lat.

1 εἰς τὸ πέραν] *qui transpositi sunt* lat. 3 δὲ] *quoque* lat. 4 δωδέκατον] *duodecim* lat.; lies wohl <τῶν> δώδεκα * | δωδεκάδα] *duodecadem* lat. 4f λέγουσι] *volunt* lat. 5 vor ὀνομαζομένην + <τὴν>? * 7 ἐν τοῖς — Δαυίδ < lat. | ὅτε] *qui* lat. 7f ἐπὶ τριάκοντα ἡμέραις] *triginta diebus* lat. 9 λ̄ < lat. | τοῦ τὸ] τοῦτο τὸ V 10 εὐρίσκουσι] *inveniuntur* lat. 11 ἐπιδεικνύναι φιλεριστοῦσιν] *ostendunt asseverationes* lat. 12 <δὲ> Dind.] *autem* lat. | προσθεῖναι, εἴ aus ἦ V corr προσθεῖναι M 13 προπάτορος M 19 διὰ Ὡσηὲ] *in Osee* lat. 20 τὸ αὐτὸ] *hoc idem* lat. | τὸ² < V 22 δὲ < M 24 μὲν γὰρ] *et . . quidem* lat. | ἐπιψευδόμενοι < lat. | ἐο|||ρᾶσθαι, ο aus ω V corr ἐορᾶσθαι M 25 τὸ δὲ <γεγραμμένον> *] τὸ δ' V M *illud autem quod scriptum est* lat.

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

τοῦ μὴ ἀποκριθῆναι τοῖς εἰποῦσιν αὐτῷ »ἐν ποία δυνάμει τοῦτο ποιεῖς«, ἀλλὰ τῇ ἀντεπερωτήσει ἀπορήσαι αὐτοὺς τὸ ἄρρητον τοῦ Πατρὸς ἐν τῷ <μὴ> εἰπεῖν δεδειχέναι αὐτὸν ἐξηγοῦνται. ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ εἰρηκέναι »πολ- 13
 λάκις ἐπεθύμησα ἀκοῦσαι ἓνα τῶν λόγων τούτων, καὶ οὐκ ἔσχον τὸν
 5 ἐροῦντα« ἐμφαίνοντός φασιν εἶναι διὰ τοῦ »ἓνα« τὸν ἀληθῶς ἓνα θεόν, ὃν οὐκ ἐγνώκεισαν. ἔτι ἐν τῷ προσσχόντα | αὐτὸν τῇ Ἱερουσαλήμ δακρῦσαι 14 Ö472
 ἐπ' αὐτὴν καὶ εἰπεῖν »εἰ ἔγνωσ καὶ σὺ σήμερον τὰ πρὸς εἰρήνην; ἐκρύβη
 δὲ <ἀπὸ> σοῦ«, διὰ τοῦ »ἐκρύβη« ῥήματος τὸ ἀπόκρυφον τοῦ Βυθοῦ δεδι-
 λωκέναι. καὶ πάλιν εἰπόντα »δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ 15
 10 πεφορτισμένοι, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ«, τὸν τῆς ἀληθείας πατέρα κατηγγελ-
 κέναι. ὃ γὰρ οὐκ ᾔδεισαν, φασί, τοῦτο αὐτοῖς ὑπέσχετο διδάξειν.

<Ἀπόδειξιν> δὲ τῶν ἀνωτάτω καὶ οἶονεῖ κορωνίδα τῆς ὑποθέσεως 16
 αὐτῶν φέρουσι ταῦτα »ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τῶν οὐρανῶν καὶ
 τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας αὐτὰ ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν καὶ ἀπεκάλυψας
 15 αὐτὰ νηπίοις. οὐά, ὁ πατήρ μου, ὅτι ἔμπροσθέν σου εὐδοκία [μοι] ἐγένετο.
 πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου, καὶ οὐδεὶς ἔγνω τὸν πατέρα,
 εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ τὸν υἱόν, εἰ μὴ ὁ πατήρ καὶ ᾧ ἂν ὁ υἱὸς ἀποκαλύψῃ«. ἐν
 τούτοις <γὰρ> διαρρήδη φασί δεδειχέναι αὐτόν, ὡς τὸν ὑπ' αὐτῶν παρ- 17
 εξευρημένον πατέρα ἀληθείας πρὸ τῆς παρουσίας αὐτοῦ μηδὲ ἐνὸς πώποτε
 20 ἐγνωκότος, καὶ κατασκευάζειν θέλουσιν, ὡς τοῦ ποιητοῦ καὶ | κτιστοῦ ἀεὶ D245
 ὑπὸ πάντων ἐγνωσμένου, καὶ ταῦτα τὸν κύριον εἰρηκέναι περὶ τοῦ ἀγνώ-
 στου τοῖς πᾶσι πατρὸς, ὃν αὐτοὶ καταγγέλλουσι.

19. Τὴν δὲ τῆς ἀπολυτρώσεως <παρ'> αὐτοῖς παράδοσιν συμβέβηκεν 19, 1

3f Agraphon, vgl. Resch Agrapha² S. 179 — 7 Luk. 19, 42 — 9 Matth. 11, 28f — 13 Matth. 11, 25—27

7 M lat.

2 ἀντεπερωτήσει + sua lat. | ἀπορηῆσαι, ein ρ getilgt V corr 3 <μὴ> Ausgg.] non lat. | vor δεδειχέναι + non lat. 4 vor τῶν λόγων + ex lat. 5 εἶναι zu δεῖν verändert V corr δεῖν M | »ἓνα« *] ἐνὸς VM unum lat. 8 <ἀπὸ> Ausgg.] a lat. | διὰ τοῦ ἐκρύβη ῥήματος] per eum sermonem qui est absconditus lat. 10 καὶ < lat. 11 φησί aus φασί V corr φησί M 12 <ἀπόδειξιν> Ausgg.] ostensionem lat. 13 φέρουσιν] afferunt lat. | ἐξομολογοῦμαι *] ἐξομολογήσομαι V M confiteor lat. | π̄ε̄ρ, ε auf Rasur V corr 13f τῶν οὐρανῶν καὶ τῆς γῆς] terrae et coelorum lat. 14 τῆς < M 15 [μοι] Ausgg.] < lat. 16 μου < lat. 17 ἀποκαλύψει, h V corr ἀποκαλύψει M 18 <γὰρ> Dind.] enim lat. 18f τὸν ὑπ' αὐτῶν παρεξευρημένον < lat. 19 μηδενὸς V | πώποτε < lat. 20 vor ἐγνωκότος + manifeste lat. 21 καὶ] et lat.; (entweder zu streichen oder) mit auch zu übersetzen 23 <παρ'> αὐτοῖς *] ipsorum lat.

ἀόρατον εἶναι καὶ ἀκατάληπτον, ἅτε † τῶν ἀκρατήτων καὶ ἀοράτων Μη-
 τέρα ὑπάρχουσιν καὶ διὰ τοῦτο ἄστατον οὔσαν, οὐχ ἀπλῶς οὐδὲ ἐνί-
 λόγῳ ἀπαγγεῖλαι ἔστιν διὰ τὸ ἓνα ἕκαστον αὐτῶν, καθὼς αὐτοὶ βούλον-
 ται, παραδιδόναι αὐτήν. | ὅσοι γάρ εἰσι ταύτης τῆς γνώμης μυσταγωγοί, P 255
 5 τοσαῦται καὶ ἀπολυτρώσεις. καὶ ὅτι μὲν εἰς ἐξάρνησιν τοῦ βαπτίσματος 2
 τῆς εἰς θεὸν ἀναγεννήσεως καὶ πάσης τῆς πίστεως ἀπόθεσιν ὑποβέβληται
 τὸ εἶδος τοῦτο ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, ἐλέγχοντες αὐτοὺς ἀπαγγελοῦμεν ἐν τῷ
 προσήκοντι τόπῳ.

Λέγουσι δὲ αὐτὴν ἀναγκαίαν εἶναι τοῖς τὴν τελείαν γνῶσιν εἰληφόσιν, 3
 10 ἵνα εἰς τὴν ὑπὲρ πάντα δύναμιν ὧσιν ἀναγεγεννημένοι. ἄλλως γὰρ ἀδύνα-
 τον <εἶναι> ἐντὸς Πληρώματος εἰσελθεῖν, ἐπειδὴ αὕτη ἐστὶν ἡ εἰς τὸ βάθος
 τοῦ Βυθοῦ κατάγουσα κατ' αὐτούς. τὸ μὲν γὰρ βάπτισμα τοῦ φαινομένου 4
 Ἰησοῦ ἀφέσεως <εἶναι> ἁμαρτιῶν, τὴν δὲ ἀπολύτρωσιν τοῦ ἐν αὐτῷ κατ-
 ελθόντος Χριστοῦ εἰς τελείωσιν, καὶ τὸ μὲν ψυχικόν, τὴν δὲ πνευματικὴν
 15 εἶναι ὑφίστανται, καὶ τὸ μὲν βάπτισμα ὑπὸ Ἰωάννου κατηγγέλθαι εἰς
 μετάνοιαν, τὴν δὲ ἀπολύτρωσιν ὑπὸ | Χριστοῦ κεκομίσθαι εἰς τελείωσιν. Ö 474
 καὶ τοῦτ' εἶναι περὶ οὗ λέγει »καὶ ἄλλο βάπτισμα ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ 5
 πάνυ ἐπείγομαι εἰς αὐτό«. ἀλλὰ καὶ τοῖς υἱοῖς Ζεβεδαίου, τῆς μητρὸς
 αὐτῶν αἰτουμένης τὸ καθίσαι αὐτοὺς ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν μετ'
 20 αὐτοῦ εἰς τὴν βασιλείαν, ταύτην προσθεῖναι τὴν ἀπολύτρωσιν τὸν κύριον
 λέγουσιν, εἰπόντα »δύνασθε τὸ βάπτισμα βαπτισθῆναι, ὃ ἐγὼ μέλλω βαπ-
 τίξεσθαι;« καὶ τὸν Παῦλον ῥητῶς φάσκουσι τὴν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ | ἀπο- 6 D 246
 λύτρωσιν πολλάκις μεμνηυκέναι, καὶ εἶναι ταύτην τὴν ὑπ' αὐτῶν ποικίλως
 καὶ ἀσυμφώνως παραδιδομένην.

17 vgl. Luk. 12, 50 — 21 Matth. 20, 20

V M lat.

1f † τῶν ἀκρατήτων καὶ ἀοράτων Μητέρα] *incomprehensibilium et invisibilium mater* lat.; altes Verderbnis, lies <ἐκ> τῆς ἀκρατήτου καὶ ἀοράτου Μητρὸς *
 2 vor οὐχ ἀπλῶς wohl ausgefallen <διὸ>* 3 ἓνα Ausgg.] ἐν VM *unusquisque* lat.
 5 μὲν < lat. 6 ἀπόθεσιν] *destructionem* lat. | ὑποβέβληται] *remissa est* lat.
 8 προσήκοντι] *aptiori* lat. 9 εἰληφόσιν, ο aus ω V corr εἰληφῶσιν M 10f ἀδύ-
 νατον + *nobis* lat. 11 <εἶναι> *] *esse* lat. | ἡ hineingeflickt V corr 11f εἰς
 τὸ βάθος τοῦ βυθοῦ Ausgg.] εἰς τὸ βάθου V εἰς τὸ βάθος M *in profundum Bythi*
 lat. 12 μὲν γὰρ] *et . . quidem* lat. 13 ἀφέσεως] *in remissionem* lat. |
 <εἶναι> Ausgg.] *esse* lat. | ἀπολύτρωσιν + *esse* lat. 13f κατελθόντος Χρι-
 στοῦ *] *Χριστοῦ κατελθόντος* VM 14 Χριστοῦ] *spiritus* lat. 15 ὑπὸ aus
 ἀπὸ V corr 16 ὑπὸ Χριστοῦ] *eius qui in eo est Christi* lat. 17 καὶ² < lat.
 19 τὸ καθίσαι] *ut sedere faceret* lat.

20. Οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν νυμφῶνα κατασκευάζουσι καὶ μυσταγωγίαν 20, 1
ἐπιτελοῦσι μετ' ἐπιρρήσεων τινῶν τοῖς τελουμένοις καὶ πνευματικὸν γάμον
φάσκουσιν εἶναι τὸ ὑπ' αὐτῶν γινόμενον κατὰ τὴν ὁμοίτητα τῶν ἄνω
συζυγιῶν· οἱ δὲ ἄγουσιν ἐφ' ὕδωρ καὶ βαπτίζοντες οὕτως ἐπιλέγουσιν 2
5 εἰς ὄνομα ἀγνώστου πατρὸς τῶν ὄλων, εἰς Ἀλήθειαν μητέρα <τῶν>
πάντων, εἰς τὸν κατελθόντα εἰς Ἰησοῦν εἰς ἔνωσιν καὶ ἀπολύτρωσιν καὶ
κυριωνίαν τῶν δυνάμεων. ἄλλοι δὲ Ἑβραϊκὰ τινὰ ὀνόματα ἐπιλέγουσι 3
πρὸς τὸ μᾶλλον καταπλήξασθαι τοὺς τελουμένους, οὕτως· βασεμὰ χαμοσσὴ
βαχαιανσορὰ μισταδία ξουαδὰ κουστὰ βαβοφὸρ καλαχθεῖ. τούτων δ' ἡ ἐρ-
10 μηγεία ἐστὶ τοιαύτη· ὑπὲρ πᾶσαν δύναμιν τοῦ Πατρὸς ἐπικαλοῦμαι * φῶς
ὀνομαζόμενον καὶ πνεῦμα ἀγαθὸν καὶ ζωὴ, ὅτι ἐν σώματι ἐβασίλευσας.
ἄλλοι δὲ πάλιν τὴν λύτρωσιν * ἐπιλέγουσιν οὕτως· τὸ ὄνομα τὸ | ἀποκε- 4 P256
κρυμμένον ἀπὸ πάσης θεότητος καὶ κυριότητος καὶ ἀληθείας, ὃ ἐνεδύσατο
Ἰησοῦς ὁ Ναζαρηθὸς ἐν ταῖς ζώναις τοῦ φωτὸς τοῦ Χριστοῦ, Χριστοῦ
15 ζῶντος διὰ πνεύματος ἁγίου, εἰς λύτρωσιν ἀγγελικὴν, ὄνομα τὸ τῆς ἀπο-
καταστάσεως· Μεσσία οὐφαρέγνα μεμψαι μὲν χαλ δαίαν μοσομὴ δαέα 5
ἀκφαρ νεψευ ουα Ἰησοῦ Ναζαρία. καὶ τούτων δὲ ἡ ἐρμηνεία ἐστὶν
τοιαύτη· οὐ δαιρῶ τὸ πνεῦμα, τὴν καρδίαν καὶ τὴν ὑπερουράνιον δύναμιν
τὴν οἰκτίρμονα· ὀναίμην τοῦ ὀνόματός σου, σωτῆρ ἀληθείας. καὶ ταῦτα 6
20 μὲν ἐπιλέγουσιν αὐτοὶ οἱ τελοῦντες, ὁ δὲ τετελεσμένος ἀποκρίνεται· ἐστήριγ-
μα καὶ λελύτρωμα καὶ λυτροῦμαι τὴν ψυχὴν μου ἀπὸ τοῦ αἰῶνος τούτου
καὶ πάντων τῶν παρ' αὐτοῦ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰαῶ, ὃς ἐλυτρώσατο τὴν

V M lat. 1—8 (bis τελουμένους) Eusebius h. e. IV 11, 5; S. 322, 18—25
Schwartz 16f = S. 46, 3f

1 νυμφῶνα + quoddam lat. | μυσταγωγίαν] quasi mysticum lat. 2 ἐπιρ-
ρήσεων] profanis dictionibus lat.; vgl. S. 37, 6 | τελουμένοις Eus., vgl. Z. 20]
τελειουμένοις VM vis qui sacrantur lat. 4 ἐπιλέγουσιν] dicunt lat. 5 in veritate
lat. clarom. | <τῶν> Eus. 6 εἰς² < lat. clarom. | τὸν Ἰησοῦν Eus. 6f εἰς ἔνωσιν
— δυνάμεων < Eus. 6 καὶ ἀπολύτρωσιν < lat. clarom. 7 vor Ἑβραϊκὰ + et lat. |
τινὰ < lat. Eus. 8 πρὸς τὸ μᾶλλον καταπλήξασθαι] ut stupori sint vel deterreant
lat. | τελειουμένους VM; vgl. Z. 2 8f basyma cacabasa eanaairra umistadia
rbada caëota basobor camelanthi lat.; über die verschiedenen Wiederherstellungsver-
suche vgl. H. Greßmann ZNW 1915 10 vor ὑπὲρ + hoc quod est lat. | * alte
Lücke, ergänze wohl <σὲ τὸν> * 11 ἀγαθὸν < lat. 12 * alte Lücke, ergänze
<ἐπιτελοῦντες> * 14 ζώναις *] ζωαῖς VM zonis lat. | τοῦ Χριστοῦ < lat. | Χρι-
στοῦ²] Christus dominus lat.; lies wohl τοῦ *, vgl. S. 37, 1 16f messia ufar
magno in seenchaldia mosome daea achafare nepscha Jesu Nazarene lat. 16 μεσία
S. 46, 3 | μὲν VM | δαίαν] δία S. 46, 3 | νοσομὴ S. 46, 3 (V) 17 νεψευ]
ραιψευ (ραι auf Rasur V) VM ἀνεψευ S. 46, 4 | ουα M 17 δὲ < lat. | ἡ < M
18 vor οὐ δαιρῶ + Christi lat.

ψυχὴν αὐτοῦ εἰς ἀπολύτρωσιν ἐν | τῷ Χριστῷ τῷ ζῶντι. εἶτ' ἐπιλέγουσιν 7 D247
οἱ παρόντες· εἰρήνη πᾶσιν, ἐφ' οὓς τὸ ὄνομα τοῦτο ἐπαναπέπαυται. ἔπειτα
μυρίζουσι τὸν τετελεσμένον τῷ ὁπῷ τῷ ἀπὸ βαλσάμου. τὸ γὰρ μύρον
τοῦτο τύπον τῆς | ὑπὲρ τὰ ὅλα εὐωδίας εἶναι λέγουσιν. Ö 476

5 Ἔνιοι δ' αὐτῶν τὸ μὲν ἄγειν ἐπὶ τὸ ὕδωρ περισσὸν εἶναι φάσκουσι, 8
μίξαντες δὲ ἔλαιον καὶ ὕδωρ ἐπὶ τὸ αὐτὸ μετ' ἐπιρρήσεών <τινων> ὁμοιο-
τρόπων αἷς προειρήκαμεν ἐπιβάλλουσι τῇ κεφαλῇ τῶν τελουμένων, καὶ
τοῦτ' εἶναι τὴν ἀπολύτρωσιν θέλουσι. μυρίζουσι δὲ καὶ αὐτοὶ τῷ βαλσάμῳ.

ἄλλοι δὲ ταῦτα πάντα παραιτησάμενοι φάσκουσι μὴ δεῖν τὸ τῆς ἀρρήτου 9
10 καὶ ἀοράτου δυνάμεως μυστήριον δι' ὄρατῶν καὶ φθαρτῶν ἐπιτελεῖσθαι
κτισμάτων, καὶ τῶν ἀνευνοήτων καὶ ἀσωμάτων δι' αἰσθητῶν καὶ σωματι-
κῶν. εἶναι δὲ τὴν τελείαν ἀπολύτρωσιν αὐτὴν τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ ἀρρήτου 10
Μεγέθους· ὑπ' ἀγνοίας γὰρ Ὑστερήματος καὶ πάθους γεγονότων διὰ γνώ-
σεως καταλύεσθαι πᾶσαν τὴν ἐκ τῆς ἀγνοίας σύστασιν, ὥστ' εἶναι τὴν
15 γνῶσιν ἀπολύτρωσιν τοῦ ἔνδον ἀνθρώπου. καὶ μήτε σωματικὴν ὑπάρχειν 11
αὐτὴν (φθαρτὸν γὰρ τὸ σῶμα) μήτε ψυχικὴν, ἐπεὶ καὶ ἡ ψυχὴ ἐξ Ὑστερή-
ματός <ἐστι> καὶ ἔστι τοῦ πνεύματος ὡσπερ οἰκητήριον· πνευματικὴν οὖν δεῖν
καὶ τὴν λύτρωσιν ὑπάρχειν. λυτροῦσθαι γὰρ διὰ γνώσεως τὸν ἔσω ἄν- 12
θρώπον τὸν πνευματικὸν καὶ ἀρκεῖσθαι αὐτοὺς τῇ τῶν ὅλων ἐπιγνώσει.
20 καὶ ταύτην εἶναι λύτρωσιν ἀληθῆ. | P257

ΕΩΣ ΩΔΕ ΤΑ ΑΠΟ ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ.

21. Ταύτην τὴν πᾶσαν ἀκριβῆ ἔρευναν ὁ μακάριος πρεσβύτερος 21, 1
Εἰρηναῖος ἐποιήσατο, καθ' εἰρμὸν πάντα ἐκθέμενος τῆς αὐτῶν πάσης
παραπεποιημένης διδασκαλίας. διόπερ δὴ, ὡς καὶ ἤδη μοι προεδεδή-

V M lat. (bis Z. 20)

1 αὐτοῦ] *eius* lat.; lies wohl *ἐμαντοῦ** 2 εἰρήνη////, *ν* wegradiert V 3 τῷ²] τοῦ
aus τὸ V corr τὸ M | *orobalsamo* lat. 6 μίξαντες] *admiscentes* lat. | ἐπιρρήσεων]
prophanis dictionibus lat.; vgl. S. 36, 2 | <τινων> *] *quibusdam* lat. 7 τελουμένων*,
vgl. S. 36, 2] *τελειουμένων* V M 8 βαλσάμῳ] *orobalsamo* lat. 10 /// φθαρτῶν,
α vorn wegradiert V 11 τῶν ἀνευνοήτων καὶ ἀσωμάτων] *ea quae mente concipi
non possunt et incorporalia et insensibilia* lat.; lies wohl <τὰ> τῶν ἀνευνοήτων καὶ
ἀσωμάτων <καὶ ἀναισθητῶν> * 12 δὲ, ἐ auf Rasur V corr 13 ὑπ'] *de* lat.; lies
ἀπ'? * | .. γεγονότων] *ea .. quae sunt .. facta* lat. 14 ἐκ < lat. 17 <ἐστι> *]
est lat. | καὶ ἔστι < lat. | πνεύματος Ausgg.] *πατρὸς* V M *spiritus* lat. | δεῖν
Ausgg.] *δει* V M *oportere* lat. 18 γνώσεως Ausgg.] *Μουσέως* V M *agnitionem*
lat. | ἔσο M 19 ἀρκεῖσθαι αὐτοὺς τῇ ... ἐπιγνώσει] *sufficere eis ... agni-
tionem* lat. 21 Unterschrift ἕως ὧδε τὰ ὑπὸ (ὑπὸ aus ἀπὸ V corr) *Εἰρηναίου* V M;
in M folgt darauf die Überschrift *κατὰ Μαρκωσίων* 23 ἐκθέμενος *] *ἐνθέ-
μενος* V M 24 διόπερ δὴ am Rande nachgetragen V corr | ὡς auf Rasur V corr

λωται, [ὅτι] τοῖς ὑπ' αὐτοῦ ἐσπουδασμένοις ἀρκεσθέντες πάντα | πρὸς D248
 ἔπος, ὡς παρ' αὐτῶ ἐμφέρεται, παρεθήκαμεν. ἀνατραπήσονται δὲ 2
 ἐξ αὐτῶν τῶν παρὰ τοῦ ἁγίου ἀνδρὸς εἰς ἀντίθεσιν τῆς αὐτῶν μοχ-
 θηρίας εἰρημένων. ἡμεῖς γὰρ πιστεύομεν, ὡς πάντῃ ἢ ἀλήθεια
 5 ὑποφαίνει καὶ ὁ εὐλογος λογισμὸς ὑποτίθεται καὶ τῶ τῆς εὐσεβείας
 κανόνι συμπεφώνηται τῶ τε νόμῳ καὶ τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἀπὸ
 τῶν ἀνεκαθεν πατριάρχαις κατὰ ἀκολουθίαν τῆ τε αὐτοῦ τοῦ σωτῆ-
 ρος διδαχῆ, (τοῦ κυρίου) καὶ τῶν αὐτοῦ ἀποστόλων σαφῶς ἡμᾶς 3
 διδασκόντων ἓνα ὁμολογεῖν θεὸν πατέρα, παντοκράτορα τῶν ὄλων,
 10 καὶ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τὸ ἅγιον αὐτοῦ πνεῦμα,
 μίαν ἁγίαν τριάδα ἄκτιστον, τῶν ἄλλων ἀπάντων ἐξ οὐκ ὄντων
 γενομένων μετὰ πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα. τούτων δὲ 4
 παρὰ πάντων τῶν προειρημένων ἁγίων προφητῶν τε καὶ εὐαγγελι-
 στῶν καὶ ἀποστόλων σαφῶς ὁμολογημένων καὶ πεπιστευμένων, οὐκ
 15 ἂν δυνηθεῖη κυβευτική τις ἐπίνοια ἀντισχεῖν πρὸς τὴν | ἀκτίνα τῆς Ὁ478
 ἀληθείας, ὡς γε ἡμῖν πολλάκις κατὰ πλάτος εἴρηται ἐν τῇ πρὸς
 ἐκάστην αἴρεσιν ἀντιθέσει· ὡς ἐξ ἅπαντος φωρᾶσθαι καὶ τοῦτον τὸν 5
 ἀγύρτην καὶ θανατοποιὸν ἰσοτύπως ταῖς προειρημέναις ἐπιδείξεως
 χάριν καὶ περιεργίας τὰ μεγάλα ταῦτα καττύσαντά τε καὶ μηχα-
 20 νησάμενον.

22. Παρελθόντες δὲ καὶ τούτου τὴν μοχθηρίαν καὶ τῶν ἀπ' 22, 1
 αὐτοῦ Μαρκωσίων λεγομένων ἐπὶ τὰς ἐξῆς σπεύσωμεν, ὃ ἐπιπόθητοι,
 τὰς αὐτῶν ρίζας πάλιν ἀνερευνῶντες καὶ τῶν καρπῶν αὐτῶν τὴν
 πικρίαν ἀφανίζοντες, τὴν τε ἀνατροπὴν καὶ τὰ κατ' αὐτοὺς πάντα
 25 ἐπιδεικνύντες, οὐχὶ εἰς βλάβην τῶν ἐντυγχανόντων, ἀλλὰ εἰς ἀποτρο- 2
 πὴν, πρὸς τὸ μὴ πλησιάσαι μιᾷ τῶν προειρημένων αἱρέσεων ἢ τῶν
 μετέπειτα, ἀλλὰ ἀναγνόντας τὰ γεγραμμένα παρ' αὐτοῖς καὶ γνόντας
 τὰ ἠδόμενα καὶ καταγνόντας τῆς ἐκάστης αὐτῶν πλάνης τε καὶ | D249
 ἐρπετώδους μοχθηρίας ἀποφεύγειν τε | καὶ ὡς εἶπον μὴ πλησιάζειν. P258
 30 διψάδα γὰρ τινα ἔχιδνάν φασιν οἱ ἱστορήσαντες, ἢ οὕτως ἔοικεν 3
 λύμην τοιάνδε ἐμποιεῖν· ἐν τόποις γὰρ τισιν, ὅπου πύελοι ἐν ταῖς
 πέτραις ἢ λιβάδες εἰσὶ μικραὶ ἀπὸ πετρῶν χεόμεναι εἰς ὑποδοχὴν τινα,

V M 4—16 Joh. Cyparissiota VIII 10; Migne 152, 920

1 [ὅτι] Dind. ἄτε Öh. 2 συνετάξαμεν hinter παρεθήκαμεν getilgt V corr
 | δὲ *] γὰρ auf Rasur V corr γὰρ M 4 vor πιστεύομεν + (οὕτως)? * | πάντῃ
 ὡς Joh. Cyp. 6 τε < M 8 (τοῦ κυρίου) * 9 θεὸν am Rande nachgetragen
 V corr 12 τούτων δὲ *] οὕτως τε VM 16 κατὰ πλάτος Oporinus] κατὰ πλά-
 τους VM 17 ἀντιθέσει *] ὑποθέσει VM 25 οὐχί, i angefliekt V corr 30 οὐ-
 τος aus οὕτως V corr οὔτος M

ἡ αὐτὴ διψᾷς ὕδωρ εὐρίσκουσα καὶ πιούσα τὸν ἰὸν ἐμβάλλει μετὰ τὸ
 πιεῖν εἰς τὰς προειρημένας στάσεις τῶν ὑδάτων, ὥστε πᾶν ζῶον
 πλησιάσαν καὶ ποτοῦ κορεσθὲν δοκεῖν μὲν ὠφελεῖσθαι ἐκ τοῦ μετα-
 λαβεῖν, εὐθὺς δὲ παρὰ τὸν ὑποδόχον τῶν ὑδάτων ἐκ τοῦ ἰοῦ τῆς
 5 διψᾶδος ὑποδεξάμενον καταπίπτειν καὶ θνήσκειν. ἀλλὰ καὶ εἴ τινα 4
 πλήξειεν ἡ αὐτὴ διψᾷς, ἀπὸ τοῦ περισσοτέρως ἐν αὐτῇ καυστικοῦ
 ἰοῦ ἐπὶ ὄρεξιν δίψης καὶ πόματος προτρέπει τὸ πάθος τῆς ἀλγηδό-
 νος προσφέρεσθαι τε αἰεὶ καὶ πίνειν ἐρεθίζει. νομίζει δέ τι ὠφελεῖ- 5
 σθαι πρὸς τὴν λύμην ὃ πληγείς, ὁσάκις τῆς τοιαύτης θανατηφόρου
 10 ἀλγηδόνης * λαμβάνει, ἀλλὰ ἐν αὐτῷ τῷ πότῳ πληρωθείσης τῆς
 γαστρὸς καὶ μηκέτι <τι> ὑποδεχομένης ὕστερον σὺν τῷ πόματι τὸ
 πνεῦμα ἀφίησιν. οὕτως καὶ οὕτως ἀπὸ πόματος τὸν θάνατον τοῖς 6
 παρ' αὐτοῦ ἠπατημένοις ἐξεργάζεται, οὐπερ ἰοῦ ἐν δυνάμει θεοῦ
 ὄντος ἐπὶ τὰς ἐξῆς ἴωμεν.

15 Κατὰ Κολορβασίων $\bar{\iota}\epsilon$, τῆς δὲ ἀκολουθίας $\bar{\lambda}\epsilon$.

1. Κολόρβασος τούτοις ἔπεται ἀπὸ τῆς τοῦ προειρημένου Μάρ- 1, 1
 κου γοητείας τὸν ἔρανον ποιησάμενος, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ Πτο-
 λεμαίου ῥίξης σκολόπων δίκην ἀναφύσας· ἕτερα <δὲ> πάλιν παρὰ
 τούτους ἐνοχλεῖν τῷ κόσμῳ κέντρων δίκην ἐπενόησε, δῆθεν μείζονα
 20 ἐμπειρίαν, ὡς ἄνωθεν ἦκων, μηχανώμενος. καὶ τὰ μὲν πρῶτα | 2 D250
 σὺν τῷ Μάρκῳ ὑπάρ|χων ὁμοιογνώμονι αὐτῷ, δίκην δικεφάλου ὄφεως Ö480
 ὑπαρχούσης τῆς αὐτῶν αἰρέσεως, ὕστερον δὲ ὡς κεφαλὴ ἀπὸ σώμα-
 τος ἔρπετοῦ τμηθεῖσα καὶ ἔτι ἐμπνέουσα πολλοὺς ἀφανίσας ἠδίκησεν,
 ὡς δῆθεν μείζον τι καὶ ἐμπειρότερον παρὰ τοὺς σὺν αὐτῷ καὶ τοὺς
 25 πρῶτους δεικνύς.

V M von Z. 24 an Irenaeus adv. haer. I 12, 3; I 111 Harvey (= lat.); vgl. auch
 Tertullian adv. Valent. 36. 39

3 πλησιάσαν, σαν auf Rasur V corr   4 τὸν ὑποδόχον] τὸ ὑπ. aus
 τὸν ὑπ. V corr τὸ ὑποδόχων M ,   5 εἰ auf Rasur V corr   7 προτρέ-
 ποι V M   8 ἐρεθίζειν aus ἐρεθίζει V corr ἐρεθίζειν M   9 ὃ πληγείς auf
 Rasur, ὁσάκις am Zeilenende angefliekt V corr   10 * etwa <αἰσθόμενος (oder
 ἐμπεσοῦσης) ὕδατος μετα> λαμβάνει * | πότῳ] τόπῳ V   11 <τι> * | ὕστερον
 angefliekt V corr   12 ἀπὸ *] ὑπὸ V M   14 Unterschrift κατὰ Μαρκωσίων V
 15 Überschrift κατὰ Κολορβασίων (Κολοβαρσίων V) πεντεκαίδεκάτη ἢ καὶ $\bar{\lambda}\epsilon$ V M
 16 Κολόρβασος, βα auf Rasur V corr   18 <δὲ> *   19 τούτοις M   20 ἐμ-
 πειρίαν] φαντασίαν ἐμπειρίαν, ἐμπειρίαν getilgt V corr nur φαντασίαν M; vgl. Z. 24
 23 ἀφανίσας, ανι auf Rasur V corr ἀφανήσας M   24 f vgl. qui autem prudentiores
 illorum putantur illorum esse lat.   24 παρὰ τοὺς Corn.] παρὰ τῶν V M

λέγει· γὰρ τὴν πρώτην ὀγδοάδα οὐ καθ' ὑπόβασιν ἄλλον ὑπὸ ἄλλου 3
 Αἰῶνα προβεβλήσθαι, ἀλλ' ὁμοῦ καὶ εἰς ἅπαξ τὴν τῶν ἐξ Αἰώνων προβο-
 λὴν ὑπὸ τοῦ Προπάτορος καὶ τῆς | Ἐννοίας αὐτοῦ τετέχθαι, ὡς αὐτὸς P259
 μαιωσάμενος, διαβεβαιούται. καὶ οὐκέτι ἐκ Λόγου καὶ Ζωῆς Ἄνθρωπον
 5 καὶ Ἐκκλησίαν· ὡς οἱ ἄλλοι, ἀλλ' ἐξ Ἀνθρώπου καὶ Ἐκκλησίας Λόγον
 καὶ Ζωὴν φασὶ τετέχθαι αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ. ἀλλὰ καὶ ἐτέρῳ τρόπῳ 4
 τοῦτο λέγουσιν, ὅτι ὅτε ἐνενοήθη προβαλεῖν ὁ Προπάτωρ, τοῦτο Πατὴρ
 ἐκλήθη· ἐπειδὴ δὲ ὁ προεβάλετο ἀλήθεια ἦν, τοῦτο Ἀλήθεια ὠνομάσθη.
 ὅτε δὲ ἠθέλησεν ἑαυτὸν ἐπιδείξει, τοῦτο Ἄνθρωπος ἐλέχθη. οὗς δὲ
 10 προελογίσατο ὅτε προέβαλεν, τοῦτο Ἐκκλησία ὠνομάσθη· † καὶ ὁ Ἄνθρω-
 πος τὸν Λόγον· οὗτός ἐστιν ὁ πρωτότοκος υἱός. ἐπακολουθεῖ δὲ τῷ Λόγῳ
 καὶ ἡ Ζωή. καὶ οὕτως πρώτη ὀγδοὰς συνετελέσθη.

πολλὴ δὲ μάχη παρ' αὐτοῖς καὶ περὶ τοῦ Σωτῆρος. οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν 5
 ἐκ πάντων γεγονέναι λέγουσι, διὸ καὶ εὐδοκητὸν καλεῖσθαι, ὅτι πᾶν τὸ
 15 πλήρωμα ἠυδόκησεν δι' αὐτοῦ δοξάσαι τὸν Πατέρα· οἱ δὲ ἐκ μόνων τῶν
 δέκα αἰώνων τῶν ἀπὸ Λόγου καὶ Ζωῆς προβεβλημένων [αὐτὸν λέγουσι],
 (καὶ διὰ τοῦτο Λόγον καὶ Ζωὴν αὐτὸν λέγεσθαι), τὰ προγονικὰ ὀνό-
 ματα [τὰ] διασφύζοντα· οἱ δὲ ἐκ τῶν δώδεκα Αἰώνων τῶν ἐκ τοῦ Ἄν- 6
 θρώπου καὶ Ἐκκλησίας γενομένων, καὶ διὰ τοῦτο υἱὸν ἀνθρώπου (ἑαυτὸν)
 20 ὁμολογεῖν, ὡσανεὶ ἀπόγονον Ἀνθρώπου· οἱ δὲ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ
 ἁγίου πνεύματος (τῶν) εἰς στήριγμα τοῦ πληρώματος (προβεβλημένων)

V M lat. Tert.

2 ἐξ < lat. 3f τετέχθαι ὡς αὐτὸς μαιωσάμενος διαβεβαιούται] *cum crea-*
rentur ipsi obstetricasse se affirmant lat. 5 ὡς οἱ ἄλλοι, ἀλλ' ἐξ Ἀνθρώπου καὶ
 Ἐκκλησίας Ausgg.] καὶ ἐξ Ἀνθρώπου ὡς οἱ ἄλλοι καὶ Ἐκκλησίας V M *sed ex An-*
thropo et Ecclesia (< ὡς οἱ ἄλλοι) lat. 6 αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ < lat. 6f ἀλλὰ
 καὶ (καὶ < V) ἐτέρῳ τρόπῳ τοῦτο λέγουσιν] *in hunc modum dicentes* lat. 7 ὅτε*,
 vgl. Z. 9] ὅπερ V M *quando* lat. *cum* Tert. | *vor προβαλεῖν + aliquid* lat. < Tert.
 8 δ] *quae* lat. | ἀλήθεια] *vera* lat. *vero* Tert.; lies ἀληθεία? * 9 δὲ¹ *] οὖν V M *autem*
 lat. < Tert. | ἑαυτὸν Ausgg.] αὐτὸν V M *semetipsum* lat. Tert. 10 τοῦτο] *tunc* (τότε)
 Tert. | † καὶ] *locutus est* lat. *sonuit* Tert.; lies etwa (προίεται) * | ὁ < M
 12 καὶ¹ < lat. 14 γεγονέναι] *generatum* lat. | καὶ < lat. 15 δι' αὐτοῦ δοξάσαι
 τὸν πατέρα] durchgestrichen V corr < M 16 τῶν] τὸν M | προβεβλημένων *]
 προβεβλήσθαι V M *qui sunt . . . emissi* lat. *quos . . . protulerunt* Tert. | [αὐτὸν λέγουσι] *
 < lat. 17 (καὶ διὰ τοῦτο λόγον καὶ ζωὴν αὐτὸν λέγεσθαι) Ausgg.] *et propter hoc*
Logon et Zoen dici eum lat. 18 [τὰ] Ausgg. 19 Ἐκκλησίας Ausgg.] Ζωῆς V M
Ecclesia lat. Tert. | (ἑαυτὸν) Ausgg.] *se* lat. 20 ὁμολογεῖν *] ὁμολογεῖ V M *confiteri*
 lat. 21 (τῶν) . . . (προβεβλημένων) Ausgg.] *iis qui . . . emissi sunt* lat. *provisis* Tert.

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

νίοις εἶναι ὃ μὴ ἔστι. δῶμεν γὰρ αὐτὸν διὰ τὸ τὸν ἄνω που αὐτοῦ 5
 πατέρα Ἄνθρωπον καλεῖσθαι υἱὸν Ἀνθρώπου ἑαυτὸν ὀνομάζειν (καὶ
 οὐκ ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἧς ἔλαβεν ἀπὸ παρθενικῆς | μήτρας τουτέστιν D252
 ἀπὸ Μαρίας τῆς ἁγίας γεννηθεὶς διὰ πνεύματος ἁγίου) κατὰ τὸν τοῦ
 5 ἔλεεινοῦ Κολορβάσου τούτου λόγον, — τί ἂν εἴποι περὶ οὗ ὃ αὐτὸς 6
 κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς φησιν, ὡς τοῖς Ἰουδαίοις ἔλεγεν »νῦν
 δέ με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι ἄνθρωπον, ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα,
 ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου«· καὶ οὐκέτι ἐνταῦθα εἶπεν, τοῦ 7
 ἀνθρώπου πατρός μου, ἀλλὰ περὶ μὲν πατρός ὁμολογῶν θεὸν τὸν
 10 τῶν ὄλων ἐσήμανεν, περὶ δὲ ἑαυτοῦ, ὅτι ἐνηνθρώπησεν ἐν ἀληθείᾳ,
 ἄνθρωπον ἑαυτὸν ἔφασκεν· ὡς καὶ οἱ ἀπόστολοί φασιν, ἵνα ἡ 8
 ἀλήθεια πανταχόθεν συσταθῆ καὶ γνωσθῆ πόθεν ἐστὶν τὰ τῶ κυρίου
 ὀνόματα συναφθέντα »Ἰησοῦν ἄνδρα ἀποδεδειγμένον εἰς ἡμᾶς σημείοις
 καὶ τέρασι« καὶ τὰ ἐξῆς. τί τοίνυν πρὸς ταῦτα φαίης ἂν, ὃ πάντων 9
 15 ἀνθρώπων ἐλεεινότεατε, ἐπειδὴ ἄνωθεν ἦκεις φέρων ἡμῖν καινὰς
 ὀνομασίας καὶ σεμνύνη ἐφ' οἷς τὸ τοῦ ἀνθρώπου ὄνομα αὐτῶ τῶ
 πάντων δεσπότη καὶ πατρὶ τῶν ὄλων προσάψαι ἐτόλμησας, ὡς ἐκ
 τούτου καλεῖσθαι τὸν κύριον υἱὸν Ἀνθρώπου διὰ τὸ τὸν πατέρα
 Ἄνθρωπον καλεῖσθαι. εὐρὲ ἡμῖν καὶ τινα ἄλλην προσηγορίαν τῶ 10
 20 πατρὶ ἀρμόζου|σαν <κατὰ> τὸ »ἄνδρα ἀποδεδειγμένον«· ἀλλ' οὐκ ἂν P261
 εὐροῖς ποτέ. εἰ γὰρ καὶ ἀνὴρ ἄνθρωπός ἐστι καὶ πρὸς ἀντιδιαστολὴν
 τῆς γυναικὸς τὸν ἄνθρωπον ἄνδρα καλοῦμεν, ὅμως οὐκ ἂν καὶ ἐν
 τούτῳ μηχανήσασθαι τι δυνηθείης. ἄνευ γὰρ σχημάτων καὶ μελῶν 11
 25 καὶ τὴν γυναῖκα ἄνθρωπον, | ἀλλ' οὐκ ἄνδρα. διὸ καὶ ὁ ἄνθρωπος Ö484
 λέγομεν καὶ ἡ ἄνθρωπος. διαιροῦντες δὲ τὸ γένος ἰδιαζόντως τὴν 12
 μὲν θήλειαν γυναῖκα καλοῦμεν, τὸν δὲ ἄρρενα ἄνδρα. αὕτη γὰρ διά-
 κρισίς ἐστὶ τοῦ γένους ἄρρενος καὶ θηλείας, τὸ ἀνὴρ καὶ γυνή,
 διαιρουμένης τῆς τῶν γενῶν σχέσεως. ὁμῶν|νυμικῶς δὲ ἄνθρωπος καὶ D253
 30 ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνή καλεῖται.

3. Τούτων τοίνυν οὕτως ἐχόντων ἤκετέ μοι πάντες θεοῦ δοῦ- 3, 1
 λοι, οἱ τῆς ἀληθείας ἐρασταί, καὶ γελάσατε τὸν ἀπατεῶνα καὶ ἀγύρ-

6 Joh. 8, 40 — 13 Act. 2, 22

V M

1 δῶμεν γὰρ M ναι γὰρ ausgestrichen, hierauf auf Rasur δῶμεν wohl aus
 εἴπωμεν hergestellt u. γὰρ darübergesetzt V^{corr} · | διὰ τὸ τὸν ἄνω που *] διὰ
 τὸ τὸν ἄνω aus διὰ που τὸν ἄνω hergestellt V^{corr} διὰ τὸ τὸν ἄνω M 7 ἀποκτεῖ-
 ναι am Rande nachgetragen V^{corr} < M 16 ὀνομασίας] ἀνομίας M | τῶ] τῶν V
 20 <κατὰ> *

την Κολόρβασον, μάλλον δὲ πενθήσατε τοὺς ἀπατηθέντας καὶ ἑαυ-
 τοὺς καὶ πολλοὺς ἀπολέσαντας. αὐτοὶ δὲ θεῶ εὐχαριστήσωμεν, ὡς 2
 διὰ μικρῶν καὶ ἀπλῶν λόγων ἢ ἀλήθεια τοὺς αὐτῆς υἱοὺς εἰς ὁδὸν
 εὐθείαν ὀδηγεῖν εἴωθεν καὶ τὰ σκέτλια καὶ πολύκομπα, διὰ πολλῆς
 5 μηχανῆς καλλωπισθέντα, διασκεδάννυσιν ἀνατρέπει τε καὶ ἀφανίζει,
 ἡσυχῇ βαίνουσα, ὡς σαφῶς ἔστιν ἰδεῖν ἀπὸ τοῦ προφητικοῦ λόγου.
 ἐγκαλῶν γὰρ ὁ προφήτης τοῖς τὰ δεινὰ περιεργαζομένοις καὶ πολύ- 3
 φημα ἐπινοοῦσιν εἰς ἑαυτῶν ἀπάτην ἔλεγεν »διὰ τὸ μὴ θέλειν ὑμᾶς
 τὸ ὕδωρ τοῦ Σιλῶαμ τὸ πορευόμενον ἡσυχῇ, ἀνάγει ἐφ' ὑμᾶς κύριος
 10 τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ, τὸν βασιλέα τῶν Ἀσσυρίων«. ὕδωρ γὰρ Σι- 4
 λῶαμ ἐστὶν διδασκαλία τοῦ ἀπεσταλμένου. τίς δ' ἂν εἶη οὗτος ἀλλ'
 ἢ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς, ὁ ἀπὸ τοῦ θεοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀπεσταλ-
 μένος; ἡσυχῇ δὲ διὰ τὸ μηδὲν κενόφωνον μηδὲ ἐπίπλαστον *, ἀλλὰ
 ἐν ἀληθείᾳ * τὴν ἁγίαν αὐτοῦ νύμφην, τὴν παρ' αὐτῷ περιστερεῶν
 15 καλουμένην διὰ τὸ ἄκακον καὶ ἡμερον καὶ καθαρῶτατον τοῦ ζῴου
 ἐν τοῖς ἄσμασι τοῦ Σολομῶνος. καὶ ἔστι θαυμάσαι <ὡς> τὰς μὲν 5
 ἄλλας μὴ οὔσας αὐτοῦ, ἐπὶ δὲ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἑαυτὰς κεκληκυίας,
 παλλακίδας ὠνόμασε καὶ βασιλίσσας διὰ τὸ βασιλεῦον ὄνομα, ὃ ἐκά-
 στη Χριστὸν ἐπιγραφομένη ἑαυτῇ σεμνύνεται. ἀλλ' εἰ καὶ ὀγδοήκοντά 6
 20 εἰσι παλλακαί, αἵτινές εἰσιν αἱ αἰρέσεις, ἔπειτα δὲ | νεάνιδες ὧν οὐκ P262
 ἔστιν ἀριθμὸς, φησί »μία ἐστὶ περιστερά μου, τελεία μου« τουτέστιν
 αὐτὴ ἡ ἁγία νύμφη καὶ καθολικὴ ἐκκλησία· περιστερὰ μὲν ὡς ἔφην
 διὰ τὸ ἡμερον καὶ ἄκακον καὶ καθαρὸν τοῦ ζῴου, | τελεία δὲ διὰ τὸ D254
 τὴν τελείαν ἐκ θεοῦ λαβεῖν χάριν καὶ γνῶσιν παρ' αὐτοῦ τοῦ σωτῆ-
 25 ρος διὰ πνεύματος ἁγίου. αὐτὸς οὖν ὁ νυμφίος, ὁ ἀπεσταλμένος 7
 ἐρμηνευόμενος τουτέστιν Σιλῶαμ, ὕδωρ ἔχει πορευόμενον ἡσυχῇ τουτ-
 ἐστὶν διδασκαλίαν ἄδουπον καὶ ἀψοφοποιὸν καὶ ἀφαντασίαστον καὶ
 ἀκόμπαστον. ἡ δὲ αὐτοῦ νύμφη καὶ αὐτὴ ἡσυχὸς περιστερά, μήτε 8
 ἰὸν ἔχουσα μήτε μυλοστομίδας μήτε κέντρα, ὡς οὗτοι πάντες οἱ

8 Jes. 8, 6 — 10f vgl. Joh. 9, 7 — 14f vgl. Hohelied 2, 10. 14; 5, 2
 — 16ff vgl. Panarion Prooem. I 1, 3ff; I 155, 8ff u. Schlußabschnitt *περὶ πίστεως*
 c. 19, 1 — 19f vgl. Hohelied 6, 7 — 21 Hohelied 6, 8

V M

2 εὐχαριστήσωμεν, ὡμεν auf Rasur V corr 10 ἄσσυρίων, σ oben drüber
 V corr | γὰρ hineingeflickt V corr 13 ἡσυχῇ δὲ + <πορευόμενος>? * | και-
 νόφωνον VM | μήτε V | * <ἐπεισάγειν> * 14 * <τηρεῖν> * 16 <ὡς>
 Pet. 20 εἰσι¹ auf Rasur V corr 21 vor φησὶ + <ὁμως>? *

ἐρπετόμορφοι καὶ ἰὸν ἀναβλυσιάνοντες, ἕκαστος φιλοτιμησάμενος
 δηλητήριόν τι τῷ κόσμῳ κατασκευάσαι καὶ λυμήνασθαι τοὺς αὐτῶ
 πεισθέντας· ὧν | καὶ οὗτος εἷς ὧν τυγχάνει ὁ ἐνταῦθά μοι σπουδα- 9 Ö 486
 οὐθεὶς φωραθῆναι διὰ θείου λόγου καὶ βοηθείας τῆς ἄνωθεν καὶ
 5 συντριβῆναι δίκην φαλαγγίου τετραγνάθου ἐρπετοῦ καλουμένου ἢ ὡς
 ἀπὸ ἀμφισβείνης τῆς δικεφάλου ἐχίδνης τμηθεῖσα κεφαλὴ ἐν συντο-
 μίᾳ κατακλασθῆναι. παρελθὼν δὲ τοῦτον πάλιν τὰς ἐξῆς διασκο- 10
 πήσω καὶ ταύτας διεξιὼν δι' εὐχῆς αἰτήσω τὰ μὲν κατ' αὐτὰς κατὰ
 ἀλήθειαν ἐξαιρεῖν, μηδένα δὲ βλάψαι ἢ αὐτὸς βλαβῆναι.

10 Κατὰ Ἡρακλεωνιτῶν ιζ, τῆς δὲ ἀκολουθίας λζ.

1. Ἡρακλέων τις τοῦτον τὸν Κολόρβασον διαδέχεται, ἀφ' οὗπερ 1, 1
 οἱ Ἡρακλεωνῖται καλούμενοι, οὐδὲν ἥττον τῆς παρὰ τούτοις κενοφω-
 νίας * ἡσκημένος. καὶ ὅσα μὲν ἐκεῖνοι λέγουσι καὶ οὗτος ὀρίζεται 2
 κατὰ πάντα τρόπον, οἷα δὴ ἐξ αὐτῶν ὀρμώμενος καὶ παρ' αὐτῶν
 15 τὸν ἰὸν ἀπομαξάμενος· περισσότερον δὲ δῆθεν ὑπὲρ ἐκείνους ἐν ἑαυτῷ
 ἀνατυπώσασθαι τινὰ βούλεται ἐκείνους ὑπεραίρειν, ἵνα καὶ ἑαυτῷ
 συναγωγὴν ποιήσῃται τῶν ἠπατημένων. οὗτοι γὰρ πάντες εἰς 3
 ἑκατοντακέφαλον | ἑαυτοῦς ἀνατυπώσαντες σῶμα ἢ ἑκατοντάχειρον, D255
 τὸν ποτε μυθεύμενον παρὰ τοῖς τῶν Ἑλλήνων ποιηταῖς ἐμιμήσαντο
 20 Κόττον ἢ Βριάρεων ὃν καὶ Αἰγαίωνα καλοῦσιν ἢ Γύην ἢ τὸν καλού-
 μενον Ἄργον | τὸν πολυόφθαλμον. οἷους ἐκεῖνοι ἐν ταῖς ἑαυτῶν 4 P263
 ῥαψοδίαις τερατεύονται, ποιητευόμενοι καὶ λέγοντες ἔχειν τὸν μὲν

10 ff zu Herakleon vgl. Irenaeus adv. haer. II 4, 1; I 259 Harvey Tertullian adv. Valent. 4 Hippolyt refut. VI 4; S. 134, 12 Wendland VI 29, 1; S. 155, 19 VI 35, 6; S. 165, 6 Ps. Tertullian adv. omn. haer. 4 — 13 ff vgl. Pseudo-Tertullian adv. omn. haer. 4 extitit praeterea Heracleon alter haereticus, qui cum Valentino paria sentit, sed novitate quadam pronuntiationis vult videri alia sentire

V M

1 ἀναβλυσιάνοντες V 9 Unterschrift κατὰ Κολορβασίων V M 10 Überschrift κατὰ Ἡρακλεωνιτῶν ἐξ καὶ δεκάτη ἢ καὶ τριακοστὴ ἕκτη V M 12 τοῦτοις *] τοῦτων V M τοῦτω Dind., aber vgl. Z. 13 ἐκεῖνοι 12f κενοφωνίας aus καινοφωνίας V corr καινοφωνίας M 13 * etwa <φλυαρία> * 18 ἢ ἑκατοντάχειρον am Rande nachgetragen V corr 19 ἐμιμήσαντο am Zeilenende angeflickt V corr 20 Γύην Dind.] Γύην V M

ἑκατὸν χειρᾶς καὶ ποτὲ μὲν πεντήκοντα κεφαλᾶς ποτὲ δὲ ἑκατόν, τὸν δὲ ἑκατὸν ὀφθαλμούς — καὶ τούτου ἕνεκα φασὶ τὸν Ἐρμῆν καλεῖσθαι Ἀργειφόντην, ὡς τὸν Ἄργον τὸν πολυὸφθαλμον πεφρονευκότα —, οὕτω καὶ τούτων ἕκαστος βουλόμενος ἑαυτῷ ἀρχὴν προστήσασθαι 5 κεφαλὴν ἑαυτὸν ὠνόμασεν, ἕτερα ὑπείσφρων παρὰ τὴν τῶν διδασκάλων αὐτοῦ ματαιοπονίαν καὶ μανιώδη διδασκαλίαν. ἵνα δὲ μὴ εἰς πολὺ μῆκος ἐλάσω τοῦ προοιμίου τὴν σύνταξιν, ἐλεύσομαι εἰς τὸ προκείμενον.

2. Ἡρακλέων τοίνυν οὗτος καὶ οἱ ἅπ' αὐτοῦ Ἡρακλεωνῖται ὡς 2, 1
10 προεῖπον ὁμοίως Μάρκῳ καὶ τισὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ περὶ τῶν Ὀγδοάδων φάσκει, τῆς ἄνω φημὶ καὶ τῆς κάτω· ἔπειτα δὲ καὶ τὰς συζυγίας τῶν τριάκοντα Αἰώνων ἴσως δοξάζει. ἄνθρωπον δὲ καὶ αὐτὸς φά- 2 σκει εἶναι τὸν ἄνω τῶν ὄλων Πατέρα, ὃν καὶ Βυθὸν προσηγόρευσεν. βούλεται δὲ καὶ αὐτὸς αὐτὸν λέγειν μήτε ἄρρεν μήτε θῆλυ, ἐξ αὐτοῦ 15 δὲ εἶναι τὴν τῶν ὄλων Μητέρα, ἣν καὶ Σιγὴν ὀνομάζει καὶ Ἀλήθειαν. ἅπ' αὐτῆς δὲ εἶναι τὴν δευτέραν Μητέρα τὴν ἐν λήθῃ γενομένην, ἣν 3 καὶ Ἀχαμῶθ καὶ αὐτὸς καλεῖ. ἐξ ἧς λοιπὸν τὰ πάντα ἐν ὑστερήματι | κατέστη. βούλεται δὲ πλείονα τῶν πρὸ αὐτοῦ καὶ οὗτος 4 Ὀ488 λέγειν, ἅτινά ἐστι τάδε· τοὺς τελευτῶντας ἅπ' αὐτῶν καὶ ἐπὶ αὐτὴν 20 τὴν ἔξοδον φθάνοντας, ἀπὸ τοῦ προειρημένου Μάρκου τὰς προφάσεις εἰληφῶς οὐκέτι κατ' ἐκείνον λυτροῦται, ἀλλὰ ἄλλως οὗτος μεταχειρίζεται, λυτρούμενος δῆθεν πρὸς τῇ τελευτῇ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἀπατηθέντας. ποτὲ γάρ τινες ἐξ | αὐτῶν ἔλαιον ὕδατι μίξαντες ἐπιβάλλουσι τῇ 5 D256 κεφαλῇ τοῦ ἐξελθόντος; οἱ δὲ μύρον τὸ λεγόμενον ὀποβάλαμον καὶ ὕδωρ,

19—23 vgl. Irenaeus adv. haer. I 21, 5; I 186 *alii sunt qui mortuos redimunt ad finem defunctionis*. Epiphanius scheint den Unterschied zwischen Marcus u. Herakleon darin zu finden, daß Marcus den Lebenden, Herakleon erst den Sterbenden das Sakrament spendete. Woher er jedoch das Recht nimmt, die *alii* des Irenaeus gerade auf Herakleon zu beziehen, bleibt dunkel. Die Unklarheit, ob genauer ein Sakrament für die Sterbenden oder eine Totenweihe gemeint ist, ist allen Zeugen gemeinsam, vgl. Z. 22 πρὸς τῇ τελευτῇ mit Z. 24 τοῦ ἐξελθόντος; ebenso Theodoret haer. fab. I 11; Migne 83, 361 A μετὰ τὴν ἀποβίωσιν u. daneben ταῖς τῶν τελευτώντων κεφαλαῖς

V M 23—S. 46, 19 vgl. Irenaeus adv. haer. I 21, 5; I 186ff Harvey (= lat.)

2 τὸν δὲ ἑκατὸν ὀφθαλμούς vor καὶ ποτὲ (Z. 1) Pet. 9 τοίνυν am Rande nachgetragen V corr 13 προηγόρευσεν M 14 αὐτὸν καὶ αὐτὸς V 18 δὲ oben drüber V corr | οὗτος U] οὕτως V M 24 οἱ δὲ] *sive* lat. | τὸ λεγόμενον ὀποβάλαμον] *praedictum unguentum* lat. | ἀποβάλαμον M

τὴν μέντοι ἐπίκλησιν κοινήν ἔχοντες, ὡς δὴ καὶ ὁ πρὸ αὐτοῦ Μάρκος ἐποιεῖτο, μετὰ προσθήκης τινῶν ὀνομάτων. ἡ δὲ ἐπίκλησις ἐστὶν αὕτη· Μεσσία οὐφαρέγνα μεμψαὶ μεν χαλ δαιαν μοσομὴ δαέα 6 ἀκφαρ νεψευ ονα Ἰησοῦ Ναζαρία. τοῦτο δὲ ποιούσιν, ἵνα δῆθεν οἱ 7 5 λαμβάνοντες ἐπὶ τῇ ἐξόδῳ ταύτας τὰς ἐπικλήσεις τὰς μετὰ τοῦ ὕδατος καὶ ἐλαίου ἦτοι μύρου ἀναμειγμένων ἀκράτητοι γένωνται καὶ ἀόρατοι ταῖς ἄνω ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις, εἰς τὸ ὑπερβῆναι ἀοράτως τὸν ἔσω αὐτῶν ἄνθρωπον, φασίν, ὡς τῶν σωμάτων τούτων ἐν τῇ κτίσει καταλιμπα- 8 P264 νομένων, τῆς δὲ ψυχῆς αὐτῶν παρισταμένης τῷ Δημιουργῷ ἄνω τῷ ἐν 10 Ὑστερήματι γεγονότι, ὥστε καὶ ἐκεῖσε καταμένειν παρ' αὐτῷ, ὑπερ-αναβαίνειν δέ, ὡς ἔφην, τὸν ἔσω ἄνθρωπον, <τὸν> ἐσώτερον ψυχῆς καὶ σώματος· ὃν δὴ θέλουσι [λέγειν] ἐκ τοῦ ἄνωθεν Πληρώματος κατελήλυθέναι.

3. Ἐγκαλεύονται δὲ τοῖς οὕτω παρ' αὐτοῖς ἐμπειαιγμένοις, ὅτι, 3, 1 15 φησίν, ἐὰν ἔλθῃς ἐπὶ τὰς ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας, ἔχε ἐν μνήμῃ τάδε εἰπεῖν μετὰ τὴν ἐντεῦθεν τελευτήν »ἐγὼ υἱὸς ἀπὸ Πατρὸς, Πατὴρ προόντος, 2 υἱὸς δὲ ἐν τῷ παρόντι· ἦλθον <δὲ> πάντα ἰδεῖν τὰ ἴδια καὶ τὰ ἀλλότρια, καὶ οὐκ ἀλλότρια δὲ παντελῶς, ἀλλὰ τῆς Ἀχαμώθ, ἣτις ἐστὶν θήλεια καὶ ταῦτα ἐαυτῇ ἐποίησεν. κατὰ γὰρ τὸ γένος ἐκ τοῦ προόντος 20 καὶ πορεύομαι πάλιν εἰς τὰ ἴδια, ὅθεν ἐλήλυθα«. καὶ ταῦτα εἰπόντα 3 διαφεύγειν τὰς ἐξουσίας, ἔργεσθαι δὲ ἐπὶ τοὺς περὶ τὸν Δημιουργὸν ἄνω περὶ τὴν πρώτην ὀγδοάδα· βούλονται γὰρ καὶ αὐτοὶ μετὰ τὸν Δημιουργὸν κάτω εἶναι ἐβδομάδα, αὐτὸν δὲ εἶναι ἐν τῷ ἐβδόμῳ <οὐρανῷ> ὀγδοον, ἐν ὕστερήματι δὲ καὶ ἐν ἀγνωσίᾳ· καὶ λέγειν τὸν ἐκ 4 25 τοῦ βίου ἐξελθόντα τοῖς περὶ τὸν Δημιουργόν »σκευθός εἰμι | ἐντιμον D257

3 vgl. S. 36, 16 — 21 ff vgl. Irenaeus adv. haer. I 5, 2; I 44 Harvey (= Panarion haer. 31, 18, 7; I 413, 23 ff)

V M lat.

1—6 *et cum supradictis invocationibus* lat. 7 ἄνω < lat. | vor εἰς τὸ + *et* lat. | ἀοράτως] *super invisibilia* lat. 8 φασίν < lat. | τῶν σωμάτων τούτων] *corpus quidem ipsorum* lat. | κτίσει + *mundi* lat. 9 αὐτῶν < lat. | παρισταμένης] *proiciatur* lat. 9—13 < lat. 11 <τὸν> Öh. 12 [λέγειν] * 16 τελευτήν] *lies ἀπαλλαγὴν?* * 17 παρόντι] *in eo qui ante fuit* lat.; darnach παρόντι Hilgenfeld (unwahrscheinlich) · | <δὲ> *] *autem* lat. 17f ἴδια . . . ἀλλότρια *] *ἀλλότρια . . . ἴδια V M mea . . . aliena* lat. 18 καὶ οὐκ] *non autem* lat. | ἀλλὰ + *sunt* lat. 19 κατὰ γὰρ δὲ] *deducit enim* lat. 21 διαφεύγειν] *evadere et effugere* lat. | ἐξουσίας + *dicunt* lat. | δὲ] *quoque* lat. 21—24 ἄνω περὶ — ἀγνωσία < lat. 22 πρώτην] *lies wohl κάτω* * 23f <οὐρανῷ> * 24 τὸν ἐκ *] *ἐκ τῶν V M*

μᾶλλον παρὰ τὴν θήλειαν τὴν ποιήσασαν ὑμᾶς. εἰ ἡ Μήτηρ ὑμῶν ἀγνοεῖ
 τὴν ἑαυτῆς ρίζαν, ἐγὼ οἶδα ἑμαυτὸν καὶ γινώσκω ὅθεν εἰμι καὶ ἐπι-
 καλοῦμαι τὴν ἀφθαρτον Σοφίαν, ἣτις ἐστὶν ἐν τῷ Πατρὶ, μήτηρ δὲ τῆς
 Μητρὸς ὑμῶν τῆς μὴ ἐχούσης πατέρα, ἀλλ' οὔτε σύζυγον ἄρρενα· θήλεια 5
 5 δὲ ὑπὸ θηλείας γενομένη ἐποίησεν ὑμᾶς, ἀγνοοῦσα καὶ τὴν μητέρα αὐτῆς
 καὶ δοκοῦσα ἑαυτὴν εἶναι μόνην. ἐγὼ δὲ ἐπικαλοῦμαι αὐτῆς τὴν μητέρα».
 ταῦτα | δὲ τοὺς περὶ τὸν Δημιουργὸν ἀκούσαντας σφόδρα ταραχθῆναι καὶ 6 Ö 490
 καταγνῶναι αὐτῶν τῆς ρίζης καὶ τοῦ γένους τῆς Μητρὸς, αὐτὸν δὲ πορευ-
 θῆναι εἰς τὰ ἴδια ρίψαντα τὸν δεσμὸν αὐτοῦ καὶ τὸν ἄγγελον τουτέστιν
 10 <τὴν> ψυχὴν. οἴονται μὲν γὰρ μετὰ σῶμα καὶ ψυχὴν εἶναί τι καὶ
 ἕτερον ἐν ἀνθρώπῳ. καὶ περὶ μὲν τῆς ἀπολυτρώσεως ταῦτά ἐστιν ὅσα
 εἰς ἡμᾶς [συν]ελήλυθεν.

4. Οἱ δὲ συνετοὶ κατακούσαντες τῆς περισσοτέρας αὐτῶν χλεύης 4, 1
 καταγελάσαιεν τῆς μιμολογίας, ὡς ἕκαστος αὐτῶν ἕτερα παρὰ τὸν
 15 ἕτερον νομοθετεῖ ὡς βούλεται καὶ τῆς τόλμης | ἑαυτοῦ οὐκ ἀνακόπτε- P 265
 ται, ἀλλὰ ὅσαπερ δύναται ἕκαστος ἐπινοεῖ. καὶ τῶν ἔτι εἰς δεῦρο 2
 γεννωμένων παρ' αὐτοῖς καὶ ἐπιφουομένων, οἱ καθ' ἡμέραν εὐρίσκουσιν
 τι καινὸν εἰπεῖν καὶ φαντάσαι τοὺς ἐπαγομένους, χαλεπὸν ἐστὶ πάντα
 τὰ τούτων * ζητῆσαι ἢ ἐξαιρεῖν. ὅθεν ἀρκεσθήσομαι πάλιν τοῖς καὶ
 20 περὶ ταύτης τῆς αἰρέσεως εἰρημένοις, ἅτινα καὶ εἰς ἡμᾶς ἦλθεν
 ὑποδείξας. ἡ δὲ τοιαύτη διδασκαλία τίνι οὐκ ἂν σαφῆς εἴη ὡς 3
 μῦθος ἐστὶ καὶ χλεύη τὸ πᾶν; πόθεν γάρ, ὦ οὗτος σὺ ἢ οἱ πρὸ σοῦ,
 τὸ σῶμα εἰλήφατε; τὴν δὲ ψυχὴν πόθεν; τὸν δὲ ἐσώτατόν σου ἄν-
 θρωπον πόθεν; καὶ εἰ μὲν ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ ἄνω πνευματικοῦ, 4

13—19 frei nach Irenaeus I 31, 5; I 188 Harvey *cum autem discrepent ab invicem et doctrina et traditione et qui recentiores eorum agnoscuntur affectant per singulos dies novum aliquid adinvenire et fructificare quod numquam quisquam excogitavit, durum est omnium describere sententias*

V M lat. (bis Z. 19)

2 ἐγὼ + *autem* lat. 4 πατέρα Ausgg.] μητέρα V M *patrem* lat. | ἀλλ' < lat. | σύ///ζυγον, ν wegradiert V corr 5 ὑπὸ θηλείας γενομένη] *a femina nata* lat.; lies wohl ἀπὸ * | ὑμᾶς Ausgg.] ἡμᾶς V M *vos* lat. 7 ταῦτα Dind.] τούτους V M *haec* lat. 8 αὐτὸν] *ipsos* lat. 9 ρίψαντα] *proicientes* lat. | τὸν δεσμὸν αὐτοῦ καὶ τὸν ἄγγελον] *nodos ipsorum* lat. 10 <τὴν> U 10f οἴονται μὲν — ἐν ἀνθρώπῳ < lat. 11 ἕτερον] lies ἐσώτερον? * | ἀπολυτρώσεως + *ipsorum* lat. 12 [συν]ελήλυθεν *] *venerunt* lat. 17 γενομένων M | οἶ] δ M 19 * *sententias* lat.; ergänze etwa <δόγματα> * 21 ὑποδείξας *] ὑποδείξαι V M 24 ἄνω πνευματικοῦ, ἄνω πνευμα auf Rasur V corr; vgl. S. 48, 3f

ὡς λέγεις δραματουργῶν καὶ ἐπαγγελία ἐλπίδος κεπφώσας τοὺς ὑπὸ
 σοῦ ἠπατημένους. ἵνα σκοπῶ τινι | ἐπαρθέντες ὑποσυρῶσι τῇ σῆ D258
 γεροητευμένοι δραματουργία, λέγε, τίς ἢ κοινωνία τοῦ ἄνω πνευμα-
 τικοῦ πρὸς τὸ ἕλικόν; τίς δὲ ἢ τοῦ ἕλικου πρὸς τὸ ψυχικόν; πῶς 5
 5 δὲ ὁ Δημιουργὸς τὰ μὴ ἑαυτοῦ ἐδημιούργει; πῶς δὲ ὁ ἄνω <πνευμα-
 τικὸς> τὴν παρ' αὐτοῦ δύναμιν πνευματικὴν παρέσχεν τῷ μὴ καλῶς
 ἐργασαμένῳ Δημιουργῷ; πόθεν δὲ ὁ Δημιουργὸς ἀναμίξας τὸ ἑαυτοῦ
 ψυχικόν μετὰ τοῦ ἕλικου τῇ ἕλῃ μᾶλλον ἠθέλησεν ἐγκαταδῆσαι τὴν
 ἑαυτοῦ δύναμιν; εἰ δὲ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν βούλεται ἐγκαταμίξει, οὐκ 6
 10 ἄρα ἀλλοτρία ἢ ἕλῃ. εἰ δὲ καὶ ἔστιν ἀλλοτρία, τίς αὐτῷ τῆς ἕλῃς
 παρέσχε τὴν ἐξουσίαν; καὶ πρῶτον λέγε μοι, ὧ ἄπατεῶν, πότερον 7
 μισῶν τὴν ψυχὴν κατέδησεν αὐτὴν τῇ ἕλῃ ἢ ἀγνοῶν τὸ ἐσόμενον;
 ἀλλ' οἶδα ὅτι οὐδέτερον τούτων ἐρεῖς. ἕλῃν γὰρ οὐ λέγομεν τὸ 8
 σῶμα. μὴ γένοιτο, οὐδὲ τὰς τοῦ θεοῦ κτίσεις· ἀλλὰ ἕλῃν τινὰ οἶδεν
 15 ἢ γραφὴ μετὰ ταύτην τὴν φαύλῃν εἰς δὲ κατασκευὰς ἐκάστη τέχνη
 καὶ ἐργασία προκειμένην, ἄλλῃν τινά, λέγω δὲ τὴν ἐκ διανοίας φρο-
 μένην ἑυπαρὰν ἐνθύμησιν καὶ <τοὺς> βορβορώδεις λογισμοὺς τῆς
 ἁμαρτίας. φύονται γὰρ ὡς ἀπὸ πηλοῦ δυσσοδμία τε καὶ ἀκάθαρτος 9
 ἀποφορὰ λοιμώδεις τε καὶ βορβορώδεις *, ὡς ὁ μακάριος Δαβὶδ διω-
 20 κόμενος καὶ διαβαλλόμενος [ὡς] ὑπὸ πονηρῶν ἀνθρώπων ἔλεγεν Ö492
 * ἐνεπάγην εἰς ἕλῃν βυθοῦς καὶ τὰ ἐξῆς.

5. Ἐπειδὴ δέ σοι δοκεῖ, Ἡρακλέων, τοῦτο λέγεσθαι ἕλῃν, τῶν 5, 1
 ἀνθρώπων τὰ σώματα καὶ τὸν ἐνθάδε κόσμον ἅπαντα, ἐπὶ ποίῳ
 σκοπῷ τὴν ἑαυτοῦ | ψυχὴν ὁ Δημιουργὸς τῇ ἕλῃ ἐγκατέμιξεν; εἰ 2 P266
 25 μὲν τὸ πονηρὸν ἀγνοῶν, οὐ δύναται δημιουργεῖν ὁ μὴ γινώσκων ὃ
 βούλεται δημιουργῆσαι. οὔτε γὰρ ἡμεῖς τι πράττομεν καθ' ἐκάστην
 τέχνην, ἐργαζόμενοι ὅπερ οὐ νοοῦμεν. καὶ προενθυμούμεθα γὰρ ὃ
 ἐπιτελεῖν βουλόμεθα καὶ οἶδαμεν πρὶν ποιῆσαι ὃ ἐπιτελέσαι προηγή-
 μεθα. καίτοι γε ἡμεῖς | ἀσθενεῖς ὄντες καὶ πολλὰ ἀποδέοντες τῆς 3 D259
 30 τοῦ θεοῦ δυνάμεως, διὰ δὲ τῆς ὑπ' αὐτοῦ κεχαρισμένης συνέσεως τοῖς
 ἀνθρώποις οἶδαμεν καὶ νοοῦμεν. συμβέβηκεν δέ σοι, ὦ Ἡρακλέων,

21 Psal. 68, 3

V M

1 κεφφώσας, π oben drüber V corr 5f <πνευματικὸς> * 8 ἐγκαταδῆσαι,
 ἢ auf Rasur V corr 16 προκειμένην, ν auf Rasur V corr προκειμένη M 17 <τοὺς> *
 19 λοιμώδεις . . βορβορώδεις *] λοιμώδης . . βορβορώδης VM | * etwa <λο-
 γισμοὶ ἐκ τῆς πονηρᾶς καρδίας> * 20 [ὡς] Dind. Öh. 25 δημιουργεῖν ὃ, εἰν ὃ
 auf Rasur V corr 28 προηγήμεθα, erstes η auf Rasur V corr προειρημέθα M

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

πατρὶ ἐν υἱῷ, υἱῷ ἐν πατρὶ σὺν ἁγίῳ πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

Ταύτης δὲ πάλιν ποιησάμενος τὴν ἀνατροπὴν διὰ βραχέων, ἐπὶ 6
τὰς ἐξῆς βαδιοῦμαι, τὸν πρὸς ἐκάστην κατὰ δύναμιν ποιούμενος
5 ἔλεγχον καὶ οὕτως ἐπιτελῶν τὴν ἀνατροπὴν τῆς αὐτῶν λυμαντικῆς
μοχθηρίας. σὴψ γὰρ οὗτος ἂν λέγοιτο δικαίως, ὃ οὐκ ὄφεις, ἀλλ' 7
ὥς φασὶ χαλκία πως ἐστὶ, τετράπουν ἐρπετόν, ἀσκαλαβώτῃ ἐοικός.
οὐ ἢ μὲν τοῦ δήγματος βλάβη εἰς οὐδὲν λογίζεται, τὸ δὲ πτύσμα ἢ
ἐν βρώματι ἢ ἐν ποτῷ ἀκοντισθὲν θάνατον εὐθὺς τοῖς μεταλαμβάνου-
10 σιν ἐργάζεται· οἷα καὶ ἢ τούτου διδασκαλία. ἀλλὰ καὶ τούτου τὸν 8
ἰὸν φωράσαντες καὶ τῇ τοῦ κυρίου δυνάμει ἀπὸ φαρύγγων ἢ χειλέων
τῶν μελλόντων βλάπτεσθαι ἀπομάξαντες τὰς ἐξῆς διέλθωμεν, ὡς
προεῖπον, τῆς αὐτῶν βλάβης ποιῶντες τὸν ἔλεγχον.

Κατὰ Ὀφειτῶν ιζ', τῆς δὲ ἀκολουθίας λζ'.

15 1. Ὡς οὖν τῇ τοῦ θεοῦ δυνάμει ἐπαγγειλάμενοι, θεοῦ βοηθοῦν- 1, 1
τος καὶ τὴν ἐξῆς ταύτη ὑφηγησόμεθα ταῖς | πρότερον ἀκολουθήσασαν D261
ματαιοφροσύναις αἵρεσιν Ὀφειτῶν, τὰ μὲν κατὰ τὰ αὐτὰ φερομένην
τὰ δὲ διηλλαγμένην, λέγω δὲ τοῖς ἡθεσι καὶ σχήμασι τῶν χρωμένων
αὐτῇ, ἵνα ἀπὸ τῆς μετεώρου πλάνης τῆς τούτων διαφωνίας παντί
20 τῷ δῆλον ἔσῃται ὅτι πλάνη ἄγονται καὶ οὐκ ἀληθεία. φωραθήσεται
δὲ νῦν τῷ λόγῳ καὶ ἐλεγχθήσεται ἢ κατ' αὐτοὺς ἄνοια. | P26S

Οἱ Ὀφίται μὲν γάρ, ὡς προεῖπον, τὰς προφάσεις εἰλήφασιν ἀπὸ 2
τῆς τοῦ Νικολάου καὶ Γνωστικῶν καὶ τῶν πρὸ τούτων αἱρέσεων,
Ὀφίται δὲ καλοῦνται δι' ὃν δοξάζουσιν ὄφιν. ἄτοπα γὰρ καὶ οὗτοι

14 vgl. zur Darstellung des Epiph. insbes. Ps. Tertullian adv. omn. haer. 2
Filastrius haer. 1; S. 2, 9ff Marx Irenaeus adv. haer. I 30, 1ff; I 226ff Harvey
Hippolyt refut. V 16ff; S. 111, 6ff Wendland

V M

6 ὄφεις Pet.] ὄφθεις VM 7 πως*] ὄς VM | τετράπουν Corn.] τετραπλοῦν
VM | ἐοικώς VM 9f μεταλαβοῦσιν V 11 φαρύγγων, erstes γ aus-
radiert V corr φαρύγγων M 13 Unterschrift κατὰ Ἡρακλεωνιτῶν VM 14 Über-
schrift κατὰ Ὀφειτῶν (Ὀ//φειτῶν, φ ausradiert V corr) ἑπτακαιδεκάτῃ ἢ καὶ τριακοστῇ
ἐβδόμῃ VM 15 δυνάμει + <ἐσμέν>? * 16 τὴν Öh. Dind.] τῇ VM |
πρό//τερον, ο aus ω V corr 17 Ὀφειτῶν, erstes φ durchgestrichen V corr
18 χρομένων M 22 ὀ//φίται, φ ausradiert V corr 24 ὀ//φίται, φ aus-
radiert V corr

ἐρεῦγονται, ὡς ἀπὸ τῆς προειρημένης βρώσεως τῆς δυσοδμίας ἐμ- Ö 496
 πεπλησμένοι, καὶ ὡς καινὰ δαιμόνια ἀπατηθέντες οὗτοι τὸν ὄφιν
 ὡς προεῖπον δοξάζουσι. καὶ ὄρα εἰς ὄσσην προέβη κακομηχανίαν ὁ 3
 τούτους ἀπατήσας ὄφιν. καθάπερ γὰρ ἐξ ὑπαρχῆς τοὺς περὶ Εὐάν
 5 καὶ τὸν Ἀδὰμ ἠπάτησεν, οὕτω καὶ νῦν, κρύπτων ἑαυτὸν ἐν τε τῷ
 παρόντι καὶ ἐν τῷ χρόνῳ τῶν Ἰουδαίων ἄχρι τῆς τοῦ Χριστοῦ
 παρουσίας. εἶτα καὶ προβαινόντων τῶν χρόνων λίχνους ὄντας τοὺς 4
 ἀνθρώπους τῇ δι' αὐτοῦ ἐκ τῆς παρακοῆς ληφθείση βρώσει ἔτι ὑπο-
 νοθεύων καὶ ἐρεθίζων εἰς περισσοτέραν ἀπάτην ἀπὸ τοῦ ὄντος θεοῦ
 10 ἀφίστησι, πολλὰ μὲν ὑπισχνούμενος αἰεὶ, ὡς καὶ ἐξ ἀρχῆς· καὶ γὰρ
 καὶ τότε ἠπάτησεν λέγων »ἔσεσθε ὡς θεοί«, εἶτα προϊόντων τῶν
 χρόνων τὴν πολύμορφον καὶ τερατώδη φαντασίαν αὐτοῖς ἐξεργάσατο.
 ἀπὸ γὰρ τοῦ ἐνὸς καὶ ἀληθινοῦ θεοῦ ἀποστήσας αὐτοὺς ἐνεκίσθησε 5
 πάλαι τὴν τῆς εἰδωλολατρίας καὶ πολυθείας βλάσφημον κενοφωνίαν.
 15 οὐ γὰρ ἦσαν θεοί, ὥσπερ οὐδέ εἰσιν, ἀλλὰ <μόνος> ὁ θεός· προεκίσσα
 δὲ τὴν εἰδωλομανίαν καὶ πολυθείαν καὶ ἀπατηλὴν διάνοιαν. οὐκ 6
 ἦν δὲ αἴτιος μόνος ὁ φαινόμενος τότε ὄφιν, ἀλλὰ ὁ ἐν τῷ ὄφει ὄφιν
 λαλήσας (φημι δὲ <ὁ> διάβολος) καὶ τὴν ἀκοήν τοῦ ἀνθρώπου | ταρά- D 262
 ξας διὰ τῆς γυναικός. καὶ οὐδὲ τὸ ξύλον ἦν ἁμαρτία (θεός γὰρ οὐδὲν 7
 20 πονηρὸν φυτεύει), γινώσκοντες δὲ ἐνεποίησε τὸ ξύλον τοῦ εἰδέναι ἀγαθόν
 τε καὶ φαῦλον. καὶ οὐχὶ διὰ τὸ εἰδέναι ὁ θάνατος, ἀλλὰ διὰ τὴν 8
 παρακοήν. καὶ γὰρ ἡ πᾶσα τοῦ ἐχθροῦ τότε συσκευὴ οὐκ ἕνεκεν τοῦ
 βρώματος γέγονεν, ἀλλὰ ἕνεκεν τοῦ ἐργάσασθαι αὐτοῖς τὴν παρακοήν.
 ὅθεν παρακούσαντες τότε τοῦ μὲν παραδείσου ἔξωθεν γίνονται, ἐπι- 9
 25 τιμηθέντες δικαιοτάτα, οὐ κατὰ μῖσος ἀλλὰ κατὰ ἐπιμέλειαν τοῦ
 θεοῦ. φησὶ γὰρ πρὸς αὐτοὺς ὁ κύριος »γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση«.
 ἔδει γὰρ τὸν ὄντως ὄντα τεχνίτην κεραμέως δίκην ἐπιμελούμενον τοῦ 10

11 Gen. 3, 5 — 19f vgl. Gen. 2, 9; 3, 5 — 26 Gen. 3, 19 — 27ff vgl.
 Jerem. 18, 2ff u. Methodius de resurr. I 43, 2ff; S. 143, 19ff Bonwetsch

V M

2 καὶ hineingeflickt V corr | καινὰ aus καινὰ V corr καινὰ M | vor ἀπατη-
 θέντες + <οί>? * 5 vor οὕτω Rasur von 2—3 Buchstaben V 8 δι'] δ' M
 | ληφθείση ganz auf Rasur V corr 10 αἰεὶ ὡς καὶ ἐξ ἀρχῆς ganz auf Rasur,
 nach ἀρχῆς noch durchgestrichen μενος ἀποστήσαι V corr; vielleicht ursprünglich
 <τῆς δὲ ἀληθείας αὐτοὺς βουλό>μενος ἀποστήσαι * 13 ἐνεκίσθησε, σ oben drüber
 V corr 15 οὐ] οὐδέποτε M δέποτε zu οὐ nachgetragen V corr | θεοί + <οί
 νομιζόμενοι θεοί>? * | <μόνος> * | ὁ nachgetragen V corr | προεκίσσα]
 προ<εν>εκίσσα? * 18 <ὁ> * 25 δικαιοτάτα M

ιδίου διὰ χειρῶν πεπλασμένου αὐτοῦ πλάσματός τε καὶ ἄγγους, τοῦτο
 ὕστερον ἐν ἐλαττώματι γεγονὸς διὰ τῆς παρακοῆς | καὶ ὡς εἶπειν, P269
 ἔτι πηλοῦ ὄντος καὶ ὡς ὑπὸ ῥαγάδος ἀπόρριμμα γεγονότος τοῦ
 ἄγγους, μὴ ἔᾶσαι οὕτως ἀλλὰ μεταβαλεῖν εἰς τὸ ἀρχαῖον φύραμα, ἵνα 11
 5 αὐθις ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ ἀνασκευάσῃ τὸ ἄγγος ἐν τῇ ἀναστάσει εἰς
 τὴν ἀρχαίαν φαιδρότητα καὶ ἔτι περιττότερον, τουτέστιν * τὰ σώ- 12
 ματα τῶν τὰ ἀδικώτατα πραξάντων καὶ μετανοησάντων καὶ ἀπο-
 στάντων τῶν ἰδίων σφαλμάτων καὶ ἐν τῇ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν
 Ἰησοῦ Χριστοῦ τελειωθέντων, ἵνα γένηται τοῦ σώματος ἡ ἀνάστασις
 10 ἐκ τῆς γῆς, ὡς τὸ φύραμα μαλαχθὲν παρὰ τοῦ τεχνίτου [καὶ] αὐθις
 εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ ἔτι βελτίω ἀνατύπωσιν κατασκευάζεται. | Ö498

2. Τοιαύτη μὲν ἦν ἡ ἐπιβουλὴ τοῦ ὄφεως πρὸς τὴν Εὐάν. ἐξ ἀρχῆς 2, 1
 γὰρ λίχνος ἡ ἀνθρωπεία φύσις καὶ ὑπαγομένη αἰεὶ τοῖς τῆς κενοφω-
 νίας δόγμασι καὶ κεναῖς ὑποσχέσεσι. καὶ πάλαι μὲν κρυπταζόμενος 2
 15 ὁ αὐτὸς οὐκ ἐδήλου τῆς αὐτοῦ ἰοβολίας τὸ πέρας, ὕστερον δὲ μετὰ
 τὴν ἔνσαρκον Χριστοῦ παρουσίαν ἐξήμεσέν τε καὶ ἀπέπτυσε τὴν
 πᾶσαν αὐτοῦ ἰώδη καὶ μοχθηρὰν ἐπίνοιαν | τῆς κακονοίας· οὗτος D263
 γὰρ προεβάλετο ἑαυτὸν ἐν τῇ τῶν ἠπατημένων διανοίᾳ δοξάζεσθαι
 ὡς θεὸς καὶ προσκυνεῖσθαι. γινώσκεται δὲ ὁ αὐτὸς ὄφιν διὰ τε 3
 20 τῆς αὐτοῦ σχολῆς ταύτης καὶ δι' ὄφεως τοῦ αἰσθητοῦ τὴν ἀπάτην
 ἐμποιῶν. ὄφιν δὲ δῆθεν ἡ θεία γραφὴ καλεῖ τὸν διάβολον, οὐ πάν-
 τως ὄντα τοιοῦτον τῇ μορφῇ, ἀλλὰ διὰ τὸ φαίνεσθαι τοῖς ἀνθρώ-
 ποις σκολιώτατον καὶ τὸ ἐν πρώτοις ἐν ὄφει ἐνεργηθὲν τῆς ἀπάτης
 σκευώρημα. παρὰ τοῖς τοίνυν τὴν ἀλήθειαν ἐπιγινώσκουσι κατα- 4
 25 γέλαστον τοῦτο τὸ δόγμα καὶ οἱ αὐτῶν προσανέχοντες, τὸν ὄφιν ὡς
 θεὸν δοξάζοντες. μηκέτι γὰρ δυνάμενος ὁ διάβολος τὴν ἀνδρείαν
 διάνοιαν τὴν ἀπὸ τοῦ κυρίου λαβοῦσαν τὴν δύναμιν τῆς ἀληθείας
 ἀπατᾶν τρέπεται ἐπὶ τὸ θῆλυ τουτέστιν τὴν τῶν ἀνθρώπων ἄγνοιαν
 καὶ πείθει τοὺς ἐν τῇ ἀγνοίᾳ, ἐπειδὴ οὐ δύναται τὸν στερεὸν λογι-
 30 σμὸν ἀπατῆσαι. θηλυκοῖς γὰρ αἰεὶ διανοήμασι προσπελάζει, ἡδονῇ τε 5

V M

1 τούτου M 2 γεγονὸς//ς, ὁ aus ὦ V corr γεγονὸς M | διὰ hineingeflickt
 V corr 3 ῥαγάδος *] ῥαγάδα V M | ἀπόρριμμα *] ἀπόρριμμα aus ἀπόρριμμα
 V corr ἀπόρριμμα M 6 * <ἀνανεώση> * 9 σώματος *] φυράματος V M 10 [καὶ] *
 11 κατασκευάζεται *] κατασκευασθῆ V M 12 ἐπιβουλῇ] ἐπὶ M 14 κεναῖς
 aus καιναῖς V corr 15 ἰοβολίας ganz auf Rasur V corr 17 καὶ < M | οὗτος]
 τέλος? * 21 καλεῖ//, ν wegradiert V 22 φαίνεσθαι *] φαινόμενον V M
 23 σκολιώτατον, ὦ aus ὁ V corr 25 τοῦτο *] τούτου V M 26 ὁ διάβολος
 hineingeflickt V corr 27 τοῦ hineingeflickt V corr 29 στερεὸν, ο aus ὦ V corr

καὶ ἐπιθυμία τουτέστι τῇ ἀγνοίᾳ τῇ ἐν ἀνθρώποις θηλυνομένη καὶ οὐχὶ τῷ στερεῷ λογισμῷ τῷ εὐλόγως τὰ πάντα νοοῦντι καὶ θεὸν ἀπὸ τοῦ κατὰ φύσιν νόμου ἐπιγινώσκοντι. λέγει γὰρ ἑαυτὸν εἶναι **6**
Χριστὸν ὁ παρ' αὐτοῖς ὄφις, | μᾶλλον δὲ οὐκ αὐτός (οὐ γὰρ δύναται **P270**
5 φθέγξασθαι), ἀλλὰ ὁ τὴν αὐτῶν ἔννοιαν οὕτω φρονεῖν παρασκευάσας
 διάβολος. τίς τοίνυν ἰδὼν τὸν ὄφιν οὐκ ἐπιγινώσεται τὸν ἐχθρὸν **7**
 καὶ φεύξεται; τούτου γὰρ ἕνεκεν καὶ ὁ κύριος αὐτὸν τοῦτον τὸν
 ὄφιν εἰς ἐχθρίαν κατέστησε τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους, ἐπειδὴ ὅλως
 σκεῦος διαβόλου γέγονεν κτήνος ὢν καὶ δι' αὐτοῦ ἠπάτησεν ὁ διά-
10 βολος τὸν ἄνθρωπον ἐν τῷ παραδείσῳ, ἵνα ἰδόντες τὴν τούτου
 ἐχθρίαν τοῦ αἰσθητοῦ ὄφεως ἀποδιδράσκωσι τῆς ἀπάτης τὴν ἐπιβου-
 λὴν καὶ μισήσωσιν ὡς εἰπεῖν θεάσασθαι καὶ τὸ εἶδος.

3. Ἀποδιδόασι δὲ καὶ οὗτοι οἱ Ὀφῖται καλούμενοι τούτῳ τῷ **3, 1**
 ὄφει τὴν πᾶσαν γνῶσιν, λέγοντες ὅτι | οὗτος ἀρχὴ γνώσεως γέγονεν **D264**
15 τοῖς ἀνθρώποις, μυθωδῶς παρεισφέροντες τὰ παρ' αὐτοῖς νομιζόμενα
 μυστήρια, μιμολογήματα δὲ ὄντα καὶ χλεύης ἔμπλεα καὶ ματαιοφρο-
 σύνης. μῦθοι γὰρ ὡς ἀληθῶς οὗτοι· φάσκουσι γὰρ ἀπὸ τοῦ ἄνω **2**

7 vgl. Gen. 3, 15 — **13 ff** vgl. Irenaeus adv. haer. I 30, 5; I 241 Harvey (= Theodoret haer. fab. I 14; Migne 83, 368A) τινὲς δὲ αὐτὸν τὸν ὄφιν τῇ Σοφίᾳ συνεινᾶσαι καὶ ὡς ἐναντίῳ θεῷ τῷ ποιητῇ πολεμοῦντα τὸν Ἀδὰμ ἐξαπατῆσαι καὶ δεδωκέναι τὴν γνῶσιν καὶ τούτου χάριν εἰρησθαι φρονημώτατον εἶναι πάντων τὸν ὄφιν Ps. Tertullian adv. omn. haer. 2 *serpentem magnificent in tantum, ut illum etiam ipsi Christo praeferant. ipse enim, inquiunt, scientiae nobis boni et mali originem dedit* Hippolyt refut. V, 16, 8; S. 112, 18f Wendland ὁ καθολικὸς ὄφις, φησὶν, οὗτός ἐστιν ὁ σοφὸς τῆς Εὐας λόγος u. 12; S. 113, 10f οὗτός ἐστιν ἡ μεγάλη ἀρχή, περὶ ἧς γέγραπται Filastrius haer. 1; S. 2, 9f Marx *isti serpentem id est colubrem venerantur, dicentes quod hic prior initium nobis scientiae boni et mali adtulerit* — **17—S. 54, 13** vgl. Ps. Tertullian adv. omn. haer. 2 *dicunt enim de illo summo primario Aeone complures alios Aeones extitisse inferiores, omnibus tamen istis Aeonem antestare cuius sit nomen Jaldabaoth. hunc autem conceptum esse ex altero Aeone Aeonibus inferioribus permixto seque postea cum in superiora voluisset eniti, gravitate materiae permixta sibi non potuisse ad superna pervenire, in medietate relictum extendisse se totum et fecisse sic caelum* Irenaeus adv. haer. I 30, 3; I 228f Harvey *virtutem autem quae superebullit ex foemina (= dem spiritus sanctus) . . . decidisse deorsum docent . . . , quam et Sinistram et Prunicon et Sophiam et*

V M

11 ἀποδιδράσκουσι M   **12** θεάσασθαι, θεάσ auf Rasur V^{corr}   **14** ὄφει
 Corn.] ἔθει V M | γέγονεν γνώσεως M

Αἰῶνος προβεβλήσθαι Αἰῶνας καὶ κατώτερον γεγενῆσθαι τὸν Ἰαλδα- Ὀ 500
 βαώθ· τοῦτον δὲ προβεβλήσθαι κατὰ ἀδράνειαν καὶ ἄγνοιαν τῆς
 ἰδίας μητρὸς τουτέστι τῆς ἄνω Προυνίκου. ταύτην γὰρ φασὶ τὴν 3
 Προύνικον κατεληλυθέναι εἰς τὰ ὕδατα καὶ μιχθῆναι αὐτοῖς καὶ μὴ
 5 δεδυνῆσθαι εἰς τὰ ἄνω χωρεῖν διὰ τὸ μεμιχθαι τῷ βάρει τῆς ὕλης·
 ἐπιμεμιχθαι γὰρ αὐτὴν τοῖς ὕδασι καὶ τῇ ὕλῃ καὶ μηκέτι δυνηθῆναι
 ἀναχωρεῖν. ἐπῆρεν δὲ ἑαυτὴν κατὰ βίαν εἰς τὰ ἀνώτερα καὶ ἐξέ- 4
 τεινεν ἑαυτὴν καὶ οὕτως γέγονεν <ὁ> ἀνώτερος οὐρανός. καὶ ὡς
 παγεῖσα ἠΰρηται, μηκέτι δυναμένη μήτε ἄνω ἀναβῆναι μήτε κάτω
 10 κατελθεῖν, ἀλλὰ εἰς τὸ μεσαίτατον παγεῖσά τε καὶ ἐκτεταμένη ἔμεινε.
 κάτω μὲν γὰρ κατενεχθῆναι οὐκ ἠδύνατο, ὅτι οὐκ ἦν συγγενής· 5
 ἄνω δὲ οὐκ ἠδύνατο χωρεῖν, διὰ τὸ βαρεῖσθαι ἐκ τῆς ὕλης ἧς προσ-
 ἔλαβεν. κατὰ δὲ τὴν αὐτῆς ἄγνοιαν προβληθεὶς ὁ Ἰαλδαβαώθ 6
 ἦλθεν εἰς τὰ κατώτατα καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ ἑπτὰ υἱούς, οἵτινες ἑαυ-

*masculofocminam vocant. et descendentem simpliciter in aquas, cum essent immo-
 biles et movisse quoque eas . . . et assumpsisse ex eis corpus . . . deligatam igitur
 hanc a corpore quod erat a materia et valde gravatam resipuisse aliquando et
 conatam esse fugere aquas et ascendere ad matrem, non potuisse autem propter
 gravedinem circumpositi corporis . . . et cum virtutem accepisset ab humectatione
 eius quod erat secundum eam lumen resiliit et in sublimitatem elata est et facta in
 alto dilatavit et cooperuit et fecit coelum hoc quod apparet a corpore eius. et re-
 mansit sub coelo quod fecit adhuc habens aquatilis corporis typum*

3 zu Προύνικος vgl. Panarion haer. 21, 2, 4f; I 240, 5ff u. haer. 25, 3, 2; I 269,
 24ff — 13—S. 55, 4 vgl. Ps. Tertullian adv. omn. haer. 2 Jaldabaoth tamen inferius
 descendisse et fecisse sibi filios septem: quem occlusisse superiora dilatatione, ut,
 quia angeli quae superiora essent scire non possent, ipsum solum deum putarent
 Irenaeus adv. haer. I 30, 4; I 229f Harvey et filium eius (sc. der Sophia) dicunt
 habuisse et ipsum aspirationem quandam in se incorruptelae . . . et potens factus
 emisit et ipse ut dicunt ab aquis filium sine matre: neque enim cognovisse matrem
 eum volunt. et filium eius secundum patris imitationem alterum emisisse filium.
 hic quoque tertius quartum generavit et quartus et ipse generavit filium. de quinto
 sextum filium generatum dicunt et sextus septimum generavit. sic quoque hebdomas
 perfecta est apud eos, octavarum matre habente locum

7 M

1 γεγενῆσθαι, γεγενῆσ auf Rasur V^{corr} | τὸν Pet.] ὁ VM 3 Προυνείκου,
 ει aus ι V^{corr} 4 Προυνείκου, ει aus ι V^{corr} 6 γὰρ *] δὲ VM 8 <ὁ> *
 10 μεσαίτατον, τα hineingeflickt V^{corr} 11 κάτω] καὶ τῷ M 12f προσέλαβεν,
 σ oben hinein V^{corr} 14f ἑαυτοῖς *] ἑαυτοῦς VM

τοῖς οὐρανοῦς ἑπτὰ ἐποίησαν. αὐτὸς δὲ ἀποκλείσας τὰ ὑπὲρ αὐ-
τὸν ἀπέκρουπτεν, ἵνα οἱ ὑπ' αὐτοῦ υἱοὶ προβληθέντες ἑπτὰ μὴ γινώ-
σκωσι τὰ ὑπὲρ αὐτόν, κατώτεροι ὄντες αὐτοῦ, ἀλλ' αὐτόν μονωτά-
τως. καὶ οὗτός ἐστι, φασίν, ὁ θεὸς τῶν Ἰουδαίων ὁ Ἰαλδαβαώθ.
5 ἀλλ' οὐκ ἔστιν οὕτως, μὴ γένοιτο, ἀλλὰ μέλλει κρίνειν αὐτοὺς ὁ θεὸς 7
ὁ παντοκράτωρ, θεὸς ὢν καὶ Ἰουδαίων καὶ Χριστιανῶν καὶ πάν- P271
των, καὶ οὐ Ἰαλδαβαώθ τις ὢν κατὰ τὴν αὐτῶν ληρώδη μυθολογίαν.

4. Εἶτα, φασίν, ἀποκεκλεισμένων τῶν ἄνω διὰ τῆς τοῦ Ἰαλδα- 4, 1
βαώθ ἐπινοίας οὗτοι οἱ ἀπ' αὐτοῦ γεγεννημένοι ἑπτὰ υἱοὶ ἦτοι D265
10 Αἰῶνες ἦτοι θεοὶ ἦτοι ἄγγελοι (καλοῦνται γὰρ παρ' αὐτοῖς ὀνόμασι
διαφόροις) κατὰ τὴν ἰδέαν τοῦ αὐτῶν πατρὸς Ἰαλδαβαώθ ἐπλασαν
τὸν ἄνθρωπον, οὐ ῥαδίως οὐδὲ ταχέως, ἀλλὰ τῷ αὐτῷ τρόπῳ ᾧ
καὶ αἱ πρότεροι αἰρέσεις ἐμηχανήσαντο ἐν τῇ αὐτῶν κενοφωνίᾳ. φασὶ
γὰρ καὶ οὗτοι ἦν ἐρπετὸν ὁ ἄνθρωπος ὡς σκόληξ, μὴ δυνάμενος
15 μήτε ἀνακύφειν μήτε ὀρθοῦσθαι. πρὸς ἐπιβουλήν δὲ τοῦ Ἰαλδα- 2
βαώθ ἢ ἄνω Μήτηρ ἢ καλουμένη Προύνικος, βουλομένη κενῶσαι τὸν
Ἰαλδαβαώθ ἀπὸ τῆς αὐτοῦ δυνάμεως ἧς ἐξ αὐτῆς μετέσχεν, ἐνήργη-
σεν ἐν αὐτῷ εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸν ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτοῦ πεπλασ-

8—15 vgl. Ps. Tert. adv. omn. haer. 2 *virtutes igitur illas et angelos inferiores hominem fecisse et quia ab infirmioribus et mediocribus virtutibus institutus fuisset, quasi vermem iacuisse reptantem* Irenaeus adv. haer. I 30, 6; I 232 Harvey *sex autem virtutes . . . convenientes formaverunt hominem immensum latitudine et longitudine: scarizante autem eo tantum advexerunt eum patri suo* — 13f vgl. Panarion haer. 23, 1, 8; I 249, 6ff — 15—S. 56, 5 vgl. Ps. Tertullian adv. omn. haer. 2 *illum vero Aeonem ex quo Jaldabaoth processisset, invidia commotum scintillam quandam iacenti homini immisisse, qua excitatus per prudentiam saperet et intellegere posset superiora* Irenaeus adv. haer. I 30, 6; I 232f *scarizante autem eo tantum advexerunt eum patri suo et hoc Sophia operante uti et illum evacuet ab humectatione luminis, uti non posset erigi adversus eos qui sursum sunt habens virtutem. illo autem insufflante in hominem spiritum vitae latenter evacuat eum a virtute dicunt; hominem autem inde habuisse Nun et Enthymesin . . et statim gratias agere eum Primo Homini relictis fabricatoribus*

V M

2 ὑπ' αὐτόν M 2f γινώσκω_ωσιν, ω aus ου V corr 3f μονωτά_ωτως, ω aus
o V corr 5 zwischen ἀλλὰ u. μέλλει Rasur von 1—2 Buchstaben V 7 οὐ
Corn.] ὁ V M 9 vor ἑπτὰ + οἱ M 13 ἐμηχανήσαντο ist nicht zu ändern, vgl.
z. B. II 38, 19 | καινοφωνία M 14 ἦν] ἦν M 16 Προύνεικος, ει aus ι V corr
17 αὐτοῦ *, vgl. S. 56, 1] αὐτῆς V M

μένον, κενῶσαι τὴν αὐτοῦ δύναμιν καὶ ἀποστεῖλαι ἀπ' αὐτοῦ σπι-
 θῆρα ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον (τὴν ψυχὴν δῆθεν) διανοουμένη. καὶ τότε, 3
 φησὶν, ἔστη ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ τοὺς πόδας καὶ ὑπερβέβηκε τῇ διανοίᾳ
 τοὺς ὀκτὼ οὐρανοὺς καὶ ἐπέγνω καὶ ἤνεσε τὸν ἄνω Πατέρα τὸν
 5 ἐπάνω τοῦ Ἰαλδαβαῶθ. καὶ τότε ὁ Ἰαλδαβαῶθ πόνῳ φερόμενος 4
 διὰ τὸ ἐπιγνωσθῆναι τὰ ἀνώτατα αὐτοῦ, ἐπέβλεψε κάτω ἐν πικρίᾳ
 πρὸς τὴν ὑποστάθμην τῆς ὕλης καὶ γεγέννηκε δύναμιν ὀφιομόρφον
 ἰδέαν ἔχουσαν, ὃν καὶ υἱὸν αὐτοῦ καλοῦσι. | καὶ οὕτως οὕτος, φησὶν, 5 Ö502
 ἀπεστάλη καὶ ἠπάτησε τὴν Ἐῶν. ἡ δὲ ἤκουσεν αὐτοῦ καὶ ἐπείσθη
 10 ὡς υἱῷ θεοῦ καὶ πεισθεῖσα ἔφαγεν ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς γνώσεως.

5. Εἶτα ὅταν ταύτην τὴν μορίαν διηγῆσονται καὶ τὸ γελοῖον 5, 1
 τῆς ἐπιτηδεύσεως ταύτης, τὴν τραγικὴν ὡς εἰπεῖν ποιησάμενοι ὑπό-
 θεσιν καὶ τὸ κωμικὸν τοῦτο δράμα, ἄρχονται τινα ἡμῖν ὑποφαίνειν
 εἰς παράστασιν τῶν παρ' αὐτοῖς λεγομένων ψευδῶν θεῶν ὅτι »οὐχὶ
 15 καὶ τὰ ἔγκατα ἡμῶν, δι' ὧν ζῶμεν καὶ τρεφόμεθα, ὀφιοειδῆ ὑπάρχει;«

5—8 Ps. Tert. adv. omn. haer. 2 sic rursus Jaldabaoth istum in indigna-
 tionem conversum ex semetipso edidisse virtutem et similitudinem serpentis; anders
 angeknüpft bei Irenaeus adv. haer. I 30, 5; I 232 Harvey propter quae contri-
 statum Jaldabaoth et desperantem conspexisse in subiacentem faecem materiae et
 consolidasse concupiscentiam suam in eam, unde natum Filium dicunt — 8—10 Ps.
 Tertullian adv. omn. haer. 2 et hanc fuisse virtutem in paradiso, id est istum
 fuisse serpentem cui Eva quasi filio dei crediderat. decerpsit, inquiunt, de fructu
 arboris atque ideo generi humano scientiam bonorum et malorum contribuit; anders
 gewendet bei Irenaeus adv. haer. I 30, 7; I 234 Harvey mater autem ipsorum argumentata
 est per serpentem seducere Evam et Adam, supergredi praeceptum Jaldabaoth; Eva
 autem quasi a Filio dei hoc audiens facile credidit et Adam suasit manducare de
 arbore, de qua dixerat deus non manducare. manducantes autem eos cognovisse
 eam quae est super omnia virtutem dicunt et abscessisse ab his qui fecerant eos —
 14f vgl. Irenaeus adv. haer. I 30, 15; I 241 Harvey propter positionem intesti-
 norum nostrorum per quae esca infertur, eo quod talem figuram habeant, osten-
 dentem absconsam generatricem serpentis figurae substantiam in nobis; anders bei
 Hippolyt refut. V 17, 11; S. 116, 1ff Wendland πρὸς ταύτην τὴν ἀπόδειξιν φέρουσι
 τὴν τοῦ ἐγκεφάλου ἀνατομὴν, αὐτὸν μὲν τὸν ἐγκέφαλον ἀπεικονίζοντες τῷ Πατρὶ
 διὰ τὸ ἀκίνητον, τὴν δὲ παρεγκεφαλίδα τῷ υἱῷ διὰ τε τὸ κινεῖσθαι καὶ δρακον-
 τοειδῆ ὑπάρχειν

V M

2 διανοουμένη Corn. Pet.] διανοούμενοι VM 8 ἰδέαν, i aus ei V corr εἰδέαν M
 10 τῆς nachgetragen V corr 12 ταύτης *] ταύτην VM 13 vor δράμα + προσ-
 θέντες? *

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ἐνεργείας διαβόλου πρὸς ἀπάτην τούτων ὑποκοριζομένου τοῦ ζῴου. προσκυνοῦσι δὲ τὸν τοιοῦτον καὶ εὐχαριστίαν ταύτην ἐπιφημίζουσι 8 τὴν δι' αὐτοῦ ἐνειληθέντος γεγεννημένην καὶ αὐθις δι' αὐτοῦ, ὡς φασι, τῷ ἄνω Πατρὶ ἕμνον ἀναπέμποντες οὕτως τὰ μυστήρια αὐτῶν 5 ἐπιτελοῦσι.

6. Μωρίαν δὲ εἶποι τις ἂν καὶ χλεύης ἔμπλεον <τοῦτο>· καὶ 6, 1 οὔτε ἀνατροπῆς ἀπὸ θείας γραφῆς ἐπιζητουμένης δεήσει τοῦτο, ἀλλ' αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τῷ τὸν νοῦν ἔχοντι | ἐρρωμένον κατὰ θεὸν γελοιῶδες D 267 δειχθήσεται. εὐθύς γὰρ πᾶσα ἢ αὐτῶν κενοφωνία ληρώδης τις εὐρε- 10 θήσεται. εἰ γὰρ Προύνικόν φασιν εἶναι, πῶς ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ὀνό- 2 Ö 504 ματος οὐ τὸ σαθρὸν τῆς διανοίας αὐτῶν φωραθήσεται, ὡς ἤδη προεῖπον; πᾶν γὰρ τὸ προυνικευόμενον ἄχρηστον· εἰ δὲ ἄχρηστον, οὐκ ἐν τοῖς προκριτέοις τακτέον. καὶ πῶς ἐπαινετὸν εἶη τὸ ἄχρη- 15 στον; πῶς δὲ οὐχὶ μυθῶδες τὸ λέγειν ὅτι ἢ Προύνικος τὸν Ἰαλ- 3 δαβαῶθ ἐκένωσε καὶ ὁ σπινθῆρ εἰς τὰ κάτω κατῆλθεν ἀπὸ τοῦ κενωθέντος, ἐν δὲ τῷ ἀνθρώπῳ γεγονῶς ἐπέγνω τὸν ἀνώτερον τοῦ P 273 κεκενωμένου; καὶ θαῦμα μέγιστον, ὡς ὁ ἄνθρωπος, ἐν ᾧ ὁ ἐλάχιστος 4 σπινθῆρ, ἐπιγινώσκει ὑπὲρ τοὺς πεπλακότας ἀγγέλους. οἱ γὰρ πε- ποιηκότες τὸν ἄνθρωπον ἀγγελοι εἶπουν υἱοὶ τοῦ Ἰαλδαβαῶθ οὐκ 20 ἐπέγνωσαν τὰ ἐπάνω τοῦ αλδαβαῶθ, ὁ δὲ ὑπ' αὐτῶν γεγεννημένος διὰ τοῦ σπινθῆρος ἐπέγνω. αὐτοὶ τοίνυν ἑαυτοὺς ἀνατρέπουσι διὰ 5 τῶν ἰδίων δογμάτων, πῆ μὲν τὸν ὄφιν δοξάζοντες, πῆ δὲ ἀπατηλὸν αὐτὸν πρὸς τὴν Εὐαν γεγεννημένον φάσκοντες ἐν τῷ εἰπεῖν »ἠπάτησε τὴν Εὐαν«· καὶ πῆ μὲν Χριστὸν αὐτὸν καταγγέλλουσι, πῆ δὲ υἱὸν 6 25 τοῦ ἀνωτέρου Ἰαλδαβαῶθ τοῦ τοὺς υἱοὺς ἀδικήσαντος ἐν τῷ ἀπο- κλείσαι ἀπ' αὐτῶν τὴν <τῶν> ἄνω γινῶσιν καὶ τὴν Μητέρα ἀθετή- σαντος καὶ τὸν ἄνω Πατέρα, εἰς τὸ μὴ εἶναι δοξάζειν τοὺς ὑπ' αὐτοῦ γεγεννημένους υἱοὺς τὸν ἀνώτερον αὐτοῦ Πατέρα. πῶς οὖν 7 βασιλεὺς ἐπουράνιος ὁ ὄφιν, εἶπερ κατὰ τοῦ Πατρὸς ἐγήγερται; πῶς

10 ff vgl. Panarion haer. 25, 4, 1f; I 271, 6ff — 23 vgl. Gen. 3, 13 II Kor. 11, 3

V M

3 δι' 1] δ' M | γεγεννημένην, ν ausradiert V 6 ἔμπλεων, ω aus o V corr ἔμπλεων M | <τοῦτο> * 7 δεήσει *] εἰς V M δεῖ Öh. 9 καινοφωνία aus κενοφωνία V corr καινοφωνία M 10 Προύνεικον, ει aus ι V corr 12 προυνικευόμενον, ει aus ι V corr | δὲ statt ursprünglichem γε V corr 14 Προύνεικος, ει aus ι V corr 16 ἀνθρώπῳ zu ἄνω geändert V corr ἄνω M | γεγονῶς V M 19 ἦτον V M 20 ὑπ' αὐτῶν *] ὑπ' αὐτοῦ V M 26 <τῶν> * | τὴν² nachgetragen V corr

δὲ εἰ τὴν γνῶσιν δίδωσιν, ἐν ἀπάτῃ καταγγέλλεται ἠπατηκῆναι τὴν
 Εὐάν; ὁ δὲ δι' ἀπάτης γνῶσιν ἐντιθεὶς οὐκέτι γνῶσιν δίδωσιν, ἀλλὰ
 ἀντὶ γνώσεως ἀγνοσίαν, ὡς καὶ ἀληθῶς ἔστιν ἰδεῖν ὅτι τοῦτο ἐν
 αὐτοῖς τελειοῦται. ἀγνοσίαν γὰρ ἔχοντες γνῶσιν ταύτην νομίζουσιν,
 5 ἐν τούτῳ ἀληθεύοντες ἐν τῷ τὴν ἑαυτῶν γνῶσιν ἀπάτην καὶ ἀγνο-
 σίαν λέγειν. |

D 268

7. Φέρουσι δὲ καὶ ἄλλας μαρτυρίας λέγοντες ὅτι καὶ Μωυσῆς ἐν 7, 1
 τῇ ἐρήμῳ τὸν ὄφιν τὸν χαλκοῦν ὑψωσε προστησάμενος, ἵνα ἴαμα τοῖς
 ὑπὸ ὄφεως δακνομένοις γένηται. εἶναι γὰρ τοῦτο τὸ εἶδος ἰατικὸν
 10 τοῦ δήγματος λέγουσι. πάλιν δὲ καθ' ἑαυτῶν ταῦτα ὀρίζονται. 2
 εἰ γὰρ ὄφρων ἦν τὰ δήγματα, βλαβερὰ δὲ ταῦτα, ἄρα ὁ ὄφιν οὐκ ἀγα-
 θός. τὸ δε ὑψωθὲν ὑπὸ Μωυσέως τότε διὰ τῆς θεωρίας τὴν ἴασιν
 ἐποιεῖτο, οὐ διὰ τὴν τοῦ ὄφεως φύσιν ἀλλὰ τὴν τοῦ θεοῦ εὐδοκίαν,
 δι' ὄφεως ὡσπερ ἀντίδοτον τοῖς τότε δεδηγμένοις ἐργαζομένου. οὐδὲν 3
 15 δὲ θαυμαστὸν εἰ δι' ὧν τις ἐβλάβη, διὰ τούτων θεραπείας ἔτυχεν.
 καὶ μή τις | κακιζέτω τὴν τοῦ θεοῦ κτίσιν, ὡς ἄλλοι πλανώμενοι Ö 506
 πάλιν λέγουσι. προετυποῦτο δὲ τοῦτο τοῖς ἐν τῇ ἐρήμῳ διὰ τὴν 4
 αἰτίαν, ἣν ἐλθὼν ὁ κύριος λέγει ἐν τῷ | εὐαγγελίῳ ὅτι »ὡς ὑψωσε P 274
 Μωυσῆς τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ
 20 ἀνθρώπου«, ὃ καὶ γέγονεν. δίκην γὰρ ὄφεως ἀτιμάσαντες τὸν σω- 5
 τῆρα ἀπὸ ἐπιβουλῆς τῆς τοῦ ὄφεως ἠδικοῦντο, φημὶ δὲ τοῦ διαβόλου.
 καὶ καθάπερ ἐν τῷ ὑψώματι τοῦ ὄφεως ἴασις ἐγένετο τοῖς δεδηγμέ-
 νοις, οὕτως ἐπὶ τῇ τοῦ Χριστοῦ σταυρώσει λύτρα γέγονε ταῖς ἡμῶν
 ψυχαῖς ἀπὸ τῶν ἐν ἡμῖν γενομένων δηγμάτων τῆς ἁμαρτίας. φέ- 6

7 ff vgl. Hippolyt refut. V 16, 7 ff; S. 112, 6 ff Wendland δακνομένοις οὖν,
 φησὶν, ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐπέδειξε Μωυσῆς τὸν ἀληθινὸν ὄφιν τὸν
 τέλειον, εἰς ὃν οἱ πιστεύοντες οὐκ ἐδάκνοντο ἐν τῇ ἐρήμῳ τουτέστιν ὑπὸ τῶν δυνά-
 μεων. οὐδεὶς οὖν, φησὶν, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ῥύσασθαι τοὺς ἐκπορευομένους
 ἐκ τῆς Αἰγύπτου, τουτέστιν ἐκ σώματος καὶ ἐκ τοῦδε τοῦ κόσμου, εἰ μὴ μόνος ὁ
 τέλειος, ὁ πλήρης τῶν πληρῶν ὄφιν. ἐπὶ τοῦτον, φησὶν, ὁ ἐλπίσας ὑπὸ τῶν ὄφρων
 τῆς ἐρήμου οὐ διαφθείρεται τουτέστι τῶν θεῶν τῆς γενέσεως — 7 vgl. Num. 21, 8
 — 18 Joh. 3, 14

V M

1 εἰ auf Rasur V corr εἰς M 2 ἐνθεῖς V 3 ἀληθῶς Dind.] ἀληθές V M
 5 f γνῶσιν ἀπάτην καὶ ἀγνοσίαν *] ἀπάτην καὶ ἀγνοσίαν γνῶσιν V M | [καὶ
 ἀγνοσίαν]? * 9 εἶναι] εἰ M 10 δήγματος aus δείγματος V corr 13 οὐ
 nachgetragen V corr 14 δι' nachgetragen V corr 15 θαυμαστῶν M | εἰ
 δι' ὧν aus ἰδίῳ V corr 22 ἐγίγνετο V

ρουσι δὲ καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ ῥητὸν πρὸς μαρτυρίαν οἱ αὐτοὶ λέγοντες
 ὅτι οὐχ ὄρας ὡς εἶπεν ὁ σωτήρ, ὃν τρόπον ὑψώσε Μωυσῆς τὸν ὄφιν
 ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; καὶ διὰ
 τοῦτο καὶ ἐν ἄλλῳ τόπῳ, φασί, λέγει ὅτι ὀγίνεσθε φρόνιμοι ὡς ὁ
 5 ὄφιν καὶ ἀκέραιοι ὡς ἡ περιστερὰ. καὶ τὰ εἰς σύμβολα διδασκαλίας
 ἡμῖν ἐκ θεοῦ καλῶς τεταγμένα οὗτοι εἰς τὴν ἑαυτῶν ἐπίνοιαν τὴν
 ἠπατημένην φέρουσιν.

8. Ὁ γὰρ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ θεὸς Λόγος, ὁ ἐκ 8, 1
 πατρὸς πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ἀνάρχως | καὶ ἀχρόνως γεννηθείς, D269
 10 οὐχ ὄφιν (μὴ γένοιτο), ἀλλὰ κατὰ τοῦ ὄφεως αὐτὸς ἦλθεν. ἐὰν δὲ 2
 εἶπη ὀγίνεσθε φρόνιμοι ὡς ὁ ὄφιν καὶ ἀκέραιοι ὡς ἡ περιστερὰ, δεῖ
 ἡμᾶς ἐρωτᾶν καὶ γινώσκειν διὰ τί τὰ δύο ταῦτα πρόσωπα ἡμῖν εἰς
 διδασκαλίαν παρεισήγαγεν, τῆς τε περιστερᾶς καὶ τοῦ ὄφεως. οὐδὲν 3
 δὲ ἐν τῷ ὄφει φρόνιμον, πλὴν <τῶν> δύο τούτων, ὅτι ἐν τῷ διώ-
 15 κεσθαι γινώσκων ὅτι ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ ἡ πᾶσα ζωὴ αὐτοῦ τυγχά-
 νει καὶ δεδιῶς τὴν ἀνωτέρω πρὸς αὐτὸν εἰρημένην ἀπὸ τοῦ θεοῦ
 διὰ τὸν ἄνθρωπον προσταγὴν ὅτι ὀφυλάξεις αὐτοῦ κεφαλὴν, αὐτὸς
 δέ σου πτέρνανε, ὅλον τὸ σῶμα ἐνειλήσας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ
 κρύπτει μὲν τὸ κρανίον ἑαυτοῦ, παραδίδωσι δὲ τὸ ἄλλο σῶμα ἐν
 20 ὑπερβολῇ πανουργίας. οὕτω θέλει ἡμᾶς ὁ μονογενὴς θεὸς ὁ ἐκ πατρὸς 4
 προελθὼν ἐν καιρῷ διωγμοῦ καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ τὰ πάντα ἡμῶν
 παραδιδόναι μαχαίρα τε καὶ πυρί, φυλάττειν δὲ ἑαυτῶν τὴν κεφαλὴν,
 τουτέστιν Χριστὸν μὴ ἀρνεῖσθαι, ἐπειδήπερ ὀκεφαλὴ παντὸς ἀνθρώ-
 που Χριστός, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνὴρ, κεφαλὴ δὲ Χριστοῦ ὁ θεός,

4 Matth. 10, 16 — 11 Matth. 10, 16 — 14 ff vgl. Physiologus c. 11; S. 243, 34 ff
 Lauchert τετάρτη φέσις τοῦ ὄφεως· ὅταν ἐπέλθῃ αὐτῷ ἄνθρωπος, θέλων αὐτὸν
 ἀποκτεῖναι, τὸ σῶμα αὐτοῦ ὅλον εἰς θάνατον παραδίδωσιν, τὴν κεφαλὴν μόνην
 φυλάσσων. ὀφείλομεν οὖν καὶ ἡμεῖς ἐν καιρῷ διωγμοῦ ὅλον τὸ σῶμα εἰς θάνα-
 τον παραδιδόναι, τὴν δὲ κεφαλὴν ἤτοι τὴν πίστιν φυλάττειν, τουτέστι μὴ ἀρνού-
 μενοι Χριστόν. ὀπερ ἐποίησαν οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι καὶ πάντες μάρτυρες· παντὸς
 γὰρ ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἐστιν — 17 Gen. 3, 15 — 23 I Kor. 11, 3

V M

1 vor πρὸς 2 Buchstaben ausradiert V 2 οὐχ aus οὐκ V corr 4 λέγει
 φασιν V 5 ἡ περιστερὰ aus αἱ περιστερὰι V corr, vgl. Z. 13 u. S. 61, 9
 10 f ἐὰν δὲ εἶπη aus ἐὰν εἶπει δὲ V corr 11 ἡ περιστερὰ aus αἱ περιστερὰι
 V corr 14 <τῶν> * 16 ἀνωτέρω *] ἀνωτέραν VM 23 μὴ ἀρνεῖσθαι nach-
 getragen V corr

κατὰ τὸν ἀπόστολον. ἕτερον πάλιν ἔχει φρονιμότητος ὁ ὄφεις, ὡς 5
 φασιν οἱ φυσιολόγοι περὶ τούτου τοῦ ζώου. ὅταν γὰρ διψήσας ἀπὸ
 τοῦ φωλεοῦ προέλθοι ἐπὶ τι ὕδωρ ἵνα πίη, οὐ συμπαρ|λαμβάνει τὸν P275
 ἰὸν μεθ' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ ἐν τῷ φωλεῷ καταλιμπάνει καὶ οὕτως ἐλθὼν
 5 λαμβάνει τὸ πόμα τῶν ὑδάτων. καὶ αὐτοὶ οὖν τοῦτο μιμησώμεθα, 6
 ἵνα, ὅταν ἐρχώμεθα ἐπὶ τὴν ἁγίαν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν ἢ εἰς εὐχὴν
 ἢ εἰς τὰ τοῦ θεοῦ μυστήρια, | μὴ φέρωμεν μεθ' ἑαυτῶν κακίαν ἢ Ö508
 ἡδονὴν ἢ ἐπιθυμίαν ἢ ἔχθραν ἢ τι ἕτερον ἐν ταῖς διανοίαις αὐτῶν.
 ἐπεὶ πῶς ἂν καὶ τὴν περιστερὰν μιμήσασθαι δυνηθείημεν, μὴ ἐκτὸς 7
 10 γενόμενοι κακίας, καίτοι γε τοῦ γένους τῆς περιστερᾶς ἐν πολλοῖς
 πράγμασιν οὐκ ἐπαινουμένου; ἀκόλαστον γὰρ γένος περιστερᾶς καὶ 8
 πολυ|μιξίας μὴ ἀνακοπτόμενον, λάγνον τε καὶ καθ' ὄραν ἡδονῆ προσ- D270
 ανακείμενον, πρὸς δὲ τούτοις ἄτονον καὶ βληχρόν. διὰ δὲ τὸ ἄκακον 9
 καὶ μακρόθυμον καὶ ἀμνησίκακον τοῦ ζώου, ἔτι μὴν καὶ διὰ τὸ ἐν
 15 εἶδει περιστερᾶς πεφάνθαι τὸ ἅγιον πνεῦμα, μιμήσασθαι ἡμᾶς βού-
 λεται ὁ θεῖος λόγος τοῦ ἁγίου πνεύματος τὴν βούλησιν καὶ τῆς ἀκά-
 κου περιστερᾶς τὴν ἀκακίαν, ὄντας μὲν ἡμᾶς φρονίμους εἰς τὸ ἀγα-
 θόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. καὶ λέλυται ἡ τούτων πᾶσα δραμα-
 τουργία. εὐθύς γὰρ ὁ ἅγιος ἀπόστολος κατ' ἄλλου τινὸς τὸ πανουργον 10
 20 καὶ ἐπίβουλον οὐχ ὀρίζεται περισσοτέρως ἀλλὰ κατὰ τοῦ διαβόλου
 καὶ τοῦ ὄφεως, λέγων »φοβοῦμαι δὲ μή πως ὡς ὁ ὄφεις ἠπάτησεν
 Ἐῦαν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, φθαρῆ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς
 ἀπλότητος καὶ ἀγνείας Χριστοῦ καὶ δικαιοσύνης«. ὁρᾶς ὡς φθορὰν 11
 ἀπέφηνεν ὁ ἀπόστολος καὶ πανουργίαν δεινὴν καὶ ἀπάτην τὰ ὑπὸ
 25 τοῦ ὄφεως πρὸς τὴν Ἐῦαν πεπραγματευμένα καὶ οὐκ ἐπαινετόν τι
 παρὰ τοῦ αὐτοῦ γεγεννημένον ὑπέδειξε.

1 ff vgl. Physiologus c. 11; S. 242, 16 ff Lauchert δευτέρα φύσις τοῦ ὄφεως· ὅταν
 ἔλθῃ ὁ ὄφεις πιεῖν ὕδωρ εἰς τὸν ποταμόν, οὐ φέρει τὸν ἰὸν μεθ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ἐν
 τῷ φωλεῷ αὐτὸν ἀφήσιν· ὀφείλομεν οὖν καὶ ἡμεῖς οἱ σπεύδοντες ἐπὶ τὸ ὕδωρ τὸ
 ἀένναον καὶ ἄδολον τὸ γέμον τῶν θείων καὶ ἐπουρανίων φρικτῶν μυστηρίων τοῦ
 θεοῦ, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ μὴ φέρειν τὸν ἰὸν τῆς μνησικακίας μεθ' ἑαυτῶν,
 ἀλλὰ διαλλαττόμενοι καὶ εἰρηνεύοντες οὕτως προσερχώμεθα· ὁ γὰρ μὴ οὕτως
 ποιῶν κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει κατὰ τὸ θεῖον λόγιον — 17 f vgl. Röm. 16, 19
 — 21 II Kor. 11, 3

V M

1 ἕτερον + <τι>? * 5 μιμησώμεθα, ω aus o V corr 6 ἵνα + οὖν V |
 ἐρχώμεθα, ω aus o V corr ἐρχόμεθα M 9f μὴ ἐκτὸς — κακίας am Rande nach-
 getragen V corr 10 γενόμενοι M 11 περιστερὰ Dind. (Verschlechterung)
 12 ἡδονῆ///, ν wegradiert V 18 κακόν] ἄκακον M 20 περισσοτέρως, ο aus ω
 V corr 21 ὁ < M 23 ἀπλό///τητος, ο aus ω V corr | ἀγνείας, ει aus ι V corr

9. Πανταχόθεν τοίνυν φωρατὴ καὶ ἔκδηλος ἡ τούτων ἄνοιά ἐστι 9, 1
 παντὶ τῷ βουλομένῳ εἰδέναι τὴν τῆς ἀληθείας διδασκαλίαν καὶ πνεύ-
 ματος ἁγίου γινῶσιν. ἵνα δὲ μὴ ἀναλίσκω χρόνον, καὶ ταύτην δια- 2
 πλευσάμενος τὴν χαλεπὴν καὶ δύσπλουν τοῦ πελάγους ζάλην ἐπὶ τὰς
 5 ἑτέρας θαλαττίους ποντοπορείας τὸ σκάφος ὀπλίσομαι, ἐπιμελῶς τοὺς
 ἀνένας κρατῶν ἐν τῇ τοῦ θεοῦ δυνάμει καὶ εὐχαῖς ἁγίων, ὅπως 3
 παραπλέοντες κατοπτεύσωμεν τῶν ἀγρίων κυμάτων τὴν κύρτωσιν
 καὶ τῶν ἐν τοῖς πελάγεσι θηρίων ἰοβόλων τὰς μορφάς, ἄπληκτοι δὲ
 ἀπὸ συμραινώδους ἰοῦ καὶ τρυγόνος καὶ δρακαίνης καὶ καρχαρίου καὶ
 10 σκορπαίνης περᾶσαι καὶ τοῦ εὐδίου τῆς ἀληθείας λιμένος δι' εὐχῆς
 καὶ ἰκεσίας ἐπιτυχεῖν δυνηθείημεν, πληρουμένου καὶ ἐν ἡμῖν | τοῦ 4 P276
 ῥητοῦ τοῦ ᾠοῖ | καταβαίνοντες εἰς τὴν θάλασσαν τὰς ἀρετὰς τοῦ κυρίου D271
 διηγῆσονται. ἐφ' ἑτέραν τοίνυν ταύτης καθεξῆς τὴν πορείαν ποιή-
 σομαι πρὸς διήγησιν.

15 Κατὰ Καϊανῶν τῆ, τῆς δὲ ἀκολουθίας λῆ.

1. Καϊανοὶ τινες ὀνομάζονται ἀπὸ τοῦ Κάϊν εἰληφότες τὴν ἐπω- 1, 1
 νυμίαν τῆς αἰρέσεως. οὗτοι γὰρ τὸν Κάϊν ἐπαινοῦσι καὶ πατέρα
 ἑαυτῶν τοῦτον τάττουσι, καὶ αὐτοὶ ὡς εἰπεῖν ὡς ἀπὸ διαφορᾶς
 ἐπαναστάσεως κυμάτων ὀρμώμενοι, οὐκ ἔξω ὄντες τοῦ αὐτοῦ σάλου Ὀ510
 20 καὶ κλύδωνος, καὶ ὡς ἀπὸ ἀκανθώδους ὕλης προκύψαντες, οὐκ ἐκτὸς
 ὄντες παντὸς τοῦ σωροῦ τῶν ἀκανθῶν, εἰ καὶ διάφοροι τῷ ὀνόματι
 εἰσιν. ἀκανθῶν μὲν γὰρ γένη πολλά, ὅμως ἐν ἅπασιν τὸ μοχθηρὸν
 τῆς κεντρώδους ἀδικίας ἔνεστιν.

Οὗτοί φασιν τὸν Κάϊν ἐκ τῆς ἰσχυροτέρας δυνάμεως ὑπάρχειν καὶ 2

12 Psal. 106, 23f — 15ff zur Darstellung des Epiph. vgl. Irenaeus adv. haer.
 I 31, 1f; I 241f Harvey Ps. Tertullian adv. omn. haer. 2 Filastrius haer. 2;
 S. 2, 19ff Marx; benutzt ist Epiph. von Michael Glykas ann. II; Migne 158, 237 Af
 — 24—S. 63, 4 vgl. Irenaeus adv. haer. I 31, 1 (= Theodoret haeret. fab. I 15;
 Migne 83, 368B) ἄλλοι δὲ οὖς Καϊνοὺς ὀνομάζουσι καὶ τὸν Κάϊν φασὶν ἐκ τῆς

V M

1 πανταχόθεν, ο aus ω V corr 3f διαπλευσάμενος *] διασεισάμενος V M
 5 ὀπλίσομαι M 6 τῆ] ἡ M 9 συμραινώδους, αι auf Rasur, ω aus ο V corr
 13 ταύτης *] ταύτην V M | πορείαν, ει aus ι V corr 14 Unterschrift κατὰ
 Ὀσφιτῶν, φ ausradiert V corr κατὰ Ὀσφιτῶν M 15 Überschrift κατὰ Καϊανῶν
 ὀκτωκαιδεκάτη ἡ καὶ λῆ V M 22 εἰσιν, σιν auf Rasur, nachher Rasur von
 2 Buchstaben V corr | ὅμως] ὁμοίως M

τῆς ἄνωθεν ἀθεντίας, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἡσαῦ καὶ τοὺς περὶ Κορὲ καὶ
 τοὺς Σοδομίτας, τὸν δὲ Ἄβελ ἐκ τῆς ἀσθενεστεράς δυνάμεως εἶναι·
 * δὲ τούτους πάντας παρ' αὐτοῖς ἐπαινετοὺς καὶ τῆς αὐτῶν συγγε- 3
 νείας. σεμνύονται γὰρ συγγενεῖς εἶναι τοῦ Κάιν καὶ τῶν Σοδομιτῶν
 5 καὶ Ἡσαῦ καὶ Κορέ. καὶ οὗτοι, φασίν, εἰσὶ τῆς τελείας καὶ ἄνωθεν
 γνώσεως. διὸ καὶ τὸν ποιητὴν τοῦ κόσμου τούτου φασὶ περὶ τὴν 4
 τούτων ἀνάλωσιν ἐσχολακότα μηδὲν δεδυνῆσθαι αὐτοὺς βλάψαι.
 ἐκρούβησαν γὰρ ἀπ' αὐτοῦ καὶ μετεβλήθησαν εἰς τὸν ἄνω αἰῶνα, ὅθεν
 ἡ ἰσχυρὰ δύναμις ἐστι. πρὸς ἑαυτὴν γὰρ ἡ Σοφία αὐτοὺς προσήκατο,
 10 ἰδίους αὐτῆς ὄντας. καὶ τούτου ἕνεκεν τὸν Ἰούδαν ἀκριβῶς τὰ 5
 περὶ τούτων ἐπεγνωκέειν λέγουσι. καὶ τοῦτον γὰρ θέλουσιν | εἶναι D272
 συγγενῆ ἑαυτῶν καὶ ἐν γνώσεως ὑπερβολῇ τὸν αὐτὸν καταριθμοῦσιν,
 ὥστε καὶ συνταγματίον τι φέρειν ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ, ὃ εὐαγγέλιον
 τοῦ Ἰούδα καλοῦσι. καὶ ἄλλα τινὰ συγγράμματα ὡσαύτως πλάττον- 6
 15 ται κατὰ τῆς Ὑστεράς, ἣν Ὑστεραν τὸν ποιητὴν τοῦ παντὸς τούτου

ἄνωθεν ἀθεντίας λελυτρῶσθαι καὶ τὸν Ἡσαῦ καὶ τὸν Κορὲ καὶ τοὺς Σοδομίτας
 καὶ πάντας δὲ τοὺς τοιούτους συγγενεῖς ἰδίους ὁμολογοῦσι Ps. Tertullian adv.
 omn. haer. 2 *et ipsi enim magnificent Cain, quasi ex quadam potenti virtute con-*
ceptum quae operata sit in ipso. nam Abel ex inferiore virtute conceptum pro-
creatum et ideo inferiorem repertum

6—10 vgl. Irenaeus adv. haer. I 31, 1; I 241 Harvey καὶ τούτους ὑπὸ μὲν τοῦ ποιη-
 τοῦ μισηθῆναι, μηδεμίαν δὲ βλάβην εἰσδέξασθαι· ἡ γὰρ Σοφία ὅπερ εἶχεν ἐν αὐτοῖς
 ἀνήρπασεν ἐξ αὐτῶν — 10—S. 64, 3 vgl. Irenaeus adv. haer. I 31, 1; I 242 Harvey καὶ
 τὸν προδότην δὲ Ἰούδαν μόνον ἐκ πάντων τῶν ἀποστόλων ταύτην ἐσχηκέειν τὴν γνῶ-
 σίν φασι καὶ διὰ τοῦτο τὸ τῆς προδοσίας ἐνεργῆσαι μυστήριον, *per quem et terrena et*
coelestia omnia dissoluta dicunt. et confinctionem afferunt huiusmodi, Judae evan-
gelium illud vocantes. iam autem et collegi eorum conscriptiones, in quibus dissol-
vere opera Hysteriae adhortantur (Hysteram autem fabricatorem coeli et terrae vo-
cant); nec enim aliter salvari eos nisi per omnia eant, quemadmodum et Carpocrates
dixit Ps. Tertullian adv. omn. haer. 2 *hi qui hoc adserunt etiam Judam prodit-*
torem defendunt, admirabilem illum et magnum esse memorantes propter utilitates
quas humano generi contulisse iactatur. quidam enim ipsorum gratiarum actionem
Judae propter hanc causam reddendam putant. animadvertens enim, inquit, Judas
quod Christus vellet veritatem subvertere, tradidit illum, ne subverti veritas posset

V M

3 * <ὁμολογοῦσι> Irenaeus, vielleicht besser <ἔχουσι> * 5 ἄνωθεν M 9 ἐστι
 hineingeflickt V corr 9 αὐτοὺς, οὺς auf Rasur V corr 11 τούτων] τοῦτον M
 14f πλάττονται, ται auf Rasur V corr

κίτους οὐρανοῦ τε καὶ γῆς καλοῦσι, καὶ μὴ δύνασθαι φασὶ ἄλλως
σωθῆσεσθαι τινας, ἐὰν μὴ διὰ πάντων χωρήσωσιν, ὡς καὶ ὁ Καρπο-
κράτης λέγει. |

P277

2. Ἐκαστος γὰρ αὐτῶν δῆθεν, διὰ τὴν πρόφασιν ταύτην ἀρρητο- 2, 1
5 ποιῶν καὶ αἰσχροουργίας ἐπιτελῶν ἁμαρτήματά τε ὅσα ἔστιν πράττων,
ἐπικαλεῖται ἑκάστου ἀγγέλου ὄνομα, τῶν τε ὄντων ἀγγέλων καὶ τῶν
παρ' αὐτοῖς πλαστῶς λεγομένων· καὶ ἑκάστῳ τούτων προσάπτει τι
ἔργον ἀθέμιτον τῶν ἐπὶ γῆς ἁμαρτημάτων, τὴν πράξιν τὴν ἰδίαν εἰς
ὄνομα οὗ βούλεται ἀγγέλου ἀναφέρων. καὶ ὅταν ταῦτα πράττωσιν, 2
10 οὕτως λέγουσιν ὃς δεῖνα ἄγγελε, καταχρῶμαί σου τὸ ἔργον· ἢ δεῖνα
ἔξουσία, πράττω σου τὴν πράξιν«. καὶ τοῦτο γινώσκεις τελεία παρ' αὐτοῖς 3
ἔστι λεγόμενον, ἐπειδὴ ἀδεῶς ἐπὶ τὰς ἀθεμίτους αἰσχροουργίας ὁρμᾶν
τὰς προφάσεις δῆθεν ἀπὸ τῶν προειρημένων μητέρων καὶ πατέρων
αἰρέσεων, φημι (δὲ) Γνωστικῶν καὶ Νικολάου καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς
15 Οὐαλεντίνου τε καὶ Καρποκράτους, ἐσχήκασιν.

Ἦδη δὲ ἦλθεν εἰς ἡμᾶς καὶ βιβλίον ἐν ᾧ ἐπλάσαντο ῥήματά τινα 4
ἀνομίας πλήρη, οὕτως περιέχον, ὅτι, φησὶν, οὗτός ἐστιν ὁ ἄγγελος ὁ
τὸν Μωυσέα τυφλώσας καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ ἄγγελοι οἱ τοὺς περὶ Κορὴ καὶ
Δαθάν καὶ Ἀβειρῶν κρύψαντες καὶ μεταστήσαντες«. | πάλιν δὲ ἄλλο 5 0512
20 συνταγματίον ἄλλοι πλάττουσιν ἐξ ὀνόματος Παύλου τοῦ ἀποστόλου,
ἀρρητοουργίας ἔμπλεον, ᾧ καὶ οἱ Γνωστικοὶ λεγόμενοι χρῶνται, ὃ
Ἀναβατικὸν Παύλου καλοῦσι, τὴν πρόφασιν εὐρόντες ἀπὸ τοῦ λέγειν
τὸν ἀπόστολον ἀναβεβηκέναι ἕως τρίτου οὐρανοῦ καὶ ἀκηκοέναι | D273
ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. καὶ ταῦτα, φασὶν,

3—13 vgl. Irenaeus adv. haer. I 31, 2; I 242 Harvey et in unoquoque pecca-
torum et turpium operationum angelum assistere et operantem audire audaciam et
immunditiam inferre, id quod inest ei operationi angeli nomine dicere: O tu angele,
abutor opere tuo; o tu illa potestas, perficio tuam operationem. et hoc esse scientiam
perfectam sine tremore in tales abire operationes, quas ne nominare quidem fas est
— 22 aus Epiph. schöpft auch hierin Michael Glykas ann. II; Migne 158, 237 B
— 23 vgl. II Kor. 12, 2f

V M

1 ἄλλως *] ἀλλὰ durchgestrichen V corr < M aliter Iren. 4f ἄρρητα ποιῶν
aus ἀρρητοποιῶν V corr ἄρρητα ποιῶν M 7 ἑκάστῳ Pet.] ἑκάστου VM
7 προσάπτει] πτει M 13 τὰς προφάσεις nachgetragen V corr | πατέρων
+ (τῶν. ? * 14 (δὲ) Dind. 16 δὲ ἦλθεν *] διῆλθεν VM 17 περιέχον am
Rande nachgetragen V corr 19 Ἀβειρῶν VM 20 ἄλλοι durchgestrichen V corr
< M 21 ἔμπλεον M 24 λαλῆσαι] ἀκούειν, durchgestrichen u. am Rande
λαλῆσαι gesetzt V corr

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

του ἔνεκεν παραδέδωκεν αὐτόν, ἐπειδὴ ἠβούλετο καταλύειν τὰ καλῶς
 δεδιδασκόμενα. ἄλλοι δὲ τῶν αὐτῶν· οὐχί, φασίν, ἀλλὰ ἀγαθὸν 4
 αὐτὸν ὄντα παρέδωκεν κατὰ τὴν ἐπουράνιον γνῶσιν. ἔγνωσαν γάρ,
 φασίν, οἱ ἄρχοντες | ὅτι ἐὰν ὁ Χριστὸς παραδοθῆ σταυρῶ κενοῦται D 274
 5 αὐτῶν ἢ ἀσθενῆς δύνάμεις. καὶ τοῦτο, φησί, γνοὺς ὁ Ἰούδας ἔσπευ- 5
 σεν καὶ πάντα ἐκίνησεν ὥστε παραδοῦναι αὐτόν, ἀγαθὸν ἔργον
 ποιήσας ἡμῖν εἰς σωτηρίαν. καὶ δεῖ ἡμᾶς ἐπαινεῖν καὶ ἀποδιδόναι
 αὐτῶ τὸν ἔπαινον, ὅτι δι' αὐτοῦ κατεσκευάσθη ἡμῖν ἢ τοῦ σταυροῦ
 σωτηρία καὶ ἢ διὰ τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως τῶν ἄνω ἀποκάλυψις.
 10 Κατὰ πάντα δὲ τρόπον οὗτοι ἠπάτηνται, οὐκ ἀγαθὸν τινα τι- 6
 μῶντες ἢ ἐπαινοῦντες. δῆλον δὲ ὅτι ἐκ τοῦ διαβόλου αὐτοῖς ταῦτα
 ὑπέσπαρται, τὰ τῆς ἀγνοίας λέγω καὶ ἀπάτης. πληροῦται δὲ ἐπ' 7
 αὐτοῖς τὸ γεγραμμένον »οὐαὶ τοῖς λέγουσι τὸ καλὸν | πονηρὸν καὶ Ö514
 τὸ πονηρὸν ἀγαθόν, οἱ τιθέντες τὸ σκότος φῶς καὶ τὸ φῶς σκότος,
 15 οἱ λέγοντες τὸ γλυκὺ πικρὸν καὶ τὸ πικρὸν γλυκύν«. πάντη γὰρ 8
 ἐκφωνεῖ παλαιὰ καὶ καινὴ διαθήκη τοῦ ΚΑῖν τὴν ἀσέβειαν ἐπικηρου-
 κευομένην. οὗτοι δὲ τοῦναντίον, τοῦ σκότους ὄντες ἐρασταὶ καὶ τῶν
 κακοποιῶν μιμηταί, τὸν Ἄβελ μισοῦσι, τὸν δὲ ΚΑῖν ἀγαπῶσι καὶ τῶ
 Ἰούδα τὸν ἔπαινον διδόασιν. φθοριμαίαν δὲ γνῶσιν <σχηματί>ζονται, 9
 20 δύο τάττοντες δυνάμεις, ἀσθενεστέραν τε καὶ δυνατωτέραν, ἀντι-
 μαχομένας [δὲ] πρὸς ἀλλήλας, ποιούσας δὲ ἐν τῶ κόσμῳ οὐ γνώμης
 ἀλλοιώσιν, | ἀλλὰ τῶν γεγενημένων τοὺς μὲν κατὰ φύσιν ἀπὸ κακίας P279
 τὴν οὐσίαν ἔχειν, τοὺς δὲ ἀπὸ ἀγαθότητος. οὐδένα δὲ κατὰ γνώμην
 ἀγαθὸν ἢ φαῦλον εἶναι λέγουσιν, ἀλλὰ κατὰ φύσιν.
 25 4. Καὶ πρῶτον ἴδωμεν περὶ τοῦ ΚΑῖν, ὡς ἢ μὲν παλαιὰ διαθήκη 4, 1
 φησὶν »ἐπικατάρατος σὺ ἀπὸ τῆς γῆς, ἣτις ἔχανε τὸ στόμα αὐτῆς
 δέξασθαι τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ σου ἐκ χειρός σου« καὶ πάλιν »ἐπι-
 κατάρατος σὺ ἐν τοῖς ἔργοις σου, καὶ ἔση στένων καὶ τρέμων ἐπὶ τῆς
 γῆς«. συνωδὰ δὲ τῇ παλαιᾷ διαθήκῃ ὁ κύριος ἐν τῶ εὐαγγελίῳ 2
 30 περὶ τούτου λέγει, ὅτε Ἰουδαῖοι ἔλεγον »ἡμεῖς πατέρα ἔχομεν τὸν
 θεόν«. ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτοὺς | ἔφη »ὑμεῖς υἱοὶ ἐστε τοῦ πατρὸς D275

13 Jes. 5, 20 — 18 vgl. Röm. 9, 13 — 26 Gen. 4, 11 — 27 Gen. 4, 12
 — 30 Joh. 8, 41 — 31 Joh. 8, 44

V M

11 τοῦ nachgetragen V corr 12 τὰ nachgetragen V corr 17 δὲ τοῦναν-
 τίον] γὰρ τουναντίον, τουναντίον durchgestrichen u. γὰρ durch δὲ ersetzt V corr
 δὲ M 18f τὸν Ἰούδα M 19 <σχηματί>ζονται *] ἔχουσι auf einer größeren Rasur,
 nachher ζονται durchgestrichen V corr ἔχουσι M 20 δυνατωτέραν Corn.] δυναμω-
 τέραν V M 21 [δὲ] *

ὑμῶν τοῦ διαβόλου, ὅτι ψεύστης ἐστίν, ὅτι ὁ πατήρ αὐτοῦ ψεύστης
 ἦν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἔμεινεν· ὅταν
 λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ ψεύστης
 ἦν«. ὅθεν καὶ αἱ ἄλλαι αἰρέσεις ἀκούουσαι τὸ ῥῆμα τοῦτο πατέρα 3
 5 μὲν τῶν Ἰουδαίων φάσκουσιν εἶναι τὸν διάβολον, ἔχειν δὲ πατέρα
 ἄλλον καὶ τὸν αὐτοῦ πατέρα πάλιν πατέρα. ἀλλὰ ἀθυρογλώττως 4
 φθέγγονται, τὴν διάνοιαν τυφλώττοντες. καὶ γὰρ ἐπὶ τὸν πάντων
 δεσπότην, θεὸν Ἰουδαίων καὶ Χριστιανῶν καὶ πάντων, τὴν συγγέ-
 νειαν ἐκείνῳ ἀνάγουσι, τοῦτον πατέρα τοῦ ἐκείνου πατρὸς εἶναι λέ-
 10 γοντες, τὸν νομοθετήσαντα διὰ Μωυσέως καὶ τοσαῦτα θαυμάσια
 πεποιηκότα. οὐκ ἔστιν δὲ τοῦτο, ᾧ ἀγαπητοί. αὐτὸς γὰρ εὐθύς 5
 [φησιν] ὁ κύριος, ἐν ἅπασιν ἡμῶν τὴν ἐπιμέλειαν ποιούμενος, ἵνα μὴ
 ἐν παρεκβάσει γενώμεθα τοῦ προκειμένου ἕτερα ἀνθ' ἑτέρων σοφιστό-
 μενοι καὶ διανοούμενοι, λέγων πατέρα αὐτῶν εἶναι τὸν διάβολον
 15 Ἰούδα * , ὃν καὶ Σατανᾶν κέκληκεν καὶ διάβολον λέγων πρὸς τοὺς 6
 μαθητάς »οὐχὶ τοὺς δώδεκα ὑμᾶς ἐξελεξάμην καὶ εἷς ἐξ ὑμῶν διά-
 βολος;« οὐχὶ διάβολον λέγων φύσει, ἀλλὰ κατὰ τὴν γνώμην. πάλιν 7
 δὲ ἐν ἑτέρῳ τόπῳ λέγει »πάτερ κύριε οὐρανοῦ καὶ γῆς, τήρησον τού-
 τους οὓς δέδωκάς μοι. ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν, ἐφύλαξα αὐτούς, καὶ
 20 οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας«. πάλιν ἄλλοτε 8
 λέγει ὅτι »δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδοθῆναι κατὰ τὸ γεγραμ-
 μένον περὶ αὐτοῦ, οὐαὶ δὲ δι' οὗ παραδοθήσεται. συνέφερεν γὰρ αὐτῶ
 εἰ οὐκ ἐγεννήθη«, καὶ τὰ ἐξῆς. | ἄρα γοῦν ἐξ ἅπαντος ἔγνωμεν P²⁸⁰
 ὡς περὶ τοῦ Ἰούδα ἔλεγεν τοῖς Ἰουδαίοις· »ᾧ γὰρ τις ἠττηται, τούτῳ 9 Q⁵¹⁶
 25 καὶ δεδούλωται«, καὶ ᾧ τις πείθεται, τοῦτον πατέρα ἔσχηκεν καὶ
 ἀρχηγὸν τῆς αὐτοῦ πειθοῦς. φησὶν οὖν ὁ κύριος »ὑμεῖς υἱοὶ τοῦ 10
 πατρὸς | ὑμῶν τοῦ διαβόλου ἐστέ«, ἐπειδὴ ἀντὶ τοῦ Χριστοῦ τῷ Ἰούδα D²⁷⁶
 ἐπείσθησαν, καθάπερ ἀπὸ θεοῦ ἐκκλίνας ἢ Εὐὰ τῷ ὄφει ἐξ ἀρχῆς
 ἐπείσθη. ἔπειτα ὅτι καὶ ψεύστης ἦν οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ κλέπτῃς 11
 30 κατὰ τὸ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ εἰρημένον. διὸ καὶ αὐτῷ παρέδωκε τὸ

4 vgl. unten haer. 40, 5, 5; II 85, 28ff — 16 Joh. 6, 70 — 18 Joh. 17, 11f
 — 21 Matth. 26, 24 — 24 II Petr. 2, 19 — 26 Joh. 8, 44 — 29f vgl. Joh. 12, 6

V M

3 ἐκ τῶν auf Rasur V corr   7 τὸν aus τῶν V corr   12 [φησιν] *   14 λέ-
 γων *] λέγει V M | αὐτῶν U] ἐαυτῶν V M   15 * (ἐσήμανε) *   17 διάβολον *]
 διάβολος V M   19 ἐφύλασσα V M   22 οὐαὶ δὲ] οὐδὲ M | γὰρ] δὲ, durch-
 gestrichen u. γὰρ auf Rasur gesetzt V corr   23 εἰ auf Rasur V corr   27 ὑμῶν nach-
 getragen V corr   29 nach ὅτι ein Wort von 2—3 Buchstaben ausradiert V corr |
 vor ψεύστης + ὁ M; lies wohl οὐ ψεύστης ἦν μόνον *   30 τὸ¹ aus τῷ V corr
 5*

γλωσσόχομον, ἵνα ἀναπολόγητος ἦ διὰ φιλαργυρίαν τὸν ἴδιον δεσπό-
 την παραδοῦς εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. τίς οὖν ὁ τούτου πατήρ, ὁ 12
 πρὸ αὐτοῦ ψεύστης ὑπάρχων, ἀλλ' ἢ ὁ Κάϊν, οὗ μιμητῆς ὁ Ἰούδας;
 ἐκεῖνος γάρ, ψευδόμενος τῷ ἀδελφῷ ὡς ἐν φιλαδελφία, ἠπάτησε καὶ
 5 παρέπεισεν διὰ τοῦ ψεύδους καὶ ἐξαγαγὼν αὐτὸν ἐν τῷ πεδίῳ ἐπάρας
 τὴν χεῖρα ἀπέκτεινεν. οὕτω καὶ ὁ Ἰούδας »τί θέλετέ μοι« φησί 13
 »δοῦναι, καὶ ἐγὼ αὐτὸν παραδώσω ὑμῖν;« καὶ »ὄν ἂν φιλήσω, αὐτός
 ἐστι, κρατήσατε αὐτόν«. καὶ ἐλθὼν ὁ προδότης »χαῖρε Ῥαββί« ἔλεγε,
 τοῖς χεῖλεσι τιμῶν, καρδίαν δὲ πόρρω ἀπέχουσαν θεοῦ κεκτημένος.
 10 5. Ἄρα γοῦν οὗτος ὁ Ἰούδας, πατήρ αὐτῶν γενόμενος κατὰ τὴν 5, 1
 ἀρνησιθεΐαν καὶ προδοσίαν, Σατανᾶς ὑπάρξας καὶ διάβολος οὐ τῆ
 φύσει, ἀλλὰ τῆ γνώμῃ, υἱὸς γεγένηται οὗτος κατὰ μίμησιν τοῦ Κάϊν
 τοῦ ἀνθρωποκτόνου τοῦ ψεύστου, ἐπειδὴ καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ πρὸ
 αὐτοῦ ψεύστης ἦν, οὐχὶ ὁ Ἀδὰμ ἀλλ' ὁ διάβολος, οὗ τὴν μίμησιν 2
 15 ἔσχεν ἐν τῇ ἀδελφοκτονίᾳ καὶ μίσει καὶ ψεύδει καὶ πρὸς θεὸν ἀντι-
 λογία. τῷ λέγειν, »μὴ φύλαξ εἰμὶ τοῦ ἀδελφοῦ μου; οὐκ οἶδα ποῦ
 ἐστίν.« οὕτω καὶ ὁ διάβολος τῷ κυρίῳ φησί »μὴ δωρεὰν σέβεται
 Ἰῶβ τὸν θεόν;« ἐπειδὴ γὰρ αὐτός ὁ διάβολος τῷ ψεύδει ἀπατᾷ τὴν 3
 Εὐάν καὶ τὸν Ἀδάμ. ἕτερα ἀνθ' ἑτέρων λέγων καὶ φιλίαν προσποι-
 20 ητῆν ἐνδεικνύμενος, ὅτι »ἔσεσθε ὡς θεοί, καὶ οὐκ ἀποθανεῖσθε«, τοῦ-
 τον μιμούμενος ὁ Κάϊν προσχήματι φιλαδελφίας ἠπάτα τὸν ἀδελφὸν
 λέγων »διέλθωμεν εἰς τὸ πεδίον«. διὰ τοῦτο | καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης 4 D277
 εἶπεν »ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, | οὗτος οὐ τετελείωται ἐν τῇ P2SI
 ἀγάπῃ. ἀλλὰ ἐκ τοῦ Κάϊν ἐστίν, ὃς ἀπέκτεινε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.
 25 καὶ διὰ τί αὐτὸν ἀπέκτεινεν; ὅτι ἦν πονηρὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ καὶ ἐξή-
 λωσε τὰ ἔργα αὐτοῦ, ὅτι ἦν καλὰ«. οὕτω καὶ οὗτοι μᾶλλον φθο- 5
 νοῦντες τῷ Ἄβελ τῷ καλὰ ἔργα ἔχοντι, τὸν δὲ Κάϊν τιμῶντες, πῶς
 οὐκ ἐλέγχονται, διαρρηδὴν τοῦ σωτήρος λέγοντος καὶ ἀπότομον ἀπό-
 φασιν ὀρίζοντος αὐτοῖς ὅτι »ζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης πᾶν
 30 αἷμα δίκαιον ἀπὸ Ἄβελ τοῦ δικαίου τὸ ἀπ' ἀρχῆς ἐκκεχυμένον ἕως

4 vgl. Gen. 4, 8 — 6 Matth. 26, 15 — 7 Matth. 26, 48 — 8 Matth. 26, 49
 — 9 vgl. Matth. 15, 8 (Jes. 29, 13) — 16 Gen. 4, 9 — 17 Hiob 1, 9 — 20 Gen.
 3, 5. 4 — 22 Gen. 4, 8 — 23ff vgl. I Joh. 3, 15; 4, 18; 3, 12 — 29 Matth. 23, 35

V M

3 δ² < M   4 ἐκεῖνος Corn.] ἐκεῖ VM   5 τοῦ nachgetragenen V^{corr} |
 ἐξαγαγὼν αὐτὸν nachgetragenen V^{corr}   10 vor πατήρ ein Buchstabe (ό?) aus-
 radiert V^{corr}   15 vor ψεύδει + τῷ M nachgetragenen V^{corr}   21 προ|||σχήματι,
 σ ausradiert V^{corr}   24 ὃς *] ὅτι VM

Ζαχαρίου τοῦ προφήτου, οὗ ἀπεκτείνετε μέσον τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ
θυσιαστηρίου καὶ τὰ ἐξῆς; |

Ö518

6. Οὐκ ἄρα τοίνυν ὡς οὗτοί φασι διὰ γνῶσιν ὁ Ἰούδας παρέδωκε 6, 1
τὸν σωτῆρα οὐδὲ οἱ Ἰουδαῖοι μισθὸν ἔχουσι σταυρώσαντες τὸν κύριον,
5 καίτοι γε διὰ σταυροῦ ἐχόντων ἡμῶν τὴν σωτηρίαν. οὔτε γὰρ παρέ- 2
δωκεν αὐτὸν Ἰούδας, ἵνα γένηται ἡμῖν εἰς σωτηρίαν, ἀλλὰ κατὰ ἄγνοιαν
καὶ ζῆλον καὶ φιλαργυρίαν ἀρνησιθείας. κἂν τε γὰρ εἶποι ἡ γραφή 3
τὸν Χριστὸν μέλλοντα σταυρῶ παραδίδοσθαι ἢ κἂν εἶπη ἡ θεία
γραφὴ τὰ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν δι' ἡμῶν ἐπιτελούμενα ἀτοπή-
10 ματα, οὐ πάντως εὔροι ἂν τις ἡμῶν τῶν τὰ παράνομα πραττόντων
ἀπολογίαν, τὴν τῆς γραφῆς μαρτυρίαν προφέρων προθεσπιζούσης
ταῦτα ἔσσεσθαι. οὐ γὰρ ὅτι εἶπεν ἡ γραφὴ ποιούμεν, ἀλλ' ὅτι ἐμέλ- 4
λομεν ποιεῖν προεῖπεν ἡ γραφή, διὰ τὴν τοῦ θεοῦ πρόγνωσιν καὶ
ἵνα θεὸς ἀγαθὸς ὑπάρχων, ἐπιφέρει δὲ τὴν ὀργὴν κατὰ τῶν ἁμαρτα-
15 νόντων μὴ ὑποληφθῆ πάθει συνεχόμενος. ἡ γὰρ καθ' ἑκάστου τῶν 5
ἁμαρτανόντων παρὰ θεοῦ ὀργὴ οὐκ ἀπὸ πάθους ὀρμάται· ἀπαθὲς
γὰρ τὸ θεῖον, ἐπιφέρει δὲ τὴν ὀργὴν κατὰ ἀνθρώπων οὐ πάθει
ληφθὲν ἀγανακτήσεως οὐδὲ ὀργῆ ἠττηθὲν καὶ κρατούμενον. | δείκνυσι D278
γὰρ τὸ ἀπαθὲς ὁ θεός, προειπὼν ἡμῖν τὴν ἐσομένην κρίσιν καὶ τὴν
20 δικαίαν παρ' αὐτοῦ τιμωρίαν γινομένην, ἵνα τὸ ἀπαθὲς σημάνη τῆς
θεότητος. προεῖπεν τοίνυν ἡ γραφὴ κατὰ πρόγνωσιν προασφαλιζο- 6
μένη καὶ διδάσκουσα, ἵνα μὴ ἐμπέσωμεν εἰς ὀργὴν ἀνήκεστον θεοῦ,
τὴν οὐ πάθει ὀρισθείσαν οὐδὲ συμβαίνουσαν ἀπὸ ἠττης, ἀλλὰ
δικαιότατα τοῖς τὴν ἁμαρτίαν | ἐκτελοῦσιν ἀνθρώποις προετοιμασθεῖ- P282
25 σαν καὶ μὴ μετανοοῦσιν ἐξ ἀληθείας.

7. Οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, οὐχ ὅτι εἶπεν ἡ θεία γραφή, 7, 1
ἐσταύρωσαν Ἰουδαῖοι καὶ παρέδωκεν Ἰούδας τὸν σωτῆρα, ἀλλ' ὅτι
ἔμελλεν παραδίδόναι Ἰούδας καὶ Ἰουδαῖοι σταυροῦν, τούτου ἕνεκα
προεῖπεν ἡ θεία γραφὴ ἐν τῇ παλαιᾷ διαθήκῃ καὶ ὁ κύριος ἐν τῷ
30 εὐαγγελίῳ. ὥστε οὖν οὐκ ἐν γνώσει τῆς ἐσομένης εὐεργεσίας τῷ 2
κόσμῳ παραδέδωκε τὸν κύριον Ἰούδας, ὡς ἐκεῖνοι λέγουσιν, ἀλλ' εἰδὼς
μὲν ὅτι ὁ αὐτοῦ δεσπότης ὑπῆρχεν, ἀγνοῶν δὲ ὅτι σωτηρία ἔσται τῷ

14 vgl. Röm. 3, 5

V M

2 τὰ hineingeflickt V corr 4 οἱ < M 15f καθ' ἑκαστον τῶν ἁμαρ-
τανόντων nachgetragen V corr 15 ἑκάστου *] ἑκαστον V M 17 ἀνθρώπων
Pet.] ἄνθρωπον V M 20 σημαίνη M 21f προασφαλιζομένη, προ vorgesetzt
V corr 29 ἐν τῇ παλαιᾷ διαθήκῃ nachgetragen V corr

κόσμῳ. πῶς γὰρ ἂν εἶη σωτηρίας ἀνθρώπων ἐπιμελούμενος ὁ παρ' 3
 αὐτοῦ τοῦ σωτῆρος ἀκούων »ἀπωλείας υἱός; καὶ τό »συμφέρει αὐτῷ,
 εἰ οὐκ ἐγεννήθη; καὶ τό »έταῖρε, ἐφ' ὃ πάρει; καὶ τό »εἷς ἐξ ὑμῶν
 παραδώσει με; καὶ τό »ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον ἐπῆρεν κατ'
 5 ἐμοῦ περιισμόν; (ὡς ἔχει τὸ εὐαγγέλιον ἐκ προαγούσης μαρτυρίας
 τοῦ ψαλτηρίου) | καὶ <τό> »οὐαὶ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παρα- Ö520
 δίδοται; αὐτὸς γὰρ ὁ Ἰούδας περὶ ἑαυτοῦ τὸ πᾶν ὑπέφηεν καὶ 4
 τὴν τῶν ἐπαινούντων αὐτὸν ἄνοιαν καὶ <ἀφ'> ἑαυτοῦ ἠλεγξεν, εἰ καὶ
 ἄκων ἀλλ' ὅμως μετὰ τὸ λαβεῖν τὸ τίμημα τὰ τριάκοντα ἀργύρια
 10 ὕστερον μεταμεληθεὶς καὶ ἀποστρέψας τὰ ἀργύρια, ὡς κακὸν τι πε-
 πραχῶς, κακὸν μὲν ἑαυτῷ κακὸν δὲ καὶ τοῖς σταυρώσασιν. ὁ δὲ 5
 κύριος ἀγαθὸν δι' ἑαυτοῦ ἐπιτελῶν ἡμῖν τε καὶ τῷ κόσμῳ ἑαυτὸν
 παραδέδωκεν, ἵνα γένηται | ἡμῖν σωτηρία. ἄρα οὖν οὐχὶ τῷ Ἰούδα 6 D279
 τῷ προδότῃ ὁμολογοῦμεν τὴν χάριν, ἀλλὰ τῷ ἐλεήμονι σωτῆρι, τῷ
 15 τὴν ψυχὴν θέντι ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἰδίων αὐτοῦ προβάτων, καθὼς
 αὐτὸς εἶπε. πῶς γὰρ ὁ νομίσας ἀγαθὸν ἐπιτελέσαι ὕστερον λέγει ὅτι 7
 »μεταμεμέλημαι παραδεδωκὼς αἷμα ἀθῶον; καὶ ἀπέστρεψε τὰ ἀργύ-
 ρια, καθὼς ἦν περὶ αὐτοῦ γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις »καὶ ἀπέ-
 στρεψε τοὺς τριάκοντα ἀργυροῦς, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου παρὰ
 20 τῶν υἱῶν Ἰσραήλ; καὶ πάλιν ἐν ἄλλῳ προφήτῃ »εἰ δίκαιόν ἐστιν
 ὑμῖν, δότε τὸν μισθόν μου ἢ ἀπείρασθε; καὶ πάλιν ἐν ἄλλῳ προ- 8
 φήτῃ »καὶ ἔδωκαν τὸ ἀργύριον τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, καὶ εἶπεν,
 κάθες αὐτὸ εἰς τὸ χωνευτήριον καὶ ἴδε εἰ δόκιμόν ἐστιν, ὡς ἐδοκι-
 μάσθην ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ;. | P283

25 8. Καὶ πόσα ἔστιν ἀπὸ τῆς θείας γραφῆς συλλέγειν περὶ τῶν 8, 1
 τελειωθέντων ἐν τῷ κυρίῳ ἡμῶν, οὐ κατὰ τὴν Ἰούδα πρὸς τὸ ἀγα-
 θὸν ἐνέργειαν, ἀλλὰ κατὰ τὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ
 Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν (οὐ κατὰ ἀνάγκην ἀλλὰ ἐκ
 προαιρέσεως ἑαυτοῦ) παράδοσιν καὶ οἰκονομίαν τοῦ σταυροῦ ὑπὲρ τῆς
 30 ἡμῶν σωτηρίας. οἶδα δὲ εἰς πολὺν ὄγκον ἄγων τὰς μαρτυρίας, 2

2 vgl. Joh. 17, 12 — Matth. 26, 24 — 3 Matth. 26, 50 — Matth. 26, 21 —
 4 Joh. 13, 18 — 5 vgl. Psal. 40, 10 — 6 Matth. 26, 24 — 9 vgl. Matth. 27, 3ff —
 15 vgl. Joh. 10, 11 — 17 Matth. 27, 4. 3 — 18 vgl. Matth. 27, 9 — 20 Sach.
 11, 12a — 22 Sach. 11, 12b. 13

V M

3 ἐξ nachgetragenen V corr 6 <τό> * 8 τῶν ἐπαινούντων αὐτὸν an Stelle
 von etwas anderem V corr | <ἀφ'> * 14 σωτῆρι nachgetragenen V corr 16 ὕστε-
 ρον + δὲ, durchgestrichenen V corr 19 ἀργυροῦς, ι ausradiert V corr

ὡς λέγει πάλιν ἄλλος προφήτης »γενέσθω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος
καὶ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λαβέτω ἕτερος« *, ὅς »πρηνῆς γενόμενος 3
ἐλάκησε μέσος καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ« καὶ τὸ πέρας
ἀγχόνη χρησάμενος † ἔδειξεν τὸ πᾶν τῆς αὐτοῦ σωτηρίας διολέσας.
5 τῷ διαπεσεῖν τῆς ἐλπίδος κατὰ τὴν αὐτοῦ ἄτακτον καὶ προπετῆ
κατὰ τοῦ δεσπότη αὐτοῦ ἐπιβουλήν καὶ ἔνεκεν φιλαργυρίας ἐπ' ἀρ-
νησιθείαν *. ὡς καὶ οἱ ἀπόστολοι ἀντ' αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτῶν ἀριθμὸν 4
Ματθίαν κατέστησαν, λέγοντες »ἄφ' οὗ παρέβη Ἰούδας ἀπελθεῖν εἰς
τὸν τόπον τὸν ἴδιον«. ποῖον δὲ τοῦτον ἀλλ' ἢ ὃν ἀπεφῆνατο αὐτῷ 5
10 ὁ σωτὴρ | λέγων ὅτι ἐστὶν υἱὸς ἀπωλείας; οὗτος γὰρ ἀφορίσθη αὐτῷ D280
τόπος ὁ τῆς ἀπωλείας, ἔνθα ἔσχεν ἀντὶ μερίδος μερίδα καὶ ἀντὶ
ἐπισκοπῆς ἀποστολικῆς τὸν τόπον τῆς ἀπωλείας.

Περὶ τούτου δὲ ἱκανῶς ἔχειν τὰ εἰρημένα νομίσαντες καθεξῆς 6
πάλιν ἐφ' ἑτέραν ἴωμεν, ᾧ ἀγαπητοί, τὰ σκολιὰ πάλιν καὶ θηριώδη | Ö522
15 καὶ ἰοβόλα διδάγματα ἀποκαλύπτοντες τῶν παρὰ ταῖς λοιπαῖς ἐξ
ἐπιπλάστου διαβολικῆς ἐπιπνοίας τῷ κόσμῳ λύμης ἔνεκα ἐμβεβροντη-
μένων. τῶν γὰρ τοιούτων τὴν γνώμην τῶν τοῦ χείρονος ὀρεγομέ- 7
νων, ἐρωκυῖαν τῷ γένει τοῦ βουπρήστου κανθάρου, ἀποκαλύψαντες
οὐσάν τε ἐπιβλαβῆ ἐν τῇ τοῦ θεοῦ δυνάμει καταθλάσαντες, ἐπὶ τὴν
20 τῶν ἄλλων ἔρευναν τὸν νοῦν ἐπιβαλόμενοι τὸν θεὸν ἀρωγὸν ἐπι-
καλεσώμεθα, ᾧ Χριστοῦ παῖδες. | P284

Κατὰ Σηθιανῶν $\overline{\iota\theta}$, τῆς δὲ ἀκολουθίας $\overline{\lambda\theta}$.

1. Σηθιανοὶ πάλιν αἴρεσις ἑτέρα ἐστὶν οὕτω καλουμένη, οὐ παντα- 1, 1
χοῦ δὲ αὕτη εὐρίσκεται οὔτε ἡ πρὸ ταύτης ἡ τῶν Καϊανῶν λεγομένη.

1 Act. 1, 20 (Psal. 68, 26; 108, 8) — 2 Act. 1, 18 — 8 Act. 1, 25 — 22 ff vgl.
mit der Darstellung des Epiph. Ps. Tertullian adv. omn. haer. 2 Filastrius haer. 3
(schöpft aus Epiph.); Hippolyt refut. V 19—22 steht ferner

V M

2 * wohl etwas ausgefallen, wie <σημαίνων ὅτι ἀπέθανεν κακῷ θανάτῳ ὁ
'Ιούδας> * | ὅς aus ὡς V corr ὡς M 4 † ἔδειξεν] lies wohl ἐφαίνετο (oder
<ἐαυτὸν>... διολέσαντα) * 5 τῷ] τὸ M 7 * etwa <ὄρμην> * | ἀντ' auf
Rasur V corr | εἰς τὸν auf Rasur V corr | αὐτῶν U] αὐτὸν V M 10 οὗτος U]
οὕτως V M 11 vor ἔνθα ein οὗ durchgestrichen V corr 12 τὸν nachgetragen
V corr 13 lies τούτων? * 15 διδάγματα] δήγματα, δῆ auf Rasur V corr
16 ἐπιπνοίας *] ἐπινοίας VM 21 Unterschrift κατὰ Καϊανῶν VM 22 Über-
schrift κατὰ Σηθιανῶν ἐννεακαιδεκάτη ἡ καὶ $\overline{\lambda\theta}$ VM 24 δὲ nachgetragen V corr |
ταύτης ἡ τῶν angefliekt V corr

τάχα δὲ ἤδη καὶ αἱ πλείους τούτων ἐξερριζώθησαν ἐκ τοῦ κόσμου. τὸ γὰρ οὐκ ἐκ θεοῦ ὄν οὐ σταθήσεται, ἀλλὰ καιρῶ μὲν ἀκμάζει, εἰς τὸ παντελὲς δὲ διαρκῶς οὐκ ἐμπαράμενει. τάχα δὲ οἶμαι ἐν τῇ 2 τῶν Αἰγυπτίων χώρα συντετυχηκέναι καὶ ταύτῃ τῇ αἰρέσει (οὐ γὰρ 5 ἀκριβῶς τὴν χώραν μέμνημαι, ἐν ἣ αὐτοῖς συνέτυχον). καὶ τὰ μὲν κατὰ ἱστορίαν φύσει αὐτοψία περὶ ταύτης ἔγνωμεν, τὰ δὲ ἐκ συγγραμμάτων περὶ αὐτῆς ἐμάθομεν.

Οὗτοι γὰρ οἱ Σηθιανοὶ ἀπὸ Σήθ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀδάμ σεμνύονται 3 τὸ γένος κατάγειν αὐτόν τε δοξάζουσι καὶ εἰς αὐτόν πάντα ὅσαπερ D 281 10 ἀρετῆς εἶναι * ἀναφέρουσι, τὰ τε τῆς ἀρετῆς τεκμήρια καὶ δικαιοσύνης καὶ ὅσα τοιαῦτα ὑπάρχει. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ Χριστὸν αὐτόν ὀνομάζουσι καὶ αὐτόν εἶναι τὸν Ἰησοῦν διαβεβαιοῦνται. διδάσκουσι 4 δὲ αὐτῶν τὴν διδασκαλίαν οὕτω, ὅτι, φησὶν, ἐξ ἀγγέλων γεγένηται τὰ πάντα καὶ οὐκ ἐκ τῆς ἄνω δυνάμεως.

15 2. Οὗτοι γὰρ συνφθὰ λέγουσι τῇ πρώτῃ αἰρέσει τῶν Καϊανῶν 2, 1 κατὰ τοῦτο τὸ μέρος· γεγενῆσθαι ἐξ ὑπαρχῆς εὐθύς δύο ἀνθρώπους καὶ ἐκ τῶν δύο εἶναι τὸν Κάϊν καὶ τὸν Ἀβελ, περὶ τούτων τε στασιάζοντας τοὺς ἀγγέλους εἰς <πόλεμον πρὸς> ἀλλήλους ἤκειν, οὕτω τε πεποιηκέναι ἀποκτανθῆναι τὸν Ἀβελ ὑπὸ τοῦ Κάϊν· ἦν γὰρ ἡ στά- 2 20 σις τοῖς ἀγγέλοις ἀγωνιζομένοις περὶ τῶν γενῶν τῶν ἀνθρώπων, * τούτων τῶν δύο, τοῦ γεγεννηκότος τὸν Κάϊν καὶ τοῦ γεγεννηκότος τὸν Ἀβελ. κεκρατηκέναι δὲ τὴν ἄνω δύναμιν, ἣν Μητέρα φάσκουσι 3 καὶ Θήλειαν· δοκεῖ γὰρ αὐτοῖς εἶναι καὶ μητέρας ἄνω καὶ θηλείας καὶ ἄρρενας, ὀλίγου δὲ δεῖ καὶ συγγενείας καὶ πατριαρχίας λέγειν.

8 ff vgl. unten c. 3, 5; S. 74, 15ff u. Ps. Tertullian adv. omn. haer. 2 *de Christo autem sic sentiunt, ut dicant illum tantummodo Seth et pro ipso Seth ipsum fuisse* — 15 vgl. haer. 38, 2, 6f; II 65, 1ff — 16—24 vgl. Ps. Tertullian a. a. O. *huius perversitatis doctrina haec est: duos homines ab angelis constitutos, Cain et Abel. propter hos magnas inter angelos contentiones et discordias extitisse* Filastrius haer. 3; S. 2, 28ff Marx *quod duobus creatis hominibus initio et angelis in dissensione constitutis tenuit virtus in coelo feminea; apud eos enim masculi et feminae, dii deaeque esse putantur* — 23 zu Θήλειαν vgl. Hippolyt refut. V 19, 14; S. 119, 5 Wendland γέννημα Θηλείας

V M

7 περὶ αὐτῆς ἐμάθομεν durchgestrichen V corr < M 9 τε *] δὲ VM 10 * etwa <δοκεῖ> Pet. 18 <πόλεμον πρὸς> * 19 nach ὑπὸ τοῦ Κάϊν + ἀποκτανθῆναι τὸν Κάϊν μόνον, durchgestrichen V corr 20 * etwa <στασιαζόντων> * 24 ἄρρενας V | δεῖ *] δεῖν VM

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

δῆθεν τὸ καθαρὸν γένος τὸ ἀπὸ τοῦ Σήθ καὶ δίκαιον μόνον μείνη
 ἐν κόσμῳ, εἰς σύστασιν τοῦ ἄνωθεν γένους τε καὶ σπινθήρος τῆς
 δικαιοσύνης. ἔλαθον δὲ αὐτὴν πάλιν οἱ ἄγγελοι καὶ εἰσέδυσαν τὸν 2
 Χάμ εἰς τὴν κιβωτόν, ὄντα τοῦ αὐτῶν σπέρματος. ὅκτω γὰρ ψυχῶν
 5 σωθεισῶν ἐν τῇ τότε λάρνακι τοῦ Νῶε ἑπτὰ μὲν εἶναι τοῦ καθαροῦ
 γένους φασί, τὸν δὲ ἕνα εἶναι τὸν Χάμ τῆς ἄλλης δυνάμεως ὑπάρ-
 χοντα, ὃν εἰσδῦναι λαθόντα τὴν ἄνω Μητέρα. ὑπὸ τῶν ἀγγέλων 3
 δὲ τὸ τοιοῦτο συσκευασθὲν οὕτως ἀποτελεσθῆναι· ἐπειδὴ γὰρ, φασίν,
 ἔγνωσαν οἱ ἄγγελοι ὅτι μέλλει πᾶν τὸ σπέρμα αὐτῶν ἀπαλείφεσθαι
 10 ἐν τῷ κατακλυσμῷ, πανουργία τινὶ τὸν προειρημένον Χάμ εἰς δια-
 τήρησιν τοῦ ὑπ' αὐτῶν κτισθέντος γένους τῆς κακίας παρεισέβαλον.
 καὶ ἐκ τούτου λήθη καὶ πλάνη περὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἄτακτοι 4
 φοραὶ ἁμαρτημάτων καὶ πολυμιξία κακίας ἐν τῷ κόσμῳ γεγένηται.
 καὶ οὕτως ὁ κόσμος εἰς τὸ ἀρχαῖον τῆς ἀταξίας | αὐθις ἀνέκαμψεν P286
 15 καὶ ἐνεπλήσθη κακῶν ὡς ἐξ ἀρχῆς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ. ἀπὸ δὲ 5
 τοῦ Σήθ κατὰ | σπέρμα καὶ κατὰ διαδοχὴν γένους ὁ Χριστὸς ἦλθεν D283
 αὐτὸς Ἰησοῦς, οὐχὶ κατὰ γέννησιν ἀλλὰ θαυμαστῶς ἐν τῷ κόσμῳ
 πεφηνώς, ὅς ἐστιν αὐτὸς ὁ Σήθ ὁ τότε καὶ [Χριστὸς] νῦν ἐπιφοιτή-
 σας τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων, ἀπὸ τῆς Μητρὸς ἄνωθεν ἀπεσταλ-
 20 μένος.

4. Ταῦτα πάντα οὕτω γεγενῆσθαι φασιν ἐκεῖνοι. μωρὰ δὲ καὶ | 4,1 Ö526
 ἀδρανῆ καὶ κενοφωνίας ἔμπλεα τὰ τοιαῦτα κηρύγματα, ὡς παντὶ τῷ
 δηλόν ἐστιν. οὐ γὰρ δύο ἄνθρωποι ἐπλάσθησαν, ἀλλὰ εἰς ὁ Ἀδάμ 2
 καὶ ἐκ τοῦ Ἀδάμ ὁ τε Κάιν καὶ Ἀβελ καὶ Σήθ· καὶ οὐκέτι ἐκ δύο
 25 ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐξ ἑνὸς * ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ, τῶν γενῶν ὅλων

3—11 Ps. Tertullian adv. omn. haer. 2 *sed enim illos qui seminis illos prioris
 instituissent, occulte et latenter et ignorante illa matre virtute cum illis octo ani-
 mabus in arcam misisse etiam semen Cham, quo semen malitiae non periret, sed
 cum ceteris conservatum et post cataclysmum terris redditum exemplo ceterorum
 excresceret et effunderetur et totum orbem et impleret et occuparet* — 4 vgl. I Petr. 3, 20
 — 15 ff vgl. zu 1, 4; S. 72, 11 ff u. Filastrius adv. haer. 3, 3; S. 3, 6 ff Marx *de Seth
 autem ipso Christum deum genus deducere aiunt. quidam autem ex eis non solum
 genus de eo deducere, sed etiam ipsum Christum esse adserunt atque opinantur* —
 18 vgl. den Gedanken des wiederkehrenden Christus bei den Ebionäern haer.
 30, 3, 5; I 337, 1 ff

V M

5 μὲν auf Rasur V corr 17 vor κατὰ + τὰ M 18 [Χριστὸς] * 25 * etwa
 (τὰ γένη τῶν ἀνθρώπων) * 25f τῶν γενῶν — κατακλυσμοῦ < M

〈ἐκ〉 τοῦ Ἀδάμ ἐχόντων τὰς ἑαυτῶν συστάσεις ἐν τῷ κόσμῳ. ἀπὸ δὲ 3
 τοῦ κατακλυσμοῦ ἐκ τοῦ Νῶε πάλιν, τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου, καὶ οὐκ
 ἐκ διαφόρων ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἀπὸ ἐνὸς τοῦ Νῶε τοῦ κατὰ διαδοχὴν
 ἐκ σπέρματος τοῦ Σήθ πᾶν γένος τῶν ἀνθρώπων, οὐκ εἰς δύο δια-
 5 ρούμενον, ἀλλὰ εἰς ἓν γένος. ἀφ' οὐπερ καὶ Νῶε καὶ ἡ αὐτοῦ γυνὴ 4
 καὶ Σήμ, Χάμ καὶ Ἰάφεθ, οἱ τούτου παῖδες, καὶ τρεῖς γυναῖκες τῶν
 αὐτοῦ παίδων ἀπὸ τοῦ Σήθ τὸ γένος κατάγουσι πάντες καὶ οὐχὶ ἀπὸ
 δύο ἀνθρώπων τῶν μὴ γενομένων κατὰ τὴν τούτων μυθοποιίαν.

5. Βίβλους δὲ τινὰς συγγράφοντες ἐξ ὀνόματος μεγάλων ἀνδρῶν, 5, 1
 10 ἐξ ὀνόματος μὲν Σήθ ἑπτὰ λέγουσιν εἶναι βίβλους, ἄλλας δὲ βίβλους
 ἑτέρας Ἀλλογενεῖς οὕτω καλοῦσιν, ἄλλην δὲ ἐξ ὀνόματος Ἀβραάμ,
 ἣν καὶ ἀποκάλυψιν φάσκουσιν εἶναι, πάσης κακίας ἔμπλεον, ἑτέρας
 δὲ ἐξ ὀνόματος τοῦ Μωσέως καὶ ἄλλας ἄλλων. εἰς μωρίαν δὲ 2
 πολλὴν τὸν νοῦν ἑαυτῶν κατάγοντες γυναῖκά τινα Ὠραίαν λέγουσιν
 15 εἶναι τοῦ Σήθ. ὄρα δέ μοι, ἀγαπητέ, τὴν τούτων ἄνοιαν, ἵνα κατὰ
 πάντα τρόπον καταγνῶς τῆς αὐτῶν δραματουργίας καὶ μυθώδους
 ματαιοφροσύνης καὶ ἐπιπλάστου ληρολογίας. εἰσὶ μὲν | γὰρ ἄλλαι 3 D284
 τινὲς αἰρέσεις, αἵτινες δύναμιν τινα εἶναι λέγουσιν, ἣν καλοῦσιν ὀνο-
 μα(σ)τικῶς Ὠραίαν· τὴν παρ' ἄλλοις τοίνυν νομιζομένην δύναμιν
 20 Ὠραίαν τε καλουμένην οὕτοι γυναῖκα τοῦ Σήθ λέγουσιν. ὅθεν δυνά- 4

9—13 Bücher auf den Namen des Seth vgl. bei den »Gnostikern« haer. 26, 8, 1; I 284, 13 u. haer. 40, 7, 4 Hippolyt refut. V 22; S. 124, 28 Wendland εἰ δέ τις ὄλην τὴν κατ' αὐτοὺς πραγματείαν βούλεται μαθεῖν, ἐντυχέτω βιβλίῳ ἐπιγραφομένῳ Παράφρασις Σήθ — zu Ἀλλογενεῖς vgl. haer. 40, 2, 2; S. 82, 13; Erklärung des Namens haer. 40, 7, 1 u. 4; dazu auch Porphyrius vita Plot. c. 16 ἀποκαλύψεις τε προφέροντες . . . Ἀλλογενοῦς — ἀποκάλυψις Ἀβραάμ wohl nicht zusammenfallend mit der slavisch erhaltenen Abrahamapokalypse, vgl. Schürer, Gesch. d. jüd. Volkes⁴ III 336f — über Mosesbücher vgl. Schürer, Gesch. d. jüd. Volkes⁴ III 302 — 14 Ὠραία vermutlich Schreibfehler für Νωρέα, vgl. Irenaeus adv. haer. I 30, 9; I 236 Harvey (Ophiten) post quos — Kain u. Abel — secundum providentiam Prunici dicunt generatum Seth, post Noream; ex quibus reliquam multitudinem hominum generatam dicunt u. die nachfolgende Bemerkung über die anderen Häresien (gemeint ist dabei wohl die Νωρία der »Gnostiker« haer. 26, 1, 3ff; I 275, 15. 18 u. 276, 9ff)

V M

1 〈ἐκ〉 * 2 τοῦ³ nachgetragen V corr 10 μὲν] δὲ M | λέγουσιν *]
 λέγοντες VM 11 ἑτέρας wohl verderbt; lies vielleicht ἑπτὰ *, nach haer. 40, 7, 4;
 S. 88, 11f 12 ἔμπλεων, ω aus ο V corr 14 nach γυναῖκα Rasur von 2—3 Buch-
 staben V 18f ὀνομα(σ)τικῶς Dind. 20 οὕτοι] οὕτω V

μεθά τε ἀποδείξαι, ὡς ἴστε, ἀγαπητοί, καὶ φύσει ἄνθρωπον τὸν Σήθ
καὶ οὐχὶ ἄνωθέν τι | παρηλλαγμένον λαβόντα, ἀδελφόν τε ὄντα φύσει P287
τοῦ Κάϊν καὶ Ἄβελ ἐξ ἑνὸς πατρὸς καὶ μιᾶς μητρός. ἔγνω γάρ 5
φησὶν Ἄδὰμ Εὐάν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ συλλαβοῦσα ἔτεκε τὸν
5 Κάϊν, καὶ ἐπέθετο αὐτῷ ὄνομα Κάϊν, ὅπερ ἐρμηνεύεται κτησίς, λέγων
ἔκτησάμην υἱὸν διὰ κυρίου θεοῦ. καὶ πάλιν <κατὰ> τὸν Ἄβελ ἔγνω 6
Ἄδὰμ Εὐάν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ συλλαβοῦσα ἔτεκεν υἱὸν καὶ ἐκά-
λεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἄβελ. καὶ μετὰ πολλὰ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν 7
τὸν Ἄβελ καὶ ἔγνω Ἄδὰμ Εὐάν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ συλλαβοῦσα
10 ἔτεκεν υἱόν, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Σήθ, ὅπερ ἐρμηνεύεται
ἀνταλλαγή· ἀνέστησεν γάρ μοι ὁ θεὸς σπέρμα ἀντὶ Ἄβελ, ὃν ἀπέ-
κτεινε Κάϊν. τὸ δὲ ἔκτησάμην διὰ θεοῦ καὶ ἀνέστησέν μοι ὁ 8
θεός· ἕνα θεὸν δείκνυσι τὸν πάντων ποιητὴν καὶ δότην τῶν γεγεν-
νημένων. ὅτι δὲ οὗτοι ἔσχον γυναῖκας, ὁ τε | Κάϊν καὶ ὁ Σήθ, 9 Ö528
15 δῆλον· ὁ γὰρ Ἄβελ νεώτερος ἀπεκτάνθη, μηδέπω γήμας.

6. Ὡς δὲ ἐν τοῖς Ἰωβηλαίοις εὐρίσκεται, τῇ καὶ λεπτῇ Γενέσει 6, 1
καλουμένη, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν γυναικῶν τοῦ τε Κάϊν καὶ τοῦ Σήθ
ἢ βίβλος περιέχει, ἵνα κατὰ πάντα τρόπον οὗτοι καταισχυθῶσιν οἱ
τοὺς μύθους τῷ βίῳ ῥαψωδήσαντες. τοῦ γὰρ Ἄδὰμ γεννήσαντος 2
20 υἱοῦς καὶ θυγατέρας ἀνάγκη γέγονε κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ἀδελφαῖς ταῖς
ἰδίαις συναφθῆναι τοὺς παῖδας· οὐ γὰρ ἦν παράνομον τὸ τοιοῦτον,
ἐπεὶ μηδὲν ἕτερον γένος ἦν. καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ὡς ἔπος εἰπεῖν ὁ 3
Ἄδὰμ τῇ ἰδίᾳ θυγατρὶ σχεδὸν τῇ ἐκ τοῦ σώματος αὐτοῦ καὶ | ὀστέων D285
πλασθεῖση συνήφθη, κατὰ συζυγίαν αὐτῷ ἐκ θεοῦ πεπλασμένη, καὶ
25 οὐκ ἦν παράνομον. οἱ τε τούτου υἱοὶ συνήφθησαν, ὁ μὲν Κάϊν τῇ 4
ἀδελφῇ τῇ μείζονι Σανῇ οὕτω καλουμένη, ὁ δὲ Σήθ τρίτος υἱὸς μετὰ
τὸν Ἄβελ γεννηθεὶς τῇ λεγομένῃ αὐτοῦ ἀδελφῇ Ἀζουρά. γεγόνασι 5
δὲ τῷ Ἄδὰμ καὶ ἄλλοι υἱοί, ὡς ἡ λεπτὴ Γένεσις περιέχει, ἑννέα μετὰ
τοὺς τρεῖς τούτους, ὡς εἶναι αὐτῷ δύο μὲν θυγατέρας, ἄρρενας δὲ

3 Gen. 4, 1 — 6f vgl. Gen. 4, 2 — 9 Gen. 4, 25 — 16ff vgl. lib. Jub.
4, 9ff Littmann — 25f vgl. lib. Jub. 4, 9 u. 11 Littmann (Σανῇ heißt hier Awan)
— 27ff vgl. lib. Jub. 4, 10 Littmann

V M

1 τε] lies δὲ? * | ἀγαπητοί am Rande nachgetragen V^{corr} 2 τε] δὲ V
5 κτησίς *] κτίσις VM 6 <κατὰ> * 9 nach Ἄβελ ein kleines Wort aus-
radiert V 13 δείκνυσι Corn.] δεικνύουσι VM 13f γεγεννημένων Dind. Öh.]
γεγεννημένων VM 16 λεπτογενέσει V 22 ἐπεὶ — γένος ἦν am Rande nach-
getragen V^{corr} 29 δὲ oben drüber V^{corr}

δώδεκα, ἓνα μὲν ἀποκτανθέντα, ἕνδεκα δὲ περιλειφθέντας τῷ βίῳ. ἔχεις δὲ καὶ τούτων τὴν ἔμφασιν ἐν τῇ Γενέσει τοῦ κόσμου καὶ πρώ- 6
 τη βίβλῳ παρὰ Μουσῆ, οὕτω φασκούση »καὶ ἔζησεν Ἀδὰμ ἔτη ἑννα-
 κόσια τριάκοντα, καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας, καὶ ἀπέθανεν«. | P288
 5 7. Πλατυνθέντων δὲ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς γενεᾶς τοῦ Ἀδὰμ 7, 1
 ἐπεκτεινομένης ἢ ἀκρίβεια ἢ κατὰ τὸν γάμον τὸν σεμνὸν ἐπλατύνετο
 καθεξῆς προβαίνουσα. καὶ ἐπέπερ γεγόνασι παῖδες τῷ Ἀδὰμ καὶ 2
 παῖδες παίδων, θυγατέρες δὲ ἐκ τούτων κατὰ διαδοχὴν γένους ἐγεν-
 νήθησαν, λοιπὸν οὐκέτι τὰς ἑαυτῶν ἀδελφὰς πρὸς γάμον ἤγοντο,
 10 ἀλλὰ εἰς εὐνομίαν κατέστη καὶ πρὸ τοῦ διὰ Μουσέως ἐγγράφου νό-
 μου ὁ κατὰ τὸν σεμνὸν γάμον θεσμὸς καὶ ἐκ τῶν πατραδέλφων
 αὐτῶν τὰς γαμετὰς ἑαυτῶν ἤγοντο. καὶ οὕτως πλατυνομένων ἄρτι 3
 τῶν ἀνθρώπων συνεμίγη τὰ δύο γένη, τοῦ τε Κάιν πρὸς τὸ γένος
 τοῦ Σήθ καὶ τοῦ Σήθ πρὸς θάτερον, καὶ τὰ ἄλλα τῶν υἱῶν τοῦ
 15 Ἀδὰμ γένη. ἐντεῦθεν λοιπὸν τοῦ κατακλυσμοῦ ἄρδην τὸ πᾶν τῆς 4
 στάσεως τῶν ἀνθρώπων ἀπολέσαντος διαπεφύλακται μόνος Νῶε
 εὐρῶν χάριν παρὰ τῷ θεῷ, δίκαιος εὐρεθεὶς ἐν τῇ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ
 γενεᾷ. λάρακα δὲ κατὰ τὰ ἤδη πρότερον ἡμῖν εἰρημένα κατεσκεύασεν 5
 ἑαυτῷ ἐκ προστάγματος θεοῦ, ὡς ἔχουσιν αἱ ἀληθιναὶ γραφαί, ἐν ἧ
 20 διασεσῶσθαι ἢ αὐτὴ φάσκει τῆς ἀληθείας βίβλος αὐτόν τε καὶ τὰς | D286
 προειρημένας ἅμα αὐτῷ ἑπτὰ ψυχάς, φημὶ δὲ τὴν τε ἰδίαν σύζυγον
 καὶ τοὺς τρεῖς υἱοὺς γυναικᾶς τε τούτων ὁμοίως τρεῖς. ἐκ τούτου 6
 δὲ λείψανα γεγενῆσθαι τῆς κατὰ τὸν ἄνθρωπον συστάσεως ἐν κόσμῳ
 πάλιν ἢ ἀλήθεια συνίστησιν. ὅθεν κατὰ γε|νεὰν προβαινόντων * καὶ Ö 530
 25 κατὰ διαδοχὴν υἱοῦ πατέρα διαδεχομένου εἰς γενεὰς πέντε ὁ αἰὼν
 ἐλήλακεν.

8. Καὶ γέγονεν κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ἢ τῆς Βαβυλῶνος κτίσις ἐν 8, 1
 τῇ τῶν Ἀσσυρίων γῆ καὶ ὁ ὑπ' αὐτῶν οἰκοδομηθεὶς τότε πύργος.
 ἦσαν δὲ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν, ὡς ἤδη ἐν ταῖς πρότερον αἰρέσεσι 2
 30 διηγησάμην κατὰ τὸν εἰρμὸν τῶν ἄνω μοι γενεῶν πραγματευθεισῶν,
 οἱ πάντες ἑβδομήκοντα δύο ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν, ἀρχηγοὶ τε καὶ κεφα-

3 vgl. Gen. 5, 3—5 — 18 ff vgl. Gen. 6, 14; 7, 7 — 20 f vgl. I Petr. 3, 20 —
 27 ff vgl. haer. 2, 8; I 175, 13 ff u. die weiteren dort angeführten Stellen

V M

1 δεκαδύο V 12 ἄρτι auf Rasur V corr 13 συνεμίγη] συν durchgestrichen V corr
 ἐμίγη M 16 συστάσεως M; vgl. S. 73, 22 20 διασεσῶσθαι aus διασέσωσται V corr
 21 ἅμα αὐτῷ *] αὐτῷ ἅμα V M | δὲ Corn.] τε V M | σύ///ζυγον, ν ausradiert
 V corr 22 ὁμοίως τρεῖς am Rande nachgetragen V corr 24 * <τῶν καιρῶν> *

λαιωταί, τοῦ μὲν Χάμ γένους τριάκοντα δύο καὶ τοῦ Ἰάφεθ δεκα-
 πέντε, τοῦ δὲ Σήμ εἰκοσιπέντε. καὶ οὕτως ὁ πύργος καὶ ἡ Βαβυλῶν
 ἐγένετο. ἐκ τούτου διεσπάρησαν ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν φυλαί τε καὶ 3
 γλῶσσαι. καὶ ἐπέπερ οἱ ἑβδομήκοντα δύο <οἱ> τότε τὸν πύργον
 5 οἰκοδομοῦντες ταῖς γλώσσαις διεσκεδάσθησαν, συγχυθέντες καὶ ἀπὸ
 μιᾶς ἧς ἠδειςαν *, ἐμπνευσθέντες ἐκ θεοῦ βουλήσεως ἄλλος ἄλλην
 ἐσχήκασιν. ἐξ ὧνπερ καὶ μέχρι δεῦρο ἡ σύστασις τῶν λαλιῶν ἐνέ- 4
 στηκεν, ὥστε <τῶ> βουλομένῳ | ἔνεστιν εὐρεῖν ἕκαστον ἀρχηγὸν P289
 ἐκάστης γλώσσης, ὡς Ἰου[ν]ᾶν μὲν τὴν Ἑλληνίδα ἔσχεν, ἐξ οὗπερ καὶ 5
 10 Ἰωνες κέκληνται, οἱ τὴν παλαιὰν γλῶσσαν τῶν Ἑλλήνων ἔχοντες,
 Θήρας δὲ <τὴν> τῶν Θρακῶν, Μοσόχ τὴν Μοσσυνοίκων γλῶσσαν,
 Θωβέλ τὴν τῶν Θετταλῶν, Λοῦδ τὴν Λυδῶν, Γεφὰρ τὴν Γασφηνῶν,
 Μιστροῦμ τὴν τῶν Αἰγυπτίων, Ψοῦς τὴν τῶν Ἀξωμιτῶν, Ἀρμῶτ
 τὴν τῶν Ἀράβων, καὶ τῶν λοιπῶν ἕκαστος, ἵνα μὴ καθ' ἓνα λέγω,
 15 ἰδίαν ἐνεπνεύσθη γλῶσσαν. καὶ οὕτως ἐκάστης γλώσσης ἡ διαδοχὴ
 ἐν τῷ κόσμῳ πεπλάτνυται.

9. Πόθεν τοίνυν οὗτοι ἐψευδηγόρησαν αὐτῶν τὰ | ῥήματα, παρεν- 9,1 D287
 θέντες τὴν ἑαυτῶν μυθοποιίαν, φανταζόμενοι καὶ ὄνειροπολοῦντες τὰ μὴ
 ὄντα ὡς ὄντα καὶ τὰ ὄντα τῆς ἑαυτῶν διανοίας διασκεδαννύντες; ἀλλὰ
 20 τὸ πᾶν τοῦ διαβόλου βούλημα ὃ ἐνεκίσσησε ταῖς τῶν ἀνθρώπων
 ψυχαῖς. ἔστιν δὲ ἰδεῖν καὶ θαυμάσαι ὡς ἐν πολλοῖς μὲν ἀτοπήμασι 2
 τὸν ἄνθρωπον ἠπάτησε καὶ εἰς παρανομίαν κατέσπασεν, εἰς τε πορ-

1f vgl. Ancoratus c. 113, 3; I 138, 6 c. 113, 5; I 140, 1 c. 113, 1; I 137, 7 —
 9 Ἰωνᾶν Hippolyt Chronik § 60; S. 50 Bauer Refut. X 31, 4; S. 287, 23 Wendland;
 vgl. Panarion Anaceph. von Tom. 1 3, 7; I 164, 5ff — 11 Θήρας Hippolyt Chronik
 § 63; S. 52 Bauer Μοσόχ Hippolyt Chronik § 169; S. 88 Bauer — 12 Θωβέλ Hip-
 polyt Chronik § 61; S. 52 Bauer Λοῦδ Hippolyt Chronik § 111; S. 68 Bauer Γεφὰρ
 (Γαθῆρ) Hippolyt Chronik § 168; S. 88 Bauer — 13 Μιστροῦμ Hippolyt Chronik
 § 95; S. 66 Bauer Ψοῦς Hippolyt Chronik § 94; S. 66 Bauer; vgl. Panarion
 haer. 2, 13; I 176, 14 Ἀρμῶτ (Ἀράμ) Hippolyt Chronik § 178; S. 90 Bauer

V M

1f Ἰάφεθ . . . Σήμ Pet.] Σήμ . . . Ἰάφεθ VM 3 ἐκ τούτου *] ἐκ τού-
 των VM 4 <οἱ> * 6 * etwa <ἀπαλλοτριωθέντες> * 7 μέχρι auf
 Rasur Vcorr 8 <τῶ> * 9 Ἰου[ν]ᾶν Dind. 11 <τὴν> Dind. | Μοσσυνοίκων,
 σ drüber, οι auf Rasur Vcorr 12 Λοῦδ *] Ἐλοῦδ VM | τὴν³ zweimal ge-
 schrieben M 13 Ἀξωμιτῶν VM 18 τὴν hineingeflickt Vcorr | μυθοποιίαν
 aus μυθοποιεῖα Vcorr 20 τοῦ] lies <τοῦτο> τοῦ? *, vgl. das in VM nachher
 folgende τοῦτο | βούλημα] wohl verderbt, lies etwa νόημα * | δ *] τοῦτο VM
 22 κατέσπασεν] κατέστησεν M

νείας καὶ μοιχείας καὶ ἀσελγείας, εἰδωλομανίας τε καὶ γοητείας καὶ
 αἵματεκχυσίας, ἀρπαγὰς τε καὶ ἀπληστίας, κυβείας τε καὶ ἀδηφαγίας
 καὶ ὅσα τοιαῦτα, οὐδαμοῦ δὲ πρὸ τῆς τοῦ Χριστοῦ παρουσίας ἐτόλ-
 5 μησεν εἰς τὸν ἑαυτοῦ δεσπότην φθέγγασθαι βλάσφημόν τινα λόγον
 ἢ ἄνταρσιν ἐννοῆσαι. ἀνέμενεν γὰρ τὴν τοῦ Χριστοῦ παρουσίαν, ὡς **3**
 λέγει »περὶ σοῦ γέγραπται ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ
 σοῦ καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε«. ἤκουεν γὰρ αἰετῶν προφητῶν καταγ- **4**
 γελλόντων τὴν τοῦ Χριστοῦ παρουσίαν, λύτρωσιν <τε> ἐσομένην τῶν
 ἀμαρτησάντων καὶ διὰ Χριστοῦ μετανοούντων, ἐνόμιζεν τε τεύξασθαι
 10 τινος ἐλέους. ὅτε δὲ εἶδεν ὁ τάλας τὸν Χριστὸν μὴ δεξάμενον αὐτοῦ **5**
 τὴν περὶ σωτηρίας ἐπιστροφὴν, ἀνοίξας τὸ στόμα κατὰ τοῦ ἰδίου **Ö532**
 δεσπότητος τὴν βλασφημίαν ἐξήμεσε, τοῖς ἀνθρώποις ὑπόνοιαν ἐμβαλὼν
 ἀρνείσθαι μὲν τὸν ὄντα, τὸν δὲ μὴ ὄντα ζητεῖν. οὕτως τοίνυν **6**
 καὶ οὗτοι ἐλεγχθήσονται κατὰ πάντα τρόπον ἠπατημένοι. ὁ γὰρ
 15 Σὴθ τέθνηκε καὶ τὰ ἔτη αὐτοῦ ἀναγέγραπται. βιώσας γὰρ ἔτη ἐννα-
 κόσια δεκαδύο τὸ χρεῶν ἀπέδωκε, γεννήσας υἱοὺς καὶ θυγατέρας, ὡς
 φησιν ἡ θεία γραφή. κατὰ διαδοχὴν δὲ ὁ τούτου παῖς, | Ἐνώς δὲ ἦν **7 P290**
 τούτῳ ὄνομα, καὶ αὐτὸς βιώσας ἔτη ἐννακόσια πέντε ὑπήλλαξε τὸν
 καθ' ἡμᾶς βίον, γεννήσας υἱοὺς καὶ θυγατέρας, ὡς ἔχει ἡ αὐτὴ βίβλος
 20 τῆς ἀληθείας.

10. Πότεν τοίνυν ὁ Σὴθ ὁ τότε τελευτήσας, οὗ καὶ υἱοὶ κατὰ **10, 1**
 διαδοχὴν βιώσαντες τοῦ βίου ἐπαύσαντο, | εὐρεθήσεται κύριος ὁ ἀπὸ **D288**
 Μαρίας γεννηθεὶς τῆς ἀειπαρθένου εὐδοκήσας ἐπὶ ζωῇ τῶν ἀνθρώ-
 πων, ὁ γεννηθεὶς ἀχρόνως, ὁ ὢν πρὸς τὸν πατέρα αἰετῶς, ἐνυπόστα-
 25 τος θεὸς λόγος, ἐλθὼν δὲ ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν καὶ εἰς ἑαυτὸν **2**

3 ff vgl. Irenaeus adv. haer. V 26, 2; II 396f Harvey καλῶς ὁ Ἰουστίνος ἔφη
 ὅτι πρὸ μὲν τῆς τοῦ κυρίου παρουσίας οὐδέποτε ἐτόλμησεν ὁ σατανᾶς βλασφημεῖν
 τὸν θεόν, ἅτε μηδέπω εἰδὼς αὐτοῦ τὴν κατάκρισιν διὰ τὸ ἐν παραβολαῖς καὶ ἀλλη-
 γορίαις κεῖσθαι. μετὰ δὲ τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου ἐκ τῶν λόγων αὐτοῦ καὶ τῶν
 ἀποστόλων μαθὼν ἀναφανδόν, ὅτι πῦρ αἰώνιον αὐτῷ ἠτοιμάσται κατ' ἰδίαν γνώ-
 μην ἀποστάντι τοῦ θεοῦ καὶ πᾶσι τοῖς ἀμετανοήτως παραμείνασι ἐν τῇ ἀποστασίᾳ,
 διὰ τῶν τοιούτων ἀνθρώπων βλασφημεῖ τὸν τὴν κρίσιν ἐπάγοντα κύριον —
6 Matth. 4, 6 — **15** vgl. Gen. 5, 8. **7** — **18** vgl. Gen. 5, 11. 10

V M

2 ἀπληστίας aus ἀπληστείας V corr ἀπληστείας M **4** ἐρίσαι hinter φθέγγα-
 σθαι durchgestrichen V corr **7** ἤκουσεν M **8** τοῦ < V | <τε> * **12** ἐμλαβὼν
 wohl aus ἀναλαβὼν V corr **13** nach ὄντα¹ ein Wort (θεόν?) ausradiert V corr
21 τότε] πότε M **24** ὁ¹ + <ἐκ πατρὸς>? * **25** ἐσχάτου, ου aus ων V corr

δὲ ἀναπλασάμενος ἀπὸ μήτρας παρθενικῆς σάρκα καὶ ψυχὴν τὴν
 ἀνθρωπείαν εἰληφῶς οὕτως ἐνανθρωπήσας τελειότατα, κηρύξας ἡμῖν 3
 ζωῆς τὰ μυστήρια, δικαιοσύνης τε ἐργάτας τοὺς αὐτοῦ μαθητὰς κατα-
 στήσας καὶ τὴν αὐτοῦ διδασκαλίαν δι' ἑαυτοῦ τε καὶ δι' αὐτῶν παι-
 5 δεύσας τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, οὐ τὰ τῶν Σηθιανῶν ἀποκαλύψας
 οὐδὲ Σηθ ἑαυτὸν ὀνομάσας, ὡς οὗτοι ληροῦντες καὶ μέθῃ τινὶ συνε-
 χόμενοι ἀπὸ τῆς ἀληθείας ἐκπεπτώκασι;

Τὰ δὲ νῦν συντόμου οὔσης τῆς * αἰρέσεως, οὐκ ἐνδεηθεῖς ἐπεκτεῖ- 4
 ναι τὸν κατ' αὐτῆς ἔλεγχον ἀρκοῦμαι τοῖς παροῦσι μόνοις. εὐτρωτος
 10 γὰρ ἢ τούτων ἄνοια καὶ ἑαυτὴν δυναμένη τε ἐλέγξει καὶ φωρᾶσαι,
 οὐ μόνον περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀγωγῆς καὶ σεσυκοφαντημένης δι-
 δασκαλίας τοῦ τὸν Σηθ αὐτὸν νομίζειν τε καὶ διαβεβαιουῖσθαι εἶναι,
 ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν περὶ τῶν δύο ἀνθρώπων ὑπόθεσιν. εἰ γὰρ αἱ 5
 δυνάμεις ἄνωθεν ἐσχῆκασι τὴν ἀρχὴν, οὐκ ἂν ἄνευ τῆς μιᾶς, ἣν δὴ
 15 καὶ Μητέρα φάσκουσι τῶν ὄλων εἶναι, ἐγένετό τε καὶ ἐπράχθη τὰ
 ὑπὸ τῶν δύο πραχθέντα. εὐρίσκεται γὰρ ἢ μία αἰτία τῶν δύο δυνά-
 μεων. καὶ ἄνευ αὐτῆς μηδὲν τῶν γενομένων γεγονέναι. καὶ ἀναδρα- 6
 μοῦνται πάλιν ἐπὶ τὸ ὁμολογεῖν ἓνα εἶναι δεσπότην τῶν πάντων
 καὶ δημιουργὸν καὶ κτιστὴν τῶν ὄλων, ἅπαξ μιᾶς δεικνυμένης ἀρ-
 20 χῆς. ἀλλὰ καὶ περὶ ταύτης τῆς αἰρέσεως ταῦτα φήσαντες καὶ ἀπο- 7
 καλύψαντες τὸν ἴον τῆς | ἐρπετώδους αὐτῶν ἐκ γένους ἀσπίδων Ὠ534
 γονῆς, ἐφ' ἑτέραν πάλιν ἴωμεν, ἀγαπητοί, τῇ αὐτῇ ἀκολουθίᾳ τῆς
 πραγματείας. | P291
 D289

Κατὰ Ἀρχοντικῶν $\bar{\kappa}$, τῆς δὲ ἀκολουθίας $\bar{\mu}$.

25 1. Ἀρχοντικῶν τις αἴρεσις τούτοις ἔπεται, οὐκ ἐν πολλοῖς δὲ 1, 1
 τόποις αὕτη φέρεται ἢ μόνον ἐν τῇ Παλαιστινῶν ἐπαρχίᾳ· μετήνεγκαν
 δὲ τὸν αὐτῶν ἴον ἤδη πού καὶ εἰς τὴν μεγάλην Ἀρμενίαν, ἀλλὰ καὶ
 ἐν τῇ μικρᾷ Ἀρμενίᾳ τοῦτο τὸ ζιζάνιον ἤδη ἔσπαρται ὑπὸ ἀνδρός 2
 τινος ἐπιδημήσαντος τῇ Παλαιστινῶν γῆ ἀπὸ Ἀρμενίας ἐν χρόνοις
 30 Κωνσταντίου περὶ τὴν αὐτοῦ τελευτήν, Εὐτάκτου ὀνόματι, μᾶλλον
 δὲ ἀτάκτου τὸν τρόπον καὶ μαθόντος τὴν κακοδιδασκαλίαν ταύτην,

V M

2 καὶ ἐλθῶν nach εἰληφῶς durchgestrichen V corr < M | ἐνανθρωπήσας *]
 ἐνηνθρώπησεν V M | τελειότητα M 8 * (ἀνατροπῆς τῆς) * 14 ἦν δὴ U]
 ἤδη V ἦν δὴ M 23 Unterschrift κατὰ Σηθιανῶν V M 24 κατὰ Ἀρχοντικῶν
 εἰκοστῇ ἢ καὶ $\bar{\mu}$ V M 27 αὐτῶν aus αὐτὸν V corr 30 Κωνσταντίου, ν aus-
 radiert V corr

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

λαβὼν εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα ἀπεκόμισεν· ἦν γὰρ ἀπὸ τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας ὡς ἔφην ὀρμώμενος, τῶν Σατάλης πλησίον τόπων. ἐπαν- 9
ελθὼν γοῦν εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα πολλοὺς ἔχρανε τῆς αὐτῆς
μικρᾶς Ἀρμενίας, προσφθαρῆς τισι πλουσίοις συγκλητικῇ τέτινι καὶ
5 ἄλλοις περιβλέπτοις, δι' ὧν διαφανῶν ἀνδρῶν πολλοὺς ἐκέισε ἀπώ-
λεσε. τάχιον δὲ αὐτὸν ὁ κύριος τοῦ βίου ἐξήλειψεν, πλὴν ὅτι ἔσπειρε
τὸ ἑαυτοῦ ζιζάνιον.

2. Καὶ οὗτοι δὲ ὁμοίως βίβλους ἑαυτοῖς ἐπλαστογράφησάν τινας 2, 1
ἀποκρύφους, ὧν τὰ ὀνόματά ἐστι ταῦτα· τὸ μὲν γὰρ Συμφωνίαν
10 μικρὰν δῆθεν βιβλίον καλοῦσι, τὸ δὲ μεγάλην Συμφωνίαν. ἀλλὰ καὶ
ἄλλα τινὰ βιβλία ἑαυτοῖς ἐπισωρεύουσιν * οἷς ἔαν συντύχωσιν, ἵνα
δόξωσι τὴν ἑαυτῶν πλάνην διὰ πολλῶν βεβαιῶν, ἐπισυνεισφέρεσθαι.
ἤδη δὲ καὶ τοῖς Ἀλλογενέσι καλουμένοις κέχρηται· βίβλοι γὰρ εἰσιν 2
οὕτω καλούμεναι. λαμβάνουσι δὲ λαβὰς ἀπὸ τοῦ Ἀναβατικῶν Ἡσαΐα,
15 ἔτι δὲ καὶ ἄλλων τινῶν ἀποκρύφων. τὸ δὲ πᾶν ἐκ τοῦ Συμφωνία 3
καλουμένου βιβλίου *, ἐν ᾧ ὀγδοάδα τινὰ λέγουσιν εἶναι οὐρανῶν
καὶ ἐβδομάδα, εἶναι δὲ καθ' ἕκαστον οὐρανὸν | ἄρχοντας· καὶ τοὺς μὲν D291
εἶναι εἰς τοὺς ἑπτὰ οὐρανοὺς, καθ' ἕνα οὐρανὸν ἕνα ἄρχοντα, τάξεις
δὲ εἶναι ἐκάστῳ ἄρχοντι, καὶ τὴν Μητέρα τὴν φωτεινὴν ἀνωτάτω
20 ἐν τῷ ὀγδοῷ εἶναι, καθάπερ αἱ ἄλλαι αἰρέσεις. καὶ τινὲς μὲν αὐτῶν 4
κατὰ τὰ σώματα κεχραμμένοι ἀσελγείᾳ τυγχάνουσιν, ἄλλοι δὲ δῆθεν
προσποιητὴν νηστείαν ὑποκρίνονται ἀπατῶσί τε τοὺς ἀφελεστέρους
ἀνθρώπους, προσχήματι μοναζόντων ἀποταξίαν τινὰ σεμνυνόμενοι.
φασὶ δὲ εἶναι καθ' ἕκαστον οὐρανόν, ὡς προεῖπον, ἀρχὴν καὶ ἔξου- 5
25 σίαν καὶ ἀγγελικὰς τινὰς ὑπηρεσίας, ἐκάστου ἄρχοντος ἑαυτῷ γεγεν-
νηκότος καὶ πεποιηκότος ὑπηρεσίαν· μὴ εἶναι δὲ σαρκὸς ἀνάστασιν,
ἀλλὰ μόνον ψυχῆς. ἀναθεματίζουσιν τε τὸ λουτρόν, κἄν τε εἰέν 6
τινες ἐν αὐτοῖς προειλημμένοι καὶ βεβαπτισμένοι. τὴν τε τῶν μυστη-
ρίων μετοχὴν καὶ ἀγαθότητα ἀθετοῦσιν ὡς ἀλλοτρίαν οὖσαν καὶ εἰς

13 Ἀλλογενεῖς vgl. haer. 39, 5, 1 u. unten c. 7, 1 u. 4 — 14 Ἀναβατικὸν Ἡσαΐα vgl. haer. 67, 3, 4 — 15 ff vgl. Bousset, Hauptprobleme S. 15 ff

V M

2 πλησίων M 8 ὁμοίως *] ὁμῶς VM 10 μικρὰν *] μικρὸν VM | δὲ] δὴ V | μεγάλην *] μέγα VM 11 * etwa (ἀπερ εἰώθασιν) * 16 * etwa (περὶ τῆς αὐτῶν αἰρέσεως ἔστιν ἰδεῖν) * | ᾧ oben drüber V corr 17 οὐρανῶν nachgetragen V corr 20 αἰρέσεις + (δογματίζουσιν)? * | αὐτῶν Corn.] αἱ τῶν VM 22 τε *] δὲ VM 28 προηλειμμένοι aus προειλημμένοι V corr προειλημμένοι M; προειλημμένοι καὶ βεβαπτισμένοι = vorher getauft

ὄνομα | Σαβαώθ γεγεννημένην· αὐτὸν γὰρ θέλουσιν εἶναι κατὰ τινὰς P293
 τῶν ἄλλων αἰρέσεων ἐν τῷ ἐβδόμῳ οὐρανῷ τυραννοῦντα καὶ κατὰ
 τῶν ἄλλων κατισχύοντα. βρωμα δὲ λέγουσιν εἶναι ἀρχῶν καὶ ἐξου- 7
 σιῶν τὴν ψυχὴν, ἄνευ δὲ αὐτῆς μὴ δύνασθαι αὐτοὺς ζῆν, διὰ τὸ ἀπὸ
 5 τῆς ἄνωθεν ἰκμάδος αὐτὴν εἶναι καὶ δύναμιν αὐτοῖς παρέχειν. ἐν 8
 γνώσει δὲ ταύτην γενομένην καὶ φυγοῦσαν τὸ βάπτισμα τῆς ἐκκλησίας
 καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Σαβαώθ τοῦ τὸν νόμον δεδωκότος ἀνιέναι καθ'
 ἕκαστον οὐρανὸν καὶ | ἀπολογία διδόναι ἕκαστῇ ἐξουσίᾳ καὶ οὕτως Ö538
 ὑπερβαίνειν πρὸς τὴν ἄνωτέραν Μητέρα καὶ Πατέρα τῶν ὅλων, ὅθεν
 10 δὴ κατῆλθεν εἰς τόνδε τὸν κόσμον. ἤδη δὲ εἶπον ὡς ἀναθεματί- 9
 ζουσι τὸ βάπτισμα, ὡς »μυῖαι θανατοῦσαι σαπριοῦσαι σκευασίαν ἐλαίου
 ἠδύσματος«, ὡς ἐπὶ τούτων καὶ τῶν ὁμοίων αὐτοῖς ἢ παραβολὴ τῷ
 Ἐκκλησιαστῇ εἴρηται. μυῖαι γὰρ εἰσιν ὡς ἀληθῶς θανατοῦσαι καὶ
 θάνατον ἐμποιοῦσαι καὶ σαπρίζουσαι τὸ μυρεψικὸν ἔλαιον τοῦ ἠδύσ-
 15 ματος, τὰ ἅγια | τοῦ θεοῦ μυστήρια τὰ ἐν τῷ λουτρῷ ἡμῖν εἰς ἄφεσιν D292
 ἁμαρτιῶν κεχαρισμένα.

3. Θαυμάσειε δ' ἂν τις εὐρῶν καὶ παρὰ τοῖς φυσιολόγοις τινὰ 3, 1
 ὠφελείας ἔμπλεα, ἀπεικασθεὶς τῇ τῆς μελίττης συνέσει, τῆς ἐφ' ἅπαντα.
 μὲν τὰ βλαστήματα ἐφιζανούσης, τὰ χρήσιμα δὲ ἑαυτῇ ἐπισυναγούσης
 20 ὁ γὰρ συνετὸς ἄνθρωπος οὐδαμόθεν ζημιοῦται, ἀλλ' ἢ πανταχόθεν 2
 κερδαίνει, ἀσύνητος δὲ ζημιωθήσεται, ὡς καὶ ὁ ἅγιος προφήτης λέγει
 »τίς συνετὸς καὶ συνήσει ταῦτα; καὶ ὃ λόγος κυρίου ἐστὶ, καὶ γνώ-
 σεται αὐτά, ὅτι εὐθεῖαι αἱ ὁδοὶ κυρίου, ἀσεβεῖς δὲ ἀσθενήσουσιν ἐν
 αὐταῖς;« εὐρομεν γὰρ καὶ παρὰ τοῖς καλουμένοις φυσιολόγοις, 3
 25 μᾶλλον δὲ ἡμεῖς αὐτοὶ ὁρῶμεν, ὡς τὸ τῶν κανθάρων γένος τὸ παρὰ
 τισι βυλάρων καλούμενον, συνήθειαν ἔχει ἐν τῇ δυσωδίᾳ καὶ κόπρῳ
 ἀνακυλίεσθαι· καὶ αὕτη αὐτοῖς τροφή τε καὶ ἐργασία, ἄλλοις δὲ τὴν
 αὐτὴν τούτων βορβορώδη τροφήν εἰς μὲν ἐπάχθειαν καὶ δυσοδμίαν *.
 καὶ μελίσσαις μὲν αὕτη ἢ κόπρος καὶ δυσωδία θάνατος, βυλάροις δέ 4
 30 ἐστὶν ἐργασία καὶ τροφή καὶ πραγματεία. ταῖς δὲ μελίσσαις τού-
 ναντίον ἢ εὐοδμία καὶ τὰ ἄνθη καὶ τὰ μύρα εἰς ἀναψυχὴν, κτῆσιν

1 vgl. haer. 25, 2, 2f; I 269, 4ff u. haer. 26, 10, 3; I 287, 7f — 3 vgl.
 haer. 26, 10, 8; I 288, 8 — 11 vgl. Pred. 10, 1 — 22 Hos. 14, 10

V M

1 αὐτὸν *] ταῦτὸν V M; τοῦτον Pet. 3 κατισχύοντας, s angeflickt V corr
 κατισχύοντα aus ἐνισχύοντα M 8 διδόναι aus δεδωκέναι V corr 11 θανα-
 τ///οῦσαι, ι getilgt M | σαπριοῦσαι] lies wohl σαπριοῦσι * 13 θανατ///οῦσαι, ι
 getilgt V corr 28 δυσσομίαν M | * etwa <γίνεσθαι δηλον> * 30 καὶ² < V
 31 κτῆσιν *] κτίσιν V M

τε καὶ ἐδωδήν, εἰς ἐργασίαν τε καὶ πραγματείαν, τοῖς δὲ κανθάροις
 τοῖς προειρημένοις εἴτ' οὖν βυλάροις ἐναντία τὰ τοιαῦτα. | ὁ γὰρ βου- 5 P 294
 λόμενος τούτους δοκιμάσαι, ὡς φασιν οἱ φυσιολόγοι, ἀπὸ μύρου (φημί
 δὲ ὀποβαλσάμου ἢ νάρδου) λαβὼν καὶ προσενέγκας τοῖς κανθάροις
 5 θάνατον αὐτοῖς ἐμποιεῖ· εὐθύς γὰρ τελευτῶσι, μὴ φέροντες τὴν
 εὐωδίαν. οὕτω καὶ οὗτοι τῆς μὲν λαγνείας καὶ πορνείας καὶ κακίας 6
 ὀρεγόμενοι εἰς τὰ πονηρὰ ἔχουσι τὴν ἑαυτῶν ἐλπίδα, πλησιάζαντες
 δὲ τῷ ἁγίῳ λουτρῷ καὶ τῇ εὐδομίᾳ ἀποθνήσκουσιν, εἰς τὸν θεὸν
 βλασφημοῦντες καὶ τὴν αὐτοῦ κυριότητα ἀθετοῦντες. | D 293
 10 4. Ἐκ μιᾶς δὲ ἢ δύο μαρτυριῶν αὐτοὺς ἀνατρέψομεν. εἰ γὰρ καὶ 4, 1
 ἄρχαί καὶ ἐξουσίαι εἰσὶ καλούμεναι, οὐκ ἐκτὸς θεοῦ αὐταὶ γέγονασι,
 μάλιστα ἐν τοῖς οὐρανοῖς. οἶδεν γὰρ ἡ γραφὴ λέγειν ἀγγέλους καὶ 2
 ἀρχαγγέλους, οὐκ εἰς ἐναντιότητα τεταγμένους, ἀλλὰ »λειτουργικὰ
 πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονο-
 15 μεῖν σωτηρίαν«. καὶ γὰρ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καθ' ἑκάστην βασιλείαν 3
 πολλαὶ ἀρχαί, ἀλλὰ ὑπὸ ἓνα βασιλέα. »αἱ γὰρ οὖσαι ἐξουσίαι ἐκ θεοῦ
 τεταγμέναι | εἰσίν«, ὡς λέγει ὁ ἀπόστολος· »ὥστε οὖν ὁ ἀνθιστάμενος 540
 τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν. οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ 4
 εἰσὶ κατὰ τοῦ ἀγαθοῦ, ἀλλὰ ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ οὐκ εἰσὶ κατὰ τῆς
 20 ἀληθείας, ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. θέλεις δέ, φησί, τὴν ἐξουσίαν μὴ
 φοβεῖσθαι; τὸ καλὸν ποιεῖ καὶ ἔξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς. οὐ γὰρ εἰκῆ
 τὴν μάχαιραν φορεῖ· διάκονος γὰρ ἐστὶν εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐκ θεοῦ
 τεταγμένος τῷ τὸ κακὸν πράττοντι«. καὶ ὁρᾷς ὡς ἡ ἐξουσία αὕτη 5
 ἢ κοσμικὴ ἐκ θεοῦ τέτακται, καὶ μαχαίρας ἔλαβε τὴν ἐξουσίαν· οὐκ
 25 ἀλλαχόθεν δέ ποθεν, ἀλλὰ ἐκ θεοῦ εἰς ἐκδίκησιν. καὶ οὐ δυνάμεθα
 λέγειν διὰ τὸ εἶναι ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας ἐν κόσμῳ τὸν βασιλέα τούτων
 μὴ εἶναι βασιλέα, ἀλλὰ εἶναι <μὲν> τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, εἶναι
 δὲ καὶ τὸν τούτων βασιλέα. ὡς οὖν ἐπὶ γῆς ὁρῶμεν (δέδεικται 6
 γὰρ) οὐκ ἐναντίας τὰς ἀρχὰς τῷ βασιλεῖ, ἀλλ' ὑποτεταγμένας εἰς

3 vgl. Aelian de nat. an. 1 38 — 9 vgl. Judas 8 — 10f vgl. I Kor. 8, 5 Röm.
 13, 1 — 13 Hebr. 1, 14 — 16—23 Röm. 13, 1—4

V M

3 τούτους aus τοιοῦτους V corr 3f φημί δὲ nachgetragen V corr 4 ὀπο-
 βαλσάμου, ὁ aus ἁ V corr ἀπὸ βαλσάμου M 6 λαγνείας auf Rasur V corr γαλή-
 νης M 7 πλησιάζαντες, πλησια auf Rasur V corr 8 τῷ ἁγίῳ λουτρῷ aus τὸ
 ἅγιον λουτρὸν V corr | τῇ εὐδομίᾳ aus τὴν εὐδομίαν V corr 9 αὐτοῦ *] αὐτῶν
 VM 11 αὐταὶ aus αἱ αὐταὶ V corr 16 αἱ γὰρ auf Rasur V corr 21 ἐξ
 nachgetragen V corr 25 ἀλλ' M 27 <μὲν> * 28 δὲ hineingeflickt V corr
 29 γὰρ hineingeflickt V corr < M

διοίκησιν παντὸς τοῦ βασιλείου καὶ εἰς εὐταξίαν γῆς, ἔνθα φόνοι καὶ μάχαι, ἄγνοιαί τε καὶ διδασκαλῖαι, εὐνομίαι τε καὶ παρανομίαι, καὶ τούτου χάριν εἰσὶν ἐξουσίαι, ἵνα εἰς εὐτακτον σύνταξιν τῆς παντὸς κόσμου διοικήσεως τὰ πάντα ἐκ θεοῦ καλῶς καταταχθῆ καὶ
 5 οἰκονομηθῆ, — οὕτω καὶ ἐν οὐρανῷ, μάλιστα δὲ ἐξαιρέτως ἐκεῖ, ἔνθα 7
 οὐ φθόνος οὐ ζῆλος οὐ παρανομία οὐκ ἐναντιότης οὐ στάσις οὐχ
 ὄρκος | οὐχ ἀρπαγὴ οὐδέ τι ἕτερον τῶν τοιούτων, ἐξουσίαι τεταγμέναι D 294
P 295
 εἰσὶ δι' ἄλλην πραγματείαν. ποίαν δὲ φημι, ἀλλ' ἢ διὰ τὸν ῥυθμὸν 8
 τοῦ ὕμνου, διὰ τὴν ἄνω ἀκήρατον δοξολογίαν, δι' ἣν ἠθέλησεν ὁ
 10 ἄφθονος ἡμῶν θεὸς καὶ βασιλεὺς χαρίσασθαι ἐκάστῳ τῶν ὑπ' αὐτοῦ
 γεγεννημένων δόξαν προσήκουσαν, ἵνα τῆς αὐτοῦ βασιλείας τὸ φαιδρὸν
 καὶ ἀκατάληπτον καὶ ἐκπληκτον αἰεὶ δοξάζεται. σαφῶς τοίνυν ἐκεῖνοι
 πεπλάνηνται, τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἀγνοήσαντες.

5. Φασὶ δὲ οὗτοι, ὡς καὶ ἄνω μοι προεδεδήλωται, τὸν διάβολον 5, 1
 15 εἶναι υἱὸν τῆς ἐβδόμης ἐξουσίας τουτέστι τοῦ Σαβαώθ. εἶναι δὲ τὸν
 Σαβαώθ θεὸν τῶν Ἰουδαίων, τὸν δὲ διάβολον πονηρὸν αὐτοῦ υἱόν,
 ὄντα δὲ ἐπὶ τῆς γῆς ἐναντιοῦσθαι τῷ ἰδίῳ πατρί. καὶ τὸν αὐτοῦ 2
 πατέρα μήτε τοιοῦτον εἶναι μήτε πάλιν εἶναι τὸν ἀκατάληπτον θεόν,
 ὃν Πατέρα φασίν, ἀλλὰ ἀριστερᾶς εἶναι ἐξουσίας. ἕτερον δὲ πάλιν 3
 20 μῦθον λέγουσιν οἱ τοιοῦτοι, ὅτι, φησίν, ὁ διάβολος ἐλθὼν πρὸς τὴν
 Εὐὰν συνήφθη αὐτῇ ὡς ἀνὴρ γυναικὶ καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τὸν τε
 Κάιν καὶ τὸν Ἀβελ. διὸ ἐπανέστη ὁ εἷς τῷ ἐνί, διὰ ζῆλον ὃν εἶχον 4
 πρὸς ἀλλήλους, | οὐχὶ διὰ τὸ πως εὐηρεστηκέναι τὸν Ἀβελ θεῷ, ὡς Ö 542
 ἔχει ἢ ἀλήθεια, ἀλλὰ ἕτερον πλαζόμενοι λόγον λέγουσιν· ἐπειδὴ, φησίν,
 25 ἐρῶντες ἦσαν ἀμφοτέροι τῆς ἀδελφῆς τῆς ἰδίας αὐτῶν, τούτου χάριν
 ἐπανέστη ὁ Κάιν τῷ Ἀβελ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν. φύσει γὰρ αὐτούς
 φασιν ἐκ τοῦ σπέρματος τοῦ διαβόλου ὡς προεῖπον γεγενῆσθαι.

φέρουσι δὲ μαρτυρίας, ὅταν θελήσωσιν ἀπατᾶν τινας, ἀπὸ τῶν 5
 θείων βιβλίων, ὡς καὶ ἐν ἄλλῃ μοι αἰρέσει τοῦτο εἴρηται, <ὅτι> ὁ
 30 σωτὴρ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους ἔλεγεν »ὑμεῖς ἐκ τοῦ Σατανᾶ ἐστε« καὶ
 »ὅταν λαλῆ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ
 ψεύστης ἦν«· ἵνα δῆθεν εἴπωσι <ἐκ> τοῦ διαβόλου εἶναι | τὸν Κάιν, 6 D 295

14 vgl. haer. 25, 5, 3; I 273, 5 u. haer. 37, 4, 4; II 56, 5ff — 29 vgl.
 haer. 38, 4, 2; II 66, 31ff — 30 Joh. 8, 44

V M

6 οὐχ aus οὐκ V corr   7 οὐχ aus οὐκ V corr   12 ἀκατάληπτον, μ aus-
 radiert V   21 αὐτῆς *] αὐτοῦ V M   23 πως *] ὡς V M   24 πλαζόμενοι *] πλα-
 ζόμενον V M   29 <ὅτι> *   32 <ἐκ> τοῦ διαβόλου *] τὸν διάβολον V M

ἐπειδὴ εἶρηκεν ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ἀνθρωποκτόνος ἦν καὶ *, ἵνα δείξη ἡ
πατέρα μὲν αὐτοῦ εἶναι τὸν διάβολον, τοῦ δὲ διαβόλου εἶναι πατέρα
τὸν ἄρχοντα τὸν ψεύστην, ὃν βλασφημοῦντες κατὰ τῆς ἑαυτῶν κεφα-
λῆς φασιν αὐτὸν εἶναι τὸν Σαβαώθ οἱ ἀνόητοι, νομίζοντες ὄνομα S
5 εἶναι [τοῦ] θεοῦ τινὸς τὸ Σαβαώθ, ὡς ἤδη καὶ ἐν ταῖς πρότερον
αἰρέσεσι διὰ πλάτους ἡμῖν πεπραγμάτευται περὶ ἐρμηνείας τοῦ Σαβαώθ
καὶ ἄλλων ὀνομασιῶν, τοῦ τε Ἑλλί καὶ τοῦ Ἑλωείμ, | τοῦ τε Ἑλλ καὶ P296
τοῦ Σαδδαῖ τοῦ τε Ἑλλιών τοῦ τε Ραββωνί τοῦ τε Ἰὰ τοῦ τε Ἀδω-
ναῖ τοῦ τε Ἰαβέ, ὡς ὀνομασίαι εἰσὶ δοξολογιῶν ἅπασαι ἐρμηνευόμεναι 9
10 καὶ οὐκ ὀνόματά ἐστι θετὰ ὡς εἰπεῖν τῇ θεότητι, ἅτινα καὶ ἐνταυ-
θοῖ σπουδασθήσονται ἐρμηνευθέντα κείσθαι· τὸ Ἑλλ θεός, τὸ 10
Ἑλωείμ θεὸς αἰεί, τὸ Ἑλλί θεός μου, τὸ Σαδδαῖ ὁ ἰκανός, τὸ Ραββωνί
ὁ κύριος, τὸ Ἰὰ κύριος, τὸ Ἀδωναῖ ὁ ὢν κύριος, τὸ Ἰαβέ ὃς ἦν καὶ
ἔστιν ὁ αἰεὶ ὢν, ὡς ἐρμηνεύει τῷ Μουσῇ »ὁ ὢν ἀπέσταλκέ με, ἔρεῖς
15 πρὸς αὐτούς«, καὶ τὸ Ἑλλιών ὑψιστος, καὶ τὸ Σαβαώθ δυνάμεων
ἐρμηνεύεται. κύριος οὖν Σαβαώθ κύριος τῶν δυνάμεων. πάντη γὰρ 11
<κύριος> πρόσκειται ὅπου τοῦ Σαβαώθ ὄνομα λέγει ἢ γραφή· <ἢ γὰρ
γραφῆ> οὐ μόνον ἐκφωνεῖ λέγουσα· »εἶπέ μοι Σαβαώθ ἢ ἐλάλησε Σα-
βαώθ«, ἀλλὰ εὐθύς λέγει κύριος Σαβαώθ. οὕτως γὰρ ἢ Ἑβραῖς φά-
20 σκει »Ἀδωναῖ Σαβαώθ«, ὅπερ ἐρμηνεύεται κύριος τῶν δυνάμεων.

6. Καὶ μάτην παρ' αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ὁμοίοις κατὰ τὴν τύφλω- 6, 1
σιν τῆς διανοίας αὐτῶν τὰ καλῶς εἰρημένα σκκοφαντεῖται. οὔτε γὰρ 2
περὶ διαβόλου τῷ σωτήρι ἐν τῷ πρὸς Ἰουδαίους λόγῳ εἶρηται, ὡς
παντί τῷ σαφές εὐρίσκεται τῷ τῇ ἀληθείᾳ ἀκολουθοῦντι, ἀλλὰ διὰ
25 τὸν Ἰούδαν αὐτοῖς ἔλεγε τὸ ῥῆμα. οὐκ ἦσαν γὰρ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ, 3
τοῦ αὐτὸν ὑποδεξαμένου ὑπὸ τὴν δοῦν τῆς Μαμβροῦ πρὸ τῆς ἐνσάρ-
κου αὐτοῦ παρουσίας, | ἀλλὰ υἱοὺς ἑαυτοῦς κατεδίκασαν γενέσθαι τῆς D296
τοῦ Ἰούδα προδοσίας, τοῦ ὑπὸ τοῦ κυρίου σατανᾶ καὶ διαβόλου

1 Joh. 8, 44 — 5 vgl. haer. 26, 10, 11ff; I 288, 18ff — 14f Exod. 3, 14 —
22 vgl. haer. 38, 4, 9; II 67, 23ff

V M

1 * <ὅτι ψεύστης ἦν, ὅτι ὁ πατήρ αὐτοῦ ψεύστης ἦν> *, vgl. Z. 3 τὸν ψεύστην
u. S. 67, 1 5 [τοῦ] * | τινὸς Pet.] τινὲς VM | τὸ *] τὸν VM 7 τοῦ τε¹)
τοῦτο M | Ἑλωείμ *, vgl. Z. 12] Ἑλωί VM 9 Ἰανέ M | nach ὀνομασίαι noch
einmal ὡς, durchgestrichen V corr 13 Ἰανέ M 14 ὁ¹ *] καὶ VM 16 vor
οὖν + ὁ M | πάντη Pet.] παντί VM 17 <κύριος> * 17f <ἢ γὰρ γραφή> *
21 μάτην Pet.] μετὰ τὴν VM 24 τῷ aus τὸ V corr τὸ M 26 τῆς¹ *, vgl.
I 216, 23] τὴν VM | Μαμβροῖ M 28 προδοσ|||σίας, ο aus ω V corr

ὠνομα|σμένου, ὡς λέγει »οὐχὶ δώδεκα ὑμᾶς ἐξελεξάμην, καὶ εἷς ἐξ ὧν ὅσων ἔστιν διάβολος;« καὶ τούτου ἕνεκα τὰ τῆς αὐτοῦ κακοτροπίας 4
ὁ κύριος ἐρμηνεύων ἔλεγεν ὅτι »ὅταν λαλῆ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων
λαλεῖ«, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ τὸ εὐαγγέλιον λέγει ὅτι »κλέπτῃς ἦν καὶ τὸ
5 γλωσσόκομον αὐτὸς ἐβάσταζεν«. οὗτος οὖν ὁ διάβολος κληθεὶς 5
Ἰούδας πατέρα ἔσχε τὸν Κάϊν, διὰ ψεύδους ἀπατήσαντα τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ Ἄβελ καὶ ἀποκτείναντα, ὡς καὶ ἐρωτώμενος ὑπὸ τοῦ κυρίου
»ποῦ Ἄβελ ὁ ἀδελφός σου;« ψευδόμενος ἔλεγεν »οὐκ οἶδα«. εἰκότως 6
οὖν καὶ οὗτος τὸν φύσει διάβολον μιμησάμενος τοῖς τρόποις υἱὸς
10 αὐτοῦ κατ' ἀξίαν ἀνηγόρευται ὑπὸ τοῦ σωτῆρος. »ὡ γὰρ ἠττηταί
τις, τούτῳ καὶ δεδούλωται,« καὶ ἡμῶν δὲ ἕκαστος ὅτιοῦν ἂν ἐπι-
τελέσῃ, τοὺς τοῦτο προτετελεκότας πατέρας ἔξει μιμησά|μενος. σαφῶς 7 P297
τοίνυν ἐφράσθη ἢ παρὰ τοῦ κυρίου λεχθεῖσα ῥῆσις ὅτι »ὑμεῖς τέκνα
ἐστὲ τοῦ διαβόλου« καὶ πάλιν »ὅταν λαλῆ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων
15 λαλεῖ, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ ψεύστης ἐστίν«, ἵνα εἴπῃ Ἰούδαν καὶ Κάϊν·
εἶτα »καὶ γὰρ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ψεύστης ἦν«, ἵνα εἴπῃ αὐτὸν τὸν διά- 8
βολον, διὰ τὰ ὁμοίως πεπραγματευμένα ἕκαστῳ τούτων. ἐμπνεύσας
γὰρ ἐν στόματι τοῦ ὄφρα ψευδῆ πάντα λελάληκεν ὁ διάβολος καὶ
οὕτως τότε ἐξηπάτησε τὴν Εὐάν. καὶ ἀνήρηται παρὰ τούτοις ἢ 9
20 πεπλανημένη μυθοποιία, κὰν λέγῃ ἢ γραφῇ »ὡς ὁ Κάϊν ἀπέκτεινε
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ὅτι ἐκ τοῦ διαβόλου ἦν«. ἐδείχθη γὰρ παντάπα-
σιν, (ὅτι) οὐχὶ διὰ τὸ τὴν Εὐάν, ἐκ τοῦ σπέρματος τοῦ διαβόλου
συλλαβοῦσαν ὡς κατὰ συζυγίαν γάμου καὶ συνάφειαν σωμάτων, γε-
γεννηκένοι τὸν Κάϊν καὶ τὸν Ἄβελ, ὡς τούτοις ἔδοξεν, ἀλλὰ διὰ τὸ
25 ὁμότροπον καὶ μίμημα τῆς τοῦ διαβόλου κακοτροπίας υἱὸς αὐτοῦ
ἤκουσε. |

D297

7. Πάλιν δὲ λέγουσιν οἱ αὐτοὶ τὸν Ἀδὰμ συναφθέντα τῇ Εὐᾶ 7, 1
τῇ ἰδίᾳ γαμετῇ γεγεννηκένοι τὸν Σήθ, φύσει ἴδιον αὐτοῦ υἱόν. καὶ
τότε φασὶ τὴν ἄνω δύναμιν σὺν τοῖς ὑπουργοῖς τοῦ ἀγαθοῦ θεοῦ
30 ἀγγέλοις καταβεβηκένοι καὶ ἠρπακένοι αὐτὸν τὸν Σήθ, ὃν καὶ Ἀλ- 2
λογενῆ καλοῦσι, καὶ ἀνενηνοχένοι ἄνω που καὶ ἀναθρέψαι χρόνον

1 Joh. 6, 70 — 3 Joh. 8, 44 — 4 Joh. 12, 6 — 8 Gen. 4, 9 — 10 II Petr.
2, 19 — 13—16 Joh. 8, 44 — 20f vgl. I Joh. 3, 11

V M

5 εἶχεν hinter ἐβάσταζεν durchgestrichen V corr 8 εἰκότως M 14 ἐκ
nachgetragen V corr 15 πῶς nach ὅτι durchgestrichen V corr 22 <ὅτι> *
24 ἐδείξεν M 25 τῆς auf Rasur V corr 25f υἱὸς αὐτοῦ ἤκουσεν nach-
getragen V corr 28 φύσει + <ὄντα>? *

ἴκανῶ, ἵνα μὴ ἀποκτανθῆ, καὶ μετὰ χρόνον πολὺν πάλιν κατενηνο-
 χέναι εἰς τόνδε τὸν κόσμον καὶ πνευματικὸν ἀπεργάσασθαι αὐτὸν καὶ
 † σωματικόν, εἰς τὸ μὴ κατισχύειν τὸν τε <δημιουργόν> κατ' αὐτοῦ καὶ
 τὰς ἄλλας ἐξουσίας καὶ ἀρχὰς τοῦ κοσμοποιοῦ θεοῦ. μηκέτι δὲ αὐτόν 3
 5 φασὶ λελατρευκέναι τῶ τε ποιητῆ καὶ δημιουργῶ, ἐπεγνωκέναι δὲ τὴν
 ἀκατονόμαστον δύναμιν καὶ τὸν ἄνω ἀγαθὸν θεόν, τούτῳ <τε> λελα-
 τρευκέναι καὶ κατὰ τοῦ ποιητοῦ τοῦ κόσμου καὶ ἀρχῶν καὶ ἐξουσιῶν
 πολλὰ ἀποκεκαλυφέναι. † ὦ δὴ καὶ | βίβλους τινὰς ἐξετύπωσαν εἰς ὄνομα 4 Ö546
 αὐτοῦ τοῦ Σῆθ γεγραμμένας, παρ' αὐτοῦ αὐτὰς δεδόσθαι λέγοντες,
 10 ἄλλας δὲ εἰς ὄνομα αὐτοῦ καὶ τῶν ἑπτὰ υἱῶν αὐτοῦ. φασὶ γὰρ αὐτόν 5
 ἑπτὰ γεγεννηκέναι <υἱοὺς> Ἀλλογενεῖς καλουμένους, ὡς καὶ ἐν ἄλλαις
 αἱρέσεσιν εἰρήκαμεν, Γνωστικῶν φημι καὶ Σηθιανῶν. οὗτοι δὲ καὶ 6
 ἄλλους προφήτας φασὶν εἶναι, Μαρτιάδην τινὰ καὶ Μαρσιανόν, ἀρπα-
 γέντας εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ διὰ ἡμερῶν τριῶν καταβεβηκότας. καὶ 7
 15 πολλά ἐστὶν ἃ μυθοποιοῦντες πλαστῶς ἐκτυποῦσι, βλάσφη|μά τε P298
 πλάττοντες κατὰ τοῦ ὄντος θεοῦ παντοκράτορος, πατρὸς τοῦ κυρίου
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς ἄρχοντος ὄντος καὶ πονηρίας εὔρετοῦ, ὡς
 ἅπ' αὐτῶν τῶν παρ' αὐτοῖς λόγων ἀλίσκονται.

Εἰ γὰρ πονηρῶν ἐστὶν εὔρετης καὶ κακοποιός, πῶς εὐθύς οὐκ 8
 20 ἀγαθὸς εὔρεθείη, ὡς καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις αἱρέσεσιν εἶπαμεν, κατὰ
 πορνείας καὶ μοιχείας καὶ ἀρπαγῆς καὶ πλεονεξίας νομοθετήσας; θεὸν
 γὰρ αὐτόν | τῶν Ἰουδαίων καὶ αὐτοὶ λέγουσι· τοῖς Ἰουδαίοις δὲ τὸν D298
 νόμον ἔδωκεν, ἐν ᾧ πάντα ταῦτα ἀπηγόρευσε ὧν εὔρετὴν αὐτόν
 λέγουσιν εἶναι. πῶς δὲ πατὴρ τοῦ Σατανᾶ κληθείη ὁ κατ' αὐτοῦ τὰ
 25 τῶσαῦτα ὑποδείξας; καὶ εἰ ἀλλότριός ἐστι τοῦ ἄνω παρ' αὐτοῖς λεγο- 9
 μένου θεοῦ καὶ οὐκ αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ βασιλεὺς
 καὶ κύριος ἡμῶν, ὁ ἐν νόμῳ καὶ ἐν προφήταις καὶ ἐν εὐαγγελίοις καὶ
 ἀποστόλοις <κηρυσσόμενος>, αὐτὸς θεὸς κύριος, πατὴρ δὲ τοῦ κυρίου
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πῶς αὐτὸς σαφῶς ἡμᾶς διδάσκει ὁ κύριος ἐν

11f vgl. haer. 26, 8, 1; I 284, 12f u. haer. 39, 5, 1; II 75, 10 — 13f zu Μαρ-
 σιανός vgl. den Marsanes in Unbek. altgnost. Werk c. 7; S. 341, 36 Schmidt (dazu
 C. Schmidt, Gnostische Schriften in kopt. Sprache. Leipzig 1892. S. 602) — 20 vgl.
 haer. 28, 2, 1ff; I 314, 14ff

V M

3 † σωματικόν] lies ἀόρατον oder σωματικόν <φαινόμενον>, vgl. S. 89, 6f *
 | <δημιουργόν> * 6 ἀκατο//νόμαστον, ἀ vorgesetzt, ο aus ω V corr | <τε> *
 8 † ὦ] lies ὄθεν * οἱ Jül. 11 <υἱοὺς> * 13 Μαρσιάδην Nicet. Chon.
 16 ὄντος, ο aus ω V corr 27 κύριος] θεός M 28 <κηρυσσόμενος> *

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

μασίας τῇ πολυπλόκῳ ἔρπετῶν κακοηθείᾳ. τρόπον γάρ τινα ἐκ 8
 πολλῶν ἔρπετῶν ἀναμίξ τῆς αὐτῶν πλάνης συνηγμένη ἐστὶν ἡ ἰοβολία,
 οἷον τὸ θρασὺ ἔχουσα τοῦ δράκοντος, τὸ δολερὸν τοῦ φυσάλου, τὴν
 ἀνθέλκυσιν τῆς προῆς τοῦ βαί[τ]ωνος, τὸ γαῦρον τοῦ ἀκοντίου, τὸ
 5 προπετὲς τοῦ ὄστρακίτου. τούτων δὲ πάντων τὴν κεφαλὴν κατα- 9
 πατήσαντες τῇ τῆς ἀληθείας ὑποθέσει ἐπὶ τὰς λοιπὰς διέλθωμεν,
 ἐπιπόθητοι, τὴν ἐκάστης πλάνην ἀποκαλύψαι ἐν θεῷ πειρώμενοι.

Κατὰ Κερδωνιανῶν $\bar{\kappa}\alpha$, τῆς δὲ ἀκολουθίας $\bar{\mu}\alpha$.

1. Κέρδων τις τούτους καὶ τὸν Ἡρακλέωνα διαδέχεται ἐκ τῆς 1, 1
 10 αὐτῆς ὄν σχολῆς, ἀπὸ Σίμωνός τε καὶ Σατορνίλου λαβὼν τὰς προ-
 φάσεις. οὗτος μετανάστης γίνεται ἀπὸ τῆς Συρίας καὶ ἐπὶ τὴν
 Ῥώμην ἔλθων λυμεῶν τις πέφηνεν ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς αὐτῷ πειθο-
 μένοις, ὁ ἐλεεινότατος. ἐλεεινὴ γὰρ ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων, | ὅταν 2 D 300
 καταλείψασα τὴν τοῦ θεοῦ ὁδὸν πλανᾶται, καὶ ἀπόλωλεν ἀπὸ τῆς
 15 τοῦ θεοῦ κλήσεως ἑαυτὴν ἀφορίσασα. συμβέβηκε γὰρ τοῖς τοιούτοις 3
 ἡ τοῦ κυνὸς παροιμία, ὅς τῇ σκιᾷ προσέχων οὐ κατεῖχεν ἐν τῷ στό-
 ματι *, ἐμβλέπων εἰς ὕδωρ καὶ νομίσας τὴν ἐν τῷ ὕδατι σκιὰν
 μείζονα εἶναι τῆς ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ ἐδωδῆς, ἀνοίξας τὸ στόμα
 καὶ τὴν οὔσαν ἀπόλεσεν. οὕτω καὶ οὗτοι τὴν ὁδὸν εὐρόντες καὶ 4
 20 βουλόμενοι σκιᾶς περιγενέσθαι τῆς ἐν τῇ ὑπονοίᾳ αὐτῶν γενομένης
 τὴν οὔσαν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν | ὡς εἰπεῖν ἐκ θεοῦ τροφὴν κεχα- P 300
 ρισμένην οὐ μόνον ἀπόλεσαν, ἀλλὰ καὶ ὄλεθρον ἑαυτοῖς ἐπεσπά-
 σαντο.

9—12 vgl. Irenaeus adv. haer. I 27, 1; I 214 Harvey Κέρδων δέ τις ἀπὸ τῶν
 περὶ τὸν Σίμωνα τὰς ἀφορμὰς λαβὼν καὶ ἐπιδημήσας ἐν τῇ Ῥώμῃ κτῆ Hippolyt
 refut. VII 37, 1; S. 223, 12f Wendland Κέρδων δέ τις καὶ αὐτὸς ἀφορμὰς ὁμοίως
 παρὰ τοῦτων λαβὼν καὶ Σίμωνος Filastrius haer. 44; S. 23, 8f Marx Cerdon
 autem quidem surrexit post hos . . . , qui cum venisset Romam de Syria —
 15 ff vgl. Irenaeus adv. haer. II 11, 1; I 275 Harvey (von den Valentinianern) similes
 Aesopi cani ei qui panem quidem reliquit, in umbram autem eius impetum fecit
 et perdidit escam

V M

2 ἡ < M 4 βαί[τ]ωνος * 7 ἐκάστην M | Unterschrift κατὰ Ἀρχον-
 τικῶν V M 8 Überschrift κατὰ Κερδωνιανῶν $\bar{\kappa}\alpha$ ἢ καὶ $\bar{\mu}\alpha$ V M 9 τούτοις M
 14 καταλείψασα, ασα V corr | ὁδὸν πλανᾶται καὶ ἀπόλωλεν auf Rasur, πλανᾶται
 hinter ἀφορίσασα (Z. 15) durchgestrichen V corr 17 * <βρώματος> * 21 κεχα-
 ρισμένην, μένην auf Rasur V corr

Οὗτος τοίνυν ὁ Κέρδων ἐν χρόνοις Ὑγίνου γέγονεν ἐπισκόπου, | 5 Ö550
 τοῦ ἑνατον κληρὸν ἄγοντος ἀπὸ τῆς τῶν περὶ Ἰάκωβον καὶ Πέτρον
 καὶ Παῦλον ἀποστόλων διαδοχῆς. τὸ δὲ κήρυγμα αὐτοῦ τῆς τῶν
 προειρημένων αίρεσιαρχῶν φλυαρίας μετέχον τὸ αὐτὸ μὲν εἶναι δοκεῖ,
 5 παρήλλακται δὲ παρ' αὐτῶ τοῦτον ἔχον τὸν τρόπον·

Δύο καὶ οὗτος ἀρχὰς κεκήρυχεν τῶ βίῳ καὶ δύο δῆθεν θεούς, ἕνα 6
 ἀγαθὸν καὶ [ἕνα] ἄγνωστον τοῖς ἅπασιν, ὃν καὶ πατέρα τοῦ Ἰησοῦ
 κέκληκεν, καὶ ἕνα τὸν Δημιουργόν, πονηρὸν ὄντα καὶ γνωστόν, λαλή-
 σαντα ἐν τῶ νόμῳ καὶ [ἐν] τοῖς προφήταις φανέντα καὶ ὄρατὸν πολ-
 10 λάκις γενόμενον. μὴ εἶναι δὲ τὸν Χριστὸν γεγεννημένον ἐκ Μα- 7
 ρίας μηδὲ ἐν σαρκὶ πεφηνέναι, ἀλλὰ δοκῆσει ὄντα καὶ δοκῆσει πεφη-
 νότα, δοκῆσει δὲ τὰ ὅλα πεποιηκότα. καὶ αὐτὸς δὲ σαρκὸς ἀνάστασιν
 ἀπωθεται, παλαιὰν δὲ ἀπαγορεύει διαθήκην τήν [τε] διὰ Μωυσέως
 καὶ τῶν προφητῶν, ὡς ἄλλοτριαν οὖσαν θεοῦ. ἐληλυθέναι δὲ τὸν 8

1—3 vgl. Irenaeus adv. haer. I 27, 1; I 214f Harvey *Κέρδων δέ τις . . . ἐπιδημήσας ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐπὶ Ὑγίνου ἑνατον κληρὸν τῆς ἐπισκοπικῆς διαδοχῆς ἀπὸ τῶν ἀποστόλων ἔχοντος*, dazu III 4, 3; II 17 Harvey *Κέρδων δὲ ὁ πρὸ Μαρκίωνος καὶ αὐτὸς ἐπὶ Ὑγίνου, ὃς ἦν ἑνατος (octavus lat.) ἐπίσκοπος, εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐλθὼν — zu ἑνατος vgl. haer. 42, 1, 7 u. 2, 3 u. refut. 24 — 6—10 vgl. Irenaeus I 27, 1; I 215 Harvey (mit unbedeutenden Abweichungen = Hippolyt refut. VII 37, 1; S. 223, 13f Wendland) *ἐδίδαξε τὸν ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ προφητῶν κεκηρυγμένον θεὸν μὴ εἶναι πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· τὸν μὲν γὰρ γνωρίζεσθαι, τὸν δὲ ἄγνωστα εἶναι καὶ τὸν μὲν δίκαιον, τὸν δὲ ἀγαθὸν ὑπάρχειν* Ps. Tertullian adv. omn. haer. 6 *hic introducit in initia duo, id est duos deos, unum bonum et alterum saevum, bonum superiorem, saevum hunc mundi creatorem* Filastrius haer. 44, 1; S. 23, 9ff Marx *ausus est dicere duo esse principia id est unum deum bonum et unum malum et deum quidem bonum bona facere et malum mala* — 10—14 vgl. Ps. Tertullian adv. omn. haer. 6 *hic prophetias et legem repudiat, deo creatori renuntiat, superioris dei filium Christum venisse tractat, hunc in substantia carnis negat, in phantasmate solo fuisse pronuntiat nec omnino passum, sed quasi passum, nec ex virgine natum, sed omnino nec natum. resurrectionem animae tantummodo probat, corporis negat* Filastrius haer. 44, 2; S. 23, 12ff *Jesum autem salvatorem non natum adserit de virgine nec apparuisse in carne nec de coelo descendisse, sed putative visum fuisse hominibus, qui non videbatur inquit vere, sed erat umbra: unde et putabatur quibusdam pati, non tamen vere patiebatur**

V M

3 αὐτοῦ aus αὐτῶν V corr   4 τὸ αὐτὸ, τὸ auf Rasur, ν an αὐτὸ wegradiert
 V corr   7 [ἕνα] Dind.   9 [ἐν] *   11f πεφηνό///τα, ο aus ω V corr   13 [τε]
 Pet.   14 ἐληλυθέναι wohl aus ἐληλυθότα V corr

Χριστὸν ἀπὸ τῶν ἄνωθεν ἐκ τοῦ ἀγνώστου πατρὸς, εἰς ἀθέτησιν τῆς τοῦ κοσμοποιοῦ καὶ δημιουργοῦ ἑνταῦθα, φησίν, ἀρχῆς καὶ τυραννίδος, ὡσπερ ἀμέλει καὶ πολλὰ τῶν αἰρέσεων ἐξεῖπαν. ὀλίγω δὲ τῶ 9 χρόνω οὗτος | ἐν Ῥώμῃ γενόμενος μεταδέδωκεν αὐτοῦ τὸν ἰὸν Μαρκί- D 301
5 κίωνι· διόπερ τοῦτον ὁ Μαρκίων διεδέξατο.

2. Τῆς δὲ αἰρέσεως ὡσαύτως φωρατῆς οὔσης ἐν συντόμῳ περὶ 2, 1 ταύτης ἡμῖν ἔσται ὁ λόγος. ἀρξόμεθα δὲ πάλιν τῆς κατ' αὐτοῦ ἀνατροπῆς ἀπ' αὐτῶν τῶν παρ' αὐτοῦ λεγομένων. ὅτι μὲν γὰρ 2 δύο ἀρχὰς ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶναι ἀδύνατον δῆλον. ἢ γὰρ αἱ δύο ἐκ 10 μιᾶς εἰσὶ τινος ἢ ἡ μὲν ἐστὶ δευτέρα ἢ δὲ τῆς δευτέρας αἰτία καὶ ἀρχή. ζητηθήσεται οὖν ἦτοι αἰτία τῶν δύο ἢ ὁποτέρα τούτων ἀρχὴ οὔσα τῆς ἑτέρας *, ὡς ἔφην. καὶ οὕτως ἐκ παντὸς τρόπου ἐπὶ τὴν 3 μίαν ἀνακτέον τὴν διάνοιαν, τὴν εὐρισκομένην πρώτην, ἐξ ἧς καὶ ἡ δευτέρα ἦτοι ἀμφοτέραι, καθὼς δέδεικται, [ὡς ἔφην]. ἐπὶ τὸ αὐτὸ 4 15 δὲ ἀδύνατον τὰς δύο ἀρχὰς ὑπάρχειν, ἀλλ' οὐδὲ διαφέρεισθαι τὴν μίαν πρὸς τὴν ἄλλην δυνατόν. εἰ γὰρ διαφέρονται, εἰσὶ μὲν δύο, τῶ δὲ δύο ἀριθμῶ εὐρίσκεσθαι τὸν ἕνα ἀριθμὸν ὑπερβεβήκασι· τοῦ δὲ ἑνὸς καὶ πρώτου ἀριθμοῦ ζητουμένου | αἱ δύο τῶ ἐνὶ ἀριθμῶ καὶ P 301 ἀνωτέρω ὑπόκεινται, τῶ αἰτίῳ τῶν δύο ὄντι. οὐ γὰρ αἱ δύο, αἱ 5 20 μετὰ τὸν ἕνα ἀριθμὸν ἢ τὴν μίαν ἀρχὴν καὶ πρώτην, αἰτίαι ἑαυτῶν δύνανται εἶναι, τοῦ ἑνικοῦ ἀριθμοῦ καὶ ἀνωτάτου αἰεὶ ζητουμένου.

εἰ γὰρ αἱ δύο εὐρεθήσονται μιᾶς οὔσαι συμφωνίας καὶ συγχαίρουσαι 6 καὶ συμφωνοῦσαι ἀλλήλαις, ἐν τῶ τὴν μὲν μίαν παραμένειν τῆς ἑτέρας εὐδοκούσης καὶ τῆς ἄλλης δὲ χαιρούσης τῆ τῆς ἑτέρας συζυγία, ἢ 25 στάσις τίς ἐστὶν ἀνὰ μέσον ἀμφοτέρων; εἰ δὲ στασιάζουσι καὶ ἰσχύουσιν 7 ἅμα ἀμφοτέραι πρὸς ἀλλήλας ἐπ' ἴσης, | οὐκέτι Χριστὸς ὁ ἐλθὼν διὰ Ὡ552 τὴν ἀθέτησιν τῆς μιᾶς δυνήσεται καταλῦσαι τὴν ταύτης τυραννίδα, αὐτῆς ἀντεχούσης καὶ δυναμένης πρὸς τὴν ἄνω ἀόρατον καὶ ἀκατονόμαστον ἀγωνίζεσθαι ἀντέχειν τε καὶ μηδέποτε δυναμένης καταλύεσθαι. | D 302

3—5 vgl. Irenaeus adv. haer. I 27, 2; I 216 Harvey διαδεξάμενος δὲ αὐτὸν Μαρκίων ὁ Ποντικός III 4, 3; II 18 Harvey *Marcion autem illi succedens*

V M

8 γὰρ < M   12 * <αἰτία τυγχάνει> *   13 ἀκτέον M   14 [ὡς ἔφην] *
17 εὐρίσκεσθαι *] εὐρισκόμεναι V M   22 εἶ] ἢ auf Rasur V corr | οὔ-
σαι *] οὔσης V M   24 συ///ζυγία, ν ausradiert V corr | ἢ] ἢ M   27 ταύ-
της] αὐτῆς M   28 ἀκατο///νόμαστον, ο aus ω V corr   29 δυναμένης *] δύνα-
σθαι V M

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

τρόπους | προεστήσατο διδασκαλεῖον. ἡ δὲ αἵρεσις ἔτι καὶ νῦν ἔν τε 2 D303
 Ῥώμῃ καὶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, ἐν Αἰγύπτῳ τε καὶ ἐν Παλαιστίνῃ, ἐν Ἀραβίᾳ
 τε καὶ ἐν τῇ Συρίᾳ, ἐν Κύπρῳ τε καὶ Θηβαίδι, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν
 τῇ Περσίδι καὶ ἐν ἄλλοις τόποις εὐρίσκεται. μεγάλως γὰρ ὁ πονηρὸς
 5 ἐν αὐτῷ κατίσχυσε τὴν ἀπάτην.

Οὗτος τὸ γένος Ποντικὸς ὑπῆρχεν, Ἐλενοπόντου δὲ φημι, Σινώ- 3
 πης δὲ πόλεως, ὡς πολὺς περὶ αὐτοῦ ἄδεται λόγος. τὸν δὲ προ- 4
 τον αὐτοῦ βίον παρθενίαν δῆθεν ἤσκει· μονάζων γὰρ | ὑπῆρχεν καὶ Ö554
 υἱὸς ἐπισκόπου τῆς ἡμετέρας ἀγίας καθολικῆς ἐκκλησίας. χρόνου δὲ
 10 προϊόντος προσφθείρεται παρθένῳ τινὶ καὶ ἑξαπατήσας τὴν παρθέ-
 νον ἀπὸ τῆς ἐλπίδος αὐτὴν τε καὶ ἑαυτὸν κατέσπασε καὶ τὴν φθορὰν
 ἀπεργασάμενος ἐξεοῦται τῆς ἐκκλησίας ὑπὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς. ἦν γὰρ 5
 αὐτοῦ ὁ πατὴρ δι' ὑπερβολὴν εὐλαβείας τῶν διαφανῶν καὶ σφόδρα
 [τὰ] τῆς ἐκκλησίας ἐπιμελομένων, διαπρέπων ἐν τῇ τῆς ἐπισκοπῆς
 15 λειτουργίᾳ. πολλὰ δὲ δῆθεν ὁ Μαρκίων καθικετεύσας καὶ αἰτήσας 6
 μετάνοιαν οὐκ εἴληφε παρὰ τοῦ ἰδίου πατρὸς. πόνος γὰρ εἶχε τὸν
 ἀξιόλογον γέροντα καὶ ἐπίσκοπον, ὅτι οὐ μόνον ἐξέπεσεν ἐκεῖνος,
 ἀλλ' ὅτι καὶ αὐτῷ τὸ αἴσχος ἔφερεν. ὡς τοίνυν οὐκ ἔτυχε παρ' 7
 αὐτοῦ διὰ τῆς κολακείας ὧν ἐδέετο, μὴ φέρον τὴν ἀπὸ τῶν πολλῶν
 20 χλεύην ἀποδιδράσκει τῆς πόλεως τῆς αὐτοῦ καὶ ἄνεισιν εἰς τὴν Ῥώ-
 μην αὐτὴν, μετὰ τὸ τελευτῆσαι Ὑγῖνον τὸν ἐπίσκοπον Ῥώμης (οὗτος

6f Ποντικὸς vgl. Justin apol. I 26, 5 u. 58, 1 Irenaeus adv. haer. I 27, 2;
 I 216 Harvey Hippolyt refut. VII 28, 1; S. 210, 5 Wendland Tertullian de
 praescr. 30 adv. Marc. I 1 III 6 Ps. Tertullian adv. omn. haer. 6 Filastrius
 haer. 45; S. 23, 18 Marx — Σινώπη sonst nur noch genannt bei dem von Epiph.
 abhängigen Filastrius haer. 45; S. 23, 19 Marx — 10—12 vgl. Ps. Tertullian adv.
 omn. haer. 6 *episcopi filius propter stuprum cuiusdam virginis ab ecclesiae com-
 municatione abiectus*; ein Auszug aus Epiph. bei Eznik, Wider die Sekten IV 16;
 S. 204, 994 Schmid *dieser Marcion stammte aus der Provinz Pontus ab, als der Sohn
 eines Bischofs. Und nachdem er eine Jungfrau entehrt hatte, ging er flüchtig wegen
 seiner Ausstoßung aus der Kirche durch seinen eigenen Vater* (gegen die Glaub-
 würdigkeit der Erzählung spricht das Schweigen Tertullians u. insbes. das *sanctis-
 simus de praescr. 30*) — 21 μετὰ τὸ τελευτῆσαι Ὑγῖνον] ungenaue Wiedergabe
 von Irenaeus adv. haer. III 4, 3; II 17 Harvey *Κέρδων δὲ ὁ πρὸ Μαρκίωνος καὶ
 αὐτὸς ἐπὶ Ὑγῖνον, ὃς ἦν ἑνατος ἐπίσκοπος . . . Marcion autem illi succedens in-
 valuit sub Aniceto*; vgl. auch haer. 41, 1, 5 — die gleiche Ungenauigkeit bei Ps.
 Tertullian carn. adv. Marc. III 297 *sub quo* (sc. Aniceto) *Marcion hic veniens*

V M

1 διδασκαλεῖον, εἷ aus ι V corr   6 οὔτος + γὰρ M   6f Σινώπης M
 12 ἐξεοῦται, εο auf Rasur V corr   14 [τὰ] * | ἐκκλησίας] ἀληθείας V

δὲ ἕνατος ἦν ἀπὸ Πέτρου καὶ Παύλου τῶν ἀποστόλων), καὶ τοῖς ἔτι
 πρεσβύταις περιούσι καὶ ἀπὸ τῶν μαθητῶν τῶν ἀποστόλων ὁρμω-
 μένοις συμβαλὼν ἤπει συναχθῆναι καὶ οὐδείς αὐτῶ συγκεχώρηκε.
 ζήλω λοιπὸν ἐπαρθείς, ὡς οὐκ ἀπέιληφε τὴν προεδρίαν τε καὶ τὴν 8
 5 εἶδυσιν τῆς ἐκκλησίας, | ἐπινοεῖ ἑαυτῶ καὶ προσφεύγει τῇ τοῦ ἀπα- P 303
 τεῶνος Κέρδωνος αἰρέσει. | D 304

2. Καὶ ἄρχεται ὡς εἰπεῖν ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς καὶ ὡς ἀπὸ θυρῶν 2, 1
 τῶν ζητημάτων προτείνειν τοῖς κατ' ἐκεῖνο καιροῦ πρεσβυτέροις
 τοῦτο τὸ ζήτημα λέγων »εἶπατέ μοι, τί ἐστι τό· οὐ βάλλουσιν οἶνον

1 ff aus Epiph. schöpft Eznik, Wider die Sekten IV 16; S. 204, 997 ff Schmid *Und als er nach Rom ging, um Biβe zu erlangen in jener Zeit u. sie nicht erlangen konnte, wütete er gegen den Glauben; zur Sache vgl. Tertullian de praescr. 30 constat illos . . . in catholicae primo doctrinam credidisse apud ecclesiam Romanensem . . . donec ob inquietam semper curiositatem qua fratres quoque vitiabant semel et iterum eiecti Marcion quidem cum ducentis sestertiis quae ecclesiae intulerat adv. Marc. IV 4 in primo calore fidei — 4 τὴν προεδρίαν] vgl. die ähnliche Bemerkung Tertullians über Valentin adv. Valent. 4 speraverat episcopatum Valentinus, quia et ingenio poterat et eloquio. sed alium ex martyrii praerogativa loci potitum indignatus de ecclesia authenticae regulae abruptit — 8 ff vgl. Tertullian adv. Marc. III 15 quomodo denique docet novam plagulam non adsui veteri vestimento nec vinum novum veteribus utribus credi IV 11 nam et vinum novum is non committit in veteres utres qui et veteres utres (non) habuerit et novum additamentum nemo inicit veteri vestimento nisi cui non defuerit et vetus vestimentum, dazu Adamantius de recta in deum fide II 16; S. 90, 5 ff van de Sande Bakhuyzen — etwas anders Ps. Tertullian adv. omn. haer. 6 hic ex occasione qua dictum sit: omnis arbor bona bonos fructus facit, mala autem malos, haeresim Cerdonis approbare conatus est; vgl. Hippolyt refut. X 19 διὸ καὶ ταῖς παραβολαῖς ταῖς εὐαγγελικαῖς οὕτως χρῶνται λέγοντες· οὐ δύναται δένδρον καλὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν καὶ τὰ ἐξῆς Tertullian adv. Marc. I 2 — beides verbunden bei Filastrius haer. 45, 1f: S. 23, 20 ff Marx interrogans presbiteros sanctos ecclesiae catholicae sensus sui eis errores mortiferi proponebat, dicens ita: quid est, inquit, quod in evangelio dicente domino scriptum est, nemo pannum rudem mittet in vestimentum vetus neque vinum novum in utres veteres, alioquin rumpuntur utres et effunditur vinum? et iterum: non est arbor bona quae facit malum fructum neque arbor mala quae faciat bonum fructum? deque hoc accipiens interpretationem a sanctis presbyteris non adquiescebat veritati, sed magis Cerdonis sui doctoris firmabat mendacium — 9 vgl. Matth. 9, 16f*

V M

1 ἕνατος M

νέον εἰς ἀσχοῦς παλαιούς οὐδὲ ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ
 παλαιῷ· εἰ δὲ μή γε, καὶ τὸ πλήρωμα αἴρει καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμ-
 φωνήσει. μείζον γὰρ σχίσμα γενήσεται. καὶ ὡς τοῦτο ἤκουσαν 2
 οἱ ἐπιεικεῖς καὶ πανάγιοι τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας πρεσβύτεροι
 5 καὶ διδάσκαλοι, τὸν τῆς ἀκολουθίας τε καὶ ἁρμονίας ἀποδιδόντες
 λόγον καὶ φράζοντες αὐτῷ μετὰ ἐπιεικείας ἔλεγον· τέκνον, τοῦτό 3
 ἐστὶν ἀσχοὶ παλαιοί, αἱ τῶν Φαρισαίων καρδίαι καὶ γραμματέων,
 παλαιωθεῖσαι ἐν ἁμαρτήμασι καὶ μὴ δεξάμεναι τὸ κήρυγμα τοῦ εὐαγ-
 γελίου· καὶ τὸ ἱμάτιον τὸ παλαιόν, ὡς ὁ Ἰούδας παλαιωθεὶς ἐν φι- 4
 10 λαργυρία οὐκ ἐδέξατο τοῦ καινοῦ καὶ ἁγίου καὶ ἐπουρανίου μυστηρίου
 τὸ τῆς ἐλπίδος κήρυγμα, καίτοι συναφθεὶς τοῖς ἑνδεκα ἀποστόλοις
 καὶ κληθεὶς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ κυρίου, περισσότερον σχίσμα ἔσχε δι' 5
 ἑαυτοῦ, μηδενὸς αἰτίου αὐτῷ γενομένου, ἐπειδὴ ἡ διάνοια αὐτοῦ οὐ
 συμπεφόνηκε τῇ ἄνω ἐλπίδι καὶ ἐπουρανίῳ κλήσει τῶν μελλόντων
 15 ἀγαθῶν ἀντὶ τῶν ἐνταῦθα χρημάτων τε καὶ κόμπου καὶ φιλίας
 παρεροχομένης ἐλπίδος τε καὶ ἡδονῆς.

Ὁ δὲ οὐχ οὕτως, φησὶν, ἀλλὰ ἄλλα ἐστὶ παρὰ ταῦτα, ἀντιλέγων 6
 ὁ Μαρζίων. ἐπειδὴ <δὲ> μὴ ἠθέλησαν αὐτὸν δέξασθαι, <διὰ> τοῦτο
 οὖν φανερῶς αὐτοῖς ἔλεγε· τί μὴ ἠθελήσατέ με ὑποδέξασθαι; τῶν 7
 20 δὲ λεγόντων ὅτι | οὐ δυνάμεθα ἄνευ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ τιμίου πα- Ö556
 τρός σου τοῦτο ποιῆσαι· μία γὰρ ἐστὶν ἡ πίστις καὶ μία ἡ ὁμόνοια
 καὶ οὐ δυνάμεθα ἐναντιωθῆναι τῷ καλῷ συλλειτουργῷ πατρὶ δὲ σῶ,
 ζηλώσας λοιπὸν καὶ εἰς μέγαν ἀρθεὶς θυμὸν καὶ ὑπερηφανίαν τὸ 8
 σχίσμα ἐργάζεται ὁ | τοιοῦτος, ἑαυτῷ τὴν αἴρεσιν προστησάμενος καὶ D305
 25 εἰπὼν ὅτι »ἐγὼ σχίσω τὴν ἐκκλησίαν ὑμῶν καὶ βαλῶ σχίσμα ἐν
 αὐτῇ εἰς τὸν αἰῶνα, ὡς τὰ ἀληθῆ μὲν σχίσμα ἔβαλεν οὐ μικρόν,
 οὐ τὴν ἐκκλησίαν σχίσας ἀλλ' ἑαυτὸν καὶ τοὺς αὐτῷ πεισθέντας.

3. Ἐλαβε δὲ τὴν πρόφασιν παρὰ τοῦ προειρημένου Κέρδωνος, 3, 1
 γόητος καὶ ἀπατηλοῦ. καὶ αὐτὸς μὲν γὰρ δύο κηρύττει ἀρχάς, προσ-

19 vgl. conc. Nic. can. 5 κρατεῖτω ἡ γνώμη κατὰ τὸν κανόνα τὸν διαγο-
 ρεύοντα τοὺς ὑφ' ἑτέρων ἀποβληθέντας ὑφ' ἑτέρων μὴ προσίεσθαι

7 M

1 ῥάκους, erstes x durchgestrichen V^{corr} 11 χώρημα hinter κήρυγμα
 durchgestrichen V^{corr} 12 περισσότερον + <δὲ>? * 13 αὐτῷ am Rande zuge-
 setzt V^{corr} 18 <δὲ> * | <διὰ> * 22 συλλειτουργῷ aus συνλειτουργῷ V^{corr}
 25 ὅτι < M 26 ὡς] ὅς? * 29 nach γὰρ noch einmal καὶ αὐτὸς, durch-
 gestrichen V^{corr}

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

κατὰ τὸ σάββατον κηρύττει. μυστήρια δὲ δῆθεν παρ' αὐτῷ ἐπιτε-
 λείται τῶν κατηγουμένων ὁρώντων· ὕδατι δὲ οὗτος ἐν τοῖς μυστη-
 ρίοις χρῆται. τὸ δὲ σάββατον νηστεύειν διὰ τοιαύτην αἰτίαν φάσκει· 4
 ἐπειδὴ. φησί, τοῦ θεοῦ τῶν Ἰουδαίων ἐστὶν ἡ ἀνάπαυσις τοῦ πεποιη-
 5 κότος τὸν κόσμον καὶ ἐν τῇ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ ἀναπαυσαμένου, ἡμεῖς
 νηστεύσωμεν ταύτην, ἵνα μὴ τὸ καθῆκον τοῦ θεοῦ τῶν Ἰουδαίων
 ἐργαζώμεθα. τὴν τῆς σαρκὸς δὲ ἀθετεῖ ἀνάστασιν, καθάπερ πολλαὶ 5
 τῶν αἰρέσεων· ψυχῆς δὲ ἀνάστασιν εἶναι λέγει καὶ ζωὴν καὶ σωτη-
 ρίαν μόνης. οὐ μόνον δὲ παρ' αὐτῷ ἐν λουτρὸν δίδοται, ἀλλὰ 6
 10 καὶ ἕως τριῶν λουτρῶν καὶ ἐπέκεινα ἕξεστι δίδόναι παρ' αὐτοῖς τῷ
 βουλομένῳ, ὡς παρὰ πολλῶν ἀκήκοα. συμβέβηκε δὲ τοῦτο γενέσθαι 7
 αὐτῷ τὸ ἐφίεσθαι τρία ἢ καὶ πλείω λουτρὰ δίδοσθαι, δι' ἣν ὑπεῖχεν
 χλεύην παρὰ τῶν αὐτὸν ἐγνωκότων μαθητῶν αὐτοῦ ἐκ παραπτώ- D306
 ματός τε καὶ φθορᾶς τῆς εἰς τὴν παρθένον γεγενημένης. ἐπειδὴ 8
 15 φθείρας ἐν τῇ ἑαυτοῦ πόλει τὴν παρθένον καὶ ἀποδράσας μὲν ἐν
 παραπτώματι μεγάλῳ εὐρέθη, ἐπενόησεν ὁ ἀγύρτης ἑαυτῷ δεύτερον
 λουτρὸν, φήσας ὅτι ἕξεστιν ἕως τριῶν λουτρῶν τουτέστιν τριῶν
 βαπτισμῶν εἰς ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν δίδοσθαι, ἵν' εἴ τις παρέπεσεν
 εἰς τὸ πρῶτον, λάβῃ δεύτερον μετανοήσας καὶ τρίτον ὡσαύτως, ἐὰν
 20 ἐν παραπτώματι μετὰ τὸ δεύτερον γένηται. φέρει δὲ δῆθεν, ἵνα 9
 τὴν ἑαυτοῦ χλεύην ἀνασώσῃ, εἰς παράστασιν αὐτοῦ ὅτι [τὸ] μετὰ τὸ

1f vgl. Tertullian de praescr. 41 *in primis, quis catechumenus quis fidelis, incertum est; pariter adeunt, pariter audiunt, pariter orant* Hieronymus zu Gal. VI 6; Migne 26, 429B *Marcion hunc locum ita interpretatus est, ut putaret fideles et catechumenos simul orare debere et magistrum communicare in oratione discipulis* — zum Abendmahl mit Wasser vgl. haer. 30, 16, 1; I 353, 11ff; beachte auch das Schweigen Tertullians über etwaigen Weingebrauch adv. Marc. I 14; S. 308, 19ff Kroymann — 3 vgl. Tertullian adv. Marc. IV 12 — 4f vgl. Gen. 2, 2 — 7—9 vgl. Irenaeus adv. haer. I 27, 3; I 218 Harvey *salutem autem solum animarum esse futuram, earum quae eius doctrinam didicissent; corpus autem videlicet quoniam a terra sit sumptum, impossibile esse participare salutem* Hippolyt refut. X 19, 3; S. 280, 10f Tertullian adv. Marc. V 10. 15 de resurr. carn. 2 Adamantius de recta in deum fide 7; S. 70, 10 van de Sande Bakhuyzen Eznik, Wider die Sekten IV 16; S. 204, 1003 Schmid — 9ff vgl. Eznik, Wider die Sekten IV 16; S. 204, 1004f (aus Eriphanus) *die Taufe erteilt er nicht nur einmal, sondern dreimal nach dem Sündigen*
 V M 3—7 Nicephorus adv. Epiph. XXIII 94; Pitra spic. Solesm. IV 364, 32ff

3 νηστεύειν Niceph.] νηστεύει VM | διὰ τοιαύτας αἰτίας Niceph. | φάσκει durchgestrichen V corr < M 4 ἢ < Niceph. 5 ἀναπαυσαμένου + ἀπὸ τῶν ἔργων Niceph. 6 νηστεύσωμεν, ω aus ο V corr νηστεύομεν Niceph. | καθῆκον] βούλημα Niceph. 7 ἐργαζώμεθα Niceph. 16 μεγάλῳ auf Rasur V corr 18 lies βαπτισμάτων? * 21 [τὸ] *

αὐτοῦ παράπτωμα πάλιν ἐκαθαρίσθη καὶ λοιπὸν ἐν ἀθρώοις ὑπάρχει, μαρτυρίαν περὶ τούτου ψευδηγορῶν ὡς πιθανήν, δυναμένην ἐξαπα-
 τῆσαι οὐ | τοῦτο δὲ σημαίνουσαν ὃ αὐτὸς λέγει· ὅτι, φησί, βαπτισθεὶς 10 Ὁ 558
 ὁ κύριος ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου ἔλεγε τοῖς μαθηταῖς· »βάπτισμα ἔχω βαпти-
 5 σθῆναι, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη τετέλεκα αὐτό;« | καὶ πάλιν »ποτήριον P 305
 ἔχω πιεῖν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη πληρώσω αὐτό;« καὶ οὕτω τὸ διδόναι
 πλείω βαπτίσματα ἐδογματίσεν.

4. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὸν νόμον ἀποβάλλει καὶ πάν- 4, 1
 τας προφήτας, λέγων ἐκ τοῦ ἄρχοντος τοῦ τὸν κόσμον πεποιηκότος
 10 τοὺς τοιούτους πεπροφητευκένοι. Χριστὸν δὲ λέγει ἄνωθεν ἀπὸ 2
 τοῦ ἀοράτου καὶ ἀκατονομάστου πατρὸς καταβεβηκένοι ἐπὶ σωτηρία
 τῶν ψυχῶν καὶ ἐπὶ ἐλέγχῳ τοῦ θεοῦ τῶν Ἰουδαίων καὶ νόμου καὶ
 προφητῶν καὶ τῶν τοιούτων. καὶ ἄχρι Ἄιδου καταβεβηκένοι τὸν 3
 κύριον, ἵνα σώσῃ τοὺς περὶ Κάιν καὶ Κορὲ καὶ Δαθὰν καὶ Ἀβειρώων,
 15 Ἡσαῦ τε καὶ πάντα τὰ ἔθνη τὰ μὴ ἐγνωκότα τὸν θεὸν τῶν Ἰου-
 δαίων· τοὺς δὲ περὶ Ἄβελ καὶ Ἐνώχ καὶ Νῶε καὶ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ 4

4 Luk. 12, 50 (Mark. 10, 38) — 5 vgl. Mark. 10, 38 Matth. 20, 22 — 8—10 vgl. Ps. Tertullian adv. omn. haer. 6 (von Cerdon) *hic prophetias et legem repudiat* Tertullian adv. Marc. I 19; S. 314, 22 Kroymann *separatio legis et evangelii proprium et principale opus est Marcionis* IV 34; S. 538, 5 Kroymann *immo, inquit, nostri dei moneta de caelo non Moysen et prophetas iussit audiri, sed Christum* — 10—13 vgl. Irenaeus adv. haer. I 27, 2; I 216f Harvey *Jesum autem ab eo Patre, qui est super mundi fabricatorem deum, . . . in hominis forma manifestatum . . . dissolventem prophetas et legem et omnia opera eius dei qui mundum fecit* — 13ff vgl. Irenaeus adv. haer. I 27, 3; I 218f Harvey *Cain et eos qui similes sunt ei et Sodomitas et Aegyptios et similes eis et omnes omnino gentes, quae in omni permixtione malignitatis ambulaverunt, salvatas esse a domino, cum descendisset ad inferos et accurrissent ei, et in suum assumpsisse regnum; Abel autem et Enoch et Noe et reliquos iustos et eos qui sunt erga Abraham patriarchas cum omnibus prophetis et his qui placuerunt deo non participasse salutem qui in Marcione fuit serpens praeconavit. quoniam enim sciebant, inquit, deum suum semper tentantem eos et tunc tentare eum suspicati non accurrerunt ei neque crediderunt annuntiationi eius; et propterea remansisse animas ipsorum apud inferos dixit*

V M

1 ἐκαθερίσθη, α drüber V corr · 5f καὶ πάλιν — αὐτό < M 10 προπεφη-
 τευκένοι aus πεπροφητευκένοι V corr προφητευκένοι M 11 ἀκατο||νομάστου, ο
 aus ω V corr 12 ἐλέγχῳ Corn.] ἐλέγχου VM 14 Ἀβηρῶ V Ἀβηρώων M
 16 Ἄβελ anstatt eines durchgestrichenen Κάιν V corr

καὶ Ἰακώβ καὶ Μωυσέα, Δαυὶδ τε καὶ Σολομῶντα ἐκεῖ καταλελοιπέναι, διότι ἐπέγνωσαν, φησί, τὸν θεὸν τῶν Ἰουδαίων, ὄντα ποιητὴν καὶ κτιστὴν, καὶ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ πεποιήκασιν καὶ οὐχὶ τῷ θεῷ τῷ D 307 ἀοράτῳ ἑαυτοὺς προσανέθεντο. δίδωσι καὶ ἐπιτροπὴν γυναιξὶ 5
5 βάντισμα διδόναι. παρ' αὐτοῖς γὰρ πάντα χλεύης ἔμπλεα καὶ οὐδὲν ἕτερον, ὅποτε καὶ τὰ μυστήρια ἐνώπιον κατηχουμένων ἐπιτελεῖν τολμῶσιν. ἀνάστασιν δὲ ὡς εἶπον οὗτος λέγει οὐχὶ σωμάτων, ἀλλὰ 6
ψυχῶν καὶ σωτηρίαν ταύταις ὀρίζειται, οὐχὶ τοῖς σώμασιν. καὶ μεταγγισμοὺς ὁμοίως τῶν ψυχῶν καὶ μετενσωματώσεις ἀπὸ σωμάτων
10 εἰς σώματα φάσκει.

5. Πανταχόθεν δὲ πίπτει ἢ αὐτοῦ ματαία κενοφωνία, ὡς ἤδη 5, 1
μοι ἐν ἄλλαις αἰρέσεσι πεπραγμάτευται. πῶς γὰρ ἀναστήσεται ἢ μὴ πεπτωκυῖα ψυχὴ; ἀνάστασις δὲ πῶς αὐτῆς κληθήσεται, τῆς μὴ πε-
σοῦσης ψυχῆς; πᾶν γὰρ τὸ πίπτον ἀναστάσεως δεῖται· πίπτει δὲ οὐχὶ 2
15 ψυχὴ, ἀλλὰ σῶμα. ὅθεν καὶ δικαίως πτώμα αὐτὸ ἢ συνήθεια εἶωθεν
καλεῖν καὶ αὐτὸς ὁ κύριος εἰπὼν ὅτι »ὅπου τὸ πτώμα, ἐκεῖ συναχθή-
σονται οἱ ἄετοί«. καὶ γὰρ ἐν τοῖς μνήμασιν οὐ κατακλείομεν ψυχάς, 3
ἀλλὰ σώματα κατατιθέαμεν ἐν γῆ καταχώσαντες, ὧν ἢ ἀνάστασις εἰς
ἐλπίδα ἔχει τὸ κήρυγμα, καθάπερ ὁ τοῦ σίτου κόκκος· ὡς καὶ ὁ ἅγιος 4
20 ἀπόστολος τὴν μαρτυρίαν ἤνεγκεν περὶ τοῦ κόκκου τοῦ σίτου καὶ
τῶν ἄλλων σπερμάτων καὶ αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ ὅτι
»ἐὰν μὴ πεσὼν ὁ κόκκος τοῦ σίτου ἀποθάνῃ, μόνος μένει«. | ὁ δὲ 5 P 306
ἅγιος ἀπόστολός φησιν »ἄφρων« (ἄφρονα γὰρ καλεῖ τὸν ἄπιστον
τὸν ὅλως ἀμφιβάλλοντα καὶ λέγοντα »πῶς ἢ ἀνάστασις γίνεται; ποίῳ

4 ff vgl. Tertullian de praescr. 41 *ipsae mulieres haereticae quam procaeces! quae audeant docere, contendere, exorcismos agere, curationes repromittere, forsitan, et tingere*; aus Epiph. schöpft Eznik, Wider die Sekten IV 16; S. 204, 1007f Schmid so verwegen ist er, daß er den Weibern befiehlt, die Taufe zu spenden — 7 ff vgl. oben S. 98, 7 — 8 ff vgl. Hippolyt refut. VII 30, 4; S. 216, 8ff Wendland τὰ βρώματα παραιτεῖσθαι τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς διδάσκεις, ἵνα μὴ φάγωσι σῶμά τι λείψανον ψυχῆς ἐπὶ τοῦ δημιουργοῦ κεκολασμένης, s. auch unten refut. 24 — 11 ff vgl. Ancoratus c. 86; I 106, 10ff — 16 Matth. 24, 28 — 19 vgl. I Kor. 15, 37. — 22 Joh. 12, 24 — 23 I Kor. 15, 36 — 24 I Kor. 15, 35

V M

1 καὶ vor Δαυὶδ durchgestrichen V^{corr} + καὶ M | Σολομῶντα *] Σαλομῶνα
VM 11 κενοφωνία, ai drüber V^{corr} καινοφωνία M 15 ἢ vor ψυχὴ aus-
radiert V^{corr} 21 εὐαγγελίῳ + (λέγων)? * 23 ἄφρο||ν, o aus ω V^{corr}
ἄφρον M | ἄφρο||να, o aus ω V^{corr}

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

εὐρισχόμενος παρ' αὐτῶ πονηρός, | εἰ ἔχει τὴν ἐξουσίαν τὰ πονηρὰ D309
 ἐργάζεσθαι καὶ κατισχύειν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἢ τῶν ἄνωθεν ἀγαθῶν
 ἢ τοῦ μέσου δικαίου, εὐρεθήσεται ἰσχυρότερος οὗτος τῶν δύο θεῶν
 τῶν παρὰ Μαρκίῳ λεγομένων, ἐπειδὴ ἐξουσιάζει ἀρπάζειν τὰ ἀλλό-
 5 τρια· καὶ ἀδρανεῖς λοιπὸν καταψηφισθήσονται οἱ δύο παρὰ τὸν ἕνα 9
 πονηρόν, οἱ μὴ δυνάμενοι ἀντέχειν καὶ ῥύεσθαι ἀπὸ τοῦ ἀρπάζοντος
 τὰ αὐτῶν ὄντα καὶ εἰς πονηρίαν μεταβάλλοντος. 7. ἄλλως δὲ 7, 1
 πάλιν νοήσωμεν, ἵνα τὴν χλεύην τοῦ ἀγύρτου φωρά|σωμεν τῆς ματαιο- Ö562
 φροσύνης. εἰ γὰρ ὅλως ὁ πονηρὸς πονηρὸς ὑπάρχει, ἀρπάζει δὲ τοὺς
 10 ἀγαθοὺς ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοὺς δικαίους ἀπὸ τοῦ δικαίου, ἰδίους
 δὲ οὐχ ἀρπάζει μόνους, εὐρεθήσεται ὁ πονηρὸς οὐκέτι πονηρὸς, τῶν
 ἀγαθῶν ὀρεγόμενος καὶ ἐπιδικαζόμενος ὡς βελτιόνων. εἰ δὲ καὶ 2
 τοὺς ἰδίους κρίνει τιμωρίαν τε τοὺς ἀδικήσαντας ἀπαιτεῖ, οὐκέτι πονηρὸς
 ἔσται ὁ πονηρῶν δικαστὴς ὑπάρχων. καὶ εὐρεθήσεται κατὰ πάντα
 15 τρόπον ἢ αὐτοῦ ὑπόθεσις ἑαυτὴν ἀνατρέπουσα.

Πόθεν δὲ εἰλήφασι τὸ εἶναι αἱ τρεῖς ἀρχαί, πάλιν λέγε. τίς δὲ ὁ 3
 ταύταις ὀρισμὸν συστησάμενος; εἰ μὲν γὰρ ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ
 περιορίζεται, οὐκέτι τέλεια τὰ τρία εὐρεθήσεται ὀριζόμενα ἐν τισὶ
 περιεκτικοῖς τόποις, εὐρεθήσεται δὲ τὸ ἑκάστου περιεκτικὸν μείζον
 20 τοῦ περιεχομένου καὶ οὐκέτι τὸ περιεχόμενον θεὸς ἂν κληθεῖη, ἀλλὰ
 μᾶλλον ἢ περιεκτικὴ ὀροθεσία. εἰ δὲ καὶ εἰς ταῦτὸν ἀλλήλοις γέ- 4
 νόμενοι ἕκαστος κατὰ δίεσιν τὸν ἴδιον ἐκκληρώθη τόπον καὶ ἕκαστος
 ἐν τῷ ἰδίῳ ὡν τῷ ἑτέρῳ οὐκ ἐντρίβεται οὐδὲ ἐπέρχεται, οὐκέτι αἱ
 ἀρχαὶ ἀλλήλαις ἐναντία οὐδέ τις αὐτῶν φαύλη εὐρεθήσεται, διὰ τὸ
 25 κατὰ τὸ δίκαιον καὶ ἡσυχον καὶ εὐσταθὲς τῶν ἰδίων ἐπιμέλεσθαι καὶ
 μὴ περαιτέρω βαίνειν ἐπιβάλλεσθαι. εἰ δὲ ὁ μὲν πονηρὸς ὑπὸ τοῦ 5
 ἄνω κατισχύεται καὶ βιάζεται καὶ καταπονεῖται, μεμερισμένος | ὡν D310
 καὶ ἐν ἰδίῳ τόπῳ ὑπάρχων, οὗ τόπου τῷ ἄνω ἀγαθῷ οὐδὲν προσήκει,
 οὐδέ τι ὑπ' αὐτοῦ κέκτισται τῶν ἐνταῦθα (λέγω ἐν τῷ τοῦ πονηροῦ
 30 τόπῳ), τυραννικώτερος μᾶλλον εὐρεθήσεται ὁ ἄνω καὶ οὐκέτι ἀγαθός,
 τὸν ἴδιον υἱὸν εἴτ' οὖν Χριστὸν ἀποστείλας, ἵνα τὰ ἀλλότρια λάβῃ.
 καὶ ποῦ | ὁ ὄρος ὁ διορίζων τὰς τρεῖς ἀρχὰς κατὰ τὸν τοῦ ἀγύρ- 6 P308

V M

8 νοήσωμεν M   10 ἰδίους] ἰουδαίους M   11 οὐχ, χ auf Rasur V corr |
 οὐκέτι πονηρὸς < M   19 ἑκάστου *] ἑκάστης, durchgestrichen V corr < M
 20 περιεχομένου U corr] προεχομένου V M   22 τόπον angefliekt V corr   26 ἐπι-
 βαλλόμενον aus ἐπιβάλλεσθαι V corr ἐπιβαλλόμενον M | ὑπὸ statt ἐκ V corr ἀπὸ M
 28 οὗ τόπου τῷ] οὗ, ου u. τῷ auf Rasur V corr   29 κέκτισται *] κεκτίσθαι VM
 ! λέγω + (δὲ)? *   30 τόπῳ Corn.] τύπῳ VM.

του τῆς ὑποθέσεως λόγον; ζητηθήσεται γὰρ τέταρτός τις ἐπιεικέστα-
 τος καὶ τῶν τριῶν σοφώτερος, ὀριογνώμων τε καὶ ἐπιστήμων, ὃς τὰ
 μέτρα ἐκάστω διένειμέν τε καὶ τοὺς τρεῖς εἰρηνοποίησεν, ἵνα μὴ στασιά-
 σαιεν πρὸς ἀλλήλους μηδὲ εἰς τὰ ἄλλου ἄλλος ἀποστέλλοι. καὶ οὗτος 7
 5 μὲν πείσας τὰς τρεῖς ἀρχὰς εὐρεθήσεται τέταρτος καὶ σοφώτερος καὶ
 ἐπιεικέστερος. καὶ αὐτὸς δὲ ἐν ἰδίῳ τόπῳ πάλιν ζητηθήσεται, ἀφ'
 οὐπερ εἰς μέσον ἦλθεν τῶν τριῶν καὶ ἐκάστω τὸ μέρος σοφῶς διώ-
 ρισεν, ἵνα μὴ ἀλλήλους ἀδικοῖεν. εἰ δὲ ἐν τοῖς τοῦ ἑνός, λέγω δὴ 8
 τοῦ δημιουργοῦ αἱ δύο ἀρχαί εἰσιν ἐμπολιτευόμεναι, ὃ τε πονηρὸς ἐν
 10 τοῖς τοῦ δημιουργοῦ † χώραις τε καὶ χώροις καὶ ὁ τοῦ ἀγαθοῦ Χρι-
 στὸς ἐπιδημήσας. οὐκέτι ἄρα κριτῆς καὶ δημιουργὸς μόνον ὁ κριτῆς
 εὐρεθήσεται, ἀλλὰ καὶ ἀγαθός, συγχωρῶν τοῖς δυσὶν εἰς τὰ ἴδια ποιεῖν
 ὃ βούλονται· ἢ ἀδρανῆς εὐρεθήσεται καὶ μὴ ἰσχύων κωλύσαι τῶν
 ἰδίων τοὺς ἀλλοτρίους ἀρπαγας. εἰ δὲ | καὶ ἦσσαν τῇ δυνάμει 9 Ö564
 15 ἐστίν, οὐκέτι εὐρεθήσεται ἡ δημιουργία συνεστῶσα, ἀλλ' ἐξέλιπεν ἐκ-
 παλαι, ἀναρπαζομένη καθ' ἐκάστην ἡμέραν ὑπὸ τε τοῦ πονηροῦ εἰς
 τὸ ἴδιον μέρος καὶ ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ εἰς τὰ ἄνω. καὶ πῶς ἔτι ἡ δη-
 μιουργία σταθήσεται; εἰ δὲ ὅτι χρόνῳ λήξει λέγεις καὶ δυνατὸν ταύ- 10
 τὴν ὅλως λήγειν διὰ τῆς τοῦ ἀγαθοῦ ἐπιμελείας, οὐκοῦν ὁ ἀγαθὸς
 20 αἴτιος τῆς βλάβης ἔσται ὁ μὴ πάλαι ποιήσας, ὅπερ ὕστερον ἀγαθὸν
 ἔδοξεν ἐπιτελεῖν, μήτε μὴν πεποιηκῶς ἀπὸ τῶν ἀνέκαθεν, πρὶν | ἢ D311
 τοὺς πλείους ἀδικηθῆναι καὶ ἐν καθέξει αὐτοὺς γενέσθαι τοῦ κριτοῦ
 καὶ κάτω μεμενηκέναι;

8. Πάλιν δὲ τὰ τῆς θείας γραφῆς οὐκ ὀρθῶς νοῶν προφέρει καὶ 8, 1
 25 τοὺς ἀκεραίους ἑξαπατᾶ διαστρέφων τὸ τοῦ ἀποστόλου ῥητόν, ὅτι
 »Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος
 ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα« καὶ φησιν· εἰ ἡμεν αὐτοῦ, οὐκ ἂν τὸ ἑαυτοῦ
 ἠγόραζεν· ἀγοράσας δὲ εἰς ἀλλότριον κόσμον ἦλθεν ἡμᾶς ἐξαγοράσαι 2
 τοὺς οὐκ ὄντας αὐτοῦ. ποίημα γὰρ ἡμεν ἑτέρου καὶ διὰ τοῦτο ἡμᾶς
 30 αὐτὸς ἠγόραζεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν. ἀγνοεῖ δὲ ὅλως ὁ ἠλίθιος 3
 ὅτι οὔτε Χριστὸς κατάρα γεγένηται (μὴ γένοιτο), ἀλλὰ τὴν κατάραν
 τὴν διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν | ἀφείλεν, ἑαυτὸν σταυρώσας καὶ γενόμε- P309

26 Gal. 3, 13 — 26 ff vgl. Adamantius de recta in deum fide I 26; S. 52, 10 ff
 van de Sande Bakhuyzen δηλον οὖν ὅτι ἀλλοτρίους· ἰδίους γὰρ οὐδεὶς ποτε ἀγο-
 ράζει· ἀγοράζει γὰρ ἀλλοτρίους οὐκ ἰδίους

V M

2 ὀριο///γνώμων, ν ausradiert V cort ὀριονγνώμων M 3 ἵνα μὴ Dind.] εἰ
 δὲ μὴ V M 4 ἀποστέλλοι Dind.] ἀποστέλλει V M 5 lies wohl <ὁ> πείσας u. τέ-
 ταρτος εὐρεθήσεται * 10 † χώραις τε καὶ χώροις] etwa ἀεὶ ἐνεργῶν χώροις *
 17 πῶς *] ποῦ V M 18 ὅτι nachgetragen V corr 22 ἐγκαθέξει, γ auf Rasur
 statt ν V cort ἐγκαθέξει M 30 ὅλως < V 32 τὰς *] τῆς V M; vgl. S. 104, 1

ρος θάνατος θανάτω [διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν] καὶ κατάρρα αὐτὸς τῆ
 κατάρρα γενόμενος. διὸ οὐκ ἔστι Χριστὸς κατάρρα, ἀλλὰ τῆς κατάρρας
 λύσις. εὐλογία δὲ πᾶσι τοῖς εἰς αὐτὸν ἀληθῶς πεπιστευκόσιν. οὕτω 4
 καὶ τὸ ᾠξήγορασεν * οὐκ εἶπεν ᾠήγορασεν· οὔτε γὰρ εἰς ἀλλότριον
 5 ἦλθεν ἀρπάσαι ἢ ἀγοράσαι. εἰ γὰρ ἠγόρασεν, μὴ ἔχων ἠγόρασε καὶ
 ὡς πτωχὸς ἃ μὴ εἶχεν ἐκτήσατο. καὶ εἰ ὁ κερτημένος ἡμᾶς πέπρακεν, 5
 ἀπορήσας πέπρακεν, ἀπὸ τινος ἄρα δανειστοῦ ἐλαυνόμενος. ἀλλ' οὐκ
 ἔχει οὕτως. οὔτε γὰρ εἶπεν ᾠήγορασεν, ἀλλ' ᾠξήγορασεν. ὁμοιον 6
 δὲ τούτῳ ὁ αὐτὸς ἅγιος ἀπόστολός φησιν ᾠξαγοραζόμενοι τὸν και-
 10 ρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσι. καὶ οὐχ ἡμέρας ἀγοράζομεν, οὐδὲ
 τιμὴν ἡμερῶν δίδομεν, ἀλλὰ τὸ δι' ὑπομονὴν * καὶ τὸ μελλητικὸν
 τῆς μακροθυμίας σημαίνων τοῦτο ἔφη. ὥστε τὸ ἔξηγόρασε τὴν ὑπό- 7
 θεσιν ὑπέφηνεν τῆς ὑπὲρ ἡμῶν ἀναδοχῆς ἐν κόσμῳ ἐνσάρκου παρου-
 σίας (δι') ἧς ἀνεδέξατο ὑπὲρ ἡμῶν παθεῖν ὁ ἀπαθῆς ὢν θεός, μένων ἐν
 15 τῇ ἰδίᾳ ἀπαθείᾳ τῆς αὐτοῦ θεότητος καὶ * αὐτὸ ὃ ἀνεδέξατο ὑπὲρ
 ἡμῶν παθεῖν, οὐκ ἀγοράζων ἡμᾶς ἀπ' ἀλλοτρίων, ἀλλὰ τὴν | ὑπό- Ö 566
 θεσιν ὑπὲρ ἡμῶν τοῦ σταυροῦ ἀναδεξάμενος, προαιρέσει καὶ οὐ μετ' D 312
 ἀνάγκης. ὅθεν ἐλήλεκται κατὰ πάντα τοῦ Μαρκίου ὁ λόγος. καὶ 8
 πολλὰ ἔστι τὰ πρὸς ἀνατροπὴν τῆς τούτου μηχανῆς καὶ τραγωδίας
 20 ἔξ εὐσεβοῦς λογισμοῦ καὶ εὐλόγου ὁρμώμενα ἐμφάσεως ἐν τῇ πρὸς
 αὐτὸν ἀντιρροήσει.

9. Ἐλεύσομαι δὲ εἰς τὰ ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένα, μᾶλλον δὲ ἔρρα- 9, 1
 διουρρημένα. οὗτος γὰρ ἔχει εὐαγγέλιον μόνον τὸ κατὰ Λουκᾶν,
 περικεκομμένον ἀπὸ τῆς ἀρχῆς διὰ τὴν τοῦ σωτῆρος σύλληψιν καὶ
 25 τὴν ἐνσάρκον αὐτοῦ παρουσίαν. οὐ μόνον δὲ τὴν ἀρχὴν ἀπέτεμεν 2

9 Ephes. 5, 16 — 23 ff vgl. Irenaeus adv. haer. adv. I 27, 2; I 217 Harvey *et*
super haec id quod est secundum Lucam evangelium circumcidens et omnia quae
sunt de generatione domini conscripta auferens et de doctrina sermonum domini
multa auferens Tertullian adv. Marc. IV Ps. Tertullian adv. omn. haer. 6 (von
 Cerdon) *solum evangelium Lucae nec tamen totum recipit* Filastrius haer. 45, 5;
 S. 24, 7f Marx *cata Lucan autem euangelium solum accipit, non alia evangelia* —
 Lukas stand jedoch nicht im Titel, vgl. unten c. 10, 2; S. 106, 11 Tertullian adv. Marc. IV 2
 Adamantius de recta in deum fide I 5; S. S. 32 ff van de Sande Bakhuizen I 8; S. 16, 3

V M

1 [διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν] *, vgl. S. 103, 32 4 * etwa (νοητέον) * 6 εἰ
 < V 7 ἀπορήσας πέπρακεν < M 11 * lies wohl δι' ὑπομονῆς (καρτερικόν, *
 12 τῆς *) τε VM | τὸ] lies τῷ? * 13 ὑπέφηνεν *) ἀπέφηνεν VM | ἀναδοχῆς, ἀνα auf
 Rasur V corr | ἀναδοχῆς + (τῆς) * 14 (δι') * 15 * etwa (ἐλλογῶν εἰς ἑαυτὸν) *
 22f ἔρραδιουρρημένα aus ἔρραδιουρρημένα V corr 25 ἀπέτεμεν, ἀ auf Rasur V corr

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

καὶ ὅτι ἀνάστασιν σαρκὸς ὁ ἀπόστολος κηρύττει καὶ δικαίους τοὺς 7
 προφήτας ὀνομάζει καὶ ἐν σωζομένοις ὑπάρχοντας τοὺς περὶ Ἀβραὰμ
 καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ πάντα ὅσα ἐστὶ τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ
 ἐκκλησίας σωτήριά τε καὶ ἅγια καὶ ἐκ θεοῦ ἐστηριγμένα ἐν τε τῇ
 5 πίστει καὶ ἐν τῇ γνώσει καὶ ἐν ἐλπίδι καὶ διδασκαλίᾳ.

10. Παραθήσομαι δὲ καὶ ἦν ἐποησάμην κατ' αὐτοῦ πραγματείαν 10, 1
 πρὶν τοῦ ταύτην μου τὴν σύνταξιν ἐσπουδακέναι διὰ τῆς ὑμῶν τῶν
 ἀδελφῶν προτροπῆς ποιήσασθαι. ἀπὸ ἐτῶν ἱκανῶν, ἀνερευνῶν τὴν 2
 τούτου τοῦ Μαρκίου ἐπινενοημένην ψευδηγορίαν καὶ ληρώδη δι- Ö568
 10 δασκαλίαν, αὐτὰς δὴ τὰς τοῦ προειρημένου βίβλους ἅς † κέκτηται μετὰ
 χεῖρας λαβῶν, τό τε παρ' αὐτῶ λεγόμενον εὐαγγέλιον καὶ <τὸ> ἀπο-
 στολικὸν καλούμενον παρ' αὐτῶ ἐξανθισάμενος καὶ ἀναλεξάμενος καθ'
 εἰρμὸν ἀπὸ τῶν προειρημένων δύο βιβλίων τὰ ἐλέγξαι αὐτὸν δυνά-
 μενα, ἐδάφιόν τι συντάξεως ἐποησάμην, ἀκολούθως τάξας κεφάλαια
 15 καὶ ἐπιγράψας ἐκάστη ῥήσει $\bar{\alpha}$ $\bar{\beta}$ $\bar{\gamma}$. καὶ οὕτως ἕως τέλους διεξῆλθον, 3
 ἐν οἷς φαίνεται ἡλιθίως καθ' ἑαυτοῦ ἔτι ταύτας τὰς παραμεινάσας
 τοῦ τε σωτήρος καὶ τοῦ ἀποστόλου λέξεις φυλάττων. αἱ μὲν γὰρ 4
 αὐτῶν παρηλλαγμένως ὑπ' αὐτοῦ ἐρραδιουργήθησαν | καὶ ὡς οὐκ εἶχεν P311
 τοῦ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγελίου τὸ ἀντίγραφον οὔτε ἢ τοῦ ἀποστολικοῦ
 20 χαρακτῆρος ἔμφασις· ἄλλα δὲ φύσει ὡς ἔχει καὶ τὸ εὐαγγέλιον καὶ ὁ 5
 ἀπόστολος, μὴ ἀλλαγέντα ὑπ' αὐτοῦ, δυνάμενα δὲ αὐτὸν διελέγχειν,
 δι' ὧν δείκνυται <ἢ> παλαιὰ διαθήκη συμφωνοῦσα πρὸς τὴν νέαν καὶ
 ἢ | καινὴ πρὸς τὴν παλαιὰν διαθήκην· ἄλλαι δὲ πάλιν λέξεις τῶν 6 D314
 αὐτῶν βιβλίων ὑποφαίνουσαι Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθέναι καὶ ἐν
 25 ἡμῖν τελείως ἐνηνθρωπηκέναι· ἄλλα καὶ ἄλλαι πάλιν ὁμολογοῦσαι 7
 τὴν τῶν νεκρῶν ἀνάστασιν καὶ τὸν θεὸν ἓνα ὄντα κύριον πάντων

6 ff vgl. Zahn, Gesch. d. neutest. Kan. H 2, 409 ff (doch übertreibt Zahn eine richtige Beobachtung, wenn er behauptet, daß Epiph. bei der erneuten Vorführung der Texte in der refutatio S. 125, 1 ff seine früheren Aufzeichnungen selbst vielfach mißverstanden und sogar den Text seiner Scholien schlechter wiedergegeben hätte. Die Pälle, in denen Epiph. sich selbst mißverstehet, sind ganz vereinzelt und die Abweichungen zwischen dem ersten u. zweiten Text erklären sich überall einfach als Abschreiberfehler)

V M

8 ἐτῶν + <γὰρ>? * 10 τοῦ προειρημένου] προειρημένας Zahn | † κέκτηται] lies wohl περιέκοπται Jül. 11 αὐτῶ Corn.] αὐτῶν V M | <τὸ> * 15 $\bar{\alpha}$ $\bar{\beta}$ $\bar{\gamma}$ *] πρώτην δευτέραν τρίτην V M 16 ἔτι Corn.] ἐπὶ V M 18 παρηλλαγμένως + ὡς M ἐρραδιουργήθησαν, ρ drüber V corr | εἶχεν] lies ἔχει? * 19 τοῦ¹ Corn.] τὸ V M 21 ὑπ' αὐτοῦ + <παρλείφθη>? * 22 <ἢ> * 24 ὑποφαίνουσαι *] ὑποφαίνουσι V M

παντοκράτορα, αὐτὸν ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ πάντων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς γενομένων, καὶ οὔτε παραχαράσσομαι τοῦ εὐαγγελίου τὴν κλήσιν οὔτε μὴν ἀρνούμεναι τὸν ποιητὴν καὶ δημιουργὸν τῶν πάντων, ἀλλὰ δηλοῦσαι τὸν σαφῶς ὁμολογημένον ὑπὸ τοῦ χαρακτῆρος 5 τοῦ ἀποστολικοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος. καὶ ἔστιν τὰ 8 ἡμῖν πεπραγματευμένα ἐν ὑποκειμένοις παρατιθέμενα, ἅτινά ἐστι τάδε·

Προοίμιον τῆς περὶ τῶν Μαρκίωνος βιβλίων ὑποθέσεώς τε καὶ ἐλέγχου.

11. Ὅτι φίλον ἐστὶ τὰς τοῦ ἀπατηλοῦ Μαρκίωνος νόθους ἐπι- 11, 1
10 νοίας ἀκριβοῦν καὶ τὰς ἐπιπλάστους τοῦ αὐτοῦ βοσκήματος μηχανὰς
διαγινώσκειν, τούτῳ τῷ συλλελεγμένῳ πονήματι ἐντυχεῖν μὴ κατο-
κνεῖτω. ἐκ γὰρ τοῦ παρ' αὐτῷ εὐαγγελίου τὰ πρὸς ἀντίρροσιν τῆς 2
πανούργου αὐτοῦ ῥαδιουργίας σπουδάσαντες παρεθέμεθα, ἵν' οἱ τῷ
πονήματι ἐντυχεῖν ἐθέλοντες ἔχωσι τοῦτο γυμνάσιον ὀξύτητος, πρὸς
15 ἔλεγχον τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐπινενοημένων ξενολεξιῶν. ὁ μὲν γὰρ χα- 3
ρακτῆρ τοῦ κατὰ Λουκᾶν † σημαίνει τὸ εὐαγγέλιον· ὡς δὲ ἠκρωτη-
ρίασται μήτε ἀρχὴν ἔχον μήτε μέσα μήτε τέλος, ἱματίου βεβρωμένου
ὑπὸ πολλῶν σπητῶν ἐπέχει | τὸν τρόπον. εὐθύς μὲν γὰρ ἐν τῇ ἀρχῇ 4 Ö570
πάντα τὰ ἀπ' ἀρχῆς τῷ Λουκᾶ πεπραγματευμένα τουτέστιν ὡς λέγει
20 »ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν« καὶ τὰ ἐξῆς καὶ τὰ περὶ τῆς Ἐλισάβετ
καὶ τοῦ ἀγγέλου εὐαγγελιζομένου | Μαρίαν τὴν παρθένον, Ἰωάννου D315
τε καὶ Ζαχαρίου καὶ τῆς ἐν | Βηθλεὲμ γεννήσεως, γενεαλογίας καὶ P312
τῆς τοῦ βαπτίσματος ὑποθέσεως — ταῦτα πάντα περικόψας ἀπεπήδησεν 5
καὶ ἀρχὴν τοῦ εὐαγγελίου ἔταξε ταύτην »ἐν τῷ πεντεκαιδεκάτῳ ἔτει

9 ff vgl. den Eingang von de mens. ac pond. S. 152, 1 ff Lagarde — 20 Luk. 1, 1 — 24 Luk. 3, 1; vgl. Irenaeus adv. haer. I 27, 2; I 216 Harvey *venientem in Judaeam temporibus Pontii Pilati praesidis qui fuit procurator Tiberii Caesaris* Hippolyt refut. VII 31, 5; S. 217, 8f Wendland *χωρὶς γενέσεως ἔτει πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος κατεληλυθότα αὐτὸν ἄνωθεν . . . διδάσκειν ἐν ταῖς συναγωγαῖς* Tertullian adv. Marc. I 19 *anno XV Tiberii Christus Jesus de caelo manare dignatus est* IV 7 *anno XV principatus Tiberiani proponit eum descendisse in civitatem Galilaeae Capharnaum* Adamantius de recta in deum fide II 3; S. 64, 14f van de Sande Bakhuyzen II 19; S. 102, 23

V M

9 ὄ||τω aus οὕτω V corr 11 συλλελεγμένῳ, erstes λ auf Rasur V corr
12 αὐτῷ Dind.] αὐτοῦ V M 16 † σημαίνει τὸ εὐαγγέλιον] lies wohl εὐαγγελίου
σημαίνει τὸν τύπον *, vgl. S. 123, 19 16f περιέσπασται hinter ἠκρωτηρίασται
durchgestrichen V corr 17 ἔχων V 21 Μαρίαν τὴν *] τὴν Μαρίαν V M 22 ἐμ-
βηθλεὲμ M | vor γενεαλογίας + <τῆς>? *

Τιβεριίου Καίσαρος· καὶ τὰ ἐξῆς. ἐντεῦθεν οὖν οὗτος ἄρχεται καὶ 6
οὐ καθ' εἰρμὸν πάλιν ἐπιμένει, ἀλλὰ τὰ μὲν ὡς προείπον παρακόπτει,
τὰ δὲ προστίθῃσιν ἄνω κάτω, οὐκ ὀρθῶς βαδίζων ἀλλὰ ἐρραδιουργη-
μένως τὰ πάντα περινοστεύων, καὶ ἔστιν·

5 ᾠ. Ὑπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεὶ καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ
καθαρισμοῦ σου. καθὼς προσέταξε Μωυσῆς· ἵνα ἡ μαρτύριον τοῦτο
ὑμῖν· ἀνθ' οὗ εἶπεν ὁ σωτὴρ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς·

β. Ὑνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι
ἁμαρτίας ἐπὶ τῆς γῆς·

10 γ. Ὑκὺριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου·

δ. ὙΙούδαν Ἰσκαριώτην, ὃς ἐγένετο προδότης· ἀντὶ δὲ τοῦ ὕκατέβη
μετ' αὐτῶν· ἔχει ὕκατέβη ἐν αὐτοῖς·

ε. ὙΚαὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτει ἄπτεσθαι αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς ἐπάρας
τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ· καὶ τὰ ἐξῆς·

15 ζ. ὙΚατὰ τὰ αὐτὰ ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες ὑμῶν·

η. ὙΛέγω δὲ ὑμῖν, τσαύτην πίστιν οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ εὔρον·

θ. Παρηλλαγμένον τό ὕμακάριος ὃς οὐ μὴ σκανδαλισθῆ ἐν ἐμοί·
εἶχε γὰρ ὡς πρὸς Ἰωάννην·

20 ι. ὙΑὐτός ἐστι περὶ οὗ γέγραπται· ἰδοὺ, ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν
μου πρὸ προσώπου σου·

5 Luk. 5, 14; vgl. Tertullian adv. Marc. IV 9 *vade ostende te sacerdoti et offer
munus quod praecepit Moyses . . . ut sit vobis in testimonium* — 8 Luk. 5, 24 —
10 Luk. 6, 5 — 11 Luk. 6, 16f — 13 Luk. 6, 19a. 20a — 15 Luk. 6, 23c; vgl.
Tertullian adv. Marc. IV 15 *secundum haec . . . faciebant prophetis patres eorum* —
16 Luk. 7, 9b; vgl. Tertullian adv. Marc. IV 18 *professus est talem se fidem nec in
Israële invenisse* — 17 Luk. 7, 23. Trotz Zahn S. 463 meint Epiph. nur, daß
Marcion das Wort verkehrt gedeutet habe: *er hatte es (= er nahm es) als
gegen Johannes gerichtet*. In der refut. S. 127, 5 hat Epiph. seine eigene Bemerkung
nicht mehr verstanden. — Wie Marcion die Beziehung auf Johannes deutlich
machte, ob durch Streichung von v. 22b oder durch Voranstellung von v. 23 vor
22b, bleibt dunkel. — 19 Luk. 7, 27; vgl. Tertullian adv. Marc. IV 18 *ingrens
etiam scriptum super illo: ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam* Ada-

V M 5—20 vgl. S. 125, 2ff. 19f. 25f 126, 1f. 12f. 19f. 25f 127, 3f. 20f

3f ἐρραδιουργημένος aus ῥεραδιουργημένως V corr 4 τὰ < V 5 προσ-
ένεγκε aus προσενέγκαι V corr 7 ἀνθ' οὗ — αὐτοῖς < S. 125, 4 11 Ἰσκαριώτην
S. 126, 1. 3] Ἰσκαριώθ VM | ἀντὶ δὲ τοῦ S. 126, 1f] ἀντὶ τοῦ δὲ VM 12 ἔχει <
S. 126, 2 13 mit καὶ αὐτὸς ἐπάρας beginnen VM schon das κεφάλαιον ζ, anders
S. 126, 12ff 14 καὶ τὰ ἐξῆς S. 126, 13] < VM 16 δὲ < S. 126, 25 | τοιαύτην
Zahn, nach S. 126, 25] 17 οὐ μὴ *, nach S. 127, 3] ἐὰν μὴ VM 19f ἰδοὺ —
προσώπου als κεφάλαιον ι gezählt VM; richtig S. 127, 20

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

$\overline{\iota\eta}$. Ἐκ τῆς νεφέλης φωνή· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός·.

$\overline{\iota\theta}$. Ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου· εἶχε δὲ παρὰ τό »οὐκ ἠδυνήθησαν ἐκβαλεῖν αὐτό· »καὶ πρὸς αὐτούς· ὦ γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν;·

5 $\overline{\kappa\alpha}$. Ὁ γὰρ υἱός τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων·.

$\overline{\kappa\beta}$. Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε, τί ἐποίησε Δαβὶδ· εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ·.

10 $\overline{\kappa\gamma}$. Ἐὐχαριστῶ σοι, κύριε τοῦ οὐρανοῦ· οὐκ εἶχεν δέ »καὶ τῆς γῆς·, οὔτε »πάτερ· εἶχεν. ἐλέγχεται δέ· κάτω γὰρ εἶχεν »ναί, ὁ πατήρ·.

$\overline{\kappa\delta}$. Εἶπεν τῷ νομικῷ »ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται;· καὶ ἀποκριθεὶς μετὰ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ νομικοῦ εἶπεν »ὀρθῶς εἶπες. τοῦτο ποίει, καὶ ζήση·. |

D 317

15 $\overline{\kappa\epsilon}$. Καὶ εἶπεν »τίς ἐξ ὑμῶν ἔξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου, αἰτῶν τρεῖς ἄρτους;· καὶ λοιπὸν »αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται. τίνα γὰρ ἐξ ὑμῶν τὸν πατέρα υἱὸς αἰτήσῃ ἰχθὺν καὶ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ ἢ ἀντὶ ὄου σκορπίου; εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ οἴδατε δόματα ἀγαθὰ, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατήρ;·

20 $\overline{\kappa\zeta}$. Παρακέκοπται τὸ περὶ Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. εἶχεν γὰρ »ἡ γενεὰ αὕτη, σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ·. οὐκ εἶχεν δὲ περὶ Νινευῆ καὶ βασιλείσσης νότου καὶ Σαλομῶνος.

$\overline{\kappa\eta}$. Ἀντὶ τοῦ »παρέρχεσθε τὴν κρίσιν τοῦ θεοῦ· εἶχεν »παρέρχεσθε τὴν κλήσιν τοῦ θεοῦ·.

1 Luk. 9, 35; vgl. Tertullian adv. Marc. IV 22 *hoc scilicet intelligi voluit vox illa de caelo: hic est filius meus dilectus, hunc audite; id est non Moysen iam et Heliam* — 2 Luk. 9, 40. 41; vgl. Tertullian adv. Marc. IV 23 *stet Christus Marcionis et exclamet: o genitura incredula, quousque ero apud vos, quousque sustinebo vos?* — 5 Luk. 9, 44b — 7 Luk. 6, 3; vgl. Tertullian adv. Marc. IV 12 *quasi de exemplo David introgressi sabbatis templum* — 9 Luk. 10, 21; vgl. Tertullian adv. Marc. IV 25 *gratias enim, inquit, ago et confiteor, domine caeli, quod ea quae erant abscondita sapientibus et prudentibus revelaveris parvulis* — 12 Luk. 10, 26. 28 — 15 Luk. 11, 5. 9a. 11. 12. 13; vgl. Tertullian adv. Marc. IV 26 — 20 Luk. 11, 29. 30. 31 — 23 Luk. 11, 42; vgl. Tertullian adv. Marc. IV 27 *vocationem et dilectionem dei praelereuntes*

V M 1—24 vgl. S. 131, 18f. 27f 132, 1f. 6f. 14ff. 25ff 133, 6ff 135, 4ff. 21f

7 ἀνέγνωτε, τε auf Rasur V^{corr} 17 αἰτήσας S.133,8 18 ἡ] καὶ S.133,9 20 παρακέκοπται S. 135, 4] περικέκοπται VM 21f Νινευῆ καὶ < S.135,6 23 παρέρχεσθαι beidemal VM ebenso S. 135, 21f | θεοῦ nachgetragen V^{corr} | εἶχεν < S.135, 21

$\overline{\kappa\zeta}$. »Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνήματα τῶν προφητῶν καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς«.

$\overline{\kappa\eta}$. Οὐκ εἶχεν »διὰ τοῦτο εἶπεν ἡ σοφία τοῦ θεοῦ· ἀποστέλλω εἰς αὐτούς προφήτας« καὶ περὶ αἵματος Ζαχαρίου καὶ Ἀβελ καὶ τῶν
5 προφητῶν | ὅτι ἐκζητηθήσεται ἐκ τῆς γενεᾶς ταύτης. P314

$\overline{\kappa\theta}$. »Λέγω τοῖς φίλοις μου· μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα, φοβήθητε δὲ τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι ἔχοντα ἐξουσίαν | βαλεῖν εἰς γέενναν«. οὐκ εἶχεν δέ »οὐχὶ πέντε στρουθία ἄσσα- Ö574
ρίων δύο πωλοῦνται καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον
10 τοῦ θεοῦ«.

$\overline{\lambda}$. Ἀντὶ τοῦ »ὁμολογήσει ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ« »ἐνώπιον τοῦ θεοῦ« λέγει.

$\overline{\lambda\alpha}$. Οὐκ ἔχει τό »ὁ θεὸς ἀμφιέννυσι τὸν χόρτον«.

$\overline{\lambda\beta}$. »Ἑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρήζετε τούτων«, τῶν σαρκι-
15 κῶν δῆ.

$\overline{\lambda\gamma}$. »Ζητεῖτε δὲ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν«.

$\overline{\lambda\delta}$. Ἀντὶ τοῦ »ὁ πατὴρ ὑμῶν« »ὁ πατήρ« εἶχεν. |

D318

1 Luk. 11, 47; vgl. Tertullian adv. Marc. IV 27 *vae aedificent prophetis monimenta interemptis a patribus eorum* — 3 Luk. 11, 49. 51. 50 — 6 Luk. 12, 4a. 5b. 6; vgl. Tertullian adv. Marc. IV 28 *dehinc conversus ad discipulos: dico autem, inquit, vobis amicis, nolite terreri ab eis qui vos so'ummodo occidere possunt nec post hoc ullam in vobis habent potestatem* — 11 Luk. 12, 8; vgl. Tertullian adv. Marc. IV 28 *dico enim vobis, omnis qui confitebitur in me coram hominibus, confitebor in illo coram deo* — 13 Luk. 12, 28; vgl. Tertullian adv. Marc. IV 29 *si quasi derogator creatoris non vult de eiusmodi frivolis cogitari de quibus nec corvi nec lilia laborent . . . paulo post parebit. interim, cur illos modicae fidei incusat* — 14 Luk. 12, 30b; vgl. Tertullian adv. Marc. IV 29 *scit autem pater opus esse haec vobis* — 16 Luk. 12, 31; vgl. Tertullian adv. Marc. IV 29 *quaerite enim inquit, regnum dei et haec vobis adicientur* — 18 Luk. 12, 32

V M 1—18 vgl. S. 136, 8f 137, 1ff. 9ff 138, 14f. 20. 26f 139, 1f. 14

1 μνημεῖα S. 136, 8 3 ἀποστελ///ῶ, λ ausradiert V corr ἀποστελῶ M 5 ἐκ] ἀπὸ S. 137, 3 6 λέγω + δὲ S. 137, 9, aber vgl. S. 137, 14; + ἐγὼ S. 137, 14 6f ἀποκτενόντων, ν darüber V corr 7 ἀποκτεῖναι] ἀποθανεῖν, durchgestrichen u. ἀποκτεῖναι am Rand gesetzt S. 137, 10 V corr 7f vor ἐξουσίαν + τὴν V S. 137, 11 9 πωλεῖται S. 137, 12 | καὶ < V M 11 lies ὁμολογήσω Zahn | τοῦ θεοῦ < S. 138, 14f 11f ἐνώπιον] ἐκεῖνος S. 138, 15 15 δῆ < S. 138, 27 16 δὲ < S. 139, 1

λε. Ἀντὶ τοῦ »δευτέρῃ ἢ τρίτῃ φυλακῇ« εἶχεν »ἐσπερινῇ φυλακῇ«.

λς. »Ἦξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου καὶ διχοτομήσει αὐτὸν καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει«.

λζ. »Μὴ ποτε κατασύρη σε πρὸς τὸν κριτὴν καὶ ὁ κριτὴς παρα-
5 δώσει σε τῷ πράκτορι«.

λη. Ἦν παρακεκομμένον ἀπὸ τοῦ »ἦλθόν τινες ἀναγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων, ὧν τὸ αἷμα συνέμιξε Πιλᾶτος μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν« ἕως ὅπου λέγει περὶ τῶν ἐν τῷ Σιλωὰμ δεκαοκτῶ ἀποθανόντων ἐν τῷ πύργῳ, καὶ τό »ἐὰν μὴ μετανοήσητε« καὶ (τὰ
10 ἐξῆς) ἕως τῆς παραβολῆς τῆς συκῆς, περὶ ἧς εἶπεν ὁ γεωργὸς ὅτι »σκάπτω καὶ βάλλω κόπρια καὶ ἐὰν μὴ ποιήσῃ, ἔκκοψον«.

λθ. »Ταύτην δὲ θυγατέρα Ἀβραάμ, ἣν ἔδησεν ὁ Σατανᾶς«.

μ. Παρέκοψε πάλιν τό »τότε ὄψεσθε Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰα-
κώβ καὶ πάντας τοὺς προφῆτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ«· ἀντὶ δὲ
15 τούτου ἐποίησεν »ὅτε πάντας τοὺς δικαίους ἴδητε ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους« — ἐποίησε δὲ »κρατουμένους« — »ἔξω«,
»ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων«.

μα. Παρέκοψε πάλιν τό »ἤξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ
ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ« καὶ τό »οἱ ἔσχατοι ἔσονται πρῶτοι«
20 καὶ τό »προσῆλθον οἱ Φαρισαῖοι λέγοντες, ἔξελθε καὶ πορεύου, ὅτι
Ἡρώδης σε θέλει ἀποκτεῖναι« καὶ τό »εἶπεν· πορευθέντες εἶπατε
τῇ | ἀλώπεκι ταύτῃ« ἕως ὅπου εἶπεν »οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπο- P 315
λέσθαι ἔξω Ἱερουσαλήμ« καὶ τό »Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτέ-

1 Luk. 12, 38 — 2 Luk. 12, 46; vgl. Tertullian adv. Marc. IV 29 *reverso domino
qua die non putaverit, hora qua non scierit, . . . segregabitur et pars eius cum infidelibus
ponetur* — 4 Luk. 12, 58b; vgl. Tertullian adv. Marc. IV 29 *nam et iudicem, qui
mittit in carcerem . . . in persona creatoris obtreptionis nomine disserunt* —
6—11 Luk. 13, 1—9 — 12 Luk. 13, 16 — 13—17 Luk. 13, 28; vgl. Tertullian
adv. Marc. IV 30 *ergo erit poena . . . , cum videbunt iustos introeuntes in regnum dei,
se vero detineri foris* — 18—S. 113, 4 Luk. 13, 29—35

V M 1—23 vgl. S. 139, 18f. 25f 140, 5f. 14ff. 29f 141, 3ff. 28 ff

1 keine Ziffer VM; daher von Z. 2 an die Zählung wieder in Ordnung |
ἐσπερινῇ φυλακῇ S. 139, 18f] ἐσπερινῇ φυλακῇ VM 4 κατασύρη] κατακρίνη
S. 140, 5 9 τό *] ὅτι VM 9f (τὰ ἐξῆς) * 11 vor σκάπτω + καὶ VM
12 ἦν S. 140, 29] < VM 13 τό S. 141, 3] < VM 15 ὅτε Corn. viell. besser
ὅταν Jül.] ὅτι VM ebenso S. 141, 5 17 vor ἐκεῖ + καὶ VM | ἐκεῖ am Rande
nachgetragen V corr | ἔσται S. 141, 7] ἔστιν VM 19 βασιλεία + μου M 20 οἱ
< S. 141, 30 21 εἶπεν < S. 142, 1 22 ὅπου S. 142, 2] ὅτου VM 23f ἀπο-
κτέγνουσα erstes ν auf Rasur V corr

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ἡμέραις Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου καὶ οὐκ ἐκαθαρίσθη εἰ μὴ Νεεμὰν ὁ Σύρος.

$\overline{\mu\theta}$. Ὑπεύσονται ἡμέραι, ὅταν ἐπιθυμήσητε ἰδεῖν μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

5 $\overline{\nu}$. Ὑπέ τις πρὸς αὐτόν· διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ὁ δὲ· μή με λέγε ἀγαθόν. εἷς ἐστὶν ἀγαθός ὁ θεός· προσέθετο ἐκεῖνος ὁ πατήρ· καὶ ἀντὶ τοῦ ὅτι τὰς ἐντολάς οἶδας· λέγει ὅτι τὰς ἐντολάς οἶδας.

$\overline{\nu\alpha}$. Ὑγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτόν τῇ Ἱεριχῶ τυφλὸς ἐβόα·
10 Ἰησοῦ υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. καὶ ὅτε ἰάθη, φησὶν· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. |

D 320

$\overline{\nu\beta}$. Παρέκοψε τὸ ὅτι παραλαβὼν τοὺς δώδεκα ἔλεγεν· ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τοῖς προφήταις περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. παραδοθήσεται γὰρ καὶ
15 ἀποκτανθήσεται καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται· ὅλα ταῦτα παρέκοψε.

$\overline{\nu\gamma}$. Παρέκοψεν τὸ κεφάλαιον τὸ περὶ τῆς ὄνου καὶ Βηθφαγῆ καὶ τὸ περὶ τῆς πόλεως καὶ τοῦ ἱεροῦ, | ὅτι γεγραμμένον ἦν ὅτι P 316

3 Luk. 17, 22 — 5 Luk. 18, 18. 19. 20; vgl. Tertullian adv. Marc. IV 36; S. 544, 16 Kroymann *interrogatus ab illo quodam, praeceptor optime, quid faciens vitam aeternam possidebo . . .* S. 544, 10 *sed quis optimus nisi unus, inquit, deus* Hippolyt refut. VII 31, 6; S. 217, 15f Wendland ὡς αὐτὸς ὁμολογεῖ· τί με λέγετε ἀγαθόν; εἷς ἐστὶν ἀγαθός Origenes de princ. II 5, 1 u. 5, 4; S. 133, 13 u. 138, 11 Kötschau *nemo bonus nisi unus deus pater* Adamantius de recta in deum fide II 17; S. 92, 24ff van de Sande Bakhuyzen — 9 Luk. 18, 35. 38. 42; vgl. Tertullian adv. Marc. IV 36; S. 545, 24ff Kroymann *cum igitur praetereuntem illum caecus audisset, cur exclamavit: Jesu, fili David, miserere mei? . . . fides, inquit, tua te salvum fecit* Adamantius de recta in deum fide IV 14; S. 200, 22ff van de Sande Bakhuyzen ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτόν εἰς Ἱεριχώ, καὶ τις τυφλὸς ἐπαιτῶν ἐκάθητο . . . καὶ ἐβόησε λέγων· Ἰησοῦ, υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με — 12 Luk. 18, 31—33 — 17 Luk. 19, 29ff. 46

V M 3—17 vgl. S. 144, 5f. 11ff. 22ff 145, 1ff. 10ff

1 εἰ μὴ am Rande nachgetragen V corr | Νεεμὰν aus Νεαιμὰν V corr
3 ἰδεῖν < S. 144, 5 6 ὁ δὲ S. 144, 12] < V M | λέγε S. 144, 12] λέγετε aus λέγεται V corr λέγετε M 6f ὁ θεός S. 144, 13] < V M 7 προσέθετο S. 144, 13] προσέθηκε V M | ἐκεῖνος S. 144, 13] τὸ ὅτι V M 9 αὐτόν S. 144, 22] < V M | Ἱερ|||ιχώ, ι aus ει V corr 14 γὰρ καὶ S. 145, 4] < V M 15 ἀναστήσεται] ἐγερωθήσεται S. 145, 4 17 τὸ περὶ S. 145, 10] < V M 18 ὅτι] διότι S. 145, 11

οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται, καὶ ποιεῖτε αὐτὸν σπήλαιον ληστῶν».

$\overline{\nu\delta}$. »Καὶ ἐζήτησαν ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας καὶ ἐφοβήθησαν».

5 $\overline{\nu\epsilon}$. Πάλιν ἀπέκοψε τὰ περὶ τοῦ ἀμπελῶνος τοῦ ἐκδεδομένου γεωργοῖς καὶ τό »τί οὖν ἐστὶ τό· λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες;»

$\overline{\nu\zeta}$. Ἀπέκοψε τό »ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροὶ Μωυσῆς ἐμήνυσε | 0578 ἐπὶ τῆς βάτου, καθὼς λέγει κύριον τὸν θεὸν Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ 10 Ἰακώβ. θεὸς δὲ ἐστὶ ζώντων καὶ οὐχὶ νεκρῶν».

$\overline{\nu\eta}$. Οὐκ εἶχε ταῦτα »ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροὶ καὶ Μωυσῆς ἐμήνυσε λέγων θεὸν Ἀβραὰμ καὶ θεὸν Ἰσαὰκ καὶ θεὸν Ἰακώβ θεὸν ζώντων».

$\overline{\nu\theta}$. Πάλιν παρέκοψε τό »θριξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ 15 ἀπόληται».

$\overline{\nu\delta}$. Πάλιν παρέκοψε ταῦτα »τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη» καὶ τὰ ἐξῆς, διὰ τὰ ἐπιφερόμενα ἐν τῷ ῥητῷ »ἕως πληρωθῆ πάντα τὰ γεγραμμένα».

$\overline{\xi}$. »Συνελάλησε τοῖς στρατηγοῖς τὸ πῶς αὐτὸν παραδῶ αὐτοῖς».

20 $\overline{\xi\alpha}$. »Καὶ εἶπεν τῷ Πέτρῳ καὶ τοῖς λοιποῖς· ἀπελθόντες ἐτοιμάσατε ἵνα φάγωμεν τὸ Πάσχα».

$\overline{\xi\beta}$. »Καὶ ἀνέπεσε, καὶ οἱ δώδεκα ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ καὶ εἶπεν· ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ Πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν».

25 $\overline{\xi\gamma}$. Παρέκοψε τό »λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ φάγω αὐτὸ ἀπάρτι, ἕως ἂν πληρωθῆ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ».

D321

3 Luk. 20, 19 — 5 Luk. 20, 9ff. 17 — 8 Luk. 20, 37f — 11 Luk. 20, 37f (die Wiederholung sucht Epiph. in der refut. 47 vergeblich zu begründen) — 14 Luk. 21, 18 — 16 Luk. 21, 21f — 19 Luk. 22, 4 — 20 Luk. 22, 8 — 22 Luk. 22, 14f; vgl. Tertullian adv. Marc. IV 40 *concupiscentia concupivi pascha edere vobiscum, antequam patiar* — 25 Luk. 22, 16

V M 3—26 vgl. S. 145, 31f 146, 3ff. 10ff. 24ff 147, 1f. 5ff. 19f 148, 17f 149, 16ff 150, 3f

1 nach προσευχῆς nochmals μου, durchgestrichen V^{corr} | ποιεῖτε aus ποιῆται V^{corr} ποιῆτε M 5 τὰ περὶ S. 146, 3] τὴν V M 6 οὖν < M 8 vor Μωυσῆς + ὁ M 9 ἐπὶ *] περὶ V M ebenso S. 146, 11 | καθὼς] ὡς S. 146, 11 | κύριον] ὁ κύριος S. 146, 11 12f θεὸν ζώντων S. 146, 26] θεὸς ζώντων V M 17 τὰ ἐπιφερόμενα ἐν τῷ ῥητῷ S. 147, 6] τὸ ἐπιφερόμενον, < ἐν τῷ ῥητῷ V M 18 πάντα < S. 147, 7 19 vor τὸ + καὶ V M 25 γὰρ < S. 150, 3 26 ἂν S. 150, 4] < V M

ξδ. Παρέκοψε τό »ὄτε ἀπέστειλα ὑμᾶς, μή τινος ὑστερήσατε;«
καὶ τὰ ἐξῆς, διὰ τό »καὶ τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι, τό·
καὶ μετὰ ἀνόμων συνελογίσθη».

ξε. »Ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολὴν καὶ θεῖς τὰ γό-
5 νατα προσήχετο».

ξς. »Καὶ ἤγγισε καταφιλῆσαι αὐτὸν Ἰούδας καὶ εἶπεν».

ξζ. Παρέκοψεν ὃ ἐποίησε Πέτρος, ὅτε ἐπάταξε καὶ ἀφείλετο τὸ
οὐς τοῦ δούλου τοῦ ἀρχιερέως.

ξη. »Οἱ συνέχοντες ἐνέπαιζον δέροντες καὶ τύπτοντες καὶ λέ-
10 γοντες· προφήτευσον τίς ἐστὶν ὁ παῖσας σε;«

ξθ. Προσέθετο μετὰ τό »τοῦτον εὐρομεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος«
»καὶ καταλύοντα τὸν νόμον καὶ τοὺς προφήτας». | P317

ο. Προσθήκη μετὰ τό »κελεύοντα φόρους μὴ δοῦναι« »καὶ ἀπο-
στρέφοντα τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα».

15 οα. »Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Κρανίου τόπος ἐσταύ-
ρωσαν αὐτὸν καὶ διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος».

οβ. Παρέκοψε τό »σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔση ἐν τῷ παραδείσῳ».

ογ. »Καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλη ἐξέπνευσεν».

οδ. »Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσήφ, καθελὼν τὸ σῶμα ἐνετύλιξε
20 σινδόνι καὶ ἔθηκεν ἐν μνήματι λαξευτῷ».

οε. »Καὶ ὑποστρέψασαι αἱ γυναῖκες ἠσύχασαν τὸ σάββατον κατὰ
τὸν νόμον». | Ö580

1 Luk. 22, 35. 37 — 4 Luk. 22, 41 — 6 Luk. 22, 47f — 7 Luk. 22, 50 —
9 Luk. 22, 63f — 11 Luk. 23, 2 — 13 Luk. 23, 2 — 15 Luk. 23, 33a. 34b. 44;
vgl. Tertullian adv. Marc. IV 42; S. 563, 25ff Kroymann *sed et duo scelesti circum-*
figuntur illi . . . vestitum plane eius a militibus divisum, partim sorte concessum
Marcion abstulit . . . . caeterum adversario laeso caelum luminibus floruisset —
17 Luk. 23, 43 — 18 Luk. 23, 46; vgl. Tertullian adv. Marc. IV 42; S. 564, 22
Kroymann *vociferatur ad patrem ut et moriens ultima voce prophetas adimpleret*
hoc dicto expiravit — 19 Luk. 23, 50. 53; vgl. Tertullian adv. Marc. IV 42;
S. 565, 10 Kroymann *de Pilato postulatum, . . de patibulo detractum, . . sindone*
involutum, . . sepulcro novo conditum — 21 Luk. 23, 56

V M 1—22 vgl. S. 150, 14ff. 20f. 29 151, 3f. 11f. 18f 152, 1f. 15ff 153, 1ff. 7. 12f. 19f

2 τό¹ < M 4 βολή V 6 Ἰούδας S. 150, 29] < V M 7 δ S. 151, 3]
τὸ V M 8 τοῦ δούλου τοῦ ἀρχιερέως S. 151, 4] < V M 9 καὶ² S. 151, 12]
< V M 11 τό *] τοῦτο V M, ebenso S. 151, 18 13 μετὰ < S. 152, 1 | καὶ]
τὸ S. 152, 2 16 αὐτοῦ S. 152, 16] < V M 19 καὶ < S. 153, 12 20 σινδόνι
S. 153, 13] < V M 21 αἱ γυναῖκες S. 153, 19] < V M

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

λείψανα μὲν τοῦ ἀληθινοῦ εὐαγγελίου *, εἰ δεῖ τὰ ἀληθῆ λέγειν, ὅμως
δὲ τὰ πάντα δεινῶς μηχανευσάμενος ἐνόθευσεν. |

P 318

Τῆς πρὸς Ῥωμαίους, παρ' αὐτῶ δ, ἐν δὲ τῶ ἀποστολικῶ ᾱ.

ᾱ (κῆ). »Ὅσοι ἀνόμως ἤμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται, καὶ ὅσοι
5 ἐν νόμῳ ἤμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται. οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ
νόμου δίκαιοι παρὰ τῶ θεῶ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου δικαιωθή-
σονται.«.

β (κθ). »Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον πράσσης· ἐὰν δὲ
παραβάτης νόμου ᾖ, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν«. |

D 323

10 γ (λ). »ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν
τῶ νόμῳ.«.

δ (λα). »Ἐτι γὰρ Χριστὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν ἔτι κατὰ καιρὸν
ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανεν.«.

15 ε (λβ). »Ὡστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία καὶ δικαία
καὶ ἀγαθή.«.

ζ (λγ). »Ἴνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῆ ἐν ἡμῖν«. |

Ö 582

ζ (λδ). »Τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῶ
πιστεύοντι.«.

η (λε). »Ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν πλησίον νόμον πεπλήρωκε.«.

4 Röm. 2, 12f — 8 Röm. 2, 25; vgl. Origenes comment. in ep. ad Rom. 1. II; VI 136f Lommatzsch *Marcion sane cui per allegoriam nihil placet intelligi, quomodo exponat quod dicit apostolus circumcisionem prodesse, omnino non inveniet* — 10 Röm. 2, 20b — 12 Röm. 5, 6 — 14 Röm. 7, 12; vgl. Tertullian adv. Marc. V 13; S. 622, 7 Kroymann *lex sancta et praeceptum eius iustum et bonum* Adamantius de recta in deum fide II 20; S. 108, 7 van de Sande Bakhuyzen — 16 Röm. 8, 4 — 17 Röm. 10, 4; vgl. Tertullian adv. Marc. V 14; S. 624, 12 Kroymann *finis etenim legis Christus in iustitiam omni credenti* — 19 Röm. 13, 8b; vgl. Tertullian adv. Marc. V 14; S. 626, 15 Kroymann *diliges proximum tanquam te. hoc legis supplementum . . . si vero evangelium Christi hoc praecepto adimpletur*

V M 4—19 vgl. S. 175, 26ff 176, 16ff. 28f 177, 5f. 14f. 26f 178, 1f. 11f

1 * <εὐρίσκειται> * 4 die zweite, in Klammern beigefügte Zahl, in V M einfach neben die erste gesetzt, bezieht sich auf die Reihenfolge innerhalb von Marcions ἀποστολικόν 5 ἐννόμως V 6 τοῦ < S. 175, 28

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς $\bar{\alpha}$, <παρ' αὐτῶ $\bar{\epsilon}$ >, παρ' ἡμῖν δὲ $\bar{\eta}$.

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς $\bar{\beta}$, <παρ' αὐτῶ $\bar{\zeta}$ >, παρ' ἡμῖν δὲ $\bar{\theta}$.

Τῆς πρὸς Ἐφεσίους, <παρ' αὐτῶ $\bar{\xi}$ >, παρ' ἡμῖν δὲ $\bar{\epsilon}$.

$\bar{\alpha}$ ($\bar{\lambda\zeta}$). »Μνημονεύοντες ὑμεῖς ποτε τὰ ἔθνη, οἱ λεγόμενοι ἀκρο-
5 βυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, ὅτι ἦτε
τῶ καιρῶ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας
τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ
ἔχοντες καὶ ἄθεοι ἐν τῶ κόσμῳ· νυνὶ δὲ ἐν Χριστῶ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ
ποτὲ ὄντες μακρὰν ἐγενήθητε ἐγγὺς ἐν τῶ αἵματι αὐτοῦ. αὐτὸς γάρ
10 ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὃ ποιήσας τὰ ἀμφοτέρωθεν ἐν καὶ τὰ ἐξῆς.

$\bar{\beta}$ ($\bar{\lambda\zeta}$). »Διὸ λέγει· ἔγειρε ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ νεκρῶν <καὶ>
ἐπιφάνσει σοὶ ὁ Χριστός».

$\bar{\gamma}$ ($\bar{\lambda\eta}$). »Ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ
καὶ τὴν μητέρα καὶ κολληθήσεται τῇ γυναικὶ καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς
15 σάρκα μίαν» παρὰ τὸ »τῇ γυναικί». | |

P 319
D 324

<Τῆς> πρὸς Κολασσαεῖς, <παρ' αὐτῶ $\bar{\eta}$ >, παρ' ἡμῖν δὲ $\bar{\xi}$.

$\bar{\alpha}$ ($\bar{\lambda\theta}$). »Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει ἢ ἐν
μέρει ἑορτῆς ἢ νεομηνίας καὶ σαββάτων, ὃ ἐστὶ σκιά τῶν μελλόντων».

4—10 Ephes. 2, 11—14; vgl. Tertullian adv. Marc. V 17; S. 636, 2ff Kroy-
mann *memores vos aliquando nationes in carne, qui appellamini praeputium ab ea
quae dicitur circumcisio in carne manu facta, quod essetis illo in tempore sine
Christo, alienati a conversatione Israhelis et peregrini testamentorum et promissionis
eorum, spem non habentes et sine deo in mundo . . . at nunc, inquit, in Christo vos
qui eratis longe facti estis prope in sanguine eius . . . ipse est, inquit, pax nostra,
qui fecit duo unum* Adamantius de recta in deum fide II 18; S. 96, 24ff van de
Sande Bakhuyzen — 11 Ephes. 5, 14 — 13 Ephes. 5, 31; vgl. Tertullian adv. Marc.
V 18; S. 641, 7 Kroymann *propter hanc relinquet homo patrem et matrem et erunt
duo in carne una* — 17 Kol. 2, 16; vgl. Tertullian adv. Marc. V 19; S. 645, 27 Kroy-
mann *nemo vos iudicet in cibo et potu et in parte diei festi et neomeniae et sabbati,
quae est umbra futurorum*

V M 4—18 vgl. S. 178, 28ff 179, 25 180, 22ff 181, 9ff

1 <παρ' αὐτῶ $\bar{\epsilon}$ > * 2 <παρ' αὐτῶ $\bar{\zeta}$ > * 3 Τῆς *] ἡ VM | <παρ' αὐτῶ $\bar{\xi}$ > *
4 μνημονεύετε S. 178, 28 | μνημονεύοντες + <ὅτι>? Zahn 5 ὅτι S. 179, 1]
< VM 9 ἐν < S. 179, 4, aber vgl. Z. 17 u. 23 11 καὶ ἀνάστα ἐκ νεκρῶν
S. 179, 25f] < VM | <καὶ> * 13 τούτου] τοῦ S. 180, 22 16 <Τῆς> * | παρ'
αὐτῶ $\bar{\xi}$ > * 18 ἐν ἑορτῇ ἢ ἐν νεομηνίᾳ καὶ σαββάτῳ S. 181, 10, aber vgl. Z. 18

Πρὸς Φιλήμονα, <παρ' αὐτῶ> $\bar{\theta}$, παρ' ἡμῖν δὲ $\bar{\iota}\gamma$ ἢ καὶ $\bar{\iota}\delta$.

Πρὸς Φιλιππησίους, <παρ' αὐτῶ> $\bar{\iota}$, παρ' ἡμῖν δὲ $\bar{\zeta}$.

<Τῆς> πρὸς Λαοδικεῖς <παρ' αὐτῶ> $\bar{\iota}\alpha$.

$\bar{\alpha}$ (< $\bar{\mu}$ >). »Εἷς κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα, εἷς θεὸς καὶ πατὴρ
5 πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν παῖσιν«.

Ἀπὸ τῆς πρὸς Γαλάτας, <παρ' αὐτῶ> $\bar{\alpha}$, παρ' ἡμῖν δὲ $\bar{\delta}$.

$\bar{\alpha}$. »Μάθετε ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται. ὅσοι γὰρ ὑπὸ νόμον, ὑπὸ κατάραν εἰσίν· ὁ δὲ ποιήσας αὐτὰ ζήσεται ἐν αὐτοῖς«.

$\bar{\beta}$. »Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμᾶμενος ἐπὶ ξύλου«. »ὁ δὲ ἐκ τῆς
10 ἐπαγγελίας, διὰ τῆς ἐλευθέρως«. | Ö584

$\bar{\gamma}$. »Μαρτύρομαι δὲ πάλιν ὅτι ἄνθρωπος περιτετμημένος ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον πληρῶσαι«.

< $\bar{\delta}$ > Ἀντὶ τοῦ »μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ« ἐποίησε
»δολοῖ«.

15 < $\bar{\epsilon}$ > »Ὁ γὰρ πᾶς νόμος ὑμῖν πεπλήρωται· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν«.

< $\bar{\zeta}$ > »Φανερὰ δὲ ἐστὶ τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστι πορνεία ἀκαθαρσία ἀσέλγεια εἰδωλολατρεία φαρμακεία ἔχθραι ἔρεις ζῆλοι θυμοὶ ἐριθείαι διχοστασίαι αἰρέσεις φθόνοι μέθαι κῶμοι, ἃ προ-
20 λέγω ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν«. | D 325

4 = Ephes. 4, 5f; vgl. Adamantius de recta in deum fide II 19; S. 104, 14. 105, 12 van de Sande Bakhuyzen — 7 Gal. 3, 11b. 10a. 12b; vgl. Tertullian adv. Marc. V 3; S. 577, 10f Kroymann *fides in qua vivet iustus . . . si in lege maledictio est* — 9 Gal. 3, 13b; 4, 23b; vgl. Tertullian adv. Marc. V 3; S. 577, 19 Kroymann *maledictus omnis in ligno suspensus* V 4; S. 581, 15 *qui vero ex libera, per repromissionem* — 11 Gal. 5, 3 — 13 Gal. 5, 9 — 15 Gal. 5, 14; vgl. Tertullian adv. Marc. V 4; S. 583, 6ff Kroymann *tota enim, inquit, lex in vobis adimpleta est: diliges proximum tuum tanquam te* — 17—21 Gal. 5, 19—21

V M 4—21 vgl. S. 182, 13f 156, 2ff. 13f. 21f 157, 1f. 9f. 17ff

1 <παρ' αὐτῶ> * 2 <παρ' αὐτῶ> * 3 <Τῆς> * | <παρ' αὐτῶ> * 4 < $\bar{\mu}$ > *, vgl. S. 182, 13 | hinter βάπτισμα + εἷς Χριστός S. 182, 13, aber vgl. Z. 22 6 <παρ' αὐτῶ> * | $\bar{\delta}$] τετάρτης καὶ πρώτης ($\bar{\alpha}$ M) V M; die an die Spitze von Z. 7 gehörige Zahl $\bar{\alpha}$ ist hieher heraufgerutscht 7 ὅτι ὁ S. 156, 2] διότι, < ὁ V M 10 ἐλευθέρως S. 156, 14 V] ἐλευθερίας V M u. S. 156, 14 M 11 περιτεμνόμενος S. 156, 21 18 εἰδωλολατρεῖαι S. 157, 18 | φαρμακεῖαι S. 157, 18 19 φθόνοι S. 157, 19] φόννοι V M 19f ἃ προλέγω ὑμῖν < S. 157, 20

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

$\bar{\eta}$ ($\bar{\iota}\zeta$). »Μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ;«

$\bar{\theta}$ ($\bar{\iota}\xi$). »Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν ἔφαγον βρωμα καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν ἔπιον πόμα. ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας· ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός. ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν ἠυδόκησε. ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, πρὸς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, | καθὼς κακεῖνοι ἐπεθύμησαν. μηδὲ εἰδωλολάτραι D326 γίνεσθε, καθὼς τινες αὐτῶν, ὡς γέγραπται· ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν 10 καὶ πιεῖν καὶ ἀνέστησαν παίξιν. μηδὲ ἐκπειράζω|μεν τὸν Χριστόν«, Ö586 ἕως ὅπου λέγει »ταῦτα δὲ τυπικῶς συνέβαινε ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ ἡμῖν« καὶ τὰ ἑξῆς.

$\bar{\iota}$ ($\bar{\iota}\eta$). »Τί οὖν φημι; ὅτι ἱερόθυτον τί ἐστὶν ἢ εἰδωλόθυτον τί ἐστὶν; ἀλλ' ὅτι ἂ θύουσι, δαιμονίοις καὶ οὐ θεῷ«. προσέθετο δὲ ὁ 15 Μαρκίων τὸ ἱερόθυτον.

$\bar{\iota}\alpha$ ($\bar{\iota}\theta$). »Ἄνθρω οὐκ ὀφείλει κομᾶν, δόξα καὶ εἰκὼν θεοῦ ὑπάρχων«.

$\bar{\iota}\beta$ ($\bar{\kappa}$). »Ἀλλὰ ὁ θεὸς συνεκέρασε τὸ σῶμα«.

$\bar{\iota}\gamma$ ($\bar{\kappa}\alpha$). Πεπλανημένως ὁ Μαρκίων <μετὰ τὸ> »ἀλλὰ ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους τῷ νοῦ μου λαλῆσαι« προσέθετο »διὰ τὸν νόμον«. | P321

20 $\bar{\iota}\delta$ ($\bar{\kappa}\beta$). »Ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέροις λαλήσω πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον«.

1 I Kor. 9, 9; vgl. Tertullian adv. Marc. V 7; S. 595, 16 Kroymann *numquid de bubus pertinet ad dominum* — 2—12 I Kor. 10, 1—9a. 11; vgl. Tertullian adv. Marc. V 7; S. 595, 25ff Kroymann *in petram offendit . . . , de qua bibebant in solitudine patres nostri. si enim petra illa Christus fuit . . . haec autem exempla nobis sunt facta . . . haec autem quemadmodum evenerunt illis, scripta sunt ad nos commonendos, in quos fines aeorum decucurrerunt* Adamantius de recta in deum fide II 18; S. 98, 23ff u. 94, 9f — 13 I Kor. 10, 19f — 16 I Kor. 11, 7 (15); vgl. Tertullian adv. Marc. V S; S. 597, 4 Kroymann *vir enim non debet caput velare cum sit dei imago* Adamantius de recta in deum fide V 23; S. 224, 1 van de Sande Bakhuyzen — 17 I Kor. 12, 24; vgl. Adamantius de recta in deum fide II 19; S. 104, 29 van de Sande Bakhuyzen — 18 I Kor. 14, 19 — 20 I Kor. 14, 21; vgl. Tertullian adv. Marc. V 8; S. 600, 3 Kroymann *et si quod in lege scriptum esset commemorat, in aliis linguis et in aliis labiis locuturum*

V M 1—21 vgl. S. 163, 24. 28ff 165, 15ff 166, 1. 8ff 170, 12f

1 μέλλει, λ ausradiert V corr μέλλει M 3 ὑμῶν S. 163, 29 4f καὶ πάντες — πόμα S. 164, 1f] < V M 6 ἀλλὰ V M 8 καὶ ἐκεῖνοι S. 164, 5 9 ὡς] καθὼς S. 164, 6 11 ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ S. 164, 9] < V M 13 ἢ εἰδωλόθυτον τί ἐστὶν < M 14f προσέθετο δὲ — ἱερόθυτον S. 165, 17] < V M 18 ὁ Μαρκίων S. 168, 8] < V M | <μετὰ τὸ> * 19 προσέθετο *, vgl. S. 169, 23f] ἑτέρως δὲ V M u. S. 168, 9 20 ἐν³ < S. 170, 13

$\bar{\iota}\epsilon$ ($\bar{\kappa}\gamma$). »Αἱ γυναῖκες ἐν ἐκκλησίᾳ σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτρέπεται αὐταῖς λαλεῖν· ἀλλ' ὑποτασσέσθωσαν, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει«.

$\bar{\iota}\zeta$ ($\bar{\kappa}\delta$). Περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν· »γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ 5 εὐαγγέλιον, ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν«. καὶ ὅτι »εἰ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, μάταιον« καὶ τὰ ἑξῆς. »οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε«, »ὅτι Χριστὸς ἀπέθανε καὶ ἐτάφη καὶ ἐγήγερται τῇ 10 τρίτῃ ἡμέρᾳ«. »ὅταν δὲ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος· κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῆκος«.

10 Τῆς πρὸς Κορινθίους $\bar{\beta}$, παρ' αὐτῶ δὲ καὶ παρ' ἡμῖν $\bar{\gamma}$.

$\bar{\alpha}$ ($\bar{\kappa}\epsilon$). »Ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν αὐτῶ τὸ ναί· διὸ καὶ δι' αὐτοῦ τὸ ἀμὴν τῶ θεῶ«.

$\bar{\beta}$ ($\bar{\kappa}\zeta$). »Οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ Χριστὸν | Ἰησοῦν κύ- D327 ριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦ, ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ 15 σκότους φῶς λάμπει«.

$\bar{\gamma}$ ($\bar{\kappa}\xi$). »Ἐχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν«. ἐξέκοψεν δὲ τὸ »κατὰ τὸ γεγραμμένον«.

Αὕτη ἡ νενοθευμένη τοῦ Μαρκίωνος σύνταξις, ἔχουσα μὲν χα- 9 ρακτῆρα καὶ τύπον τοῦ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγελίου, καὶ Παύλου τοῦ 20 ἀποστόλου οὐχ ὅλον, οὐ πασῶν τῶν αὐτοῦ ἐπιστολῶν, ἀλλὰ μόνον 10 τῆς πρὸς Ῥωμαίους καὶ τῆς πρὸς Ἐφεσίους καὶ <τῆς> πρὸς Κολασσαεῖς καὶ τῆς πρὸς Λαοδικεῖς καὶ [ἀπὸ] τῆς πρὸς Γαλάτας καὶ τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης καὶ δευτέρας καὶ τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτης καὶ δευτέρας καὶ τῆς πρὸς Φιλήμονα καὶ <τῆς> πρὸς Φιλιπ-

1 I Kor. 14, 34; vgl. Tertullian adv. Marc. V 8; S. 600, 8 Kroymann *praescribens silentium mulieribus in ecclesia . . . ex lege accipit subiciendae feminae auctoritatem* Adamantius de recta in deum fide II 18; S. 96, 12 van de Sande Bakhuyzen — 4—9 I Kor. 15, 1. 17. 11. 3f. 54f — 11 II Kor. 1, 20; vgl. Adamantius de recta in deum fide II 18; S. 98, 6 van de Sande Bakhuyzen — 13 II Kor. 4, 5. 6a; vgl. Tertullian adv. Marc. V 11; S. 613, 23 Kroymann *quoniam deus qui dixit ex tenebris lucem lucescere* Adamantius de recta in deum fide II 19; S. 102, 12 van de Sande Bakhuyzen — 16 II Kor. 4, 13 — 20 vgl. die Aufzählung S. 105, 9ff

V M 1—17 vgl. S. 170, 26ff 171, 14ff 173, 11f 174, 3ff 175, 1ff

1 ἐκκλησίᾳ S. 170, 26] ταῖς ἐκκλησίαις V M 1f ἐπιτρέπεται S. 170, 27
2 ἀλλὰ S. 170, 27 9 εἰς νῆκος < S. 171, 20 11 ὅσαι γὰρ] πᾶσαι γὰρ αἱ
S. 173, 11 14 ὁ¹ < S. 174, 4 17 διὸ S. 175, 2] < V M 21 <τῆς> *
21f Κολασσαεῖς V 22 [ἀπὸ] * 24 <τῆς> * | πρὸς² < M

πησίους· καὶ τῆς πρὸς Τιμόθεον πρώτης καὶ δευτέρας καὶ (τῆς) πρὸς 11
 Τίτον καὶ τῆς πρὸς Ἑβραίους * τῶν ἐμφερομένων παρ' αὐτῶ, ὡς οὐ
 πληρεστάτων οὐσῶν, ἀλλὰ ὡς ἐν παραχαράξει. πανταχόθεν δὲ 12
 τὴν αὐτὴν σύνταξιν * ἐρραδιουργημένην | καὶ ἐν τισὶ λέξεσιν ἐπι- Ö588
 5 ποιήτως προσθήκην ἔχουσαν, οὐκ εἰς ὠφέλειαν, ἀλλὰ εἰς ἥσσονας καὶ
 ἐπιβλαβεῖς ξενολεξίας κατὰ τῆς ὑγιοῦς πίστεως ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐμβε-
 βροντημένου νοῦ ἢ βοσκήματος. | P322

Ταῦτα δὲ ἡμῖν πεπόνηται καὶ πεπολυπραγμόνηται ἐκ τῆς παρ' 13
 αὐτῶ προλελεγμένης γραφῆς, ἀποστόλου τε καὶ τοῦ κατὰ Λουκᾶν
 10 εὐαγγελίου, (ὅπως) εἰδέναι ἔχοιεν πάντες οἱ πειρώμενοι ἀντιλέγειν τῇ
 αὐτοῦ πλάνῃ, ὅτι τὰ μὲν παρηλλαγμένα ῥήματα κατὰ ῥαδιουργίαν
 ἐντέτακται, ὅσα δὲ οὐκ ἐμφέρεται ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις συληθέντα 14
 ὑπάρχει ὑπὸ τῆς αὐτοῦ τόλμης· ταῦτα γὰρ ἐδόκει ὁ κτηνώδης μόνα
 ἐναντία εἶναι [ἀντιλέγειν] τῇ αὐτοῦ ἐπιπλάστῳ διανοίᾳ.

15 Ἔστιν δὲ τρίτον ἡμῶν τῆς φιλοκαλίας * τὸ συναγαγεῖν ὅσα παρ' 15
 αὐτῶ τε καὶ παρ' ἡμῖν ἠΰρηται συνάξοντα καὶ ἔχοντα ἔμφασιν ἐν- D328
 σάρκου παρουσίας τῆς τοῦ σωτῆρος καὶ μαρτυρίας συμφωνίας τῆς
 καινῆς πρὸς παλαιὰν διαθήκην καὶ ὁμολογίας τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ ἐν
 τῷ εὐαγγελίῳ ὁμολογοῦντος τὸν θεὸν ποιητὴν οὐρανοῦ τε καὶ γῆς,
 20 αὐτόν τε λαλήσαντα ἐν νόμῳ καὶ ἐν προφήταις, ἴδιον δὲ τοῦτον εἶναι
 πατέρα αὐτοῦ. καὶ αὕτη μὲν τῆς προειρημένης ἡμῶν ὑποθέσεως ἢ 16
 σχολιοποιηθεῖσα σύντομος ὑπομνηματικὴ ἐξ ἀντιγράφων τοῦ Μαρ-
 κίου συντάξις πρὸς ἔπος ὡς ἐδάφιον ἡμῖν γεγραμμένη. ἵνα δὲ μὴ 17
 τὰ ἐν αὐτῇ δυσνόητα παρὰ τισὶ σκοτεινῶς ἀγνοούμενα ἐμφέρεται,
 25 αὐθις πάλιν τοὺς ἀριθμοὺς τῶν ἐπιγραφῶν, πρώτου φημί καὶ δευ-
 τέρου καὶ τρίτου κεφαλαίου, καθ' εἰρμόν ἐπιλύσω, δι' ἣν αἰτίαν
 ἐκάστη λέξις ἀνελέχθη καὶ ἐνταῦθα μετεβλήθη. ἄρξομαι δὲ τοῦ λέ-
 γειν οὕτως·

V M

1 καὶ τῆς] lies wohl τῆς δὲ * | (τῆς)² * 2 * ergänze etwa (ὅπως οὐκ
 ἐμφερομένων παρ' αὐτῶ, ἠκρωτηριασμένων δὲ καὶ) * 4 * (εἴρομεν) * | ἐρραδιουρ-
 γημένην, ρ drüber V corr 5 οὐκ εἰς, κ u. εἰ auf Rasur V corr | ἥσσονας, ἥσ auf
 Rasur V corr 7 † βοσκήματος] lies etwa (πεποιητευμένα) βοσκήματα * 8 πε-
 πολυπραγμόνηται, πε ausradiert V corr 10 (ὅπως) *, (ἵνα) Pet. | ἔχοιε M
 14 [ἀντιλέγειν] * 15 τῆς + γὰρ; nach ἡμῶν Punkt V | φιλοκαλίας] φιλο-
 νεικίας, aber getilgt u. φιλοκαλίας am Rand gesetzt V corr | * (ἔργον) *
 17 συμφωνίας τῆς nachgetragen V corr 19 vor γῆς + τῆς V 21 ὑμῶν V
 22 ὑπομνημαστικὴ V 23 προσέπως M

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

- Σχόλιον δ. Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, ὃς ἐγένετο προδότης. ἀντὶ δὲ τοῦ ἔκατέβη μετ' αὐτῶν ἔχει ἔκατέβη ἐν αὐτοῖς.

Ἐλεγχος δ. Ἰούδας Ἰσκαριώτης, ὃς ἐγένετο προδότης. τίνος, ἀ λέγε. πάντως τοῦ συλληφθέντος, ναὶ μὴν καὶ ἐσταυρωμένου καὶ ὅ πολλὰ πεπονθότος. πῶς οὖν συλληφθεὶς σταυροῦται ὁ μὴ ὑπὸ ἀφήν β ὑποπίπτων κατὰ τὸν σὸν λόγον, ὡς Μαρκίων; δόκησιν γὰρ εἶναι λέγεις. ἐλεγχθήσεται δὲ ἢ ὑπόνοιά σου ἀπὸ τοῦ γεγράφθαι Ἰούδαν c προδότην. προέδωκε γὰρ καὶ παρέδωκεν εἰς χεῖρας ἀνθρώπων τὸν ἑαυτοῦ δεσπότην. οὐδὲν δέ σε ὠνήσῃ τὸ ἔκατέβη ἐν αὐτοῖς λέγειν d
10 ἀντὶ τοῦ | ἔμετ' αὐτῶν. οὐ γὰρ δύνασαι φαντασίαν ὀρίζειν τὸν D330
παρὰ σοὶ καὶ ἀκοντὶ ὑστερον ὑπὸ ἀφήν πίπτοντα δεικνύμενον. | P324

Σχόλιον ε. Καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτει ἀπτεσθαι αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ τὰ ἐξῆς.

Ἐλεγχος ε. Πῶς πάλιν ὁ ὄχλος ἠδύνατο ἀψασθαι τοῦ ἀφήν μὴ
15 ἔχοντος; ποίους δὲ ὀφθαλμοὺς ἐπῆρεν εἰς οὐρανοὺς ὁ ἐκ σαρκὸς μὴ ἠρμοσμένος; ἀλλ' ἵνα δείξῃ ὅτι μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἀνθρω-
πος | Χριστὸς Ἰησοῦς, ἔχων τὰ ἀμφοτέρω, ἐξ ἀνθρώπων μὲν τὴν Ὀ592
σάρκα, ἐκ δὲ θεοῦ πατρὸς τὴν ἀόρατον οὐσίαν.

Σχόλιον ζ. Κατὰ τὰ αὐτὰ ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πα-
20 τέρες ὑμῶν.

Ἐλεγχος ζ. Εἰ προφητῶν μέμνηται, οὐκ ἀρνείται προφήτας· εἰ ἐκδικεῖ τὸν τῶν προφητῶν φόνον καὶ ὀνειδίζει τοὺς πεφονευκότας τε καὶ διώξαντας, οὐκ ἀλλότριος προφητῶν τυγχάνει, ἀλλὰ θεὸς αὐτῶν ὑπάρχει, ὁ τὴν σύστασιν αὐτῶν ποιούμενος.

Σχόλιον ζ. Λέγω δὲ ὑμῖν, τοσαύτην πίστιν οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ
25 ἠῦρον.

Ἐλεγχος ζ. Εἰ οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοιαύτην πίστιν εῦρον ὡς ἐν τῷ ἀπὸ ἐθνῶν ἐλθόντι ἑκατοντάρχη, ἄρα οὐ ψέγει τὴν τοῦ Ἰσραὴλ

1 Luk. 6, 16f — 12 Luk. 6, 19a. 20a — 16 vgl. I Tim. 2, 5 — 19 Luk. 6, 23c
— 25 Luk. 7, 9b

V M 1f vgl. S. 108, 11f 12f vgl. S. 108, 13f 19f vgl. S. 108, 15
25f vgl. S. 108, 16

1 Ἰσκαριώθ S. 108, 11 1f ἀντὶ τοῦ δὲ S. 108, 11 2 ἔχει S. 108, 12] < V M
3 lies Ἰούδαν Ἰσκαριώτην? * 4 πάντος M 5 συλληφθεὶς M 7 ἀπὸ *] ἀντὶ VM
11 καὶ ἀκοντὶ zu κακόν τι verändert, dann getilgt Vcorr κακόν τι M 13 καὶ
τὰ ἐξῆς < S. 108, 14 14 ὄχλος] ἔλεγχος u. + οὕτω εῦρον M 16 εἰρμοσμένος
VM 25 δὲ S. 108, 16] < V M | τοσαύτην] anders Z. 27

πίστιν. εἰ γὰρ ἀλλοτρίου θεοῦ ὑπῆρχεν καὶ οὐκ αὐτοῦ [καὶ] τοῦ αὐτοῦ πατρός, οὐκ ἂν ταύτης ἐποιεῖτο τὸν ἔπαινον.

Σχόλιον ἦ. Παρηλλαγμένον τὸ »μακάριος ὅς οὐ μὴ σκανδαλισθῆ ἔν ἐμοί«· εἶχε γὰρ ὡς πρὸς Ἰωάννην.

5 Ἐλεγχος ἦ. Κἂν τε πρὸς Ἰωάννην ἔχοι, κἂν τε πρὸς αὐτὸν **a**
τὸν σωτήρα, μακαρίζει τοὺς μὴ σκανδαλιζομένους, ἦτοι ἐν αὐτῷ ἦτοι
ἐν Ἰωάννη, ἵνα μὴ ἂ μὴ ἀκούωσι παρ' αὐτοῦ ἑαυτοῖς πλάσσονται.
ἔχει δὲ μείζονα θεωρίαν, δι' ἣν φύσει εἶρηκεν ὁ σωτήρ· ἵνα μή | τις **b** D 331
τὸν μείζονα ἐν γεννητοῖς γυναικῶν ὑπ' αὐτοῦ ταχθέντα Ἰωάννην,
10 καὶ αὐτοῦ τοῦ σωτήρος μείζονα νομίση διὰ τὸ καὶ αὐτὸν ἐκ γυναικὸς
γεγεννηθῆσθαι, ἀσφαλίζεται καὶ λέγει τό »καὶ μακάριος ὅς ἐὰν μὴ σκαν-
δαλισθῆ ἐν ἐμοί«. ὅθεν λέγει »ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ μείζων **c**
αὐτοῦ ἐστίν«. ἦν γὰρ ὁ σωτήρ τῷ χρόνῳ κατὰ τὴν ἀπὸ σαρκὸς
γέννησιν μικρότερος αὐτοῦ ἑξαμηνιαίῳ χρόνῳ, μείζων δὲ ἐν τῇ βασι-
15 λείᾳ, δῆλον ὡς θεὸς αὐτοῦ. οὐδὲν γὰρ ἦλθεν ὁ μονογενὴς ἐν κρυφῇ **d**
λαλήσαι ἢ καταψεύσασθαι τι τοῦ ἰδίου κηρύγματος. φάσκει | γὰρ ὅτι **P** 325
»οὐκ ἐν κρυφῇ λελάληκα, ἀλλὰ μετὰ παρηρησίας«. ἀλήθεια γὰρ ἐστίν,
ὡς λέγει »ἐγὼ ἢ ὁδὸς καὶ ἢ ἀλήθεια«. οὐδὲ τοίνυν ἢ ὁδὸς πλάνην
ἔχει οὔτε ἢ ἀλήθεια κρύπτουσα ἑαυτὴν λαλεῖ τὸ ψεῦδος.

20 Σχόλιον θ. »Αὐτός ἐστι περὶ οὗ γέγραπται· ἰδοὺ, ἀποστέλλω
τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου«.

Ἐλεγχος θ. Εἰ ἐπιγινώσκει ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ θεοῦ τὸν **a**
Ἰωάννην καὶ προγινώσκει, προγινώσκων δὲ ὑποδείκνυσι τοῖς βουλο-
μένοις εἰδέναι τὴν ἀλήθειαν ὅτι οὗτός ἐστι περὶ οὗ γέγραπται »ἀπο-
25 στέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου«, ἄρα ὁ γράψας καὶ εἰ- **b**
πὼν »ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσ|ώπου σου«, ὁ θεὸς ὁ **Ö** 594
αἰώνιος, ὁ ἐν τοῖς προφήταις λαλήσας καὶ ἐν νόμῳ, οὐκ ἀλλότριος
ἦν τοῦ ἰδίου υἱοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἀποστέλλει γὰρ αὐτοῦ τὸν ἄγγελον **c**

3 Luk. 7, 23 — 5f Epiph. hat hier den Sinn seines εἶχον πρὸς selbst nicht mehr verstanden; vgl. zu S. 108, 17 — 8 vgl. haer. 26, 7, 5f; I 284, 1ff — 9 vgl. Luk. 7, 28 — 12 Luk. 7, 28 — 17 vgl. Joh. 18, 20 — 18 Joh. 14, 6 — 20 Luk. 7, 27 — 26 Mal. 3, 1

V M 3f vgl. S. 108, 17f 13—15 in lat. Übersetzung bei Corderius, Catena in Luk. S. 209 20f vgl. S. 108, 19f

1 ὑπῆρχεν] sc. ἡ πίστις τοῦ Ἰσραὴλ | [καὶ] * 3 παρηλλαγμένον M | οὐ μὴ] ἐὰν μὴ Z. 11 u. S. 108, 17 7 ἂ μὴ < M 8 φύσει *] φησὶν V M; vielleicht noch einzuschalten <εἰς ἑαυτὸν> * 11 γεγεννηθῆσθαι *] γεγεννηθῆσθαι V M 14 ἑξαμηνιαίῳ M 15 vor οὐδὲν vielleicht etwas ausgefallen; etwa <ἀσφαλιζόμενος οὖν ἡμᾶς ταῦτα ἔλεγεν ὁ σωτήρ> * 25f ἄρα ὁ — προσώπου σου < M

πρὸ προσώπου αὐτοῦ, πρὸ προσώπου υἱοῦ ἐκ πατρὸς τιμωμένον. οὐ γὰρ ἀπέστειλε τὸν αὐτοῦ ἄγγελον ἄλλοτρίῳ ἐξυπηρετησόμενον, ὥπερ καὶ ἀντίθετος ἦν [αὐτῶ] κατὰ τὸν σοῦ, ὦ Μαρκίων, λόγον.

Σχόλιον ι. »Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Φαρισαίου κατε-
5 κλίθη. ἡ δὲ γυνὴ σταῖσα ὀπίσω ἡ ἁμαρτωλὸς παρὰ τοὺς πόδας ἔβρεξε τοῖς δάκρυσι τοὺς πόδας, καὶ ἤλειψεν καὶ κατεφίλει«. | D 332

Ἔλεγχος ι. Τὸ »εἰσελθὼν« σῶμα δείκνυσιν· οἶκον γὰρ δείκνυσιν καὶ μέτρον σώματος. καὶ τὸ κατακλιθῆναι οὐδενός ἐστιν ἄλλ' ἢ σῶμα (ἔχοντος) ὀγκηρὸν τὸ κατακείμενον· καὶ τὸ τὴν γυναῖκα βρέξαι τοῖς
10 δάκρυσι τοὺς πόδας οὐ φαντασίας πόδας, οὐδὲ δοκῆσεως· ἤλειψε γὰρ καὶ ἔβρεξε καὶ κατεφίλει, τῆς ἀφῆς τοῦ σώματος αἰσθανομένη.

Σχόλιον ια. Καὶ πάλιν· »αὕτη τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξε τοὺς πόδας μου καὶ ἤλειψε καὶ κατεφίλει«.

Ἔλεγχος ια. Ἴνα μὴ νομίσης, ὦ Μαρκίων, μόνον νομίζεσθαι
15 παρὰ ἀνθρώποις τὴν ἁμαρτωλὸν γυναῖκα τοὺς πόδας τοῦ σωτῆρος βρέξαι τε καὶ ἀλείψαι καὶ καταπεφιληκέναι, αὐτὸς ὁ σωτὴρ ἐπιβεβαιοῖ, οὐ κατὰ δόκησιν ταῦτα γεγενῆσθαι διδάσκων, ἀλλὰ ἐξ ἀληθείας, πρὸς ἔλεγχον τοῦ Φαρισαίου καὶ σοῦ τοῦ Μαρκίονος καὶ τῶν κατὰ σέ, δυσχυριζόμενος καὶ λέγων »αὕτη τοὺς πόδας μου ἤλειψε καὶ κατε-
20 φίλει«. πόδας δὲ ποίους ἀλλὰ τοὺς ἐκ σαρκὸς καὶ ὀστέων καὶ τῶν ἄλλων ὑπάρχοντας;

Σχόλιον ιβ. Οὐκ εἶχεν »ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ«, ἀλλὰ μόνον »ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοὶ σου«. | P 326

Ἔλεγχος ιβ. Κἂν τε ἀνωτέρω παρακόψης, ὦ Μαρκίων, τὸ ῥη- a
25 τὸν τοῦ εὐαγγελίου, ἵνα ποιήσης τὸν εὐαγγελιστὴν μὴ συντιθέμενον τῇ ὑπό τινων ῥηθείσῃ λέξει ὅτι »ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοὶ σου«, οὐ δύνασαι ὑπερβαίνειν τὴν ἀλήθειαν. διὰ τί γὰρ μὴ πολλὰς ἐκάλεσε b
μητέρας; διὰ τί μὴ πολλὰς εἶπε πατρίδας; πόσοι πόσα λέγουσι περὶ Ὀμήρου; ἄλλοι μὲν Αἰγύπτιον φάσκοντες, ἄλλοι δὲ Χιον, ἄλλοι Κολο-
30 φώνιον, ἄλλοι Φρύγα, ἄλλοι Συρναῖον, Μέλητος καὶ Κριθηίδος·

4 Luk. 7, 36b. 38 — 12 Luk. 7, 44b — 22 Luk. 8, 19a. 20a — 29 vgl. Anthologia graeca XVI 295. 296. 297. 298, dazu E. Rohde, Kl. Schr. I 1ff

V M 4—6 vgl. S. 109, 1ff 12f vgl. S. 109, 4ff 22f vgl. S. 109, 6ff

2 ὥπερ *] εἶπερ, aber vorher ὦ getilgt V corr εἶπερ M 3 καὶ getilgt V corr | [αὐτῶ] * 6 τοὺς πόδας S. 109, 3] < V M 7 εἰσελθὼν, ω aus ο V corr εἰσελθὼν M 9 (ἔχοντος) * 10 δάκρυσι + (δείκνυσιν)? * 12f μου τοὺς πόδας S. 109, 4 15 ἁμαρτωλὸν aus ἁμαρτωλὴν V corr ἁμαρτωλῶν M 16 βρέξαι τε, αι τε auf Rasur V corr 30 Κριθηίδος + (υἱόν)? *

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

Σχόλιον ιδ. »Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτούς, συνέπνιγον αὐτὸν οἱ ὄχλοι. καὶ γυνὴ ἀψαμένη αὐτοῦ ἰάθη τοῦ αἵματος. καὶ εἶπεν ὁ κύριος, τίς μου ἤψατο;« καὶ πάλιν »ἤψατό μου τις. καὶ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξελθοῦσαν ἀπ' ἐμοῦ«.

5 Ἐλεγχος ιδ. »Ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτούς«, καὶ οὐκ εἶπεν »ἐν τῷ α ὑπάγειν αὐτόν«, ἵνα μὴ ἑτέρως αὐτὸν σχηματίσῃ παρὰ τὴν τῶν ὁδοιπορούντων ἀκολουθίαν. τὸ δὲ »συνέπνιγον αὐτὸν οἱ ὄχλοι«, πνεῦμα οὐκ ἠδύναντο συμπνίγειν οἱ ὄχλοι. γυνὴ δὲ ἀψαμένη καὶ ἰαθεῖσα οὐκ ἀέρος ἤψατο, ἀλλὰ ἀφῆς ἀνθρωπείας. ἵνα γὰρ δείξῃ ὅτι οὐχὶ δοκῆσει b
10 μόνον ἡ ἀφή τοῦ σώματος αὐτοῦ ὑπὸ τῆς γυναικὸς γεγένηται, διδάσκει λέγων »τίς μου ἤψατο; καὶ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξελθοῦσαν ἀπ' ἐμοῦ«.

Σχόλιον ιε. »Ἀναβλέψας εἰς τοὺς οὐρανοὺς ηὐλόγησεν ἐπ' αὐτούς«. |

Ö598

Ἐλεγχος ιε. Εἰ ἀνέβλεψεν εἰς οὐρανοὺς καὶ ηὐλόγησεν ἐπ' αὐ-
15 τούς, οὐ δοκῆσει εἶχε τῶν τε ὀφθαλμῶν καὶ τῶν ἄλλων μελῶν τὰ σχήματα.

Σχόλιον ις. »Λέγων, δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγερθῆναι«.

Ἐλεγχος ις. Εἰ υἱὸν ἀνθρώπου καὶ παθεῖν καὶ ἀποκτανθῆναι a
20 * ἑαυτὸν ὁμολογεῖ ὁ μονογενῆς υἱὸς τοῦ θεοῦ, κατὰ σοῦ ἀξίνη ἐστὶν αὕτη ἐκτέμνουσά σου πᾶσαν τὴν ῥίζαν, ᾧ ἐξ ἀκανθῶν γεγεννημένε Μαρκίων καὶ νεφέλη ἀνυδρε, δένδρον τε ἄκαρπον καὶ φθινοπωρινόν. καὶ γὰρ φησι πάλιν »καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγερθῆναι«. τί δὲ τὸ b
ἐγερθέν, ἀλλὰ αὐτὸ τὸ πεπονθὸς καὶ ταφὴν ἐν τῷ μνημείῳ; δόκησις
25 δὲ ἢ ἄνεμος ἢ πνεῦμα ἢ φαντασία κηδείαν καὶ ταφὴν οὐκ ἐνεδέχετο καὶ ἀνάστασιν. |

D335

Σχόλιον ις. »Καὶ ἰδοὺ, δύο ἄνδρες συνελάλουν αὐτῷ, Ἡλίας καὶ Μωυσῆς ἐν δόξῃ«.

Ἐλεγχος ις. Τάχα, οἶμαι, διὰ τῶν λόγων τούτων τὸ παρὰ τῷ a
30 ἀγίῳ Ζαχαρίᾳ δρέπανον κατὰ σοῦ, ᾧ Μαρκίων, ἀνατετύπεται | ἐκ- P32S

1—4 Luk. 8, 42b. 43a. 44. 45a. 46a — 12 Luk. 9, 16 — 17 Luk. 9, 22 —
22 vgl. Jud. 12 — 27 Luk. 9, 30 — 30 vgl. Sach. 5, 1

V M 1—4 vgl. S. 109, 10—13 12f vgl. S. 109, 14 17f vgl. S. 109, 15f
27f vgl. S. 109, 17f

1 δὲ S. 109, 10] < V M | αὐτοῖς *, vgl. Z. 5f] αὐτὸν V M u. S. 109, 10
8 συνέπνιγειν V M 12 τὸν οὐρανὸν S. 109, 14 | ἐπ' S. 109, 14, vgl. Z. 14] < V M
15 μελῶν am Rande nachgetragen V corr 17 λέγων δεῖ] λέγω δὲ V 20 * (μέλ-
λοντα) * 21 γεγεννημένε, ε aus οι V corr 24 ἐγερθέν Dind.] ἐγερθῆναι V M
27 δύο S. 109, 17] < V M 29 τὸ U] τῷ V M 30f ἐκτέμνων M

τέμνον σου πᾶσαν τὴν κατὰ νόμου καὶ προφητῶν ἐπινενοημένην
 ψευδηγορίαν. ἐπειδὴ γὰρ ἔμελλες ἀθετεῖν νόμον καὶ προφήτας, ἄλλο- **b**
 τρίους αὐτοὺς φάσκων τοῦ σωτήρος καὶ τῆς αὐτοῦ δόξης καὶ τῆς
 αὐτοῦ ἐνθέου διδασκαλίας, ἀμφοτέρους ἤγαγεν μεθ' ἑαυτοῦ ἐν τῇ
 5 ἰδίᾳ αὐτοῦ δόξῃ καὶ ἔδειξε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ οἱ μαθηταὶ ἡμῖν
 καὶ τῷ κόσμῳ τουτέστιν παντὶ ἀνθρώπῳ βουλομένῳ ζῆν, ἵνα διὰ
 μὲν τοῦ πρώτου ὡς ἐν ἀξίνῃ σου τέμῃ τὰς ρίζας, διὰ δὲ τοῦ δευτέρου
 ὡς διὰ δρεπάνου τοῦ λόγου τῆς ἀληθείας ἐκτέμῃ σου τοὺς κλάδους,
 τοὺς τὸ κώνειον καὶ θανάσιμον τοῖς ἀνθρώποις ἐκποιοῦντας, γλοιώδη
 10 ὄπὸν βλασφημίας. εἰ γὰρ ἄλλότριος ἦν Μωσῆς ὁ ὑπὸ τοῦ Χρι- **c**
 στοῦ πάλαι πιστευθεὶς τὸν νόμον καὶ οἱ προφῆται ἦσαν ἄλλότριοι,
 οὐκ ἂν αὐτοὺς σὺν αὐτῷ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ δόξῃ ἀπεκάλυπτεν. βλέπε **d**
 γὰρ τὸ θαῦμα, ὅτι οὐδὲ ἐν τῷ μνήματι τούτους ἔδειξεν οὐδὲ παρὰ
 τὸν σταυρόν, ἀλλὰ ὅτε τὸ μέρος τῆς αὐτοῦ δόξης ὡς εἰς ἄρραβῶνα
 15 ἡμῖν ἀπεκάλυπτε, τότε τοὺς ἁγίους, Μωσέα τέ φημι καὶ Ἡλίαν, ἅμα
 αὐτῷ ἤγαγεν, ὅπως συγκληρονόμους τῆς αὐτοῦ βασιλείας τοὺς αὐτοὺς
 ὑποδείξῃ.

Σχόλιον ιη. »Ἐκ τῆς νεφέλης φωνή· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου
 ὁ ἀγαπητός«.

20 Ἐλεγχος ιη. Παντί τῷ δῆλόν ἐστιν ὅτι ἡ νεφέλη οὐκ ἐστιν **a**
 ἀνωτάτη οὔτε ὑπὲρ οὐρανὸν ὑπάρχει, ἀλλὰ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς κτίσει,
 ὅθεν ἡ φωνὴ πρὸς τὸν σωτήρα ἠνέχθη. εἰ τοίνυν ὁ πατήρ καὶ ἐν **b**
 νεφέλῃ λαλεῖ, ὑποδεικνύων τοῖς μαθηταῖς τὸν αὐτοῦ υἱόν, οὐκ ἄλλος **Ö 600**
 ἐστὶν ὁ δημιουργός, ἀλλὰ ὁ αὐτός, ὁ καὶ διὰ νεφέλης | τῷ ἰδίῳ υἱῷ **D 336**
 25 μαρτυρήσας καὶ οὐ τῶν ὑπὲρ οὐρανὸν μόνων δεσπόζων, ὡς αὐτὸς
 φάσκεις.

Σχόλιον ιθ. »Ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου«. εἶχε δὲ παρὰ τό
 »οὐκ ἠδυνήθησαν ἐκβαλεῖν αὐτό« »καὶ πρὸς αὐτούς· ὦ γενεὰ ἄπιστος,
 ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν;«

30 Ἐλεγχος ιθ. Τό »ἕως πότε« ἐνσάρκου παρουσίας χρόνου ἐστὶν
 σημαντικὸν καὶ τό »ὦ γενεὰ ἄπιστος«, ὡς τῶν προφητῶν ἐπὶ τῷ
 ὀνόματι αὐτοῦ θεοσήμεια ἐργασαμένων καὶ πεπιστευκότων, ὡς ὁ
 Ἡλίας εὐρίσκεται ποιῶν καὶ Ἐλισσαῖος καὶ οἱ ἄλλοι.

18 Luk. 9, 35 — 27· Luk. 9, 40. 41

V M 18f vgl. S. 110, 1 — 27—29 vgl. S. 110, 2—4

6 ζῆν aus ζωὴν V corr 16 τοὺς getilgt V corr < M 21 οὐρανὸν] ἀν-
 θρωπον M 22 ὅτι hinter τοίνυν getilgt V corr

Σχόλιον $\bar{\kappa}$. »Ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων«. |

P 329

Ἐλεγχος $\bar{\kappa}$. Υἱοῦ ἀνθρώπου καὶ παραδοθησομένου εἰς χεῖρας ἀνθρώπων οὐ δοκῆσεως ἢ ἔμφασις οὐδὲ φαντασίας, ἀλλὰ σώματος
5 καὶ μελῶν θεωρία.

Σχόλιον $\bar{\kappa}\alpha$. »Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε, τί ἐποίησε Δαβὶδ; εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ«.

Ἐλεγχος $\bar{\kappa}\alpha$. Εἰ οἶκον θεοῦ φάσκει τὸν οἶκον τῆς παρὰ Μωυ-
σέως γενομένης σκηνοπηγίας, οὐκ ἀθετεῖ τὸν νόμον οὐδὲ τὸν θεὸν
10 τὸν λαλήσαντα ἐν τῷ νόμῳ. θεὸν γὰρ αὐτὸν φάσκει, ὅς ἐστιν αὐτοῦ
πατὴρ, * ἢ αὐτὸς ὁ μονογενής. εἶωθεν γὰρ τριάς, πατὴρ καὶ υἱὸς
καὶ ἅγιον πνεῦμα, ἐνεργεῖν ἐν τενόμῳ καὶ προφήταις καὶ εὐαγγελίοις
καὶ ἐν ἀποστόλοις.

Σχόλιον $\bar{\kappa}\beta$. »Εὐχαριστῶ σοι, κύριε τοῦ οὐρανοῦ«. οὐκ εἶχε δέ
15 »καὶ τῆς γῆς« οὔτε »πάτερ« εἶχεν. ἐλέγχεται δέ· κάτω γὰρ εἶχεν
»ναί, ὁ πατήρ«.

Ἐλεγχος $\bar{\kappa}\beta$. Εὐχαριστεῖ κυρίῳ τοῦ οὐρανοῦ, κἂν περιέλης <τό> a
»<καὶ> τῆς γῆς« κἂν <τε> παρακόψης τό »πάτερ«, ἵνα μὴ πατέρα αὐτοῦ
ὑποδείξης, Μαρκίων, τὸν Χριστὸν λέγοντα τὸν δημιουργόν. μένει
20 γὰρ τῆς ἀληθείας τὰ μέλη ζῶντα. ὥσπερ γὰρ ἐν λειψάνῳ κατὰ λή- b
θην εἶσας, ὃ Μαρκίων, τό »ναί, ὁ πατήρ«, *. ἀποδέδεικται τοίνυν
ἐξ | ἅπαντος τῷ ἰδίῳ πατρὶ εὐχαριστεῖν τὸν Χριστὸν καὶ οὐρανοῦ D337
κύριον αὐτὸν ὀνομάζειν. καὶ πολλή σου φρενοβλάβεια, μὴ κατανοοῦσα
τῆς ἀληθείας τὴν ὁδοιορίαν.

Σχόλιον $\bar{\kappa}\gamma$. Εἶπεν τῷ νομικῷ »ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται;«
καὶ ἀποκριθεὶς μετὰ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ νομικοῦ εἶπεν »ὀρθῶς εἶπες.
τοῦτο ποίει. καὶ ζήση«. |

Ö 602

Ἐλεγχος $\bar{\kappa}\gamma$. Ἀλήθεια ὢν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ οὐδένα ἐπλάνα τῶν a
περὶ ζωῆς ἐρωτῶντων· διὰ γὰρ τὴν τῶν ἀνθρώπων ζωὴν ἐλήλυθεν.
30 ζωῆς τοίνυν ἐπιμελομένου αὐτοῦ καὶ ὑποδεικνύντος τὸν νόμον τῷ
φυλάττοντι [ποιήσαντι] ζωὴν ὑπάρχειν καὶ τῷ κατὰ νόμον ἀποκρι-

1 Luk. 9, 44b — 6 Luk. 6, 3 — 14 Luk. 10, 21 — 25—27 Luk. 10, 26. 28

1f vgl. S. 110, 5f

6f vgl. S. 110, 7f

14—16 vgl. S. 110, 9—11

25—27 vgl. S. 110, 12—14

9 γενομένης < M 10 δς] δ M 11 * etwa <ἐλάλησεν δὲ ἐν τῷ νόμῳ διὰ
τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ὁ πατήρ> * 17 <τό> * 18 <καὶ> * | <τε> *
21 * ergänze etwa nach S. 131, 21f <οὕτως καὶ ὁ οὐρανός, οὗ κύριον αὐτὸν ὁμολογεῖς,
τῆς καθ' ἡμᾶς κτίσεως ὑπάρχει> * 31 [ποιήσαντι] * | ὑπάρχειν] lies wohl παρέχειν *

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ἔπερ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ἐλθόντα διὰ τὸ πρό-
βατον τὸ πεπλανημένον τουτέστιν διὰ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων·

ὅς τῶν αὐτῶν ἐπιμελόμενος ἐθεράπευσε σωματικῶς καὶ ψυχικῶς, f
(ὡς) σώματός τε καὶ ψυχῆς δεσπόζων καὶ | τῆς ἐνταῦθα ζωῆς παρεκ- Ö604
5 τικὸς ὢν καὶ τῆς μελλούσης· τοὺς μὲν τελευτήσαντας, φημὶ δὲ Λά-
ζαρον καὶ τὸν υἱὸν τῆς χήρας καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ ἀρχισυναγώγου
ἀπὸ νεκρῶν ἐγείρας, οὐκ εἰς πονηρὸν αὐτοὺς φέρων, ὡς αὐτοὶ τὸ
σῶμα φυλακὴν εἶναι δογματίζουσιν, ἀλλὰ ἀγαθὸν ποιῶν | καὶ γινώ- P331
σκων ὅτι καὶ ἡ ἐνταῦθα ἐν σαρκὶ παραμονὴ ὑπ' αὐτοῦ ὄριστα καὶ
10 ἡ μέλλουσα σαρκὸς καὶ ψυχῆς ἀνάστασις. καὶ εἰ πάλιν ἤδει ὅτι g
μία ψυχὴ ἐστὶν ἢ ἐν ζῳοῖς καὶ ἐν ἀνθρώποις, ψυχῆς δὲ ἦλθεν
ποιήσασθαι τὴν σωτηρίαν, οὐκ ἔδει αὐτόν, ἕνα καθαρίσαντα δαιμο-
νιῶντα (λέγω δὴ τὸν ἀπὸ τῶν μνημείων | ἐξερχόμενον) κελεῦσαι τοῖς D339
δαίμοσιν ἀπελθεῖν καὶ ἀποκτεῖναι δισχιλίους χοίρους, εἰ ἴσαι ἦσαν αἱ
15 ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν χοίρων. πῶς γὰρ μιᾶς ἐπιμελόμενος
δισχιλίων ἐποίει ὄλεθρον; εἰ δὲ πάλιν ὡς ὄφιν σκολιεύη, μηχανώ- h
μενος καὶ λέγων ὅτι ἔλυσεν αὐτὰς ἀπὸ τῶν σωμάτων, ἵνα ἀνέλθωσιν,
ἔδει τὸν Λάζαρον λυθέντα τοῦ σώματος μὴ ἐπιστρέψαι πάλιν εἰς τὸ
σῶμα, μᾶλλον δὲ καὶ αὐτόν τὸν δαιμονιῶντα λῦσαι τοῦ δεσμοῦ τοῦ
20 σώματος. ἀλλ' οὐκ ἐποίησεν οὕτως· προενόει δὲ μᾶλλον οὕτω τοῦ
σώματος εἰδὼς τὸ συμφέρον.

Διέπεσεν ὁ περὶ ψυχῆς σου λόγος, ὃ Μαρκίων, καὶ τῶν ἀπὸ σοῦ i
καὶ τῶν ἄλλων αἰρέσεων ὀρμωμένων. καὶ περὶ τῆς προσποιητῆς σου
πολιτείας αὐθις ἐρῶ, διὰ τὸ λέγειν σε πονηρὸν εἶναι καὶ ἀθέμιτον
25 τὸ σαρκῶν μεταλαμβάνειν. ἐλέγχει δέ σε ὁ σωτήρ, πλεον σου ἐπι- k
στάμενος καὶ διδάσκων τὸ κάλλιον ἀπὸ τοῦ τοιούτου ῥητοῦ· λέγει
γάρ »τίνα ὁ υἱὸς αἰτήσῃ ἰχθύν, μὴ ὄφιν αὐτῷ ἐπιδώσει ἢ ἀντὶ ὄρου
σκορπίου;« καὶ ὑστερόν φησιν »εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε
δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατήρ

5f vgl. Joh. 11, 1ff Luk. 7, 11ff Mark. 5, 22ff — 13 vgl. Mark. 5, 1ff —
13f vgl. Mark. 5, 13 — 27 Luk. 11, 11f — 28 Luk. 11, 13

V M

4 (ὡς) * 5 τοὺς μὲν τελευτήσαντας Pet.] τοῦ μὲν τελευτήσαντος V M
12f δαιμονιῶντα, ι ausradiert V corr 13 λέγω δὴ τὸν nachgetragen V corr |
ἐξερχόμενο. /, ν, ο aus ω V corr 16 σκολιεύη, η aus ει V corr σκολιεύη M 19 δαιμο-
νιῶντα, ι ausradiert V corr | τοῦ δεσμοῦ *] τοὺς δεσμοὺς V M 22 καὶ τῶν
ἀπὸ σοῦ am Rande nachgetragen V corr

ὑμῶν ὁ ἐπουράνιος;« εἰ τοίνυν δόματα ἀγαθὰ κέκληκεν ἰχθὺν καὶ ἰ
 ὄν, οὐ πονηρὸν τὸ μετὰ εὐχαριστίας ἐκ θεοῦ χαρισθὲν μεταλαμβαν
 νόμενον, καὶ ἐλήλεγκται σου πανταχόθεν ἢ κακοτροπία.

Σχόλιον κ̅ε. Παρακέκοπται τὸ περὶ Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. εἶχεν
 5 γὰρ »ἢ γενεὰ αὕτη, σημεῖον οὐ δοθήσεται αὕτῃ«. οὐκ εἶχεν δὲ περὶ
 Νινευὴ καὶ βασιλίσσης νότου καὶ Σαλομῶνος.

Ἐλεγχος κ̅ε. Καὶ ἐν αὐτοῖς οἷς δοκεῖς παρακόπτειν οὐ δύνασαι, **a**
 ὦ Μαρκίων, λαθεῖν τὴν ἀλήθειαν. κὰν ἀφέλης γὰρ <τὸ> περὶ Ἰωνᾶ
 τοῦ προφήτου, ὃ τὴν οἰκονομίαν σημαίνει τοῦ σωτήρος, ἀφέλης δὲ
 10 καὶ τὸ περὶ τῆς | βασιλίσσης τοῦ νότου καὶ Σαλομῶνος καὶ τῆς Νι- **D340**
 νευῆ τὴν σωτηριώδη ὑπόθεσιν καὶ τοῦ Ἰωνᾶ τὸ κήρυγμα, αὐτὸς ὁ
 προκείμενος | λόγος τοῦ σωτήρος <σε> ἐλέγχει. | λέγει γὰρ »ἢ γενεὰ **b** **Ö606**
 αὕτη σημεῖον αἰτεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὕτῃ«, ὡς τῶν πρὸ **P332**
 ταύτης τῆς γενεᾶς καταξιωθεισῶν σημείων παρὰ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ.
 15 ὡς ὁ μὲν Ἡλίας σημεῖον ἐποίει διὰ τοῦ ἀπ' οὐρανοῦ πυρὸς καταβε- **c**
 βηκότος καὶ λαβόντος τὴν θυσίαν, καὶ Μωσῆς τέμνει τὴν θάλασσαν
 καὶ τὴν πέτραν νύσσει καὶ προχέει ὕδωρ καὶ μάννα ἀπ' οὐρανοῦ
 φέρει, καὶ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ ἴστησι τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην.
 καὶ κατὰ πάντα τρόπον, κὰν κρύψη τὰ γεγραμμένα ὁ ἀπατεῶν, οὐδὲν
 20 βλάβει τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ ἐαυτὸν ἀπαλλοτριοῖ τῆς ἀληθείας.

Σχόλιον κ̅ς. Ἄντι τοῦ »παρέρχεσθε τὴν κρίσιν τοῦ θεοῦ« εἶχεν
 »παρέρχεσθε τὴν κλήσιν τοῦ θεοῦ«.

Ἐλεγχος κ̅ς. Πόθεν οὐκ ἐλέγχη, πόθεν δὲ <οὐ> κατὰ σοῦ συν- **a**
 αχθῆ ἢ μαρτυρία; τὰ πρῶτα γὰρ συνάδει τοῖς μετέπειτα, ἐλεγκομέ-
 25 νης τῆς παρὰ σοῦ ῥαδιουργίας. ἐὰν γὰρ εἶπη »κατέχετε τὰς παραδό- **b**
 σεις τῶν πρεσβυτέρων ὑμῶν καὶ παρέρχεσθε τὸ ἔλεος καὶ τὴν κρίσιν
 τοῦ θεοῦ«, μάθε ἀπὸ ποίου χρόνου αἰτιᾶται αὐτοὺς τοῦτο ἐπιτελοῦν-

2 vgl. I Tim. 4, 3 — 4 Luk. 11, 29 vgl. 30. 31 — 12 Luk. 11, 29 —
 15 vgl. I Kön. 18, 38 — 16f vgl. Exod. 14, 21; 17, 6; 16, 13ff — 18 vgl. Jos.
 10, 12f — 21 Luk. 11, 42 — 25 vgl. Luk. 11, 42 (Matth. 23, 23)

V M 4—6 vgl. S. 110, 20—22 21f vgl. S. 110, 23f

2 εὐχαριστίας + <ὡς>? * 4 περικέκοπται S. 110, 20 6 Νινευὴ καὶ
 S. 110, 21] < V M | Σαλομῶνος, ο aus α V corr 8 <τὸ> * 9 ἀφέλη V M
 10 Σαλομῶντος V M 12 <σε> * 14 ταύτης Jül. Klosterm.] αὐτῆς V M 16 λα-
 βόντος] φαγόντος? * 21 u. 22 παρέρχεσθαι V M 21 εἶχεν S. 110, 23] < V M
 23 οὐκ aus οὐχ V corr | <οὐ> Pet. 25 τῆς] τοῖς M | παρὰ σοῦ] παρὰ σοὶ? * |
 κατέχετε aus κατέχεται V corr 26 παρέρχεσθε aus παρέρχεσθαι V corr

τας, πότε δὲ ἢ παράδοσις αὐτοῖς γέγονε τῶν πρεσβυτέρων, καὶ εὐρή- c
σεις ὅτι τοῦ μὲν Ἀδδᾶ μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἐπάνοδον, τοῦ δὲ
Ἀκίβα καὶ πρὸ τῶν Βαβυλωνικῶν αἰχμαλωσιῶν γεγένηται, τῶν δὲ
εὐίων Ἀσαμωναίου ἐν χρόνοις Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀντιόχου, πρὸ τῆς
5 τοῦ Χριστοῦ ἐνδημίας ἑκατὸν ἐνενηκόντα ἔτεσιν. ἄρα γοῦν καὶ ἔκ- d
τοτε διὰ γόμου ἦν ἢ κρίσις καὶ διὰ προφητῶν τὸ ἔλεος, καὶ παντα-
χόθεν ἐκπίπτει ὁ ἀγρυτώδης σου λόγος.

Σχόλιον κζ. »Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προ-
φητῶν, καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς«. | D 341

10 Ἐλεγχος κξ. Εἰ τῶν προφητῶν ποιεῖται τὴν φροντίδα, τοὺς a
ἀποκτείναντας ὀνειδίζων, οὐκ ἀλλότριον αὐτοῦ ἦσαν οἱ προφῆται,
ἀλλὰ δοῦλοι καὶ ὑπ' αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος
προαποσταλέντες προετοιμασταὶ τῆς ἐνσάρχου αὐτοῦ παρουσίας, οἱ
καὶ ἐμαρτύρησαν τῇ καινῇ διαθήκῃ· Μωυσῆς μὲν λέγων »προφήτην b
15 ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ«, καὶ
πρὸ αὐτοῦ Ἰακώβ λέγων »ἐκ βλαστοῦ υἱέ μου Ἰούδα ἀνέβη, ἀνα-
πεσὼν ἐκοιμήθη· οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα« καὶ μετ' ὀλίγα
»ἕως ἔλθῃ ᾧ τὰ ἀποκείμενα, καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν, καὶ ἐπ'
αὐτὸν ἔθνη ἐλπιούσιν« | , Ἡσαίας δὲ »ἰδοὺ, ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει«, c P 333
20 Ἰηρεμίας δὲ »καὶ ἄνθρωπός ἐστιν, καὶ τίς γνώσεται αὐτόν;«, Μιχαίας
»καὶ σὺ Βηθλεέμ« καὶ μεθ' ἕτερα »ἐκ σοῦ μοι ἐξελεύσεται ἡγούμενος«
καὶ τὰ ἐξῆς, ὁ δὲ Μαλαχίας »ἐξαίφνης εἰς τὸν ναὸν ἦξει κύριος«, ὁ
δὲ Δαβὶδ »εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου« καὶ
τὰ ἐξῆς. καὶ πολλὰ ἔστιν | λέγειν, καὶ αὐτοῦ λέγοντος τοῦ σωτῆρος d Ö 608
25 »εἰ Μωυσῆ ἐπιστεύετε, ἐπιστεύετε ἂν καὶ ἐμοί. ἐκεῖνος γὰρ περὶ ἐμοῦ
ἔγραψεν«.

2—5 vgl. zu haer. 15, 2, 1; I 209, 29ff. Das πρὸ τῶν Βαβυλωνικῶν αἰχμαλω-
σιῶν für Akiba stimmt mit den Angaben der beiden früheren Stellen insofern über-
ein, als die dortige Aufzählung offenbar im Sinn einer zeitlichen Aufeinanderfolge
gemeint ist — 8 Luk. 11, 47 — 14 Deut. 18, 15 — 16 Gen. 49, 9f — 18 Gen.
49, 10 — 19 Jes. 7, 14 — 20 Jerem. 17, 9 — 21 Mich. 5, 2 — 22 Mal. 3, 1
23 Psal. 109, 1 — 25 Joh. 5, 46

V M 8f vgl. S. 111, 1f

1f εὐρήσεις Pet.] εὐρεσις V M 2 Ἀδδᾶ *, vgl. I 210, 3 u. S. 459, 28] Δᾶδ
V M 6 κρίσις *] κλησις V M 8 μνήματα S. 111, 1 12 δοῦλοι καὶ + προη-
τοιμασται V M, vgl. Z. 13 13 προητοιμασται aus προετοιμασται V corr προη-
τοιμασται M 14 ἐμαρτύρησαν *] μαρτυρήσαντες V M 20 Ἰηρεμίας, η auf
Rasur V 23 κάθου — μου < V

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ἐξουσίαν; εἰ γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ ἔχει, ἄρα μέγας ἐστὶ καὶ ἐξουσίαν ἔχει· εἰ δὲ τοῦ κρίνειν ἐξουσίαν ἔχει, καὶ τοῦ σῶζειν. ὁ γὰρ δυνάμενος κρίνειν δύναται καὶ ἀπολύειν. καὶ | ἄλλως· εἰ τοῦ κριτοῦ βάλλον- d P334
 τος τὰς ψυχὰς εἰς γέενναν ὁ θεὸς ὁ ἀγαθὸς οὐ ῥύεται αὐτάς, ὁ παν-
 5 ταχόθεν τῶν αὐτῶν ἐπιμελούμενος ψυχῶν, πῶς ἂν εἴη ἀγαθός; ἢ γὰρ
 ὅτι ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐστὶ καὶ οὐ δύναται ἐκ χειρὸς αὐτοῦ ῥύεσθαι,
 ἢ ὅτι δύναται μὲν, οὐ βούλεται δέ· καὶ ποῦ ἡ ἀγαθότης; εἰ δέ, ἐπειδὴ e
 αὐτὸς ἔκτισεν, ἐξουσίαν ἔχει καὶ κρίνειν, πῶς ὁ ἄνω θεὸς ὁ ὑπὸ σοῦ
 μυθεύομενος τινὰς μερικῶς σῶζει; εἰ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν ἀλλοτριῶν
 10 λαμβάνων σῶζει, πλεονεκτεῖ ἀλλοτριῶν ἐρῶν· εἰ δὲ οὐ φάσκεις πλεο-
 νεξίαν εἶναι διὰ τὸ εἰς ἀγαθὸν τὸ ἔργον γίνεσθαι | καὶ σωτήριον, Ö610
 προσωπολήπτην αὐτὸν | ποιεῖς, μὴ τὸ ἀγαθὸν ἴσως πᾶσιν, ἀλλὰ D343
 μερικῶς ποιοῦντα.

Σχόλιον λ̄. Ἀντὶ τοῦ ὁμολογήσει ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ
 15 θεοῦ· ἐνώπιον τοῦ θεοῦ λέγει.

Ἐλεγχος λ̄. Πανταχόθεν ἐλέγχεται μὴ κατὰ θεὸν πορευόμενος, κἂν τε ἐν βραχυτάτῳ λόγῳ παραλλάξῃ τὴν ἀλήθειαν. ὁ τολμῶν γὰρ τι παραλλάσσειν τῶν γεγραμμένων ἀπ' ἀρχῆς οὐκ ἐν ὁδῷ ἀληθείας ἴσταται.

20 Σχόλιον λᾱ. Οὐκ ἔχει τό »ὁ θεὸς ἀμφιέννυσι τὸν χόρτον«.

Ἐλεγχος λᾱ. Εἰ καὶ μὴ ἔᾱς τὰ γεγραμμένα, ὡς εἶχεν ὑπὸ τοῦ σωτήρος εἰρημένα, ἀλλ' οὖν γε σῶζονται οἱ τόποι ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τῆς ἀγίας ἐκκλησίας, κἂν ἀρνήσῃ σὺ τὸν θεὸν τὸν πάντα πεποιηκότα καὶ πάντων ἐπιμελούμενον τῷ λόγῳ αὐτοῦ ἄχρι καὶ τοῦ
 25 χόρτου καὶ ὑπὸ τοῦ σωτήρος ὁμολογούμενον.

Σχόλιον λβ̄. »Ἵμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρήζετε τούτων«, τῶν σαρκικῶν δῆ.

Ἐλεγχος λβ̄. Οἶδεν ὁ πατὴρ ὅτι χρήζουσιν οἱ μαθηταὶ τῶν σαρκικῶν χρειῶν καὶ προνοεῖ τῶν τοιούτων. προνοεῖ δὲ οὐκ ἐν ἄλλῳ
 30 αἰῶνι ἀλλ' ἐνταῦθα, οὐκ ἐν τοῖς ἀλλοτριῶσι τὴν πρόνοιαν τῶν ἑαυτοῦ δούλων ποιούμενος ἀλλὰ ἐν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ ἐκτισμένοις.

14f Luk. 12, 8 — 20 Luk. 12, 28 — 26f Luk. 12, 30b

V M 14f vgl. S. 111, 11f 20 vgl. S. 111, 13 26f vgl. S. 111, 14f

4 γέενναν V 5 ἐπιμελούμενος VM 8 πῶς, π auf Rasur V corr 10 ἐρῶν
 aus αἰρῶν V corr 14 lies ὁμολογήσω Zahn 14f τοῦ θεοῦ S. 111, 11] < VM
 15 ἐνώπιον S. 111, 11] ἐκεῖνος VM 21 ἔᾱσ///, 1—2 Buchstaben wegradiert
 V corr 24 ἐπιμελό///μενον, v ausradiert V corr 25 ὑπὸ nachgetragen V corr
 27 δῆ S. 111, 15] < VM 31 ///εκτισμένοις, κ vorn wegradiert V corr

Σχόλιον $\overline{\lambda\gamma}$. »Ζητεῖτε δὲ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν«.

Ἐλεγχος $\overline{\lambda\gamma}$. Εἰ τῶν ἄλλου τρεφόμεθα καὶ ἄλλος θεὸς τῆς βα- a
σιλείας τῶν οὐρανῶν ὑπάρχει, πῶς ἔτι ὁ λόγος συμφωνήσῃ; ἢ γὰρ
5 αὐτοῦ ἐστὶ τὰ ἐνταῦθα καὶ αὐτοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία· διὸ προστίθῃσι
πάντα | τὰ ἐνταῦθα, ὄντα αὐτοῦ, διὰ τὸν κάματον τοῦ πόθου τῆς P 335
αὐτοῦ βασιλείας· ἢ αὐτοῦ μὲν ἡ βασιλεία καὶ ὁ ἐκεῖ αἰὼν, τοῦ δὲ b
δημιουργοῦ τὰ ἐνταῦθα, καὶ συνευδοκεῖ ὁ δημιουργὸς τῇ τοῦ ἄνω
βασιλείᾳ, ἀντιλαμβανόμενος τῶν τὴν δικαιοσύνην τοῦ ἄνω καὶ βασι- D 344
10 λείαν ζητούντων. μιᾶς δὲ οὔσης εὐδοκίας καὶ οὐχὶ διαφορομένης c
οὐκέτι δύο ἀρχαὶ ἢ τρεῖς· τῶ γὰρ ὄντι εἷς ἐστὶν ὁ θεός, ὁ τὰ πάντα
ποιήσας, ποιήσας δὲ καλῶς καὶ οὐκ ἐναντίως. ἡμῶν δὲ ἐστὶ τὸ ἁμαρ-
τάνειν καὶ σφάλλεσθαι ἐν τῶ θέλειν καὶ ἐν τῶ μὴ θέλειν.

Σχόλιον $\overline{\lambda\delta}$. Ἀντὶ τοῦ »ὁ πατὴρ ὑμῶν« »ὁ πατήρ« εἶχεν.

15 Ἐλεγχος $\overline{\lambda\delta}$. Καὶ ἐν τούτῳ οὐδὲν ἡμᾶς ἀδικήσεις, ἀλλὰ ἔτι ἐπι-
βε|βαιώσεις. τὸν γὰρ αὐτοῦ πατέρα προνοεῖν τῶν ἐνταῦθα ὡμολόγη- Ö 612
σας τὸν σωτήρα εἰρηκέναι.

Σχόλιον $\overline{\lambda\epsilon}$. Ἀντὶ τοῦ »δευτέρα ἢ τρίτη φυλακῆ« εἶχεν »ἑσπερινῆ
φυλακῆ«.

20 Ἐλεγχος $\overline{\lambda\epsilon}$. Ἐλήλεγκται ὁ κτηνώδης μεταστρέψας τοὺς θείους
λόγους ἀνοήτως πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ὑπόνοιαν. οὐ γὰρ ἡμεριναὶ γίνον-
ται φυλακαὶ ἀλλὰ νυκτεριναί, ἀπὸ ἑσπέρας εἰς τὴν πρώτην τὴν προκοπὴν
[φυλακὴν] τῆς ἐπεκτάσεως ἔχουσαι καὶ οὐκ ἀπὸ τῆς ἕω εἰς τὴν ἑσπέ-
ραν, ὡς οὗτος ἀλίσκεται ῥαδιουργήσας.

25 Σχόλιον $\overline{\lambda\zeta}$. »Ἡξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου καὶ διχοτομήσει
αὐτὸν καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει«.

Ἐλεγχος $\overline{\lambda\zeta}$. Τίς ὁ διχοτομῶν τὸν δοῦλον; λέγε. εἰ μὲν ὁ δη- a
μιουργὸς καὶ κριτὴς παρὰ σοῦ λεγόμενος θεός ἐστὶν ὁ τοῦτο μέλλων
πράσσειν, ἄρα αὐτοῦ εἰσὶν οἱ πιστοί· ἐπιτιμῶν γὰρ τῶ μὴ καλῶς
30 πράττοντι δούλω τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων τίθησιν. εἰ δὲ b
ὁ πατήρ τοῦ Χριστοῦ ἐστὶν ἢ αὐτὸς ὁ Χριστὸς ὁ μέλλων τοῦτο ἐπι-

1 Luk. 12, 31 — 14 Luk. 12, 32 — 18f Luk. 12, 38 — 25 Luk. 12, 46

V M . 1f vgl. S. 111, 16   14 vgl. S. 111, 18   18f vgl. S. 112, 1 . 25f vgl.
S. 112, 2f

1 δὲ S. 111, 16] < VM   18 ἑσπερινὴν φυλακὴν S. 112, 1   20 ἑλελεγκται,
η drüber V corr   22 τὴν πρώτην] ergänze ὥραν   22 προκόπτην M   23 [φυ-
λακὴν] *

τελείν, σαφῶς τὴν μαρτυρίαν παρὰ σουτῶ φυλάττεις κατὰ σου οὕσαν. ὁμολογῶν γὰρ ἢ Χριστὸν ἢ τὸν αὐτοῦ πατέρα τοῦτο πράττειν μέλλοντα ἀναμφιβόλως ὁμολόγησας τὸν αὐτὸν κριτὴν τὸν αὐτὸν ἀγαθὸν καὶ ἓνα ὄντα (τὸν) τῶν ὧδε καὶ τῶν ἐκεῖ προνοούμενον. |

D 345

5 Σχόλιον λζ. »Μὴ ποτε κατασύρη σε πρὸς τὸν κριτὴν καὶ ὁ κριτὴς παραδώσει σε τῶ πράκτορι. |

P 336

Ἐλεγχος λζ. Κριτὴν λέγεις τὸν δημιουργόν, πράκτορα δὲ ἕκα-
στον τῶν αὐτοῦ ἀγγέλων, μέλλοντας ἀπαιτεῖν τοὺς ἁμαρτωλοὺς τὰ
πεπραγμένα. ποῖα δὲ ἀλλ' ἢ τὰ σφάλματα καὶ ἁμαρτήματα, ἃ καὶ ὁ
10 Ἰησοῦς βδελύσσεται, ἃ καὶ σὺ ἀπαγορεύειν λέγεις; εἰ τοίνυν ἃ ὁ ἀγα-
θὸς θεὸς βδελύσσεται. καὶ ὁ κριτὴς καὶ δημιουργὸς τὰ αὐτὰ βδελύσ-
σεται. εἷς ἐστὶ καὶ ὁ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ ἔργου δεικνύμενος καὶ τῆς μιᾶς
εὐδοκίας.

Σχόλιον λη. Ἦν παρακεκομμένον ἀπὸ τοῦ »ἦλθόν τινες ἀναγ-
15 γέλλοντες αὐτῶ περὶ τῶν Γαλιλαίων, ὧν τὸ αἷμα συνέμιξε Πιλᾶτος
μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν· ἕως ὅπου λέγει περὶ τῶν ἐν τῶ Σιλωὰμ
δέξα καὶ ὀκτώ ἀποθανόντων ἐν τῶ πύργῳ, καὶ τό »ἐὰν μὴ μετανοή-
σητε· καὶ (τὰ ἐξῆς) ἕως τῆς παραβολῆς τῆς συκῆς, περὶ ἧς εἶπεν ὁ
γεωργὸς ὅτι »σκάπτω καὶ βάλλω κόπρια καὶ ἐὰν μὴ ποιήσῃ, ἔκκοψον·.

20 Ἐλεγχος λη. Τούτων πάντων ἐποιήσατο τὴν ἀφαίρεσιν ὁ συλη-
τῆς, κρύψας ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν ἀλήθειαν, διὰ τὸ τὸν κύριον συμπεφω-
νηκέναι τῶ καλῶς δικάσαντι τοὺς τοιούτους Πιλᾶτῳ καὶ ὅτι καλῶς
οἱ ἐν τῶ Σιλωὰμ ἀπέθανον ἁμαρτωλοὶ ὄντες καὶ ὑπὸ θεοῦ οὕτως
τιμωρηθέντες. ὅταν δὲ ῥαδιοιργήσωσιν τινες βασιλικὰ προστάγματα,
25 ἀπὸ τῶν | ἀρχαίων τὰ ἀντίγραφα προφερόμενα ἠσφαλισμένως ἔχοντα
ἔλέγχει τοὺς ἄφρονας. οὕτως καὶ ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τουτέστιν
τῆς ἀγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας προφερόμενον τὸ εὐαγγέλιον ἔλέγχει
τοὺς ἀφανιστὰς τῶν καλῶν ἐνδυμάτων μύας.

Σχόλιον λθ. »Ταύτην δὲ θυγατέρα Ἀβραάμ, ἣν ἔδησεν ὁ Σα-
30 τανᾶς·.

Ἐλεγχος λθ. Εἰ τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἀβραάμ ἐπιμελεῖται ἔλθόν
ὁ κύριος, οὐκ ἀλλότριος αὐτοῦ ἐστὶν ὁ | Ἀβραάμ. ὁμολογεῖ γὰρ D 346

5f Luk. 12, 58b — 14 Luk. 13, 1—9 — 29f Luk. 13, 16

V M 5f vgl. S. 112, 4f 14—19 vgl. S. 112, 6—11 29 vgl. S. 112, 12

3 vor τὸν αὐτὸν² + καὶ M hineingeflickt V corr 4 (τὸν) * 5 κατασύρη
S. 112, 4] καταζοίνη VM | πρὸς τὸν auf Rasur V corr 11 vor δημιουργὸς + ὁ V
17 τό *] ὅτι VM 18 (τὰ ἐξῆς) * 19 vor σκάπτω + καὶ S. 112, 11
25 ἀρχαίων Pet.] ἀρχαίων VM (vgl. Zahn zu Ign. ad Philad. S. 2) 29 ἦν < S. 112, 12

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

καὶ πορεύου. ὅτι Ἡρώδης σε θέλει ἀποκτεῖναι καὶ τό »εἶπεν· πορευ-
θέντες εἶπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ» ἕως ὅπου εἶπεν »οὐκ ἐνδέχεται
προφήτην | ἀπολέσθαι ἔξω Ἱερουσαλήμ» καὶ τό »Ἱερουσαλήμ, Ἱερου- Ö616
σαλήμ. ἡ ἀποκτένουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπε-
5 σταλμένους» καὶ τό »πολλάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι ὡς ὄρνις τὰ τέκνα
σου» καὶ τό »ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν» καὶ τό »οὐ μὴ ἴδητέ με,
ἕως οὗ εἶπητε, εὐλογημένος».

Ἐλεγχος $\overline{\mu\alpha}$. Ὅρα τὴν τοσαύτην τόλμαν· πόσῃν ποιεῖται ἀφαι-
ρεσιν τοῦ εὐαγγελίου; ὡς εἶ τις λάβῃ ζῶον καὶ ἐκτέμῃ αὐτοῦ τὸ
10 ἥμισυ τοῦ σώματος καὶ ἐν τῷ ἡμίσει τοὺς ἀγνοοῦντας πειράσεται
πεῖθειν, τοιοῦτο εἶναι τὸ ζῶον λέγων καὶ μηδὲν ἀπ' αὐτοῦ ἀφαι-
ρειῖσθαι. | P338

Σχόλιον $\overline{\mu\beta}$. Πάλιν παρέκοψε πᾶσαν τὴν παραβολὴν τῶν δύο
νιῶν, τοῦ εἰληφότος τὸ μέρος τῶν ὑπαρχόντων καὶ ἀσώτως δαπανή-
15 σαντος καὶ τοῦ ἄλλου.

Ἐλεγχος $\overline{\mu\beta}$. Οὐδὲν διοίσει τὸ ἀκόλουθον τῆς ῥαδιουργίας ἀπὸ
τῶν πρότερον ἑαυτῷ τετολμημένων· ἑαυτῷ δὲ τὸ ἐπιζήμιον ἐπάγε-
ται, μενούσης τῆς κατὰ θεὸν ἀληθείας.

Σχόλιον $\overline{\mu\gamma}$. »Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται ἕως Ἰωάννου καὶ πᾶς
20 εἰς αὐτὴν βιάζεται».

Ἐλεγχος $\overline{\mu\gamma}$. Εἰ νόμον τάσσει καὶ προφήτας ἀποκαλεῖ καὶ οὐκ
ἀνομίαν δηλοῖ τὸν νόμον οὐδὲ ψευδοπροφήτας φάσκει τοὺς προφή-
τας, σαφῶς ὁμολογεῖται μεμαρτυρηκέναι τὸν σωτῆρα τοῖς προφήταις
καὶ δέδεικται ὡς περὶ αὐτοῦ προεφήτευσαν.

Σχόλιον $\overline{\mu\delta}$. Περὶ τοῦ πλουσίου καὶ Λαζάρου τοῦ πτωχοῦ, ὅτι
ἀπηνέχθη ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀβραάμ. | D348

Ἐλεγχος $\overline{\mu\delta}$. Ἰδοὺ, καὶ ἐν ζῶσι καὶ μακαριζομένοις καὶ ἐν κλη- a
ρονομίᾳ ἀναπαύσεως ὁ Ἀβραάμ ὑπὸ τοῦ κυρίου ἐγκατελέχθη καὶ Λά-
ζαρος ἐν κόλποις αὐτοῦ κατηξίωται. μηκέτι τοίνυν, Μαρκίων, τὸν b
30 Ἀβραάμ βλασφήμει, τὸν ἐπιγνόντα τὸν ἑαυτοῦ δεσπότην καὶ εἰπόντα
αὐτῷ »κύριε ὁ κρίνων πᾶσαν τὴν γῆν». ἰδοὺ γὰρ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ

13—15 Luk. 15, 11ff — 19 Luk. 16, 16 — 25f Luk. 16, 22 — 31 Gen. 18, 25

V M 13—15 vgl. S. 113, 5—7 19f vgl. S. 113, 8f 25f vgl. S. 113, 10f

1 εἶπεν 112, 21] < V M 2 ὅπου] ὅτου S. 112, 22 3 καὶ τό < M
4 ἀποκτένουσα, v drüber V corr 6 ὑμῶν + ἔρημος M 7 οὗ < S. 113, 3
13 ἀπέκοψε S. 113, 5 | τὴν παραβολὴν πᾶσαν S. 113, 5 14f καὶ ἀσώτως δα-
πανήσαντος < S. 113, 6 17 ἑαυτῷ¹] αὐτῷ Jül. 28 ὁ hineingeflickt V corr |
ἐγκατελέχθη M

κυρίου ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος καὶ οὐκ ἀλλότριος τῆς παρὰ τοῦ σωτῆρος ἐπαινουμένης ζωῆς.

Σχόλιος $\overline{\mu\epsilon}$. »Νῦν δὲ ὁδε παρακαλεῖται« ὁ αὐτὸς Λάζαρος.

Ἔλεγχον $\overline{\mu\epsilon}$. Εἰ παρακαλεῖται Λάζαρος ἐν κόλποις Ἀβραάμ, οὐκ
5 ἐκτὸς τῆς παρακλήσεως τῆς ζωῆς ὑπάρχει ὁ Ἀβραάμ.

Σχόλιον $\overline{\mu\zeta}$. Εἶπεν Ἀβραάμ »ἔχουσι Μωυσέα καὶ τοὺς προφή-
τας, ἀκουσάτωσαν αὐτῶν, ἐπεὶ οὐδὲ τοῦ ἐγειρομένου ἐκ νεκρῶν
ἀκούουσιν«.

Ἔλεγχος $\overline{\mu\zeta}$. Οὐχ ὡς ἔτι ἐν τῷ κόσμῳ ὢν καὶ ὡς ἠπατημένος | a Ö618
10 Ἀβραάμ μαρτυρεῖ τῷ νόμῳ Μωυσέως καὶ τοῖς προφήταις οὐδὲ ὡς
οὐκ εἰδὼς τὰ ἐκ τούτων ἀποβησόμενα, ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐν πείρᾳ γενέ-
σθαι τῆς ἐκεῖ ἀναπαύσεως. μετὰ γὰρ τελευτὴν μαρτυρεῖται ὑπὸ τοῦ b
σωτῆρος ἐν τῇ παραβολῇ τοῖς τοῦ νόμου δόγμασι καὶ προφητῶν τὴν
σωτηρίαν κτησάμενος καὶ ταῦτα πρὸ τοῦ νόμου πράξας. ὁμοίως | c P339
15 δὲ καὶ τοὺς μετὰ ταῦτα τὸν νόμον φυλάξαντας καὶ προφήταις ὑπα-
κούσαντας εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ εἶναι καὶ εἰς τὴν ζωὴν μετ' αὐτοῦ
ἀπιέναι· ὢν εἷς ἦν Λάζαρος, ὁ διὰ νόμον καὶ προφητῶν καταξιωθείς
ζωτικῷ κόλπῳ τῆς τοῦ Ἀβραάμ μακαριότητος.

Σχόλιον $\overline{\mu\zeta}$. Παρέκοψε τό »λέγετε ὅτι ἀχρεῖοι δοῦλοὶ ἐσμεν· ὁ
20 ὠφείλομεν ποιῆσαι πεποιθήκαμεν«.

Ἔλεγχος $\overline{\mu\zeta}$. Καὶ τὸ ἀσφαλὲς τῆς τοῦ κυρίου διδασκαλίας οὐ
παραδέχεται. ἐπασφαλιζόμενος γὰρ τοὺς | ἑαυτοῦ μαθητάς, ἵνα μὴ D349
διὰ τῆς ὑπερηφανίας ἀπολέσωσι τὸν μισθὸν τοῦ ἔργου, ταπεινοφρο-
νεῖν ἐνουθέτει. οὗτος δὲ οὐ παραδέχεται· τύφῳ γὰρ κατὰ πάντα
25 ἐπήρθη καὶ οὐκ ἀληθεία.

Σχόλιον $\overline{\mu\eta}$. Ὅτε συνήντησαν οἱ δέκα λεπροὶ. ἀπέκοψε δὲ
πολλὰ καὶ ἐποίησεν »ἀπέστειλεν αὐτοὺς λέγων, δείξατε ἑαυτοὺς τοῖς
ἱερεῦσι« καὶ ἄλλα ἀντὶ ἄλλων ἐποίησε, λέγων ὅτι »πολλοὶ λεπροὶ
ἦσαν ἐν ἡμέραις Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου καὶ οὐκ ἐκαθαρίσθη εἰ μὴ
30 Νεεμὰν ὁ Σύρος«.

3 Luk. 16, 25b — 6 Luk. 16, 29. 31 — 19 Luk. 17, 10 — 26 Luk. 17, 12. 14
vgl. Luk. 4, 27

V M 3 vgl. S. 113, 12f 6—8 vgl. S. 113, 13f 19f vgl. S. 113, 15f
26—30 vgl. S. 113, 17—114, 2

3 ὁδε Zahn] ὠδε VM ebenso S. 113, 12 7 ἐκ S. 113, 14] ἀπὸ VM
8 ἀκούουσιν M u. S. 113, 14 9 καὶ ὡς auf Rasur V corr 11 οὐκ aus οὐχ
V corr 13 προφητῶν *] προφήταις VM; προφήταις (ὑπακούσας) Jül. 19 ὅτι
S. 113, 15] < VM | δ] ὠ V 29 ἐκαθαρίσθη, α/// aus αι, am Schluß wohl
σαν wegradiert V corr

Ἐλεγχος $\overline{\mu\eta}$. Καὶ ἐνταῦθα προφήτην τὸν Ἐλισσαῖον καλεῖ ὁ κύριος καὶ ἑαυτὸν πληροῦντα τὰ ἰσοτύπως παρ' ἐκείνου προγεγενημένα, ἵνα ἐλέγξῃ Μαρκίωνα καὶ πάντας τοὺς ἀθετοῦντας θεοῦ προφήτας.

5 Σχόλιον $\overline{\mu\theta}$. »Ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅταν ἐπιθυμήσητε ἰδεῖν μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐλεγχος $\overline{\mu\theta}$. Εἰ ἡμέρας ἀριθμεῖ καὶ χρόνον σημαίνει καὶ υἱὸν ἀνθρώπου λέγει ἑαυτὸν, ἄρα καὶ μέτρον ἡλικίας ὑπέδειξε καὶ ἡμερῶν τοῦ κηρύγματος † ὑπόδειγμα. οὐκ ἄσαρκος οὖν ὁ Λόγος, ἀλλ' ἐν σώ-
10 ματι ἢ εὐδοκία.

Σχόλιον $\bar{\nu}$. »Εἶπέν τις πρὸς αὐτόν· διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ὁ δέ· μή με λέγε ἀγαθόν· εἷς ἐστὶν ἀγαθὸς ὁ θεός». προσέθετο ἐκεῖνος »ὁ πατήρ» καὶ ἀντὶ τοῦ »τὰς ἐντολὰς οἶδας» λέγει »τὰς ἐντολὰς οἶδα».

15 Ἐλεγχος $\bar{\nu}$. Ἴνα μὴ δείξῃ τὰς ἐντολὰς ἤδη προγεγραμμένας, λέγει | »τὰς ἐντολὰς οἶδα». τὸ δὲ ὅλον κεφάλαιον φανερόν ὑπάρχει Ὀ620 ἀπὸ τῆς ἀκολουθίας. καὶ εἰ πατέρα ἀγαθὸν φάσκει καὶ θεὸν ὀνομάζει, καλῶς ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ διδάσκει τὸν βουλό-
20 μενον τὴν ζωὴν | κληρονομήσαι καὶ οὐκ ἀθετεῖ οὐδὲ ἀπωθεῖται, ἀλλὰ P340
μαῖλλον ἐπιμαρτυρεῖ τοὺς ἐν νόμῳ πολιτευ|σαμένους ζωὴν αἰώνιον D350
κεκληρονομηκέναι, Μωυσέα τε καὶ τοὺς ἄλλους προφήτας.

Σχόλιον $\bar{\nu}\alpha$. »Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίξειν αὐτὸν τῇ Ἱεριχῶ τυφλὸς ἐβόα· Ἰησοῦ υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. καὶ ὅτε ἰάθη, φησὶν· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε».

25 Ἐλεγχος $\bar{\nu}\alpha$. Ἐν πίστει οὐκ ἐνὶ ψεῦδος· εἰ γὰρ ψεύδεται, οὐ a
πίστις. λέγει γοῦν· υἱὲ Δαβὶδ, καὶ ἐπαινεῖται καὶ κομίζεται τὸ αἶτημα
ὁ τὸ ὄνομα ὁμολογήσας καὶ οὐκ ἐπετιμήθη ὡς ψεύστης, ἀλλὰ ὡς πι-
στὸς ἐμακαρίσθη. οὐκ ἄρα ἄσαρκος ὁ διὰ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ ὀνόμα- b
τος χαρισάμενος τῷ τυφλῷ τὸ βλέπειν. ἀληθινῶς γὰρ ἦν καὶ οὐ
30 δοκῆσει, ἐκ τοῦ σπέρματος Δαβὶδ κατὰ σάρκα ἀπὸ Μαρίας τῆς ἁγίας
παρθένου καὶ διὰ πνεύματος ἁγίου γεγεννημένος.

5 Luk. 17, 22 — 11 Luk. 18, 18. 19. 20 — 22 Luk. 18, 35. 38. 42

V M 5f vgl. S. 114, 3f 11—14 vgl. S. 114, 5—9 22—24 vgl. S. 114, 9—11

5 ἰδεῖν S. 114, 3] < V M 8 ἑαυτὸν, ἐ vorgesetzt V corr 9 † ὑπόδειγμα] lies etwa ὄρον * 10 ἢ auf Rasur V corr 12 ὁ δὲ angeflickt V corr < S. 114, 6 | λέγετε S. 114, 6 13 ὁ θεός < S. 114, 6f | προσέθηκε S. 114, 7 | ἐκεῖνος] τὸ ὅτι S. 114, 7 15 [μὴ]? * (Sinn: „als ob Marcion selbst beweisen wollte . . . , läßt er ihn sagen“) 22 αὐτόν < S. 114, 9 31 [καὶ]? *

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

Ἐλεγχος $\overline{\nu\delta}$. Ἐθεωρήθη καὶ ἠρμηνεύθη ἐν τῷ πρὸ τούτου ἐλέγχῳ σὺν τῇ φράσει μετ' ἐπιτομῆς τῆς προσηκούσης.

Σχόλιον $\overline{\nu\epsilon}$. Πάλιν ἀπέκοψε τὰ περὶ τοῦ ἀμπελῶνος τοῦ ἐκ-
 δεδομένου γεωργοῖς καὶ τό »τί οὖν ἐστι τό· λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν
 5 οἱ οἰκοδομοῦντες;«

Ἐλεγχος $\overline{\nu\epsilon}$. Οὐδὲν ἡμᾶς ἀδικήσει τοῦτο. κἂν τε γὰρ αὐτὸ περικόψη, οὐκ ἀφ' ἡμῶν ἀπέκοψεν, ἀλλὰ ἑαυτὸν καὶ τοὺς αὐτοῦ ἐζημίωσεν· ἱκανὸς γὰρ ὁ κατ' αὐτοῦ ἐλεγχὸς ἐστι διὰ πλειόνων μαρτυριῶν.

10 Σχόλιον $\overline{\nu\zeta}$. Ἀπέκοψε τό »ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί, Μωυσῆς ἐμήνυσε ἐπὶ τῆς βάτου, καθὼς λέγει | κύριον τὸν θεὸν Ἀβραὰμ καὶ D352 Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ. θεὸς δὲ ἐστι ζώντων καὶ οὐχὶ νεκρῶν.«

Ἐλεγχος $\overline{\nu\zeta}$. Θαυμάσαι ἐστὶν ἐπὶ τῇ ἀνοίᾳ τοῦ ματαιόφρονος, a
 πῶς οὐχὶ νοεῖ ὅτι ἴση αὕτη ἢ μαρτυρία τυγχάνει τῇ τοῦ Λαζάρου
 15 τοῦ πτωχοῦ καὶ τῇ παραβολῇ τῶν μὴ συγχωρουμένων εἰς τὴν βασι-
 λείαν εἰσελθεῖν· ὧν παραβολῶν τὰ λείψανα εἶασε καὶ οὐ παρέκοψεν,
 ἀλλὰ ἐπὶ τῇ αὐτοῦ αἰσχύνῃ καταλέλοιπεν τό »ἐκεῖ ἐστὶ ὁ κλαυθμὸς
 καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων«. δακτύλου δὲ ἐμβροχομένου εἰς ὕδωρ b
 μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀπαλλαγὴν καὶ γλώσσης καταψυχομένης ὕδατι, ὡς
 20 ὁ πλούσιος ἔφη τῷ Ἀβραὰμ διὰ τὸν Λάζαρον, καὶ βρυγμοῦ ὀδόντων
 καὶ κλαυθμοῦ γινομένου, ἀναστάσεως σωμάτων ἐστὶ σημεῖον, κἂν
 παρακόψη ὁ κτηνώδης τὰ ὑπὸ κυρίου περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἀλη-
 θῶς εἰρημένα. | P342

Σχόλιον $\overline{\nu\zeta}$. Οὐκ εἶχε ταῦτα »ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροὶ καὶ
 25 Μωυσῆς ἐμήνυσε λέγων θεὸν Ἀβραὰμ καὶ θεὸν Ἰσαὰκ καὶ θεὸν Ἰακώβ
 θεὸν ζώντων.«

Ἐλεγχος $\overline{\nu\zeta}$. Διὰ τὸ δευτερῶσαι τὸν σωτῆρα τὴν παραβολὴν,
 διττῶς παρ' ἡμῶν ἐντέτακται, ἵνα μὴ ἀπεικαζόμενοι τῷ ἀγύρτη Μαρ-
 κίῳνι | ἡμεῖς παραλείψωμέν τι τῶν γεγραμμένων. ἤδη <δὲ> ἐν τῷ Ö624
 30 ἀνωτέρῳ ἐλέγχῳ γεγένηται ἢ κατὰ τῆς αὐτοῦ ῥαδιουργίας ἀντίρροσις.

3 Luk. 20, 9ff. 17 — 10 Luk. 20, 37f — 17 vgl. S. 141, 7f — 24 Luk. 20, 37f

V M 3—5 vgl. S. 115, 5—7 10—12 vgl. S. 115, 8—10 24—26 vgl.
 S. 115, 11—13

1 ἠρμηνεύθη, ἢ auf Rasur V corr 3 τὰ περὶ] τὴν S. 115, 5 3f ἐκδεδο-
 μένου M 11 ἐπὶ *] περὶ VM ebenso S. 115, 9 | καθὼς S. 115, 9] ὡς VM
 | κύριον S. 115, 9] ὁ κύριος VM 18 ἐνβροχομένου V 26 θεὸς ζώντων
 S. 115, 12f 29 ἤδη zweimal geschrieben V, das erste getilgt V corr | <δὲ> *

Σχόλιον $\overline{\nu\eta}$. Πάλιν παρέκοψε τό »θριξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται«.

⟨"Ἐλεγχος $\overline{\nu\eta}$.⟩ . . . . .

5 Σχόλιον $\overline{\nu\theta}$. Πάλιν παρέκοψε ταῦτα »τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη« καὶ τὰ ἐξῆς, διὰ τὰ ἐπιφερόμενα ἐν τῷ ῥητῷ »ἕως πληρωθῆ πάντα τὰ γεγραμμένα«.

"Ἐλεγχος $\overline{\nu\theta}$. Δοκεῖ λήθην κεκτημένος τοὺς ἅπαντας ἴσως αὐτῷ a ἀνοήτους εἶναι καὶ οὐκ οἶδεν ὅτι κὰν | μικρὸν ῥητὸν ὑπ' αὐτοῦ κατα- D 353
10 λειφθῆ, ἔλεγχον ποιεῖται καὶ πολλῶν ἕκαστον ῥητῶν ὑπ' αὐτοῦ παρακοπέντων. οὐδὲν τοίνυν κωλύσει τὸν βουλόμενον ἀντιπαραθεῖναι ταύταις ταῖς παρακεκομμέναις μαρτυρίαις τὰ παρ' αὐτοῦ ὁμολογηθέντα. δειχθήσεται γὰρ σύμφωνα ὄντα τούτοις τοῖς ὑπ' b
15 ἑκείνου περικοπεῖσιν * ἐν οἷς ἔλεγεν ὁ Ἀβραάμ μετὰ τὴν τελευταίαν, ὅτι »ἔχουσι Μωυσέα καὶ τοὺς προφήτας, ἀκουσάτωσαν αὐτῶν«. ἃ ἔλεγον γὰρ οἱ προφηταὶ καὶ Μωυσῆς, ἐκ θεοῦ πατρός ἦν καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ κυρίου υἱοῦ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἃ ἔδει γεγραμμένα ὄντα πληροῦσθαι.

Σχόλιον $\overline{\xi}$. »Συνελάλησε τοῖς στρατηγοῖς τὸ πῶς αὐτὸν παραδοῦν αὐτοῖς«.

"Ἐλεγχος $\overline{\xi}$. Ὡ φρενοβλάβεια τοῦ Μαρκίωνος. »συνελάλησεν«, τίς a ἀλλ' ἢ Ἰούδας; τὸ τί ποιῆσαι ἀλλ' ἢ παραδοῦναι τὸν σωτήρα; παραδομένου δὲ τοῦ σωτήρος οὐκέτι δόκησις ὁ παραδιδόμενος, ἀλλὰ ἀλήθεια. εἰ γὰρ πνεῦμα ἦν μόνον, σαρκικοῖς ἀνθρώποις οὐ παρεδί-
25 δοτο· ἀλλὰ ἄνθρωπος ὢν ὑπὸ ἀφήν γέγονεν, σάρκα (τε) ἐνδυσάμενος εἰς χεῖρας ἀνθρωπίνης φύσεως ἑαυτὸν ἐκὼν παρεδίδου. τὰναντία δὲ b ἑαυτοῖς ὑπὸ ἀνοίας φθέγγονται. καὶ γὰρ καί ποτε διαλεγόμενός τις τῶν αὐτοῦ μαθητῶν Μαρκιονιστῆ τινι καὶ λέγων ὡς ἐν τῷ εὐαγ- P 343

1 Luk. 21, 18 — 5 Luk. 21, 21f — 15 Luk. 16, 29 — 19 Luk. 22, 4

V M 1f vgl. S. 115, 14f 5—7 vgl. S. 115, 16—18 19f vgl. S. 115, 19

3 in V kein Anzeichen einer Lücke; in M 3—4 Linien freigelassen 6 τὸ ἐπιφερόμενον u. < ἐν τῷ ῥητῷ S. 115, 17 7 πάντα S. 115, 18] < V M

8 ἴσως *] ἴσους V M 9 ῥητὸν μικρὸν, die Zahlen drüber V corr 9f καταληφθῆ M 10 ποιεῖται + πόσω μᾶλλον M nachgetragen V corr | ἕκαστον getilgt V corr < M

14 * <τὰ περιλειφθέντα> * | ὁ < V | μετὰ τὴν τελευταίαν vgl. S. 143, 9 15 ὅτι *] τὸ V M 19 vor τὸ πῶς + καὶ S. 115, 19

24f παρεδίδοτο, ο drüber V corr 25 ἄνθρωπος *] θεός V M | <τε> * 27 διαλεγόμενοι M

γελίω ἔχει ὅτι παρέλαβεν αὐτὸν τὸ πνεῦμα εἰς τὴν ἔρημον πειρασθῆ-
 ναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ἤκουσα παρ' αὐτοῦ ὅτι πῶς ἠδύνατο <ὁ> Σατα-
 νᾶς | τὸν ὄντα θεὸν καὶ μείζονα αὐτοῦ ὑπάρχοντα καὶ κύριον αὐτοῦ 0626
 (ὡς ὑμεῖς λέγετε) πειράσαι, τὸν Ἰησοῦν τὸν αὐτοῦ δεσπότην; ἐγὼ δὲ e
 5 ἐν τῇ τοῦ θεοῦ βοηθείᾳ ἐξ ὑπογύου λαβὼν σύνεσιν ἀπεκρινάμην
 αὐτῷ λέγων· οὐ πιστεύετε ὅτι ἐσταυρώθη ὁ Χριστός; ὁ δὲ ἔφη· ναί,
 καὶ οὐκ ἠρνήσατο. τίνες οὖν αὐτὸν ἐσταύρωσαν; ὁ δὲ ἔφη· ἄνθρω-
 ποι. εἶτα ἔφην αὐτῷ· τίς δυνατώτερος, ἄνθρωποι ἢ ὁ διάβολος; ὁ d
 δὲ | ἔφη· ὁ διάβολος. ὅτε δὲ τοῦτο εἶπεν, ἀπεκρινάμην· εἰ ὁ διάβολος D354
 10 ἰσχυρότερος ἀνθρώπων ὑπάρχει, ἄνθρωποι δὲ οἱ ἀσθενέστεροι Χρι-
 στὸν ἐσταύρωσαν, οὐ θαῦμα εἰ καὶ ὑπὸ τοῦ διαβόλου ἐπειράσθη.
 πάντα γὰρ θέλων καὶ οὐ μετὰ ἀνάγκης ὑπὲρ ἡμῶν ἑαυτὸν δέδωκεν e
 ὁ Χριστός, πάσχων ἐν ἀληθείᾳ, οὐ κατὰ ἀσθένειαν ἀλλὰ κατὰ προ-
 αῖρεσιν, εἰς ὑπογραμμὸν ἡμῶν καὶ τὰ πρὸς τὸν διάβολον [καὶ] εἰς
 15 σωτηρίαν ἡμῶν ἐν τῷ πάθει τοῦ σταυροῦ *, εἰς κατάκρισιν ἁμαρτίας
 καὶ ἀθέτησιν τοῦ θανάτου.

Σχόλιον ξα. »Καὶ εἶπεν τῷ Πέτρῳ καὶ τοῖς λοιποῖς· ἀπελ-
 θόντες ἐτοιμάσατε ἵνα φάγωμεν τὸ Πάσχα«.

Ἐλεγχος ξα. Νέφος βελῶν κατὰ σοῦ ἐν μιᾷ μαρτυρίᾳ τὸ ῥητὸν a
 20 περιέχει, ὡς Μαρκίων. εἰ γὰρ προστάσσει ἐτοιμάζεσθαι αὐτῷ φαγεῖν
 τὸ Πάσχα, Πάσχα δὲ πρὸ τοῦ παθεῖν τὸν Χριστὸν ἐπετελεῖτο, πάν-
 τως ὅτι ἀπὸ νόμου τὴν σύστασιν εἶχεν. κατὰ νόμον δὲ τοῦ Χριστοῦ b
 πολιτευομένου σαφές ἦν ὅτι οὐ νόμον ἤλθεν καταλύσαι, ἀλλὰ πλη-
 ρῶσαι. εἰ δὲ νόμον βασιλεὺς οὐ καταλύει, οὐκ ἀκαθοσίωτος ἢ ἐν τῷ
 25 νόμῳ διάταξις οὐδὲ τῷ βασιλεῖ ἀπειρημένη. εὐκαθοσιώτου δὲ ὄντος c
 τοῦ νόμου καὶ τῆς διατάξεως ὁμολογουμένης, εἴ τι προσθείη βασιλεὺς
 τῇ διατάξει ἐπὶ μείζονι δωρεᾷ, κατ' ἐξουσίαν ἢ φαιδρότης γίνεται
 τῆς προσθήκης. ἐνὸς δὲ καὶ τοῦ αὐτοῦ τῆς νομοθεσίας οὔσης
 καὶ τῆς κατὰ προσθήκην δωρεᾶς, παντί τῳ δῆλόν ἐστι καὶ σαφές ὡς
 30 οὐκ ἐναντιοῦται τῷ νόμῳ ὁ τὴν προσθήκην ποιησάμενος. ἀποδέ- d
 δεικται τοίνυν οὐκ ἐναντία τις οὐ|σα ἢ παλαιὰ διαθήκη τοῦ εὐαγγε- P344

1 f vgl. Matth. 4, 1 — 17 Luk. 22, 8 — 23 vgl. Matth. 5, 17

V M 17 f vgl. S. 115, 20 f

2 <ὁ> * 6 ὁ¹ nachgetragen V corr 8 ἄνθρωποι *] ἄνθρωπος V M 10 οἱ
 oben hinein V corr 13 πάσχων Pet.] πάσχειν V M 14 τὰ oben hinein V corr |
 [καὶ] * 15 * <ἀναπληρῶν> * 21 f πάντος M 24 οὐκ ἀκαθοσίωτος] οὐκαθο-
 σίωτος M 26 εἴ τι auf Rasur V corr

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

εἰς Χριστόν. εἰ δὲ παιδαγωγὸς ὁ νόμος εἰς Χριστόν, οὐκ ἀλλότριος Χριστοῦ ὁ νόμος.

Σχόλιον ξγ. Παρέκοψε τὸ «λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ φάγω αὐτὸ ἀπέριτι, ἕως ἂν πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ». | |

P 345
D 356

5 Ἔλεγχος ξγ. Τοῦτο περιεῖλεν καὶ ἐρραδιούργησεν, ἵνα δῆθεν μὴ ποιήσῃ ἐν βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ βρωτὰ ἢ ποτὰ· οὐκ εἰδὼς ὁ κτηνώδης ὅτι ἀντιμίμημα τῶν ἐπιγείων δύναται εἶναι πνευματικὰ καὶ ἐπουράνια, μεταλαμβάνόμενα ὡς ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν· μαρτυρεῖ γὰρ πάλιν ὁ σωτὴρ καὶ λέγει ὅτι «καθήσεσθε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου, ἐσθίοντες καὶ πίνον-
10 τες ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν». ἢ παρέκοψε πάλιν ταῦτα, ἵνα δῆθεν ποιήσῃ τὰ ἐν τῷ νόμῳ μὴ ἔχοντα τόπον ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. πόθεν οὖν Ἡλίας καὶ Μωυσῆς ὤφθησαν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ὄρει ἐν δόξῃ; ἀλλ' οὐδὲν δυνήσεται τις πρὸς τὴν ἀλήθειαν. |

Ö 630

Σχόλιον ξδ. Παρέκοψε τὸ «ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς, μή τις ὅσπερ ῥήσατε;» καὶ τὰ ἐξῆς διὰ τὸ «καὶ τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι, τὸ καὶ μετὰ ἀνόμων συνελογίσθη».

Ἔλεγχος ξδ. Κὰν παρακόψῃς τὰ ῥήματα, ἀπὸ τοῦ ἔργου φαίνονται αὐτῶν οἱ τόποι, προάγοντος τοῦ νόμου καὶ προκηρυττόντων τῶν προφητῶν καὶ κυρίου πληροῦντος.

20 Σχόλιον ξε. Ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολὴν καὶ θεῖς τὰ γόνατα προσήχετο.

Ἔλεγχος ξε. Θεῖς τὰ γόνατα ὁρατῶς ἔθηκε καὶ αἰσθητῶς ἐπέ- τέλεσεν. εἰ δὲ αἰσθητῶς, κατὰ τὸ εἶδος * τὸ ἔργον ἐποίησε τῆς γονυκλισίας· οὐκ ἄρα ἄνευ σαρκὸς ἐνεδήμησεν ὁ μονογενής. αὐτῷ γὰρ
25 «κάμψει πᾶν γόνυ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων», ἐπουρανίων πνευματικῶς, ἐπιγείων αἰσθητῶς, καταχθονίων τῷ ἰδίῳ εἶδει. ὧδε δὲ τὰ πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐπετέλει, ὁρώμενος καὶ ὑπὸ ἀφῆν τοῖς μαθηταῖς εὐρισκόμενος καὶ μὴ φαντάζων.

Σχόλιον ξς. «Καὶ ἤγγισε καταφιλῆσαι αὐτὸν Ἰούδας καὶ εἶπεν». |

D 357

3 Luk. 22, 16 — 9 Agraphon vgl. Matth. 19, 28 Luk. 22, 30 — 13 vgl. II Kor. 13, 8 — 14 Luk. 22, 35. 37 — 20 Luk. 22, 41 — 25 Phil. 2, 10 — 29 Luk. 22, 47f

V M 3f vgl. S. 115, 25f 14—16 vgl. S. 116, 1—3 20f vgl. S. 116, 4f
29 vgl. S. 116, 6

3 γὰρ S. 115, 25] < V M 4 ἂν < S. 115, 26 5 ἐρραδιούργησεν, ρ oben drüber V corr 7 ἀντιμίμημα, ἀντι vorn zugesetzt V corr 9 καθίσεσθε V M 23 εἰ δὲ] ἢ δὲ M | * (ἀνθρώπινον) * 26 πνευματικῶς *] πνευματικῶν V M | αἰσθητῶς *] αἰσθητῶν V M 28 φαντάζων Corn.] φαντάζου V M 29 Ἰούδας < S. 116, 6

Ἐλεγχος ξς. Ἦγγισε σαρκὶ ὄντι δεσπότη καὶ θεῶ σῶμα λαβόντι, καταφιλήσαι ἀληθινὰ χεῖλη καὶ οὐ δοκήσει ὄντα καὶ φαντάζοντα.

Σχόλιον ξξ. Παρέκοψεν ὃ ἐποίησε Πέτρος, ὅτε ἐπάταξε καὶ ἀφείλετο τὸ οὖς τοῦ δούλου τοῦ ἀρχιερέως. | P 346

5 Ἐλεγχος ξξ. Δοκῶν εἰς τιμὴν Πέτρου ὃ ἀπατεὼν κρύπτειν τὸ a ἐν ἀληθείᾳ γενόμενον τῆς δοξολογίας τοῦ σωτῆρος τὸ ῥητὸν τεμῶν, ἀπέκρουσεν. ἀλλὰ οὐδὲν ὠφελήσει· κἂν τε γὰρ αὐτὸς ἀποκόψη, ἡμεῖς b οἶδαμεν τὰ θεοσήμεια. μετὰ γὰρ τὸ ἀποκόψαι τὸ ὠτίον ὃ κύριος πάλιν λαβὼν ἰάσατο, ἵνα ἀποδειχθῇ ὅτι θεός ἐστι καὶ θεοῦ ἔργον
10 ἐπετέλεσεν.

Σχόλιον ξη. »Οἱ συνέχοντες ἐνέπαιζον δέροντες καὶ τύπτοντες καὶ λέγοντες· προφήτευσον, τίς ἐστὶν ὃ παῖσας σε;«

Ἐλεγχος ξη. Ὅτι τὸ συνέχοντες καὶ τὸ ἐνέπαιζον καὶ τὸ δεῖραι καὶ τὸ τύπαι καὶ τὸ προφήτευσον τίς ἐστὶν ὃ παῖσας σε, τοῦτο οὐ
15 δόκησις ἦν, ἀλλὰ ἀφῆς ἐστὶ σωματικῆς καὶ ἐνσάρκου ὑποστάσεως δηλωτικόν, καὶ παντὶ τῶ δῆλόν ἐστι, κἂν τε σὺ τυφλωθεῖς, Μαρκίων, μὴ θέλοις ὁμολογεῖν τὴν ἐναργῆ θεοῦ ἀλήθειαν. | Ö 632

Σχόλιον ξθ. Προσέθετο μετὰ τὸ »τοῦτον ἠῦραμεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος« »καὶ καταλύοντα τὸν νόμον καὶ τοὺς προφήτας«.

20 Ἐλεγχος ξθ. Πόθεν οὐ φωραθήσῃ, πόθεν οὐκ ἐλεγχθήσῃ δια- a στρέφων τὴν ὁδὸν κυρίου; ὅταν γὰρ ἐνταῦθα προσθείης τὸ μὴ γεγραμμένον, συκοφαντῶν σεαυτὸν — οὐ γὰρ ἂν εἶποιμι τὸν κύριον — <καὶ> λέγων ὅτι τοῦτον ἠῦραμεν καταλύοντα τὸν νόμον καὶ τοὺς προφή-
25 τας, τὸ ἀντίζυγον τούτου ἐλέγξει σε, ὧ ματαιόπονε, αὐτοῦ τοῦ σω-
τῆρος λέγοντος »οὐκ ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον καὶ τοὺς προφήτας, ἀλλὰ πληρῶσαι«. οὐ δύναται τοίνυν ὃ αὐτὸς <ὁ> λέγων »οὐκ ἦλθον b καταλῦσαι« διὰ τὸ καταλύειν | κατηγορεῖσθαι. οὐ γὰρ εἶχεν οὕτως D 358 τὸ ῥητόν, ἀλλά· »ἠῦρομεν τοῦτον διαστρέφοντα τὸν λαόν, λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν βασιλέα«.

3 Luk. 22, 50 — 11 Luk. 22, 63f — 18 Luk. 23, 2 — 20f vgl. Act. 13, 10 — 25 Matth. 5, 17

V M 3f vgl. S. 116, 7f 11f vgl. S. 116, 9f 18f vgl. S. 116, 11f

3 δ] τὸ S. 116, 7 | ἀφείλε M 4 τοῦ δούλου τοῦ ἀρχιερέως < S. 116, 8
12 καὶ < S. 116, 9 15 vor σωματικῆς + καὶ V 15f δηλωτικόν M 16 καὶ
getilgt V corr | τυφθεῖς M 18 τό *] τοῦτο VM ebenso S. 116, 11 22 <καὶ> *
26 <ὁ> *

Σχόλιον ὁ. Προσθήκη μετὰ τὸ »κελεύοντα φόρους μὴ δοῦναι«
»καὶ ἀποστρέφοντα τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα«.

Ἐλεγχος ὁ. Τίς αὐτῷ κρημνὸν περιποιεῖ, πληρῶν τὸ γεγραμ- **a**
μένον, τὸ »ὁ ἑαυτῷ πονηρὸς τίνι ἀγαθὸς ἔσται;« πάσης γὰρ τόλμης
5 καὶ πονηρίας ὑπόδειγμά ἐστι καὶ κινδυνώδους ὁδοιπορίας τὸ τὰ μὲν
γεγραμμένα παρακόπτειν, ἃ δὲ μὴ γέγραπται προστιθέναι, μάλιστα
ἐν εὐαγγελίῳ ἀκαταλύτῳ ὄντι εἰς τοὺς αἰῶνας. καὶ αὐτὰ δὲ τὰ τῆς **b** P 347
προσθήκης οὔτε τόπον ἔχει οὔτε αἴνιγμα. οὐ γὰρ ἀπέστρεψεν Ἰησοῦς
γυναῖκας ἢ τέκνα· αὐτὸς γὰρ ἔφη »τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα«
10 καὶ »ἃ ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω«. ἀλλὰ κὰν εἶπη **c**
»ἐὰν μὴ τις καταλείψῃ πατέρα καὶ μητέρα καὶ ἀδελφούς καὶ γυναῖκα
καὶ τέκνα καὶ τὰ ἐξῆς, οὐκ ἔστι μου μαθητής«, οὐχ ἵνα μισῶμεν πα-
τέρας, ἀλλ' ἵνα μὴ ὑπαγώμεθα πατέρων καὶ μητέρων ἐπιταγῇ * ἑτέ-
ρας πίστεως ἢ τρόπῳ παρὰ τὴν τοῦ σωτῆρος διδασκαλίαν.

15 Σχόλιον ὁα. »Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Κρανίου τόπος
ἐσταύρωσαν αὐτὸν καὶ διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐσκοτίσθη
ὁ ἥλιος«.

Ἐλεγχος ὁα. Δόξα τῷ ἐλεήμονι θεῷ, τῷ συνδήσαντί σου τὰ **a**
ἄρματα, ὃ Φαραὼ Μαρκίων, καὶ βουλομένου σου ἀποδρᾶσαι κατα-
20 ποντώσαντι αὐτὰ ἐν τῇ θαλάσῃ. προφασιζόμενος γὰρ τὰ πάντα οὐχ
ἔξεις ἐνταῦθα οὐδεμίαν πρόφασιν. ὁ γὰρ μὴ σάρκα ἔχων οὔτε σταυ-
ρωθῆναι δύναται. πῶς οὐκ ἔφυγες τὸ μέγα τοῦτο ῥητόν; πῶς οὐκ **b**
ἐπε|χείρησας κρύψαι τὴν μεγάλην ταύτην πραγματείαν, τὴν λύσασάν **Ö634**
σου πᾶσαν τὴν ἐξ ἀρχῆς μεμηχανημένην κακότητα; εἰ γὰρ ὅλος **c**
25 ἐσταυρώθη, πῶς οὐ βλέπεις τὸν ἐσταυρωμένον ἀφὴν ἔχοντα καὶ
ἥλοις | τὰς χεῖρας πηγνύμενον καὶ πόδας; οὐκ ἂν δὲ ἠδύνατο δόκησις **D359**
τοῦτο εἶναι ἢ φάντασμα, ὡς σὺ λέγεις, ἀλλὰ σῶμα ἀληθῶς, ὃ ἐκ
Μαρίας εἵληφεν ὁ κύριος (σάρκα φύσει τὴν ἡμετέραν καὶ ὀστέα καὶ
τὰ ἄλλα), ἐπειδὴ ὁμολογεῖται καὶ παρὰ σοὶ σταυρῷ προσπαγεῖς ὃ
30 κύριος.

1 Luk. 23, 2 — 4 Sir. 14, 5 — 9 Matth. 15, 4 — 10 Matth. 19, 6 — 11 Luk.
14, 26 — 15 Luk. 23, 33a. 34b. 44 — 18f vgl. Ex. (14, 25) 15, 4f

V M 1f vgl. S. 116, 13f 15—17 vgl. S. 116, 15f

1 μετὰ S. 116, 13] < V M 2 καὶ¹ S. 116, 13] τὸ M τὸ auf Rasur V corr
4 ὁ oben drüber V corr 13 ἐπιταγῇ Dind. Öh.] ἐπιταγὴν VM | * etwa (εἰς τὸ
ἀκολουθεῖν διδαχῇ) * 16 αὐτοῦ < S. 116, 16 19f καταποντώσαντι *] κατε-
πόντωσεν VM 24 τὴν < M 26 ἥλους M

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

Ἐλεγχος $\overline{\omicron\zeta}$. Οὐδὲ οὗτοι σε πείθουσιν οἱ ἅγιοι ἄγγελοι, ὧ̄ Μαρκί- a
 κίων, ὁμολογοῦντες μὲν αὐτὸν τὸ τριήμερον μεταξὺ νεκρῶν γεγενῆ-
 σθαι, ζῶντα δὲ λοιπὸν καὶ οὐκέτι νεκρόν, ἀεὶ μὲν ζῶντα ἐν τῇ θεό-
 τητι καὶ μηδ' ὅλως νεκρωθέντα, νεκρωθέντα δὲ κατὰ σάρκα τὸ
 5 τριήμερον καὶ πάλιν ζῶντα. λέγουσι γὰρ αὐταῖς· »ἀνέστη, οὐκ ἔστιν b
 ὧδε«. τὸ δὲ ἀνέστη τί ἐστιν, εἰ μὴ ὅτι καὶ ἐκοιμήθη; σαφέστερον
 γὰρ αὐτὸ διηγοῦνται· »μνήσθητε γὰρ, φησὶν, ὅτι ἔτι περιῶν ταῦτα
 ἔλεγεν ὑμῖν, ὅτι δεῖ παθεῖν τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου«.

Σχόλιον $\overline{\omicron\zeta}$. Παρέκοψε τὸ εἰρημένον πρὸς Κλεόπαν καὶ τὸν
 10 ἄλλον, ὅτε συνήντησεν αὐτοῖς, τό »ὧ̄ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τοῦ πι-
 στεύειν πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται· οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν;«
 καὶ ἀντὶ δὲ τοῦ »ἐφ' οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται« ἐποίησεν »ἐφ' οἷς P349
 ἐλάλησα ὑμῖν«. ἐλέγχεται δὲ ὅτι »ὅτε ἔκλασε τὸν ἄρτον, ἠνοιχθησαν
 αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν«.

Ἐλεγχος $\overline{\omicron\zeta}$. Πόθεν ἢ κλάσις τοῦ ἄρτου ἐγένετο; λέγε, ὧ̄ Μαρκί- a
 κίων. ἀπὸ φαντασίας ἢ ἀπὸ σώματος ἐνεργοῦντος ὀγκηροῦ κατὰ
 ἀλήθειαν; ἀναστὰς γὰρ ἐκ τῶν νεκρῶν ἐν αὐτῷ τῷ ἁγίῳ σώματι
 ἀνέστη ἐν ἀληθείᾳ. ἐποίησας δέ, ὧ̄ Μαρκίων, ἀντὶ τοῦ »οὐ ταῦτά b
 ἔστιν ἃ ἐλάλησαν οἱ προφῆται;« »οὐ ταῦτά ἐστιν ἃ ἐλάλησα ὑμῖν;«
 20 εἰ δὲ εἶπεν αὐτοῖς »ἐλάλησα ὑμῖν«, πάντη | ἐγίνωσκον αὐτὸν ἂν ἀπὸ c D361
 τοῦ λόγου τοῦ »ἐλάλησα ὑμῖν«. πῶς οὖν ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου λέγει
 »ἠνοιχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν καὶ ἄφαντος
 ἐγένετο«; ἔπρεπεν γὰρ αὐτῷ θεῷ ὄντι καὶ μεταβάλλοντι αὐτοῦ τὸ d
 σῶμα εἰς πνευματικὸν δεικνύναι μὲν αὐτὸ σῶμα ἀληθινόν, ἄφαντοῦ-
 25 σθαι δὲ ὅτε ἐβούλετο, ὅτι πάντα αὐτῷ δυνατά. καὶ γὰρ καὶ Ἐλισ- e
 σαῖος, προφήτης ὢν καὶ ἐκ θεοῦ λαβὼν τὴν χάριν, ἤτησε παρὰ θεοῦ

5 Luk. 24, 6 — 9 Luk. 24, 25. 31 — 25 vgl. Matth. 19, 26 — 25 f vgl. II Kön. 6, 18

V M 9—14 vgl. S. 117, 4—9 15—17 Anastasius Sinaita Hodegos c. 13;
 Migne 89, 212 A 15—18 Laterankonzil von 649 Mansi XI 1105 A (= Conc.);
 Lemma: Τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Κωνσταντίας τῆς Κύπρου ἐκ τοῦ κατὰ
 Μαρκίωνος ἐλέγχου κεφαλαίου $\overline{\omicron\zeta}$

2 τὸ///, ν wegradiert V corr 12 δὲ S. 117, 6] < V M | ἐποίησεν < S. 117, 7
 13 ἠνεώχθησαν S. 117, 8 14 αὐτῶν < S. 117, 8 | αὐτόν < S. 117, 9
 15 vor πόθεν (bez. πῶς) + εἶπε Μαρκίων, dafür Z. 15f λέγε ὧ̄ Μαρκίων < Anast.
 Sin. | πόθεν] quomodo πῶς Cone. Anast. Sin. | perficitur γίνεται Conc. γέγονεν
 Anast. Sin. | λέγε < Conc. 16 per phantasiam κατὰ φαντασίαν Conc. ἐν φαν-
 τασίᾳ Anast. Sin. | ἀπὸ² < Cone. Anast. Sin. 16f secundum veritatem ἀληθείᾳ
 Cone. 20 πάντι M

τοὺς αὐτὸν ζητοῦντας παταχθῆναι ἀορασία, καὶ ἐπατάχθησαν καὶ οὐκ ἔβλεπον αὐτὸν τοιοῦτον ὄντα οἷος ἦν. ἀλλὰ καὶ ἐν Σοδόμοις f τὴν θύραν τοῦ Λὼτ ἀπέκρουσαν οἱ ἄγγελοι καὶ οὐκ ἔβλεπον αὐτὴν οἱ Σοδομίται. μὴ καὶ ἡ θύρα τοῦ Λὼτ δόκησις ἦν, ὡς Μαρκίων; οὐχ 5 ὑπολείπεται δέ σοι ἀντιλογία οὐδεμία. ἔκλασε γὰρ τὸν ἄρτον σαφῶς καὶ διέδωκε τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς. | Ö 638

Σχόλιον ὁη. »Τί τεταραγμένοι ἐστέ; ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι πνεῦμα ὄστᾱ οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα«.

10 Ἔλεγχος ὁη. Τίς οὐκ ἂν καταγελάσῃ τοῦ λήρου, ἐν ἀφροσύνῃ a ἑαυτὸν καὶ ἑτέρων ψυχὰς κατασπάσαντος εἰς Αἶδην; εἰ μὲν γὰρ οὐχ ὁμολόγητο παρ' αὐτοῦ ταῦτα, πιθανὴ ἦν αὐτοῦ ἡ πλάνη καὶ συγγνώμην εἶχον οἱ ὑπ' αὐτοῦ ἠπατημένοι· νῦν δὲ ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὁμολόγησε b καὶ οὐ περιῆρε τὰ ῥητὰ ταῦτα, ἀναγινώσκουσι δὲ αὐτὰ καὶ οἱ 15 αὐτοῦ, ἡ ἁμαρτία αὐτοῦ καὶ αὐτῶν μένει, καὶ ἀπαραίτητον τὸ αὐτοῦ καὶ τὸ αὐτῶν πῦρ ἀναπολογήτοις οὔσι, σαφῶς τοῦ σωτήρος διδάξαντος (ὅτι) καὶ μετὰ ἀνάστασιν ὄστᾱ καὶ σάρκα ἔχει, ὡς αὐτὸς ἑμαρτύρησε λέγων »ὡς ἐμὲ ὁρᾶτε ἔχοντα«.

12. Αὕτη ἐστὶν ἡ κατ' αὐτοῦ ἀπὸ τῶν λειψάνων τῶν παρ' αὐτῶ 12, 1 σωζομένων ἐκ τοῦ εὐαγγελίου | ὑπόθεσις τῆς ἡμῶν πεποιημένης δι' P 350 αὐτὸν πραγματείας, ὡς γε νομίζω ἰκανῶς ἐχούσης πρὸς ἀντίθεσιν τῆς αὐτοῦ ἀπάτης. | ἐλεύσομαι δὲ καὶ εἰς τὰ ἐξῆς τῶν ἀποστολικῶν ῥητῶν 2 D 362 παρ' αὐτῶ ἔτι σωζομένων καὶ δι' ἡμῶν πάλιν οὕτως ἀναλελεγμένων, ἐν πρώτοις δὲ ἡμῖν καὶ καθ' εἰρμὸν δι' ὅλου οὕτως προταχθέντων (τῶν) 25 ἀπὸ τῆς πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῆς· αὕτη γὰρ παρ' αὐτῶ πρώτη κεῖται. ἡμεῖς δὲ τὴν ἀναλογίην τότε ἐποιησάμεθα οὐχ ὡς παρ' αὐτῶ (κεῖται) 3 ἀλλὰ ὡς ἔχει τὸ ἀποστολικόν, τὴν πρὸς Ῥωμαίους τάξαντες πρώτην· ὧδε δὲ κατὰ τὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα οὕτως παρατιθέμεθα.

2f vgl. Gen. 19, 11 — 5f frei wiedergegeben Laterankonzil von 649 Mansi XI 1105A *propterea et panem confregit secundum veritatem* (διὸ καὶ τὸν ἄρτον ἔκλασεν ἐν ἀληθείᾳ) — 7 Luk. 24, 38a. 39 — 15 vgl. Joh. 9, 41

V M 7—9 vgl. S. 117, 10f

7f μου beidemale < S. 117, 10. 11 8 ὄστᾱ S. 117, 11; vgl. aber Z. 17 10 καταγελάσει, η oben drüber Vcorr 11 οὐχ, χ auf Rasur Vcorr 14 περιῆρε] περιεῖλε Dind. 17 (ὅτι) Dind. 20 vor ἡμῶν + (παρ')? * 21 ὡς γε aus ὡς καὶ Vcorr | ἐχούσης *] ἔχειν VM 23 παρ' αὐτῶ///, v wegradiert Vcorr 24 καὶ hineingeflickt Vcorr | προσταχθέντων M 24 (τῶν) * 26 (κεῖται) *

⟨*Ἀπὸ τῆς πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῆς*⟩.

Σχόλιον $\bar{\alpha}$. »Μάθετε ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται. ὅσοι γὰρ ὑπὸ νόμον, ὑπὸ κατάραν εἰσίν· ὁ δὲ ποιήσας αὐτὰ ζήσεται ἐν αὐτοῖς«.

5 Ἐλεγχος $\bar{\alpha}$. Τό »μάθετε ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται« κατὰ **a**
τὰ ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου εἰρημένα γραφῆς παλαιᾶς ἐστὶ δεικτικά, ἅτινά
ἐστὶ παρὰ τοῦ ἀποστόλου εἰς ἡμετέραν ζωὴν * ἀπὸ τοῦ νόμου καὶ
τῶν προφητῶν εἰρημένα περὶ καινῆς διαθήκης καὶ σύζυγα ὄντα τῆς
ἡμῶν ἐλπίδος. καὶ τό »ὑπὸ κατάραν εἰσί« φησὶν ὅτι ἐν τῷ νόμῳ **b**
10 ἀπειλὴ ἐτύγχανε κατὰ τῆς τοῦ Ἀδὰμ παρακοῆς, ἕως ὅτε ἦλθεν ὁ
ἄνωθεν ἐλθὼν καὶ ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ φυράματος σῶμα ἀμφιάσας
μετέβαλε τὴν κατάραν εἰς εὐλογίαν.

Σχόλιον $\bar{\beta}$. »Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου«. »ὁ δὲ
ἐκ τῆς ἐπαγγελίας, διὰ τῆς ἐλευθέρως«. | Ö 640

15 Ἐλεγχος $\bar{\beta}$. Δεικνὺς πάλιν ὁ ἅγιος ἀπόστολος τὴν οἰκονομίαν
τῆς ἐνσάρκου παρουσίας καὶ τοῦ σταυροῦ ἐπὶ τῇ λύσει τῆς κατάρας
γινομένην, ταύτην δὲ προγεγράφθαι ἐν τῷ νόμῳ καὶ πεπροφητεῦσθαι
⟨ὡς⟩ ἐσομένην, εἶτα τελεσθεῖσαν ἐπὶ τῷ σωτῆρι, ἐπέδειξε σαφῶς ὅτι
οὐκ ἀλλότριος ὁ νόμος τοῦ σωτῆρος. ἐπροφήτευσεν γὰρ καὶ ἔμαρ-
20 τύρησε τοῖς ὑπ' αὐτοῦ μέλλουσι γίνεσθαι. | P 351

Σχόλιον $\bar{\gamma}$. »Μαρτύρομαι δὲ πάλιν ὅτι ἄνθρωπος περιτετμη-
μένος ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον πληρῶσαι«. | D 363

Ἐλεγχος $\bar{\gamma}$. Τό »ὀφειλέτης ἐστίν« οὐκέτι ὡς περὶ ἀπειρημένου
λέγει, ἀλλὰ περὶ βαρυτέρου φορτίου δυναμένου ἐλαφρυνθῆναι, ἐνὸς
25 δὲ ὄντος δεσπότη, δυναμένου καὶ βαρύνειν καὶ ἐλαφρύνειν διὰ τῆς
προαιρέσεως τῶν μὴ παραιτησαμένων καταδέξασθαι τὴν διὰ τῆς χά-
ριτος αὐτοῦ ἐν τῇ ἐνσάρκῳ αὐτοῦ παρουσίᾳ σωτηρίαν.

2 Gal. 3, 11 b. 10 a. 12 b — 13 Gal. 3, 13 b; 4, 23 b — 21 Gal. 5, 3

V M 2—4 vgl. S. 120, 7 f 13 f vgl. S. 120, 9 f 21 f vgl. S. 120, 11 f

1 ⟨*Ἀπὸ τῆς πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῆς*⟩ * 2 ὅτι δ] διότι, < ὁ S. 120, 7 7 * etwa
⟨*μεταληφθέντα ὡς*⟩ * 14 ἐλευθερίας M u. S. 120, 10 17 ταύτην δὲ προγε-
γράφθαι *Corn.*] ταύτη δὲ προσγέγραπται V M | προπεφητεῦσθαι aus πεπροφη-
τεῦσθαι V *corr* προπεφητεῦσθαι M 18 ⟨ὡς⟩ * 19 προεφήτευσεν aus ἐπροφήτευσεν
V *corr* προεφήτευσεν M 21 f περιτετμημένος S. 120, 11] περιτεμνόμενος V M
25 [δὲ]? * 26 παραιτησαμένων] παραιτησαμένων φιλονικησάντων, φιλονι-
κησάντων durchgestrichen V *corr* nur παραιτησαμένων M

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

γονώς. <ὡς> ἔχων τὸ αὐτεξούσιον προαιρέσει ἰδίᾳ ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν
 ἁμαρτίαν εἰς ἑαυτὸν διανοηθεὶς ἔπραξε, φημί δὲ τὴν ἀθέτησιν τοῦ
 αὐτοῦ δεσπότη διὰ τῆς παρακοῆς ποιησάμενος. ποῦ τοίνυν ἦν τὸ **e**
 κακόν, πρὶν ἢ τὴν σάρκα εἶναι; πῶς δὲ εὐθὺς πλασθεῖσα οὐ τὸ κα-
 5 κόν εἰργάσατο, ἀλλὰ χρόνῳ μετέπειτα; ἄρα γοῦν ἀνήρηται ὁ περὶ τῆς
 κακίας ἀρχῆς λόγος. οὐ γὰρ δύναται ἀρχαίξειν, ἐπειδὴ ἐν τῇ σαρκὶ
 τῇ μεταγενεστέρᾳ τὸ γίνεσθαι ἔχει ἢ κακία ἢ μὴ γίνεσθαι καὶ οὔτε
 ἢ σὰρξ πάλιν ἀκληρονόμητός ἐστι τῶν ἐπουρανίων. καὶ μή τις **d**
 λάβηται τοῦ ἁγίου ἀποστόλου εἰπόντος »σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν
 10 θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν«. οὐ γὰρ πᾶσαν σάρκα αἰτιᾶται. πῶς γὰρ
 αἰτιαθήσεται σὰρξ ἢ μὴ πράξασα τὰ προειρημένα; καὶ ἐξ ἑτέρων δὲ **e**
 ἀποδείξεων παραστήσω τὸ ζητούμενον. »τίς, γὰρ φησιν, ἐγκαλέσει
 κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ;« πῶς οὐ κληρονομήσει Μαρία ἢ ἁγία μετὰ σαρκὸς
 τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἢ μὴ πορνεύσασα μὴ ἀσελγήσασα μὴ
 15 μοιχευθεῖσα μηδέ τι τῶν ἀνηκέστων σαρκὸς ἔργων ἐργασαμένη, ἀλλὰ
 ἄχραντος μείναςα; οὐκ ἄρα τοίνυν περὶ σαρκὸς λέγει μὴ κληρονομεῖν **f**
 βασιλείαν οὐρανῶν, ἀλλὰ περὶ σαρκικῶν ἀνθρώπων τῶν τὰ φαῦλα
 διὰ τῆς σαρκὸς πραττόντων, ἅτινά ἐστι πορνεία, εἰδωλολατρεία καὶ
 τὰ τούτοις ὅμοια. καὶ ἐξ ἅπαντος ἐλήλεκται σου ἢ σκευωρία, ὧ **g**
 20 Μαρκίων πεπλανημένε, τῆς | ἀληθείας πάντη προλαβούσης καὶ τὸ **D365**
 στερεὸν τοῦ κηρύγματος τῆς ζωῆς ἀσφαλιζομένης.

Σχόλιον ζ. »Οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς
 παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις«.

Ἐλεγχος ζ. Εἰ ἐσταύρωσαν καὶ τὴν σάρκα οἱ τοῦ Χριστοῦ, ὧ **a**
 25 Μαρκίων, δῆλον οὖν ὅτι οἱ τοῦ Χριστοῦ δοῦλοι σὺν ταῖς ἐπιθυμίαις
 καὶ τοῖς παθήμασι καθαρὰν τὴν σάρκα ἀπέδειξαν καὶ ἐμιμήσαντο τὸν
 Χριστόν, δείξαντες αὐτὸν σάρκα ἐσταυρωκένοι. διὸ καὶ αὐτοὶ τὰ ἴσα
 τῷ δεσπότη αὐτῶν φρονήσαντες τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν. καὶ εἰ τὴν **b**
 σάρκα | ἐσταύρωσαν, ἀνένδεκτον τὴν σάρκα ὑπὲρ Χριστοῦ παθοῦσαν **Ö 644**
 30 μὴ σὺν Χριστῷ βασιλεύειν, καθὼς καὶ ἐν ἄλλῳ ῥητῷ δείκνυσιν ὁ

9 I Kor. 15, 50 — 12 Röm. 8, 33 — 22f Gal. 5, 24

V M 22f vgl. S. 121, 1f

1 <ὡς> * 9 βασιλείαν] κληρονομίαν M 15 μηδέ *] μηδέν V M 18 διὰ
 oben drüber V corr 19 τούτων M | ἐλήλεκται M 20 παντι M | προλαβου
 επιφαινούσης, επιφαινου durchgestrichen, αβου auf Rasur V corr προλαβούσης M;
 lies vielleicht προδήλου φαινομένης * 24 καὶ getilgt V corr < M | οἱ durch-
 gestrichen V corr < M 25 δῆλον οὖν *] δῆλον ἦν V δῆλον οὖν ἦν M

ἅγιος ἀπόστολος λέγων ὅτι »καθάπερ κοινωνοὶ ἐστε τῶν παθημάτων τοῦ Χριστοῦ, οὕτως καὶ τῆς δόξης«.

Σχόλιον ἦ. »Οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουν«.

P 353

5 Ἐλεγχος ἦ. Οὐκ ἀπηγόρευτο τοίνυν ἡ προτέρα περιτομὴ ἐν τῷ a
ιδίῳ καιρῷ, εἰ νόμον ἐφύλαξε. νόμος δὲ Χριστὸν κατήγγελλεν ἐρχό-
μενον νόμον ἐλευθερίας παρασχέσθαι, καὶ οὐκέτι ἡ περιτομὴ ἐν σαρκὶ
τῷ χρόνῳ τοῦ Χριστοῦ ἐξυπηρετήσειεν· ἦλθεν γὰρ ἡ διὰ Χριστοῦ
ἀληθινή, ἧς τύπος ἐκείνη ἦν. οἱ δὲ ἔτι ἐν ἐκείνῃ σφραγιζόμενοι, κἂν b
10 τε πάντα τὸν νόμον φυλάξωσιν, οὐκέτι αὐτοῖς λογισθήσεται νόμου
φύλαξις· ἐπειδὴ γὰρ ὁ νόμος ἔλεγεν περὶ Χριστοῦ ὅτι »προφήτην
ἐγερεῖ ὑμῖν κύριος ὁ θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν μου ὡς ἐμέ, αὐτοῦ ἀκού-
σετε«. αὐτῶν δὲ τοῦ Χριστοῦ μὴ ἀκουσάντων, »ἡ περιτομὴ ἀκροβυ-
στία αὐτοῖς γίνεται« καὶ ἡ φύλαξις τοῦ νόμου οὐκέτι φύλαξις. καλὸς c
15 τοίνυν ὁ νόμος καὶ καλὴ ἡ περιτομή, ἀφ' οὗ καὶ ἀφ' ἧς ἔγνωμεν
Χριστὸν καὶ τὸν ἐντελέστερον αὐτοῦ νόμον καὶ τὴν ἐντελεστέραν αὐ-
τοῦ περιτομήν. |

D 366

Ἀπὸ τῆς πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς <ᾱ>· αὕτη γὰρ παρ' αὐτοῖς δευ-
τέρα καὶ παρ' ἡμῖν.

20 ᾱ καὶ ϑ σχόλιον. »Γέγραπται γὰρ· ἀπολωὼ τὴν σοφίαν τῶν
σοφῶν καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω«.

ᾱ καὶ ϑ ἔλεγχος. Εἰ ἀπὸ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς προφήταις
ἀναλέγεται ὁ ἀπόστολος μαρτυρίας εἰς παράστασιν ἀληθείας καὶ ἀγα-
θῆς διδασκαλίας, οὐκ ἀλλότριον οἱ προφήται τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ
25 ἀγαθοῦ θεοῦ καὶ τῆς ἀγαθῆς αὐτοῦ διδασκαλίας.

β καὶ ι σχόλιον. »Ἴνα, καθὼς γέγραπται, ὁ καυχώμενος ἐν κυ-
ρίῳ καυχάσθω«.

β καὶ ι ἔλεγχος. Εἰ ἐπαινετὸς ὑπάρχει ὁ καυχώμενος ἐν κυρίῳ a
παρὰ τῷ προφήτῃ, κύριον δὲ οἶδεν τὸν θεὸν τοῦ νόμου τὸν παρὰ

1 II Kor. 1, 7 — 3 Gal. 6, 13a — 11 Deut. 18, 15 — 13 Röm. 2, 25 —
14f vgl. Röm. 7, 16 (Röm. 7, 12) — 20 I Kor. 1, 19 — 26 I Kor. 1, 31

V M 3f vgl. S. 121, 3 20f vgl. S. 121, 5f 26f vgl. S. 121, 7

3 οὔτε V M 14 καλὸς aus καλῶς V corr 18—20 ᾱ καὶ ϑ σχόλιον auf
besonderer Linie; dann ἀπὸ τῆς πρὸς — παρ' ἡμῖν· γέγραπται γὰρ κτέ. V M
18 <ᾱ> * 26 vor ἵνα + καὶ V M < S. 121, 7 26 καυχώμενος M 29 τοῖς
προφήταις aus τῷ προφήτῃ V corr τοῖς προφήταις M

σοί, ὃ Μαρκίων, καὶ κριτὴν καὶ δημιουργὸν καὶ δίκαιον καλούμενον, οὐκ ἄλλος ἐστὶν οὗτος παρὰ τὸν τοῦ Χριστοῦ πατέρα, οὐ μαθητῆς ὑπάρχει Παῦλος· ἐπειδήπερ ἀπὸ τῆς τοῦ προφήτου διδασκαλίας ὁ δι- b
δάσκαλος κατασταθεὶς τῶν ἐθνῶν ὑπὸ Χριστοῦ Παῦλος ἀπὸ τῶν
5 ὁμοίων καὶ τῶν αὐτῶν διδασκαλιῶν ἀνιμώμενος ὡς καθαρὸν ὕδωρ ἀρδεύει ἣν πεπίστευται ἐκκλησίαν.

γ καὶ ια σχόλιον. »Τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων«. |

P 354
Ö 646

γ καὶ ια ἔλεγχος. Εἰ ἄρχοντες τοῦ αἰῶνος τούτου πολλοί, a
10 καταργοῦνται δὲ οἱ τοιοῦτοι, ἀναγκασθήσῃ, ὃ Μαρκίων, οὐκέτι τριῶν ἀρχῶν ζητεῖν τὰς ρίζας, ἀλλὰ ἐρευνῆσαι σαυτῶ ἄλλον μῦθον πολλῶν ἀρχῶν καὶ πολλῶν ριζῶν καὶ πολλῆς τραγωδίας. καὶ ὅταν συ- b
κοφαντῶν πλάσης (οὐ γὰρ εὐροίς), συναντήσῃ σοι τὸ »καταργουμένων«· ἐκ δὲ τοῦ λόγου τοῦ λέγοντος »καταργου|μένων« ἀναιρεθήσεται ἡ D 367
15 παρὰ σοῦ φανταζομένη ἀναρχος τῶν ἀρχῶν ρίζα. πᾶν γὰρ τὸ λῆγον οὐκ αἰδίον ὑπάρχει, ἀλλὰ εἰ ἀρχὴν ἔσχε τοῦ εἶναι, καὶ τέλος ὑφέξει. ἀδύνατον γὰρ τὸ ἀρχὴν ἐσχηκὸς διαιωνίζειν αἰδίως, εἰ μὴ τι ἂν θέλοι c
τὸ ὄν, αἴτιον γενόμενον τοῦ μὴ ποτὲ ὄντος, ἀρξαμένου δὲ τοῦ εἶναι. τὸ δὲ ὄν ἐστὶν πατὴρ καὶ υἱὸς καὶ ἅγιον πνεῦμα· τὸ δὲ μὴ ὄν ἐστὶ
20 πάντα τὰ κεκτισμένα, ἀρχὴν ἐσχηκότα τοῦ εἶναι, ἐν οἷς καὶ τὸ λεγόμενον κακὸν καὶ ὄν κακόν, ἀπὸ ἀνθρώπων ἀρξάμενον τῶν γενομένων οὐκ ὄντων ποτέ· ἀρχὴν δὲ τοῦ κακοῦ ἐσχηκότος, ἐξότε καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁ οὐκ ὄν ποτε * οὐκέτι ἔσται τὸ κακόν. ἀναμφιβόλως d
γὰρ ἀναιρεθήσεται, διὰ τὸ μὴ συνένδοκεῖν τὸν ὄντα τῶ ἀρχὴν ἐσχη-
25 κότι καὶ ἐν φάυλοις ἑαυτὸν καταστήσαντι· παυθήσεται γὰρ μετὰ τὴν ἀνάστασιν, οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ νόμου κηρύξεως καὶ πρὸ τοῦ δὲ νόμου ἀπὸ πολλῶν τῶν κατὰ τὸν φυσικὸν νόμον πεπολιτευμένων καὶ ἔτι γε περισσοτέρως ἀπὸ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐνσάρκου παρουσίας, τελειότατα δὲ ἀπὸ τῆς τῶν νεκρῶν ἀναστάσεως, ἐπειδή e
30 »σπείρονται ἐν φθορᾷ, ἐγείρονται ἐν ἀφθαρσίᾳ«, μηκέτι τὸ κακὸν ἐργαζόμενοι, μηκέτι ἀποθνήσκοντες. καὶ ὅτι δὲ παυθήσεται, μαρτυ- f

4 vgl. I Tim. 2, 7 — 7 I Kor. 2, 6b — 30 I Kor. 15, 42

V M 7f vgl. S. 121, 8

4 vor ἀπὸ + (ὡς)? * 11 ἀρχόντων M | ἐρευνῆσαι Dind. Öh.] ἐρευνήσας V M | σαυτῶ *] αὐτῶ V M (das ergänzte σ steckt in dem vorhergehenden ἐρευνήσας) 13 συναντήσῃ aus συναντήσῃ V corr συναντήσῃ M 17 ἐσχηκὸς, o aus ω V corr 18 ὄν ausradiert V | μὴ ποτὲ] μήτε M 20 κεκτισμένα Dind. Öh.] κεκτημένα V M 23 ὁ < M | * (ἐγένετο, καὶ ποτὲ) * 24 τῶ] τὸ M

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ἅγιος θεοῦ ἀπόστολος Παῦλος, ὁ τὴν μαρτυρίαν ταύτην μετὰ καὶ πολλῶν ἄλλων λαβὼν εἰς ἐναργῆ παράστασιν ἀληθείας καὶ κηρύγματος τοῦ ἀγαθοῦ θεοῦ.

ξ̄ καὶ τε σχόλιος. Μετηλλαγμένως· ἀντὶ γὰρ τοῦ »ἐν τῷ νόμῳ« λέγει »ἐν τῷ Μωυσέως νόμῳ«. λέγει δὲ πρὸ τούτου »ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει«.

ξ̄ καὶ τε ἔλεγχον. Κἂν τε ἐν τῇ δευτέρᾳ ἀποφάσει | ἀλλάξης **a** D369 τὸ εἶδος, ὡς Μαρκίων, καὶ νομίσης ἀπὸ τοῦ πεποιηκέναι σε »ἐν τῷ νόμῳ Μωυσέως« ἀπαλλοτριουῖν διὰ τοῦ »Μωυσέως« θεοῦ τὸν νόμον, ἄνωθεν ὁ σύνδεσμος ἐλέγχει σου τὴν ἀφροσύνην, τὸ »ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει |· ἐν γὰρ τῷ νόμῳ γέγραπται· οὐ φι- **P**356 μώσεις βοῦν ἀλοῶντα«. οὐδὲν δὲ ἡμᾶς ἠδίκησας, κἂν τε προσθείης **b** τὸ ὄνομα Μωυσέως, ἀλλὰ ἡμᾶς μὲν ὠφέλησας, κατὰ σαντοῦ δὲ τὴν μαρτυρίαν ἔσφιγξας πανταχόθεν τε ὠμολόγησας ἀγνοῶν, τοῦ θεοῦ **Ö**650 **15** εἶναι τὸν Μωυσέως νόμον ἀπὸ τοῦ »ἐν τῷ νόμῳ Μωυσέως« καὶ »ὁ νόμος λέγει«. ἔπακολουθεῖ γὰρ ὁ ἀπόστολος συντιθέμενος ἐν τῷ **c** μετέπειτα εἰρηκέναι »μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ; ἢ πάντως δι' ἡμᾶς εἴρηκεν«. εἰ δὲ διὰ τοὺς ἀποστόλους εἴρηκεν ὁ νόμος, καὶ ὁ ἐν τῷ νόμῳ θεὸς λαλήσας ἐπιμελεῖται ἄρα τῶν ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ **20** ἐν τῷ μὴ φιμουῖν αὐτοὺς παρακελεύεσθαι, ἥτοι τοῦ λαλεῖν τὴν τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ διδασκαλίαν ἥτοι τὴν ἐφήμερον τροφήν παρὰ τῶν λαῶν ἀνευδεῶς αὐτοὺς ἔχειν. οὐκ ἄρα ἀλλοτρίους τοὺς ἀποστόλους ἑαυτοῦ τῆς θεότητος οἶδεν οὐδὲ οἱ ἀπόστολοι ἀλλότριον αὐτὸν θεὸν ἠγοῦνται. ἐξ ἧσπερ ὑπὲρ πάντων μαρτυρίαν ὁ ἅγιος ἀπόστολος **d** **25** ἀποδέδωκε φήσας »μὴ περὶ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ; ἀλλὰ διὰ τοὺς ἀποστόλους εἴρηκεν«. καὶ εἰ διὰ τοὺς ἀποστόλους εἴρηκε, κτιστῆς δὲ ἐστὶν ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν, ἐξ ὧν βόες τε καὶ στρουθοί, ἔρπετά τε καὶ κνώδαλα, ἐνάλιά τε καὶ τὰ ἄλλα, ἄρα μέλει αὐτῷ περὶ πάν-

4 I Kor. 9, 9. S — 11 I Kor. 9, Sf — 17 I Kor. 9, 9f

V M 4—6 vgl. S. 121, 15—17

2 ἐναργῆ M **4—6** ἀντὶ γὰρ τοῦ — οὐ λέγει] ἀντὶ γὰρ τοῦ »καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει« φησὶν ἐκεῖνος »εἰ καὶ ὁ νόμος Μωυσέως ταῦτα οὐ λέγει« S. 121, 15—17 **5** ἢ Zahn] εἰ V M ebenso S. 121, 17 **9** διὰ τοῦ »Μωυσέως« *] διὰ τὸν Μωυσέα V M | vor θεοῦ + (ἀπὸ)? * **10** τὸ *] ὅτι V M | ἢ] εἰ V M **11f** φειμώσης V φειμώσης M **14** τε *] δὲ V M **16** συντιθέμενος + (τῷ νόμῳ)? * **17** μέλλει M **23** αὐτοῦ M **24** ἐξ ἧσπερ] ergänze μαρτυρίας = τον welchem Zeugnis aus, vgl. das ἀφ' οὗπερ S. 169, 13 | μαρτυρίαν *] μαρτυρίας V M **25** μέλει aus μέλλειν V corr μέλλειν V M **26** καὶ + (γὰρ)? *

των κατὰ τὴν ἐκάστου ἀναλογίαν. καὶ μέλει μὲν αὐτῷ περὶ πάντων **o**
 ἐν τῷ λέγειν »ἀνθρώπους καὶ κτήνη σώσεις, κύριε« καὶ ἐν τῷ εἰρη-
 κέναι »τίς δέδωκε κόρακι βοράν;« καὶ »νεοσσοὶ κοράκων πρὸς κύριον
 κεκράγασι. τὰ σῖτα ζητοῦντες« καὶ »δώσεις τὴν τροφήν εὐκαιρον τοῖς
 5 πᾶσιν«. ἀλλὰ οὐκ ἐν τῷ ἀλοῶν τοὺς βοῦς παρεκελεύετο μὴ φιμοῦν
 βοῦν ἀλοῶντα, ἐπεὶ ἐδείκνυεν | ἂν μὴ δύνασθαι τὸν θεὸν τρέφειν **D370**
 αὐτοῦ τὴν κτίσιν ἄλλως εἰ [καὶ] μὴ διὰ τῆς <ὑπὸ> τῶν ἀνθρώπων
 τοῖς κτήνεσιν ἐπικουρουμένης τροφῆς. ἔδειξε δὲ ὁ ἅγιος ἀπόστολος **f**
 οὐ δι' ἀπορίαν τροφῆς τὸν θεὸν διὰ τοῦ ἀλοητοῦ ἐπιμέλεσθαι βοῶν
 10 ἐν τῷ παρακελεύεσθαι μὴ φιμοῦν τοὺς τοιούτους, ἀλλὰ διὰ τοῦ αἰ-
 νίγματος περὶ τῶν ἀποστόλων σημαίνεσθαι τὴν σχέσιν. † τῶν γὰρ **g**
 κατὰ τὸ αἰσθητὸν πάντων ποιεῖται τὴν πρόνοιαν καὶ ὁμοίως μέλει
 αὐτῷ περὶ πάντων. οὐ γὰρ ἀντιθέτως ὁ ἀπόστολος πρὸς τὸν σω-
 τῆρα ἔγραφεν, ἵνα οὕτως προφασίσωνται οἱ πολλοί. μικρότερα γὰρ **h**
 15 τῶν βοῶν τὰ στρουθία, περὶ ὧν ὁ σωτὴρ ἔλεγεν ὅτι »πέντε στρου-
 θία πωλεῖται ἄσσαρίων δύο« καὶ πάλιν »οὐχὶ δύο | στρουθία πωλεῖ- **P357**
 ται ἄσσαρίου ἑνός;«. εἰ οὖν δύο στρουθία πωλεῖται ἄσσαρίου ἑνός καὶ
 ἐν ἑξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται εἰς παγίδα ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν
 τοῖς οὐρανοῖς, ὁμοῦ μὲν πάντων προνοεῖ, τῶν δὲ μειζόνων ἐπιμελεῖ-
 20 ται κατὰ τὸ μείζον εἶδος τῆς πνευματικῆς ἀκολουθίας. ὥστ' οὖν ἐκ **i**
 παντὸς ὁμολογεῖται τὸν αὐτὸν ποιητὴν καὶ δημιουργὸν καὶ νομοθέ-
 την παλαιᾶς καὶ καινῆς διαθήκης ὄντα, θεὸν ἀγαθὸν τε καὶ δίκαιον
 καὶ τῶν πάντων κύριον. | **Ö652**

7 καὶ **15** σχόλιον. »Μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ;«

25 **η** καὶ **15** ἔλεγχος. Ἦδη διαπεπραγμάτευται καὶ διὰ πλάτους
 ἠρμῆνεται ἐν τῷ πρὸ αὐτοῦ ῥητῷ. διὸ περιττὸν ἠγησάμενος αὐθις
 περὶ αὐτοῦ λέγειν ἠρκέσθην τοῖς προειρημένοις.

θ καὶ **15** σχόλιον. »Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι
 οἱ πατέρες ἡμῶν ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσ-

2 Psal. 35, 7 — 3 Hiob 38, 41 a — Hiob 38, 41 b — 4 Psal. 144, 15 — 15 Matth.
 10, 29 — 24 I Kor. 9, 9 — 28 I Kor. 10, 1—9 a. 11

V M 24 vgl. S. 122, 1 28—S. 164, 9 vgl. S. 122, 2—12

1 κατὰ τὴν — περὶ πάντων < M 3 τίς δεδωκέναι vor τίς δέδωκεν durch-
 gestrichen V corr | βο|||ράν, ρ ausradiert V corr 7 ἄλλως *] ἀλλὰ V M | [καὶ] *
 | <ὑπὸ> * 11 † τῶν] lies wohl (καὶ oder) ἀληθῶς * 12 κατὰ τὸ αἰσθητὸν
 aus κατὰ τῶν αἰσθητῶν V corr κατὰ τῶν αἰσθητῶν M; κάτω αἰσθητῶν Pet., falsch:
 κατὰ τὸ αἰσθητὸν bildet den Gegensatz zu dem vorausgehenden διὰ τοῦ αἰνίγματος
 26 ἠρμῆνεται, ἠ auf Rasur V corr | περιττὸν U] περιττῶς V M 29 ἡμῶν
 S. 122, 3] ὑμῶν V M

- σης διήλθον καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν ἔφαγον βρωμα καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν ἔπιον πόμα. ἔπιον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας· ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός. ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν ἠὲ δόκησε. ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν | ἐγενήθησαν. πρὸς D371
- 5 τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς καὶ ἐκεῖνοι ἐπεθύμησαν. μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθὼς τινες αὐτῶν, ὡς γέγραπται· ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ ἀνέστησαν παίξιν. μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν Χριστόν· ἕως ὅπου λέγει »ταῦτα δὲ τυπικῶς συνέβαινεν ἐκεῖνοις, ἐγράφη δὲ ἡμῖν· καὶ τὰ ἐξῆς.
- 10 Θ καὶ ιζ ἔλεγχος. Ω πολλῆς φρενοβλαβείας. τίς ἔχων ὀφθαλμοὺς ἡλίου ἀνατέλλοντος ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ φωτὸς πλανήσει; εἰ γὰρ πατέρας ἑαυτοῦ τοὺς τότε λέγει ὁ ἅγιος ἀπόστολος καὶ ὑπὸ νεφέλην καὶ διὰ θαλάσσης διεληλυθέναι καὶ πνευματικὸν βρωμα καὶ πόμα εἶναι, βεβρωκέναι δὲ καὶ πεπωκέναι ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης
- 15 πέτρας, Χριστὸν δὲ εἶναι τὴν πέτραν φάσκει, τίς πεισθήσεται Μαρκίωνος τῆ ἀνοία, τοῦ σκοτίζοντος ἑαυτοῦ τὸν νοῦν καὶ τῶν ἀκουόντων αὐτοῦ, ἀλλότριον φάσκει τὸν Χριστὸν τῶν ἐν νόμῳ γενομένων, ὁμολογουμένων δὲ παρὰ τοῦ ἀποστόλου ἐν ἀληθείᾳ καὶ οὐκ ἐν δοκῆσει; φάσκει δὲ ὁ ἀπόστολος μὴ ἐν τοῖς πλείστοις τὸν | Χριστὸν c P35S
- 20 ἠὲ δόκησεν, πάντως διὰ παράνομον πρᾶξιν τῶν αὐτῶν. εἰ δὲ οὐκ ἠὲ δόκησεν ἐν τοῖς κατὰ τὸν νόμον παράνομα ἐργασασμένοις, ἄρα ἀγανακτεῖ πρὸς τοὺς τοιούτους, ὡς αὐτοῦ δεδωκότος τὸν νόμον, καὶ διδάσκει ἑαυτοῦ τὸν νόμον ὑπάρχειν, καιρῶ δοθέντα καὶ δικαίως ἐξυψηρετηθέντα ἄχρι τῆς ἐνσάρκου αὐτοῦ παρουσίας. πρέπον γὰρ ἐστὶν
- 25 οἰκοδεσπότη καθ' ἕκαστον καιρὸν ἀρμοδίως ἐπιτάσσειν τοῖς ἑαυτοῦ οἰκέταις τὰ πρέποντα. εὐθὺς δὲ ἐπιφέρει λέγων »ταῦτα δὲ τύποι d ἡμῶν ἐγενήθησαν, πρὸς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς καὶ ἐκεῖνοι ἐπεθύμησαν. μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθὼς τινες αὐτῶν· οὐχὶ κατὰ πάντων τὴν ψῆφον διεξιῶν. καὶ πόθεν οἶδας e
- 30 ταῦτα, ὦ ἀπόστολε; ἐπιφέρει »ὡς γέγραπται· φήσας »ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ ἀνέστησαν | παίξιν«. ἄρα γοῦν ἀληθῆς ἡ γραφή, D372 ἐξ ἧς καὶ τὸν ἔλεγχον κατὰ τῶν ἀνόμων ὁ ἀπόστολος λαμβάνει. εἶτα πάλιν | »μηδὲ πειράζωμεν τὸν κύριον«. ὁ δὲ Μαρκίων ἀντὶ τοῦ f Ö654

V M

1 f καὶ πάντες — πόμα < S. 122, 4f 5 καὶ ἐκεῖνοι S. 122, 8 6 ὡς S. 122, 9]
καθὼς V M 8 ἕως ὅπου] ὅπου aus ἕως ὅπου V corr ὅπου M 9 ἐκεῖνοις,
ἐγράφη δὲ < S. 122, 11 12 νεφέλην *] νεφέλης V M 17 τὸν U] τῶν V M
25 ἕκαστον, καστον auf Rasur V corr 32 ἐξῆς M 33 πειράζωμεν, ω aus o
V corr πειράζωμεν M

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

θεῶ θυόντων Χριστῶ θυόντων, τῶν δὲ τότε θυσάντων ἐν τῷ ἱερῶ
 Ἱεροσολύμων καὶ τῶν τοῖς εἰδώλοις θυόντων ὁμοῦ συναπτομένων
 καὶ δαίμοσι θυόντων καὶ οὐχὶ θεῶ. μηδενὸς δὲ θύσαντος ζῶα Χριστῶ
 ἀπὸ τῆς Χριστοῦ ἐνδημίας καὶ καινῆς διαθήκης, φανερὰ ἢ παρὰ σοὶ
 5 προσθήκη. | εἰ δὲ καὶ φύσει ἔκειτο ἡ λέξις ἐν τῷ ἀποστόλῳ περὶ e Ö 656
 ἱεροθύτου καὶ εἰδωλοθύτου, ὅμως ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἐκρίνετο παρὰ τοῖς
 τὸν εὐλογον λογισμὸν κεκτημένοις, καταχρηστικῶς λεγομένης τῆς
 λέξεως ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων συνήθειαν τῶν
 αἰεὶ τὸ εἶδωλον ἱερὸν καλούντων.

10 Καὶ πανταχόθεν διέπεσέ σου ἡ ψευδήγορος διάνοια, ἀποδειχθείσης f
 τῆς ἀληθείας, ὅτι οἱ θύοντες εἰδώλοις (ἦτοι κατὰ τὸν αὐτῶν λόγον
 ἱερόθυτον ὃ ἐποίουν ἢ ποιούσι *) ψεῦδος ἐργαζόμενοι δαιμονίοις
 θύουσι καὶ οὐχὶ θεῶ· ἀλλ' οὐχ οἱ ποτε κατὰ νόμον θύσαντες δι-
 καιότατα. νῦν δὲ μηκέτι τούτου γενομένου, αὐτοῦ θέλοντος, ὡς g
 15 καὶ ἀπὸ τῶν ἀνέκαθεν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου ἔλεγεν »ἵνα τί
 μοι λίβανον ἐκ Σαβᾶ φέρεις καὶ κινάμωμον ἐκ γῆς μακρόθεν;« καὶ P 360
 πάλιν »αἱ θυσίαι σου οὐχ ἠδυνάν μοι« | καὶ ἄλλοτε »ἄρόν σου τὰς P 360
 θυσίας, Ἰσραήλ, καὶ φάγετε κρέα. οὐ γὰρ ἐνετειλάμην τοῖς πατράσιν
 ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς | χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐ- D 374
 20 τοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου περὶ θυσιῶν, ἀλλὰ τοῦτο ἐνετειλάμην αὐτοῖς,
 ἕκαστον ποιεῖν δικαιοσύνην πρὸς τὸν πλησίον«· αὐτοῦ δὲ λέγοντος h
 ὅτι οὐκ ἐνετειλάμην καὶ αὐτοῦ ἐν τῷ νόμῳ λέγοντος τῷ Μωυσῆ ὅτι
 »ἕκαστος τῶν υἱῶν Ἰσραήλ ἐὰν προσενέγκῃ θυσίαν ἐκ βοῶν ἢ προ-
 βάτων, ἄρσεν ἄμωμον προσφερέτω« καὶ πάλιν »ἐὰν τις ἀμάρτη καὶ
 25 γένηται ἐν τινι πλημμελείᾳ, προσαγάγῃ πρόβατον« καὶ πάλιν »ἐὰν
 ἀμάρτη ὁ λαός, προσενέγκῃ μόσχον«, ἔδειξε μὲν εὐπροσδέκτως αὐτὸν
 κομίζεσθαι τὰς ὑπὲρ σωτηρίας τοῦ λαοῦ ποτε τελεσθείσας θυσίας,

15 Jerem. 6, 20a — 17 Jerem. 6, 20c — 17—21 Jerem. 7, 21ff — 23 vgl.
 Lev. 22, 18f — 24 vgl. Lev. 5, 17f — 25f vgl. Lev. 4, 13f

V M

3 δαίμοσι θυόντων Corn.] δημοσιευόντων VM 6 ὅμως *] ὁμοῦ VM |
 ἐκρίνετο Pet.] ἔκρινε VM 12 ὃ ἐποίουν ἢ ποιούσι ψεῦδος am Rande nach-
 getragen Vcorr | ἦ] lies καὶ? * | * ergänze etwa <καλεῖται ἢ εἰδωλόθυτον,
 ὅμως> * 13 οὐχὶ] οὐ M | ἀλλ' οὐχ οἱ am Rande nachgetragen Vcorr | θύ-
 σαντες auf Rasur Vcorr 13f nach δικαιότατα Rasur von 6 Buchstaben V
 14 νῦν δὲ auf Rasur Vcorr | νῦν δὲ — γενομένου] ein Nachsatz fehlt | αὐτοῦ]
 τοῦ θεοῦ? * 15 Ἱερεμίου, ηρεμι auf Rasur Vcorr 17 θυσίαι σου οὐχ] θυσίαις
 οὐχ M | οὐχ, χ auf Rasur Vcorr 27 ποτε am Rande nachgetragen Vcorr
 | ποτε τελεσθείσας] ὑποτελεσθείσας M

οὐκ αὐτοῦ ἐπιδεομένου τούτων οὐδὲ θέλοντος ταῦτα, ἀλλὰ συγκατα-
βαίνοντος αὐτῶν τῇ ἀσθενείᾳ καὶ τῇ τῆς ἀνθρωπότητος προλήψει,
ἵνα ἀπὸ τῆς πολυθείας εἰς τὴν περὶ τοῦ ἑνὸς θεοῦ γνῶσιν μετενέγκῃ
τὴν τῶν ἀνθρώπων διάνοιαν. ἐπειδὴ γὰρ ἰσχυρῶς ἐτεθεμελίωτο
5 ἡ διάνοια αὐτῶν ἐν τῇ θυσίᾳ ὡς ἐν εὐσεβείᾳ, τῇ ὑπὲρ ἰλασμῶν ἑαυ-
τῶν καὶ σωτηρίας εἰδώλοις προσφερομένη, εἰς δὲ τὸ μὴ ἅπαξ χαλε-
πῶς φέρειν διὰ τὴν συνήθειαν, τοῦ ἀποστρέψαι * τοῦτο ποιεῖν ἕως
καιροῦ εἰς αὐτοῦ ὄνομα ἀπὸ τῆς πολυθέου φαντασίας, ἠθέλησε τὰ
κατ' ἔθος αὐτοῖς γινόμενα εἰς αὐτὸν μεταλλάξαι, ἵνα λοιπὸν γνόντες
10 τὸν ἕνα καὶ πιστεύσαντες ἀσφαλῶς τῷ ἐνὶ παρ' αὐτοῦ ἀκούσωσιν
»μὴ φάγομαι κρέα τὰύρων ἢ αἷμα τράγων πίομαι;« καὶ »μὴ τεσσαρά-
κοντα ἔτη θυσίαν προσηνέγκατέ μοι ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραήλ;«. **k** Ö 658
καίτοι γε πολλῶν θυσιῶν τότε προσ|ενεχθεισῶν, ἵνα δείξῃ ὅτι οὐκ
αὐτῷ προσέφερον, καίτοι γε αὐτοῦ δεχομένου καὶ εἰς ὄνομα αὐτοῦ
15 αὐτῶν προσφερόντων, ἀλλὰ διὰ τὴν αὐτῶν ἐν τοῖς τοιούτοις ἀνα-
χθεῖσαν συνήθειαν, ἕως μεταλλεύσῃ καθελκύσας ἀπὸ συνηθείας πολ-
λῶν εἰς τὸν ἕνα καὶ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς λοιπὸν μάθῶσιν ὅτι οὔτε ἔχρησεν
οὔτε χρήζει καὶ λοιπὸν ἀποκόψῃ διὰ τῆς ἐνσάρκου παρουσίας τῆς | **I** D 375
τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ τὸ πᾶν τῆς ὑποθέσεως τῶν θυσιῶν, τῆς μιᾶς
20 θυσίας τελειώσασῃ τὰς προῦπαρξάσας πάσας, ἣτις ἐστὶ θυσία Χρι-
στοῦ, ὅτι »τὸ Πάσχα ἡμῶν ἐτύθη Χριστός« κατὰ τὸ γεγραμμένον·
ἡς θυσίας καὶ Πάσχα καὶ διδασκαλίας παιδαγωγὸς ἐγένετο ὁ νόμος, | **P** 361
ὁδηγῶν διὰ τὸν τύπον καὶ ἀποκαθιστῶν εἰς τὴν ἐντελεστέραν διδα-
σκαλίαν.

25 $\bar{\iota}\alpha$ καὶ $\bar{\iota}\theta$ σχόλιον. »Ἄνθρωπος οὐκ ὀφείλει κομᾶν, δόξα καὶ εἰκὼν
θεοῦ ὑπάρχων«.

$\bar{\iota}\alpha$ καὶ $\bar{\iota}\theta$ ἔλεγχος. Εἰκόνα οὐ μόνον τὸν ἄνθρωπον θεοῦ ὀρί-
ζεται ὁ ἀπόστολος, ἀλλὰ καὶ δόξαν. τὴν κόμην δὲ ὑποτιθέμενος
σωματικὴν, οὕσαν κατ' ἰδίαν ἐν σώματι καὶ οὐκ ἐν ψυχῇ, οὐκ ἀλλό-
30 τριον ἄρα θεοῦ τὸ ποῖημα ὀρίζεται τοῦ ἀγαθοῦ διὰ τοῦ ὁμολογεῖν
αὐτὸν τὰ ἀπὸ παλαιᾶς ἐν καινῇ πληρούμενα διαθήκη.

11 Psal. 49, 13 — 11f Amos 5, 25 — 21 I Kor. 5, 7 — 22 vgl. Gal. 3, 24 —
25 I Kor. 11, 7 (15)

V M 25f vgl. S. 122, 16

5 ἐν² < V | ὑπὲρ] περὶ V 7 * ergänze etwa <ἐνεκα αὐτοῦς διὰ τοῦ συγχω-
ρῆσαι> * 9 ἔθος *] ἔτος VM 10 ἀκούσωσιν *] ἀκούσωμεν VM 11 πίο|||μαι,
o aus ω V corr 16 lies μεταλλάξῃ? Öh.; wohl nicht nötig 23 διὰ τοῦ
τύπου? Jül. | τὴν < M 31 διαθήκης M

$\bar{\iota}\beta$ καὶ $\bar{\kappa}$ σχόλιον. Ἐπὶ ὁ θεὸς συνεκέρασε τὸ σῶμα.

$\bar{\iota}\beta$ καὶ $\bar{\kappa}$ ἔλεγχος. Εἰ ὁ θεὸς συνεκέρασε τὸ σῶμα, οὐκ ἄλλον δὲ θεὸν ὁ ἀπόστολος κηρύσσει ἀλλὰ τὸν ὄντα, ὁμολογεῖ δὲ τὸν θεὸν τὸ σῶμα τοῖς μέλεσι κεκερασμένοι, οὐκ ἄλλον οἶδεν θεὸν ἀλλ' ἢ τὸν
5 δημιουργόν, αὐτὸν ἀγαθὸν καὶ κτιστὴν καὶ δίκαιον, πάντων ποιητὴν, ἐξ ὧν πάντων ἐν ἔργον ὑπάρχει ὁ ἄνθρωπος, ὁ τοῖς μέλεσιν ὑπ' αὐτοῦ καλῶς κεκερασμένος.

$\bar{\iota}\gamma$ καὶ $\bar{\kappa}\alpha$ σχόλιον. Πεπλανημένως ὁ Μαρκίων (μετὰ τὸ) ἔλλα ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους τῶ νοί μου λαλῆσαι, προσέθετο
10 ἰδιὰ τὸν νόμον.

$\bar{\iota}\gamma$ καὶ $\bar{\kappa}\alpha$ ἔλεγχος. Ἄρα καὶ αἱ γλώσσαι ἐκ τοῦ χαρίσματος τοῦ **a** πνεύματος εἰσι. γλώσσας δὲ ὁποίας λέγει ὁ ἀπόστολος; * ὅπως γνῶ-
(σιν οἱ) τὰς φωνὰς τὰς Ἑβραϊκὰς τὰς διαφόρους καὶ ποικίλως ἐν
ἐκάστη λέξει καλῶς μετὰ σοφίας ποικιλθείσας, ἀλλὰ καὶ τὴν κομπώδη
15 γλώσσαν τῶν Ἑλλήνων ἀνχοῦντες, τὸ ἀπτικίζειν καὶ αἰολίζειν καὶ
Δωρικῶς φθέγγεσθαι, * τινὲς τῶν παρὰ τοῖς | Κορινθίοις τὰς πτύρ- **D376**
σεις καὶ στάσεις | ἐργασαμένων, οἷς ἡ ἐπιστολὴ ἐπεστέλλετο. καὶ ὁμο- **b** **Ö660**
λόγησε μὲν χάρισμα εἶναι πνευματικὸν τὸ ταῖς Ἑβραϊκαῖς λέξεσι κε-
χρησθῆναι τε καὶ τὸν νόμον διδάσκειν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα κομ-
20 πώδη καθελὼν τῆς τῶν Ἑλλήνων γλώσσης ἔφησεν μᾶλλον γλώσσαις
αὐτὸν αὐτῶν λαλοῦντα διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν Ἑβραῖον ἐξ Ἑβραίων,
παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιὴλ ἀνατεθραμμένον, ὧν Ἑβραίων τὰ γράμ-
ματα ἐν ἐπαίνοισι τίθησι καὶ τῆς τοῦ πνεύματος δωρεᾶς ὄντα χα-
ρίσματα * |· διὸ καὶ περὶ τῶν αὐτῶν [καὶ] Τιμοθέῳ γράφων ἔλεγεν **P362**
25 ὅτι ἀπὸ νεότητος ἱερὰ γράμματα ἔμαθες. ἔτι δὲ προστιθεὶς (πρὸς) **c**

1 I Kor. 12, 24 — 8 I Kor. 14, 19 — 12 zum Sinn vgl. haer. 69, 68, 4 ὅπως
καθέλοι (τὸν τυφόν) τῶν ἀνχοῦντων τὴν Ἑβραϊκὰ καὶ καταξιώση καὶ ἑτέρας γλώσ-
σας εἰς πλήρωσιν τῶν περὶ αὐτοῦ ῥητῶν — 21f vgl. Phil. 3, 5 Act. 22, 3 —
25 II Tim. 3, 15

V M 1 vgl. S. 122, 17 8—10 vgl. S. 122, 18f

5 καὶ νοί πάντων ausradiert V corr 7 κερασάμενος M 8 ὁ Μαρκίων
< S. 122, 18 | (μετὰ τὸ) * 9 προσέθετο *, vgl. S. 169, 23f] ἑτέρως δὲ V M
u. S. 122, 19 12 * (>ἐν ἐκκλησίᾳ< λέγει ὁ ἀπόστολος,) * 12f γνῶ(σιν οἱ) *]
γνῶ οὐ VM 14f τὴν κομπώδη γλώσσαν, v δη αν auf Rasur V corr 16 διορι-
κῶς V διοριστικῶς M | * ergänze etwa (ὅτι οὐ μίαν μόνον γλώσσαν προσίεται ὁ
θεὸς ἐν ἐκκλησίᾳ, ὡς ἐνόμιζον) *, vgl. haer. 69, 68, 4 17 ἐργασαμένων, ἐνων auf
Rasur V corr 17f ὁμολόγησε M 22 Ἑβραίοις aus Ἑβραίων V corr, Ἑβραίοις M
24 * (ὑποδείκνυσιν) * | καὶ¹ < V | [καὶ] * 25 ἔτι Dind.] ὅτι VM | (πρὸς) *

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

μηδὲν ἀδικουμένων; ζητεῖς γὰρ βιάσασθαι ἀγγελικὰς δυνάμεις, ἐκβαλὼν
 τοὺς λόγους τῆς ἀληθείας ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας | φάσκων τῷ Λῶτ τῷ P 363
 ἁγίῳ »ἐξάγαγε τοὺς ἄνδρας«. καὶ ὁ ἐπιχειρεῖς κατὰ σεαυτοῦ ἐπιχει- **h**
 ρεῖς, τοὺς δὲ λόγους τῆς ἀληθείας οὐκ ἐκβαλεῖς, ἀλλὰ σεαυτὸν πα-
 5 τάσσεις ἐν ἀορασίᾳ καὶ ἐν νυκτὶ ἐξοφωμένην διάγεις, ψηλαφῶν τὴν
 θύραν καὶ μὴ εὐρίσκων ἕως ἀνατείλλῃ ὁ ἥλιος καὶ ἴδῃς τὴν ἡμέραν
 τῆς κρίσεως· ἐν ἣ καὶ τὸ πῦρ ἀπαντήσεται τῇ σῇ ψευδηγορίᾳ. τοῦτο
 γὰρ σε ἐκδέχεται, ὡς ὄρας. οὔτε γὰρ κεῖται παρὰ τῷ ἀποστόλῳ (τό) **i**
 »διὰ τὸν νόμον« καὶ παρὰ σοῦ τοῦτο πεποιήτεται. εἰ δὲ καὶ ἔλεγεν
 10 ὁ ἀπόστολος »διὰ τὸν νόμον«, συναδόντως ἔλεγεν τῷ ἑαυτοῦ κυρίῳ,
 οὐχ ἵνα καταλύσῃ τὸν νόμον, ἀλλ' ἵνα πληρώσῃ.

iδ καὶ **κβ** σχόλιον. »Ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται ὅτι ἐν ἑτερογλώσ-
 σοις καὶ ἐν χεῖλεσιν ἑτέροις λαλήσω πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον«.

iδ καὶ **κβ** ἔλεγχος. Εἰ μὴ ἐπλήρωσε κύριος τὰ ἐν τῷ νόμῳ **a**
 15 προειρημένα, τίς ἦν χρεία τὸν ἀπόστολον ὑπομνήσαι τὰ ἀπὸ νόμου
 ἐν καινῇ διαθήκῃ πληρούμενα; ὡς καὶ ὁ σωτὴρ ἔδειξεν ὅτι αὐτὸς ἦν
 ὁ καὶ τότε | ἐν νόμῳ λαλήσας καὶ κατὰ ἀπειλήν ὀρίσας αὐτοῖς λέγων **D 378**
 »διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ταύτῃ καὶ εἶπον, ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ,
 καὶ ὄμοσα εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου«· διὸ καὶ ἐν ἑτερο-
 20 γλώσσοις ἐπηγγείλατο λαλήσαι αὐτοῖς, ὡς καὶ ἐλάλησε, καὶ οὐκ εἰσῆλ-
 θον. τοῦτο γὰρ εὐρίσκεται λέγων τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς »ὑμῖν δέδοται **b**
 τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας, ἐκείνοις δὲ ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες
 μὴ βλέπωσι« καὶ τὰ ἐξῆς. πανταχοῦ τοίνυν ἐν τῇ καινῇ τὰ ἀπὸ πα-
 λαιᾶς πληρούμενα παντὶ τῷ σαφές ἐστίν ὅτι οὐχ ἑτέρου θεοῦ καὶ
 25 ἑτέρου θεοῦ, ἀλλὰ τοῦ αὐτοῦ αἱ δύο διαθήκαι συνίστανται.

iε καὶ **κγ** σχόλιον. »Αἱ γυναῖκες ἐν ἐκκλησίᾳ σιγάτωσαν· οὐ
 γὰρ ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλὰ ὑποτασσέσθωσαν, καθὼς καὶ
 ὁ νόμος λέγει«.

iε καὶ **κγ** ἔλεγχος. Εἰ κατὰ τὸν νόμον διατάσσεται ὁ ἅγιος τοῦ **a**
 30 θεοῦ ἀπόστολος τὴν εὐταξίαν τῇ ἁγίᾳ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ, οὐκ ἄτακτος
 ὁ νόμος, ἀφ' οὗπερ τὴν εὐταξίαν μετακομίζεται οὐδὲ ἀλλοτριίου θεοῦ

3 Gen. 19, 5 — 4ff vgl. Gen. 19, 11 — 11 vgl. Matth. 5, 17 — 12 I Kor.
 14, 21 — 18 Psal. 94, 10f — 19f vgl. I Kor. 14, 21 (Deut. 28, 49 Jes. 28, 11f) —
 21 Mark. 4, 11f — 26 I Kor. 14, 34

V M 12f vgl. S. 122, 20f 26—28 vgl. S. 123, 1—3

3 vor κατὰ + καὶ M 3f κατὰ — ἐπιχειρεῖς am Rande nachgetragen V corr
 8 (τό) * 9 σοῦ *] σοὶ V M 13 ἐν S. 122, 20] < V M 23f lies wohl
 τῶν ... πληρουμένων * 26 ἐν ταῖς ἐκκλησίαις S. 123, 1 27 ἐπιτέτραπται
 S. 123, 1f] ἐπιτρέπεται V M

ὑπάρχει ὁ νόμος, τὴν γυναῖκα καθυποτάξας τῷ ἀνδρί. συναρέσκει
 γὰρ καὶ τῷ ἀποστόλῳ τοῦτο ἐν τῇ τῆς ἐκκλησίας νομοθεσίᾳ, ὡς
 φησι· | »καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει«. ποῦ δὲ εἶπεν ὁ νόμος ἀλλὰ ἐν **b** P364
 τῷ εἰπεῖν τὸν θεὸν πρὸς τὴν Εὐάν εὐθύς »πρὸς τὸν ἄνδρα σου ἢ
 5 ἀποτροφή σου καὶ αὐτός σου κυριεύσει«; εἰ γὰρ καὶ ἐν ἄλλοις τό-
 ποις, ἀλλὰ ἐν|τεῦθεν ἢ ἀρχή. εἰ τοίνυν ἀπὸ τότε ἢ γυνὴ ὑπετάγη **c** Ö664
 ἐκ προστάγματος θεοῦ τῷ ἀνδρὶ καὶ ἀκολούθως ὁ ἀπόστολος καθυ-
 ποτάσσει ταύτην, οὐκ ἀντιθέτως τῷ ποιήσαντι τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν
 γυναῖκα θεῷ καὶ αὐτὸς κελεύων δείκνυσιν ἐξ ἅπαντος ὅτι τοῦ αὐτοῦ
 10 [θεοῦ] ὑπάρχει ὁ ἀπόστολος νομοθέτης θεοῦ, οὗ καὶ ὁ νόμος ἦν καὶ
 ἢ πᾶσα παλαιὰ διαθήκη, καὶ τοῦ αὐτοῦ ἢ καινὴ διαθήκη, τουτέστιν
 αἱ δύο διαθῆκαι, αἱ | τὴν γυναῖκα τότε καὶ νῦν καθυποτάξασαι τῷ **D379**
 ἀνδρὶ δι' εὐσεβῆ καὶ ἀντίρροπον εὐταξίαν.

ις καὶ κδ σχόλιον. Περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν· »γνωρίζω δὲ
 15 ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον, ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν«. καὶ ὅτι »εἰ
 Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, μάταιον« καὶ τὰ ἐξῆς. »οὕτως κηρύσσομεν
 καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε«, »ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν καὶ ἐτάφη καὶ ἐγή-
 γερται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ«. »ὅταν δὲ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀθα-
 νασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος· κατεπόθη ὁ θάνατος
 20 εἰς νίκος».

ις καὶ κδ ἔλεγχος. »Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον, **a**
 ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν«. εἰ εὐηγγελίσατο καὶ αὐτὸ πάλιν γνωρίζει,
 οὐκ ἄλλο τι εὐαγγέλιον οὔτε ἄλλη γνώσις μετὰ τὴν μίαν καὶ τὸ ἐν,
 ὅπερ ἐν τυγχάνει διὰ τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων καὶ τῶν ἀποστόλων,
 25 ἵνα ἐλέγξῃ τὸν Μαρκίωνα τὸν μετὰ τосαῦτα ἔτη ἦκοντα, μετὰ χρό-
 νους τοῦ καλουμένου Ὑγίνου, τοῦ Ῥωμαίων ἐπισκόπου τοῦ κατὰ
 διαδοχὴν ἐνάτου γενομένου ἀπὸ τῆς τῶν ἀποστόλων Πέτρου καὶ

4 Gen. 3, 16 — 14 I Kor. 15, 1. 17. 11. 3f. 54f — 25 ff vgl. haer. 27, 6, 7;
 I 310, 5ff haer. 41, 1, 5; II 91, 1f haer. 42, 1, 7; II 94, 21f u. Irenaeus adv. haer.
 I 27, 1; I 214f Harvey *Κέρδων . . . ἐπιδημήσας ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Ὑγίνου ἑνατον κλη-
 ρον τῆς ἐπισκοπικῆς διαδοχῆς ἀπὸ τῶν ἀποστόλων ἔχοντος* III 4, 2f; II 17f Harvey
*Κέρδων δὲ ὁ πρὸ Μαρκίωνος καὶ αὐτὸς ἐπὶ Ὑγίνου δεῦν ἑνατος ἐπίσκοπος . . . Mar-
 cion autem illi succedens invaluit sub Aniceto, decimum locum episcopatus continente*

V M 14—20 vgl. S. 123, 4—9

10 [θεοῦ] * | ὑπάρχει] ἢ καινὴ ἔχει M 20 εἰς νίκος S. 123, 9] < V M
 23 ἄλλο τι *] ἄλλοθεν V M 24 ὅπερ aus ὅπερ V corr ὅπερ M | ἐν τυγχάνει
 Pet.] ἐντυγχάνει V M 26 Ὑγίνου *, vgl. oben S. 94, 21 μετὰ τὸ τελευτῆσαι
 Ὑγῖνον . . . οὗτος δὲ ἑνατος ἦν ἀπὸ Πέτρου καὶ Παύλου] Ἀνικήτου V M 27 ἐ|||νά-
 του, ν ausradiert V corr | ἀπὸ τῆς τῶν am Rande nachgetragen V corr

Παύλου τελειώσεως. διὸ ἐπασφαλιζόμενος ὁ αὐτὸς ἀπόστολος ἔλεγεν **b**
 »κἂν τε ἡμεῖς ἢ ἄγγελος εὐαγγελίσηται ὑμῖν παρ' ὃ παρελάβετε,
 ἀνάθεμα ἔστω, γινώσκων πνεύματι ἁγίῳ ὅτι μέλλει Μαρκίων καὶ οἱ
 κατ' αὐτὸν διαστρέφειν τὴν ὁδὸν τὴν καλῶς ἠδραιωμένην. ὅθεν **c**
 5 οὐκέτι εἶπεν »εὐαγγελίζομαι ὑμῖν«, ἀλλὰ »γνωρίζω ὑμῖν τὸ εὐαγγέλιον«,
 οὐκ ἄλλο ὄν. ἀλλὰ »ὃ ἤδη εὐηγγελισάμην ὑμῖν«, οὗ τὴν ὑπόμνησιν ὑμῖν
 ποιῶμαι. »γνωρίζω ὑμῖν τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, | εἰ κατέχετε, P365
 ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῆ ἐπιστεύσατε«. εἰ μὴ γὰρ κατέχετε, ὡς ἐκήρυξα ὑμῖν,
 χωρὶς αὐτοῦ εἰκῆ ἐπιστεύσατε. »εὐηγγελισάμην γὰρ ὑμῖν ὅτι Χριστὸς **d**
 10 ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφὰς καὶ ὅτι τῇ
 τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγήγερται, κατὰ τὰς γραφὰς« καὶ οὐ κατὰ μῦθον καὶ οὐδὲ
 κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν μελ|λόντων ἀφ' ἑαυτῶν λαλεῖν ἅ μὴ γέ- D380
 γραπται· οἱ μὲν γὰρ Ἰουδαῖοι ἀφ' ἑαυτῶν λέγουσι μὴ ἐγηγέρθαι, Μαρκ-
 κίων δὲ καὶ οἱ ἄλλοι λέγουσιν ἀφ' ἑαυτῶν δοκῆσει πεπονθέναι καὶ
 15 τετάφθαι. ἐγὼ δὲ κατὰ τὰς γραφὰς ἀσφαλιζομαι ὑμᾶς. εὐθύς γὰρ **e**
 ἐπιφέρει λέγων »οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε, ὅτι Χρι-
 στὸς ἀπέθανεν καὶ ἐτάφη καὶ ἐγήγερται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ« καὶ εὐθύς
 »εἰ νεκροὶ | οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται καὶ εἰ Χριστὸς **Ö666**
 οὐκ ἐγήγερται, μάταιον τὸ κήρυγμα ἡμῶν«. καὶ μετὰ ταῦτα πάντα **f**
 20 »δεῖ γὰρ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν, καὶ τὸ φθαρτὸν
 τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν«. καὶ οὐκ εἶπεν τὸ θνητὸν τοῦτο χω-
 ρῆσαι τὴν ἀθανασίαν ἢ τὸ φθαρτὸν τοῦτο χωρῆσαι τὴν ἀφθαρσίαν,
 ἀλλὰ τὸ θνητὸν καὶ φθαρτὸν ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν καὶ ἀφθαρσίαν.
 ποῖον δέ ἐστι θνητὸν ἀλλὰ τὸ σῶμα τὸ οὐ χωρῆσαν ἐν αὐτῷ μόνον **g**
 25 ἀθανασίαν, ἀλλὰ καὶ οἰκειῶσαν καὶ μέλλον ἐνδύσασθαι τὴν ἀθανασίαν,
 οὐ τοῦ σώματος ἀποβαλλομένου καὶ τῆς ψυχῆς τῆς μὴ ἀποθνησκοῦ-
 σης ἐνδυομένης ἀθανασίαν, ἀλλὰ τοῦ θνητοῦ ἐνδυομένου ἀθανασίαν
 καὶ τοῦ φθαρτοῦ ἀφθαρσίαν τουτέστιν τοῦ σώματος; αὐτοῦ γὰρ καὶ
 θάνατός ἐστι καὶ φθορὰ πρόσκαιρος, διὰ τὴν λύσιν τὴν ἐπενεχθεῖσαν
 30 αὐτῷ διὰ τῆς τοῦ Ἀδὰμ παρακοῆς. ὅτι δὲ περὶ τῶν μελλουσῶν φησιν **h**
 ἐν αὐτῷ τελειοῦσθαι εὐεργεσιῶν, διὰ τῆς ὑποσχέσεως τὸ πληροῦσθαι

2 Gal. 1, 8 — 7 I Kor. 15, 1a. 2 — 16 I Kor. 15, 11. 3 — 18 I Kor. 15, 16. 14
 20 I Kor. 15, 53

V M

4 ἠδραιωμένην aus ἠδρευμένην V corr ἠδραιωμένην M 14 ἀφ', ἀ auf Rasur
 V corr 15 τετάφθαι, φθ auf Rasur V corr τεθάφθαι M 23 ἀλλὰ — ἀφθαρσίαν
 < M | φθαρτὸν] ἄφθαρτον V 24 ἐν < M 25 οἰκειῶσαν *] οἰκῆσαν VM
 27 τοῦ θνητοῦ ἐνδυομένου ἀθανασίαν am Rande nachgetragen V corr 28 ἀφ-
 θάρτου hinter φθαρτοῦ getilgt V corr 31 ἐν αὐτῷ] ἐαυτῷ M

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

δεδωρημένον τὰ σωτήρια, τοῖς λέγουσιν δι' αὐτοῦ λέγοντος Χριστοῦ,
 »ναὶ ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο ἡ εὐδοκία ἐνώπιόν σου«.

β̄ καὶ κ̄ς σχόλιον. »Οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ Χριστὸν
 Ἰησοῦν κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦ, ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰ-
 5 πῶν· ἐκ σκότους φῶς λάμπει«. | D 382

β̄ καὶ κ̄ς ἔλεγχος. Οὐ κηρύσσουσιν ἑαυτοὺς οἱ ἀπόστολοι, ἀλλὰ **a**
 Χριστὸν Ἰησοῦν κύριον. διὸ οὐκ ἐνι αἵρεσις οὐδὲ ἐκκλησία εἰς ὄνομα
 ἀποστόλων ἀνηγορευμένη. οὐδέποτε γὰρ ἠκούσαμεν ἢ Πετρίους ἢ
 Παυλίους ἢ Βαρθολομαίους ἢ Θαδδαίους, ἀλλὰ ἀπ' ἀρχῆς ἐν κήρυγμα
 10 πάντων τῶν ἀποστόλων, οὐκ αὐτοὺς κηρύσσον ἀλλὰ | Χριστὸν Ἰησοῦν **b** P 367
 κύριον. διὸ καὶ ὄνομα τῆς ἐκκλησίας οἱ πάντες ἐν ἐπέθεντο, οὐχ
 ἑαυτῶν ἀλλὰ τοῦ κυρίου αὐτῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ Ἀντιοχείας ἀρ-
 ξαμένων Χριστιανῶν καλεῖσθαι· ὅπερ ἐστὶν ἡ μόνη καθολικὴ ἐκκλη-
 σία, οὐκ ἄλλο τι ἔχουσα <ὄνομα> ἀλλὰ Χριστοῦ, Χριστιανῶν οὕσα
 15 ἐκκλησία, οὐ Χριστῶν ἀλλὰ Χριστιανῶν, τοῦ μὲν ἐνὸς ὑπάρχοντος,
 τῶν δὲ ἀπὸ τοῦ ἐνὸς Χριστιανῶν καλουμένων. μετὰ ταύτην δὲ καὶ **c**
 τοὺς αὐτῆς κήρυκας πᾶσαι *, οὐκέτι τοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος * φαινό-
 μεναι διὰ τῶν ἐπιθέτων ὀνομάτων Μανιχαίων καὶ Σιμωνιανῶν καὶ
 Οὐαλεντίνων καὶ Ἐβιωναίων· ὧν εἷς καὶ σύ, Μαρκίων, ὑπάρχεις, καὶ
 20 σοῦ τὸ ὄνομα ἐπικέκληνται οἱ ὑπὸ σοῦ ἠπατημένοι, ὡς σεαυτὸν κη-
 ρύξαντος καὶ οὐχὶ Χριστόν. εἰτά φησιν »ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπῶν· ἐκ **d**
 σκότους φῶς λάμπει«. ὁ θεὸς δὲ ποῖος ἄλλ' ὁ εἷς ὁ ἐν τῷ προφήτῃ
 δείξας ἐκ σκότους φῶς, τουτέστιν ἀπὸ τῆς τῶν ἀνθρώπων ἀπιστίας
 καὶ ἀγνωσίας φῶς καὶ γνῶσιν ἐν Χριστῷ λάμπαν ἐν ταῖς καρδίαις
 25 ἡμῶν τῶν ποτε ἔθνῶν εἰδωλολατρούντων, νῦν δὲ θεὸν <ἐπεγνωκό-
 των> τὸν τότε ἐν τῷ προφήτῃ προεπαγγειλάμενον τὸ φῶς ἑαυτοῦ
 ἐν τῷ κόσμῳ λάμπαι, ὡς οὐκ ἀλλοτρίου ὄντος παλαιᾶς καὶ καινῆς
 διαθήκης· ὡς ἡμῖν ἔθος γέγονε | πείθειν σε, ὦ Μαρκίων, ἀφ' ὧν ἔχεις **Ö670**
 γεγραμμένων λειψάνων τοῦ εὐαγγελίου, καὶ μὴ ὑπὸ σοῦ ἀπατᾶσθαι.

2 Matth. 11, 26 — 3 II Kor. 4, 5. 6a — 12f vgl. Act. 11, 26

V M 3—5 vgl. S. 123, 13—15

1 τοῖς λέγουσιν *] τῶν λεγόντων V M 2 ὅτι οὕτως ὁ πατήρ vor ὅτι οὐ-
 τως durchgestrichen V^{corr} | ἡ < M 4 κύριον < V | δ¹ S. 123, 14] < V M
 9 Βαρθολομῖους, α oben drüber V^{corr} 10 κηρύσσω V 14 <ὄνομα> *
 17 * etwa <αἱ αἵρεσεις ἀνεφύησαν> * | * etwa <ὑπάρχουσαι, ἀλλότρια δὲ> *
 21 φησιν *] φασιν V M 22 λάμπει *] λάμπαι V M 23 φῶς am Rande
 nachgetragen V^{corr} 25f <ἐπεγνωκότων> * 26 προεπηγγειλάμενον M

$\bar{\gamma}$ καὶ $\bar{\kappa}\zeta$ σχόλιον. »Ἐχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν«. ἐξέκοψεν δὲ τό »κατὰ τὸ γεγραμμένον«. |

D383

$\bar{\gamma}$ καὶ $\bar{\kappa}\zeta$ ἔλεγχος. Οὐ δοθήσεται σοι τόπος ἐν οἷς ἂν τολμή- a
5 σεις. κἄν τε γὰρ ἐκκόψης τό »κατὰ τὸ γεγραμμένον«, φαίνεται ἡ
τῆς προγεγραμμένης λέξεως ἀκολουθία. ἀπὸ τοῦ γὰρ »ἐπίστευσα, διὸ b
καὶ ἐλάλησα« εὐθύς τὰ ἴσα ἐπενέγκας ὁ ἀπόστολος ἔφη »ἔχοντες τὸ
αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν«. c
παντὶ δέ τῳ σαφές ἐστὶ τοῦτο, ὅτι ἐν τῷ ἑκατοστῷ πεντεκαιδεκάτῳ
10 ψαλμῷ ἐν τῷ τὴν ἐπιγραφὴν Ἀλληλουία ἔχοντι, τῆς δὲ τοῦ Δαυὶδ
βίβλου ὄντι καὶ ὑπ' αὐτοῦ προπεφητευμένῳ, ὁ λόγος τοῦ »ἐπίστευσα«
ἐστὶ γεγραμμένος. ὅθεν καὶ ὁ ἀπόστολος ἔλαβε τὸ ῥητὸν καὶ ὁμοίως d
ἔφη τό | »διὸ καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν καὶ λαλοῦμεν«, εἰς ὧν τοῦ ἀριθμοῦ P368
τῶν ἀποστόλων· ὅθεν οὐ λέγει »διὸ καὶ ἐπίστευσα καὶ ἐλάλησα«, ἀλλὰ
15 »ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν«, ἵνα ἑαυτὸν μετὰ τῶν ἄλλων
ἀποστόλων συνάψῃ. καὶ φησιν »ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα«, ἵνα e
δείξῃ τὸ ἐν τῷ Δαυὶδ λαλήσαν πνεῦμα τὸ αὐτὸ ὄν πνεῦμα καὶ ἐν τοῖς
ἀποστόλοις ἀφ' οὗπερ τότε ἐκεῖνος προφητεύων ἐπίστευεν, ἐν
ῶ πνεύματι καὶ αὐτοὶ ὄντες πιστεύουσι καὶ λαλοῦσι. πολλὴ δὲ f
20 ἀδικία καὶ πλεονεξία ὡς εἰπεῖν * διανοημάτων. τοῦ γὰρ ἀποστόλου
ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα φάσκοντος, πῶς ἢ τοῦ Μαρκίωνος ἄνοια, ὁμο-
λογοῦσα τοῦτον τὸν λόγον τὸν ἅγιον ἀπόστολον εἰρηκέναι, τολμᾷ
λέγειν ἄλλο εἶναι τότε τὸ πνεῦμα καὶ ἄλλο τὸ ἐν τοῖς ἀποστόλοις;

Τῆς πρὸς Ῥωμαίους δ' ἐπιστολῆς· οὕτως γὰρ ἐστὶ παρὰ τῷ Μαρκίῳ
25 κειμένη, ἵνα μηδὲν ὀρθὸν παρ' αὐτῷ εἶη.

$\bar{\alpha}$ καὶ $\bar{\kappa}\eta$ σχόλιον. »Ὅσοι ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπο-
λοῦνται, καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται. οὐ γὰρ
οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου | δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ D384
νόμου δικαιωθήσονται«.

30 $\bar{\alpha}$ καὶ $\bar{\kappa}\eta$ ἔλεγχος. Εἰ ὅσοι ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπο- a
λοῦνται, σωτηρίας ὁ νόμος παραίτιος φυλαττόμενος καὶ μὴ ἐῶν τοὺς

1 II Kor. 4, 13 — 11 vgl. Psal. 115, 1 — 26 Röm. 2, 12f

V M 1—3 vgl. S. 123, 16f 26—29 vgl. S. 118, 4—7

2 διὸ nachgetragen V corr, < S. 123, 17 11 προφή^{πε}τευμένῳ, πε oben drüber
V corr 16 ἀποστόλων < M 17 τὸ¹ U] τῷ V M 20 * etwa <τῶν τοῦ
ἀγύροτου> * 23 τὸ²] τε M 28 τοῦ¹ < V | ἀλλὰ V | τοῦ² S. 118, 6] < V M
30 $\bar{\alpha}$] $\bar{\iota}\bar{\alpha}$ V M, ι von späterer Hand durchgestrichen V

φυλάττοντας ἀπόλλυσθαι. καὶ εἰ οἱ διὰ νόμον ἁμαρτήσαντες διὰ νόμον κριθήσονται, ἄρα κριτῆς τῶν παραβάσεων ὁ νόμος, οὐκ ἀπωλείας | ὢν ἀλλὰ δικαιοκρισίας, ὁσίως κρίνων τοὺς παραβεβη- Ö 672
 5 ποιηταὶ νόμου δικαιωθήσονται. εἰ δὲ ποιούμενος ὁ νόμος δικαιοῖ τὸν ποιήσαντα, οὐκ ἄδικος ὁ νόμος οὔτε φαῦλος, δι' ὃν οἱ τελοῦντες τὸν νόμον δίκαιοι καθίστανται. ἐκ δὲ τοῦ νόμου ἐστὶ καὶ ἡ εἰς c
 Χριστὸν προφητευομένη πίστις, χωρὶς οὗ οὐ δικαιωθήσεται οὐδεὶς καὶ ἐν ᾧ πιστεύσας παρὰ τὴν <ὑπὸ> τοῦ νόμου προφητευομένην
 10 μαρτυρίαν οὐ δύναται πάλιν δικαιωθῆσθαι οὐδεὶς, ὡς πληρώματος ὄντος τοῦ Χριστοῦ τοῦ νόμου κατὰ τὸ παρὰ τῷ ἀποστόλῳ εἰρημένον ὅτι »πλήρωμα νόμου Χριστὸς | εἰς δικαιοσύνην«, δεικνύντι ὅτι ἄνευ P 369
 νόμου καὶ Χριστοῦ οὐκ ἐν δικαιοσύνῃ. οὔτε γὰρ Ἰουδαῖοι ἄνευ Χρι- d
 στοῦ δικαιωθήσονται μὴ λαβόντες Χριστὸν οὔτε σύ, Μαρκίων, δικαιο-
 15 θήση ἀπαρνούμενος τὸν νόμον.

β̄ καὶ κθ̄ σχόλιον. »Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον πράσσης· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖ, ἡ περιτομὴ σου ἀκροβυστία γέγονεν«.

β̄ καὶ κθ̄ ἔλεγχος. Εἰ ἀποφαίνεται ὁ ἅγιος ἀπόστολος τὴν a
 20 περιτομὴν ὠφελήσειν, τίς ἐν τοῖς ὠφελοῦσι μῶμον θήσειεν, ἀλλὰ εἰ ἄρα ὁμοίος τῷ ὄφει γενήσεται; ἔοικας γὰρ τούτῳ, ὃ Μαρκίων· κἀκεῖνος γὰρ ἀντιστρέφων τὰ παρὰ θεοῦ εἰρημένα παρέπειθε τὴν Εὐάν λέγων »οὐ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε«. νόμον γὰρ τῇ περιτομῇ συνέδησε b
 καὶ τὴν περιτομὴν τῷ νόμῳ συμπρέπουσαν | ἀπέδειξε καὶ τοῦ αὐτοῦ D 385
 25 θεοῦ τὸ πρόσταγμα ὑπάρχειν ὑπέφηεν τοῦ τὴν περιτομὴν ποτε δεδωκότος καὶ νόμον εἰς βοήθειαν δεδωκότος, ἀφ' οὔπερ Χριστὸς πιστευόμενος τὰ τέλεια τοῖς πιστεύουσι λαλεῖν τε καὶ ποιεῖν παρέχεται.

γ̄ καὶ λ̄ σχόλιον. »Ἐχοντα τὴν μὴ μορφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ«.

30 γ̄ καὶ λ̄ ἔλεγχος. Εἰ ἡ γνώσις μὴ μορφωσιν ἔχει, ἀπὸ δὲ τῆς μορ- a
 φώσεως τὸ εἶδος φαίνεται, οἱ δὲ τὴν γνώσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν ἔχοντες ἀπόστολοι καὶ οἱ τούτων μαθηταὶ οἶδασιν ἀπὸ τῆς μορφώ-

12 Röm. 10, 4 — 16 Röm. 2, 25 — 23 Gen. 3, 4 — 28 Röm. 2, 20b

V M 16—18 S. 118, Sf 28f S. 118, 10f

8 χωρὶς οὗ sc. Χριστοῦ 9 <ὑπὸ> * 10 οὐδεὶς *] ὁ καὶ VM | ὡς] εἰς M 20 ὠφελήσειν, ἦσει auf Rasur V corr 26 καὶ νόμον — δεδωκότος < M | ἀφ' οὔπερ + (καὶ)? *

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ξ̄ καὶ λδ̄ σχόλιον. »Τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι«-

ξ̄ καὶ λδ̄ ἔλεγχος. Εἰ εἰς δικαιοσύνην Χριστὸς ἐλήλυθεν παντὶ **a** τῷ πιστεύοντι, οὐ τοῦ νόμου τελειομένου, εἰ μὴ Χριστὸς τελειώσῃ **b** 5 τῇ ἑαυτοῦ παρουσίᾳ, οὐκ ἄρα τελειωθήσεσθε, ὡς Ἰουδαῖοι, ἐν νόμῳ μένοντες, ἐὰν μὴ Χριστὸν ἐνδημήσαντα πιστεύσαντες ὑποδέξησθε. ἀλλὰ οὐδὲ σύ, Μαρκίων, δυνήσῃ σωθῆναι ἐν Χριστῷ, τὴν ἀρχὴν τοῦ **b** κηρύγματος καὶ τὴν ῥίζαν ἀποβαλλόμενος, ὅπερ ἐστὶ νόμος, ἀφ' οὗπερ Χριστὸς γνωσκόμενος τελειοῖ τὸν μὴ τὸν νόμον βδελυσσόμε- **10** νον ὡς ἀλλότριον Χριστοῦ ὑπάρχοντα.

ἦ καὶ λε̄ σχόλιον. »Ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν πλησίον νόμον πεπλή- ρωκεν«.

ἦ καὶ λε̄ ἔλεγχος. Εἰ διὰ τοῦ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον νόμος πλη- ροῦται, οὐκ ἀλλότριος Χριστοῦ καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν **15** Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ ὁ νόμος, ὁ κελεύων ἀγαπᾶν τὸν πλησίον· διότι ὁ | θεὸς ἀγάπη ἐστὶν καὶ πάντα τὰ ὑπ' αὐτοῦ κηρυττόμενα **Ö676** ὁμοίως αἰεὶ κηρύττεται, καὶ τότε καὶ νῦν, καὶ ἐν παλαιᾷ καὶ καινῇ διαθήκῃ. | **P371 D387**

Τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς <α>, πέμπτης ἐπιστολῆς (οὕτω γὰρ κει- **20** ται ἐν τῷ Μαρκίῳνι), ὀγδόης δὲ οὔσης παρὰ τῷ ἀποστόλῳ, τὰ πάντα τοῦ Μαρκίῳνος διεστραμμένως ἀπ' αὐτῆς ἔχοντος οὐδὲν ἐξ αὐτῆς παρεθέμεθα.

Τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρας, ἕκτης [δὲ] κειμένης παρὰ τῷ Μαρκίῳνι, ἐνάτης δὲ οὔσης παρὰ τῷ ἀποστόλῳ, ὁμοίως διαστραφεί- **25** σης ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Μαρκίῳνος, πάλιν οὐδὲν ἐξεθέμεθα.

Τῆς πρὸς Ἐφεσίους, ξ̄ οὔσης παρὰ τῷ Μαρκίῳνι, ε̄ δὲ παρὰ τῷ ἀποστόλῳ κειμένης, τάδε·

ᾱ καὶ λς̄ σχόλιον. »Μνημονεύοντες ὑμεῖς ποτε τὰ ἔθνη, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ

1 Röm. 10,4 — **11** Röm. 13, 8b — **16** I Joh. 4, 8 — **28** Eph. 2, 11—14

V M 1f vgl. S. 118, 17f **11f** vgl. S. 118, 19 **28—S. 179, 6** vgl. S. 119, 4—10

4 τελειομένη **M** **8** ἀποβαλλόμενος, λ ausradiert **V corr** **23** [δὲ] * **24** ἐννάτης, ν ausradiert **V corr** ἐννάτης **M** **28** μνημονεύοντες S. 119, 4] μνη- μονεύετε **V M**

χειροποιήτου, ὅτι ἦτε τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριω-
 μένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγ-
 γελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθαιοι ἐν τῷ κόσμῳ· νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ
 Ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες μακρὰν ἐγενήθητε ἐγγὺς ἐν τῷ αἵματι
 5 αὐτοῦ. αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἐν
 καὶ τὰ ἐξῆς.

ᾱ καὶ λς̄ ἔλεγχος. Τὸ »μνημονεύοντες« καιροῦ σημαίνει τὸ εἶδος a
 καὶ <τό> »οἱ λεγόμενοι ὑπὸ τῆς λεγομένης« τῶν πραγμάτων τοὺς τύπους
 σημαίνει καὶ τὸ »ἐν σαρκί«, ἵνα δείξῃ τὸν τύπον τὸν ἐν τῇ σαρκὶ
 10 ἀπεκδεχόμενον τὸν τοῦ πνεύματος καιρὸν, ἵνα τὰ ἐντελέστερα ἀπὸ
 τοῦ τύπου δείξῃ. χωρὶς γὰρ Χριστοῦ τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ ἡ b
 ἀκροβυστία ἀπηλλοτριώτο, ἀπηλλοτριωμένη δὲ ξένη ἦν ἐπαγγελίας
 καὶ διαθήκης, καὶ οἱ ἀπὸ ταύτης ὀρμώμενοι ἐλπίδα οὐκ εἶχον, ἀλλ'
 ἄθαιοι ἦσαν ἐν τῷ κόσμῳ, ὡς ἀποδέδεικται ἀπὸ τῶν τοῦ ἀποστόλου
 15 ῥημάτων. ἀλλὰ σύ, Μαρκίων, οὔτε ὄραξ οὔτε ἀκούεις, ἐπεὶ ἂν ἐνόεις c
 πόσων ἀγαθῶν παραίτιον τὸν νόμον | φάσκει ὁ ἅγιος ἀπόστολος D388
 τοῖς ἐν τῷ νόμῳ πρὸς τὸν τότε καιρὸν πεπολιτευμένοις· »ἐν γὰρ
 Χριστῷ Ἰησοῦ οἱ ποτὲ μακρὰν νῦν <ἐγενήθητε> ἐγγὺς ἐν τῷ αἵματι
 αὐτοῦ. αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἐν.«
 20 εἰ δὲ τὰ ἀμφότερα ἐποίησεν ἐν καὶ οὐ τὸ μὲν ἀνεῖλεν τὸ δὲ ἕτερον d
 συνεστήσατο, ἄρα γε οὐδὲ τὸ πρότερον ἀλλότριον αὐτοῦ | οὐδὲ τὸ P372
 δεύτερον διεῖλεν ἀπὸ τοῦ πρώτου, ἀλλὰ τὰ ἀμφότερα εἰς ἐν συνή-
 γαγεν, οὐχ ἀπλῶς οὐδὲ δοκήσει, ἀλλὰ ἐναργῶς ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ,
 ὡς ἡ ἀσφαλῆς τοῦ ἀποστόλου ὑποδείκνυσι διδασκαλία. | Ö678

25 β̄ καὶ λζ̄ σχόλιον. »Διὸ λέγει· ἔγειρε ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα
 ἐκ τῶν νεκρῶν καὶ ἐπιφάσει σοι ὁ Χριστός«.

β̄ καὶ λζ̄ ἔλεγχος. Πόθεν τῷ ἀποστόλῳ τὸ »διὸ λέγει« ἀλλὰ a

25 Eph. 5, 14

V M 25f vgl. S. 119, 11f

1 ὅτι < S. 119, 5   2 τοῦ Ἰσραὴλ am Rand nachgetragen V corr   4 ἐν
 S. 119, 9] < VM, aber vgl. Z. 18 u. 23   7 μνημονεύετε VM   8 <τό> Klosterm. |
 ἀπὸ VM   9 καὶ ἐν σαρκὶ hinter καὶ τὸ ἐν σαρκὶ durchgestrichen V corr   17 τοῖς
 ... πεπολιτευμένοις *] τῶν ... πεπολιτευμένων (πεπολιτευμένον M) VM   18 <ἐγε-
 νήθητε> *   23 lies vielleicht ἐνεργῶς *   25f καὶ ἀνάστα ἐκ νεκρῶν < S. 119, 11
 26 καὶ < S. 119, 11   27 hinter διὸ + καὶ M ausradiert V corr

ἀπὸ τῆς παλαιᾶς δῆλον διαθήκης; τοῦτο δὲ ἐμφέρεται παρὰ τῷ Ἡλίᾳ. πόθεν δὲ ὄρματο ὁ Ἡλίας; ἀλλὰ εἰς ἣν τῶν προφητῶν τῶν κατὰ νόμον πεπολιτευμένων, ἀπὸ νόμου καὶ προφητῶν ὀρμώμενος. εἰ δὲ ἐν Χριστῷ ἐπροφήτευσεν τὸ »ἐγείρε ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν καὶ ἐπιφάσει σοι ὁ Χριστός«, ἄρα γε τὸ πρωτότυπον διὰ Λαζάρου καὶ τῶν ἄλλων ἐπεπλήρωτο, περὶ οὗ οἱ αὐτοὶ ἀμφέβαλλον, Μάρθα καὶ Μαρία λέγουσαι »ἤδη ὄξει, τεταρταῖός ἐστι« καὶ τῶν τοῦ ἀρχισυναγώγου λεγόντων »μηκέτι σκύλλετε τὸν διδάσκαλον« καὶ αὐτοῦ λέγοντος »μὴ φοβεῖσθε· οὐ γὰρ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει«. σαφῶς γὰρ ἔκτοτε τὸ κήρυγμα ἐκάλει ἀνάστασιν διὰ Χριστοῦ ἔσεσθαι καὶ τὸ ἐξουσιαστικὸν τῆς εὐχερείας ὑπεδείκνυνεν, ἵνα τὸ δυνατὸν τοῦ Χριστοῦ ὑποδείξῃ, ὅτι ὡς τῷ ἀνθρώπῳ εὐχερὲς οὐ τὸν ἀποθανόντα ἀλλὰ τὸν καθεύδοντα διὰ φωνῆς ἐγείρει, οὕτως καὶ τῷ Χριστῷ ἦν ἐτοιμότητα τὸ εἰπεῖν· »Λάζαρε, δεῦρο ἕξω« καὶ τὸ »κουμὶ κουμὶ ταλιθά« τουτέστιν ἀνάστηθι ἢ παῖς. δι' ὧν * καὶ ἐναργῶν | ἀποδείξεων ἐσήμανεν ὁ λόγος τὴν ἡμῶν κλήσιν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων καὶ ὕπνου βαρέος ἡμῶν τῶν ποτε καθευδόντων, ἀνεγείροντάς (τε) τὸν Χριστὸν καὶ διὰ τῆς κλήσεώς φωτίζοντα ἡμᾶς· ἥτις γέγονε δευτέρα αὕτη σχέσις. τὸ δὲ τέλειον καὶ καθολικὸν προσδοκώμενον, ὅταν ὁ αὐτὸς ὁ λέγων »ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις«, πάντας καλέσῃ καὶ ἐγείρῃ σώματι καὶ ψυχῇ καὶ φωτίσῃ ἐν τῇ αὐτοῦ μελλούσῃ παρουσίᾳ. γ̄ καὶ λη̄ σχόλιον. Ἐντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν

2 Hippolyt (in Dan. IV 56; S. 328, 7 Bonwetsch vgl. de antichristo 65; S. 45, 11 Achelis u. refut. V 7, 33; S. 87, 3 Wendland) schreibt das Wort dem Jesaias (vgl. 26, 19) zu; Euthalius u. Syncellus dem Jeremias, vgl. Zahn, Gesch. d. neutest. Kan. II 2, 804 Schürer, Gesch. d. jüd. Volkes⁴ III 365. Ob Eriphanus wirklich die Eliasapokalypse meint, erscheint fraglich. Da er ausdrücklich sagt, daß der Spruch ἀπὸ τῆς παλαιᾶς διαθήκης herstamme und mit dem εἰς τῶν προφητῶν doch wohl auf einen der kanonischen Propheten anspielt, ist es gewiß richtiger, bei ihm Ἡλίας in Ἡσαίας, anstatt bei Hippolyt Ἡσαίας in Ἡλίας zu verbessern — 7 Joh. 11, 39 — 8 Luk. 8, 49 — 9 Luk. 8, 50. 52 — 14 Joh. 11, 43 — 15 Mark. 5, 41 — 15 ff vgl. haer. 46, 5, 10 — 16 f vgl. Hebr. 6, 1 — 20 Joh. 11, 25 — 22 Eph. 5, 31

V M 22—S. 181, 2 vgl. S. 119, 13—15

2 ὄρμαται V 3 vor νόμον + τοῦ M 4 προεφήτευσεν aus ἐπροφήτευσεν V corr προεφήτευε M 6 περὶ οὗ *] περὶ ὧν VM 15 * etwa (σαφῶν) * 17 βαρέος aus βαρέως V corr βαρέως M 18 (τε) * 22 τούτου S. 119, 13] τοῦ VM

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ἔταξα: πρώτην. ὅμως ἀπὸ ταύτης τῆς πρὸς Φιλήμονα οὐδὲν παρεθέμεθα, διὰ τὸ ὄλοσχερῶς αὐτὴν ἐνδιαστρόφως παρ' αὐτῷ κείσθαι.

Πρὸς Φιλιππησίους ἰ'

οὕτως γὰρ παρὰ τῷ Μαρκίῳ κείται ἐσχάτη | καὶ δεκάτη, παρὰ P 374
5 δὲ τῷ ἀποστόλῳ ἕκτη. ὡσαύτως οὐδὲ ἀπ' αὐτῆς, διὰ τὸ διαστρόφως παρ' αὐτῷ κείσθαι, οὐδὲν ἐξελεξάμεθα.

Αὕτη πεπλήρωται ἢ τοῦ Μαρκίωνος σύνταξις <τῆς τῶν> ἀπὸ τοῦ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγελίου καὶ τοῦ ἀποστόλου σωζομένων λειψάνων λόγων τε ὑποθέσεως· ἀφ' ἧς ἀναλεξάμενοι τὰ κατ' αὐτοῦ ἀπὸ
10 τῶν παρ' αὐτοῦ σωζομένων τοὺς ἐλέγχους παρεθέμεθα.

προσέθετο δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ ἀποστολικῷ καλουμένῳ καὶ τῆς καλουμένης πρὸς Λαοδικέας

ᾠα καὶ μ̄ σχόλιον. »Εἷς κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα, εἷς D 391
θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν«.

15 ᾠα καὶ μ̄ ἔλεγχος. Συναδόντως μὲν τῇ πρὸς Ἐφεσίους, ᾠ Μαρκί- a
κίων, καὶ ταύτας τὰς κατὰ σοῦ μαρτυρίας ἀπὸ τῆς λεγομένης πρὸς
Λαοδικέας συνήγαγες, ἵνα ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ | συντάγματος μάθωμεν Ö 682
ἀναγνόντες τὰ παρὰ σοὶ καὶ γνόντες τὰ κατὰ σὲ καταγνωμέν τῶν
διὰ σοῦ ἀλλοτριῶς ἐπινενοημένων τριῶν ἀνάρχων ἀρχῶν διαφορὰς
20 πρὸς ἀλλήλας ἔχουσῶν. οὐχ οὕτως γὰρ ἔχει ἢ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου b
ὑπόθεσις καὶ ἠσφαλισμένον κήρυγμα, ἀλλὰ ἄλλως παρὰ τὸ σὸν
ποιήτευμα. σαφῶς γὰρ ἔφη »ἓνα κύριον, μίαν πίστιν, ἐν βάπτισμα, c
ἓνα θεὸν τὸν αὐτὸν πατέρα πάντων, τὸν αὐτὸν ἐπὶ πάντων, τὸν
αὐτὸν διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσι«, διὰ τε νόμου καὶ προφητῶν καὶ ἐν
25 πᾶσιν ἀποστόλοις καὶ ἐν τοῖς καθεξῆς.

Αὕτη μὲν ἡμῶν ἢ προθεωρηθεῖσα ἐν τοῖς προειρημένοις <σύν- 13, 1
ταξις>, ἀναλεχθεῖσιν ἀπὸ τῆς παρ' αὐτῷ τῷ Μαρκίῳ ἔτι σωζομένης

4f vgl. oben zu S. 105, 9ff — 13 vgl. Eph. 4, 4

V M 13f vgl. S. 120, 4f

7 <τῆς τῶν> * 13 βάπτισμα + εἷς Χριστός VM, < S. 120, 4 u. Z. 22f
17 hinter συνήγαγες noch einmal κατὰ σοῦ μαρτυρίας V | συντάγματος *] σφρα-
γίσματος VM 26f <σύνταξις> *

γραφῆς, ἧς τὴν ἀνάλεξιν σκοπήσας τις ἐκπλαγείη τὰς <τοῦ> μεγαλο-
 δώρου θεοῦ οἰκονομίας. ἐκάστου γὰρ πράγματος διὰ τριῶν μαρτυ- 2
 ριῶν ἐπιβεβαιουμένου καὶ συνισταμένου, ὡς ἐνταῦθα ψιλῶς ὁ θεὸς
 ἐχαρίσατο συνάψαι (ὡς ἔφην) ἡμᾶς κατὰ οἰκονομίαν ἑβδομήκοντα μὲν
 5 ὀκτὼ μαρτυρίας ἀπὸ τοῦ εὐαγγελίου, τεσσαράκοντα δὲ ἀπὸ τοῦ
 ἀποστόλου; καὶ ταύτας παρ' αὐτῶ εἰς ἔτι καὶ δεῦρο σφζομένας τε 3
 καὶ <οὐκ> ἀμφιβαλλομένας, ὡς εἶναι τὰς πάσας ἑκατὸν δεκαοκτώ,
 ἀντιλεγούσας δὲ πάσας τῇ αὐτοῦ Μαρκίωτος γνώμῃ, ὡς ἀπὸ προσώ-
 που ὀνόματος κυρίου διὰ τῶν δεκαοκτὼ καὶ τῆς αὐτοῦ ἐνδεξίου
 10 εὐλογίας διὰ τῶν ἑκατὸν. ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἄλλης περισσῆς πρὸς ἐπὶ 4
 τούτοις * ἐκτὸς τοῦ εὐαγγελίου | καὶ τοῦ ἀποστόλου· οὐ γὰρ ἔδοξε τῶ P 375
 ἑλεεινοτάτῳ Μαρκίῳ ἀπὸ τῆς πρὸς Ἐφεσίους ταύτην τὴν | μαρτυ- D 392
 ρίαν λέγειν, ἀλλὰ τῆς πρὸς Λαοδικέας, τῆς μὴ οὔσης ἐν τῶ ἀποστό-
 λῳ. αἷς μὴ ἐντυγχάνων ἡλιθίως ὁ κτηνώδης καὶ ἐν πολλοῖς πεσῶν 5
 15 ὁ τάλας οὐκ ὄρᾳ τὴν κατ' αὐτοῦ ἀνατροπὴν καθ' ἐκάστην ἡμέραν
 ὁμολογουμένην. καὶ μηδεὶς θαυμάζέτω περὶ τούτου. πῶς γὰρ 6
 ἠδύνατο οὗτος, ἐπαγγειλάμενος ἔχειν τι τοῦ εὐαγγελίου καὶ τοῦ
 ἀποστόλου, μὴ οὐχὶ κἂν ὀλίγα τῆς γραφῆς σώζειν ῥήματα; ὅλου γὰρ 7
 τοῦ σώματος ζῶντος ὡς εἰπεῖν τῆς θείας γραφῆς, ποῖον ἠύρισκε
 20 μέλος νεκρὸν κατὰ τὴν αὐτοῦ γνώμην, ἵνα παρειαγάγη ψεῦδος κατὰ
 τῆς ἀληθείας; ἀλλ' ὡς εἰπεῖν ἐλώβησε καὶ ἀκροτηριάσας παρέκοψε 8
 πολλὰ τῶν μελῶν, κατέσχευεν δὲ ἐνιά τινα παρ' ἑαυτῶ. καὶ αὐτὰ δὲ
 τὰ κατασχεθέντα ἔτι ζῶντα | οὐ δύναται νεκροῦσθαι, ἀλλ' ἔχει μὲν Ö 684
 τὸ ζωτικὸν τῆς ἐμφάσεως, κἂν τε μυρίως παρ' αὐτῶ κατὰ λεπτὸν
 25 ἀποτμηθείη.

14. Ἔτι δὲ μετὰ ταῦτα πάντα ἐπεμνήσθημεν ὡς τινὲς ἀπὸ τῶν 14, 1
 αὐτῶν Μαρκιωνιστῶν, εἰς βυθὸν βλασφημίας παραπεπτωκότες καὶ
 ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν δαιμονιώδους διδασκαλίας ἐμβρόντητοι παντάπασι
 γεγονότες καὶ οὐ ἔδόκουν κυρίου μόνον κἂν δι' ὀνόματος μνημονεύειν

2f vgl. Deut. 19, 15 Matth. 18, 16 II Kor. 13, 1 — 8ff gemeint ist $\bar{\iota}\eta$ = Ἰησοῦς
 u. $\bar{\rho}$ = ἀμὴν. Letzteres ergibt jedoch genau gerechnet nur 99; daher die Be-
 merkung wegen des „überschüssigen“ Zeugnisses

V M

1 ἧς Pet.] εἰς VM | <τοῦ> μεγαλοδώρου *] μεγαλοδώρους VM; aber in V
 vorher Rasur, vielleicht τοῦ ausradiert 7 <οὐκ> Pet. 11 * etwa <ἐλέγχε-
 ται τῆς> * 14 αἷς (sc. μαρτυρίαις) *] οἷς VM 16 τούτῳ M 19 ζῶντος
 Corn.] σώζοντος VM 21 ἀλλ' ὡς Corn.] ἀλλοίως VM | ἀκροτηριάσας M
 23 ἔχει Pet.] ἐκεῖ VM 26 πάντα < M

καὶ αὐτοῦ ἀθυρογλώσσωσ ἑτέρως τὴν αὐτοῦ θεότητα ἀποστρέφοντες,
 τὸ ὄνομα τῆς ἄνωθεν γεννήσεως κακίζειν οὐκ ἐντρέπονται. **2**
 γὰρ αὐτῶν τετολμήκασιν, ὡς ἔφην, αὐτὸν τὸν κύριον εἶναι υἱὸν τοῦ
 πονηροῦ λέγειν οὐκ αἰσχυρόμενοι, ἄλλοι δὲ οὐχί, ἀλλὰ τοῦ κριτοῦ τε
5 καὶ δημιουργοῦ· εὐσπλαγχνότερον <δὲ> γεγονότα καὶ ἀγαθὸν ὄντα **3**
 καταλείψαι μὲν τὸν ἴδιον αὐτοῦ πατέρα κάτω (πῆ μὲν λεγόντων τὸν
 δημιουργόν, ἄλλων δὲ τὸν πονηρόν), ἄνω δὲ ἀναδεδραμηκέναι πρὸς
 τὸν ἐν ἀκατονομάστοις τόποις ἀγαθὸν θεὸν καὶ αὐτῷ προσκεκολλη-
 σθαι· πεμφθέντα δὲ ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον καὶ πρὸς ἀντιδικίαν **4**
10 τοῦ ἰδίου πατρὸς ἐλθόντα τὸν | Χριστὸν [καὶ] καταλῦσαι αὐτοῦ τὰ **D393**
 πάντα ὅσα ὁ κατὰ φύσιν πατήρ αὐτοῦ ἐνομοθέτει, ἦτοι ὁ λαλήσας
 ἐν τῷ νόμῳ ἦτοι ὁ τῆς κακίας θεὸς ὁ παρ' αὐτῶν ἐν τῇ τρίτῃ ἀρχῇ
 ταπτόμενος. ἄλλως γὰρ καὶ ἄλλως ἐκτίθενται ὡς ἔφην, ἄλλος μὲν
 τὸν δημιουργὸν λέγων, ἄλλος δὲ τὸν πονηρόν. | **P 376**

15 15. Ταῦτα δὲ δῆλα παντί τῳ σύνεσιν κεκτημένῳ ὑπάρχει, ὅτι **15, 1**
 ἀκαθάρτου πνεύματός ἐστιν ἡ φρόνησις καὶ ἡ διδασκαλία καὶ οὔτε
 χρεία ἦν περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως ἀπολογεῖσθαι ἢ ἔλεγχον παρι-
 στᾶν καταντικρὺ Μαρκίωνος τοῦ ἑαυτοῦ κατὰ πάντα τὴν ἐπιλησμο-
 νὴν τῆς ζωῆς ποιησαμένου. φωραθήσεται γὰρ παρὰ πᾶσι τοῖς συνε- **2**
20 τοῖς τὸ βλάσφημον αὐτοῦ κενοφώνημα καὶ τολμηρὸν τῆς ἀπωλείας
 ἐνέργημα. ἀλλ' ἐπειδὴ εἰώθαμεν μὴ εἶναι ἀκανθῶν τόπον, ἀλλὰ **3**
 ἐκτέμνειν τῇ τοῦ θεοῦ μαχαίρᾳ, »τῇ ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον
 <τομωτέρῳ> καὶ δικνουμένην ἄχρι μερισμῶν ψυχῆς καὶ πνεύματος,
 ἄρμων τε καὶ μυελῶν» κατὰ τὸ γεγραμμένον, ὀλίγα καὶ εἰς τοῦτο
25 εἰπεῖν οὐκ ἀποκνήσομεν.

16. Πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι εἰ ἀγαθὸς ἐκ πονηροῦ γεγένηται, οὐκέτι **16, 1**
 τῶν ἀρχῶν σταθήσεται ὁ λόγος. δύναται γὰρ καὶ ὁ αὐτοῦ πατήρ,
 εἰ πονηρὸς ὑπάρχει (ὅπερ μὴ γένοιτο, ἀλλὰ ἀγαθός ἐστι), μεταβλη-
 θῆναι τὴν γνώμην, ὥσπερ ὁ ὑπ' αὐτοῦ γεγεννημένος μεταβέβληται.
30 τὸ δὲ ἕτερον· εἰ ὅλως ἦλθεν ὁ μονογενὴς ἀνθρώπους σῶσαι καὶ **2** **Ö 686**
 ληστὴν εἰσαγαγεῖν εἰς παράδεισον καὶ τελώνην καλέσαι ἀπὸ τελωνίου

3 war im Bisherigen noch nicht erwähnt — **22** Hebr. 4, 12 — **31** vgl.
 Luk. 23, 43 — vgl. Matth. 9, 9ff

V M

1 [καὶ]? * | [αὐτοῦ²]? * **5** <δὲ> * **8** ἀκατονομάστοις, ο aus ω V^{corr}
10 [καὶ] καταλῦσαι *] καὶ καταλύνοντα VM | τὰ über der Linie nachgetragen V^{corr}
22 τῇ ... μαχαίρᾳ aus τὴν ... μάχαιραν V^{corr} **23** <τομωτέρῳ> * **25** ἀπο-
 κνήσομεν, ο aus ω V^{corr} ἀκνήσομεν aus ἀκνήσομαι M

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ἄλλος πατήρ Χριστοῦ οὐδὲ κακίας ἐστὶ γέννημα· | μὴ γένοιτο. φησὶ 11 D395
 γὰρ »ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατήρ ἐν ἐμοί«. καὶ εἰ μὲν νόθως
 λέγει πατέρα ἔχειν, οὐ δύναται αὐτοῦ ὁ νόθος πατήρ καλούμενος ἐν
 αὐτῷ εἶναι οὐδὲ αὐτὸς ἐν τῷ πατρὶ. ὁ δὲ κατὰ φύσιν αὐτοῦ πατέρα 12
 ἄει ἀγαθὸν καὶ θεὸν ἄει καὶ πάντων δημιουργόν, ἐν αὐτῷ δὲ ὄντα
 καὶ σὺν αὐτῷ ὑπάρχοντα διδάσκων καὶ ἀληθεύων, κατὰ τοῦ Μαρκί-
 κίωνος τὴν | ἀπειλήν διεξέρχεται λέγων »ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν ὡς
 τιμᾷ τὸν πατέρα, ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπ' αὐτὸν μένει«. ἤδη δὲ ἐν 13
 πολλαῖς μαρτυρίαις ἐδείξαμεν τὸν ἕνα ὄντα θεόν, τὸν πατέρα τοῦ
 10 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀγαθὸν ὄντα καὶ ἀγαθὸν γεννήσαντα,
 ἀγάπην ὄντα καὶ ἀγάπην γεννήσαντα, πηγὴν ὄντα ζωῆς καὶ ζωῆς
 πηγὴν γεννήσαντα (»παρὰ σοὶ γὰρ πηγὴ ζωῆς« φησὶν ἡ γραφή),
 ἀλήθειαν ὄντα καὶ ἀλήθειαν γεννήσαντα, φῶς ὄντα καὶ φῶς γεν-
 νήσαντα, ζωὴν ὄντα καὶ ζωὴν γεννήσαντα ἀνάρχως καὶ ἀιδίως καὶ
 15 ἀχρόνως. καὶ ἐλήλεγκται κατὰ πάντα ἢ τοῦ Μαρκίωνος πλάνη.

Τούτων τοίνυν οὕτως ἐχόντων καὶ τῆς κατὰ τοῦ ἀπατεῶνος 14
 ἀνατροπῆς διὰ πολλῆς καὶ ἀληθινῆς συστάσεως ἐν θεῷ ἡμῖν κατειρ- P378
 γασμένης πάλιν ἐπὶ τὰς ἐξῆς, ταύτης τῆς νυνὶ ὡς μεγάλης ἀσπίδος
 καταπατηθείσης διὰ τοῦ ἀψευδοῦς λόγου τοῦ σωτῆρος τοῦ εἰπόντος
 20 »δέδωκα ὑμῖν πατεῖν ἐπὶ ὄφεις καὶ σκορπίους καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν
 δύναμιν τοῦ ἀντικειμένου«, ἴωμεν καὶ τὰς τῶν ἄλλων ματαιοφροσύ-
 νας διασκοπεῖν τε καὶ διελέγχειν ἐπιβαλώμεθα, θεὸν βοηθὸν ἐν ἅπασιν
 ἐπικαλούμενοι. | D 396

Κατὰ Λουκιανιστῶν $\overline{\kappa\gamma}$, τῆς δὲ ἀκολουθίας $\overline{\mu\gamma}$.

25 1. Λουκιανὸς τις ἀρχαῖος, οὐχ ὁ νῦν ἐν χρόνοις Κωνσταντίνου 1, 1
 γεγονὼς τοῦ γέροντος, ὃν δῆθεν οἱ Ἀρειανοὶ ἐν μάρτυσιν ἐπιψηφί-

2 Joh. 14, 10 — 7 vgl. Joh. 5, 23; Joh. 3, 36 — 12 Psal. 35, 10 — 20 Luk.
 10, 19 — 24 ff zu Lucianus (Lucanus) vgl. Tertullian de resurr. carn. 2 Hippolyt
 refut. VII 11; S. 190, 16f Wendland VII 37, 2; S. 223, 18 Origenes c. Cels. II 27;
 I 156, 7 Kötschau Ps. Tertullian adv. omn. haer. 6 Filastrius haer. 46; S. 24, 16f
 Marx — 26 vgl. das sog. syrische Martyrologium zum 7. Januar

V M

5 ἐν αὐτῷ] ἐαυτῷ V 7 λέγων Pet.] τοῦ λέγοντος VM 9 μαρτυρίαις]
 lies wohl αἰρέσεσιν * 11f πηγὴν ὄντα—ἡ γραφή am Rande nachgetragen Vcorr
 11 ζωῆς¹ < V 15 ἐλήλεγκται aus ἐλέλεκται Vcorr 18 τὰς*] τὰ VM 21 ἔχρου(!)
 über ἀντικειμένου geschrieben Vcorr ἐχθροῦ M 22 ἐπιβαλοῦμενοι aus ἐπιβαλώ-
 μεθα Vcorr ἐπιβαλλόμενοι M 23 Unterschrift κατὰ Μαρκίωνος VM 24 Über-
 schrift: κατὰ Λουκιανιστῶν εἰκοστὴ τρίτη ἢ καὶ $\overline{\mu\gamma}$ VM

ζονται· ἦν γὰρ καὶ οὗτος ὁ Λουκιανός, ὁ πρόσφατός φημι, προσαν-
 ἔχων τῇ τῶν Ἀρειανῶν αἰρέσει, περὶ οὗ ὕστερον ἐν τῇ κατ' αὐτῶν
 ἀνατροπῇ λέξομεν· νῦν δὲ πρὸς τὸν προειρημένον ἀρχαῖον Λουκιανὸν
 ἀποτείνεται ὁ λόγος. οὗτος γὰρ συνεπόμενος τῷ προειρημένῳ Μαρκί- 2
 5 κίῳνι καὶ ἀπὸ τούτου ἀποσχίσας καὶ αὐτὸς ἄθροισμα ἑαυτῷ ποιησά-
 μενος αἰρέσεως προέστη, ἀφ' οὗπερ οἱ Λουκιανισταὶ οἱ ἀρχαῖοι
 καλούμενοι. κατὰ πάντα μὲν οὖν κατὰ τὸν Μαρκίωνα δογματίζει, 3
 κέχρηται δὲ ὡς ὁ εἰς ἡμᾶς ἐλθὼν λόγος καὶ ἡ περὶ αὐτοῦ ἔμφασις *.
 ἀρχαίων γὰρ τούτων ὄντων καὶ θᾶπτον κατασβεσθέντων δυσχερῆς
 10 γεγένηται ἡμῖν, ὡς ἀληθῶς ἔστιν εἰπεῖν, ἡ κατ' αὐτοὺς ἔρευνα. ἃ
 δὲ ἀπὸ μέρους ἔγνωμεν τῶν αὐτοῦ ἔστι τάδε·

μετὰ τὸ συστήναι δῆθεν ἕτερον μὲν τὸν δημιουργὸν καὶ κριτὴν 4
 καὶ δίκαιον, ἕτερον δὲ τὸν ἀγαθὸν ὡσαύτως καὶ ἕτερον τὸν πονηρόν,
 βούλεται χρῆσθαι καὶ μαρτυρίαις τισὶ κατὰ τὸν Μαρκίωνα κατὰ τὴν
 15 αὐτοῦ ὑπόνοιαν ἀπὸ τῆς τῶν προφητῶν γραφῆς, φημὶ δὲ τῷ »μά-
 ταιος ὁ δουλεύων κυρίῳ« καὶ τῷ εἰρημένῳ »ἀντέστησαν θεῷ καὶ
 ἐσώθησαν«. τέλος δὲ οὗτος παρὰ τὴν τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ 5 Ö 690
 διδασκαλίαν ἀπαρνείται τὸν γάμον καὶ ἀγνείαν ἀσκεῖ, οὐ δι' ἀγνείαν
 ἀλλ' ἵνα ἀθετήσῃ τὰ ἔργα τοῦ δημιουργοῦ, διδάσκων μὴ συνάπτεσθαι
 20 γάμῳ — »ἀφ' οὗ γάμος, εὐθηνία« φησὶ »διὰ τῆς παιδοποιίας ἐν κόσμῳ
 τῷ δημιουργῷ γίνεται« — πρὸς ἀντίθεσιν τῆς τοῦ δημιουργοῦ καὶ
 κτιστοῦ διὰ τῆς παιδοποιίας ἐν τῷ κόσμῳ | εὐθηνίας. φωραθή- 6 P 379

4 ff vgl. Hippolyt refut. VII 11; S. 190, 16 Wendland Λουκιανός, μαθητῆς
 γενόμενος Μαρκίωνος, ἀπηρυσθίασεν ὁμοίως τὸν θεὸν βλασφημῆσαι, ähnlich
 VII 37, 2; S. 223, 18 Ps. Tertullian adv. omn. haer. 6 extitit post hunc Lucanus
 quidam nomine, Marcionis sectator atque discipulus. et hic per eadem vadens
 blasphemiae genera eadem docet, quae Marcion et Cerdon docuerant Filastrius
 haer. 46; S. 24, 16 Marx Lucanus quidam post istum similia Marcioni statuens
 ac discernens, ut ille doctor ipsius Marcion — 15 Mal. 3, 14 — 16 Mal. 3, 15 —
 17 vgl. über Marcion selbst Tertullian adv. Marc. I 29 non tingitur apud illum
 caro, nisi virgo nisi vidua nisi caelebs nisi divortio baptisma mercata Hippolyt
 refut. VII 30, 3; S. 216, 5 Wendland κωλύεις γαμεῖν, τεκνοῦν; vgl. zu S. 97, 8f

V M.

1 [καὶ]? * 2 κατ' αὐτὸν M 3 λέξο///μεν, ο aus ω V corr 8 * etwa
 <περιέχει, μόνον τῇ καινῇ διαθήκῃ· οὐκ οἶδα δέ, εἰ καὶ τὸ εὐαγγέλιον ὁμοίως τῷ
 Μαρκίῳνι ῥαδιοῦργεῖ> *, vgl. S. 188, 3f 9 δυσχερῆς *] δυσχερῆς VM 10 εἰ-
 πεῖν *] ἰδεῖν VM 11 ἔγνωμεν τῶν αὐτοῦ am Zeilenende nachgetragen V corr
 14 κατὰ²] εἰς? * 15f τῷ ... τῷ εἰρημένῳ *] τὸ ... τὸ εἰρημένον VM 19—21 δι-
 δάσκων μὴ—γίνεται am Rande nachgetragen V corr 20 γάμος *] γάμου VM

σεται δὲ ὁ | τοιοῦτος καὶ διελεγχθήσεται ἀπὸ μὲν τῆς ἤδη πρὸς τὸν D397
 αὐτοῦ ἐπιστάτην ἀντιθέσεως, διὰ πολλῶν ποιησαμένων ἡμῶν τὴν
 πρὸς αὐτὸν ἀντιλογία τε καὶ ἀνατροπήν, ἐν ὁποίαις τε καὶ ὁπόσαις
 συνάδει τὸ εὐαγγέλιον τῇ παλαιᾷ διαθήκῃ, καὶ ὡς αὐτὸς ὁ κύριος 7
 5 ἡμῶν ὁμολογεῖ τὸ ποίημα τοῦ κόσμου εἶναι ἴδιον καὶ αὐτοῦ, καὶ τοῦ
 πατρὸς εἶναι τὴν κτίσιν, ὡς γε μάλιστα συνελόντι φράσαι κορυφαι-
 ὄτατόν τι ῥῆμα παρὰ τῷ ἁγίῳ Ἰωάννῃ εἰρημένον, τὸ «ἐν ἀρχῇ ἦν
 ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. πάντα
 δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονε» καὶ
 10 τὰ ἐξῆς.

2. Ἀλλά γε ὁ τοιοῦτος εὐθύς ἀνατραπήσεται. εἰ γὰρ καὶ βού- 2, 1
 λοιτο λέγειν ὅτι ἀντιθέσεως χάριν καὶ καθαιρέσεως τῶν ὑπὸ τοῦ
 δημιουργοῦ ἐνταῦθα γενομένων ἢ τοῦ γάμου αὐτῷ συνάφεια ἀθετεῖ-
 ται, ἵνα μὴ τῷ δημιουργῷ συμπράξειεν, ὥστε ἀπέχεσθαι παντάπασι
 15 τοῦ ἔργου τοῦ δημιουργοῦ, πῶς οὐχὶ ἄλογος αὐτῷ ἢ ὑπόνοια καὶ
 φωρατὴ καὶ εὐθυέλεγκτος; ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τῆς κτίσεως καὶ τῆς τοῦ 2
 δημιουργοῦ δημιουργίας καὶ τῶν ἐδωδῶν καὶ τῶν ἀμφίων [καὶ] τὴν
 χρῆσιν πομάτων τε καὶ βρωμάτων μέτεισιν ὁ γόης καὶ ὁ ἀγύρτης
 καὶ ἄλλως οὐ δυνήσεται ἐκφυγεῖν καὶ μὴ οὐχὶ τούτοις χρῆσθαι. θεὸς 3
 20 γὰρ ὁ πάντων δεσπότης καὶ δημιουργὸς πάντων ἐπιμελόμενος καὶ
 ἐπὶ τοὺς πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς ἀνατέλλει αὐτοῦ τὸν ἥλιον, καὶ ἐπὶ
 τοὺς αὐτὸν βλασφημοῦντας καὶ ἐπὶ τοὺς αὐτὸν δοξάζοντας πέμπει
 αὐτοῦ τὸν ὑέτὸν καὶ πάντας τρέφει, οὐκ ἀλόγῳ τινὶ καὶ ἀναισθήτῳ 4
 ὀρισμῷ, ἀλλὰ ἐκδικίᾳ τῇ παρ' αὐτοῦ ὀρισθείσῃ ἐν τῇ μελλούσῃ κρίσει
 25 μακροθυμῶν καὶ ὀρισμοῖς ἰδίοις καὶ σοφίᾳ τὰ πάντα διοικῶν, ὡς
 ἔστι πρέπον τῇ αὐτοῦ εἰς πάντας ὠφελείᾳ, ἵν' οἱ μετανοήσαντες τῆς
 παρ' αὐτοῦ ἀμνηστίας τυχόντες τὸ σωτήριον | κτήσονται· εἰ δὲ ἐπι- 5 D398
 μένοιεν ταῖς αὐτῶν βλασφήμοις ὑπονοίαις καὶ ματαιοφροσύναις ταῖς
 μὴ ἐκ θεοῦ αὐτοῖς δοθείσαις, τὸ τηνικαῦτα μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀπαλ-
 30 λαγήν, τοῦ ἀντεξουσίου μηκέτι αὐτοῖς συμπαραμένοντος, * ἀλλὰ οὔτε
 διὰ θυμὸν αὐτοῖς τὴν τότε ἐσομένην κρίσιν οὔτε ὡς ἐν ὀργῇ ἐπιφέ-
 ρων τὰ ἐσόμενα *, — ὅλα γὰρ προεθέ|σπισε | διὰ τὴν οὐκ εἴσω παθῶν 6 P380
 Ö692

7 Joh. 1, 1. 2b — 20 vgl. Matth. 5, 45

7 M

2 ἐπιστάτην + (γενομένης)? * 5 [καὶ¹]? * · 13 γενομένων *] λεγομένων VM
 17 [καὶ] * 17f τὴν χρῆσιν *] τῆς χρήσεως VM (χρήσεως aus κρίσεως V corr κρί-
 σεως M) 26 πρέπον U] πρέπων VM 27 ἀμνηστίας VM 28 βλασφημίαις
 30 * etwa (δικαίως αὐτοὺς ἐκδικήσει) * 32 * etwa (κολαστήρια) *

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

παρὰ τοὺς ἄλλους βούλεται δογματίζειν καὶ κατὰ μὲν τοῦ ἑαυτοῦ
 διδασκάλου ὀπλισάμενος ἑαυτὸν καὶ κατὰ τῆς ἀληθείας, εἰς τὸ συνα-
 γείρειν ἑαυτῷ καὶ αὐτὸς σχολὴν πεπλανημένων ἀνθρώπων, τὰ τοιαῦτα
 βούλεται δογματίζειν, φάσκων μὲν ὅτι οὐχ οὕτως, φησί, γεγένηται, 3
 5 ἀλλὰ πεπλάνηται Μαρκίων, ἵνα πανταχόθεν ἑαυτὴν ἐλέγχουσά τε ἢ
 ἄνοια καὶ ἢ ἀνομία ἐν ἑαυτῇ συντριβομένη φανήσεται καὶ καθ' ἑαυτῆς
 τὴν ἀνατροπὴν ἐπεγείρουσα, τῆς ἀληθείας ἀεὶ ἐδραίας οὔσης καὶ μὴ
 χρεῖαν ἐχούσης βοηθείας, ἀλλὰ αὐτοσυστάτου οὔσης καὶ παρὰ θεῷ
 τῷ ὄντως (ὄντι) ἀεὶ συνιστωμένης. | P 381

10 Φάσκει γοῦν οὗτος ὁ προειρημένος Ἀπελλῆς καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ 4
 ὅτι οὐχ εἰσὶ τρεῖς ἀρχαὶ οὔτε δύο, ὡς τοῖς περὶ Λουκιανὸν καὶ Μαρκίωνα
 ἔδοξεν, ἀλλὰ, φησὶν, εἷς ἐστὶν ἀγαθὸς θεὸς καὶ μία ἀρχὴ καὶ
 μία δύναμις ἀκατονόμαστος· ᾧ ἐνὶ θεῷ ἡγουν μιᾷ ἀρχῇ οὐδὲν μεμέ-

10 ff vgl. Rhodon bei Eusebius h. e. V 13, 2; S. 454, 23 Schwartz Ἀπελλῆς
 μὲν ... μίαν ἀρχὴν ὁμολογεῖ Tertullian de praescr. 34 donec ... Apelles creato-
 rem angelum nescio quem gloriosum superioris dei faceret deum legis et Israelis
 illum igneum affirmans de carne Chr. 8 angelum quendam inclitum nominant
 qui mundum hunc instituerit et instituto eo paenitentiam admiserit de anima 23
 ab igneo angelo, deo Israelis et nostro Ps. Tertullian adv. omn. haer. 6 hic intro-
 ducit unum deum (in) infinitis superioribus partibus. hunc potestates multas
 angelosque fecisse; praeterea et aliam virtutem quam dici dominum dicit, sed
 angelum ponit. (ab) hoc vult videri mundum institutum ad imitationem mundi
 superioris; cui mundo permiscuisse paenitentiam, quia non illum tam perfecte
 fecisset, quam ille superior mundus institutus fuisset Filastrius haer. 47, 2f;
 S. 24, 23ff Marx ego enim unum principium esse praedico, quem deum cognosco;
 qui deus fecit angelos, fecit etiam alteram virtutem, quem deum scio esse secundum,
 qui et virtus dei est, quae fecit mundum. hic autem deus qui fecit mundum non
 est inquit bonus, ut ille qui fecit eum: subiectus autem est deo illi a quo et factus
 est iste — verwickelter, aber deshalb nicht richtiger bei Hippolyt refut. VII, 38, 1;
 S. 224, 1ff Wendland εἶναι τινα θεὸν ἀγαθόν, καθὼς καὶ Μαρκίων ὑπέθετο· τὸν
 δὲ πάντα κτίσαντα εἶναι δίκαιον, ὃς τὰ γενόμενα ἐδημιούργησε, καὶ τρίτον τὸν
 Μωσεῖ λαλήσαντα — πύρινον δὲ τοῦτον εἶναι —, εἶναι δὲ καὶ τέταρτον ἕτερον,
 κακῶν αἴτιον· τούτους δὲ ἀγγέλους ὀνομάζει ebenso X 20, 1; S. 280, 17ff

V M

3 αὐτοσχολὴν V 5 ἑαυτὴν] ἑαυτῷ V 7 ἐγείρουσα M 8f παρὰ θεῷ
 τῷ ὄντως aus παρὰ θεοῦ τοῦ ὄντος V corr 9 (ὄντι) * 13 ἀκατο///νόμαστος,
 o aus ω V corr

ληται τῶν ἐνταῦθα ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ γεγενημένων, ἀλλὰ ὁ αὐτὸς 5
 ἅγιος ἄνωθεν θεὸς καὶ ἀγαθὸς ἐποίη|σεν ἕνα ἄλλον θεόν· ὁ δὲ γενό- Ö 694
 μενος ἄλλος θεὸς ἔκτισε τὰ πάντα, οὐρανὸν καὶ γῆν καὶ πάντα τὰ
 ἐν τῷ κόσμῳ. ἀπέβη δὲ οὐκ ἀγαθὸς καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ γενόμενα, 6
 5 φησὶν, οὐκ ἀγαθῶς εἰργασμένα, ἀλλὰ κατὰ τὴν αὐτοῦ φάυλην διάνοιαν
 τὰ ὑπ' αὐτοῦ * ἔκτισται.

Τίς δὲ ἀνέξεται τῶν τοιούτων λόγων καὶ οὐ μᾶλλον καταγελά- 7
 σειε τῆς τοιαύτης ματαιοπονίας; κατὰ γὰρ δύο τρόπους εὐρεθήσεται
 οὐχ ἄρμοδίως πράττων, χρώμενος τῇ τοιαύτῃ ὑπονοίᾳ. καὶ διὰ 8
 10 τοῦτο πρὸς αὐτὸν ὡς πρὸς παρόντα ἐρῶ· λέγε μοι, ὦ οὔτος. δώ-
 σεις γάρ, ὦ Ἀπελλῆ, ἢ τὸν θεὸν ἄγνωστον τῶν μελλόντων πεποι-
 ηκότα θεὸν ὃν φάσκεις τὰ ποιήματα κακῶς δεδημιουργηκέναι, ἢ
 προγινώσκοντα μὲν ὅτι τοιοῦτος ὁ ὑπ' αὐτοῦ κτιζόμενος θεὸς ἀπο-
 βήσεται, τούτου | χάριν αὐτὸν πεποιηκέναι, ἵνα μὴ αἴτιος γένηται D 400
 15 τῶν κακῶς ὑπ' αὐτοῦ δεδημιουργημένων. καὶ ἔσται ἐξ ἅπαντος ὁ 9
 ἄνω θεὸς αὐτὸς δημιουργός, ποιήσας τὸν ἕνα τὸν τὰ πάντα πεποι-
 ηκότα, καὶ ἔσται οὐκέτι αἴτιος ὁ τὰς κτίσεις πεποιηκώς, ἀλλὰ ὁ ἄνω
 θεὸς ὁ τὸν κτιστὴν ποιήσας καὶ ὢν αὐτὸς τῶν πάντων δημιουργός.

Χριστὸν δὲ ἤκειν φησὶν ἐπ' ἐσχάτων τῶν καιρῶν, υἱὸν ὄντα 2, 1
 20 τοῦ ἄνω ἀγαθοῦ θεοῦ, καὶ τὸ ἅγιον αὐτοῦ πνεῦμα ὡσαύτως ἐπὶ
 σωτηρία τῶν εἰς γνῶσιν αὐτοῦ ἐρχομένων, καὶ ἐλθόντα οὐ δοκῆσει 2

21—S. 192, 12 vgl. Tertullian de carne Chr. 1 *admissa carne nativitatem negare* 6 *de sideribus, inquit, et de substantiis superioris mundi mutuatus est carnem* 8 *de sideribus illi substantiam competisse* Hippolyt refut. VII 38, 3; S. 224, 9ff Wendland τὸν δὲ Χριστὸν ἐκ τῆς ὑπερθεν δυνάμεως κατεληλυθέναι τουτέστι τοῦ ἀγαθοῦ, κάκεινον αὐτὸν εἶναι υἱόν· τοῦτον δὲ οὐκ ἐκ παρθένου γεγενῆσθαι οὐδὲ ἄσαρκον εἶναι φανέντα λέγει, ἀλλ' ἐκ τῆς τοῦ παντός οὐσίας μεταλαμβάνοντα μερῶν σῶμα πεποιηκέναι, τουτέστι θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ καὶ ξηροῦ, καὶ ἐν τούτῳ τῷ σώματι λαθόντα τὰς κοσμικὰς ἐξουσίας βεβιωκέναι ὃν ἐβίωσε χρόνον ἐν κόσμῳ X 20, 2; S. 280, 24ff Ps. Tertullian adv. omn. haer. 6 *Christum neque in phantasmate dicit fuisse sicut Marcion neque in substantia veri corporis ut evangelium docet, sed in eo quo de superioribus partibus descenderit, ipso descensu sideream sibi carnem et aëream contexuisse* Filastrius haer. 47, 4f; S. 25, 5ff Marx *dicit autem Christum in carne apparuisse, non tamen sicut Valen-*

V M

6 * <γενόμενα κακῶς> * 7f καταγελάσαιεν V 9 οὐχ aus οὐκ V corr
 12 κακῶς Pet.] καλῶς VM 14 μὴ ausradiert V corr | γένηται aus γεγένηται
 V corr 19 φησὶν *] φῆς VM | καιρῶν aus καλῶν V corr καλῶν M

πεφηνέναι, ἀλλὰ ἐν ἀληθείᾳ σάρκα εἰληφέναι, οὐκ ἀπὸ Μαρίας τῆς
παρθένου, ἀλλὰ ἀληθινὴν μὲν ἐσχηκέναι τὴν σάρκα καὶ σῶμα, οὔτε
<δὲ> ἀπὸ σπέρματος ἀνδρὸς οὔτε ἀπὸ γυναικὸς παρθένου. ἀλλὰ 3
ἔσχευεν μὲν σάρκα ἀληθινὴν, τούτῳ <δὲ> τῷ τρόπῳ· καί, φησὶν, ἐν
5 τῷ ἔρχεσθαι ἀπὸ τῶν ἐπουρανίων ἦλθεν εἰς τὴν γῆν καὶ συνήγαγεν
ἐαυτῷ ἀπὸ τῶν τεσσάρων στοιχείων σῶμα. καὶ πῶς καὶ οὕτως 4
οὐκ ἐπείγεται εἰς τὸ φωραθῆναι | αὐτοῦ τὴν ἀνομίαν ἀκολουθοῦσαν P382
ταῖς τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων ποιητῶν περὶ τῆς κενοφωνίας ταύτης
δόξαις; φάσκει γὰρ καὶ οὕτως, ὡς ἐκεῖνοι καὶ ἔτι ψυχροτέρως παρ'
10 ἐκείνους λέγων, τὸν σωτῆρα ἐαυτῷ ὑποστήσασθαι τὸ σῶμα. ἀπὸ 5
γὰρ τοῦ ξηροῦ τὸ ξηρὸν καὶ ἀπὸ τοῦ θερμοῦ τὸ θερμὸν καὶ ἀπὸ
τοῦ ὑγροῦ τὸ ὑγρὸν καὶ ἀπὸ τοῦ ψυχροῦ τὸ ψυχρὸν <λαβὼν> καὶ
οὕτως πλάσας ἐαυτῷ σῶμα ἀληθινῶς πέφηνεν ἐν κόσμῳ καὶ ἐδίδαξεν
ἡμᾶς τὴν ἄνω γνῶσιν, καταφρονεῖν τε τοῦ δημιουργοῦ καὶ ἀρνεῖσθαι 6
15 αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὑποδείξας ἡμῖν ἐν ποίᾳ γραφῇ ποιά ἐστι τὰ φύσει
ἐξ αὐτοῦ εἰρημένα καὶ ποιά ἐστι τὰ ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ. οὕτως
γάρ, φησὶν, ἔφη ἐν τῷ εὐαγγελίῳ, γίνεσθε δόκιμοι τραπεζῖται· χρῶμαι
γάρ, φησὶν, ἀπὸ πάσης γραφῆς ἀναλέγων τὰ χρήσιμα.

*tinus de caelo carnem deposuisse . . . sed de quattuor elementis id est de sicco calido
umido et frigido accepisse* (beachte jedoch, daß Tertull. u. Pseudotertull. einer-
seits, Hipp. Epiph. Filastr. andererseits sich nicht decken; die letzteren nehmen an,
daß der wunderbare Leib auf der Erde bereitet wurde, vgl. insbes. bei Hipp.
S. 224, 1S *σάρκα . . . δείξας ἀπέδωκε γῆ ἐξ ἧσπερ ἦν οὐσίας*). — Eine ähnliche
Vorstellung wie die erstere *ascensio Jesaiae* 10, 7ff *ep. apost. c. 13*; S. 46, 1ff u.
47, 1ff Schmidt und bei Simon Magus *Panarion haer. 21, 2, 4*; I 240, 3ff

15—1S vgl. Hippolyt *refut. VII 3S, 2*; S. 224, 5ff Wendland *νόμον δὲ καὶ
προφήτας δυσφημεῖ, ἀνθρώπινα καὶ ψευδῆ φάσκων εἶναι τὰ γεγραμμένα, τῶν δὲ
εὐαγγελίων ἢ τοῦ ἀποστόλου τὰ ἀρέσκοντα αὐτῷ αἰρεῖται* — über seine Bestrei-
tung des A. T. vgl. Rhodon bei Eusebius *h. e. V 13, 2*; S. 454, 25 Schwartz
Hippolyt *refut. X 20, 2*; S. 281, 1ff Wendland *Ps. Tertullian adv. omn. haer. 6*
Origenes *c. Cels. V 54*; II 5S, 2 Kötschau; dazu die Bruchstücke aus den Syllo-
gismen bei Origenes in *Gen. hom. II 2*; VIII 134ff Lommatzsch u. Ambrosius
de paradiso V 2S; S. 284, 1S Schenkl VI 30ff; S. 286, 23ff VII 35; S. 292, 5ff
VIII 3Sff; S. 294, 9ff — 17 *Agraphon*, vgl. Resch, *Agrapha*² S. 112ff

V M

3 <δὲ> * 4 hinter *τοῦτω* Rasur von 2 Buchstaben V corr | <δὲ> * 7 *ἀνομίαν*
lies wohl *ἀνομιαν* * 10 *ἐκείνους* aus *ἐκείνοισ* V corr 12 <λαβὼν> * 14 *τὴν*
<τῶν> ἄνω? * 15 ἐν auf Rasur V corr 15f *τὰ φύσει—ποιά ἐστι* am Rande
nachgetragen V corr

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

καὶ εἰ ὅλως ἐκάστῳ (τὸ ἴδιον) ἀπεδίδον, τουτέστιν τὸ ψυχρὸν τῷ 5
 ψυχρῷ καὶ τὸ θερμὸν τῷ θερμῷ, ἡδύνατο ταῦτα μὴ ὁρᾶσθαι τοῖς
 μαθηταῖς τοῖς αὐτοῦ, ἀλλ' οὐ μὴν τὸ σῶμα τὸ ξηρὸν. πάντως γὰρ 6 P383
 τὸ ξηρὸν σῶμά ἐστι, σὰρξ καὶ ὀστέα, καὶ τὸ ὑγρὸν πάντως ἰχῶρές
 5 εἶσι καὶ σὰρξ εἰς ὑγρότητα διαλυομένη· ἅτινα πάντως τοῖς ἀποστό-
 λοις φανερώτατα ἀποτιθέμενος ἐσήμανεν, ὡς καὶ τὸ πρῶτον ὅτε 7
 ἐθάπτετο τὸ αὐτοῦ σῶμα κατηξιοῦτο Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας
 ἐντυλίξαι αὐτὸ ἐν σινδόνι καὶ ἀποθέσθαι ἐν μνήματι. ἅμα δὲ καὶ αἱ 8
 γυναῖκες εἶχον ἰδεῖν ποῦ κατελείφθη τὰ λείψανα, ἵνα αὐτὰ τιμήσωσι
 10 διὰ μύρων καὶ | ἄρωμάτων, ὡς τὸ πρῶτον. ἀλλ' οὐδαμοῦ τὸ ψεῦδος 9 D402
 ὑμῶν τοῦτο δεδήλωται, ὃ Ἀπελληανοί, ἀπὸ ἐνὸς τῶν ἁγίων ἀπο-
 στόλων· οὐ γὰρ ἔστιν. ἀλλὰ τοὺς μὲν ἀοράτους ὁρατῶς εἶδον δύο
 ἄνδρας καὶ αὐτὸν εἰς οὐρανὸν ἀνερχόμενον καὶ ὑπὸ νεφέλης φωτει-
 νῆς ὑπολαμβανόμενον, λείψανον δὲ αὐτοῦ οὐδαμοῦ καταλελειμμένον·
 15 οὐ γὰρ ἐχρῆν οὐδὲ ἐνεδέχεται. καὶ ψεύδεται Ἀπελλῆς καὶ οἱ ἀπ'
 αὐτοῦ Ἀπελληανοί.

4. Τὰ ὅμοια δὲ τῷ ἑαυτοῦ ἐπιστάτη Μαρκίῳνι περὶ τε τῆς ἄλλης 4, 1
 σαρκὸς καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως ἐδογματίσεν, φάσκων μὴ εἶναι ἀνά-
 στασιν νεκρῶν, καὶ τὰ ἄλλα ὅσαπερ * ἐπὶ τῆς γῆς, ἔδοξεν ὁμοίως δο-
 20 γματίζειν. ἀνατραπήσεται δὲ ὁ αὐτοῦ λογισμὸς λῆρός τις ὢν καὶ 2
 κατὰ πάντα τρόπον πεπλανημένος. οὔτε γὰρ ἰσχύσει σκότος ἔνθα
 τὸ φῶς παραφαίνεται οὔτε τὸ ψεῦδος σταθήσεται * οὔσης τῆς ἀληθείας.

εἰ γὰρ ὅλως κέχρησαι ταῖς γραφαῖς, ὃ Ἀπελλῆ καὶ οἱ ἀπὸ σοῦ 3
 Ἀπελληανοί, ἐξ | αὐτῶν τῶν γραφῶν εὐρεθήσεσθε ἐλεγχόμενοι· Ὀ698

7 vgl. Matth. 27, 57ff — 8ff vgl. Mark. 16, 1ff — 12 vgl. Acta 1, 10. 9 —
 18 vgl. Tertullian de carne Chr. 8 *Apelleiaci carnis ignominiam praetendunt ma-
 xime, quam volunt ab igneo illo praeside mali sollicitatus animabus adstructam
 de anima 23 Apelles sollicitatas refert animas terrenis escis de supercaelestibus
 sedibus ab igneo angelo, deo Israelis et nostro, qui exinde illis peccatricem circum-
 finxerit carnem ebenda 36 Apelles . . . ante corpora constituens animas viriles ac
 muliebres Hippolyt refut. X 20, 2; S. 281, 3 Wendland σάρκας τε ἀπόλλυσθαι
 ὁμοίως Μαρκίῳνι λέγει Ps. Tertullian adv. omn. haer. 6 *hic carnis resurrectio-
 nem negat . . . animarum solarum dicit salutem**

V M

1 (τὸ ἴδιον) * 2ff Sinn: zwar das ψυχρὸν und θερμὸν ist kein σῶμα und
 war darum möglicherweise unsichtbar; aber das ξηρὸν und ὑγρὸν ist jedenfalls ein
 solches und mußte deshalb von den Jüngern gesehen werden, falls er es bei der
 Himmelfahrt ablegte 10 ἀλλὰ M 11 ὢ aus ὡς V^{cont} 19 * etwa ἐδίδασκε
 κακίζων τὰ) * 22 * etwa (φανεροῦς) *

πρῶτον μὲν, ὅτι κατ' εἰκόνα θεοῦ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρω- 4
 πον, ὁ δὲ ποιήσας ἔφη »ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν
 καὶ καθ' ὁμοίωσιν«. ὡς εἴ τις ἀπὸ τῆς σου πεπλανημένης αἰρέσεως
 ἐπιστρέψει πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ὡς ἀπὸ σκότους ἀποδράσας καὶ ἀπὸ
 5 νυκτὸς ἀναστὰς εὐροὶ ἂν τὸ φῶς αὐτῷ ἀνατείλαν τῆς τοῦ θεοῦ
 γνώσεως ἡλίου δίκην καὶ ὑπὲρ ἡλίον. φανήσεται γὰρ παντί τῳ 5
 τὸν εὐλογον λογισμὸν κεκτημένῳ ὅτι ὁ εἰπὼν »ποιήσωμεν ἄνθρω-
 πον« ὁ θεὸς ἐστὶν ὁ τῶν ὅλων πατήρ· συγκαλεῖται δὲ ^{μεθ'} ἑαυτοῦ
 τὸν ἀεὶ ὄντα σὺν αὐτῷ θεὸν Λόγον υἱὸν μονογενῆ, ἐξ αὐτοῦ ἀνά-
 10 χως καὶ ἀχρόνως γεγεννημένον, ἅμα δὲ καὶ τὸ ἅγιον αὐτοῦ πνεῦμα
 τὸ οὐκ ἀλλότριον αὐτοῦ | οὐδὲ τοῦ αὐτοῦ ἰδίου υἱοῦ. εἰ γὰρ ἄλλος 6 P 384
 ἦν ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον τουτέστιν καὶ τὸν κόσμον κτίσας, ἄλλος
 δὲ ὁ ἄνω | ἀγαθὸς θεὸς παρ' οὗ κατήλθεν ὁ Χριστός, οὐκ ἂν ὁ D 403
 Χριστὸς ἐλάβανεν ἑαυτῷ σῶμα καὶ ἔπλασε, τὴν εἰκόνα τοῦ δημι-
 15 ουργοῦ εἰς ἑαυτὸν ἀνατυπῶν. ἀλλὰ δῆλον ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ δημι- 7
 ουργὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου, ὃ εἶπεν ὁ πατήρ »ποιήσωμεν
 ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν«. ἀπὸ δὲ τοῦ 8
 ἑνὸς ἔργου συσταθήσεται φανερὸς γινόμενος ὁ τεχνίτης ὅτι οὗτός
 ἐστὶν ὁ τότε τὸν ἄνθρωπον πεποιηκώς, πλάσας τε ἐκ γῆς τὸ τοῦ
 20 Ἀδάμ σῶμα καὶ ποιήσας αὐτὸ εἰς ψυχὴν ζῶσαν. διὸ καὶ ἐμαρτύ- 9
 ρησεν ὁ ἅγιος Ἰωάννης ἐν τῷ ἁγίῳ εὐαγγελίῳ λέγων ὅτι »ἐν ἀρχῇ
 ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ Λόγος.
 οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν· πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς
 αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν« καὶ τὰ ἑξῆς. εἰ δὲ <πάντα> ἐν αὐτῷ ἐγένετο 10
 25 καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἐγένετο, αὐτὸς τότε τὸν Ἀδάμ ἔπλασε καὶ αὐτὸς πάλιν
 τὸ σῶμα ἀπὸ Μαρίας τῆς παρθένου εἰς ἑαυτὸν ἀνεπλάσατο καὶ τε-
 λείως τὴν πᾶσαν αὐτοῦ ἐνανθρώπησιν συνήνωσε τὴν ὑπ' αὐτοῦ τότε
 πλασθεῖσαν καὶ νῦν ἐν ἑαυτῷ συνενωθεῖσαν. εἰ δὲ ἀλλοτρίαν ἐργα- 11
 σίαν εἰς ἑαυτὸν ἔλαβε τοῦ κακῶς τὴν πλάσιν πλάσαντος καὶ κακοῦ
 30 ὑπάρχοντος κατὰ τὴν σου διδασκαλίαν, καὶ εἰ ὅλως κέχρηται τοῖς
 κακοῖς ποιήμασιν οἷς ὁ κατὰ σὲ κακὸς ποιητὴς εἰργάσατο, ἄρα ἐπε-
 μίγη τῇ κακίᾳ τοῦ ποιητοῦ χρήσει τε καὶ εὐεργεσίᾳ καὶ τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ
 εἰκόνι. ἀλλὰ οὐκ ἐνδέχεται. εἰ γὰρ ἐνηνθρώπησεν, οὐ μόνον σάρκα 12

2 Gen. 1, 26 — 8 vgl. Ancor. 15, 7; I 24, 4ff Panarion haer. 23, 5, 2; I 253, 11
 — 16 Gen. 1, 26 — 20 vgl. Gen. 2, 7 — 21—24 Joh. 1, 1—3

V M

18 φανερός aus φανερώς V corr   19 πεποιηκώς, ω aus ο V corr   24 <πάν-
 τα> *   28 πλασθεῖσαν, εἰ und αν auf Rasur V corr | συνενωθεῖσαν, αν auf
 Rasur V corr

εἶληφεν ἀλλὰ καὶ ψυχὴν. δῆλον γὰρ ἔσται τοῦτο· ἐπεὶ πόθεν ἔλεγεν
 «ἐξουσίαν ἔχω λαβεῖν τὴν ψυχὴν μου καὶ θείναι αὐτήν»; τὴν πᾶσαν 13
 τοίνυν πραγματείαν ἀναδεξάμενος, τὴν ῥηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ
 εἰκόνα, πᾶσαν ἧ πραγματείαν ἀνεδέξατο, ἐν τῷ σώματι καὶ ψυχῇ
 5 ἔλθων ὁ λόγος καὶ ἐν ὁποίοις ἅπασιν ἔστιν ὁ ἄνθρωπος. τούτων 14
 δὲ οὕτως τελεσθέντων ἐξ ἅπαντος ἡμαύρωταί σου τὸ δηλητήριο, | D404
 καὶ ἔπεσέν σου ἡ στάσις ἢ ἀθεμελίωτος, μὴ ἔχουσα πῆξιν ἐδραιώμα-
 τος ἀληθείας.

5. Εἰ δὲ καὶ ἂ βούλει λαμβάνεις ἀπὸ τῆς | θείας γραφῆς καὶ ἂ 5,1 P385
 10 βούλει καταλιμπάνεις, ἄρα γοῦν κριτῆς προεκάθισας, οὐχ ἑρμηνευτῆς Ö700
 τῶν νόμων ἀλλὰ ἐκλογεὺς τῶν οὐ κατὰ τὸν νοῦν σου γραφέντων,
 ἀλλὰ ὄντων μὲν ἀληθινῶν παρὰ σοὶ δὲ μεταποιηθέντων ψευδῶς κατὰ
 τὸν νοῦν τῆς σοῦ ἀπάτης καὶ τῶν ὑπὸ σοῦ ἠπατημένων. εἰ δὲ 2
 καὶ ὄλως κακὸς ποιητῆς τὰ ἐνταῦθα εἰργάσατο, φημί δὲ τὸν κόσμον,
 15 τίνος ἕνεκα ἦλθεν ὁ ἀπὸ ἀγαθοῦ πατρὸς εἰς τόνδε τὸν αἰῶνα; καὶ
 εἰ μὲν ἵνα σώσῃ ἀνθρώπους, ἄρα τῶν ἰδίων ἐπεμελήσατο καὶ οὐκέτι
 ἄλλος εἶη ὁ δημιουργός· εἰ δὲ οὐ τῶν ἰδίων προενόει, βούλεται δὲ 3
 ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις ἐπεμβαίνειν καὶ τὰ οὐκ ὄντα αὐτοῦ διασώζειν, ἢ
 κόλαξ ἔστι τοῖς ἀλλοτρίοις προσλιπαρῶν ἢ κενόδοξος, ἵνα κρείττων
 20 τοῦ κτιστοῦ φανῆ πρὸς τὰ ἀλλότρια ἂ διασώζειν πειρᾶται, τῶν μὴ
 ἰδίων ἐφιέμενος, καὶ οὐκέτι ἔσται ἀληθινός· ἢ ὅτι μέτριός ἐστι κατὰ 4
 σέ, ὧ ἀγύρτα, καὶ μὴ ἔχων κτίσιν ἑαυτοῦ, τὰ ἀλλότρια ἐπιθυμῶν
 ταῦτα συλᾶν πειρᾶται, ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων ἑαυτῷ περιποιούμενος
 ψυχὰς τὰς οὐκ οὔσας αὐτοῦ καὶ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς. εἰ δὲ αὐτοῦ 5
 25 μὲν εἰσὶν αἱ ψυχαὶ καὶ ἄνωθεν ἐλθοῦσαι φαίνονται, ἄρα εἰς ἀγαθὸν
 κόσμον ἀπεστάλησαν παρὰ τοῦ ἄνωθεν κατὰ σέ ἀγαθοῦ θεοῦ καὶ οὐκ
 εἰς πονηρὸν ἔργον. εἰ δὲ ἀπεστάλησαν διὰ τινὰ μὲν χρῆσιν ἦν τάχα 6
 μυθοποιεῖς, εἰσελθοῦσαι δὲ μετέπεσον εἰς ἑτέραν, τουτέστιν ἵνα δί-
 καιὸν τι πράξωσι, πονηρὸν δὲ εἰργάσαντο, ὀφθῆσεται ὁ ἀποστείλας

2 Joh. 10, 18 — 7f vgl. I Tim. 3, 15 — 9 vgl. c. 2, 6; S. 192, 15ff

V M

3 ἀναδεξάμενος *] ἀναλεξάμενος V M 4 † πραγματείαν] ἐνανθρώπησιν * |
 εντας vor ἐν τῷ getilgt V corr 5 ὁ² oben drüber V corr 10 προεκάθισας V |
 οὐχ aus οὐκ V corr 13 σῆς aus σοῦ¹ V corr σῆς M 15 πατρὸς + (υἱός)? *
 18 αὐτοῦ *] αὐτῷ V M 20 πειρᾶται + (ἐπεκτεινόμενος)? * 20f μὴ ἰδίων *]
 ἰδίων μὴ V M 21 μέτριος] lies μέσος? * 28 nach τουτέστιν ist dem Sinne
 nach ἀπεστάλησαν zu ergänzen

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

τῆ θεότητι ὅλος θεός, εἷς υἱός, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ καθεζόμενος ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρός, ὡς ἔχει καὶ τὸ τοῦ Μάρκου εὐαγγέλιον καὶ τῶν ἄλλων εὐαγγελιστῶν καὶ ἀνῆλθεν εἰς οὐρανοὺς καὶ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρός. καὶ πανταχόθεν διαπεσεῖται σου καὶ τῶν ὑπὸ σοῦ
5 πεπλανημένων ὁ ἀγύρτης λόγος.

καὶ περὶ νεκρῶν ἀναστάσεως ἄκουε τοῦ ἀποστόλου λέγοντος ὅτι 4
ᾠδει τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. εἰ μὴ γὰρ ἔμελλε τὸ θνητὸν ἐνδύσασθαι 5
ἀθανασίαν καὶ τὸ φθαρτὸν ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, οὐκ ἂν ὁ ἀθάνα-
10 τος θανεῖν ἦλθεν, ἵνα ἐν αὐτῷ πάθῃ καὶ κοιμηθεῖς τὸ τριήμερον P387
ἀραστῆ καὶ συνανεέγκῃ ἐν ἑαυτῷ συνηνωμένον τῆ θεότητι καὶ τῆ
αὐτοῦ δόξῃ, ἵνα ἐκ τῆς αὐτοῦ ἀγαθῆς πρὸς ἡμᾶς ἐνδημίας τὴν πᾶσαν
ἐλπίδα κατάσχωμεν ἐν ἀληθείᾳ, ὑποδεικνύων ἑαυτὸν τύπον ἡμῖν καὶ
ἀραβῶνα εἰς ἐλπίδα τῆς πάσης ζωῆς πραγματείας.

7. Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων καὶ ῥηθέντων, τίς ἔτι μοι χρεία 7, 1
ἔστι κατατρίβεσθαι περὶ τούτου τοῦ ζώπυρου σφηκίου καὶ οὐδενὸς
ὄντος, ἀνατροπῆς ἕνεκα ἢ ἄλλης τινὸς πραγματείας; ἀφ' ἑαυτοῦ γὰρ
τὸ κέντρον ἀπόλεσε καὶ † ἀπαράλλακτον αὐτοῦ τὸ τῆς πλάνης πα-
ραπεποιημένον δόγμα καὶ ἀγυρτῶδες δέδεικται. φασὶ γὰρ τὸ ὄδυ- 2
20 νηρὸν σφηκίον, ὃ ζώπυρόν τινες κεκλήκασιν, ἔχειν μὲν κέντρον ἰοβό-
λον βραχύ, περιωδυνίαν πολλὴν οὐ κεκτημένον, ἀλλὰ κατὰ τὴν αὐτοῦ
δύναμιν ἰοβόλον ὄν. ἐπὰν δέ τις διερχόμενος τὸν αὐτοῦ φωλεὸν ἢ 3
καλιὰν καθέλοι — ἐν γὰρ θάμνοισι βοτανῶν ποιεῖται καὶ κηρίου δίχην
ἑαυτῷ | σίμβλους τινάς, ἐν οἷς σίμβλοις ἐγκατατίθεται τὴν αὐτοῦ Ö704
25 γονὴν καὶ ποιεῖται ἑαυτῷ τὰ | γεννήματα — εἰ δέ τις διερχόμενος D407
ῥάβδῳ ἢ ξύλῳ νύξας τὸ κηρίον ὡς ἔφην καταβάλοι, ἐξέρχεται θυμού-
μενον αὐτὸ δὴ τὸ δεινὸν μὲν βληχρὸν δὲ σφηκίον· καὶ ἐὰν εὔρη 4
πέτραν πλησίον ἢ ξύλον, ἀπὸ τοῦ ἐμπλήσαντος αὐτὸ θυμοῦ ῥοίζω
μὲν ἐφίσταται καὶ ὄρμα καὶ παίει τὴν πέτραν· καὶ τὴν μὲν πέτραν
30 οὐδὲν ἀδικεῖ ἀλλὰ οὔτε τὸ ξύλον οὔτε μὴν τὸν ἄνθρωπον, κἂν τε

3 Mark. 16, 19 (Luk. 24, 51) — 7 I Kor. 15, 53

Μ

7 ἐν τούτῳ hinter φθαρτὸν getilgt V corr   13 ὑποδεικνύ//ς aus ὑποδεικ-
νύων V corr ὑποδεικνύς M; lies ὑποδεικνύοντος? *   14 πάσης] περὶ? *   16 ζω-
πύρου// 1 Buchstabe wegradiert V corr   18 † ἀπαράλλακτον] lies wohl ἀσίστα-
τον *   21 βραχύν V M | περιωδυνίαν, ω aus ο V corr   23 κα//λιὰν, λ aus-
radiert V corr   28 αὐτὸ *] αὐτὸν V M

δάκοι, ἀλλὰ πρὸς ὀδύνην ὀλίγην· οὐδὲν δὲ ἀδικεῖ μάλιστα τὴν πέτραν, 5
ἀλλὰ τὸ μὲν κέντρον ἀπόλλυσι καὶ οὕτω φθείρεται, ἡ δὲ πέτρα οὐδὲν
ἀδικηθήσεται ὑπὸ τοῦ τοιούτου. οὕτω καὶ αὕτη ἡ σφηκιώδης ζω- 6
πύρου δίκην μικρὰν ἔχουσα τὴν περιωδυνίαν ἀνατραπήσεται, τῇ πέτρα
5 συντυχοῦσα τουτέστιν τῇ ἀληθείᾳ καὶ τὸ κέντρον ἀπολέσασα. ταύ- 7
την δὲ διελθὼν ἐπὶ τὰς ἑτέρας πάλιν βαδιοῦμαι, κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ
ἐλπίδα πιστεύων ὅτι τὸ ἐπάγγελμα ἐν θεῷ πληρωθήσεται. | P 388

Κατὰ Σευηριανῶν κ̄ε, τῆς δὲ ἀκολουθίας μ̄ε.

1. Τούτων καθεξῆς <Σευῆρος> ἔπεται, ἦτοι. σύγχρονος ἦτοι περὶ 1, 1
10 τὸν χρόνον *· οὐκ ἔχω γὰρ περὶ τοῦ χρόνου αὐτοῦ ἀσφαλῶς λέγειν,
πλὴν σύνεγγυς ἀλλήλων ἦσαν. ὅμως δὲ τὰ εἰς ἡμᾶς ἐλθόντα διηγῆ-
σομαι.

Σευῆρός τις ἀνέστη, ἐξ οὗπερ οἱ Σευηριανοὶ καλούμενοι, καθεξῆς 2
συνεπόμενος τῷ προειρημένῳ Ἀπελλῆ. τὰ δὲ παρ' αὐτῷ μυθολογή-
15 ματα ταῦτά ἐστιν ἄτινα μέλλω λέγειν. βούλεται δὲ καὶ αὐτὸς 3
ἀρχαῖς τε καὶ ἐξουσίαις προσάπτειν τὴν καθ' ἡμᾶς κτίσιν, εἶναι τε ἐν
ἀκατονομάστῳ τινὶ ἀνωτάτῳ τε οὐρανῷ καὶ αἰῶνι ἀγαθόν τινα
θεόν. τὸν δὲ διάβολον υἱὸν εἶναι φάσκει τοῦ μεγάλου ἄρχοντος 4
τῆς τῶν ἐξουσιῶν τάξεως, ᾧ ὄνομα | τίθεται πῆ μὲν Ἰαλδαβαώθ, πῆ D 408
20 δὲ Σαβαώθ· τοῦτον δὲ γεννηθέντα ἐξ αὐτοῦ εἶναι ὄφιν. ἀπὸ δὲ τῆς 5

9 ff Severus und die Severianer sonst nur noch bei Eusebius h. e. IV 29, 4 ff; S. 390, 21 ff Schwartz (und nach ihm bei Theodoret haer. fab. I 21 und Hieronymus de vir. ill. 29) erwähnt; bei Eusebius fehlt jedoch der gnostische Hintergrund völlig — 18 ff der schlangenförmige διάβολος als Sohn des Jaldabaoth bei den Ophiten Panarion haer. 37, 4, 4; II 56, 5 ff, als Sohn des Sabaoth bei den Archontikern haer. 40, 5, 1 ff; II 85, 14 ff; vgl. auch Hippolyt bei den Peraten refut. V 17, 2; S. 114, 17 ff Wendland καθέξεται οὖν μέσος τῆς ὕλης καὶ τοῦ Πατρὸς ὁ υἱός, ὁ λόγος, ὁ ὄφιν — 19 zum Schwanken über Jaldabaoth und Sabaoth vgl. auch Panarion haer. 25, 2, 2; I 269, 4 f und haer. 26, 10, 3; I 287, 7 f — 20 ff vgl. bei den Ophiten Panarion haer. 37, 5, 4; II 57, 7 ff

V (bis Z. 4 ἔχουσα, dann Blattausfall; daher ersatzweise bis S. 201, 2 δηλητήρια U) M

1 ὀλίγην aus ὀλίγον V corr   3 σφηκιώδης + <αἴρεσις>? *   7 Unterschrift
κατὰ Ἀπελληριανῶν M   8 Ὑberschrift κατὰ Σευηριανῶν εἰκοστὴ πέμπτη, ἡ καὶ
μ̄ε M U   9 τούτων *] τοῦτον V M | <Σευῆρος> Dind. | σύγχρονοι M | περὶ *]
παρὰ M U   10 * <αὐτῶν γενόμενος> *   11 ὅμως *] ὡς M U   14 Ἀπελλῆ
Corn.] Ἀπελληριανῶ M U   15 δὲ Öh.] τε M U   19 f πῆ δὲ Σαβαώθ < M   20 vor
γεννηθέντα + <τὸν>? *

ἄνω δυνάμεως καταβεβλήσθαι εἰς τὴν γῆν καὶ κατεληλυθότα ὄφι-
 εἶκελον ὄντα εἰς οἶστρον ἐληλακέναι καὶ τῇ γῆ μεμίχθαι ὡσπερ γυ-
 ραικί, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὸ σπέρμα ἀποσπερματίσαντος τῆς γονῆς τὴν
 ἄμπελον βεβλαστηκέναι. διὸ δὴ μυθολογῶν εἰς παράστασιν τῆς 6
 5 αὐτῶν ληρωδίας τὸ ὄφιείκελον τῆς ἀμπέλου περιφερὲς <βούλεται>
 ἐκτυποῦν, λέγων διὰ τὸ σκαληνὸν τοῦ φυτοῦ εἶναι αὐτὸ ὄφρος δίκην· Ö706
 καὶ τὴν μὲν λευκὴν εἶναι ὡς ὄφιν, τὴν δὲ μέλαιναν ὡς δράκοντα.
 εἶναι δὲ καὶ τοὺς ῥᾶγας τῆς ἀμπέλου ὡσπερ ἰοῦ ῥαθάμιγγας εἴτουν 7
 σταγόνας, διὰ τὸ κυκλοειδὲς ἢ τὸ μείουρον καὶ διαμφῆς ἐκάστου ῥω-
 10 γὸς στρογγυλώσεως. τὸν δὲ οἶνον ἐκ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ὄντα S
 τὸν νοῦν θολοῦν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ πῆ μὲν εἰς θέλξιν ἀφρο-
 δισίων ἄγειν, πῆ δὲ εἰς οἶστρον ἐγείρειν, ἡδ' αὖ πάλιν ὀργὴν ἐμποιεῖν
 διὰ τὸ κεπφοῦσθαι τὸ σῶμα ἐκ τῆς ἀπὸ τοῦ οἴνου δυνάμεως καὶ τοῦ
 ἰοῦ τοῦ προειρημένου δράκοντος. ὅθεν ἀπέχονται οἴνου παντελῶς
 15 οἱ τοιοῦτοι.

2. Φάσκουσι δὲ καὶ τὴν γυναῖκα εἶναι ἔργον τοῦ Σατανᾶ, καθά- 2, 1
 περ καὶ οἱ Ἀρχοντικοὶ τοῦτο ἔφασαν. διὸ τοὺς γάμω πλησιάζοντας P389
 τοῦ Σατανᾶ τὸ ἔργον πληροῦν λέγουσιν. ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀνθρώπου 2
 τὸ μὲν ἡμῖσιν εἶναι τοῦ θεοῦ, τὸ δὲ ἡμῖσιν τοῦ διαβόλου. ἀπ' ὀμφα-
 20 λοῦ γὰρ καὶ ἀνωτάτω εἶναι τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως λέγει τὴν πλά-
 σιν, ἀπὸ δὲ ὀμφαλοῦ καὶ κατωτάτω τῆς πονηρᾶς ἐξουσίας τὴν πλάσιν.
 διόπερ φησὶ πάντα τὰ καθ' ἡδονὴν καὶ οἶστρον καὶ ἐπιθυμίαν ἀπ' 3
 ὀμφαλοῦ καὶ κατωτάτω γίνεσθαι. ἀλλὰ καὶ αἱ ἄλλαι αἰρέσεις τοῦτο
 ἔφασαν εἶναι.

2 vgl. Plutarch de Is. et Os. c. 6; 353B ἐξ ὧν (sc. τῶν πολεμησάντων ποτὲ
 τοῖς θεοῖς) οἴονται πεσόντων καὶ τῇ γῆ συμμιγέντων ἀμπέλους γενέσθαι· διὸ καὶ
 τὸ μεθύειν ἔκφρονας ποιεῖν καὶ παραπληγας, ἅτε δὴ τῶν προγόνων τοῦ αἵματος
 ἐμπιπλαμένους, auch Hippolyt über die Sethianer refut. V 19, 13ff; S. 118, 25ff
 Wendland insbes. S. 120, 8ff Epiphanius bei den Nikolaiten Panarion haer. 25, 5, 3;
 I 273, 5ff (auch bei den Archontikern haer. 40, 5, 3; II 85, 19ff), dazu Bousset,
 Hauptprobleme der Gnosis S. 103ff — 16ff nach Panarion haer. 40, 5, 3f; II 85, 19ff
 haben die Archontiker nur gesagt, daß der Satan sich mit Eva vermischt und
 aus ihr den Kain und Abel erzeugt hätte

M U

1f ὄφιείκελλον U 3 τὸ σπέρμα Öh.] τοῦ σπέρματος M U 5 αὐτῶν wohl
 nicht in αὐτοῦ zu ändern, vgl. den Wechsel von λέγει und λέγουσιν in Z. 18 u. 20 |
 <βούλεται> * 7 μέλαινα U 8 zu τοὺς ῥᾶγας vgl. Usener, der h. Tychon S. 51
 13 κίμφοῦσθαι M κίμπφοῦσθαι U 19 εἶναι τοῦ—ἡμῖσιν² < M 21 κατωτάτου M

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

που ὁ κύριος εἰς ἔλεγχον τοῦ ἐλεινοῦ καὶ πεπλανημένου Σευήρου
 γάσκει. αὐτὸς ἑαυτὸν τὴν ἄμπελον λέγων »ἐγὼ | εἶμι ἢ ἄμπελος ἢ D410
 ἀληθινή«. εἰ δὲ ὅλως ψεκτὸν ἦν τὸ τῆς ἀμπέλου ὄνομα, οὐκ ἂν τοῦ
 ὀνόματος εἰς ἑαυτὸν ἐποιεῖτο τὴν ὁμοιότητα. ἀλλὰ καὶ οἱ ἀπό- 5
 5 στολοὶ φασιν ἐν τῇ διατάξει τῇ καλουμένῃ ὅτι »φυτεία θεοῦ καὶ ἀμ-
 πελῶν ἢ καθολικὴ ἐκκλησία«. ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ κύριος πάλιν ἐν τῷ 6
 εὐαγγελίῳ ποιούμενος τὴν τοῦ ἀμπελῶνος παραβολήν, ὅτι »ἄνθρω-
 οἰκοδεσπότης εἶχεν ἀμπελῶνα καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς καὶ ἔπεμψε
 ζητῶν καρπὸν καὶ οὐκ ἔδωκαν«, ἀλλὰ καὶ πάλιν »ἄνθρω- 7
 10 σπότης ἔχων ἀμπελῶνα ἐξῆλθε ζητῶν ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα καὶ
 περὶ τρίτην ὥραν καὶ ἕκτην καὶ ἑνάτην καὶ ἑνδεκάτην«. ὡς ἐξ ἅπαν- 8
 τος τὸ τῆς ἐπιτηδεύσεως σκευώρημα καὶ τούτου τοῦ ἀπατεῶνος
 πανταχόθεν ἔχειν τὸ τιτρώσκεσθαι λόγῳ τῆς ἀληθείας. κἄν τε γὰρ
 ἐπιφαίνεται τὸ σκότος φωτὸς μὴ παρόντος, δι' ὀλίγου σπινθῆρος ἢ
 15 αὐτοῦ ἀφάντως τῆς ἀνατροπῆς γενήσεται. συντόμως δὲ κέχρη- 9
 μαι τῇ αἰρέσει διὰ τὸ ἤδη ἐξαιρεῖν ὅτι εὐάλωτος ὑπάρχουσα οὐ πολ-
 λῆς δεῖται ἐργασίας πρὸς σύστασιν τῆς κατ' αὐτῆς ἀληθείας· μάλιστα
 δὲ ὅτι τάχα οἶμαι καὶ μηκέτι ἐκ ταύτης ὑπάρχειν τινάς, ἀλλ' ἢ ἄρα
 σπανίους ἐν τοῖς ἀνωτάτω μέρεσιν.
 20 Ἀπὸ ταύτης δὲ παρελθόντες, ὡς περ σκορπίον δεινὸν καταπατή- 10
 σαντες ἀθρώως, τὰς ἐξῆς διασκοπήσωμεν, θεοῦ τὴν δύναμιν ἐπικαλού-
 μενοι εἰς βοήθειαν τοῦ τε τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν καὶ τοῦ αὐτὸν ἐμὲ μὴ
 βλάπτεσθαι, μάλιστα περὶ τῆς τοιαύτης δεινῆς καὶ ὀλετηρίου τῶν
 δογμάτων μέλλοντα ὑποφαίνειν κακοτροπίας. | D411

25 Κατὰ Τατιανῶν $\bar{\kappa}\zeta$, τῆς δὲ ἀκολουθίας $\bar{\mu}\zeta$.

1. Τατιανὸς τις ἀνέστη τούτους διαδεξάμενος ἦτοι κατὰ τοὺς 1, 1
 αὐτῶν χρόνους ὧν ἢ μετ' | αὐτοὺς πάλιν τὴν ἑαυτοῦ τῆς κενοφωνίας P 391

2 Joh. 15, 1 — 5 vgl. Didaskalia 1, 1; S. 2, 5 Funk (S. 1, 5 Plemming-Ache-
 lis) — 7 vgl. Matth. 21, 33ff u. Par. — 9 vgl. Matth. 20, 1ff — 26ff vgl. mit der
 Darstellung des Epiph. Irenaeus adv. haer. I 28, 1; I 220 Harvey Hippolyt refut.
 VIII 16; S. 236, 6ff Wendland X 18; S. 279, 16 Ps. Tertullian adv. omn. haer. 7
 Filastrius haer. 48; S. 25, 14ff Marx Clemens Al. strom. III 81, 1ff; II 232, 22ff

V M

7 παραβολήν + <φησίν>? * 10 ἐξῆλθε—ἀμπελῶνα² < M 11 ἑνάτην M
 18 ἢ *] εἰ V M 19 σπανίους *] σπανίως V M 21 διασκοπήσωμεν V 24 Unter-
 schrift κατὰ Σευηριανῶν V M 25 Überschrift κατὰ Τατιανῶν εἰκοστὴ ἕκτη ἢ
 καὶ $\bar{\mu}\zeta$ V M 27 ὧν ἢ μετ' αὐτοὺς angeflickt V corr

διδασκαλίαν προστησάμενος. καὶ τὰ μὲν πρῶτα, οἷα δὴ ἀπὸ 2
 Ἑλλήνων ὀρμώμενος καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων παιδείας ὑπάρχων,
 συνακμάζει Ἰουστίνῳ τῷ φιλοσόφῳ, ἀνδρὶ ἁγίῳ καὶ φίλῳ θεοῦ,
 τῷ ἀπὸ Σαμαρειτῶν εἰς Χριστὸν πεπιστευκότι. οὗτος | γὰρ 3 Ö710
 5 ὁ Ἰουστίνος Σαμαρείτης ἦν τὸ γένος, εἰς Χριστὸν <δὲ> πεπιστευκῶς
 καὶ μεγάλως ἐξασκηθεὶς ἀρετῆς τε βίον ἐνδειξάμενος τὸ τέλος
 ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρήσας τελείου στεφάνου καταξιοῦται ἐπὶ τῆς
 Ῥωμαίων ἐπὶ Ρουστικοῦ ἡγεμόνος καὶ Ἀδριανοῦ βασιλέως, ἐτῶν
 τριάκοντα ὑπάρχων ἐν καθεστῶσῃ ἡλικίᾳ. τούτῳ ὁ προειρημένος 4
 10 Τατιανὸς συνακμάδας τὰ πρῶτα καλῶς φερόμενος καὶ τῇ πίστει
 ἐρρωμένος ἐτύγχανεν, ὅσον ἦν σὺν τῷ ἁγίῳ Ἰουστίνῳ τῷ μάρτυρι.
 ὅτε δὲ ἐτελεύτα Ἰουστίνος ὁ ἅγιος, ὥσπερ τυφλὸς χειραγωγούμενος 5

Stählin Eusebius—Hieronimus Chronik z. Jahr 172; S. 206, 13 Helm h. e. IV
 29, 1ff; S. 390, 1ff Schwartz Theodoret haeret. fab. I 20

1f vgl. Tatian or. c. 42; S. 43, 10 Schwartz ταῦθ' ὑμῖν, ἄνδρες Ἕλληνες, . . .
 Τατιανὸς συνέταξα . . ., παιδευθεὶς . . . πρῶτον μὲν τὰ ὑμέτερα c. 1; S. 2, 9, dazu
 Eusebius h. e. IV 16, 7; S. 358, 2ff Schwartz Τατιανός, ἀνὴρ τὸν πρῶτον αὐτοῦ
 βίον σοφιστεύσας ἐν τοῖς Ἑλλήνων μαθήμασιν καὶ δόξαν οὐ σμικρὰν ἐν αὐτοῖς
 ἀπενηνεγμένος — 3 vgl. Irenaeus adv. haer. I 28, 1; I 220 Harvey Ἰουστίνου ἀκροα-
 τῆς γεγονώς Hippolyt refut. VIII 16; S. 236, 6 Wendland γενόμενος μαθητῆς Ἰου-
 στίνου τοῦ μάρτυρος Ps. Tertullian adv. omn. haer. 7 *hic Iustini martyris disci-
 pulus fuit* Theodoret haeret. fab. I 20 Τατιανὸς δὲ ὁ Σύρος σοφιστῆς ἐγεγόνει τὸ
 πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ τοῦ θεσπεσίου Ἰουστίνου τοῦ μάρτυρος ἐγένετο φοιτητής —
 5 zu Σαμαρείτης vgl. Justin dial. c. 120 — 8f Rusticus, bestätigt durch die Mär-
 tyrerakten, vgl. dazu Zahn Porsch. VI 14 A. — ἐπὶ Ἀδριανοῦ βασιλέως und τριάκοντα
 ἐτῶν ὑπάρχων ist beides unmöglich: Harnack, altchr. Lit.-Gesch. II 1, 283 möchte
 die 30 Jahre als Mißverständnis einer Quellenangabe über das christliche
 Lebensalter Justins, d. h. über die Zeit von der Bekehrung Justins ab, verstehen;
 eher könnte man, da das ἐπὶ Ἀδριανοῦ βασιλέως und ἐτῶν τριάκοντα ὑπάρχων ἐν
 καθεστῶσῃ ἡλικίᾳ unter sich zusammenpaßt, vermuten, daß die Angabe sich ur-
 sprünglich auf das Lebensalter bezog, in dem Justin zum Christentum übertrat
 — 10ff vgl. Irenaeus adv. haer. I 28, 1; I 220 Harvey ἐφόσον μὲν συνῆν ἐκείνῳ
 οὐδὲν ἐξέφηγε τοιοῦτον· μετὰ δὲ τὴν ἐκείνου μαρτυρίαν ἀποστὰς τῆς ἐκκλησίας
 Ps. Tertullian adv. omn. haer. 7 *post hunc diversa sentire coepit* Theodoret haeret.
 fab. I 20 μετὰ δὲ τὴν τοῦ διδασκάλου τελείωσιν ἐπόθησε γενέσθαι προστάτης αἰρέσεως

V M

2 ὑπάρχων] μετέχων? * 4 τῷ . . . πεπιστευκότι aus τοῦ . . . πεπιστευκό-
 τος V corr τοῦ . . . πεπιστευκότος M 5 ὁ nachgetragen V corr | <δὲ> * Klosterm.
 8 Ῥουστικοῦ V

ἄσ) ὑπὸ τοῦ χειραγωγοῦ καταλειφθεῖη καὶ καταλειφθεὶς ἐπὶ κρημνὸν ἑαυτὸν ἐκδοῦς διὰ τὴν προσοῦσαν αὐτῷ τύφλωσιν καταφέρεται ἀνεπισχέτως, ἕως εἰς θάνατον κατενεχθεῖη, οὕτω καὶ αὐτός.

Καὶ ἦν μὲν Σύρος τὸ γένος, ὡς ἡ εἰς ἡμᾶς ἐλθοῦσα γυνῶσις περι- 6
 5 ἔχει· τὸ δὲ αὐτοῦ διδασκαλεῖον προεστήσατο ἀπ' ἀρχῆς μὲν ἐν τῇ
 Μέσῃ τῶν ποταμῶν, ὡς περὶ τὸ δωδέκατον ἔτος Ἀντωνίνου τοῦ
 εὐσεβοῦς Καίσαρος ἐπικληθέντος. ἀπὸ Ῥώμης γὰρ μετὰ τὴν τοῦ 7
 ἁγίου Ἰουστίνου τελείωσιν διελθὼν ἐπὶ τὰ τῆς ἀνατολῆς μέρη καὶ
 ἐκεῖσε διατρίβων, κακῇ διανοίᾳ περιπεσὼν αἰῶνάς τινας κατὰ τοὺς
 10 μύθους Οὐαλεντίνου καὶ ἀρχάς τινας καὶ προβολὰς καὶ αὐτὸς εἰση-
 γήσατο. τὸ δὲ | πλεῖστον τοῦ αὐτοῦ κηρύγματος ἀπὸ Ἀντιοχείας τῆς 8 D412
 πρὸς Δάφνην καὶ ἐπὶ τὰ τῶν Κιλικίων μέρη, ἐπὶ πλεῖον δὲ ἐν τῇ
 Πισιδίᾳ ἐκράτυνεν· ἀπὸ τούτου γὰρ κατὰ διαδοχὴν οἱ Ἐγκρατῖται
 λεγόμενοι τοῦ ἰοῦ μετεσχηκότες ὑπάρχουσι. λέγεται δὲ τὸ διὰ 9

4 Σύρος (oben S. 4, 9 hieß es ἀπὸ Μεσοποταμίας), ebenso Clemens Al. strom. III 81, 1; II 232, 22 Stählin Theodoret haer. fab. I 20, dazu Zahn, Porsch. II 294; Tatian selbst nennt sich or. 42 γεννηθεὶς . . . ἐν τῇ τῶν Ἀσσυρίων γῆ — 5 zu διδασκαλεῖον vgl. Irenaeus adv. haer. I 28, 1; I 220 Harvey οἰήματι διδασκάλου ἐπαρθεὶς . . . ἴδιον χαρακτῆρα διδασκαλείου συνεστήσατο; Zahns Auffassung von διδασκαλεῖον (Porsch. I 284 A. 2) = Lehre ist schon sprachlich unmöglich — 5—6 ἐν τῇ Μέσῃ τῶν ποταμῶν nur durch Eriph. überliefert — 6 περὶ τὸ δωδέκατον ἔτος Ἀντωνίνου τοῦ εὐσεβοῦς Καίσαρος ἐπικληθέντος von Zahn (Porsch. I 282) mit der Angabe des Eusebius zum 12. Jahr des Mark Aurel (Chronik S. 206, 13 Helm *Tatianus haereticus agnoscitur*) zusammengestellt und dadurch Antoninus Pius als Irrtum statt Mark Aurel erwiesen — 9 ff vgl. Irenaeus adv. haer. I 28, 1; I 220 Harvey αἰῶνάς τινας ἀοράτους ὁμοίως τοῖς ἀπὸ Οὐαλεντίνου μυθολογήσας, wörtlich ebenso Hippolyt refut. VIII 16; S. 236, Sf Wendland Ps. Tertullian adv. omn. haer. 7 *totus enim secundum Valentinum sapit*; vgl. Clemens Al. strom. III 92, 1; II 238, 22 von Tatian ὁ δ' ἐκ τῆς Οὐαλεντίνου ἐξεφοίτησε σχολῆς — 11 ff vgl. haer. 47, 1, 3; S. 215, 10, dazu Macarius Magnes III 43; S. 151 Blondel τοιαύτας αἰρέσεις ἢ τῶν Πισιδίων ἔχει καὶ τῶν Ἰσαύρων χώρα, Κιλικία τε καὶ Λυκαονία καὶ πᾶσα Γαλατία, ὧν καὶ τὰς ἐπωνυμίας ἐργῶδες ἀπαγγεῖλαι· Ἐγκρατῖται γὰρ καὶ Ἀποτακτῖται καὶ Ἐρημίται καλοῦνται

V M

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

Πεσεῖται δὲ καὶ οὗτος κατὰ πάντα τρόπον, ἀσύστατον ἔχων τὸ 4
 κήρυγμα (ἤδη δὲ καὶ οὗτος κατασβεσθεῖς οἶμαι ἔληξε καὶ τὸ αὐτοῦ
 διδασκαλεῖον). πόθεν γὰρ οὐκ ἐλεγχθήσεται ὁ τοιοῦτος; πρῶτον 5
 μὲν γὰρ κατὰ τὰ ἄνω ἡμῖν προδεδηλωμένα καὶ πρὸς τὰς οὕτω φασ-
 5 κούσας αἰρέσεις *, ὅτι ἀδύνατον εἶναι πολλὰς ἀρχὰς γεννητικὰς τῶν
 κατὰ διαδοχὴν γεννωμένων. αἱ γὰρ οὐσαι πολλαὶ καὶ μία, <ἄτε> ἐκ 6
 τῆς μιᾶς ὑπάρχουσαι [ἐκ] τῆς οὐσης [μιᾶς τῆς] αἰτίας τῶν | πασῶν, Ö 712
 εὐρεθήσονται· καὶ οὐκέτι πολλαὶ ἀρχαὶ ἀλλ' ἢ μία ἢ τούτων αἰτία
 γεγονυῖα, καὶ ἀναχθήσεται τὰ πάντα εἰς τὴν μίαν μοναρχίαν καὶ
 10 διέπεσεν ἢ τοῦ τοιοῦτου πιθανολογία * καὶ οὐκ ἀλήθεια, οὐδὲ τὴν
 πιθανολογίαν δυναμένη ἔχειν. μωρὸν γὰρ τὸ ὅλον κήρυγμα. καὶ 7
 εἰ ὁ Ἄδὰμ οὐ σώζεται, τὸ φύραμα, οὐδέ τι <τῶν ἀπὸ> τοῦ φυράμα-
 τος σώζεται. εἰ γὰρ ὁ πρωτόπλαστος | καὶ ἐξ ἀθίκτου γῆς γενόμενος D 413
 σωτηρίας οὐ μεθέξει, πῶς τὰ ἐξ αὐτοῦ γεγεννημένα ἔξει σωτηρίαν;
 15 3. Κατὰ γὰρ δύο τρόπους εὐρεθήσεται καθ' ἑαυτοῦ λέγων. φάσκει 3, 1
 γὰρ τὸν γάμον εἶναι οὐκ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ πορνείαν εἶναι αὐτὸν
 καὶ μύσος· καὶ ἑαυτὸν ἀπὸ γάμου ὑπάρχοντα καὶ ἐκ γυναικὸς γεγεν-
 νημένον καὶ ἐκ σπορᾶς ἀνδρὸς ἡγεῖται σώζεσθαι. ἄρα οὖν πάλιν 2
 ἀνέλυσε τὴν αὐτοῦ κατὰ τοῦ γάμου βλασφημίαν. εἰ γὰρ οὗτος ἐκ
 20 γάμου ὑπάρχων σωτηρίαν ἔξει, ἄρα οὐ βδέλυγμα ὁ γάμος, ὁ γεννῶν
 τοὺς τῆς σωτηρίας μετέχοντας, οἷον δὲν θέλοι τρόπῳ λέγειν. εἰ 3
 δὲ συσταίῃ ὁ κατ' αὐτὸν λόγος ὅτι ἀθέμιτός ἐστιν ὁ γάμος, ἄρα μᾶλ-
 λον ὁ Ἄδὰμ σωθήσεται, μὴ ἀπὸ γάμου ὀρμώμενος, ἀλλὰ ἐν χειρὶ
 πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος πεπλασμένος κατὰ τὸ εἰρημέ-
 25 νον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἁγίου πατρὸς πρὸς τὸν υἱὸν ὅτι »ποιήσωμεν
 ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν«. πῶς δὲ οὐ σώ- 4
 ζεται ὁ Ἄδὰμ ὁ παρὰ σοὶ ἀπελπιζόμενος, | ὅποτε αὐτὸς ὁ κύριος ἡμῶν P 393
 Ἰησοῦς Χριστὸς ἐλθὼν εἰς τὸν κόσμον νεκροὺς μετὰ τὴν τελευτὴν
 ἐγείρει ἐν αὐτῷ τῷ σώματι, ὡς τὸν Λάζαρον καὶ τὸν υἱὸν τῆς χήρας

11f vgl. Röm. 11, 16 — 12 vgl. Ps. Tertullian adv. omn. haer. 7 *quasi non si rami salvi fiunt, et radix salva sit* — 25 Gen. 1, 26 — 29f vgl. Joh. 11, 17ff
 Luc. 7, 11ff Matth. 9, 23 ff

V M

2 ἔληξε aus ἐλήλεγκται V corr 5 * etwa <ρηθέντα καὶ πρὸς τοῦτον ῥη-
 τέον> * | γεννητικὰς aus γεννικὰς V corr 6 γεννωμένων M 6—7 <ἄτε> ...
 [ἐκ] ... [μιᾶς τῆς] * 7 πασῶν Öh.] πασῶν V ἀγαθῶν M 8 ἀλλ' aus ἀλλὰ
 V corr 10 * etwa <ψεῦδος οὐσα> * | οὔτε M 12 <τῶν ἀπὸ> * vgl. S. 207, 20
 14 γεγεννημένα V 18 ἀνδρὸς *] ἀνδρῶν VM 19 οὗτος] αὐτός? * 20 γά-
 μου *] γάμων VM 24f εἰρημένον Corn.] γεγραμμένον VM

καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ ἀρχισυναγώγου; καὶ εἰ αὐτὸς οὐκ ἦν ὁ τὸν 5
 Ἄδὰμ πλάσας ἐκ χοῦς ἀπ' ἀρχῆς, πῶς πτύσας χαμαὶ ἐποίησε πηλὸν
 καὶ ἐπέθετο ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ τοῦ ἐκ γεννητῆς καὶ
 ἐποίησεν αὐτὸν βλέπειν, ἵνα δείξῃ ἑαυτὸν μὲν εἶναι τὸν πλάστην σὺν 6
 5 τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, καὶ τὸ ἐλλίπες μέρος ἐν τῷ ἀπὸ
 γεννητῆς γεγεννημένῳ τυφλῷ διὰ τοῦ πηλοῦ προστιθεὶς τῷ λείποντι
 τόπῳ; διορθώσεως γὰρ ἕνεκεν τοῦ λείποντος μέρους φαίνεται τοῦτο
 πεποιηκέναι. εἰ δὲ πάλιν αὐτὸς ἐστὶν ὁ κύριος ὁ τὸν Ἄδὰμ πλά- 7
 σας καὶ αὐτὸς τὸν πρωτόπλαστον ἀπολλύει, τοὺς δὲ ἄλλους σῶζει,
 10 ὦ πολλή σου ματαιοφροσύνη, Τατιανέ. ἀδυναμίαν γὰρ | τῷ κυρίῳ 8 D414
 κατὰ δύναμιν προσάπτεις τῷ μὴ δυναμένῳ τὸν πρωτόπλαστον αὐτοῦ,
 διὰ μίαν παρακοὴν ἐκβεβλημένον τοῦ παραδείσου καὶ παιδείας οὐ τῆς
 τυχούσης μετασχόντα, ἐν ἰδρωτί καὶ καμάτῳ διατετελεκότα καὶ κατέ- Ö714
 ναντι τοῦ παραδείσου κατωκηκότα, ὅπως μνημονεῦοι τῆς ἀγαθῆς *, διὰ
 15 τῆς εἰς μνήμην μετανοίας σῶζειν. ἢ * δυναμένῳ μὲν, μὴ ἐλεοῦντι 9
 δέ. δι' ἣν τοίνυν αἰτίαν ἄχρι τῶν καταχθονίων Χριστὸς κατήλθεν,
 τίνι τῷ λόγῳ τὸ τριήμερον κοιμηθεὶς πεπονθὼς ἀνέστη; πῶς δὲ
 πληροῦται <τό> »ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ«; ποίων δὲ
 ζώντων καὶ νεκρῶν ἀλλ' ἢ τῶν χρηζόντων τῆς αὐτοῦ ἄνω καὶ κάτω
 20 ἐπικουρίας; πῶς δὲ ἔσται τὰ ἀπὸ τοῦ φυράματος ἅγια, εἰ αὐτὸ 10
 τὸ φύραμα οὐκ ἔστιν ἅγιον, ὡς καὶ παρὰ τῷ ἁγίῳ ἀποστόλῳ ἐμφέ-
 ρεται; φάσκει γὰρ καὶ περὶ Εὐσας ὁ αὐτὸς ἀπόστολος ὅτι »σωθήσεται
 διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ δικαιοσύνῃ«.

4. Καὶ πολλὰ ἔστι περὶ τούτων λέγειν, ὡς παντί τῳ σύνεσιν 4, 1
 25 κεκτημένῳ φανήσεται ἡ πρόχειρος βλασφημία καὶ ἐσκοτωμένη διάνοια
 τοῦ Τατιανοῦ καὶ τῶν ἀπ' αὐτοῦ Τατιανῶν καλουμένων. περὶ ὧν 2
 συντόμως διεξεληθόντες τὰ κατ' αὐτοὺς βλαβερὰ καὶ κωνώπων δίκην

2 vgl. Joh. 9, 6 — 4 vgl. Ps. Tertullian carm. adv. Marc. II 207ff *caeci a
 germine nati lumina quae nondum dederat cernendo peregit . . . ipse novi factor,
 veteris bonus ipse refector . . . quae defuerunt supplens* — 12f vgl. Gen. 3, 19. 23f —
 18 Röm. 14, 9 — 20 vgl. Röm. 11, 16 — 22 I Tim. 2, 15

V M

5 der Satz καὶ τὸ—τόπῳ gehört zu δείξῃ: er zeigt es, indem er auch das noch
 Pehlende ergänzt | ἁγίῳ am Rande nachgetragen V corr 6 γενετῆς VM (anders
 Z. 4) | τῷ τὸ VM 9 αὐτὸς * Jül.] αὐτὸν VM 10 ἀφροσύνη M 14 *
 etwa <ἐκεῖσε ζωῆς> * 15 εἰς μνήμην] wohl verderbt, lies etwa κατὰ μνήμην
 oder εἰς τέλος * | * etwa <σκληρότητα τῷ κυρίῳ προσάπτεις> * | ἐλεοῦντι
 aus ἐλεῶντι V corr 17 τίνι + <δὲ>? * 18 <τό> * 25 προ hinter φανήσεται
 ausradiert V corr

δῆγματα, ἐλαίου ἰκμάδα τῆς τοῦ κυρίου διδασκαλίας τοῖς δεδηγμένοις
 ὑπὸ τῶν Τατιανοῦ λόγων ἐπιθέμενοι ἰασάμεθα διὰ τῆς τοῦ κυρίου P 394
 ἀληθείας καὶ δυνάμεως, αὐτοῦ λέγοντος ὅτι οὐκ ἦλθον εἰ μὴ διὰ τὸ
 πρόβατον τὸ πεπλανημένον οἴκου Ἰσραήλ. διὸ καὶ ἐν παραβολαῖς 3
 5 ἔλεγεν ὅτι ἄνθρωπός τις κατέβαινε ἀπὸ Ἱερουσαλήμ εἰς Ἱεριχώ, ὃν
 δὴ καὶ λησταῖς περιπεσεῖν διηγείτο, ἵνα δείξῃ τὸ πρόβατον καὶ τὸν
 ἀπὸ Ἱερουσαλήμ καταβεβηκότα, τὸν ἀπὸ τῆς δόξης τῆς μείζονος εἰς
 ἐλάττωσιν κατενεχθέντα καὶ τὸν ἀπὸ τῆς μιᾶς ἐντολῆς τοῦ ἰδίου
 ποιμένος ἀποσπασθέντα καὶ πεπλανημένον. ὅθεν καὶ | τὸν ἅγιον 4 D 415
 10 Ἀδὰμ τὸν πατέρα (ἡμῶν) ἐν ζῶσι πεπιστεύκαμεν· δι' ὃν καὶ τοὺς
 ἀπ' αὐτοῦ ἡμᾶς πάντας Χριστὸς ἦλθεν, τοῖς μὲν πάλαι αὐτὸν γι-
 νώσκουσι καὶ μὴ πλανηθεῖσιν ἀπὸ τῆς αὐτοῦ θεότητος ἕνεκεν δὲ
 σφαλμάτων ἐν Αἰδῇ κατεσχημένοις ἀμνηστίαν χαρίσασθαι, τοῖς μὲν
 ἔτι ἐν κόσμῳ διὰ μετανοίας, τοῖς δὲ ἐν Αἰδῇ δι' ἐλέους καὶ σωτηρίας.
 15 5. Διὸ καὶ θαυμάσαι ἔστι τὸν εἰδότα, ὡς καὶ ἐν βίβλοις ηὔρηκα- 5, 1
 μεν, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν τῷ Γολγοθᾶ ἑσταυρωσθαι.
 οὐκ ἄλλη που ἀλλ' ἢ ἔνθα ἔκειτο τὸ τοῦ Ἀδὰμ σῶμα. ἐξελθὼν γὰρ 2
 ἐκ τοῦ παραδείσου καὶ κατωκηκῶς κατέναντι αὐτοῦ πολλῶ τῷ χρόνῳ
 καὶ διὰ πολλῶν τῶν ἡμερῶν διελθὼν ὕστερον ἦλθε καὶ ἐν τῷ τόπῳ

3 Matth. 15, 24 — 5 vgl. Luk. 10, 30ff — 16ff zur Legende von Adams Grab
 auf Golgatha vgl. Origenes comment. ser. in Matth. c. 126; V 43 Lommatsch *venit
 ad me traditio quaedam talis, quod corpus Adami primi hominis ibi sepultum est,
 ubi crucifixus est Christus* Ps. Athanasius de pass. et cruce dom. c. 12; Migne
 28, 208A Ps. Basilius in Jes. c. 141; Migne 30, 348C Chrysostomus hom. 85 in Joh.;
 Migne 59, 459 Nonnus in Joh. 19; Migne 43, 901B Ps. Tertullian carm. adv.
 Marc. II 160 *qua die quove loco cecidit clarissimus Adam* (sc. ist Christus ge-
 storben) 196ff *Golgatha locus est, capitis calvaria quondam . . . hic medium terrae
 est . . . os magnum hic veteres nostri docuere repertum, hic hominem primum susce-
 pimus esse sepultum* Hieronymus Onomasticon S. 7, 14 Klostermann *licet eum
 (Adam) quidam conditum in loco Calvariae suspicentur* in Matth. 27, 35; Migne
 26, 209B in Ephes. 5, 14; Migne 26, 526A ep. 46, 3, 2; S. 332, 1ff Hilberg *in
 hac urbe, immo in hoc tunc loco et habitasse dicitur et mortuus esse Adam. unde
 et locus in quo crucifixus est dominus noster Calvaria appellatur, scilicet quod
 ibidem sit antiqui hominis calvaria condita* Ambrosius in Lucam X 114; S. 498, 11f
 Schenkl; weiteres bei J. Gretser de cruce Christi I 52ff

7 M

5 ὃν auf Rasur V corr 6 τὸ πρόβατον + (τὸ πεπλανημένον, ? * 10 (ἡμῶν) * |
 δι' ὃν U] δι' ὧν V M 13 ἀμνησίαν V M 15 εὔρηκαμεν M

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

»πολλὰ σώματα τῶν ἁγίων«, ὡς ἔχει τὸ εὐαγγέλιον. »καὶ εἰσῆλθον
σὺν αὐτῷ εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν« καὶ οὐκ εἶπεν, ἀνέστησαν ψυχὰι τῶν
ἁγίων. ἀλλὰ σώματα φύσει τῶν ἁγίων καὶ εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς
τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ τὰ ἑξῆς.

5 Παρταχόθεν τοίνυν ἀποκρουσάμενοι τοῦ κώνωπος τούτου τὰ 11
δήγματα δι' ἐλαίου τῆς τοῦ θεοῦ φιλανθρωπίας καὶ κυρίου ἡμῶν
ἐνδημίας καὶ φωτὸς τοῦ εὐαγγελίου τῆς ἀληθείας, ἐπὶ τὰς ἑξῆς κατὰ
τὸ εἰωθὸς πάλιν προσελθεῖν ἐν τῇ τοῦ θεοῦ δυνάμει σπεύσωμεν.

7 M

5 ἀποκρουσάμενοι *] ἀποκρουσάμενος VM 8 πάλιν über der Linie nach-
getragen Vcorr | προ///ελθεῖν, σ ausradiert Vcorr προσελθεῖν M | σπευδά-
σωμεν V

Τάδε ἔνεστι καὶ ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ τούτῳ τοῦ | δευτέρου βιβλίου, τετάρτῳ δὲ ὄντι κατὰ τὴν ἀπ' ἀρχῆς τῶν τόμων τοῦ ἀριθμοῦ ἀκολουθίαν, ἐν ᾧ εἰσιν αἰρέσεις τῆ·

μζ. Ἐγκρατῖται, οἱ ἀπόσπασμα τυγχάνοντες Τατιανοῦ, τὸν γάμον ἀποβάλλοντες, τοῦ Σατανᾶ φάσκοντες τοῦτον εἶναι, πᾶσαν δὲ ἀπαγορεύοντες ἐμψυχοφαγίαν.

μη. Κατὰ Φρύγας, οἱ καὶ Μοντανισταὶ καὶ Τασκοδρουγῖται, οἵτινες παλαιὰν καὶ νέαν διαθήκην δέχονται, ἑτέρους δὲ προφήτας παρεισφέρουσι μετὰ τοὺς προφήτας, Μοντανόν τινα ἀυχοῦντες καὶ Πρίσκιλλαν.

μθ. Πεπουζιανοί, οἱ καὶ Κυντιλλιανοί, οἷς συνάπτονται Ἄρτο- τυρίται, ἐκ τούτων μὲν εἰσι τῶν κατὰ Φρύγας, ἕτερα δὲ παρ' ἐκείνους δογματίζουσι, Πέπουζάν τινα πόλιν ἔρημον ἀνὰ μέσον Γαλατίας καὶ Καππαδοκίας καὶ Φρυγίας ἐκθειάζοντες καὶ δὴ ταύτην Ἱερουσα- λὴμ ἠγούμενοι (ἔστιν δὲ καὶ ἄλλη Πέπουζα), γυναιξί τε ἀποδιδόντες τὸ ἄρχειν τε καὶ ἱερατεύειν. μυοῦνται δέ τινα | παῖδα κατακεντῶν- 2 D420
τες νέον. καὶ δὴ τῆ Κυντίλλη ἢ καὶ Πρισκίλλη Χριστὸν ἐκεῖσε ἐν Πεπούζῃ ἀποκεκαλύφθαι ἐν ἰδέᾳ θηλείας μυθολογοῦσι. κέχρηται 3
δὲ ὡσαύτως παλαιᾶ καὶ καινῆ διαθήκῃ κατὰ τὸν νοῦν τὸν ἴδιον με- 20
ταποιούμενοι.

ν. Τεσσαρεσκαίδεκατῖται, οἱ μίαν ἡμέραν τοῦ ἔτους τὸ Πάσχα ἐκτελοῦντες, ἐν ᾗ δὲ ἡμέρᾳ ἐμπέση ἢ τῆς σελήνης τεσσαρεσκαί-

M U anaceph. (über die Nebenzeugen vgl. zu S. 1, 1)

2 ἀπαρχὴν M 5 ἀποβάλλονται U 7 κατὰ Φρυγαστῶν καὶ Μοντανιστῶν
M U anaceph. | Τασκοδρουγατῶν M τὰ σκοδρουγιτῶν U 8 νέαν] καινὴν anaceph.
9f Πρισκίλλαν + καὶ Μαξιμίλλαν U, vgl. die ähnlichen Zusätze von U S. 213, 23
u. 214, 5 11 Κυντιλλιανοί M 13 δογματίζοντες anaceph. 14 καὶ Φρυγίας <
M U 15 ἔστιν δὲ—Πέπουζα < U | τε] δὲ U | 17 ἢ καὶ Πρισκίλλη < U |
καὶ² < M 18 μυθοποιοῦνται U 19 καινῆ] νέα M 19f μεταποιοῦντες
anaceph. 22 ἐμπέσοι M | ἦ] τε M

δεκάτη, ἦτοι ἐν σαββάτῳ ἦτοι ἐν κυριακῇ, ἐκείνην τε νηστεύοντες καὶ ἅμα ἀγρυπνοῦντες.

να. Ἄλογοι, ὑφ' ἡμῶν κληθέντες, οἱ τὸ εὐαγγέλιον Ἰωάννου καὶ τὸν ἐν αὐτῷ ἄνωθεν ἀπὸ πατρὸς αἰεὶ θεὸν Λόγον παρεκβάλλοντες, 5 τὸ | εὐαγγέλιον αὐτὸ δὴ τὸ κατὰ Ἰωάννην μὴ δεχόμενοι μήτε τὴν P 397 αὐτοῦ Ἀποκάλυψιν. | Ö4

νβ. Ἀδαμῖανοί, παρὰ δέ τισιν Ἀδαμίζοντες καλούμενοι, γλεύης ἢ 1 ἀληθείας μᾶλλον τὸ δόγμα ἔχοντες. γυμνοὶ γὰρ ὡς ἐκ μητρὸς ἄνδρες 2 τε καὶ γυναῖκες ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνάγονται, καὶ οὕτως τὰς ἀναγνώσεις 10 καὶ εὐχὰς καὶ πᾶν ὀτιοῦν ἐπιτελοῦσι, δῆθεν μονάζοντές τε καὶ ἐγκρατευόμενοι ὄντες καὶ γάμον μὴ δεχόμενοι, τὴν αὐτῶν ἐκκλησίαν παράδεισον ἡγούμενοι.

νγ. Σαμψαῖοι, οἱ καὶ Ἐλκεσαῖοι, ἔτι δεῦρο τὴν Ἀραβίαν κατοι- 1 κοῦντες, καθύπερθεν τῆς νεκρᾶς θαλάσσης κειμένην χώραν· οἵτινες 15 ἀπὸ τοῦ Ἡλξαῖ τινὸς ψευδοπροφήτου ἠπατημένοι, οὗ ἔτι δεῦρο ἐκ 2 τοῦ γένους ὑπῆρχον Μαρθοῦς καὶ Μαρθάνα, γυναῖκες δύο προσκυνούμεναι ὑπὸ τῆς αἰρέσεως ὡς θεαί, παραπλησίως τοῖς Ἐβιωναίοις τὰ πάντα ἔχουσιν.

νδ. Θεοδοτιανοί, οἱ ἀπὸ Θεοδότου τοῦ σκυτέως τοῦ ἀπὸ Βυζαν- 20 τίου. οὗτος ἐν παιδείᾳ Ἑλληνικῇ γέγονεν ἄκρος, ἅμα δὲ ἄλλοις ὧν ἐν ἡμέραις τοῦ τότε διωγμοῦ μόνος ἐκπεσὼν καὶ ἐκείνων μαρτυρησάντων διὰ τὸ | ὀνειδίζεσθαι ἐπινοήσας ψιλὸν ἄνθρωπον λέγειν τὸν D 421 Χριστόν, ἵνα μὴ ὑπὸ ἔγκλημα γένηται θεὸν ἀρνησάμενος, οὕτως ἐδίδαξεν.

25 νε. Μελχισεδεκιανοί, οἱ τὸν Μελχισεδὲκ γεραίροντες, τινὰ δύναμιν αὐτὸν φάσκοντες καὶ μὴ ἄνθρωπον ψιλὸν καὶ εἰς τὸ τούτου ὄνομα πάντα ἀνάγειν τε καὶ λέγειν τετολμηκότες.

νς. Βαρδησιανισταί. Βαρδησιάνης οὗτος ἐκ τῆς Μεσοποταμίας ὠρμᾶτο, τὰ πρῶτα μὲν τῆς ἀληθινῆς πίστεως ὑπάρχων καὶ ἐν σοφίᾳ

M U anaceph.

1 ἦτοι²] ἢ anaceph. 2 ἅμα < U | ἀγρυπνοῦντες + ἐορτάζουσιν U 3 ἀφ' MU 4 ἐν αὐτῷ + (κηρυχθέντα)? * 7 παρὰ δέ τισιν] ἀπό τινος U | Ἀδαμίζοντες *] Ἀδὰμ ζῶντος MU anaceph. 11 vor τὴν + οἱ U 13 vor κατοικοῦντες + οἱ U 15 τοῦ < anaceph. | οὗ ἔτι] οὗς τῆ M 16 ὑπῆρχον *] ὑπῆρχεν M anaceph. ὠρμᾶτο U | vor Μαρθάνα + ἡ M | Μαρθάνα *] Μαρθίνη MU anaceph. 17 τῶν Ἐβιωναίων MU 18 ἔχουσιν Jül.] ἔχοντες MU anaceph. 20 ὧν] τισιν U 21 τότε + γενομένου U | καὶ < U 22 ἐπινοῆσαι M ἐπενόησε anaceph. | λέγειν < M | τὸν < M 27 τε καὶ λέγειν < anaceph. 28 Βαρδησιανὸς U

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ξδ. Ὁριγενιανοὶ ἄλλοι, Ὁριγένους τοῦ καὶ Ἀδαμαντίου τοῦ συντάκτου, οἱ τὴν τῶν νεκρῶν ἀνάστασιν ἀποβαλλόμενοι, Χριστὸν δὲ κτίσμα καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα εἰσηγούμενοι, παράδεισόν τε καὶ οὐρανοὺς καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἀλληγοροῦντες, Χριστοῦ δὲ τὴν βασιλείαν ὅ πανθήσεσθαι ληροῦντες.

Αὐταὶ πάλιν αἱ τοῦ δευτέρου βιβλίου, πρώτου δὲ τόμου αἰρέσεις τῆς | ^{P 399} _{ÖS}

M U anaceph.

1 Ἀδάμαντος anaceph. 1f ἐντάκτου M συντακτικοῦ anaceph. 4f Χριστοῦ — ληροῦντες] < M καὶ τέλος ἔξειν τὴν Χριστοῦ βασιλείαν τολμῶσι λέγειν anaceph. ὅ πανθήσεσθαι *] πεπαῦθαι U | ληροῦντες + καὶ ὁμοῦ τοὺς ἀγγέλους πανθήσεσθαι, Χριστὸν δὲ σὺν διαβόλῳ βασιλευθησομένῳ U 6 αὐταὶ + γὰρ U | αἱ τοῦ] αὐτοῦ M

1. Ἐγκρατίται τινες οὕτω καλούμενοι τοῦτον τὸν Τατιανὸν δια- 1, 1
δέχονται, φύσει ὑπ' αὐτοῦ πεπλανημένοι τε καὶ ἠπατημένοι, ἕτερα δὲ
παρὰ τοῦτον φρονήσαντες καὶ εἰς μείζονα πάλιν ἐρεσχελίαν ἑαυτοὺς
5 ἐκδεδωκότες. πληθύνουσι δὲ οὗτοι καὶ εἰς δεῦρο ἔν τε τῇ Πισιδίᾳ 2
καὶ ἐν τῇ Φρυγίᾳ τῇ κεκαυμένη οὕτω καλουμένῃ. ἴσως γὰρ κατὰ θεοῦ
οἰκονομίαν καὶ οὕτως ἡ πατρὶς τοῦνομα εἴληφε καλεῖσθαι ἐν τῷ
κόσμῳ διὰ τὸ κεκαῦσθαι τοὺς οἰκήτορας ἀπὸ τῆς διαστροφῆς τῆς
τοιαύτης καὶ τοσαύτης πλάνης· πολλαὶ γὰρ αἰρέσεις ἐν | τῷ χώρῳ. D 423
10 εἰσὶ δὲ καὶ ἐν μέρεσι τῆς Ἀσίας καὶ ἐν τῇ Ἰσαύρων καὶ Παμφύλων 3
καὶ Κιλικῶν γῆ καὶ ἐν Γαλατίᾳ· ἤδη δὲ καὶ ἐπὶ τῆς Ῥωμαίων <κατὰ>
μέρος, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς Ἀντιοχείων τῆς Συρίας, οὐ πάντη δέ, * ἡ
τοιαύτη αἵρεσις. | P 400

Φάσκουσι δὲ καὶ οὗτοι ἀρχάς τινας εἶναι τήν τε τοῦ διαβόλου 4

2 ff vgl. zum Ganzen haer. 46 u. 61; für die Darstellung des Epiph. im ein-
zelnen Irenaeus adv. haer. 28, 1; I 220 Harvey Hippolytus refut. VIII 7 u. 20;
S. 225, 20ff u. 238, 26ff Wendland Eusebius h. e. IV 28ff; S. 388, 17ff Schwartz;
dazu auch Clemens Al. paedag. II 2, 33; I 176, 12f Stählin strom. I 71, 5; II 46, 4
VII 108, 2; III 76, 25 Theodoret haeret. fab. I 20 — 5 ff über das Verbreitungs-
gebiet vgl. auch haer. 46, 1, 8; S. 204, 11ff u. Basilus ep. 188. 199. 236; Migne 32,
669A/B 729C 881C (dazu Holl Amphilochius S. 36) Amphilochius Icon. S. 23ff
Picker Amphilochiana cod. Theod. XVI 5, 7.9.11.65 — 14 ff vgl. Irenaeus I 28, 1; I 220
Harvey ἀπὸ Σατορνίνου καὶ Μαρκίωνος οἱ καλούμενοι Ἐγκρατεῖς, . . . ἀθετοῦν-
τες τὴν ἀρχαίαν πλάσιν τοῦ θεοῦ καὶ ἠρέμα κατηγοροῦντες τοῦ ἄρρεν καὶ θῆλυ εἰς
γένεσιν ἀνθρώπων πεποιηκότος; anders Hippolyt refut. VIII 20, 1; S. 238, 26f Wend-
land τὰ μὲν περὶ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ ὁμοίως καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ὁμολογοῦσι

M U

1 Überschrift κατὰ Ἐγκρατιτῶν εἰκοστὴ ἐβδόμη, ἡ καὶ $\overline{\mu\zeta}$ M U 2 τοῦτον]
οἷτοι] U 4 μειζοτέραν M 5 πληθούσι M | τε < U 6 λεγομένη U
8 διὰ τοῦ M 9 αἰρέσεις + <εἰσιν>? * | χωρίῳ U 11 τῆς] τῇ U | vor
Ῥωμαίων + τῶν U 11 f <κατὰ> * 12 vor Ἀντιοχείων + τῶν U | πάντη
Pet.] παντὶ M U | * etwa <ἔσπαρται> *

<δύναμιν> ἀντικειμένην πρὸς τὰ τοῦ θεοῦ ποιήματα, [καὶ] μὴ ὑπο-
 τασσομένου θεῶ, ἀλλὰ ἰσχύοντος καὶ πράττοντος ὡς κατὰ ἴδιαν
 ἐξουσίαν καὶ οὐχ ὡς ἐν παρεκτροπῇ γενομένου· οὐ γὰρ κατὰ τὴν
 ἐκκλησίαν λέγουσιν, ἀλλὰ ἄλλως παρὰ τὸ τῆς ἀληθείας κήρυγμα.
 5 κέχρηται δὲ γραφαῖς πρωτοτύπως ταῖς λεγομέναις Ἀνδρέου καὶ 5
 Ἰωάννου Πράξεις καὶ Θωμᾶ καὶ ἀποκρύφους τισὶ καὶ οἷς βούλονται
 λόγοις τῆς παλαιᾶς διαθήκης. τὸν δὲ γάμον σαφῶς τοῦ διαβόλου 6
 ὀρίζονται· ἔμψυχα δὲ βδελύσσονται, ἀπαγορεύοντες οὐχ ἔνεκεν ἐγκρα-
 τείας οὔτε πολιτείας, ἀλλὰ κατὰ φόβον καὶ ἰνδαλμὸν τοῦ μὴ κατα-
 10 δικασθῆναι ἀπὸ τῆς τῶν ἔμψυχων μεταλήψεως. κέχρηται δὲ καὶ 7
 αὐτοὶ μυστηρίοις δι' ὕδατος· οἶνον δὲ ὅλως οὐ μεταλαμβάνουσι, φάσ-
 κοντες εἶναι διαβολικὸν καὶ τοὺς πίνοντας | καὶ τοὺς χρωμένους ἀνό- 10
 μους εἶναι καὶ ἁμαρτάδας. πιστεύουσι δὲ καὶ νεκρῶν ἀνάστασιν, 8
 ὡς εἶναι παρὰ τοῖς οὕτω πεπλανημένοις τὰ πάντα μανίας ἔμ-
 15 πλεα. καὶ γὰρ ἔστιν ἰδεῖν καὶ θαυμάσαι καὶ εἰς ἔκπληξιν ἐλθεῖν 9

5 ff über Andreas-, Johannes- u. Thomasakten vgl. haer. 61, 1, 5 haer. 63, 2, 1
 u. Eusebius h. e. III 25, 6; S. 252, 17 Schwartz Filastrius haer. 88, 6; S. 48, 19
 Marx Augustin de serm. dom. in monte I 20, 65; Migne 34, 1263 c. Adimant. 17;
 CSEL 25 S. 166, 4ff c. Paust. Manich. XXII 79; CSEL 25 S. 681, 11ff XXX 4;
 ebda S. 751 c. adversar. leg. et prophet. I 20, 39; Migne 42, 626 Innocentius I
 ep. ad Exsup.; Zahn Gesch. neutest. Kan. II 1, 245 Turibius von Astorga ep. ad
 Idac. et Cepon. 5; Migne 54, 694C decret. Gelas. V 2; S. 49, 265ff Dobschütz
 Photius cod. 114; dazu C. Schmidt, Die alten Petrusakten (TU N.F. IX 1) S. 26ff u.
 Picker Amphiloichiana S. 35, 14 — 7 vgl. Irenaeus adv. haer. I 28, 1; I 220 Harvey
 ἀγαμίαν ἐκέρουξαν Hippolyt refut. VIII 20, 1; S. 238, 29f Wendland γαμεῖν κωλύ-
 οντες Clemens Al. strom. I 71, 5; II 46, 3 Stählin οὐ γάμον, οὐ παιδοποιίαν ἴσασιν
 Amphiloichius Icon. S. 61, 10 65, 11 Picker Macarius Magnes III 43; S. 151 Blondel
 Theodoret haeret. fab. I 20 — 8 vgl. Irenaeus adv. haer. I 28, 1; II 220 Harvey
 τῶν λεγομένων παρ' αὐτοῖς ἔμψυχων ἀποχὴν εἰσηγήσαντο, ἀχαριστοῦντες τῷ πάντα
 πεποιηκότι θεῷ Hippolyt refut. VIII 20, 1; S. 238, 29 Wendland ἀπεχόμενοι ἔμψυ-
 χων Basilus ep. 236, 4; Migne 32, 881C Amphiloichius Icon. S. 38, 11 61, 10 65, 11
 Picker Macarius Magnes III 43; S. 151 Blondel Theodoret haeret. fab. I 20 —
 10 Abendmahl mit Wasser vgl. zu haer. 30, 16, 1; I 353, 11 u. Amphiloichius Icon.
 S. 29, 4. 17. 30 Picker — 11 vgl. Hippolyt refut. VIII 20, 1; S. 238, 29 ὑδροπο-
 τοῦντες Clemens Al. paed. II 32, 1ff; I 175, 26ff Stählin Basilus ep. 188; Migne
 32, 668B Amphiloichius Icon. S. 61, 10 65, 11 Picker Macarius Magnes III 43;
 S. 151 Blondel Theodoret haeret. fab. I 20

M U

1 <δύναμιν> * | [καὶ] * 1—3 ὑποτασσομένου . . . ἰσχύοντος . . . πράτ-
 τοντος . . . γενομένου *] ὑποτασσόμενον . . . ἰσχύοντα . . . πράττοντα . . . γενόμενον

M U 3 παρεκτροπῇ M 4 παρὰ τῷ τῆς ἐκκλησίας κηρύγματι M

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

μὴ ἐπιθύμει τῶν τοῦ πλουσίου βρωμάτων· ταῦτα γὰρ ἔχεται ζωῆς
 ψευδοῦς. περισσοτέρως δὲ ὁ ἅγιος ἀπόστολος ἀπλήστους καὶ ἀδηφά- 7
 γους ἐκκόπτων λαιμάργοις ἐπιθυμίαις ἐπαρώμενος ἔφη »τὰ βρώματα
 τῆ κοιλῆς καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ
 5 ταῦτα καταργήσει. ἀλλὰ καὶ Ἡσαῦ τὰ πρωτοτόκια δι' ἔψεματος 8
 πυροῦ ἀπόλεσεν, ὡς φησιν ἡ γράφη, τὸ αὐτὸ καλοῦσα ἔψεμα πυροῦ
 καὶ φακῆς (οἶμαι δὲ τάχα ὅτι οὐκ ἀπὸ πυροῦ τουτέστιν ἀπὸ σίτου
 ἦν, ἀλλὰ τάχα ὡς ἤδη ἐψημένον λείψανον φακοῦ καὶ ἔτι ἐπιτεθέν
 10 πυρὶ τὸ αὐθις πυρωθὲν ἡ γράφη (ἔψεμα) πυροῦ διηγήσατο, διὰ D425
 τὸ ἐπιθερμανθῆναι μετὰ τὸ ψυχωθῆναι). καὶ ὡς ἐκεῖνος δι' οἶνον 9
 ἐγυμνώθη μηδὲν ἀδικηθεὶς. οὕτως οὗτος μᾶλλον διὰ πείναν καὶ
 ἀπληστίαν τὰ πρωτοτόκια ἀπολέσας [μᾶλλον] ὑπὲρ τὸν οἶνον ἠδίκη- 12
 ται. καὶ οὐδὲν ἰσχύει ἐγγὺς τῆς ἀληθείας παραπεποιημένη λέξις οὐδὲ
 μυθώδης τις ἐπινενοημένη δραματολογία.

15 3. Σεμνύνονται δὲ δῆθεν ἐγκράτειαν, σφαλερῶς τὰ πάντα ἐργα- 3, 1
 ζόμενοι, μέσον γυναικῶν εὐρισκόμενοι καὶ γυναῖκας πανταχόθεν ἀπα-
 τῶντες, γυναιξὶ δὲ συνοδεύοντες καὶ συνδιαιτώμενοι καὶ ἐξυπηρετού-
 μενοι ὑπὸ τῶν τοιούτων, ἔξω μὲν τῆς ἀληθείας ὄντες, »μόρφωσιν
 μόνον κεκτημένοι, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς τῆς εὐσεβείας ἠρνημένοι». 2
 20 οἷου γὰρ ἂν τις ἔργου καταλείψῃ μέρος, τὸ πᾶν πλήρωμα ἀφῆκεν
 διὰ τοῦ ἐνὸς μέρους τοῦ καταλελειμμένου. ὅθεν τὰ παρ' αὐτοῖς μυ-
 στήρια δι' ὕδατος μόνον γίνεται, οὔτε μυστήρια ὄντα, ἀλλὰ κατὰ
 μίμησιν τῶν ἀληθινῶν [τὰ] ψευδῆ γινόμενα. ὅθεν καὶ ἐν τούτῳ 3
 ἐλεγχθήσονται ἀπὸ τοῦ εὐθέως τοῦ σωτῆρος λόγου τοῦ λέγοντος »οὐ
 25 μὴ πῖω | ἀπὸ τοῦ γεννήματος τούτου τῆς ἀμπέλου ταύτης, ἕως ἂν P402
 πῖω αὐτὸ καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μεθ' ὑμῶν».

Πάλιν οὖν ταύτην παρωσάμενοι χειρὶ κραταιᾷ τῆς ἀληθείας ὡς 4
 κνώδαλον ὀδυνηρὸν ὀδόντων ἀφηρημένον ἐπὶ τὰς ἐξῆς ἴωμεν, συνή-
 θως τὸν θεὸν τῶν ὄλων ἐπικαλούμενοι ὀδηγόν τε καὶ ἀμυντήρα τῶν
 30 δεινῶν, ἐπίκουρόν τε τῆς φρονήσεως δότην τε ὄντα αὐτὸν τῆς σοφίας,
 ἵν' ἡμεῖς παρ' αὐτοῦ τ' ἀληθῆ μαθάνοντες τὰς τῶν ἄλλων * ἀποκα- 5
 λύπτειν δυνηθείημεν καὶ τὴν κατ' αὐτῶν ἀντίδοτον ἰατρικὴν ἐκ

3 I Kor. 6, 13 — 5 vgl. Gen. 25, 30 — 18 II Tim. 3, 5 — 21 Matth. 26, 29

M U

3 ἐκκόπτων] σκώπτων U 8 τάχα ὡς] ταχέως M 9 (ἔψεμα) * 12 [μᾶλλον] *
 13 οὔτε M 15 δὲ < M 19 μόνον] δὲ μᾶλλον U 20 ὁποίου U 22 νορ
 οὔτε + καὶ U 23 [τὰ] * | ψεῖδη U | ὅθεν < M 24 εὐθεὺς M 25 τοί-
 του < U 27 οὖν *] ὡς M U 28 ἐξῆς] ἔξω M 31 * etwa (μωρολογίας) *

πολλῶν μυρεψικῶν εἰδῶν ἀπὸ τοῦ λόγου τῆς ἀληθείας κατασκευάσαι, τοῖς ἤδη πεπληγμένοις εἰς ἴασιν καὶ τοῖς ἐντυγχάνουσιν εἰς θεραπείαν καὶ τοῖς μέλλουσι γινώσκειν ἅ μὴ ἤδειςαν εἰς | παθῶν προκατάληψιν D426 καὶ ἡμῖν εἰς σωτηρίαν καὶ θεοῦ μισθὸν ἀφθότως δωρηθησόμενον.

5 Κατὰ τῶν κατὰ Φρύγας ἦτοι Μοντανιστῶν καλουμένων ἢ καὶ Τασκοδρουγιτῶν $\bar{\pi}\eta$, τῆς δὲ ἀκολουθίας $\bar{\mu}\eta$.

1. Ἀπὸ τούτων ἕτερα πάλιν αἴρεσις ἀνακύπτει τῶν Φρυγῶν κα- 1, 1
λουμένη, σύγχρονος γενομένη τούτοις καὶ αὐτοὺς διαδεχομένη. οὗτοι 2
γὰρ γέγονασι περὶ τὸ ἐννεακαίδέκατον ἔτος Ἀντωνίνου τοῦ εὐσεβοῦς
10 τοῦ μετὰ Ἀδριανόν, καὶ ὁ Μαρκίων δὲ καὶ οἱ περὶ Τατιανὸν καὶ οἱ
ἀπ' αὐτοῦ διαδεξάμενοι Ἐγκρατῖται ἐν χρόνοις Ἀδριανοῦ καὶ μετὰ
Ἀδριανόν.

Οὗτοι γὰρ οἱ κατὰ Φρύγας καλούμενοι δέχονται καὶ αὐτοὶ πᾶσαν 3
γραφὴν παλαιᾶς καὶ νέας διαθήκης καὶ νεκρῶν ἀνάστασιν ὁμοίως | Ö14

7 ff vgl. mit der Darstellung des Epiph. insbes. Eusebius h. e. V 3. 16—19 Hippolyt refut. VIII 6. 19 X 25f; S. 225, 18ff 238, 4ff 282, 15ff Wendland Ps. Tertullian adv. omn. haer. 7 Filastrius haer. 49; dazu Tertullians montanistische Schriften Didymus de trin. III 41; Migne 39, 984Bff Cyrillus Hieros. cat. 16, 8; Migne 33, 928f Hieronymus ep. 41; weiteres bei Labriolle, les sources de l'histoire du Montanisme 1913 — 8 anders (c. 2, 7; S. 222, 8 u.) haer. 51, 33, 4f; S. 307, 6ff. Zur Verteidigung der an unserer Stelle vorliegenden Angabe vgl. Zahn Porsch. V 29ff Harnack Lit.-Gesch. II 1, 363ff; in Betracht kommt auch das leider nicht unzweideutige Zeugnis der ep. apost. c. 17; S. 58, 1 u. 59, 1 Schmidt (die Weissagung, daß Christus 120 (150) Jahre nach seiner Himmelfahrt wiederkommen werde, könnte einer der Anlässe für das Auftreten des Montanus gewesen sein) — 10 ff zur Zeitangabe für Marcion vgl. Clemens Al. strom. VII 106, 4f; III 75, 13ff Stählin 13 ff vgl. Hippolyt refut. VIII 19, 1ff; S. 233, 4 ff Wendland ἕτεροι δὲ . . . Φρύγες τὸ γένος προληφθέντες ὑπὸ γυναιῶν ἠπάτηνται, Πρισκίλλης τινὸς καὶ Μαξιμίλλης καλουμένων, ἃς προφήτιδας νομίζουσιν, . . . καὶ τινὰ πρὸ αὐτῶν Μοντανὸν ὁμοίως δοξάζουσιν ὡς προφήτην . . . οὗτοι τὸν μὲν πατέρα τῶν ὄλων θεὸν καὶ πάντων κτίστην ὁμοίως τῇ ἐκκλησίᾳ ὁμολογοῦσι καὶ

M U

5 Überschrift κατὰ τῶν καταφρύγα(!) ἦτοι μοντανιστῶν καλουμένων ἢ καὶ τασκοδρουγιτῶν $\bar{\pi}\eta$ ἢ καὶ $\bar{\mu}\eta$ M κατὰ τῶν φρυγαστῶν εἴτουν μοντανιστῶν καλουμένων ἢ καὶ τὰς κοδρουγιτῶν $\bar{\pi}\eta$ ἢ καὶ $\bar{\mu}\eta$ U 8 οὗτοι] αὐτοὶ M 10 τοῦ < U | καὶ ὁ Μαρκίων—Τατιανὸν < M 13 κατὰ φρύγα M | καὶ αὐτοὶ < M 14 παλαιᾶς καὶ νέας διαθήκης *] παλαιὰν καὶ νέαν διαθήκην M U

λέγουσι, Μοντανὸν δὲ τινα προφήτην ἀρχοῦσιν ἔχειν καὶ Πρίσκιλλαν
καὶ Μαξιμίλλαν προφήτιδας· οἷς προσέχοντες τὸν νοῦν ἐξετράπησαν.
περὶ δὲ πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος ὁμοίως φρονοῦσι τῇ 4
ἁγίᾳ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ, ἀπέσχισαν δὲ ἑαυτούς, ἔπροσέχοντες πνεύ-
5 μασι πλάνης καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, λέγοντες ὅτι ἔδει ἡμᾶς.
φησί, καὶ τὰ χαρίσματα δέχεσθαι. καὶ ἡ ἁγία δὲ τοῦ θεοῦ ἐκκλησία 5
ὁμοίως τὰ χαρίσματα δέχεται, ἀλλὰ τὰ ὄντως χαρίσματα καὶ ἤδη ἐν
ἁγίᾳ θεοῦ ἐκκλησίᾳ διὰ πνεύματος ἁγίου δεδοκιμασμένα παρὰ τε P 403

ὅσα τὸ εὐαγγέλιον περὶ τοῦ Χριστοῦ μαρτυρεῖ Filastrius haer. 49, 1f; S. 26, 3ff
Marx *isti prophetas et legem accipiunt, patrem et filium et spiritum confitentur,*
carnis resurrectionem expectant, quae et catholica ecclesia praedicat: quosdam autem
suos prophetas, id est Montanum nomine et Priscillam et Maximillam adiuvant

3 anders Hippolyt refut. VIII 19, 3; S. 238, 18f Wendland *τινὲς δὲ αὐτῶν τῇ*
τῶν Νοητιανῶν αἰρέσει συντιθέμενοι τὸν πατέρα αὐτὸν εἶναι τὸν υἱὸν λέγουσι
X 26; S. 282, 22ff Ps. Tertullian adv. omn. haer. 7 *privatam autem blasphemiam*
illi qui sunt kata Aeschinem hanc habent, qua adiciunt etiam hoc uti dicant Chri-
stum ipsum esse filium et patrem Didymus de trin. III 18. 19. 41; Migne 39, 881B.
889Cf. 984B Hieronymus ep. 41, 3; S. 313, 7ff Hilberg *illi Sabellii dogma*
sectantes trinitatem in unius personae angustias cogunt. Beachte für die Frage
auch Tertullian adv. Prax. 30 *hic (sc. filius) interim acceptum a patre munus effu-*
dit, spiritum sanctum, tertium nomen divinitatis et tertium gradum maiestatis,
unius praedicatorum monarchiae, sed et οἰκονομίας interpretatorem, si quis sermones
novae prophetiae eius admiserit — 4ff der Versuch, eine alte Quelle heraus-
zuschälen, der Epiph. von hier ab oder von S. 221, 10ff ab wörtlich gefolgt wäre
(so nach Lipsius zuletzt Voigt, eine verschollene Urkunde des antimontanistischen
Kampfes. 1891), scheidet schon an der völligen Gleichartigkeit dieses Abschnitts mit
anderen „Widerlegungen“ bei Epiph. Es ist für Epiph. gerade bezeichnend,
daß ihm die Sprüche der Propheten der wichtigste Gegenstand der Bekämpfung
sind; vgl. z. B. die Anlage der haer. 54 — 4 I Tim. 4, 1; zur frühzeitigen An-
wendung des Wortes auf die Montanisten vgl. Tertullian de ieiun. 2 *et ideo nos*
esse iam tunc praenotatos in novissimis temporibus abscedentes a fide, intendentes
spiritibus mundi seductoribus, doctrinis mendaciloquorum inustam habentes conscien-
tiam — 5 vgl. Tertullian adv. Praxeam 1 *coëgit . . . a proposito recipiendorum*
charismatum concessare de cor. 1 de fuga 1. 14. de virg. vel. 1 de monog. 1

M U

2 ἐξέτροσαν M   4 αὐτοῖς M   5 λέγοντες < M   6 δὲ < U | - τοῦ
< U   7 ἤδη < U | ἐν] τῇ U

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

μιλλετ ἢ προφήτις ὅτι, φησὶ ἡμετ' ἐμὲ προφήτης οὐκέτι ἔσται, ἀλλὰ
 συντέλειαι. ἰδοὺ δὲ ἐκ πανταχόθεν φαίνεται τὸ ἅγιον πνεῦμα καὶ τὰ 5
 πνεύματα τῆς πλάνης· ὅσα γὰρ οἱ προφήται εἰρήκασιν καὶ μετὰ συνέ-
 σεως παρακολουθοῦντες ἐφθέγγοντο, καὶ ἐτελέσθη τὰ παρ' αὐτῶν
 5 εἰρημένα καὶ ἔτι | πληροῦνται. αὕτη δὲ εἶπε μετ' αὐτὴν εἶναι συντέ- 6 Ö16
 λειαν, | καὶ οὐπω συνετελέσθη, μάλιστα τοσοῦτων βασιλέων γενομέ- D428
 ρων καὶ τοσοῦτου χρόνου ὑπερβεβηκότος. | ἔτη γὰρ εἰσιν ἕκτοτε 7 P404
 πλείω ἐλάσσω διακόσια † ἐνενήκοντα ἕως τοῦ ἡμετέρου χρόνου, δωδε-
 κάτου ἔτους Οὐαλεντινιανοῦ καὶ Οὐάλεντος καὶ (ὀγδόου) Γρατιανοῦ
 10 βασιλείας, καὶ οὐπω ἢ συντέλεια κατὰ τὴν ἀνχήσασαν ἑαυτὴν προφή-
 τιδα, μὴ γνοῦσαν μηδὲ τὴν ἡμέραν τῆς αὐτῆς τελευτῆς. καὶ ἰδεῖν 8
 ἔστι πῶς πάντες οἱ ἀπὸ τῆς ἀληθείας ἑαυτοὺς ἀπαλλοτριώσαντες,
 ὅτι οὐκ ἐν εὐσταθείᾳ τινὶ λόγῳ μεμενήκασιν, ἀλλ' ὡς νήπιοι ὑπὸ
 τοῦ ἀεὶ πλανῶντος ὄψεως παραπεπλεγμένοι εἰς ἀπώλειαν ἑαυτοὺς
 15 ἐκδεδώκασιν καὶ εἰς τὸ γενέσθαι κατάβρωμα τοῦ λύκου ἔξω τῆς μάν-
 δρας εὐρεθέντες παρελκυσθῆναί (τε) καὶ οὕτως ἀπολέσθαι, μὴ κρα-
 τοῦντες τὴν ἀρχήν, ἀλλὰ καταλείψαντες τὴν ἀλήθειαν, ἐν ναυαγίῳ
 ἑαυτοὺς καὶ ἐν κλύδωνι τῆς πάσης πλάνης παραδεδώκασιν. εἰ γὰρ 9
 λέγει Μαξίμιλλα ὅτι προφήτης οὐκέτι ἔσται, ἄρα ἀναιρεῖ τὸ εἶναι
 20 παρ' αὐτοῖς τὸ χάρισμα καὶ εἰς ἔτι δεῦρο φέρεσθαι. εἰ δὲ ἕως αὐτῆς

1 vgl. Eusebius h. e. V 16, 18; S. 466, 29 Schwartz τῶν προσηρήσεων αὐτῆς
 μέμνηται (sc. der Anonymus), δι' ὧν πολέμους ἔσεσθαι καὶ ἀκαταστασίας προεμαν-
 τεύσατο — 8 gemeint ist das Jahr 376 — 16f vgl. Kol. 2, 19 — 18ff vgl. den
 Anonymus bei Eusebius h. e. V 17, 4; S. 470, 19ff Schwartz εἰ γὰρ μετὰ Κοδραῖτον
 καὶ τὴν ἐν Φιλαδελφίᾳ Ἀμμίαν, ὡς φασιν, αἱ περὶ Μοντανὸν διεδέξαντο γυναῖκες
 τὸ προφητικὸν χάρισμα, τοὺς ἀπὸ Μοντανοῦ καὶ τῶν γυναικῶν τίνες παρ' αὐτοῖς
 διεδέξαντο, δειξάτωσαν· δεῖν γὰρ εἶναι τὸ προφητικὸν χάρισμα ἐν πάσῃ τῇ
 ἐκκλησίᾳ μέχρι τῆς τελείας παρουσίας ὁ ἀπόστολος ἀξιοῖ

M U

1 προφήτης¹ M | προφήτις² U, vgl. Z. 19 2 ἐκ πανταχόθεν] πάντοθεν
 U | τὸ ἅγιον πνεῦμα καὶ < U 4 καὶ < M | ἐτελέσθησαν U 5 πληροῦν-
 ται M 7 ἔστιν M 8 πλείω + ἢ U | διακόσια † ἐνενήκοντα] διακόσια εἴκοσι Pet.
 διακόσια ἐννεακαίδεκα Scaliger Zahn: gegen beides mit Recht Harnack Lit. Gesch.
 II 1, 372f; aber statt des von ihm vorgeschlagenen ρ̄ζ liegt wohl näher σ̄ζ
 (Verwechslung von ζ u. ζ̄; wegen des so sich ergebenden Jahres 170 vgl. zu
 haer. 51, 33, 5; S. 307, 12) 9 (ὀγδόου) *, vgl. zu I 153, 1ff 10 ἀνχήσασαν *]
 ἠγήσασαν M U 11 μήτε U 12 ἀλλοτριώσαντες U 13 ὅτι < U 14 παρα-
 πεπλεγμένοι] παραπεποιημένοι U 15 ἔξω *] ἐκ M U 16 αἰρεθέντες U |
 (τε) * 20 αὐτῆς] τινός? Jül., vgl. S. 221, 15

μένει τὸ χάρισμα, ὡς προεῖπον ἄρα καὶ αὐτὴ οὐ μετέσχε τῶν χαρισμάτων.

3. Πεπλάνηται γάρ· ἐσφράγισε γὰρ ὁ κύριος τὴν ἐκκλησίαν καὶ 3, 1
ἐπλήρωσεν <ἐν> αὐτῇ τὰ χαρίσματα. ὅτε γὰρ ἦν χρεία προφητῶν, ἐν
5 ἀληθινῷ πνεύματι καὶ ἐρρωμένη διανοία καὶ παρακολουθοῦντι νῶ
οἱ αὐτοὶ ἅγιοι τὰ πάντα ἐπροφήτευσαν, ἐμπιπλῶμενοι πνεύματος ἁγίου,
κατὰ τὴν ἀναλογίαν <τῆς πίστεως> τῶν ἐκ πνεύματος χαρισμάτων
ἐκάστῳ διδομένων καὶ κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως πρὸς τὸ
συμφέρον. τί οὖν συμφέρον οὗτοι εἰρήκασιν ἢ ποῖον ἀνάλογον τῆς 2
10 πίστεως; πῶς δὲ οὐχὶ μᾶλλον οὗτοί εἰσιν περὶ ὧν εἶπεν ὁ κύριος ὅτι
»προσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς
ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσω δὲ εἰσὶ λύκοι ἄρπαγες«. συγκρίνοντες 3
γὰρ τὰ παρ' αὐτῶν εἰρημένα καὶ <τὰ> κατὰ τὴν | παλαιὰν διαθήκην D429
καὶ καινὴν ἐν ἀληθείᾳ ὄντα καὶ ἐν ἀληθείᾳ γενόμενα καὶ πεπροφη-
15 τευμένα δοκιμάσωμεν, ποῖα <ὄντως> προφητεία τυγχάνει, ποῖα δὲ
ψευδοπροφητεία. ὁ προφήτης πάντα μετὰ καταστάσεως λογισμῶν 4
καὶ παρακολουθήσεως ἐλάλει καὶ ἐφθέγγετο ἐκ πνεύματος ἁγίου, τὰ
πάντα ἐρρωμένως λέγων ὡς Μωυσῆς ὁ θεράπων τοῦ θεοῦ καὶ πι- | P405
στὸς ἐν οἴκῳ ὁ βλέπων * ἐλέγετο ὁ προφήτης ἐν τῇ παλαιᾷ δια-
20 θήκῃ. »ὄρασις, <γάρ> φησιν, ἦν εἶδεν Ἡσαΐας υἱὸς Ἀμῶς ὁ προ- 5
φήτης«. »εἶδον <τὸν> κύριον, φησί, καθεζόμενον ἐπὶ θρόνου ὑψη-
λοῦ καὶ ἐπηρμένου· καὶ εἶδον Σεραφὶμ καὶ Χερουβὶμ, καὶ ἤκουσα
κυρίου λέγοντος πρὸς με· βάδιζε, εἰπὸν τῷ λαῷ τούτῳ, ἀκοῆ ἀκού-
σητε καὶ | οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψητε καὶ οὐ μὴ ἴδητε«. Ö18
25 καὶ ἀκούσας παρὰ τοῦ κυρίου ἐλθὼν πρὸς τὸν λαὸν ἔφη »τάδε λέγει

7 ff vgl. Röm. 12, 6 I Kor. 12, 7 — 11 Matth. 7, 15 — 12 ff vgl. den Anonymus bei Eusebius V 17, 2f; S. 470, 10ff Schwartz ἀλλ' ὁ γε ψευδοπροφήτης ἐν παρεκστάσει . . . τοῦτον δὲ τὸν τρόπον οὔτε τινὰ τῶν κατὰ τὴν παλαιὰν οὔτε τῶν κατὰ τὴν καινὴν πνευματοφορηθέντα προφήτην δεῖξαι δυνήσονται — 18 vgl. Num. 12, 7 — 20 Jes. 1, 1 — 21 Jes. 6, 1ff — 25 vgl. z. B. Jes. 3, 16

M U

1 προεῖπον (< ὡς) vor μένει U | οὐ μετέσχε] οὐκ ἔστιν U 4 <ἐν> * |
προφητῶν *] ἐν προφήταις M U 6 προεφήτευσαν U 7 <τῆς πίστεως> Jül. |
ἐκάστου M 8 [κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως]? * 9 τί οὖν συμφέρον < M
12 ἔσωθεν U 13 <τὰ> Dind., Öh. 15 <ὄντως> * | ποῖα δὲ] καὶ ποῖα U
19 * etwa <τὴν δόξαν κυρίου ἐν εἴδει καὶ οὐ δι' αἰνιγμάτων· διὸ καὶ ὁ βλέπων> *,
vgl. Num. 12, 8 u. I Sam. 9, 9 20 <γάρ> * 21 <τὸν> * | φησί hinter εἶδον U |
καθήμενον U 22 ἤκουσα + φωνῆς U 23 λεγούσης U 24 συνῆτε] μάθεται U
25 τοῦ < M

κύριος«. οὐχ ὁρᾷς ὅτι παρακολουθοῦντος ὁ λόγος καὶ οὐκ ἐξιστα- 6
 μένου, οὔτε ὡς ἐξισταμένης διανοίας ἢ φθογγὴ ἀπεδίδοτο; ὡσαύ- 7
 τως δὲ καὶ Ἰεζεκιήλ ὁ προφήτης ἀκούων παρὰ κυρίου ὅτι »ποιήσον
 σεαυτῷ ἄρτον ἐπὶ κόπρου ἀνθρωπείας«, ἔλεγε »μηδαμῶς, κύριε· οὐδέ-
 5 ποτε κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου«. γινώσκων 8
 γὰρ τὴν δι' ἀπειλὴν λεγομένην πρὸς αὐτὸν ῥῆσιν ὑπὸ κυρίου, [καὶ] οὐχ
 ὡς ἐν ἐκστάσει διανοίας φερόμενος ἐπεβάλλετο τοῦτο πράττειν, ἀλλὰ
 ἡξίου, ἐρρωμένην ἔχων τὴν διάνοιαν καὶ παρακολουθοῦσαν, καὶ ἔλεγε
 »μηδαμῶς, κύριε«. ταῦτα γὰρ <τῶν> ἀληθῶς προφητῶν, ἐν ἁγίῳ
 10 πνεύματι ἐρρωμένην ἔχόντων τὴν διάνοιαν, καὶ ἡ διδασκαλία καὶ
 ἡ διαλογία. πῶς δὲ Δανιήλ οὐχ εὐρίσκειται πάσης συνέσεως ἔμ- 9
 πλεως καὶ τοῖς φρονήμασι παρακολουθῶν, ὅς τὰ αἰνίγματα τῷ Να-
 βουχοδονόσορ ἐπέλυσε καὶ ἃ ἐκεῖνος δι' ὄνειράτων ἐθέασατο καὶ
 ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἐωρακότος, οὗτος ὑπεμίμησκε καὶ τὴν ἐπί- 10
 15 λυσιν εὐθύς ἐπέφερεν ἐρρωμένη καταστάσει καὶ ὑπερβολῇ χαρίσματος, | D430
 περιττοτέρως τὴν φρόνησιν ἔχων ὑπὲρ πάντα ἄνθρωπον διὰ τὸ
 χάρισμα τοῦ ἁγίου πνεύματος, τὸ σοφίζον ὄντως τὸν προφήτην καὶ
 τοὺς διὰ τοῦ προφήτου τῆς διδασκαλίας τῆς ἀληθείας καταξιουμέ-
 νους. ἃ δὲ οὗτοι ἐπαγγέλλονται προφητεύειν, οὐδὲ εὐσταθοῦντες 11
 20 φανοῦνται οὔτε παρακολουθίαν λόγου ἔχοντες. λοξὰ γὰρ τὰ παρ'
 αὐτῶν ῥήματα καὶ σκαληνὰ καὶ οὐδεμιᾶς ὀρθότητος ἐχόμενα.

4. Εὐθύς γὰρ ὁ Μοντανός φησιν »ἰδοῦ, ὁ ἄνθρωπος ὡσεὶ λύρα 4, 1
 κἀγὼ ἐπίπταμαι ὡσεὶ πληκτρον· ὁ ἄνθρωπος κοιμάται κἀγὼ γρηγορῶ.

3 vgl. Ez. 4, 12 — 4 Ez. 4, 14 vgl. Act. 10, 14 — 11 vgl. Dan. 2, 1ff — 22ff vgl.
 Ps. Justin cohort. ad gent. 8 (von den Propheten) οἷς . . . ἐδέησε . . . καθαρὸς ἑαν-
 τοῦς τῇ τοῦ θείου πνεύματος παρασχεῖν ἐνεργεία, ἵνα αὐτὸ τὸ θεῖον ἐξ οὐρανοῦ
 κατιὸν πληκτρον ὡσπερ ὄργανον κιθάρας τινὸς ἢ λύρας τοῖς δικαίοις ἀνδράσι χρώ-
 μενον τὴν τῶν θείων ἡμῖν καὶ οὐρανίων ἀποκαλύψῃ γνῶσιν Athenagoras leg. 9;
 S. 10, 8ff Schwartz οἱ κατ' ἐκστασιν τῶν ἐν αὐτοῖς λογισμῶν κινήσαντος αὐτοῦς
 τοῦ θείου πνεύματος ἃ ἐνηργοῦντο ἐξεφώνησαν, συγχρησαμένου τοῦ πνεύματος
 ὡσεὶ καὶ ἀλητῆς αὐλὸν ἐμπνεύσαι Hippolyt de antichr. 2; S. 4, 23ff Achelis
 ὄργανων δίκην ἑαυτοῖς ἠνωμένοι (lies ἠνωμένον) ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς ἀεὶ τὸν λόγον

M U

3 ὁ + ἅγιος καὶ U   5 ἢ] καὶ U   6 διὰ U | [καὶ] Jül.   7 ἀλλ' U
 9 <τῶν> *   10f τὴν διδασκαλίαν und τὴν διαλογὴν U   11 πῶς δὲ] ὁ δὲ U
 12 ὅς] ὡς M | τῷ] τοῦ U   13 ἐπιλύει M   14 ὑπομιμνήσκει U   19 οὐδέ]
 οὐδὲν M | εὐσταθοῦντες + <ἐν αὐτοῖς>? *   21 σκαληνὰ M   22 ὁ² < U
 23 ἴπταμαι U

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ὁμοιά τινα εἶναι λέγοντες, ἵνα δὴ παραστήσωσιν * ἀπὸ τοῦ τὴν ἁγίαν γρα-
 φὴν εἰρηκέναι * ἐπέβαλεν ὁ θεὸς ἔκστασιν ἐπὶ τὸν Ἀδὰμ καὶ ὑπνώσει,
 ἀλλὰ οὐκέτι ὁμοιον τοῦτο εἶη ἐκείνω. οὐ γὰρ καὶ ἐνταῦθα σῶμα 5
 ἔμελλε πλάσσειν ὁ θεός, ἀφ' οὗ εἰς ἔκστασιν ἔφερον, ἵνα τὰ ὅμοια
 5 ἐπενέγκη δι' | ὑπερβολὴν τῆς φιλανθρωπίας. τῷ γὰρ Ἀδὰμ ἐπήνεγκε 6 D431
 τὴν ἔκστασιν τοῦ ὑπνου, οὐκ ἔκστασιν φρενῶν. ἔκστασις δὲ κατὰ
 διαφορὰς πολλὰς ἔχει τὸν τρόπον. ἔκστασις δι' ὑπερβολὴν θαύματος
 λέγεται καὶ ἔκστασις λέγεται ἢ μαρία διὰ τὸ ἐκστῆναι τοῦ προκει-
 μένου. ἐκείνη δὲ ἢ τοῦ ὑπνου ἔκστασις κατ' ἄλλον τρόπον ἐρρέθη, 7
 10 κατὰ τὴν φυσικὴν ἐνέργειαν, μάλιστα διὰ τὸ βαθυτάτως αὐτὴν ἐπε-
 νηνέχθαι τῷ ἁγίῳ Ἀδὰμ καὶ ἐν χειρὶ θεοῦ πεπλασμένῳ.

5. Καὶ γὰρ ἀληθῶς ἔστιν ἰδεῖν ὡς δικαίως ἔκστασιν ταύτην ἢ 5, 1
 θεία γραφὴ κέκληκεν. ἐν τῷ γὰρ ὑπνοῦν τὸν ἄνθρωπον μεθίστανται
 πᾶσαι αἱ αἰσθήσεις, εἰς ἀνάπαυσιν τραπεῖσαι, ὡς οἷον εἰπεῖν παρούσα
 15 ἢ διορατικὴ οὐχ ὄρα· ἀποκέκλεισται γὰρ τὸ ὄμμα καὶ ἡσυχάζει τὸ
 κινουῦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ πνεῦμα εἴτ' οὖν <ἢ> ψυχῇ. δυσοδμίας οὔσης 2
 ἐν οἴκῳ ἢ καὶ εὐοδμίας, καίτοι γε παρούσης τῆς ὀσφραντικῆς αἰσθή-
 σεως, οὐκ ἀντιλαμβάνεται· ἐξέστη γὰρ ἢ τοιαύτη αἰσθησις εἰς ἀνά-
 παυσιν τραπεῖσα. πικρῶν ὄντων χυμῶν ἐν τῷ στόματι ἢ ἀλμυρῶν 3
 20 ἢ γλυκέων τὸ γευστικὸν οὐκ αἰσθάνεται, ἐπειδὴ γὰρ ἐν ἐκστάσει τῆς
 ἀναπαύσεως | κεῖται μὴ ἐνεργοῦν, ὅπερ ἐν τῷ ὑπαρ ὄντι ἐνήργει. ἀκοὴ 4 P407
 πάρεστιν, ἀλλὰ ἀργεῖ τὸ ἀκουστικὸν κατὰ τὴν αἰσθησιν. καὶ πολλὰ-
 κισ τινῶν λαλούντων ἐν οἴκῳ, εἰ μὴ τι διυπνισθῆ ὁ ἄνθρωπος, οὐκ
 ἐπακούει τῶν παρὰ τινῶν ῥηθέντων διὰ τὸ ἀποστῆναι τὴν ἐνέργειαν
 25 πρὸς τὴν ὥραν. τινῶν κνωδάλων διερχομένων διὰ τοῦ ἡμετέρου 5

2 Gen. 2, 21; vgl. die Verwertung der Stelle bei Tertullian de anima 21
 u. 45 — 12ff vgl. Tertullians Auseinandersetzungen über das Verhältnis von
 Traum und Ekstase de anima 45 und Philo de somniis

M U

1 ὁμοιά τινα εἶναι *] ὁμοίαν τινὰ εἶνα M ὁμοίαν τινὰ ἀποτελέσαι U | ἵνα
 δὴ παραστήσωσιν] παραστήσουσιν, <ἵνα δὴ U | * etwa <ἀπ' αὐτῶν τὴν ἑαυτῶν
 ψευδολογίαν, ὡς> * 3 ἀλλὰ] καὶ U | τοῦτω M | εἶη < U | ἐκείνω *]
 ἐκεῖνο M ἐκείνου U 4 ὁ < M 5 τῆς < M 8 ἢ < M 9 κατὰ U
 10 διὰ τὸ] τῷ U 10f ἐπενενέχθαι M 13 ὑπνοῦν U | μεθιστῶνται M
 15 καὶ < U 16 ἦτον M | <ἢ> * 17 ἢ < U | εὐοδμίας M 19 τῷ
 < M | ἀλιανρῶν M 20 ἐπειδὴ γὰρ] ἐπειδήπερ U 21 ὑπαρ ὄντι *] ὑπάρχοντι
 M ὑπαρ U | ἐνεργεῖ M 22 ἀλλ' U | vor κατὰ + καὶ M 23 τινῶν] τῶν U
 23f οὐκ ἐπακούει] οὐχ ὑπακούει U

σώματος οὐκ αἰσθανόμεθα τῆς αὐτῶν περὶ τὸ σῶμα ἡμῶν ἀφῆς, εἰ
 μή τι βαρέως ἡμῖν ἐπιθῶνται τὰ κνώδαλα, ὡς τοῦ παντός ὄργανου
 διὰ τὴν ἀνάπαισιν τοῦ ὕπνου ἐκστάντος ἀπὸ τῆς ἐνεργείας. τὸ 6
 μὲν γὰρ ὄργανον, φύσεως ὄν γήινης καὶ περὶ τὴν ψυχὴν ἔχον, διὰ
 5 τὸ οὕτως ἐκ θεοῦ [τὸ] χρήσιμον ἡμῖν γεγενῆσθαι ἀποδίδεται αὐτῷ
 καιρὸς μεθιστῶν αὐτὸ | ἀπὸ τῆς ἐναργεστάτης αἰσθήσεως εἰς κατά- D432
 στασιν ἀναπαύσεως· αὕτη δὲ | ἡ ψυχὴ οὐκ ἐξέστη τοῦ ἡγεμονικοῦ Ö22
 οὐδὲ τοῦ φρονήματος. πολλάκις γὰρ φαντάζεται καὶ ὄρα ἑαυτὴν ὡς 7
 ἐν ἐρηγόρσει καὶ περιπατεῖ καὶ ἐργάζεται καὶ ποντοπορεῖ καὶ δημη-
 10 γορεῖ, καὶ ἐν πλείοσι καὶ ἐν μείζοσι τούτων δι' ὄνειράτων ἑαυτὴν
 θεωμένη· οὐ μὴν κατὰ τὸν ἀφραίνοντα καὶ ἐν ἐκστάσει γινόμενον 8
 ἐκστατικὸν ἄνθρωπον, τὸν τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ ἐρηγορότα τὰ
 δεινὰ μεταχειριζόμενον καὶ πολλάκις ἑαυτῷ δεινῶς χρώμενον καὶ τοῖς
 πέλας· ἀγνοεῖ γὰρ ἃ φθέγγεται καὶ πράττει, ἐπειδήπερ ἐν ἐκστάσει
 15 γέγονεν ἀφροσύνης ὁ τοιοῦτος.

6. Ταῦτα δὲ πάντα διὰ τὸ ἐπέβαλε κύριος ἐκστασιν ἐπὶ τὸν 6, 1
 Ἀδὰμ καὶ ὕπνωσεν ἀνάγκην ἐσχήκαμεν, ὃ ἐπιπόθητοι, συναγαγεῖν
 <περὶ> τὰς διαφορὰς τῶν τρόπων τῆς ἐκστάσεως. καὶ ἐφράσαμεν δι' 2
 ἣν αἰτίαν ἐκεῖ παρὰ κυρίου ἐκστασις εἴρηται ἢ τοῦ ὕπνου μετοχή, ὅτι
 20 διὰ τὴν τοῦ θεοῦ φειδῶ καὶ φιλανθρωπίαν, ἣν πᾶσι μὲν ἀνθρώποις
 ὁ αὐτὸς δεδώρηται εἰς τὸ μεταφέρεσθαι τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ μερίμνης
 εἰς ἀνάπαισιν ὕπνου καὶ τῶν ἐν τῷ βίῳ χρειωδῶν πραγμάτων· ἐκεῖ 3
 δὲ περιττοτέρως ἐκείνην ἐκστασιν κέκληκε διὰ τὸ ποιῆσαι αὐτὸν πρὸς
 τὴν ὄραν μὴ αἰσθάνεσθαι πόνου, δι' ἣν ἔμελλε λαμβάνειν πλευρὰν
 25 ἀπ' αὐτοῦ καὶ πλάσσειν αὐτῷ αὐτὴν εἰς γυναῖκα. ἀλλὰ οὐκ ἦν ἐν 4
 ἐκστάσει φρενῶν καὶ διανοημάτων. εὐθύς γὰρ ἀναστὰς ἐπέγνω καὶ
 εἶπε »τοῦτο νῦν ὅστοῦν ἐκ τῶν ὄστον μου καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός
 μου· αὕτη κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρός αὐτῆς ἐλήφθη|αὐτή«. P408
 καὶ ἐπίσταται γὰρ, ὡς ὄρας, καὶ τὰ πρῶτα καὶ τὰ παρόντα καὶ προ- 5
 30 φητεύει περὶ τῶν μελλόντων. ἰδοὺ γὰρ ἐπέγνω τὰ πρῶτα ὅτε ἦν

16 Gen. 2, 21 — 27. Gen. 2, 23

M U

2 ἡμῖν hinter ἐπιθῶνται U | ἐθῶνται M 5 τῶν χρησίμων U | [τὸ] * |
 αὐτῷ] τῷ ὕπνω U 6 ἐνεργεστάτης U 6f κατάστασιν *] μετάστασιν M U
 7 αὕτη] αὕτη U | δὲ] δὴ M 8 καὶ ὄρα < U 9 γρηγορήσει U 9f καὶ
 δημηγορεῖ < U 10 ἐν² < U 12 τῷ] τὸ U | τῇ < M 18 <περὶ> * |
 τῆς ἐκστάσεως] καὶ δι' ἐκστάσεως M | ἐφράσαμεν + <δὴ>? * 20 μὲν πᾶσιν M
 25 αὐτὴν αὐτῷ U 28 αὕτη] αὕτη U 30 ὅτε] ὅτι M

ἐν ὕπνῳ, λέγων ὅτι »ὄστοῦν ἐκ τῶν ὄστῶν μου«· καὶ ἐπέγνω τὰ παρόντα, μετὰ τὸ πλασθῆναι τὴν γυναῖκα | ἐπιγνοῦς αὐτὴν ἀπὸ τοῦ D433 σώματος (αὐτοῦ) ἠρμένην· καὶ ἐπροφήτευσεν περὶ τῶν ἐσομένων, ὅτι 6 »ἔνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν 5 μητέρα αὐτοῦ καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν«. ταῦτα δὲ οὐκ ἐκστατικοῦ ἀνδρὸς οὐδὲ ἀπαρ- ακολουθήτου, ἀλλὰ ἐρρωμένην ἔχοντος τὴν διάνοιαν.

7. Εἰ δὲ καὶ περὶ τοῦ »ἐγὼ εἶπον ἐν τῇ ἐκστάσει μου, πᾶς ἄν- 7, 1 θρωπος ψεύστης« λεκτέον, ἕτερα πάλιν αὐτοῦ ἢ δύναιμις, οὐχ ὄν 10 τρόπον * τινὸς ἀφραίνοντος ἀνθρώπου καὶ ἐκστατικοῦ (μὴ γένοιτο), ἀλλὰ ὑπερθαυμάζοντος καὶ διανοουμένου ὑπὲρ τὸν κατὰ τὴν συνή- 2 θειαν λογισμὸν (περὶ) τῶν (ἀ)συμμέτρως ὀρωμένων τε καὶ πραττο- μένων· ἐπειδὴ γὰρ ἐθαύμασεν ὁ προφήτης καὶ διὰ θαυμασμὸν ἐνταῦθα λέγει. γεγόνασι δὲ ἐν ἐκστάσει οἱ προφηῆται, οὐκ ἐν ἐκστάσει λο- 3 15 γισμῶν. γέγονε γὰρ καὶ Πέτρου ἐν ἐκστάσει, οὐχὶ μὴ παρακολουθῶν Ö24 τῷ λόγῳ, ἀλλὰ ὀρῶν ἀντὶ τῆς καθημερινῆς ἀκολουθίας ἕτερα παρὰ τὰ τοῖς ἀνθρώποις ὀρώμενα· »εἶδε γὰρ ὀθόνην καθιεμένην τέσσαρσιν 4 ἀρχαῖς δεδεμένην, καὶ πάντα τὰ τετράποδα καὶ ἔρπετὰ καὶ τοῦ οὐρα- νοῦ τὰ πετεινὰ ἐν αὐτῇ«. ὄρα δὲ ὅτι παρηκολούθει καὶ οὐκ ἦν ἐν 5 20 ἐκστάσει φρενῶν ὁ ἅγιος Πέτρος. ὅτε γὰρ ἤκουσεν (τό) »ἀναστὰς θῦσον καὶ φάγε«, οὐχ ὡς μὴ τὸν νοῦν ἐρρωμένος ἐπέισθη, ἀλλὰ φησι πρὸς τὸν κύριον »μηδαμῶς, κύριε· οὐδέποτε γὰρ κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου«. καὶ Δαυὶδ δὲ ὁ ἅγιος εἶπεν ὅτι »(εἶπον ἐγώ·) πᾶς 6 ἄνθρωπος ψεύστης«. ὁ δὲ λέγων »εἶπον ἐγώ« ἰδίᾳ ἔλεγεν, καὶ περὶ

4 Gen. 2, 22 — 8 Psal. 115, 2 — 11 vgl. Didymus in Act. 10, 10f; Migne 39, 1677A ἴστωσαν . . . ὡς πολλὰ σημαίνει ἡ λέξις αὕτη. δηλοῖ γὰρ καὶ τὴν ἐπὶ θαυμασμῶ ἐκπληξιν — 17 Act. 10, 11f — 19 andere Begründung bei Didymus in Act. 10, 10f; Migne 39, 1677B ἀμέλει γοῦν ὁ ἐκστάς Πέτρος παρηκολούθει, ὡς ἀπαγγέλλων ἃ εἶδε καὶ ἤκουσε καὶ τίνος σύμβολα τὰ δειχθέντα ἦν — 20 Act. 10, 13 — 22 Act. 10, 14 — 23 Psal. 115, 2

M U

1 ὄστῶν < M 3 (αὐτοῦ) * | προεφήτευσεν U | ἐσωμένων M 5 αὐτοῦ² < M 6 ἐνεκστατικοῦ U 9 αὐτοῦ *] αὕτη M U 10 * (οὔτοι φάσκουσιν) * 11f τῶν . . . λογισμῶν U 12 (περὶ) * | (ἀ)συμμέτρως * | τε] τὸ M 14 ἐκστάσει¹ + (θαύματος)? Jül. | οἱ προφηῆται—ἐν ἐκστάσει² < M | νοῦ οὐκ + (ἀλλ')? * 16 ἀλλ' U | ἀντὶ < U 17 τὰ < U 17f τέσσαρσιν ἀρχαῖς δεδεμένην < U 19 τὰ < M | παρακολουθεῖ U 20 φρενῶν < M | (τό) * | ἀνάστα U 22 γὰρ < U 23 δὲ < U | (εἶπον ἐγώ) * 24 ἴδια M

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

οἱ ἰδόντες τοὺς δύο τοὺς ἐν ἐσθήσεσι λευκαῖς οὐκ ἐν παραπληξίᾳ
 ὀρώσιν, ἀλλὰ ἤκουον ἐρωσμένη τῇ διανοίᾳ ὅτι ἄνδρες Γαλιλαῖοι,
 τί ἐστήκατε εἰς τὸν οὐρανὸν ἀτενίζοντες; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀφ' ὑμῶν
 εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναληφθεὶς οὕτως ἐλεύσεται καὶ τὰ ἐξῆς. εἶτα δὲ 3
 5 καὶ Πέτρος. ὡς ἔφην, ὀρώων καὶ ἀκούων καὶ ἀποκρινόμενος καὶ λέγων
 ἠμῶν, κύριε, εὐσταθῶν ἦν τῇ διανοίᾳ. Ἄγαθος γὰρ προφη- 4
 τεύων ἔλεγεν καὶ μετὰ σχήματος θαυμαστοῦ ἀνιπτόμενος, λαβὼν
 τὴν ζώνην τοῦ Παύλου καὶ δήσας | τοῖς ἰδίῳις ποσὶν φησὶν οὗτος Ö26
 οὗ ἐστὶν ἡ ζώνη αὕτη, δῆσουσιν αὐτὸν καὶ ἀποίσουσιν εἰς Ἱερουσα-
 10 λήμ. ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐν Ἀντιοχείᾳ κατῆλθον προφηῆται καὶ κατήγ- 5
 γελλον λιμὸν ἔσεσθαι καθ' ὅλης τῆς οἰκουμένης. καὶ οὐ διέπεσεν ὁ
 τούτων | λόγος· ἀλλ' ἵνα δείξῃ αὐτοὺς ἀληθεῖς προφήτας, ἡ γραφή D435
 εὐθὺς ἐπιφέρει λέγουσα ἠῆτις ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος. Παῦ- 6
 λος δὲ ὁ ἀγιώτατος ἀπόστολος προφητεύων ἔλεγε ἔτι δὲ πνεῦμα
 15 ῥητῶς λέγει, ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποὶ καὶ
 τὰ ἐξῆς, καὶ πάλιν ἄλλοτε ὅτι ἀποστήσονται τινες τῆς ὑγιαίνουσης 7
 διδασκαλίας, προσέχοντες <πνεύμασι> πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαι-
 μόνων, | κωλύοντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν P410
 εἰς μετάληψιν ἡμῖν τοῖς μετὰ εὐχαριστίας <λαμβάνουσιν>. ὡς σαφῶς 8
 20 <τοῦτο> ἐφ' ὑμῖν καὶ τοῖς ὁμοίοις ὑμῖν πεπλήρωται, ἐξ αὐτῶν τῶν
 προκειμένων <δῆλον>. αἱ γὰρ πλείους τῶν αἱρέσεων τούτων τὸ
 γαμεῖν κωλύουσιν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων παραγγέλλουσιν, οὐχ ἕνεκεν
 πολιτείας προτρεπόμενοι, οὐχ ἕνεκεν ἀρετῆς μείζονος καὶ βραβείων
 καὶ στεφάνων, ἀλλὰ βδελυκτὰ ταῦτα <τὰ> ὑπὸ τοῦ κυρίου γεγεννημένα
 25 ἡγούμενοι.

9. Ἡ δὲ ἅγια ἐκκλησία καὶ παρθενίαν δοξάζει καὶ μονότητα καὶ 9, 1
 ἀγνείαν καὶ χηροσύνην ἐπαινεῖ καὶ γάμον σεμνὸν τιμᾷ καὶ δέχεται,
 πορνείαν δὲ καὶ μοιχείαν καὶ ἀσέλγειαν ἀπαγορεύει, ὅθεν ἰδεῖν ἔστιν 2

6 Act. 10, 14 — Act. 21, 10ff; vgl. Eusebius h. e. V 17, 3; S. 470, 14 Schwartz —
 10 Act. 11, 27f — 12f Act. 11, 28 — 14 (I Tim. 4, 1) II Tim. 3, 1; vgl. die zu
 S. 220, 4 angeführte Stelle aus Tertullian — 16 I Tim. 4, 1 — 21ff vgl. haer.
 46, 2, 1 haer. 47, 1, 6ff

M U

1 οἱ *] καὶ M U, [καὶ] Dind. 4 οὗτος U 8 φησὶν < M | οὗτος] οὕτως
 τὸν ἄνδρα U 9 αὐτὸν καὶ ἀποίσουσιν < U 12 ἀληθινὸς U 17 <πνεύ-
 μασι> * 19 ἡμῖν < M | <λαμβάνουσιν> * 20 <τοῦτο> * | ἡμῖν beidemale
 U | τοὺς ὁμοίους ἡμῖν M 21 <δῆλον> * | πλείους U | τὸ] τοῦ U 23 οὐκ U
 24 ταῦτα] τὰ U | <τὰ> * | τοῦ κυρίου] Χριστοῦ M

τὸν χαρακτηῆρα τῆς ἁγίας καθολικῆς ἐκκλησίας καὶ τοὺς παραπεποιη-
 μένους τῶν ἄλλων τρόπους, (ὡς) καὶ τὸν δοκιμάσαντα ἀποδιδράσκειν
 ἀπὸ πάσης πλάνης καὶ σχολιᾶς ὁδοῦ καὶ τρίβου ἀνάντου διακειμένης.
 ἔφην γὰρ ἄνω ὡς ἀπὸ τοῦ ἁγιωτάτου ἀποστόλου προεῖρηται καὶ 3
 5 πάλιν ἔρω, ὅτι ἀσφαλιζόμενος ἡμᾶς καὶ τὸν χαρακτηῆρα τῆς ἁγίας
 ἐκκλησίας διαιρῶν ἀπὸ τῆς τῶν αἱρέσεων πλάνης ἔφη, ὡς τολμηρῶς
 τὰ ἐκ θεοῦ καλῶς τεταγμένα ἀπαγορεύοντες νομοθετοῦσι, φήσας περὶ
 τῶν κωλύοντων γαμεῖν καὶ ἀπέχεσθαι βρωμάτων. καὶ γὰρ συμμετρία 4
 τινὶ * ὁ θεὸς Λόγος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ φήσας »θέλεις τέλειος γενέ-
 10 σθαι;«, συγγνωμονῶν τῇ τῶν ἀνθρώπων πλάσει καὶ ἀσθενείᾳ χαίρει
 μὲν ἐπὶ τοῖς τὰ δοκίμια τῆς θεοσεβείας δυνα|μένοις ἐνδείκνυσθαι καὶ D436
 παρθενίαν ἀσκεῖν αἰρουμένοις καὶ ἀγνείαν καὶ ἐγκράτειαν, τὴν δὲ
 μονογαμίαν τιμᾷ· εἰ καὶ μάλιστα τὰ χαρίσματα τῆς ἱεροσύνης διὰ 5
 τῶν ἀπὸ μονογαμίας ἐγκρατευσόμενων καὶ τῶν ἐν παρθενίᾳ διατε-
 15 λούντων τῷ κόσμῳ προδιετύπου, ὡς καὶ οἱ αὐτοῦ ἀπόστολοι τὸν
 ἐκκλησιαστικὸν κανόνα τῆς ἱεροσύνης εὐτάκτως καὶ ὁσίως διετάξαντο.
 εἰ δέ τις κατὰ ἀσθενείαν ἐπιδηθείῃ μετὰ τὴν τελευταίαν τῆς ἰδίας 6
 γαμετῆς συναφθῆναι δευτέρῳ γάμῳ, οὐκ ἀπαγορεύει τοῦτο ὁ κανὼν
 τῆς ἀληθείας, τουτέστιν τὸν μὴ | ὄντα ἱερέα. οὗτοι δὲ κωλύουσι 7 Ö28
 20 κατὰ τὸ εἰρημένον »κωλύοντων γαμεῖν«· ἐκβάλλουσι γὰρ τὸν δευτέρῳ
 γάμῳ συναφθέντα καὶ ἀναγκάζουσι μὴ δευτέρῳ γάμῳ συνάπτεσθαι.
 ἡμεῖς δὲ οὐκ | ἀνάγκην ἐπιτιθέαμεν, ἀλλὰ παραινοῦμεν μετὰ συμβου- 8 P411

9 Matth. 19, 21 — 15 vgl. Didaskalia II 2, 2; S. 34, 1 Punk (S. 14, 16f Plem-
 ming-Achelis) — 19ff vgl. Apollonius bei Eusebius V 18, 2; S. 472, 19 Schwartz
 οὗτός ἐστιν ὁ διδάξας λύσεις γάμων Tertullian de pudic. 1; S. 222, 1ff Reiffer-
 scheid nobis . . . nec secundas quidem post fidem nuptias permittitur nosse . . .
 ideo durissime nos infamantes (lies: nos infamant <quod sequent>es) paraclatum
 disciplinae enormitate digamos foris sistimus de monogamia 1 unum matrimonium
 novimus sicut unum deum 14 nova prophetia (sc. abstulit) secundum matrimonium
 adv. Marc. I 29 Hieronymus ep. 41, 3, 1; S. 313, 10f illi in tantum scelerata putant
 iterata coniugia ut quicumque hoc fecerit adulter habeatur — 20 I Tim. 4, 3

M U

2 (ὡς) * | δοκιμασθέντα U; δοκιμάσαντα + <δύνασθαι>? * 3 ἀνάντου
 διακειμένης *] ἀνάντη διακειμένης U ἀντιδιακειμένης M 4 ἀπὸ] ἐκ M | ἁγίου U
 8 τῶν] τινῶν U 9 * <χρώμενος> * 10 ἐγγνωμονῶν M 11 καὶ < U
 14 ἐγκρατευσόμενων U 15 τῷ κόσμῳ *] κοσμήσας MU | προετύπου U
 18f hinter τοῦτο (Z. 18) ist vielleicht <ποιῆσαι> einzuschieben; ἀπαγορεύειν τινά
 τι ist auch in dieser nachlässigen Anknüpfung schwer erträglich

λίας ἀγαθῆς προτρεπόμενοι τὸν δυνάμενον, οὐκ ἀνάγκην δὲ ἐπιτι-
 θέαμεν τῷ μὴ δυναμένῳ, ἀλλὰ οὐδὲ ἐκβάλλομεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς ζωῆς.
 ὁ γὰρ ἅγιος λόγος πάντῃ ἐκήρυξε τὴν ἀσθένειαν τῶν ἀσθενούντων 9
 βαστάζειν. ὡς καὶ ὁ ἅγιος ἀπόστολος εὐθύς εἰρεθήσεται λέγων καὶ
 5 ἐλέγχων τοὺς τοιούτους * μὴ ὄντας τοῦ αὐτοῦ χαρίσματος ὅτι »νεω-
 τέρας χήρας παραιτοῦ· μετὰ γὰρ τὸ καταστρογηνιάσαι τοῦ Χριστοῦ 10
 γαμεῖν θέλουσιν, ἔχουσαι τὸ κριμα, ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτη-
 σαν«. αἱ γὰρ ἐπαγγειλάμεναι καὶ ἀθετήσασαι ἔχουσι κριμα, αἱ δὲ μὴ
 ἐπαγγειλάμεναι, ἀλλὰ συναφθεῖσαι δι' ἀσθένειαν κριμα οὐχ ἔξουσιν.
 10 εἰ δὲ κριμα ἔμελλον ἔχειν, πῶς ἔλεγε »γαμείτωσαν, οἰκοδεσποτεῖτω-
 σαν;«

10. Πᾶς τοίνυν προφητεύων παρακολουθῶν εὐρίσκειται, καὶν τε 10, 1
 ἐν τῇ παλαιᾷ διαθήκῃ καὶν τε ἐν τῇ καινῇ, ὡς καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης
 ἐν τῇ Ἀποκαλύψει ἔλεγε »τάδε ἀπεκάλυψε κύριος τοῖς αὐτοῦ δούλοις
 15 διὰ τοῦ δούλου αὐτοῦ Ἰωάννου« καὶ »τάδε λέγει κύριος«. ὁ ταῦτα 2
 δὲ λέγων ἐρρωμένην εἶχε τὴν διάνοιαν καὶ παρη|κολούθει, ἰδοὺ τοίνυν D 437
 * »τάδε λέγει κύριος« καὶ »ὄρασις ἦν εἶδεν«. ὁ δὲ Μοντανὸς οὗτος 3
 ὁ αὐχῶν ἑαυτὸν εἶναι προφήτην καὶ πλανήσας τοὺς ὑπ' αὐτοῦ πεπλα-
 νημένους ἀσύστατα κατὰ τῆς θείας γραφῆς διηγείται. λέγει γὰρ ἐν
 20 τῇ ἑαυτοῦ λεγομένῃ προφητείᾳ »τί λέγεις τὸν ὑπὲρ ἄνθρωπον σωζό-
 μενον; λάμπει γὰρ (ἑρσιόν) ὁ δίκαιος ὑπὲρ τὸν ἥλιον ἑκατονταπλασίονα,
 αἱ δὲ μικροὶ ἐν ὑμῖν σωζόμενοι λάμπουσιν ἑκατονταπλασίονα ὑπὲρ τὴν

3 vgl. Röm. 14, 1ff — 6 I Tim. 5, 11f; dazu Tertullian de monog. 15 —
 13f Apoc. 1, 1 — 19f über Sammlungen der montanistischen Orakel vgl. Zahn
 Gesch. d. neutest. Kan. I 1, 5f — 21f vgl. Matth. 13, 43 Daniel 12, 3; dazu den
 Anonymus bei Eusebius V 16, 9; S. 464, 3ff τοὺς μὲν χαίροντας καὶ χαννωμένους
 ἐπ' αὐτῷ (sc. über Montanus), μακαρίζοντος τοῦ πνεύματος καὶ διὰ τοῦ μεγέθους
 τῶν ἐπαγγελμάτων ἐκφρυσιοῦντος und Tertullians Schrift *de spe fidelium* adv. Marc.
 III 24

M U

2 ἀλλὰ < U | οὐδὲ *] οὐκ M U   3 πάντῃ] παντὶ U   4 εὐθύς] καὶ αὐ-
 τὸς U   5 * etwa (τοὺς ἐκβάλλοντας τοὺς) *   7 τὸ < U   8 ἔχουσαι M
 9 ἀπαγγειλάμενοι U | οὐκ ἔχουσιν U   10 εἰ δὲ † καὶ U   12 πᾶς] πῶς U
 14 ἑαυτοῦ M   15 καὶ] lies ὁμοίως τῷ? *   16 δὲ < U | ἰδοὺ] εἰ U
 17 * ergänze etwa (τὰ αὐτὰ λέγει τοῖς τῆς παλαιᾶς διαθήκης προφήταις τοῖς
 λέγουσιν) *, vgl. S. 223, 16ff | nach ἦν εἶδεν noch einmal geschrieben καὶ τὸ τάδε
 λέγει κύριος M   19 κατὰ τὰς θείας γραφὰς U   21 φησὶν hinter ὁ δίκαιος U
 22 ὑμῖν] ἡμῖν? *

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ἀλήθειαν. ὅτε γὰρ εὐθύς τοῦτο εἶπε Μοντανός, ὑπόνοιαν ἡμῖν 3
 δέδωκεν ἀναμνησθῆναι τὰ ὑπὸ τοῦ κυρίου εἰρημένα. οὕτως γὰρ
 φησιν ὁ κύριος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ »ἐγὼ ἦλθον ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ
 πατρὸς μου, καὶ οὐκ ἐδέξασθέ με. ἄλλος ἐλεύσεται ἐπὶ τῷ ἰδίῳ
 5 ὀνόματι, καὶ δέξονται τὸν τοιοῦτον«. ἀσύμφωνος τοίνυν παντάπασι 4
 ὁ τοιοῦτος τῶν θείων γραφῶν ἠύρεθῆ, ὡς παντὶ τῷ σαφὲς εἶη [τῷ]
 νουνεχῶς ἐντυγχάνοντι. εἰ τοίνυν ἀσύμφωνος ὑπάρχει, ἀλλότριός
 ἐστὶ τῆς ἀγίας καθολικῆς ἐκκλησίας (αὐτὸς) καὶ ἢ κατ' αὐτὸν ἀρχοῦσα
 αἴρεσις προφήτας ἔχειν καὶ χαρίσματα, ἃ μὴ εἶληφεν, ἀλλὰ ἐκ τούτων
 10 ἀπέστη. τίς τοίνυν τολμήσειε παρακολουθῶν τούτους προφήτας 5
 καλεῖν καὶ μὴ μάλλον πλάνους εἶναι (φήσειεν) τοὺς τοιοῦτους; Χρι-
 στὸς γὰρ ἡμᾶς ἐδίδαξε λέγων ὅτι »τὸ πνεῦμα τὸ παράκλητον ἀπο-
 στέλλω ὑμῖν« καὶ τὰ σημεῖα διδοὺς ἔλεγεν ὅτι »ἐκεῖνός με δοξάσει«
 ὡς τὰ ἀληθῆ ἐστὶν ἰδεῖν ὅτι οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι τὸ παράκλητον 6
 15 πνεῦμα λαβόντες κύριον ἐδόξασαν, οὗτος δὲ ὁ Μοντανός ἑαυτὸν
 δοξάζει· ὁ κύριος τὸν πατέρα αὐτοῦ ἐδόξασε καὶ ὁ κύριος πάλιν [ὁ]
 Χριστὸς τὸ πνεῦμα ἐδόξασε, λέγων αὐτὸ πνεῦμα ἀληθείας, Μοντανός
 δὲ ἑαυτὸν δοξάζει μόνον καὶ λέγει εἶναι πατέρα παντοκράτορα καὶ
 τὸ ἐν αὐτῷ ἐνοικῆσαν *, ἵνα πανταχόθεν δειχθῆ οὐκ αὐτὸς ὢν οὐδὲ
 20 ὑπ' ἐκείνου ἀπεσταλμένος οὐδὲ παρ' αὐτοῦ λαμβάνων. »ἐν τῷ γὰρ 7
 κυρίῳ ἠυδόκησε πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος κατοικῆσαι σωματι-
 κῶς« | καὶ »ἀπὸ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ πάντες οἱ προφήται εἰλή- P413
 φασι« κατὰ τὸν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου λόγον. καὶ ὅρα πῶς πάντες οἱ 8
 παλαιοὶ Χριστὸν κατήγγελλον καὶ οἱ μετέπειτα Χριστὸν ἐδόξασαν
 25 καὶ αὐτὸν ὡμολόγησαν, Μοντανός δὲ | εἰσέφρησεν ἑαυτὸν τινὰ λέγων, D439
 ὅπως δειχθῆ ὅτι οὐτε αὐτὸς ἐστὶν οὐτε ἀπ' αὐτοῦ ἀπέσταλται οὐτε
 παρ' αὐτοῦ τι εἶληφεν. | Ö32

3 Joh. 5, 43 — 12 vgl. Joh. 16, 7 — 13 Joh. 16, 14 — 17 vgl. Joh. 16, 13 —
 20 Kol. 2, 9 — 22 Joh. 1, 16

M U

2 οὕτω U 4 μου < M | vor ἄλλος + ἐὰν M 6 τῷ] τὸ U | εἶη]
 ἐστὶ U | [τῷ] * 8 ἀγίας < M | (αὐτὸς) Jül. 11 πλάνης M | (φήσειεν) *
 13 τὰ σημεῖα] lies τὸ σημεῖον? * 14 ἀληθῆ M 15 κύριον] Χριστὸν U |
 οὗτος] αὐτὸς M 16 ὁ¹ u. ² < M | [ὁ] * 17 ἐδόξαζε M 18 λέγει +
 (ἑαυτὸν)? * 19 τὸ < U | ἐνοικῆσαι U | * etwa (πνεῦμα πλάνον εἶναι τὸν
 παράκλητον) * 20 ἐν γὰρ τῷ U 21 εὐδόκησε M 23 ὁρᾶς U 26 οὐτε¹
 < M | αὐτὸς *, vgl. Z. 19] οὗτος M < U 27 τι < U

Εἶτα πάλιν φησὶ τὸ ἐλεεινὸν ἀνθρωπάριον Μοντανὸς ὅτι »οὔτε 9
 ἄγγελος οὔτε πρέσβυς, ἀλλ' ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς πατὴρ ἦλθον«. ταῦτα
 δὲ λέγων φωραθήσεται ἀλλότριος ὢν, Χριστὸν μὴ δοξάζων, ὃν πᾶν
 χάρισμα ἐκκλησιαστικὸν ἐν ἐκκλησίᾳ τῇ ἀγίᾳ δοθὲν ἐν ἀληθείᾳ ἐδό-
 5 ξασεν. εὐρεθήσεται γὰρ ἐκτὸς εἶναι σώματος ἐκκλησίας καὶ κεφαλῆς 10
 τοῦ σύμπαντος καὶ »μὴ κρατῶν τὴν κεφαλὴν, ἐξ ἧσπερ πᾶν τὸ σῶμα
 συναρμολογούμενον αὐξῆι« κατὰ τὸ γεγραμμένον. ὁ γὰρ κύριος ἡμῶν
 Ἰησοῦς Χριστὸς υἱὸν ἑαυτὸν ἔδειξεν, ὄντως ὢν υἱὸς ἐν ἀληθείᾳ,
 Μοντανὸς δ' ἑαυτὸν καὶ πατέρα λέγει.

10 12. Πῶς τοίνυν, ὦ Φρύγες ἡμῖν πάλιν ἐπαναστάντες πολέμιοι 12, 1
 καὶ μεμορφωμένοι εἰς Χριστιανικὴν ἐπίκλησιν, βαρβάρων δὲ ἐπανηρη-
 μένοι μάχην καὶ τῶν Τρώων καὶ Φρυγῶν μιμούμενοι τὸ πολέμιον,
 πῶς πεισθῶμεν ὑμῖν λέγουσι διὰ χαρίσματα ἀφεστάναι τῆς ἐκκλησίας;
 οὐκέτι γὰρ χαρίσματα εἶη τὰ ἀλλότρια χαρισμάτων ὄντα καὶ παρὰ 2
 15 τὸν χαρακτῆρα τὸν ὑπὸ κυρίου ὑπισχνούμενον, ὡς οἱ καθ' ὑμᾶς προ-
 φῆται λέγουσιν. εἰσάγετε δὲ ἡμῖν πάλιν καὶ Μαξίμιλλαν· καὶ γὰρ 3
 καὶ τὰ ὀνόματα ὑμῶν διηλλαγμένα καὶ φοβερώτατα καὶ οὔτε προσ-
 ἦνές τι καὶ γλυκύτατον ἔχοντα, ἀλλὰ ἄγριόν τι καὶ βαρβαρικόν.
 εὐθύς γὰρ αὕτη ἢ Μαξίμιλλα ἢ παρὰ τοῖς τοιούτοις κατὰ Φρύγας 4
 20 οὔτω καλουμένοις — ἀκούσατε, ὦ παῖδες Χριστοῦ, τί λέγει· »ἐμοῦ μὴ
 ἀκούσητε, ἀλλὰ Χριστοῦ ἀκούσατε«. καὶ ἐν οἷς ἔδοξε Χριστὸν δοξά- 5
 ζειν πεπλάνηται. εἰ γὰρ ἦν τοῦ Χριστοῦ, ἔλεγεν ἂν κατὰ τοὺς ἀγίους
 ἀποστόλους ὡς ἕκαστος (αὐτῶν) λέγει, Πέτρος μὲν πρῶτος λέγων
 ὅτι »ἡμεῖς παρ' αὐτοῦ ἠκούσαμεν« καὶ αὐτοῦ τοῦ κυρίου λέγοντος
 25 »ὁ ὑμῶν ἀκούων ἐμοῦ ἀκούει« καὶ τοῦ Παύλου λέγοντος »μιμηταί | D440
 μου γίνεσθε, καθὼς καὶ γὰρ Χριστοῦ«. αὕτη δὲ ἀληθεύει ψευδομένη, 6
 καὶ μὴ βουλομένη. | καλῶς γὰρ λέγει φάσκουσα μὴ αὐτῆς ἀκούειν, P414
 ἀλλὰ Χριστοῦ. πολλάκις γὰρ τὰ ἀκάθαρτα πνεύματα ἀναγκάζεται

1 vgl. Jes. 63, 9; Tertullian adv. Marc. IV 22 bezieht die Stelle auf Christus
 — 6 Col. 2, 19 — 13 vgl. Tertullian adv. Prax. 1 *et nos quidem postea agnitio
 paracliti atque defensio disiunxit a psychicis* — 20 vgl. Luk. 10, 16 — 24 vgl.
 Act. 4, 20 II Petr. 1, 18 — 25 Luk. 10, 16 — I Kor. 11, 1

M U

2 ἀλλὰ U   3 δὲ < M   5 ἐκκλησία M | κεφαλῆ M   8 υἱὸν < U
 9 αὐτὸν M   15 ὑπισχνούμενον *] ὑπισχνούμενα M U; vielleicht noch besser
 ὑπισχνού(μενον γεγενη)μένα *   16 δὲ < U   17 καὶ¹ < M   18 τι¹ < U
 19 αὐτὴ M | κατὰ φρύγα M   20 καλουμένη M   23 (αὐτῶν) *   27 γὰρ *]
 < M δὲ U | μὴ αὐτῆς ἀκούειν < U

ἑαυτὰ καθαιρεῖν. (ὡς) οὐκ ὄντα τῆς ἀληθείας, καὶ ὑποφαίνειν τὸν
 κύριον αὐτῶν, θέλοντα καὶ μὴ θέλοντα, δι' ἀνάγκην· ὡς ἡ παιδίσκη 7
 ἡ ἔχουσα πνεῦμα Πύθωνος ἔλεγεν· οὗτοι οἱ ἄνθρωποι τοῦ θεοῦ
 δοῦλοι τοῦ ὑψίστου εἰσὶν, καὶ τό· τί ἦλθες πρὸ καιροῦ βασανίσει
 5 ἡμᾶς; οἶδαμέν σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ, οὕτως καὶ αὕτη ἀναγκα-
 ζομένη ἔλεγεν αὐτῆς μὴ ἀκούειν ἀλλὰ Χριστοῦ. πῶς οὖν τοῦτο 8
 οἱ παρ' αὐτῆς ἀκηκοότες καὶ αὐτῇ πεπιστευκότες βούλονται αὐτῆς
 ἀκούειν, παρ' αὐτῆς μαθόντες μὴ αὐτῆς ἀκούειν ἀλλὰ κυρίου; καὶ
 γὰρ ἀληθῶς ἐπίγεια φθεγγομένης αὐτῆς, εἰ παρῆν αὐτοῖς σύνεσις,
 10 οὐκ ἔδει αὐτὴν ἀκούεσθαι. καὶ μὴ λέγε ὅτι παρηκολούθει. | οὐ 9 Ö34
 γὰρ παρακολουθοῦντός ἐστιν τὸ διδάσκειν καὶ ἑαυτὸν ἀνατρέπειν.
 εἰ γὰρ ὅλως λέγει· «μὴ ἀκούετε μου», ποῖον ἦν τὸ πνεῦμα τὸ λαλοῦν
 ἐν αὐτῇ; εἰ γὰρ αὐτὴ ἔλεγεν ἢ ἄνθρωπος, ἄρα οὐκ ἦν ἐν πνεύματι 10
 ἁγίῳ. ἢ γὰρ λέγουσα· «μὴ ἀκούετε μου» δῆλον ὅτι τὸ ἀνθρώπινον
 15 ἔλεγε καὶ οὐκ ἦν ἐν πνεύματι ἁγίῳ. εἰ δὲ μὴ οὕσα ἐν πνεύματι
 ἁγίῳ ἄνωθεν, οὕσα δὲ τοῦ ἀνθρώπινου φρονήματος, οὐδὲν ἐγίνωσκε
 καὶ οὐκ ἦν ἄρα προφήτις, μὴ ἔχουσα πνεῦμα ἅγιον, ἀλλὰ ἀνθρώπινῳ
 φρονήματι ἐλάλει καὶ ἐφθέγγετο. εἰ δὲ πνεύματι ἁγίῳ ἐλάλει καὶ 11
 ἐπροφήτευε, ποῖον ἦν ἄρα τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ λέγον· «ἐμοῦ μὴ
 20 ἀκούετε;» καὶ πολλή ἐστι τῆς ἀπάτης ἢ τύφλωσις καὶ μέγας ἐστὶν
 ὁ τοῦ θεοῦ λόγος, ὁ κατὰ πάντα τρόπον ἡμᾶς συνετίζων εἰς τὸ
 εἰδέναι ἡμᾶς ποῖα τὰ ἐκ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου λελαλημένα, πῆ
 μὲν ἐκ προσώπου πατρὸς, πῆ δὲ ἐκ προσώπου τοῦ υἱοῦ, πῆ δὲ ἐκ
 προσώπου τοῦ ἁγίου πνεύματος. καὶ εἰ τὸ ἐν Μαξιμίλλῃ πνεῦμα 12
 25 (πνεῦμα) ἅγιον ἦν, οὐκ ἀπηγόρευε τὰ ἴδια ῥήματα· «ἐν γὰρ ἐστὶ τὸ
 ἅγιον πνεῦμα, τὸ | διαιροῦν ἐκάστῳ ὡς βούλεται». εἰ δὲ ἔχει ἐξουσίαν 13 D441
 διαιρεῖν ὡς βούλεται, λέγεται δὲ πνεῦμα γνώσεως καὶ πνεῦμα εὐσε-
 βείας καὶ λέγεται πνεῦμα Χριστοῦ [εἶναι] καὶ πνεῦμα πατρὸς, τὸ ἐκ

2 vgl. S. 237, 12 — 3 Act. 16, 16f — 4 Matth. 8, 29 — 25 I Kor. 12, 11 —
 27 Jes. 11, 2 — 28 Röm. 8, 9 — Joh. 15, 26

M U

1 (ὡς) *   4 δοῦλοι < M   5 οὕτως *] ὡς M U   7 αὐτῆς² + οὐκ M
 8 παρ' αὐτῆς μαθόντες—ἀκούειν² < M   9 ἐπίγεια < M | αὐτοῖς] αὐτῆς M
 13 γὰρ] < M | ἢ Pet.] ἢ M U   14 ὅτι < M   15f εἰ δὲ—ἁγίῳ < M
 15 εἰ *] ἢ U   16 φρονήματος + (ἐλάλει)? *   17 μὴ ἔχουσα < M   19 ἐπροε-
 φήτευεν M | ποῖον ἄρα ἦν U   20 πολλῆς M   21 ἡμᾶς < U   23 τοῦ < U
 24 τοῦ < U   25 (πνεῦμα) *   25f τὸ ἅγιον] τὸ αὐτὸ ἅγιον U   26f εἰ δὲ
 ἔχει—ὡς βούλεται < U   27 γνώσεως καὶ πνεῦμα < U   28 καὶ λέγεται]
 λέγεται δὲ M | εἶναι νοτ πνεῦμα Χριστοῦ U | [εἶναι] *   28f πατρὸς τὸ ἐκ
 τοῦ πατρὸς] παρὰ πατρὸς U

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

κόσμον οὐδὲ μετὰ ἀνάγκης ὑπὸ πατρὸς ἀπεστάλη, ἀλλὰ ἅμα σὺν
πατρὶ ἔχων τὸ θέλειν καὶ σὺν ἁγίῳ πνεύματι τὸ παρέχειν· καὶ ὡς 4
αὐτὸς ἅμα σὺν πατρὶ τὸ θέλειν ἔχει καὶ τὸ οὐχὶ μετὰ ἀνάγκης καὶ
τὴν χάριν πᾶσι διδόναι, ἀλλὰ δι' ὑπερβολὴν φιλαν|θρωπίας, οὕτω Ö36
5 καὶ οὗς ἐκάλεσε μετὰ προαιρέσεως κέκληκεν, οὐκ ἀνάγκην ἐπιβάλλον,
οὐ κλοιὸν ἐπιτιθέμενος. φάσκει γὰρ ὅτι »οἱ διψῶντες ἔλθατε πρὸς 5
με· καὶ πάλιν »εἴ τις θέλει ἔρχεσθαι πρὸς με, ἀρνη|σάσθω ἑαυτὸν D412
καὶ ἀκολουθείτω μοι· καὶ διὰ Ἡσαΐου τὸ αὐτὸ φθεγγόμενος ἔλεγεν
»ἐὰν θέλητε καὶ εἰσακούσητέ μου· καὶ ὕστερον, ἵνα δείξη ὁ προφή-
10 τῆς [ὅτι] τίς ἐστὶν ὁ λέγων, ἔφη »τὸ γὰρ στόμα κυρίου ἐλάλησε
ταῦτα· καὶ ὁρᾷς κατὰ πάντα τρόπον τὴν πρὸς τὸ θεῖον γράμμα 6
τούτων διαφωνίαν καὶ τὴν ἀλλοίαν ὑπόνοιάν τε καὶ ὑπόληψιν παρὰ
τὴν τοῦ θεοῦ πίστιν καὶ ἀκολουθίαν; καὶ γὰρ καὶ Μαξιμίλλα τοὺς 7
θέλοντας καὶ μὴ θέλοντας ἔλεγεν ἀναγκάζειν, ὡς καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ
15 ῥητοῦ ψεύσεται ἡ τοιαύτη. οὕτε γὰρ θέλοντας ἐδίδαξε γινῶσιν θεοῦ
ἢ οὐκ ἦδει οὐδὲ τοὺς μὴ θέλοντας ἠνάγκασεν. αὐτίκα <γοῦν> οὐ 8
πάντες οἱ ἐν τῷ κόσμῳ οἶδασι τί ἐστὶν ὄνομα Μαξιμίλλης οὐδὲ τῶν
αὐτῆς λόγων τὸ παράφθεγμα. καὶ κατὰ πάντα τρόπον διέπεσεν ἡ
τούτων πεπλανημένη ἐπίνοια, οὐκ οὕσα τῆς τοῦ θεοῦ ἀληθείας. | P416
20 14. Τιμῶσι δὲ οἱ τοιοῦτοι καὶ τόπον τινὰ ἔρημον ἐν τῇ Φρυγίᾳ, 14. 1

6 Joh. 7, 37 — 7 Matth. 16, 24 — 9 Jes. 1, 19 — 10 Jes. 58, 14 — 20 vgl.
unten haer. 49, 1, 3; dazu Apollonius bei Eusebius h. e. V 18, 2; S. 472, 20 Schwartz ὁ
Πέπουζαν καὶ Τύμιον Ἱερουσαλήμ ὀνομάσας· πόλεις δ' εἰσὶν αὗται μικραὶ τῆς Φρυγίας
ebda 18, 13; S. 478, 11 ἐν Πεπούζοις προφητεύειν δὴ προσποιουμένης τῆς Μαξιμίλλης
Cyrillus Hieros. cat. 16, 8; Migne 33, 929 A Πέπουζαν μικρότατον κωμύδιον ἐν τῇ
Φρυγίᾳ καταλαβὼν καὶ ψευδῶς Ἱερουσαλήμ ὀνομάσας τοῦτο Filastrius haer. 49, 4;
S. 26, 13 ff *Pepuzam villam suam, quae sic dicitur in Frigia, Hierusalem appellant,
ubi Maximilla et Priscilla et ipse Montanus vitae tempus vanum et infructuosum
habuisse dinoscuntur*; dazu Tertullian adv. Marc. III 24 *nam et confitemur in
terra nobis regnum repromissum, sed ante caelum sed alio statu, utpote post
resurrectionem in mille annos in civitate divini operis Hierusalem caelo delata . . .
constat enim ethnicis quoque testibus in Iudaea per dies quadraginta matutinis
momentis civitatem de caelo pependisse*

M U

1 ἀπὸ M 2f ὡς αὐτὸς *] ὡσαύτως U αὐτὸς (< ὡς) M 3 πατρὶ + <καὶ
πνεύματι>? * | τοῦ θέλειν M 3f καὶ τὴν] ταύτην τὴν U; [καὶ]? * 5 ἐπι-
βάλλον] ἐπικαλῶν U 9 θέλετε M | ἀκούσετε M 10 [ὅτι] * 13 καὶ³
< M 13f τοὺς θέλοντας καὶ μὴ θέλοντας] vgl. zu S. 237, 12 15 ψεύσεται M
16 <γοῦν> * 17 οἱ < M

Πέπουζάν ποτε καλουμένην πόλιν, νῦν δὲ ἠδαφισμένην, καί φασιν ἐκεῖσε κατιέναι τὴν ἄνωθεν Ἱερουσαλήμ. ὅθεν ἐκεῖ ἀπερχόμενοι 2 μυστήριά τινα ἐπιτελοῦσιν ἐν τῷ τόπῳ καὶ ἀγιάζουσιν (ἐαυτούς), ὡς ὑπολαμβάνουσιν. ἔστι γὰρ καὶ τὸ γένος ἐν τῇ Καππαδοκίᾳ καὶ Γα- 5 λατίᾳ καὶ ἐν τῇ προειρημένῃ Φρυγίᾳ, ὅθεν κατὰ Φρύγας ἢ αἴρεσις καλεῖται· ἀλλὰ καὶ ἐν Κιλικίᾳ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ πλεῖστον.

Ἴνα δὲ μηδὲν καταλείψωμεν τῶν πρὸς ὄνομα ἐκάστης αἱρέσεως 3 ὑφ' ἡμῶν προδηλωμένης, καὶ περὶ τοῦ Τασκοδρουγιτῶν ὀνόματος αὐθις ἐροῦμεν· ἔστι γὰρ τὸ ὄνομα τοῦτο ἢ ἐν αὐτῇ ταύτῃ ἢ ἐν τῇ 10 μετ' αὐτὴν τῶν Κυντιλλιανῶν καλουμένη· ἀπ' αὐτῶν γὰρ τούτων ὀρμᾶται καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα. καλοῦνται δὲ διὰ τοιαύτην αἰτίαν 4 Τασκοδρουγίται· τασκὸς παρ' αὐτοῖς πάσσαλος καλεῖται, δροῦγγος δὲ μυκτῆρ εἴτ' οὖν ῥύγγος καλεῖται, καὶ ἀπὸ τοῦ τιθέναι ἐαυτῶν τὸν δάκτυλον τὸν λεγόμενον λιχανὸν ἐπὶ τὸν μυκτῆρα ἐν τῷ εὐχεσθαι, D443 15 δῆθεν κατηφείας χάριν καὶ ἐθελοδικαιοσύνης, ἐκλήθησαν ὑπὸ τινῶν Τασκοδρουγίται τουτέστιν πασσαλορυγίται. ἐν ταύτῃ δὲ τῇ αἱρέσει 5 ἢ ἐν τῇ συζύγῳ αὐτῆς τῇ τῶν Κυντιλλιανῶν εἴτ' οὖν Πρισκιλλια-

1 das νῦν δὲ ἠδαφισμένην ist trotz Philostorgius IV 8; S. 62, 21 Bidez sachlich nicht zu beanstanden. Beachte die vorbeugende Bemerkung S. 211, 15 ἔστιν δὲ καὶ ἄλλη Πέπουζα — 2f über eine montanistische Sonderfeier vgl. Tertullian de ieiunio 13 *si et ista sollemnia quibus tunc praesens patrocinator est sermo, nos quoque in diversis provinciis fungimur in spiritu invicem repraesentati, lex est sacramenti*, auch Filastrius haer. 49, 5; S. 26, 17 *dicunt . . . eos de infantis sanguine in pascha miscere in suum sacrificium suisque ita ubique emittere perniciosus et falsis satellitibus*. — Pepuza ist wohl auch der Ort, wo die Gebeine des Montanus und seiner Genossinnen bis 550 verehrt wurden, vgl. Johannes von Ephesus (*Revue de l'orient chrétien* II 489); jedenfalls war Pepuza der Mittelpunkt der montanistischen Hierarchie, vgl. Hieronymus ep. 41, 3, 2; S. 313, 18 Hilberg *habent enim primos de Pepusa Phrygiae patriarchas* — 11ff bei Filastrius *Ascodrugitae* (ebenso cod. Theod. XVI 5, 65; dagegen 5, 10 *Tascodrogitae*), dazu die Erklärung haer. 75; S. 38, 21ff Marx *alii sunt iterum Ascodrugitae in Galatia qui utrem inflantes ponunt et cooperiunt in sua ecclesia et circumeunt eum insanientes potius et bacchantes sicut illi pagani Liberipatriani, insanis mentibus more gentilium furentes*, davon unterschieden die *Passalorinchitae* haer. 76; S. 39, 17ff Marx *qui digitum imponentes in nares et ora sua et labia quasi silentium semper exercent*

M U

2 ἄνω M   3 (ἐαυτούς) *   8 προδηλωμένης + (συντεινόντων)? *
10 Κυντιλλιανῶν M   16 πασσαλορυγίται M   17 αὐτῆς] ταύτης U | τῆ²
Klosterm.] τῆς M U | Κυντιλλιανῶν M

νῶν καὶ Πεπουζιανῶν καλουμένη, δεινὸν τι καὶ ἀθέμιτον ἔργον φασὶ γίνεσθαι. παῖδα γὰρ κομιδῇ νήπιον ὄντα κατὰ ἑορτὴν τινα δι' ὅλου 6 τοῦ σώματος κατακεντῶντες χαλκαῖς ῥαφίσι τὸ αἷμα αὐτοῦ προσπορίζονται ἑαυτοῖς, εἰς ἐπιτήδευσιν δῆθεν θυσίας.

5 15. Ἄρχει δὲ ἡμῖν ἅ καὶ περὶ ταύτης εἰρήκαμεν, ὧ ἐπιπόθητοι. 15, 1 ἐπηγγειλάμεθα γὰρ ἀπὸ ἐκάστης ἧς ἴσμεν αἰρέσεως μὴ φθονῆσαι, ἀλλὰ | ὑποφῆναι ἅ τε δι' ἀκοῆς ἅ τε διὰ συγγραμμάτων, ἅ τε δι' 638 ἑγγράφων καὶ ἅ τε ὑπὸ τινῶν ἀληθῶς πιστωσαμένων τὴν ἡμῶν ἔννοιαν κατειλήφαμεν, ἵνα μηδὲν τι περιττὸν ὧν γε ἔγνωμεν ποιησά- 2 10 μενοι <μὴ> ὑπὸ συνείδησιν δόξωμεν εἶναι μὴ ὀρθὰ καὶ αὐτοὶ ἐφευρίσκοντες κατὰ ἀνθρώπων λέγειν, ἀλλὰ ὑποπίπτοντες πάθει ὧ καὶ αὐτοὶ ὑπέπεσαν, ἀλήθειαν μὴ λέγοντες, ἀλλὰ κηρύττοντες ἅ μὴ ἑώρακασιν οὐδὲ ἤκουσαν οὐδὲ παρὰ τῆς ἀληθοῦς διδασκαλίας τοῦ ἁγίου πνεύματος παρελήφασιν. ἀκριβῶς δὲ πάντα ὡς ἔφην διεξερχό- 3 15 μενοι περὶ ἐκάστης αἰρέσεως, τὰ μὲν δεινὰ ἀποκαλύπτοντες εἰς διόρθωσιν τῶν παρεντυγχανόντων καὶ διὰ τῆς ἀνατροπῆς τῆς ἀπὸ θείων λόγων καὶ ἐξ ὀρθῶν λογισμῶν ποιούμενοι ἰατικὸν ὡς εἰπεῖν φάρμακον, κατὰ διττοὺς τρόπους κατασκευάζοντες <αὐτὸ> ἐν κυρίῳ, τοῖς 4 μὲν διερχομένοις εἰς τὸ ἀνασφῆλαι τῆς νόσου καὶ τῆς τοσαύτης 20 ἀλγηδόνης, τοῖς δὲ μηδὲ παρεμπεσοῦσί ποτε <εἰς> προκαταληπτικὸν

2 vgl. Filastrius zu S. 239, 2 Cyrillus Hieros. cat. 16, 18; Migne 33, 929A ἀθλιώτατα παιδιά γυναικῶν μικρὰ σφάττων καὶ κατακόπτων εἰς ἀθέμιτον βρωσιν προφάσει τῶν καλουμένων παρ' αὐτοῖς μυστηρίων Hieronymus ep. 41, 4, 1; S. 314, 6ff Hilberg *praetermitto scelerata mysteria quae dicuntur de lactante puero et de victuro martyre confarrata* Theodoret haeret. fab. III 2 περὶ δὲ τῶν μυστηρίων τινὲς μὲν θουλλοῦσί τινα, ἐξεῖνοι δὲ οὐ συνομολογοῦσιν, ἀλλὰ σκωφαντίαν τὴν κατηγορίαν καλοῦσι und Prædestinatus c. 26 *cetera quae dicuntur quasi incerta praetereo, de infantis sanguine eos accipere . . . Tertullianus . . . asserens falsa esse de sanguine infantis*; dazu haer. 26, 5, 4ff; I 2S2, 2ff — 6ff vgl. Panarion prooem. II 4; I 170, 12ff

M U

1 καὶ Πεπουζιανῶν < M 2 ὄντα < U 3 ῥαφίσι χαλκαῖς U 5 ταύτης] αὐτῆς M 6 ἧς ἴσμεν] τῆς μὲν U | φθονέσαι U 7 ἅ τε¹] εἴτε U | ἅ τε διὰ συγγραμμάτων < U | δι²] ὑπὸ U 9 τι < M | γε Öh.] τε M U 9f ποιησάμενος M 10 <μὴ> * 11 κατὰ] καὶ τὰ M | ὧ] ὡς M 13 ἀληθοῦς *] ἀληθῶς M U 14f διεξερχόμενος M 15 τὸ μὲν δεινὸν U 16 τῆς²] τῶν M 18 <αὐτὸ> * 19 ἀνασφῆλαι U 20 τοῖς δέ] τοῖς δὲ M | μηδὲ παρεμπεσοῦσί ποτε] μήποτε παρεμπεσοῦσι M | <εἰς> *

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

τῇ Πεπούζῃ ἢ Κύντιλλαν ἢ Πρίσκιλλαν (οὐκ ἔχω <γὰρ> ἀκριβῶς λέγειν), | μίαν δὲ ἐξ αὐτῶν ὡς προεῖπον ἐν τῇ Πεπούζῃ κεκαθευθε- P418
 κέναι καὶ τὸν Χριστὸν πρὸς αὐτὴν ἐληλυθέναι συνυπνωκέναι τε αὐτῇ
 τούτῳ τῷ τρόπῳ, ὡς ἐκείνη ἀπατω|μένη ἔλεγεν· »ἐν ἰδέα, φησί, 3 D445
 5 γυναικός, ἐσχηματισμένος ἐν στολῇ λαμπρᾷ ἦλθε πρὸς με Χριστὸς
 καὶ ἐνέβαλεν ἐν ἐμοὶ τὴν σοφίαν καὶ ἀπεκάλυψέ μοι τουτονὶ τὸν
 τρόπον εἶναι ἅγιον καὶ ὡς τὴν Ἱερουσαλήμ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατιέ-
 ναι«. διό φασὶ καὶ ἄχρι τῆς δεῦρο μυεῖσθαι τινὰς οὕτω γυναῖκας 4
 ἐκεῖσε ἐν τῷ τρόπῳ καὶ ἄνδρας, πρὸς τὸ ἐπιμεινάσας αὐτὰς ἢ αὐτοὺς.
 10 τὸν Χριστὸν θεωρῆσαι. γυναῖκες γοῦν παρ' αὐτοῖς καλοῦνται προ- 5
 φήτιδες. οὐ πάνυ δὲ σαφῶς οἶδα εἰ παρ' αὐτοῖς ἢ παρὰ τοῖς κατὰ
 Φρύγας· ὁμοῦ γὰρ εἰσι καὶ τὸ αὐτὸ φρόνημα κέκτηνται.

2. Κέχρηται δὲ οὗτοι παλαιᾷ καὶ καινῇ διαθήκῃ καὶ ἀνάστασιν 2, 1
 νεκρῶν ὁμοίως φάσκουσι. Κύντιλλαν δὲ ἔχουσιν ἀρχηγὸν ἅμα Πρίσ-
 15 κίλλῃ, τῇ καὶ παρὰ τοῖς κατὰ Φρύγας. φέρουσι δὲ μαρτυρίας 2
 πολλὰς ματαίας, χάριν διδόντες τῇ Εὐᾶ, ὅτι πρώτη βέβρωκεν ἀπὸ
 τοῦ ξύλου τῆς φρονήσεως· καὶ τὴν ἀδελφὴν τοῦ Μωυσέως προφήτιδα

4 ἐν ἰδέα γυναικός] Christus also wohl an Stelle einer früher dort ver-
 ehrten Göttin; doch beachte Irenaeus adv. haer. I 14, 1; I 128 Harvey αὐτὴν τὴν
 πανυπερτάτην ἀπὸ τῶν ἀοράτων καὶ ἀκατονομάστων τῶν Τετράδα κατελη-
 λυθέναι σήματι γυναικείῳ πρὸς αὐτόν· ἐπειδὴ, φησὶν, τὸ ἄρρεν αὐτῆς ὁ κόσμος
 φέρειν οὐκ ἠδύνατο — 6f vgl. zu haer. 48, 14, 1; S. 238, 20ff — 8 vgl. Rohde,
 Psyche I⁵ 120ff L. Deubner de incubatione S. 6ff 56ff — 10ff über Prauen im
 Gottesdienst der Montanisten vgl. das gallische Bischofsschreiben ZKG XVI 665
*missas ibidem adhibitis mulieribus in sacrificio divino quas conhospitas nominastis,
 facere praesumatis, sic ut erogantibus vobis eucharistias illae vobis positis calices
 teneant et sanguinem Christi populo administrare praesumant . . . secta . . . quam
 patres orientales pepodianam vocant . . . mulieres sibi in sacrificio divino socias
 habere*; beachte auch Firmilian bei Cyprian ep. 75, 10; II 817, 28ff Hartel —
 15ff vgl. Didymus de trin. III 41, 2; Migne 39, 984Cff — 16 vgl. Gen. 3, 6; zur
 Sache vgl. haer. 26, 2, 6; I 277, 17ff — 17 vgl. Num. 12, 2

M U

1 Κύντιλλαν M | <γὰρ> * 2 εἶπον M 3 πρὸς αὐτὴν ἐληλυθέναι]
 προσεληλυθέναι M 4 τρόπῳ] προσώπῳ M | ἐν ἰδέα] εἰδέα (< ἐν) M 6f του-
 τονὶ τὸν τρόπον εἶναι] τουτονὶ εἰπὼν M 8 φησί U | μυοῦσθαι MU 10 Χρι-
 στὸν] χρόνον M | γοῦν] οὖν U | παρ' αὐτοὺς M 11 εἰ *] ἢ MU 11f κατὰ
 Φρύγα M 12 τὸ αὐτὸ] αὐτὸ τὸ U 13 καινῇ] νέα U 15 κατὰ Φρύγα M
 16 διδοῦντες M 17 Μωυσέως + ὡς U

λέγουσιν, εἰς μαρτυρίαν τῶν παρ' αὐτοῖς καθισταμένων γυναικῶν ἐν κλήρῳ· ἀλλὰ καί, φησί, τέσσαρες θυγατέρες ἦσαν τῷ Φιλίππῳ προφητεύουσαι. πολλάκις δὲ ἐν τῇ αὐτῶν ἐκκλησίᾳ εἰσέρχονται λαμ- 3
παδηφοροῦσαι ἑπτὰ τινες παρθένοι, λευχείμονες δῆθεν ἐρχόμεναι, ἵνα 5
προφητεύσωσι τῷ λαῷ. αἱ δὲ τρόπον τινὰ ἐνδεικνύμεναι ἐνθου- 4
σιασμοῦ τοῖς παροῦσι λαοῖς ἀπάτην ἐργάζονται κλαίειν τε ποιοῦσιν πάντας ὡς εἰς οἶκτον μετανοίας ἄγουσαι, δάκρυα χεόμεναι καὶ σχήματι τινι ἐποδυρόμεναι τὸν τῶν ἀνθρώπων βίον. ἐπίσκοποί τε 5
παρ' αὐτοῖς γυναῖκες καὶ πρεσβύτεροι γυναῖκες καὶ τὰ ἄλλα· ὧν μηδὲν 10
διαφέρειν φασίν »ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε ἄρσεν οὔτε θῆλυ«. ταῦτά ἐστιν ἃ κατειλήφαμεν. Ἀρτοτυρίτας δὲ αὐτοὺς καλοῦσιν ἀπὸ 6
τοῦ ἐν τοῖς αὐτῶν μυστηρίοις ἐπιτιθέντας ἄρτον καὶ τυρὸν [καὶ] οὕτως ποιεῖν τὰ αὐτῶν μυστήρια. | | D 446 Ö 42

3. Πᾶσα δὲ ἀνθρώπων χλεύη ἐν τῷ ἀποστῆναι <καθέστηκεν> 3, 1
15 ἀπὸ τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ εἰς ἀμηχανίαν τρέπεσθαι καὶ εἰς δια-
φορὰς ἐνθουσιασμῶν τε καὶ ὀργίων. ἐκβακχεύομεναι γὰρ αἱ διάνοιαι | P 419
αἰεὶ τοὺς μὴ κατέχοντας τὴν ἀγκυραν τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ἐπιδιδόντας ἑαυτοὺς τῷ * φέρουσι κατὰ πᾶσαν ὀτιοῦν αἰτίαν. κἂν τε γὰρ γυ- 2
ναῖκες παρ' αὐτοῖς εἰς ἐπίσκοπὴν καὶ πρεσβυτέριον καθίστανται διὰ

2 vgl. Act. 21, 9 u. Proclus bei Eusebius h. e. III 17, 4; S. 266, 3 Schwartz; dazu den Anonymus V 17, 3; S. 470, 15 Schwartz Origenes bei Cramer Cat. in I. ad Corinth. S. 279 ταύτης δὲ τῆς ἐντολῆς οὐκ ἦσαν οἱ τῶν γυναικῶν μαθηταὶ οἱ μαθητευθέντες Πρισκίλλη καὶ Μαξιμίλλη . . . τέσσαρες, φασί, θυγατέρες ἦσαν Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ καὶ προεφήτενον· εἰ δὲ προεφήτενον, τί ἄτοπὸν ἐστι καὶ τὰς ἡμετέρας, ὡς φασιν ἐκεῖνοι, προφήτιδας προφητεύειν (aus Origenes schöpft Didymus de trin. III 41, 3; Migne 39, 988C u. der dial. orth. et Mont. Picker ZKG XXVI 456, 24ff) — 3 zur Bußpredigt im Kreis der montanistischen Gemeinde vgl. den Anonymus bei Eusebius V 18, 9; S. 464, 5ff Schwartz τοῦ πνεύματος . . . ἔσθ' ὅπη δὲ καὶ κατακρίνοντος στοχαστικῶς ἀξιοπίστως αὐτοὺς ἀντικρυς, ἵνα καὶ ἐλεγκτικὸν εἶναι δοκῇ — 10 Gal. 3, 28 — 12 vgl. Filastrius haer. 74; S. 38, 18 Marx u. Acta Perp. et Pelic. 4 de caseo quod mulgebat dedit mihi quasi buccellam; et ego accepi iunctis manibus et manducavi, et universi circumstantes dixerunt Amen

M U

2 καὶ < U 3 ἐαυτῶν U 7 πάντας < U | εἰς < U 9 ὧν *] ὡς
MU 10 φασίν *] φησίν MU, φύσιν Pet. 12 [καὶ] Öh. 14 <καθέστηκεν> *
15f διαφορὰν U 16 ὀργίων] ἐνεργειῶν U | ἐκβακχευομένων M 18 αὐτοὺς |
* etwa <ιδίῳ λογισμῷ> * | φέρουσι *] φέροντι MU | τε] γε M

τὴν Εὐάν, ἀκούσωσι τοῦ κυρίου λέγοντος »πρὸς τὸν ἄνδρα σου ἢ ἀποτροφή σου καὶ αὐτός σου κυριεύσει«. λέληθε δὲ αὐτοὺς καὶ ὁ 3 ἀποστολικὸς λόγος ὅτι »γυναικὶ οὐκ ἐπιτρέπω λαλεῖν οὔτε ἀνθεντεῖν ἀνδρός« καὶ πάλιν »οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικός. ἀλλὰ γυνὴ ἐξ 5 ἀνδρός« καὶ »ὁ Ἀδάμ οὐκ ἠπάτηται, ἀλλ' ἡ Εὐά πρώτη ἀπατηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγονεν«. καὶ ὦ τῆς πολυφόρου πλάνης τοῦ κόσμου τούτου.

διὸ ὡς νοδόν τι καὶ ἀφροσύνης ἔμπλεον ἄσκαλαβώτου δίκην * 4 ταύτην παρελθὼν ἐπὶ τὰς ἐξῆς βαδιοῦμαι, ὦ ἀγαπητοί, θεὸν ἐπι- 10 καλούμενος εἰς βοήθειαν τῆς ἡμετέρας ταπεινότητος καὶ εἰς πλήρωσιν τῆς ἡμῶν ἐπαγγελίας.

Κατὰ Τεσσαρεσκαίδεκατιτῶν $\bar{\lambda}$, τῆς δὲ ἀκολουθίας $\bar{\nu}$.

1. Ἀπὸ τούτων τῶν δύο αἵρέσεων τῶν ὁμοῦ ἀλλήλαις μιχθει- 1, 1 σῶν, κατὰ Φρύγας τε καὶ Κυϊντιλλιανῶν ἦτοι Πρισκιλλιανῶν, ἀνέκυψε 15 πάλιν τῷ κόσμῳ ἑτέρα αἵρεσις Τεσσαρεσκαίδεκατιτῶν οὕτως καλου- μένη. καὶ οὗτοι μὲν πάντα ἔχουσιν ὡς ἡ ἐκκλησία, σφάλλονται δὲ 2 ἀπὸ πάντων διὰ τὸ μὴ τῇ ἀκολουθίᾳ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ θεσμοῦ προσανέχειν, Ἰουδαϊκοῖς ἔτι μύθοις | προσανέχοντες. καὶ οὐδὲ τὰ ἴσα D447 αὐτοῖς δογματίζουσιν· οὐ γὰρ ἅ λέγουσιν οἶδασιν οὔτε περὶ τίνων 20 διαβεβαιοῦνται«. ἅπαξ γὰρ τοῦ ἔτους μίαν ἡμέραν τὸ Πάσχα οἱ 3 τοιοῦτοι φιλονείκως ἄγουσι, καίτοι γε περὶ πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος καλῶς καὶ ἴσως <ἡμῖν> ἔχοντες, προφήτας τε δεχόμενοι

1 Gen. 3, 16 — 3 I Tim. 2, 12 — 4 I Kor. 11, 8 — 5 I Tim. 2, 14 — 13 ff vgl. mit der Darstellung des Eriph. insbes. Eusebius h. e. V 23f; S. 488, 7ff Schwartz Hippolyt refut. VIII 18; S. 237, 15ff Wendland Ps. Tertullian adv. omn. haer. 8 Filastrius haer. 58 Theodoret haeret. fab. III 4; außerdem unten Panarion haer. 70, 9ff — 19 I Tim. 1, 7 — 20 u. S. 245, 5f vgl. Irenaeus bei Eusebius V 24, 12; S. 494, 16 Schwartz οἱ μὲν γὰρ οἴονται μίαν ἡμέραν δεῖν αὐτοὺς νηστεύειν — 21 ff vgl. Hippolyt refut. VIII 18, 2; S. 238, 1ff Wendland ἐν δὲ τοῖς ἑτέροις οὗτοι συμφωνοῦσι πρὸς πάντα τὰ τῇ ἐκκλησίᾳ ὑπὸ τῶν ἀποστόλων παραδεδομένα

M U

1 ἀκούσουσι U 2 κυριείση M 4 ἀνὴρ] ὁ ἄνθρωπος M | vor γυνὴ + ἡ M 5 ἡ < M 8 τινα | ἔμπλεων U | * <ἔρπετόν καταθλάσαν- 12 $\bar{\lambda}$] $\bar{\kappa}\theta$ M | τῆς δὲ ἀκολουθίας] ἢ καὶ MU 14 κατὰ Φρύγα M | 15 οὕτω M 17 τῆ¹ < M 19 αὐτοῖς? * 20 τὸ] τοῦ U 22 <ἡμῖν> * | τε] δὲ U

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ὀκτὼ καλανδῶν Ἀπριλλίων ἄγουσι. καὶ ἐν αὐτοῖς δὲ στάσις οὐχ ἢ 7
 τυχοῦσα, τῶν μὲν λεγόντων τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ τῆς σελήνης, τῶν
 δὲ πρὸ ὀκτὼ καλανδῶν Ἀπριλλίων. ἔτι δὲ εὔραμεν ἀντίγραφα 8
 Ἰακτων Πιλάτου. ἐν οἷς σημαίνει πρὸ δεκαπέντε καλανδῶν Ἀπριλλίων
 5 τὸ πάθος γεγενῆσθαι· τάληθῆ δέ, ὡς ἐκ πολλῆς ἀκριβείας ἔγνωμεν,
 ἐν τῇ πρὸ δεκατριῶν καλανδῶν Ἀπριλλίων τὸν σωτῆρα πεπονθέναι
 κατειλήφραμεν· τινὲς δὲ τῇ πρὸ δέκα καλανδῶν Ἀπριλλίων λέγουσιν.

ἔξέπεσον δὲ καὶ οὗτοι τοῦ προκειμένου. δέδια δὲ καὶ περὶ τούτων 9
 ἐπὶ πλεῖστον μηκῦναι τὸν λόγον· πολλὰ γὰρ ἔχομεν λέγειν.

10 2. Πληρώσας γὰρ ὁ νομοθέτης τὸν πάντα νόμον | Μουσῆς, ἐκ 2, 1
 θεοῦ λαβὼν τὸ πρόσταγμα ἐν τῇ ἐσχάτῃ βίβλῳ τουτέστιν Δευτερο- D448
 νομίῳ τίθησι πάσας τὰς κατάρτας, οὐ μόνον περὶ Πάσχων ἀλλὰ καὶ
 περὶ περιτομῆς καὶ περὶ δεκατώσεως καὶ προσφορῶν· ὥστε οὖν εἰ 2
 μίαν κατάρταν πεφεύγασιν, εἰς πολλὰς ἑαυτοὺς ἐνέπειραν· εὐρεθήσου-
 15 ται γὰρ ἐπικατάρτατοι μὴ περιτεμνόμενοι, ἐπικατάρτατοι μὴ ἀποδεκα-
 τοῦντες καὶ ἐπικατάρτατοι γίνονται μὴ εἰς Ἱερουσαλήμ προσφέροντες.
 καὶ ὃ τῶν ἀνθρώπων τῶν εἰς πολλὰς ἑαυτοὺς ἐρεσχελίας ἐμβαλ- 3

diem paschae celebraverimus, in quo diae facta resurrectio Christi traditur u.
 Sozomenus h. e. VII 18; Migne 67, 1472Bff Μοντανισταὶ δέ, οὓς Πεπουζίτας καὶ
 Φρύγας ὀνομάζουσιν . . . φασὶ . . . χρῆναι μόνοις τοῖς ἡλιακοῖς ἔπεσθαι κύκλοις τοὺς
 ὀρθῶς ταῦτα κανονίζοντας . . . ἀπὸ γὰρ τῆς πρὸ ἐννέα καλανδῶν Ἀπριλλίων ὡς
 ἀρχῆς οὔσης κτίσεως ἡλίου καὶ πρώτου μηνὸς ἀναλογίζονται τὴν εἰρημένην ταῖς
 ἱεραῖς γραφαῖς τεσσαρεσκαίδεκαταίαν. καὶ ταύτην εἶναι λέγουσι τὴν πρὸ ὀκτὼ
 εἰδῶν Ἀπριλλίων, καθ' ἣν αἰεὶ τὸ πάσχα ἄγουσιν (andere Angabe = 6. April bei
 Ps. Chrysostomus hom. in pascha Migne 59, 747)

4 der 18. März gilt bei Hippolyt als Ostergrenze; es ist der julianische Tag
 des Eintritts der Sonne in den Widder, vgl. Ideler, Handbuch II 218 E. Schwartz,
 Ostertafeln S. 30 — 5 vgl. unten haer. 51, 23, 5 u. 26, 1; der dann für die Auf-
 erstehung sich ergebende 22. März ist der Tag der Frühlingstag· u. -nachtgleiche
 nach Anatolius (u. Ptolemäus), vgl. E. Schwartz, Ostertafeln S. 15f — 7 23. März
 vgl. Consularia Constant. MG auct. antiqu. IX 220 Chron. pasch. p. 218 Lactan-
 tius div. inst. IV 10, 8; I 304, 9 Brandt — 10ff vgl. Hippolyt refut. VIII 18, 2;
 S. 237, 22ff Weudland οἱ μιᾶ ταύτη προσέχοντες ἐντολῇ οὐκ ἀφορῶσιν εἰς τὸ
 εἰρημένον ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου, ὅτι διαμαρτύρομαι παντὶ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφει-
 λέτης ἐστὶ τοῦ πάντα τὸν νόμον ποιῆσαι — 11 vgl. Deut. 27, 14ff

M U

3 δὲ¹ u. ² < M | εὔρομεν M 4 Ἰακτων] ἐκ τῶν U 11 πρόσταγμα]
 πράγμα U 11f Δευτερονομίου(!) τουτέστιν U 15 περιτεμνημένοι M 17 vor
 ἀνθρώπων + πολλῶν U

λόντων· ἀληθῶς γὰρ ἔστιν εἰπεῖν ἐκεῖνο τὸ ῥῆμα τὸ συνετὸν τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ, τὸ ἐκ πνεύματος ἁγίου ἡμῖν διεσταλμένον ὅτι »τοῦτο ἔγνω ὁ Ἐκκλησιαστής, ὅτι ὁ θεὸς συνετὸν ἄνθρωπον ἐποίησεν εὐθῆ, αὐτοὶ δὲ ἐζήτησαν αὐτοῖς πολλὰς ὁδοὺς«.

5 πόθεν γὰρ οὐ διαπίπτει τούτων ἢ διάνοια; πρῶτον γὰρ εἰ τῆ 4
 τεσσαρεσκαίδεκάτῃ τὸ Πάσχα ἄγουσι, χρεῖαν ἔχουσι τὸ πρόβατον
 λαβεῖν ἀπὸ δεκάτης καὶ τηρεῖν αὐτὸ ἕως τεσσαρεσκαίδεκάτης, καὶ
 οὐκέτι μία ἡμέρα ἔσται τῆς νηστείας ἀλλὰ πέντε, ἢ τε δεκάτῃ καὶ
 ἐνδεκάτῃ καὶ δωδεκάτῃ καὶ τρισκαίδεκάτῃ καὶ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ· P421
 10 ἂν δὲ πρὸς ἑσπέραν τυθῆ τὸ Πάσχα, ἢ αὐτὴ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ 5
 ἐπιφώσκουσα ἕξ ἐπιτελεῖ ἡμέρας ἐν τῆ νηστείᾳ, καὶ οὐκέτι μία ἔσται
 τῆς νηστείας καὶ διέπεσεν ἢ περὶ μιᾶς ἡμέρας αὐτῶν ζήτησις, οὐ
 μία τις οὔσα. ἔστι γὰρ τὰ πρωτότυπα συνεξευγμένα καὶ ἐζημί- 6
 ωνται οὐκ ὀλίγην κατὰ θεὸν πραγματείαν. ἔδει γὰρ τὸν Χριστὸν
 15 ἐν τῆ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ ἡμέρᾳ θύεσθαι κατὰ τὸν νόμον, ὅπως λήξῃ Ὁ46
 παρ' αὐτοῖς τὸ φωτίζον αὐτοὺς φῶς κατὰ τὸν νόμον, τοῦ ἡλίου
 ἀνατείλαντος καὶ σκεπάσαντος τῆς σελήνης τὸ σέλας. ἀπὸ γὰρ τεσ- 7
 σαρεσκαίδεκάτης καὶ κάτω φθίνει τὸ φαινόμενον τῆς σελήνης· οὕτω
 καὶ ἐν τῷ νόμῳ ἀπὸ τῆς τοῦ Χριστοῦ παρουσίας καὶ πάθους ἡμαυ-
 20 ρώθῃ ἢ Ἰουδαϊκῇ | συναγωγῇ, κατηύγασε δὲ τὸ εὐαγγέλιον, μὴ κατα- D449
 λυθέντος τοῦ νόμου ἀλλὰ πληρωθέντος, μὴ καταργηθέντος τοῦ
 τύπου ἀλλὰ παραστήσαντος τὴν ἀλήθειαν. οὕτω γὰρ καὶ ἐν τῷ 8
 πεποιημένῳ τὸ Πάσχα ἐν τῆ Ἱεριχῶ εὐθὺς ἐπήνεγκεν ἢ θεία γραφὴ
 λέγουσα »καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὸ Πάσχα καὶ ἔφαγον ἐν Γαλ-
 25 γάλοις, καὶ ἐξέλιπε τὸ μάννα«, προσμαρτυροῦσα αὐτοῖς [ἢ θεία γραφὴ] 9
 καὶ προφητεύουσα ὅτι τῷ πάθει κυρίου διὰ τὴν αὐτῶν ἐπαρνησι-
 θεΐαν λήξει παρ' αὐτοῖς ἢ βρωσις ἢ ἀγγελικὴ καὶ ἐπουράνιος, ὅπερ
 μάννα παρ' αὐτοῖς κέκληται.

2 Pred. 7, 30 — 6f vgl. Ex. 12, 3. 6 — 20f vgl. Matth. 5, 17 — 24 Jos. 5, 10ff

M U

2 ἡμῖν ἁγίου M 3 συνετὸν] σὺν τὸν M 4 αὐτοῖς M ἑαυτοὺς U 5 εἰ]
 ἐν U 8 ἢ τε] ἢ τῆ U 11 ἐπιφώσκουσα ἕξ] ἐπιφωσκούσας ξ̄ M | ἐπιτελεῖ*]
 διατελεῖ U διατελεῖ M 13 lies viell. μιᾶς αὐτῆς οὔσης * | ἔστι*] ἔχει MU
 14 οὐκ ὀλίγην] οὐ λογικὴν M 15 τὸν νόμον + (τῶν Ἰουδαίων)?*; die Ergän-
 zung ist nahegelegt durch das folgende αὐτοῖς u. αὐτοὺς 18 φαινόμενον] φαι-
 νὸν U 19f ἡμαύρωται U 24 καὶ ἐποίησαν—τὸ πάσχα < U 25 [ἢ θεία
 γραφὴ] * 26 ὅτι] ἔτι M 27 ἀγγελικὴ] εὐαγγελικὴ M

3. Πανταχόθεν δὲ ἡ ἅγια τοῦ θεοῦ ἐκκλησία περὶ τῆς χρείας 3, 1
 ταύτης τῆς μυσταγωγίας συλλέγουσα τὸν σύνδεσμον οὐ διαπίπτει τῆς
 ἀληθείας. κέχρηται γὰρ οὐ μόνον τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ, ἀλλὰ καὶ 2
 τῇ ἑβδομάδι τῇ κατὰ περίοδον ἀνακυκλουμένην <ἐν τῇ> τάξει τῶν
 5 τοῦ σαββάτου ἑπτὰ ἡμερῶν, ἵνα κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ κυρίου γενόμενα
 <ὡς> κατὰ τὸ πρωτότυπον εἴη ἡ ἀνάστασις τε καὶ εὐωχία. καὶ 3
 κέχρηται οὐ μόνον τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ τῆς σελήνης, ἀλλὰ καὶ τῷ
 δρόμῳ τοῦ ἡλίου, ἵνα μὴ ἐν ἐνὶ ἐνιαυτῷ δύο Πάσχα ποιῶντες ἐν τῷ
 ἑτέρῳ μηδὲ ἐν Πάσχα τελέσωμεν. διὸ παρατηρούμεθα μὲν τὴν τεσ- 4
 10 σαρεσκαίδεκάτην, ὑπερβαίνομεν δὲ τὴν ἰσημερίαν φέρομέν τε ἐπὶ τὴν
 ἅγιαν κυριακὴν τὸ τέλος τῆς συμπληρώσεως· λαμβάνομεν δὲ τὸ πρό-
 βατον ἀπὸ δεκάτης, <τὸ> ὄνομα Ἰησοῦ ἐπιγνόντες διὰ τοῦ ἰῶτα, ἵνα
 μὴ λάθῃ ἡμᾶς μηδὲν τῶν κατὰ τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν τῆς ζωτικῆς
 ταύτης τοῦ Πάσχα * τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἀληθινῆς πραγματείας. | P422
 15 ὑπερβήσομαι δὲ καὶ τοῦτο τὸ ἐμφύσημα τοῦ βαιῶνος εἴτ' οὖν 5
 φυσάλου ὄφρα, διὰ τῆς τοῦ Χριστοῦ δυνάμεως ἐπισφραγισάμενος
 καὶ ἐπὶ τὰς ἐξῆς τὸν νοῦν προτείνων, θεὸν συνήθως ἐπικαλούμενος
 εἰς βοήθειαν. | D450

Κατὰ τῆς αἰρέσεως τῆς μὴ δεχομένης τὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιον
 20 καὶ τὴν αὐτοῦ Ἀποκάλυψιν λα, τῆς δὲ ἀκολουθίας ν̄α.

1. Καθεξῆς δὲ τούτων τῶν αἰρέσεων μετὰ τὴν κατὰ Φρύγας τε 1, 1
 καὶ Κυντιλλιανούς καὶ Τεσσαρεσκαίδεκατίτας οὕτω καλουμένους,
 ἀνεφύη | τῷ βίῳ αἵρεσις ἕτερα, ὡςπερ ἔρπετον ἀσθενές, μὴ δυνάμενον Ö48

1 ff vgl. haer. 51, 26 u. 70, 11; dazu Duchesne, revue des questions historiques
 28, 40 ff — 21 ff vgl. Irenaeus adv. haer. III 11, 9; II 51 Harvey Cajus bei Euse-
 bius h. e. III 28, 2; S. 256, 26 ff Schwartz Hippolyt capp. adv. Caium bei Diony-
 sius bar Salibi in apoc. = Corp. scr. christ. or. series II T. 101 S. 4, 4 ff 11, 16 ff
 12, 24 ff 13, 17 ff 14, 10 ff 25, 3 ff = I 241 ff Achelis = E. Schwartz, Abh. Gött. Ges.
 d. W. 1904 S. 36 ff Dionysius Al. bei Eusebius h. e. VII 25, 1 ff; S. 690, 11 ff Schwartz
 Filastrius haer. (59) 60 (schöpft aus Epiph.)

M U

1 τοῦ < M | χρείας] πραγματείας? *, vgl. Z. 14 2f συλλέγουσα—τῆς
 ἀληθείας < M 4 <ἐν τῇ> * 5 vor τοῦ σαββάτου + τούτου M 6 <ὡς> * |
 ἡ < U 8 δρόμῳ] ἀριθμῷ M | ἐν¹ < U 10 τε *] δὲ M U 12 <τὸ> * |
 vor Ἰησοῦ + τοῦ U | ἐπιγνῶντες M | τοῦ *] τὸ M U 14 * etwa <ἐορτῆς διὰ>? *
 15 βαιῶνος *] βέωνος U βαιίτωνος M | εἴτ' οὖν] ἡ τοῦ M 16 ἐπισφραγισμέ-
 νος M 18 Unterschrift: κατὰ τεσσαρεσκαίδεκατιτῶν εἰκοστῇ Ϛ ἢ καὶ ν̄ M
 20 αὐτοῦ < U | ἀποκάλυψιν + ἦν ἐκάλεσεν ἀνοήτων U | λα] λ̄ M | τῆς δὲ
 ἀκολουθίας] ἡ καὶ M U 21 τὴν] τὰ M; τοὺς? *

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

τοῦνται τούτου τὴν εὐωδίαν καὶ * τῆς ἀβροτόνου εἴτ' οὖν λιβανω-
 τίδος ἢ δύναμις, κατ' αὐτοῦ τοῦ ὄφρα ἐπιφύσασα καὶ ἐπάνω τοῦ
 φωλεοῦ αὐτοῦ ἐκβλαστήσασα. ἔνθα γὰρ τὸν Χριστὸν ἐκ παρατρι- 3
 βῆς ψιλὸν ἄνθρωπον ἐκήρυττεν ὁ Ἐβίων καὶ ὁ Κήρινθος καὶ οἱ
 5 ἀμφ' αὐτούς, φημι δὲ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἐκεῖ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀνέτειλε
 τῷ κόσμῳ ταύτην τὴν ἁγίαν βοτάνην εἴτ' οὖν θάμνον, τὴν ἀποδιώ-
 ξασαν τὸν ὄφιν καὶ λύσασαν τὴν τοῦ διαβόλου τυραννίδα. ἐκεῖ γὰρ 4
 ὁ ἅγιος Ἰωάννης μεθ' ἡλικίαν γηραλέαν ἐπιτρέπεται ὑπὸ τοῦ πνεύ-
 ματος τοῦ ἁγίου κηρῦξαι καὶ ἀνακάμψαι τοὺς ἐν τῇ ὁδῷ πεπλανη-
 10 μένους· οὐ μετὰ ἀνάγκης, ἀλλὰ μετὰ προαιρέσεως τοῖς πειθομένοις
 ἀποκαλύψας θεοῦ τὸ φῶς τὸ ἐν τῇ ἁγίᾳ θεοῦ διδασκαλία. ἀλλ' ἕως 5
 πότε μηκύνω τὸν λόγον; καὶ γὰρ τῷ μὲν ὄντι ὅπου ἀναφύει ἢ ἀβρού-
 τοιτος, ἐκεῖ ὄφιν οὐκέτι ἐγκαταμένει οὔτε ἐμφωλεύει, καὶ ὅπου θεοῦ
 ἀληθῆς διδασκαλία, οὐ κατισχύσει κατοικητήριον ἐρπετώδους διδασκα-
 15 λίας, ἀλλὰ διολεῖται. |

Ö50

3. Φάσκουσι τοίνυν οἱ Ἄλογοι — ταύτην γὰρ αὐτοῖς ἐπιτίθημι 3, 1
 τὴν ἐπωνυμίαν· ἀπὸ γὰρ τῆς δεῦρο οὕτως κληθήσονται καὶ οὕτως,
 ἀγαπητοί, ἐπιθῶμεν αὐτοῖς ὄνομα, τουτέστιν Ἀλόγων. εἶχον μὲν 2
 γὰρ τὴν αἴρεσιν * καλουμένην, ἀποβάλλουσαν Ἰωάννου τὰς βίβλους.
 20 ἐπεὶ οὖν τὸν Λόγον οὐ δέχονται τὸν παρὰ Ἰωάννου κεκηρυγμένον, D452
 Ἄλογοι κληθήσονται. ἀλλότριοι τοίνυν παντάπασιν ὑπάρχοντες τοῦ 3
 κηρύγματος τῆς ἀληθείας ἀρνοῦνται τὸ καθαρὸν τοῦ κηρύγματος
 καὶ οὔτε τὸ τοῦ Ἰωάννου εὐαγγέλιον δέχονται οὔτε τὴν αὐτοῦ Ἀποκά-
 λυψιν. καὶ εἰ μὲν ἐδέχοντο τὸ εὐαγγέλιον, τὴν δὲ Ἀποκάλυψιν 4
 25 ἀπεβάλλοντο, ἐλέγομεν ἄν, μή πη ἄρα κατὰ ἀκριβολογίαν τοῦτο
 ποιοῦνται, ἀπόκρυφον μὴ δεχόμενοι διὰ τὰ ἐν τῇ Ἀποκαλύψει βα-

3ff vgl. Irenaeus adv. haer. III 11, 1; II 40 Harvey *Iohannes domini discipulus volens per evangelii annuntiationem auferre eum qui a Cerintho insemnatus erat hominibus errorem*, dazu Panarion haer. 30, 24, 1ff; I 365, 9ff und Corssen, monarchianische Prologe S. 80f — 8 unten c. 12 genauer: ἐπὶ τῇ γηραλέᾳ αὐτοῦ ἡλικίᾳ, μετὰ ἔτη ἐνενήκοντα τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς — 26ff über die Bezeichnung der Apokalypse als ἀπόκρυφον vgl. zu haer. 26, 5, 1; I 281, 17

M U

1 εὐωδίαν] ὁδμὴν U | * (ἀπεδίωξεν αὐτούς) *, vgl. Z. 6f 1f λιβανίτι-
 dos U 5 Ἀσίᾳ] ἁγία M 6 ἦτον M 7 λύσαν M 8 μετὰ M; lies wohl
 καθ' * 11 ἀλλὰ M 12 τῷ μὲν ὄντι *] τῷ μένοντι MU | ἀναφύει U |
 ἢ < U 15 διόλλυται U 17 δεύρω M 18 Ἄλογοι U | μὲν < U 19 *
 (ἀξίως οὕτως) *, vgl. S. 299, 17 22 ἀρνοῦνται—τοῦ κηρύγματος² < M

θέως | καὶ σκοτεινῶς εἰρημένα. ὁπότε δὲ οὐ δέχονται φύσει τὰ βιβλία 5 P424
τὰ ἀπὸ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου κεκηρυγμένα, παντί τῳ δῆλον εἶη ὅτι
οὗτοί εἰσι καὶ οἱ ὅμοιοι τούτοις, περὶ ὧν εἶπεν ὁ ἅγιος Ἰωάννης ἐν
ταῖς καθολικαῖς ἐπιστολαῖς ὅτι »ἐσχάτη ὥρα ἐστὶ καὶ ἠκούσατε ὅτι
5 Ἀντίχριστος ἔρχεται· καὶ νῦν ἰδοὺ Ἀντίχριστοι πολλοί« καὶ τὰ
ἐξῆς. προφασίζονται γὰρ οὗτοι, αἰσχυρόμενοι ἀντιλέγειν τῷ ἁγίῳ 6
Ἰωάννῃ διὰ τὸ εἰδέναι αὐτοὺς τὸν αὐτὸν ἐν ἀριθμῷ τῶν ἀποστόλων
ὄντα καὶ ἠγαπημένον ὑπὸ τοῦ κυρίου, ᾧ ἀξίως τὰ μυστήρια ἀπεκά-
λυπτεν καὶ ἐπὶ τὸ στήθος αὐτοῦ ἀνέπεσε, καὶ ἑτέρως αὐτὰ ἀνατρέ-
10 πειν πειρῶνται. λέγουσι γὰρ μὴ εἶναι αὐτὰ Ἰωάννου ἀλλὰ Κηρίνθου
καὶ οὐκ ἄξια αὐτὰ φασιν εἶναι ἐν ἐκκλησίᾳ.

4. Καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐπιβολῆς εὐθὺς ἐλέγχονται, »μήτε ἂ λέγουσι 4, 1
νοοῦντες μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται«. πῶς γὰρ ἔσται Κηρίνθου
τὰ κατὰ Κηρίνθου λέγοντα; Κηρίνθος γὰρ πρόσφατον καὶ ψιλὸν τὸν 2
15 Χριστὸν λέγει ἄνθρωπον, ὁ δὲ Ἰωάννης αἰεὶ ὄντα <αὐ>τὸν Λόγον
κεκήρυξε καὶ ἄνωθεν ἤκοντα καὶ σαρκωθέντα. ἀπ' αὐτῆς τοίνυν
τῆς εἰσβολῆς ἐλήλεγκται ἢ τούτων μάταιος συκοφαντία μωρὰ τις
οὔσα καὶ μὴ νοοῦσα πόθεν διελέγχεται. δοκοῦσι γὰρ καὶ αὐτοὶ τὰ 3
ἴσα ἡμῖν πιστεύειν, μὴ κατέχοντες δὲ τὰ ἀσφαλῆ τοῦ ἐκ θεοῦ οἰκο-
20 νομηθέντος ἡμῖν διὰ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου κηρύγματος εὐρεθήσονται
διελεγχόμενοι ἐν οἷς ἀγνοοῦσι, πῶς κατὰ τῆς | ἀληθείας ἐπαίρονται D453
τὴν φωνήν. καὶ ἐάν γε θελήσωσιν ἀνανῆψαί τε καὶ κατανοῆσαι, 4
γνώσονται· ἡμεῖς γὰρ τὰς ἀπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος διδασκαλίας,
ἀξιολόγως καὶ ἠσφαλισμένως ἐχούσας, οὐκ ἀποβάλλομεν. φάσκουσι 5
25 γὰρ καθ' ἑαυτῶν, οὐ γὰρ εἶπομι κατὰ τῆς ἀληθείας, ὅτι οὐ συμφω-

4 I Joh. 2, 18 — 10 vgl. Cajus bei Eusebius h. e. III 28, 2; S. 256, 26 ff
Schwartz u. VII 25, 1f; S. 690, 11 ff u. Hippolyt bei Dionysius bar Salibi in apoc.
Corp. scr. christ. or. ser. II T. 101 S. 4, 4 ff — 12 I Tim. 1, 7 — 14 vgl. haer. 28,
1, 2 ff; I 313, 10 ff — 24 ff vgl. Cajus bei Hippolyt capp. adv. Cajum nach Diony-
sius bar Salibi in ev. Joh. (Rendel Harris, Hermas in Arcadia and other essays
Cambridge 1896 p. 48 u. Labriolle, les sources de l'histoire du Montanisme p. LXXIII):
*der Häretiker Cajus tadelt Johannes, weil er nicht mit seinen Brüdern den Evan-
gelisten übereinstimme, die sagen (lies: sofern er sagt), daß Christus von der Taufe
weg nach Galiläa ging und das Wunder der Weinverwandlung in Kana verrichtete*

M U

1 βιβλία] βεβαία M   3 οἱ < M   8 ᾧ] ὁς U   9 καὶ¹ + <ὁς>? *
11 εἶναι φασιν M   15 λέγει] ἔχει U | <αὐ>τὸν *   16 ἀπ' αὐτῆς] ἀπ' ἀρχῆς M
17 ματαιοσυκοφαντία U   19 πιστεύειν ἡμῖν M | ἐκ < M   21 vor τῆς +
τὴν U   22 τὴν < U | φωνήν *] γνώσιν MU | τε < U   24 ἐχούσας *]
οὔσας MU | ἀποβάλλομεν U

νει τὰ αὐτοῦ βιβλία τοῖς λοιποῖς ἀποστόλοις. καὶ δοκοῦσι λοιπὸν
 ἐπιλαμβάνεσθαι τῆς ἀγίας καὶ ἐνθέου διδασκαλίας. καὶ τί, φησὶν, 6
 εἶπεν; ὅτι ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ
 θεὸς ἦν ὁ Λόγος· καὶ ὅτι ὁ Λόγος σὰρξ | ἐγένετο καὶ κατεσκήνωσεν 652
 5 ἐν ἡμῖν καὶ εἶδομεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ
 πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας· καὶ εὐθύς Ἰωάννης μαρτυρεῖ 7
 καὶ κέκραγε λέγων ὅτι οὗτός ἐστιν ὃν εἶπον ὑμῖν· | καὶ ὅτι οὗτός P 425
 ἐστιν ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου· καὶ
 καθεξῆς φησι· καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ ἀκούσαντες, Ῥαββί, ποῦ μένεις;·
 10 ἅμα δὲ ἐν ταύτῳ ἔτι αἴριον, φησὶν, ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλι- 8
 λαίαν καὶ εὐρίσκει Φίλιππον καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ἀκολουθεῖ
 μοι· καὶ μετὰ τοῦτο ὀλίγῳ πρόσθεν φησὶν· καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας 9
 γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐκλήθη ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ
 μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου καὶ ἦν ἐκεῖ ἡ μήτηρ
 15 αὐτοῦ· οἱ δὲ ἄλλοι εὐαγγελισταὶ φάσκουσιν αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ 10
 πεποιηκέναι τεσσαράκοντα ἡμέρας, πειραζόμενον ὑπὸ τοῦ διαβόλου,
 καὶ τότε ὑποστρέψαντα παραλαβεῖν τοὺς μαθητάς. καὶ οὐκ οἶδασιν 11
 οἱ ἀπαρακολούθητοι ὅτι ἐκάστῳ εὐαγγελιστῇ μεμελέτηται συμφώνως
 μὲν τοῖς ἑτέροις λαλῆσαι τὰ ὑπ' ἐκείνων εἰρημένα, ἅμα δὲ τὰ μὴ ὑπ'
 20 ἐκείνων ῥηθέντα, παραλειφθέντα δὲ οὕτως ἀποκαλύψαι· οὐ γὰρ ἦν
 αὐτῶν τὸ θέλημα, ἀλλὰ ἐκ πνεύματος ἁγίου ἡ ἀκολουθία καὶ ἡ
 διδασκαλία. εἰ γὰρ τούτου βούλονται ἐπιλαμβάνεσθαι, μαθέτωσαν 12
 ὅτι οἱ | ἄλλοι τρεῖς οὐκ ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐνήρξαντο ἀκολουθίας. Ματ- D 454
 θαῖος γὰρ πρῶτος ἀρχεται εὐαγγελίζεσθαι. τούτῳ γὰρ ἦν ἐπιτετραμ-
 25 μένον τὸ εὐαγγέλιον κηρῦξαι ἀπ' ἀρχῆς, ὡς καὶ ἐν ἄλλῃ αἰρέσει περὶ
 τούτου διὰ πλάτους εἰρήκαμεν· οὐδὲν δὲ ἡμᾶς λυπήσει καὶ αὐθις περὶ
 τῶν αὐτῶν διαλαβεῖν, εἰς παράστασιν ἀληθείας καὶ ἔλεγγον τῶν
 πεπλανημένων.

2 ff vgl. E. Schwartz, über den Tod der Söhne Zebedäi S. 31 ff (Abh. Gött.
 Ges. d. W. 1904) — 3 Joh. 1, 1 — 4 Joh. 1, 14 — 6 Joh. 1, 15. 30 — 7 Joh. 1, 29
 — 9 Joh. 1, 38 — 10 Joh. 1, 43 — 12 Joh. 2, 1f — 15 ff vgl. Matth. 4 Mark. 1, 12 ff
 Luk. 4, 1 ff — 25 vgl. haer. 29, 9, 4; I 332, 8 ff u. haer. 30, 3, 7; I 337, 9 ff

M U

5 ἴδομεν M 6 vor Ἰωάννης + ὁ U 10 ἐπαύριον U 12 τοῦτο] τοί-
 τω U 14 τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου] τὸν γάμον U 17 παραλαβεῖν *] καὶ παρα-
 λαβόντα MU 19 ἅμα δὲ *] ἄλλα δὲ M ἀλλὰ δὲ U | μὴ < U 21 f ἡ διδα-
 σκαλία καὶ ἡ ἀκολουθία U 23 vor οἱ + (καὶ)? * | ἀπὸ τῆς αὐτῆς . . . ἀκο-
 λουθίας *] ἀπ' αὐτῆς . . . τῆς ἀκολουθίας MU 24 τούτῳ] τοῦτο M 24 f ἐπι-
 τεταγμένον U 27 διαλαμβάνειν U

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ἵνα πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει, καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ ἐγερθεὶς, φησὶν, ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν οὕτως ὁ Ἰωσήφ καὶ παρέλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτήν, ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν
 5 πρωτότοκον, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. τοῦ δὲ Ἰησοῦ 8
 γεννηθέντος, φησὶν, ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱερουσαλὴμ λέγοντες, ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἶδομεν γὰρ τὸν ἀστέρα αὐτοῦ ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἦλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ·
 10 ποῦ οὖν ἡ πραγματεία τοῦ Ζαχαρίου, ποῦ τὰ τῷ Λουκᾷ πεπραγ- 9
 ματευμένα; ποῦ ἡ ὀπτασία τοῦ ἀγγέλου; ποῦ ἡ προφητεία Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ; ποῦ ἡ τοῦ Ζαχαρίου ἐπιτίμησις, τοῦ μὴ δύνασθαι αὐτὸν λαλεῖν ἄχρις οὗ γέννηται τὰ ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου λελαλημένα; ποῦ τὰ ὑπὸ τοῦ Γαβριὴλ τῇ παρθένῳ λεχθέντα; ποῦ ἡ παράστασις 10
 15 τῆς ἀσφαλείας, [τῆς] μετὰ συνέσεως τῆς Μαρίας αὐτῷ τῷ ἀγγέλῳ ἀποκριθείσης, ὡς ἠρώτα λέγουσα »πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;« καὶ ἡ μετὰ ἀκριβείας καθαρὰ ὑφήγησις, ὡς εἶπεν αὐτῇ »πνεῦμα κυρίου ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι;«

6. Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπεὶ μὴ κατήγγειλεν ὁ Ματθαῖος τὰ ὑπὸ τοῦ 6, 1
 20 Λουκᾷ ῥηθέντα, ἄρα ἀσύμφωνος | εἶη ὁ ἅγιος Ματθαῖος πρὸς τὴν D456
 ἀλήθειαν; | ἢ οὐκ ἀληθεύει ὁ ἅγιος Λουκᾶς, εἰπὼν <οὐδὲν> περὶ τῶν P427
 πρώτων τῷ Ματθαίῳ πεπραγματευμένων; οὐχὶ ἐκάστῳ ἐμέρισε ὁ 2
 θεός, ἵνα | οἱ τέσσαρες εὐαγγελισταὶ ὀφείλοντες κηρῦξαι εὕρωσιν Ö56
 ἕκαστος τί ἐργάσωνται καὶ τὰ μὲν συμφώνως καὶ ἴσως κηρῦξωσιν,
 25 ἵνα δείξωσιν ὅτι ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς ὄρμηται, τὰ δὲ ἐκάστῳ παρα-
 λειφθέντα ἄλλος διηγῆσεται, ὡς ἔλαβε παρὰ τοῦ πνεύματος μέρος
 τῆς ἀναλογίας; τί δὲ ποιήσωμεν; Ματθαίου μὲν κηρύττοντος ἐν 3
 Βηθλεὲμ τὴν Μαρὶὰμ γεγεννηκέναι, κατὰ <τε> τὰς παρ' αὐτῷ γενεα-
 λογίας ἀπὸ Ἀβραὰμ καὶ Δαβὶδ * τὴν ἑνσαρκον Χριστοῦ θεοφάνειαν,

10 vgl. Luk. 1, 5ff — 11 vgl. Luk. 1, 11ff — vgl. Luk. 1, 13ff — 12 vgl. Luk. 1, 20 — 14 vgl. Luk. 1, 28 — 16 Luk. 1, 34 — 18 Luk. 1, 35 — 22f vgl. I Kor. 7, 17 — 26f vgl. Röm. 12, 6

M U

1 ὑπὸ + τοῦ U 6 φησὶν < M 8 ἴδομεν M 12 τοῦ Ζαχαρίου ἢ U |
 τοῦ²] τὸ? * 15 [τῆς] * 16 ἀποκριθεῖσα M 17 καθαρὰ] lies πάσης? *
 21 ἢ *] ἀλλὰ MU | <οὐδὲν> * 25 ἐκ τῆς αὐτῆς *] ἐξ αὐτῆς τῆς MU
 25f παραληφθέντα U 26 διηγῆσεται U | ὡς] ὅς U 27 ποιήσωμεν U
 27f ἐμβηθλεὲμ U 28 <τε> * 29 * etwa <ὑποδεικνύντος> * | θεοφάνειαν]
 παρουσίαν U

ὡς οὐχ εὐρίσκεται ὁ ἅγιος Μάρκος ταῦτα λέγων, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς ἐν 4
 τῷ Ἰορδάνῃ πραγματείας ποιεῖται τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ εὐαγγελίου καί
 φησιν »ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου, ὡς γέγραπται ἐν Ἑσαΐα τῷ προφήτῃ,
 φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ«, *. οὕτω καὶ τὰ τῷ ἁγίῳ Ἰωάννῃ 5
 5 πεπραγματευμένα καὶ ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἠσφαλισμένα τὴν φροντίδα
 ἔσχεν, οὐ περὶ τῶν ἤδη κεκηρυγμένων πολλάκις μόνον λέγειν, ἀλλὰ
 περὶ τῶν ἀναγκαίως ὑπὸ τῶν ἄλλων εἰς αὐτὸν κηρυγμάτων καταλειφ-
 θέντων.

Ἡ γὰρ πᾶσα τῶν εὐαγγελίων ὑπόθεσις τοιοῦτον εἶχε τὸν τρό- 6
 10 πον. Ματθαίου μὲν γὰρ κεκηρυχότος τὸν Χριστὸν γεννηθέντα καὶ
 ἐκ πνεύματος ἁγίου συλληφθέντα, ἐκ σπέρματος <τε> Δαυὶδ καὶ
 Ἀβραὰμ κατὰ σάρκα οἰκονομηθέντα, πλάνη τις γεγένηται τοῖς μὴ
 νενοηκόσιν (οὐ τοῦ εὐαγγελίου αἰτίου ὄντος αὐτοῖς εἰς τὸ πλανη-
 θῆναι, ἀλλὰ τῆς αὐτῶν διανοίας πεπλανημένης) τὰ εἰς παράστασιν τῆς
 15 περὶ τῶν αὐτῶν πληροφορίας ἀπὸ τοῦ εὐαγγελίου καλῆ ὑπονοία
 ἐπινενοημένα. ἔνθεν γὰρ οἱ περὶ Κήρινθον καὶ Ἐβίωνα ψιλὸν αὐτὸν 7
 ἄνθρωπον κατέσχον καὶ * Μήρινθον καὶ Κλεόβιον εἶτ' οὖν Κλεόβου-
 λον καὶ Κλαύδιον καὶ Δημᾶν καὶ Ἐρμογένην, τοὺς ἀγαπήσαντας τὸν | D457
 ἑνταῦθα αἰῶνα καὶ καταλείψαντας τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας. ἀντι- 8
 20 λέγοντες γὰρ τοῖς τοῦ κυρίου μαθηταῖς κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ἀπὸ τῆς
 κατὰ τὸν Ἀβραὰμ καὶ Δαυὶδ γενεαλογίας τὴν αὐτῶν ἄνοιαν παριστᾶν
 ἐπειρῶντο, οὐ καλῶς μὲν οἰόμενοι, πλὴν ἐντεῦθεν τὴν πρόφασιν
 θηρώμενοι. ἀντελέγοντο γὰρ πολλάκις ὑπὸ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου καὶ 9
 τῶν ἄμφ' αὐτόν, Λευκίου καὶ ἄλλων πολλῶν, | παρατρίψασα δὲ P428

3 Mark. 1, 1f — 9 ff vgl. haer. 69, 23ff u. Origenes bei Eusebius h. e. VI 25, 4; S. 576, 7ff Schwartz — 17 zu Μήρινθος vgl. haer. 28, 8, 1; I 320, 12ff — Κλεόβιος vgl. Hegesipp bei Eusebius h. e. IV 22, 5; S. 370, 16 Schwartz Didaskalia VI 8; S. 318, 2 Punk (S. 121 Plemming-Achelid) Const. apost. VI 8, 1; S. 319, 2 Punk 16, 2; S. 339, 16 apokr. Brief an die Korinther bei Harnack Sitz.-Ber. Berl. Akad. 1905 S. 5. 16 — Κλεόβουλος vgl. Ps. Ignatius ad Trall. 11 — 18 Κλαύδιος sonst nirgends genannt — Δημᾶς vgl. Kol. 4, 14 Philem. 24 II Tim. 4, 10 — Ἐρμογένης II Tim. 1, 15 — 19 ff vgl. haer. 30, 14, 2; I 351, 9ff — 24 zu Λεύκιος vgl. Acta Joh. S. 196 u. CXXV Zahn u. C. Schmidt, Petrusakten S. 31ff

M U

2f καὶ φησὶν—εὐαγγελίου < M 4 * ergänze etwa <ἄρα ψεύδεται Μάρκος; μὴ γένοιτο. ἀλλ' οὐ χρεῖα ἦν περὶ τῶν ἤδη κεκηρυγμένων αὐθις λέγειν.> * 7 ἀναγκαιῶν U | αὐτόν Pet.] αὐτοῦς MU 9 ἔσχε M | τὸν < U 11 <τε> * 12 τις *] τισὶ MU 13 ὄντος < M 14 πεπλανημένης + <οὔσης>? * 14f τὰ νοῦ εἰς παράστασιν *] νοῦ ἀπὸ τοῦ εὐαγγελίου MU 14 τῆς² < M 15 κακῆ U 16 νενοημένα M | αὐτόν] τὸν U 17 * etwa <ἐπλάνησαν τοὺς περὶ> * 20 κυρίου] Χριστοῦ M 22 καλῶς] ἀγνώως M 23 ἀντέλεγον U

ἑαυτῆς τὸ μέτωπον ἢ ἀναισχυντία τὰ ἑαυτῆς κακὰ ἐπισπᾶσθαι ἐφι-
λοτιμήσατο.

εὐθὺς δὲ μετὰ τὸν Ματθαῖον ἀκόλουθος γενόμενος ὁ Μάρκος | 10 Ö58
τῷ ἁγίῳ Πέτρῳ ἐν Ῥώμῃ ἐπιτρέπεται τὸ εὐαγγέλιον ἐκθέσθαι καὶ
5 γράψας ἀποστέλλεται ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πέτρου εἰς τὴν τῶν Αἰγυπτίων
χώραν. οὗτος δὲ εἰς ἐτύγχανεν ἐκ τῶν ἑβδομήκοντα δύο, τῶν 11
διασκορπισθέντων ἐπὶ τῷ ῥήματι ᾧ εἶπεν ὁ κύριος »ἐὰν μή τις φάγη
μου τὴν σάρκα καὶ πῖνῃ μου τὸ αἷμα, οὐκ ἔστι μου ἄξιος«, ὡς τοῖς
τὰ εὐαγγέλια ἀναγνοῦσι σαφῆς <εἴη> ἢ παράστασις· ὅμως διὰ Πέτρου
10 ἐπανακάμψας εὐαγγελίζεσθαι καταξιοῦται, πνεύματι ἁγίῳ ἐμπεφορη-
μένος. ἄρχεται δὲ κηρύττειν ὅθεν τὸ πνεῦμα αὐτῷ παρεκελεύσατο, 12
τὴν ἀρχὴν τάττων ἀπὸ πεντεκαιδεκάτου ἔτους Τιβερίου Καίσαρος,
μετὰ ἔτη τριάκοντα τῆς τοῦ Ματθαίου πραγματείας. δευτέρου δὲ 13
γενομένου εὐαγγελιστοῦ καὶ μὴ περὶ τῆς ἄνωθεν καταγωγῆς τοῦ
15 θεοῦ Λόγου τηλαυγῶς σημήναντος, ἀλλὰ πάντῃ μὲν ἐμφαντικῶς, οὐ
μὴν κατὰ ἀκριβολογίαν τοσαύτην, γέγονε τοῖς προειρημένοις ἠπατη-
μένοις εἰς δεύτερον σκότωσις τῶν διανοημάτων τοῦ μὴ καταξιοθῆναι
πρὸς φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου· λεγόντων αὐτῶν ὅτι ἰδοὺ καὶ δεύ- 14
τερον εὐαγγέλιον περὶ Χριστοῦ σημαῖνον καὶ οὐδαμοῦ ἄνωθεν λέγον
20 τὴν γέννησιν ἀλλά, φησὶν, ἐν τῷ Ἰορδάνῃ κατῆλθεν τὸ πνεῦμα ἐπ'
αὐτὸν καὶ * φωνή· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐφ' ὃν
ἠυδόκησα. | D458

7. Ἐπειδὴ δὲ ταῦτα οὕτως ἐν τοῖς τοιούτοις ἀνοήτοις ἐτελεῖτο, 7, 1
ἀναγκάζει τὸ ἅγιον πνεῦμα καὶ ἐπινύττει τὸν ἅγιον Λουκᾶν ὡς ἀπὸ
25 βάθους κατωτάτου τὴν διάνοιαν τῶν ἠπατημένων ἀνενέγκαι καὶ τὰ

3f vgl. Clemens Al. bei Eusebius h. e. VI 14, 6; S. 550, 19ff Schwartz Origenes ebda VI 25, 5; S. 576, 11f Irenaeus adv. haer. III 1, 1; II 4 Harvey Tertullian adv. Mare. IV 5 Eusebius h. e. II 15, 1ff; S. 140, 3ff dem. ev. III 5, 89ff; S. 127, 5ff Heikel — 5f vgl. Eusebius h. e. II 16, 1; S. 140, 20ff Schwartz — 6ff vgl. Panarion Christentum 4, 4; I 232, 8 u. Adamantins de recta in deum fide I 5; S. 10, 14 van de Sande Bakhuyzen — 6f vgl. Joh. 6, 66 — 7 Joh. 6, 53 — 12f vgl. Luk. 3, 1. 23 — 17f vgl. II Kor. 4, 4 — 20 vgl. Mark. 1, 10f

M U

1 μετώπιον U | τὰ < U | ἑαυτῆ U | κακὰ + <διδάγματα>? * | ἐπι-
σπάσασθαι U 5 ἀποστέλλει U 6 τῶν² < M 7 σκορπισθέντων M 7f μου
φάγη U 8 μου² < U 9 <εἴη> * 10 ἀνακάμψας U 14 τοῦ < U
17 σκότωσιν U 18 καὶ < U 19 λέγον *] λέγων U < M 21 * <ἐγέ-
νετο> * | μου < U 23 ἀνοήτως U

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

λουν καὶ ὡς ὁ Συμεὼν (αὐτὸν) ἐν ἀγκάλαις ἐδέχετο καὶ ὡς Ἄννα
ἀνθρωπολογεῖτο θυγάτηρ Φανουήλ, καὶ ὡς ἐν Ναζαρέτ ἀπῆει καὶ ὡς
κατ' ἔτος ἀνήει εἰς Ἱερουσαλήμ ἅμα τοῖς γονεῦσι τελοῦσιν ὑπὲρ αὐτοῦ
τὰ κατὰ τὸν νόμον, ὧν οὐδὲν τῶ Ματθαίῳ ἐπείρασται οὐδὲ τῶ
5 Μάρκῳ ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τῶ Ἰωάννῃ.

8. Ὅθεν καὶ τινες ἄλλοι ἐξ Ἑλλήνων φιλοσόφων, φημὶ δὲ Πορ- 8, 1
φύριος καὶ Κέλσος καὶ Φιλοσαββάτιος, ὁ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὀρμώμενος
δεινὸς καὶ ἀπατεῶν ὄφιος, [εἰς] τὴν κατὰ τῆς εὐαγγελικῆς πραγματείας
διεξιόντες ἀνατροπὴν τῶν ἁγίων εὐαγγελιστῶν κατηγοροῦσι, ψυχικοὶ
10 καὶ σαρκικοὶ ὑπάρχοντες, κατὰ σάρκα δὲ στρατευόμενοι καὶ θεῶ
εὐαρεστῆσαι ἀδυνάτως ἔχοντες καὶ τὰ διὰ τοῦ πνεύματος (εἰρημένα)
μὴ νενοηκότες. ἕκαστος γὰρ (αὐτῶν) προσκόπτων τοῖς λόγοις 8 P430
τῆς ἀληθείας διὰ τὴν ἐν αὐτῶ τυφλωσιν τῆς ἀγνωσίας, εἰς τοῦτο
ἐμπίπτοντες ἔλεγον· πῶς δύναται ἢ αὐτὴ ἡμέρα [εἶναι] τῆς ἐν Βηθ-
15 λεὲμ γεννήσεως αὐτῆ καὶ περιτομῆν ἔχειν ὀκταήμερον καὶ διὰ τεσσα-
ράκοντα ἡμερῶν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις ἄνοδον καὶ τὰ ἀπὸ Συμεῶνος
καὶ Ἄννας εἰς αὐτὸν τετελεσμένα, ὅποτε ἐν τῇ νυκτὶ ἧ ἐγεννήθη 9
πέφηγεν αὐτῶ, φησὶν, ἄγγελος, μετὰ τὴν τῶν μάγων ἔλευσιν τῶν
ἐλθόντων προσκυνῆσαι αὐτῶ καὶ ἀνοιξάντων τὰς πύρας καὶ προσ-
20 ενεγκάντων, ὡς φησὶν ὅφθῃ αὐτῶ ἄγγελος λέγων· ἀναστὰς λάβε
τὴν γυναῖκά σου καὶ τὸ παιδίον, καὶ πορεύου εἰς Αἴγυπτον, ὅτι ζητεῖ
Ἡρώδης τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. εἰ τοίνυν ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἧ 10

1 vgl. Luk. 2, 25 — vgl. Luk. 2, 36 — 2 vgl. Luk. 2, 39 — vgl. Luk. 2, 41 —
6 ff vgl. Harnack, Abh. Berl. Akad. 1916 S. 49f — zu Κέλσος vgl. Origenes c. Cels.
I 40; I 91, 5ff Kötschau I 48; S. 109, 15ff; beachte auch in Joh. X 3; S. 172, 20ff
Preuschen (διὰ τὸ πολλοὺς) μὴ λυομένης τῆς διαφωνίας ἀφεῖσθαι τῆς περὶ τῶν
εὐαγγελίων πίστεως, ὡς οὐκ ἀληθῶν οὐδὲ θειοτέρῳ πνεύματι γεγραμμένων ἢ ἐπι-
τετευγμένως ἀπομνημονευθέντων. — Den sonst unbekanntem Φιλοσαββάτιος hat
Eriph. wohl der christlichen Streitschrift gegen Porphyrius entnommen, die er im
Polgenden benutzt — 10 vgl. II Kor. 10, 3 — 10f vgl. Hebr. 11, 5f — 17f der
Gegner nimmt darnach an, daß die Magier in der Geburtsnacht selbst gekommen
seien; auch Eriph. setzt die Ankunft der Magier auf denselben Tag wie die Ge-
burt, jedoch genau 2 Jahre später vgl. S. 261, 2ff u. 288, 6 — 20 Matth. 2, 13

M U

1 (αὐτὸν) * | ἐδέξατο M 2 ἐν] ἐξ U 2f καὶ ὡς—ἀνήει < U 3 κα-
θέτος M | ἀνείη M 4 τὰ < U | ἐπεξείργασται M 8 [εἰς] * 9 ἁγίων < M
10f θεοῦ εὐαρεστήσιν U 11 διὰ < U | (εἰρημένα) * 12 (αὐτῶν) * 13 ἐαυτῶ M
14 [εἶναι] * 14f ἐμβηθλεὲμ U 15 vor αὐτῇ + ἡ M 16 τὴν < U
19f προσενεγκάντων + (τὰ δῶρα)? * 20 ὡς φησὶν *] ὡς φασιν M ὡς λέγει
φησὶν U 21 τὸ παιδίον καὶ τὴν γυναῖκα σου U 22 αὐτῇ] ταύτῃ U | ἧ] ὀγδόη M

γεγέννηται παρελήφθη | εἰς Αἴγυπτον καὶ ἐκεῖ ἦν, ἕως ὅτου ἀπέ- D460
θανεν Ἡρώδης, πόθεν δύναται ἐπιμεῖναι [καὶ] ὀκταήμερον καὶ περι-
τμηθῆναι; ἢ πῶς μετὰ τεσσαράκοντα * εὐρίσκεται Λουκᾶς ψευδόμενος,
ὡς φασὶ βλασφημοῦντες κατὰ τῆς ἑαυτῶν κεφαλῆς, ὅτι φησὶν »ἐν
5 τῇ τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ ἀνήνεγκαν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ κάκειθεν
(ὑπέστρεψαν) εἰς Ναζαρέτ«;

Καὶ οὐκ οἶδασιν οἱ ἀγνωσία κατεχόμενοι τοῦ ἁγίου πνεύματος τὴν 9, 1
δύναμιν· ἐκάστῳ γὰρ τῶν εὐαγγελιστῶν ἐδωρήσατο ἐκάστου χρόνου
καὶ καιροῦ διηγεῖσθαι τὰ ἐν ἀληθείᾳ πληρωθέντα. καὶ ὁ μὲν Ματ-
10 θαῖος διη|γησάμενος μόνον ὅτι ἐγεννήθη ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ ὅτι Ö62
συνελήφθη ἄνευ σπέρματος ἀνδρός, οὐδὲν περὶ περιτομῆς εἶπεν οὐδὲ
περὶ τῶν δύο ἐτῶν τι τῶν εἰς αὐτὸν μετὰ τὴν γέννησιν γεγεννημένων,
ἀλλὰ διηγείται τὴν ἔλευσιν τῶν μάγων, ὡς ἐπιμαρτυρεῖ ἡμῖν ὁ ἀλη- 2
θῆς τοῦ θεοῦ λόγος, ἐρωτῶντος τοῦ Ἡρώδου παρὰ τῶν μάγων τὸν
15 χρόνον καὶ ἠκριβωκότος τοῦ φαινομένου ἀστέρος, καὶ τῶν μάγων
τὴν ἀπόκρισιν, ὅτι ἀπὸ δύο ἐτῶν καὶ κατωτέρω· ὡς μὴ εἶναι τὸν
χρόνον τοῦτον τὸν τῷ Λουκᾶ πεπραγματευμένον. ἀλλ' ὁ μὲν 3
Λουκᾶς τὰ πρὸ (τῶν) δύο ἐτῶν διηγείται, Ματθαῖος δὲ εἰπὼν τὴν
γέννησιν ἀπεπήδησεν εἰς τὸν διετῆ χρόνον καὶ ἐδήλωσε τὰ γενόμενα
20 μετὰ (τὰ) δύο ἔτη. διὸ καὶ ὁ Ἡρώδης διανοηθεὶς τοῦτο μετὰ τὸ 4
ἀπονέυσαι τοὺς μάγους δι' ἑτέρας ὁδοῦ ᾤήθη ἐν τῷ πλήθει τῶν
παίδων καὶ αὐτὸν (τὸν) γεννηθέντα εὐρεθήσεσθαι καὶ σὺν αὐτοῖς
ἀποκτείνεσθαι. ἐκέλευσε γὰρ τοὺς ἐν τοῖς ὀρίοις Βηθλεὲμ παῖδας 5
ἀποκτανθῆναι, τοὺς ἀπὸ δύο ἐτῶν καὶ | κατωτέρω, ἕως αὐτῆς τῆς P431
25 ἡμέρας ἧς οἱ μάγοι παρ' αὐτῷ ἐγένοντο. ἔνθεν οὖν τίνι οὐ φανεῖται
ὅτι ὅτε ἦλθον οἱ μάγοι δύο ἦν ἐτῶν ὁ παῖς γεγεννημένος; καὶ 6
γὰρ καὶ αὐτὴ ἡ πραγματεία τὴν πᾶσαν ἀκρίβειαν σαφηνίζει. ὁ μὲν
γὰρ Λουκᾶς λέγει ἐσπαρ|γανῶσθαι τὸν παῖδα εὐθὺς γεγεννημένον καὶ D461

4 vgl. Luk. 2, 21. 39 — 14 vgl. Matth. 2, 7 — 20 vgl. Matth. 2, 12. 16 —
23 Matth. 2, 16 — 27 vgl. Luk. 2, 7

M U

2 δύναται] τὸ U | [καὶ] Dind. Öh. | καὶ² < U 3 πῶς + τὸ U |
* (ἡμέρας ἀνενεχθέντα αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ διηγούμενος οὐχ) * 4 φησὶ¹ M
6 (ὑπέστρεψαν) * | Ναζαρέθ M 8 ἐδωρήσατο sc. τὸ πνεῦμα] ἐδωρήθη M
10 ὅτι μόνον M 11 εἰπὼν M 12 περὶ *] πρὸ MU | μετὰ τὴν
γέννησιν < U | γεγεννημένων M 14 τοῦ θεοῦ] τοῦ κυρίου M 15 ἠκριβωτο U
16 τὴν ἀπόκρισιν *] ἢ ἀπόκρισις MU 17 ἀλλὰ M 18 (τῶν) * 20 (τὰ)* |
ὁ < M 22 (τὸν) * 25 οὖν < U 26 γεγεννημένος U 27 ἡ αὐτὴ U
28 γεγεννημένον] τετεγμένον U

κείσθαι ἐν φάτνῃ καὶ ἐν σπηλαίῳ διὰ τὸ μὴ εἶναι τόπον ἐν τῷ
 καταλύματι. ἀπογραφὴ γὰρ τότε ἦν καὶ οἱ διασκορπισθέντες ἀπὸ 7
 τοῦ χρόνου τῶν πολέμων τῶν ἐπὶ τοῖς Μακκαβαίοις γεγονότων ἐπὶ
 τὰ πανταχοῦ γῆς διεσκορπίσθησαν καὶ ὀλίγοι παντελῶς ἔμειναν ἐν
 5 Βηθλεὲμ κατοικοῦντες· διὸ ἐν τινι τῶν ἀντιγράφων τῶν εὐαγγε-
 λιστῶν καλεῖται πόλις τοῦ Δαβὶδ, ἐν ἄλλῳ δὲ κώμην αὐτὴν φάσκει
 διὰ τὸ εἰς ὀλίγην γῆν αὐτὴν ἠκέναι. ὅτε δὲ γέγονε τὸ κέλευσμα 8
 Αὐγούστου τοῦ βασιλέως καὶ ἀνάγκην ἔσχον οἱ διεσκορπισμένοι κατὰ
 τὰ αὐτῶν γένη ἔλθειν εἰς τὸν τόπον ἵνα ἀπογραφῶσιν, ἐπιρρέοντα
 10 τὰ πλήθη ἐνέπλησε τὸν τόπον καὶ οὐκ ἦν τόπος ἐν τῷ καταλύματι
 διὰ τὴν συνέχειαν. λοιπὸν δὲ μετὰ τὴν ἀπογραφὴν ἀπῆλθεν 9
 ἕκαστος ὅποι γῆς τὴν καταμονὴν τῆς κατοικήσεως εἶχε· διὸ καὶ
 πλάτος ἐτύγχανεν ἐν τῇ γῇ. ἐρχόμενοι δὲ ὡς εἶπειν μνήμης ἕνεκα 10
 τῶν ἐκεῖ γεγενημένων, <τοῦ> πρώτου ἐνιαυτοῦ τελεσθέντος καὶ τοῦ
 15 δευτέρου πληρωθέντος ἦλθον οἱ γονεῖς ἐκεῖσε ἀπὸ τῆς Ναζαρετ ὡς
 εἰς τὴν πανήγυριν ταύτην. διὸ καὶ ἡ ἔλευσις τῶν μάγων γεγένηται 11
 κατὰ τὴν τοιαύτην συγκυρίαν οὐκέτι ἴσως πῃ ἐν τῇ καταλύσει τότε
 τῆς Μαρίας καὶ Ἰωσήφ διὰ τὴν τῆς ἀπογραφῆς παρουσίαν τῇ ὑπὸ
 τοῦ Λουκᾶ εἰρημένη. οὐ γὰρ ἤνυρον τὴν Μαριάμ ἐν τῷ σπηλαίῳ,
 20 ὅπου ἐγέννησεν· ἀλλὰ ὡς ἔχει τὸ εὐαγγέλιον, ὅτι ὠδήγει αὐτούς,
 φησὶν, ὁ ἄστηρ ἄχρι τοῦ τόπου οὗ ἦν ἐκεῖ τὸ παιδίον. καὶ εἰσελ- 12 Ö64
 θόντες εἰς τὸν οἶκον ἠνύρον τὸ βρέφος μετὰ Μαρίας, οὐκέτι ἐν φάτνῃ
 οὐκέτι ἐν σπηλαίῳ, ἀλλὰ ἐν οἴκῳ· ἵνα γνωσθῇ τῆς ἀληθείας ἢ ἀκρι-

1 ἐν σπηλαίῳ vgl. Panarion Christentum 1, 4; I 228, 6 περιτμηθέντα ἐν τῷ
 σπηλαίῳ — 2 ff vgl. haer. 30, 25, 7; I 367, 3 ff — 5 f vgl. Luk. 2, 4 mit Joh. 7, 42 —
 7 vgl. Luk. 2, 1 — 14 vgl. die deutlichere Stelle Panarion Christentum 1, 4f;
 I 228, 9 ff ἐλθόντα τῷ ἕξῃς ἐνιαυτῷ ὀφθῆναι ἐνώπιον κυρίου εἰς Ἱερουσαλήμ, γενό-
 μενόν τε ἐν Βηθλεὲμ διὰ τὴν συγγένειαν ὑπὸ τῆς μητρὸς βασταζόμενον, αὐθις
 πάλιν εἰς Ναζαρετ ἀπενεχθέντα καὶ κατὰ δευτέραν περίοδον ἐνιαυτοῦ εἰς τὰ
 Ἱεροσόλυμα καὶ Βηθλεὲμ ἐληλυθότα, βασταζόμενον ὡσαύτως ὑπὸ τῆς ἰδίας μη-
 τρός — 17 ff vgl. Panarion Christentum 1, 5; I 228, 14 ἐν οἰκίᾳ κατελθόντα —
 21 Matth. 2, 9. 11

M U

1 ἐν² < M   3 f ἐπὶ τὰ] ἔπειτα M   4 f ἐμβηθλεὲμ U   5 τῶν ἀντιγρά-
 φων] ἀντιγράφῳ U   6 φάσκει] καλοῦσιν U   8 τοῦ βασιλέως Αὐγούστου M
 8 f κατὰ τὰ Pet.] κατὰ, < τὰ M καὶ τὰ U   9 ἐπιρρέοντα U   14 <τοῦ> * |
 καὶ + <αὐθις>? *   15 ἐκεῖθεν M | Ναζαρεθ M   17 vor κατὰ + καὶ U |
 πῃ *] τῇ MU | ἐν τῇ < U   18 διὰ—παρουσίαν] διὰ τὴν ἀπογραφὴν U
 19 ἠνύραν U   20 f φησὶν αὐτούς U   22 εὔρον U   23 ἀλλ' U

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

του Ἰωσήφ. τὸ δὲ νομίζεσθαι οὐκ ἀληθές ἐστιν, ἀλλὰ ἐν τάξει μὲν 7
 πατρὸς ἐτύγγανεν ὁ Ἰωσήφ διὰ τὸ οὕτως τῷ θεῷ δεδόχθαι, οὐκ ἦν
 δὲ πατὴρ ὁ μὴ πρὸς τὴν Μαριάμ ἐσχηκῶς συνάφειαν ἢ μόνον ὅτι 8
 ἀνὴρ ἐκλήθη διὰ τὸ μεμνηστεῦθαι πρεσβύτης ὀγδοήκοντα ἐτῶν που
 5 τυγχάνων πλείω ἐλάσσω καὶ ἔχων ἕξ υἱοὺς ἀπὸ τῆς ὄντως αὐτοῦ
 γαμετῆς πρώτης, ταύτην δὲ τὴν οἰκονομίαν παρειληφώς, ὡς καὶ ἄλλη
 που ἀκριβέστερον περὶ | τούτου διήλθον. πῶς οὖν ὁ μὴ ἔχων συνά- 066
 φειαν πατὴρ αὐτοῦ ἐτύγγανεν; ὅπερ ἀδύνατον.

11. Ἀλλὰ ἐρεῖς μοι, πῶς οὖν ἀνὴρ αὐτῆς ἐκέκλητο, εἰ μὴ ἔσχε 11, 1
 10 ταύτην; ὁ δὲ ταῦτα ἀμφιβάλλων ἀγνοεῖ τὰ κατὰ τὸν νόμον, ὅτι
 ἐξότε | ὀνομάζεται γυνὴ ἀνδρὶ, κἂν τε παρθένος εἴη κἂν τε ἐν οἴκῳ P433
 πατρὸς ἔτι ὑπάρχει, γυνὴ τοῦ ὀνομασμένου λέγεται ἢ τοιαύτη· τού-
 του ἕνεκεν ὁ ἅγιος ἄγγελός φησι »μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν τὴν γυ-
 ναϊκά σου. καὶ ἵνα μὴ τις νομίση ὅτι πλάνη τις <ἐστίν> ἐν τοῖς 2
 15 εὐαγγελίοις — ἐκπληκτον γὰρ τὸ μυστήριον καὶ ἡ διήγησις ὑπὲρ
 ἀνθρώπου, μόνοις δὲ τοῖς υἱοῖς τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐστι πᾶσα λεία
 τε καὶ πεφωτισμένη —, <φησί> »ἦν ὡς ἐτῶν τριάκοντα, ὡς ἐνομίζετο 3
 υἱὸς τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Ἠλὶ τοῦ Μαθθάν«, καὶ ἀναφέρει τὴν γέννησιν
 ἐπὶ τὸν Ἀβραάμ, ὅθεν καὶ ὁ Μαθθαῖος ἐνήρξατο, ὑπερβαίνει δὲ τὸν
 20 Νῶε καὶ φθάνει ἐπὶ τὸν Ἀδάμ, ἵνα τὸν ἀπὸ πρώτης πλασθέντα
 σημάνη, ζητούμενον διὰ τοῦ ἀπὸ τοῦ φυράματος αὐτοῦ ἐλθόντος
 τουτέστιν ἀπὸ τῆς ἁγίας παρθένου Μαρίας. ἦλθε γὰρ δι' ἐκεῖνον 4
 τὸν ποτε πλασθέντα καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ γεγεννημένους, θέλοντας
 ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσαι· ὑπερβὰς δὲ τὸν Ἀδάμ λέγει »τοῦ θεοῦ«. 5
 25 ἐντεῦθεν λοιπὸν ἦν φανερώτατον ὅτι τοῦ μὲν θεοῦ ἦν υἱός, διὰ 5
 δὲ τοῦ σπέρματος τοῦ Ἀδάμ κατὰ διαδοχὴν | ἐν σαρκὶ παρεγένετο. D464
 ἀλλὰ οὐκ ἔσχον πάλιν φωτισμὸν οἱ πεπλανημένοι, ἀντέλεγον δὲ τῷ

1 ff vgl. Ancoratus c. 60; I 70, 18ff Panarion haer. 28, 7, 6; I 319, 26ff
 haer. 30, 29, 8 u. 11; I 373, 21 u. 374, 3ff haer. 78, 7ff — 13 Matth. 1, 20 —
 17 Luk. 3, 23ff — 21 vgl. haer. 46, 2, 7 u. 3, 10; II 206, 11ff u. 207, 20ff —
 24 Luk. 3, 38

M U

2 δεδέχθαι M 4 ἐτῶν ὀγδοήκοντα U | που < U 5 πλέω M | vor
 ἐλάσσω + ἢ U | υἱοὺς ἕξ U 6 ταύτην δὲ τὴν] τὴν δὲ U 8 ὑπῆρχεν U
 10 τὸν < M 11 ἦ U | τε² < M 12 ὀνομασμένου] ὀνόματος μόνου U
 14 <ἐστίν> * 15 ἐκπλήκτον M 16 ἁγίου < M 16f λεία πᾶσα τε U
 17 <φησί> * | ἦν + οὖν U 19 ὁ < M 20 φθάννει M | ἀπὸ πρώτης ist
 nicht zu beanstanden vgl. S. 281, 8 23 ποτε + <ὑπ' αὐτοῦ> u. ἀπ' statt des
 folgenden ὑπ' ? * 24 τὸν] τοῦ M 25 φανερώτατον *] φανέρωσις MU 25f διὰ
 δὲ + καὶ U 27 πάλιν < M

λόγω, ἑαυτοὺς πλανῶντες <καὶ τὸ ψεῦδος ἀγαπῶντες> ὑπὲρ τὴν ἀλή-
 θειαν. ἔφασκον δὲ ὅτι ἰδοὺ τρίτον εὐαγγέλιον τὸ κατὰ Λουκᾶν. 6
 τοῦτο γὰρ ἐπετράπη τῷ Λουκᾶ, ὄντι καὶ αὐτῷ ἀπὸ τῶν ἑβδομήκοντα
 δύο τῶν διασκορπισθέντων ἐπὶ τῷ τοῦ σωτῆρος λόγῳ, διὰ δὲ Παύ-
 5 λου τοῦ ἁγίου πάλιν ἐπανακάμψαντι πρὸς τὸν κύριον ἐπιτραπέντι
 τε αὐτοῦ κηρῦσαι τὸ εὐαγγέλιον. καὶ κηρύττει πρῶτον ἐν Δαλματία 7
 καὶ Γαλλία καὶ ἐν Ἰταλία καὶ Μακεδονία. ἀρχὴ δὲ ἐν τῇ Γαλλία,
 ὡς καὶ περὶ τινων τῶν αὐτοῦ ἀκολουθῶν λέγει ἐν ταῖς αὐτοῦ ἐπι-
 στολαῖς ὁ αὐτὸς Παῦλος· »Κρήσκης, φησίν, ἐν τῇ Γαλλία«· οὐ γὰρ
 10 ἐν τῇ Γαλατία, ὡς τινες πλανηθέντες νομίζουσιν, ἀλλὰ ἐν τῇ Γαλλία.

12. Πλὴν ἐπὶ τὸ προκείμενον ἐλεύσομαι. ἀνενέγκαντος γὰρ τοῦ 12, 1
 Λουκᾶ τὰς γενεαλογίας ἀπὸ τῶν κάτω ἐπὶ τὰ ἄνω καὶ φθάσαντος
 τὴν ἔμφασιν ποιήσασθαι τῆς ἄνωθεν τοῦ θεοῦ Λόγου παρουσίας
 ὁμοῦ τε συναφθέντος τῇ ἐνσάρκῳ αὐτοῦ οἰκονομία, ἵνα ἀποτρέψηται
 15 ἀπὸ τῶν πεπλανημένων τὴν πλάνην, οὐκ ἐνόησαν. διὸ ὕστερον 2
 ἀναγκάζει τὸ ἅγιον πνεῦμα τὸν Ἰωάννην, παραιτούμενον εὐαγγελί-
 σασθαι | δι' εὐλάβειαν καὶ ταπεινοφροσύνην, ἐπὶ τῇ γηραλέᾳ αὐτοῦ P434
 ἡλικίᾳ, μετὰ ἔτη | ἐνενήκοντα τῆς αὐτοῦ ζωῆς, μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς Ö68
 Πάτμου ἐπάνοδον τὴν ἐπὶ Κλαυδίου γενομένην Καίσαρος καὶ μετὰ

3 ff vgl. Panarion Christentum 4, 6; I 232, 13ff u. Adamantius de recta in
 deum fide I 5; S. 10, 14f van de Sande Bakhuyzen — 6 vgl. II Tim. 4, 10 —
 9 II Tim. 4, 10; vgl. Eusebius h. e. IV 4, 8; S. 194, 5 Schwartz — 16 zu παραιτούμε-
 νον εὐαγγελίσασθαι vgl. Clemens Al. bei Eusebius h. e. VI 14, 7; S. 550, 26 Schwartz
 προτραπέντα ὑπὸ τῶν γνωρίμων canon Murat. cohortantibus condiscipulis et epi-
 scopis suis Hieronymus vir. ill. 9 rogatus ab Asiae episcopis prologus in Matth.;
 Migne 26, 19A coactus est ab omnibus paene tunc Asiae episcopis et multarum
 ecclesiarum legationibus — 18 μετὰ ἔτη ἐνενήκοντα, vgl. oben S. 250, 8; wohl er-
 schlossen aus Irenaeus adv. haer. II 22, 5; I 331 Harvey παρέμεινε γὰρ αὐτοῖς
 μέχρι τῶν Τραιανοῦ χρόνων III 3, 4; II 15 zusammen mit III 1, 1; II 6 ἐξέδωκε
 τὸ εὐαγγέλιον ἐν Ἐφέσῳ τῆς Ἀσίας διατρίβων — 18f daß das Evangelium nach
 der Apokalypse geschrieben ist, behauptet ebenso der monarchianische Prolog

M U

1 <καὶ τὸ ψεῦδος ἀγαπῶντες> * | ὑπὲρ] ἤπερ M 2 hinter Λουκᾶν viel-
 leicht nach S. 256, 18ff zu ergänzen <καὶ οὐδὲν ἐν αὐτῷ περὶ τῆς ἄνωθεν γεννή-
 σεως> * 4 ἐπὶ τοῦ σωτῆρος, < τῷ λόγῳ M 5 ἐπανακάμψαντι *] ἐπανα-
 κάμψαντος MU | ἐπιτραπέντι *] ἐπιτραπέντος MU 6 τε *] δὲ MU 7 vor
 Ἰταλία + τῇ M 8 τινων + <ἄλλων>? * 9 ὁ < M | Κρήσκης U 11f τῷ
 Λουκᾶ U 14 ἀποστρέψηται M 18 ἑαυτοῦ U | μετὰ τὴν + αὐτοῦ U

ἱκανὰ ἔτη τοῦ διατριῖψαι αὐτὸν ἐπὶ τῆς Ἀσίας, [ἀναγκάζεται] ἐκθέσθαι
 τὸ εὐαγγέλιον. καὶ οὐκ ἦν αὐτῷ χρεία περὶ τῆς ἐνσάρκου παρου- 3
 σίας λεπτολογεῖν· ἤδη γὰρ ἠσφάλιστο. ἀλλὰ ὡς κατόπιν τινῶν βαί-
 νων καὶ ὄρων αὐτοῦς ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν ὄντας καὶ ἐπὶ τὰ τραχύτατα
 5 ἑαυτοῦς ἐκδεδωκότας καὶ πλάνα καὶ ἀκανθώδη, ἀνακαλέσασθαι αὐτοῦς
 εἰς εὐθείαν ὁδὸν προενοεῖτο καὶ ἀσφαλιζόμενος ἐπικηρυκεύσασθαι | D465
 αὐτοῖς καὶ εἰπεῖν· τί πλανᾶσθε; ποῖ τρέπεσθε; ποῖ πλανᾶσθε, Κήρινθε
 καὶ Ἐβίων καὶ οἱ ἄλλοι; οὐκ ἔστιν οὕτως ὡς νομίζετε. ναί, ἐγεν- 4
 νήθη ὁ Χριστὸς κατὰ σάρκα δῆλον· ἰδοὺ γὰρ αὐτὸς ὁμολογῶ ὅτι ὁ
 10 Λόγος σὰρξ ἐγένετο. ἀλλὰ μὴ ἐξότε ἐγένετο σὰρξ, νομίσητε τὸν
 αὐτὸν εἶναι· οὐκ ἔστι γὰρ ἀπὸ χρόνων Μαρίας μόνον, ὡς ἕκαστος
 ἡμῶν ἀφ' ὅτου γεννᾶται ὑπάρχει, πρὶν δὲ τοῦ γεννηθῆναι οὐκ
 ἔστιν. ὁ δὲ ἅγιος θεὸς Λόγος, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ κύριος ἡμῶν 5
 Ἰησοῦς Χριστός, οὐκ ἔστιν ἀπὸ χρόνων Μαρίας μόνον οὔτε ἀπὸ χρό-
 15 νων Ἰωσήφ μόνον, οὔτε Ἡλὶ οὔτε Λευὶ οὔτε Ζοροβάβελ οὔτε Σαλα-

zum Joh. Ev. S. 7 Corssen (TU B. 15 H. 1) *hoc autem evangelium scripsit in Asia, posteaquam in Pathmos insula apocalypsin scripserat* u. die „historia ecclesiastica“ S. 80f Corssen. — Die Nachricht, daß Johannes unter Claudius von Patmos zurückgekehrt (also unter Caligula dorthin verbannt worden sei? beachte hierfür das καὶ ἀνωτάτω unten c. 33, 9 u. Clemens Al. quis div. salv. 42, 2; III 188, 3f τοῦ τυράννου τελευτήσαντος ἀπὸ τῆς Πάτμου τῆς νήσου μετήλθεν ἐπὶ τὴν Ἐφεσον), nur hier. Anders Irenaeus adv. haer. V 30, 3; II 410 Harvey ἐωράθη . . . πρὸς τῷ τέλει τῆς Δομετιανοῦ ἀρχῆς Hieronymus vir. ill. 9 *persecutionem morente Domitiano in Patmos insulam relegatus scripsit apocalypsim* u. die „historia ecclesiastica“ Corssen S. 80f. Κλαυδίου ist jedoch nicht zu ändern, da es ebenso durch das folgende μετὰ ἱκανὰ ἔτη τοῦ διατριῖψαι αὐτὸν ἐπὶ τῆς Ἀσίας wie durch die Wiederholung in c. 33, 9 gesichert ist. Vielleicht hängt die Angabe doch irgendwie mit den acta Johannis zusammen (gegen Zahn, Porsch. VI 199f)

2 ff das Johannesēvangelium als letztes, die andern nur ergänzendes Evange-
 lium vgl. Irenaeus III 1, 1; II 6 Harvey Clemens Al. bei Eusebius h. e. VI 14, 5ff;
 S. 550, 17ff Schwartz Eusebius h. e. III 24, 7ff; S. 246, 17ff Schwartz — 3 ff vgl.
 haer. 69, 23, 2 ff — 9 f Joh. 1, 14 — 14 ff vgl. Luk. 3, 24—38

M U

1 ἐπὶ] ἀπὸ U | [ἀναγκάζεται] * 2 f παρουσίας] πραγματείας U 5 ἐκδε-
 δοκότας M | πλάνα *] πλάνη M πλάνας U 6 προενοεῖτο *] προνοοῦντας MU |
 ἀσφαλιζόμενος *] ἀσφαλιζόμενον MU 7 αὐτοῦς M | εἶπε U 8 οἱ < M
 10 τὸν < M 12 ἡμῶν M | ἀφ' ὅτου] ἀπότε M | ἐγεννᾶται U 13 ἔστιν *]
 εἶναι MU | δὲ] γὰρ? * | ὁ² < U 13 f ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, *]
 Χριστὸς κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς MU 15 Ζορομβάβελ. U

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

τὸν μεθερμηνευόμενον Χριστόν. οὗτος ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν.
 ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπε· σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ, σὺ κληθήσῃ
 Κηφᾶς. ὃ ἐρμηνεύεται Πέτρος. τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς 4
 τὴν Γαλιλαίαν καὶ εὗρισκει Φίλιππον καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·
 5 ἀκολούθει μοι. ἦν δὲ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως
 Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. εὗρισκει Φίλιππος τὸν Ναθαναήλ καὶ λέγει
 αὐτῷ· ὃν ἔγραψε Μωυσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφήται εὗρήκαμεν,
 Ἰησοῦν υἱὸν Ἰωσήφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναήλ·
 ἐκ Ναζαρέτ δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ ὁ Φίλιππος· ἔρχου
 10 καὶ ἴδε. ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναήλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν 5
 λέγει περὶ αὐτοῦ· ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι. λέγει
 αὐτῷ Ναθαναήλ· πόθεν με γινώσκεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν
 αὐτῷ, πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν εἰδόν σε.
 ἀπεκρίθη αὐτῷ Ναθαναήλ καὶ εἶπε· Ῥαββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ,
 15 σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν 6
 αὐτῷ· ὅτι εἶπόν σοι ὅτι εἰδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; | D467
 μείζονα τούτων ὄψει. καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὄψεσθε
 τὸν οὐρανὸν ἀνεωρότα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβαίνοντας
 καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ 7
 20 τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας καὶ τὰ ἐξῆς, ἵνα δείξη
 μετὰ τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας τοῦ πειρασμοῦ καὶ μετὰ τὴν ἀπ' αὐτοῦ
 τοῦ πειρασμοῦ ἐπάνοδον | καὶ ὁρμὴν τὴν ἐπὶ Ναζαρέτ καὶ Γαλιλαίαν, P436
 ὡς οἱ ἄλλοι τρεῖς εὐαγγελισταὶ ἔφησαν, πάλιν ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην αὐτὸν
 ἠκέναι· ὡς καὶ ἀπὸ τοῦ λόγου Ἰωάννου δειχθήσεται, φήσαντος οὕτως 8
 25 ὅτε εἶδεν αὐτὸν ἐρχόμενον τῇ ἐπαύριον [λέγει] »ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ,
 ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου«. καὶ πάλιν τῇ ἄλλῃ ἡμέρᾳ ὡς
 εἶδεν αὐτὸν περιπατοῦντα ἔφη· »οὗτός ἐστι περὶ οὗ εἶπον ὑμῖν, ὃ
 ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν«.

20 ff eine ähnliche Zwischeneinschiebung von Joh. 1, 35—2, 11 zwischen die
 Versuchungsgeschichte und die Berufung der ersten Jünger schon bei Tatian, vgl.
 Zahn Porsch. I 125 ff u. Hippolyt, vgl. dessen capp. adv. Caj. aus Dionysius bar
 Salibi in ev. Joh. bei Labriolle, sources de l'hist. du Mont. p. LXXIII — 21 vgl.
 Matth. 4, 12 Mark. 1, 14 Luk. 4, 14 — 25 Joh. 1, 29 — 26 ff Joh. 1, 35f. 30

M U

2 ἐμβλέψας + δὲ U | δ² < U 8 u. 9 Ναζαρέθ M 10 ὁ < M
 15 βασιλεὺς εἶ U | αὐτῷ < U 16 ὅτι² < U 17 μείζω U 20 δείξη +
 ὅτι M 21 τὰς < M 22 Ναζαρέθ M 25 [λέγει] *] λέγει M εἶπεν U
 27 ἔστι, ebenso S. 267, 3] ἦν S. 267, 9; viell. richtiger 28 ἐρχόμενος + ὅτι M |
 γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου < M

»καὶ ἐμαρτύρησε, φησίν, Ἰωάννης λέγων ὅτι τεθέαμαι τὸ πνεῦμα ἐν εἶδει περιστερᾶς καταβαῖνον καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν«. τὸ δὲ 9
 »ἐμαρτύρησε« καὶ τὸ »οὗτός ἐστιν ὃν εἶπον ὑμῖν«, ὡς ἤδη περὶ ἄλλου καὶ ἄλλου καιροῦ παρωχημένου λέγων, ἵνα δείξη οὐ τὸν αὐτὸν εἶναι 5
 καιρὸν τοῦτον ἐκείνω | τῷ τοῦ βαπτίσματος χρόνω, ἀλλὰ ἄλλον 072
 παρ' ἐκείνον. οὔτε γὰρ εὐθύς ἀπὸ τοῦ πειρασμοῦ πρὸς τὸν Ἰωάννην 10
 ἀφικνεῖται, ἀλλὰ πρῶτον μὲν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἔπειτα δὲ ἀπὸ τῆς
 Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην, ὅπερ ἦν τοῦτο πρὸς τὸν Ἰωάννην *·
 διὸ λέγει ὅτι »οὗτος ἦν ὃν εἶπον ὑμῖν« καὶ ἔτι τὸ εὐαγγέλιόν φησι
 10 »καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης ὅτι τεθέαμαι«, ὡς ἤδη τοῦ πράγματος
 πρὸ καιροῦ τινος γεγονότος.

14. Μετὰ ταῦτα ἀρχὴ κλήσεως τῶν περὶ Πέτρον ἀπὸ Ἀνδρέου 14, 1
 σημαίνεται. ἀνῆλθε γὰρ παρ' αὐτῷ Ἀνδρέας εἰς τῶν δύο τῶν ἀκο-
 λουθησάντων αὐτῷ, μαθητευομένων μὲν παρ' Ἰωάννου, ἔτι δὲ ἐν τῇ
 15 Γαλιλαίᾳ παραμενόντων καὶ <κατὰ> καιροῦς τῷ Ἰωάννη σχολαζόν-
 των. | καὶ εὐθύς μείναντος Ἀνδρέου ἐκείνην τὴν ἡμέραν (ὥρα ἦν 2 D468
 ὡς δεκάτη), συμβέβηκεν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἀπαντῆσαι αὐτὸν τῷ ἰδίῳ
 ἀδελφῷ Σίμωνι καὶ εἰπεῖν τὰ προειρημένα, ὅτι εὐρήκαμεν Μεσσίαν,
 καὶ ἀγαγεῖν αὐτὸν πρὸς τὸν κύριον καὶ τὰ ἐξῆς, [καὶ] ὡς ἔχει ἢ ἀκο-
 20 λουθία, ὅτι εἶπεν αὐτῷ· σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς. »καὶ τῇ ἐπαύριον 3
 ἠθέλησεν, φησίν, ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν καὶ εὐρίσκει Φίλιππον
 καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀκολούθει μοι. ἦν δὲ Φίλιππος ἀπὸ Βηθ-
 σαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου«. καὶ ὁρᾶς ὅτι τοῦτο 4
 διανοηθῆναι ἡμῖν δίδωσιν ὅτι τῶν δύο τῶν ἀκολουθησάντων, μαθη-
 25 τευομένων μὲν τῷ Ἰωάννη, μόνον ἐνὸς τὸ ὄνομα εἶρηκεν ὅτι Ἀνδρέας
 ἦν, τοῦ δὲ ἄλλου οὐκ εἶρηκεν· ὡς διανοεῖσθαι ἡμᾶς τοῦτον [εἶναι] οὐ 5
 τὸ ὄνομα οὐκ εἶρηκε, διὰ τὸ ὁμόχωρον | διὰ τὸ σύσκηνον διὰ τὸ P437
 ὁμότεχνον διὰ τὸ ὁμοεργές ἢ τὸν Ἰωάννην εἶναι ἢ τὸν Ἰάκωβον,
 ἓνα <δὲ> τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου. ἔδει γὰρ τούτους πρῶτον κληθῆναι, 6

1 Joh. 1, 32 — 7 vgl. Matth. 4, 12f u. Pař. — 13 vgl. Joh. 1, 40 — 16 vgl.
 Joh. 1, 39ff — 20—23 vgl. Joh. 1, 43f

M U

1 τεθέαμαι + φησι M   2 τὸ *] ὅτι MU   5 ἐκείνω τῷ . . . χρόνω *]
 ἐκείνον τὸν . . . χρόνον MU   7 τῆς < U   8 * etwa <δεύτερον ἀπάντημα> *
 9 ἦν] vgl. zu S. 266, 27 | ἔτι *] ὅτι MU   15 <κατὰ> *   18 μεσίαν M
 19 [καὶ] *   21 φησίν < M   23 ἐκ τῆς πόλεως < M | τοῦτο *] τὸ MU
 25 μόνον *] ἐξ ὧν MU   26 [εἶναι] *   27 ὁμόχωρον] ὁμορον M   29 <δὲ> *

ἔπειτα τὸν Φίλιππον, κατὰ τὴν ἀκολουθίαν ὡς τέτακται ἐν τοῖς εὐαγγελίοις· Πέτρος πρῶτος, ἔπειτα Ἀνδρέας, εἶτα Ἰάκωβος, εἶτα Ἰωάννης, μετὰ τούτους Φίλιππος. ἀλλὰ περὶ τούτων τὰ νῦν ἔασθω λέγειν· πολλὴ γάρ ἐστιν τῆς πραγματείας ταύτης ἡ ἀκολουθία.

5 15. Εἰς δὲ τὸ ζητούμενον ἀνακαμπτέον * ὅπερ ἐστὶ κατανοῆσαι, 15, 1
ὅτι καθάπερ τῷ Ἰωάννῃ ἤδη μαθητευόμενοι * καὶ τὴν ἰδίαν τέχνην
ἐργαζόμενοι καὶ τῇ μαθητεῖα προσανέχοντες, ὡσαύτως καὶ παρὰ τῷ
Ἰησοῦ ποιήσαντες πρῶτην ἡμέραν, τῇ ἐξῆς ἀπελθόντες πάλιν ἐν τῇ
ἀλείᾳ ἐσχόλαζον, ὡς ἔχουσιν αἱ ἀκολουθίαι τῶν ἑτέρων εὐαγγε-
10 λίων. μετὰ γὰρ τὸ τῇ αὔριον ἐξελθεῖν τὸν Ἰησοῦν εὐθὺς ἡ ἀκο- 2
λουθία φάσκει ὅτι »τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλι-
λαίας καὶ ἦν ἐκεῖ ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ· ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον«. ἀπὸ δὲ ἑκατέρων τῶν τῆς λεπτο- 3 D469
λογίας ῥημάτων καὶ ὑποθέσεως ἰστέον ἐστίν, ὅτι καὶ ἑτέρους συμ-
15 παρείληφε μαθητάς, οἵτινες σὺν αὐτῷ ἔμειναν, τάχα δὲ οἱ περὶ Να-
θαναήλ καὶ Φίλιππον καὶ ἄλλοι τινές. οἱ γὰρ περὶ Ἀνδρέαν ἀνεχώ-
ρησαν· οἱ δὲ παρ' αὐτῷ μεμενηκότες ἐκλήθησαν καὶ αὐτοὶ εἰς τοὺς
γάμους. καὶ μετὰ τὸ ποιῆσαι τοῦτο πρῶτον σημεῖον κατελ- 4 Ö74
εἰς τὰ μέρη τῆς Καφαρναοῦ ἐκεῖ κατοίκησε. καὶ λοιπὸν σημεῖα ἐκεῖ
20 ἄρχεται ἐργάζεσθαι ἕτερα, ὅτε τὴν τοῦ ξηρᾶν ἔχοντος χεῖρα ἰάσατο,
ἀλλὰ καὶ τὴν πενθερὰν τοῦ Πέτρου, τοῦ μὲν ἀπὸ Βηθσαϊδᾶ ὄντος 5
γῆμαντος δὲ ἀπὸ Καφαρναοῦ, οὐ μακρὰν ὄντων τῶν τόπων τούτων
τῷ διαστήματι, ταύτην ἀπὸ τοῦ πυρετοῦ ἀνῆκεν καὶ θεραπευθεῖσα
διηκόνει· ὥστε εἶναι * ταύτην τὴν ἀκολουθίαν. καὶ μετὰ ταῦτα 6
25 πάλιν αὐτοῦ ἀναστρέψαντος εἰς τὴν Ναζαρέτ, ὅπου ἦν ἀνατεθραμ-
μένος, τότε ἀνέγνω τὸ βιβλίον Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, αὐτοῦ λοιπὸν
προλαβόντος αὐτοὺς καὶ λέγοντος ὅτι »πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παρα-
βολήν, ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἠκούσαμεν σημεῖα γεινόμενα
ἐν Καφαρναοῦ, ποιήσον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου«. καὶ ὁρᾷς ὡς

2 vgl. Matth. 10, 2f Luk. 6, 14 — 10 vgl. Joh. 1, 43 — 11—13 Joh. 2, 1f —
18f Joh. 2, 12 (Matth. 4, 13) — 20 vgl. Matth. 12, 9ff Mark. 3, 1ff — 21 vgl.
Matth. 8, 14ff Mark. 1, 29ff — 21f vgl. Joh. 1, 44 mit Matth. 8, 14 — 24ff vgl.
Luk. 4, 16ff

M U

4 ἡ < U   5 * etwa (καὶ σημειωτέον) *   6 * etwa (διετέλουν) *
6f καὶ τὴν—ἐργαζόμενοι < U   10 τὴν αὔριον U   19 ἐκεῖ¹ *] ἐλθὼν MU |
παρώκησε M   22 ἀπὸ] ἐν? * | οὐ < U   23 ἀνῆκεν] διασώζοι U   24 *
etwa (σαφῆ) * | τὴν < U   25 Ναζαρέθ M

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

αὐτῷ παρὰ Ἰωάννου (δὲ) ἀκηχοῦτων *, ὧν δύο εἰς ἣν ὁ Ἀνδρέας, (καθὼς) ἔφημεν. διανενοημένοι καλλίστως τὸν ἕτερον εἶναι πάλιν τάχα ἓνα τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου διὰ τε τὸ συνεργὸν καὶ μέτοχον καὶ κοινω-
 νικόν. καὶ λοιπὸν μετὰ ταῦτα πάντα καταλείψαντες οἱ τέσσαρες 13
 5 τὰ τε πλοῖα καὶ ἀπλῶς ἅπαντα, ὡς φησιν, ἀφέντες εἰς τὴν γῆν
 ἠκολούθησαν αὐτῷ, ὡς ἔχει ἢ τοῦ Λουκᾶ μαρτυρία. ὥστε ἐξ 14
 ἅπαντος δείκνυσθαι ὅτι οὐδεμία σχολιότης οὐδ' ἐναντιότης ἐν τοῖς
 ἁγίοις εὐαγγελίοις οὐδὲ παρὰ τοῖς εὐαγγελισταῖς εὐρίσκεται, ἀλλὰ
 πάντα σαφῆ. χρόνων δέ εἰσι διαστάσεις· ἐντεῦθεν γὰρ καὶ ἐπέκεινα; | 15 D471
 10 τῶν περὶ Πέτρον καὶ Ἰωάννην λοιπὸν συναφθέντων καὶ ἀκολου-
 θούντων. ἐγένετο | διδάσκων ἐν πάσῃ τῇ Γαλιλαίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, P439
 καὶ λοιπὸν πλατυνομένου τοῦ κηρύγματος τὰ ἐξῆς τῶν θεοσημείων
 ἐπετέλει. ὥστε εἶναι ἐξ ἅπαντος τὴν ἀκολουθίαν ὧδε·

16. πρῶτον μὲν βαπτισθέντος αὐτοῦ κατ' Αἴγυπτίους Ἄθυρ 16, 1
 15 δωδεκάτῃ. † ὡς ἔφημεν, πρὸ ἐξ εἰδῶν Νοεμβρίων — τουτέστιν πρὸ
 ἐξήκοντα ἡμερῶν πλήρης τῆς ἡμέρας τῶν Ἐπιφανείων, ἣ ἔστιν ἡμέρα
 τῆς αὐτοῦ κατὰ σάρκα γεννήσεως, ὡς ἔχει ἢ μαρτυρία τοῦ κατὰ 2
 Λουκᾶν εὐαγγελίου, ὅτι ἦν Ἰησοῦς ἀρχόμενος εἶναι ὡς ἐτῶν τριά-

4 vgl. Luk. 5, 11 — 14f der 8. November als Tauftag Christi ist nur hier bezeugt. Es entspricht diesem Ansatz, daß Epiph. (vgl. Z. 16) den 6. Januar nur noch als Geburtstag Christi kennt. (Daß er nicht selbst erst die Verlegung bewirkt hat, vgl. zu S. 271, 6). Die Zurückschiebung der Taufe auf den 8. Nov. galt wohl in erster Linie der Entlastung des 6. Januar, der bis dahin die Peier der Taufe und Geburt Christi und der Hochzeit zu Kana (vgl. S. 272, 4ff) in sich vereinigte. Die zwei Monate zwischen dem 8. November und dem 6. Januar sollten vermutlich die Zeit der Wirksamkeit des Täufers ausdrücken. — Bilfingers Versuch (Das germanische Julfest S. 8f), unter Benutzung von Clemens Al. strom. I 145, 5; II 90, 16ff Stählin eine weitere Verbreitung des 8. (18.) November zu erweisen, ist ein Pehlschlag. Außer der hierbei nötigen Änderung im Text des Clemens (x̄γ statt ῑγ) steht ihm die Tatsache im Weg, daß Clemens a. a. O. Tauf- und Geburtstag ausdrücklich unterscheidet und der (errechnete) Tag dann als Geburtstag, nicht wie bei Epiph. als Tauftag gelten müßte — 18 Luk. 3, 23

M U

1 <δὲ> * | * <ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ> * 1f <καθὼς> * 2 πάλιν <U 3 τε <U
 5 καὶ ἀπλῶς—ἀφέντες <U | ὡς φησιν] ὡς ἦν? * | ἀφέντες + τὰ πλοῖα M
 6 αὐτῷ <U 7 u. 8 οὔτε U 8 vor εὐαγγελισταῖς + ἁγίοις U 13 ἐπι-
 τελεῖ M | τὴν ἀκολουθίαν <U | ὧδε] οὕτως U 14 ἄθυρῖ M 15 † ὡς
 ἔφημεν] hinter Αἴγυπτίους gestellt U; lies wohl ὁ ἔστιν κατὰ Ῥωμαίους * | εἰδῶν]
 ἰνδῶν U 16 πλήρης] hier u. S. 271, 3 indeklinabel wie z. B. Joh. 1, 14 | Ἐπι-
 φανείων MU 17 γεννήσεως κατὰ σάρκα U 18 zu εἶναι vgl. S. 261, 30

κοντα, ὧν υἱὸς ὡς ἐνομιζέτο τοῦ Ἰωσήφ«. ἦν γὰρ τῷ μὲν ὄντι
 εἴκοσι ἐννέα ἐτῶν καὶ μηνῶν δέκα, ὅτε ἐπὶ τὸ βάπτισμα ἦκε, τριά-
 κοντα μὲν ἐτῶν, ἀλλ' οὐ πλήρης· διὸ λέγει »ἀρχόμενος εἶναι ὡς ἐτῶν
 5 τριάκοντα« — λοιπὸν ἐξεβλήθη εἰς τὴν ἔρημον. ἀπ' ἐντεῦθεν οὖν 3
 αἱ τεσσαράκοντα ἡμέραι τοῦ πειρασμοῦ ἀκολούθως φαίνονται καὶ
 αἱ δύο ἐβδομάδες μικρῶ πλεον καὶ ἡμέραι δύο, ἃς διέτριψεν ἐπανελ-
 θὼν ἀπὸ τοῦ πειρασμοῦ ἐπὶ τὴν Γαλιλαίαν, τουτέστιν εἰς τὴν Ναζα-
 ρὲτ καὶ περὶ τὰ ὄρια αὐτῆς, καὶ μία ἡμέρα ὅτε ἦλθεν πρὸς Ἰωάννην, 4
 ὅτε ἔφη ὁ Ἰωάννης »ἴδε, ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν
 10 τοῦ κόσμου«, καὶ ἡ ἐπαύριον (ὅτε) »πάλιν εἰστήκει ὁ Ἰωάννης καὶ
 ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι
 λέγει· ἴδε, ὁ Χριστὸς ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ«. εἶτα φησὶν »ἤκουσαν οἱ
 δύο μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ«. αὕτη δὲ ἦν 5
 ὀκτωκαιδεκάτη μετὰ τὸν πειρασμὸν ἡμέρα, καθὼς προείπαμεν, πρώτη
 15 δὲ ἀπὸ Ἰωάννου ὅτε ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ οἱ περὶ Ἀνδρέαν καὶ
 παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην (ὥρα ἦν ὡς δεκάτη), ὅτε καὶ
 τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν Σίμωνα εὗρών ὁ Ἀνδρέας ἤγαγε πρὸς τὸν Ἰη-
 σοῦν. εἶτα λέγει τὸ εὐαγγέλιον »τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν | ἐξελθεῖν 6 D472
 εἰς τὴν Γαλιλαίαν καὶ εὗρίσκει Φίλιππον καὶ λέγει αὐτῷ ὁ κύριος·
 20 ἀκολούθει μοι«. αὕτη δὲ ἦν ἐννεακαιδεκάτη ἡμέρα μετὰ τὸν πει-
 ρασμὸν, ὡς ἔχει ἡ ἀκολουθία τοῦ εὐαγγελίου, * Φιλίππου τὴν κλησιν
 καὶ τοῦ Ναθαναήλ. καὶ λοιπὸν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, λέγει, γάμος ἐγένε- 7

6 für diese 2 Wochen und 2 Tage (c. 30, 4; S. 302, 3 heißt es ὡσεὶ ἐβδο-
 μάδας δύο καὶ ἡμέρας τρεῖς) gibt Epiph. nirgends einen Beleg; ein sicherer Be-
 weis, daß er den Ansatz der Taufe auf den 8. November nicht selbst durch Rech-
 nung gefunden, sondern aus der Überlieferung überkommen hat — 9 Joh. 1, 29
 10 Joh. 1, 35 — 15 Joh. 1, 37. 39. 41 — 18 Joh. 1, 43 — 22 vgl. Joh. 2, 1

M U

1 μὲν < M   4 λοιπὸν—ἔρημον < U | ἐξεβλήθη *] ἐλήφθη MU
 4—22 in U gekürzt zu: ἀπεντεῦθεν αἱ τεσσαράκοντα τοῦ πειρασμοῦ καὶ δύο
 ἐβδομάδες μικρῶ πλεῖον αἱ ἐν ναζαρέτ ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τοῦ πειρασμοῦ καὶ πρώτη
 ἡμέρα πρὸς Ἰωάννην καὶ δευτέρα. καὶ πάλιν ἀπὸ Ἰωάννου πρώτη καὶ δευτέρα
 ὅτε ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ περὶ ἀνδρέαν. ἔπειτα Σίμων Πέτρος καὶ τῇ ἄλλῃ
 ἡμέρᾳ, ὡς ἔφημεν καὶ ἔχει ἡ ἀκολουθία τοῦ εὐαγγελίου, φιλίππου κλησιν καὶ τοῦ
 ναθαναήλ   7f Ναζαρέτ M   10 (ὅτε) *   21 ὡς *] καὶ M | * etwa (περι-
 έχουσα) *   22—S. 273, 15 verkürzt in U: καὶ λοιπὸν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ γάμος
 ἐγένετο ἐν κανᾶ τῆς γαλιλαίας μετὰ τὰς δύο τὰς προειρημένους. ὅπερ πρῶτον
 σημεῖον καὶ πλήρωμα τριάκοντα ἐτῶν ἀπὸ γεννήσεως τῆς ἐνσάρκου αὐτοῦ παρουσίας.

νετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, μετὰ τὰς δύο τὰς προειρημένας ἀπὸ Ἰωάννου ἡμέρας. προστιθεμένων τοίνυν τῶν εἴκοσι ἡμερῶν ταῖς τεσσαράκοντα τοῦ πειρασμοῦ δύο μῆνες τελοῦνται, οἵτινες τοῖς δέκα μῆσι συναπτόμενοι ἐνιαυτὸν τελοῦσιν, ὃ ἐστὶ πλήρωμα τριάκοντα 5 ἐτῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ κυρίου, καὶ εὐρίσκεται τὸ πρῶτον ση- 8 μείον τῆς τοῦ ὕδατος εἰς οἶνον μεταβολῆς ἐν τῷ τέλει τοῦ τριακοστοῦ ἔτους ποιήσας ὁ Χριστός, ὡς ἔστιν σοι καταληπτέον ταῖς

4 ff die hier bezeugte Verbindung der Peier der Hochzeit zu Kana mit dem Epiphanienfest (= dem 30. Geburtstag Christi) geht bis in die Anfänge des Epiphanienfestes zurück; vgl. im Osten Const. apost. V 13, 2; S. 269, 15f Punk; im Abendland höchstwahrscheinlich schon Ambrosius de virg. III 1; Migne 16, 219f *vides quantus ad natalem sponsi tui populus convenerit . . . hic est qui rogatus ad nuptias aquam in vina convertit*, jedenfalls Paulinus Nol. carm. 27 v. 45ff; CSEL XXX 264 Maximus Taur. hom. 23; Migne 57, 272Cff Petrus Chrysol. sermo 157; Migne 52, 615A Ps. Augustin sermo 136; Migne 39, 2015 Polemius Silvius calend. (CJL I 335 = I² 257) S. *Epiphania, quo die interpositis temporibus visa est stella magis, quae dominum natum nunciabat et aqua vinum facta* Isidorus Hispal. de off. I 26, dazu die Meßbücher sacr. Gregor. Migne 78, 39 sacr. Gallic. Migne 72, 178 miss. Gothic. sowohl in der Vigilie, als in der Liturgie des 6. Januar mozarabische Lit. Migne 85, 176

M U

ἐν αὐτῇ γὰρ εὐρίσκεται τῇ ἡμέρᾳ τῆς αὐτοῦ κατὰ σάρκα γεννήσεως πεποιηκῶς τὸ πρῶτον πάλιν σημεῖον τοῦ ὕδατος εἰς οἶνον ἐν τῷ πληρῶσαι αὐτὸν τριάκοντα ἔτη ὡς πολλάκις εἶπον ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου αὐτοῦ γεννήσεως τε καὶ παρουσίας, ὡς ὑποτίθεται ἡμῖν συνιέναι καὶ καταλαμβάνειν ἢ τῶν εὐαγγελίων ἀκρίβεια τε καὶ ἀκολουθία. καὶ λοιπὸν ἀπὸ τοῦ πρώτου σημείου τούτου τὰ τε ἄλλα σημεῖα καὶ τὸ κήρυγμα λοιπὸν καὶ τὰ ἄλλα πάντα τῆς θαυμαστῆς αὐτοῦ πληρώσεως τῆς φιλοφροσύνης καὶ εὐαγγελικῆς θαυματουργίας τε καὶ διδασκαλίας ὡς πολλάκις ἔφην καὶ ἀναγκάζομαι πλειστάκις λέγειν διὰ τὴν τῶν ἀπατωμένων καὶ προφρασιζομένων θηροῦσθαι ἑαυτοῖς τὰ τῆς ἀπιστίας καὶ τοῦ ἀντιλέγειν τῷ ἁγίῳ πνεύματι καὶ τῇ θαυμαστῇ τῶν εὐαγγελίων ἀκολουθία. πάντη γὰρ τοὺς ἐναντιούμενους τῷ ἁγίῳ εὐαγγελίῳ προλήψεται ἢ τοσαύτη ἀκριβολογία δηλοῦσα ὅτι ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος ἢ ἀρχῇ τῆς λοιπῆς πραγματείας ὡς ἔχει οὕτως· ὅτι ἔπειτα μετὰ τὴν ἡμέραν τοῦ βαπτίσματος ἐν τῷ πειρασμῷ γενομένου αὐτοῦ τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ περὶ θεοῦ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ διὰ Ἰωάννου οὐ πεφρόντισται σημεῖον· ἤδη γὰρ ἦν τοῦτο διὰ τῶν τριῶν εὐαγγελιστῶν σημανθέν.

δ γεννήσεως *] γενέσεως M

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ἐλθόντων αὐτῶν καὶ μεινάντων παρ' αὐτῶ τὴν πρώτην ἡμέραν, ὡς
 ἔφην, τῇ δευτέρᾳ ὀδευσάντων, τῇ τρίτῃ δὲ ἡμέρᾳ τοῦ θεοσημείου
 τοῦ πρώτου γενομένου, [καὶ] τινῶν συνόντων αὐτῶ (οὐ τοῦ Ἀνδρέου
 οὐδὲ τοῦ Πέτρου οὐδὲ τοῦ Ἰωάννου οὐδὲ τοῦ Ἰακώβου, ἀλλὰ τῶν
 5 περὶ Ναθαναὴλ καὶ Φίλιππον καὶ ἄλλων τινῶν, ὡς ἔστι συνιέναι),
 ἐξῆς λοιπὸν μετὰ τὸ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καφαρναοῦμ καὶ ἀνελθεῖν 8
 πάλιν εἰς Ναζαρέτ καὶ κεῖθεν πάλιν εἰς Καφαρναοῦμ καὶ ποιῆσαι μέ-
 ρος τι τῶν σημείων, ἀνῆλθεν πάλιν εἰς Ναζαρέτ καὶ ἀνέγνω τὸ
 βιβλίον Ἠσαΐου τοῦ προφήτου, ὅπου λέγει »πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ,
 10 οὐ εἶνεκεν ἔχρισέν με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς· καὶ τὰ ἐξῆς. ἦν δὲ
 μετὰ τὴν ἡμέραν τῶν Ἐπιφανείων τοῦτο γινόμενον μετὰ ἡμέρας
 τινάς. καὶ μετὰ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην κατελθὼν πάλιν 9 D474
 εἰς Καφαρναοῦμ λοιπὸν κατοίκησεν, ὅτε ἡ τελεία κλήσις τῶν περὶ
 Πέτρον καὶ Ἰωάννην γεγένηται, ἐλθόντος αὐτοῦ παρὰ τὴν λίμνην
 15 Γεννησαρέθ. καὶ οὕτως ἡ πᾶσα ἀκολουθία ἀναλογεῖται, οὐδενὸς Ö80
 ἀντιθέτου ὑπάρχοντος, ἀλλὰ πάσης τῆς τῶν εὐαγγελίων πραγμα- P44I
 τείας τηλαυγεστάτης οὔσης καὶ ἐν ἀληθείᾳ κεκηρυγμένης.

Τί οὖν ἔδοξε τούτοις (τοῖς) τὸν ἴδιον νοῦν ἀπατήσασι καὶ τὴν αἴρεσιν 10
 ταύτην τῶ βίῳ ἐξεμέσασιν ἀθετεῖν τὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιον;
 20 δικαίως γὰρ ἄλογον τὴν αὐτῶν αἴρεσιν κεκλήκαμεν διὰ τὸ μὴ δέχεσθαι
 αὐτοὺς τὸν ἄνωθεν ἐλθόντα θεὸν Λόγον τὸν διὰ Ἰωάννου κεκηρυγ-
 μένον. μὴ νοοῦντες γὰρ τὴν δύναμιν τῶν εὐαγγελίων φασί· πῶς 11
 οἱ ἄλλοι εὐαγγελισταὶ εἰρήκασιν ὅτι φυγὰς ὄχητος ἀπὸ προσώπου Ἡρώδου

8f vgl. Luk. 4, 16ff — 12 vgl. Matth. 4, 12 — 22ff vgl. unten c. 21, 15;
 S. 281, 2ff; beachte auch Origenes in Joh. X, 3; S. 172, 23ff Preuschen λεγέτωσαν
 γὰρ ἡμῖν οἱ παραδεχόμενοι τὰ τέσσαρα εὐαγγέλια καὶ τὴν δοκοῦσαν διαφωνίαν
 οἰόμενοι μὴ λύεσθαι διὰ τῆς ἀναγωγῆς, πρὸς ταῖς προειρημέναις ἡμῖν ἐπαπορή-
 σεσιν περὶ τῶν τεσσεράκοντα τοῦ πειρασμοῦ ἡμερῶν οὐδαμῶς δυναμένων χώραν
 ἔχειν παρὰ τῶ Ἰωάννη, πότε γέγονεν ἐν τῇ Καφαρναοῦμ ὁ κύριος; — 23ff vgl.
 Matth. 2, 13ff

M U

1 παρ' αὐτῶ hinter μεινάντων *] hinter αὐτῶν MU 2 δευτέρᾳ + (τε)? *
 3 [καὶ] * 4 οὔτε alle drei Mal M 4f ἀλλὰ τῶν—συνιέναι < U 6 λοιπὸν
 < U 7 Ναζαρέθ M 8 σημείων + τοῦ τὴν ξηρὰν χεῖρα ἔχοντος καὶ τῆς πεν-
 θερᾶς Πέτρου τὴν ἴασιν U | ἀναγνῶναι U 9—12 τοῦ προφήτου—τὸν
 Ἰωάννην < U 9 ὅπου *] ὅθεν M 12 κατελθεῖν U 13 λοιπὸν κατοίκησεν
 < U | ὅτε + τότε U 14f ἐλθόντος—Γεννησαρέθ < U 15 γεννησαρέθ M
 16 τῶν εὐαγγελίων < U 16f πραγματείας] ἀληθείας U 18—22 τί οὖν—
 δύναμιν τῶν εὐαγγελίων < U 18 (τοῖς) * 22 πῶς] γὰρ οὕτως U

ὁ Ἰησοῦς εἰς Αἴγυπτον καὶ μετὰ τὴν φυγὴν ἐλθὼν κατέμεινεν εἰς Ναζα-
 ρέτ, εἶτα λαβὼν τὸ βάπτισμα ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον καὶ μετὰ ταῦτα
 ἀνέκαμψε καὶ μετὰ τὸ ἀνακάμψαι ἤρξατο κηρύττειν, 18. τὸ δὲ εὐαγγέ- 18, 1
 lion τὸ εἰς ὄνομα Ἰωάννου, φασί, ψεύδεται· μετὰ γὰρ τὸ εἰπεῖν ὅτι ὁ
 5 Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν καὶ ὀλίγα τινά, εὐθύς λέγει
 ὅτι γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας. καὶ οὐ μέμνηται οἱ 2
 ἀφροσύνην ἑαυτοῖς ἐπισπώμενοι ὡς Ἰωάννης μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸν Λόγον
 σάρκα γεγενῆσθαι καὶ ἐσκηνωκένοι ἐν ἡμῖν τουτέστιν ἄνθρωπον γεγο-
 νέναι, καὶ (αὐτὸς) λέγει, ὅτι ἦλθε πρὸς τὸν Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν
 10 ἐν τῷ Ἰορδάνῃ καὶ ἐβαπτίσθη ὑπ' αὐτοῦ· αὐτὸς (γὰρ) Ἰωάννης μαρ- 3
 τυρεῖ λέγων τὸν βαπτιστὴν Ἰωάννην εἰρηκένοι »οὗτός ἐστι περὶ οὗ
 εἶπον ὑμῖν«, καὶ πάλιν ὅτι »τεθέαμαι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καταβαῖ-
 νον ἐν εἴδει περιστερᾶς καὶ μένον ἐπ' αὐτόν«, καὶ »οὗτός ἐστιν ὁ
 αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου«. ὁρᾶς ὅτι οὐδὲν κατὰ ἐπι- 4
 15 λησμονὴν ὑφηγεῖται, παρέλειψε δὲ ὁ Ἰωάννης τὰ τῷ Ματθαίῳ πραγ-
 ματευθέντα. οὐ γὰρ ἦν χρεία ἐκείνων οὐκέτι, ἀλλὰ τῆς τελείας
 φράσεως πρὸς ἀντίρρησιν τῶν νομιζόντων ἀπὸ Μαρίας καὶ δεῦρο D475
 Χριστὸν αὐτὸν καλεῖσθαι καὶ υἱὸν θεοῦ, καὶ εἶναι μὲν πρότερον
 ψιλὸν ἄνθρωπον, κατὰ προκοπὴν δὲ εἰληφέναι τὴν τοῦ υἱοῦ τοῦ
 20 θεοῦ προσηγορίαν. διὸ τῶν ἀναγκαίων ἐπιμέλεται, (πάντων μὲν 5
 μεγάλων ὄντων καὶ ἀναγκαίων, περιττότερον δὲ τῶν ἐπουρανίων),
 ποιούμενος τὴν διήγησιν τῆς ἄνωθεν οἰκονομίας. λέγουσι δὲ τὸ 6
 κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιον ἀδιάθετον εἶναι, ἐπεὶ μὴ ταῦτα ἔφη,

4f vgl. Joh. 1, 14 — 5f vgl. Joh. 2, 1 — 11 Joh. 1, 30 — 12 Joh. 1, 33 —
 13 Joh. 1, 29 — 23 zur Bedeutung von ἀδιάθετος = *unkanonisch* vgl. haer. 55,

M U

1 κατέμεινεν U 1f Ναζαρέθ M 2 εἶτα] καὶ μετὰ τὴν Ναζαρέθ U
 4 ὅτι < M 5 καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν < M, vgl. Z. 8 | τινά] ἄλλα U 7f τὸν
 λόγον σάρκα γεγενῆσθαι—ἐσκηνωκένοι] ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο λέγει(!) καὶ ἐσκή-
 νωσεν U 9 καὶ (αὐτὸς) λέγει ὅτι *] καὶ λέγει M καὶ ὅτι U 10 ὑπ' αὐτοῦ < M |
 (γὰρ) * 10f αὐτὸς—οὗτός ἐστι] Ἰωάννου τοῦ εὐαγγελιστοῦ μαρτυροῦντος μετὰ
 τὴν πάλιν ἐπάνοδον ἀπὸ τοῦ πειρασμοῦ· ὡς τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου λέγοντος ὅτι
 οὗτός ἐστι U 14 ὁρᾶς + καὶ U 14f λησμονὴν U 15 ὁ Ἰωάννης < U
 15f πραγματευθέντα] εἰρημένα M 16 τελείας] θείας U 18 καὶ εἶναι μὲν
 πρότερον < U 19f εἰληφέναι—προσηγορίαν] ἠκένοι εἰς τὸ καλεῖσθαι υἱὸν
 θεοῦ U 20 ἐπιμελεῖται U | μὲν + οὖν U 21f ποιούμενος τῶν ἐπουρα-
 νίων U 22 τὴν διήγησιν—οἰκονομίας] τὴν ἄνωθεν οἰκονομίαν U 23 ἀδιάθετον
 εἶναι hinter ἔφη U | ἐπειδὴ U | ταῦτα] τὰ αὐτὰ U

λέγω δὲ τὰ κατὰ τὸν πειρασμὸν τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν, καὶ οὐκ ἄξιόουσιν αὐτὸ δέχεσθαι, κατὰ πάντα πεπλανημένοι καὶ τυφλώττοντες τὴν διάνοιαν.

19. Τέταρτος γὰρ τῶν εὐαγγελιστῶν κατὰ διαδοχὴν ἐλθὼν ὁ **19, 1**
5 μακάριος Ἰωάννης. πρῶτος μὲν ὢν ἐν τῇ κλήσει μετὰ Πέτρον καὶ
 Ἀνδρέαν σὺν Ἰακώβῳ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, τελευταῖος δὲ τοῖς χρόνοις
 εὐαγγελισάμενος. τὰ πρὸ αὐτοῦ καλῶς τεταγμένα οὐκ ἐμερίμνησεν
 ἐκθέσθαι, ἀλλὰ προλαμβάνει τῶν ῥηθέντων τὰ μὴ ῥηθέντα καὶ
 (οὕτως) διαλέγεται. ὁ Ματθαῖος γὰρ ἄρχεται ἀπὸ Ἀβραάμ, μετὰ **2**
10 δὲ τὴν ἀρχὴν καὶ μετὰ δύο ἔτη τῆς γεννήσεως πάλιν | ποιῆται τὴν **P 442**
 ἑφήγησιν. Μάρκος δὲ ἄρχεται ἀπὸ πεντεκαιδεκάτου ἔτους Τιβερίου
 Καίσαρος, (τὴν) μεσότητα τῶν μετὰ τὴν ἀρχὴν (οὐ) διηγούμενος.
 Λουκᾶς δὲ ἀρχὴν πρὸ τῆς ἀρχῆς ἐπήγαγε, τὴν περὶ τῆς Ἐλισάβετ καὶ
 Μαρίας πρὸ τοῦ ἐγκύμονα(ς αὐτὰς) εἶναι γεγεννημένην πραγματείαν.
15 Ἰωάννης δέ, ἔτι πρότερος μὲν ὢν τῇ κλήσει, ὕστερος δὲ τούτων **3**

2, 1 κατὰ τὰς ῥητὰς γραφὰς καὶ ἐνδιαθέτους, dazu Jülicher, ThLZ 1889 S. 169 E. Schwartz (Abh. Gött. Ges. d. W. 1904 S. 32¹); anders (= ungeordnet) Zahn Gesch. d. neut. Kanons II 2, 971 (aber „ungeordnet“ paßt schon nicht zu der Begründung, daß etwas unterdrückt sei, und wäre nach dem ψεύδεται S. 275, 4 eine merkwürdige Abschwächung; auch die von Zahn RE³ II 387, 20 mit Berufung auf S. 274, 16 vorgeschlagene Änderung in ἀντίθετον ist unannehmbar: an unserer Stelle müßte zu ἀντίθετον ein Dativ gefordert werden). Übrigens steht trotz des λέγουσι nicht fest, ob die Aloger selbst den Ausdruck ἀδιάθετον gebraucht haben; jedenfalls ist beachtenswert, daß auch die umschreibende Wiederholung von S. 274, 22 in c. 21, 15; S. 281, 2ff dieses Stichwort nicht enthält

M U

1 λέγω δὲ—ἡμερῶν < U 1f καὶ οὐκ—δέχεσθαι] καὶ μηδὲ δέχεσθαι αὐτοὺς αὐτὸ U 2 αὐτὸ] αὐτὰ M | πεπλασμένοι M 4 τῶν εὐαγγελιστῶν < U 5 Ἰωάννης < U | ὢν] ὦν M 5f ἐν τῇ κλήσει—ἀδελφῷ αὐτοῦ < U 6 τελευταῖος δὲ τοῖς χρόνοις] ὕστερον δὲ τοῖς ἔτεσιν U 8f καὶ διαλέγεται < U 9 οὕτως) * 10 δὲ < M | ποιῆσθαι M 12 Καίσαρος < U | (τὴν) * | (οὐ) * | διηγούμενος < U 13 ἐπήγαγε U 13f περὶ τῆς—πραγματείαν] πρὸ τῆς γεννήσεως ἐν τῇ συλλήψει τῆς γαστροῦς μαρίας καὶ τῆς ἐλισάβετ γεγορνῆσαν U 14 ἐγκύμονα(ς αὐτὰς) * 15 πρότερος Ausgg.] προτέρου M πρότερον U | μὲν ὢν τῇ κλήσει < U | δὲ τούτων < U

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

θεοσημείων εἰργάσατο (πρὶν) ἢ τοῦ κηρύγματος ἤρξατο, εἰ μὴ τι ἄ
 λέγεται περὶ αὐτοῦ ἐν παιγνίῳ ὅτε παιδίον ἦν πεποικημέναι. ἔδει 3
 γὰρ καὶ παιδικὰ ἔχειν αὐτὸν σημεῖα, ἵνα μὴ πρόφασις γένηται ταῖς
 ἄλλαις αἰρέσεσι λέγειν ὅτι ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου ἦλθε(ν ὁ) Χριστὸς εἰς
 5 αὐτόν, ὅπερ ἐστὶν ἢ περιστερά· τοῦτο γὰρ φασὶ διὰ τὴν ψῆφον τοῦ
 ω καὶ ἄλφα, ὃ ἐστὶ περιστερά, ἐπεὶπερ ἔφη ὁ σωτὴρ Ἐγὼ εἰμι τὸ α
 καὶ ἐγὼ εἰμι τὸ ω. διὸ καὶ ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς γεννήσεως 4
 αὐτοῦ εἰσάγει τὸν Ἰησοῦν ὁ Λουκᾶς εἰρηκότα πρὸς τὴν Μαριάμ
 ζητοῦσαν αὐτόν, ἥνίκα τοῖς διδασκάλοις προσδιελέγετο ἐν Ἱεροσολύ-
 10 μοις· οὐκ ἤδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς μου δεῖ με εἶναι;*, ἵνα 5·
 πέση ὁ λόγος τῶν λεγόντων ὅτι ἀπὸ τοῦ χρόνου τοῦ βαπτίσματος
 υἱὸς γέγονεν θεοῦ, ἐλθούσης εἰς αὐτόν τῆς περιστερᾶς. ἦν φασιν
 εἶναι τὸν Χριστόν. καὶ ἵνα σαφῶς γνωσθῇ ὅτι ἄνωθεν ἐπεδήμησεν
 ὁ θεὸς Λόγος καὶ ἐλθὼν ἐσαρκώθη ἀπὸ Μαρίας καὶ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ
 15 κατήλθεν ἐπ' αὐτόν τὸ πνεῦμα, ἵνα σημάνη τίς ἐστὶν ὁ | μαρτυρού- 6 P443
 μενος ἀπὸ | τοῦ πατρὸς ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, D477
 αὐτοῦ ἀκούετε*, καὶ ἵνα γένηται τοῦτο ὑπόδειγμα τοῖς μέλλουσιν ἐν
 αὐτῷ φωτίζεσθαι, ὅτι καταξιωθήσονται (τῆς) πνεύματος ἁγίου ἐν
 τῷ λουτρῷ [τῆς] δωρεᾶς καὶ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν διὰ τῆς χάριτος τῆς
 20 ὑπ' αὐτοῦ δοθείσης.

21. Ἀπὸ τότε δὲ τὰ τέλεια ἤρξατο ποιεῖν θεοσήμεια ἐν τῷ καιρῷ 21, 1
 τοῦ κηρύγματος (τοῦτο (γὰρ) πρῶτον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς,

1 ff vgl. die *Παιδικὰ* (Thomasevangelium) Tischendorf ev. apocrypha² —
 4 vgl. haer. 28, 1, 5; I 314, 5 haer. 30, 3, 6 14, 1 16. 3; I 337, 7 351, 18ff 354, 2 —
 5 vgl. Irenaeus adv. haer. I 14, 6; I 140 Harvey (= Panarion haer. 34, 7, 2
 II 15, 9f) — 6f Apok. 1, 8 — 10 Luk. 2, 49 — 16 (Matth. 3, 17) Matth. 17, 5 —
 22 Joh. 2, 11

M U

1 εἰργάσατο < U | ἢ] καὶ U | (πρὶν) * | κηρύγματος + πρὸ τοῦ πει-
 ρασμοῦ ὁ χριστὸς U | ἤρξατο] εἰργάσατο U 2 λέγεται—πεποικημέναι] ἄδεται
 περὶ αὐτοῦ ἐν παιδί πεποικημέναι ὡς ἐν παιγνίῳ ὡς τινες φάσκουσι U 2f ἔδει
 γὰρ] καὶ ἔδει τῷ μὲν ὄντι U 3 παιδαρικὰ U | αὐτόν ἔχειν U | σημεῖα < U
 4 λέγειν] ταῖς λεγούσαις U | ἦλθε(ν ὁ) * 5—7 τοῦτο γὰρ—τὸ ω < U
 5 φασὶ *] φησι M 7f τῆς γεννήσεως—τὸν Ἰησοῦν] σαφῶς δείκνυσιν U 8—10 ὁ
 Λουκᾶς—Ἱεροσολύμοις] ὁ Λουκᾶς ὅτι προσδιαλεγόμενος τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς
 πρεσβυτέροις ἔφη τῇ μαρίᾳ ὅτι U 11—13 βαπτίσματος—τὸν Χριστόν] βαπτί-
 σματος κατέβη εἰς αὐτόν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον U 12 φασὶ *] φησι MU 14 θεὸς
 < U | ἐλθὼν < U 16 τοῦ < M 17 ὑπόδειγμα τοῦτο M 18 (τῆς) *
 19 [τῆς] * | διὰ τῆς < U 21 ἀπὸ τότε] ἀφ' ὅτου U 22 (γὰρ) *

φησίν, ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας), οὐχὶ πρὸ τοῦ βαπτίσματος, ὡς πολ- 2
 λάκις ἔφην, ἀλλ' ὅτε ἀνέκαμψεν ἀπὸ τοῦ πειρασμοῦ, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ
 μετὰ τὰς δύο ἅς παρ' αὐτῶ ἔμειναν οἱ δύο μαθηταὶ τοῦ Ἰωάννου,
 οἱ ἀκούσαντες | καὶ ἀκολουθήσαντες αὐτῶ· ὡς εὐθὺς μετὰ τὰς δύο 3 Ö84
 5 ἡμέρας, ἅς ἐποίησαν παρ' αὐτῶ, ἐπιφέρει λέγων »καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὴν
 Γαλιλαίαν καὶ εὐρὸν Φίλιππον εἶπεν· ἀκολουθεῖ μοι«. εἶτα εὐθὺς 4
 τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας. ἔδει γὰρ
 αὐτὸν ἀπελθόντα εὐθὺς γάμων τελουμένων εἰς τὴν τιμὴν αὐτῶν
 κληθῆναι, ἐπ' εὐλογία τοῦ γάμου. καὶ φησι »γάμος ἐγένετο τῇ τρίτῃ 5
 10 ἡμέρᾳ ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ, ἐκλήθη
 δὲ καὶ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ οἱ μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον«·
 »καὶ ὑστερήσαντος, φησίν, οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ· οἴνον 6
 οὐκ ἔχουσι. καὶ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὐπω
 ἤκει ἡ ὥρα μου«. * μετὰ τὸ ἐλθεῖν αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἐρήμου κατὰ 7
 15 τὴν ἀκολουθίαν τοῦ πειρασμοῦ καὶ παραληφθῆναι εἰς Ἱερουσαλὴμ
 καὶ στήναι ἐπὶ τῶ πτερυγίῳ τοῦ ἱεροῦ καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων ἀνε-
 νεχθῆναι εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, ὅπερ παρὰ πολλοῖς λέγεται εἶναι τὸ
 Θαβὼρ ὄρος, ὃ ἐρμηνεύεται Ἰταβύριον· τοῦτο δὲ ἐστὶν ἐν τῇ Γαλι-
 λαία. ταύτην γὰρ τὴν ἀκολουθίαν ὁ Ματθαῖος ὑπέθετο, ὅς φησιν 8
 20 »ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Ἰωάννης | παρεδόθη, ἦλθεν εἰς τὴν Γαλι- D478
 λαίαν«. ὁ δὲ Λουκᾶς καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ ὄρους ὁρμὴν ἀκριβῶς δηλώσας 9
 πρῶτον μὲν περὶ τοῦ ὄρους εἰπὼν καὶ τῶν βασιλειῶν ὧν ἔδειξε τῶ

5 Joh. 1, 43 — 9 Joh. 2, 1 — 12 Joh. 2, 3 — 14 ff vgl. Matth. 4, 5 ff — 17 f vgl.
 das Hebräerev. nach Origenes in Joh. II 12; S. 67, 19ff Preuschen in Jerem. hom.
 15, 4; S. 128, 26ff Klostermann (sonst gilt der Thabor als Berg der Verklärung vgl.
 Origenes zu Ps. 88, 13; XIII 28 Lommatsch Cyrillus Hieros. cat. XII 16; Migne
 33, 744B) — zu Θαβὼρ = Ἰταβύριον vgl. Eusebius Onomasticon S. 110, 20
 Klostermann — 20 Matth. 4, 12 — 21 ff Luk. 4, 5 ff

M U

1 οὐχὶ + (δὲ)? * 3 ἄπερ ἔμειναν παρ' αὐτῶ U 4f lies ὡς εὐθὺς
 μετὰ τὴν μίαν ἡμέραν, ἣν ἐποίησαν . . . ἐπιφέρει λέγων· »καὶ (τῇ ἐπαύριον) ἐξῆλ-
 θεν? * 5 ἐπιφέρει] ἐπεισάγει U 7—10 ἔδει γὰρ—Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας < M,
 vgl. Z. 11 8 αὐτῶν *] αὐτοῦ U 10 ἐκεῖ vor ἡ μήτηρ M 11 οἱ μετ' αὐτοῦ
 < M | γάμον + ἔδει γὰρ καὶ ἐν τῷ γάμῳ αὐτὸν κληθέντα καταξιῶσαι ἐπ' εὐ-
 λογία τοῦ γάμου M, vgl. Z. 7 12 φησίν < U 13 σοί] σὺ M 14—S. 280, 5
 μετὰ τὸ ἐλθεῖν—διελθεῖν διὰ τοῦ Ἰορδάνου] μετὰ τὸ ἐλθεῖν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ πει-
 ρασμοῦ καὶ διελθεῖν διὰ τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Ἰορδάνου U | * (τοῦτο δὲ ἐγένετο) *
 15 καὶ] τουτέστιν τοῦ? * 19 ὅς] ὡς? * 21 ἀπὸ τοῦ ὄρους) lies εἰς τὸ ὄρος? *

κυρίῳ ὁ διάβολος, ὕστερον λέγει περὶ τοῦ πτερυγίου καὶ Ἱερουσαλήμ, καὶ ὡς ἀνέκαμψεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν καὶ Ναζαρέτ. συνῶδὰ δὲ καὶ ὁ Ματθαῖος λέγει »καταλιπὼν τὴν Ναζαρέτ ἦλθεν εἰς τὴν Καφαρ-
 ναούμ«. ἦλθε ἄρα εἰς Ναζαρέτ καὶ κεῖθεν εἰς τὸν Ἰορδάνην πρὸς 10
 5 τὸν Ἰωάννην, καὶ μετὰ τὸ διελθεῖν διὰ τοῦ Ἰορδάνου πάλιν τὴν ὁρμὴν ἔσχεν ἐπὶ τὰ οἰκεία ἔνθα ἀνετέθραπτο, πρὸς τὴν μητέρα ἐν Ναζαρέτ, ἐκεῖ τε παραμείνας δύο ἡμέρας, ὅτε καὶ οἱ περὶ Ἀνδρέαν παρ' αὐτῷ ἔμειναν, λοιπὸν ἠπείγετο τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων ἕνεκεν τοῦ κηρύγματος ἄρξασθαι· καὶ ἔμεινε μὲν δύο ἡμέρας διὰ τὸ 11
 10 διὰ χρόνου ἠκέναι, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ οὓς ἤδη παρείληφε μαθητάς, καὶ ἀπολύσας τοὺς δύο τοὺς ἀκολουθήσαντας αὐτῷ εὐθύς ἐξῆλθεν ἐπὶ τὴν Γαλιλαίαν διὰ τὸ κήρυγμα καὶ διὰ τὸ ἔργον τοῦ θεοσημείου τοῦ ἐν τῷ γάμῳ ἐπιτελεσθέντος. βλέπε γὰρ πῶς ἐπασφαλίζεται 12
 <ἡμᾶς> ὁ λόγος, ὡς Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς μαρτυρεῖ λέγων ὡς παρω-
 15 χηκότος ἤδη τοῦ ἔργου ὅτι »καγὼ οὐκ ἤδην αὐτόν, ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν εἶπέ μοι· ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ἐν εἴδει περιστερᾶς, οὗτός ἐστιν«. ἀποστέλλων γὰρ ὁ πατήρ τὸν Ἰωάννην 13
 βαπτίζειν τοῦτο αὐτῷ τὸ σημεῖον ἐδώρησατο, ἵν' ὅταν | ἴδῃ, ἐπιγνῶ P444
 τὸν ἄνωθεν τῷ κόσμῳ ἀποσταλέντα σωτῆρα καὶ εὐεργέτην τῶν
 20 ἡμετέρων ψυχῶν.

Ἀνατρέπονται τοίνυν οἱ τοιοῦτοι αἵρεσιῶται ἀπὸ τῆς ἀληθείας 14
 τῶν θείων γραφῶν καὶ τῆς ἀκριβείας, μάλιστα ἀπὸ τῆς συμφω-
 νίας τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων. οὐ γάρ τις τῶν εὐφρονούντων

2 Luk. 4, 14. 16 — 3 Matth. 4, 13 — 4 ff vgl. oben c. 16, 3ff; S. 271, 4 u. c. 24, 4; S. 293, 19ff c. 30, 4; S. 302, 1ff — 15 Joh. 1, 33

M U

2 Ναζαρέθ M 3 Ναζαρέθ M 4 Ναζαρέθ M 5 διελθεῖν διὰ τοῦ Ἰορδάνου] naheliegend wäre ἀπελθεῖν ἀπὸ τοῦ Ἰωάννου; vgl. jedoch c. 25, 3; S. 294, 22 u. c. 30, 7; S. 302, 15 | πάλιν < U 6 ἔσχηκός M | οἰκεία + ἀπελθῶν U, vielleicht hinter Ναζαρέτ (Z. 7) einzusetzen | ἀνετρέφη U 7 Ναζαρέθ M | ἐκεῖ τε] καὶ U | ἡμερῶν U 7f ὅτε καὶ—ἔμειναν < U 8 λοιπὸν—σωτηρίας] λοιπὸν ἐπειγομένου εἰς τὴν σωτηρίαν U 9 ἕνεκεν < U | ἄρξασθαι + ἐπιμελεῖσθαι U 10 ἠκέναι] αὐτόν ἐλθεῖν M | ἔχοντα M | ἤδη < M 11 καὶ < U | δύο τοὺς < M 11f ἐξελθεῖν u. hinter Γαλιλαίαν U 12 διὰ² < U 14 <ἡμᾶς> * | lies ὁ <θεῖος> λόγος? * | vor Ἰωάννης + ὁ M 14f παρωχηκότος U 15 ἔργου] λόγον U 16 καταβαῖνον] ἐρχόμενον ἐπ αὐτόν u. hinter περιστερᾶς gestellt U 19 vor τῷ κόσμῳ + ἐν U 21 αἵρεσιῶται < U 22 θείων *] τοιούτων M U 23 εὐαγγελιστῶν U

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ἐκεῖ ἔμειναν | οὐ πολλὰς ἡμέρας· (οὐπω γὰρ ἐδήλου τὴν τελείαν D480
καταμονὴν περὶ ἧς ὕστερον εἶπεν <ὅτι> μετὰ τὸ παραδοθῆναι τὸν
Ἰωάννην ἐλθὼν κατοίκησεν εἰς Καφαρναοὺμ τὴν παραθαλάσσιον.)
καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων (ὡς λέγει) καὶ ἀνέβη εἰς Ἱερο- 22
5 σόλυμα ὁ Ἰησοῦς καὶ εὗρεν τοὺς πωλοῦντας ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς βόας
καὶ τὰ πρόβατα καὶ <τὰς> περιστεράς καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημέ-
ρους· καὶ μετὰ τὸ ἐκβαλεῖν τοὺς αὐτοὺς κερματιστὰς καὶ τοὺς 23
πωλοῦντας τὰς περιστεράς καὶ τὰ ἄλλα, καὶ εἰρηκέναι· ἄρατε ταῦτα
ἐνθεν καὶ μὴ ποιῆτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου, καὶ
10 ἀκηκοέναι παρ' αὐτῶν »τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν ὅτι ταῦτα ποιεῖς;·
καὶ εἰπεῖν αὐτοῖς »λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις
ἐγείρω αὐτόν·, ὅτε Νικόδημος ἦλθε πρὸς αὐτόν, καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν
πολλὰ φησὶν »ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν 24
γῆν καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτισεν. ἦν δὲ καὶ Ἰωάν-
15 νης <βαπτίζων> ἐν Αἰνῶν ἐγγὺς τοῦ Σαλήμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν
ἐκεῖ· οὐπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης·. τοῦ 25
δὲ Ἰωάννου πολλὰ εἰπόντος, ὅτι »ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν·,
εἶτα λέγει τὸ εὐαγγέλιον »ὡς οὖν ἔγνω ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤκουσαν οἱ
Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει <ἢ> Ἰωάν-
20 νης (καίτοι γε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτισεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐ-
τοῦ), ἀφῆκεν τὴν Ἰουδαίαν γῆν καὶ ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὴν Γαλι-
λαίαν. ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας· ὅτε ἐπὶ τῷ 26
φρέατι ἐκαθέσθη καὶ τῇ Σαμαρείτιδι διελέχθη καὶ ἀνήγγειλεν ἡ
Σαμαρεῖτις περὶ αὐτοῦ τοῖς ἐν τῇ πόλει καὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ
25 Σαμαρεῖται καὶ παρεκάλουν αὐτὸν μέναι παρ' αὐτοῖς »καὶ ἔμεινεν
ἐκεῖ δύο ἡμέρας καὶ πολλῶν πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ·.
»μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· »καὶ ἦν τις 27
βασιλικὸς οὗ ὁ υἱὸς | ἠσθένει ἐν Καφαρναοῦμ·, ὅτε εἶπεν αὐτῷ ὁ D481
Ἰησοῦς »πορεύου· ὁ υἱός σου ζῆ· καὶ ἐπίστευσεν καὶ ἰάθη ὁ παῖς.
30 καὶ λέγει τὸ εὐαγγέλιον »<τοῦτο> δεῦτερον πάλιν σημεῖον ἐποίησεν ὁ
Ἰησοῦς ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν·. »μετὰ τοῦτο 28
ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων (οἶμαι δὲ ὅτι περὶ ἄλλης ἑορτῆς Ἰουδαίων
λέγει, ἢ Πεντηκοστῆς ἢ σκηνοπηγιῶν) καὶ ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσό-

2 vgl. Matth. 4, 12f — 4 Joh. 2, 13f — 7 ff vgl. Joh. 2, 15—19 — 12 vgl.
Joh. 3, 1ff — 13 Joh. 3, 22—24 — 18 ff Joh. 4, 1—4 — 22 ff vgl. Joh. 4, 5ff —
25 vgl. Joh. 4, 39—41 — 27 Joh. 4, 43 — Joh. 4, 46 — 29 Joh. 4, 50 —
30 Joh. 4, 54 — 32 Joh. 5, 1

M

2 <ὅτι> * . 6 <τὰς> * 11 εἰπεῖν *] εἶπεν M 15 <βαπτίζων> * 19 <ἢ>
30 καὶ + <τότε>? * | <τοῦτο> *

λυμα», ὅτε ἐπὶ τῆς προβατικῆς κολυμβήθρας ἐλθὼν ἐν σαββάτῳ
 ἰάσατο τὸν τριάκοντα ὀκτὼ ἔτεσιν ἐν ἀσθενείᾳ παραλελυμένον.
 ἀπ' ἐντεῦθεν λοιπὸν πληρωθέντος τοῦ δεκτοῦ ἐνιαυτοῦ ἤρξαντο 29
 αὐτὸν διώκειν ἐξότε τὸν ἐπὶ τῆς κολυμβήθρας παραλυτικὸν ἰάσατο
 5 ἐν σαββάτῳ· εἶτα πάλιν λέγει »ἐπὶ πλεῖον ἐδίωκον οἱ Ἰουδαῖοι τὸν
 Ἰησοῦν, ὅτι οὐ μόνον ἔλυνε τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγεν
 τὸν θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ«. πῶς οὖν οὐ καταγνωστέαι 30
 αἱ αἰρέσεις ἐλλιπῆ ποιῶσαι τὸν υἱὸν πρὸς τὸν πατέρα; »ἴσον« γὰρ
 [φασίν] »ἑαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ«, λέγει τὸ εὐαγγέλιον. »μετὰ δὲ 31
 10 ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς
 Τιβεριάδος, ἠκολούθει δὲ αὐτῷ ὄχλος πολὺς, ὁρῶντες τὰ σημεῖα ἃ
 ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. ἀνῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ὄρος καὶ
 ἐκεῖ ἐκαθέζετο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ἦν δὲ <ἐγγὺς> τὸ Πάσχα
 ἢ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων.« λοιπὸν ὡς λέγει τὰ ἄλλα εὐαγγέλια, 32
 15 παραδοθέντος τοῦ Ἰωάννου ἐλθὼν κατόκησεν εἰς Καφαρναοὺμ τὴν
 παραθαλάσσιον· ὡς καὶ αὐτὸς Ἰωάννης συνωδὰ τοῖς ἄλλοις εὐρίσκεται
 λέγων. τοῦ γὰρ Πάσχα ἐν μηνὶ Μαρτίῳ ἢ Ἀπριλλίῳ γινομένου ἐξ
 ἅπαντος δείκνυνται ἄλλοι ὄντες καιροὶ ἐν οἷς ὁ σωτὴρ μετὰ τὸν
 πειρασμὸν πρὸς τὸν Ἰωάννην ἀφικνεῖται.
 20 22. Κατηγοροῦσι δὲ οἱ αὐτοὶ πάλιν τοῦ ἀγίου εὐαγγελιστοῦ, 22, 1
 μᾶλλον δὲ αὐτοῦ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτι, φησίν, ὁ Ἰωάννης ἔφη δύο Πάσχα
 τὸν σωτῆρα πεποιηκέναι | ἐν περιόδῳ ἐνιαυτῶν δύο, οἱ δὲ ἄλλοι εὐαγγε- D482
 λισταὶ περὶ ἑνὸς Πάσχα διηγοῦνται. καὶ οὐκ ἴσασιν οἱ ἰδιῶται ὅτι 2
 οὐ μόνον δύο Πάσχα ὁμολογεῖ τὰ εὐαγγέλια, ὡς πανταχόθεν ἐδεί-
 25 ξαμεν, ἀλλὰ δύο μὲν πρῶτα λέγει καὶ αὐτὸ δὲ ἐν ᾧ πέπονθεν ὁ

3 vgl. Joh. 5, 16 — 5 Joh. 5, 18 — 9 Joh. 6, 1—4 — 15 Matth. 4, 12f —
 21 die zwei Passah: Joh. 2, 13ff u. 11, 55ff — 23ff Es ist beachtenswert, daß
 Epiph. in der Berechnung der Lehrtätigkeit Jesu (3 Passah = 2¼ Jahre) mit
 Africanus (vgl. Ed. Schwartz Abh. Gött. Ges. 1895 S. 28ff) gegen Eusebius (3½ Jahre
 dem. ev. VIII 2, 108; S. 387, 17ff Heikel) zusammengeht, während er mit Eusebius
 gegen Africanus den Tod Christi ins 18. Jahr des Tiberius setzt, vgl. unten
 S. 292, 15 u. Eusebius-Hieronymus Chronik S. 174, 14ff Helm

M U (von κατηγοροῦσι Z. 20 an)

1 προβατικῆς am Rand nachgetragen M   9 [φασίν] *   13 <ἐγγὺς> *
 21 αὐτοῦ τοῦ] τοῦ αὐτοῦ U | περὶ δύο πάσχων U   22 πεποιηκότα U | ἐν
 περιόδῳ—δύο < U   23 πάσχα ἑνὸς U. | διηγοῦνται < U | οἶδασιν U
 24f ὡς πανταχόθεν ἐδείξαμεν < U

σωτήρ ἄλλο Πάσχα, ὡς εἶναι τρία Πάσχα ἀπὸ τοῦ χρόνου τοῦ βαπτίσματος καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ κηρύγματος ἐπὶ τρισὶν ἔτεσιν ἕως τοῦ σταυροῦ.

Γεννᾶται μὲν γὰρ ὁ σωτήρ τεσσαρακοστῶ δευτέρῳ ἔτει Αὐγού- 3
 5 στον βασιλέως τῶν Ῥωμαίων ἐν ὑπατείᾳ τοῦ αὐτοῦ Ὀκτανίου Αὐγού-
 στον τὸ τρισκαιδέκατον καὶ Σιλανοῦ, ὡς ἔχει τὰ παρὰ Ῥωμαίοις
 ὑπατίρια. κεῖται γὰρ ἐν αὐτοῖς οὕτως· »τούτων ὑπατευόντων, φημὶ 4
 δὲ Ὀκτανίου τὸ τρισκαιδέκατον καὶ Σιλανοῦ, ἐγεννήθη Χριστὸς τῇ
 πρὸ ὀκτῶ εἰδῶν Ἰανουαρίων μετὰ δεκατρεῖς ἡμέρας τῆς χειμερινῆς τρο-
 10 πῆς καὶ τῆς τοῦ φωτὸς καὶ ἡμέρας προσθήκης.« ταύτην δὲ τὴν 5
 ἡμέραν ἑορτάζουσιν Ἕλληνες, φημὶ δὲ οἱ εἰδωολάτραι, τῇ πρὸ ὀκτῶ
 καλανδῶν Ἰανουαρίων, τῇ παρὰ Ῥωμαίοις καλουμένη Σατουρνάλια,
 παρ' Αἰγυπτίοις δὲ Κρόνια, παρὰ Ἀλεξανδροῦσι δὲ Κικέλλια. τῇ γὰρ 6
 πρὸ ὀκτῶ καλανδῶν Ἰανουαρίων τοῦτο τὸ τμήμα γίνεται, ὃ ἐστι
 15 τροπή, καὶ ἀρχεται αὖξιν ἢ ἡμέρα τοῦ φωτὸς λαμβάνοντος τὴν
 προσθήκην, πληροῖ δὲ δεκατριῶν ἡμερῶν ἀριθμὸν εἰς τὴν πρὸ ὀκτῶ
 εἰδῶν Ἰανουαρίων, ἕως ἡμέρας τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως προσ-
 τιθεμένου τριακοστοῦ ὥρας ἐκάστη ἡμέρα· ὡς καὶ ὁ παρὰ τοῖς Σύροις 7
 σοφὸς Ἐφραῖμ ἐμαρτύρησε τούτῳ τῶ λόγῳ ἐν ταῖς αὐτοῦ ἐξηγήσεσι
 20 λέγων ὅτι »οὕτως γὰρ ὠκονομήθη ἡ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ

4 ff vgl. unten § 18 u. c. 24, 1ff; S. 292, 20ff, dazu Ancoratus c. 60, 3; 1 71, 6f Panarion haer. 78, 10, 1 de mens. ac pond. 13; S. 165, 8f Lagarde — 7 ff über die von Epiph. benutzte Konsulsliste vgl. unten zu c. 22, 24; S. 290, 5. In den Nebenzeugen ist jedoch unser Eintrag bereits auf den 25. Dez. (desselben Jahres!) geschoben, vgl. Consularia Constant. MG auct. antiqu. IX 218 *his consulibus* (sc. Octaviano XIII et Silano) *natus est Christus die VIII kal. Jan.* — 13 die *Kikéllia* sonst nur noch im Canopusdekret Dittenberger syll.² 56, 64 erwähnt; dort aber in den Choiak, genauer vor den *περίπλους τοῦ Ὀσειρίου* am 29. Choiak, verlegt — 20 ff die Schrift selbst ist nicht erhalten, vgl. jedoch Ephrem Syrus hymn. 1 in Epiph. Strophe 11; I 10 Lamy: *der Leuchtende* (d. h. die Sonne) *siegte und zeichnete das Geheimnis ab durch die Stufen, die er emporstieg. Zwölf*

M U (bis Z. 3)

1 ἄλλο πάσχα ὡς εἶναι < U 1—3 ἀπὸ τοῦ χρόνου—ἕως τοῦ σταυροῦ] τῶν ἐν τῷ κηρύγματι πεπραγματευμένων· εὐθὺς γὰρ ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου ὡς ὁ Λουκᾶς φησὶν ἦν ὁ Ἰησοῦς ἀρχόμενος εἶναι ὡς ἑτῶν τριάκοντα· ὧν υἱὸς ὡς ἐνομιζέτο τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Ἠλὶ καὶ ἐπὶ τὰ ἀνωτέρω· γεννᾶται μὲν γὰρ ὁ σωτήρ κτέ folgt S. 288, 19ff U 9 am Rand Ἰαννοναρίῳ ζ M 9f am Rand δεκεμβρίου κε M 12 Ἰαννοναρίων M | τῇ . . . καλουμένη Σατουρνάλια *] τὴν . . . καλουμένην Σατουρνάλιαν M 14 Ἰαννοναρίων M

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ἄλλας δύο, ὁμοῦ δὲ [τάς] πέντε σφραγίδας ἀπὸ χρυσοῦ τετυπωμένας
καὶ περιφέρουσιν αὐτὸ τὸ ξόανον ἐπτάκις κυκλώσαντες τὸν μεσαί-
τατον γὰρ μετὰ αὐλῶν καὶ τυμπάνων καὶ ὕμνων καὶ κωμάσαντες
καταφέρουσιν αὐτὸ αὐθις εἰς τὸν ὑπόγειον τόπον. ἐρωτώμενοι δὲ
5 ὅτι τί ἐστὶ τοῦτο τὸ μυστήριον ἀποκρίνονται καὶ λέγουσιν ὅτι ταύτη
τῇ ὥρᾳ σήμερον ἡ Κόρη (τουτέστιν ἡ παρθένος) ἐγέννησε τὸν
Αἰῶνα. τοῦτο δὲ καὶ ἐν Πέτρα τῇ πόλει (μητρόπολις δὲ ἐστὶ τῆς 11
Ἀραβίας, ἣτις ἐστὶν Ἐδῶμ ἢ ἐν ταῖς γραφαῖς γεγραμμένη) ἐν τῷ
ἐκεῖσε εἰδωλείῳ οὕτως γίνεται, καὶ Ἀραβικῇ διαλέκτῳ ἐξυμνοῦσι τὴν
10 παρθένον. καλοῦντες αὐτὴν Ἀραβιστὶ | Χααμοῦ τουτέστιν Κόρην D484

6f zu Αἰὼν vgl. die Abbildung des Phönix mit der Beischrift Αἰὼν auf alexandrinischen Münzen des Antoninus Pius (Catalogue of Greek Coins in the British Museum, Alexandria Pl. XXVI 1004) Suidas s. v. Ἡραΐσχος I 872 Bernhardt τὸ ἄρρητον ἄγαλμα τοῦ Αἰῶνος ὑπὸ τοῦ θεοῦ κατεχόμενον, ὃν Ἀλεξανδροὶς ἐτίμησαν Οσοῖον ὄντα καὶ Ἀδωνιν ὁμοῦ Lydus de mens. IV 2; S. 64, 6ff Wunsch Λογγῖνος δὲ Αἰωνάριον αὐτὸν (den Janus) ἐρμηνεῦσαι βιάζεται ὡσεὶ τοῦ Αἰῶνος πατέρα . . . ὅθεν ὁ Μεσσαλαῆς τοῦτον εἶναι τὸν Αἰῶνα νομίζει. καὶ γὰρ ἐπὶ τῆς πέμπτης τοῦ μηνὸς τοῦτου ἑορτὴν Αἰῶνος ἐπετέλουν οἱ πάλαι, auch Hippolyt refut. V 8, 40; S. 96, 14ff Wendland ὁ ἱεροφάντης . . . ἐν Ἐλευσίνι . . . τελῶν τὰ μεγάλα καὶ ἄρρητα μυστήρια βοᾷ καὶ κέκραγε λέγων· ἱερὸν ἔτεκε πότνια κοῦρον, Βριμὼ Βριμόν, τουτέστιν ἰσχυρὰ ἰσχυρόν und 45; S. 97, 17ff αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ παρθένος, ἡ ἐν γαστρὶ ἔχουσα καὶ συλλαμβάνουσα καὶ τίκτουσα υἱόν, οὐ ψυχικὸν οὐ σωματικὸν ἀλλὰ μακάριον Αἰῶνα Αἰώωνν u. die von Weinreich a. a. O. S. 174 behandelte Inschrift aus Eleusis — 8ff vgl. Cosmas in carm. Greg. Naz. Migne 38, 464 (= schol. Bodlej. Lobeck Aglaophamus II 1227) ταύτην ἦγον (+ ἐτήσιον schol. Bod.) ἔκπαλαι δὲ τὴν ἡμέραν ἑορτὴν Ἑλληνας καθ' ἣν (+ ἐτέχθη Χριστὸς ἡμέραν ἀνξίφωτον καλοῦντες). ἐτελοῦντο (+ δὲ schol. Bod.) κατὰ τὸ μεσονύκτιον ἐν [ἐν < schol. Bod.] ἀδίτοις τισὶν ὑπεισερχόμενοι, ὅθεν ἐξιόντες ἔκραζον· ἡ Παρθένος ἔτεκεν (τέτοκεν schol. Bod.), ἀῦξει φῶς. ταύτην Ἐπιφάνιος ὁ μέγας τῆς Κυπρίων ἱερεὺς φησὶ τὴν ἑορτὴν καὶ Σαρρακηνοὺς ἄγειν τῇ παρ' αὐτῶν σεβομένῃ Ἀφροδίτῃ, ἣν δὲ Χαμαρᾶ (Χαβαρα schol. Bod.) τῇ ἑαυτῶν προσαγορεύουσιν γλώττῃ, dazu J. H. Mordtmann, Zeitschr. deutsch-morg. Ges. 1875 S. 99ff Wellhausen, Skizzen und Vorarb. 3, 45ff Dalman, Petra I 49ff Cumont, Comptes rend. de l'acad. des insor. et b.-l. 1911. S. 292ff R. Eisler, Philologus 1909 S. 118ff u. Arch. f. Rel. W. 1912 S. 628 (doch ist zu betonen, daß Epiphanius — ob mit Recht oder Unrecht — hier nicht den 25. Dez., sondern den 6. Januar meint). — 7ff vgl. auch Panarion haer. 55, 1, 9 (Verehrung des Moses in Petra) — 10f Χααμοῦ ist richtig und nicht in Χααβοῦ zu ändern; B. Moritz (der Sinaikult in heidnischer Zeit Abh. Gött. Ges. 1916 S. 18) hat als (allerdings männlichen!) Personennamen auf zahl-

εἴτ' οὖν παρθένον καὶ τὸν ἐξ αὐτῆς γεγεννημένον Δουσάρην τουτέστιν μονογενῆ τοῦ δεσπότου. τοῦτο δὲ καὶ ἐν Ἐλούση γίνεται τῇ πόλει κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα, ὡς ἐκεῖ ἐν τῇ Πέτρα καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

ἔκ πολλῶν δὲ ἠναγκάσθημεν παραστήσαι διὰ τοὺς ἀπειθοῦντας 12
 5 ὅτι τὰ Ἐπιφάνεια καλῶς εἴρηται ἢ ἔνσαρκος γέννησις τοῦ σωτῆρος ἢ ἐν Βηθλεὲμ γενομένη, ὀγδόῃ ὥρᾳ γεννηθέντος αὐτοῦ καὶ ἐπιφανέντος τοῖς ποιμέσι καὶ τῷ κόσμῳ διὰ τῆς τῶν ἀγγέλων μαρτυρίας· ἐπεφάνη δὲ καὶ τῇ Μαρίᾳ καὶ τῷ Ἰωσήφ. ἐν ἐκείνῃ δὲ τῇ ὥρᾳ 13
 10 αὐτῶν εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ Βηθλεὲμ ἀφίξεως, ὅτε καὶ ἀκριβῶς ὁ Ἡρώδης ἐπυνθάνετο (παρ') αὐτῶν τῶν μάγων τὸν χρόνον τοῦ φανέντος ἀστέρος καὶ ἤκουσε παρ' αὐτῶν ὅτι ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, ὃ καὶ αὐτὸ τὸ ῥῆμα τῶν Ἐπιφανείων ἐποιεῖτο τὴν ἐπωνυμίαν ἐκ τοῦ τὸν Ἡρώδη λέγειν »τοῦ φανέντος ἀστέρος«. διὸ τῶν μὲν 14
 15 λεγόντων ὅτι »ποῦ ἐστὶν ὁ βασιλεὺς ὁ τεχθεὶς τῶν Ἰουδαίων; εἶδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστὲρα ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἦλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ«, ὁ Ἡρώδης οὐ περὶ ψιλοῦ ὀνόματος ἀνθρώπου βασιλέως τὸ πρᾶγμα ἐσκόπησε. διανοηθεὶς γὰρ τὸ πρᾶγμα καὶ θαυμάσας ὅτι 15
 20 πολλοὶ βασιλεῖς ἐγεννήθησαν ἐν Ἱερουσαλήμ, πρῶτος Σαοὺλ ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, δεύτερος Δαυὶδ ἐκ φυλῆς Ἰούδα καὶ τούτου υἱὸς Σολομῶν, υἱὸς δὲ τοῦ Σολομῶντος Ῥοβοὰμ καὶ τούτου υἱοὶ κατὰ διαδοχὴν, καὶ οὐδέποτε ἐπὶ ἐνὶ τούτων γεννηθέντι ἀστὴρ ἐφάνη οὐδὲ ἔλευσις μάγων ἐγένετο ἐπὶ τὸ ἐλθεῖν καὶ προσκυνῆσαι τὸν γεννηθέντα βασιλέα ἀλλ' ἢ τότε μόνον, — ὅθεν τοῦτο σκεψάμενος [τις] καὶ τὴν διά-

reichen Inschriften nachgewiesen; zur Sache vgl. Joh. Damasc. de haeres. c. 101; Migne 94, 764 A/B οὗτοι μὲν οὖν (sc. οἱ Σαρακηνοὶ) εἰδωλολατρήσαντες καὶ προσκυνήσαντες τῷ ἑωσφόρῳ ἄστρῳ καὶ τῇ Ἀφροδίτῃ ἦν δὴ καὶ Χαβὰρ τῇ ἑαυτῶν ἐπωνόμασαν γλώσση, ὅπερ σημαίνει μεγάλη Bartholomäus Edess. confut. Agar. Migne 104, 1385C ὃν οἱ Ἄραβες δοκιμάζετε, (ὄν) τὸ ἑωσφόρον ἄστρον, Ζεβὼν Ἀφροδίτη Κρόνον καὶ Χαμὰρ λέγετε. — Die Übersetzung von Δουσάρης mit μονογενῆς τοῦ δεσπότου ist falsch; Dalman Petra I 49 erklärt das Wort mit „der von Schara“, anders = Dūšar-ra, sumerisch = Allbesieger O. Schröder, Zeitschr. f. Assyr. XXX S. 284ff

2 zu Elusa vgl. Hieronymus vita Hil. c. 25; Migne 23, 41B *vadens* (*Hilarion*) *in desertum Cades . . . pervenit Elusam eo forte die, quo anniversaria solemnitas omnem oppidi populum in templum Veneris congregaverat. colunt autem illam ob Luciferum, cuius cultui Saracenorum natio dedita est* — 10 vgl. Matth. 2, 7 — 15 Matth. 2, 2

M

1 ἦτον M 4 ἠναγκάσθημεν + (τοῦτο)? * 6 ἢ *] τῆς M | γενομένη Dind.] γενομένης M 11 (παρ') * 19 ἐγεννήθησαν] wohl nicht in ἐγενήθησαν zu ändern 20f Σαλομῶν u. Σαλομῶντος M 24 [τις] *

νοϊαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας ἠκόντισε, μαθὼν ὅτι τὸ
σημεῖον τοῦτο οὐκ ἀνθρώπου ἐστίν, ἀλλὰ κυρίου μόνου. διὸ οὐκέτι 16
περὶ βασιλέως | ἠρώτα ἐπιγείου ἢ ἀνθρώπου, ἀλλὰ περὶ Χριστοῦ, D485
λέγων τοῖς γραμματεῦσι καὶ ἱερεῦσι »ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται;« καὶ
5 ἤκουσε παρ' αὐτῶν »ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας«· καὶ παρὰ μὲν τού-
των ἐρωτήσας τὸν τόπον ἔγνω, παρὰ δὲ τῶν μάγων τὸν χρόνον.
καὶ γὰρ καὶ αὐτοὶ οἱ μάγοι μετὰ διετίαν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ τῶν 17
Ἐπιφανείων εἰς Βηθλεὲμ ἐγένοντο καὶ τὰ δῶρα προσήνεγκαν, [καὶ]
τὴν σμύρναν καὶ τὸν χρυσὸν καὶ τὸν λίβανον. ἐν αὐτῇ γὰρ τῇ
10 ἡμέρᾳ τῶν Ἐπιφανείων αἱ ἀρχαὶ γέγονασι πολλῶν [πραγμάτων]
σημείων τῆς ἐπιφανείας. αὕτη δὲ ἦν ἡ ἡμέρα, ὡς ἄνω προεῖπον καὶ 18
πολλάκις ἀναγκάζομαι λέγειν, ἐν ὑπατεία Ὀκτανίου Αὐγούστου τὸ
τρικοιδέκατον καὶ Σιλανοῦ τῇ πρὸ ὀκτῶ εἰδῶν Ἰανουαρίων,
μετὰ δεκατρεῖς ἡμέρας τῆς τοῦ φωτὸς καὶ ἡμέρας ἀυξήσεως, ἣτις
15 ἐστὶν ἀπὸ τῆς τροπῆς τῆς χειμερινῆς τουτέστιν ἀπὸ τῆς πρὸ ὀκτῶ
καλανδῶν Ἰανουαρίων ἕως αὐτῆς τῆς γενεθλίου καὶ Ἐπιφανείων
ἡμέρας διὰ τὸν προδηλωθέντα τύπον, αὐτοῦ τοῦ σωτῆρος καὶ τῶν
δώδεκα αὐτοῦ μαθητῶν τὸν τρισκαιδέκατον ἀριθμὸν πληροῦντων.
Γεννᾶται οὖν ὁ σωτὴρ τῶ τεσσαρακοστῶ δευτέρῳ ἔτει Αὐγούστου
20 βασιλέως τῶν Ῥωμαίων, ὑπατεία τῇ προγεγραμμένη, μετὰ εἰκοσιεννέα 19
ἔτη τῆς Αὐγούστου | πρὸς Ἰουδαίους συναφείας· βασιλεύει δὲ Αὐ-
γουστος δεκατρία ἔτη πρὶν ἢ τὴν Ἰουδαίαν τελείως συναφθῆναι Ö86
Ῥωμαίοις. ἦν δὲ καὶ ἐξότε ἐβασίλευσεν Αὐγουστος ἐπὶ τέσσαρσιν
ἔτεσιν τῆς αὐτοῦ βασιλείας πλείω ἐλάσσω φιλία μὲν Ῥωμαίων πρὸς 20
25 Ἰουδαίους καὶ συμμαχία πεμπομένη καὶ ἐπίτροπος καθιστάμενος

4 Matth. 2, 4 — 5 Matth. 2, 5 — 11ff vgl. S. 284, 4ff u. 290, 5ff —
20ff Epiph. folgt hier einer eigenartigen, von Eusebius abweichenden Rechnung,
wohl der des Africanus. Das Jahr, das er für die völlige Unterwerfung der Juden
angibt, ist das Jahr 31 v. Chr. — 23—27 vgl. S. 289, 12f (auch haer. 20, 1, 5;
I 225, 8ff); gemeint ist die Zeit des Antipater

M U (von Z. 20 γεννᾶται an)

6 χρόνων (trotz τὸν) M   8 [καὶ] *   10 [πραγμάτων] *   13 Ἰαν-
νουαρίων M   14 ἣτις bezieht sich auf ἀυξήσεως, nicht auf ἡμέρα Z. 11   16 Ἰαν-
νουαρίων M; am Rand τῇ $\bar{\kappa}\epsilon$ τοῦ δεκεμβρίου M   18 πληροῦντων *] πληροῦντα M
19 οὖν] μὲν γὰρ U | τῶ < M   20f ὑπατεία—συναφείας] ὅπερ ἦν Ῥωμαίων
πρὸς Ἰουδαίους συναφείας εἰκοστὸν ἕνατον ἔτος U   21 δὲ] μὲν γὰρ U   22 τρισ-
καιδεκα U | συναφθῆναι τελείως U   23f ἐπὶ τέσσαρσιν ἔτεσιν] μετὰ ἔτη
τέσσαρα U   24 vor τῆς + ἀπὸ M | vor ἐλάσσω + ἢ M

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

μετὰ τὸ ποιῆσαι αὐτὴν εἰκοσιεννέα ἔτη ὑπόφορον Ῥωμαίοις, καὶ μετὰ τὸ κατασταθῆναι ἐπίτροπον τὸν Ἀντίπατρον Ἡρώδου πατέρα, μετὰ τε τὸ Ἡρώδην βασιλέα κατασταθῆναι ὑπὸ Ἀγούστου ἐν τῷ δεκάτῳ ἔτει τοῦ αὐτοῦ Ἀγούστου ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας.

- 5 α. Ταῦτα δὲ ἐπραγματεύθη ἐν ὑπατεία Ὀκτανίου Ἀγούστου τὸ 24
 τριῶκαιδέκατον καὶ Σιλανοῦ ὑπάτου, ὡς πολλάκις ἔφην, ἦντινα
 ὑπατείαν διεδέξαντο αἱ ὑποτεταγμένοι ὑπατεῖαι ἀκολούθως οὕτως·
β. Λεντούλου καὶ Πίσωνος. | D487
γ. Ιουκίου Καίσαρος καὶ Παύλου.
 10 δ. Οὐνδικίου καὶ Οὐάρου.
ε. Λαμίου καὶ Σεροιλίου Νοννίου.
ς. Μάγνου Πομπηίου καὶ Οὐαλερίου.
ζ. Λεπίδου καὶ Ἀρουγκίου.
η. Καίσαρος καὶ Καπίτωνος.
 15 θ. Κρητικοῦ καὶ Νερούα.
ι. Καμίλλου καὶ Κυντιλλιανοῦ. | OSS
ια. Καμήρου καὶ Σαβίνου.
ιβ. Δολαβέλλα καὶ Σιλανοῦ.
ιγ. Λεπίδου καὶ Ταύρου.

5—S. 291, 18 vgl. zu S. 284, 7; Epiph. benützt eine Konsulsliste, die sich mit der in den sog. Consularia Const. und im Chronicon pasch. überlieferten (MG. auct. antiqu. IX 218ff, vgl. XI 197ff) aufs engste berührt. Die gemeinsamen Fehler der drei Zeugen dürfen selbstverständlich nicht verbessert werden. Die Liste geht von 2 v. Chr. bis 28 n. Chr. — 11 hinter Λαμίου καὶ Σεροιλίου Νοννίου sind in allen 3 Zeugen die Konsuln des Jahres 4 n. Chr. ausgefallen; der Mangel wird wieder eingebracht durch die Spaltung bei ιε u. ις — 14 η Καίσαρος καὶ Καπίτωνος] Germanicus Caesar u. C. Fonteius Capito sind in Wirklichkeit die Konsuln von 12 n. Chr.; die Umstellung ist allen Zeugen gemeinsam

M U

1 ποιῆσαι] γενέσθαι? * | εἴκοσι ἐννέα] ἐννέα M 2f μετὰ τε τὸ *] μετὰ
 δὲ τὸν M μετ' αὐτὸν δὲ U 3 ἀπὸ M 3f ἐν τῷ— Ἀγούστου < U 3 δε-
 κάτῳ *, vgl. 289, 16] δωδεκάτῳ M 6 ὡς πολλάκις ἔφην < U 8 Λεντούλου
 M U | Πίσωνος u. + τὸ δεύτερον U 9 Καίσαρος < M 10 Οὐν-
 δουκίου U | Οὐάρου] Οὐρμίλου M 11 Λαμμία U | Σερολίου M Σε-
 ρουιουλίου U | Νοννίου *] Νομμίου U < M Nonniano Cons. Const. 12 Πομ-
 πηίου < M | Οὐαλερίνου M 15 Κρητίου M 16 Καμίλλου M 17 Καμίρ-
 λου M 18 Σιλουανοῦ M 19 nach Λεπίδου καὶ Ταύρου + ιδ Καίσαρος καὶ
 Σκιπίωνος M d. h. die unter η schon gebrachten Konsuln des Jahres 12 n. Chr.
 sind hier (ebenso im Chron. pasch.) an der richtigen Stelle noch einmal eingetragen;
 in Folge davon sind die nächsten Zahlen (bis ις) in M um 1 zu hoch

- $\bar{\iota}\delta$. Φλάγκου καὶ Σιλανού.
 $\bar{\iota}\epsilon$. τῶν δύο Σέξτων.
 $\bar{\iota}\zeta$. Πομπηίου Μάγνου καὶ Ἀπουληίου.
 $\bar{\iota}\eta$. Βρούττου καὶ Φλάγκου.
5 $\bar{\iota}\theta$. Ταύρου καὶ Λίβωνος.
 $\bar{\iota}\vartheta$. Κράσσου καὶ Ρούφου.
 $\bar{\kappa}$. Τιβερίου Καίσαρος τὸ δεύτερον καὶ Δρούσου Γερμανοῦ τὸ δεύτερον.
 $\bar{\kappa}\alpha$. Σιλανοῦ καὶ Βάλβου.
10 $\bar{\kappa}\beta$. Μεσσάλα καὶ Γράτου.
 $\bar{\kappa}\gamma$. Τιβερίου Καίσαρος τὸ τρίτον καὶ Δρούσου Γερμανοῦ τὸ τρίτον
 $\bar{\kappa}\delta$. Ἀγρίππου καὶ Γάλβου.
 $\bar{\kappa}\epsilon$. Πολλίωνος καὶ Οὔετερος.
 $\bar{\kappa}\zeta$. Κεθήγου καὶ Οὔάρου.
15 $\bar{\kappa}\eta$. Ἀγρίππου τὸ δεύτερον καὶ Λεντούλου Γάλβου. | P 446
 $\bar{\kappa}\theta$. Γετουλικοῦ καὶ Σαβίνου.
 $\bar{\kappa}\vartheta$. Κράσσου καὶ Πίσωνος.
 $\bar{\lambda}$. Σιλανοῦ καὶ Νερούα.

23. Καὶ ὁρᾶς ὅτι τριακονταετῆς ἐστὶν χρόνος. διὸ ἐφιλοτιμησά- 23, 1
20 μεθα τὰς καθεξῆς ὑπατείας ἀκριβῶς θέσθαι, εἰς τὸ τοὺς διερχομένους
ἰδεῖν ὅτι οὐκ ἐστὶν τι | παραπεποιημένον ἐν τῷ θείῳ δόγματι τῆς D 488
ἀληθείας, ἀλλὰ μετὰ ἀκριβείας τὰ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ κεκήρυκται.
τίς γὰρ ἀριθμήσας τὰς μὴ δυναμένας σφαλῆναι καθ' εἰρμὸν ὑπατείας 2
οὐ καταγνώσεται τῶν νομιζόντων διαφωνίαν εἶναι ἐν τῷ τῶν ἐτῶν

2f die beiden Sexti u. Pompeius Magnus-Apuleius sind in Wirklichkeit nur ein Paar, die Konsuln des Jahres 14 n. Chr.

M U

1 $\bar{\iota}\delta$] $\bar{\iota}\epsilon$ M | Σιλουανού U 2 nach Σιλανού ohne Zahl angereicht τῶν δύο
Σέξτων, dann $\bar{\iota}\zeta$ Πομπηίου καὶ Ἀπουληίου M; die im Text befolgte Zählung von U wird
durch das Chron. pasch. bestätigt 3 Πομπείου U | Μάγνου < M 5 Λίβωνος M
7 vor Δρούσου die Zahl $\bar{\kappa}\alpha$, aber trotzdem Z. 9 wieder $\bar{\kappa}\alpha$ U | Δρούσου M |
Γερμανοῦ < M 9 Γάλβου M 11 Δρούσου M 12 Βάλβου U 13 Πολλί-
ώνος U | Οὔετερος] Οὐίκτορος M 14 Κεθήγου U 15 Λεντούλλου MU
16 Γετουλλικοῦ U 17 Πείσωνος Πίσωνος + $\bar{\Delta}$ (verlesen für $\bar{\Lambda}$, die Zahl
des nächsten Gliedes) M 18 $\bar{\lambda}$ < M, vgl. zu Z. 17 | hinter Νερούα ohne
Zahl angefügt Τῶν δύο Γεμινῶν M (als Zusatz erwiesen durch S. 292, 9ff 293, 17
295, 13 299, 13: danach hat unsere Liste mit Silanus und Nerva aufgehört)
20 τὸ τοὺς] τόπους M 23 γὰρ < M

ἀριθμῶ τῶ παρὰ τοῖς εὐαγγελισταῖς ἄδομένῳ; διὰ τοῦτο γὰρ καὶ 3
 ἔπεσον αἱ πρότερον περὶ Οὐαλεντίνου καὶ τινὰς ἄλλους αἰρέσεις, αἱ
 μυθῶδῶς ἀναγραφάμεναι τοὺς τριάκοντα | αἰῶνας, οὓς ἐνόμισαν Ὁ 90
 ἀπεικάζειν τοῖς τοῦ σωτῆρος ἔτεσιν, ἵνα δῆθεν δύνωνται τῶν παρ'
 5 αὐτοῖς αἰῶνων καὶ ἀρχῶν ἀναγράφειν τὴν μυθοποιίαν. εὐρίσκεται 4
 γὰρ ἐν τῶ τριακοστῶ τρίτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ ἐνσάρκου παρουσίας
 πάσχω ὁ μονογενὴς ἀπαθὴς ὢν ἄνωθεν θεὸς Λόγος, σάρκα δὲ
 (προσλαβὼν καὶ) ἀναδεξάμενος ὑπὲρ ἡμῶν παθεῖν, ἵνα τὸ τοῦ θανά-
 του καθ' ἡμῶν χειρόγραφον λύσῃ. μετ' ἐκείνην γὰρ τὴν ὑπατείαν 5
 10 τὴν ἐν τῶ τριακοστῶ ἔτει αὐτοῦ σημαινομένην ἄλλη ὑπατεία γέγονεν,
 λεγομένη τῶν δύο Γεμινῶν· εἶτα ἄλλη ὑπατεία Ρούφου καὶ Ρουβελ-
 λίωνος. καὶ οὕτως ἐνεστῶσης τῆς ὑπατείας τῆς μετὰ τὴν ὑπατείαν
 (Ρούφου καὶ) Ρουβελλίωνος, ἣτις ὕστερον ἦλθεν Οὐννικίου κα-
 λεῖσθαι καὶ Λογγίνου Κασσίου, (ἐν τῶ τριακοστῶ τρίτῳ αὐτοῦ ἔτει
 15 ὅπερ ἦν) ὀκτωκαιδέκατον Τιβερίου Καίσαρος, πάσχει ὁ σωτὴρ [ἐν]
 τῇ πρὸ δεκατριῶν καλανδῶν Ἀπριλλίων. καὶ ἐλήλεκται τούτων 6
 ἀπάντων ἡ πλάνη, εὐρισκομένης σαφῶς τῆς κατὰ τὴν ἀλήθειαν
 διδασκαλίας, ὡς οὐ μόνον δύο χρόνων περίοδοι ἑορτῆς Πάσχω ἐν
 τοῖς εὐαγγελίοις ἐμφέρονται, ἀλλὰ καὶ τριῶν.
 20 24. Γεννηθέντος γὰρ αὐτοῦ ἐν τῶ Ἰανουαρίῳ μηνὶ τουτέστιν 24, 1

1f vgl. Panarion haer. 31, 14, 3; I 406, 17 — 8f vgl. Kol. 2, 14 — 11 wie
 S. 291, 2f das der Sexti, so ist hier wieder das Konsulat der beiden Gemini,
 Rufus (= Fufius) und Rubellio, in zwei zerlegt; auch darin stimmt Epiph. mit
 den beiden Nebenzeugen Cons. Const. und Chron. pasch. zusammen, vgl. MG
 auct. antiqu. IX 220

M U

2 περὶ Οὐαλεντίνου—ἄλλους < U | αἱ² < M 3 μυθώδους M | ἀνα-
 γραφάμενους M | τριάκοντα; τέσσαρας M 3f οὓς—ἔτεσιν] καὶ τὰ ἀπὸ τῶν
 τριάκοντα ἐτῶν τοῦ σωτῆρος παρ' αὐτῶν ἀλληγορηθέντα U 4 δυνηθῶσι U
 5 ἀναγράφειν] lies wohl παραστήσαι * 6 ἐνσαρκώσεως (neben παρουσίας) U
 8 (προσλαβὼν καὶ) * | παθεῖν + κατεδέξατο U 8f τοῦ θανάτου τὸ U
 9 γὰρ] δὲ U 10 αὐτοῦ, sc. Christi] Ἀυγούστου M 11 vor λεγομένη + ὑπα-
 τεία U 12 ἐνεστῶσης] μεσαζούσης U 13 (Ρούφου καὶ) * | Οὐννικάου M
 13f καλεῖσθαι *] καλουμένη MU 14 Κασσίου < M 14f (ἐν τῶ τριακοστῶ
 τρίτῳ αὐτοῦ ἔτει ὅπερ ἦν) * 15 ὀκτωκαιδέκατον—Καίσαρος < U | [ἐν] *
 18 περίοδοι Dind.] περίοδοις M περίοδος U | ἑορτῆς < U 19 ἐμφέρεται U
 20 περὶ τὸν Ἰαννουάριον μῆνα U | Ἰαννουαρίῳ M

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

Μίου ὀγδόῃ, κατὰ Σαλαμινίους τοὺς καὶ Κωνσταντίας τρίτου Χοιὰκ
 ἕκτη, κατὰ Παφίους Ἀπογονικοῦ ἑκκαίδεκάτη, κατὰ Ἀραβας Ἀγγαθαλ-
 βαεῖθ δευτέρα καὶ εἰκάδι, κατὰ Μακεδόνας Ἀπελλαίου ἑκκαίδεκάτη,
 κατὰ Καππάδοκας Ἀρατατὰ πεντεκαίδεκάτη, κατὰ Ἀθηναίους Μετα-
 5 γειτιῶνος ἑβδόμη, κατὰ Ἑβραίους Μαρεσουὰν ἑβδόμη, ὡς ἐπιμαρ- 6
 τυρεῖ μου τῷ λόγῳ τὸ ἅγιον κατὰ Λουκᾶν εὐαγγέλιον, ὡς πολλάκις
 ἔφην, ὧδέ πως λέγον ἦν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἀρχόμενος εἶναι ὡς ἐτῶν
 τριάκοντα. ὧν υἱὸς ὡς ἐνομιζέτο τοῦ Ἰωσήφ· [καὶ] ἀπ' ἐντεῦθεν 7
 ἀπὸ Ἀθῶν δωδεκάτης κηρύττοντος αὐτοῦ τὸν δεκτὸν ἐνιαυτὸν κυρίου·
 10 κατὰ τὰ ἐν τῷ προφήτῃ Ἡσαΐα | προειρημένα ὅτι «πνεῦμα κυρίου ἐπ' D 490
 ἐμέ. οὐ εἶνεκεν ἔχρισέν με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς, ἀπέσταλκέν με
 κηρῦσαι αἰχμαλώτοις ἄφεςιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, κηρῦσαι ἐνιαυτὸν
 κυρίου δεκτὸν καὶ ἡμέραν ἀνταποδόσεως».

25. Ὡς ἀληθῶς γὰρ ἐκήρυξεν ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτὸν, τουτέστιν 25, 1
 15 μὴ ἀντιλεγόμενον. τὸν γὰρ πρῶτον ἐνιαυτὸν μετὰ (τὸ) τριακοστὸν
 ἔτος τῆς αὐτοῦ ἐνσάρκου παρουσίας ἐκήρυσσε καὶ πάντες κατεδέχοντο,
 καὶ οὔτε Ἰουδαῖοι ἀντέλεγον οὔτε ἔθνη οὔτε Σαμαρεῖται, ἀλλὰ πάν-
 τες ἠδέως ἤκουον αὐτοῦ. ἐν ᾧ ἐνιαυτῷ ἄνειςιν εἰς Ἱερουσόλυμα, 2
 μετὰ τὸ βαπτισθῆναι καὶ διελθεῖν τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας τοῦ
 20 πειρασμοῦ καὶ ἅς προείπαμεν εἴκοσι ἕως τοῦ πρώτου σημείου καὶ
 ἐκλέξασθαι τοὺς ἑαυτοῦ μαθητάς· ἀνακάμψας ἀπὸ τοῦ πειρασμοῦ ἐπὶ 3
 τὸν Ἰορδάνην καὶ διελθὼν διὰ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος, ἐπὶ τὴν
 Ναζαρέτ πορευόμενος ἀνέβη δηλονότι εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ ἐν μέσῳ
 τῆς ἑορτῆς ἐκέκραγε λέγων «εἴ τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω»,
 25 καὶ οὕτως ἀπῆλθεν εἰς Ναζαρέτ καὶ εἰς τὴν Ἰουδαίαν καὶ εἰς τὴν
 Σαμάρειαν καὶ εἰς τὰ μέρη Τύρου. καὶ πληρωθέντος τοῦ πρώτου 4
 ἐνιαυτοῦ πάλιν ἄνειςιν εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ λοιπὸν ἐζήτουν αὐτὸν
 πιάσαι ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ ἐφοβήθησαν· ἐν ἣ ἑορτῇ ἔλεγεν ὅτι «οὐκ
 ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην». οὐ γὰρ ἐψεύδετο, μὴ γένοιτο. 5

7 Luk. 3, 23 — 9 vgl. Luk. 4, 16ff — 10 Luk. 4, 18 — 22 mit διελθὼν διὰ
 τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος ist wohl Joh. 6, 1 gemeint; vgl. c. 30, 7; S. 302, 15
 διαβῆναι ἐπὶ τὴν λίμνην εἰτ' οὖν θάλασσαν Γεννησαρέτ — 23f Joh. (7, 14) 7, 37
 — 28 Joh. 7, 8

M U

2f ἀγγαθαβαεῖθ M ἀγαθαλβαεῖθ U   3 εἰκάς M   4f μεταγειτιῶν M
 μεταγιτιῶν U   6f ὡς πολλάκις ἔφην < U   7 ὁ < U | εἶναι < U   8 ἐνο-
 μίζετο + εἶναι U | [καὶ] *   14 γὰρ < M   15 (τὸ) *   20 καὶ ἅς—ση-
 μείου < U   22 διὰ] ἐπὶ U   23 Ναζαρέθ M   25 Ναζαρέθ M | τὴν² < U
 26f τοῦ ἐνιαυτοῦ τοῦ πρώτου M   28f οὐ καταβαίνω U

»μεσαζούσης γὰρ τῆς ἑορτῆς ἦλθε« φησί »καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα«,
 »καὶ | ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ἐζήτουν πιάσαι; καὶ ἰδοὺ ἐν παρ- Ö 91
 ρησίᾳ λαλεῖ· μὴ ἄρα ἔμαθον οἱ ἱερεῖς ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός;
 ἀλλὰ οἶδαμεν οὗτος πόθεν ἐστί«. μυστηριαδῶς γὰρ καὶ πνευματικῶς 6
 5 αὐτοῦ διαλεγομένου τοῖς αὐτοῦ ἀδελφοῖς οὐκ ᾔδεισαν τί ἔλεγεν. | P 44S
 ἔλεγε γὰρ αὐτοῖς μὴ ἀναβαίνειν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ ἑορτῇ ἐκείνῃ
 μηδὲ εἰς τὸν σταυρόν, τοῦ | τελειῶσαι τέως τὴν οἰκονομίαν τοῦ D 491
 πάθους αὐτοῦ καὶ τῆς σωτηρίας τὸ μυστήριον καὶ ἐκ νεκρῶν ἀνα-
 στῆναι καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβῆναι· ἅτινα ἐπλήρου πάντα ἐν τῇ
 10 ἰδίᾳ αὐτοῦ ἐξουσίᾳ. καὶ μετὰ ταῦτα ὡς πληρωθέντος τοῦ διετοῦς 7
 χρόνου μετὰ τὸ βάπτισμα καὶ τὴν αὐτοῦ γέννησιν ἀπὸ Νοεμβρίου
 μηνὸς καὶ ἀπὸ Ἰανουαρίου μηνὸς καὶ [τῶν] ἐπέκεινα, λοιπὸν ἐν τῷ
 τριακοστῷ τρίτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ ἐνσάρκου Ἰνδημίας, μετὰ τὸ ὑπερ-
 βῆναι αὐτὸν τὰς δύο ὑπατείας, ἃς ἔφημεν, τῶν τε δύο Γεμινῶν καὶ
 15 τὴν Ῥούφου καὶ Ῥουβελλίωνος, λοιπὸν ἐν τῇ τρίτῃ ὑπατείᾳ, ἐν τῷ 8
 τρίτῳ μηνὶ αὐτῆς, μετὰ τὸν Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον ἐν Μαρτίῳ
 μηνὶ τελειοῖ τὸ τοῦ πάθους μυστήριον ὁ ἀπαθῆς θεὸς Λόγος παθῶν
 ἐν σαρκὶ δι' ἡμᾶς, μένων δὲ ἐν ἀπαθείᾳ, ὡς λέγει Πέτρος »θανατω-
 θεῖς σαρκί, ζωογονηθεῖς δὲ τῷ πνεύματι«.

20 26. Πάσχει δὲ ἐν τῇ πρὸ δεκατριῶν καλανδῶν Ἀπριλλίων * 26, 1
 ὑπερβεβηκότων αὐτῶν μίαν * ἑσπέραν τουτέστιν ἐν τῇ τεσσαρεσκαί-
 δεκαταίᾳ σελήνης νυκτερινῇ μέσῃ. προέλαβον γὰρ καὶ ἔφαγον τὸ 2

1 Joh. 7, 14 — 2 Joh. 7, 25f — 4 vgl. Joh. 7, 3ff — 14 vgl. S. 292, 10ff —
 18f I Petr. 3, 15 — 20ff vgl. das noch herauszugebende Bruchstück aus der ep.
 ad Eus. et Marc., Panarion haer. 70, 11ff und die Didaskalie (Ed. Schwartz, Jüd.
 u. christl. Ostertafeln S. 112ff). Der Abschnitt, an dem bereits Scaliger, Kepler,
 Petavius, van der Hagen ihre Kräfte versucht haben — Ideler Handb. der Chro-
 nol. I 571 II 243 A. 2 und Duchesne Rev. quest. hist. 28 S. 36 A. 1 verzichten auf
 eine Lösung —, enthält ungewöhnliche Schwierigkeiten. Klar ist (vgl. insbes.
 S. 298, 5ff), daß Epiph. den Juden zweierlei vorwirft 1) daß sie das Passah in
 der Karwoche willkürlich um 2 Tage vorgerückt hätten 2) daß sie infolge ihrer

M. U

1 μεσοῦσης U | ἐνέβη U 2 ἐν < U 5 αὐτοῦ¹] < U 6 τὸν οὐρανὸν] τὸ ἱερόν U
 8 τῆς < U | τὸ < U 12 καὶ ἀπὸ Ἰανουαρίου μηνὸς < U | Ἰανουαρίου M |
 [τῶν] * 16 Ἰαννουάριον M 17 θεὸς < U 18 μένων Dind.] μὲν ὢν M
 μένει U 20 ἐν τῇ < M 20 * ergänze nach Z. 22f u. S. 298, 5f etwa (ἐπιτε-
 λούντων τῶν Ἰουδαίων τὸ πάσχα πρὸ δύο ἡμερῶν τοῦ ὠρισμένου καιροῦ, ἔτι δὲ) *
 21 * ἑσπέραν] lies etwa nach S. 297, 13 (ἡμέραν, σφαλέντων περὶ τὴν ἰσονυκτίαν,
 ἥνπερ ἐνόμιζον εἶναι τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ) ἑσπέρας *

Πάσχα, ὡς φησι τὸ εὐαγγέλιον καὶ ἡμεῖς πολλάκις εἶπαμεν· ἔφαγον οὖν τὸ Πάσχα πρὸ δύο ἡμερῶν τοῦ * φαγεῖν τουτέστι τῆ τρίτη

falschen Berechnung des Mondjahres die τεσσαρεσκαίδεκάτη irrig, d. h. um einen Tag zu früh angesetzt hätten. Sie feierten damals (vgl. S. 296, 1f und die Didaskalie) das Passah am Dienstag Abend, während sie es eigentlich am Preitag oder — ihre falsche Rechnung einmal vorausgesetzt — wenigstens am Donnerstag hätten feiern sollen. Denn nach Epiph. fällt die τεσσαρεσκαίδεκάτη auf den Preitag (genauer Donnerstag Abend bis Preitag Abend) = XIII kal. Apr.; Samstag Nacht auf Sonntag ist die ἰσονυχτία (vgl. S. 298, 25: die ἰσονυχτία folgt auf den 25. Phamenoth = XII kal. Apr. = 21. März) und Sonntag (= 26. Phamenoth = XI kal. Apr. = 22. März) ist die ἰσημερία. Trotzdem bleibt in der Auseinandersetzung S. 297, 2ff manches dunkel. Leidlich verständlich sind die mittleren Glieder. τετράς ἐπιφώσκουσα δωδεκάτη νυκτερινὴ πρὸ δεκαπέντε καλανδῶν Ἀπριλλίων muß wohl heißen: die Nacht vom Dienstag auf den Mittwoch ist die Nachthälfte der δωδεκάτη des Mondes, der Tag ist = XV kal. Apr. Das stimmt zur gewohnten Rechnung des Epiph. Ebenso erledigen sich die nächsten Angaben: die πέμπτη, der Donnerstag, ist die Taghälfte der ἰγ, die Nacht des Donnerstags gehört zur ἰδ, der Tag ist = XIV kal. Apr. Vor ein Rätsel stellt jedoch der Anfang und der Schluß. Wenn Epiph. mit den Worten beginnt: συλλαμβάνεται δὲ τῆ αὐτῆ τρίτη ὀψέ, ἥτις ἦν ἑνδεκάτη τῆς σελήνης νυκτερινὴ πρὸ δεκαἕξ καλανδῶν Ἀπριλλίων, so ist die hier gegebene Bestimmung des Mondalters mit der sonstigen Rechnung des Epiph. schlechthin unverträglich. Denn die τρίτη ὀψέ d. h. die Nacht vom Dienstag auf den Mittwoch ist nicht die Nachthälfte von ἰα, sondern von ἰβ; während XVI kal. Apr. für den Dienstag allerdings zutrifft. Man kann nur so helfen, daß man den Satz ἥτις ἦν — καλανδῶν Ἀπριλλίων bloß auf τρίτη (nicht auf τρίτη ὀψέ) bezieht und νυκτερινὴ einklammert. Das scheint um so berechtigter, weil Epiph. doch fortfährt mit τετράς ἐπιφώσκουσα κ. τ. λ. Τετράς ἐπιφώσκουσα ist aber ja sachlich dasselbe, wie τρίτη ὀψέ. Hätte Epiph. also in dem mit ἥτις ἦν zu beginnenden Satz eine Angabe über Dienstag Nacht machen wollen, so müßte er sich grundlos wiederholt und dazu noch widersprochen haben. Auch die letzten Worte S. 297, 9 ἐπιφώσκουσα κυριακὴ πεντεκαίδεκάτη νυκτερινὴ bedürfen wohl einer Änderung. Wenn der Preitag (genauer Donnerstag Abend bis Preitag Abend) die τεσσαρεσκαίδεκάτη war, so kann die Nacht vom Samstag zum Sonntag nur die ἑκκαίδεκάτη sein; S. 297, 10f διὰ τὴν πεντεκαίδεκάτην τῆς σελήνης spricht nicht dagegen

1f gemeint ist Matth. 26, 2; vgl. ep. ad Eus. et Marc. ὡς φησι καὶ ὁ ἱερώτατος Ματθαῖος περὶ τοῦ σωτῆρος ὅτι εἶρηκε τοῖς μαθηταῖς· οἴδατε ὅτι μετὰ

M U

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

στιάσαντες τὰ ἰδ̄ ἔτη διὰ † τοῦ πδ̄ ἔτους ἐν τῷ ὀγδοηκοστῷ πέμπτῳ
τιθέασιν ἐμβόλιμον ἕνα μῆνα, εἰς τὸ εἶναι τριάκοντα καὶ ἕνα μῆνας
εἰς τὰ ὀγδοήκοντα καὶ πέντε ἔτη, οἵτινες ὄφειλον εἶναι κατὰ τὴν
ἀκρίβειαν τριάκοντα εἰς μῆν καὶ † κᾱ ἡμέραι καὶ ὦραι γ̄.

5 27. Ἐνεκεν τοίνυν τούτου τότε σφαλέντες οὐ μόνον προέλαβον 27, 1
θορυβούμενοι τὰς δύο ἡμέρας βεβρωκότες τὸ Πάσχα, ἀλλὰ καὶ τὴν
ὑπερβατον προσθέντες μίαν ἡμέραν *, κατὰ πάντα τρόπον αὐτοὶ μὲν
σφαλέντες· ἡ δὲ οἰκονομία τῆς ἀληθείας ἀκριβέστατα πάντα ἡμῖν
σωτηριωδῶς εἰργάσατο. ὅθεν καὶ αὐτὸς ὁ σωτὴρ τὸ Πάσχα τελειώσας 2
10 ἐξῆλθεν εἰς τὸ ὄρος μετὰ τὸ βεβρωκέναι »ἐπιθυμία ἐπιθυμήσας«. καὶ 3
ἐκεῖνο τὸ Πάσχα τὸ Ἰουδαϊκὸν μετὰ τῶν μαθητῶν ἔφαγεν, οὐκ ἄλλως
ποιήσας, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν ποιούντων ἴσως ποιήσας, ἵνα μὴ
καταλύσῃ τὸν νόμον, ἀλλὰ πληρώσῃ.

καὶ οὕτως μετὰ τὸ ὑπερβῆναι τριακοστὸν ἔτος ὅτε ἐβαπτίσθη 4
15 καὶ μετὰ τὸ τριακοστὸν πρῶτον, κηρύξας πληρέστατον | ἐνιαυτὸν D493
δεκτὸν καὶ μὴ ἀντιλεγόμενον, κηρύξας δὲ ἄλλον ἐνιαυτὸν ἀντιλεγό-
μενον καὶ ἐν διωγμῷ ὄντα ἐγκοτούμενόν τε, καὶ μετὰ τοῦτο ἄλλον
ἐνιαυτὸν ὑπερβάς ἀπὸ τῆς τῶν γενεθλίων αὐτοῦ ἡμέρας τουτέστιν
Ἐπιφανείων, ἥτις τυγχάνει πέμπτη εἰς ἕκτην ἐπιφώσκουσα Ἰανουαρίου 5
20 μηνός, κατὰ δὲ Αἰγυπτίους Τυβὶ ἐνδεκάτη, ἐπὶ ὅλας ἑβδομήκοντα
τέσσαρας ἡμέρας, ὡς προείπαμεν, ἕως τῆς πρὸ δεκατριῶν καλανδῶν
Ἀπριλλίων, * καὶ κατ' Αἰγυπτίους Φαμενώθ τετάρτη καὶ εἰκάδι ἐτέλεσε
τριάκοντα δύο ἔτη πληρέστατα καὶ ἑβδομήκοντα τέσσαρας ἡμέρας
ἀπὸ Ἐπιφανείων. καὶ ἀναστὰς κατ' Αἰγυπτίους Φαμενώθ ἕκτη καὶ 6
25 εἰκάδι, ἥτις ἦν ἰσημερία παρελθούσης νυκτὸς καὶ ἰσονυκτία μετὰ τὴν

10 Luk. 22, 15 — 12f vgl. Matth. 5, 17

M U

1 διὰ † τοῦ πδ̄ ἔτους] lies wohl διὰ τῶν πδ̄ ἐτῶν (ἐμβολιμεύουσιν τριάκοντα
μῆνας καὶ) | ἔτους ἐν τῷ ὀγδοηκοστῷ πέμπτῳ < U 2 ἐμβόλιμον + ἐμβολί-
μων M 4 † κᾱ (εἰκοσιτέσσαρες U) ἡμέραι (ἡμέρα M) καὶ ὦραι (ὥρας M) γ̄]
die Rechnung ergibt κᾱ ἡμέραι καὶ ὦραι β̄ * 5 σφαλέντος U 6 τὴν < M
7 ergänze etwa nach S. 296, 2f (τῇ τρίτῃ ἔφαγον τὸ πάσχα) * | μὲν < U
11 ἐκεῖνο *] ἐκεῖνω M ἐκεῖ U 14 οὕτως] οὗτος U 15 μετὰ < M | πρῶ-
τον] ἔτος U 16 δεκτὸν < M | κηρύξας δὲ ἄλλον ἐνιαυτὸν] καὶ ἕτερον U
17 τοῦτο *] τὸν MU 18 ἀπὸ τῆς τῶν] τῆς ἀπὸ τῶν M 19 Ἐπιφανίων
MU | πέμπτη—ἐπιφώσκουσα] ἕκτη U | Ἰανουαρίου MU 20 ἑβδομήκοντα
τέσσαρας] σᾱ M 21 προείπομεν U 22 * (αὐτῇ τῇ πρὸ δεκατριῶν καλανδῶν
Ἀπριλλίων) * | κατὰ U 24 Ἐπιφανίων MU 25—S. 299, 1 παρελθού-
σης—εἰκάδα < U

πέμπτην <καὶ> εἰκάδα καὶ πρὸ $\bar{\iota}\alpha$ καλανδῶν Ἀπριλλίων *, ἵνα εὐρε-
θῶσι πάντες ψευδόμενοι οἱ μὴ ὄντες υἱοὶ τῆς ἀληθείας. | P 450

28. Εὐθύς πρῶτος Οὐαλεντίνος * δραματουργήσας, τριάκοντα 28, 1
ἡμῖν αἰῶ|νας ἀπὸ τοῦ τριακονταετοῦς νομίζων * τῆς τοῦ σωτῆρος Ö 98
5 ἀναγωγῆς καὶ ἀνδρώσεως τῆς αὐτοῦ ἡλικίας, οὐκ εἰδὼς ὅτι οὐ τριά-
κοντα ἔτη μόνον ἐποίησεν, ἀλλὰ ἐν τῷ τριακοστῷ ἐβαπτίσθη μετὰ τὸ 2
πληρῶσαι εἰκοσιεννέα ἔτη καὶ μῆνας δέκα, τῇ δωδεκάτῃ ὡς προεῖπον
Ἀθύρ, πρὸ ἕξ εἰδῶν Νοεμβρίων, καὶ μετὰ ταῦτα κηρύξας * ἐνιαυτὸν
κυρίου δεκτὸν καὶ μετὰ τὸν <πρῶτον> ἐνιαυτὸν ἄλλον ἐνιαυτὸν ἀν-
10 τιλεγόμενον καὶ ἑβδομήκοντα τέσσαρας ἡμέρας ἀντιλεγόμενας, ἐξότε
ἐβαπτίσθη πρὸ <ἑξήκοντα ἡμερῶν> τῶν αὐτοῦ γενεθλίων· ὥστε εἶναι 3
τὰ πάντα ἔτη τῆς ἐνσάρκου αὐτοῦ παρουσίας ἕως τοῦ πάθους ἀπὸ
τῆς γεννήσεως $\lambda\beta$ ἔτη καὶ $\overline{o\delta}$ ἡμέρας, ἀπὸ δὲ ἀρχῆς * ὑπατείας Σιλα-
νουῦ καὶ Νερούα δύο ἔτη καὶ $\overline{r\lambda\delta}$ ἡμέρας. καὶ ἐλέγχεται μὲν ἐνταῦθα
15 ὁ προειρημένος Οὐαλεντίνος καὶ οἱ πολλοὶ οἱ κατ' αὐτὸν ἀφραίνον-
τες. ἠλέγχθησαν δὲ καὶ οἱ ἀποβαλλόμενοι τὸ κατὰ | Ἰωάννην 4 D 494
εὐαγγέλιον, οὓς δικαίως Ἀλόγους καλέσαιμι, ἐπειδὴ τὸν Λόγον τοῦ
θεοῦ ἀποβάλλονται, τὸν διὰ Ἰωάννου κηρυχθέντα πατρικὸν θεὸν
Λόγον, ἀπ' οὐρανοῦ κατεληλυθότα καὶ σωτηρίαν ἡμῖν ἐργασάμενον
20 <διὰ> τῆς πάσης ἐνσάρκου αὐτοῦ παρουσίας, ὅτι ἀπὸ τε τῶν ὑπα- 5
τειῶν καὶ ἀπὸ τῶν ἔτων καὶ ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ προφήτου
Ἡσαΐου καὶ ἀπὸ τοῦ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγελίου καὶ ἀπὸ τοῦ κατὰ
Ἰωάννην. καὶ ἀπὸ τοῦ κατὰ Ματθαῖον καὶ ἀπὸ τοῦ κατὰ Μάρκον
καὶ ἀπαξαπλῶς πανταχόθεν ἠλέγχθησαν οἱ πεπλανημένοι, ὅτι οὐ 6
25 μόνον ἐν Πάσχα μετὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ κηρύγματος κατὰ περίοδον
χρόνου ἐνιαυτοῦ ἀπετέλεσεν, ἀλλὰ καὶ περιόδους τριῶν ὑπατειῶν
παρά τι ἐπλήρωσε μετὰ τὸ ἀπὸ τοῦ Ἰωάννου βάπτισμα. καὶ ἐξέ- 7
πесεν ὁ τῶν ἀπαρακολουθήτων λόγος παντάπασι τῆς πλάνης * καὶ

3 vgl. Panarion haer. 31, 14, 3; I 406, 17

M U

1 <καὶ> * | * etwa <ἐφάνη τοῖς μαθηταῖς> * 3 * <ἐλέγχεται> *
4 * <παρασιῆσαι> * 5 οὐ < M 6 ἀλλ'] U 7 δέκα μῆνας U | ὡς
προεῖπον τῇ δωδεκάτῃ U 8 ἕξ] ὀκτώ U | * <ἐποίησεν> * 9 <πρῶτον> *
10 ἑβδομήκοντα τέσσαρας] $\overline{o\gamma}$ M 11 <ἑξήκοντα ἡμερῶν> * vgl. S. 270, 15
12 αὐτοῦ < M 13f ἀπὸ δὲ ἀρχῆς—ἡμέρας < M 13 * <τοῦ κηρύγματος ἐπὶ τῆς> *,
vgl. Z. 25 13f Σιλουανοῦ U 18 Ἰωάννην U 20 <διὰ> * | αὐτοῦ ἐνσάρκου U
24 ἀπαξαπλῶς] ἅπαν ἀπλῶς M 26 ἐνιαυτοῦς M | ἐπετέλεσεν M | καὶ < U |
τριῶν ὑπατειῶν] τρεῖς, < ὑπατειῶν M 27 ἀπὸ τοῦ < U 28 * <ἔμπλεος ὦν> *

ἀνοίας καὶ ἀμαθίας, οὐ μόνον μὴ γινωσκούσης τὴν ἑαυτῆς ζωὴν, ἀλλὰ καὶ ψευδῶς κατὰ τῆς ἀληθείας μάτην ἐπιστρατευομένης.

29. Εὐρήκαμεν γὰρ καὶ ἐμφερόμενόν που <ἐν> τοῖς λόγοις τοῦ 29, 1
 τοῖς γεγραμμένον ὅτι ὁ ἐκ τοῦ θεοῦ λόγος [τοῦ θεοῦ] ἐγεννήθη περὶ
 5 τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος Αὐγούστου, ὅπερ λέληθε τὸν γράψαντα, ἢ
 τῆς διὰ τοῦ βῆτα ψήφου ἀπαλειφθείσης καὶ τοῦ μῦ μόνον παραμε-
 μενηκότος μ̄ ἐποίησε μόνον ἔτη· τῶ γὰρ τεσσαρακοστῶ δευτέρῳ ἔτει
 Αὐγούστου ἐγεννήθη. φάσκει δὲ ὅτι πρὸ δεκαδύο καλανδῶν Ἰου- 2 P451
 λίων ἢ Ἰουνίων (οὐκ ἔχω λέγειν) ἐν ὑπατεία Σουλπικίου Καμμαρίνου
 10 † Βεττέω Πομπηιανῶ ὑπάτοις <συνελήφθη>· <καὶ> τοῦτο δὲ ἐσκό- 3
 ῖον ὅτι οἱ εἰπόντες τὴν ἡμέραν τῆς συλλήψεως καὶ ὡς εὐηγ- Ö100
 γελίσατο ὁ Γαβριὴλ τὴν παρθένον, εἶπαν <τοῦτο διὰ> τὴν ὑπόνοιαν
 [τῶν] τινῶν † λεγόντων ἐν παραδόσει ὡς ὅτι διὰ ἑπτὰ μηνῶν ἐγεν-
 νήθη. εὐρήκαμεν γὰρ ἀπὸ τούτου τοῦ † προπόσων ἕως ἐνδεκάτης 4
 15 Τυβι καὶ πρὸ ὀκτώ εἰδῶν Ἰανουαρίων, ὅτε ἀληθῶς τὰ θεοφάνεια D495
 ἐγένετο καὶ ἐγεννήθη, ἑπτὰ μηνῶν χρόνον κατὰ τὸν σεληνιακὸν δρό-
 μον παρὰ ἡμέρας τέσσαρας. ὥστε οὖν εἰ εὖροις ἐν παρασημειώσεσί 5
 που <ταῦτα> γεγραμμένα, μὴ σφάλλου περὶ τὴν εἶδησιν. τῶ μὲν γὰρ
 ὄντι ἢ βεβαία γέννησις τοῦ Χριστοῦ Τυβι ἐνδεκάτη ἐστί. τινὲς δέ 6
 20 φασιν ὡς δέκα μῆνας ἐνεκυμονήθη παρὰ ἡμέρας ἰδ̄ καὶ ὥρας ὀκτώ,
 ὡς εἶναι ἐννέα μῆνας καὶ ἡμέρας δεκαπέντε καὶ ὥρας τέσσαρας,

9 Zu dem Tag 20. Juni bez. 21. Mai vergleicht Usener (Weihnachtsfest S. 5 A. 3a) Clemens Al. strom. I 145, 6; II 90, 18ff Stählin εἰσὶ δὲ οἱ περιεργότερον τῆ γενέσει τοῦ σωτῆρος ἡμῶν οὐ μόνον τὸ ἔτος ἀλλὰ καὶ τὴν ἡμέραν προστιθέντες, ἦν φασιν ἔτους κ̄η Αὐγούστου ἐν πέμπτη Παχῶν καὶ εἰκάδι = 20. Mai — 19ff Der von Eriph. nicht bemerkte Sinn dieser Rechnung ist, eine genaue Entsprechung zwischen dem Augenblick der Empfängnis u. dem des Todes herzustellen (Jül.)

M U

1 ἑαυτῶν U   3 εὐρίσκομεν U | <ἐν> *   4 ὁ ἐκ τοῦ θεοῦ λόγος [τοῦ θεοῦ] *] ἐκ τοῦ θεοῦ λόγος τοῦ θεοῦ M ὁ τοῦ θεοῦ ἐγεννήθη λόγος ἐκ τοῦ θεοῦ U
 6 μῦ] τεσσαρακοστοῦ M   7 ἐποίησαν U   9 ἔχω + <ἀκριβῶς>? * | Σουλπι-
 κίου M | vor Καμμαρίνου + καὶ M   10 † Βεττέω Πομπηιανῶ ὑπάτοις] Amts-
 genosse des Q. Sulpicius Camerinus war im Jahr 9 n. Chr. C. Poppaeus Sabinus,
 daher Ποππαίου Σαβίνου Pet. καὶ Γαίου Ποππαίου Öh. Aber der Name kann
 in der Quelle des Eriph. schon entstellt gewesen sein; lies wohl <ὅς ἦν σὺν> B.
 Π. ὑπατος * | <συνελήφθη> Pet. | <καὶ> *   11 vor οἱ + καὶ U   12 <τοῦτο
 διὰ> *   13 [τῶν] * | † λεγόντων] lies ἐχόντων oder λεγόντων <ὡς ἐχόντων> *
 14 † προπόσων M προπόσωνος U] lies etwa προειρημένου μηνός *   15 Ἰαν-
 ναριῶν M | θεοφάνεια MU   18 <ταῦτα> * | σφάλου M | μὲν < M   19 ἢ
 γέννησις τοῦ Χριστοῦ ἢ βεβαία U   20 ὡς < M

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

οὕτως γὰρ εὐρίσκειται μετὰ τὴν δωδεκάτην Ἰθύο, ἀπελθόντος 4
καὶ πειρασθέντος τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ ἐλθόντος εἰς Ναζαρέτ
καὶ μείναντος ὡσεὶ ἑβδομάδας δύο καὶ ἡμέρας τρεῖς, κατελθεῖν ἐπὶ
τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην διατελέσαι τε πρώτην καὶ δευτέραν
5 ἡμέραν καὶ ἀνακάμψαι εἰς Ναζαρέτ καὶ μείναι ὡσαύτως | πρώτην καὶ D496
δευτέραν ἡμέραν καὶ ἐξελθεῖν τῇ τρίτῃ ἐν Κανῶ τῆς Γαλιλαίας, ὡς 5
πληροῦσθαι τὰς πάσας ἡμέρας ξ̄ ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος, τεσσαράκοντα
μὲν τοῦ πειρασμοῦ καὶ τὰς εἰς Ναζαρέτ δύο ἑβδομάδας (καὶ δύο
ἡμέρας) καὶ τὰς ἄλλας δύο, καὶ τῇ τρίτῃ τὸ σημεῖον τοῦ ὕδατος ἐν
10 τῷ γάμῳ γεγενῆσθαι. μετέπειτα ἠκέναι αὐτὸν ἐν Καφαρναοῦμ καὶ 6
ἐργάσασθαι ἕτερα. ὡς ἔφαμεν πολλάκις, καὶ πάλιν εἰς Ναζαρέτ ἀνελ-
θόντα ἀναγνῶναι τὸ βιβλίον Ἡσαΐου τοῦ προφήτου. διὸ λέγουσι
«ποίησον καὶ ὧδε σημεῖα ὅσα ἠκούσαμεν ἐν Καφαρναοῦμ σε πεποι-
κέναι». ὕστερον δὲ πάλιν ἐλθόντα αὐτὸν εἰς Καφαρναοῦμ ἐκεῖθεν 7
15 διαβῆναι ἐπὶ τὴν λίμνην εἴτ' οὖν θάλασσαν Γεννησαρέθ, τέλεόν (τε)
τοὺς περὶ Πέτρον ἐκλελέχθαι καὶ οὕτως ἐκεῖθεν συνάψαι τὴν πᾶσαν
τοῦ κηρύγματος τελείωσιν. κατὰ γὰρ τὴν ἀκολουθίαν, ὡς ἔφαμεν, 8
μετὰ τὰς $\bar{\mu}$ (ἡμέρας) καὶ τὰς ἄλλας δύο ἑβδομάδας καὶ δύο ἡμέρας
τὰς (ἐν Ναζαρέτ) πρὸς Ἰωάννην ἐγένετο πρώτην ἡμέραν καὶ τὴν
20 αὔριον· (ἀπ') αὐτοῦ δὲ ἀνακάμψαντος εἰς Ναζαρέτ καὶ μείναντος ἀπὸ
ὥρας δεκάτης ἄχρι ἑσπέρας, τῇ δὲ ἄλλῃ ἡμέρᾳ ἐξελθόντος καὶ συναντή-

τὴν ταύτην (Eriphanien) ἅπαντες ὑδρευόμενοι οἴκαδε τὰ νάματα ἀποτίθενται
καὶ εἰς ἐνιαυτὸν ὀλόκληρον φυλάττουσιν Antoninus Placent. c. 11; S. 167, 7ff Geyer

1 ff vgl. c. 16, 1ff; S. 270, 14ff c. 21, 10; S. 280, 4ff c. 28, 3ff; S. 299, 11ff —
3 ff ἑβδομάδας δύο καὶ ἡμέρας τρεῖς] oben c. 16, 3; S. 271, 6 hieß es αἱ δύο ἑβδο-
μάδες μικρῶ πλέον καὶ ἡμέραι δύο, so auch nachher wieder Z. 18: δύο ist ge-
nauer, andernfalls stimmt die Rechnung nicht — 13 Luk. 4, 23

M U (bis Z. 2)

1 οὕτως] αὐτῷ M 2—S. 303, 3 in U stark verkürzt zu: ἐλθόντος καὶ
ἐκλεξαμένου τινὰς τῶν αὐτοῦ μαθητῶν καὶ ἐναρξάμενον μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας
τοῦ πειρασμοῦ κηρύττειν καὶ αὐτοῦ κατελθόντος εἰς τὸν Ἰορδάνην καὶ συναντή-
σαντος τοῖς περὶ ναθαναήλ καὶ παραλαβόντος αὐτοὺς ὅτε ἔμειναν παρ' αὐτῷ δύο
ἡμέρας καὶ αὐτῶν ἀναχωρησάντων καὶ αὐτοῦ ἐκβεβηκότος εἰς τὴν Γαλιλαίαν
εὐθύς διὰ τὰς πρότερον δύο ἡμέρας τὰς εἰρημένας ἔφη τὸ εὐαγγέλιον τῇ τρίτῃ
ἡμέρᾳ κτῆ. 2 Ναζαρέθ M 3 κατελθεῖν *] κατελθὼν M 5 Ναζαρέθ M
8 Ναζαρέθ M 8 f (καὶ δύο ἡμέρας) *, vgl. zu Z. 3 11 Ναζαρέθ M
15 γεννησαρέθ M | (τε) * 18 (ἡμέρας) Dind. 19 (ἐν Ναζαρέτ) * 20 (ἀπ') * |
Ναζαρέθ M

σαντος Φιλίππου, ὃ εἰσι δύο ἡμέραι, λοιπὸν τὸ ἀμετάστατον τῆς 9
ἀκριβείας τὸ εὐαγγέλιον δείκνυσιν διὰ τὰς πρώτας δύο, ἃς ἐλθὼν
ἔμεινεν, | <λέγον> »τῆ τρίτῃ ἡμέρᾳ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλι- P 452
λαίας«, ὅπερ σύμβολον ἦν τῆς ἐκκλησίας· ἐν γὰρ τῆ τρίτῃ ἡμέρᾳ τῆς 10
5 ἐν τῆ καρδίᾳ τῆς γῆς αὐτοῦ πραγματείας, ἧς † ἐν τῆ γῆ ἐποίησε
μετὰ τὸ πάθος, ἀναστὰς γάμον συνῆπτε τῆ Κανᾷ· | Κανᾷ γὰρ ἐρημη- Ö 102
ρεύεται ἡ κτησαμένη. τίς δέ ἐστιν ἡ κτησαμένη ἀλλ' ἢ ἡ κληρονόμος 11
περὶ ἧς ὁ ψαλμοδὸς ἐν τῷ πέμπτῳ ψαλμῷ ἔλεγεν »ὑπὲρ τῆς κλη-
ρονομούσης« καὶ τὰ ἐξῆς; γάμος γὰρ ὡς ἀληθῶς οὗτος εὐλογημένος,
10 ἀπὸ τοῦ τύπου ἐκείνου λαβὼν τὴν πρόφασιν. ἐκεῖ μὲν γὰρ γάμος 12
ἦν αἰσθητὸς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας καὶ ὕδωρ ἀληθῶς οἶνος | γεγο- D 497
νός· καὶ ἐκλήθη κατὰ δύο τρόπους, ἵνα τὸ ὕδαρες τῶν ἐν τῷ κόσμῳ
ἐκβαχενομένων ἐπιστύψη <διὰ> τοῦ γάμου εἰς σωφροσύνην καὶ εἰς
σεμνότητα, καὶ ἵνα τὸ λείπον ἐπιδιορθώσῃται εἰς εὐφροσύνην <διὰ> τοῦ
15 λυσιπόνου οἴνου καὶ τῆς χάριτος, ἵνα κατὰ πάντα τρόπον ἀποφράξῃ 13
τὰ στόματα τῶν κατὰ τοῦ † κυρίου ἐπεγειρομένων καὶ ἵνα δείξῃ ὅτι
αὐτὸς θεὸς ἐστι σὺν πατρὶ καὶ ἁγίῳ πνεύματι αὐτοῦ, τὸ ὕδωρ τῆ
ἀμπέλω παρέχων χροίζων <τε> αὐτὸ ἐν αὐτῇ εἰς οἶνον εἰς εὐφροσύνην
ἀνθρώπων. ἐν ἄλλῳ δὲ τόπῳ μακρότερον περὶ τούτων διηγησάμεθα,
20 ἐνταῦθα δὲ ὡς ἐν παρεκβάσει διέδραμον τὸν λόγον. ὅμως δύο 14
Πάσχα μὲν μετὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ κηρύγματος ὁ σωτὴρ ποιεῖται καὶ
τῷ τρίτῳ πάσχει, ὡς πληροῦσθαι τὰ ἤδη μοι κατὰ λεπτὸν εἰρημένα
περὶ ἡμερῶν καὶ μηνῶν καὶ ὑπατειῶν. καὶ πανταχόθεν διέπεσεν
τούτων πεπλανημένος ὁ λόγος, τῶν εὐαγγελίων συνωδὰ πρὸς ἀλληλα

3 Joh. 2, 1 — 5 vgl. Matth. 12, 40 — 6 vgl. Origenes in Joh. XIII 57;
S. 288, 8 ff Preuschen τῆ Κανᾷ ταύτῃ ἐπιδημεῖ βεβαιῶν ἑαυτῷ κτησιν τῶν ἀπὸ
ταύτης τῆς γῆς πιστευόντων εἰς τὸν πατέρα δι' αὐτοῦ ebda XIII 62; S. 294, 28 u.
295, 7 — 8 Psal. 5 Überschrift — 19 vgl. Ancoratus c. 66, 2ff; I 79, 19ff

M U (vön Z. 4 an)

2 τὸ εὐαγγέλιον *] τοῦ εὐαγγελίου M 2 δείκνυσιν *] διηγείται M 3 <λέ-
γον> * | τῆ] ἔτι M 5 † ἐν τῆ γῆ] lies wohl ἐν τῷ αἰδη *; gemeint sind die
„drei Tage und drei Nächte“ von der Kreuzigung bis zur Auferstehung, vgl. die
Berechnung in der Didaskalie V 14, 9ff; S. 274, 7ff Punk 7 ἢ < U 9 οὗτος
ὡς ἀληθῶς U 11 γεγωνός M 12 καὶ < M; lies καὶ ἐκλήθη <Ἰησοῦς εἰς τὸν
γάμον· ἐκλήθη δὲ>? * | τῷ < M 13 ἐκβαχενομένων] ἀναστρεφομένων M |
<διὰ> * 14 ἐπιδιορθώσεται U | <διὰ> * 15 ἀποφράξῃ M φράξῃ U 16 † κυ-
ρίου] νόμον κυρίου U; lies wohl γάμον * 17 τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ πνεύματι U
18 <τε> * | εἰς²] καὶ U 19 διηγησόμεθα U 20 διέδραμα M 24 ὁ περὶ
- τούτων πεπλανημένος λόγος U

ἐχόντων καὶ μηδ' ὀποτέρου τῶν εὐαγγελιστῶν ἀντίθετα πρὸς τὸν ἕτερον ἔχοντος.

31. Ἐλεύσομαι δὲ πάλιν εἰς τὸ προκείμενον. φάσκει πάλιν ὁ 31, 1
 Λουκᾶς, μαρτυρῶν μοι τοῖς πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως εἰρημένοις,
 5 ὅτι ἐγένετο ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ, ἵνα δείξη σάββατον πρῶ-
 τον εἶναι τὸ ἀπ' ἀρχῆς ὀρισθὲν καὶ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ κυρίου ἐν τῇ
 κοσμοποιίᾳ, κατὰ περίοδον ἀπὸ τότε ἄχρι τοῦ δεῦρο κατὰ ἑπτὰ ἡμέ-
 ρας ἀνακυκλούμενον, [τοῦτο εἶναι πρῶτον]. | δεύτερον δὲ σάββατον τὸ P 453
 ἀπὸ νόμου ὠρισμένον. φάσκει γὰρ ὅτι »λήψη σαυτῶ πρόβατον 2
 10 ἐνιαύσιον ἄμωμον ἄρσεν (ὅπερ ἦν ἀντίτυπον τοῦ σωτῆρος) ἀπὸ δεκά-
 τῆς τοῦ μηνὸς καὶ ἔσται διατετηρημένον ἄχρι τῆς τεσσαρεσκαιδεκά-
 τῆς καὶ θύσετε αὐτὸ ἐσπέρας τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ· καὶ ἔσται
 σοι σάββατον, ἡμέρα ἁγία, καὶ ἔδεσθε ἄζυμα ἑπτὰ ἡμέρας καὶ ἑβδόμην
 ἡμέραν ποιήσεις ἁγίαν«. καὶ ὁρᾶτε ὅτι δεύτερον καλεῖται σάββατον 3 D 498
 15 μετὰ τὸ πρῶτον σάββατον ἢ τοιαύτη ἁγία τοῦ προβάτου ἡμέρα, εἰς
 σάββατον ἁγιασθεῖσα, κἂν τε κυριακὴ εἶη κἂν τε δευτέρα κἂν τε
 τρίτη σαββάτων καταντήση. εἰς δὲ ἑπτὰ ἡμέρας πάλιν ἀνακυκλού- 4
 μενον δεύτερον καλεῖται πρῶτον, ἵνα δείξη ἐντεῦθεν ὅτι οὐ μόνον ὁ
 Ἰωάννης περὶ περιόδου χρόνου ἐνιαυτῶν δύο καὶ τριῶν ἑορτῶν τοῦ
 20 Πάσχα ἐσήμανεν, ἀλλὰ καὶ ὁ Λουκᾶς καὶ οἱ ἄλλοι. οὕτως γὰρ 5
 φάσκει ὁ νόμος »ἀριθμήσεις | σεαυτῶ ἑπτὰ ἑβδομάδας ἀπ' ἀρχῆς δράγ- Ö104
 ματος τοῦ βαλεῖν δρέπανον ἐπ' ἀμητῶ καὶ ποιήσεις ἑβδόμην ἑβδο-
 μάδα ἡμέραν ἁγίαν κυρίου«, σημαίνων περὶ Πεντηκοστῆς. μετὰ γὰρ 6
 τὸ θῦσαι τὸ Πάσχα εἴσω τριῶν ἡμερῶν τουτέστιν μετὰ τρεῖς ἡμέρας
 25 τοῦ προβάτου προσέταπτε τὸ δράγμα εἰσφέρεισθαι, ἵνα σημάνη τὸ
 εὐλογημένον δράγμα ἐγειρόμενον ἐκ τῶν νεκρῶν μετὰ τρίτην ἡμέραν,
 τῆς γῆς αὐτὸ προφερούσης καὶ αὐτοῦ αὐτὸ πάλιν κομιζομένου ἀπ' 7

4 vgl. Hebr. 1, 1 — 5 Luk. 6, 1; zu der Auseinandersetzung über σάββατον πρῶτον und δεύτερον vgl. haer. 30, 32, 4ff; I 377, 27ff — 9ff Ex. 12, 5. 6. 14. 15. 16 — 21 Deut. 16, 9 Lev. 23, 15f

M U

1 ἀντίθετον U   2 ἐχόντων U   3 ὁ < M   4 μου *] μοι MU   6 τοῦ
 < U   7 κοσμοποιίαν M   8 [τοῦτο εἶναι πρῶτον] *   9 ὠρισάμενον M |
 ἑαυτῶ M   11f τεσσαρεσκαιδεκάτης] δ M   13f ἑβδόμην—ἁγίαν] τῇ ἑβδόμῃ
 ἡμέρα ποιήσεις ἄγιον σάββατον ἡμέραν ἁγίαν U   15 πρῶτον < U | προβά-
 του Scaliger] προφήτου M προσαββάτου U   17 σαββάτων < U   19 χρόνου]
 ἡμερῶν U   20 ὁ < M | οὕτω U   21 ἑαυτῶ M   21f δράγματος U
 23 κυρίω U   27 προφερούσης *] προσφερούσης MU

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

σκηνήν μὲν οὖσαν, ἀπεκδεχομένην δὲ τὴν τελειοτάτην σκηνήν τοῦ
 Χριστοῦ. δέσμα γὰρ ἀπὸ σώματος γίνεται, νεκρὸν ὄν, ὡς σκίασμα 6
 σώματος ζῶντος. ἵνα δείξῃ σώματα εἶναι τὴν σκηνήν τοῦ θεοῦ·
 ἐπειδὴ γὰρ ἐν σώμασιν ἁγίοις | κατασκηνοῖ θεός, πληρουμένου τοῦ 106
 5 ῥητοῦ ὅτι »κατασκηνώσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω«. ἔμελλεν 7
 οὖν πλάνη τις γίνεσθαι ἐν πιστοῖς, εἰ μὴ ἡ βίβλος πνευματικῶς ἡμῖν
 ἀπεκαλύφθη, ἵνα μάθωμεν μὴ σαλπίγγων εἶναι χρεῖαν, ἀλλὰ εἰδέναι *
 ὅτι πνευματικὴ ἐστὶν ἡ πᾶσα τοῦ θεοῦ πραγματεία, ἵνα μὴ κατὰ τὰς 8
 Ἰουδαϊκὰς χαλκᾶς σάλπιγγας λάβωμεν ἢ ἀργυρᾶς, ἀλλὰ πνευματικῶς
 10 νοήσωμεν ἀπ' οὐρανοῦ εἶναι τῆς ἐκκλησίας τὸ κήρυγμα, ὡς καὶ ἄλλη
 πού εἶπεν »ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ σαλπιοῦσιν ἐν τῇ σάλπιγγι τῇ μεγά-
 λῃ«. σάλπιγγες γὰρ ἦσαν οἱ προφῆται, σάλπιγξ δὲ μεγάλη ἡ ἁγία 9
 φωνὴ τοῦ κυρίου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. διὰ τοῦτο καὶ | ἀγγέλοις ἐδόθη D 500
 ἀποκαλύψαι ἡμῖν· »σαλπύσει, γὰρ φησί, καὶ οἱ νεκροὶ ἀναστήσονται«.
 15 εἰ δὲ χλευάζονται παρ' ὑμῖν, ὧ οὗτοι, αἱ τῶν ἀγγέλων σάλπιγγες 10
 διὰ τὸ ἐν τῇ Ἀποκαλύψει γεγράφθαι, χλευάζεται ἄρα καὶ ἡ παρὰ τῷ
 ἁγίῳ ἀποστόλῳ | σάλπιγξ εἰρημένη· »καταβήσεται, γὰρ φησὶν, κύριος P 455
 ἀπ' οὐρανοῦ ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι καὶ οἱ νεκροὶ ἀναστήσονται ἐν
 τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου«. συνάδοντος τοίνυν τοῦ 11
 20 Παύλου τῷ ἁγίῳ ἀποστόλῳ Ἰωάννῃ ἐν τῇ Ἀποκαλύψει, ποία τις
 ὑπολείπεται ἀντιλογία; πῶς δὲ οὐκ εὐθὺς ἐκάστη πλάνη ἐλεγχθήσεται,
 τοῦ θεοῦ ἐν ἐκάστῳ (ὑπὲρ) τῶν ἁγίων δεδωκότος μαρτυρίαν;
 33. Εἰτά τινες ἐξ αὐτῶν πάλιν ἐπιλαμβάνονται τούτου τοῦ ῥητοῦ 33, 1
 ἐν τῇ αὐτῇ Ἀποκαλύψει καὶ φάσκουσιν ἀντιλέγοντες ὅτι »εἶπεν πάλιν·
 25 γράψον τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Θυατείροις, καὶ οὐκ ἔνι ἐκεῖ
 ἐκκλησία Χριστιανῶν ἐν Θυατείροις. πῶς οὖν ἔγραφε τῇ μὴ οὔσῃ;«
 καὶ εὐρίσκονται οἱ τοιοῦτοι ἑαυτοὺς † ἀναγκάζοντες ἐξ αὐτῶν ὧν 2
 κηρύττουσι ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ὁμολογεῖν. ἔαν γὰρ εἴπωσιν »οὐκ ἔνι

5 II Kor. 6, 16 (Lev. 26, 12) — 11 vgl. Num. 10, 10 — 14 I Kor. 15, 52 —
 17 vgl. I Thess. 4, 16 — 24 Apok. 2, 18

M U

1 ἀποδεχομένην U | τελειοτάτην] τελειότητα, τὴν M 2 ὄν < U |
 σκίασμα] σκιά U 4 γὰρ < M | vor θεός + ὁ U 7 * (ἔχωμεν) * 9 πνευ-
 ματικᾶς M 10 ἐννοήσωμεν u. + ὡς U 11 σαλπύσουσιν U 15 ὧ οὗτοι
 < M | ἀγγέλων] εὐαγγελίων M 17 γὰρ < U | φησὶν < M | κύριος < U
 20 Παύλου] ἀποστόλου U 21 ἀπολείπεται M | ἀπολογία M 22 (ὑπὲρ) *
 23 ῥητοῦ + τοῦ U 24 ἐν τῇ αὐτῇ ἀποκαλύψει *] ἐν αὐτῇ τῇ ἀποκαλύψει M
 ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῇ αὐτῇ U 25 τῆς² *, vgl. S. 308, 3] τῷ M U | θυατείρη U
 26 ἔγραφον M 27 † ἀναγκάζοντες] ἀνασκευάζοντες, ἀναγκαζόμενοι * 28 ὑπὲρ *]
 κατὰ MU

νῦν ἐκκλησία εἰς Θυάτειρα» δεικνύουσι προπεφητευμένοι τὸν Ἰωάν-
 νην. ἐνοικησάντων γὰρ τούτων ἐκεῖσε [καὶ] τῶν κατὰ Φρύγας καὶ 3
 δίκην λύκων ἀρπαξάντων τὰς διανοίας τῶν ἀκεραίων πιστῶν, μετή-
 νεγκαν τὴν πᾶσαν πόλιν εἰς τὴν αὐτῶν αἴρεσιν, οἳ τε ἀρνούμενοι
 5 τὴν Ἀποκάλυψιν κατὰ τοῦ λόγου τούτου εἰς ἀνατροπὴν κατ' ἐκεῖνο
 καιροῦ ἐστρατεύοντο. νῦν δὲ διὰ τὸν Χριστὸν ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ, 4
 μετὰ χρόνον ριβ ἑτῶν, ἔστιν <ἐκεῖ> ἡ ἐκκλησία καὶ αὖξει, <εἰ> καὶ
 ἄλλοι τινὲς ἐκεῖσε τυγχάνουσι· τότε δὲ ἡ πᾶσα ἐκκλησία ἐκενώθη εἰς
 τὴν κατὰ Φρύγας. διὸ καὶ ἐσπούδασε τὸ ἅγιον πνεῦμα ἀποκαλύψαι 5
 10 ἡμῖν πῶς ἤμελλε πλανᾶσθαι ἡ ἐκκλησία μετὰ τὸν χρόνον τῶν ἀπο-
 στόλων, τοῦ τε Ἰωάννου καὶ τῶν καθ' ἑξῆς, ὅς ἦν χρόνος μετὰ τὴν
 τοῦ σωτῆρος ἀνάληψιν *, ἐπὶ ἐνενήκοντα | τρισὶν ἔτεσιν, ὡς μελλού- D501

4 ff mit τοῦ λόγου τούτου ist die Sache der Montanisten gemeint; nicht etwa die Apokalypse oder gar die Stelle Apok. 2, 18 (so Zahn, Gesch. d. neutest. Kan. I 246 A. 1) — 7 die Zahl 112 soll die Zeit angeben, die seit der (teilweisen! vgl. <εἰ> καὶ ἄλλοι τινὲς — d. h. Ketzler — ἐκεῖσε τυγχάνουσιν) Wiedergewinnung von Thyatira für den katholischen Glauben verflossen ist, nicht die seit dem Auftreten der Montanisten oder der Aloger verstrichene (so Zahn, Forsch. z. Gesch. d. Kan. V 40f). Damit entfällt auch die Annahme, daß Epiph. hier „gedankenlos“ Hippolyt ausschreibe (so Salmon, Hermathena VIII 189). Aus welcher Quelle freilich Epiph. die Nachricht bezog, daß seit dem Jahr 263/264 der katholische Glaube in Thyatira wieder vordrang, läßt sich nicht einmal vermuten — 12 nach ἀνάληψιν muß eine Zahl ausgefallen sein. Es ist grammatisch unmöglich, wie z. B. Zahn Forsch. V 36 will, das ἐπὶ ἐνενήκοντα τρισὶν ἔτεσιν zu ὅς ἦν χρόνος zu ziehen und zu übersetzen *welches war ein Zeitraum von nahezu 93 Jahren*. Vielmehr kann die Bestimmung ἐπὶ ἐνενήκοντα ἔτεσιν nur von einem Zeitwort, dem ἤμελλε πλανᾶσθαι in Z. 10, abhängen. Die 93 Jahre bezeichnen dann nicht die Dauer des apost. Zeitalters oder den Abstand bis zum Auftreten des Montanismus, sondern die Zeit, während deren Thyatira montanistisch war. Zieht man diese 93 Jahre von 263/64 ab, so kommt man für den Abfall Thyatiras zum Montanismus auf 170/71; ein Jahr, das zwar nicht zu der eigenen Angabe des Epiph. über die Ursprungszeit des Montanismus (vgl. haer. 48, 1, 2; S. 219, 9), aber merkwürdig genau zu der des Eusebius (Chronik z. Jahr 171; S. 206, 9 Helm) stimmt

M U

1 Θυάτιραν M   2 [καὶ] *, vgl. Z. 8f u. 12f   5 κατὰ < U | κατ' ἐκείνου U
 6 Χριστὸν] κύριον U   7 <ἐκεῖ> * | [ἡ]? * | <εἰ> *   8 ἄλλοι *] ἄλλαι MU
 10 ἔμελλε U   11 τὴν < U   12 * gemeint ist nach dem oben Bemerkten die
 Zeit von Himmelfahrt bis 171; darnach wäre einzusetzen <ῥλη ἑτῶν> * | vor
 τρισὶν + καὶ U

σης τῆς ἐκεῖσε ἐκκλησίας πλανᾶσθαι | καὶ χωνεύεσθαι ἐν τῇ κατὰ Ὁ108
 Φύγας αἰρέσει. οὕτω γὰρ εὐθύς διελέγχει <αὐτούς> ὁ κύριος ἐν τῇ 6
 Ἀποκαλύψει λέγων »γράψον τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας·
 τάδε λέγει ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρὸς καὶ οἱ
 5 πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ· οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν πίστιν
 καὶ ἀγάπην καὶ τὴν διακονίαν, καὶ ὅτι τὰ ἔσχατά σου πλείονα τῶν
 πρώτων. ἔχω δὲ κατὰ σοῦ, ὅτι ἀφείς τὴν γυναῖκα Ἰεζάβελ ἀπατᾶν 7
 τοὺς δούλους μου, λέγουσαν ἑαυτὴν προφητιν, διδάσκουσαν φαγεῖν
 εἰδωλόθυτα καὶ πορνεύειν. καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον μετανοῆσαι καὶ
 10 οὐ θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας | αὐτῆς«. οὐχ ὁρᾶτε, ὦ οὔτοι, 8 P456
 ὅτι περὶ τῶν γυναικῶν λέγει τῶν ἐν οἰήσει προφητείας ἀπατωμένων
 καὶ ἀπατωσῶν πολλούς; φημὶ δὲ περὶ Πρισκίλλας καὶ Μαξιμίλλας
 καὶ Κυντίλλας, ὧν ἡ ἀπάτη οὐ λέληθε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἀλλὰ 9
 προεθέσπισε προφητικῶς ἐν τῷ στόματι τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, πρὸ
 15 κοιμήσεως αὐτοῦ προφητεύσαντος ἐν χρόνοις Κλαυδίου Καίσαρος καὶ
 ἄνωτάτω, ὅτε εἰς τὴν Πάτμον νῆσον ὑπῆρχεν· ὁμολογοῦσι γὰρ καὶ
 οὔτοι ἐν Θυατείροις ταῦτα πεπληρωῶσθαι. ἄρα γοῦν κατὰ προφητείαν 10
 ἔγραφε τοῖς ἐκεῖ ἐν Χριστῷ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ πεπολιτευμένοις ὅτι
 ἤμελλεν ἑαυτὴν γυνὴν προφητιν καλεῖν. καὶ διέπεσεν ὁ κατὰ τῆς
 20 ἀληθείας ἐπεγειρόμενος πανταχόθεν ἐπινενοημένος λόγος, δεικνυμένου
 τοῦ κατὰ τὴν Ἀποκάλυψιν λόγου προφητικοῦ ὄντος ἐκ πνεύματος
 ἁγίου κατὰ ἀλήθειαν.

34. Ἐπαίρονται δὲ πάλιν τῇ διανοίᾳ οἱ αὐτοὶ λεξιθηροῦντες 34, 1.
 ἀπείρως, ἵνα δόξωσι παρεκβάλλειν τὰ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου βιβλία,
 25 φημὶ δὲ τοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου τό τε εὐαγγέλιον καὶ τὴν Ἀποκάλυψιν
 (τάχα δὲ καὶ τὰς ἐπιστολάς· συνάδουσι γὰρ καὶ αὐταὶ τῷ εὐαγγελίῳ
 καὶ τῇ Ἀποκαλύψει), καὶ φασιν ὅτι »εἶδον, καὶ εἶπε τῷ | ἀγγέλῳ· λῦσον 2 D502

3 Apok. 2, 18—21 — 14 ff vgl. zu c. 12, 2; S. 263, 18 ff — 27 Apok. 9, 14. 16. 17;
 vgl. Cajus nach der Rückübersetzung von E. Schwartz (Abh. Gött. Ges. d. W. 1904
 S. 36) Γάιος· οὐ γέγραπται ὅτι ἄγγελοι πολεμήσουσιν οὐδὲ ὅτι ἀπολεῖται τὸ τρίτον
 τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ὅτι ἐγεροθήσεται ἔθνος ἐπ' ἔθνος

M U

2 <αὐτούς> * 2f ἐν τῇ ἀποκαλύψει λέγων < U 3 vor τῆς + τῷ M
 5 χαλκῷ λιβάνῳ U | τὰ ἔργα καὶ < U 9f καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι < M
 12 ἀπατουσῶν M 12 Πρισκίλλης M 12f Μαξιμίλλας καὶ < M 13 ἡ
 ἀπάτη + αὐτῶν u. hinter τὸ ἅγιον U 14f vor πρὸ κοιμήσεως + <πολὺ>? * |
 πρὸ κοιμήσεως αὐτοῦ προφητεύσαντος] ὕπερ ἐγένετο μετὰ τὴν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου
 κοίμησιν· αὐτοῦ δὲ προφητεύσαντος U 15 καὶ < U 16 ἄνωτάτω braucht
 nicht in ἄνωτέρῳ geändert zu werden s. sprachlicher Index | ὑπῆρχεν U
 17 γοῦν] οὖν M 23 οἱ < M 25 τοῦ αὐτοῦ < U 26 δέ] γὰρ M

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

λους τοὺς ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου, ἐφισταμένους δηλονότι καὶ ἐπεχομένους
 ἐπιτρέπειν τοῖς ἔθνεσιν εἰς πόλεμον, ἕως καιροῦ μακροθυμίας κυρίου,
 ἕως προστάξει δι' αὐτῶν ἐκδικίαν γενέσθαι τῶν ἁγίων αὐτοῦ. κρα- 7
 τοῦνται γὰρ οἱ ἐπιτεταγμένοι ἄγγελοι ὑπὸ τοῦ πνεύματος, μὴ ἔχοντες
 5 καιρὸν ἐπιδρομῆς, διὰ τὸ μηδέπω λύειν αὐτοὺς τὴν δίκην τοῦ τὰ
 λοιπὰ ἔθνη λύεσθαι ἕνεκεν τῆς εἰς τοὺς ἁγίους ὑβρεως. λύονται δὲ
 οἱ τοιοῦτοι καὶ ἐπέρχονται τῇ γῆ, ὡς Ἰωάννης προφητεύει καὶ οἱ
 λοιποὶ προφηῆται· καὶ γὰρ κινούμενοι οἱ ἄγγελοι κινούσι τὰ ἔθνη
 εἰς ὄρμην ἐκδικίας. ὅτι δὲ | θειώδεις καὶ πυρίνους καὶ ὑακινθίνους 8 D503
 10 θώρακας ἐσήμαιεν, οὐδεὶς ἀμφιβάλλη. ἐκεῖνα γὰρ τὰ ἔθνη ἀπὸ τῆς
 τοιαύτης χροῆς ἔχει τὴν ἀμφίασιν. τὰ μὲν γὰρ θειώδη ἱμάτια χροῶ
 τίς ἐστὶ μηλίνη οὕτω καλουμένη ἐρεᾶ, τὰ δὲ πύρινα, ἵνα εἴπῃ τὰ
 κόκκινα ἐνδύματα καὶ τὰ ὑακίνθινα, ἵνα δείξῃ τὴν καλλαΐνην ἐρεᾶν.

35. Ἀλλὰ οὗτοι μὴ δεξάμενοι πνεῦμα ἅγιον ἀνακρίνονται μὲν 35, 1
 15 πνευματικῶς, μὴ νοοῦντες τὰ τοῦ πνεύματος καὶ κατὰ τῶν λόγων
 τοῦ πνεύματος βουλόμενοι λέγειν καὶ οὐκ εἰδότες τὰ ἐν τῇ ἁγίᾳ
 ἐκκλησίᾳ χαρίσματα, ἅτινα ἀληθῶς καὶ εὐσταθῶς ἐν παρακολουθήσει
 καὶ ἐρωμένῳ νῶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διηγήσατο, οἱ τε ἅγιοι προ-
 φηῆται καὶ οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι· ἐν οἷς καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης διὰ τε 2
 20 τοῦ εὐαγγελίου καὶ τῶν ἐπιστολῶν καὶ τῆς Ἀποκαλύψεως ἐκ τοῦ
 αὐτοῦ χαρίσματος τοῦ ἁγίου μεταδέδωκε τῇ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ. φθάνει 3
 δὲ καὶ ἐπ' αὐτοὺς τὸ εἰρημένον ὅτι »τῶ βλασφημοῦντι εἰς τὸ πνεῦμα
 τὸ ἅγιον, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῶ οὔτε ἐν τούτῳ τῶ αἰῶνι οὔτε ἐν

2f vgl. Luk. 18, 7 — 14f vgl. I Kor. 2, 14 — 22 Matth. 12, 32

M U

1 ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου Anast. Georg.] ἐν τῷ Εὐφράτῃ M U | ἐφισταμένους
 Anast. Georg.] καθεζομένους M U | δηλονότι Anast. Georg.] < M U 2 τοῖς
 ἔθνεσιν] ἐν ἔθνεσιν Anast. ἔθνεσιν Georg. | καιροῦ < Anast. 3 ἕως προσ-
 τάξει] καὶ προστάξει Anast. Georg. | γίνεσθαι Georg. | αὐτοῦ ἁγίων M U
 3f ἐκρατοῦντο M U 4 ἐπιτεταγμένοι] ἐφιστάμενοι Anast. 5 μήπω U | αὐτοὺς
 Anast. (διὰ τὸ hängt ab von κρατοῦνται = damit sie noch nicht das Gericht ent-
 fesseln)] αὐτοῖς M U Georg. 6 εἵνεκα u. hinter ὑβρεως Georg. | εἰς] πρὸς U |
 δὲ] γὰρ Anast. Georg. 7 καθὼς Georg. | Ἰωάννης προφητεύει] φησὶν Ἰωάννης
 Anast. Georg. 8 λοιποὶ < Anast. Georg. | κινούμενοι οἱ ἄγγελοι < M κινούμε-
 νοι δὲ οἱ ἄγγελοι Anast. καὶ κιν. οἱ ἄγγ. Georg. | τὰ ἔθνη hinter ἐκδικίας Georg.
 9 ἐκδικήσεως Anast. | πυρίνους καὶ θειώδεις U | ὑακινθίνους M 10 σημαί-
 νει U | οὐδὲν M | ἀμφιβάλλη *] ἀμφιβάλλει M U | τῆς < M 11 ἀμφιὰν M
 13 ὑακίνθινα M 15 τὸν λόγον U 16 τοῦ πνεύματος < U 17 ἀληθινῶς M
 18 νῶ < M 19 τε < U 21 τῇ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ < U 23 οὐδὲ ... οὐδὲ M |
 τούτῳ τῶ αἰῶνι] τῶ νῦν αἰῶνι U

τῶ μέλλοντι». καὶ γὰρ κατὰ τῶν ῥημάτων τῶν ὑπὸ τοῦ πνεύματος εἰρημένων οὗτοι ἐστρατεύσαντο.

Τῶν δὲ τοιούτων καὶ τοσούτων εἰρημένων κατὰ τῆς τοιαύτης 4
αἰρέσεως ἱκανῶς ἔχειν νομίσαντες καὶ ὡς σκολόπενδραν ἢ ἴουλον
5 καλούμενον ἔρπετον πολύποδα, ὀλίγον μὲν τῇ δυνάμει καὶ τῇ περιω-
δυνία τοῦ ἰοῦ, πολύπουν δὲ καὶ μακροεἰκελον, τῇ τοῦ θεοῦ δυνάμει
καὶ ἀληθείᾳ καταπατήσαντες | ἐπὶ τὰς ἐξῆς πάλιν προβαίνοντες σὺν P458
τῇ τοῦ θεοῦ δυνάμει ἴωμεν, ἀγαπητοί. | | D504
Ö112

Κατὰ Ἀδαμιανῶν λβ, τῆς δὲ ἀκολουθίας νβ.

10 1. Ἀσφάλαια καλοῦσί τι ζῶον ἐν τῇ γῆ κάτω ἐμφωλεῦον τετρά- 1, 1
πουν ῥῆττον τε τὴν γῆν καὶ ἐν τοῖς μυχαιτάτοις αὐτῆς ἔχον ἑαυτοῦ
τὴν οἴκησιν. τὰ δὲ πάντα τοῦ ζῴου ὑπάρχει ὡσεὶ μικροῦ σκύλακος
κυνός, τὴν <αὐτὴν> περιφέρειαν τῆς ἡλικίας ἔχον, ᾧ οὐδ' ὄλως ὑπάρ-
χει ὄρασις. ἐρημωτικὸν δὲ ὄν τὸ ζῶον κάτωθεν ἐκριζοῖ πάντα τὰ 2
15 τῶν ἀνθρώπων γεωργήματα, τὰ τε σικυήλατα πάντα μάλιστα καὶ
τὰ δριμέα φυτεύματα κρομμύων τε καὶ σκορόδων, βολβῶν καὶ τῶν
τοιούτων, κρίνων τε καὶ τῶν ἄλλων. ἐὰν δὲ λαθῶν ἐν τῶ ῥήττειν 3
φθάση ἐπὶ τῆς γῆς ἔξω εἰς τὸν ἀέρα γενέσθαι ἢ ἀλοὺς θηρευθεῖν
ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, γελοῖόν τι ἐμποιεῖ πᾶσι τοῖς τοῦτο τὸ ζῶον
20 θηρεύσασιν. οὕτως καὶ αὐτὸς ἐπιχειρῶ λέγειν περὶ τῆς νυνὶ μετὰ 4
χειρας <οὔσης> αἰρέσεως, ὡς μὲν κατὰ τὴν καρδίαν τυφλώττει καὶ

9 die Adamianer sonst nur noch bei dem von Epiph. abhängigen Theodoret (haeret. fab. I 6) erwähnt. Theodoret vermengt jedoch mit dem Bericht des Epiph. die Nachrichten des Clemens Al. (strom. III 30, 1; II 209, 29ff Stählin) über Prodicus

M U

4 νομίσαντες *] νομίσας M U 5f περιωδινία M περιωδυνία U 6 μακρο-
εἰκελλον U 8 Unterschrift: κατὰ τῶν μὴ δεχομένων τὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέ-
λιον καὶ τὴν ἀποκάλυψιν οἷς ἀλόγων ὄνομα ἐπεθήκαμεν M 9 Überschrift: κατα-
δαμιανῶν (!) τριακοστῇ δευτέρῃ ἢ καὶ νβ M κατὰ ἀδαμιανῶν λβ ἢ καὶ νβ U 10 ἀσφά-
λαια U | κάτω] καὶ τῶ M | ἐμφωλεῦον M 11 ῥῆττον *] ῥήττειν M ὀρύτ-
τει U | τε < U | μυχαιτάτοις M μυχοτάτης U | αὐτῆς] τῆς γῆς M | ἔχον *]
ἔχειν M U | ἑαυτοῦ < U 12 πάντα + <τὸ εἶδος>? * | τοῦ] αὐτοῦ M |
ὑπάρχειν M 13 κυνός] τινός M | <αὐτὴν> * | ἔχον M; lies viell. ἔχοντος * |
οὐδὲ U 14 ὄν] ἦν M | ἐκριζοῖ *] ἐκριζοῦν M U 15 πάντα] τὰ U 16 κρο-
μμύων M | σκορόδων M 17 κρίνων] κίννων M | λαθὼν U | ῥήττειν] ὀρύτ-
τειν U 20 οὕτω M 21 <οὔσης> *

ἀνοητεῖ. ἐρημίαν δὲ ἑαυτῇ ἐργάζεται καὶ τὴν στάσιν ἑαυτῆς κάτωθεν
 ἐκτέμνει. ῥιζῶν τε πολλῶν <φημι δὲ> τῶν εἰς αὐτὴν ἐμπεπτοκότων
 ἀνδρῶν τὴν λύμην ἀπεργάζεται. τοῖς δὲ συνετοῖς εἴ ποτε γένοιτο 5
 κατοπτευθῆναι αὐτήν, γέλωτα οὐ τὸν τυχόντα παρασκευάζει· ὡς καὶ
 5 τὸ προειρημένον ζῶον διὰ τὴν αὐτοῦ τύφλωσιν ἐμπαιζόμενον <καὶ>
 διὰ τὴν ἀορασίαν [καὶ] μὴ εὐρίσκον ποῦ τὴν εἰσαγωγὴν ποιήσασθαι,
 οὕτως καὶ αὕτη ἢ αἴρεσις. ἐπέθεντο γὰρ ἑαυτοῖς τοῦ Ἀδάμ τὸ 6
 ὄνομα. τοῦτο δὲ ἀπὸ ἀκοῆς ἀνδρῶν πολλῶν ἀκηχοότες φασί· οὐ
 γὰρ ἐν συγγράμμασιν ἠύραμεν οὔτε μὴν περιετύχομεν τοιοῦτοις τισί.
 10 πολλῶν οὖν εἰρηκότων ἄξιον καὶ αὐτῆς μνησθῆναι ἐδικαιώσαμεν. 7
 διὸ καὶ δικαίως ταύτην παρεικάσαμεν τῷ προειρημένῳ τυφλῷ ζῴῳ
 καὶ ἀνδράσιν οὐ τάχιον φαινομένῳ, διὰ τὸ κρύβδην ἐν τῇ γῆ εἶναι
 καὶ | κάτωθεν τὴν λύμην ἐργάζεσθαι. περιγέλαστος δὲ ἐστι, καὶ 8 D505
 ἐσχεπτόμην μὴδ' ὅλως εἰς ἀριθμὸν αὐτὴν φέρειν. διὰ δὲ τὸ ὅλως
 15 ἦχον αὐτῆς εἶναι ἐν κόσμῳ, οὐδὲν λυπήσειε τὸν συνετὸν ἀκροατὴν
 περὶ πάντων εἰδέναι τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ὑπὸ τοῦ διαβόλου | ζιζανίων P459
 ἐσπαρμένων. εἴτε γὰρ ἔστιν ἢ τοιαύτη εἴτε μὴ ἔστι, πολλῶν λεγόν- 9
 των ἀκηχοῦτι ἀσφαλείας χάριν καὶ περὶ αὐτῆς εἰπεῖν εὐλογόν μοι
 πέφηνε καὶ μὴ παραλείψαι, κἂν τε καταλέλυται καὶ οὐκέτι ὑπάρχει.
 20 οὐ γὰρ ἀσφαλῶς ἐπίσταμαι εἰ ἔτι ἔστιν ἢ μὴ ἔστι. τί δὲ εἰς μακρὸν 10 Ö114
 ἀποτείνομαι χρόνον τῷ προοιμίῳ χρώμενος πρὸς διήγησιν; ἄρξομαι
 δὲ τὸ γελοῖον διηγείσθαι, μᾶλλον δὲ τὸ πένθος· ἅμα γὰρ τὰ δύο ἔχει,
 γελοῖον καὶ πένθος, <πένθος μὲν> ὅτι πῶς ὁ διάβολος ἐνεκύησεν ἐν
 τῇ τῶν ἀνθρώπων διανοίᾳ χλευάσαι τὸ πλάσμα τὸ ἐκ θεοῦ πεπλασ-
 25 μένον, γελοῖον δὲ περὶ τῶν μήτε ὀρώντων μήτε τι συνετὸν διανε-
 νοημένων.

2. Πρῶτον γὰρ φασὶ τοὺς τοιοῦτους τὰς αὐτῶν ἐκκλησίας ἦτοι 2, 1
 φωλεοὺς καὶ σπήλυγγας (οὕτω γὰρ εἶπομι τὰς τῶν αἰρέσεων συνε-
 λεύσεις) ἐν ὑποκαύστοις οἰκοδομεῖσθαι ὑποκαίειν τε κάτωθεν, διὰ τὸ
 30 εἶναι αἶθμην εἰς θάλασσαν τῶν ἔνδον ἐν τῷ οἰκίσκῳ συναγομένων. ἐν 2

M U

1 ἀνοηταίνει M | ἑαυτῇ] ἑαυτῷ U 2 τέμνει U | <φημι δὲ> * 5 <καὶ> *
 6 ἀορασίαν] ἀκρασίαν U | [καὶ] * | εὐρίσκων M 7 οὕτως *] ὡς M U | τοῦ
 < M 9 οὔτε μὴν] ἢ U 11 παρεικάσαμεν + ἐν M 12 φαινόμενοι U
 16 ζιζανίων] ζηζανιωδῶς U 17 ἦτοι . . . ἦτοι M 18 ἀκηχοῦτι *] ἀκηχοότες
 M U 20 εἰ ἔτι Dind.] ἦτε M ἢ ἔτι U 22 δὲ¹ < U | γὰρ τὰ δύο < U
 23 <πένθος μὲν> * | ἐνοίκησεν U 25 τι *] τὸ M U 28 σπήλυγγας] σπηλυ-
 πᾶς, dazu Verweisungszeichen, aber keine Verbesserung M 29 lies οἰκοδο-
 μεῖν? * 30 ἔθμην U | θάλλος M | συναγομένων U

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

σοι, ἀπηναισχύντησας πρὸς πάντας. μετὰ δὲ τὴν ὥραν ἐκείνην 3
 ἔξω ἱματίοις ἀμφιέννυνται καὶ οὐκέτι εἰσὶν ὁ Ἀδάμ. οὔτε γὰρ εὐθύς
 ἐκεῖνος καὶ ἡ αὐτοῦ γυνὴ ἱματίων ἠϋπόρησαν, ἀλλὰ πρῶτον μὲν
 φύλλα συκῆς ἑαυτοῖς ἔρασαν, ἔπειτα δὲ χιτῶνες δερμάτινοι αὐτοῖς
 5 ἐδόθησαν καὶ οὕτως μετὰ πολὺν χρόνον τῆς αὐτῶν ζωῆς » ἡ παμποί-
 κλος τοῦ θεοῦ σοφία τὴν εἶδησιν αὐτοῖς ἐνέβαλε τῶν ἀμφίων.
 καὶ | κατὰ πάντα τρόπον οὔτοι χλευασθήσονται, λέγοντες ἑαυτοὺς 4 D507
 εἶναι τοὺς περὶ Ἀδάμ, καταψευδόμενοι ἑαυτῶν καὶ ἅμα ἀληθεύοντες.
 ὅτι μὲν γὰρ οὔτοι Ἀδάμ οὐχ ὑπάρχουσι, τοῦτο δὴλον ἐκ πολλῶν 5
 10 τεκμηρίων, ὡς καὶ ὑπεδείξαμεν· ὅτι δὲ ὑπὸ τοῦ νοητοῦ ὄψεως ἐμ-
 παίζονται, τοῦτο δὴλον διὰ τῆς παραπεποιημένης αὐτῶν σχηματουρ-
 γίας καὶ γυμνώσεως καὶ αἰσχύνης καὶ χλεύης.

Οὐχ ἄξιον δὲ ἡμᾶς περὶ πολλοῦ ποιῆσθαι τούτων τὴν ἀνατρο- 6
 πὴν. οὔτε γὰρ τὸ ὅμοιον αὐτῶν ζῶον σκευῶν πολεμικῶν ἢ μεγάλων
 15 ὄπλων ἐπιδέεται πρὸς ἀναίρεσιν. διὰ γὰρ μικρᾶς ῥάβδου τὸ τοιοῦτον 7
 ἀφανίζεται. πολλάκις δὲ μετὰ τὸ ἀνενεχθῆναι ἐκ τοῦ φωλεοῦ κα-
 ταλιμπάνεται μόνον καὶ ἑαυτῶ διαφθείρεται, γελῶμενον καὶ ἐμπαι-
 ζόμενον καὶ μὴ εὐρίσκον τὴν καταφυγὴν, ὡς καὶ οὔτοι ἀλόντες
 αἰσχύνονται διὰ τῆς παγγελάστου χλεύης καὶ ἀσέμνου διαγωγῆς καὶ
 20 ὑποθέσεως τῆς ληροφίας. τὰς δὲ ἐξῆς διασκοπήσοντες πάλιν εὐξώ- 8
 μεθα κύριον ἀρήγειν ἡμῖν εἰς τὴν τῶν ἄλλων εὐρεσίαν τε καὶ ἀνα-
 τροπὴν καὶ ἡμῶν καὶ τῶν ἐντυγχανόντων σωτηρίαν. | P461

Κατὰ Σαμψαίων $\overline{\lambda\gamma}$, τῆς δὲ ἀκολουθίας $\overline{\nu\gamma}$.

1. Σαμψαίων τινῶν ἐν τῇ Περσίᾳ, περὶ ὧν ἤδη ἐν ταῖς ἄλλαις 1, 1
 25 αἰρέσεσιν ἐπεμνήσθημεν, τῶν δὴ καὶ Ἑλλεσαίων καλουμένων, αἰρεσίς

3f vgl. Gen. 3, 7 u. 21 — 5f vgl. Ephes. 3, 10 — 24 Erklärung des Namens
 = Ἡλιακοί S. 316, 17 — 24f vgl. haer. 19, 1, 10; I 219, 5ff haer. 20, 3, 2 u. 4;
 I 226, 22ff u. 227, 7f haer. 30, 3, 2; I 336, 2

M U

1 μετὰ δὲ τὴν ὥραν ἐκείνην sc. des Gottesdienstes 2 ἔξω + (γενόμενοι)? *
 3 καὶ ἡ αὐτοῦ γυνὴ < U 4 ἑαυτοῖς ἔρασαν < U 4f χιτῶνας δερματί-
 νους, u. < αὐτοῖς ἐδόθησαν U 5 οὕτως *] ὡς MU 7 οὔτοι] αὐτοὶ U 10 νοη-
 τοῦ] πνευματικοῦ M 11 διὰ τῆς παραπεποιημένης] παρὰ τῆς πεποιημένης U
 15 τὸ τοιοῦτον] τοῦτο U 16 πολλάκις] πολλά M | ἐκ < M 17 γελόμε-
 νον M 18 εὐρίσκων M εὐρισκόμενον U 18f τὴν καταφυγὴν—αἰσχύνονται < U |
 οὔτοι *] αὐτοὶ MU 20 διασκοπήσοντες *] διασκοπήσαντες MU 21 κύριον ἀρή-
 γειν] θεὸν συνεργεῖν U 23 Überschrift: κατὰ Σαμψαίων τριακοστῇ τρίτῃ ἢ καὶ
 $\overline{\nu\gamma}$ M κατὰ σαμψαίων $\overline{\lambda\gamma}$ ἢ καὶ $\overline{\nu\gamma}$ U | Σαμψαίων τινῶν *] Σαμψαῖοί τινες MU

τις ὑπάρχει ἐν τῇ Περαιᾷ οὕτω καλουμένη χώρᾳ πέραν τῆς ἀλυκῆς
 ἢτοι νεκρᾶς καλουμένης θαλάσσης, ἐν <τε> τῇ Μωαβίτιδι χώρᾳ περὶ τὸν
 χειμάρρον Ἀρονῶν καὶ ἐπέκεινα ἐν τῇ Ἰτουραία καὶ Ναβατίτιδι, ὡς
 καὶ ἤδη μοι πολλάκις περὶ τούτων δεδήλωται. οὗτοι γὰρ ἀνχοῦσι 2
 5 τὸν Ἡλξαῖον αὐτῶν εἶναι | διδάσκαλον, ἔτι δὲ καὶ εἰς δεῦρο τοῦ D508
 γένους αὐτοῦ ὑπαρχούσας δύο γυναῖκας, προσκυνουμένας ὡς θεὰς
 δῆθεν διὰ τὸ εἶναι αὐτὰς ἐκ σπέρματος εὐλογημένου. κέχρηται δὲ 3
 τῇ βίβλῳ ταύτῃ καὶ Ὀσσαῖοι καὶ Ἐβιωναῖοι καὶ Ναζωραῖοι, ὡς καὶ
 ἤδη πολλάκις εἶπον. φύσει δὲ οὗτοι οἱ Σαμψαῖοι ἐξ αὐτῆς ὀρμῶνται,
 10 οὔτε Χριστιανοὶ ὑπάρχοντες οὔτε Ἰουδαῖοι οὔτε Ἕλληνες, ἀλλὰ μέσον Ö118
 ἀπλῶς ὑπάρχοντες οὐδὲν εἰσι. φασὶ δὲ καὶ ἄλλο βιβλίον ἔχειν Ἰεξαῖ
 λεγόμενον ἀδελφοῦ τοῦ Ἡλξαῖ. θεὸν δὲ ἓνα λέγουσι καὶ δῆθεν 4
 αὐτὸν σέβουσι βαπτισμοῖς τισι χρώμενοι· πρόσκεινται δὲ Ἰουδαίοις
 οὐκ ἐν ἅπασιν. ἀπέχονται δὲ καὶ ἐμψύχων τινὲς ἐξ αὐτῶν. ὑπερα- 5
 15 ποθνήσκουσι δὲ τῶν ἐκ γένους τοῦ Ἡλξαῖ. καὶ ἐν μὲν τῷ χρόνῳ
 τούτῳ ἠκηκόειν ὅτι τέθνηκεν ἢ μία γυνὴ ἢ Μαρθοῦς καλουμένη,
 ἔμεινε δὲ καὶ ἔτι νῦν Μαρθάνα, εἰ μὴ καὶ αὐτὴ τέθνηκεν. εἴ ποτε 6
 δὲ ἔξοδον εἶχον αἱ τοιαῦται ποι βαδίζουσαι, συνεπόμενοι οἱ ὄχλοι
 αὐτῶν τὸν χοῦν τῶν ποδῶν λαμβάνοντες ἰάσεως ἕνεκεν δῆθεν καὶ
 20 τὸν σίελον τῶν πτυσμάτων ὡσαύτως μεγάλως ἐμπαιζόμενοι ἐχρῶντο
 ἐν φυλακτηρίοις τε καὶ περιάπτοις. πᾶσα γὰρ πλάνη ἔσχε πρῶτον
 τὴν τύφλωσιν, ἔπειτα τὴν κενοφωσίαν. καὶ οὔτε προφήτας δέχον- 7
 ται οἱ τοιοῦτοι οὔτε ἀποστόλους, τὰ πάντα δὲ παρ' αὐτοῖς ἠπάτηται.
 τετίμηται δὲ αὐτοῖς τὸ ὕδωρ καὶ τοῦτο, ὡς θεὸν ἠγοῦνται, σχεδὸν
 25 φάσκοντες εἶναι τὴν ζωὴν ἐκ τούτου. Χριστὸν δὲ ὀνόματι ὁμολο- 8

4 ff vgl. haer. 19, 1, 4ff; I 218, 2ff — 8f vgl. haer. 19, 1, 10; I 219, 5ff
 haer. 19, 5, 4; I 222, 25ff . haer. 30, 3, 2; I 336, 1ff — 9f vgl. haer. 20, 3, 4;
 I 227, 6ff — 11f vgl. haer. 19, 1, 4; I 218, 5f (dort war jedoch nicht behauptet,
 daß Jexai auch ein Buch geschrieben hätte) — 12ff vgl. haer. 19, 3, 6f; I 220, 23ff
 — 15ff vgl. haer. 19, 1, 11ff; I 219, 12ff — 24 vgl. haer. 19, 3, 7; I 220, 24ff —
 25f vgl. haer. 19, 3, 4; I 220, 8ff haer. 30, 3, 3ff; I 336, 4ff

M U

2 καλουμένης < M | <τε> * | τὸν] τῶν M 3 ναβίτιδι M ναβατι-
 τίδι U 4 τούτου U 6 προσεκύνονν U 7 διὰ τὸ] καὶ τὸ M 8 καὶ Ἐβιω-
 ναῖοι < M | Νασαραῖοι M | καὶ⁴ < U 11 Ἰεξαῖ] ἰσξαῖ M τὸ U 16 ἀκη-
 κόειν U | ὅτι] ὅτε U | ἀμαρθοῦς M 17 ἔτι *] ἢ M < U | μαρθάνη M
 18 βαδίζειν M | συνεχόμενοι M 19 δῆθεν ἕνεκεν U 24 αὐτοῖς *] < M
 καὶ U

γοῦσι, κτίσμα αὐτὸν ἡγούμενοι καὶ αἰεὶ ποτε φαινόμενον. καὶ πρῶ-
 τον μὲν πεπλάσθαι αὐτὸν ἐν τῷ Ἀδάμ, ἐκδύεσθαι δὲ αὐτὸν τὸ σῶμα
 τοῦ Ἀδάμ καὶ πάλιν ἐνδύεσθαι, ὅτε βούλεται. | καλεῖσθαι δὲ αὐτὸν 9 P 462
 Χριστὸν καὶ εἶναι τὸ ἅγιον πνεῦμα ἀδελφὴν αὐτοῦ θηλυκῶ σχήματι
 5 ὑπάρχουσαν, ἐνεθήκοντα ἕξ μιλίων τὸ ὕψος ἕκαστον αὐτῶν ἔχον,
 τὸν τε Χριστὸν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ τὸ πλάτος εἰκοσιτεσσά-
 ρων, καὶ πολλὰ ληρώδη ἕτερα *.

D 509

2. Ἦδη δὲ περὶ τούτων πολλάκις ἐν ἄλλαις αἵρέσεσι διηγούμενος 2, 1
 τὰς ἀνατροπὰς πεποίημαι· διὸ οὐκ ἀναγκαῖον ἡγησάμην περὶ πολλοῦ
 10 ποιήσασθαι τὴν αὐτῶν κατάλυσιν τῆς ἀνατροπῆς, ὡς ἤδη ἡμῶν
 ἐργασαμένων εἰς αὐτὸν τὸν Ἠλξαῖον εἴτ' οὖν Ἠλξαῖ καὶ τοὺς ἀπ'
 αὐτοῦ ἐν ταῖς ἄλλαις προδεδηλωμέναις αἵρέσεσι· πᾶσι γὰρ φωρατὸς
 ὁ τοιοῦτος καὶ ἡ ἕξ αὐτοῦ αἵρεσις ὅτι πεπλάνηται. ὡς οὖν σαύ- 2
 ραν ἡλιακὴν πεπαιχότες ῥάβδῳ ἐλπίδος Χριστοῦ καὶ τοῦ σταυροῦ
 15 ἐπὶ τὰς ἐξῆς ἴωμεν. ἄξιον γάρ ἐστιν ᾧ ὀνόματι ἑαυτοὺς καὶ οὔτοι
 ὠνόμασαν, τῷ αὐτῷ κεχρηῆσθαι αἰνίγματι εἰς φράσιν τῆς αὐτῶν
 παραπεποιημένης ἐπωνυμίας. Σαυσαῖοι γὰρ ἐρμηνεύονται Ἠλιακοί·
 διὸ καὶ τοῦ ζώου ἐπεμνήσθημεν. ταύτην γὰρ σαύραν οὕτω κικλή- 3
 σκουσιν ἡλιακὴν οἱ ἄνθρωποι. χείρων δὲ ἡ αἵρεσις αὕτη τῆς σαύρας.
 20 μὴδὲ τὸ ἀκαριαῖον τῆς ὠφελείας αὐτῆς ἔχουσα. ἐκείνη γὰρ ἀμβλυ-
 πήσασα χρόνῳ ἀνα βλέπει διὰ ἡλιακῆς στροφάλιγγος· ἐν φωλεῷ <γὰρ> 0120
 πρὸς ἀνατολὴν προσέχοντι ἑαυτὴν προσθλίψασα καὶ νηστεύσασα πρὸς
 ἀνατολὴν <τε> κατανοοῦσα ἀποτίθεται τὴν ἀμβλυωπίαν· αὕτη δέ
 φημι ἡ αἵρεσις ἐν ἅπασιν <τὴν> ἀφροσύνην κέκτηται τοῦ ζώου, οὐ
 25 μὴν καὶ τὸ ὀλίγον τοῦ ἐπαίνου. οὕτως οὖν καὶ αὕτη ἡ αἵρεσις, σαύρα 4
 ἡμῖν λεχθεῖσα ἡλιακὴ, [καὶ] καταπατηθεῖσα ὑπὸ τῆς ἀληθείας † αὐτοῦ

3 ff vgl. haer. 19, 4, 1f; I 221, 6ff haer. 30, 17, 5; I 356, 15ff — 18ff vgl.

Physiologus c. 2; S. 231, 2ff Lauchert (σαύρα ἡλιακὴ) ὅταν γηράσῃ, ἐμποδίζεται τοὺς
 ὀφθαλμοὺς καὶ πηροῦται . . . τί οὖν ποιεῖ τῇ ἑαυτῆς καλῇ φύσει; ζητεῖ τοῖχον βλέ-
 ποντα πρὸς ἀνατολὴν καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν ῥαγάδα τοῦ τοίχου· καὶ ἀνατέλλοντος
 τοῦ ἡλίου ἀνοίγονται αὐτῆς οἱ ὀφθαλμοὶ ἀτενίζούσης πρὸς αὐτὸν καὶ ἔγιγῃς γίνεται

M F

6 τὸν τε Χριστὸν Ὁh.] ὁ τε Χριστὸς MU 6f εἰκοσιτεσσάρων] 29 M 7 *
 ἴφλαροῦσιν; * 8 τούτων *] τούτοις MU 10 τὴν αὐτῶν κατάλυσιν τῆς ἀνα-
 τροπῆς] τὴν περὶ τούτων ζήτησιν τῆς ἀνατροπῆς U 11 ἐργασαμένων *] εἰργασμέ-
 νων M εἰργασαμένων U | τὸν Ἠλξαῖον εἴτον Ἠλξαῖ] ἡ ἄξιον ἦτον ἡλξάει M
 14 πεπωχότες U 20 ἀζέριον M | ἑαυτῆς U 21 <γὰρ> * 23 <τε> * | ἀπο-
 τίθεται τὴν ἀμβλυωπίαν < M | ἀμβλυωπίαν U 24 <τὴν> * | κέκτηται M
 25 καὶ] καὶ M | οὕτως *] ὡς MU 26 [καὶ] * | † αὐτοῦ] etwa <ἐν τῇ ἀφρο-
 σύνη> αὐτῆς *

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

φθεις [μετὰ πλειόνων] καὶ ἐξετασθεὶς σὺν τοῖς ἄλλοις ὑπὲρ Χριστοῦ, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες θεοῦ δοῦλοι τὸ νίκος ἀπενεγκάμενοι βραβείων ἔτυχον ἐπουρανίων ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρήσαντες, οὗτος δὲ Χριστὸν 5 ἀρνησάμενος καὶ παραπεσὼν τοῦ σκοποῦ τῆς ἀληθείας ἐν παρεκβάσει 5 γεγένηται, καὶ ἀπὸ αἰσχύνης πολλῆς ὑπὸ πολλῶν ὄνειδιζόμενος ἀπέδρασε τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος καὶ ἀναβάς εἰς Ῥώμην ἐκεῖσε διέτριβεν. ἐπιγνωσθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν ἐν Ῥώμῃ, πάλιν ἐκεῖ τῷ αὐτῷ ὄνειδει ὑπέ- 6 πεσε διὰ τὸ ἐγκαλεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν αὐτὸν εἰδότεων ἕνεκεν τῆς πολυμαθίας, ὅτι ἀνὴρ πολυμαθῆς ὢν ἐξέπεσε τῆς ἀληθείας. εἰς 7 10 ἑαυτοῦ δὲ δῆθεν κακὴν ἀπολογία ἐπινενόηκε τουτὶ τὸ καινὸν δόγμα, φήσας ὅτι »θεὸν ἐγὼ οὐκ ἤρνησάμην, ἀλλὰ ἄνθρωπον ἤρνησάμην«. εἶτα ἐρωτώμενος »ποῖον ἄνθρωπον« ἀπεκρίνατο λέγων »Χριστὸν ἤρνησάμην ἄνθρωπον«.

Ἐντεῦθεν οὕτως ἑαυτῷ | ἐδογματίσεν δόγμα καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ 8 D511
15 συσταθέντες Θεοδοτιανοί, ψιλὸν ἄνθρωπον φάσκοντες εἶναι. τὸν 0122
Χριστὸν καὶ ἐκ σπέρματος ἀνδρός γεγεννηθῆναι. εἶτα εἰς κακὴν ἑαυτοῦ 9
ἀπολογία ὅσαπερ χρήσιμα εὔρεν (οὐχ ἄγνωστος οἶόμενος, ἀλλὰ προ-
φάσει τῆς αὐτοῦ παρεκτροπῆς ταῦτα ἑαυτῷ ἐπισωρεύων) συνήγαγεν,
»ὅτι, φησὶν, ὁ Χριστὸς ἔφη· νῦν δὲ με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι ἄνθρωπον, ἕς
20 τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα«. ὁρᾷς, φησὶν, ὅτι ἄνθρωπός ἐστιν. 2, 1
2. ἀλλ' οὐκ ἔγνω ὁ τάλας ὅτι ἐν ταύτῳ ὁ κύριος λέγει »τὴν ἀλή-
θειαν, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρὸς μου«. πατέρα δὲ ἑαυτοῦ λέγει P464

15f zu ψιλὸν ἄνθρωπον vgl. Hippolyt refut. VII 35, 2; S. 222, 5f Wendland τὸν μὲν Ἰησοῦν εἶναι ἄνθρωπον X 23; S. 282, 4 εἶναι δὲ τὸν Χριστὸν κοινὸν ἄνθρωπον πᾶσιν Eusebius h. e. V 28, 6; S. 502, 5 πρῶτον εἰπόντα ψιλὸν ἄνθρωπον τὸν Χριστόν Ps. Tertullian adv. omn. haer. 8 *Christum hominem tantummodo* — zu ἐκ σπέρματος ἀνδρός: anders Hippolyt refut. VII 35, 2; S. 222, 6 Wendland ἐκ παρθένου γεγεννημένον X 23, 1; S. 282, 5f ὅτι κατὰ βουλήν θεοῦ γεγένηται ἐκ παρθένου, ἐπισκιάσαντος τοῦ ἁγίου πνεύματος, οὐκ ἐν παρθένῳ σαρκωθέντα u. Epiph. selbst unten c. 3, 5; S. 320, 12f — 16ff vgl. Filastrius haer. 50, 3; S. 26, 27ff Marx (schöpft aus Epiph.) *isti utuntur capitulis scripturarum quae de Christo veluti de homine edocent; quae autem ut de deo dicunt, ea vero non accipiunt, legentes et nullo modo intelligentes* — 19 Joh. 8, 40 — 21f Joh. 8, 40

M U

1 [μετὰ (ἀπὸ M) πλειόνων] * | ὑπὲρ] περὶ? * 6 τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα M
7 ἐπιγνωσθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν] ὑπὸ τινος δὲ ἐπιγνώσθεὶς τῶν U | καὶ πάλιν καὶ
ἐκεῖ U 7f ὑποπίπτει U 8 ἐγκαλεῖσθαι U 9 ὢν *] πῶς M U 9f εἰς
ἑαυτὸν M 10 δὲ] τε? * 16 γεγεννηθῆναι U | αὐτοῦ M 18 ἑαυτοῦ U
21 κύριος] Χριστὸς U 22 πατέρα] παρὰ M | ἑαυτοῦ] σαυτοῦ M

τὸν θεόν· οὐ γὰρ ἄνθρωπον. εἰ γὰρ παρὰ ἀνθρώπου ἀκήκοεν, οὐκ 2
ἐκαυχᾶτο τῇ μαρτυρίᾳ τῆς ἀληθείας, λέγων παρὰ ἀνθρώπων τὴν
ἀλήθειαν ἀκηκοέναι· ἀλλ' ἵνα σημάνη θεὸν αὐτὸν ὄντα ἐκ πατρὸς
ἄνωθεν γεγεννημένον, ἄνθρωπον δὲ δι' ἡμᾶς γενόμενον καὶ ἐν σαρκὶ
5 ἀποκτανθέντα, ἐν θεότητι δὲ αἰεὶ ζῶντα.

Εἰτά φησι μηδὲ ἁμαρτίαν πεποιηκέναι ἀρνησάμενον τὸν Χριστόν, 3
»αὐτοῦ, φησί, τοῦ Χριστοῦ εἰπόντος· πᾶσα βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς
ἀνθρώποις«, καὶ »ὁ λέγων λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀφεθήσεται
αὐτῷ· τῷ δὲ βλασφημοῦντι εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα, οὐκ ἀφεθήσεται αὐ-
10 τῷ«. καὶ ἄγνοεῖ ὁ ἔλεεινὸς ἄνθρωπος ὅτι βουλόμενος ὁ κύριος 4
προασφαλίσασθαι τὴν σωτηρίαν τῶν ποτὲ αὐτὸν βλασφημησάντων
καὶ ἐπανακαμπτόντων εἰς μετάνοιαν, ἵνα μὴ ὀρίση αὐτοῖς καταδίκην,
τὸν λόγον προθεσπίζει, δι' ὑπερβολὴν πραότητος καὶ φιλανθρωπίας
καὶ διὰ τὸ εἰδέναι αὐτὸν μέλλοντάς τινας ἐπανίστασθαι καὶ βλασφη- 5
15 μεῖν τὸ ἅγιον πνεῦμα καὶ ἐν τάξει δούλου αὐτὸ ὀρίζεσθαι καὶ κτιστὸν
καὶ ἀλλότριον τῆς τοῦ θεοῦ οὐσίας. διὸ ἐπασφαλιζόμενός φησιν »ὁ 6
δὲ βλασφημῶν εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ | ἀφεθήσεται αὐτῷ, οὔτε D 512
ἐνταῦθα οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι«, οὐκ ἐπαινῶν. τοὺς βλασφη-
μοῦντας αὐτόν, ἀλλὰ τὴν αὐτοῦ πρόγνωσιν καὶ τὴν αὐτοῦ φιλαν-
20 θρωπίαν δεικνύς, προασφαλιζομένην τὴν σωτηρίαν τῶν ἀπὸ βλασφη-
μίας αὐτοῦ μετανοούντων. αὐτὸς γὰρ πάλιν φησὶν »ὁ ἀρνησάμενός 7
με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων ἀρνηθήσεται ἐνώπιον τοῦ πατρὸς μου«,
καὶ πάλιν »ἀρνήσομαι αὐτόν«, καὶ πάλιν »ὁ ὁμολογῶν ἐν ἐμοί, ὁμο-
λογήσω αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ πατρὸς μου«.

25 3. Καὶ πάλιν δὲ ὁ αὐτὸς Θεόδοτος φησι· »καὶ ὁ νόμος περὶ αὐτοῦ 3, 1
ἔφη· προφήτην ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ἐγερεῖ ὑμῖν κύριος ὡς ἐμέ· αὐτοῦ
ἀκούσατε. Μωυσῆς δὲ ἄνθρωπος ἦν· ὁ οὖν ἐκ θεοῦ ἐγειρόμενος Χριστὸς

7 ff Matth. 12, 31f — 16 ff Matth. 12, 32 — 21 Luk. 12, 9 — 23 Matth. 10, 33
— Matth. 10, 32 — 25 Deut. 18, 15 — 27 zu Χριστὸς vgl. Hippolyt refut. VII
35, 2; S. 222, 8ff Wendland ὕστερον ἐπὶ τοῦ βαπτίσματος ἐπὶ τῷ Ἰορδάνῃ κεχω-
ρηκέναι τὸν Χριστὸν ἄνωθεν κατεληλυθότα ἐν εἴδει περιστερᾶς, ὅθεν οὐ πρότερον
τὰς δυνάμεις ἐν αὐτῷ ἐνηργηκέναι ἢ ὅτε κατελθὼν ἀνεδείχθη ἐν αὐτῷ τὸ πνεῦμα,
ὃ εἶναι τὸν Χριστὸν προσαγορεύει. θεὸν δὲ οὐδέποτε τοῦτον γεγονέναι αὐτὸν θέ-
λουσιν ἐπὶ τῇ καθόδῳ τοῦ πνεύματος X 23, 2; S. 282, 6ff

M U

1 τὸν < U 4 ἄνθρωπον—γενόμενον < M | ἐν σαρκὶ < U 5 ἐν < U
11 ἀσφαλίσασθαι U | νοι τῶν + τὴν M 13 δι'] δὲ M 17f οὔτε ... οὔτε]
οὔδε(!) ... οὔδε M 20 δείκνυσι U | τῶν < U 21 αὐτοῦ] αὐτοῦς U 26 ὑμῖν
< U 27 ἀκούσατε U | ἦν ἄνθρωπος U | οὖν *] δὲ M U | ἐκ] ὑπὸ? Jül.

οὗτος, φησίν, ἦν, ἀλλὰ ἄνθρωπος, ἐπειδὴ, ἐξ αὐτῶν ἦν, | ὡς καὶ ὁ Μωυ- 0124
 σῆς ἄνθρωπος ἦν. καὶ οὐκ οἶδεν ἐν ἑαυτῷ ὁ ἐν παραπτώματι 2
 γεγονὼς Θεόδοτος πῶς πάλιν ἐκάστη λέξις ἔχει τὴν ἑαυτῆς ἀσφά-
 λειαν· ὅτι μὲν γὰρ ἐξ ἀδελφῶν αὐτὸν ἠγειρεν ὁ κύριος, διὰ τὸ ἐκ 3
 5 Μαρίας αὐτὸν γεγεννηθῆναι, ὡς λέγει »ἰδοὺ ἡ παρ|θένος ἐν γαστρὶ P465
 ἔξει, καὶ τέξεται υἱόν· καὶ παρθένος μένουσα »ἐν γαστρὶ ἔξει« (οὐκ
 ἐκ σπέρματος ἀνδρός), »καὶ τέξεται υἱόν« (δῆλον ἐν σαρκὶ τὸ γέννημα
 \τὸ) ἀπὸ παρθένου γεννώμενον), ἀλλὰ »καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ
 Ἐμμανουήλ, ὃ ἐρμηνεύεται θεὸς μεθ' ἡμῶν«. ἔστιν γὰρ θεὸς καὶ 4
 10 ἄνθρωπος· θεὸς μὲν ἀπὸ πατρὸς γεγεννημένος ἀνάρχως καὶ ἀχρόνως,
 ἄνθρωπος δὲ ἀπὸ Μαρίας διὰ τὴν ἔνσαρκον παρουσίαν.

Εἰτά φησι· »καὶ αὐτὸ τὸ εὐαγγέλιον ἔφη τῇ Μαρίας· πνεῦμα κυρίου 5
 ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ οὐκ εἶπε· πνεῦμα κυρίου γενήσεται ἐν σοί·
 διὸ ἐκ πανταχόθεν φιλονεικῶν ὁ ἀνόητος ἄνθρωπος ἐκπίπτει τῆς 6
 15 ἀληθείας. ἀσφαλιζομένη γὰρ ἡ γραφὴ πανταχόθεν τὴν ἡμετέραν
 ζωὴν, ἵνα τὴν τριάδα δείξῃ πάντη τε καὶ ἐν | παντὶ εἶδει συνοῦσαν D513
 ἑαυτῇ καὶ συνεργούσαν, ἵνα μὴ τινες εἴπωσιν ὡς καὶ πολλοὶ προ-
 φασίζονται ἑαυτοῖς κακά, ἀλλοτριουῦντες τὸ ἅγιον πνεῦμα τοῦ Χρι-
 στοῦ καὶ <τοῦ> πατρὸς, τούτου ἕνεκεν ὁ ἄγγελος λέγει τῇ Μαρίας 7
 20 »πνεῦμα κυρίου ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ καὶ ἐπισκιάσει σοὶ δύνάμις ὑψί-
 στου«, εἰτά μετέπειτα »διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται υἱὸς
 θεοῦ«. καὶ οὐκ εἶπε μόνον »τὸ γεννώμενον«, ἀλλὰ »διὸ καὶ τὸ γεν- 8
 νώμενον«, ἵνα δείξῃ <τὸν> ἄνωθεν θεὸν Λόγον καὶ ἐν μήτρᾳ γενό-
 μενον καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀναπλασάμενον τὴν ἑαυτοῦ ἐνανθρώπησιν [καὶ]
 25 κατὰ τὴν ἑαυτοῦ εὐδοκίαν· καὶ δι' ἣν ὠκονόμησεν ἑαυτοῦ ἐνανθρώ-

5 Jes. 7, 14 — 12ff vgl. Hippolyt refut. X 23, 1; S. 282, 4ff Wendland ἐν
 δὲ τούτῳ διαφέρειν ὅτι κατὰ βουλήν θεοῦ γεγένηται ἐκ παρθένου ἐπισκιάσαντος
 τοῦ ἁγίου πνεύματος, οὐκ ἐν τῇ παρθένῳ σαρκωθέντα — 12 Luk. 1, 35 —
 20 Luk. 1, 35

M U

1 φησίν vor Χριστός U | ἦν] οὐκ ἦν θεός U (Χριστός ist aber Prädikat)
 2 ἐν ἑαυτῷ] ἑαυτὸν M 4 αὐτὸν] αὐτῶν M | ὁ < U 7 καὶ < M | δῆλον +
 ὁ M; lies ὅτι? * | σαρκὶ + <συνελήφθη>? * 8 <τὸ> * 9 καὶ < U
 10 θεὸς μὲν < U | πατρὸς + μὲν U | γεννηθεὶς U 11 vor ἄνθρωπος +
 ὡς M 17 τινες + <κτιστὸν τὸ πνεῦμα>? * 18 vor κακά + εἰς M
 18f Χριστοῦ] υἱοῦ? * 19 <τοῦ> * | πατρὸς] σωτῆρος M | μαρία M
 20 κυρίου] ἅγιον U 20f δύνάμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοὶ U 21 εἰτά μετέπειτα
 < U | γεννώμενον + ἐκ σοῦ U 23 <τὸν> * 24 καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀναπλασάμενον]
 κατὰ U 24—S. 321, 1 [καὶ] κατὰ τὴν—ἐνανθρώπησιν < M 24 [καὶ] *

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

5. *Εἶτα ὁ αὐτός φησι πάλιν Θεόδοτος ὅτι »καὶ Ἡσαΐας περὶ 5, 1*
 αὐτοῦ ἔφη ὅτι ἄνθρωπός ἐστιν, οὕτως εἰπών· ὅτι ἄνθρωπος εἰδῶς φέρειν
 μαλακίαν· καὶ εἶδομεν αὐτὸν ἐν πληγῇ καὶ ἐν κακώσει καὶ ἠτιμάσθη καὶ
 οὐκ ἐλογίσθη«. ἀλλὰ οὐκ οἶδε πῶς πάλιν ἐλέγχεται ὁ κτηνώδης. 2
 5 ἐν αὐταῖς γὰρ ταῖς λέξεσιν Ἡσαΐας οὕτως εἶπεν »ὡς πρόβατον ἐπὶ
 σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἄμνος ἐναντίον τοῦ κείραντος αὐτὸν ἄφωνος·
 οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ· ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις
 αὐτοῦ ἦρθη«. εἶτά φησιν »τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται, ὅτι 3
 αἴρεται ἀπὸ ἀνθρώπων ἢ ζωὴ αὐτοῦ«, καὶ οὐκ εἶπεν »αἴρεται ἢ ζωὴ
 10 <ἀπ'> αὐτοῦ«, ἀλλὰ »ἀπὸ ἀνθρώπων«. ἀεὶ γὰρ ὁ Λόγος ζῶν ἐστιν 4
 ὑπάρχων τε καὶ τὸ ζῆν ἀφ' ἑαυτοῦ ἔχων καὶ ζωὴν τοῖς αὐτὸν ἠγα-
 πηκόσι διδούς· ἐξ ἀνθρώπων μὲν ἢ ζωὴ αὐτοῦ ἦρθη, * ἀφ' ἑαυτοῦ
 ζωὴ ὢν. »ζῶν γὰρ ὁ Λόγος« καὶ πᾶσι ζωὴν παρέχων τοῖς ἐπ' αὐτὸν
 ἐλπίσασιν ἐν ἀληθείᾳ. καὶ τὸ »τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται;« 5
 15 *. εἰ ἦν ἄνθρωπος ψιλὸς ἀπὸ Μαρίας | γεγεννημένος, εὐδιήγητος ἄρα P467
 ἦν ἢ | αὐτοῦ γέννησις. ἐπειδὴ δέ ἐστι πρὸ τοῦ Δαυὶδ <καὶ> πρὸ τοῦ D515
 Ἀβραάμ, — »Ἀβραὰμ γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν, φησὶν, ἐπεθύμησεν ἰδεῖν τὴν 6
 ἡμέραν μου, καὶ εἶδε καὶ ἐχάρη«. εἶτα αὐτῶν θαυμαζόντων καὶ λε-
 γόντων »πεντήκοντα ἔτη οὐπω ἔχεις, καὶ τὸν Ἀβραὰμ ἐώρακας;«,
 20 ἐλέγχων Θεόδοτον καὶ τοὺς ἀπίστους καὶ ἐπαρνησιθεοὺς Ἰουδαίους
 ἔφη »ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πρὸ Ἀβραὰμ ἐγὼ εἰμι«. ἦν γὰρ πρὸ 7
 Ἀβραὰμ ἀληθῶς καὶ πρὸ Νῶε καὶ πρὸ Ἀδὰμ καὶ πρὸ τοῦ κόσμου
 καὶ πρὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ πρὸ τοῦ χρόνου τοῦ κόσμου καὶ πρὸ πάντων
 τῶν κτισμάτων, ἄχρονος ὢν, — διὸ καὶ ἄφραστος καταγγέλλεται 8
 25 ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος διὰ | Ἡσαίου ὅτι »τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς Ö128
 διηγῆσεται; ὅτι αἴρεται ἐκ τῆς γῆς ἢ ζωὴ αὐτοῦ«.

Ἀλλὰ φησιν, »εἶπαν οἱ ἀπόστολοι ἄνδρα ἀποδεδειγμένον εἰς ὑμᾶς 9
 σημεῖοις καὶ τέρασι, καὶ οὐκ εἶπαν· θεὸν ἀποδεδειγμένον«. ἐλέγχῃ δὲ 10
 πάλιν, Θεόδοτε, ὅτι πάλιν οἱ αὐτοὶ ἀπόστολοι ἐν ταῖς αὐταῖς Πρά-

2 Jes. 53, 3 — 5 Jes. 53, 7. 8a — 8 Jes. 53, 8b — 13 Hebr. 4, 12 —
 17 Joh. 8, 56 (eingemischt Matth. 13, 17) — 19 Joh. 8, 57 — 21 Joh. 8, 58 —
 25 Jes. 53, 8b — 27 Act. 2, 22

M U

1 πάλιν φησὶ U | φασὶ M 2 φησὶν M | ὅτι < U 4 ἀλλ' U
 5 αὐταῖς] ταύταις M | Ἡσαίου M 9 ἀπὸ + τῆς γῆς τῶν U 9f καὶ οὐκ—
 αὐτοῦ < M 10 <ἀπ'> * | ἐστιν < U 11 τε < U | ἀφ'] ἐφ' U 12 *
 <ζῆ δὲ ὡς θεός> * 13 γὰρ ὁ < M 15 * etwa <ἀδύνατον πληροῦσθαι εἰς ἄν-
 θρωπον> * 16 <καὶ> * 17 φησὶν hinter μου (Z. 18) M 23f καὶ πρὸ πάντων
 τῶν κτισμάτων *] πρὸ παντὸς καὶ τῶν κτισμάτων M U 24 ἄχρονος ὢν διὸ καὶ] διὸ
 ἄχρονος ὢν καὶ U | ἀφράστως M 27 εἶπον U 29 οἱ αὐτοῦ U | αὐταῖς ταῖς U

ξοισιν ἔφησαν, ὡς ὁ μακάριος Στέφανός φησιν »ἰδοὺ ὄρω τὸν οὐρανὸν ἀνεωγμένον καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ«.

6. Πάλιν δὲ προφασίζεται λέγων ὅτι »ἔφη περὶ αὐτοῦ ὁ ἀπόστο- 6, 1
 5 λος ὅτι μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς«, καὶ 2
 οὐκ οἶδε πῶς πάλιν καθ' ἑαυτοῦ ἐπεγείρει. ὁ γὰρ εἰπὼν »μεσίτης
 θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, <ἄνθρωπος> Χριστὸς Ἰησοῦς« αὐτὸς ἐσαφήνισε
 λέγων »προορισθέντος υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης
 10 ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ«, καὶ πάλιν 3
 »γενόμενος ἐκ γυναικός, γενόμενος ὑπὸ νόμον«. τούτων δὲ ποιού-
 15 μενος τῶν λέξεων τὴν ἀσφάλειάν φησιν »εἶπερ εἰσὶ λεγόμενοι θεοὶ
 πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοί, ἡμῖν δὲ εἷς θεός, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ εἷς 4 D516
 κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα <καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν>«. | εἰ
 δὲ »δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν«, οὐκ ἄρα ψιλὸς ἄνθρωπος
 20 εἶη ὁ μονογενής, ἀπὸ Μαρίας <ῶν> καὶ δεῦρο, οὐδὲ ἀπὸ σπέρματος ἀνδρός.
 ἐπεὶ πῶς τὰ πάντα δι' αὐτοῦ ἠδύνατο εἶναι, τὰ πρὸ αὐτοῦ γενόμενα
 κατὰ τὸν σοῦ λόγον, εἰ ψιλὸς ἦν ἄνθρωπος; ἢ πῶς εἶη εἰς αὐτόν
 τὰ πάντα τὰ πρὸ αὐτοῦ ἐπιγνωσθέντα καὶ γενόμενα; καὶ ἐκ παντα-
 χόθεν ἐξέπεσεν ἡ τούτου ληρωδία. | P 468

20 Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ διαλόγῳ ἅμα τὴν τε περὶ αὐτοῦ γνῶσιν εἰπόν- 5
 25 τες καὶ τὴν ἀνατροπὴν καθ' ἑκάστην λέξιν, ὑπερβησόμεθα κατὰ τὸ
 ἔθος τῆς ἀκολουθίας, ὡσπερ τι μέρος ἔρπετοῦ ἔτι σκαρίζοντος τῆ
 τῆς ἀληθείας ἐλπίδι καὶ πίστει πεπαικότες καὶ ἀνελόντες, τὰς <τε>
 ἐξῆς διασκοπήσωμεν καὶ περιβλέπεσθαι τὰς θηριωδεστάτας αἰρέσεις
 25 σπεύσωμεν.

1 Act. 7, 56 — 4 I Tim. 2, 5 — 8 Röm. 1, 4 — 10 Gal. 4, 4 — 11 I Kor. 8, 5f

M U

2 ἐστῶτα < M | ἐν δεξιᾷ U 5 μεσίτην M | ἄνθρωπος < U 7 <ἄνθρω-
 8 πος> * 9 Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν U 10 ἐκ γυναικός, γενόμενος < U
 11 13 <καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν> * 13f εἰ δὲ δι' οὗ τὰ πάντα] καὶ δι' ὧν τὰ πάντα M
 14 15 <ῶν> * | οὔτε U 16 τὰ πάντα δι' αὐτοῦ] δι' αὐτοῦ τὰ πάντα U |
 17 τὰ² < U 17 εἰς αὐτόν *] δι' αὐτοῦ M U 18 τὰ² < U 20 περὶ
 19 αὐτοῦ + <εἰς ἡμεῖς ἐλθοῦσαν>? * 22 σκαλίζοντος M | σκαρίζοντος +
 21 <καταλιπόντες>? * 23 πεπαικότες] πεποιηκότες M | τὰς < M | <τε> *
 24 περιβλέπεσθαι M 25 Unterschrift κατὰ Θεοδοτιανῶν λδ ἢ καὶ νδ M

Κατὰ Μελχισεδεκιανῶν $\bar{\lambda}\epsilon$, τῆς δὲ ἀκολουθίας $\bar{\nu}\epsilon$.

1. Μελχισεδεκιανούς πάλιν ἕτεροι ἑαυτούς καλοῦσιν, ἀποσπασθέν- 1, 1
 τες τάχα ἀπὸ τῶν Θεοδοτιανῶν καλουμένων. οὗτοι τὸν Μελχισεδέκ 2
 τὸν ἐν ταῖς γραφαῖς λεγόμενον δοξάζουσι, μεγάλην τινὰ δύναμιν ἡγού-
 5 μνοι. εἶναι δὲ αὐτὸν ἄνω ἐν ἀκατονομάστοις τόποις καὶ <ἀληθ>ῶς εἶναι | Ö 130
 τοῦτον οὐ μόνον δύναμιν τινα, ἀλλὰ καὶ μειζότερον τοῦ Χριστοῦ τῆ
 ἑαυτῶν πλάνη φάσκουσι. Χριστὸν δὲ ἡγοῦνται ἀπλῶς ἐληλυθότα 3
 καὶ καταξιωθέντα τῆς ἐκείνου τάξεως, δῆθεν ἐκ τοῦ ῥητοῦ τοῦ
 εἰρημένου »σὺ εἶ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ«·
 10 ὡς εἶναι αὐτόν, φησὶν, ὑποδεέστερον τοῦ Μελχισεδέκ. εἰ μὴ γὰρ ἦν
 ἐν δευτέρῳ τινὶ εἰσαγωγῇ κείμενος, οὐκ ἂν τῆς ἐκείνου τάξεως ἐπε-
 δέετο. περὶ αὐτοῦ δὲ | τοῦ Μελχισεδέκ φασιν ὅτι »ἀμήτωρ, ἀπάτωρ, 4 D 517
 ἀγενεαλόγητος« <ἐγένετο>, ἐκ τῆς πρὸς Ἑβραίους τοῦ ἁγίου Παύλου
 ἐπιστολῆς παριστᾶν βουλόμενοι. πλάττουσι δὲ ἑαυτοῖς καὶ βίβλους 5
 15 ἐπιπλάστους, ἑαυτούς ἀπατῶντες.

2f zur Darstellung des Epiph. vgl. insbes. (Eusebius h. e. V 28, 8ff; S. 502, 14ff Schwartz) Hippolyt refut. VII 36; S. 222, 14ff Wendland Ps. Tertullian adv. omn. haer. S Filastrius haer. 52; S. 27, 20ff Marx, auch Hieronymus ep. 73 Photius bibl. 200 u. Panarion haer. 67, 7 — 3ff vgl. Hippolyt refut. VII 36; S. 222, 15ff Wendland δύναμιν τινα τὸν Μελχισεδέκ εἶναι μεγίστην καὶ τοῦτον εἶναι μείζονα τοῦ Χριστοῦ οὐ κατ' εἰκόνα φάσκουσι τὸν Χριστὸν τυγχάνειν Ps. Tertullian adv. omn. haer. S hunc (sc. Christum) inferiorem esse quam Melchisedech eo quod dictum sit de Christo: tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech. nam illum Melchisedech praecipuae gratiae caelestem esse virtutem eo quod agat Christus pro hominibus deprecator et advocatus eorum factus; Melchisedech facere pro caelestibus angelis atque virtutibus. nam esse illum usque adeo Christo meliorem, ut ἀπάτωρ sit, ἀμήτωρ sit, ἀγενεαλόγητος sit, cuius neque initium neque finis comprehensus sit aut comprehendi possit Filastrius haer. 52; S. 27, 20f (übersetzt Epiph.) — 9 Psal. 109, 4 Hebr. 5, 6 — 12f Hebr. 7, 3

M U 3—12 kurzer, freier Auszug bei Cramer Cat. in ep. ad Hebr. 555, 33ff

.1 Überschrift: κατὰ Μελχισεδεκιανῶν $\bar{\lambda}\epsilon$ ἢ καὶ $\bar{\nu}\epsilon$ M, in U fehlt eine Überschrift, erst eine spätere Hand setzt die Beschreibung der Anakephaliosis II 212, 25ff (μελχισεδεκιανοὶ οἱ τὸν μελχισεδέκ γεραίροντες—καὶ λέγειν τετολμηκότες) in die Lücke 4 δύναμιν + <αὐτόν>? * 5 ἀκατωνομάστοις M | <ἀληθ>ῶς *] ὡς MU 7 δὲ ἡγοῦνται] διηγοῦνται M | ἐληλυθῶτα M 9 εἶ < M 10 φησὶν αὐτόν U 11 ἀγωγῆ U 12 ἀπάτωρ, ἀμήτωρ M 13 <ἐγένετο> * | ἁγίου < U 14 παριστᾶν + <τοῦτο>? * 15 ἐπιπλάστως M

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ἐμφέρεται· οὐκ ἔχει δὲ κατὰ τὰς ῥητὰς | γραφὰς καὶ ἐνδιαθέτους D 518
 τοῦτο. εἶπον δὲ τινες Ἡρακλᾶν τινα καλεῖσθαι τὸν αὐτοῦ πατέρα,
 μητέρα δὲ Ἀοτάρθ, τὴν δὲ καὶ Ἀστοριανήν. ἦν δὲ οὗτος ἐξ ἑνὸς
 τῶν υἱῶν τῶν ἐπιχωρίων κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τῶν ἐν Σαυῇ τῇ πεδιάδι
 5 κατοικούντων. Σαλήμ δὲ ἡ πόλις ἐκαλεῖτο, περὶ ἧς ἄλλοι ἄλλως 2
 ἐξέδωκε καὶ ἄλλοι ἄλλως. οἱ μὲν γὰρ φασιν | αὐτὴν εἶναι τὴν νῦν Ö 132
 Ἱερουσαλήμ καλουμένην, ποτὲ δὲ Ἰεβοῦς λεγομένην, ἄλλοι δὲ ἔφασαν
 ἄλλην τινα Σαλήμ εἶναι ἐν τῷ πεδίῳ Σικίμων, κατάντικρον τῆς νυνὶ
 Νεαπόλεως οὕτω καλουμένης. εἴτε οὖν ἐντεῦθεν ἢ καὶ ἐκεῖθεν 3
 10 οὐ μακρὰν (γὰρ) ἀλλήλων ἀφεστήκασιν οἱ τόποι) ὅμως ἡ ὑπόθεσις
 δηλοῖ τὸ ἔργον. ἔξήνεγκε, γὰρ φησι, τῷ Ἀβραάμ ἄρτους καὶ οἶνον,
 καὶ ἦν ἱερεὺς τοῦ ὑψίστου κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον, ὃς εὐλόγησε
 τὸν Ἀβραάμ καὶ δεκάτην ἔλαβε παρ' αὐτοῦ. ἔδει γὰρ τὸν ἱερέα τοῦ 4
 ὑψίστου παρὰ δούλου θεοῦ τιμηθῆναι, καὶ πρῶτον μὲν τὸν Ἀβραάμ
 15 προσενέγκαι τῷ ἐν ἀκροβυστία ἱερεῖ ἱεροουργοῦντι, ἐπειδὴ ἐξ αὐτοῦ

Σίδου βασιλέως υἱοῦ Αἰγύπτου, ὃς καὶ κτίζει Σιδῶνα πόλιν. ἀπάτωρ δὲ καὶ ἀμήτωρ καὶ
 ἀγενεαλόγητος λέγεται διὰ τὸ μὴ ἐξ Ἰουδαϊκῆς γενεᾶς κατάγεσθαι Ps. Ephrem Schatz-
 höhle S. 27 ff Bezold heißen die Eltern Malach u. Jozadak

4 Σαυῇ vgl. Gen. 14, 5 Eusebius-Hieronymus Onomasticon S. 150, 21 Kloster-
 mann — 5 ff vgl. de mens. ac pond. 74, 3; 205, 51 ff Lagarde — 6 Josephus ant.
 Jud. I 10, 2; § 180 Naber Theophilus ad Autol. II 31 — 7 Jul. Africanus im
 Chron. pasch. Migne 92, 177 B Eusebius-Hieronymus Onomasticon S. 152, 4f
 Klostermann — 11 vgl. Gen. 14, 18

M U 2—5 Zacharias Rhetor I 3; S. *12, 33 ff Ahrens-Krüger: *indem aber Epi-
 phanios, Bischof von Kypros, ein Buch gegen die Häresie der Melchisedekiten ver-
 faßte, belehrte er darin, sich verteidigend, den Aristokrates(?), ihm sei ein Gesicht
 erschienen, daß die Mutter des Melchisedek Saltiel geheißen habe und sein Vater
 Heraklas und daß er aus dem Volk der Kanaanäer gewesen sei*; aus Zacharias Rhetor
 schöpfen die Syrer Bar Serōšwai, Bar Bahlul und Bar Ali (Payne Smith, Thes. syr.
 Sp. 343. 1054), sowie die sog. arabische Genesiscatene (John Gregory in den Critici
 sacri. London 1660. VIII 1203f = Lagarde, Mat. z. Gesch. u. Krit. des Pent. II
 S. 89, 9 u. S. 90, 25f)

2 τοῦτο < U | Ἡρακλᾶν U Zach. Rhet.] Ἡρακλαάμ M Heraclim Syr. u.
 cat. Arab. | τινὰ < U | τὸν < U 3 Ἀσταρῶθ U Šalti'el Zach. Rhet.
 u. die von ihm abhängigen Zeugen | Ἀστεριαν U | ἦν δὲ οὗτος] οὗτος δὲ M
 3f ἐξ ἑνὸς τῶν υἱῶν] υἱὸς U 4 τῶν² < U | ἐν—πεδιάδι] ἐν τῇ τῆς Σάβης
 πεδιάδι U 6 λέγουσιν U | εἶναι < U 7 λεγομένην] καλουμένην M 8 κα-
 ταντικρὺς U 9 οὕτω < U 10 (γὰρ) * | διεστήκασιν U 12 εὐλόγησε U
 15 προσενέγκας M | προσενέγκαι + (δεκάτην;? * | vor ἐπειδὴ + καὶ U

ἔμελλε τοῦ Ἀβραὰμ ἐκ περιτομῆς γίνεσθαι ἢ ἱερωσύνη, ἵνα »πᾶν
 ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ« ταπεινωθῆ, πρὸς 5
 τὸ μὴ αὐχοῦσαν τὴν περιτομὴν ἐπὶ τῇ ἱερωσίᾳ δύνασθαι ἀντιλέγειν
 τῇ τῆς ἀγίας θεοῦ ἐκκλησίᾳ ἱερωσίᾳ, τῇ μὴ παρατηρουμένῃ σαρκὸς
 5 περιτομῇ ἢ ἀκροβυστίᾳ, ἔχουσαν δὲ τὴν μείζονα καὶ τελειοτάτην
 περιτομὴν, τὸ λουτρὸν τῆς παλιγγενεσίας. εἰ γὰρ Ἀβραὰμ τῷ 6
 Μελχισεδέκ προσήνεγκε δεκάτην, | οἱ δὲ ἀπὸ Ἀβραὰμ τῷ Ἀβελὶ προσ- P470
 φέρουσι καὶ τῷ Ἀαρὼν, μετὰ χρόνον δὲ τοῦ πάλιν εἶναι τὴν ἱερω-
 σύνην ἐκ περιτομῆς διὰ Ἀαρὼν καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ καθεξῆς φάσκει
 10 ἢ γραφῇ διὰ τοῦ Δαυὶδ (μετὰ γενεᾶς δεκαδύο τῆς τοῦ Ἀβελὶ γεννή-
 σεως, ἑπτὰ δὲ ἀπὸ τῆς Ἀαρὼν διαδοχῆς) ἐν τῷ Μελχισεδέκ τὴν ἱερω-
 σύνην ἴστασθαι, φύσει ἔδειξεν οὐκ ἐν τῇ παλαιᾷ τῆς περιτομῆς | ἱερω- D519
 σύνη τὸ ἱερατικὸν ἐπιμένειν τάγμα· μετετίθετο γὰρ εἰς τὴν πρὸ τοῦ 7
 Ἀβελὶ καὶ πρὸ Ἀαρὼν κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ ἱερωσύνην, ἣτις
 15 νυνὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πολιτεύεται, ἀπὸ τῆς τοῦ κυρίου ἐνσάρκου παρ-
 ουσίας καὶ δεῦρο, μηκέτι τοῦ σπέρματος κατὰ διαδοχὴν ἐκλεγομένου,
 ἀλλὰ τοῦ κατὰ ἀρετὴν τύπου ζητουμένου.

3. Πρώτη γὰρ ἱερωσύνη ἐν ἀκροβυστίᾳ διὰ τοῦ Ἀβελ τελεῖται, 3, 1·
 ἀλλὰ καὶ καθεξῆς διὰ τοῦ Νῶε· τρίτη δὲ διὰ τοῦ Μελχισεδέκ, τοῦ
 20 οὐκ ἐν περιτομῇ ἀλλὰ ἐν δικαιοσύνῃ μὲν τελειότητος καὶ ἀρετῆς, ἐν
 ἀκροβυστίᾳ δὲ σαρκὸς θεῶ ἱερατεύσαντος. καὶ ὅτι μὲν ὁ Μελχι- 2
 σεδέκ ἄνθρωπος ἦν, αὐτὸς ὁ ἅγιος θεοῦ ἀπόστολος ἐν τῇ ἐπιστολῇ
 δηλώσει. φάσκει γὰρ οὕτως »ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν
 δεδεκάτωκε τὸν πατριάρχην«. δῆλον οὖν ὅτι ἐξ αὐτῶν οὐ γενεαλο-
 25 γεῖται, ἐξ ἄλλων δὲ γενεαλογεῖται. πόσοι δὲ ἄλλοι οὐ γενεαλο- 3
 γοῦνται κατὰ τὸ φανερώτατον; Δανιὴλ Σεδραχ Μισὰκ Ἀβδεναγὼ
 Ἡλίας ὁ Θεσβίτης· ἐν πάσαις γὰρ ῥηταῖς βίβλοις οὐδαμοῦ ἐμφέρονται

1f II Kor. 10, 5 — 6 vgl. Tit. 3, 5 — 23 Hebr. 7, 6

M U

1 ἔμελλεν U | τοῦ Ἀβραὰμ < U | ἢ < M 2 τοῦ θεοῦ + διὰ τῆς
 γνώσεως U | ταπεινωθῆ] καθαιροίτο U 3 περὶ ἱερωσύνης U 4 θεοῦ < U
 4—6 τῇ μὴ—παλιγγενεσίας < U 8 πάλιν εἶναι] lies παλαιωθῆναι? * 10 τῇ
 γραφῇ M 11 ἑπτὰ] ἑβδόμης U 12 τῆς περιτομῆς < U 13 ἐπιμένειν]
 ἴστασθαι U | τάγμα < U | μετατιθεμένης U | γὰρ] δὲ U 14 ἱερωσύνης U |
 ἣτις Ausgg.] εἴ τις M ὅπερ U 15f τῆς—παρουσίας] χριστοῦ U . 19 τρίτον M
 19—21 τοῦ οὐκ—ἱερατεύσαντος < U 22 θεοῦ < U 23 δηλώσει < U | γὰρ *]
 δὲ M < U 24 οὖν ὅτι < M 25 ἐξ ἄλλων δὲ γενεαλογεῖται < U 27 vor
 ἐν πάσαις + καί, dafür < γὰρ U

τούτων οἱ πατέρες ἢ αἱ μητέρες. ἵνα δὲ μὴ διὰ τοῦτο πλάνη τις γένηται, οὐδὲν λυπήσει ἅ καὶ ἐν παραδόσεσι κατειλήφαμεν λέγειν. εὐρήκαμεν γὰρ τοῦ Δανιήλ τὸν πατέρα Σαβαάν τινα καλούμενον. 4 τοῦ δὲ Ἡλία | φύσει καὶ τὴν πατριαρχίαν ὡσαύτως ἠύραμεν, ἦντινα Ö134
 5 καὶ καθ' εἰρημὸν ἔφηγησομαι οὕτως· Ἡλίας ὁ Θεσβίτης ἀδελφὸς γέγονεν Ἰωδαὲ τοῦ ἱερέως. ἐξ ἱερέων δῆθεν καὶ αὐτὸς ὑπάρχων, υἱὸς δὲ τοῦ Ἀχιναάμ· Ἀχιναάμ δὲ υἱὸς τοῦ Σαδώκ, Σαδώκ δὲ τοῦ Ἀχιτώβ τοῦ Ἀμορία. Ἀμορίας υἱὸς [τοῦ Ἀμορία] τοῦ Ραζαζά, Ραζαζά τοῦ Ἀαζία, Ἀαζία τοῦ Φινεές, Φινεές υἱὸς τοῦ Ἐλεάζαρ, Ἐλεάζαρ υἱὸς 10 τοῦ Ἀαρών, τοῦ ἱερέως δηλονότι· Ἀαρών υἱὸς τοῦ Ἀμράμ, Ἀμράμ τοῦ Καάθ, Καάθ τοῦ Λευί, Λευὶ τρίτος υἱὸς τοῦ Ἰακώβ· Ἰακώβ δὲ ἀδελφὸς μὲν Ἡσαῦ, παῖς δὲ τοῦ Ἰσαάκ, Ἰσαάκ υἱὸς τοῦ Ἀβραάμ. | ἐν 6 D520
 δὲ ταῖς ῥηταῖς βίβλοις οὐ πάνυ σαφῶς αἱ τούτων γενεαλογίαι ἐμφέρονται ἢ μόνον ἐν ταῖς Παραλειπομέναις τῆς κατὰ τὸν Ἡλίαν ὑποθέσεως μέρη. φύσει δὲ τῶν τριῶν | παίδων, Σεδραχ Μισάκ Ἀβδεναγώ, P47I
 15 οὔτε ἐν παραδόσεσιν οὔτε ἐν ἀποκρύφοις τοὺς πατέρας ἠύραμεν. τί 7 οὖν ἐροῦμεν; ἄρα κάκεινοι, οἱ περὶ Σεδραχ Μισάκ Ἀβδεναγώ, φαντάσουσιν ἡμᾶς λογίζεσθαι ἅ μὴ χρὴ καὶ ὑπερόγκως θαυμάζειν ὑπὲρ τὸ

3 sonst nicht bezeugt — 4 ff vgl. vit. prophet. bei Schermann TU XXXI 3 S. 109 Ἡλίας ὁ προφήτης . . . ἐκ φυλῆς Ἀαρών S. 111 e trihu Levi. Der von Epirh. angegebene Stammbaum sonst nicht bezeugt. Eine andere Form der jüdischen Legende bei Origenes in Joh. VI 83; S. 123, 19ff Preuschen οὐκ οἶδα πόθεν κινούμενοι οἱ Ἑβραῖοι παραδιδόασιν Φινεές, τὸν Ἐλεαζάρου υἱόν, ὁμολογουμένως παρατείναντα τὴν ζωὴν ἕως πολλῶν κριτῶν, ὡς ἐν τοῖς Κριταῖς ἀνέγνωμεν, αὐτὸν εἶναι Ἡλίαν καὶ τὸ ἀθάνατον ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς αὐτῶν διὰ τῆς ὀνομαζομένης εἰρήνης ἐπηγγέλθαι, vgl. die rabbinischen Stellen bei Ginzberg, Die Haggada bei den Kirchenvätern S. 76ff — 6 zu Ἰωδαὲ vgl. II Kön. 11, 4 — 7 ff vgl. I Chron. 6, 3ff — 14 gemeint ist I Chron. 6, 3ff

M U

1 ἢ αἱ] τε καὶ U | vor μὴ + καὶ M | διὰ] κατὰ U 3 γὰρ + <που>? *
 4 εὐρομεν U 5 καὶ < U | οὕτως M 6 Ἰωδαὲ M | δῆθεν *] δῆλον MU
 7 Ἀχιμιάμ beide Male U | Σαδούκ, im ersten Pall U | δὲ³ < M 8 Ἀμωρία u. Ἀμωρίας U | [τοῦ Ἀμορία] * | ζαζᾶ im ersten Pall, zweites < U 9 Ἀζία beide Male U | υἱὸς² < M 10 δῆλον δ' ὅτι M | Ἀμράμ¹] μαρμὰ M | zweites Ἀμράμ < M 11 Λευίν, im ersten Pall, zweites < M | Ἰακώβ δὲ < M 12 μὲν + ἦν M | παῖδες M | τοῦ² < M 13 ῥητοῖς U | οὐ πάνυ hinter τούτων M 16 οὔτε ἐν ἀποκρύφοις οὔτε ἐν παραδόσεσιν U | τοὺς πατέρας < U | εὐρομεν U 17 Σεδραχ + λέγω u. Μισάκ Ἀβδεναγώ < U 17f φαντασιόσουσιν U

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

θήκης. τὴν ἐντελεστέραν [δὲ] καὶ ζῶσαν ὑπὲρ παντὸς τοῦ κόσμου
 ἱεροουργήσας· αὐτὸς ἱερεῖον, αὐτὸς θῦμα, αὐτὸς ἱερεὺς, αὐτὸς θυσιαστή- 7
 ριον. αὐτὸς θεός, αὐτὸς ἄνθρωπος, αὐτὸς βασιλεύς, | αὐτὸς ἀρχιερεὺς, P472
 αὐτὸς πρόβατον, αὐτὸς ἄρνιον, τὰ πάντα ἐν πᾶσιν ὑπὲρ ἡμῶν γενό-
 5 μενος, ἵνα ἡμῖν ζωὴ κατὰ πάντα τρόπον γένηται, καὶ τῆς ἱεροσύνης
 αὐτοῦ τὸ ἀμετάστατον ἑδραῖωμα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀπεργάσῃται, οὐκέτι
 κατὰ τὰ σπερματικὰ καὶ τὰς διαδοχὰς μερίζων, ἀλλὰ κατὰ τὸ δικαί-
 ωμα φυλάττεσθαι ἐν πνεύματι ἀγίῳ δωρούμενος.

5. Φαντάζονται δὲ πάλιν ἄλλοι, <ἄλλα> περὶ τούτου τοῦ Μελχι- 5, 1
 10 σεδέκ λέγοντες. σαρκικῶς γὰρ οἱ τοιοῦτοι ἀνεκρίθησαν, πνευματικῶς
 μὴ νενοηκότες τὰ ὑπὸ τοῦ ἀγίου ἀποστόλου ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ
 τῇ πρὸς Ἑβραίους εἰρημένα. καὶ ὁ μὲν Ἰερακᾶς ὁ Αἰγύπτιος αἰρε- 2
 σιάρχης νομίζει τοῦτον τὸν Μελχισεδέκ εἶναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
 διὰ τὸ ἄφομοιούμενος, φησί, τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ μένει ἱερεὺς εἰς τὸ
 15 διηνεκές· ὡς ἀπὸ τῆς λέξεως ἧς εἶπεν ὁ ἅγιος ἀπόστολος »τὸ δὲ 3
 πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις«. ὁ δὲ ἐπι-
 στάμενος τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος οἶδεν ὅτι ὑπὲρ ἐκλεκτῶν ἐντυγ-
 χάνει τῷ θεῷ. ἐξέπεσε δὲ καὶ οὗτος παντελῶς τοῦ προκειμένου. οὐ 4

10 vgl. I Kor. 2, 17 — 12 vgl. haer. 67, 3, 1 ff u. den Anonymus bei Hieronymus
 ep. 73, 1, 1 f; S. 13, 7 ff Hilberg *ut docere conatus sit eum, qui benedixerit tanto patriarchae, diviniore fuisse naturae nec de hominibus aestimandum. et ad extremum ausus est dicere spiritum sanctum occurrisset Abrahae et ipsum esse, qui sub hominis figura visus sit* Chrysost. de Melchised. 3; Migne 56, 260 Cyrillus Alex. Glaph. in Gen. 1. II 7; Migne 69, 97 C λέγουσιν ὡς ἄνθρωπος μὲν οὐκ ἦν ὁ Μελχισεδέκ, τὸ πνεῦμα δὲ μᾶλλον τὸ ἅγιον· ἤγουν ἑτέρα τις δύναμις τῶν ἄνωθεν καὶ ἐξ οὐρανοῦ, τὴν λειτουργικὴν ἔχουσα τάξιν; dazu Origenes u. Didymus bei Hieronymus ep. 73, 2, 1; S. 14, 8 ff *statimque in fronte Geneseos primam omeliarum Origenis repperi scriptam de Melchisedech, in qua multiplici sermone disputans illuc devolutus est, ut eum angelum diceret, isdemque paene argumentis, quibus scriptor tuus de spiritu sancto, ille de supernis virtutibus est locutus. transivi ad Didymum, sectatorem eius et vidi hominem pedibus in magistri isse sententiam* u. den Ansatz dazu bei Philo leg. alleg. III 25; I 130, 17 Cohn; beachte auch die Pistis Sophia (C. Schmidt Index unter Melchisedek) — 14 Hebr. 7, 3 — 15 f Röm. 8, 26

M U

1 [δὲ] * | καὶ < U | τοῦ < U 7 κατὰ σπέρμα U | καὶ < U
 9 φαντάζουσι U | πάλιν < U | <ἄλλα> * 11 αὐτῇ < U 12 τῇ < M |
 Ἰεραξ U 12 f ὁ Αἰγύπτιος αἰρεσιάρχης < U 13 τοῦτον νομίζει U | τὸν
 < U 14 μένει + γὰρ U 18 τῷ < M

γὰρ σάρκα ἐνεδύσατο τὸ πνεῦμά ποτε· σάρκα δὲ μὴ ἐνδυσάμενον οὐκ
εἶχεν εἶναι βασιλεὺς τῆς Σαλήμ καὶ ἱερεὺς τόπου τινός. καιρῶ δὲ 5
ὅτε περὶ | τούτου τοῦ Ἰερακᾶ καὶ τῆς αὐτοῦ αἰρέσεως τὴν ἀνατροπὴν D522
ποιήσομαι, τότε ἐν πλάτει περὶ τούτων διηγήσομαι, τῆς δὲ ἀκολου-
5 θίας τὰ νῦν ἐπιλήψομαι.

Πόσα δὲ περὶ τούτου τοῦ Μελχισεδὲκ καὶ ἄλλοι φαντάζονται. 6, 1
Σαμαρεῖται μὲν γὰρ τοῦτον νομίζουσιν εἶναι υἱὸν τοῦ Νῶε τὸν Σήμ. 1
καταγέλαστοι δὲ καὶ αὐτοὶ εὐρεθήσονται. ἀσφαλιζομένη γὰρ ἡ θεία 2
γραφὴ πάντα μετὰ εὐταξίας κατὰ πάντα τὴν ἀλήθειαν ὠχύρωσεν,
10 οὐκ εἰς μάτην τοὺς χρόνους τάξασα καὶ τὰ ἔτη ἐκάστης τῶν πατέ-
ρων ζωῆς καὶ διαδοχῆς ἀριθμήσασα. ὅτε γὰρ Ἀβραὰμ ὑπῆρχεν 3
ὀγδοήκοντα ὀκτὼ ἢ καὶ ἐνενήκοντα ἐτῶν πλείω ἐλάσσω, ὁ Μελχι-
σεδὲκ αὐτῶ ὑπῆντᾶτο καὶ ἐξέβαλεν αὐτῶ ἄρτους καὶ οἶνον, προτυ-
πῶν τῶν μυστηρίων τὰ αἰνίγματα· ἀντίτυπα τοῦ <σώματος τοῦ κυ- 4
15 ρίου, αὐτοῦ τοῦ> κυρίου ἡμῶν λέγοντος ὅτι »ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν«,
καὶ ἀντίτυπα τοῦ αἵματος αὐτοῦ τοῦ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ρεύσαντος
εἰς κάθαρσιν τῶν κεκοινωνημένων καὶ ῥαντισμὸν καὶ σωτηρίαν τῶν
ἡμετέρων ψυχῶν. ὁ | δὲ τοῦ Ἀβραὰμ πατὴρ Θάρα ἐβδομηκοστὸν 5 Ö 138

7 ff vgl. Hieronymus ep. 73, 5, 4; S. 18, 16ff *traduntque* (sc. Hebraei) *hunc esse Sem, primum filium Noë* ebda c. 9, 2; S. 22, 3f *quaest. Hebraicae in Gen. Migne 23, 961 A comment. ad Jes. 41; Migne 24, 414 B.* Die rabbinischen Belegstellen bei B. Beer, *Leben Abrahams* S. 142ff — 12 vgl. etwa Gen. 16, 16 (doch sind hier 86 Jahre angegeben und die Stelle fällt hinter die Begegnung mit Melchisedek) 12f vgl. Gen. 14, 18 — 13f vgl. Clemens Al, *strom. IV* 160, 3; II 319, 24ff Stählin *Μελχισεδὲκ . . . ὁ τὸν οἶνον καὶ τὸν ἄρτον τὴν ἡγιασμένην διδοὺς τροφὴν εἰς τύπον εὐχαριστίας* — 15 Joh. 6, 51 — 16 vgl. Joh. 19, 34 — 18—S. 332, 16 vgl. Gen. 11, 10—26. Epiphanius stellt jedoch eine eigene Rechnung auf, die sich weder mit den LXX noch mit den Versuchen anderer Kirchenväter deckt: er gibt S. 332, 11 Kena 109 Jahre (Gen. 11, 13: 130 Jahre) und berechnet S. 332, 13 das Alter Sems bei der Erzeugung des Arphaxad auf 102 Jahre (Gen. 11, 10: 100 Jahre; vielleicht hat Epiph. die 2 Jahre, die nach demselben Vers seit der Sündflut verfließen waren, zu den 100 hinzugezählt). Aber die im Text stehenden Ziffern dürfen nicht geändert werden: für die Reihe Arphaxad, Kena, Sala, Eber, Phalek

M U

3 Ἰερακος U 4 ποιούμαι M 6 καὶ < U 7 υἱὸν τοῦ Νῶε τὸν Σήμ] τὸν υἱὸν τοῦ Σήμ U 9 τὴν < U 10f ἐκάστης—ἀριθμήσασα < U 12 ὀκτὼ + ἐτῶν < U | πλείω + ἢ U 13 ἀπῆντα τότε U 14 <σώματος τοῦ κυρίου, αὐτοῦ τοῦ> * 16 αὐτοῦ¹ < U | αὐτοῦ² + νυχθέντος καὶ U 18 ἐβδομηκοστὸν] ὁ M

κατάγων ἔτος τὸν Ἀβραάμ ἐγέννησεν, | καὶ γέγονεν ἔτη ἑκατὸν ἐξή- P473
 κοντα πλείω ἐλάσσω. Ναχὼρ δὲ ἐγέννησε τὸν Θάρρα ἑβδομήκοντα
 ἐννέα ἐτῶν ὑπάρχων, καὶ γέγονε σλθ ἔτη. Σεροῦχ δὲ ἐγέννησε τὸν
 Ναχὼρ ρλ ἐτῶν ὑπάρχων, καὶ γέγονασιν ἔτη τξθ. Ῥαγαῦ δὲ ἐγέν- 6
 5 νησε τὸν Σεροῦχ ὑπάρχων ρλβ ἐτῶν, καὶ γέγονε πεντακοσιοστὸν
 πρῶτον ἔτος. Φάλεκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ῥαγαῦ ὢν ρλ ἐτῶν, καὶ γέ-
 γονεν ἔτη ἑξακόσια τριάκοντα ἕν. Ἐβερ δὲ ἐγέννησε τὸν Φάλεκ ἐν
 ἔτει ρλδ τῆς αὐτοῦ ζωῆς, καὶ γέγονασιν ἑπτακόσια ἐξήκοντα πέντε
 ἔτη. Σάλα δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐβερ ἑκατοστὸν τριακοστὸν ἔτος κατά- 7
 10 γων τῆς αὐτοῦ ἡλικίας, καὶ γέγονεν ὀκτακόσια ἐνενήκοντα πέντε ἔτη.
 Κηνᾶ δὲ ἐγέννα τὸν Σάλα ἔτος κατάγων ρθ τῆς αὐτοῦ ζωῆς, καὶ
 γέγονεν χίλια τέσσαρα ἔτη. Ἀρφαξὰδ δὲ ἐτῶν ρλε ὢν ἐγέννησε τὸν D523
 Κηνᾶν, καὶ γέγονεν χίλια ρλθ ἔτη. Σῆμ δὲ ρβ ἔτει τῆς αὐτοῦ ζωῆς, S
 ὁ προειρημένος καὶ φαντασιαζόμενος παρὰ τοῖς Σαμαρείταις εἶναι.
 15 Μελχισεδέκ, ἐγέννησε τὸν Ἀρφαξὰδ, καὶ ὁμοῦ γέγονεν ἔτη χίλια δια-
 κόσια τεσσαράκοντα ἕν ἕως τοῦ χρόνου τοῦ Ἀβραάμ, καθ' ὃν συνήν-
 τησε τῷ Μελχισεδέκ ἐπανιῶν ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν περὶ Ἀμαρφὰλ καὶ
 Ἀριῶχ καὶ Χοδολλογομὸρ καὶ Θαλγὰ τῶν βασιλέων. οὐκ ἔζησε δὲ 9
 Σῆμ τοσαῦτα ἔτη κατὰ τὴν τούτων ληρώδη φαντασίαν, ἀλλὰ ρβ
 20 ἐτῶν ὢν ἐγέννησε τὸν Ἀρφαξὰδ, ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει μετὰ τὸν κατα-
 κλυσμόν. καὶ ἔζησε μετὰ ταῦτα, ὡς φησιν ἡ θεία γραφή, φ ἔτη,
 καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας, καὶ ἀπέθανε. τοίνυν αὐτοῦ 10
 ζήσαντος ἑξακόσια καὶ δύο ἔτη καὶ τελευτήσαντος πῶς ἡδύνατο

ist die Summe 659 durch Panarion haer. 2, 2; I 174, 8 gesichert, für die übrigen
 Glieder bestätigt die dreimal wiederholte Gesamtsumme 1241 die Richtigkeit der
 Überlieferung

17 vgl. Gen. 14, 17 — 19f vgl. Gen. 11, 10 — 21 Gen. 11, 10

M U

2 πλείω + ἦ U   3 ἐννέα < M   6 πρῶτον < M | φαλέγ M | ρλε M
 7 ἕν] ἐννέα M | γεννᾶ U | φαλέγ M   8 ρλδ] ἑκατοστῷ τετάρτῳ U   9 σαλλὰ M
 | γεννᾶ U | ἑκατὸν τριάκοντα M   10 γέγονεν] γέγοναν M U   11f Κηνᾶ —
 τέσσαρα ἔτη < U   12 γέγονεν *] γέγοναν M | ρλε ἐτῶν U | ρε M
 13 Κηνᾶν] Σαλάκ U | γέγοναν M | ρλθ *] ρλ M λ U | ρβ] ἑκατοστῷ U |
 τῆς αὐτοῦ ζωῆς < M   14 vor καὶ + ὁ U   15 Ἀρφαξὰξ M | γέγοναν M
 15f χίλια διακόσια τεσσαράκοντα ἕν] ,αρλ U   16 ἕνα M   17 ἐπανιῶν] δι' ὧν M
 17f Ἀμαρφὰλ καὶ Ἀριῶχ καὶ < U   17 Ἀμαφὰρ M   18 καὶ Θαλγὰ < U |
 Θαγὰρ M | vor τῶν βασιλέων + καὶ Βαρσὰ καὶ Συμοβὸρ καὶ Ἀμαρφὰλ U
 19 ρβ *] ἑκατὸν ἐννέα M ρε U   20 ὢν < U   21 φ ἔτη vor ὡς φησιν U
 23 καὶ δύο] πέντε U | ἐδύνατο U

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ὀρίζονται. οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν νομίζουσι φύσει τὸν υἱὸν τοῦ | θεοῦ, Ὡ140
 ἐν ἰδέᾳ δὲ ἀνθρώπου τότε τῷ Ἀβραάμ πεφηνέναι. ἐκπίπτουσι δὲ 4
 καὶ αὐτοὶ τοῦ προκειμένου· οὐ γὰρ τις ἑαυτῷ ὅμοιος γενήσεται ποτε,
 ὡς ἔχει ἡ θεία γραφή ὅτι »ἀφομοιούμενος τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ μένει
 5 ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές«. τῷ ὄντι δὲ »ὁ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν 5
 τὸν Ἀβραάμ δεδεκάτωκεν«. ἐπειδὴ γὰρ οὐκ ἐξ αὐτῶν τῶν Ἰσραηλιτῶν
 γενεαλογεῖται, γενεαλογεῖται δὲ ἐξ ἀνθρώπων ἄλλων. τούτων 6
 πάντων τὸν κατάλογον ποιησάμενοι, (ῶν) διὰ τὴν αἵρεσιν ταύτην ἐπε-
 μνήσθημεν, [καὶ] ὡς ἐν παρεκβάσει περὶ τούτων διηγησάμεθα.
 10 8. Εἰς ὄνομα δὲ τούτου τοῦ Μελχισεδεκ ἡ προειρημένη αἵρεσις 8, 1
 καὶ τὰς προσφορὰς ἀναφέρει καὶ αὐτὸν εἶναι εἰσαγωγέα πρὸς τὸν
 θεὸν λέγει καὶ δι' αὐτοῦ, φησί, δεῖ τῷ θεῷ προσφέρειν, ὅτι ἄρχων ἐστὶ
 δικαιοσύνης, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο κατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἐν οὐρανῷ,
 πνευματικός τις ὢν καὶ εἰς ἱερωσύνην θεοῦ τεταγμένος. καὶ δεῖ ἡμᾶς 2
 15 αὐτῷ προσφέρειν, φασίν, ἵνα δι' αὐτοῦ προσενεχθῆ ὑπὲρ ἡμῶν καὶ
 εὐρωμεν δι' αὐτοῦ ζωήν. καὶ Χριστὸς μὲν, φησίν, ἐξελέγη, ἵνα ἡμᾶς 3
 καλέσῃ ἐκ πολλῶν ὁδῶν εἰς μίαν ταύτην τὴν γινώσκον, ὑπὸ θεοῦ κε-
 χρισμένος καὶ ἐκλεκτὸς γενόμενος, ἐπειδὴ ἀπέστρεψεν ἡμᾶς ἀπὸ εἰδώ-
 λων καὶ ὑπέδειξεν ἡμῖν τὴν ὁδόν. ἐξ οὐπερ ὁ ἀπόστολος ἀποσταλεὶς
 20 ἀπεκάλυψε ἡμῖν ὅτι μέγας ἐστὶν ὁ Μελχισεδεκ καὶ ἱερεὺς μένει εἰς
 τὸν αἰῶνα. καὶ | θεωρεῖτε πηλίκος οὗτος, καὶ ὅτι τὸ ἦσσον ἐκ τοῦ 4 D525
 μείζονος εὐλογεῖται, καὶ διὰ τοῦτο, φησί, καὶ τὸν Ἀβραάμ τὸν πα- 5
 τριάρχην εὐλόγησεν, ὡς μείζων ὢν, οὗ ἡμεῖς ἐσμὲν μύσται, ὅπως
 τύχωμεν καὶ αὐτοὶ ἡμεῖς παρ' αὐτοῦ τῆς εὐλογίας. | P475
 25 9. Καὶ ὡς μάταιος πασῶν αἱρέσεων ἡ διάνοια. ἰδοὺ γὰρ καὶ 9, 1
 οὗτοι ἠρνήσαντο τὸν αὐτῶν δεσπότην τὸν »ἀγοράσαντα αὐτοὺς τῷ

tione Latina dicitur rex iustitiae, rex pacis, benedixit; erat enim sacerdos summi dei. qui est rex iustitiae, sacerdos dei, nisi cui dicitur: tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech, hoc est dei filius, sacerdos patris qui sui corporis sacrificio patrem nostris repropitiavit delictis? ders. de mysteriis c. 8; Migne 16, 404

4 Hebr. 7, 3 — 5 Hebr. 7, 6 — 20 Hebr. 7, 3 — 26f vgl. Apok. 5, 9

M U

1 αὐτοῦ U 2 δὲ¹ < U 4 ἀφομοιωμένος U 7 ἄλλων ἀνθρώπων U |
 τούτων + ἔνεκα U 8 τὸν κατάλογον] τὴν ὑπόμνησιν U | (ῶν) *
 8f ὑπεμνήσθημεν U 9 [καὶ] * 12 λέγει < U 13 ἐπ' αὐτὸ τοῦτο] ἐπ' αὐτῷ
 τοῦτω U 14 εἰς ἱερωσύνην θεοῦ] υἱὸς θεοῦ U | δεῖ Corn.] δι' MU 17 ὁδῶν
 < M 21 ἦσσον] ἐλάσσον U 22 μείζωνος M | καὶ¹ < U 24 καὶ αὐτοὶ
 ἡμεῖς < U 25 ὦ ματαία M 25f καὶ αὐτοὶ U

ἰδίῳ αὐτοῦ αἵματι», τὸν οὐκ ἀπὸ Μαρίας ἐναρξάμενον, ὡς αὐτοὶ νομί- 2
 ζουσιν, ἀλλ' αἰεὶ ὄντα πρὸς τὸν πατέρα θεὸν Λόγον, γεγεννημένον ἐκ
 τοῦ πατρὸς ἀνάρχως καὶ ἀχρόνως, ὡς πᾶσα γραφή διηγεῖται· ᾧ καὶ
 εἶπεν ὁ πατήρ »ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ'
 5 ὁμοίωσιν«, καὶ οὐχὶ τῷ Μελχισεδέκ. εἰ μὲν γὰρ καὶ ἱερεὺς [ἐστὶ] 3
 τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου ἐν τῇ ἰδίᾳ γενεᾷ γεγέννηται καὶ οὐκ ἔσχε δια-
 δοχὴν μετ' αὐτόν, ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἄνωθεν ἀπ' οὐρανοῦ καταβάς. οὐ 4
 γὰρ εἶπεν ἡ γραφή ὅτι »κατήνεγκε« ἄρτον καὶ οἶνον, ἀλλὰ
 »ἐξήνεγκεν« αὐτῷ τε καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ, ὡς ἀπὸ τῶν βασιλέων
 10 ἀποδεξόμενος τὸν διερχόμενον πατριάρχην· καὶ εὐλόγησεν αὐτόν διὰ
 τὴν προσοῦσαν αὐτῷ δικαιοσύνην καὶ τὸ πιστὸν καὶ τὸ εὐλαβὲς τοῦ
 ἀνδρός, ὅτι ἐν ἅπασιν δοκιμασθεὶς ἐν οὐδενὶ ἐξέπεσε τῆς δικαιοσύνης 5
 ὁ πατριάρχης, ἀλλὰ καὶ ἐν τούτῳ συνεργὸν | ἔσχε τὸν θεὸν κατὰ Ö142
 τῶν † ἀληθῶς ἐπελθόντων τῇ τῶν Σοδομιτῶν χώρα καὶ ἀφελομέ-
 15 νων καὶ τὸν ἀδελφιδοῦν αὐτοῦ τὸν ἅγιον Λώτ, ὃν καὶ ἀπέστρεψε
 μετὰ τῆς πάσης σκυλεύσεως καὶ λαφυραγωγίας. πόθεν δὲ οὐ δεί- 6
 ξομεν ὅτι ἦν αἰεὶ (ὁ) υἱὸς σὺν πατρί; »ἐν ἀρχῇ γὰρ ἦν ὁ Λόγος, καὶ
 ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ Λόγος«, καὶ οὐκ εἶπεν
 »ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Μελχισεδέκ οὐδὲ θεὸς ἦν ὁ Μελχισεδέκ«. καὶ πάλιν 7
 20 »ἦλθεν οὖν ὁ κύριος πρὸς τὸν Ἀβραάμ, καὶ ἔβρεξε κύριος παρὰ κυ-
 ρίου πῦρ καὶ θεῖον ἐπὶ Σόδομα καὶ Γόμορρα«. καὶ | αὐτὸς ὁ ἀπόστο- D526
 λός φησιν »εἷς θεός, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστός,
 δι' οὗ τὰ πάντα«. καὶ ἵνα μή τις εἴπη· οὐκοῦν ποῦ ἐστὶ τὸ πνεῦμα, 8
 ἐπειδήπερ περὶ ἐνὸς καὶ ἐνὸς διηγεῖται; οὐκ ἔδει τὸ πνεῦμα αὐτοσύ-
 25 στατον γίνεσθαι ἑαυτοῦ· αἰεὶ γὰρ φυλάττεται ἡ θεία γραφή ὑπογραμ-

4 Gen. 1, 26; vgl. Ancoratus c. 15, 7 28, 2; I 24, 4ff 37, 1ff — 7 vgl. Joh.
 3, 13 — 17 Joh. 1, 1 — 20 Gen. 19, 24 — 22 I Kor. 8, 6

M U

1 αὐτοῦ < M   3 τοῦ < M | ᾧ *] ᾧ M < U   3f καὶ εἶπεν ὁ πατήρ]
 φησὶ γὰρ U   5 οὐχὶ] οὐ U | εἰ] ὁ U | καὶ² < U | [ἐστὶ] *   5f τοῦ θεοῦ
 ἐστὶ U | ὑψίστου + ἀλλὰ καὶ M   7 ἀπὸ M   8 κατήνεγκε + τῷ Ἀβραάμ U
 (sachlich richtige Glosse)   9 ἐξέβαλεν U | τε αὐτῷ M | ὡς + (ἐπανι-
 όντα)? *   10 ἀποδεξόμενος *] ἀποδεξάμενος M ὑποδεξάμενος U | ἐρχόμενον U
 14 † ἀληθῶς] lies wohl ληστρικῶς *   16 vor μετὰ + μὲν U | πάσης τῆς U |
 πόθεν δὲ] καὶ πόθεν γὰρ U   17 <ὁ> *   19 ὁ Μελχισεδέκ ἐν ἀρχῇ ἦν U |
 οὐδὲ—Μελχισεδέκ < U | καὶ πάλιν < M   20 lies wohl <ἀπ>ἦλθεν . . . ἀπὸ
 τοῦ Ἀβραάμ * | ὁ < U | τὸν < U   21 Σόδομα U | αὐτὸς ὁ] ὁ ἅγιος U
 24 ἐπειδὴ U   24f αὐτοσύστατον + αὐτὸ U   25 γενέσθαι U

μὸς ἡμῖν γίνεσθαι. ἐφθέγγετο ἐν πνεύματι ἁγίῳ ὁ ἀπόστολος καὶ ἔλεγεν »εἷς θεός, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα«. ἦν δὲ ἐν πνεύματι ἁγίῳ λέγων τοῦτο· οὐ γὰρ ἵνα λείψῃ ἡ τριάς· αὐτὸς δὲ ὁ κύριος σαφῶς λέγει ὅτι »ἀπελθόντες 9
 5 βαπτίσατε πάντα τὰ ἔθνη εἰς ὄνομα πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος«. καὶ πάλιν ὁ ἀπόστολος λέγει »ἐν δὲ ἐστὶν τὸ πνεῦμα τὸ διαίφροῦν ἐκάστῳ ὡς βούλεται πρὸς τὸ συμφέρον«. Ἴδου τοίνυν 10 P476
 πατήρ, ἰδου υἱός, ἰδου πνεῦμα ἅγιον, καὶ οὐδαμοῦ περὶ Μελχισεδέκ λέγει ὅτι ἐν τοῖς χαρίσμασιν † δωρεῖται οὔτε ἐν τοῖς ὑψώμασι. καὶ
 10 μάτην παρὰ τούτοις ἄδεται τὰ ψευδῆ καὶ ἐπινενοημένα τῶν προσκομμάτων, οὐκ ἀπὸ τῆς ἀληθείας αὐτοῖς συμβαίνοντα, ἀλλὰ ἐξ αὐτοῦ τοῦ συρίγματος τοῦ δράκοντος, ὡς ἐκάστην αἵρεσιν ἠδυνήθη ἀπατήσαι τε καὶ πλανῆσαι.

Ἦλθε δὲ πάλιν εἰς ἡμᾶς ὡς τινες περιττότερον τῶν προειρημέ- 11
 15 νων πάντων πλανηθέντες καὶ περισσοτέρῃ ἀλαζονείᾳ ἐννοίας ἀρθέντες ἐτόλμησαν εἰς ἀπορίαν διανοημάτων τραπῆναι καὶ εἰς βλάβημον ἐννοίαν ἐλθεῖν καὶ εἰπεῖν τὸν αὐτὸν Μελχισεδέκ εἶναι τὸν πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. καὶ ὡς τῆς τῶν ἀνθρώπων 12
 ἀφυλάκτου ἐννοίας καὶ ἀπατωμένης καρδίας καὶ μὴ ἐχούσης στάσιν
 20 ἀληθείας. ἀπὸ τοῦ γὰρ τὸν ἀπόστολον λέγειν ἀπάτορα καὶ ἀμήτορα τὸν Μελχισεδέκ καὶ ἀγενεαλόγητον, διὰ τὸ ὑπέρογκον τῆς φράσεως πλανηθέντες τῇ ἐννοίᾳ οἱ τοιοῦτοι καὶ * διανοηθέντες τὰ * εἰς τὸν πατέρα τῶν ὄλων ἀναλογοῦντα ἐν ἑαυτοῖς | ἀνετύπωσαν βλασφημίας D527
 πλάνην. ἀπὸ τοῦ γὰρ τὸν πατέρα τῶν ὄλων, θεὸν τὸν παντο- 13
 25 κράτορα, μήτε πατέρα ἔχειν μήτε μητέρα μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος (τοῦτο γὰρ <παρὰ> πᾶσιν ὁμολόγηται) ἀπεικάσαντες τούτῳ τὸν Μελχισεδέκ διὰ τὸ περὶ αὐτοῦ οὕτω τὸν ἀπόστολον εἰρηκέναι εἰς ἀφροσύνης βλασφημίαν πεπτώκασι, μὴ νοήσαντες τὰ ἄλλα τὰ περὶ αὐτοῦ εἰρημένα. περὶ γὰρ τοῦ Μελχισεδέκ εἴρηται ὅτι »ἦν ἱερεὺς 14
 30 τοῦ ὑψίστου«. εἰ οὖν ὑψιστός ἐστὶν οὗτος καὶ πατήρ, ἄρα ἑτέρου

4 Matth. 28, 19 — 6 I Kor. 12, 11 — 29 Gen. 14, 18

M U (bis πλανῆσαι Z. 13; S. 336, 14—337, 9 in U ausgelassen) 14 vgl. Cramer
 Cat. in ep. ad Hebr. 556, 3

1 ἐφθέγγετο + οὖν U | ἐν] σὺν M 8 περὶ < U 9 λέγει < U |
 ὅτι] οὔτε U | χαρίσμασιν + εἶπεν ὅτι U | † δωρεῖται] etwa ἐμπολιτεύεται *
 10 τὰ < M 11 αὐτοῖς συμβαίνοντα < U | ἀλλ' U 12 αἵρεσιν < U
 21 ὑπέρογκον M 22 * etwa <ἀνοήτως> * | * <εἰς τὸν Μελχισεδέκ εἰρημένα
 ὡς> * 26 <παρὰ> *

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

Κατὰ Βαρδησιανιστῶν λς, τῆς δὲ ἀκολουθίας νς.

1. Τούτοις καθεξῆς συνέπεται Βαρδησιάνης τις οὕτω καλούμε- 1, 1
 νος. ὁ δὲ Βαρδησιάνης οὗτος, ἐξ οὐπερ ἢ αἴρεσις τῶν Βαρδησια-
 νιστῶν γεγένηται. ἐκ Μεσοποταμίας μὲν τὸ γένος ἦν, τῶν κατὰ τὴν
 5 Ἐδεσσηνῶν πόλιν κατοικούντων. ὅς τὰ μὲν πρῶτα ἄριστός τις ἀνὴρ 2
 ἐτύγχανε, λόγους δὲ οὐκ ὀλίγους συνεγράφατο, ὀπηνίκα ἐρωσμένην
 εἶχε τὴν διάνοιαν. ἐκ γὰρ τῆς ἀγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας ὄρματο.
 λόγιός τις ὢν ἐν ταῖς δυοῖ γλώσσαις, Ἑλληνικῇ τε διαλέκτῳ | καὶ P477
 τῇ τῶν Σύρων φωνῇ. Αὐτάρῳ δὲ τῷ τῶν Ἐδεσσηνῶν δυνάστη, 3
 10 ἀνδρὶ ὀσιωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ, ἐξοικειούμενος τὰ πρῶτα καὶ συμ-
 πράττων, ἅμα τε καὶ τῆς αὐτοῦ μετασχὼν παιδείας, διήρκεσε μὲν

3 ff vgl. Eusebius praep. ev. VI 9; Migne 21, 462 D Σύρον μὲν τὸ γένος
 Theodoret haer. fab. I 22; Migne 83, 372 B Σύρος, ἐξ Ἐδέσσης ὀρμώμενος ebenso
 Chron. Edess. S. 90 Hallier Barhebraeus hist. dyn. VII 79 Pococke u. Chron. I 47
 Abbeloos-Lamy; dagegen Hippolyt refut. VII 31, 1; S. 216, 17f Wendland ἐπεχείρησε
 . . . πρὸς Βαρδησιάνην τὸν Ἀρμένιον ἐγγράφως ποιήσασθαι λόγους Jul. Africanus
 Κεστοὶ c. 29; p. 300 Thevenot Βαρδησιάνης ὁ Πάρθος Porphyrius de abst. IV 17;
 256, 10 Nauck Βαρδησιάνης ἀνὴρ Βαβυλώνιος Hieronymus adv. Iov. II 14; Migne
 23, 304 A Bardesanes vir Babylonius — 7 f vgl. Eusebius h. e. IV 30, 1;
 S. 392, 16ff Schwartz πρὸς τοὺς κατὰ Μαρκίωνα καὶ τινὰς ἑτέρους διαφόρων
 προΐσταμένους δογμάτων διαλόγους συστησάμενος . . . μετὰ καὶ πλείστον ἑτέρων
 αὐτοῦ συγγραμμάτων — 9 f λόγιός τις ὢν ἐν ταῖς δυοῖ γλώσσαις] anders und wohl
 richtiger Eusebius h. e. IV 30, 1; S. 392, 15ff Schwartz ἐν τε τῇ Σύρων φωνῇ δια-
 λεκτικώτατος . . . διαλόγους συστησάμενος τῇ οἰκείᾳ παρέδωκεν γλώττη τε καὶ
 γραφῇ . . ., οἷς οἱ γνώριμοι . . . ἐπὶ τὴν Ἑλλήνων ἀπὸ τῆς Σύρων μεταβεβλήκασι
 φωνῆς Theodoret haer. fab. I 22; Migne 83, 372 B πολλὰ δὲ καὶ τῇ Σύρων συνέ-
 γραψε γλώττη καὶ ταῦτά τινες μετέφρασαν εἰς τὴν Ἑλλάδα φωνὴν — 10 f gemeint
 ist Abgar IX bar Manu vgl. v. Gutschmid Mém. de l'acad. de St. Pétersbourg
 t. 35. 1887. S. 34ff — zu ὀσιωτάτῳ vgl. Jul. Africanus bei Georg. Syncellus I 676
 Dindorf Ἀφρικανὸς Ἀβγαρόν φησιν ἱερὸν ἄνδρα . . . βασιλεύειν Ἐδέσης κατὰ τού-
 τους τοὺς χρόνους Eusebius-Hieronymus Chronik z. Jahr 218; S. 214, 5 Helm
 Abgarus vir sanctus regnavit Edessae ut vult Africanus

M U

1 Ὑberschrift: κατὰ βαρδησιανιστῶν M κατὰ βαρδησιανιστῶν λς ἢ καὶ νς U
 2 βαρδησιάνης M 3 βαρδησιάνης M 3 f βαρδησιανιστῶν M 5 Ἐδεσσηνῶν M |
 τὰ μὲν πρῶτον ἄριστα M 9 Ἐδεσσηνῶν M 10 καὶ λογιωτάτῳ < U 11 ἅμα
 τε Jül.] τε ἅμα MU | αὐτοῦ] αὐτῆς? *

μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν ἄχρι τῶν χρόνων Ἀντωνίνου Καίσαρος,
 (οὐ τοῦ Εὐσεβοῦς καλουμένου, ἀλλὰ τοῦ Οὐήρου). ὅς πολλὰ <πρὸς> 4
 Ἀβειδὰν τὸν ἀστρονόμον κατὰ εἰμαρμένης λέγων συνελογίσατο, καὶ
 ἄλλα δὲ κατὰ τὴν εὐσεβῆ πίστιν ἐμφέρεται αὐτοῦ συντάγματα.
 5 Ἀπολλωνίῳ δὲ τῷ τοῦ Ἀντωνίνου ἑταίρῳ ἀντῆρε, παραιτούμενος 5

1f Ἀντωνῖνος ὁ Οὐήρος ist nach stehendem Sprachgebrauch des Epiphanius (vgl. Ancoratus c. 60, 4; I 72, 1 de mens. ac pond. 18, 3; S. 171, 74 Lagarde) Mark Aurel. Da jedoch Mark Aurel zu den andern Angaben — Bardesanes hätte den Abgar überlebt und dann noch bis in die Zeit des Antoninus hineingereicht — schlechterdings nicht paßt, so muß eine (vielleicht durch Eusebius IV 30, 1; 392, 14 Schwartz veranlaßte) Verwechslung des Epiph. vorliegen, entweder mit Caracalla, den Epiph. Ἀντωνῖνος υἱὸς Σεύηρου nennt, oder — was nach Z. 5ff weniger wahrscheinlich ist — mit Elagabal (bei Epiph. = Ἀντωνῖνος). Zu letzterem würde freilich die Nachricht des Barhebraeus (chron. I 47 Abbeloos-Lamy) sachlich gut stimmen, daß Bardesanes im Jahr 533 (= 221/2 n. Chr.) gestorben sei, vgl. auch Porphyrius de abstin. IV 17; 256, 11 Nauck und de styge (bei Stobäus ecl. phys. I 3, 56; 37, 25 Meinecke) über das Zusammentreffen des Bardesanes mit der indischen Gesandtschaft an Elagabal — 3 Ἀβειδάν] vgl. den Awida im *Buch der Gesetze der Länder* S. 1ff; Epiph meint daher sicher diese Schrift, wie auch Theodoret haer. fab. I 22; Migne 83, 372 B,C ἐντετύχηκα δὲ κατὰ λόγους αὐτοῦ . . . κατὰ εἰμαρμένης γραφεῖσι. Wenn Eusebius dieselbe Schrift als ὁ πρὸς Ἀντωνῖνον (= Mark Aurel) ἰκανώτατος αὐτοῦ περὶ εἰμαρμένης διάλογος bezeichnet (h. e. IV 30, 2; S. 392, 21f Schwartz), so ist das πρὸς Ἀντωνῖνον entweder ein Versehen für πρὸς Ἀβειδάν (vgl. die Titelform in der praep. ev. VI 9; Migne 21, 464 A Βαρδησιάνης . . . ὃς ἐν τοῖς πρὸς τοὺς ἑταίρους διαλόγοις τάδε πη μνημονεύεται φάναι) oder hat Eusebius die Schrift über den Schicksalsglauben mit dem an Elagabal gerichteten Brief zusammengeworfen, vgl. über diesen Moses Choren. hist. Arm. II 63; S. 185 Whiston *etiam ad Antoninum epistolam scribere ausus est* (daß hier Elagabal unter Antoninus zu verstehen ist, beweist das Vorhergehende *sub Antonino ultimo floruit*) — 5 bei Ἀντωνίνου ist, wie das ἑταίρῳ (= *comes Caesaris*) zeigt, sicher an einen Kaiser zu denken, vgl. auch S. 340, 4, und dann gewiß an denselben wie Z. 1. Ist dies Caracalla, so könnte man die Auseinandersetzung mit Apollonius in die Zeit der Eroberung Edessas durch Caracalla verlegen und Eusebius h. e. IV 30, 2; S. 392, 21 Schwartz ὅσα τε ἄλλα φασὶν προφάσει τοῦ τότε διωγμοῦ συγγράψαι auf eine damals in Edessa veranstaltete Christenverfolgung beziehen. Sollte es Elagabal sein, so müßte man den Zusammenstoß mit der indischen Gesandtschaft oder mit

M U

1 Ἀντωνίου U 2 βήρου M | <πρὸς> Corn. Pet. 3 συνελογίσατο (συνελογήσατο M U)] lies wohl ἀπελογήσατο oder σινεγράψατο * 4 συγγράμματα U 5 ἀντῆρει U | παραιτούμενος *] παραινούμενος M U

ἀρνήσασθαι τὸ Χριστιανὸν ἑαυτὸν λέγειν. | ὁ δὲ σχεδὸν ἐν τάξει ὁμο- D529
 λογίως κατέστη λόγους τε συνετοῦς ἀπεκρίνατο ὑπὲρ εὐσεβείας
 ἀνδρείως ἀπολογούμενος, θάνατον μὴ δεδιέναι φήσας, ὃν ἀνάγκη <ἔφη>
 ἔσεσθαι, κἂν τε τῷ βασιλεῖ μὴ ἀντεῖποι. καὶ οὕτως ὁ ἀνὴρ τὰ πάντα 6
 5 μεγάλως ἦν κεκοσμημένος, ἕως ὅτε τῷ ἀστοχίματι τῆς ἑαυτοῦ αἰρέ-
 σεως περιέπεσε, δίκην νηὸς γεγονῶς καλλίστης φόρτον τε ἀσυνεί-
 καστον ἐμβαλλομένης καὶ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ λιμένος λακισθείσης
 ἀπολεσάσης τε τὴν ἅπασαν πραγματείαν καὶ ἑτέροις τοῖς ἐπιβάταις
 θάνατον ἐμποησάσης. | Ö146

10 2. Προσφθίρεται γὰρ οὗτος Οὐαλεντινοῖς καὶ ἐκ τῆς αὐτῶν 2, 1
 μογθηρίας ἀνιμάται τὸ δηλητήριο τοῦτο καὶ ζιζανιῶδες, πολλάς τε
 καὶ αὐτὸς ἀρχὰς καὶ προβολὰς εἰσηγησάμενος καὶ τὴν τῶν νεκρῶν
 ἀνάστασιν ἀρνησάμενος ἐδογματίσεν ταύτην τὴν αἴρεσιν. χρῆται 2
 δὲ νόμῳ καὶ προφήταις, παλαιῶ τε καὶ νέῃ διαθήκῃ, καὶ ἀπο-

dem Brief an Elagabal in Verbindung bringen. — Die Gleichsetzung des Apollonius mit dem Stoiker unter Antoninus Pius (Eusebius-Hieronymus z. J. 149; S. 203, 6 Helm) verbietet sich von selbst

10ff die umgekehrte Behauptung, daß er zunächst Valentinianer war, bei Eusebius h. e. IV 30, 3; S. 392, 23ff Schwartz ἦν δ' οὗτος πρότερον τῆς κατὰ Οὐαλεντίνου σχολῆς, καταγνοῦς δὲ ταύτης πλείστα τε τῆς κατὰ τοῦτον μυθοποιίας ἀπελέγξας, ἔδοκει μὲν πως αὐτὸς ἑαυτῷ ἐπὶ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην μετατεθεῖσθαι, οὐ μὴν καὶ παντελῶς γε ἀπερρίψατο τὸν τῆς παλαιᾶς αἰρέσεως ῥύπον, vgl. Hippolyt refut. VI 35, 7; S. 165, 13 Wendland οἱ δ' αὖ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς (sc. der Schule Valentins) . . . ὧν ἐστὶν Ἀξιόνικος καὶ Ἀρδησιάνης (lies wie S. 216, 17 <Βαρδουσιάνης>) — 11 vgl. die von Bardesanes festgehaltene Anschauung über den Einfluß der Sieben Buch der Gesetze der Länder S. 11ff u. S. 15f Cureton, dazu Adamantius de recta in deum fide III 3; S. 118, 12ff van de Sande Bakhuyzen Diodorus Tars. de fato c. 51 (bei Photius cod. 223 p. 208. 223) Ephrem Syrus sermo 3 u. 53 polem.; opera Syriaca II 443ff u. 554ff Assemani — 12f vgl. Adamantius de recta in deum fide V 16; S. 204, 3ff van de Sande Bakhuyzen Ephrem carm. Nisib. 51 p. 102 u. 186 Bickell — 14 vgl. Ephrem sermo polem. 55; opera Syriaca II 555 Assemani Diodorus Tars. de fato bei Photius cod. 223 p. 208 u. 221 δέχεσθαι μὲν προσποιουμένους τοὺς προφήτας

M U

2 ὑπὲρ + οὐ M 3 ὄν] τὸν M | <ἔφη> * 5 ἀστοχίματι] τῷ αὐτῷ
 σχίσματι M 6 νεῶς, dazu a. R. νηὸς M | τε *] δὲ M U 7 vor λα-
 κισθείσης + καὶ U 8 ἀπολομένης M | ἅπασαν U 11 τοῦτων U 11f τε καὶ
 + ἄλλας U 12 προσβολὰς U | εἰσηγησάμενος *] διηγῆσατο M U 14 νέῃ]
 καινῇ U

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ἐν τοῖς μνημείοις;», αὐτὸς δὲ ὁ κύριος λέγων ὅτι »καὶ ἐγερθήσονται
 μὲν οὗτοι εἰς ζωὴν αἰώνιον καὶ οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον»; ἢ οὐ 11
 μέμνησαι τοῦ Ἄβελ μετὰ θάνατον τῆς πρὸς θεὸν ὁμιλίας, ὡς οὐ
 τὴν ψυχὴν λέγει ἐντυγχάνειν καὶ βοᾶν πρὸς τὸν θεόν, ἀλλὰ τὸ
 5 αἷμα; αἷμα δὲ οὐ ψυχὴ ὑπάρχει. ἀλλ' ἐν τῷ αἵματι ἡ ψυχὴ ἐστίν.
 σῶμα γὰρ ἐστὶ τὸ αἷμα ὄρατόν, ἡ δὲ ψυχὴ ἀόρατός τις ὑπάρχουσα 12
 ἐν τῷ αἵματι ἔχει τὸν χῶρον. καὶ ἐκ πανταχόθεν ἐλήλεγχται σου,
 ὦ Βαρθησιάνη. ἡ κακοπιστία. ἀνατρεπομένη ἐξ αὐτῆς τῆς ἀληθείας.

3. Περὶ δὲ πολλῶν ἀρχῶν ἐπειδήπερ πολλάκις κατὰ τῶν οὕτως 3, 1
 10 λε|γόντων πολλὰ εἶπον, ἐνταῦθα οὐ πολλὴν ποιῶμαι τὴν περὶ τοῦ- Ö148
 του διαλογὴν, ἀλλ' ὡς ἐν (παρεκβάσει) ὑπομνήσομαι τοῦ ἁγίου ἀπο-
 στόλου φάσκοντος ὅτι »ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ
 ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα καὶ
 ἡμεῖς δι' αὐτοῦ». πῶς οὖν πολυθεία ἐστὶ καὶ πολλά | ἀρχαί, εἰ 2 D531
 15 »εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστός. δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ»;
 ἄρα οὖν εἷς ἐστὶν ὁ ποιητὴς καὶ οὐ πολλοὶ θεοὶ οὔτε πολλοὶ αἰῶνες.
 ἔφη γὰρ ὅτι »εἶπερ εἰσὶ πολλοὶ θεοὶ λεγόμενοι». τὸ δὲ »λεγόμενοι» 3
 ὡς (περὶ) οὐχ ὑπαρχόντων ἀπεφήνατο· διὰ δὲ τοὺς τῶν Ἑλλήνων
 λεγομένους, οὓς ἐθεοποίησαν, ἡλιόν τε καὶ σελήνην, | ἄστρα τε καὶ P479
 20 τὰ τούτοις ὅμοια, ἀποφηνάμενος ἀπέκλεισε πάντων τῶν πεπλανη-
 μένων τὴν διάνοιαν.

Τῆς δὲ ὑγιοῦς πίστεως πανταχόθεν σωζομένης, ἐδραιώμα(τος) οὔσης 4
 καὶ σωτηρίας τῶν πιστῶν, ῥηδίως ἢ πασῶν τῶν αἰρέσεων ἐπινειροη-
 μένη κενολεξία προσανειτράπη. ὡς καὶ οὗτος ἀνατραπείς καὶ ἐλεεινὸν
 25 ἑαυτὸν καταστήσας καὶ ἑαυτὸν ἀποξενώσας τῆς ζωῆς. φησὶ γὰρ ὁ 5
 προφήτης πρὸς τὴν ἁγίαν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν ὅτι »θήσομαι ἄνθρακα
 τὸν λίθον σου καὶ τοὺς θεμελίους σου σάπφειρον καὶ τὰ τείχη σου
 λίθους ἐκλεκτοὺς καὶ τὰς ἐπάλξεις σου ἰασπιν». εἶτα ὑστερόν φησι
 »πᾶσα φωνὴ ἢ ἐπαναστήσεται ἐπὶ σέ, πάντας αὐτοὺς ἠττήσεις, ἐπὶ

1 Matth. 25, 46 — 2 ff vgl. Panarion haer. 19, 3, 1; I 199, 15ff — 3 Gen. 4, 10
 — 5 vgl. Lev. 17, 14 — 9 ff vgl. haer. 25, 6, 2ff; I 273, 15ff — 12 I Kor. 8, 6 —
 26 Jes. 54, 11f — 28 Jes. 54, 17

M U

1 καὶ < U   2 μὲν < U | αἰώνιον² < U   5 ἀλλὰ M   7 ἐκ < U
 10 εἶπον Pet.] εἰπόντες MU   11 ἀλλὰ M | ἐν (παρεκβάσει) ὑπομνήσομαι *]
 ἐν ὑπομνήσει MU   13 δι' οὗ] δι' ὄν καὶ δι' οὗ M   15 δι' ὄν τὰ πάντα καὶ δι'
 οὗ τὰ πάντα U   16 οὗ] οὔτε U   17 θεοὶ < M | τὸν δὲ λεγόμενον M
 18 (περὶ) * | ὑπάρχοντα M   19 τε¹ < U   24 κενολογία U | πρὸς ἀνατρο-
 πὴν M | ἀνατραπείς + (ἐνδρίσκειται)? *

δὲ οὐ κατενοδοθήσεται». οὐδὲν γὰρ κατισχύσει πρὸς τὴν τῆς 6
ἀληθείας πίστιν. ἐπειδήπερ »ἐπὶ τὴν πέτραν ὠκοδόμηται, καὶ πύλαι
Ἰδαίου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς«, ὡς ἐπηγγείλατο αὐτῇ ὁ ἅγιος θεὸς
Λόγος, ὁ βασιλεὺς αὐτῆς καὶ νυμφίος καὶ κύριος αὐτῆς καὶ δεσπότης,
5 ὃ δόξα, τιμὴ καὶ κράτος πατρὶ ἐν υἱῶ σὺν ἁγίῳ πνεύματι εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

Ταύτης δὲ καὶ αὐτῆς καταπατηθείσης τῆς αἰρέσεως, * ὡς ἀπὸ 7
τομῆς ὄψεως οὕσα κεφαλὴ καὶ ἔτι σκαρίζουσα, τῷ ξύλῳ τῆς ζωῆς
παισθεῖσα, αὐτοὶ <δὲ> θεῶ εὐχαριστοῦντες ἐπὶ τὰς ἄλλας πάλιν δια-
10 σκοποῦντες ἴωμεν, ἀγαπητοί.

D 532

Κατὰ Νοητιανῶν λζ, τῆς δὲ ἀκολουθίας νζ.

Ἐτερος δὲ πάλιν μετὰ τοῦτον Νόητος ὀνόματι ἀνέστη, οὐ πρὸ 1, 1
ἑτῶν πλειόνων, ἀλλ' ὡς ἀπὸ χρόνου ἑτῶν τούτων ἑκατὸν τριάκοντα
πλείω ἐλάσσω, Ἀσιανὸς τῆς Ἐφέσου πόλεως ὑπάρχων. ὅς ἄλλο- 2
15 τρίῳ πνεύματι φερόμενος ἠθέλησεν ἀφ' ἑαυτοῦ ἅ μήτε προφητῆται
<ἐκήρουξαν> μήτε ἀπόστολοι μήτε ἐξ ὑπαρχῆς κατέσχευεν ἢ ἐκκλησία
μήτε ἐνενοήθη λέγειν τε | καὶ διδάσκειν, αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ ἐπάραματι 150

2 Matth. 16, 18 — 11 ff vgl. insbes. Hippolyt c. Noët. S. 43ff Lagarde, da-
neben Hippolyt refut IX 2. 7—10 X 27; S. 239, 24f 240, 16ff 283, 1ff Wendland
(Theodoret haer. fab. III 3) Filastrius haer. 53; S. 28, 4ff Marx — 12 f οὐ πρὸ
ἑτῶν πλειόνων] vgl. Hippolyt c. Noët. 1; S. 43, 11 Lagarde οὐ πρὸ πολλοῦ χρόνου
γενόμενος. Da diese Angabe somit aus Hippolyt stammt, so sind die 130 Jahre
nur eine Schätzung des Epiph., der darin den Abstand zwischen seiner Zeit und
der Hippolyts ermißt — 14 anders Hippolyt c. Noët. 1; S. 43, 11 Lagarde τὸ
μὲν γένος ἦν Συμριναῖος ebenso refut. IX 7, 1; S. 240, 16 Wendland X 27, 1;
S. 283, 1 u. Epiph. selbst oben Anaceph. S. 213, 3 ἀπὸ Σμύρνης — 14 ff vgl.
Hippolyt c. Noët. 1; S. 43, 12ff Lagarde οὗτος φυσιωθεὶς εἰς ἐπηρομένον ἤχθη,
οἰήσει πνεύματος ἀλλοτρίου ἐπαχθεὶς ἔφη τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι τὸν πατέρα
καὶ αὐτὸν τὸν πατέρα γεγεννησθαι καὶ πεπονθέναι καὶ ἀποτεθνηκέναι

M U

1 κατενοδοθήσεται M 3 θεοῦ M 5 καὶ < U | ἐν υἱῶ < M 7 *
<μενέτω> * 9 παισθεῖσα Dind.] πεισθεῖσα M πιασθεῖσα U | <δὲ> * | ἄλλας]
πολλὰς M 10 Unterschrift: τέλος τῆς κατὰ βαρδοησιανιστῶν U 11 Überschrift:
κατὰ νοητιανῶν λζ ἢ καὶ νζ MU 12 δὲ < U 13 ἀλλ' + ἢ M | ἀπὸ] πρὸ U |
ἑτῶν²] τῶν U 14 πλείω + ἢ U 16 <ἐκήρουξαν> * 17 διεννοήθη M | αὐτὸς]
οὗτος U | ἐπάραματι Pet.] ἐφάρματι M ἐπ' ἄρμασι U

μαρίας ἐπαρθεὶς ἐτόλμησε λέγειν, τὸν πατέρα πεπονθέναι· ἔτι δὲ **3**
 μείζονί τι τῷ τύφῳ καὶ παραφροσύνῃ ἐνεχθεὶς ἑαυτὸν ἔλεγε Μωυσέα
 καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἀαρών. ἀλλὰ μεταξὺ τούτων | ἀπὸ τῆς **4** P480
 περὶ αὐτοῦ ἐνηγήσεως οἱ μακάριοι πρεσβύτεροι τῆς ἐκκλησίας μετα-
5 καλεσάμενοι αὐτὸν ἐξήταζον περὶ τούτων ἀπάντων καὶ εἰ ταύτην
 τὴν βλασφημίαν περὶ πατρὸς προηγάγετο. ὁ δὲ τὰ πρῶτα μὲν ἠρνεῖτο **5**
 ἐπὶ τοῦ πρεσβυτερίου ἀγόμενος, διὰ τὸ μηδένα πρὸ αὐτοῦ ἐξεμέσαι
 ταύτην τὴν δεινὴν καὶ ὀλετήριον πικρίαν. ὕστερον δέ, ἀφ' ἧς εἶχε **6**
 λύσσης εἰς τινὰς ἄλλους ἐμβαλὼν ὡς εἰπεῖν καὶ σὺν αὐτῷ ὡσπερ
10 δέκα ἄνδρας ἐπαγόμενος, εἰς τῷφον μείζονα καὶ θράσος ἐπαρθεὶς τολ-
 μηρός <τε> γεγονὼς παρρησία λοιπὸν τὴν αἴρεσιν ἐδογματίζε. πά- **7**
 λιν δ' αὖ οἱ αὐτοὶ πρεσβύτεροι προσκαλεσάμενοι αὐτὸν τε καὶ τοὺς
 προσφθαρέντας αὐτῷ ἀνθρώπους περὶ τῶν αὐτῶν πάλιν ἠρώτων.
 ὁ δὲ ἅμα τοῖς ὑπ' αὐτοῦ πεπλανημένοις ὑποτίψας τὸ μέτωπον **8**
15 λοιπὸν παρρησία ἀντέλεγε, φάσκων ὅτι «τί γὰρ κακὸν πεποίηκα ὅτι
 ἕνα θεὸν δοξάζω; ἕνα θεὸν ἐπίσταμαι καὶ οὐκ ἄλλον πλὴν αὐτοῦ,
 γεννηθέντα πεπονθότα ἀποθανόντα». ὡς οὖν ἐν τούτοις ἔμενεν, **9**
 ἐξέωσαν αὐτὸν τῆς ἐκκλησίας ἅμα τοῖς ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἴδιον δόγμα
 μεμαθητευμένοις. | ἔτελεύτα δὲ αὐτὸς ἑναγχος ἅμα τῷ ἰδίῳ ἀδελφῷ, **D533**
20 οὐκ ἄς Μωϋσῆς ἐν δόξῃ οὐδὲ ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς ὡς Ἀαρών ἐν τιμῇ
 ἐτάφη. ἐρρίφισαν γὰρ ὡς παραβάται καὶ οὐδεὶς αὐτοὺς τῶν θεοσε-

1 ff vgl. Hippolyt c. Noët. 1; S. 43, 19 Lagarde οὗτος ἔλεγεν ἑαυτὸν εἶναι
 Μωυσῆν καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἀαρών Filastrius haer. 53; S. 28, 7f *hic etiam*
dicebat se Mosen esse et fratrem suum Heliam prophetam — **3 ff** vgl. Hippolyt
 c. Noët. 1; S. 43, 20ff Lagarde ταῦτα ἀκοίσαντες οἱ μακάριοι πρεσβύτεροι, προσ-
 καλεσάμενοι ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας ἐξήταζον· ὁ δὲ ἠρνεῖτο, λέγων τὰς ἀρχὰς μὴ
 φρονεῖν — **8 ff** vgl. Hippolyt c. Noët. 1; S. 43, 22ff Lagarde ὕστερον δὲ ἐμφωλεύ-
 σας ἐν τισιν καὶ συσκευάσας ἑαυτῷ συμπλανωμένους, καθαρὸν ὕστερον ἰστᾶν τὸ
 δόγμα ἐβούλετο. ὃν πάλιν προσκαλεσάμενοι οἱ μακάριοι πρεσβύτεροι ἠλεγξαν· ὁ
 δὲ ἀνθίστατο λέγων· τί οὖν κακὸν ποιῶ δοξάζων τὸν Χριστόν; — **17 ff** vgl. Hip-
 polyt c. Noët. 1; S. 43, 30ff Lagarde τότε τοῦτον ἐλέγξαντες ἐξέωσαν τῆς ἐκκλη-
 σίας, ὃς εἰς τοσοῦτο φροσῖωμα ἠνέχθη ὡς διδασκαλεῖον συστήσαι

M U

4 αὐτοῦ*] αὐτὸν M U   **4 f** προσκαλεσάμενοι U   **8** ταυτηνὶ U   **11** <τε>* |
 γέγονε M | ἐδογματίσει M   **12** αὖ < M   **13** ἠρώτων + οἱ αὐτοὶ πρεσβύ-
 τεροι M   **15** ὅτι² < U   **16** θεὸν² < U   **18** εἰς τὸ ἴδιον < U   **19** μαθη-
 τευμένοις M   **19** τελευτᾶ U   **20** ὡς²] ὁ U   **21** ἐτάφη ἐν τιμῇ U | ἐρί-
 φισαν M

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

οὐ λογισθήσεται ἕτερος πρὸς αὐτόν· ἐξεῦρε πᾶσαν ὁδὸν ἐπιστήμης Ὡ 152
 καὶ ἴδωκεν αὐτὴν Ἰακώβ τῷ παιδί αὐτοῦ καὶ Ἰσραὴλ τῷ ἠγαπημένῳ
 ὑπ' αὐτοῦ· μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη καὶ τοῖς ἀνθρώποις συναν-
 εστράφη. ὁρᾷς, φησί, πάλιν πῶς ἡ θεία γραφή ἡμᾶς συνετίζει, 4
 5 τοῦ μὴ ἄλλον καὶ ἄλλον θεὸν ἠγείσθαι, γάσκουσα ὅτι αὐτὸς θεὸς
 ἐστὶ (ὁ) μόνος ὢν καὶ αὐτὶς ὕστερον | ὁφθαίς; πάλιν δὲ ἄλλω 5 D534
 ῥητῷ κέχρηται τοίτῳ, ὡς λέγει »ἐκοπίασεν Αἴγυπτος καὶ ἔμπορία
 Αἰθιοπῶν, καὶ οἱ Σαβαεῖν ἄνδρες ὑψηλοὶ ἐπὶ σὲ διαβήσονται καὶ σοὶ
 δοῦλοι ἴσονται καὶ πορεύσονται ὀπίσω σου δεδεμένοι χειροπίδαις καὶ
 10 ἐν σοὶ προσκυνήσουσι καὶ ἐν σοὶ προσεύξονται, ὅτι ἐν σοὶ θεὸς ἐστὶ
 καὶ οὐκ ἔστι θεὸς πλὴν σου. σὺ γὰρ εἶ θεός, καὶ οὐκ ἠδαιμεν, ὁ
 θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ σωτήρ«. ὁρᾷς, φησί, πῶς αἱ θεῖαι γραφαὶ ἓνα θεὸν 6
 σημαίνουσι καὶ καταγγέλλουσιν αὐτὸν (γενόμενον) ἔμφανῃ; καὶ ὁμο-
 λογουμένως εἷς ἐστὶν, ὁ αὐτὸς αἰεὶ ὢν. καὶ τούτου ἕνεκα οὐ πολλοὺς 7
 15 θεοὺς λέγομεν, ἀλλὰ ἓνα θεὸν, τὸν αὐτὸν ἀπαθῆ, αὐτὸν πατέρα τοῦ
 υἱοῦ, αὐτὸν υἱὸν καὶ πιπονθότα, ἵνα σώσῃ ἡμᾶς ἐν τῷ ἰδίῳ πάθει,
 καὶ οὐ δυνάμεθα ἄλλον λέγειν· δῆθεν ἀπὸ τοῦ ἐπιστάτου αὐτῶν
 μεμαθηκότες ταύτην τὴν ὁμολογίαν καὶ τὴν πονηρὰν ταύτην ὑπό-
 νοϊαν καὶ λυμαντικὴν μαρίαν.
 20 Εἶτα ἄλλα ῥητὰ φέρουσιν εἰς σύστασιν ἑαυτῶν, ὡς ὁ αὐτῶν 8
 διδάσκαλος ἔλεγεν ὅτι »καὶ ὁ ἀπόστολος τούτοις μαρτυρεῖ τοῖς λόγοις

C ff vgl. Hippolyt c. Noët. 2; S. 44, 16ff Lagarde ἐν ἑτέρῳ δέ, φησίν, λέγει
 »ἐκοπίασεν Αἴγυπτος καὶ ἔμπορία Αἰθιοπῶν καὶ οἱ Σαβαεῖμ, ἄνδρες ὑψηλοί, ἐπὶ
 σὲ διαβήσονται καὶ σοὶ ἔσονται δοῦλοι καὶ πορεύσονται ὀπίσω σου δεδεμένοι ἐν
 χειροπέδαις καὶ ἐν σοὶ προσκυνήσουσι, ὅτι ἐν σοὶ ὁ θεὸς ἐστὶν καὶ ἐν σοὶ προσ-
 εῖξονται καὶ οὐκ ἔστιν θεὸς πλὴν σου. σὺ γὰρ ἦς ὁ θεὸς καὶ οὐκ ἠδαιμεν, ὁ
 θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ σωτήρ«. ὁρᾷς, φησίν, πῶς ἓνα θεὸν κηρύσσοισιν αἱ γραφαί;
 τοίτου ἔμφανοῖς δεικνυμένον (τοι)των (τε*) οὕτως μαρτυροῦμεν, ἀνάγκην, φησίν,
 ἔχω ἐνὸς ὁμολογουμένου τοῦτον ὑπὸ πάθος φέρειν. Χριστὸς γὰρ ἦν θεὸς καὶ
 ἔπασχεν δι' ἡμᾶς, αὐτὸς ὢν πατήρ, ἵνα καὶ σώσῃ ἡμᾶς δυνήθῃ. ἄλλο δέ, φησίν,
 οὐ δυνάμεθα λέγειν — 7—12 Jes. 45, 14f — 21 ff vgl. Hippolyt c. Noët. 2f; S. 44, 27ff
 Lagarde καὶ γὰρ ὁ ἀπόστολος ἓνα θεὸν ὁμολογεῖ λίγων »ὢν οἱ πατέρες, ἐξ ὧν ὁ
 Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας«. καὶ
 ταῦτα βοῦλονται οὕτω διηγείσθαι καὶ αὐτοῖς μονοκώλως χρώμενοι, ὃν τρόπον
 εἶπεν Θεόδοτος ἄνθρωπον συνιστᾶν ψιλὸν βουλόμενος. ἀλλ' οὔτε ἐκεῖνοί τι νενοή-

M U

6 (ὁ μόνος ὢν *, vgl. Hippolyt] μόνος ἐλθῶν M U   11 ὁ < M   12 φασι U
 13 γενόμενον *   15 ἀλλ' U | αὐτὸν¹ < M

φάσκων· ὧν οἱ πατέρες, ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν». βούλονται δὲ 9 διηγεῖσθαι μονοκόλως, τοῦτον τὸν τρόπον ὡς Θεόδοτος· ἐκεῖνος μὲν φύσει ἀκροτάτως ἄνθρωπον ψιλὸν διηγησάμενος, οὗτος δὲ πάλιν 5 ἄλλην ἀκρότητα μονοτύπως, τὸν αὐτὸν πατέρα θεὸν καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα ἐν σαρκὶ πεπονθότα καὶ γεννηθέντα ἠγησάμενος. οὔτε 10 οὖν ἐκεῖνοι οἱ ἀπὸ Θεοδότου τι ἐν ἀληθείᾳ ἔφασαν οὔτε οὗτος ὁ Νόητος καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ, ἀνόητος δὲ μᾶλλον τῇ δυνάμει, | καθάπερ P482 αἱ θείαι γραφαὶ ἀμφοτέρους καὶ πάντας τοὺς πεπλανημένους διε- 10 λέγχουσι.

3. Παντὶ δὲ τῷ τὸν νοῦν εἰς θεὸν * κεκτημένῳ καὶ ἐν θείᾳ 3, 1 γραφῇ καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ κατηνυγασμένῳ εὐθύελεγκτος ὁ αὐτῶν λόγος καὶ πάσης ἀνοίας ἔμπλεως | φανεῖται. τόλμης γὰρ τὸ ἔργον 2 D535 καὶ τυφλώσεως * ἢ διάνοια φάσκουσα τὸν αὐτὸν πατέρα ὄντα καὶ 15 τὸν αὐτὸν υἱὸν καὶ τὸν αὐτὸν πεπονθότα· ὡς καὶ ἀπ' ὀρθοῦ λο- γισμοῦ καὶ εὐλόγου κριθῆσονται οἱ τὰ τοιαῦτα φάσκοντες. πῶς 3 γὰρ εἶη πατήρ ὁ αὐτὸς καὶ υἱὸς ὑπάρχων; εἰ γὰρ υἱὸς ὑπάρχει, πάν- τως που τινὸς υἱὸς εἶη, ἀφ' οὗπερ γεγέννηται. εἰ δὲ πατήρ ἐστιν, 4 ἑαυτὸν γεννᾶν ἀδύνατον. πάλιν δὲ τὸ | καλούμενον υἱὸς ἑαυτὸν οὐκ Ö154 20 ἐγέννησεν, ἀλλὰ ἐκ πατρὸς γεγέννηται. καὶ ὧ τῆς τῶν ἀνθρώπων πολλῆς φρενοβλαβείας καὶ ἀκατορθώτου λογισμοῦ. ἔστι γὰρ, ἔστιν 5 τὸ εὐλογον οὐχ ὡς οὗτοι δοξάζουσιν, ἀλλ' ὡς ἡ ἀλήθεια διὰ τῆς θείας γραφῆς ἡμῖν ὑποδείκνυσιν. εὐθύς γὰρ φάσκει ὁ κύριος λέγων »ἰδοὺ, συνήσει ὁ παῖς μου ὁ ἀγαπητός, ὃν ἠρέτισα, ὃν ἠγάπησεν ἡ

κασιν ἀληθὲς οὗθ' οἵτοι, καθὼς αὐταὶ αἱ γραφαὶ ἐλέγχουσιν αὐτῶν τὴν ἀμαθίαν, μαρτυροῦσαι τῇ ἀληθείᾳ

1 Röm. 9, 5 — 13 ff vgl. Hippolyt c. Noët. 3; S. 45, 4ff Lagarde ὁρᾶτε, ἀδελφοί, πῶς προπετὲς καὶ τολμηρὸν δόγμα παρεσίηνεγκαν, ἀναισχύντως λέγοντες· αὐτὸς ἐστὶ Χριστὸς ὁ πατήρ, αὐτὸς υἱὸς, αὐτὸς ἐγεννήθη, αὐτὸς ἔπαθεν, αὐτὸς ἑαυτὸν ἠγειρεν. ἀλλ' οὐχ οὕτως ἔχει· αἱ μὲν γραφαὶ ὀρθῶς λέγουσιν — 24 Jes. 42, 1 Matth. 12, 18

M U

1 φάσκων < U | ὧν¹] ὡς M 2 δὲ + <τοῦτο>? *, vgl. Hipp. 3 τοῦτον τὸν] τὸν αὐτὸν? * 5 μονοτύπως + <εἰσηγησάμενος>? * | θεὸν < U 11 * <ἐρωμένον> * 13 ἔμπλεως, ο von erster Hand U | φαίνεται U 14 * <μεστὴ> * 15 τὸν¹ < M | ἀπὸ U 16 καὶ εὐλόγου < U 18 που *] τοῦ MU | ἀφ' οὗ U 18—20 εἰ δὲ πατήρ—ἐκ πατρὸς γεγέννηται < M 19 δὲ *] γὰρ U 21 ἀκατορθώτου M | ἔστιν < U 24 παῖς] υἱὸς U

ψυχῇ μου· θῆσομαι τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτῶ·. καὶ ὁρᾶς πῶς φωνὴ 6
 μὲν πατρὸς δείκνυσι φύσει υἱόν, ἐφ' ᾧ καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τίθη-
 σιν. εἶτα δὲ αὐτὸς ὁ μονογενῆς φησι ἠδόξασόν με, πάτερ, ἐν τῇ 7
 δόξῃ ἣ εἶχον παρὰ σοὶ πρὸ τοῦ τὸν κόσμον γενέσθαι·. ὁ δὲ λέγων
 5 ἠπάτερ, δόξασόν με οὐχ ἑαυτὸν πατέρα καλεῖ, πατέρα δὲ τὸν αὐτοῦ
 γινώσκει. πάλιν δὲ ἐν ἄλλῳ τόπῳ ἠῆλθε φωνὴ ἀπ' οὐρανοῦ, οὗτός 8
 ἐστὶν ὁ υἱός μου, αὐτοῦ ἀκούσατε·. καὶ οὐκ εἶπεν ἠεγὼ εἶμι ὁ υἱός
 μου, ἐμοῦ ἀκούσατε, οὐδὲ πάλιν ἠγέγονα υἱός, ἀλλὰ ἠοὔτος ὁ υἱός
 μου, αὐτοῦ ἀκούσατε·. καὶ τῶ εἶπειν ἠεγὼ καὶ ὁ πατήρ μου ἐν 9
 10 ἔσμεν·. οὐκ εἶπεν ἠεγὼ καὶ ὁ πατήρ μου εἶς εἶμι, ἀλλὰ ἠεγὼ καὶ ὁ
 πατήρ μου ἐν ἔσμεν·. τὸ δὲ ἠεγὼ καὶ ὁ πατήρ, ὄντος τοῦ ἁρθρου
 τοῦ ἠός καὶ τοῦ ἠκαί· ἀγὰ μέσον, σημαίνει πατέρα φύσει πατέρα καὶ
 υἱόν φύσει υἱόν.

4. Καὶ πάλιν περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἠἐὰν ἀπέλθω, ἐκεῖνος 4, 1
 15 ἔρχεται, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας·. πολὺ δὲ σαφέστατόν ἐστι τοῦτο
 τό ἠεγὼ ὑπάγω καὶ | ἐκεῖνος ἔρχεται·. οὐκ εἶπεν ἠεγὼ ὑπάγω καὶ D536
 ἐγὼ ἔρχομαι, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ ἠεγὼ· καὶ ἠἐκεῖνος· ἐσήμανεν ἐνυπόστα-
 τον τὸν υἱόν, ἐνυπόστατον τὸ ἁγιον πνεῦμα. καὶ πάλιν ἠτὸ πνεῦμα 2
 τῆς ἀληθείας | τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον καὶ ἐκ τοῦ ἐμοῦ P483
 20 λαμβάνον·. ἵνα δείξῃ ἐνυπόστατον τὸν πατέρα, ἐνυπόστατον τὸν
 υἱόν καὶ ἐνυπόστατον τὸ ἁγιον πνεῦμα. καὶ πάλιν δὲ ἐπὶ τοῦ 3
 Ἰορδάνου ἠνωθεν ὁ πατήρ ἐλάλει, υἱός δὲ ἐν Ἰορδάνῃ κατήρχετο, τὸ
 δὲ πνεῦμα μεσαίτατον ἐν εἶδει περιστερᾶς ἐφαίνετο καὶ ἠῆλθεν ἐπ'
 αὐτόν, καίτοι γε τοῦ πνεύματος μὴ φορέσαντος σάρκα μήτε ἐνδυσα-
 25 μένου σῶμα. διὰ δὲ τὸ μὴ τομίζεσθαι συναλοιφήν εἶναι πρὸς τὸν 4

3 Joh. 17, 5 — 6 Matth. 17, 5 — 9 ff vgl. Hippolyt c. Noët. 7; S. 48, 27 ff
 Lagarde ἐὰν δὲ λέγῃ· αὐτὸς εἶπεν ἠεγὼ καὶ ὁ πατήρ ἐν ἔσμεν·, ἐφιστανέτω τὸν
 τοῦν καὶ μαρτανέτω ὅτι οὐκ εἶπεν ὅτι ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ ἐν εἶμι, ἀλλὰ ἐν ἔσμεν·
 τὸ γὰρ ἠἐσμέν· οὐκ ἐφ' ἐνός λέγεται — 10 Joh. 10, 30 — 14 Joh. 16, 7. 13 —
 16 ff vgl. Ancoratus c. S1, 9; I 102, 16 ff — 18 Joh. 15, 26; 16, 13. 14 — 21 ff vgl.
 Ancoratus c. S1, 7; I 102, 6 ff c. 117, 3; I 145, 8 ff — 22 vgl. Matth. 3, 13 ff

M U

1f μὲν φωνὴ U 2 δείκνυσι *] δεικνύουσα MU 3f ἐν τῇ δόξῃ ἠ] ἐν ἠ
 δόξῃ U 6 τόπω + (φησίν)? * | νορ οὔτος + ἔτι U 7 ἀκούετε U 9 τῶ *]
 τὸ MU | λου² < M 12 τοῦ¹] αὐτοῦ M | ἠός καὶ τοῦ < M 15 πολὺ]
 ποῦ M 18 τὸν < M 19 καὶ < U 20 λαμβάνον *] λήψεται MU | τὸν
 πατέρα ἐνυπόστατον M | νορ ἐνυπόστατον² + καὶ M 21 καὶ² < U 24 γε
 < M | μήτε *] μὴ MU 25 συναλοιφήν *] συναληφήν M συναλιφήν U

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

5. Πρωτον μὲν οὖν ἐπειδὴ παρήγαγε τὸ κεφάλαιον ὅτι »εἷς θεός, 5, 1
 ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν. καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστός,
 δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ«, οὐχ ὁρῶς ὅτι λέγων »εἷς
 θεός, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν«, πῶς τὴν μίαν ἀρχὴν
 5 σημαίνει. ἵνα μὴ εἰς πολλὰς ἀρχὰς τρέψῃ τὴν διάνοιαν καὶ εἰς πολυ-
 θεϊαν ἀγάγῃ πάλιν τὸν πλανηθέντα νοῦν τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῇ
 κειροφωνίᾳ τῆς πολυθείας; ὁρῶς γὰρ πῶς ἐνὶ ὀνόματι κέχρηται καὶ 2
 μιᾷ ὀνομασίᾳ, οὐκ ἀρνούμενος τὸν μονογενῆ θεόν. οἶδε γὰρ αὐτόν
 κύριον καὶ οἶδεν αὐτὸν θεόν· διὸ ἀσφαλιζόμενος λέγει »καὶ εἷς κύριος
 10 Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα«. καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ κυρίου τοῦτο 3
 λέγων οὐ τὸν αὐτὸν ἐσήμανεν εἶναι πατέρα καὶ τὸν αὐτὸν υἱόν, ἀλλὰ
 ἔδειξε τὸν μὲν πατέρα πατέρα ὄντα, τὸν δὲ υἱὸν υἱὸν ἀληθῶς, ἐπειδὴ 4
 τῷ εἰπεῖν »εἷς θεός« ἐπὶ τῷ πατρὶ οὐχ ὡς ἀρνούμενος ἐπὶ τῷ υἱῷ
 τὸ εἶναι θεός (ἔλεγεν) (εἰ γὰρ μὴ θεός, οὔτε κύριος· ἐπειδὴ δὲ κύ-
 15 ριος, καὶ θεός), ἀλλὰ εἰς μίαν ὀνομασίαν ἄγειν ἀναγκαζόμενος ὑπὸ
 τοῦ ἁγίου πνεύματος ὁ ἅγιος ἀπόστολος | ἔφραζεν ἡμῖν τὴν πίστιν, D538
 ἐξαργῶς ἓνα κύριον σημαίνων, ἄρα γε καὶ θεόν.

Ἀλλὰ μηδεὶς νομιζέτω, ἐπειδὴ λέγει ἓνα | καὶ ἓνα, μὴ ἄρα παρέ- 5 Ö158
 λιπε τὸν ἀριθμὸν τῆς τριάδος, ἐπειδὴ οὐκ ὠνόμασε τὸ ἅγιον πνεῦμα.
 20 ὀνομάσας γὰρ πατέρα καὶ υἱὸν θεόν καὶ κύριον, ἐν πνεύματι ἁγίῳ
 ὠνόμασεν. οὐ γὰρ ἐπειδὴ εἶπεν »εἷς θεός«, περὶ πατρός, »ἐξ οὗ 6
 τὰ πάντα«, ἠρνήσατο αὐτόν [τὸ] εἶναι κύριον· οὐδὲ πάλιν ἐπειδὴ εἶπε
 »καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστός«, ἠρνήσατο εἶναι αὐτόν θεόν, ἀλλὰ 7
 καθάπερ ἐπὶ τῷ πατρὶ ἠρκέσθη ἐπὶ τῇ μιᾷ ὀνομασίᾳ, λέγων »εἷς
 25 θεός«, σὺν δὲ τῷ θεῷ δῆλον ὅτι ἔστι καὶ κύριος, οὕτω καὶ ἐπὶ
 τῷ υἱῷ ἠρκέσθη τῷ »εἷς κύριος«. σὺν δὲ τῷ »[εἷς] κύριος« σὺν-
 εστι καὶ τὸ θεός. λέγων οὖν περὶ πατρός καὶ υἱοῦ, οὐ κοῦφος ἦν S
 ἀπὸ πνεύματος ἁγίου, ἀλλὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ὡς ἔφην, ἐφθέγγετο. P485
 εἶωθε δὲ ἀεὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα οὐ σύστασιν ἑαυτοῦ ποιούμενον *, ἵνα
 30 μὴ ἡμῖν ὑπογραμμὸν δώσῃ τοῦ περὶ ἑαυτῶν * καὶ ἡμᾶς τὴν σύστασιν

1 I Kor. 8, 6 — 21 I Kor. 8, 6

M U

2f Ἰησοῦς Χριστός καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ U
 3 λέγων *] λέγει M < U 4 πῶς] lies wohl πρωτον * 10 τοῦ κυρίου *] τοῦ
 καὶ M τοῦ κύριος U | τοῦτο < M 11 πατέρα εἶναι U 12 ἐπεὶ δὲ M 13 τῷ¹)
 τὸ U | ἀρνούμενοι M 14 θεόν¹ M | (ἔλεγεν) * 15 ἀνάγειν U 21 ὀνό-
 μασεν M 22 [τὸ] * | κύριον] Χριστόν M 23 εἶναι αὐτόν] αὐτόν τὸ εἶναι U
 24 μιᾷ] μόνη U 25 θεός²] θεῷ M | θεός² + (εἶναι)? * 26 τῷ² Pet.] τὸ M U
 τῷ³) τὸ M | [εἷς] * 29 * etwa (φθέγγεσθαι) * 30 * (λέγοντα;) *

〈ἐαυτῶν〉 ποιήσασθαι. ἄρα οὖν »εἷς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, 9
καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα [ἢ δι' ὃν τὰ πάντα]«,
καὶ ἐν τῷ ἁγίῳ πνεῦμα, οὐκ ἀλλότριον θεοῦ, ἐνυπόστατον δὲ ὄν,
διότι πνεῦμα θεοῦ καὶ πνεῦμα ἀληθείας καὶ πνεῦμα πατρὸς καὶ πνεῦμα
5 Χριστοῦ.

6. Εἰ δὲ χρεία εἶπειν καὶ περὶ τοῦ »ἐκοπίασεν Αἴγυπτος καὶ 6, 1
ἐμπορία Αἰθιοπῶν, καὶ οἱ Σαβαεῖν ἄνδρες ὑψηλοὶ ἐπὶ σὲ διαβήσονται
[καὶ τό »σὺ εἶ θεός. καὶ οὐκ ἤδειμεν«] καὶ σοὶ δοῦλοι ἔσονται, καὶ
πορεύσονται ὀπίσω σου δεδεμένοι χειροπέδαις καὶ ἐν σοὶ προσκυνή-
10 σουσι καὶ ἐν σοὶ προσεύξονται, ὅτι ἐν σοὶ θεός ἐστι καὶ οὐκ ἔστι
θεὸς πλὴν σου· σὺ γὰρ εἶ θεός. καὶ οὐκ ἤδειμεν, ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ
σωτήρ«. λέξει δέ. »οὐχ ὄρῳς, φησὶν, ὅτι εἷς θεός ἐστιν. ἐκ τῶν τοσοῦ- 2
των ῥητῶν, ὧν ὑπεδείξαμεν«, οὐ νοῶν | τὰ εἰρημένα, ἀλλὰ πανούργως D539
περικόπτων τὰς γραφάς, λοξὰ μὲν διηγούμενος, ἀνθυπερβάτως δὲ
15 εἰσάγων τοῖς λόγους, οὐκ ἀκολούθως καὶ περὶ πόδα φθέγγεται οὔτε
καθ' εἰρμόν διηγεῖται ὁ Νόητος ἢ οἱ ἐξ αὐτοῦ Νοητιανοί [νοοῦσιν].
ὡς περὶ γὰρ κακῶ κινὴ ὄνομα Λέων 〈ἐπιτιθέασιν〉 καὶ τοὺς μηδὲ ὄλως 3
ὄρῳντας καλοῦσι πολὺ βλέποντας καὶ τὰς χολὰς γλυκείας φασὶ καὶ
τὸ ὄξος μέλι τινὲς ἐπωνόμασαν καὶ τὰς Ἐρινύας Εὐμενίδας τινὲς
20 ὠνόμασαν, οὕτως καὶ οὗτος καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ, Νοήτου ἔχων ὄνομα, 4
ἀνόητος ὑπάρχει καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ ἀνοητοῦντες, μηδὲ ὄλως τὴν ἀκο-
λουθίαν ὧν τε φάσκει καὶ ὧν προβάλλονται νοοῦντες, ὡς καὶ

6ff vgl. Hippolyt c. Noët. 4; S. 45, 16ff Lagarde φησὶν γὰρ »ἐκοπίασεν Αἴγυπ-
τος καὶ ἐμπορία Αἰθιοπῶν καὶ οἱ Σαβαεῖμ« καὶ τὰ λοιπά, ἵνα εἶπῃ »σὺ γὰρ ὁ
θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ σωτήρ«, οὐ νοῶν τὸ προειρημένον· ὁπότεν γὰρ θελήσωσιν παν-
ουργεῦεσθαι, περικόπτουσι τὰς γραφάς· ὁλοκλήρως δὲ εἰπάτω καὶ εὐρήσει τὴν
αἰτίαν πρὸς τίνα λέγεται — 6 Jes. 45, 14f — 17ff vgl. Helladius Chrestom. bei
Photius cod. 279; p. 355 ὅτι τὸ μὴ λέγειν δ'σφημα πᾶσι τοῖς παλαιοῖς μὲν
φροντὶς ἦν, μάλιστα δὲ τοῖς Ἀθηναίοις· διὸ καὶ τὸ δεσμοωτήριον οἴκημα ἐκάλουν
καὶ τὸν δῆμιον κοινόν, τὰς δὲ Ἐριννύας Εὐμενίδας ἢ σεμνὰς θεάς, τὸ δὲ μῦσος
ἄγος, τὸ δὲ ὄξος μέλι καὶ τὴν χολὴν γλυκεῖαν κτῆ.

M. U

1 〈ἐαυτῶν〉 Jül.   2 [ἢ δι' ὃν τὰ πάντα] *   6 χρεία εἶπειν καὶ < U
7 ἐμπορία] ἐν πορεία M | οἱ < U | Σαβαεῖμ U   8 [καὶ τό· σὺ εἶ θεός καὶ
οὐκ ἤδειμεν] * | καὶ³ + τὸ M   9f καὶ ἐν σοὶ προσκυνήσουσι < U   11 ὁ < M
12 λέξει δὲ < U   12f τοιούτων U   13 ὧν.*] ὡς MU | mit οὐ νοῶν be-
ginnt der Nachsatz   15 εἰσάγων] ἄγων M   16 [νοοῦσιν] * ; wegen des Folgenden
aber wohl dafür einzusetzen (μᾶλλον δὲ ἀνόητοι)   17 γὰρ] γε U | 〈ἐπιτι-
θέασιν〉 * | ὄλως] ὄντως U   18 πολλὰ U | φάσκουσι U   20 καὶ οὗτος < M
22 τε < U | προβάλλεται M

πληροῦσθαι ἐπ' αὐτοῦς τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ ἀγίου ἀποστόλου »μήτε
ἂ λέγουσι ροοῦντες μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται. | Ö160

7. Ὁρᾶτε γάρ, ὧ ἄνδρες ἀδελφοί, πῶς ἀνώτερον ἔφη ἡ θεία 7,1
γραφὴ, μᾶλλον δὲ αὐτὸς ὁ κύριος, ὡς ἔχει ἡ ἀρχὴ τοῦ κεφαλαίου·
5 ὅθεν καὶ δεικτέον ἐστὶ περὶ τῆς πάσης ἐν αὐτῷ τῷ κεφαλαίῳ ἀλη-
θείας τε καὶ ὑποθέσεως ὅτι »ἔρωτήσατέ με περὶ τῶν υἱῶν μου καὶ 2
τῶν θυγατέρων μου, καὶ (περὶ) τῶν ἔργων τῶν χειρῶν μου ἐντεί-
λασθέ μοι. ἐγὼ ἐποίησα φησί, τὴν γῆν καὶ ἄνθρωπον ἐπ' αὐτῆς,
ἐγὼ τῇ χειρὶ μου ἐστερέωσα τὸν οὐρανόν, ἐγὼ πᾶσι τοῖς ἄστροις
10 ἐνετειλάμην, ἐγὼ ἤγειρα μετὰ δικαιοσύνης βασιλέα καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοὶ
αὐτοῦ | εὐθεῖαι. οὗτος οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου καὶ τὴν αἰχμαλω- P486
σίαν ἐπιστρέψει, οὐ μετὰ λύτρων οὐδὲ μετὰ δώρων, εἶπε κύριος
σαβαώθ«. εἶτα λοιπὸν »ἐκοπίασεν Αἴγυπτος καὶ ἡ ἐμπορία Αἰθιο- 3
πων« καὶ τὰ ἐξῆς »ὅτι ἐν σοὶ ὁ θεὸς ἐστίν«. ἐν τίνι δὲ φαίημεν 4
15 ἀλλ' ἢ ἐν τῷ πατρῷῳ Λόγῳ; καὶ γὰρ ἀληθῶς θεὸς Λόγος ὁ υἱὸς καὶ
ἐν αὐτῷ ὁ πατὴρ γινώσκεται, ὡς λέγει »ὁ ἔωρακὼς ἐμὲ ἔώρακεν τὸν
πατέρα« καὶ »ἐγὼ ἐδόξαοῦ σου τὸ ὄνομα ἐπὶ τῆς γῆς«. εἶτα πάλιν 5
»ἐγὼ ἤγειρα βασιλέα«. | οὐχ ὁρᾶς ὅτι φωνὴ ἐστὶ πατρὸς ἰδιάζουσα ἢ D540
ἐγείρασα ἐξ αὐτῆς τὸν ἀληθινὸν Λόγον βασιλέα ἐπὶ πάντας, τὸν

1 I Tim. 1, 7 — **3 ff** vgl. Hippolyt c. Noët. 4; S. 45, 20ff Lagarde ἀνωτέρω
γὰρ μικρὸν ἀρχὴ τοῦ κεφαλαίου τυγχάνει, ὅθεν δεῖ ἀρξάμενον δεῖξαι, πρὸς τίνα
λέγει καὶ περὶ τίνος. ἀνωθεν γὰρ ἡ ἀρχὴ τοῦ κεφαλαίου τοῦτ' ἔχει, folgt Jes. 45,
11—15 — **6** Jes. 45, 11—13 — **13** Jes. 45, 14. — **14 ff** vgl. Hippolyt c. Noët. 4;
S. 46, 6ff Lagarde »ἐν σοί« οὖν φησιν »ὁ θεὸς ἐστίν«. ἐν τίνι δὲ ὁ θεὸς ἀλλ' ἢ
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ πατρῷῳ Λόγῳ καὶ τῷ μυστηρίῳ τῆς οἰκονομίας; — **16** Joh. 14, 9
— **17** Joh. 17, 4 — **18 ff** vgl. Hippolyt c. Noët. 4; S. 46, 8ff Lagarde περὶ οὗ πάλιν
δεικνύων τὸ κατὰ σάρκα αὐτοῦ σημαίνει »ἐγὼ ἤγειρα αὐτὸν μετὰ δικαιοσύνης καὶ
πᾶσαι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ εὐθεῖαι«. τί οὖν; περὶ τίνος μαρτυρεῖ πατὴρ; περὶ τοῦ υἱοῦ
πατὴρ λέγει »ἐγὼ ἤγειρα αὐτὸν μετὰ δικαιοσύνης«. ὅτι δὲ πατὴρ ἤγειρεν αὐτοῦ
τὸν υἱὸν ἐν δικαιοσύνῃ, μαρτυρεῖ ὁ ἀπόστολος Παῦλος λέγων »εἰ δὲ τὸ πνεῦμα
τοῦ ἐγείραντος Χριστὸν Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἴκει ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν Χριστὸν
Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος
αὐτοῦ πνεύματος ἐν ὑμῖν«. ἰδοὺ συνέστηκεν τὸ διὰ τοῦ προφήτου εἰρημένον »ἐγὼ
ἤγειρα μετὰ δικαιοσύνης«. — **18** Jes. 45, 13

M U

1 πληροῦται M   3 ἔφη] εἶπεν U   5 ἐστὶ περὶ τῆς] ἐπὶ U   7 μου¹ < U |
(περὶ) *   12 οὐδὲ] οὐ U   13 αἱ ἐμπορίαι U   15 λόγος < U   18 vor
ιδιάζουσα + ἡ U   19 ἐγείρουσα U | ἐξ αὐτῆς = sofort

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

5. Τί οὖν ἔρει Νόητος ἐν τῇ αὐτοῦ ἀνοησίᾳ; μὴ ἐν τῷ οὐρανῷ 8, 1
 σὰρξ ἦν; δῆλον ὅτι οὐκ ἦν. πῶς οὖν ὁ καταβάς ἐξ οὐρανοῦ αὐτός
 ἔστιν καὶ ὁ ἀναβάς; ἀλλ' ἵνα τὸν ἐλθόντα λόγον σημάνη οὐ κάτω P 487
 θεν ὄντα, ἀλλ' ἄνωθεν κατελθόντα, ἐπειδὴ ἐνηνθρώπησε ἐν σαρκί,
 οὐκ ἀπὸ σπέρματος ἀνδρός, ἐκ πνεύματος δὲ καὶ σαρκὸς τελειώσας D 541
 τὴν αὐτοῦ οἰκονομίαν, διὰ τοῦτο μίαν ἐνότητα σημαίνων τῆς τοῦ 2
 λόγου συνενώσεως καὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως φάσκει τὸν ἄνωθεν
 ἦχοντα ἄνω ἀριεῖναι ἐν τελειώσει θεότητος. καὶ γὰρ νῦν ὁ μὴ ὢν 3
 ποτε σὰρξ, ἀλλὰ πνεῦμα, σὰρξ γέγονεν ἐκ πνεύματος καὶ παρθένου,
 10 ὁ προσενεχθεὶς πατρὶ τέλειος Λόγος, ὃς πρὸ τούτου ἐν οὐρανῷ οὐκ
 ἦν σὰρξ. τί οὖν ἦν ὁ ἐν οὐρανῷ ἀλλὰ ὁ Λόγος ὁ ἀπ' οὐρανοῦ 4
 ἀποσταλεὶς. ἔχων τὴν εἰς μίαν θεότητα ἐνωσιν κατὰ δύναμιν πατρὸς
 συνηνωμένην. ἵνα δείξη ὅτι ἐπὶ γῆς καὶ (ἐν) οὐρανῷ ὁ αὐτὸς θεὸς
 Λόγος ὑπῆρχεν, ἄτρεπτος ὢν καὶ ἀναλλοίωτος. Λόγος γὰρ ἦν, θεὸς 5
 15 ἦν αἰεὶ, πνεῦμα ἦν, δύναμις ἦν, ὃς τὸ κοινὸν ὄνομα καὶ παρὰ ἀνθρώ-
 ποις χωρητὸν ἀνελάμβανεν εἰς ἑαυτόν, οὕτω καλούμενος υἱὸς ἀνθρώ-
 που, υἱὸς ὢν θεοῦ· καὶ ἐν προφήταις προωνομάζετο, ὅπερ οὐπω 6
 ἐν σαρκὶ ἦν, διὰ τὸ μέλλον ἐν αὐτῷ τελειοῦσθαι, ὡς καὶ Δανιήλ ἔφη
 «εἶδον ὡς υἱὸν ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν». διὸ δικαίως 7
 20 ἐν οὐρανῷ (ὄντα) τῷ ὀνόματι τούτῳ τὸν Λόγον, (ὄν) εἶδε πνεύματι

1 ff vgl. Hippolyt c. Noët. 4; S. 46, 26 ff Lagarde τί οὖν ζητεῖ παρὰ τὸ εἰρη-
 μένον; μήτι ἔρει ὅτι ἐν οὐρανῷ σὰρξ ἦν; ἔστιν μὲν οὖν σὰρξ ἢ ὑπὸ τοῦ λόγου
 τοῦ πατρῶου προσενεχθεῖσα δῶρον, ἢ ἐκ πνεύματος καὶ παρθένου, τέλειος υἱὸς
 θεοῦ ἀποδεδειγμένος. πρόδηλον οὖν ὅτι αὐτὸς ἑαυτὸν προσέφερεν τῷ πατρί. πρὸ
 δὲ τούτου ἐν οὐρανῷ σὰρξ οὐκ ἦν. τίς οὖν ἦν ἐν οὐρανῷ ἀλλ' ἢ λόγος ἄσαρκος,
 ἀποσταλεὶς ἵνα δείξη αὐτὸν ἐπὶ γῆς ὄντα εἶναι καὶ ἐν οὐρανῷ; λόγος σὰρξ ἦν,
 πνεῦμα ἦν, δύναμις ἦν, ὃς τὸ κοινὸν ὄνομα καὶ παρὰ ἀνθρώποις χωρητὸν ἀνε-
 λάμβανεν εἰς ἑαυτόν, τοῦτο καλούμενος ἀπ' ἀρχῆς υἱὸς ἀνθρώπου διὰ τὸ μέλλον,
 καίτοι μήπω ὢν ἄνθρωπος, καθὼς ὁ Δανιήλ μαρτυρεῖ λέγων «εἶδον καὶ ἰδοὺ ἐπὶ
 τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενον ὡς υἱὸν ἀνθρώπου». δικαίως οὖν ἐν τῷ
 οὐρανῷ ὄντα ἔλεγεν τούτῳ (τῷ) ὀνόματι, τοῦτο ἀπ' ἀρχῆς ὄντα, καλεῖσθαι ἀπ'
 ἀρχῆς λόγον θεοῦ — 19 Dan. 7, 13.

M U

4 κατελθόντα U | ἐπειδὴ] ἐπεὶ δὲ M | ἐν < M 5 καὶ < M | τελει-
 ώσας *] ἐτελείωσε MU 7 τὸν ἄνωθεν φάσκει M 9 ἀλλὰ πνεῦμα, σὰρξ < U |
 γέγονεν] ἔστιν U 12 ἐνωσιν] ἐνότητα M 13 συνηνωμένην + ἔχων M | (ἐν)
 Dind. | οὐρανοῦ U 15 ὃς] ὡς M 17 προωνομάζετο *] προωνομάζεται M
 προὼν νομάζετο U | οὐπω + ὁ M 20 (ὄντα) * | (ὄν) *

ἀγίῳ, ὁ προφήτης υἱὸν ἀνθρώπου ἐκάλει, τὸ <μέλλον> πρὶν γενέσθαι ἀναθεωρῶν καὶ πρὶν τοῦ ἐν σαρκὶ γενέσθαι υἱὸν ἀνθρώπου ἀποκαλῶν. διὸ τὰ πρῶτα ὕστερα σημαίνων ὁ μονογενῆς φάσκει »οὐδεὶς 8 ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ-τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς 5 τοῦ ἀνθρώπου«· οὐχ ὅτι δὲ ἄνω ἦν σὰρξ, ἀλλὰ <ὅτι> ἄνωθεν κατήρχετο, τούτῳ τῷ ὀνόματι μέλλων καλεῖσθαι.

9. Ἀλλὰ τί ἐστὶν ὁ ἕρως. ὃ οὗτος, ὅτι »οὗτος, φησὶν, ὁ θεὸς 9, 1 ἡμῶν, καὶ οὐ λογισθήσεται ἄλλος«. καὶ καλῶς πάνυ ἔφη, ὡς καὶ ὁ ἀπόστολος διαβεβαιουῖται λέγων »ὧν οἱ πατέρες καὶ ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς 10 τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ πάντων θεός«. θαυμαστῶς <δὲ> διηγείται· 2 οὗτος γὰρ ὁ ὧν ἐστὶν ἐπὶ πάντων θεός· ἐπειδὴ γὰρ αὐτὸς | διδάσκει D542 ἡμᾶς λέγων »πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου«, διὰ τοῦτο ἐπὶ πάντων ἐστὶ θεός. οὕτω γὰρ καὶ Ἰωάννης μαρτυρεῖ λέγων »ὁ 3 ἦν ἀπ' | ἀρχῆς. ὃ ἠκούσαμεν καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἑώρακαμεν, καὶ αἱ P488 15 χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν«, καὶ πάλιν φησὶν ἐν τῇ Ἀποκαλύψει »ὁ ὧν ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἐρχόμενος | παντοκράτωρ«. καλῶς κατὰ πάντα 4 Ö164 εἶπε· ἐν τῷ γὰρ εἰπεῖν »πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου«, καὶ <τὸν πατέρα> ἀκριβῶς ὑπετίθετο. ἐπὶ πάντας μὲν οὖν ὧν θεός, 5

3 Joh. 3, 13 — 7f vgl. Hippolyt c. Noët. 5; S. 47, 8ff Lagarde ἀλλὰ τί μοι, φησὶν, λέγει ἐν ἑτέρῳ »οὗτος ὁ θεός, οὐ λογισθήσεται ἕτερος πρὸς αὐτόν«; καλῶς εἶπεν — 7 Bar. 3, 36 — 8ff vgl. Hippolyt c. Noët. 6; S. 17, 26ff Lagarde ὁ δὲ λέγει ὁ ἀπόστολος »ὧν οἱ πατέρες, ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς [ὁ] κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας« καλῶς διηγείται. καὶ λαμπρὸν τὸ τῆς ἀληθείας μυστήριον· οὗτος ὁ ὧν ἐπὶ πάντων θεός ἐστὶν· λέγει γὰρ οὕτω μετὰ παρησίας »πάντα μοι παραδέδοται ὑπὸ τοῦ πατρὸς«. »ὁ ὧν ἐπὶ πάντων θεός εὐλογητὸς« γεγέν(ν*)ηται καὶ ἀνθρωπος γενόμενος θεός ἐστὶν »εἰς τοὺς αἰῶνας«. οὕτως γὰρ καὶ Ἰωάννης εἶπεν »ὁ ὧν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος ὁ θεός ὁ παντοκράτωρ«. καλῶς εἶπεν παντοκράτορα Χριστόν. τοῦτο γὰρ εἶπεν ὅτι καὶ αὐτὸς μαρτυρήσει ὁ Χριστός. μαρτυρῶν γὰρ Χριστὸς ἔφη »πάντα μοι παραδέδοται παρὰ τοῦ πατρὸς« καὶ <ὅτι * > πάντων κρατεῖ, παντοκράτωρ παρὰ πατρός κατεστάθη Χριστός — 9 Röm. 9, 5 — 12 Matth. 11, 27 — 13 I Joh. 1, 1 — 15 Apok. 1, 8 — 18ff vgl. Hippolyt c. Noët. 6; S. 48, 20ff Lagarde τοῦτο γὰρ Χριστὸς ἔφη, ὅς ἐν τῷ εὐαγγελίῳ καὶ πατέρα ἴδιον καὶ θεὸν ὁμολόγησεν. λέγει γὰρ οὕτως »ὑπάγω πρὸς τὸν

M U

1 ἀνθρώπου] ὑψίστου U | <μέλλον> * 5 <ὅτι> * 6 ὀνόματι *] λόγῳ
 M U 7 ὁ < M 8 καὶ² < U 9 Χριστὸς] υἱὸς M 10 <δὲ> * 13 γὰρ
 < U 14 ἀκηκόαμεν U 17 ἐν τῷ γὰρ εἰπεῖν *] καλῶς γὰρ εἶπε M U | ἀπὸ U
 18 <τὸν πατέρα> * | ὧν] ὡς M

ἔχων δὲ ἴδιον αὐτοῦ πατέρα. * ἐν τῷ λέγειν »ἀπέρχομαι πρὸς τὸν πατέρα. εἰ δὲ ἦν αὐτὸς πατήρ. πρὸς ποῖον ἄρα πατέρα ἄπεισι. ὃ ἀνόητε:

10. Ἡ γὰρ πάλιν λέγει εἶνα ὧσιν ἔν. ὡς ἐγὼ καὶ σὺ ἔν ἐσμεν; 10, 1
 5 αἰεὶ γὰρ ἡ γραφὴ ἀσφαλιζομένη τὰς κατὰ τὸ ἄκρον πτώσεις τῶν ἀνθρώπων ἐκ παραχόθεν τὸν νοῦν συνάγει ἐπὶ τὴν μέσην τῆς ἀληθείας ὁδόν. καὶ πρὸς τούτους μὲν τοὺς νομίζοντας ἑλλότριον εἶναι 2 τοῦ πατρὸς τὸν υἱόν. φημὶ δὲ ὡς ὁ Ἰσραηλῆς νομίζει καὶ ἄλλαι αἰρέσεις. λέγει »ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ ἔν ἐσμεν«· πρὸς δὲ τοὺς νομίζοντας 3
 10 τὸν αὐτὸν εἶναι πατέρα καὶ τὸν αὐτὸν εἶναι υἱόν διὰ τὸ εἰρηζέσθαι »ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ ἔν ἐσμεν«. λέγει »ποιήσον αὐτοὺς ἵνα ὧσιν ἔν. καθὼς καὶ ἐγὼ καὶ σὺ ἔν ἐσμεν«. ἵνα κατασχύνῃ Νόητον καὶ τὴν αὐτοῦ σχολήν. παραγαγὼν εἰς μέσον τὴν τῶν μαθητῶν ἔνωσιν. πῶς γὰρ 4
 15 λοιφὴν; ἀλλὰ διὰ τὸ εἶναι ἔν μιᾷ ἐνόητι θεότητι καὶ ἔν μιᾷ γνώμῃ καὶ δυνάμει. εἰς τὸ ἀποκρούσασθαι πᾶσαν ὑπόνοιαν κατὰ δεύτερον

πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν καὶ θεὸν μου καὶ θεὸν ὑμῶν«· εἰ οὖν Νόητος τοῖμα λέγειν αὐτὸν εἶναι τὸν πατέρα, πρὸς ποῖον πατέρα ἔρει πορεύεσθαι Χριστὸν κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν φωνήν:

1 Joh. 20, 17 — 4 Joh. 17, 22 — 5ff vgl. Hippolyt c. Noët. 7; S. 48, 27ff
 Lagarde ἔάν δὲ λέγῃ· αὐτὸς εἶπεν »ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ ἔν ἐσμεν«, ἐμιστανέτω τὸν νοῦν καὶ μανθανέτω ὅτι οὐκ εἶπεν ὅτι ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ ἔν εἰμι, ἀλλὰ ἔν ἐσμεν. τὸ γὰρ »ἐσμεν« οὐκ ἐφ' ἑνὸς λέγεται ἀλλ' ἐπὶ δύο· (τοιγαροῦν δύο Jül.) πρόσωπα ἔδειξεν, δύναμιν δὲ μίαν. αὐτὸς δὲ αὐτὸ ἐπέλεσεν εἰπὼν περὶ μαθητῶν πρὸς τὸν πατέρα τὴν δόξαν, ἦν ἔδωκάς μοι, ἔδωκα αὐτῷς ἵνα ὧσιν ἔν καθὼς ἡμεῖς ἔν. ἐγὼ ἔν αὐτοῖς καὶ σὺ ἔν ἐμοί, ἵνα ὧσιν τετελειωμένοι εἰς ἔν. ἵνα γνώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σὺ μὲ ἀπέστειλας. τί πρὸς ταῦτα ἔχουσι λέγειν οἱ Νοητιανοί; μὴ πάντες ἔν σῶμα ἐσμεν κατὰ τὴν οὐσίαν. ἢ τῇ δυνάμει καὶ τῇ διαθέσει τῆς ὁμοφρονίας ἔν γινόμεθα; τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον ὁ παῖς ὁ πεμφθεὶς καὶ ὑπ' αὐτῶν μὴ γνωσκόμενος ὄντων ἔν κόσμῳ, ὁμολόγησεν εἶναι ἔν τῷ πατρὶ δυνάμει καὶ διαθέσει. εἰς γὰρ νοῦς πατρὸς, ὁ παῖς — 9 Joh. 10, 30 — 11 vgl. Joh. 17, 21f

M 1

1 ἴδιον] αἰθιον M * φαίνεται καί, * 2 ἀπῆει U 4 ἢ < U | πάλιν γὰρ U | λέγειν M 6 συνάγει] συλλέγει M 8 τὸν υἱὸν τοῦ πατρὸς U | ὁ < U 10 τὸν: < U; dafür εἶναι + τὸν U 12 καθὼς] ἐγὼ U 14f συναλοιφὴν *] συναλειφὴν M συναλιφὴν U

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

Κατὰ Οὐαλησίων $\overline{\lambda\eta}$. τῆς δὲ ἀκολουθίας $\overline{\tau\eta}$.

1. Περὶ Οὐαλησίων ἀκηκόαμεν πολλάκις, οὐ μέντοι γε ἔγνωμέν 1, 1
 2 σου. τίς ἢ πόθεν ὠρμάτο ἢ τί λέγων ἢ γουθετῶν ἢ φθεγγόμενος
 (ὑπῆρχεν) ὁ Οὐάλης οὗτος. καὶ τὸ μὲν ὄνομα Ἀραβικὸν ὑπάρχον 2
 5 τινὰ ὑπόνοιαν ἡμῖν δίδωσι διαγοηθῆναι τοῦτον καὶ τὴν αὐτοῦ αἴρε-
 σιν εἰσέτι δεῦρο φέρεσθαι. ὡς ἐν ὑπονοίᾳ *. καθάπερ ἔφη, τινὰς
 ὄντας ἐν Βακάθοις τῆς Φιλαδελφινῆς χώρας πέραν τοῦ Ἰορδάνου.
 καὶ οἱ μὲν ἐπιχώριοι τούτους Γνωστικοὺς βούλονται λέγειν, οὐκ εἰσὶ 3
 δὲ τῶν Γνωστικῶν· ἕτερα γὰρ τούτων τὰ φρονήματα. τὰ δὲ εἰς
 10 ἡμᾶς ἐλθόντα περὶ αὐτῶν τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. | D544
 Ἐν μὲν τῇ ἐκκλησίᾳ οἱ πλείους συνήγοντο ἕως καιροῦ τινος, ἕως 4
 εἰς πλάτος ἤλθεν ἡ αὐτῶν. ἄνοια καὶ ἀπεβλήθησαν τῆς ἐκκλησίας.
 εἰσὶ δὲ πάντες ἀπόκοποι πλὴν ὀλίγων, καὶ αὐτοὶ δὲ περὶ ἀρχῶν καὶ
 ἐξουσιῶν * καὶ ἄλλων οὕτως δοξάζουσι. καὶ ὅταν λάβωσιν ἄνθρω- 5
 15 πον εἰς μαθητείαν, καθ' ὅσον μὲν χρόνον οὕτω τῶν μορίων ἀπε-
 τμήθη. ἐμψύχων οὐ μεταλαμβάνει· ὅταν δὲ πείσῃ τὸν τοιοῦτον ἢ
 μετὰ ἀνάγκης αὐτὸν ἀποτέμῃσι, τότε πᾶν ὀτιοῦν μεταλαμβάνει ὡς
 ἤδη πεπαυμένος ἀγῶνος καὶ μηκέτι ἐπικίνδυνος ὢν εἰς τὸ ἐποτρώ-
 γεσθαι διὰ τῶν ἐδεσμάτων εἰς ἡδονὴν ἢκειν ἐπιθυμίας. οὐ μόνον 6
 20 δὲ τοὺς ἰδίους τοῦτον ἀπαρτίζουσι τὸν τρόπον, ἀλλὰ πολλάκις καὶ
 ξένους παρερχομένους καὶ παρ' αὐτοῖς ἐπιξενωθέντας ταύτῃ διέθεντο
 τῇ ἀγωγῇ. ὡς πολλὰ περὶ τούτου θουλείται λόγος. ἀρπάζουσι γὰρ 7
 τοὺς τοιοῦτους ἐνδον καὶ ὀπίσω ἐπὶ συμψελίοις δῆσαντες μετὰ | P490
 ἀνάγκης τὸ χειρότερον ἐργάζονται τῆς τῶν μελῶν ἀφαιρέσεως.
 25 καὶ ταῦτά ἐστιν ἃ περὶ τούτων εἰς ἡμᾶς ἦκεν. οὕσπερ γνῶντες ἐν 8
 ποίῳ τόπῳ τὴν καταμονὴν ἔχουσι καὶ ὡς τὸ ὄνομα τοῦτο πολὺ
 τυγχάνει ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις. καὶ ὡς τῆς αἰρέσεως ἕτερον ὄνομα
 οὐ κατειλήφαμεν, ἐνομίσαμεν ταύτην εἶναι. | Ö168

1 ff die Valesier nur von Eriph. erwähnt

M 1

1 Überschrift κατὰ Οὐαλησίων $\overline{\lambda\eta}$ ἢ καὶ $\overline{\tau\eta}$ MU   2 ἀκηκόαμεν *] ἀκού-
 ομεν MU | γε < U   4 (ὑπῆρχεν) *   6 * etwa (με ἔχειν, οὐ γὰρ ἔχω
 ἀκριβῶς λέγειν,) *   7 φιλαδελφινῆς M φιλαδελφικῆς U   8 εἶναι M   10 περὶ
 αὐτῶν τοῦτον ἔχει] περιέχει τοῦτον U   13 πλὴν ὀλίγων < U | δὲ² < M
 14 = etwa (μετὰ τῶν Ἀρχοντικῶν καὶ Σηθιανῶν) *   15 οὕτω] οὕτω M
 23 ὀπίσω ἐπὶ *] ὀπίσω M ἐπὶ U   25 γνῶντες M   26 πολὺν M

2. Πολλή δὲ φρενοβλάβεια τῶν τοιούτων. εἰ μὲν γὰρ τὸ ἐν τῷ 2, 1
 εὐαγγελίῳ βούλονται πληροῦν τό »ἐὰν σκανδαλίζη σε ἐν τῶν μελῶν
 σου, ἀπόκοψον ἀπὸ σοῦ, συμφέρει γὰρ σοι εἰσελθεῖν εἰς βασιλείαν
 οὐρανῶν ἢ χολὸν ἢ τυφλὸν ἢ κυλλόν«, πῶς δύναται ἐν βασιλείᾳ
 5 τινὰ εἶναι ἠκρωτηριασμένον; εἰ γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν τὰ 2
 πάντα ἐστὶ τελειοῦσα, οὐδὲν ἀτελὲς ἔχει ἐν ἑαυτῇ. καὶ ὅποτε τοῦ
 σώματός ἐστιν ἀνάστασις, πάντα τὰ μέλη ἀναστήσεται καὶ οὐδ' ὀπό-
 10 τερον αὐτῶν καταλειφθήσεται. καὶ εἰ ὅλως τὸ μέλος οὐκ ἐγείρεται, 3
 οὐδὲ τὸ πᾶν σῶμα ἀναστήσεται. καὶ εἰ τὸ ἐν μέλος | τὸ σκανδαλί- D545
 ζον αὐτὸ μόνον καταλιμπάνεται, οὐδὲ ὅλως ἀναστήσεται οὐδὲ ὀπό-
 15 τερον τῶν μελῶν· πάντα γὰρ ἡμᾶς ἐσκανδάλισεν. τίς δὲ ἀναρρήξει 4
 αὐτοῦ τὴν καρδίαν τὴν πάντη σκανδαλίζουσαν; »ἔσωθεν, γὰρ φησιν,
 ἐκπορεύονται πορνεῖαι μοιχεῖαι ἀσέλγεια καὶ τὰ τούτοις ὅμοια«. τίς
 οὖν ῥήξει τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν; εἰ δὲ οὐκ ἐγείρεται τὸ σῶμα κατὰ 5
 20 τὴν τινῶν ἄνοιαν καὶ ἀσέβειαν, πῶς οὖν ἄρα διοίσει ὁ παρὰ τούτων
 ὀριζόμενος λόγος; τῶν γὰρ ὅλων μελῶν ἀπάντων μὴ εἰσερχομένων
 εἰς βασιλείαν οὐρανῶν τίς ἔτι χρεία παρὰ ἐν μέλος γίνεσθαι, τῶν
 ἄλλων μὴ τοῦτο πληροῦντων; εἰ δὲ ἐγείρεται τὸ σῶμα (ἐγείρεται γὰρ), 6
 πῶς ἐνδέχεται ἔτι ἐν βασιλείᾳ οὐρανῶν ἐν σώματι λώβησις γίνεσθαι;
 20 ἢ πῶς οὐκ ἔσται ἀπρεπὴς ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐπισινηῶν σώματα
 ἔχουσα πρὸς δόξαν ὄντα τῶν ἐν αὐτῇ; εἰ δὲ ὅλως καὶ τμηθεῖη 7
 τὸ μέλος τὸ σκανδαλίζον, ἄρα τέτμηται καὶ οὐχ ἡμαρτεν· τμηθὲν δὲ
 καὶ μὴ ἁμαρτήσαν, αὐτὸ ἔδει πρῶτον πάντων ἀναστῆναι μὴ ἁμαρ-
 25 τῆσαν.
3. Οἱ δὲ εἰς τὸ πρόχειρον τοῦτο ἔργον εὐτολμοὶ ἀπὸ πάντων 3, 1
 ἑαυτοὺς ἠθέτησαν τε καὶ ἀπηλλοτριώσαν. οὔτε γὰρ ἔτι ἄνδρες εἰσὶ
 10 διὰ τὸ ἀφηρημένον οὔτε γυναῖκες δύνανται εἶναι διὰ τὸ | παρὰ φύσιν. P491
 προῦλαβεν δὲ καὶ ἡ τοῦ στέφανου τοῦ ἀγῶνος καὶ βραβείου τού- 2

2 vgl. Matth. 5, 29f. 18, 8f — 12 Mark. 7, 21f

M U 25 — S. 363, 1 Anast. Sin. quaest. 66; Migne 89, 685 C—688 D

3 εἰσελθεῖν < U   3f τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν U   4 χολὸν U
 5 εἶναι < U | ἠκρωτηριασμένον U   7 οὐδὲ U   8 τὶ *] τὸ MU   9 τὸ¹
 < U | μέλος < M   10 αὐτὸν M | οὐδὲ¹] οὐδὲν U | ἀναστήσεται *] κατα-
 11 λειφθήσεται MU   12 τὴν² < U | πάντη *] πάντα MU   14 ῥήξει] τηρήσει M
 15 οὖν < U | παρὰ *] περὶ MU   16 ὅλων < U   17 ἔτι] ἔστι M   18 γὰρ]
 19 δὲ M   21 πρὸς δόξαν ὄντα < U | ὄντα *] οὐσα M   22 μέρος M   23 αὐ-
 24 τοῦ M | δεῖ U   25 οἱ] ὅσοι U Anast. Sin. | ἐντολμοὶ U   26 ἔτι < U
 27 δύνανται εἶναι < Anast. Sin.   28 προῦλαβεν hier intransitiv gebraucht

του ἐπωνυμία. οὐδὲ ὁπότεροι γὰρ φανήσονται οὗτοι τῶν τριῶν τάξεων
 τῶν εὐνούχων τῶν ὑπὸ κυρίου εἰρημένων. εἰσί, γὰρ φησιν, εὐνοῦ-
 χοι. οἱ ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτῶν ἐγεννήθησαν. ἐκεῖνοι γὰρ ἀναίτιοί 3
 εἰσι τῆς αὐτῶν εὐνουχίας. οὔτε μὴν ἁμαρτίαν ἔχοντες διὰ τὸ οὕτως
 5 γεγενῆσθαι οὔτε πάλιν ἔπαινον. μὴ δυνάμενοι πράττειν τί τῶν
 τοιούτων. τῶν ἀφροδισίων φημί. ἐπειδὴ μὴ πέφυκεν αὐτοῖς τὰ παι-
 δοποιὰ ὄργανα τὰ ἐκ θεοῦ κεκτισμένα. ἀλλ' οὔτε μισθὸν ἔχουσιν 4
 εὐνουχίας βασιλείαν | οὐρανῶν. | διὰ τὸ ἀγῶνος μὴ μεμνήσθαι. εἰ 5 D546
 δὲ καὶ ἐπιθυμιῶν μεμύηται οἱ τοιοῦτοι. μὴ δυνάμενοι πράττειν 6 Ὁ179
 10 μὴ δεῖ πράττειν καὶ μὴ πράττοντες μισθὸν οὐκ ἔχουσιν. οὐ γὰρ διὰ
 τὸ μὴ βούλεσθαι τὸ ἔργον παρ' αὐτοῖς οὐ πέπρακται, ἀλλὰ διὰ τὸ
 μὴ δύνασθαι. καὶ αὕτη μὲν ἡ ἀγωγή τῆς πρώτης ὑπὸ κυρίου 6
 εἰρημένης εὐνουχίας. τῆς διὰ τῶν μητέρων γεννωμένης ἐν εὐνουχίᾳ,
 ἐξ ὧν οὐ δύναται οὗτοι ὑπάρχειν διὰ τὸ χειρότευκτον.
 15 4. »Καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων εὐνουχίσθη- 4, 1
 σαν, φησὶν ὁ σωτὴρ. καὶ οὔτε ἀπὸ τούτων εἰσὶν οἱ προειρημένοι.
 οὗτοι μὲν γὰρ γίνονται (οἱ ὑπὸ ἀνθρώπων εὐνουχισθέντες) ἕνεκεν
 χρήσεως ἢ βασιλικῆς ἢ ἀρχοντικῆς. βουλόμενοι γὰρ τινες τῶν βαρ- 2
 βάρων βασιλεῖς ἢ καὶ τύραννοι, ζηλωτυπίας χάριν καὶ ὑπονοίας τῆς
 20 πρὸς τὰς γαμετὰς τὰς ἰδίας. ἔτι κομιδῇ νέους τοὺς παῖδας λαμβάνουσι

2 Matth. 19, 12 — 15 Matth. 19, 12

M U Anast. Sin.

1 γὰρ < M 2 τῶν ὑπὸ τοῦ κυρίου εἰρημένων εὐνούχων Anast. Sin. 3 αὐ-
 τῶν + οὕτως Anast. Sin. 4 αὐτῶν] τοιαύτης Anast. Sin. 4-8 οὔτε μὴν ἁμαρτίαν—
 μεμνήσθαι bei Anast. Sin. verkürzt zu καὶ οὔτε μισθὸν ἔχοντες διὰ τὸ οὕτως γε-
 γενῆσθαι οὔτε πάλιν ἁμαρτίαν, μὴ δυνάμενοι πράττειν τὰ τῶν ἀνδρῶν ὑστερη-
 μένοι τὰ ἐκ θεοῦ παιδοποιὰ μόρια. 5 γεγενῆσθαι *] γεγενῆσθαι MU | ἔπαι-
 νον] ἁμαρτίαν U | μὴ *] < M ὅτι U 5f (τί τῶν τοιούτων) * 6 τῶν
 ἀφροδισίων *] δι' ἀφροδισίων M τὴν ἀφροδισίων U 8 βασιλείαν Dind. Öh.]
 βασιλείας MU | μὴ < M 11 τὸ ἔργον—πέπρακται] οὐ πράττουσιν Anast.
 Sin. 12 ἡ πρώτη ἀγωγή Anast. Sin. 13f τῆς διὰ—χειρότευκτον < Anast.
 Sin. 14 δύνωνται M | διὰ τὸ χειρότευκτον < U 15 καὶ εἰσὶν] εἰσὶ δὲ M
 εἰσι + φησὶν Anast. Sin. | οἵτινες] οἱ U < M 15f εὐνουχισθέντες M
 16 φησὶν ὁ σωτὴρ < Anast. Sin. 16f καὶ οὔτε—γίνονται < Anast. Sin.
 17 γίνονται *] γεννῶνται MU | οἱ] + δὲ U + γὰρ Anast. Sin. 18 ἡ¹ <
 Anast. Sin. 19 ἡ καὶ τύραννοι] καὶ ἀρχοντες Anast. Sin. | ζηλωτυπίας M
 20 τὰς ἰδίας γαμετὰς Anast. Sin. 20f λαμβάνουσι καὶ < Anast. Sin.

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ἐγκρατεύονται. γαμησάτωσαν. πῶς οὖν αὐτὸς ἔμεινεν; εἰ μὲν γὰρ 9
 ἀποτετμημένος ἦν καὶ κατ' αὐτὸν ἔμειναν ὁμοιοῦμενοι αὐτῷ, ἵνα
 πληρώσωσι τὸ ὡς | κάγω. πῶς ἀποτεμνόμενος τις ἠδύνατο γῆμαι, 10
 εἰ μηκέτι ἐνεκρατεύετο. κατὰ τὸ ὡς γαμησάτωσαν καὶ μὴ πυρούσθωσαν;
 5 ὅρας ὅτι περὶ ἐγκρατείας φάσκει καὶ οὐχὶ περὶ μελῶν ἀφαιρέσεως.
 εἰ δὲ φάσκουσιν οὕτοι διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἑαυτοὺς εὐνου- 10
 χικέναι. πῶς ἑαυτοὺς ἀπαλλοτριώσουσι τοῦ ῥήματος τοῦ εἰρημένου
 ὅτι ὡς τίνας οἴτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων; εἰ γὰρ 11
 αὐτὸς ἰδίαις χερσὶν ἑαυτὸν εὐνουχίζει, ἄνθρωπός ἐστι καὶ αἱ χεῖρες
 10 αὐτοῦ τὸ ἀθέμιτον τοῦτο ἐργάσαντο· εἰ δὲ καὶ αὐτὸς ἑαυτῷ οὐ δεδύ-
 νηται πράξει. ὑπὸ ἄλλων δὲ εὐνουχίσθη. οὐκέτι ἔσται διὰ βασιλείαν
 οὐρανῶν. διὰ τὸ ὑπὸ ἀνθρώπων εὐνουχίσθαι, ἦτοι δι' αὐτοῦ ἦτοι
 διὰ τῶν τοῦτο πεποιηκότων. πεσεῖται δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ στεφάνου 12
 καὶ ἀπὸ τοῦ βραβείου, οὐκέτι χάριν ἔχων διὰ τὴν ἀποχὴν τῆς τοι-
 15 αὐτῆς χρήσεως. [ἀλλὰ] διὰ τὸ μὴ δύνασθαι χρῆσθαι ἀφηρημένων τῶν
 τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως μελῶν. ἔν δὲ καὶ τὸ αὐτὸ κριθήσεται, ὡς 13
 ὁ λυμαινόμενος ἑαυτοῦ τὸ μέλος καὶ ὡς ὁ τέμνων ἀλλότριον ἀμπε-
 λῶνα. οὐ γὰρ κατὰ θεὸν ἐπολιτεύσατο, ἀλλὰ κατὰ ἐπιβουλήν τῷ
 δημιουργῷ κριθῆσθαι ἀντίστη ὁ τοιοῦτος. ἐπιθυμία δὲ περισσο- 14
 20 τέρα ὁ τοιοῦτος ἐνεχθήσεται. καὶ γὰρ ὁ εὐνούχος ἴδεται παρὰ τῷ
 σοφῷ οὐκ ἀπεχόμενος τῆς ἐπιθυμίας, ἀλλὰ * μὴ δυνάμενος τὴν
 ἐπιθυμίαν ἐπιτελέσαι, ὡς λέγει ὡς ἐπιθυμία εὐνούχου ἀποπαρθενεῦσαι D548

8 Matth. 19, 12 — 22 Sir. 20, 4

M U Anast. Sin.

1 γαμείωσαν U   2 καὶ < M | ὁμοιομοιοῦμενοι M   3 ἀποτετμημέ-
 ρος U   4 ἐνεγκρατεύετο U | κατὰ τὸ Jül.] καὶ τὸ M U | γαμείωσαν U |
 καὶ < M   7 τοῦ εἰρημένου ῥήματος U   9 νοι ἄνθρωπος + (καὶ αὐ-
 τὸς)? * | καὶ < U   10 αὐτὸς] οὗτος M   10f οὐδὲν δύναται M   12 διὰ
 τὸ] διότι U | εὐνουχίσθη U   13f πεσεῖται δὲ—οὐκέτι χάριν] πλὴν ὅτι καὶ
 τὸ ἀθέμιτον τῆς κακίστης εὐνουχίας ἐργάζονται οἱ ταλαίπωροι καὶ οὐδένα μισθὸν
 ἢ χάριν Anast. Sin.   15 [ἀλλὰ] *   15f [ἀλλὰ] διὰ—μελῶν < Anast. Sin.
 16—18 κριθήσεται ὡς—ἀμπελῶνα] κριθήσονται ἀμφότεροι, ὁ μὲν ὡς ἑαυτὸν
 λυμαινόμενος ὁ δὲ ὡς τὸν πλησίον διαφθεῖρων Anast. Sin.   17 ἑαυτοῦ] αὐτοῦ M
 18f οὐ γὰρ κατὰ—ὁ τοιοῦτος] ἐπιβουλοὶ γὰρ τῆς τοῦ θεοῦ δημιουργίας καὶ
 τῆς ἑαυτῆς ψυχῆς ἀπεδείχθησαν Anast. Sin.   19 ἀντιστάς M   20 ἐνεχθή-
 σεται + καὶ τὴν φύσιν καὶ τὴν γνώμην πρὸς τοῦτοις ἀνατραπήσεται Anast. Sin.
 21 * (μᾶλλον ἐπιθυμῶν, ἅτε) *   22 ὡς λέγει] φησὶ γὰρ Anast. Sin.

νεάνιδα». καὶ ἐκ πανταχόθεν * ὦ τῆς πολλῆς ματαιότητος τῆς ἐν 15
τῷ κόσμῳ πολυτρόπως ἐπινενοημένης. | P493

Καὶ ταῦτά ἐστιν ἃ περὶ τούτων ἔγνωμεν. διὸ καὶ ἐν συντόμῳ 16
περὶ αὐτῶν εἰρηκότες καὶ ὡς ἔφην ὑπονοήσαντες εἶναι τούτους τοὺς
5 προειρημένους, καταλιπόντες τοὺς αὐτοὺς καὶ καταγελάσαντες <αὐτῶν> 17
ὥσπερ σκορπίου δικέντρον τοῖς μὲν κέρασι καὶ χηλαῖς ἀπὸ τῶν ἀνε-
καθεν τῶν πατέρων βίοις ἐναντιωθέντος, ἐν δὲ τῷ κέντρῳ τῷ τύπῳ
τῆς ἀγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας ἀνθισταμένου, ὑποδήματι ἐστηριγμένῳ
καταπατήσαντες τούτους [καὶ καταγελάσαντες,] τουτέστιν διὰ τῶν
10 ῥητῶν τοῦ εὐαγγελίου, κατὰ τὸ ἔθος ἐπὶ τὰς μετέπειτα βαίνοντες
ἐνταῦθα λήξωμεν τῆς τούτων ἀβελτηρίας.

Κατὰ Καθαρῶν τῶν ἀκαθάρτων $\overline{\lambda\theta}$, τῆς δὲ ἀκολουθίας $\overline{\nu\theta}$.

1. Καθεξῆς δὲ τούτων Καθαροὶ τινες λεγόμενοι ἐφύησαν, ἀπὸ 1, 1
Ναύατος τινός, ὡς πολὺς ἄδεται λόγος. οὗτος δὲ ὁ Ναύατος ἐπὶ
15 τῆς Ῥωμαίων ὑπῆρχεν, ἐν καιρῷ τοῦ διωγμοῦ τοῦ πρὸ τοῦ Μαξιμι- Ö174
<α>νοῦ γενομένου [πρώτου]. τάχα δὲ οἶμαι Δεκίου τότε ἦν ἢ Ἀύρηλια-
νοῦ. ἀπὸ δὲ τῆς προφάσεως τῶν ἐν τῷ διωγμῷ παραπεσόντων 2

17ff vgl. Eusebius h. e. VI 43, 1; S. 612, 13ff Schwartz ἐπειδήπερ τῆ κατὰ
τούτων ἀρθεῖς ὑπερηφανία Νοουάτος τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας πρεσβύτερος, ὡς

M U Anast. Sin. (bis νεάνιδα Z. 1)

1 Nach νεάνιδα fährt Anast. Sin. noch fort: καὶ ὥσπερ ἀγαθὰ ἐκκεχυμένα
ἐπὶ στόματι κεκλεισμένῳ ἢ ἐδέσματα βρωμάτων παρακείμενα ἐν τάφῳ ἢ κάρπωσις
εἰδώλῳ (οὔτε γὰρ ἔδεται οὔτε ὀσφραίνεται), οὕτως ἐννοῦχος περιλαμβάνων παρ-
θένον καὶ στενάζων. Ὁ δὲ Σολομών, ἀναστέλλων αὐτῶν τὴν αἰσχροουργίαν φησί·
μακάριος ἐννοῦχος, ὁ μὴ ἐργασάμενος ἐν χειρὶ ἀνόμημα μηδὲ ἐνθυμηθεῖς κατὰ τοῦ
κυρίου πονηρά. Παράνομος τοίνυν καὶ δαιμονιώδης ἢ τοιαύτη ἐργασία καὶ νομο-
θεσία καὶ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ ἀπόβλητος καὶ ἀντίθετος. Καὶ γὰρ νομοθετῶν ὁ
θεὸς ἔλεγεν· οὐκ εἰσελεύσεται θλασίας καὶ ἀποκεκομμένος εἰς οἶκον κυρίου ἐπὶ
τρίτην καὶ τετάρτην γενεάν. καὶ πάλιν περὶ θνσιῶν ἐντελλόμενός φησι· θλασίαν
καὶ ἐκτομίαν εἰς θνσιαστήριον οὐ προσάξετε κυρίῳ, ὅτι μῶμος ἐν αὐτοῖς καὶ οὐ
δεχθήσονται. | * etwa <ἔξέπεσεν ἢ τούτων ληρωδία καὶ> * 3 καὶ² < U
5 <αὐτῶν> * 6 τέρασι U 7 ἐναντιωθέντος*] ἐναντιωθέντας MU | vor κέντρῳ +
ἄλλῳ M 8 ἀνθισταμένου*] ἀνθισταμένους· MU 9 [καὶ καταγελάσαντες] *
10 μετέπειτα βαίνοντες] λοιπὰς μεταβαίνοντες U 12 Überschrift κατὰ Καθα-
ρῶν τῶν ἀκαθάρτων $\overline{\lambda\theta}$ ἢ καὶ $\overline{\nu\theta}$ M κατὰ καθαρῶν $\overline{\lambda\theta}$ ἢ καὶ $\overline{\nu\theta}$ U 14 δὲ < U
15 τοῦ³ < U 15f Μαξιμι<α>νοῦ*] Μαξιμίνου MU 16 [πρώτου] *, wohl
doppelte Lesart zu πρὸ τοῦ (Z. 15) | δὲ < U 17 τῶν*] τῆς MU

ἐπάροματι ἀρθεῖς ἅμα τοῖς αὐτῶ ἐπομένοις μὴ θελήσας κοινωνῆσαι τοῖς μετανοοῦσιν ἀπὸ τοῦ διωγμοῦ, εἰς αἴρεσιν τ(οι)αύτην τέτραπται, λέγων μὴ εἶναι (αὐτοῖς) σωτηρίαν, ἀλλὰ μίαν μετένοιαν, μετὰ δὲ τὸ λουτροῦν μηκέτι δύνασθαι τινα ἐλεεῖσθαι παραπεπτωκότα.

- 5 Καὶ αὐτοὶ δὲ φασιν εἶναι μετένοιαν μίαν καὶ διὰ | λουτροῦ παλιγ- 3 D 549
γενεσίας ταύτην γίνεσθαι τὴν σωτηρίαν, ἀλλ' οὐκ ἀναιροῦμεν τὴν
τοῦ θεοῦ φιλανθρωπίαν, εἰδότες τὸ κήρυγμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸν 4
ἔλεον τοῦ δεσπότητος καὶ τὸ σύγγνωστον τῆς φύσεως, τὸ εὐρίπιστον
τῆς ψυχῆς, τὸ ἀσθενὲς τῆς σαρκός, τὸ πολύβλυστον τῆς τῶν πάντων
10 ἀνθρώπων αἰσθήσεως ἐν παραπτώμασιν, διότι »οὐδεὶς ἀναμάρτητος
καὶ καθαρὸς ἀπὸ ῥύπου, οὐδ' ἂν γὰν μία ἡμέρα ἢ ζωὴ αὐτοῦ ἐπὶ
τῆς γῆς.« καὶ ἡ μὲν τελεία μετένοια ἐν τῷ λουτρῷ τυγχάνει· εἰ 5
δέ τις παρέπεσεν, οὐκ ἀπόλλει τοῦτον ἢ ἁγία τοῦ θεοῦ ἐκκλησία.
δίδωσι γὰρ καὶ ἐπάνοδον καὶ μετὰ τὴν μετένοιαν τὴν μεταμέλειαν.
15 τῷ γὰρ Κάϊν εἶπεν ὁ θεός »ἡμαρτες, ἡσύχασον«, | καὶ τῷ παραλυτι- 6 P 494
κῶ ἰδοῦ, ὑγιῆς γέγονας, μηκέτι ἀμάρτανε«, καὶ Πέτρον ἀνακαλεῖται
ὁ κύριος μετὰ τὸ ἀρνήσασθαι καὶ ἀντὶ τῶν τριῶν ἀρνήσεων τρεῖς

μηκέτ' οὔσης αὐτοῖς σωτηρίας ἐλπίδος μηδ' εἰ πάντα τὰ εἰς ἐπιστροφὴν γνησίαν καὶ καθαρὰν ἐξομολόγησιν ἐπιτελοῖεν, ἰδίας αἰρέσεως τῶν κατὰ λογισμοῦ φυσίωσιν Καθαροῦς ἑαυτοῦς ἀποφηνάντων ἀρχηγὸς καθίσταται Socrates h. e. I 10; Migne 67, 101 A (Acesius) τὴν ἀκριβείαν τοῦ αὐστηροῦ κανόνος ἔλεγεν, ὡς ἄρα οὐ χρὴ τοὺς μετὰ τὸ βάπτισμα ἡμαρτηγότας ἀμαρτίαν, ἣν πρὸς θάνατον καλοῦσιν αἱ θεῖαι γραφαί, τῆς κοινωνίας τῶν θείων μυστηρίων ἀξιουῖσθαι, ἀλλ' ἐπὶ μετένοιαν μὲν αὐτοῦς προτρέπειν, ἐλπίδα δὲ τῆς ἀφέσεως μὴ παρὰ τῶν ἱερέων ἀλλὰ παρὰ τοῦ θεοῦ ἐκδέχεσθαι τοῦ δυναμένου καὶ ἐξουσίαν ἔχοντος συγχωρεῖν ἀμαρτήματα; vgl. für den östlichen Novatianismus sonst Nicäa can. 8 Basilius ep. 188 can. 1; Migne 32, 66S B ep. 190 can. 47; Migne 32, 729 C Amphilochius v. Ik. bei Ficker, Amphilochiana I 30, 23 46, 16 52, 10 Chrysost. hom. 6 in Hebr.; Migne 63, 492 u. CIG IV 926S, dazu Cumont, mélanges d'arch. et d'hist. XV (1895) S. 291

5f μετένοιαν μίαν] vgl. das Symbol Ancoratus c. 119, 11; I 149, 2 καὶ εἰς ἓν βάπτισμα μετανοίας Symbol von Jerusalem (§ 124 S. 134 Hahn³) καὶ εἰς ἓν βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν; dazu Holl, Sitz. Ber. Berl. Akad. 1919. S. 10 — 10 Hiob 14, 4f — 15 Gen. 4, 7 — 16 Joh. 5, 14 — Joh. 21, 15. 16. 17

M U

1 αὐτῶ ἐπομένοις] ἐπαγωμένοις αὐτῶ U | θελήσασι M | 2 τ(οι)αύτην * | τετρέπται M 3 λέγειν M | (αὐτοῖς) * 6 ταύτης U | γενέσθαι U | ἀλλὰ U 9 πάντων] πολλῶν U 10 ἐν παραπτώμασιν < U 11 ἢ ζωῆ] ὁ βίος U 13 τοῦτο M | τοῦ < M

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

λουτροῦ | ἐν μεγάλοις τισὶ παραπτώμασι περιπεσῶν· καὶ ὡςπερ ὁ ἀπὸ 8 P 495
 παρθενίας παραπεσῶν δευτέραν τιμὴν τὴν ἐγκράτειαν ἔχει, οὕτω καὶ
 ὁ μετὰ τὸ λουτρὸν ἐν παραπτώματι μείζονι γενόμενος ἔχει δευτέραν
 ἴασιν (τὴν μεταμέλειαν). οὐ τοιαύτην ἐνάρετον κατὰ τὴν πρώτην. οὐκ
 5 ἀποβεβλημένην δὲ ζωῆς ἔχει τὴν δευτέραν ἣν κέκτηται. οὐκ ἀθετεῖ
 τοίνυν ὁ θεῖος λόγος τὸν μισθὸν τῶν ἐν τῇ μετανοίᾳ καμνόντων.
 3. Ἐπειτα δὲ οἱ αὐτοὶ πάλιν ἀπὸ τούτου προσηδήσαντες καὶ 3, 1
 ἄλλα τινὰ ἐφηύραντο. καὶ γὰρ καὶ αὐτοὶ τὴν αὐτὴν, ἣν καὶ ἡμεῖς
 κερτήμεθα, πίστιν λέγουσιν ἔχειν· οὗτοι δὲ οὐ βούλονται διγάμοις
 10 κοινωρεῖν. εἰ γὰρ τις μετὰ τὸ βάπτισμα συναφθεῖη γυναικὶ δευτέρᾳ, | D551
 παρὰ τούτοις οὐκ εἰσδεχθήσεται ἔτι. καὶ τὸ πᾶν ἐστὶν ἠλίθιον. 2
 ὡς γὰρ εἴ τις θεάσαιτό τινα νηχόμενον ἐν ὕδατι καὶ ἀγροῶν τὴν
 πείραν τῆς διανήξεως ἑαυτὸν ἔκδοτον τοῖς ὕδασι δῶν καὶ ὑποβρούχιος
 γένηται, μὴ ἔμπειρος ὢν μηδὲ σαφῶς γρούς τῶν διὰ χειρῶν τε καὶ
 15 ποδῶν τὴν σωτηρίαν ἑαυτοῖς προσποριζομένων τὴν ἐπιστήμην, νομί-
 ζων δὲ ἀπλῶς τὸ ὕδωρ διαβαστάζειν τὸν ἄνθρωπον δίχα τῶν ἰδίων
 χειρῶν· ἢ ὡς εἴ τις ἀκούοι τὸν ἠγεμόνα τιμωροῦντα τοὺς δροῶντας 3
 φαυλότητος (ἔργα) ἄχρι καὶ ἐλαχίστων καὶ νομίζοι μὲν τὴν δίκην
 ἴσην διεξιέναι κατὰ πάντων, ὡς ἐπὶ τοῦ φόνου οὕτως καὶ ἐπὶ τοῦ
 20 διαβάλλοντος τὸν πέλας ἢ * μαχεσαμένου· ἢ ὡς ἐὰν ἢ τις παντάπασιν 4
 ἰδιώτης καὶ θεάσῃται τὸν εἰληφότα ἄρχοντος τὴν ἐξουσίαν κατὰ
 ἀλιτηρίων ἀποσπάσαντα μάχαιραν ἢ κατὰ γοήτων καὶ βλασφημῶν ἢ
 ἀκαθοσιώτων, νομίζῃ δὲ τοὺς | ἅπαντας ἐξουσίαν ἔχειν τῆς τοιαύτης Ö 178
 αἰτίας ποιῆσθαι τὴν δίκην, θεασάμενός τε δίκην δόντας ἀνθρώπους
 25 καὶ αὐτὸς δὲ τὰ ἴσα μιμησάμενος θελήσῃ ἀποκτεῖναί τινας, ὡς δῆθεν
 τοὺς ἠδικηκότας δικάζων, ἀλοὺς δὲ οὗτος αὐτὸς δίκην δώσει, μὴ 5
 εἰληφῶς παρὰ βασιλέως ἐξουσίαν τῶν τοιούτων καὶ ὅτι τὴν ἴσην
 ἐνόμιζεν κατὰ πάντων ἐξιέναι ψῆφον ἀπὸ τῆς δίκης τῶν νό-

9 vgl. haer. 48, 9, 7; II 231, 19ff Nicäa can. 8 Socrates h. e. V 22; Migne 67, 641 A

M U

1 παραπεσῶν M   3 μετὰ Pet.] εἰς MU   4 (τὴν μεταμέλειαν) *, vgl.
 S. 364, 14 | νορ κατὰ + τὰ M   8 καὶ² < U | ἣν καὶ ἡμεῖς < M   9 πί-
 στιν + ἣν M | διγάμοις] διδαγμοῖς U   10 ἐπικοινωνεῖν U   12 θεάσῃται U
 14 ἔμπειρος] ἐν πείρα U   15f νομίζων *] νομίζει MU   17 τιμωροῦντας M |
 τοὺς + τι U   18 φαυλότητος (ἔργα) *] φαυλότητος M τὰ τῆς φαυλότητος U
 20 * (κακῶς) Jül. | μαχησαμένου U | ἢ < M   21 ἄρχοντος *] ἄρχοντα MU
 | κατ' U   23 πάντας U   24 τε *] δὲ MU   26 οὗτος] ὁ τοιοῦτος U
 27 τῶν τοιούτων ist neutr. = zu Derartigem | καὶ ὅτι] διότι M   28 ἐνόμιζον M

μων, ἑαυτὸν [δὲ] ἐν τῇ ἀδικίᾳ διὰ τῆς ἰδίας ἀπειρίας καὶ ἀπαρακο-
λουθησίας ἔκδοτον ἀπωλείας παρασκευάσας, — οὕτω καὶ οὗτοι τὰ 6
πάντων ὁμοῦ μίξαντες ἐκ πάντων ἐξέπεσαν καὶ μὴ νοήσαντες τὰ
ἀκριβῆ τῆς τοῦ θεοῦ διδασκαλίας | ἐπὶ ἑτέραν τρίβον σφαλέντες ἐτρέ- P 496
5 πησαν, οὐκ εἰδότες ὅτι οὐκ αὐτὴ ἔστιν ἡ τῆς θείας γραφῆς παρά-
δοσίς τε καὶ ἀκολουθία.

4. Τὰ γὰρ εἰς τὴν ἱερωσύνην παραδοθέντα διὰ τὸ ἐξοχώτατον 4, 1
τῆς ἱερουργίας εἰς πάντας ἐνόμισαν ἴσως φέρεσθαι. ἀκηκούτες γὰρ
ὅτι »δεῖ τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα,
10 ἐγκρατῆ«, »ὡσαύτως | καὶ τὸν διάκονον« καὶ τὸν πρεσβύτερον, τὸν D 552
ὄρον τῶν ταγμάτων οὐκ ἐνόησαν. καὶ γὰρ τῶ μὲν ὄντι οὐ δέχε- 2
ται εἰς ἱερωσύνην τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ κήρυγμα μετὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ
ἐνδημίαν οὐδὲ τοὺς ἀπὸ πρώτου γάμου τελευτησάσης τῆς αὐτῶν
γυναικὸς δευτέρῳ γάμῳ συναφθέντας, διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς τιμῆς
15 τῆς ἱερωσύνης· καὶ ταῦτα ἀσφαλῶς ἡ ἅγια τοῦ θεοῦ ἐκκλησία μετὰ
ἀκριβείας παραφυλάττεται. ἀλλὰ καὶ τὸν ἔτι (συμ)βιοῦντα καὶ 3
τεκνογονοῦντα, μιᾶς γυναικὸς ὄντα ἄνδρα, οὐ δέχεται, ἀλλὰ ἀπὸ μιᾶς
ἐγκρατευσάμενον ἢ χηρεύσαντα διάκονόν τε καὶ πρεσβύτερον καὶ ἐπί-
σκοπον καὶ ὑποδιάκονον, μάλιστα ὅπου ἀκριβεῖς κανόνες οἱ ἐκκλη-
20 σιαστικοί.

Ἀλλὰ πάντως ἐρεῖς μοι, ἐν τισὶ τόποις ἔτι τεκνογονεῖν πρεσβυ- 4
τέρους καὶ διακόνους καὶ ὑποδιακόνους. τοῦτο δὲ οὐ παρὰ τὸν

7 ff vgl. Panarion! haer. 48, 9, 8ff; II 231, 22ff u. περὶ πίστεως c. 21, 6. 8f --
9 I Tim 3, 2 — 10 I Tim. 3, 8 — 16 ff vgl. Eusebius demonstr. ev. I 9, 21; S. 43, 3ff
Heikel πλὴν ἀλλὰ τοῖς ἱερωμένοις καὶ περὶ τὴν τοῦ θεοῦ θεραπείαν ἀσχολουμένοις
ἀνέχειν λοιπὸν σφᾶς αὐτοὺς προσήκει τῆς γαμικῆς ὁμιλίας Cyrillus Hieros. cat. 12, 25;
Migne 33, 757 A ὁ τῶ Ἰησοῦ καλῶς ἱερατεύων ἀπέχεται γυναικός Elvira c. 33 placuit
in totum prohibere episcopis, presbyteris et diaconibus vel omnibus clericis positis
in ministerio abstinere se a coniugibus suis et non generare filios: quicumque vero
fecerit, ab honore clericatus exterminetur, dazu den in Nicäa abgelehnten Antrag
Socr. I 11; Migne 67, 101 C ἐδόκει τοῖς ἐπισκόποις νόμον νεαρὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν
εἰσφέρειν, ὥστε τοὺς ἱερωμένους λέγω δὲ ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους καὶ δια-
κόνους μὴ συγκαθεύδειν ταῖς γαμεταῖς, ὡς ἔτι λαϊκοὶ ὄντες ἠγάγοντο

M U

1 [δὲ] * 2 ἔκδοτον M | οὗτοι] αὐτοὶ U 5 οὐκ αὐτὴ] αὐτὴ U 6 τε
< U 7 τὴν < U 10f τὸν ὄρον—ἐνόησαν < U 11 μὲν < M 12 εἰς
ἱερωσύνην < U | τοῦ¹ < M 13 οὐδὲ < U 14 συναφθέντες M 15 τοῦ
< M 16 (συμ)βιοῦντα * 22 δὲ < U

κανόνα γίνεται. ἀλλὰ παρὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων κατὰ καιρὸν θραθυ-
 μήσασαν διάνουαν καὶ τῆς τοῦ πλήθους ἔνεκεν μὴ εἰρισχομένης ὑπη-
 ρεσίας. τὸ προεπωδέστατον γὰρ εἰ ἢ ἐκκλησία <ἐφ>ορῶσα ἀγίῳ 5
 πνεύματι εὖ διαταχθεῖσα ἔγνω »ἀπερισπάστως« θεῷ τὰς λατρείας ἐπι-
 5 τελειῶσθαι σπουδάζειν καὶ τὰ πνευματικὰ τῶν χρεῶν μετὰ πάσης
 εὐνουστάτης συνειδήσεως τελειοῦσθαι. φημὶ δὲ ὅτι πρόπον ἐστὶ διὰ 6
 τὰς ἑξαπίνης λειτουργίας καὶ χρείας σχολάζειν τὸν πρεσβύτερον καὶ
 διάκονον καὶ ἐπίσκοπον θεῷ. εἰ γὰρ καὶ τοῖς ἀπὸ τοῦ λαοῦ προσ- 7
 τάσσει ὁ ἅγιος ἀπόστολος λέγων. ἵνα »πρὸς καιρὸν σχολάσῃσι τῇ
 10 προσευχῇ«. πόσῳ γε μᾶλλον τῷ ἱερεὶ τὸ αὐτὸ προστάσσει: τὸ ἀπε- Ö 180
 ρίσταστον δὲ λέγω εἰς τὸ σχολάζειν τῇ κατὰ θεὸν ἐν ταῖς χρείαις ταῖς
 πνευματικαῖς τελεσιουργουμένη ἱερωσύνῃ. ἔξεστι δὲ <ἐπὶ> τῷ λαῷ 8
 <τοῦτο> δι' ἀσθένειαν διαβαστάζεσθαι καὶ <τοὺς> μὴ δυνηθέντας ἐπὶ τῇ
 πρώτῃ γαμετῇ στήναι· δευτέρως μετὰ θάνατον τῆς πρώτης συναφθῆναι. P 497
 15 καὶ ὁ μὲν μίαν ἐσχηκῶς ἐν ἐπαίνῳ μείζονι καὶ τιμῇ παρὰ πᾶσιν 9
 ἐκκλησιαζομένοις ἐνυπέχει, | τὸν δὲ μὴ δυνηθέντα τῇ μιᾷ ἀρκεσθῆ- D 553
 ραι τελευτησάσῃ <ἢ> ἔνεκεν τινος προφάσεως, ἢ πορνείας ἢ μοιχείας ἢ
 ἄλλης αἰτίας. χωρισμοῦ γενομένου συναφθέντα δευτέρως γυναικὶ ἢ
 γυναῖκα δευτέρῳ ἀνδρὶ. οὐκ αἰτιᾶται ὁ θεῖος λόγος οὐδὲ ἀπὸ τῆς

4 vgl. I Kor. 7, 35 — 9 I Kor. 7, 5 — 12 ff vgl. Hermas mand. IV 4, 1 f ἐὰν γυνή,
 φημί, ζῆριε, ἢ πάλιν ἀνὴρ τις κοιμηθῆ καὶ γαμήσῃ τις ἐξ αὐτῶν, μήτι ἁμαρτάνει ὁ γα-
 μῶν; οὐχ ἁμαρτάνει, φησὶν· ἐὰν δὲ ἐφ' ἑαυτῷ μείνῃ τις, περισσοτέραν ἑαυτῷ τιμὴν
 καὶ μεγάλην δόξαν περιποιεῖται πρὸς τὸν ζῆριον Clemens Al strom. III 82, 4; II 233, 25 ff
 Stählin καὶ εἴ τιμι ὁ ἀπόστολος δι' ἀκρασίαν καὶ πύρωσιν κατὰ συγγνώμην δευτέρου
 μεταδίδωσι γάμον. ἐπεὶ καὶ οὗτος οὐχ ἁμαρτάνει μὲν κατὰ διαθήκην (οὐ γὰρ κεκό-
 λυται πρὸς τοῦ νόμου), οὐ πληροῖ δὲ τῆς κατὰ τὸ εὐαγγέλιον πολιτείας τὴν κατ'
 ἐπίτασιν τελειότητα· δόξαν δὲ αὐτῷ οὐράνιον περιποιεῖ μείνας ἐφ' ἑαυτοῦ καὶ τὴν
 διαλυθεῖσαν θανάτῳ συζυγίαν ἀχραντον φυλάσσων, vgl. auch zu S. 370, 17 ff —
 19 f strenger Laodicea can. 1 περὶ τοῦ δεῖν κατὰ τὸν ἐκκλησιαστικὸν κανόνα τοὺς
 ἐλευθέρως καὶ νομίμως συναφθέντας δευτέροις γάμοις, μὴ λαθρογαμίαν ποιήσαν-
 τας. ὀλίγον χρόνον παρελθόντος καὶ σχολασάντων ταῖς προσευχαῖς καὶ νηστείαις
 κατὰ συγγνώμην ἀποδίδοσθαι αὐτοῖς τὴν κοινωνίαν ὥρισαμεν Basilus ep. 188
 can. 4; Migne 32, 673A περὶ τριγάμων . . . τὸν αὐτὸν ὥρισαν κανόνα δι καὶ ἐπὶ
 τῶν διγάμων ἀναλόγως· ἐνιαυτὸν μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν διγάμων, ἄλλοι δὲ δύο ἔτη

M U

1 γίνεται < U   3 προεπωδέστατον M προεπωδέστερον U | <ἐφ>ορῶσα *
 4 ἀπερισπάστως U   5 χρεῶν M   11 τῇ < U | ἐν < M   12 <ἐπὶ> *   13 <τοῦτο> * |
 <τοὺς> * | δυνηθέντα M   16 τὸν δὲ μὴ δυνηθέντα *] ὁ δὲ μὴ δυνηθεὶς MU
 17 ἢ, Pet. | ἦ² < U   18 ἄλλης *] κακῆς MU   19 γυναῖκα *] γυνή MU

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ἐν πνεύματι πραότητος, σκοπῶν ἑαυτὸν, μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς. ἴαν
 τις οὖν προληφθῆ (ἐν) παραπτώματι ἐν οἴῳ δ' ἂν εἴη, μετανοεῖτω.
 δέχεται γὰρ ὁ θεὸς τὴν μετάνοιαν καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα, ἴαν τις 6
 παρατέσῃ. πῶς δὲ μετὰ τοῦ τοιούτου ποιεῖ, αὐτὸς μόνος γινώσκει·
 5 ἀνεξερεύνητα γὰρ τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεκδιήγητοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ.
 καὶ πρὸ τῆς παρουσίας οὐ δεῖ κρίνειν ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς καὶ 7
 ἀποκαλύψει τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας· καὶ τότε ὁ ἔπαινος ἐκάστου φα-
 νερὸς γενήσεται. ἢ γὰρ ἡμέρα δηλώσει ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται.

6. Οὔτε οὖν ἐπαγγελλόμεθα ἐλευθερίαν παντάπασι τοῖς μετὰ τὸ 6, 1
 10 βάπτισμα παραπετωκόσιν οὔτε ἀπαγορεύομεν τὴν αὐτῶν ζωὴν· θεὸς
 γὰρ ἠλεήμων ἐστὶν καὶ οἰκτίρμων, καὶ ἔδωκε τοῖς μετανοοῦσιν ἐπὶ
 ὁδον. καὶ τὸ μὲν πρῶτόν ἐστι σαφές, τὸ δὲ δεύτερον οἶδαμεν ὅτι 2
 ἠλεήμων ἐστὶν θεός, ἴαν ἐξ ὅλης ψυχῆς μετανοήσωμεν ἀπὸ παραπτω-
 μάτων. ἔχει γὰρ ἐν χειρὶ ζωὴν καὶ σωτηρίαν καὶ φιλανθρωπίαν. καὶ
 15 τί μὲν αὐτὸς ποιεῖ αὐτῶ μόνῳ ἔγνωσται. πλὴν ὅτι ζημία οὐκ ἐνι
 ἀπὸ τῆς μετανοίας οὐδὲ ἀπηγόρευται ὁ μετανοῶν ἀπὸ πάντων σφαλ-
 μάτων. πόσῳ γε μᾶλλον ὁ κατὰ νόμον συναφθεὶς δευτέρῳ γυναικί; 3
 καὶ ἢ μὲν πρώτη γυνὴ ἐκ θεοῦ τεταγμένη, ἢ δὲ δευτέρα ἐξ ἀσθενείας
 ἀνθρώπων. καὶ ἔτι περισσοτέρῳ εἰ συναφθεῖη, τὸ ἀσθενὲς ἀεὶ

5 Röm. 11, 33 — 6 I Kor. 4, 5 — 8 I Kor. 3, 13 — 11 Psal. 103, 8 —
 Sir. 17, 24 — 12 ff vgl. Tertullian de poen. 7 collocavit in vestibulo poeniten-
 tiam secundam quae pulsantibus patefaciat; sed iam semel, quia iam secundo;
 sed iam amplius nunquam, quia proxime frustra Origenes hom. in Lev. 15
 c. 2; IX 425 Lommatzsch in gravioribus enim criminibus semel tantum paeni-
 tentiae conceditur locus, ista vero communia quae frequenter incurrimus, semper
 poenitentiam recipiunt et sine intermissione redimuntur Siricius ad Him.
 Tarrac. c. 5; S. 521 Hinschius Ps. Isidor de quibus (sc. über die Rückfälligen)
 quia iam suffugium non habent paenitendi, id' duximus decernendum, ut
 sola intra ecclesiam fidelibus oratione iungantur, sacris mysteriorum celebritati-
 bus quamvis non mereantur intersint, a dominicae autem mensae convivio segre-
 gentur — 18 ff strenger Didaskalia III 2, 2; S. 184, 11 ff Punk hoc enim sciatis,
 eam quae semel nupsit iuxta legem etiam secundo nubere, eam autem quae ultra
 progreditur esse meretricem Constit. apost. III 2, 2; S. 185, 18 ff Punk καὶ τοῦτο
 γὰρ εἰδέναι ὀφείλετε. ὅτι μονογαμία μὲν κατὰ νόμον γινομένη δικαία, ὡς ἂν κατὰ

M U

1 σεαυτὸν U 2 (ἐν) * 3 τὴν < M 4 τοῦ τοιούτου] τούτου U 5 ἀνεκ-
 διήγητοι] ἀνεξιχνίαστοι U 6 ὃς < M 7 ἀπόκρυφα U 12 τὸ μὲν πρῶ-
 τον] gemeint ist der Satz Z 9, wie mit τὸ δεύτερον Z. 10f 13 vor θεὸς + ὁ U
 14 σωτηρίας φιλανθρωπίαν U 16 τῆς < M 18 ἢ¹] εἰ M 19 εἰ + (τις)?

διαβαστάζεται. φησὶ γάρ »γυνὴ δέδετα νόμῳ ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ ὁ 4 D555
 ἀνὴρ αὐτῆς. ἐὰν δὲ ἀποθάνη ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γαμη-
 θῆναι, (μόνον ἐν κυρίῳ)«. ἀποφηνάμενος μετὰ τελευτὴν ἀνδρὸς τὸ
 ἐλεύθερον ἀπὸ ἁμαρτίας χωρὶς πάσης ἀντιλογίας, διὰ τῆς προσθήκης
 5 σημαίνει * τῷ »ἐν κυρίῳ«. ὡς οὐκ εἶναι αὐτὴν ἀλλοτριαν κυρίου 5
 τὴν μετὰ τελευτὴν ἀνδρὸς συναπτομένην ἄλλῳ ἀνδρὶ ἢ τὸν μετὰ
 τελευτὴν γυναικὸς συναπτόμενον δευτέρῳ γυναικί. »μόνον ἐν κυρίῳ«,
 ὡς λέγει ὁ ἀπόστολος. καὶ φησὶ (μὲν) »μακαριώτερα δὲ ἐστὶν, ἐὰν 6
 μείνη οὕτως«, * τὸ δὲ »ἐν κυρίῳ« τουτέστιν τὸ μὴ ἐν πορνείᾳ μὴ
 10 ἐν μοιχείᾳ μὴ ἐν κλεψιγαμίᾳ, | ἀλλ' ἐν εὐνομίᾳ ἐν παρρησίᾳ ἐν σεμνῷ P499
 γάμῳ, ἐπιμένοντα ἐν τῇ πίστει ἐν ταῖς ἐντολαῖς ἐν εὐποιίαις ἐν εὐλα-
 βείᾳ ἐν νηστείαις ἐν εὐνομίᾳ ἐν ἐλεημοσύναις ἐν σπουδῇ ἐν ἀγαθο-
 εργίᾳ. ταῦτα γὰρ συνόντα καὶ παραμένοντα οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους 7
 καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου παρουσίαν. | Ö184
 15 Καὶ τῇ μὲν ἱεροσύνῃ τὸ πρῶτον τάγμα καὶ ἡ περὶ πάντων 8
 ἀκριβολογία τῷ δὲ λαῷ τὸ σύμμετρον καὶ τὸ σύγγνωστον, ἵνα πάντες
 διδάσκονται καὶ κατελεῶνται. ἐλεήμων γάρ ἐστὶν ὁ δεσπότης καὶ 9
 δυνατὸς πάντας σφίξειν τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν εὐνομίᾳ τε καὶ ἀληθινῇ πίστει

γνώμην θεοῦ ὑπάρχουσα, διγαμία δὲ μετὰ ἐπαγγελίαν παράνομον, οὐ διὰ τὴν συνά-
 φειαν ἀλλὰ διὰ τὸ ψεῦδος, τριγαμία δὲ ἀκρουσίας σημεῖον, τὸ δὲ ὑπὲρ τὴν τριγα-
 μίαν προφανῆς πορνεία καὶ ἀσέλγεια ἀναμφίβολος Neocæsarea can. 3 περὶ τῶν
 πλείστοις γάμοις περιπιπτόντων ὁ μὲν χρόνος σαφῆς ὁ ὠρισμένος, ἡ δὲ ἀναστροφή
 καὶ ἡ πίστις αὐτῶν συντέμνει τὸν χρόνον Basiliius ep. 188 can. 4; Migne 32, 673 A
 τοὺς δὲ τριγάμους ἐν τρισὶ καὶ τέσσαρσι πωλλίαις ἔτεσιν ἀφορίζουσιν. ὀνομάζουσι
 δὲ τὸ τοιοῦτον οὐκέτι γάμον, ἀλλὰ πολιγαμίαν, μᾶλλον δὲ πορνείαν κεκολασμέ-
 νην . . . . συνήθειαν δὲ κατελάβομεν ἐπὶ τῶν τριγάμων πενταετίας ἀφορισμόν, οὐκ
 ἀπὸ κανόνος ἀλλ' ἀπὸ τῆς τῶν προειληφόντων ἀκολουθίας ep. 199 can. 50; Migne
 32, 732 C Gregorius Naz. or. 37, 8; Migne 36, 292 B — Für die Stellung der Nova-
 tianer vgl. Socrates h. e. V 22; Migne 67, 641 A

1 I Kor. 7, 39 — 8 I Kor. 7, 40

M U

1 διαβαστάζει M 2 θέλη U 3 (μόνον ἐν κυρίῳ) * 4 ἐλευθέριον U |
 διὰ.*] μετὰ MU 5 * etwa (τὸν ὄρον, τουτέστιν) * | τῷ] τὸ M 6 συ-
 ναπτομένην U 7 συναπτόμενον U 8 ἀπόστολος + αὐτὸς M | (μὲν) *
 9 * τὸ δὲ etwa (οὐκ ἐντέλλεται δὲ· προστάσει δὲ τό) * | τουτέστιν τὸ < U
 10 ἀλλὰ M | ἐν εὐνομίᾳ < U 11 ἐπιμένοντα *] ἐπιμένειν MU 12 σπου-
 δαιότητι U 17 διδάσκονται M | κατελεοῦνται MU 18 αὐτῶν*] αὐτοῦ MU |
 τε < U

τῆς τοῦ κηρύγματος καθαρότητος. αὐτὸς γὰρ μόνος ἐστὶ καθαρός. οὗτοι δὲ ἑαυτοὺς φήσαντες Καθαροὺς ἀπ' αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως 10 ἀκαθάρτους ἑαυτοὺς ἀποτελοῦσι· πᾶς γὰρ ὁ καθαρὸν ἑαυτὸν ἀποφήνας ἀκάθαρτον ἑαυτὸν τελείως κατέκρινε.

5 7. Πολλὴ δὲ ἄνοια τῶν τοιούτων νομιζόντων διὰ ἕν τι, εἰ καὶ 7, 1 ἦν ἀληθές, περὶ παντὸς τοῦ λαοῦ τὸ κρίμα οὕτως φέρειν. ἔδει δὲ γινῶναι ὅτι οὐ περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης μόνον τὸ ἔγκλημα ὑπάρχει πάση ψυχῇ ἢ [τὸ] διὰ τούτου ἐνάρετον γενέσθαι (ἔστι) μόνον, 2 ἀλλὰ καὶ τῶ μὴ λοιδορεῖν, μὴ ὀμνῦναι ὄρκον μήτε ἐν ἀληθείᾳ μήτε | D556 ἐν ψεύδει, ἀλλὰ »ναὶ ναί« καὶ »οὐ οὐ« λέγειν, μὴ δολιεύεσθαι μὴ διαβάλλειν μὴ κλέπτειν μὴ ἐμπορεύεσθαι. ἐκ τούτων γὰρ πάντων 3 συνάγεται ἡμῖν τὰ ῥύπη τῶν ἀμαρτημάτων· »ὡς, γὰρ φησὶν, ὁ πάσσαλος ἀνὰ μέσον δύο λίθων συντριβήσεται, οὕτως ἡ ἀμαρτία ἀνὰ μέσον ἀγοράζοντος καὶ πωλοῦντος«. καὶ ὅτι ἐκ τοῦ πλήθους πάν- 4 15 τὸς (τινὲς) καὶ μέθυσοι καὶ ἔμποροι καὶ πλεονέκται καὶ τοκισταὶ *, καὶ πάντως ὅτι (καὶ αὐτοὶ) τὰ τοιαῦτα ἔχουσι καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, (καὶ) ὅτι καὶ ψεύσματα ἐκάστω αὐτῶν παρακολουθεῖ. πῶς οὖν δύ- 5 ρανται ἑαυτοὺς Καθαροὺς ἀποκαλεῖν, (ὡς) διὰ τῆς μιᾶς ὑποθέσεως τῆς πάσης κατὰ θεὸν πραγματείας περὶ πάντων τῶν σφαλμάτων 20 ἀσφαλιζομένης; οὐκ ἔγνωσαν δὲ οὗτοι τὰ ἀκριβῆ τοῦ κηρύγματος οὐδὲ τίνι ἀφώρισε τὸ ἀκρίβασμα τοῦτο τῆς διγαμίας.

Ἀλλὰ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ διωγμοῦ παραπεπτωχότες καὶ αὐτοὶ ἐὰν 6 P500 ἐνδείξωνται τελείαν τὴν μετάνοιαν, ἐν σάκκῳ καὶ σποδῶ καθεσθέντες καὶ κλαύσαντες ἐνώπιον κυρίου, δυνατός ἐστιν ὁ εὐεργέτης καὶ αὐτοὺς 25 ἐλεῆσαι· οὐ γὰρ τι φαῦλον γίνεται ἀπὸ μετανοίας. δέχεται μὲν 7 οὖν τοὺς μετανοοῦντας ὁ κύριος καὶ ἡ αὐτοῦ ἐκκλησία, ὡς ἐπέστρεψε Μανασσῆς ὁ υἱὸς Ἐζεκίου καὶ ἐδέχθη ὑπὸ κυρίου, καὶ ὁ ἀρνησάμενος πρὸς ὦραν ἅγιος Πέτρος καὶ κορυφαιότατος τῶν ἀποστόλων, ὃς 8

12 vgl. Sir. 27, 2 — 27 II Chron. 33, 13 — Mark. 14, 66ff u. Par.

M U

1 vor καθαρὸς + καὶ M 3 καθαρὸν hinter ἀποφήνας U 5 διὰ ἕν τι] εἶναι τι U 6 κρίμα *] κήρυγμα M U (u. hinter ἀληθές) | φέρειν *] φάσκον M U 8 [τὸ] * | (ἔστι) * 9 τῶ *] τὸ M U | λοιδορεῖν M 10 καὶ < M 11 ἐμπονεύεσθαι U 13 ἀνὰ μέσον + τῶν U | συντριβεται U 14f πάντως U πάντως u. + οἱ M 15 (τινὲς) * | καὶ μέθυσοι < M | ἔμποροι] πόρνοι U | * (εὐρίσκονται, τίς ἀμφιβάλλοι;) * 16 πάντως ὅτι = jedenfalls gilt, daß | (καὶ αὐτοὶ) * 17 (καὶ) * 18 (ὡς) * | ὑποθέσεως *] ὑποσχέσεως M U 24 vor αὐτοὺς + δι' M 25 μὲν < U 26 ὁ < M 28 vor ἅγιος + ὁ U

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

πάντα τὰ παρωχημένα παρελθόντα, ἔαρος δὲ ἄρτι ἀνθοῦντος καὶ
θαλάσσης γαληνιώσης τε καὶ φόβου τοῦ ὑέτου διελθόντος καὶ τῶν
παλαιῶν τῆς ἀμύλου * τετμημένων καὶ τῆς πόας μηκέτι ποαζούσης
μόνον. ἀλλὰ καὶ ἄνθη ἐκβαλλοῖσης καὶ τοῦ κηρύγματος τῆς φωνῆς 4
5 ἐν τῇ ἐρήμῳ βοώσης τουτέστιν ἐν τῇ γῆ ἡμῶν καὶ συκῆς τῆς ποτε
καταραθείσης ἐκβαλλοῖσης τοὺς ὀλύνθους, τοὺς καρποὺς τῆς μετα-
νοίας ἤδη ἐπὶ τοῖς κλώνεσι | καὶ δένδροισι φαινομένους, ἀμπέλους δὲ D558
ἤδη κυπριζοῖσας τὸ εἶσοδον τῆς τοῦ εὐαγγελίου πίστεως κήρυγμα.
ἐπειδὴ δὲ εὐθύς κέκληκε τὴν τοιαύτην καὶ εἶπεν »ἀνάστα ἐλθέ«, * 5
10 ἀνάστα ἀπὸ νεκρότητος ἁμαρτημάτων καὶ ἐλθέ ἐν δικαιοσύνῃ, ἀνάστα
ἀπὸ παραπτώματος καὶ ἐλθέ ἐν παρησίᾳ, ἀνάστα ἀπὸ ἁμαρτιῶν
καὶ ἐλθέ ἐν μετανοίᾳ. ἀνάστα ἀπὸ παραλίσεως καὶ ἐλθέ ἐν τελειό-
τητι. ἀνάστα ἀπὸ λωβήσεως καὶ ἐλθέ ἐν ὑγείᾳ, ἀνάστα ἀπὸ ἀπιστίας
καὶ ἐλθέ ἐν πίστει. ἀνάστα ἀπὸ ἀπωλείας καὶ ἐλθέ ἐν εὐρέσει.
15 ἐπειδὴ δὲ ἤδει τὸ θεῖον λόγιον ὅτι μετὰ τὴν πρώτην μετάνοιαν καὶ 6
μετὰ τὴν πρώτην κλήσιν καὶ ἴασιν, ὡς εἰπεῖν, συμβαίνει τῇ ἀν|θρώ- Ö188
πότητι πολλὰ παραπτώματα, πάλιν λέγει »ἀνάστα ἐλθέ, ἡ πλησίον
μου, καλή μου, περιστερά μου, καὶ ἐλθέ, σὺ περιστερά μου«. δεύτερον 7
ταύτην καλεῖ καὶ οὐχ ἅπαξ. τὸ δὲ δεύτερον οὐκ ἴσον τῷ πρώτῳ.
20 φησὶ γὰρ ἐν τῇ προτέρᾳ κλήσει οὕτως »ἀνάστα ἐλθέ, [ἡ] πλησίον μου,
καλή μου, περιστερά μου«. τὸ μὲν πρῶτον »ἀνάστα ἐλθέ«, καὶ οὐκ
εἶπεν »ἐλθέ σύ«. καὶ τὸ δεύτερον προστίθησι τὸ ἄρθρον, ἵνα 8
δείξη κλήσιν οὐ δευτέραν, παρηλλαγμένην μετὰ τὴν πρώτην, ἀλλὰ
ἐν τῇ πρώτῃ ἀπὸ παραπτωμάτων πάλιν ὀρεγομένην χεῖρα ἐπιδέξιον
25 καὶ ἐπουράνιον φιλανθρωπίας. »καὶ ἐλθέ« φησὶ »(σὺ) περιστερά μου 9
ἐν σκέπη τῆς πέτρας, ἐχόμενα τοῦ προτειχίσματος«. »ἐν σκέπη πέ-
τρας« (τουτέστιν) ἐν φιλανθρωπίᾳ Χριστοῦ καὶ ἐν ἐλέει κυρίου

4 f vgl. Matth, 3, 1 — 9 Cant. 2, 10 — 17 Cant. 2, 13f

U M.

1 ἔαρος] ἀέρος M 1f καὶ θαλάσσης — ὑέτου διελθόντος < M 3 - (παρα-
φυσάδων) * 4 ἐκβαλοῦσης U 8 κηρύγματος M 9 εὐθέως U | τοσαύ-
την M | * (τουτέστιν) * 12 εἰς μετάνοιαν U 15 ἤδη M | θεῖον]
ῥλον U | μετὰ τὴν μετάνοιαν καὶ < M 17f ἐλθέ—περιστερά μου, καὶ < U
18 καὶ ἐλθέ, σὺ περιστερά μου < M 19 δὲ < M | οὐκ] οὐχ M 20 προτερά]
δευτέρα M | ἐλθέ < U | [ἡ] *, vgl. Z. 22 22 ἐλθέ σύ] καὶ ἐλθέ U 22ff die
Stelle zeigt, daß Eriph. einen Text voraussetzt, in dem sowohl das ἡ als das σύ
das erstemal fehlen 23 ἀλλὰ + καὶ U 24 τῇ (vor πρώτῃ] < M 25 vor
φιλανθρωπίας + καὶ M | (σὺ) * 27 (τουτέστιν) *

τοῦτο γάρ ἐστιν σκέπη πέτρας, σκέπη ἐλπίδος καὶ πίστεως καὶ ἀλη-
θείας. »ἐχόμενα τοῦ προτειχίσματος«, τουτέστιν πρὶν ἢ κλεισθῆναι 10
τὴν πύλην, πρὶν ἢ εἶσω περιβόλων γενόμενος ὁ βασιλεὺς μηκέτι
εἰσδέξεται, τουτέστιν μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀπαλλαγὴν τε καὶ θάνατον,
5 ὅτε οὐκέτι »ἐχόμενα τοῦ προτεισχίσματος«, ἀλλὰ ἀπεκλείσθησαν αἱ
πύλαι καὶ οὐκέτι ἐνὶ διορθώσασθαι.

10. Ἐν γὰρ τῷ μέλλοντι αἰῶνι, μετὰ τὴν τοῦ ἀνθρώπου ἐντεῦ- 10,1
θεν ἀπαλλαγὴν οὐ νηστείας πορισμὸς οὐ μετανοίας κλησις οὐκ | D 559
ἐλεημοσύνης ἐπίδοσις, ἀλλ' οὔτε ἐγκλημάτων ἔργα οὐ πόλεμος οὐ P 502
10 μοιχεία οὐκ ἀσέλγεια, ἀλλ' οὔτε δικαιοσύνη καὶ μετάνοια. ὡς γὰρ 2
μετὰ θερισμὸν τοῦ στάχθος οὐκ ἐνὶ παχυνθῆναι τὸν κόκκον, οὐκ
ἀνεμόφθορον γενέσθαι * οὐκ ἐνὶ εὐπάθειά τις ἑτέρα. ἀλλὰ μὴ λέγε 3
μοι τῆς ἀποθήκης τὰ φθάρματα, τουτέστι καὶ σκώληκας καὶ σήτας·
ταῦτα γὰρ διὰ τὰ ἐν τῷ αἰῶνι γινόμενα εἴρηται, τὸ δὲ ἀπεικονισμέ-
15 νον καὶ ἐν πύλαις ἡμῖν εἰργμένον καὶ ἀποθήκη ἠσφαλισμένον πί-
στεώς ἐστιν ὑπόδειγμα καὶ ὑπογραμμός, »ἐνθα οὔτε λησταὶ διορύτ-
τουσιν οὔτε σῆτες ἀφανίζουσιν«, ὡς ἔχει ὁ θεῖος λόγος. * οὔτε μὴν
πορισμὸς εὐσεβείας, οὔτε μετανοίας (κλησις) ὡς ἔφην, μετὰ θάνατον.
οὔτε γὰρ Λάζαρος ἀπέρχεται πρὸς τὸν πλούσιον ἐκεῖ οὔτε ὁ πλού- 4
20 σιος πρὸς τὸν Λάζαρον, οὔτε Ἀβραὰμ ἀποστέλλει σκύλλων τὸν πέννητα
πλουτήσοντα ἐς ὕστερον, οὔτε ὁ πλούσιος πέννης γενόμενος ὧν αἰτεῖ-
ται (μετα)λαμβάνει, καίπερ μετὰ ἰκεσίας τὸν ἐλεήμονα Ἀβραὰμ παρα-
καλέσας. ἐσφράγισται γὰρ τὰ ταμιεῖα καὶ πεπλήρωται ὁ χρόνος καὶ 5

2f vgl. Matth. 25, 10 — 13 vgl. Matth. 6, 19 — 16 vgl. Matth. 6, 20 —
19ff vgl. Luk. 16; 19ff

M U 19—S. 376, 5 Anastasius Sinaita quaest. 22; Migne 89, 540 A Lemma τοῦ
αὐτοῦ (sc. Ἐπιφανίου) ἐκ τῶν αὐτῶν (sc. τῶν Παναρίων)

1 τοῦτο γάρ ἐστιν *] τουτέστιν MU 2 τουτέστιν + τὸν υἱὸν M | ἢ < M
4 τουτέστιν < U 5 ὅτε] ὅτι M 6 οὐκέτι ἐνὶ] οὐκ ἔστιν M 9 ἐπίδοσις]
ἐπίδειξις U 10 ἀλλὰ M 12 * etwa (οὕτως μετὰ θάνατον τοῦ ἀνθρώπου
οὐκ ἐνὶ αὐξήσις τῆς ἀποθήκης) * 12f λέγε μοι + (εἶναι καὶ)? * 14 γινόμε-
μενα εἴρηται *] γίνεται MU 15 εἰργμένον] εἰρημένον U | ἀποθήκης ἠσφαλισμέ-
νης M 17 ἔχει] ἔφη U | * etwa (διὸ οὔτε μείωσις τῆς ἀποθήκης γίνεται) *
18 (κλησις) *, vgl. Z. 8 | οὐκ ἔστι (μετάνοια) μετὰ θάνατον Anast. Sin.
19 οὔτε¹] οὐ U | ἀπέρχεται hinter πλούσιον Anast. Sin. 20—23 οὔτε Ἀβραὰμ
— παρακαλέσας < Anast. Sin. 20 σκύλλων Pet.] σκύλων MU 21 πλου-
τήσοντα *] πλουτήσαντα M πλουτήσαι U | ἐς < U | πέννης γενόμενος < U
22 (μετα)λαμβάνει *] λαμβάνει M < U 23 καὶ¹ < U

ὁ ἀγὼν ἐτελέσθη καὶ ἐκενώθη τὸ σκάμμα καὶ οἱ στέφανοι ἐδόθησαν
καὶ οἱ ἀγωνισάμενοι ἀνεπάησαν καὶ οἱ μὴ φθάσαντες ἐξῆκαν καὶ | οἱ Ὁ190
μὴ ἀγωνισάμενοι οὐκέτι εὐποροῦσι καὶ οἱ ἐν τῷ σκάμματι ἠττηθέντες
ἐξεβλήθησαν καὶ τὰ πάντα σαφῶς τετελείωται μετὰ τὴν ἐντεῦθεν
5 ἐκδημίαν. ἔτι δὲ ὄντων ἐν τῷ αἰῶνι πάντων, καὶ μετὰ πτωσιν 6
ἐνι ἀνάστασις. ἔτι ἐλπίς ἔτι θεραπεία ἔτι ὁμολογία, κὰν εἰ μὴ τελειό-
τατα, * ἀλλ' οὖν γε <καὶ> τῶν ἄλλων οὐκ ἀπηγόρευται ἡ σωτηρία.
11. Πᾶσα δὲ αἴρεσις ἀπὸ τῆς ἀληθείας ἐξοκείλασα ἐν σκότῳ 11, 1
τυφλώττει καὶ μυωπάζει, ἕτερα ἀνθ' ἑτέρων διανοουμένη. ἔοικαν
10 γὰρ οὗτοί τισιν ἀτέχνους καὶ μὴ γινώσκουσι τὰ <περὶ> ἐκάστης ποιότη-
τος καὶ χρήσεως καὶ | κόσμου ἐκάστου μέλους καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν 2 D560
(γελοιῶδές τι ὃ προβάλλομαι λέγειν, ὅμοιον <δὲ> τῆς αὐτῶν ἀνοησίας)
ὡς περιτιθέασι τὰ ὑποδήματα τῇ κεφαλῇ, τὸν δὲ στέφανον τοῖς ποσὶ
καὶ κλοιὸν χρυσοῦν περὶ τὴν γαστέρα· τὰ δὲ ἄλλα πέδιλα ὡς εἰπεῖν,
15 τὰ ἐξ ἱματίων γεγεννημένα, ἃ παρὰ τισιν ὀδῶνια κέκληται ἢ βράχαι,
χερσὶ περιτιθέασι, δακτυλίους δὲ τοῖς ποσίν. οὕτω γὰρ ἡ τῶν τὴν 3
ἄγνοιαν κεκτημένων σφαλερὰ καὶ ἄτακτος εὐρίσκεται διαταγή. τὰ
γὰρ ἐπὶ τῆς ἱερωσύνης | ἠσφαλισμένα περὶ δευτέρου γάμου καὶ τῶν P503
ἄλλων οὗτοι εἰς ἅπαντα τὸν λαὸν * νενομίκασι καὶ τὰ δι' ὑπερβολὴν
20 στρυφνότητος ὑπὸ θεοῦ κεκηρυγμένα, ἵνα μὴ ῥαθυμήσαντές τινες
παραπέσωσιν, αὐτοὶ εἰς ἀπανθρωπίαν θεῶ προσῆψαν. καὶ ὡς ἐὰν 4
εἴ τις ἀπὸ ἱματίου χειρίδα κατασχῶν [καὶ] ἕως μόνον ἀγκῶνος ἀπὸ
καρποῦ χειρὸς τοῦ καλουμένου σκεπάζοι ἑαυτόν, προσφέρει δὲ πρὸ
ὀφθαλμῶν καθ' ἐκάστην ὥραν τὴν χειρίδα καὶ ἐπιτωθάζοι τοῖς ἄλ-
25 λοις, ἐπιλησθεὶς ὅτι ὅλον τὸ σῶμα αὐτοῦ γυμνητεύει, οὕτω καὶ οὗτοι 6
σεμννύμενοι μὴ δέχεσθαι διγάμους τὰς πάσας ἐντολάς, τὰς ὁμοίας

M U Anast. Sin. (bis Z. 5 ἐκδημίαν)

1 καὶ ἐκενώθη τὸ σκάμμα < Anast. Sin. 2f καὶ οἱ ἀγωνισάμενοι—εὐποροῦσι
< Anast. Sin. 3 εὐποροῦσι U | ἠττηθέντες] τεθέντες M | ἠττηθέντες vor ἐν
τῷ σκάμματι Anast. Sin. 4 τὰ < Anast. Sin. | ἐνθένδε Anast. Sin. 6 θερα-
πεία] θεία M 7 * <τῶν δεύτερον μετανοούντων> * | <καὶ> * 8 ἐξοκείλασα
MU 10 τὰ < M | <περὶ> * 11 ἔπος < U 12 γελοιῶδές τι δ *] γελοιω-
δῶς δ M ληρῶδές τι εἰς δ U | <δὲ> * 13 [ὡς]? * 14 κλυὸν χρύσειον U
15 γεγεννημένα M 16 δὲ < U | τὴν < U 17 εὐρίσκεται < U
19 πάντα U | * etwa <κηρύττεσθαι> * 20 στρυφνότητος MU 21 ἀπαν-
θρωπίαν + <τρέψαντες>? * | συνῆψαν U 21f ὡς ἐὰν εἴ τις] ὡσεὶ ἦτις M
22 ἀπὸ¹ < U | χειρίδα κατασχῶν] χειρὶ διακατασχῶν U | [καὶ] * 23 σκε-
πάζοι *] σκεπάζει MU | προσφέρει U | πρὸ < M 24 ἐπιτωθάζοι M

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

αἰῶν καὶ Χανααίων καὶ Χετταίων. [γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι].
οὐκ ἐκκλινοῦμεν δεξιὰ ἢ ἀριστερά, ὕδωρ ἐν ἀργυρίῳ πίομεθα καὶ 7
βρώματα ἀργυρίου φαγόμεθα· οὐκ ἐκκλινοῦμεν ἐντεῦθεν ἢ ἐντεῦθεν,
ὁδῶ βασιλικῇ βαδιοῦμεν. ἔστι γὰρ ὁδὸς βασιλική, ἣτις ἐστὶν ἡ 8
5 τοῦ θεοῦ ἐκκλησία καὶ ἡ ὁδοιπορία τῆς ἀληθείας. ἐκάστη δὲ τούτων
τὴν βασιλικὴν καταλείψασα, κλίνας δὲ ἐπὶ τὰ δεξιὰ ἢ ἐπὶ τὰ ἀρι-
στερά. ἐπὶ πολὺ λοιπὸν ἑαυτὴν ἐπιδιδούσα εἰς πλάνην παρελκυσθή-
σεται καὶ οὐκέτι μέτρον ἔχει παρ' ἐκάστη αἰρέσει ἢ τῆς πλάνης ἀνοδία.

13. Ἄγε τοίνυν, θεοῦ δοῦλοι, υἱοὶ τε τῆς ἁγίας θεοῦ ἐκκλησίας, 13, 1
10 οἱ τὸν κανόνα ἀσφαλῆ γινώσκοντες καὶ τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας
βαδίζοντες. μὴ φωναῖς ἀνθελκυσθῶμεν καὶ φωνῇ ἐκάστης παρα-
πεποιημένης ἐπι|τηδεύσεως ἀχθῶμεν. σφαλεραὶ γὰρ αἱ τούτων ὁδοὶ 2 D562
καὶ ἀνάντης ἢ τρίβος τῆς αὐτῶν παραπεποιημένης ἐννοίας· μεγαλαν-
χοῦσι καὶ οὐδὲ τὰ μικρὰ ἴσασιν· ἐλευθερίαν ἐπαγγέλλονται, αὐτοὶ
15 δοῦλοι ὄντες τῆς ἁμαρτίας· τὰ μείζονα ἀνχοῦσι καὶ τῶν μικρῶν οὐδ'
ὄλως ἐπελάβοντο.

Ἄλλὰ καὶ περὶ τούτων τῶν δὴ Καθαρῶν λεγομένων, ἀκαθάρτων 3
δὲ εἰ δεῖ τ' ἀληθῆ λέγειν. ἀρκετὸν ἠγοῦμαι ἕως ἐνταῦθα ἰκανῶς εἰ-
ρηθεῖν. ταύτην δὲ παραρρίψαντες ὡς βασιλίσκου πρόσωπον, τῶ μὲν 4
20 προσχῆματι τοῦ ὀνόματος ἐξοχωτάτην τινὰ ἐπανυμίαν κεκτημένου, | Ö194
τῇ δὲ συντυχίᾳ θάνατον ἐμποιοῦντος. ἡμεῖς δὲ τῇ τοῦ ξύλου τοῦ
σταυροῦ δυνάμει τοῦτον παίσαντες ἐπὶ τὰς ἑτέρας πάλιν ὀρμήσωμεν,
αὐτὴν ἐπαγόμενοι τὴν τοῦ θεοῦ καθικετείαν, εἰς τὸ συνοδεῦσαι συμ- 5
παραμεῖναι συνεῖναι συνεργῆσαι διασῶσαι παιδεῦσαι καταξιῶσαι ἡμᾶς
25 τ' ἀληθῆ λέγειν, ἵνα μήτε αὐτοὶ ψευδῶς τι λέγοντες τοῖς αὐτοῖς ὑπο-
πέσωμεν, ὁποίοις αἱ μὴ τ' ἀληθῆ τὸν κόσμον διδάξασαι αἰρέσεις.

Ἔτι δὲ καὶ οἱ ἐν τῇ Ἀφρικῇ τε καὶ Βυζικανίᾳ, οἱ ἀπὸ Δωνάτου 6
τινὸς Δωρατιανοὶ οὕτω καλούμενοι, τὰ ὅμοια τούτοις φρονοῦντες
[εἶσιν], ἀφηνιασταὶ καὶ αὐτοὶ δῆθεν διὰ τὸ μὴ συγκοινωνεῖν τοῖς ἐν

M U

1 [γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι] * 2 ἐκκλινοῦμεν M | πίομεθα U
3 φαγόμεθα U | ἐκκλινοῦμεν M 5 ἡ < U 6 τὰ δεξιὰ ἢ < M 7 ἐπι-
πολὺν M 7f παρελκυσθήσεται U 8 ἀνοδία] ἀναίδεια M 11 ἀνθελκό-
μενοι U 12 ἀχθῶμεν < U 14 οὐδὲ τὰ μικρὰ] τὰ μικρὰ οὐκ U | ἐλευ-
θερίας M 18 εἰ δεῖ] ἢ δὴ(!) M | τὰ ἀληθῆ M 19 παραλείψαντες U |
βασιλίσκον U 21 τῇ δὲ—ἡμεῖς δὲ] καὶ U 21f τοῦ σταυροῦ < U 23 ἰκε-
τείαν U 24 ἡμᾶς < U 25 τὰ ἀληθῆ M | ψεῦδος U 26 μὴ hinter τὸν
κόσμον U 27 καὶ' < U | Βυζικανία MU 28 δωρατιανοὶ U 29 [εἶ-
σιν] * | δῆθεν + (ὄντες)? * | τοῖς] τοὺς M

τῷ διωγμῷ παραπεσοῦσι, τοῖς αὐτοῖς ἀνατραπήσονται καθάπερ καὶ οἱ
 ἑτεροζυγοῦντες αὐτοῖς Ναυατιανοὶ εἴτ' οὖν Καθαροὶ οὕτω καλούμενοι. | P505
 διὸ οὐ χρεῖαν ἐσχήκαμεν περὶ τούτων τι ἐπεργάσασθαι, ἀλλ' ὁμοῦ 7
 αὐτοὺς τοῖς ὁμοίοις αὐτοῖς συνήψαμεν. περιττότερον δὲ οὕτοι 8
 5 πάλιν καὶ χειρόν ἐξέπεσον. τὴν γὰρ πίστιν κατὰ τὸν Ἄρειον φρο-
 νοῦσιν· ἀνατραπήσονται δὲ ὡσαύτως περὶ πίστεως ἧς κακῶς φρο-
 νοῦσιν, ὡς καὶ ὁ Ἄρειος ἀνετράπη διὰ λόγων ἀληθείας, τὰ αὐτὰ
 τούτοις φρονῶν καὶ οὕτοι ἐκείνῳ. καὶ ταύτην δὲ πάλιν παρελευ- 9
 σόμενοι ἐπὶ τὰς ἐξῆς βαδιοῦμεν, ὡςπερ ἔρπετὰ δεινὰ καταπεπατηκότες
 10 ἐν κυρίῳ. | D563

Κατὰ Ἀγγελικῶν $\bar{\mu}$, τῆς δὲ ἀκολουθίας $\bar{\xi}$.

1. Ἀγγελικῶν αἵρεσιν * ἀκηκόαμεν καὶ τὸ ὄνομα μόνον ἐνηγή- 1, 1
 θημεν, οὐ πάνυ δὲ σαφῶς ἴσμεν τίς ἢ τοιαύτη αἵρεσις, διὰ τὸ τάχα
 ποτὲ καιρῷ αὐτὴν ἐνστάσαν ὕστερον λῆξαι καὶ καταλυθῆναι εἰς
 15 τέλος. τὸ δὲ ὄνομα διὰ ποίαν αἰτίαν ἔσχεν οὐκ ἴσμεν. ἦτοι γὰρ 2
 παρὰ τὸ τινὰς ὑπὸ ἀγγέλων τὸν κόσμον γεγενῆσθαι φάσκειν (καὶ εἰ
 αὐτὴ τοῦτο φάσκουσα τῷ ὀνόματι τούτῳ κέκληται, οὐκ ἔχω λέγειν)
 ἦτοι διὰ τὸ ἐν τάξει ἀγγέλων ἑαυτοὺς σεμνύνειν καὶ βίῳ ἐξοχωτάτῳ
 ἄγεσθαι (οὐδὲ τοῦτο διαβεβαιουῦμαι), ἢ καὶ ἀπὸ τόπου τινὸς εἰληφότες
 20 τοῦνομα, ἐπειδὴ χωρὸς τίς ἐστὶν Ἀγγελινὴ ἐπέκεινα τῆς Μεσοποτα-
 μίας χώρας κείμενος.

2. Ἦδη δὲ ἐν ὑπομνήσει σου γινομένου τοῦ ἀκροατοῦ οὐκ εἰς 2, 1
 κατάγνωσιν (ἡμῶν) ἐν ὑπονοίαις γενήσῃ. ἐπηγγειλάμεθα γὰρ τῶν
 μὲν τὰς ῥίζας καὶ τὰς τροφὰς ἢ τι τῶν [ἐν τοῖς] παρ' αὐτοῖς γινο- 0196
 25 μένων δηλῶσαι, ἄλλων δὲ μόνον τῷ ὀνόματι ἐπιμνημονεῦσαι· ὡς δὲ 2
 ἡ θεία δύναμις παρεσκεύασε καὶ ἐβοήθησεν, ἕως ταύτης τῆς αἵρέσεως
 τὰς πάσας διεξεληθόντες οὐδεμίαν ἐάσαμεν ἀνερμήνευτον, πλὴν μιᾶς
 ταύτης. τάχα δὲ διὰ τὸ ἐπαρθεῖσαν τῷ τύφῳ ὀλίγον καιρὸν [καὶ] 3

23 ff vgl. Panarion prooem. II 2, 3 ff; I 170, 7 ff

M U

1 οἱ + ἐν M   2 οὕτω < M   3 ἀλλὰ M   4 αὐτοῖς] αὐτοῦ M
 5 ἐξέπεσαν M   6f ἀνατραπήσονται—φρονοῦσιν < M   10 Unterschrift:
 τέλος κατὰ καθαρῶν U   11 Überschrift κατὰ ἀγγελικῶν $\bar{\mu}$ ἢ (ἡ M) καὶ
 $\bar{\xi}$ MU   12 * <γενέσθαι> *   17 ἔχω + τι M   18 ἐξοχωτάτῳ M
 19 ἄγεσθαι] χρῆσθαι? *   20 ἰνγιλίνη U   23 <ἡμῶν> *   24 τροφὰς] προφά-
 σεις U | [ἐν τοῖς] *, ἐντὸς Öh.   25 ἀπομνημονεῦσαι U   27 διεξεληθόντες] δὲ
 ἐξεληθόντες M   28 [καὶ] *.

ὑστερον λῆξαι τὴν ταύτης κατάληψιν οὐ πάνυ σαφῶς ἔγνωμεν.
 ταύτης δὲ μόνον ἐπιμνησθέντες τῆς ὀνομασίας ἐν τάχει, ὥσπερ ἐκτροῶ- 4
 ματι τῶ ταύτης ὀνόματι χρησάμενοι παρελευσόμεθα τὸν τόπον, ἐπὶ
 τὰς ἑτέρας δὴ διασκοποῦντες τὴν ὁρμὴν ποιῆσθαι καὶ αἰτούμενοι 5
 5 τὸν τῶν ὅλων δεσπότην παραφανῆναι ἡμῖν καὶ τὰ ἀκριβῆ τῶν παρ'
 αὐτοῖς | γινομένων ἐπιδείξαντα τῶ μικρῶ ἡμῶν νῶ πάντα κατὰ ἀκρί- P 506
 βειαν σημᾶναι, ἵν' ἑαυτοῖς τε καὶ τοῖς πέλας τὴν διόρθωσιν ποιησώμεθα 6
 τοῦ φεύγειν τὰ φαῦλα, ἐν δὲ | τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἀληθεστάτοις τὸ D 564
 ἔδραϊον ἑαυτοῖς ἐν θεῶ προσπορίσασθαι.

10 Κατὰ Ἀποστολικῶν $\bar{\mu}\alpha$, τῆς δὲ ἀκολουθίας $\bar{\xi}\alpha$.

1. Μετὰ δὲ τούτους ἄλλοι ἑαυτοὺς Ἀποστολικούς ὠνόμασαν, 1, 1
 βούλονται δὲ καὶ Ἀποτακτικούς ἑαυτοὺς λέγειν· φυλάττεται γὰρ παρ'
 αὐτοῖς τὸ μηδὲν κεκτῆσθαι. εἰσὶ δὲ καὶ οὗτοι ἀπόσπασμα τῶν 2
 Τατιανοῦ δογμάτων, Ἐγκρατιτῶν τε καὶ Τατιαγῶν καὶ Καθαρῶν,
 15 οἵτινες φύσει γάμον οὐ παραδέχονται· παρήλλακται δὲ παρ' αὐτοῖς
 καὶ τὰ μυστήρια. σεμνύονται δὲ δῆθεν ἀκτημοσύνην, σχίζουσι δὲ 3
 μάτην οὗτοι καὶ βλάπτουσι τὴν ἀγίαν θεοῦ ἐκκλησίαν, διὰ τοῦ ἐθελο-
 θρησκεύειν ἐκπεσόντες τῆς τοῦ θεοῦ φιλανθρωπίας. οὔτε γὰρ <παρ'> 4
 αὐτοῖς παραπεπτωκότος τινὸς εἴσδεξις ἔτι γίνεται, τὰ ὅμοια δὲ τοῖς
 20 ἀνωτέρω λελεγμένοις φρονοῦσι περὶ τε τοῦ γάμου καὶ τῶν ἄλλων

11 ff der Name Ἀποστολικοὶ nur bei Eriph.; zu Ἀποτακτικοὶ vgl. Macarius
 Magnes III 43; S. 151 Blondel Ἐγκρατῆται καὶ Ἀποτακτῆται καὶ Ἐρημίται Basilus
 ep. 188 can. 1; Migne 32, 668 B Καθαροὺς καὶ Ἐγκρατίτας καὶ Ὑδροπαρασιτάτας
 καὶ Ἀποτακτίτας ep. 199 can. 47; Migne 32, 729 C Ἐγκρατῆται καὶ Σακκοφόροι
 καὶ Ἀποτακτῆται cod. Theod. XVI 5, 7 Encratitas Apotactitas Hydroparastat' s
 vel Saccophoros XVI 5. 9 Encratitae . . . cum Saccophoris sive Hydroparastatis
 XVI 5, 11 Encratitae Apotactitae Saccophori Hydroparastatae XVI 5, 66 Hydro-
 parastatae Amphilochius bei Picker 44, 10 vgl. 43, 23 44, 22 (dagegen nennt die
 Aetheria die Mönche apotactitae) — 15 über das Abendmahl mit Wasser vgl. zu
 haer. 30, 16, 1; I 353, 11. Darauf bezieht sich der Name Ὑδροπαρασιτάται; vgl. oben
 zu haer. 46, 2, 3; S. 205, 9 Theodoret haeret. fab. I 20 und Amphilochius bei Picker,
 Amphilochiana I 29, 4 ff 55, 8

M U

3 ταύτης < U | ὀνόματι M 4 δι, Öh.] δὲ MU 6 ἐπιδείξαντες M
 7 τοῖς] τὸν M 9 πορίσασθαι M | Unterschrift κατὰ ἀγγελικῶν U 10 Über-
 schrift κατὰ ἀποστολικῶν $\bar{\mu}\alpha$ ἢ καὶ $\bar{\xi}\alpha$ MU 11 δὲ < M 12 γὰρ *] δὲ M U
 13 οὗτοι] οἱ αὐτοὶ U 14 καθαρῶν + δογμάτων M 15 γάμον] νόμον U |
 παρήλλακται δὲ + καὶ M 18 <παρ'> * 20 ἀνωτάτω λεγομένοις U

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

καὶ τὰ ἄλλα ὅσα ἐστὶ τοιαῦτα θατέρως ἔχει τῆς ἐπιτροπῆς τὸ μέτρον.

2. Ἄλλ' ὡς περὶ τούτων εἶπεν προειλήφμεν, ἐν ὀλίγῳ χώρῳ 2, 1
οὔτοι ὑπάρχουσι, περὶ τὴν Φρυγίαν τε καὶ Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν.
5 τί οὖν; ἄρα ἐκκόπτεται ἢ ἐκκλησία ἢ ἀπὸ γῆς περάτων ἄχρι γῆς 2
περάτων; καὶ οὐκέτι (στήσεται ὅτι) εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ
φθόγγος αὐτῶν καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν;
οὐδὲ οὐκέτι τὸ παρὰ τοῦ σωτῆρος εἰρημένον στήσεται τό »ἔσεσθέ μοι
μάρτυρες ἄχρι ἐσχάτου τῆς γῆς; εἰ μὲν γὰρ οὐκ ἔστιν ἐν σεμνό- 3
10 τητι ὁ γάμος καὶ κατὰ θεὸν ὁ γάμος καὶ ζωὴν ἔχων ὁ γάμος, *
γεννηθῶσιν ἄνευ γάμου· εἰ δὲ ἀπὸ γάμου γεννῶνται, ἄρα βέβηλοί εἰσι
διὰ τὸν γάμον. εἰ δὲ αὐτοὶ μόνοι οὐκ εἰσι βέβηλοι. καίτοι γε ὄντες 4
ἀπὸ γάμου. οὐ βέβηλος ὁ γάμος. διότι ἄνευ αὐτοῦ οὐδεὶς γεννηθή-
σεταιί ποτε ἐν κόσμῳ. καὶ πολλή | τίς ἐστὶν ἢ τῶν ἀνθρώπων 5 D 566
15 πλάγη, διὰ ποικιλίας καὶ διὰ πολλῶν προφάσεων ἐργασαμένη τὸ
φαῦλον τῆ ἀνθρωπείᾳ φύσει καὶ πλανήσασα ἕκαστον διὰ προφάσεως
ἀπὸ τῆς ἀληθείας.

3. Καὶ ἔχει μὲν οὖν ἀποταξίαν ἢ ἐκκλησία, ἀλλὰ οὐ βδελύττεται 3, 1
τὸν γάμον, καὶ ἔχει ἀκτημοσύνην. ἀλλ' οὐ κατεπαίρεται τῶν ἐν κτήσει
20 δικαιοσύνης ὑπαρχόντων καὶ ἐκ τῶν ἰδίων γονέων ἐχόντων. ὅπερ
ἑαυτοῖς τε καὶ τοῖς ἐπιδεδουμένοις ἐπαρκέσειεν. καὶ ἀπέχονται μὲν 2
βρωμάτων πολλοί, ἀλλὰ οὐ φυσιοῦνται κατὰ τῶν μὴ ἀπεχομένων

3 vgl oben II 213, 8 (dort Pisidian genannt) — 6 Psal. 18, 5 (Röm. 10, 18)
— 8 Act. 1, 8 — 18 vgl. Gangra c. 21 ταῦτα δὲ γράφομεν οὐκ ἐκκόπτοντες τοὺς
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὰς γραφὰς ἀσκεῖσθαι βουλομένους, ἀλλὰ τοὺς λαμ-
βάνοντας τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἀσκήσεως εἰς ὑπερηφανίαν κατὰ τῶν ἀφελέστερον
βιοῦντων ἐπαιρομένους τε καὶ παρὰ τὰς γραφὰς καὶ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς κανόνας
[καὶ] νεωτερισμοὺς εἰσάγοντας· ἡμεῖς τοιγαροῦν καὶ παρθενίαν μετὰ ταπεινοφρο-
σύνης θαυμάζομεν καὶ ἐγκράτειαν μετὰ σεμνότητος καὶ θεοσεβείας γινομένην ἀπο-
δεχόμεθα, καὶ ἀναχώρησιν τῶν ἐγκοσμίων πραγμάτων μετὰ ταπεινοφροσύνης
ἀποδεχόμεθα, καὶ γάμου συνοίκησιν σεμνὴν τιμῶμεν καὶ πλοῦτον μετὰ δικαιοσύνης
καὶ εὐποιίας οὐκ ἐξουθενοῦμεν Cyrillus Hieros. cat. 4, 25; Migne 33, 4SS A

M U ·

1 κατὰ θατέρων U   6 (στήσεται ὅτι) *   8 στήσεται < U   9 ἄχρις U
10 καὶ κατὰ θεὸν ὁ γάμος < U | * etwa (αὐτοὶ καὶ) *   13 οὐ < M
14 ποτε < M   15 διὰ² < U   18 ἀλλ' U   19 οὐκ ἐπαίρεται U   20 ἐκ
< M | ὅπερ *] ὅπως MU   21 ἐπαρκέσειεν *] ἐπαρκέσαιεν M ἐπαρ-
κέσαι U

ὁ γὰρ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθιοντα μὴ ἐξουθενείτω, καὶ ὁ μὴ ἐσθίων τὸν
 ἐσθιοντα μὴ | κρινέτω· κυρίῳ γὰρ ἐσθίει καὶ πίνει, καὶ κυρίῳ οὐκ ὀ200
 ἐσθίει καὶ οὐ πίνει«. καὶ ὁρᾷς μίαν ὁμόμοιαν καὶ μίαν ἐλπίδα καὶ 3
 μίαν πίστιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκάστῳ χαριζομένην κατὰ τὴν ἰδίαν
 5 δύναμιν καὶ κατὰ τὸν ἴδιον ἀγῶνα τοῦ καμάτου. | ἔοικε δὲ ἡ 4 P 508
 ἅγια τοῦ θεοῦ ἐκκλησία νηί. ναῦς δὲ οὐκ ἀπὸ ἐνὸς ξύλου σκευάζεται,
 ἀλλ' ἐκ διαφόρων, καὶ τὴν μὲν τρόπον ἀπὸ ἐνὸς ξύλου κέκτηται,
 ἀλλὰ οὐ μονοβόλως, τὰς δὲ ἀγκύρας <ἐξ> ἑτέρου· περιτόλαιά τε καὶ
 σανίδες καὶ τὰ ἐγκοίλια, στάματά τε καὶ μέρη πρίμνης καὶ τοίχων
 10 καὶ ζυγομάτων, ἰστιῶν τε καὶ πηδαλίων, ὄκνων τε καὶ αὐχενίων,
 οἰάκων τε καὶ τῶν ἄλλων πάντων, ἐκ διαφόρων ξύλων ἔχει τὴν
 συναγωγὴν. ἐκάστη δὲ τούτων τῶν αἰρίσεων μοιόξυλός τις οὕσα 5
 οὐ τὸν χαρακτήρα τῆς ἐκκλησίας ὑποφαίνει· ἡ δὲ ἅγια τοῦ θεοῦ
 ἐκκλησία ἔχει μὲν γάμον σεμνὸν καὶ τιμᾶ τὸν τοιοῦτον, ἐπειδὴ »τίμιος
 15 ὁ γάμος καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος«, ἔχει <δὲ> ἐγκράτειαν θαυμασιωτάτην 6
 καὶ ἐπαιεῖ τὴν τοιαύτην, ἐπειδὴ ἀγῶνα ἀγωνίζεται καὶ κατεφρόνησε
 τοῦ βίου, ὡς ἔτι δυνατωτέρα, ἔχει δὲ παρθενίαν καὶ ὑπερδοξάζει τὴν
 τοιαύτην ἐνάρετόν τινα οὕσαν καὶ περὶ κουφοτάτῳ κεκοσμημένην,
 ἔχει ἀποταξαμένους τῷ κόσμῳ | καὶ μὴ πεφυσιωμένους κατὰ τῶν ἔτι 7 D 567
 20 ἐν κόσμῳ ὑπαρχόντων. ἀλλὰ χαίροντας τοῖς τοιούτοις εὐλαβεστάτοις
 οὔσι. καθάπερ καὶ οἱ ἀπόστολοι, αὐτοὶ μὲν ἀκτήμονες ὑπάρχοντες, *
 καὶ αὐτὸς ὁ σωτὴρ, πάντων δεσπότης ὢν, ἐν σαρκὶ γεγόμενος οὐδὲν 8
 ἀπὸ τῆς γῆς ἐκτίησατο, ἀλλὰ οὐκ ἀπεβάλετο τὰς αὐτῷ τε καὶ τοῖς
 αὐτοῦ μαθηταῖς διακονούσας γυναῖκας· λέγει γὰρ »αἵτινες ἠκολούθη-
 25 σαν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, διακονοῦσαι αὐτῷ καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ
 ἀπὸ τῶν ἰδίων ὑπαρχόντων«.

1—3 Röm. 14, 3. 6 — 5 ff vgl. Clemens Al. paed. III 59, 2; S. 270, 8 Stählin
 Hippolytus de antichr. c. 59; S. 39, 13ff Achelis Ps. Clemens ep. ad Jac. c. 14;
 S. 35 Hinschius Ps. Isidor Constit. apost. II 57, 2; S. 159, 17ff Punk u. die häufigen
 Darstellungen auf Bildern — 14 Hebr. 13, 4 — 24 Luk. 8, 3

M U

1f μὴ ἐξουθενείτω — τὸν ἐσθιοντα < M 2 κυρίῳ¹] χριστῷ U 2f καὶ
 κυρίῳ — οὐ πίνει < U 4 ἐν < M 6 τοῦ (vor θεοῦ) < M | σκευάζεται]
 ἀρμόζεται U 7 ἀλλὰ U 8 <ἐξ> * | ἑτέρου *] ἑτέρων MU 9 σανίδες *]
 σανίδας MU | στάματά τε < U 10 ζυγομάτων MU | ἰστιῶν U | ὄκνων]
 ὄκνων? Pet. 13 οὐ (οὐχ) vor ὑποφαίνει U | τοῦ (vor θεοῦ) < U 15 <δὲ> *
 16 ἐπαιεῖ τὴν] ἐπαινετὴν M 19 κόσμῳ] βίῳ M 20f εὐλαβεστάτοις οὔσι
 < U 21 καὶ οἱ < M | * etwa <οὐκ ἐπήροθησαν κατὰ τῶν ἄλλων> * 22 vor
 δεσπότης + ὁ M 23 ἀλλ' U | ἀπεβάλλετο M

4. Ἐπεὶ πῶς ἄρα πληρωθήσεται τὸ εἰρημένον »δεῦτε ἐκ δεξιῶν 4, 1
 μου οἱ εὐλογημένοι. οἷς ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ἔθετο τὴν βασι-
 λείαν πρὸ καταβολῆς κόσμου· ἐπέίνασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν,
 ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, γυμνὸς ἦμην καὶ περιεβάλετέ με; πόθεν δὲ 2
 5 ταῦτα οὗτοι εἶχον πράττειν, εἰ μὴ ἀπὸ δικαίων πόνων (ῶν) ἐπετέλουν
 καὶ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὑπάρξεων ἐν δικαιοσύνῃ; καὶ εἰ μὲν αὐτοὶ (οἱ) 3
 ἀποταξάμενοι καὶ ἀποστολικὸν βίον βιοῦντες μετὰ τῶν ἄλλων ἦσαν
 μεμιγμένοι, οὐκ ἀλλότριος ἦν ὁ χαρακτήρ οὔτε ἀπὸ τῆς τοῦ θεοῦ
 διατάξεως ἀπεξενωμένος· καὶ εἰ γυναῖξιν ἀπετάξαντο δι' ἐγκράτειαν, 4
 10 ἐπαινετὴ ἦν ἡ προαίρεσις, εἶπερ τὸν γάμον οὐκ ἐβδελύξαντο, ἀλλὰ P 509
 τοῖς | ἔτι ἐν γάμῳ (οὔσιν) κοινωνοῖς ἐχρήσαντο [ἄν], εἰδότες ἐκάστου Ö 202
 τὸ μέτρον καὶ τὴν τάξιν. ἡ γὰρ τοῦ θεοῦ ναῦς πάντα ἐπιβάτην 5
 δέχεται, δίχα ληστοῦ· γνοῦσα γὰρ ληστὴν καὶ πειρατὴν τοῦτον οὐκ
 εἰσδέχεται οὐδὲ φυγάδα καὶ ἀπὸ τῶν ἰδίων δεσποτῶν ἀφηγιάζοντα.
 15 οὕτω καὶ ἡ ἀγία τοῦ θεοῦ ἐκκλησία οὐ δέχεται πορνείαν, οὐ δέχεται 6
 μοιχείαν, οὐ δέχεται ἐπαρνησιθεϊάν, οὐ δέχεται τοὺς ἀθετοῦντας τὴν
 δεσποτείαν τῆς τοῦ θεοῦ διατάξεως καὶ τῶν αὐτοῦ ἀποστόλων, δέχε- 7
 ται δὲ τὸν μὲν ἐν μεγάλῃ πραγματείᾳ, τὸν δὲ ἐν ἐμπειρίᾳ ναυτικῶν,
 τὸν δὲ κυβερνήτην καὶ * ἐπιστήμονα, τὸν δὲ ἐν πρωρικῇ, τὸν δὲ ἐν
 20 προυμνικῇ, ἔχοντα τὸ ἐμπειρότατον τῆς ἐπισκοπῆς. τὸν δὲ καὶ ἐν D 568
 μέτρῳ τινὶ ὑποστάσεως καὶ ἐνθήκης ὄντα, τὸν δὲ καὶ ἕως τοῦ δια-
 περᾶσαι μόνον καὶ μὴ ἐν θαλάσῃ καταποντωθῆναι. καὶ οὐ πάντως 8
 ὅτι τῷ μὴ τοσαῦτα κεκτημένῳ τὴν σωτηρίαν οὐ παρέχει, ἀλλὰ οἶδε
 μὲν πάντας σῶζειν, ἕκαστον δὲ κατὰ τὴν ἰδίαν πραγματείαν. καὶ
 25 πόθεν οἱ ἐξ οἰκίας τοῦ Καίσαρος ἀσπάζονται παρὰ τῷ ἀποστόλῳ;
 πόθεν δὲ τῷ ἀποστόλῳ τὸ εἰρημένον τό »ἐὰν νομίξῃ ἀσχημονεῖν ἐπὶ 9
 τὴν ἰδίαν παρθένον καὶ οὕτως ὀφείλει ποιῆσαι, γαμείτω· οὐχ ἁμαρ-
 τάνει. οὐκ ἐκτὸς δὲ λουτροῦ δύναται πληροῦν τὸ οὐχ ἁμαρτά- 10
 νειν. εἰ γὰρ »πάντες ἡμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ,

1 Matth. 25, 34f — 25 Phil. 4, 22 — 26f I Kor. 7, 36 — 29f Röm. 3, 23f

M U

2 οὐράνιος U   4 ἡμην < U   5 οὗτοι ταῦτα U | (ῶν) *   6 νοῖ δι-
 καιοσύνη + τῆ U | (οἱ) *   10 προαίρεσις *] προειρημένη MU | ἐβδελύσσοντο U
 11 (οὔσιν) * | [ἄν] *   12 μέτρον] ἔργον M   14 οὔτε U | ὑπὸ M
 15 τοῦ < M   16 ἀπαρνησίαν M | οὐ δέχεται²⁾ οὐδὲ U   18 ναυτίλλων U
 19 * etwa (πηδαλιουχίας) *   20 πρύμνη U | ἀποσκοπῆς M ἐπισκοπῆς, ἀπὸ ν.
 1. H. U   21 ὑποστάσεων M | ἐθνηκῆς M   23 τῷ] τὸ U | τοσοῦτω M |
 ἀλλ' U   24 πραγματείαν + καὶ σωτηρίαν U

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

μείτω, ᾧ δ' ἂν εὐποροίη, οὐχ ἁμαρτάνει. καὶ διὰ τοῦτο <φησιν>· 9
 »δέδεσαι γυναικί, μὴ ζήτηί λύσιν· λέλυσαι ἀπὸ γυναικός, μὴ ζήτηί
 γυναικα. ὁ λέγων »θέλω πάντας εἶναι ὡς ἑμαυτόν« ἔλεγεν <καί>
 »εἰ οὐχ ἐγκρατεύονται, γαμείτωσαν«.

5 6. Πάλιν δὲ προτρεπόμενος τοὺς <ἀ>γάμους ἔλεγε »λέγω δὲ τοῖς 6, 1.
 ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς ἔαν μείνωσιν ὡς καγώ«. πῶς 2
 οὖν πάλιν ἔλεγε »δέδεσαι γυναικί, μὴ ζήτηί λύσιν«; ἢ πῶς οὐχ ἀντι-
 νομοθετῶν εὐρεθήσεται τῷ ἰδίῳ κυρίῳ τῷ λέγοντι »ὅς μὴ καταλίπη
 πατέρα καὶ μητέρα καὶ ἀδελφούς καὶ γυναῖκα καὶ τέκνα καὶ θυγα-
 10 τέρας, οὐκ ἔστι μου μαθητής«; πῶς δὲ ὁ λέγων ὅτι δεῖ καταλι- 3
 πεῖν γυναῖκα σεμνήν καὶ πατέρα αὐτὸς πάλιν λέγει »ὁ τιμῶν πατέρα
 καὶ μητέρα· αὕτη γάρ ἐστιν ἐν ἐπαγγελίαις πρώτη ἐντολὴ ὑπάρχουσα«
 καὶ »ὁ ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω«; ἀλλὰ πάντα D 570 4
 τὰ θεῖα ῥήματα οὐκ ἀλληγορίας δεῖται | ὡς ἔχει δυνάμεως, θεωρίας P 511
 15 δὲ δεῖται καὶ αἰσθήσεως εἰς τὸ εἰδέναί ἐκάστης ὑποθέσεως τὴν δύνα-
 μιν. δεῖ δὲ καὶ παραδόσει κεχρηῆσθαι· οὐ γὰρ πάντα ἀπὸ τῆς θείας 5
 γραφῆς δύναται λαμβάνεσθαι. διὸ τὰ μὲν ἐν γραφαῖς, τὰ δὲ ἐν παρα-
 δόσειν παρέδωκαν οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι, ὡς φησιν ὁ ἅγιος ἀπόστολος
 »ὡς παρέδωκα ὑμῖν« καὶ ἄλλοτε »οὕτως διδάσκω, καὶ οὕτως παρέ-
 20 δωκα ἐν ταῖς ἐκκλησίαις«, καὶ »εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῆ ἐπι-
 στεύσατε«.

Παρέδωκαν τοίνυν οἱ ἅγιοι θεοῦ ἀπόστολοι τῇ ἀγίᾳ θεοῦ ἐκκλη- 6
 σίᾳ ἁμαρτὲς εἶναι τὸ μετὰ τὸ ὀρίσαι παρθένιαν εἰς γάμον τρέπεσθαι,
 καὶ ἔγραψεν ὁ ἀπόστολος »ἐὰν γήμη ἢ παρθένος, οὐχ ἥμαρτε«· πῶς
 25 οὖν συνάδει τοῦτο | τούτῳ; ἀλλὰ ἐκείνην τὴν παρθένον λέγει τὴν Ὁ 206 7
 μὴ ὀρίσασαν θεῶ, ἀλλὰ * διὰ τὴν ἀπορίαν τῆς κατὰ τὸν καιρὸν
 ἐκεῖνον σπάνης τῶν εἰς Χριστὸν πεπιστευκότων κατ' ἀνάγκην οὕτως

2 I Kor. 7, 27 — 3 I Kor. 7, 7 — 4 I Kor. 7, 9 — 5 I Kor. 7, 8 —
 7 I Kor. 7, 27 — 8 Luk. 14, 26 — 11 Eph. 6, 2 — 13 Matth. 19, 6 — 19 I Kor.
 11, 2 — vgl. I Kor. 7, 17 — 20 I Kor. 15, 2 — 24 vgl. I Kor. 7, 36

M U

1 ᾧ δ' ἂν] οὐδ' ἂν U | εὐποροίη Pet.] εὐποροῖεν MU | διὰ τοῦτο] διὰ
 τὸ M | <φησιν> * 3 ἑμαυτόν] ἑαυτόν M | <καί> * 4 γαμεισάτωσαν U
 5 <ἀ>γάμους Pet. 6 χήραις] παρθένοις M 8 ὁ μὴ καταλιπὼν U 9 καὶ³
 (vor γυναῖκα) < M 14 δεῖται + ἀλλὰ U | δυνάμεως < U 15 δὲ < M
 17f ἐν παραδόσει U 18 παρέδοκαν U 23 ἁμαρτὲς] ἐφ' ἁμαρτον U | τὸ¹
 < M 25 τούτῳ] ἐκεῖνῳ? * | ἀλλὰ + καὶ U 26 * <ἐφ' ἧ> * | τὸν < M
 27 κατὰ U

ἐπετελεῖτο. καὶ ὅτι μὲν ταῦθ' οὕτως ἔχει διδάξει ἡμᾶς ὁ αὐτὸς 8
 ἀπόστολος λέγων »νεωτέρας χήρας παραιτοῦ. μετὰ γὰρ τὸ κατα-
 στρηνιάσαι τοῦ Χριστοῦ γαμεῖν θέλουσιν, ἔχουσαι κρίμα, ὅτι τὴν
 πρώτην πίστιν ἠθέτησαν«. εἰ τοίνυν καὶ ἡ μετὰ πείραν κόσμου χη- 9
 5 ρεύσασα, διὰ τὸ τετάχθαι θεῷ γήμασα κρίμα ἔξει, ἀθετήσασα τὴν
 πρώτην πίστιν, πόσῳ γε μᾶλλον ἢ καὶ ἑαυτὴν ἄνευ πείρας κόσμου
 ἀναθεῖσα παρθένος θεῷ γαμήσασα; πῶς <γὰρ> οὐχὶ μᾶλλον αὕτη 10
 ὑπερεκπερισσοῦ κατεστρηνίασε Χριστοῦ καὶ τὴν μείζονα πίστιν ἠθέ-
 τησε καὶ ἔξει κρίμα, ὡς ἀναχλασθεῖσα τῆς ἰδίας κατὰ θεὸν προ-
 10 θέσεως;

7. »Γαμείτωσαν, τοίνυν, τεκνοποιεῖτωσαν, οἰκοδεσποτεῖτωσαν«, 7, 1
 σύντομος καὶ μέσος λόγος κατὰ τῶν τὰ φαῦλα διανοουμένων περὶ
 ἐκάστης ἐκκλησιαστικῆς τοῦ κηρύγματος ὑποθέσεως, παρεκβάλλων μὲν
 τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς Ἀποστολικοὺς καὶ Ἀποτακτικοὺς καὶ Ἐγκρά- D 571 2
 15 τίτας καὶ παρεκβάλλων τοὺς ὑδαρευομένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἀνα-
 πείθοντας γυναῖκα ἀπὸ τελείου δρόμου ἀναχλασθέντα ἀθετεῖν τὴν
 τοσαύτην τοῦ δρόμου τελειότητα. καὶ ἔχει μὲν ἁμαρτίαν καὶ κρίμα 3
 ὁ ἀθετήσας θεοῦ τὴν παρθενίαν καὶ καταισχύνας τὸν ἀγῶνα. παρα-
 φθείρας γὰρ ἀγῶνα ἀθλητῆς μαστιχθεὶς ἐκβάλλεται τοῦ ἀγῶνος καὶ
 20 παραφθείρας τις παρθενίαν ἐκβάλλεται τοῦ τοιούτου δρόμου καὶ | P 512
 στεφάνου καὶ βραβείου ἀλλὰ κρεῖττόν ἐστι κρίμα, καὶ μὴ κατὰ 4
 κρίμα. οἱ γὰρ μὴ <φανερώς> διὰ τὸ αἰσχυνθῆναι <ἐπὶ> τοῖς ἀνθρώ-
 ποις, κρυφῆ <δὲ> πορνεύοντες * ποιοῦσι παρθενίας ἢ μονότητος ἢ
 ἐγκρατείας. οὐ <γὰρ> πρὸς ἀνθρώπους ἔχουσι τὴν ὁμολογίαν, ἀλλὰ 5
 25 πρὸς θεὸν τὸν εἰδότα τὰ κρύφια καὶ ἐξελέγχοντα πᾶσαν σάρκα ἐν

2—4 I Tim. 5, 11f — 11 I Tim. 5, 14

M U

1 ταῦτα U 4 εἰ nach τοίνυν wiederholt U | ἡ < M 4f χηρεύσασα
 + γυνή U 5 διὰ τὸ τετάχθαι θεῷ gehört zu κρίμα ἔξει: sie empfängt das Ge-
 richt, weil sie Gott sich zur Verfügung gestellt hatte, dann nämlich, wenn sie
 trotzdem geheiratet hat | vor γήμασα + ἔπειτα U 6 ἑαυτὴν *] αὐτὴν M U |
 vor ἄνευ + καὶ M 7 <γὰρ> * 8 ὑπὲρ περισσοῦ U 11 τεκνογονεῖτωσαν U
 12 vor λόγος + ὁ U 13 παρεκβάλλων *] παρεκβάλλουσα M U 14 καὶ Ἀπο-
 τακτικοὺς < U 15 καὶ¹ < U | παρεκβάλλων *] παρεκβάλλουσα < M U
 16 γυναῖκα U | vor ἀθετεῖν + καὶ U 18 ὁ (vor ἀθετήσας) < M 19 vor
 ἀθλητῆς + ὁ U 20 τις] τὴν M 22 μὴ διὰ τὸ] διὰ τὸ μὴ U | <φανερώς> *
 | <ἐπὶ> * | τοῖς < M 23 <δὲ> * | * etwa <ἔχουσι περισσότεραν ἁμαρτίαν,
 διότι προφάσει> * | παρθενίας *] πορνείας M U 24 <γὰρ> *
 25*

τῆ αὐτοῦ παρουσίᾳ περὶ ὧν ἕκαστος ἤμαρτε. κρεῖττον τοίνυν ἔχειν 6
 μίαν ἁμαρτίαν καὶ μὴ περισσοτέρας· κρεῖττον τὸν πεσόντα ἀπὸ δρό-
 μου φανερωῶς λαβεῖν ἑαυτῷ γυναῖκα κατὰ νόμον καὶ ἀπὸ παρθενίας
 πολλῷ χρόνῳ μετανοήσαντα εἰσαχθῆναι πάλιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὡς
 5 παραπεσόντα καὶ κλασθέντα καὶ χρεῖαν ἔχοντα ἐπιδέματος, καὶ μὴ
 καθ' ἑκάστην ἡμέραν βέλεσι κρυφίοις κατατιτρώσκεσθαι [καὶ] πονη-
 ρίας ὑπὸ διαβόλου αὐτῷ ἐπιφερομένοις.

8. Οὕτως οἶδεν ἡ ἐκκλησία κηρύττειν, ταῦτα τὰ φάρμακα τῆς 8,1
 ἰάσεως, ταῦτα τὰ εἶδη τῆς μυρεψικῆς ἐργασίας, αὕτη ἡ κατασκευὴ Ö 208
 10 τοῦ ἁγίου ἐλαίου ἐν τῷ νόμῳ, αὕτη ἡ ἀρωματίζουσα καλὴ πίστις,
 ἐπισφίγγουσα μὲν τὸν ἀθλοῦντα εἰς ἀγῶνα, ἐπικηρουκευομένη δὲ αὐτῷ
 διατεῖναι τὸν δρόμον, ὅπως δυνηθῆ στεφανωθῆναι· αὕτη ἡ τοῦ θεοῦ 2
 πραγματεία, πάντα συνάγουσα εἰς τὴν βασιλικὴν διάταξιν, καὶ πορ-
 φύραν μὲν ἀπὸ θαλάσσης καὶ ἔριον ἀπὸ προβάτου καὶ λίνον ἐκ γῆς
 15 καὶ βύσσον | καὶ σηρικὸν καὶ δέρματα ἠουθροδανωμένα καὶ λίθον D 572
 τίμιον, τὸν σμάραγδον τὸν μαργαρίτην τὸν ἀχάτην, τοῖς μὲν χρώ-
 μασι διαλλάττοντας λίθους, τῇ δὲ τιμῇ ὁμοτίμους ὄντας, ἀλλὰ καὶ 3
 χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ ξύλα ἄσηπτα καὶ χαλκὸν καὶ σίδηρον, ἀλλὰ
 καὶ τρίχας αἰγείας μὴ ἀποβαλλομένη. καὶ αὕτη μὲν ἦν τότε ἡ σκηνή, 4
 20 νῦν δὲ <ἀντι> τῆς σκηνῆς ὁ οἶκος ἠδραιωμένος ἐν θεῷ, θεμελιούμενος
 δὲ ἐν δυνάμει *. καὶ πανσάσθῳ πᾶσα αἴρεσις κατὰ τῆς ἀληθείας ἐπε-
 χειρομένη, μᾶλλον δὲ ἑαυτὴν ἀπὸ ἀληθείας διώκουσα.

Καὶ ἕως ὧδε ταῦτα ἐχέτω. τὴν γὰρ ὄρον δὲ ταύτην ἔχιδναν, δίκην 5
 ἀκοντίου τοῦ καλουμένου ἢ τύφλωπος ἢ μυάγρου, ξύλῳ τῷ σταυροῦ
 25 πεπαικότες καὶ καταλείψαντες, ἴον μὲν οὐ τοσοῦτον ἔχοντα τὰ ἐρ-

2 ff vgl. Ancyra can. 19 ὅσοι παρθενίαν ἐπαγγελόμενοι ἀθετοῦσι τὴν ἐπαγ-
 γελίαν, τὸν τῶν διγάμων ὄρον ἐκπληροῦντων Basilus ep. 217 can. 60; Migne
 32, 797 C ἡ παρθενίαν ὁμολογήσασα καὶ ἐκπεσοῦσα τῆς ἐπαγγελίας τὸν χρόνον τοῦ
 ἐπὶ μοιχείας ἁμαρτήματος ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τῆς καθ' ἑαυτὴν ζωῆς πληρώσει. τὸ
 αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν βίον μοιζόντων ἐπαγγειλαμένων καὶ ἐκπιπτόντων — 13 ff vgl.
 Exod. 25, 3—6

M U

2 ἁμαρτίαν μίαν U | τὸν < U 3 ἑαυτῷ λαβεῖν U | παρθενίας + <ἐκ-
 πεσόντα>? * 6 [καὶ] Corn. 7 ἐπιφερομένοις *] ἐπιφερομένης MU 11 δὲ
 < M 13 πάντας U 16 νοῖ τὸν μαργαρίτην + καὶ U 17 διαλάττοντας U
 20 <ἀντι> * | [ὁ]? oder οἶκος + <τῆς ἐκκλησίας>? * | θεμελιούμενος *] θεμε-
 νος M θεμέλιος U 21 ἐν δυνάμει] ἐνδύμασι M | * etwa <τῆς ἀληθείας> *
 24 σταυροῦ Corn.] ⚡ (mißverstanden für Χριστοῦ?) M σταυρῷ U

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ὄντι μὲν ἐν μιᾷ ὑποστάσει, τρεῖς δὲ ἔχοντι τὰς ἐνεργείας, φημὶ δὲ τὸ
 φωτιστικὸν καὶ | τὸ θάλπον καὶ αὐτὸ τὸ τῆς περιφερείας σχῆμα. O 210
 καὶ εἶναι μὲν τὸ θάλπον εἴτ' οὖν θερμὸν καὶ ζέον τὸ πνεῦμα, τὸ δὲ 7
 φωτιστικὸν τὸν υἱόν, τὸν δὲ πατέρα αὐτὸ εἶναι τὸ εἶδος τῆς πάσης
 5 ὑποστάσεως. πεμφθέντα δὲ τὸν υἱὸν καιρῶ ποτε ὡσπερ ἄκτινα 8
 καὶ ἐργασάμενον τὰ πάντα ἐν τῷ κόσμῳ τὰ τῆς εὐαγγελικῆς οἰκονο-
 μίας καὶ σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων ἀναληφθῆναι αὐθις εἰς οὐρανόν,
 ὡσπερ ὑπὸ ἡλίου πεμφθείσης ἀκτίνος καὶ πάλιν εἰς τὸν ἡλίον ἀνα-
 δραμούσης. τὸ δὲ ἅγιον πνεῦμα πέμπεσθαι εἰς τὸν κόσμον, καὶ 9
 10 καθάπαξ καὶ καθ' ἕκαστα εἰς ἕκαστον τῶν καταξιουμένων· ἀναζωο-
 γονεῖν δὲ τὸν τοιοῦτον καὶ ἀναζέειν, θάλπειν τε καὶ θερμαίνειν ὡς
 εἰπεῖν διὰ τῆς τοῦ πνεύματος δυνάμεώς τε καὶ συμβάσεως. καὶ ταῦτά
 ἔστιν ἃ δογματίζουσι.

2. Κέχρηται δὲ ταῖς πάσαις γραφαῖς παλαιᾶς τε καὶ καινῆς δια- 2, 1
 15 θήκης, λέξεσι δὲ τισιν αἷς αὐτοὶ ἐκλέγονται κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτῶν
 παραπεποιημένην φρενοβλάβειάν τε καὶ ἄνοιαν. πρῶτον μὲν τῷ 3
 ῥητῶ ᾧ εἶπεν ὁ θεὸς πρὸς Μωυσῆν ὅτι »ἄκουε Ἰσραήλ, κύριος ὁ | P 514
 θεὸς σου κύριος εἷς ἐστίν«, »οὐ ποιήσεις σεαυτῷ θεοὺς ἑτέρους«,
 »οὐκ ἔσονται σοι θεοὶ πρόσφατοι«, ὅτι »ἐγὼ θεὸς πρῶτος καὶ μετὰ
 20 ταῦτα. καὶ πλὴν ἐμοῦ οὐκ ἔστιν ἕτερος«· καὶ ὅσα τοιαῦτα *, κατὰ τὸν 3

5 ff vgl. Justin. dial. c. 128, 5; S. 432 Otto ἄτμητον δὲ καὶ ἀχώριστον τοῦ
 πατρὸς ταύτην τὴν δύναμιν ὑπάρχειν, ὅνπερ τρόπον τὸ τοῦ ἡλίου φασὶ φῶς ἐπὶ
 γῆς εἶναι ἄτμητον καὶ ἀχώριστον ὄντος τοῦ ἡλίου ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὅταν δύση,
 συναποφέρεται τὸ φῶς. οὕτως ὁ πατήρ ὅταν βούληται λέγουσι δύναμιν αὐτοῦ
 προπηδᾶν ποιεῖ καὶ ὅταν βούληται, πάλιν ἀναστέλλει εἰς ἑαυτόν — 9 ff vgl. Athe-
 nagoras leg. c. 10; S. 11, 16ff Schwartz τὸ ... πνεῦμα ἀπόρροιαν εἶναι φάμεν
 τοῦ θεοῦ, ἀπορρέον καὶ ἐπαναφερόμενον ὡς ἀκτῖνα ἡλίου — 17 Deut. 6, 4 —
 18 Exod. 20, 3f — 19 Psal. 80, 10 — Jes. 44, 6

M U

1 δὲ ἔχοντι < M | δὲ² hinter φωτιστικὸν U 4 πάσης τῆς U 6f τῆς
 οἰκονομίας τῆς εὐαγγελικῆς U 7 ἀναληφθῆναι *] ἀναληφθέντα δὲ M U 8f ὡσπερ
 ... πεμφθείσης ἀκτίνος ... ἀναδραμούσης] ὡς ... πεμφθεῖσαν ἀκτῖνα ... ἀνα-
 δραμοῦσαν U 10 καθάπαξ] καθεξῆς U 11—13 θάλπειν τε — δογματίζουσι
 < M 14f παλαιαῖς καὶ νέαις διαθήκαις M 15 τισιν + (ἐπερειδόμενοι)? *
 18 κύριος < M 19 vor ὅτι + καὶ M | vor πρῶτος + ὁ U 19f vor
 μετὰ ταῦτα + ὁ U 20 vor ἕτερος + θεός U | τοιαῦτα] ἕτερα U | * (ἐυρί-
 σκουσιν) *

ἴδιον αὐτῶν νοῦν * εἰς τούτων [δὲ] παράστασιν φέρουσι. πάλιν ἀπὸ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτι »ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατήρ ἐν ἐμοί, καὶ οἱ δύο ἐν ἑσμεν«. |

D 574

Τὴν δὲ πᾶσαν αὐτῶν πλάνην καὶ τὴν τῆς πλάνης αὐτῶν δύναμιν 4
 5 ἔχουσιν ἐξ ἀποκρύφων τινῶν, μάλιστα ἀπὸ τοῦ καλουμένου Αἰγυπτίου εὐαγγελίου, ὡς τινες τούτῳ ὄνομα ἐπέθεντο. ἐν αὐτῷ γὰρ πολλὰ 5
 τοιαῦτα ὡς ἐν παραβύστῳ μυστηριωδῶς ἐκ προσώπου τοῦ σωτῆρος ἀναφέρεται, ὡς αὐτοῦ δηλοῦντος τοῖς μαθηταῖς τὸν αὐτὸν εἶναι πα-
 τέρα, τὸν αὐτὸν εἶναι υἱόν, τὸν αὐτὸν εἶναι ἅγιον πνεῦμα. εἶτα 6
 10 ὅταν συναντήσῳσιν τισι τῶν ἀφελεστέρων ἢ ἀκεραίων, τῶν μὴ τὰ σαφῆ τῶν θείων γραφῶν γινωσκόντων, τὴν πρώτην πτύρσιν αὐτοῖς ὑφηγοῦνται ταύτην· τί ἂν εἴπωμεν, ὧ οὔτοι, ἓνα θεὸν ἔχομεν ἢ τρεῖς θεοὺς; ὅταν δὲ ἀκούσῃ ὁ ἐν εὐλαβείᾳ ὢν καὶ μὴ τὰ τέλεια τῆς ἀλη- 7
 θείας ἐπιστάμενος, εὐθύς τὸν νοῦν ταραχθεὶς συγκατατίθεται τῇ
 15 ἐκείνων πλάνη [καὶ εὐρίσκεται ἀρνούμενος τὸν θεόν] καὶ εὐρίσκεται ἀρνούμενος τὸ εἶναι υἱόν καὶ [τὸ] ἅγιον πνεῦμα.

3. Ἐν πᾶσι δὲ τούτοις ἐνέπνευσεν ὁ τῶν ἀνθρώπων ἀντίπαλος 3, 1
 ἀπ' αἰῶνος, ἵνα τὸν μὲν οὕτως, τὸν δὲ οὕτως, τοὺς πλείους δὲ ὁμοῦ ἀπατήσῃ καὶ πλανήσῃ ἀνθρώπους ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας.

20 καὶ ὅτι μὲν ἀληθῶς εἷς ἐστὶ θεὸς καὶ οὐκ ἔστιν ἕτερος, σαφῶς ἐν 2
 τῇ ἁγίᾳ θεοῦ ἐκκλησίᾳ ὡμολόγηται, καὶ συμπεφώνηται ὅτι οὐ πολυ-
 θεϊαν εἰσηγοῦμεθα, ἀλλὰ μοναρχίαν κηρύττομεν. μοναρχίαν δὲ κη- 3
 ρύττοντες οὐ σφαλλόμεθα, ἀλλὰ ὁμολογοῦμεν τὴν τριάδα, μονάδα ἐν
 τριάδι καὶ τριάδα ἐν μονάδι, καὶ μίαν θεότητα πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ
 25 ἁγίου πνεύματος. οὐ γὰρ ὁ υἱὸς ἑαυτὸν ἐγέννησεν οὐδὲ ὁ πατήρ Ὀ 212 4
 μεταβέβληται ἀπὸ τοῦ πατρὸς εἶναι <εἰς τὸ εἶναι> υἱὸς οὐδὲ τὸ ἅγιον
 πνεῦμα Χριστὸν ἑαυτὸ ποτε ὠνόμασεν, ἀλλὰ πνεῦμα Χριστοῦ καὶ

2 Joh. 10, 38. 30 — 7ff vgl. Hippolyt refut. V 7, 8f; S. 80, 18ff Wendland
 εἶναι δὲ φασὶ τὴν ψυχὴν δυσεύρετον πάνυ καὶ δυσκατανόητον· οὐ γὰρ μένει ἐπὶ
 σχήματος οὐδὲ μορφῆς τῆς αὐτῆς πάντοτε οὐδὲ πάθους ἑνός, ἵνα τις αὐτὴν ἢ τύπῳ
 εἶπῃ ἢ οὐσίᾳ καταλήψεται. τὰς δὲ ἐξαλλαγὰς ταύτας τὰς ποικίλας ἐν τῷ ἐπιγρα-
 φομένῳ κατ' Αἰγυπτίους εὐαγγελίῳ κειμένας ἔχουσιν

M U

1 * etwa <παρατρέποντες> * | [δὲ] * 5 lies κατ' Αἰγυπτίους? * 6 ὡς *
 ὧ M U | τούτῳ] τὸ U | ἐπέθεντο + τοῦτο U 10 ἀφελεστάτων U 11 πρώ-
 την < U | πτύρσιν] πεῦσιν U 15 καὶ¹ < M | [καὶ εὐρίσκεται — θεόν] *
 16 [τὸ] * 24 καὶ² < U 26 vor εἶναι + τοῦ U | <εἰς τὸ εἶναι> * 27 ἑαν-
 τὸν U | πώποτε U 27f καὶ διὰ Χριστοῦ < M

διὰ Χριστοῦ διδόμενον, ἀπὸ πατρὸς ἐκπορευόμενον καὶ τοῦ υἱοῦ λαμβάνον. ἐνυπόστατος ὁ πατήρ, ἐνυπόστατος ὁ υἱός, ἐνυπόστατον τὸ ἅγιον πνεῦμα. ἀλλὰ οὐ συναλοιφή ἢ τριάς, ὡς | ὁ Σαβέλ|λιος ἐνόμισεν, οὔτε ἡλλοιωμένη τῆς ἰδίας ἀιδιότητός τε καὶ δόξης, ὡς ὁ
 5 ἄριστος κενοφωνῶν ἐδογματίσεν, ἀλλ' αἰὲν μὲν ἦν ἡ τριάς τριάς καὶ ἡ τριάς προσθήκην λαμβάνει, μία οὕσα θεότης μία κυριότης μία οὕσα δοξολογία, ἀλλὰ τριάς ἀριθμουμένη, πατήρ καὶ υἱός καὶ ἅγιον πνεῦμα, οὐχ ὡς ἐν τι τρισὶν ὀνόμασι κεκλημένον, ἀλλὰ ἀληθῶς τέλεια τὰ ὀνόματα, τέλειαι αἱ ὑποστάσεις· οὐδὲν δὲ παρηλ-
 10 λαγμένον, πατήρ δὲ αἰὲν πατήρ καὶ οὐκ ἦν καιρὸς ὅτε οὐκ ἦν ὁ πατήρ πατήρ, τέλειος ὢν αἰὲν πατήρ ἐνυπόστατος καὶ υἱὸς αἰὲν τέλειος ὢν, αἰὲν ἐνυπόστατος, ἐκ πατρὸς ἐν ἀληθείᾳ γεγεννημένος ἀνάρχως καὶ ἀχρόνως καὶ ἀνεκδιηγῆτως, οὐ συνάδελφος ὢν πατρί, οὐκ ἀρξάμενος
 15 τοῦ εἶναι οὐδὲ διαλείπων ποτέ, αἰὲν δὲ υἱὸς γνήσιος πατρὶ συννυάρχων, ἐκ πατρὸς ἀχρόνως γεγεννημένος, ἴσος ὢν, θεὸς ἐκ θεοῦ, φῶς ἐκ φωτός, θεὸς ἀληθινὸς ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθεὶς οὐ κτισθεὶς, ἀλλὰ οὐκ αὐτὸς πατήρ οὐδὲ ὁ πατήρ αὐτὸς υἱός, εἷς δὲ θεὸς πατήρ καὶ υἱὸς καὶ ἅγιον πνεῦμα.

4 Ἀεὶ γὰρ τὸ πνεῦμα σὺν πατρὶ καὶ υἱῷ, οὐ συνάδελφον πατρὶ
 20 οὐ γεννητὸν οὐ κτιστὸν οὐκ ἀδελφὸν υἱοῦ, οὐκ ἔγγονον πατρός, ἐκ πατρὸς δὲ ἐκπορευόμενον καὶ τοῦ υἱοῦ λαμβάνον, οὐκ ἀλλότριον πατρὸς καὶ υἱοῦ, ἀλλὰ ἐκ τῆς αὐτῆς οὐσίας, [ἐκ] τῆς αὐτῆς θεότητος, ἐκ πατρὸς καὶ υἱοῦ, σὺν πατρὶ καὶ υἱῷ, ἐνυπόστατον αἰὲν πνεῦμα ἅγιον, πνεῦμα θεῖον πνεῦμα δόξης πνεῦμα Χριστοῦ πνεῦμα πατρός, (»τὸ
 25 γὰρ πνεῦμα τοῦ πατρός, <φησί,> τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν« καὶ »τὸ πνεῦμά μου ἐφέστηκεν ἐν μέσῳ ὑμῶν«), τρίτον τῇ ὀνομασίᾳ ἴσον τῇ θεότητι, οὐκ ἡλλοιωμένον παρὰ πατέρα καὶ υἱόν, σύνδεσμος τῆς τριάδος, ἐπισφραγὶς τῆς ὁμολογίας. ὁ γὰρ υἱὸς φησιν »ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ, 3

5 ff vgl. Ancoratus c. 7, 2; I 13, 22 ff — 10 ff vgl. Ancoratus c. 7, 7 ff; I 14, 14 ff — 19 ff vgl. Ancoratus c. 7, 8; I 14, 19 ff — 24 Matth. 10, 20 — 25 Hagg. 2, 5 — 26 ff vgl. Ancoratus c. 7, 1; I 13, 17 ff — 28 Joh. 10, 30

M U

3 συναλείφη M συναλιφή U 4 ἀιδιότητος] ιδιότητος M | τε < M
 6 θεότης, μία < M 7 δοξολογία οὕσα U | τριάς ἀριθμουμένη] τρισαριθμουμένη M
 8 ὀνόμασι M 9 δὲ < U 14 διαλείπων*] διαλιπὼν MU | nach συννυάρχων wiederholt πατρὶ M 17 εἷς*] εἰ VM 20 ἔγγονον U 22 [ἐκ]*
 24 nach δόξης wiederholt πνεῦμα ἅγιον M 24f τὸ γὰρ πνεῦμα τοῦ πατρός < M
 25 < φησί> * 27 ἡλλοιωμένον u. + τί ἄρα M

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ἔγνω ἔτι ἐν κοιλίᾳ ὑπάρχων εἴσοδον τοῦ ἰδίου δεσπότητος καὶ ἐσχίρα·
 ᾧ ἐδόθη τὸ μήνυμα τοῦ προκηρύγματος | καὶ ἡ ἐτοιμασία τῆς ὁδοῦ D 577
 τοῦ κυρίου· πείσθητι αὐτῷ, καὶ οὐ διαπέσοις ἀπὸ τοῦ σκοποῦ τῆς
 ἀληθείας. ἰδοὺ γὰρ αὐτὸς μαρτυρεῖ λέγων πρῶτον μὲν, τὸν δεσπό- 4
 5 τὴν ἑαυτοῦ ἐπιγνοῦς, ὅτι »ἐγὼ σοῦ χρεῖαν ἔχω καὶ σὺ ἔρχη πρός με«,
 καὶ τοῦ σωτῆρος λέγοντος »ἄφες ἄρτι, ὅπως πληρωθῇ πᾶσα δικαιο-
 σύνη«, καὶ αὐτοῦ βαπτισθέντος ὑπ' αὐτοῦ, ὡς φησι τὸ θεῖον εὐαγγέ- 5
 λιον, [ὅτι] »ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων ὅτι ἠνοιχθήσαν οἱ οὐρανοί,
 καὶ τεθέαμαι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν εἴδει περιστερᾶς κατερχόμενον
 10 καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. καὶ φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὗτός ἐστιν ὁ υἱός
 μου ὁ ἀγαπητός, ἐφ' ὃν ἠυδόκησα«. ἄνω ἦν ὁ πατήρ, ᾧ φιλόνηκε, 6
 ἄνωθεν ἡ φωνὴ ἤρχετο. εἰ τοίνυν ἄνωθεν ἡ φωνή, διάκριτόν μοι τὴν
 παραπεποιημένην σου διάνοιαν. τίνι ὁ πατήρ ἔλεγεν | »οὗτός ἐστιν P 517
 ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐφ' ὃν ἠυδόκησα«; καὶ τίς ἦν οὗτος; διὰ τί 7
 15 δὲ ἐν εἴδει περιστερᾶς κατελήλυθε, καίτοι γε σῶμα μὴ φορέσαν, τὸ
 πνεῦμα; ὁ γὰρ μονογενῆς μόνος (σῶμα) ἐνεδύσατο καὶ τελείως ἐνην-
 θρώπησεν ἀπὸ Μαρίας τῆς ἀειπαρθένου διὰ πνεύματος ἁγίου, οὐκ 8
 ἀπὸ σπέρματος ἀνδρός, ἀλλὰ ἑαυτῷ ἀναπλασάμενος ὁ ἀρχιτέχνας
 λόγος σῶμα ἀπὸ Μαρίας καὶ ψυχὴν τὴν ἀνθρωπείαν καὶ νοῦν καὶ εἰ
 20 τί ἐστιν ἄνθρωπος, πάντα τελείως ἀναδεξάμενος καὶ συνενώσας τῇ
 ἑαυτοῦ θεότητι, οὐχ ὡς ἐν ἀνθρώπῳ οἰκήσας, (μὴ γένοιτο), αὐτὸς Ö 216
 δὲ ὁ ἅγιος Λόγος, θεὸς Λόγος ἐνανθρωπήσας.

6. Τὸ δὲ πνεῦμα τίνι τῷ λόγῳ ἐν εἴδει περιστερᾶς φαίνεται; ἀλλ' 6, 1
 ὅπως πείσῃ σε μὴ βλασφημεῖν, ᾧ ἐθελόσοφε καὶ μηδὲν ὀρθὸν δια-
 25 νοούμενε, ἵνα μὴ νομίσης τὸ πνεῦμα συναλοιφήν εἶναι πατρὶ ἢ υἱῷ.
 διὰ τοῦτο, καίπερ αὐτοῦ τοῦ ἁγίου πνεύματος σῶμα μὴ φορέσαντος, 2
 ἐν εἴδει περιστερᾶς σχηματίζεται, ὅπως δείξῃ σου καὶ ἐλέγξῃ σου τὴν
 πλάνην, ὅτι ἐνυπόστατόν ἐστι τὸ πνεῦμα καθ' ἑαυτὸ καὶ ἐνυπόστατος
 ὁ πατήρ καὶ ἐνυπόστατος ὁ μονογενῆς, ἀλλ' οὐ διαιρουμένης τῆς D 578
 30 θεότητος οὔτε ὑποβεβηκυίας τῆς ἑαυτῆς δόξης. καὶ ὁρᾶς πῶς ἡ τριάς 3

2 vgl. Luk. 1, 76 — 5 Matth. 3, 14 — 6 Matth. 3, 15 — 8—11 Joh. 1, 32;
 Matth. 3, 16f — 11ff vgl. Ancoratus c. 81, 7; I 102, 6ff — 13 Matth. 3, 17

M U

3 τοῦ¹ < M 8 [ὅτι] * 15 περιστερᾶς + τὸ πνεῦμα U 16 πνεῦμα
 + τὸ ἅγιον U | (σῶμα) * 21 αὐτοῦ M 22 ὁ < M | θεὸς λόγος] ὁ
 θεὸς U | ἐνανθρωπήσας *] ἐνηνθρώπησε M U 24 ὀρθὸν < U 24f δια-
 νοούμενος M 25 συναλοιφή M συναλιφήν U 26 τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου U
 27 vor ἐν εἴδει + καὶ M

ἀριθμεῖται, πατὴρ ἀνωθεν βοῶντος, υἱοῦ δὲ ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου, πνεύματος δὲ ἁγίου ἐν εἴδει περισσεῶς ἐπιφοιτῶντος; λέγει 4
 δέ μοι τίς ἐστὶν ὁ εἰρηκῶς ἰδοῦ, συνήσει ὁ παῖς μου ὁ ἀγαπητός, ἔφ' ὃν ἠυδόκησα, ὃν ἠρέτισεν ἡ ψυχὴ μου· θήσομαι τὸ πνεῦμά μου
 5 ἐπ' αὐτὸν καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ· οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγᾶσει οὐδὲ ἀκουσθήσεται ἐν πλατείαις ἢ φωνὴ αὐτοῦ· κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει, ἕως ἂν ἐκβάλη εἰς νίκος τὴν κρίσιν» καὶ τὰ ἑξῆς. μὴ δὴ ταῦτα δυνατὰ ἔχειν 5
 ἔμφασιν τριάδος, ὃ φιλόνοικε; ἄρα περὶ ἑαυτοῦ ὁ πατήρ τὰ τοσαῦτα
 10 ἐν τῷ προφήτῃ διεξῆλθε; τίς δὲ ἐστὶ περὶ οὗ γέγραπται »εἶπεν 6
 ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου»; καὶ οὐκ εἶπεν »εἰσελθε εἰς ἐμέ«. ἢ πάλιν πῶς λέγει τὸ εὐαγγέλιον »καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὸν 7
 οὐρανὸν καὶ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς καὶ ἔρχεται κρίναι ζῶντας
 καὶ νεκρούς»; | ἢ πάλιν πῶς οὐκ ἐπεισάν σε οἱ δύο ἄνδρες οἱ ἐν P 518 8
 15 ἐσθήσεσι λευκαῖς πεφηνότες, πρὸς τοὺς μαθητὰς εἰπόντες »ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐστήκατε εἰς τὸν οὐρανὸν ἀτενίζοντες; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναληφθεὶς οὕτως ἐλεύσεται ὡς αὐτὸν εἶδετε ἀναλαμβανόμενον»; τίνα δὲ ἔβλεπεν ὁ μακάριος Στέφανος, ὅτε 9
 ἔλεγεν »ἰδοῦ, ὁρῶ τὸν οὐρανὸν ἀνεφῆγμένον καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ;» σὺ δέ, ὃ κατὰ πάντα ἰδιῶτα, μὴ νοήσας τὴν φωνὴν τῶν ἁγίων γραφῶν σεαυτὸν μᾶλλον ἔβλαψας καὶ τοὺς σοὶ ὑπακούσαντας, ἐκπεσὼν τῆς ἁγίας πίστεως τῆς τοῦ θεοῦ ἀληθείας.

7. Ἐφη γὰρ ὡς ἀληθῶς »ἐγὼ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ἐγὼ εἰμι ὁ μετὰ 7, 1
 25 ταῦτα, καὶ πλὴν ἐμοῦ οὐκ ἐστὶν ἕτερος«. ὡς ἀληθῶς γὰρ οὐκ εἰσὶ D 579 2
 πολλοὶ θεοί, ἀλλὰ εἷς θεὸς ὁ πρῶτος καὶ ὁ μετὰ ταῦτα, πατήρ καὶ υἱὸς καὶ ἅγιον πνεῦμα, οὐ συναλοιφὴ οὐσα ἢ τριάς οὐδὲ διηρημένη | Ö 218
 τῆς ἑαυτῆς ταυτότητος, ἀλλὰ πατήρ γεννήσας ἀληθῶς υἱὸν καὶ υἱὸς ἀληθῶς γεννηθεὶς ἐκ πατρὸς ἐνυπόστατος ἀνάρχος καὶ ἀχρόνως καὶ
 30 πνεῦμα ἅγιον ἀληθῶς ἐκ πατρὸς καὶ υἱοῦ, τῆς αὐτῆς θεότητος, ἐκ

3—8 Jes. 42, 1—4; (Matth. 12, 18—20) — 10 ff vgl. Ancoratus c. 17, 6; I 26, 13 ff
 — 10 Psal. 109, 1 — 12 vgl. Mark. 16, 19 — 15 Act. 1, 11 — 19 Act. 7, 56 —
 24 Jes. 44, 6

M U

1 πατὴρ + δὲ U   8 δὴ < M | δύναται U | vor ἔχειν + μὴ M
 9 αὐτοῦ U   12 πῶς *] ὡς MU   15 εἰπόντες] τοὺς εἰπόντας M   16 ὁ < U
 19 ὁρῶ + ἐγὼ U   25 ἐμοῦ] μου U   26 ἀλλ' U   27 συναλοιφῆ M συνα-
 λοιφῆ U | ἢ < M   28 ἀληθῶς γεννήσας U   29 καὶ¹ < M

πατρὸς ἐκπορευόμενον καὶ τοῦ υἱοῦ λαμβάνον, (ἐνυπόστατον) αἰί,
 »εἷς θεὸς ὁ πρῶτος καὶ ὁ μετὰ ταῦτα«. ἄλλης δὲ πάλιν ἕνεκα 3
 οἰκονομίας καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ ἄδεται οὕτως,
 ἐπειδὴ πάλαι πολλάκις ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς πέφηνεν ἐν
 5 τοῖς προφήταις καὶ κατήγγειλε τὴν ἑαυτοῦ παρουσίαν ἔσεσθαι, τινὲς
 δὲ αὐτὸν οὐκ ἐδέξαντο, προσδοκῶντες ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ· καὶ πρὸς 4
 μὲν τοὺς δεισιδαίμονας τῶν εἰδώλων καὶ πολυθεΐαν τῷ κόσμῳ εἰσα-
 γηοχότας, ἵνα μὴ ἐκπλαγέντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ καὶ ἐκτραπέντες τὰ
 εἰδωλα τῶν Ἀμορραίων καὶ Χετταίων καὶ Χανααίων καὶ Φερεζαίων
 10 καὶ Εὐαίων καὶ Γεργεσαίων καὶ Ἰεβουσαίων καὶ Ἀρουκαίων καὶ Ἀσα-
 ναίων προσκυνήσωσιν, ὡς καὶ αὐτοῖς προεφητεύετο. προσεκύνησαν 5
 γὰρ τῷ Βεελφεγῶρ καὶ τῷ Χαμῶς καὶ τῇ Ἀστάρτη καὶ τοῖς Μαζου-
 ρῶθ καὶ τοῖς Νεασθῶ καὶ τῷ Βααλζεβὰθ καὶ τοῖς λοιποῖς εἰδώλοις
 τῶν ἐθνῶν. διὸ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὁ κύριος »ἐγὼ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ
 15 ὁ μετὰ ταῦτα«, ἵνα αὐτοὺς ἀποστρέψῃ τῆς | τῶν ἐθνομύθων πλάνης P 519
 τῶν προσκυνούντων τὴν πολυθεΐαν. καὶ ἐπειδὴ ἔμελλον τὴν παρου- 6
 σίαν αὐτοῦ τοῦ υἱοῦ ἀποθεῖσθαι, τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
 ἔφη πρὸς τοὺς Ἰουδαίους »ἐγὼ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ μετὰ ταῦτα«, ὁ
 πρῶτος ἐν σαρκὶ ἐπιδημήσας καὶ ὁ μετὰ ταῦτα ἐρχόμενος κρῖναι
 20 ζῶντας καὶ νεκρούς, ἐπὶ τῷ σταυρῷ πεπονθὼς καὶ ταφείς καὶ ἀνα-
 στάς, ἐν δόξῃ μὲν ἐν αὐτῷ τῷ σώματι ἀναληφθεὶς, | τῇ αὐτοῦ θεό- D 580
 τητι εἰς δόξαν δὲ ἐνωθέντι καὶ φαιδρυνθέντι, μηκέτι ὑπὸ ἀφὴν ἐμ-
 πίπτουσι νυνί, μηκέτι θανάτου μετέχοντι· »ἀνέστη γὰρ Χριστός«, ὡς
 φησὶν ἡ γραφή· »θάνατος (γὰρ) αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει«, φησὶν ὁ ἀπό-
 25 στολος. καὶ ὅρα πῶς ἡ ἀκρίβεια ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον, ἵνα μὴ 7
 ἐκπέσῃ κατὰ θάτερον τῶν τῆς ἀληθείας μερῶν, ἵνα, ὅταν μὲν βου-

2 Jes. 41, 4; 44, 6 — 8 ff vgl. Deut. 7, 1 — 11 ff vgl. Num. 25, 3 I Kön. 11, 6. 5 Deut. 12, 3 II Kön. 18, 4 II Kön. 1, 2 — 14 Jes. 41, 4; 44, 6 — 23 vgl. Luk. 24, 6 — 24 Röm. 6, 9

M U

1 λαμβάνων M | (ἐνυπόστατον) * 3 τοῦ < M 4 ἐπειδὴ πάλαι *]
 πάλιν ἐπειδὴ MU | πάλαι Öh.] πάλιν MU | ἐν < U 7f εἰσηγηοχότας U
 13 βεελζεβὰθ U 14 αὐτοῖς] αὐτὸς U | vor ἐγὼ εἰμι + ἐγὼ εἰμι ὁ ὢν U
 15 ὁ < M | αὐτοῖς M 17 ἀποθεῖσθαι M 21 ἐν² < M 21f τῇ αὐτοῦ
 θεότητι *] τῆς αὐτοῦ θεότητος MU 22f ἐνωθέντι .. φαιδρυνθέντι ... ἐμπίπ-
 τοντι .. μετέχοντι *] ἐνωθέντος . . φαιδρυνθέντος . . . ἐμπίπτοντος . . . μετέχον-
 τος MU 22 vor μηκέτι + καὶ U 23 vor Χριστός + ὁ U 24 vor θάνα-
 τος + ὁ M | (γὰρ) * | κυριεύσει U 25 ἀκρίβεια + (τῆς γραφῆς)? * | vor
 ὁδηγεῖ + κυριεύει καὶ U 26 θατέρων U

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

τῆς πλάνης φρενοβλάβεια. ἔστι γὰρ πατήρ πατήρ, ἔστιν υἱὸς υἱός, ἔστιν ἅγιον πνεῦμα ἅγιον πνεῦμα, τριάς οὐσα, μία θεότης μία δοξολογία μία κυριότης (εἷς θεός), ᾧ δόξα, τιμὴ καὶ κράτος πατρὶ ἐν υἱῷ, υἱῷ ἐν πατρὶ σὺν ἁγίῳ πνεύματι εἰς αἰῶνας αἰώνων, ἀμήν.

5 Ταύτην δὲ πάλιν τὴν αἵρεσιν ὡσπερὶ λίβυν ἢ μόλουρον ἢ ἔλοπα 5
ἢ ἐν τι τῶν ἐρπετῶν τῶν φοβερωτάτων, οὐ μὴν δὲ δυναμένων διὰ
δηγμάτων βλάπτειν ἀποσεισάμενοι καὶ δυνάμει τῆς ἁγίας τριάδος
καταπεπατηκότες, ἐπὶ τὰς ἐξῆς πάλιν προβαίνοντες αὐτὸν ἐπικαλε-
σώμεθα ἄρωγόν τῆς ἡμετέρας πενίας τε καὶ βραχύτητος, (ὅπως) εἰς
10 τὸ ἀξίως τὰ παρ' ἐκάστη λεγόμενά τε καὶ γινόμενα * καὶ τὴν τού-
των ἀντίρρησιν ποιήσασθαι βοηθηθῶμεν.

Κατὰ Ὠριγενιανῶν τῶν πρώτων τῶν καὶ αἰσχροῶν $\overline{\mu\gamma}$, τῆς δὲ
ἀκολουθίας $\overline{\xi\gamma}$.

1. Ὠριγένιοί τινες καλοῦνται, οὐ πανταχοῦ δὲ τοῦτο τὸ γένος 1, 1
15 ὑπάρχει, καθ' ἑξῆς δὲ οἶμαι τούτων τῶν αἱρέσεων καὶ αὕτη ἢ δηλου-
μένη (ἀνεφύη). καλοῦνται δὲ Ὠριγένιοι, οὐ πάνυ δὲ σαφῶς ἴσμεν 2
τίνος ἕνεκα· εἰ ἀπὸ Ὠριγένους τοῦ Ἀδαμαντίου καλουμένου τοῦ συν-
τάκτου ἢ | ἄλλου τινὸς (ἔλαχον τὸ) εἶναι, ἀγνοῶ. ὅμως τοῦτο τὸ D 582
ὄνομα κατειλήφαμεν.

20 Ἡ αἵρεσις | δέ, (ἦ) παρ' αὐτοῖς νομι[σ]τεύεται, ὡσπερὶ ἀπεικαζο- 3 Ö 222
μένη τῆ τοῦ Ἐπιφάνους (τοῦ) ἄνω μοι προδηλωμένου ἐν ταῖς κατὰ
τοὺς Γνωστικοὺς αἱρέσεσι. γραφὰς δὲ οὗτοι ἀναγινώσκουσι διαφόρους
καινῆς καὶ παλαιᾶς διαθήκης. ἀθετοῦσι δὲ γάμον καὶ οὐ παύεται
ἀπ' αὐτῶν ἢ λαγνεῖα. τινὲς δὲ ἔφασαν αὐτὴν περὶ Πώμην καὶ Ἀφρι-

17f συντάκτου] vgl. Suidas II 1; 1282, 17 Bernhardy ὕθεν καὶ Συντακτικὸς
ὀνομάσθη διὰ τὸ πεποιηκέναι πολλὰ βιβλία u. dazu Hieronymus c. Rufin. I 9;
Migne 23, 404A pro eruditione qua polles et inclytus συντάκτης in occidente lau-
daris — 21 vgl. haer. 32, 3, 2ff; I 441, 19ff

M U

2 ἔστιν + τὸ U   3 (εἷς θεός) * | καὶ < U   5 ὡσπερ M   8 πάλιν
< U   9 (ὅπως) *   10 ἐκάστης M | * <διηγῆσασθαί τε> *   11 βοη-
θηθῆναι U | Unterschrift κατὰ Σαβελλιανῶν $\overline{\mu\beta}$ ἢ καὶ $\overline{\xi\beta}$ U   12 Überschrift:
κατὰ Ὠριγενιανῶν τῶν πρώτων καὶ τῶν (τῶν καὶ U) αἰσχροῶν $\overline{\mu\gamma}$ ἢ καὶ $\overline{\xi\gamma}$ M U
14 καλοῦνται τινὲς U | πανταχοῦ] παντὶ U   16 (ἀνεφύη) *   17 εἰ *] ἦ M U
18 (ἔλαχον τὸ) *   20 (ἦ) * | νομι[σ]τεύεται *   21 (τοῦ) * | ἄνω μοι] ἀνόμου M
24f τινὲς — γεγενῆσθαι < U; wohl vom Rand her an die falsche Stelle
geratener Satz; hinter κατειλήφαμεν Z. 19 einzuschieben?

κὴν γεγενῆσθαι. μολύνουσι δὲ ἑαυτῶν τὸ σῶμα καὶ τὸν νοῦν καὶ 4
τὴν ψυχὴν ἐν ἀσελγείᾳ. οἱ μὲν γὰρ εἰσι προσχήματι μοναζόντων, αἱ
δὲ σὺν αὐτοῖς οὖσαι | προσχήματι μοναζουσῶν. ἐφθαρμένοι δὲ εἰσι P 521
τοῖς σώμασι, τὴν μὲν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ἐκτελοῦντες, τῷ δὲ ἔργῳ
5 κεχρημένοι (ἵνα σεμνότερον εἴπω) τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἰούδα τοῦ Αὐνᾶν
καλουμένου. ὡς γὰρ ἐκεῖνος τῷ σώματι μὲν τῇ Θάμαρ συνήπτετο 5
καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ἐξετέλει, εἰς καταβολὴν δὲ σπέρματος κατὰ τὴν
ὑπὸ θεοῦ δοθεῖσαι παιδοποιίαν οὐκ ἐτελεσιούργει, ἀλλὰ ἑαυτὸν ἠδίκηει,
ὡς τρόπῳ <αὐτὸς> τὸ πονηρὸν εἰργάζετο, οὕτω καὶ οὗτοι κέχρηται
10 μὲν ταῖς νομιζομέναις *, τελοῦντες ταύτην τὴν ἀθέμιτον ἐργασίαν.
πεφιλοτίμηται γὰρ παρ' αὐτοῖς οὐχ ἡ ἀγνεία, ἀλλ' ὑποκριτικὴ μὲν 6
ἀγνεία τῷ ὀνόματι καλουμένη, φιλοτίμησις δὲ ἕως τοῦ μὴ ἐγκυμονῆ-
σαι τὴν ὑπὸ τοῦ δοκοῦντος * ἐφθαρμένην γυναῖκα, ἢ κατὰ τὸ μὴ
παραστήσαι τεκνογονίαν ἐν τῷ κόσμῳ ἢ ἵνα μὴ φωραθῶσιν ὑπὸ
15 ἀνθρώπων, βουλόμενοι ἐν τιμῇ εἶναι διὰ τὴν νομιζομένην παρ' αὐ-
τοῖς τῆς ἀγνείας ἀσκησιν· ὅμως τοῦτο αὐτῶν ἐστὶ τὸ ἔργον, ἕτεροι 7
δὲ αὐτὸ τοῦτο φιλοτιμοῦνται τὸ μυσερὸν ἐπιτελεῖν οὐχὶ διὰ γυναι-
κῶν, ἀλλὰ καὶ ἑτέροις τρόποις, ἰδίαις χερσὶ μολυνόμενοι. καὶ ὡσαύ- 8
τως μιμοῦνται τὸν προειρημένον υἱὸν τοῦ Ἰούδα τὴν γῆν ταῖς ἀθε-
20 μίτοις αὐτῶν ἐργασίαις καὶ μυσεραῖς σταγόσιν ἐπιμολύνοντες καὶ
ποσὶν ἑαυτῶν | τὰς ῥύσεις ἑαυτῶν ἀνατρίβοντες ἐν τῇ γῆ, ἵνα μὴ D 583
δῆθεν ἀρπαγῶσι τὰ αὐτῶν σπέρματα ὑπὸ ἀκαθάρτων πνευμάτων εἰς
ὑποδοχὴν ἐγκυμονήσεως δαιμόνων.

2. Κέχρηται δέ, ὡς ἔφην, διαφόροις γραφαῖς παλαιᾶς καὶ καινῆς 2, 1
25 διαθήκης καὶ ἀποκρύφους τισί, μάλιστα ταῖς λεγομέναις Πράξεσιν
Ἀνδρέου καὶ τῶν ἄλλων. ἤδη δὲ κάκεινοι αὐτοὶ ἐκαυχῆσαντο πολ-
λάκις πεπαρησιασμένως τοῦτο ἐπιτελεῖν. κατηγοροῦσι δὲ δῆθεν 2

6 vgl. Gen. 38, 9 — 21f vgl. haer. 26, 13, 4f; I 293, 1ff — 26 über die
Andreasakten vgl. zu haer. 47, 1, 5; II 216, 5

M U

1 αὐτῶν M 3 πεφθαρμένοι U 5 σεμνότερον U | Αὐάνου M
6 συνῆπτο M 7 σπέρματος *] παιδοποιίας M U 9 <αὐτὸς> * 10 * etwa
<μοναζούσαις> * 11 vor ὑποκριτικὴ + ἡ M 13 ὑπὲρ M | * etwa <ἀσκη-
τοῦ> * | ἐφθαρμένην *] ἐφθάρθαι M πεφθάρθαι U | κατὰ] εἰς? * 14 ἢ
<·M 16 αὐτῶν] αὐτὸ M 17 μυσερὸν M | οὐ M 18 ἑτέροις] ἄλ-
λοις U 19 μιμοῦνται < M 20 μυσεραῖς M 22 δῆθεν < U | ἑαυτῶν U
23 δαιμόνων < U 26f πολλάκις + ὡς U

τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὰς ἀγαπητὰς λεγομένας συνεισάκτους γυναῖκας
 κεκτημένων, ὡς καὶ αὐτῶν τοῦτο ἐπιτελούντων, κρυφῆ (δὲ) διὰ τὴν
 τῶν ἀνθρώπων αἰδῶ, ἵνα * μὲν τῇ πονηρίᾳ συνάπτονται, τῶ δὲ
 προσχήματι τῶν ἀνθρώπων ἕνεκα τὸ ὄνομα σεμνύνονται. διε- 3
 5 λέχθησαν δὲ ἡμῖν καὶ τινες περὶ τινῶν προτελευτησάντων καὶ δῆθεν
 ὡς καὶ αὐτῶν τοῦτο ἐπιτελούντων, ὡς ἀπὸ τῶν βεβιασμένων ὑπ' αὐτῶν
 γυναικῶν ἀκηχοότες· ἐν οἷς καὶ | ὄνομα ἐπισκόπου εἰς μέσον ἔφερον, 4 Ö224
 ἐν πόλει μικρᾷ τῆς Παλαιστίνης τὸν τοῦ ἐπισκόπου κληρὸν ἐπὶ ἰκα-
 νοῖς ἔτεσι διοικήσαντος, ἐσχηκότες δὲ τοιαύτας | γυναῖκας ἐξυπηρε- P522
 10 τουμένας αὐτῶ, φημὶ δὲ συνεισάκτους· ἀλλὰ καὶ ἐξ ὁμολογητῶν
 αὐτὸν τὸν τοιοῦτον ὄντα οἶδαμεν. ὅμως τοῖς εἰρηκόσι τοῦτο καὶ 5
 ἀπὸ τῶν γυναικῶν ἀκηκοῦναι φάσκουσιν οὐ πεπιστεύκαμεν· ἢ γὰρ
 ἀνάγκη τῆς τῶν εἰρηκόντων κακοτροπίας ὑπέβαλλεν ἡμῖν ποτὲ μὲν
 πιστεύειν, ποτὲ δὲ μὴ πιστεύειν ἐπὶ τῇ τοῦ προειρημένου γέροντος
 15 ἐπισκόπου ἑμετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν κακοφημίᾳ. ἢ γὰρ αἰτία ἢ εἰς 6
 αὐτὸν φθάσασα τοιαύτη τις γέγονεν. ἕλω τις τοιοῦτος ἐπὶ ἁμαρτία
 γυναικὸς καὶ ὡς ἠλέγγετο ὑφ' ἡμῶν, ἀπολογία ταύτην ἔφερεν, ὡς
 τῆς συμφθαρείσης αὐτῶ γυναικὸς (καίτοι γε ἤδη πεπαλαιωμένης τὸν
 χρόνον καὶ ἐν ἡλικίᾳ γηραλέᾳ ὑπαρχούσης) εἰπάσης αὐτῶ τὴν τῆς
 20 κακοτροπίας ἐργασίαν, | ὡς χρῆσθαι μὲν αὐτὸν ἐδίδασκεν, ἔξωθεν δὲ D584
 τὰς μυσαρὰς αὐτοῦ ῥοιάς ἐπὶ γῆς διασκεδάζειν.

3. Καὶ αὕτη μὲν ἢ τούτων ἑμισαρά ἐστὶν ἐργασία τὸν νοῦν ἀν- 3, 1
 τῶν ἀπατῶσα καὶ ἐκ διαβόλου τετυφλωμένη. ὧν τὰς μαρτυρίας δι' 2
 ὧν πίπτουσιν εἰς μέσον φέρειν οὐκ ἀναγκαῖον ἡγήμαι, ἵνα μὴ δόξω-
 25 μεν δι' ὧν βουλόμεθα ἀκριβολογεῖν εἰς ἀποτροπία τῆς ἀθεμίτου
 ἐργασίας ἐκάστης αἰρέσεως, εἰς τὸ κακὸν μᾶλλον προτρέπεσθαι τῶν
 ἀστηρίκτων καὶ χαννουμένων ἀεὶ τὴν διάνοιαν, τῶν τὸ πονηρὸν ἑαν-

1 συνείσακτοι vgl. haer. 67, 8, 3 haer. 78, 11, 1; dazu H. Achelis, Virgines
 subintroductae. 1902 A. Jülicher, Arch. f. Rel.wiss. VII 373ff K. Meyer, Sitz. Ber.
 Berl. Akad. 1918 S. 362ff — 9 vgl. haer. 47, 3, 1; II 218, 15ff

M U

2 (δὲ) * 3 vor ἀνθρώπων + τελούντων M; lies vielleicht ὁρώντων * |
 * (τῶ ἔργῳ) * | μὲν] μὴ M 4 σεμνύνεσθαι M 5 τελευτησάντων U 6 καὶ αὐ-
 τῶν *, vgl. Z. 2] τινῶν M U | ἀπὸ *, vgl. Z. 12] ὑπὸ M U 10 ἐξ ὁμολογητῶν]
 ἐξομολογηκόντων M 11 αὐτὸν] τῶν U | τὸν < M 12 φασκόντων M 14 ἐπὶ
 τὴν U 15 κακοφημίαν U 20 αὐτῆ? * 21 μυσερὰς M | ῥοιάς *] ῥοιάς M U
 22 μυσερὰ M 25 ἀποτροπήν U 26 ἐργασίας] ἀσελγείας U | εἰς τὸ κακὸν
 μᾶλλον < U

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

τεταγμένην ἀγωγήν. παρθενία γάρ ἐστιν ἀληθῶς [ὡς] ἐκείνη ἢ ἐπὶ 2
 τοῦ ἁγίου ἀποστόλου ἐπαινουμένη, ὅτι ἢ παρθένος καὶ ἢ ἄγαμος
 μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ κυρίῳ, ἵνα ἢ ἁγία τῷ σώματι
 καὶ τῇ ψυχῇ, ἵνα δείξη ὅτι οὐδεμίαν αἰτίαν ἀμπλακημάτων καὶ
 5 ὑπογοηθῆναι ἢ μονότης ἐνδέχεται. ἀλλὰ καὶ * τὸν Ἀβραάμ οἶδαμεν 3
 παιδοποιούντα. φίλον δὲ ὄντα τῷ κυρίῳ, Ἰσαὰκ δὲ καὶ Ἰακώβ καὶ
 τοὺς καθ' ἑξῆς· καὶ οὔτε ἑαυτοὺς ἐμόλυναν ἀθεμίτοις πράξεσι, παρ-
 απτόμενοι μυσαρῶν καὶ * οὔτε ἀντιθέτως ἔσχον πρὸς τὴν ἐκ θεοῦ
 καλῶς τεταγμένην διὰ σεμνοῦ γάμου παιδοποιίαν οὔτε οἱ ἐν αὐτοῖς 4
 10 ἀγνείαν τε καὶ παρθενίαν ἀσκήσαντες παρέφθειραν τὸν ἀγῶνα καὶ
 ἑτέρως μετεποιήσαντο, ὡς διὰ κυβείας τὸν ἐνάρετον τῆς ἀθλήσεως
 τρόπον ὑποδύντες. καὶ Ἡλίας μὲν παντελῶς ἐν πόλεσι τάχιον οὐκ 5
 εἰσῆει οὐδὲ μετὰ γυναικῶν συνόμιλος ἐγένετο, ἐν δὲ ἐρημίαις δια-
 τελῶν ὑπῆρχε καὶ Ἐλισσαῖος καὶ Ἰωάννης καὶ πάντες οἱ τὸν μέγαν
 15 τουτονὶ χαρακτῆρα τῆς τῶν ἀγγέλων μιμήσεως (ἐνδείξαντες) καλῶς
 κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν διάταξιν τοῦ κυρίου ἑαυτοὺς διὰ βασιλείαν P524
 οὐρανῶν εὐνούχισαν.

Καὶ πολλὰ μὲν οὖν ἔχοντες περὶ τούτων λέγειν | καὶ ἐκ πολλῶν 6 D586
 συστάσεων τῆς θείας γραφῆς τὴν αὐτῶν δυνάμενοι διελέγξαι διάνοιαν
 20 ὑπὸ | διαβόλου ἐμπαιζομένην, ἀρκοῦμεθα τοῖς ὀλίγοις τούτοις· ἐπειδὴ 7 O228
 γὰρ παντὶ σαφές ἐστιν ὅτι οὐ συνέσεως παρ' αὐτοῖς ἢ ἐργασία οὐδὲ
 ἐκ θεοῦ ἢ τοιαύτη γνῶσις, ἀλλὰ (ἐκ) δαιμόνων ἐνεργείας ἢ χλεύη
 καὶ ἢ πτώσις αὐτῶν τῆς ἀθεμίτου ἐργασίας γίνεται. καὶ αὐτὴν δὲ 8
 παρωσάμενοι, ὥσπερ τὴν δεινὴν σκυτάλην τὴν ἔχιδναν καλουμένην,
 25 οὔσαν μὲν τῷ σώματι βραχεῖαν, τῇ δὲ ἰοβολίᾳ δεινὸν ἄσθμα ἐμπνέου-
 σαν καὶ εἰς τοὺς πλησιάζοντας τὴν λύμην ἐμφυσῶσαν, ταύτην συν-
 τρίψαντες ἐπὶ τὰς ἐξῆς ἴωμεν, θεὸν ἀρωγὸν ἐπικαλεσάμενοι εἰς τὴν
 τῆς πάσης πραγματείας ἡμῶν ἐν θεῷ ἐπαγγελίαν.

2 I Kor. 7, 34 — 6 vgl. Jak. 2, 23 — 16 vgl. Matth. 19, 12

M U

1 [ὡς] * 5 μονητης(!) M | * etwa (ἐν γάμῳ χρὴ σεμνόνητα παρα-
 φυλάττειν· καὶ γὰρ) * 8 μυσερῶν M | * etwa (βορβορωδῶν) Jül. | ἀντίθε-
 τον M 12 ὑποδύντες < U 15 (ἐνδείξαντες) * 19 συστάσεως M |
 δυνάμενοι < U | διελέγχουσαν U 20 ἐμπαιζομένην] ἐμπνεομένην? * 21 γὰρ
 < U | πάντη U 22 (ἐκ) * 23 ταύτην U 27 ἀρωγὸν U

Κατὰ Ὁριγένους τοῦ καὶ Ἀδαμαντίου $\overline{\mu\delta}$, τῆς δὲ ἀκολουθίας $\overline{\xi\delta}$.

1. Ὁριγένης, ὁ καὶ Ἀδαμάντιος ἐπικληθεὶς, καθεξῆς τούτοις ἀκο- 1, 1
λουθεῖ. οὗτος παῖς μὲν ἦν Λεωνίδου τοῦ ἁγίου καὶ μακαρίτου μάρ-
τυρος, καὶ αὐτὸς δὲ τὰ πλεῖστα διωχθεὶς ἐν τῇ νέᾳ αὐτοῦ ἡλικίᾳ,
5 ἀνὴρ ὢν κατὰ τὴν τῶν Ἑλλήνων παιδείαν λόγιος καὶ ἐν ἐκκλησίᾳ
ἀνατεθραμμένος, ἐν χρόνοις Δεκίου τοῦ βασιλέως ἐγνωρίζετο ἐπὶ τῆς
Ἀλεξανδρείᾳ. ἦν γὰρ τῷ γένει μὲν Αἰγύπτιος, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δὲ 2
ἐσχηκῶς τὴν οἴκησιν καὶ ἀνατροφὴν, τάχα δὲ καὶ ἐν Ἀθήναις φοιτή-
σας ἐν τοῖς παιδευτηρίοις χρόνον τινί. πολλὰ δὲ λέγεται πεπονθέ- 3
10 ναι ὑπὲρ τοῦ ἁγίου λόγου τῆς πίστεως καὶ ὀνόματος Χριστοῦ, τοῦτο
μὲν ἐν τῇ πόλει πολλάκις συρόμενος, ὄνειδιζόμενος, βασάνοις ἀνηκέ-
στοις ὑποβαλλόμενος. καὶ γὰρ καὶ καιρῷ ποτε, ὡς λόγος, ξυρήσαντες 4
αὐτὸν οἱ | Ἑλληγες πρὸς τῇ ἀναβάσει τοῦ Σαραπίου καλουμένου D587
τεμένους τοῦ αὐτῶν εἰδώλου καθίσαντες αὐτὸν προσέταξαν θαλλοὺς
15 φοινίκων ἐπιδιδόναι τοῖς ἐπὶ τὸ ἀθεμιτουργεῖν καὶ προσκυνεῖν τῷ
εἰδώλῳ ἀνιοῦσι· τοιοῦτον γὰρ σχῆμα ἐπέχουσιν οἱ τῶν εἰδώλων αὐ-
τῶν ἱερεῖς. ὁ δὲ λαβὼν | μεγάλη τῇ φωνῇ καὶ πεπαρορησιασμένη τῇ 5 P525
διανοίᾳ, οὐ δείσας οὐδὲ διστάσας ἐβόα λέγων »δεῦτε λάβετε οὐ τὸν
θαλλὸν τοῦ εἰδώλου, ἀλλὰ τὸν θαλλὸν Χριστοῦ«. καὶ πολλὰ ἔστιν
20 ἃ περὶ αὐτὸν ἀνδραγαθήματα ἀναφέρουσιν οἱ παλαιοὶ κατὰ παράδοσιν.

2 über Ἀδαμάντιος vgl. unten zu c. 73, 1 — 6f die hier vorliegende Ver-
schiebung der Lebenszeit des Origenes ist noch bestimmter ausgesprochen de
mens. ac pond. 18, 19; S. 171, 96 Lagarde ἐν δὲ τοῖς χρόνοις Δεκίου Ὁριγένης
ἐγνωρίζετο, ἀπὸ χρόνων Δεκίου ἀκμάσας ἕως Γαλιηνοῦ καὶ Οὐλοουσιανοῦ καὶ
ἐπέκεινα — 8f über einen Aufenthalt des Origenes in Athen, der jedoch andern
Zwecken galt, vgl. Eusebius h. e. VI 12, 2; S. 586, 19 Schwartz γενόμενος δὲ
τηνικάδε ἐν Ἀθήναις περαίνει μὲν τὰ εἰς τὸν Ἰεζεκιήλ Hieronymus vir. ill. 54 cum
iam mediae esset aetatis et propter ecclesias Achaiae, quae plurimis heresibus vexa-
bantur, sub testimonio ecclesiasticae epistulae Athenas per Palaestinam pergeret

M U 2—6 frei wiedergegeben bei Georgios Presbyter Byz. Zeitschr. IX 16, 5ff
5. 9f Georg. mon. Chron. 457, 18 de Boor

1 Überschrift: κατὰ Ὁριγένους τοῦ καὶ (καὶ < U) ἀδαμαντίου $\overline{\mu\delta}$ ἢ καὶ $\overline{\xi\delta}$
M U 2 τοῦτον U 3 Λεωνίδου U 3f τοῦ ἁγίου μάρτυρος καὶ μακαρίτου M
τοῦ μακαρίτου καὶ ἁγίου μάρτυρος U 5 τῶν < M 6 vor Δεκίου + δὲ M
10 vor Χριστοῦ + τοῦ U 12 καὶ² < U 13 Σεραπίου U 14 τεμένους < U
16 ἔχουσιν U 18 οὐ] οὐδὲ M | λέγων hinter δεῦτέ M 20 αὐτὸν] τὸν ἄνδρα U

2. Ἄλλ' οὐκ ἔμεινεν αὐτῷ τὰ τοῦ βραβείου εἰς τέλος. διὰ γὰρ 2, 1
τὸ ἐξοχώτατον τῆς λογιότητος αὐτοῦ καὶ τῆς προπαιδείας ἐπὶ πλείστον
φθόνῳ διεβέβλητο καὶ μᾶλλον τοῦτο παρώξυνε τοὺς κατὰ καιρὸν
τότε τὴν ἐξουσιαστικὴν ἀρχὴν διέποντας. κακομηχανία γὰρ δια- 2
5 βολικῇ ἐπενόησαν οἱ τῆς κακίας ἐργάται αἰσχροτήτα τῷ ἀνδρὶ ἐμ-
ποιῆσαι | καὶ τιμωρίαν τοιαύτην ὀρίσαι, εἰς παράχρησιν δὲ τοῦ αὐτοῦ 0230
σώματος Αἰθίοπα αὐτῷ παρασκευάσαντες. ὁ δὲ μὴ φέρων τὴν το- 3
σαύτην τῆς διαβολικῆς ἐνεργείας ἐπίνοιαν ἔρρηξε φωνήν, τῶν ἀμ-
φοτέρων προτεθέντων αὐτῷ πραγμάτων θῦσαι μᾶλλον ἐλόμενος.
10 οὐ μὴν δὲ ἐκουσία γνώμη πάλιν τοῦτο ἐπετέλεσεν, ὡς πολὺς ἄδεται 4
λόγος· ἀλλ' ἐπειδὴ ὅλως καθωμολόγησε τοῦτο πράξει, βαλόντες ἐπὶ
χειρας αὐτοῦ λίβανον εἰς τὴν τοῦ βωμοῦ πυρὰν καθῆκαν. καὶ οὕτως 5
τοῦ μαρτυρίου ἀπὸ τῶν κρινάντων ὁμολογητῶν τε καὶ μαρτύρων
ἀπεβλήθη τότε καὶ ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐξεώθη. ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 6
15 δὲ τοῦτο ὑποστάς καὶ μὴ δυνάμενος τὴν τῶν ὄνειδιζόντων χλεύην
φέρειν ἀνεχώρησε καὶ τὴν Παλαιστινῶν, τούτεστι τῆς Ἰουδαίας κατ-

12 vgl. Photius bibl. 118 σύνοδος ἀθροίζεται ἐπισκόπων καὶ τινῶν πρεσβυ-
τέρων κατὰ Ὠριγένους. ἡ δέ, ὡς ὁ Πάμφιλός φησιν, ψηφίζεται μεταστῆναι μὲν
ἀπὸ Ἀλεξανδρείας τὸν Ὠριγένην καὶ μήτε διατρίβειν ἐν αὐτῇ μήτε διδάσκειν, τῆς
μέντοι τοῦ πρεσβυτερίου τιμῆς οὐδαμῶς ἀποκεκινήσθαι· ἀλλ' ὁ γε Δημήτριος ἄμα
τισὶν ἐπισκόποις Αἴγυπτίοις καὶ τῆς ἱερωσίνης ἀπεκήρυξε συνυπογραψάντων καὶ
τῇ ἀποφάσει τῶν συμψήφων αὐτῷ γεγεννημένων — 14 ff vgl. die ähnliche Be-
gründung der Übersiedlung bei Marcion (haer. 42, 1, 7; II 94, 18 ff) u. Theodotus
dem Schuster (haer. 54, 1, 4; II 317, 14 ff) — 16 vgl. de mens. ac pond. 18, 21;
S. 171, 2 ff Lagarde ἐλθὼν δὲ (sc. nach dem Martyrium in Alexandria unter Decius)
εἰς Καισάρειαν τὴν Στράτωνος καὶ διατρίψας εἰς Ἱεροσόλυμα χρόνον ὀλίγον, εἶτα
ἐλθὼν εἰς Τύρον κτέ.

M U 3—S. 405, 12 Georg. mon. Chron. 457, 20 ff de Boor u. Suidas s. v. Ὠρι-
γένης II 1; 1281, 20 ff Bernhardt 4 ff verwertet bei Nemesius de nat. hom. c. 30;
Migne 40, 721 B

2 f ἐπὶ πλείστον φθόνον U 3—7 bei Georg. mon. zusammengezogen φθόνῳ
δὲ διαβληθεὶς πρὸς τοὺς τῆς ἐξουσίας ἄρχοντας, κακομηχανία διαβολικῆς ἐπινοίας
εἰς αἰσχροτάτον ἄνδρα φασὶν ἐπινοηθῆναι παρὰ τῶν τῆς κακίας ἐργατῶν. Αἰθίοπα
γὰρ αὐτῷ παρασκευάσαν εἰς παράχρησιν τοῦ σώματος αὐτοῦ 4 γὰρ] δὲ U
5 f ἐμποιῆσαι *] ἐπινοῆσαι M U 7 παρασκευάσαντες *] παρασκευάσαι M U
7 f τοσαύτην < U 8 τῆς διαβολικῆς ἐνεργείας] βδελυρὰν Georg. 9—11 μᾶλ-
λον ἐλόμενος — λόγος ἀλλ' < Georg. 10 πάλιν] μᾶλλον U 13 ὁμολογητῶν τε
καὶ μαρτύρων < Georg. 14 τότε < Georg. 14—16 τὴν Ἀλεξάνδρειαν δὲ
καταλιπὼν διὰ τὸν ὄνειδον τὴν Ἰουδαίαν κατέλαβεν Georg. 15 δὲ < M

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ἔπῃρχε καὶ (οἶα) ἀνὴρ λόγιος καὶ σπουδαῖος περὶ τὰς [θείας] ἀνα-
 γνώσεις τῶν θείων γραφῶν, διὰ τὴν ἐν ταῖς θείαις βίβλοις βαθύτητα
 τῶν νοημάτων ἠξίωσε τὸν αὐτὸν Ὁριγένην φράσαι αὐτῷ. ὁ δὲ βου- 3
 λόμενος εἰς ἐκείνου καθῆκον καὶ προτροπὴν πάσης γραφῆς ὡς εἰπεῖν
 5 ἱερμηνεῦς γενέσθαι [καὶ] ἐξηγήσασθαι ἐπετήδευσε καὶ ἐν τῇ Τύρῳ τῆς
 Φοινίκης. ὡς λόγος ἔχει, εἴκοσι ὀκτὼ ἔτη *, πολιτεία μὲν ὑπερβαλ- 4
 λούση καὶ σχολῇ καὶ καμάτῳ *, τοῦ μὲν Ἀμβροσίου τὰ πρὸς τροφὰς
 αὐτῷ τε καὶ | τοῖς ὀξυγράφοις [καὶ] τοῖς ὑψηροῦσιν αὐτῷ ἐπαρ- Ὀ 232

ἅμα καὶ κόραις ἐπὶ τὸ καλλιγραφεῖν ἠσκημέναις· ὧν ἀπάντων τὴν δέουσαν τῶν
 ἐπιτηδείων ἀφθονον περιουσίαν ὁ Ἀμβρόσιος παρεστήσατο· ναὶ μὴν καὶ ἐν τῇ περὶ
 τὰ θεῖα λόγια ἀσκήσει τε καὶ σπουδῇ προθυμίαν ἄφατον αὐτῷ συνεισέφερον, ἧ καὶ
 μάλιστα αὐτὸν προὔτρεπεν ἐπὶ τὴν τῶν ὑπομνημάτων σύνταξιν

5 vgl. de mens. ac pond. 18, 21; S. 171, 2ff Lagarde ἐλθὼν δὲ εἰς Καισάρειαν
 τὴν Στρατώνιος καὶ διατροίπας εἰς Ἱεροσόλυμα χρόνον ὀλίγον, εἶτα ἐλθὼν εἰς Τύρον
 ἐπὶ ἔτη 27, ὡς ὁ λόγος ἔχει, τὴν μὲν πολιτείαν ἐνησκεῖτο. τὰς δὲ γραφὰς ἱερμηνέ-
 νευσεν: darnach Suidas s. v. Ὁριγένης II 1; 1279, 14 Bernhardy πᾶσαν δὲ θείαν γρα-
 φὴν ἱερμηνευσεν ἐπὶ ἔτη 27 (lies wohl 27). — Die 28 Jahre als Zeit, über die sich
 die Auslegungstätigkeit des Origenes erstreckte, enthalten wohl gute geschicht-
 liche Erinnerung. Denn nach dem Ausbruch der decianischen Verfolgung hat
 Origenes keine Schriften mehr verfaßt; andererseits unterliegt es keinem Anstand,
 den Johanneskommentar, mit dem er begann, auf etwa 221 anzusetzen. Der Irr-
 tum des Epiph. liegt freilich darin, daß er den Origenes diese ganze Zeit in Tyrus
 zubringen läßt. — Der Tod in Tyrus ist außerdem bezeugt durch Hieronymus vir.
 ill. 54 *mortuus est Tyri, in qua urbe et sepultus est* u. ey. 84, 7, 6; S. 130, 3f Hilberg
centum et quinquaginta prope anni sunt, ex quo Origenes dormivit Tyri, sowie durch
 eine Überlieferung bei Photius cod. 118 φασὶ δὲ αὐτὸν ὅ τε Πάμφιλος μάρτυς καὶ
 ἕτεροι πλείστοι, οὔτινες ἀπ' αὐτῶν τῶν ἐωρακότων Ὁριγένην τὰ περὶ τοῦ ἀνδρός
 ἠκριβώσαντο διαβοίτῳ μαρτυρίῳ τοῦ βίου ἐξεληλυθέναι ἐπ' αὐτῆς τῆς Καισαρείας,
 Δεκίου τὴν κατὰ τῶν Χριστιανῶν ὁμότητα πνέοντος. οἱ δὲ φασιν αὐτὸν ἕως Γάλ-
 λου καὶ Βολουσιανοῦ διαρκέσαντα καὶ ἐξηκοστὸν ἑνατον ἔτος τῆς ἡλικίας ἄγοντα ἐν
 Τύρῳ καὶ τελευτήσαι καὶ ταφῇ παραδοθῆναι, vgl. Suidas s. v. Ὁριγένης II 1; 1277, 12
 Bernhardy ἔζησε δὲ ἕως Γάλλου καὶ Βολουσιανοῦ τουτέστιν ἕως θ' καὶ ξ' ἐτῶν τῆς
 ἡλικίας αὐτοῦ καὶ ἐκοιμήθη ἐν Τύρῳ ἐν ἧ καὶ ἐτάφη. Die mittelalterlichen Zeug-
 nisse dafür bei Piper ZKG I 207ff

M U 7—S. 407, 3 Georg. mon. Chron. 456, 2—6 de Boor u. Suidas s. v. Ὁρι-
 γένης II 1; 1279, 6ff Bernhardy

1 (οἶα) * | [θείας] * 3 νοημάτων] ῥημάτων M 5 [καὶ] * | ἐπετήδευον U
 6 * 'διέτριβεν' * 7 * etwa (προσέχων) * | τροφὴν U 8 [καὶ] *

κοῦντος, χάριτην τε καὶ τὰ ἄλλα τῶν ἀναλωμάτων, καὶ τοῦ Ὠριγένους ἐν τε ἀγρουπνίαις καὶ ἐν σχολῇ μεγίστη τὸν κάματον τὸν περὶ τῆς γραφῆς διανύοντος. ὅθεν τὸ πρῶτον | αὐτοῦ ἐπιμελῶς φιλοτιμη- 5 D589

3 ff Klarer u. richtiger als unsere Stelle, in der der Name Ἑξαπλᾶ (vgl. S. 408, 7 ff) auf die 6 griechischen Übersetzungen bezogen scheint, sind die anderweitigen Angaben des Eriph. de mens. ac pond. 7, 3; S. 159, 6 ff Lagarde τὰς γὰρ ἕξ ἑρμηνείας καὶ τὴν Ἑβραϊκὴν γραφὴν Ἑβραϊκοῖς στοιχείοις καὶ ῥήμασιν αὐτοῖς ἐν σελίδι μιᾷ συντεθεικῶς ἄλλην σελίδα ἀντιπαρέθετο δι' Ἑλληνικῶν μὲν γραμμάτων, Ἑβραϊκῶν δὲ λέξεων πρὸς κατάληψιν τῶν μὴ εἰδότεων Ἑβραϊκὰ στοιχεῖα εἰς τὸ διὰ τῶν Ἑλληνικῶν εἰδέναι τῶν Ἑβραϊκῶν λογίων τὴν δύναμιν καὶ οὕτω τοῖς γενομένοις ὑπ' αὐτοῦ Ἑξαπλοῖς ἢ Ὀκταπλοῖς τὰς μὲν δύο Ἑβραϊκὰς σελίδας καὶ τὰς ἕξ τῶν ἑρμηνευτῶν ἐκ παραλλήλου ἀντιπαραθεῖς μεγάλην ὠφέλειαν γνώσεως ἔδωκε τοῖς φιλοκάλοις 18, 21 ff; S. 171, 5 ff τὰ Ἑξαπλᾶ καὶ τὰς δύο τῶν Ἑβραϊκῶν σελίδας ἀντικρὺ ἐκ παραλλήλου μιᾶς ἑρμηνείας πρὸς τὴν ἑτέραν συνέθηκεν, Ἑξαπλᾶ τὰς βίβλους ὀνομάσας . . . . εὐρῶν δὲ τῆς πέμπτης καὶ ἕκτης ἐκδόσεως τὰς βίβλους . . . ταῖς πρὸ αὐτῶν τέσσαρσιν ἀκολούθως τῇ παραθέσει συννήνας τὴν μίαν πέμπτην ὀνόμασεν, ἐπιγράψας διὰ τοῦ πέμπτου στοιχείου τῆς πέμπτης τὸν ἀριθμὸν καὶ δηλώσας τὸ ὄνομα· ὡσαύτως δὲ καὶ τῇ μετ' αὐτὴν τὸ ἐπίσημον ἐπιγράψας τὸ τῆς ἕκτης ἑρμηνείας ὄνομα ἐδήλωσεν . . . Τετραπλᾶ γὰρ εἰσι τὰ Ἑλληνικά, ὅταν αἱ τοῦ Ἀκίλα καὶ Συμμάχου καὶ τῶν ἑβδομήκοντα δύο καὶ Θεοδοτίωνος ἑρμηνεῖαι συντεταγμέναι ὡσι· τῶν τεσσάρων δὲ τούτων σελίδων ταῖς δυοὶ ταῖς Ἑβραϊκαῖς συναφθεισῶν Ἑξαπλᾶ καλεῖται· ἐὰν δὲ καὶ ἡ πέμπτη καὶ ἡ ἕκτη ἑρμηνεῖα συναφθῶσιν ἀκολούθως τούτοις Ὀκταπλᾶ καλεῖται . . . τὰς δύο Ἑβραϊκὰς πρώτας κειμένας, μετὰ ταύτας δὲ πρώτην τὴν τοῦ Ἀκίλα τεταγμένην, μεθ' ἣν καὶ τὴν τοῦ Συμμάχου, ἔπειτα τὴν τῶν ἑβδομήκοντα δύο, μεθ' ἧς ἡ τοῦ Θεοδοτίωνος συντάσσεται καὶ ἕξῃς ἡ πέμπτη τε καὶ ἕκτη . . . Ὠριγένους πνεθόμενος τὴν τῶν ἑβδομήκοντα δύο ἑκδοσὶν ἀκριβῆ εἶναι μέσην ταύτην συνέθηκεν, ὅπως τὰς ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν ἑρμηνείας διελέγχη; beachte auch Panarion haer. 65, 4, 5 ff zu Psal. 109, 3 ὡς οἱ ἑβδομήκοντα ἠρμήνευσαν· ὡς δὲ οἱ ἄλλοι ἐκδύται, Ἀκύλας μὲν . . . Σύμμαχος δὲ . . . Θεοδοτίων δὲ . . . πέμπτη δὲ ἑκδοσις . . . ἡ δὲ ἕκτη ἑκδοσις . . . ἐν δὲ τῷ Ἑβραϊκῷ . . . (doch beweist diese Stelle nicht sicher, daß Eriph. die Hexapla gesehen hat; Eriph. kann die Angaben auch aus dem Psalmenkommentar geschöpft haben). — Damit in der Hauptsache übereinstimmend Eusebius h. e. VI 16, 4;

M U Georg. mon.

1 καὶ τοῦ] τοῦ δὲ Georg.   **2** ἀγρουπνίας + καὶ πολιτεία ὑπερβαλλούση Georg. | ἐν² < Georg. | κάματον hinter διανύοντος Georg.   **3** ἐπιμελὲς M **3 f** φιλοτιμησαμένου *] ἐφιλοτιμήσατο M U

σαμένου συναγαγεῖν τῶν ἔξ ἑρμηνειῶν, Ἀκύλα Συμμάχου τῶν τε
 ἑβδομήκοντα δύο καὶ Θεοδοτίωνος, πέμπτης τε καὶ ἑκτῆς ἐκδόσεως 6
 (τὰς βίβλους ἐξέδωκεν), μετὰ παραθέσεως ἑκάστης λέξεως Ἑβραϊκῆς
 καὶ αὐτῶν ὁμοῦ τῶν (Ἑβραϊκῶν) στοιχείων· ἐκ παραλλήλου δὲ ἄν-
 5 τικρως, δευτέρῳ σελίδι χρώμενος κατὰ σύνθεσιν Ἑβραϊκῆς μὲν τῆς
 λέξεως, δι' Ἑλληνικῶν δὲ [τῶν] γραμμάτων ἕτεραν πάλιν πεποίηκε σύν-
 θεσιν· ὡς εἶναι μὲν ταῦτα καὶ καλεῖσθαι Ἑξαπλᾶ, ἐπὶ (δὲ) τὰς Ἑλλη- 7
 νικὰς ἑρμηνείας (γενέσθαι) δύο ὁμοῦ παραθέσεις, Ἑβραϊκῆς φύσει
 δι' (Ἑβραϊκῶν) στοιχείων καὶ Ἑβραϊκῆς δι' Ἑλληνικῶν στοιχείων,
 10 ὥστε εἶναι τὴν πᾶσαν παλαιὰν διαθήκην δι' Ἑξαπλῶν καλουμένων
 καὶ διὰ τῶν δύο τῶν Ἑβραϊκῶν ῥημάτων.

S. 554, 13ff Schwartz ταύτας δὲ ἀπάσας (sc. τὰς παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις φερομένας
 πρωτοτύπους αὐτοῖς Ἑβραίων στοιχείοις γραφάς, die vier geläufigen Übersetzungen
 u. die zwei neugefundenen) ἐπὶ ταῦτὸν συναγαγὼν . . . καὶ ἀντιπαραθεῖς ἀλλήλαις
 μετὰ καὶ αὐτῆς τῆς Ἑβραίων σημειώσεως, τὰ τῶν λεγομένων Ἑξαπλῶν ἡμῖν ἀντί-
 γραφα καταλέλοιπεν, ἰδίως τὴν Ἀκύλου καὶ Συμμάχου καὶ Θεοδοτίωνος ἕκδοσιν ἅμα
 τῇ τῶν ἑβδομήκοντα ἐν τοῖς Τετρασσοῖς ἐπισκευάσας Rufin ebenda S. 555, 10ff ita
 ut primo omnium Hebraea verba Hebraeicis litteris poneret, secundo in loco per ordi-
 nem Graecis litteris e regione Hebraea verba describeret, tertiam Aquilae editionem
 subiungeret, quartam Symmachi, quintam septuaginta interpretum . . . sextam Theo-
 dotionis conlocaret. et propter huiuscemodi compositionem exemplaria ipsa nominavit
 Ἑξαπλᾶ, i. e. sextuplici ordine scripta. in psalterio autem et aliis nonnullis inter-
 serit aliqua etiam de ceteris istis editionibus, quas quoniam sine nomine auctorum
 reppererat, sextam et septimam editionem nominavit Hieronymus in Tit. 3, 9;
 Migne 26, 595B Hexapla . . . in quibus et ipsa Hebraea propriis sunt characteribus
 verba descripta et Graecis literis tramite expressa vicino. Aquila et Sym-
 machus, LXX quoque et Theodotio suum ordinem tenent. nonnulli vero libri et
 maxime hi, qui apud Hebraeos versu compositi sunt, tres alias editiones additas
 habent, quam quintam et sextam et septimam translationem vocant; dazu Nestle,
 ZWTheol. 1895 S. 231ff Mercati in Studi e Testi 5 (1901) S. 47ff u. Serruys mél.
 d'archéol. et d'hist. t. 22 (1902)

M U

2 καὶ (vor Θεοδοτίωνος) < M | καὶ ἑκτῆς < M 3 (τὰς βίβλους ἐξέδω-
 κεν) * 4 (Ἑβραϊκῶν) * 5f Ἑβραϊκῆς μὲν τῆς λέξεως, δι' Ἑλληνικῶν δὲ [τῶν]
 γραμμάτων *] Ἑβραϊκῆ (Ἑβραϊκὴν U) μὲν τῇ λέξει, Ἑλληνικῶν δὲ τῶν γράμματι
 M U 6f σύνθεσιν] lies wohl παράθεσιν * 7 καὶ < M | (δὲ) * 8 (γενέσθαι) *
 vor Ἑβραϊκῆς + τῆς U 9 δι' 1] μετὰ M | (Ἑβραϊκῶν) * | δι' (Ἑβραϊ-
 κῶν) — Ἑλληνικῶν στοιχείων] δι' Ἑβραϊκῶν καὶ Ἑλληνικῶν στοιχείων U

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

κατὰ τὰς ἐρημίας ἀναχωροῦσί τε καὶ τὴν ἀκτημοσύνην ἐλομένοις·
δεινὴ δὲ καὶ αὕτη καὶ πασῶν τῶν παλαιῶν μοχθηροτέρα, ἢ καὶ σὺν
ἐκείνοις τὰ ὅμοια φρονοῦσα. κἄν τε γὰρ αἰσχροτότητα ἐπιτελεῖν οὐ **2**
παρασκευάζῃ τοὺς αὐτῇ μαθητευομένους, ἀλλ' οὖν γε δεινότεραν
5 αἰσχροτότητος † δεινὴν ὑπόνοιαν εἰς αὐτὸ τὸ θεῖον ἐνσκήπτει. ἐκ τού-
του γὰρ καὶ Ἄρειος τὰς προφάσεις εἴληψε καὶ οἱ καθ' ἑξῆς Ἀνόμοιοί
τε καὶ οἱ ἄλλοι.

Φάσκει γὰρ οὗτος, τολμήσας δῆθεν περὶ τῶν ἀρχῶν λέγειν, πρῶ- **3**
τον μὲν ὅτι ὁ υἱὸς ὁ μονογενὴς ὄραν τὸν πατέρα οὐ δύναται, ἀλλ'
10 οὔτε τὸ πνεῦμα τὸν υἱὸν δύναται θεάσασθαι, οὔτε μὴν ἄγγελοι τὸ
πνεῦμα οὔτε οἱ ἄνθρωποι τοὺς ἀγγέλους. καὶ αὕτη πρώτη αὐτοῦ **4**
πτῶσις. ἐκ γὰρ τῆς οὐσίας τοῦ πατρὸς οὐ θέλει εἶναι τὸν υἱόν,
ἀλλὰ παντάπασιν ἀλλότριον πατρὸς τοῦτον εἰσηγεῖται, κτιστόν τε
ἅμα. βούλεται δὲ ὡς κατὰ χάριν τὸν υἱὸν αὐτὸν καλεῖσθαι λέγειν.

5 vgl. haer. 76, 3, 5 u. ep. ad Joh. episc. Hieros. = Hieronymus ep. 51, 3, 3
S. 400, 9 Hilberg *Arrii patrem et aliarum hereseon radicem et parentem laudare
non debetis* — **8 ff** vgl. Origenes περὶ ἀρχῶν I 1, 8; S. 25, 16ff Koetschau; dazu Epi-
phanus Ancoratus, 63, 2ff; I 75, 23ff u. ep. ad Joh. episc. Hieros. = Hieronymus ep.
51, 4, 2; S. 401, 5ff *sicut enim incongruum est dicere, quod possit filius videre
patrem, sic inconsequens est opinari, quod spiritus sanctus possit videre filium;*
wiederholt von Hieronymus c. Joh. Hieros. 7; Migne 23, 360 B Justinian ep. ad
Mennam; Mansi IX 489 C *προστίθεται δὲ καὶ τοῦτο τῇ ἑαυτοῦ ἀσεβείᾳ εἰπὼν μηδὲ
τὸν υἱὸν δύνασθαι τὸν πατέρα ἰδεῖν μηδὲ τὸ ἅγιον πνεῦμα τὸν υἱόν;* aus Eriph. schöpft
Georgius Presb. Byz. Zeitschr. IX 16, 18ff — **12 ff** vgl. Justinian ep. ad Mennam;
Mansi IX 489 C *ὅτι ὁ υἱὸς καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα κτίσματά εἰσιν ebenda 528 A ὅτι μετὰ
τοῦ υἱοῦ καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα κτίσμα εἰπὼν συνηρίθμησε τοῖς ἄλλοις κτίσμασιν*

M U **5—S. 411, 2** Georg. mon. Chron. 456, 20—457, 6 de Boor

1 vor κατὰ + καὶ M **2** δὲ] τε U | ἢ καὶ] εἰ καὶ M **3** τε < U
4 παρασκευάζει U | δεινότεραν] δι' U **5** † δεινὴν] lies wohl κακὴν * | ἐξ αὐ-
τοῦ Georg. **6** vor Ἄρειος + ὁ U | προφάσεις] ἀφορμὰς Georg. | ἐξῆς M
6f ἀνόμοιοί τε + ἀνόσιοι Georg. **7** οἱ < U οἱ λοιποὶ πάντες Georg. **8** δῆ-
θεν < Georg. | περὶ τῶν ἀρχῶν *] κατὰ τὴν ἀρχὴν MU Georg. | λέγειν < Georg.
8f πρῶτον μὲν < Georg. **9** ὁ μονογενὴς υἱὸς Georg. | ἀλλ' < Georg.
10 τὸ πνεῦμα + τὸ ἅγιον Georg. | μὴν < Georg. | οἱ ἄγγελοι Georg. **11f** καὶ
αὕτη — πτῶσις < Georg. **12** vor πτῶσις + ἢ U **12f** οὐ θέλει — ἀλλότριον
πατρὸς < U **13f** ἀλλὰ παντάπασιν — καλεῖσθαι λέγειν] ἀλλὰ κτίσμα καὶ κατὰ
χάριν υἱὸν λέγεσθαι Georg. **14** ὡς < M | τὸ] τὸν U

εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι αὐτοῦ πτώσεις μείζους. τὴν ψυχὴν γὰρ τὴν ἀνθρω- 5
 πείαν λέγει προῦπάρχειν, ἀγγέλους δὲ ταύτας εἶναι καὶ δυνάμεις ἄνω,
 ἐν ἁμαρτίαις δὲ ἀμπλακησάσας καὶ τούτου ἕνεκεν εἰς τιμωρίαν εἰς
 τοῦτο τὸ σῶμα κατακεκλεισμένας. πέμπεσθαι δὲ ἀπὸ θεοῦ <κάτω> 6
 5 πρὸς τιμωρίαν, ὅπως ἐνταῦθα πρώτην κρίσιν ὑποδέξωνται. διόπερ,
 φησί, καὶ δέμας κέκληται τὸ σῶμα, διὰ τὸ δεδέσθαι τὴν ψυχὴν ἐν

4 ff vgl. ep. ad Joh. episc. Hieros. = Hieronymus ep. 51, 4, 3 ff; S. 401, 7 ff Hil-
 berg *illud quoque quis Origene dicente patiat, quod animae angeli fuerint in
 caelis et postquam peccaverint in supernis deiectas esse in istum mundum et quasi
 in tumulos et sepulchra sic in corpora ista relegatas poenas antiquorum luere pec-
 catorum et corpora credentium non templa Christi esse, sed carceres damnatorum?*
*exin veritatem historiae allegoriae depravans mendacio infinita verba multiplicat et
 simplices quosque varia persuasione subplantans nunc adserit animas iuxta Grae-
 cam ἐτυμολογίαν idcirco vocatas, quia de caelestibus ad inferiora venientes calorem
 pristinum amiserint, nunc corpus hoc ob id iuxta Graecos δέμας i. e. vinculum
 sive iuxta aliam proprietatem cadaver dici quia animae de caelo ruerint; a plerisque
 autem secundum variam Graeci sermonis supellectilem corpus σῆμα, hoc est me-
 moriam interpretari, eo quod ita animam in se clausam habeat, quomodo sepulchra et
 tumuli cadavera mortuorum* (darnach Hieronymus c. Joh. Hieros. 7; Migne 23, 360 B);
 dazu Justinian ep. ad Mennam; Mansi IX 492 D 512 BC 513 BC 530 E 536 DE ὁ
 ὁ Πλάτων δέμας τὸ σῶμα καὶ σῆμα ἐκάλεσεν, ὡς οἶονεὶ τῆς ψυχῆς ἐν τούτῳ δεδεμέ-
 νης καὶ τεθαμμένης Origenes de princ. II 8, 3; S. 157, 14 ff Koetschau *requiren-
 dum est, ne forte et nomen animae, quod graece dicitur ψυχή, a refrigerando de
 statu divinioris ac melioris dictum sit et translatum inde, quod ex calore illo naturali
 et divino refriguisse videatur et ideo in hoc quo nunc est et statu et vocabulo situ
 sit*; auch Theophilus ep. pasch. von 401 = Hieronymus ep. 96, 15, 1; S. 174, 9 ff Hil-
 berg *de caelorum mansionibus animae ad inferiora delapsae* ebenda 18, 1; S. 178, 1
*negans subsistere corpora, nisi prius animae in caelo peccaverint et inde prae-
 cipitatae quasi quibusdam ergastulis corporum vinctae fuerint* ep. pasch. von
 402 = Hieronymus ep. 98, 10, 1; S. 194, 6 Hilberg ebenda 15, 1; S. 199, 15 *ani-
 mam hominis . . . sic vocatam . . . ex eo quod quae prius mens et sensus erat
 frigus negligentiae et infidelitatis adsumpserit* ep. pasch. von 404 = Hieronymus
 ep. 100, 12, 1 ff; S. 225, 6 ff

M U Georg. mon. Chron. (bis Z. 2 προῦπάρχειν)

1 εἰσὶ δὲ — μείζους < Georg. | εἰσὶ δὲ < M 1f τὴν δὲ ἀνθρωπίνην
 ψυχὴν Georg. 2 προῦπάρχειν + κτέ τῶν βλασφημιῶν αὐτοῦ Georg. | ταύτας]
 τουτους M 3 ἀναπλακήσας M 4 πεπέμφθαι U | <κάτω> * 5 πρὸς] εἰς U
 6 δεδέσθαι] δέχεσθαι M

τῷ σώματι τὴν πάλαι Ἑλλήνων μυθώδη ὑπόνοιαν φανταζόμενος. εἰς
ταῦτα δὲ καὶ ἄλλους μύθους ἐκτίθεται. ψυχὴν γὰρ φησὶ διὰ τοῦτο κα- P538
λοῦμεν, διὰ τὸ ἄνωθεν ἐψύχθαι. | μαρτυρίας δὲ κατὰ τὸν ἴδιον νοῦν 7 D591
ἐπιπλάσσεται ἀπὸ τῶν θείων γραφῶν, οὐχ οὕτως ἐχούσας οὐδὲ οὐ-
5 τως ἐκδεδομένας. τὸ γὰρ εἰπεῖν, φησὶ, τὸν προφήτην πρὶν ἢ τα-
πεινωθῆναί με ἐγὼ ἐπλημμέλησα, [ἐξ] αὐτῆς, φησὶ, τῆς ψυχῆς ὁ
λόγος. ὡς ἄνω ἐν οὐρανῷ πλημμελησάσης, πρὶν ἢ ἐν τῷ σώματι
τεταπεινωθῆναι καὶ τὸ εἰπεῖν ἐπίστρεψον ἢ ψυχὴ μου εἰς τὴν ἀνά- 8
πασίην σου, ὡς τοῦ ἀνδραγαθήσαντος ἐνταῦθα ἐν ἀγαθοεργίᾳ, ἐπι-
10 στρέφοντος εἰς τὴν ἄνω ἀνάπαυσιν διὰ τὴν αὐτοῦ τῆς ἐργασίας δι-
καιοπραγίαν. καὶ πολλὰ ἔστιν ἄλλα τοιαῦτα λέγειν. τὸ κατ' εἰκόνα 9
δὲ φησὶν ἀπολωλέκειν τὸν Ἀδάμ. ἐντεῦθεν φησὶ καὶ τοὺς χιτῶνας
τοὺς δερματίνους ἐπισημᾶνασθαι τὴν γραφήν· ὅτι, φησὶν, <τό> ἐποίη-
σεν αὐτοῖς χιτῶνας δερματίνους καὶ ἐνέδυσεν αὐτούς τὸ σῶμα, φησὶν,
15 ἔστί. καὶ πολλὴ τίς ἐστὶ παρ' αὐτῷ ἡ ἀδομένη γλεύη. τὴν δὲ τῶν 10
νεκρῶν ἀνάστασιν ἐλλιπῆ ποιεῖται, πῆ μὲν λόγῳ συνιστῶν ταύτην,

3 ff vgl. ep. ad Joh. episc. Hieros. = Hieronymus ep. 51, 4, 7; S. 402, 16 ff Hilberg *quamquam istiusmodi nugae et deliramenta soleat ille scripturarum interpretatione perrersa et aliud significante quam rerum est adfirmare dicens: »priusquam a malitia humiliarer, ego deliqui et illud »recertere anima mea in requiem tuam« nec non et illud »educ de carcere animam meam« et in alio loco »confitebor domino in regione vivorum«; darnach Hieronymus c. Joh. Hieros. 7; Migne 23, 360 B vgl. Justinian ep. ad Mennam Mansi IX 529 E — 5 Psal. 118, 67 — 8 Psal. 114, 7 — 11 vgl. ep. ad Joh. episc. Hieros. = Hieronymus ep. 51, 6, 5; S. 407, 1 ff Hilberg *inter multa enim ma'la etiam illud ausus est dicere perdidisse imaginem dei Adam, cum hoc in nullo penitus loco scriptura significet; auch Panarion h. 70, 3, 4 — 12 vgl. unten c. 63, 5 ff; dazu Ancoratus c. 62, 1 f; I 74, 5 ff u. ep. ad Joh. episc. Hieros. = Hieronymus ep. 51, 5, 2; S. 403, 11 ff Hilberg *praetereo frivolam eius expositionem super tunicis pellicias, quanto conatu quantisque egerit argumentis, ut tunicas pellicias humana esse corpora crederemus. qui inter multa ait: »numquid coriarius aut scortarius erat deus ut conficeret pelles animalium et consueret ex eis tunicas pellicias Adam et Euae? manifestum est ergo, inquit, quod de corporibus nostris loquatur«.* (darnach Hieronymus c. Joh. Hieros. 7; Migne 23, 360 BC) — 13 Gen. 3, 21 — 15 vgl. Ancoratus c. 87, 2; I 107, 19 ff u. ep. ad Joh. episc. Hieros. = Hieronymus ep. 51, 5, 4; S. 404, 2 ff Hilberg *quis autem patienter ferat Origenem lubricis argu-***

M U

2 <ἄλλους> * 3 πεψύχθαι U 4 ἐπιπλάσσεται U 6 [ἐξ] * 7 πλημ-
μελησάσης *] ἐπλημμέλησε MU 13 <τό> * 13 f φησὶν hinter αὐτοῖς U
15 ἡ < M | δέ] τε U 16 παρωστῶν U

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

δείξω. καὶ ἔστι τάδε, ὅσαπερ ἐν τῷ πρώτῳ ψαλμῷ εἰσηγήσατο τῷ βίῳ — ἐν πάσῃ γὰρ γραφῇ | αἰὲν ὀλισθαίνων κατὰ λέξιν ἐν τοῖς 5 P529 ἀναγκαίοις παρέπευσεν. ἐπειδὴ δὲ ὄγκος πολὺς ἔστι (λέγεται γὰρ πολλὴν πεποιηκέναι σύνταξιν εἰς ἐκάστην γραφήν, ὡς ἔφην), * οὐ 5 παρητήσατο εἰπεῖν ἅ αὐτῷ ἔδοξε. καὶ ὅσα μὲν ἐν προσομιλίαις καὶ 6 διὰ τῶν προοιμιῶν εἰς ἡθῆ τε καὶ εἰς φύσεις ζώων τε καὶ τῶν ἄλλων παρ' αὐτοῦ εἴρηται, μέσος φερόμενος πολλάκις χαρίεντα διηγῆσατο· ὅσα δὲ εἰς δόγματα ἔδογματίσεν καὶ περὶ πίστεως καὶ μείζονος 7 θεωρίας. τῶν πάντων ἀτοπώτατος τῶν πρὸ αὐτοῦ καὶ μετ' αὐτὸν 10 εὐρίσκεται, πλὴν τῶν ἐν ταῖς αἰρέσεσιν αἰσχροουργιῶν. ἔδοξε γὰρ 8 αὐτὸς καὶ ἀσκητικὸν βίον ἐπανηροῦσθαι, ὡς καὶ ἄνω μοι προοδεδήλωται· διὸ καὶ τὸν θώρακα αὐτοῦ φασὶ τινες ἀπὸ ὑπερβολῆς πολιτείας, ἀσιτίας τε καὶ ἀποχῆς ἐμψύχων πεπτωκέναι. φέρε δὴ οὖν αὐτὰς 9 τὰς αὐτοῦ λέξεις παραθρησόμεθα ἐκ τοῦ πρώτου ψαλμοῦ (μετὰ) καὶ 15 τῶν ἐν αὐτῷ θεωριῶν, [καὶ] ὧν ἔδογματίσεν, αὐτοῖς τοῖς λόγοις, ἵνα μή τινες εἴπωσι τὰ κατ' αὐτοῦ ὑφ' ἡμῶν λεγόμενα σεσυκοφαντηῆσθαι. καὶ οὐχ ὅτι πάντως μόνον ἐν τῷ πρώτῳ ψαλμῷ ἐξέπεσε τῆς ἀλη- 10 θείας, ἀλλὰ ὡς πολλάκις εἶπον, καὶ ἐν ἐκάστη ἐξηγήσει. διὰ δὲ τὸν ὄγκον τῆς αὐτοῦ πραγματείας ἀπὸ τοῦ προειρημένου ψαλμοῦ συλλέ- 20 ξαιτες ἐνταυθοῖ, ἀπὸ [τῆς] μιᾶς ἢ δύο ἢ τριῶν λέξεων τὸ πᾶν τῆς

3f vgl. S. 409, 3f — 11 vgl. S. 406, 3ff — 12f vgl. Suidas s. v. Ὠριγένης II 1; 127S, 17 ἐν τοῖτοις ἐπεκτεινόμενος ἐπὶ τε ἀγρυπνία καὶ ἀσιτία καὶ γυμνότητι ἑαυτὸν ὑπωπιάζων τοσοῦτον κατεδάμασε τὴν ἀκμὴν τοῦ σώματος ὡς ὀρεῖσθαι πάντελῶς αὐτὸν ἀπεσκληκέναι· οἴνου γὰρ καὶ ἐλαίου καὶ τῶν λοιπῶν ἀπεχόμενος ἀνατροπὴν τοῦ θώρακος μεγίστην ὑπέμεινεν

M U 4—13 Georg. mon. Chron. 457, 7—14 de Boor

3f πολλὴν γοῦν πεποίηκε σύνταξιν εἰς ἐκάστην γραφήν, καὶ ὅσα κτέ. Georg. | 3 ἔστι + (τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων)? vgl. Z. 19 * 4 = etwa (ἀδύνατον ἅπαντα εἰς μέσον φέρειν· αἰὲν δὲ ἐξηγούμενος τὴν γραφήν) * 5 ἅ αὐτῷ] οὕτως M | ἐν < M 6 τῶν < Georg. | τῶν προοιμιῶν] [τῶν] παροιμιῶν? * 6f τῶν ἄλλων] ἀλόγων Georg. 7 παρ' αὐτοῦ < U | χαριέστατα M 7f διηγῆματα Georg. 8 εἰς δόγματα] περὶ πίστεως Georg. 8f καὶ περὶ — θεωρίας < Georg. 9 ἀτοπώτατα U ἀτοπώτερος Georg. | τῶν πρὸ — μετ' αὐτὸν < Georg. 10 πλὴν — αἰσχροουργιῶν < Georg. 10f γὰρ αὐτὸς] δὲ αὐτῷ Georg. 11 αὐτὸς < U | ἀσκητῶν U 11f ὡς καὶ — διὸ καὶ] τοιοῦτον ὡς καὶ Georg. 12f ἀπὸ ὑπερβολῆς — πεπτωκέναι] δι' ὑπερβολὴν ἀσιτίας τε καὶ σκληραγωγίας ἀνατραπῆναι Georg. 13 ἀσιτίας < M 14 (μετὰ) * 15 [καὶ] * 18 ἀλλὰ ὡς πολλάκις εἶπον *] ὡς πολλάκις εἶπον ἀλλὰ MU 20 ἐνταῦθα U | [καὶ] * | τῆς] τὸ U

περὶ τὴν πίστιν μοχθηρίας αὐτοῦ ἀποκαλύψωμεν κατ' αὐτῶν τε εἰ-
 πειν ἀναγκαίως ἐπιμελησώμεθα. καὶ ἔστιν εὐθύς ἐκάστης λέξεως τὸ 11
 ἐδάφιον οὕτως, ὅπως γνώης, ὃ φιλόκαλε ἀκροατά, ὅτι φανερώτατα
 τὸν | υἱὸν τοῦ θεοῦ κτίσμα ἐδογματίσει, καὶ ἀπὸ τῆς περὶ | τοῦ υἱοῦ Ὀ 238
 5 τόλμης γνώης ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κτίσμα κτίσματος εἰσηγή- D 593
 σατο. ἀπ' ἀρχῆς οὖν ἀναλέξωμεν τὸν ψαλμὸν, ἕως αὐτῆς τῆς 12
 λέξεως, ὡς αὐτὸς Ὁριγένης ἔφη·

Τῶν Ὁριγένους εἰς τὸν ᾠ ψαλμὸν ἀρχή.

6. Κεκλεισθαι καὶ ἐσφραγίσθαι τὰς θείας γραφὰς οἱ θεῖοί φασι λόγοι 6, 1
 10 τῆ «κλειδὶ τοῦ Δαυίδ», τάχα δὲ καὶ σφραγίδι, περὶ ἧς εἴρηται τό «ἐκτύπωμα
 σφραγίδος, ἀγίασμα κυρίω», τουτέστι τῆ δυνάμει τοῦ δεδωκότος αὐτὰς
 θεοῦ τῆ ἀπὸ τῆς σφραγίδος δηλουμένη. | περὶ μὲν οὖν τοῦ κεκλεισθαι 2 P 530
 καὶ ἐσφραγίσθαι ὁ Ἰωάννης ἀναδιδάσκει ἐν τῆ Ἀποκαλύψει λέγων »καὶ
 τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφίᾳ ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ
 15 ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν τοῦ Δαυίδ, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει καὶ
 κλείων καὶ οὐδεὶς ἀνοίξει· οἷδά σου τὰ ἔργα· ἰδοῦ, δέδωκα θύραν ἐνώπιόν
 σου ἀνεωγμένην, ἣν οὐδεὶς δύναται κλείσαι αὐτήν«. καὶ μετ' ὀλίγα »καὶ 3
 εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τὸν θρόνον βιβλίον γεγραμμένον
 ἔσωθεν καὶ ὀπισθεν, κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτὰ. καὶ εἶδον ἄλλοι
 20 ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλη· τίς ἄξιός ἀνοίξει τὸ βιβλίον
 καὶ λύσαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ; καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ οὔτε 4
 ἐπὶ τῆς γῆς οὔτε ὑποκάτω τῆς γῆς ἀνοίξει τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό.
 καὶ ἔκλαιον, ὅτι οὐδεὶς ἄξιός εὐρέθη ἀνοίξει τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό.
 καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι· μὴ κλαῖτε, ἰδοῦ, ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ 5
 25 ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ρίζα Δαυίδ, ἀνοίξει τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφρα-

10 Jes. 22, 22 — Ex. 28, 32 — 13—17 Apok. 3, 7f — 17—S. 416, 1 Apok. 5, 1—5

M U 9—S. 416, 15 Philocalia S. 36, 25—38, 9 Robinson

1 vor μοχθηρίας + τῆς U | ἀποκαλύψαιμ' ἂν M | κατ' αὐτῶν] καὶ ταῦ-
 τὸν U 2 ἐπιμελησώμεθα U | λέξεως < M 3 γνώης U 4 υἱοῦ] Χρι-
 στοῦ M 5 γνώης U | vor τὸ πνεῦμα + καὶ U | κτίσμα κτίσματος] κτι-
 στὸν U | κτίσματος + αὐτὸ M 8 ἀρχὴ < U 9 θείας < M 11 κυρίου M
 12 ἀπὸ *] ὑπὸ M U Philoc. 14 γράφων U 16 θύραν hinter ἐνώπιον σου
 Philoc. 19 ὀπισθεν] ἔσωθεν Philoc. | ἄλλον < M U 20 ἐν < U 21 ἐδύ-
 νατο M 23 καὶ ἔκλαιον.—βλέπειν αὐτό < M 24 ἐκ < Philoc. | δ² <
 Philoc. 25 vor Δαυίδ + τοῦ M

γίδας αὐτοῦ«. περὶ δὲ τοῦ ἐσφραγίσθαι μόνον ὁ Ἡσαΐας οὕτως »καὶ 6
 ἔσται ὑμῖν τὰ ῥήματα πάντα ταῦτα ὡς οἱ λόγοι τοῦ βιβλίου τούτου τοῦ
 ἐσφραγισμένου, ὃ ἐὰν δῶσιν αὐτὸ ἀνθρώπῳ ἐπισταμένῳ γράμματα, λέγον- D594
 τες· ἀνάγνωθι ταῦτα, καὶ ἐρεῖ· οὐ δύναμαι ἀναγνῶναι, ἐσφράγισται γάρ.
 5 καὶ δοθήσεται τὸ βιβλίον τοῦτο εἰς χεῖρας ἀνθρώπου μὴ ἐπισταμένου
 γράμματα, καὶ ἐρεῖ αὐτῷ· ἀνάγνωθι τοῦτο. καὶ ἐρεῖ· οὐκ ἐπίσταμαι γράμ-
 ματα«. ταῦτα γὰρ οὐ μόνον περὶ τῆς Ἀποκαλύψεως Ἰωάννου καὶ τοῦ 7
 Ἡσαΐου νομιστέον λέγεσθαι, ἀλλὰ καὶ περὶ πάσης θείας γραφῆς, ὁμολο-
 γουμένως καὶ παρὰ τοῖς μετρίως ἐπαΐειν λόγων θείων δυναμένοις πε-
 10 πληρωμένης αἰνιγμάτων καὶ παραβολῶν, σκοτεινῶν τε λόγων καὶ ἄλλων
 ποικίλων εἰδῶν ἀσαφείας, δυσλήπτων τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει. ὅπερ διδάξαι 8
 βουλόμενος καὶ ὁ σωτὴρ φησιν, ὡς τῆς κλειδὸς οὔσης παρὰ τοῖς γραμμα-
 τεῦσι καὶ Φαρισαίοις οὐκ ἀγωνιζομένοις τὴν ὁδὸν εὐρεῖν τοῦ ἀνοιξαι, τὸ
 »οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ
 15 εἰσῆλθετε, καὶ τοὺς εἰσερχομένους οὐκ ἀφίετε εἰσελθεῖν«. | . Ὀ240

7. Ταῦτα δὲ ἡμῖν ἐν προομιῳ λέλεκται, εἰς μέγιστον ἀγῶνα καὶ ὁμο- 7, 1
 λογουμένως ὑπὲρ ἡμᾶς καὶ | τὴν ἕξιν ἡμῶν ἀναγκαζομένοις ὑπὸ τῆς πολλῆς P531
 σου φιλομαθείας καὶ δυσωπουμένοις ὑπὸ τῆς χρηστότητός σου καὶ τῆς
 μετριότητος, ἱερὲ Ἀμβρόσιε, κατελθεῖν. καὶ ὅτι γε ἐπὶ πολὺ ἀναδουόμενόν 2
 20 με, διὰ τὸ εἰδέναι τὸν κίνδυνον οὐ μόνον τοῦ λέγειν περὶ τῶν ἁγίων, ἀλλὰ
 πολλῷ πλέον τοῦ γράφειν καὶ τοῖς μεθ' ἡμᾶς καταλιπεῖν, παντοδαπῶς
 κατεπάδων φιλικῶς καὶ κατὰ προτροπὴν θεότητος εἰς τοῦτο ἡγαγῆς [με],
 μάρτυς ἔση μοι πρὸς θεὸν μεθ' ὅλου τοῦ βίου καὶ περὶ τῶν ὑπήγορευμέ-
 νων ἐξεταζομένῳ, ποία τε προθέσει τοῦτο γεγένηται. καὶ πῆ μὲν ἐπι- 3
 25 τυγχάνομεν, πῆ δὲ ἦτοι βιαζόμεθα βιαίτεροι ἢ * δοκοῦμεν * τι λέγειν.
 ἐξιγνεύσαμεν δὲ τὸ γεγραμμένον, οὐ καταφρονοῦντες τοῦ »ὅτε λέγεις περὶ
 θεοῦ, κρίνη ὑπὸ θεοῦ« καλῶς εἰρημένου, καὶ τοῦ »περὶ θεοῦ καὶ τάληθῆ
 λέγειν κίνδυνος οὐ μικρός«. | ἀξιοῦμεν ταίνυν, ἐπεὶ μηδὲν χωρὶς θεοῦ 4 D595
 καλὸν εἶναι δύναται καὶ μάλιστα νόησις γραφῶν θεοπνεύστων, ὅπως τῷ
 30 θεῷ καὶ πατρὶ τῶν ὄλων διὰ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ ἀρχιερέως γενητοῦ

1—7 Jes. 20, 11f — 14 Luk. 11, 52

M U Philoc. (bis Z. 15)

2 ταῦτα πάντα U 3 ὃ < M 5 μὴ ausradiert U 6 καὶ ἐρεῖ αὐτῷ
 — τοῖτο < U 9 καὶ] καὶ U καὶ vor μετρίως Philoc. 14 vor αὐτοὶ + καὶ M
 19 ἐλλὶ πλεῖον U 22 προκοπήν U | [με] * 23 ἔσο U 24 ἐξεταζομένων M
 24f ἐτυγχάνομεν U 25 * (ἄλλως) * | * etwa (τολμηρότερον) * 27 καὶ
 τοῦ] καὶ τὸ U 29f τῷ πατρὶ τῶν ὄλων θεῷ U

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

κυνούσαν ἀλλὰ τῷ κτίσαντι, καὶ ἔσται παρὰ σοὶ εὐλογος ἡ τοῦ πε-
 πλανημένου σου λόγου ἀπὸ τῆς τῶν πατέρων εὐσεβείας ἀκολουθία.
 ἀλλὰ οὐ μὴν δύνασαι τοῦτο παραστῆσαι. εἰ δὲ καὶ ἐτόλμας ἀπο- 7
 συλῆσαί ποθεν καὶ βιάσασθαι, οὐδὲ ἐν τούτῳ τὸν εὐλογον λογισμὸν
 5 τῶν θεοσεβῶν παρεκτρέπειν εἰς τοσαύτην φαυλότητα δυνήσῃ, ὃ θεή-
 λατε. ἀντιμάχεται γάρ σοι καὶ τὸ φρόνημα καὶ ὁ λόγος. πᾶν γὰρ 8
 τὸ κτιστὸν οὐ προσκυνητόν, ὡς ἔφην. εἰ δὲ ὅλως προσκυνητόν, πολ-
 λῶν ἄλλων ὑπαρχόντων κτιστῶν οὐδὲν ἂν διοίσει τὸ καὶ ἡμᾶς μετὰ
 τοῦ ἐνὸς κτιστοῦ τὰ ὅλα προσκυνεῖν, σύνδουλα ὄντα καὶ τῇ αὐτῇ
 10 ἀγωγῇ τῆς ὀνομασίας ὑποπεπτωκότα.

9. Ἴδωμεν δὲ διὰ τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων, δι' ὧν τὴν πᾶσαν 9, 1
 ἡμῶν ζωὴν ὠκονόμησεν ἐλθὼν ὁ θεὸς Λόγος, εἴ που εἶρηκεν ὁ Χρι-
 στός »ὁ θεὸς με ἔκτισεν« ἢ »ὁ πατήρ μου ἔκτισέ με«. Ἴδωμεν δὲ εἰ
 καὶ ὁ πατήρ ἀπεφήνατο ἐν ἐνὶ τῶν εὐαγγελίων ὅτι »ἔκτισα τὸν υἱὸν
 15 καὶ ἀπέσταλκα ὑμῖν«. ἀλλὰ περὶ τούτου ἕως ὧδε τὰ νῦν ἐχέτω. 2
 περὶ γὰρ μαρτυριῶν πολλάκις κατὰ τῶν τὸ κτίσμα παρεισαγόντων
 πολλὰ ἐξεθέμεθα. οὐδὲν δὲ λυπήσει καὶ ἐν τῷ παρόντι δεῖξαι τὸ 3
 εὐληπτον τοῦ λόγου καὶ εἰπεῖν πρὸς τοῦτον τὸν ἐθελόσοφον· πῶς
 δύναται κτιστὸς εἶναι, ὃ οὗτος, ὁ λέγων »ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ
 20 πατήρ ἐν ἐμοί, καὶ οἱ δύο ἐν ἑσμεν;« πῶς δὲ δύναται ἄλλοῖος εἶναι 4
 ὁ τὴν ἴσην τιμὴν πρὸς τὸν πατέρα ἔχων; »οὐδεὶς γὰρ οἶδε τὸν υἱὸν
 εἰ μὴ ὁ πατήρ, οὐδὲ τὸν πατέρα εἰ μὴ ὁ υἱός« καὶ »ὁ ἑώρακὼς ἐμὲ
 ἑώρακε τὸν πατέρα«.

Πάλιν δὲ ὡσαύτως, ὅσα αὐτῷ περὶ ἀναστάσεως ἀμφιβάλλεται, 5
 25 ἐπιλαβόμενοι τῆς ἀκολουθίας αὐθις ἐροῦμεν ἐκ τῶν αὐτοῦ ῥητῶν. | P 533
 ἀπὸ μιᾶς δὲ λέξεως τὸ πᾶν τῆς γνώμης αὐτοῦ ἀποδείξωμεν καὶ τὸ
 ἄπιστον τῆς δόξης | τοῦ αὐτοῦ δόγματος ἀποκαλύψωμεν. εἰ <γὰρ> 6 D 596
 καὶ διὰ πλάτους αὐτῷ εἶρηται πολλάκις περὶ τούτου καὶ ἐν πολλαῖς
 βίβλοις | πεφλυάροηται, ὅμως τὴν ἔλεγκιν παραθήσομαι ἀφ' ὧν ἐν τῷ Ö 245
 30 πρώτῳ ψαλμῷ ἐξηγήσατο κατὰ τῶν τὴν ἀνάστασιν τῆς βεβαίας ἐλ-

11 ff vgl. Ancoratus c. 50, 6; I 59, 29 ff — 19 Joh. 14, 10; 10, 30 — 21 Matth.
 11, 27 — 22 Joh. 14, 9

M U

3 μὴν < M   5 δυνήσῃ *] ἠδύνασο M < U   6 σοι καὶ] ἔοικε M   14 ἐν
 τῷ εὐαγγελίῳ M   16 κατὰ *] περὶ M U   18 ἄληπτον M   19 ὃ οὗτος
 εἶναι U   20 ἄλλοῖος] ἄλλος U   21 πρὸς τὸν πατέρα] πρὸς πατρός U
 22 καὶ + τὸ U   26 ἀποδείξωμεν U   27 ἀποκαλύψωμεν U | <γὰρ> *

πίδος ἡμῶν πεπιστευκότων. 10. Καὶ ἔστιν οὕτως· λέγει »διὰ τοῦτο 10, 1
οὐκ ἀναστήσονται οἱ ἀσεβεῖς ἐν κρίσει«. εἶτα (ὡς ἔθος ἐστὶν αὐτῷ
ἀπὸ τῶν ἐκδόσεων φαντάζειν)· ὁμοίως, φησί, Θεοδοτίων Ἀκύλας
Σύμμαχος. εἶτα ἐπιφέρει κατὰ τῶν νῦν τῆς ἀληθείας σκωπτωδῶς·
5 Ἐντεῦθεν, φησὶν, οἱ ἀπλούστεροι τῶν πεπιστευκότων ὁρμώμενοι νομί- 2
ζουσι τοὺς ἀσεβεῖς τῆς ἀναστάσεως μὴ τεύξεσθαι καὶ τῆς θείας κρίσεως
μὴ καταξιοῦσθαι· τί νοοῦντες τὴν ἀνάστασιν καὶ ποταπὴν τὴν κρίσιν φαν-
ταζόμενοι, οὐ πάνυ σαφηνίζοντες. καὶ γὰρ δοκῶσι περὶ τούτων ἀποφαί- 3
νεσθαι, ἢ βάσανος αὐτοὺς διελέγξει τὸ ἐξῆς ἀκόλουθον σῶζειν οὐ δυνα-
10 μένους, μὴ κεκρατηκότας τὸν περὶ ἀναστάσεως καὶ κρίσεως τρόπον. ἔαν 4
οὔν πυνθανώμεθα αὐτῶν, τίνος ἢ ἀνάστασις γίνεται, ἀποκρίνονται, φησὶν,
ὅτι τῶν σωμάτων ἃ νῦν περικείμεθα. εἶτα προσεπερωτησάντων ἡμῶν·
πότερον τῆς οὐσίας ὅλης ἢ οὐχί, πρὶν βασανίσαι λέγουσι ὅτι ὅλης. ἔαν 5
δὲ προσαπορήσωμεν, συμπεριφερόμενοι τῇ ἀκεραιότητι αὐτῶν καὶ οὐδὲν
15 περὶ τοῦ ῥευστῆν εἶναι τὴν οὐσίαν *, ἐξετάζοντες· εἰ συναναστήσονται τὰ
ἀπορρεύσαντά ἐν φλεβοτομίαις αἵματα καὶ αἰ ἐκτακεῖσαι ἐν νόσοις σάρκες
καὶ τρίχες πᾶσαι αἰ πῶποτε γινόμεναι ἡμῶν ἢ μόναι αἰ ἐπὶ τῷ τέλει πρὸς
τῇ ἐξόδῳ, θλιβόμενοι ὅτε μὲν προσκόπτουσι [καὶ] τῇ γινομένῃ ἐξετάσει, 6

1 Psal. 1, 5

M U 5—S. 420, 6 aus Methodius wiederholt S. 421, 2—422, 1 (= Method.; dazu
der von Bonwetsch in seiner früheren Ausgabe S. 88, 34ff übersetzte slavische
Text = Method.slav.); den an unserer Stelle vorliegenden Text hat Epiph. jedoch
unmittelbar aus Origenes geschöpft

1 οὕτως *] ὡς MU | λέγει + (γοῦν)? * 2 οἱ < U 4 σκωπωλῶς M
5 φησὶν < Method. 6 τοὺς ἀσεβεῖς < U 6f καὶ τῆς — καταξιοῦσθαι < Method.
7f καὶ ποταπὴν — σαφηνίζοντες < Method. 8 γὰρ < U | δοκῶσι] προσδο-
κῶσι M δόξωσι U 9 ἢ βάσανος] ἢ ἀνάστασις Method.slav. | διελέγχει Method.slav.
| τὸ ἐξῆς ἀκόλουθον *] τὸ ἐξῆς ἀκολούθως MU τὰ ἐξῆς ἀκολούθως Method. *das*
Weitere dem entsprechend Method.slav. | οὐ] μὴ Method. 10 μὴ κεκρατηκότας
— τρόπον < Method. | τόπων M 11 οὔν] δὲ Method. *aber nur* Method.slav. |
αὐτῶν, τίνος] αὐτῶν < MU τινὸς αὐτῶν Method.slav. | ἀποκρίνονται < Method.slav.
| φησὶν < Method. 12 ἃ νῦν] ὧν U ὧν νῦν Method. 13 πότερον] *wieder*
Method.slav. | οὐσίας + αὐτῶν Method.slav. 14f καὶ οὐδὲν — ἐξετάζοντες < Me-
thod. 14 [καὶ]? * 15 * etwa (καταλαμβανόντων) * | συναναστήσεται Method.
16 καὶ] ἢ Method.slav. | αἰ ἐκτακεῖσαι ἐν νόσοις < Method. 17 πᾶσαι < Me-
thod. | αἰ πῶποτε γινόμεναι] *die einstmals ausgefallenen* Method.slav. | ἡμῶν
< Method. | ἐπὶ τῷ τέλει < U Method. 18 ἐξόδῳ + *Haare u. Fleisch* Me-
thod.slav. | θλιβόμεναι Method. (in U) 18—S. 420, 3 ὅτε μὲν — συναναστήσεσθαι]
εἰς τὸ τῷ θεῷ (ἐξεῖναι *) ποιεῖν ὃ βούλεται προστρέχουσιν Method. *so nehmen*
sie ihre Zuflucht zu dem Willen u. der Macht Gottes Method.slav. 18 [καὶ] *

οϊόμενοι δεῖν ἐπιτρέπειν τῷ θεῷ ὃ βούλεται περὶ τούτων ποιεῖν, ὅτε δὲ
δοκοῦντες συγκαταβαίνειν τὰς ἐπὶ τέλει ταύτης τῆς ζωῆς τρίχας φασὶν
ἡμῖν συναναστῆσεσθαι. οἱ δὲ γενναιότεροι αὐτῶν, ἵνα μὴ ἀναγκάζονται 7 D598
τὰ αἵματα αὐτῶν συνάγειν τῷ λόγῳ τὰ πολλάκις ἀπεκκριθέντα τῶν σω|μά- P534
5 των ἡμῶν καὶ τὰς μεταβαλλούσας σάρκας ἐν νόσοις <εἰς> ἰδρωτάς ἢ οἶαν
εἴποτε ὕλην, φασὶ τὸ ἐπὶ τέλει ἡμῶν ἀνίστασθαι σῶμα.

11. Ταῦτά ἐστι τὰ τοῦ προειρημένου ἐθελόφου ἐπαπορητικὰ 11, 1
πρὸς τὴν ἀλήθειαν λεξίδια, ἃ ἀναγκαίως παρεθέμην εἰς παράστασιν
τοῖς βουλομένοις εἰδέναι τὸν πάντα νοῦν αὐτοῦ τῆς περὶ ἀναστάσεως
10 ἀπιστίας. καὶ γὰρ καὶ ἄλλα ἔχει μεθ' ἕτερα * πολλὰ ἐν ταύτῃ τῇ τοῦ
ψαλμοῦ ἀκολουθία. φάσκει γὰρ >διὰ τοῦτο οὐκ ἀναστήσονται οἱ 2
ἀσεβεῖς ἐν κρίσει· ἐντεῦθεν δὲ ἐπιλαμβάνεται καὶ ἐπέκεινα <κατὰ>
τῶν τὴν ἀσφαλῆ ἀνάστασιν ὀριζόντων καὶ τὴν βεβαίαν ἐλπίδα τῆς
τῶν νεκρῶν ἀναστάσεως πιστευόντων, ὡς ἀκεραίων ὄντων, πολλὰ
15 μοχθηρὰ ἐπειπὼν καὶ σοφιστικὴν τινα ὑπόνοιαν ὑφηγησάμενος, οὔτι 3 Ö246
πιστικόν, ἀλλὰ συλλογιστικόν πᾶν ὅτιοῦν εἰς καταστροφὴν τῶν αὐτῶ
πεισθέντων *, ἐκ τῶν κατὰ φύσιν ἡμῖν συμβαινόντων ἀνατρέψαι
ἐπειράθη τῆς αὐτῆς ἀναστάσεως ἡμῶν ἐν ἀληθείᾳ ἐλπίδος τὴν ὁμο-
λογίαν.

20 Ἐγὼ δὲ τῶν καλῶς ἤδη κεκμηκότων καὶ δικαιοτάτα ἀνατρε- 4
ψάντων τὴν πᾶσαν αὐτοῦ ἐπινενοημένην ῥητορικὴν κακουργίαν μὴ
ἐν τόλμῃ καλλίων βουλόμενος εἶναι, οἷα δὴ βραχὺς ὑπάρχων, ἀρ-
κεσθῆναι ἐνόμισα καλῶς ἔχειν τοῖς ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Μεθοδίου εἰς
τὸν περὶ τῆς ἀναστάσεως λόγον κατὰ τοῦ αὐτοῦ Ὁριγένους εἰρημέ-
25 νοις, ἅτινα ἐνταῦθα κατὰ λέξιν παραθήσομαι. καὶ ἐστι τὰ ὑπὸ Με-
θοδίου οὕτως, ὡς καὶ αὐτὸς ἐτάξατο· |

D599

11 Psal. 1, 5

M U Method. (bis Z. 6)

2 τὰς] ταῖς M   3 ἀναγκάζονται MU   4 τὰ αἵματα αὐτῶν] τὰ αὐτὰ αἵ-
ματα Method. | συναγαγεῖν Method. (in M) | τὰ πολλάκις ἀπεκκριθέντα] ἃ
πολλάκις ἀπεκκριθῆναι (ἀποκριθῆναι in U) . . . συνέβη Method. | ἀπεκ-
κριθέντα] ἀποκριθέντα M ἀποκκριθέντα U   5f καὶ τὰς — ὕλην < Method.
5 <εἰς> Pet.   6 τὸ] τὰ U τῷ Method. | ἡμῶν < Method.slav. | ἀναστήσεσθαι
Method.   9 αὐτῶν U   10 * etwa <ληρώδη> *   12 <κατὰ> *   17 * etwa
<προφέρων> *   18 ἐπειράθη] περιθεις M | vor τῆς αὐτῆς + τὴν M   20 δι-
καιώτατα U   22 καλλίω M   23 μακαριστοῦ M   24f εἰρημένους M   25 τὰ]
τὸ M   26 ἔταξα M

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

συνέβη *, φασί τὸ ἐπὶ τέλει ἡμῶν ἀναστήσεσθαι σῶμα. προσηπορήσαμεν 6
 θεῶ, διὰ τὸ τρεπτὴν εἶναι τὴν σωματικὴν φύσιν καὶ τοιαῦτα· ὡς περ εἰς τὸ
 ἡμέτερον σῶμα αἱ τροφαὶ κατατάττονται καὶ μεταβάλλουσι τὰς ὁμοιότητας,
 οὕτως καὶ τὰ ἡμέτερα σώματα μεταβάλλονται ἐν τοῖς σαρκοβόροις οἰω- 7
 5 νοῖς καὶ θηρίοις καὶ γίγνεται μέρη τῶν ἐκείνων σωμάτων, καὶ πάλιν
 ἐκεῖνα ὑπὸ ἀνθρώπων ἢ ἐτέρων ζώων ἐσθιόμενα ἀντιμεταβάλλεται καὶ
 γίγνεται ἀνθρώπων ἢ ἐτέρων ζώων σώματα. καὶ τούτου | ἐπὶ πολὺ γι- 8 Ö 248
 γνομένου ἀνάγκη τὸ αὐτὸ σῶμα πλείονων ἀνθρώπων πολλάκις γίνεσθαι
 μέρος. τίνοσ οὖν ἔσται σῶμα ἐν τῇ ἀναστάσει; καὶ οὕτως εἰς βυθὸν ἡμᾶς
 10 φλυαρίας ἀλόγου συμβήσεται ἐμπίπτειν. | D 600
 13. Καὶ μετὰ ταύτας τὰς ἀπορίας ἐπὶ τὸ πάντα εἶναι δυνατὰ τῷ θεῷ 13, 1
 καταφεύγουσι καὶ λέξεις τῶν γραφῶν δυναμένας κατὰ τὴν πρόχειρον ἐκ-
 δοχὴν ὑποβάλλειν τὸ νοούμενον αὐτοῖς προφέρονται· οἷον τὴν ἐν τῷ Ἰεζε- 2
 κιάλ * καὶ ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεῖρ κυρίου καὶ ἐξήγαγέ με ἐν πνεύματι καὶ
 15 ἔθηκέ με ἐν μέσῳ τοῦ πεδίου καὶ τοῦτο ἦν μεστὸν ὀστέων ἀνθρωπίνων.
 καὶ περιήγαγέ με ἐπ' αὐτὰ κυκλόθεν κύκλω· καὶ ἰδοὺ, πολλὰ σφόδρα ἐπὶ
 προσώπου τοῦ πεδίου, καὶ ἰδοὺ, αὐτὰ ξηρὰ λίαν. καὶ εἶπεν πρὸς με· υἱὲ 3
 ἀνθρώπου, εἰ ζήσεται τὰ ὀστᾶ ταῦτα; καὶ εἶπον· κύριε ὁ θεός, σὺ ἐπί-
 στασαι ταῦτα. καὶ εἶπε πρὸς με· προφήτευσον, υἱὲ ἀνθρώπου· καὶ ἔρεῖς 4
 20 πρὸς αὐτά· τὰ ὀστέα τὰ ξηρὰ ταῦτα, ἀκούσατε λόγον κυρίου. τάδε λέγει
 Ἄδωναι· κύριος τοῖς ὀστέοις τούτοις· ἰδοὺ, ἐγὼ εἰσάγω εἰς ὑμᾶς πνεῦμα
 ζωῆς καὶ δώσω ἐφ' ὑμᾶς νεῦρα καὶ ἐπάξω ἐφ' ὑμᾶς σάρκας καὶ ἐκτενῶ
 ἐφ' | ὑμᾶς δέρμα· καὶ δώσω τὸ πνεῦμά μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ ζήσεσθε, καὶ P 536
 θήσομαι ὑμᾶς ἐπὶ τὴν γῆν ὑμῶν, καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος·
 25 τούτῳ μὲν οὖν (ὡς) πιθανωτέρῳ χρῶνται τῷ ῥητῷ. καὶ ἄλλα δὲ (συλ)λέγουσιν 5

14—21 Ezech. 37, 1—6

M U S Eriph.¹ (bis Z. 1 σῶμα)

1 * (καὶ τὰς μεταβαλλούσας σάρκας ἐν νόσοις (εἰς) ἰδρωτάς ἢ οἷαν δῆποτε
 ἔλην) Eriph.¹ | τὸ] τῷ M τὰ Eriph.¹ (U) | ἡμῶν < S | ἀνίστασθαι
 Eriph.¹ | ἠπορήσαμεν M προηπορήσαμεν S 2f εἰς τὸ ἡμέτερον] oben gesagt S
 4 vor ἐν τοῖς + καὶ U 4f οἰωνοῖς καὶ < S 5 καὶ² < M U | γίνονται U
 6 ἐτέρων ζώων ἢ ἀνθρώπων S | ἀντιμεταβάλλει U 7 γίνεται M | ἐτέρων
 ζώων ἢ ἀνθρώπων S | καὶ] aber S 7f γνομένου M 8 πολλάκις < S |
 γενέσθαι M γίνεσθαι U 9 μέρος] Leib S 9f φλυαρίας ἡμᾶς U 10 ἀλόγους U
 11 ταύτας + πάσας S | δυνατὰ εἶναι U 13 οἷον < S 15 ἀνθρώπων U
 16—23 καὶ περιήγαγε — ἐφ' ὑμᾶς δέρμα < S 16 κύκλωθεν U 17 σφόδρα M
 18 ὀστέα U 19 ἔρεῖς] εἶπον U 22 ἐφ' ὑμᾶς¹] εἰς ὑμᾶς U 24 εἰμι < M 25 (ὡς)*
 | πιθανωτέρῳ M 25 (συλ)λέγουσιν *, nach S fügen sie diesen bei] λέγουσιν M U

εὐαγγελικά, οἶον [ὡς] τό »ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων« καὶ τό »φοβήθητε τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν Γεέννῃ« καὶ τὸ ἐν τῷ Παύλῳ »ζωοποιήσει τὰ θνητὰ ὑμῶν σώματα διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ἐν ὑμῖν«.

5 14. Χρὴ δὲ πάντα τὸν φιλαλήθη κατὰ ταῦτόν τούτοις τὸν νοῦν ἐπι- 14, 1
στήσαντα περὶ τῆς ἀναστάσεως ἀγωνίσασθαι, σῶσαί τε καὶ τὴν τῶν ἀρ-
χαίων παράδοσιν καὶ φυλάξασθαι μὴ ἐμπεσεῖν εἰς φλυαρίαν πτωχῶν νοη-
μάτων, ἀδυνάτων τε ἅμα καὶ θεοῦ ἀναξίων. τοῦτο οὖν εἰς τὸν τόπον 2
τοῦτον διαληπτέον, ὅτι πᾶν σῶμα ὑπὸ φύσεως συνεχόμενον τῆς κατατατ-
10 τούσης ἔξωθεν | τινὰ δίκην τροφῆς εἰς αὐτὸ καὶ ἀπεκκρινούσης ἀντὶ τῶν D 601
ἐπεισαγομένων ἕτερα, ὡσπερ τὰ τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων, τὸ ὑλικὸν ὑπο-
κείμενον οὐδέποτε ἔχει ταυτόν. διόπερ οὐ κακῶς ποταμὸς ὠνόμασται τὸ 3
σῶμα, διότι ὡς πρὸς τὸ ἀκριβὲς τάχα οὐδὲ δύο ἡμερῶν τὸ πρῶτον ὑπο-
κείμενον ταυτόν ἐστὶν ἐν τῷ σώματι ἡμῶν, καίτοι γε τοῦ οἰονεὶ Παύλου
15 ἢ Πέτρου αἰεὶ τοῦ αὐτοῦ ἔντος, (οὐ [τοῦ] κατὰ ψυχὴν μόνον, ἧς ἡ οὐσία
οὔτε ρεῖ καθ' ἡμᾶς οὔτ' ἐπεισαγόμενόν τι | ἔχει ποτέ), καὶν ρευστὴ ἢ ἡ φύσις Ö 250
τοῦ σώματος, τῷ τὸ εἶδος τὸ χαρακτηρίζον τὸ σῶμα ταυτόν εἶναι, ὡς καὶ 4
τοὺς τύπους μένειν τοὺς αὐτοὺς τοὺς τὴν ποιότητα Πέτρου καὶ Παύλου
τὴν σωματικὴν παριστάνοντας, καθ' ἣν ποιότητα καὶ οὐλαὶ ἐκ παίδων
20 παραμένουσι τοῖς σώμασι καὶ ἄλλα τινὰ ιδιώματα, (ὡς) φακοὶ καὶ ἐπὶ
τούτοις εἴ τί ἐστὶν ὁμοιον· τοῦτο τὸ εἶδος, καθ' ὃ εἰδοποιεῖται ὁ Πέτρος 5
καὶ ὁ Παῦλος, τὸ σωματικόν, [ὃ] ἐν τῇ ἀναστάσει περιτίθεται πάλιν τῇ
ψυχῇ, ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταβάλλον, οὐ πάντως τόδε τὸ ἐκτεταγμένον τὸ
κατὰ τὴν πρώτην ὑποκείμενον. ὡσπερ δὲ τὸ εἶδος (ταυτόν) ἐστὶν ἐκ βρέ- 6

1 Matth. 8, 12 — 2 Matth. 10, 28 — 3 Röm. 8, 11

M U S

1 [ὡς] * 2 τό] *das er sagte* S | ἀπολέσαι U 3 τὸ] τῷ U | ἐν τῷ Παύλῳ
im Sendschreiben des Paulus S | ἡμῶν U 3f διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα U
4 ἐν ἡμῖν U 5 κατὰ ταυτόν] κατ' αὐτόν U *diesem gemäß* S | τούτοις < S
6 τε < M 7 μὴ < U 9 τοῦτον < M U 10 ἀποκρινούσης U 11 τῶν
ζώων] *der übrigen Geschöpfe* S 12 κακὸς U 13 διότι] διὸ M 14 οἶον ἢ U
15 [τοῦ] * | μόνον Jahn] μόνου M U | ἧς < M 16 οὔτε ρεῖ] ὑστερεῖ M < S
| ποτέ] μήποτε δὲ (nach vorher gesetztem Punkt) M *wann aber nun* S | ἢ Jahn]
ἦν M U 17 τὸ χαρακτηρίζον τὸ σῶμα] τοῦ χαρακτηρίζοντος σῶμα M 18 τοὺς
τύπους] αὐτὸς τύπους M | τοὺς τὴν] εἰς τὴν U 20 (ὡς) * | φάσκοι M
21 εἴ τι < M 21f ὁ Παῦλος καὶ ὁ Πέτρος M 22 [ὃ] Mendelssohn | πάλιν
< S 23 τόδε τὸ Bonwetsch nach S] τόδε τι M τόδε ἔτι U | ἐκτεταγμένον]
ἐντεταγμένον U 24 ὑποκείμενον] *Alter* S; vgl. zu S. 424, 12 | (ταυτόν) Rufin

φους μέχρι τοῦ πρεσβυτέρου, καὶ οἱ χαρακτῆρες δοκῶσι πολλὴν ἔχειν
 παραλλαγὴν, οὕτως νοητέον καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶδος ταῦτόν εἶναι P 537
 τῷ μέλλοντι, πλείστης ὄσης ἐσομένης τῆς ἐπὶ τὸ κάλλιον μεταβολῆς.

ἀναγκαῖον γὰρ τὴν ψυχὴν ἐν τόποις σωματικοῖς ὑπάρχουσαν κεχρησθαι 7
 5 σώμασι καταλλήλοις τοῖς τόποις. καὶ ὡσπερ ἐν θαλάσση ζῆν ἡμᾶς ἐνύ- 8
 ὄρους γενομένους εἰ ἐχρήν, πάντως ἂν ἡμᾶς ἔδει βράγχια ἔχειν καὶ τὴν
 ἄλλην ἰχθύων κατάστασιν, οὕτως μέλλοντας κληρονομεῖν βασιλείαν οὐρα-
 νῶν καὶ ἐν τόποις διαφέρουσιν ἔσεσθαι ἀναγκαῖον χρησθαι σώμασι πνευ-
 ματικοῖς· οὐχὶ τοῦ εἶδους τοῦ προτέρου ἀφανιζομένου, καὶ ἐπὶ τὸ ἐνδοξό- 9
 10 τερον γένηται αὐτοῦ ἢ τροπή, ὡσπερ ἦν τὸ Ἰησοῦ εἶδος καὶ | Μωυσέως D 602
 καὶ Ἡλίου οὐχ ἕτερον ἐν τῇ μεταμορφώσει παρ' ὃ ἦν.

15. Μὴ πρόσκοπτε τοίνυν, εἰ τὸ πρῶτον ὑποκείμενον ἂν τις λέγοι μὴ 15, 1
 ἔσεσθαι ταῦτόν τότε, ὅπου ὁ λόγος τοῖς ἐφιστάνειν δυναμένοις δείκνυσιν
 ὅτι οὐδὲ νῦν δύναται δύο ἡμερῶν ταῦτόν εἶναι τὸ πρῶτον ὑποκείμενον.
 15 ἄξιον δὲ ἐπιστῆσαι καὶ τὸ ἕτεροῖον μὲν σπείρεσθαι, ἕτεροῖον δὲ ἀνίστασθαι· 2
 »σπεύρεται γὰρ σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν«, καὶ ἐπιφέρει 3
 πάλιν ὁ ἀπόστολος, σχεδὸν τὴν γηϊνὴν ποιότητα (πᾶσαν) διδάσκων ἀπο-
 τίθεσθαι μέλλειν ἡμᾶς τοῦ εἶδους σωζομένου κατὰ τὴν ἀνάστασιν· »τοῦτο
 δὲ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομησάτω οὐ
 20 δύνανται οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν«. ἴσως μὲν γὰρ ἔσται περὶ τὸν 4
 ἅγιον (σῶμα) διακρατούμεν ὑπὸ τοῦ εἰδοποιούντος ποτε τὴν σάρκα, σὰρξ
 δὲ οὐκέτι, ἀλλ' ὅπερ ποτὲ ἔχαρακτηρίζετο ἐν τῇ σαρκί, τοῦτο χαρακτη- Ö 252
 ρισθήσεται ἐν τῷ πνευματικῷ σώματι.

Καὶ πρὸς τὰ ῥήματα δὲ τῶν γραφῶν, ἃ παρατίθενται οἱ ἀδελφοί 5
 25 ἡμῶν, ταῦτα ἔστιν εἰπεῖν. καὶ πρῶτόν γε (πρὸς) τὰ ἐν τῷ Ἰεζεκιήλ,

10f vgl. Matth. 17, 2. 3 — 16 I Kor. 15, 44 — 18 I Kor. 15, 50

M U :

2 καὶ < M | τὸ < U 3 πλείστης ὄσης — μεταβολῆς] viel besser als die
 erste S | τὸ < U 5 τόποις U | ἡμᾶς < U 6 δεῖ M | βράγχια] παρα-
 πλησίαν U 8 διαφόροις M besseren S 10 Μωσέως U 12 ὑποκείμενον]
 Alter S, vgl. S. 423, 24 | λέγει M 13 ἐπιστάναι M 14 δύο ἡμερῶν] zwei Teile S
 | ταῦτόν < U 15 τὸ] dieses u. + gleichwie S | ἕτεροῖον . . . ἕτεροῖον] eines
 anderen ist . . ., eines andern S 17 πάλιν] πᾶσιν U | σχεδὸν < S | (πᾶσαν)*,
 wieder S 18 ἡμᾶς vor διδάσκων (Z.17) U | κατὰ τὴν ἀνάστασιν] der Auferstehung S
 18f τοῦτο δὲ φημι, ἀδελφοί] zu diesem aber, was er spricht S 19 κληρονομησάτω
 οὐ δύνανται] werden nicht empfangen S 20 δύναται M | ἴσως] σῶμα Bon-
 wetsch < S 21 (σῶμα)* | ἰδιοποιούντος U 22f χαρακτηριασθήσεται M U
 24 δὲ < M | ἃ vor πρὸς M 25 γε τὰ < U | (πρὸς)*, nach S

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

σίν, »συνέτριψας« και »τάς μύλας τῶν λεόντων συνέθλασεν κύριος«. τίς
 δὲ οὕτως ἠλίθιος ὡς ὑπολαμβάνειν ὅτι τηρῶν τὰ σώματα τῶν ἀμαρτωλῶν
 ὁ θεὸς τοὺς ὀδόντας αὐτῶν μόνον συντρίβει; ὡσπερ οὖν εἶ τις θέλων **3**
 ταῦθ' οὕτως ἔχειν θλιβόμενος εἴλκετο | ἐπ' ἀλληγορίαν, οὕτως ζητητέον **Ö254**
5 τῶν κολαζομένων τὸν βρυγμὸν τῶν ὀδόντων, τῆς ψυχῆς δύναμιν μασητικὴν
 ἐχούσης, ἣτις ἐν καιρῷ τοῦ ἐλέγχου περὶ τῶν ἀμαρτημάτων κατὰ τὸν συγ-
 κρουσμὸν τῶν † ὀδόντων ὧν ἐφρόνησε βρύξει τοὺς ὀδόντας. τὸ δὲ »φο- **4**
 βήθητε τὸν δυνάμενον και τὴν ψυχὴν και τὸ σῶμα ἀπολέσαι ἐν Γεέννῃ«
 τάχα μὲν διδάσκει ὅτι ἀσώματος ἡ ψυχὴ, τάχα δὲ και δηλοῖ ὅτι χωρὶς
10 σώματος οὐ κολασθήσεται· περὶ οὗ φυσιολογοῦντες τὰ περὶ τοῦ εἶδους και **D604**
 τοῦ πρώτου ὑποκειμένου εἰρήκαμεν. και τὸ παρὰ τῷ ἀποστόλῳ δέ **5 P539**
 »ζωοποιήσει και τὰ θνητὰ ὑμῶν σώματα«, θνητοῦ ὄντος τοῦ σώματος και
 οὐ μετέχοντος τῆς ἀληθινῆς ζωῆς, δύναται παριστάνειν ὅτι τὸ σωματικὸν
 εἶδος περὶ οὗ εἰρήκαμεν, τῆ φύσει θνητὸν ὄν, »ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῆι,
15 ἡ ζωὴ ἡμῶν«, και αὐτὸ μεταβάλλει ἀπὸ τοῦ εἶναι »σῶμα θανάτου«, ζωο-
 ποιηθὲν διὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ζωοποιοῦντος, ἐκ τοῦ <σαρκετικοῦ> πνευμα-
 τικὸν γεγονός. και τό »εἰρεῖ δέ τις, πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί, ποίῳ δὲ σώματι **6**
 ἔρχονται;« γυμνῶς παρίστησιν ὅτι τὸ πρῶτον ὑποκείμενον οὐκ ἀναστήσεται.
 εἰ γὰρ καλῶς ἐλάβομεν τὸ παράδειγμα, τηρητέον ὅτι ὁ σπερματικὸς λόγος **7**
20 ἐν τῷ κόκκῳ τοῦ σίτου δραξάμενος τῆς παρακειμένης ὕλης και δι' ὅλης
 αὐτῆς χωρήσας, περιδραξάμενός <τε> αὐτῆς τοῦ αὐτοῦ εἶδους, ὧν ἔχει δυ-

1 Psal. 57, 7 — **7f** Matth. 10, 28 — **12** Röm. 8, 11 — **14** Kol. 3, 4 —
15 vgl. Röm. 7, 24 — **17** I Kor. 15, 35

M U S

1 vor κύριος + ὁ M **3** μόνον < S | συντρίβει μόνον U | εἰ < S
4 ταῦτα U | ἐπ' ἀλληγορίαν] zur Jagd S **7** † ὀδόντων] der Ordnungen S; lies
 wohl φρονημάτων * | ὧν] ὡς U | τὸ δὲ] u. was er sagt S **8** τὴν < U |
 Γεέννῃ] Feuer S **9** και δηλοῖ *, nach S] δηλοῖ και MU **10** περὶ τοῦ εἶδους]
 über die Form d. h. über die Wesensform S **11** και < S | τὸ] τῷ M **12** ἡμῶν U
13 ὅτι] ὅπου U **14** ὄν < M | ὁ < U **15** ἀπὸ τοῦ εἶναι σῶμα θανάτου]
 von der Sterblichkeit S **16** διὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ζωοποιοῦντος *] διὰ τὸ πνεῦμα
 τὸ ζωοποιοῦν MU durch den Geist, < τοῦ ζωοποιοῦντος S | ἐκ τοῦ <σαρκετικοῦ>
 πνευματικὸν γεγονός *] ἐκ τοῦ πνευματικὸν γεγονέναι MU deshalb weil sie geistig
 geworden S **17** και τό] und was er sagt, dann aber sagt der Apostel | τις S]
 < MU **18** ὑποκείμενον] Leib S **19** εἰ γὰρ] οὐ γὰρ M | τηρητέον Bon-
 wetsch] τ ρητέον (5 Buchstaben nach τ freigelassen) M ρητέον U so sollen wir
 beachten S **20** ἐν τῷ κόκκῳ τοῦ σίτου] im Samen u. im Korn des Weizens S
21 <τε> * nach S | τοῦ αὐτοῦ] lies τοῦ ὅλου? *

νάμεων ἐπιτίθησι τῇ ποτε γῆ καὶ ὕδατι καὶ ἀέρι καὶ πυρί, καὶ νικήσας τὰς ἐκείνων ποιότητας μεταβάλλει ἐπὶ ταύτην ἧς ἐστὶν αὐτὸς δημιουργός· καὶ οὕτως συμπληροῦται ὁ στάχυς, εἰς ὑπερβολὴν διαφέρων τοῦ ἐξ ἀρχῆς κόκκου μεγέθει καὶ σχήματι καὶ ποικιλίᾳ.

5

Πρόκλου τοῦ αὐτοῦ.

17. Ἄ μὲν οὖν Ὁριγένης εἰς τὴν περὶ τῆς ἀναστάσεως ἐγχειρῶν 17, 1
πραγματείαν ἐσπούδασε, ποικιλωτάτην ἐπιδεικνύμενος θεωρίαν, τσαῦτα
ὡς ἐν ἐπιτομῇ· ἐνθυμοῦ δὲ καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα ἐφεξῆς. λείπεται 2
γὰρ τὰς ἀπὸ τῶν γραφῶν ἔτι πρὸς τοῖς εἰρημένοις μαρτυρίας παραλαβεῖν,
10 ἵ' ὡς περ ἀνδριάς πάντα τὰ μέρη συμμέτρως <ἔχουσα, οὕτως> ὁ λόγος | οὖ- Ö 256
τος <συμμετρίαν> λαβῶν ὅλος ἐκ πλήρους ἧ κατεσκευασμένος, [ἀλλὰ] μηδὲν
ἔχων ἐνδεὲς τῶν εἰς σχῆμα καὶ κάλλος συναγομένων. τί οὖν αἱ γραφαὶ 3
συνάδουσι τούτοις, ἐπικρατύνουσαι πρὸς συμπλήρωσιν | διαγωγῆς κρείττονος D 605
τὸν ἄνθρωπον, φραστέον. ταῦτα γὰρ ἐάν τις οἶός τε ἧ, μὴ παρακόπτων
15 τοῦ δέοντος, ἀκριβῶς νοεῖν, εἴσεται τὴν ἀνάστασιν ἐπὶ τούτου μὴ χρῆναι
παραλαμβάνεσθαι τοῦ σώματος, ἅτε ἀδυνατοῦντος ἀτρέπτου δι' αἰῶνος μέ-
νειν, ἀλλὰ ἐπὶ τοῦ πνευματικοῦ, ἐν ᾧ αὐτὸς ὁ καὶ νῦν ἐν τούτῳ διασω|ζό- P 540
μενος χαρακτήρ τηρηθήσεται, ἵν' ἕκαστος ἡμῶν καὶ κατὰ τὴν μορφήν ὁ
αὐτὸς ἧ, καθάπερ ἐλέχθη καὶ Ὁριγένει. οὕτω γὰρ ἐκεῖνος ἔσεσθαι τί- 4
20 θεται τὴν ἀνάστασιν. ῥευστοῦ γὰρ ὄντος τοῦ σώματος τοῦ ὑλικοῦ καὶ
μηδέποτε μένοντος ἐφ' ἑαυτῷ καὶ τὸ βραχύ, ἀλλὰ προσγι(γ)νομένου καὶ ἀπο-
γι(γ)νομένου περὶ τὸ εἶδος τὸ χαρακτηρίζον τὸν ἄνθρωπον, ὕφ' οὗ καὶ συγγρα-

M U (hinter ἀνάγκη Z. 23 — Schluß von f. 117^r — Quaternionenversetzung; vgl.
TU B. 36 H. 2 S. 47) · S

1 καὶ⁴ < U 6 τῆς < U 7 ἐπιδεικνύμενος + εἰς αὐτὸν M | vor τσαῦτα
+ εἰσὶ U 8 ἀκόλουθα *, nach S das Folgende] ἀναθεωρῶν MU | λείπεται]
es ist ihm nötig S 9 πρὸς τοῖς εἰρημένοις < S 10 ἵνα M | <ἔχουσα, οὐ-
τως> *, nach S ebenmäßig seiend, so auch | ὁ λόγος οὗτος *] ὁ λόγος ἑαυτοῦ
MU diese Verhandlung S 11 <συμμετρίαν> * | <συμμετρίαν> λαβῶν — κατε-
σκευασμένος] ganz ebenmäßig werde S | ὅλος U | [ἀλλὰ] * 12 εἰς σχῆμα]
zur Güte u. Gestalt S | γραφαὶ + <λέγουσι> u. dann συνάδουσαι? * 13 πρὸς
συμπλήρωσιν διαγωγῆς κρείττονος] zu besserem Wandel S 14 φραστέον] πλα-
στέον M | ταῦτας(!) U | παρακόπτων] lies παραπίπτων? * 15 τοῦ δέοντος]
das Verständnis S | ἀκριβῶς < S 16 ἅτε] ἀπ' M 17 vor αὐτὸς + ὁ M
18 ἕκαστος] ἕκδετος M 19 Ὁριγένη M 21 καὶ τὸ βραχύ] auch nicht eine
kleine Stunde S | τὸ] τῷ M 22 χαρακτηριάζον M

τεῖται τὸ σχῆμα, ἀνάγκη, | φησί, τὴν ἀνάστασιν ἐπὶ μόνου τοῦ εἶδους σφύ- P 560
 ζεσθαι· δεῖν προσδοκᾶν. καὶ ἵνα μὴ εἴπῃς ὅτι οὐ μανθάνω· σκοτεινῶς δ P 561
 ἐκείνος γὰρ τοῦτο διέλαβεν, ἐγὼ δέ σοι σαφέστερο ὡς τὸν νοῦν τούτων
 ἐξηγήσομαι. ἤδη γὰρ πάντως ἐώρακας δέρμα ζώου ἢ ἄλλο τι τοιοῦτο 6
 5 γεμισθὲν ὕδατος, ὅπως ἐὰν πρὸς ὀλίγον κενούμενον πρὸς ὀλίγον πληροῖτο,
 αἰεὶ τὸ εἶδος τὸ αὐτὸ δείκνυσιν. οἷον γὰρ ἂν ἦ τὸ περιέχον, ἀνάγκη πρὸς
 αὐτὸ καὶ τὸ ἐντὸς σχηματίζεσθαι. φέρε γὰρ ὑπεκρέοντος τοῦ ὕδατος, 7
 εἴ τις προσβάλλοι τοσοῦτον ὅσον ἐκχεῖται, μὴ ἐὼν τὸν ἀσκὸν ἀθρόως κε-
 νωθῆναι τοῦ ὕδατος, εἰ μὴ τοιοῦτο ἀνάγκη φαίνεσθαι τὸ προστιθέμενον
 10 οἷον καὶ τὸ πρότερον. διὰ τὸ εἶναι καὶ τὸ περιέχον τὸ αὐτὸ περὶ ὃ εἰσρεῖ
 καὶ ἀπορρεῖ τὸ ὕδωρ. καὶ οὕτως καὶ τὸ σῶμα τούτοις ὃ ἐθέλων ἀπεικάζειν 8
 οὐκ αἰδεσθήσεται. ὡσαύτως γὰρ καὶ τὰ ἀπὸ τῆς τροφῆς ἀντισταθόμενα
 ἀντὶ τῶν ὑπεξεωθεισῶν σαρκῶν εἰς τὸ σχῆμα τοῦ περιέχοντος εἶδους μετα-
 βαλοῦνται, καὶ ὅποσον μὲν ἂν κατὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς διαχυθῆ, τοῖς ὀφθαλ-
 15 μοῖς ἔοικεν, ὅποσον δὲ κατὰ τὸ πρόσωπον, τῷ προσώπῳ, ὅποσον δὲ κατὰ
 τὰ ἕτερα, | τούτοις· ὥστε τὸν αὐτὸν ἕκαστον φαίνεσθαι, οὐκ οὐσῶν τῶν D 606
 σαρκῶν ἐν αὐτῷ τῶν πρῶτον ὑποκειμένων, ἀλλὰ τοῦ εἶδους, καθ' ὃ εἶδο-
 ποιῶνται τὰ προσγιγνώμενα. καὶ τοίνυν εἰ μὴ ἐσμεν οἱ αὐτοὶ καὶ ἐπ' 9
 ὀλίγας ἡμέρας τῷ σώματι, ἀλλὰ τῷ εἶδει τῷ ἐν τῷ σώματι (τοῦτο γὰρ
 20 μόνον ἔστηκεν ἀπὸ γενέσεως), πολλῶ | μᾶλλον οὐδὲ τότε οἱ αὐτοὶ κατὰ Ö 258
 τὴν αὐτὴν σάρκα ἐσόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ εἶδος τὸ καὶ νῦν <καὶ> αἰεὶ δια-
 σωζόμενον ἐν ἡμῖν καὶ μένον. ὃ γὰρ ἐκεῖ τὸ δέρμα, τοῦτο τὸ εἶδος ἐν-
 θάδε· ὃ δὲ ἐκεῖ τὸ ὕδωρ ἐπὶ τῆς εἰκόνης, τοῦτο ἐνταῦθα τὸ προσγιγνώ-
 μενον καὶ ἀπογιγνώμενον. ὡσπερ οὖν νῦν τοῦ σώματος οὐκ ὄντος τοῦ 10

M U ε

1f σώζεσθαι < S   2 δεῖ U < S | οὐ μανθάνω *, vgl. S. 435, 1] καὶ
 λανθάνει M οὐκ αἰεὶ μανθάνει U < S | σκοτεινῶς] σκοπεῖν ὡς M   3 γὰρ < S
 | διέλαβεν] δὲ ἔλαθεν M | ὡς < S | τούτων] τοῦτον U   4 πάντως] παν-
 τὸς S | τι < M | τοιοῦτον U < S   5 ὅπως < S   7 φέρε] lies viell. ὄρα
 (wegen εἰ μὴ Z. 9) *   9 ἀνάγκη τοιοῦτο U   10 τὸ πρότερον *, nach S das
 Frühere] τὸ πᾶν M U | τὸ εἶναι καὶ < S | τὸ αὐτὸ < S | περὶ ὃ εἰσρεῖ]
 περιθεὶς ῥεῖ U   13 ὑπεξεωθεισῶν M   14 vor ἂν + οὖν M   15f κατὰ τὰ
 ἕτερα] einem andern Glied S   16 τούτοις] ebensoviel S   16f οὐκ οὐσῶν — ὑποκει-
 μένων] während nicht dasselbe Fleisch ist S   17 ἐν αὐτῷ] ἐν ταυτῷ U | τῶν
 — ὑποκειμένων < S | πρῶτον *] πρώτων M U   18 προσγιγνώμενα U | εἰ u.
 ἐσμεν < S | οἱ αὐτοὶ] ἐν αὐτοῖς M | ἐπὶ U   19 τῷ³ < U   20 vor μᾶλλον
 + οὖν U | τότε < S | κατὰ < M   21 <καὶ> * | αἰεὶ < S   22 καὶ μένον
 < S | εἶδος + schien S   23 προσγιγνώμενον U   24 καὶ ἀπογιγνώμενον < M
 | vor ὡσπερ + und S | νῦν < S

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ἀλήθειάν σου ἐν τῇ ἀπωλείᾳ; μὴ γνωσθήσεται ἐν τῷ σκότει τὰ θαυμάσιά σου καὶ ἡ δικαιοσύνη σου ἐν γῆ ἐπιλελήσμενῃ;» καὶ ἕτερα δὲ ῥήματα 5
 τοιαῦτα τῷ βουλομένῳ συνάγειν ἐκ τῶν γραφῶν πάρεστιν ἃ * ἵνα μὴ
 πάντων ἡμεῖς εἰς πλῆθος μνημονεύοντες πολυπλασίονα τῶν εἰρημένων αὐ-
 5 ῥήσωμεν τὸν λόγον.

Ἄλοιπὸν Μεθοδίου·

19. Ὡς οὖν ἐπαύσατο μόλις ὁ Πρόκλος καὶ σιγῇ τῶν παρόντων ἦν 19, 1
 ἐπὶ πολὺ, καταβληθέντων ἱκανῶς πρὸς ἀπιστίαν, καὶ ἐγὼ ἠσθόμην ὅτι τῷ
 ὄντι πεπαυμένος εἶην, ἡρέμα τὴν κεφαλὴν ἐπάρας καὶ ἀναπνεύσας ὡσπερ
 10 οἱ πλείοντες τοῦ κύματος ἤδη λωφῶντος, ὑποτρέμων ἔτι καὶ σκοτιζόμενος
 (ἐβεβλήμην γάρ, ὡς πρὸς ὑμᾶς εἰρήσθω, | τῇ δεινότητι κατηντλημένος τῶν Ὁ260
 λόγων) τρέπομαι πρὸς τὸν Αὐξέντιον καὶ καλέσας αὐτόν· ὦ Αὐξέντιε, νο- 2
 μίζω, ἔφη, μὴ μάτην λελέχθαι τὸ ποιητικόν »σὺν τε δὺ' ἐρχομένῳ«. καὶ
 γὰρ οἱ ἀνταγωνιστὰὶ δύο. »διὸ σθένος ἀμφοτέρω ἀμφοτέρων περ σχῶμεν«.
 15 συναντιλήπτωρα γὰρ καὶ συναγωνιστὴν αἰροῦμαι σε τῆς πρὸς αὐτοὺς μάχης, μὴ 3
 ἡμῖν ὁ Ἀγλαοφῶν μετὰ Πρόκλου καὶ Ὀριγένους τοῖς ἀνατρεπτικοῖς καθ'
 ἡμῶν ὀπλισμένος λόγοις ἐκπέρσῃ τὴν ἀνάστασιν. ἄγε οὖν ἀντιπαρα- 4
 ταξώμεθα τοῖς σοφίσμασιν αὐτῶν, μηδὲν τῶν ἀντιλογικῶν, οἷς οἱ δειλοὶ P583
 βάλλονται, φοβηθέντες· καὶ γὰρ οὐδὲν ἐν | αὐτοῖς ὑγιᾶς ὅλως οὐδὲ πάγιον, D608
 20 ἀλλὰ φαντασία μόνον εὐπρεπῆς ῥημάτων πρὸς κατάπληξιν τῶν ἀκουόντων
 καὶ πειθῶ κατεσκευασμένη, οὐ τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ συμφέροντος χάριν,

13 Pias 10, 224 — 14 Pias 21, 308f

M U S

3 τοιαῦτα] viele S | ἃ Bonwetsch nach S] ὅσα M U | * <ἐῶμεν> Mendels-
 sohn 4 μνημονεύσαντες U 5 τὸν < U 7 μόλις M | vor ὁ Πρόκλος
 + καὶ U 8 ἐπὶ πολὺ < S | ἱκανῶν S 9 εἶην U | ἡρέμα τὴν] ἡρεματι-
 κὴν M 10 τοῦ κύματος] aus den Wellen S 11 ἐβεβλήμην γὰρ + und S |
 κατηντλημένος < S 11f κατηντλημένος τῷ λόγῳ M τῶν λόγων κατηντλημέ-
 νος U 13 τὸ ποιητικόν] jenes Wort S | σὺν τε δὺ' ἐρχομένῳ] σὺν τε δύο ἐρ-
 χομένῳ M σὺν τε δυοῖν ἐρχομένοι U 14 διὸ σθένος] von Diosthenos S | ἀμ-
 φότεροι < M | περ σχῶμεν] ἐπέχομεν U 15 ἐροῦμαι U 16f τοῖς ἀνα-
 τρεπτικοῖς — λόγοις < S 16 ἀνατρεπτικοῖς U 17 ἐκπέρσῃ U 17f ἀντι-
 παρατασσώμεθα M 18 τῶν σοφισμάτων M | οἱ < U 19 βάλλονται]
 fürchten S | φοβηθέντες βάλλονται M | ἑαυτοῖς M | ὅλως < U S 20 πρὸς
 κατάπληξιν + nur S | ἀκουόντων + τῶν M 21 κατεσκευασμένων M | vor
 οὐ + und S | καὶ] οὐδὲ U

ἀλλὰ τοῦ δόξαι τοῖς παροῦσι σοφοὺς τοὺς λόγους. ἐντεῦθεν γοῦν τοῖς 5
πολλοῖς οἱ ἐκ τῶν εἰκότων ἔσθ' ὅτε λόγοι πρὸς κάλλος καὶ ἡδονὴν πε-
ποικιλμένοι μᾶλλον τῶν εἰς ἀκρίβειαν ἐξητασμένων νομίζονται σπουδαιό-
τεροι, τῶν διδασκάλων οὐ πρὸς τὸ βέλτιον ἀμιλλωμένων ἔτι καὶ σεμνόν,
5 ἀλλὰ πρὸς τὸ ἀρέσαι καὶ εὐημερῆσαι, καθάπερ οἱ σοφισταί, οἱ μισθὸν
αἰροῦνται τῶν λόγων, ἐπευωνιζόμενοι τὴν σοφίαν ἐπαίνοις. τὸ μὲν οὖν 6
παλαιὸν βραχὺ παντελῶς τὸ περὶ τὴν ἐξήγησιν ἦν, φιλοτιμουμένων μὴ τέρ-
πειν, ἀλλὰ ὠφελεῖν τοὺς παρόντας τῶν τότε· ἀφ' οὗ δὲ λοιπὸν εἰς ῥαστώ-
νην ἐπετράπη πᾶσιν ἐρμηνεύειν ἐξεῖναι τὰς γραφάς, [καὶ] πάντες εἰς τὸ
10 ποιῆσαι μὲν τὸ καλὸν ἠμβλύνησαν πλησθέντες οἰήματος, περὶ τὸ λογι-
κεύεσθαι δὲ προέκοψαν καλλωπιζόμενοι, ὡς πάντα γινώσκειν ὑπάρχοντες
δεινοί, διδάσκεσθαι μὲν ὁμολογεῖν χρήζειν αἰδεσθέντες, φιλονεικεῖν δὲ μᾶλ-
λον καὶ προπηδᾶν, ὡς οἱ διδάσκαλοι·*. θρασυνηθέντες γοῦν ἐντεῦθεν τοῦ 7
μὲν εὐλαβοῦς καὶ πράου καὶ πάντα δύνασθαι ποιεῖν τὸν θεὸν ὡς ἐπηγγεί-
15 λατο πιστεύειν ὠλίσθησαν, εἰς δὲ ζητήσεις κενὰς καὶ βλασφημίας ἤκασι,
μὴ νοήσαντες ὡς οὐ τὰ ἔργα τῶν λόγων ἐπετηδεύθη χάριν, ἀλλὰ τῶν ἔρ-
γων οἱ λόγοι, ὡσπερ (ἐπ') ἰατρικῆς, δι' ἧς τοὺς κάμνοντας σώζεσθαι δεῖ
τῶν λόγων ἔργοις κυρουμένων, ἔν' ἡρμοσμένων ἡμῶν πάντα σύμφωνος ὁ
νοῦς εἴη τοῖς ἀρίστοις λόγοις, τὰ ἦθη τῆ γλώσση συνωδὰ παρέχων δί-
20 κην | λύρας, ἀλλὰ μὴ ἄμουσα καὶ ἀσύμφωνα. ἐπ' γὰρ τῷ κτήσασθαι κατὰ 8 Ö262
ἀλήθειαν ἀγωνίζεσθαι δεῖ τὸ δίκαιον ἀσκεῖν καὶ οὐκ ἐπὶ τῷ δοκεῖν, χω-
λῶς ἐπιβαίνοντα σοφίας καὶ πρὸς δόξαν μᾶλλον ἢ πρὸς ἀλήθειαν | ἀμιλ- D609
λώμενον, πρόθυρα καὶ προσχήματα καὶ πᾶσαν ὑποδυσάμενον τῆς ὑποκρί-
σεως τὴν σκευήν. | P564

25 20. Εἰσὶ γάρ, εἰσὶν οἱ λόγων τραγικῶς κεκοσμημένων προσβολαῖς, 20, 1

M U S (bis Z. 4 τῶν διδασκάλων; das Folgende bis S. 434, 13 αὐτὴν αὐθις
ausgefallen)

1 δόξαι] δεῖξαι U | τοῖς παροῦσι] den Hörenden S | τοὺς λόγους σοφοὺς U
1f τοῖς πολλοῖς < S 2 ἔσθ' ὅτε < S 4 τῶν διδασκάλων] cum Lehrer S |
οὐ] οὔτε U | βέλτιστον U 6 αἰροῦνται *] αἴρονται M ἐροῦνται U | τὴν σο-
φίαν *] τῆς σοφίας MU | ἐπαίνοις < M | μὲν οὖν] μέντοι M 9 ἐτράπη M |
[ἐξεῖναι]? * | [καὶ] * 10 μὲν hinter πάντες M 13 [οἱ]? * | * etwa (φιλο-
τιμηθέντες) * 14 ὡς] ὦν U 15 vor πιστεύειν + τὸ U | καινὰς M 16 μὴ]
οὐ M 17 (ἐπ') * | δι' ἧς *] δι' ὧν MU | δεῖ σώζεσθαι U | δεῖν M 18 ἔν'
< M | σύμφωνος *] συμφώνως MU 19 εἴη] ἐπὶ M 20f lies wohl κατὰ
ἀλήθειαν (τὴν σοφίαν) ἀγωνίζεσθαι δεῖ τὸ δίκαιον ἀσκοῦντα * 21 τὸ δοκεῖν M
22 ἐπιβαίνοντας M 22f ἀμιλλώμενον aus ἀμιλλωμένων U 23f ὑποδυσάμε-
νος U 25 προσβολαῖς Pet. Bonwetsch

καθάπερ γυναῖκες ἔξωθεν ὠραιζόμεναι πρὸς ἀπάτην ἐντέχνως, * ἐὰν μή
 τις πεφυλαγμένως αὐτοῖς τῶν ἔτι νεωτέρων προσβλέψη τῇ πίστει καὶ νη-
 πτικῶς. ἔθεν εὐλαβητέον πρὸ τοῦ καταμαθεῖν ἀσφαλῶς εἰς τὴν καρδίαν 2
 εἰσδέξασθαι τὸν τοιοῦτον λόγον· καὶ γὰρ φθάνουσι οἱ ἑξαπατῶντες πολ-
 5 λάκις τοὺς διστάζοντας, καθάπερ δὴ καὶ αἱ Σειρήνες τοὺς φεύγοντας
 αὐτάς, κρύπτουσαι μακρόθεν τὸ μισάνθρωπον τῇ καλλιφωλίᾳ. ἦ πῶς, 3
 ὦ Αὐξέντιε, ἔφην ἐγώ, (δοκεῖ) σοὶ ταῦτα τίθεσθαι;
 καὶ ὡς ἀπεκρίνατο· Οὕτως καθάπερ καὶ σοί.

Οὐκοῦν πάντως τῶν ἑτεροδόξων τοὺς σοφιστὰς μιμητὰς εἰδώλων ἀλη- 4
 10 θείας εἶναι λέγωμεν, ἀλήθειαν μὴ γινώσκοντας, καθάπερ ζωγράφους; καὶ
 γὰρ οὗτοι μιμείσθαι μὲν ναυπηγοὺς καὶ πλοῖα καὶ κυβερνήτας ἐπιχειροῦσι,
 ναυπηγεῖν καὶ κυβερνᾶν οὐ γινώσκοντες. οὐκοῦν ἀποξέοντες (εἰ) θέλεις 5
 τὰ χρώματα πεῖθωμεν αὐτῶν τὰ θαυμάζοντα τὰς τοιαύτας γραφὰς παιδία,
 ὅτι οὔτε τὸ πλοῖον τοῦτο πλοῖόν ἐστιν οὔτε ὁ κυβερνήτης κυβερνήτης,
 15 ἀλλὰ τοῖχος ἔξωθεν πρὸς τέρψιν χρώμασι καὶ γραφαῖς κεκοσμημένος καὶ
 ὅτι μιμηταὶ μὲν εἰδώλου πλοίου καὶ κυβερνήτου οἱ δημιουργήσαντές εἰσιν
 ἀπὸ τῶν χρωμάτων ταῦτα, καὶ οὐ πλοίου;

Μακρὸν τῷ ἀκοῦσαι ποθοῦντι τὸ προσίμιον. 6

Ἄλλ' ὠφέλιμον, ἔφην, ὦ ἄριστε. τὰ γὰρ ἀπὸ τῶν θεοπνεύστων γραμ-
 20 μάτων ῥήματα, οἷς ἐπιχρωματίζοντες ποικίλλουσι ἐαυτῶν πρὸς ἀπάτην
 οὗτοι τὴν δόξαν, δικαιοσύνην αὐθαδῶς καὶ ἀλήθειαν ὀνομάζοντες, οὐ γινώ-
 σκοντες ὅλως δικαιοσύνην, εἴ τις ἀφέλοιτο, πόσον οἶει γυμνωθέντας αὐτοὺς
 τῶν τοιούτων ὀνομάτων χλευασθήσεσθαι;

Πάνυ πολὺ, ἔφη.

25 Πότερον οὖν, ὦ Αὐξέντιε, ἦν δὲ ἐγώ, σὺ βούλει ταύτης | ἡγεμονεύειν 7 D610
 τῆς ὁδοῦ ἢ ἐγὼ ἡγήσωμαι;

Δίκαιος, ἔφη, σὺ ἡγείσθαι· σὺ γὰρ καὶ κατάρχεις τοῦ λόγου.

M U 9—15 = Sacra Parallela Bruchst. 413 Holl (= Pa)

1 vor ἔξωθεν + αἱ U | * etwa (ἑξαπατῶσι τοὺς ἀπλουστέρους) * · 2 αὐ-
 τοῖς Jahn] αὐταῖς MU | νεωτέρων U 4 τὸν < M 5 διστάζοντας *] διδά-
 σκοντας MU | δὴ < U 6 κρύπτουσαι *] κρύπτουσι MU 7 (δοκεῖ) *, vgl.
 S. 433, 28; σὺ ταῦτα τίθεσαι Gataker 8 ἀπεκρίνετο M | σοί *] σὺ MU
 9 πάντας MPa 10 λέγομεν UPa | λέγομεν εἶναι Pa 12 οὐ] μὴ U | γι-
 νώσκοντες] λεγόμενοι Pa | (εἰ) * | θέλεις] ὅσα εἰς M < Pa 13 αὐτῷ M αὐ-
 τοῦς Pa | τὰ θαυμάζοντα] θαυμάζοντας Pa 14 τοῖτο < U 15 κεκοσμη-
 μένα U 16 καὶ] ἦ Pa 17—19 καὶ οὐ — ἄριστε < Pa 18 τῷ] τὸ U
 19 ἀλλὰ U | ἔφη MU 19f γραφῶν U 21 ἀλήθειαν] ἀληθινῶς Pa 26 ἡγή-
 σωμαι *] ἡγομαι M ἡγήσομαι U 27 δίκαιον U

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

Ἀμούσως γὰρ οὕτως σοι φαίνεται τὴν ἀλήθειαν ὑποκρίνεσθαι; 9
 Πάντων μάλιστα, ἔφη.

Οὐκ ἄρα ἀποδέχη τὸν τὰς ἀρμονίας ἐντείνοντα πρὸς τὸ ψευδὲς μίλος
 τῶν λόγων;

5 Οὐδ' ὁπωστιοῦν.

Οὐκοῦν οὐδὲ σεαυτοῦ λέγοντος ἀμούσως οὐδ' ἔτιοῦν ἀποδέξει. δοὺς 10
 γὰρ ἀσωμάτως ἡμαρτηκένοι τὰς ψυχὰς ἀποσφαιλίσας τῆς ἐντολῆς καὶ Ὀ266
 φράσας διὰ τὴν ἀνομίαν τοὺς χιτῶνας αὐταῖς ὕστερον τοὺς δερματίνους
 δεδωκένοι τὸν θεόν, ἵνα εἰκὴν νεκροφοροῦσαι παράσχωσι, χιτῶνας τὰ σώ-
 10 ματα φράσας, προϊόντος τοῦ λόγου ἐπιλαθόμενος ἅ τὸ πρῶτον ὑπέθου μὴ
 δύνασθαι καθ' ἑαυτὴν τὴν ψυχὴν ἁμαρτῆσαι λέγεις. | οὐ πεφυκένοι 11 P56
 γὰρ ὅλως πρὸς τοῦτο, ἀλλὰ παραίτιον αὐτῇ παντοίων κακῶν τὸ σῶμα γε-
 γονένοι. ὅθεν πρὸς τὸ μὴ παρορμηθῆναι πρὸς ἀδικίαν αὐτὴν αὐθις, καθά-
 περ συνέβη καὶ πρόσθεν ὑπὸ τοῦ σώματος, οὕτως εἰς τοὺς αἰῶνας αὐτὴν
 15 ἔσέσθαι χωρὶς αὐτοῦ, καίτοι πρῶτον εἰπὼν ἐν τῷ παραδείσῳ πρὸ τοῦ σώ- 12
 ματος τὴν ψυχὴν, ὅποτε ἔτι μακαρία καὶ ἀναλγῆς ἦν, ἡμαρτηκένοι· παρα-
 βάσει γὰρ τὴν ἐντολήν, κεκρατυμμένης ἤδη διὰ τὴν πρὸς τὸν ὄφιν πειθῶ
 τῆς ἁμαρτίας, δεσμὸν αὐτῇ τὸ σῶμα δεδόσθαι τιμωρόν. ὥστε ἢ τὸ πρό- 13
 τερον ἢ τὸ ὕστερον οὐκ ὀρθῶς ἔχει. ἦτοι γὰρ πρὸ σώματος ἡμαρτε καὶ
 20 οὐδέν τι μᾶλλον κἂν μὴ λάβῃ σῶμα ἁμαρτήσεται, καὶ μάταιος ἢ περὶ τοῦ
 μὴ ἀνίστασθαι τὸ σῶμα περισσολογία· ἢ μετὰ σώματος, καὶ οὐ δύνανται
 · σῶμα οἱ χιτῶνες νομίζεσθαι εἶναι οἱ δερμάτινοι. εὐρίσκεται γὰρ πρὸ τῆς 14
 κατασκευῆς αὐτῶν ἀθετήσας ὁ ἄνθρωπος τὴν θείαν ἐντολήν· οὐ καὶ χάριν
 οἱ χιτῶνες κατασκευάζονται, τὴν γύμνωσιν τὴν ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν
 25 προσγενομένην καλύψοντες. ἀλλὰ πότερον πείθω σε | καὶ ὀρᾶς ὡς 15 D 61
 ἑαυτῷ μαχόμενα ὑπέθου καὶ σοὶ τοῦτο γεγένηται σαφὲς ἢ οὐδέπω μαν-
 θάνεις, ὦ Ἀγλαοφῶν, ἔφην, ὃ λέγω;

M U S (von Z. 13f καθάπερ συνέβη an)

1 οὕτως U   2 ἔφην M   5 οὐδ' οὐχ M   10 ἅ] πρῶτον M   13 ὅθεν
 + μὴ M   14 οὕτως < M   16 ἀναλγῆς] *tadellos* S   16f παραβάσει Dind. Öh.]
 παραβάσει M ebenso u. zum Vorhergehenden gezogen S παραβάσει U   17 γὰρ
 < S | κεκρατυμμένης ἤδη < S   18 vor τιμωρόν + und S   19 οὐκ < S |
 ἔχει] *hast du gesagt* S | ἦτοι] *wenn sie auch* S   20 περὶ τοῦ] περὶ αὐτοῦ M
 22 νομίζεσθαι εἶναι] *genannt werden* S   23 ἀθετήσας . . . τὴν θείαν ἐντολήν]
der gesündigt hat S | vor τὴν θ. ἐντολήν + πρὸς U   24 τὴν ἀπὸ] τῆς ἀπὸ M
 | αὐτῶν] *ihn* S   25 καλύψαντες M | πότερον] *wie* S   26 ἑαυτῷ Pet.]
 ἑαυτῶν MU | ἀχόμενα U | γένηται M   27 ἔφην] *sprach er* S

Μανθάνω, ἔφη, καὶ οὐδέν τι δέομαι δεύτερον ἀκοῦσαι, ἀλλὰ ἔλαθον 16
 ἑμαυτὸν οὐκ ὀρθῶς εἰπών. ἀνάγκη γάρ μοι δεδωκότι τοὺς δερματίνους
 χιτῶνας εἶναι τὰ σώματα ὁμολογεῖν, καὶ πρὶν εἰς τὸ σῶμα τὴν ψυχὴν
 ἐληλυθέναι ἡμαρτηκέναι, ἀνθ' ὧν πρὸ τῆς κατασκευῆς αὐτῶν ἢ παρά- 17
 5 βασίς ἐγένετο, — διὰ τὴν παράβασιν γὰρ οἱ χιτῶνες αὐτοῖς κατασκευά-
 ζονται καὶ οὐχ ἢ παράβασις διὰ τοὺς χιτῶνας γίγνεται — καὶ ἐκ ταύτης
 τῆς ὁμολογίας συγκατατίθεσθαι ὡς οὐ τὸ σῶμα τοῦτο παραίτιον κακίας
 ἐστίν, ἀλλ' αὐτὴ ἢ ψυχὴ ἐν ἑαυτῇ. διὸ κἂν μὴ λάβῃ τὸ σῶμα, ἀμαρ- 18
 τήσεται, ἐπειδὴ περ καὶ πρόσθεν ἡμαρτεν χωρὶς σώματος. καὶ ἀνόητον τὸ
 10 λέγειν ἀναβιῶναι μὴ δύνασθαι τὸ σῶμα διὰ τοῦτο, ἵνα μὴ παραίτιον τῇ
 ψυχῇ τοῦ ἀμαρτῆσαι γεννηθῇ. ἀμαρτήσεται γάρ, ὡσπερ καὶ πρὸ τοῦ σώ- 19
 ματος ἡμαρτεν, οὕτως καὶ μετὰ τὴν τοῦ σώματος ἀπόθεσιν, κἂν μὴ αὐθις
 τὸ σῶμα ἀπολάβῃ. ὅθεν ἀνάγκη μοι διὰ ταῦτα μήτε ἑμαυτοῦ μήτε ἄλλου
 ἀποδέχεσθαι λέγοντος | τοὺς δερματίνους χιτῶνας εἶναι τὰ σώματα. εἰ δὲ P 567
 15 ἀποδεξαίμην, ὁμολογεῖν χρή με καὶ τὰ εἰρημένα. Ö 268

22. Τί δέ, οὐχὶ κάκεινο, ἔφην, ὦ Ἀγλαοφῶν, δοκεῖ σοι μὴ ὀρθῶς ἔχειν; 22, 1
 Τὸ ποῖον;

Τὸ λέγειν, ἦν δὲ ἐγώ, δεσμὸν καὶ πέδας τὸ σῶμα μεμηχανῆσθαι κατὰ
 τῆς ψυχῆς, καὶ ὅτι καὶ ὁ προφήτης »δεσμίους γῆς« ἔφη ἡμᾶς διὰ τοῦτο
 20 καὶ ὁ Δαυὶδ »πεπεδημένους«.

Καὶ ὅς· οὐκ ἔχω σοι προχείρως ἀποκρίνασθαι, ἔφη. ἀλλὰ τί ἄλλω 2
 οὐ διαλέγῃ;

Καὶ ἐγώ — ἠσθόμην γὰρ ἐρυθριᾶν αὐτόν, φεύγοντα ἐλεγχθῆναι τῷ 3

19 Klagel. Jerem. 3, 34 — 20 Psal. 145, 7

M U S

1 μανθάνω] *ich habe gelernt* S | οὐδέν τι] οὐκέτι U | ἀκοῦσαι Dind.]
 ἀκούσθαι M ἀκούσεσθαι U 2 δεδωκότι M δεδοκότι U 4 ἢ < M 5 διὰ
 τὴν — αὐτοῖς] *denn deshalb sind sie* S 5f κατασκευάζονται] καὶ δι' αὐτῶν ἢ
 τούτων αὐτοῖς κατασκευάσεις U 6 τοὺς χιτῶνας] *jener Kleider* S | γίνεται M
 8 ἀλλὰ M | αὐτῇ] αὐτῇ M | ἐν ἑαυτῇ < M *sich selbst* S 10 ἀναβιῶναι μὴ
 δύνασθαι] *stehe nicht auf* S | τὸ σῶμα] χωρὶς σώματος M | διὰ τοῦτο + τὴν
 σάρκα M U 11 γεννηθῇ U | ὡσπερ] ὡς U | τοῦ² < M 13 διὰ ταῦτα < S
 | *weder einen andern noch mir* S 14 λέγοντος + *dieses* S | εἰ δὲ] ἦ, < δὲ U
 16 τί δέ — ἔχειν] *Jenes stimmt* S 18 τὸ¹ + δὲ M | τὸ λέγειν, ἦν δὲ ἐγώ]
was ich sage S | καὶ πέδας < S | μεμηχανῆσθαι] *haltet ihr* S 19 καὶ ὅτι]
wie S | ἔφη < M | διὰ τοῦτο < S 21f ἔφη — διαλέγῃ < S 22 διαλέγει U
 23 ἠσθόμην . . ἐρυθριᾶν αὐτόν] *ich erkannte, denn ich bemerkte* S 23f ἐλεγχθῆ-
 ναι τῷ λόγῳ] *das Wort der Widerlegung* S | τῷ λόγῳ *] τὸν λόγον M U

λόγῳ —· οἶει γάρ με κατὰ φθόνον ἐπιχειρεῖν σε ἐλέγξαι, ἔφην, καὶ μὴ
τὸ προκείμενον καταφανές φιλονεικεῖν ποιῆσαι; ἀλλ', ὦ ἀγαθέ, μὴ ἀπο-
κάμης ἀνερωτώμενος. ὁρᾷς γὰρ ὡς οὐ περὶ μικρῶν | ἡμῖν εἰσιν οἱ λόγοι, 4 D613
ἀλλ' οὖν τίνα τρόπον χρὴ πεπιστευκέναι· καὶ γὰρ οὐδὲν οἶμαι τοσοῦτον
5 κακὸν ἀνθρώπῳ γενέσθαι ὅσον ἀπὸ τῶν ἀναγκαίων, ὁπότεν ψευδῆ περὶ
αὐτῶν δοξάζοι. ἴθι οὖν προθύμως πρὸς τὰ ἐρωτώμενα· ἀποσάφει καὶ 3
ἐάν τί σοι λέγειν ἀληθές μὴ δοκῶ, μᾶλλον τῆς ἀληθείας φροντίσας ἢ
ἐμοῦ, ἐλεγξον. μείζον γὰρ ἀγαθὸν τὸ ἐλεγχθῆναι τοῦ ἐλέγξαι νομίζω, ὅσω
μείζον ἐστὶ τὸ αὐτὸν ἀπαλλαγῆναι κακοῦ τοῦ ἄλλον ἀπαλλάξαι. φέρε 4
10 οὖν παραλλήλους παραβάλλοντες τοὺς λόγους σκεπτώμεθα εἴ τι διοίσουσιν
ἀλλήλων. καὶ γὰρ τυγχάνει περὶ ὧν ἀμφισβητοῦμεν οὐ πάνυ σμικρὰ ὄντα,
ἀλλὰ περὶ ὧν εἰδέναι τε κάλλιον, μὴ εἰδέναι τε αἰσχρόν. οὐκοῦν σὺ μὲν
οὐ νομίζεις ἀναβιῶναι τὸ σῶμα, νομίζω δὲ ἐγώ.
Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, καὶ δι' ἃ εἶρηκα.
15 Καὶ σὺ δέ, ἦν δὲ ἐγώ, δεσμὸν αὐτὸ καὶ φυλακὴν καὶ σῆμα καὶ ἄχθος 5
καὶ πέδας εἶναι ἔφη, ἐγὼ δὲ οὐ φημί.
Ἀληθῆ, ἔφη, μοι λέγεις.
Καὶ μὴν καὶ ἀκολασίας καὶ πλάνης καὶ λύπης καὶ θυμοῦ καὶ συλ- 6
λήβδην τῶν ἄλλων ἀπάντων εἶναι παραίτιον αὐτὸ κακῶν ἔφη, ἃ ἐμποδί-
20 ζουσιν ἡμῶν τὴν πρὸς τὸ κάλλιον ὁρμὴν τῆς ψυχῆς, μὴ ἐῶντα τῶν ὄντως
ὄντων εἰς κατάληψιν ἡμᾶς καὶ γνῶσιν παρελθεῖν. κἂν γὰρ ἐπιχειρήσωμεν 7

M U S 8 μείζον — ἀπαλλάξαι Sacra Parall. Bruchst. 414 Holl (= Pa)

1 με] μὴ U | ἐπιχειρεῖν < S | ἔφην < S 1f καὶ μὴ — ποιῆσαι] damit
ich eine Widerlegung des Worts bereite S 2 ἀποκάμοις U 3 ἂν ἐρωτώμε-
νος U mit Fragen S | μικρὸν M | εἰσὶν ἡμῖν U | οἱ λόγοι] die Verhandlung S
4 οὖν τίνα] ὄντινα U | χρὴ τρόπον U | οὐδὲν < M | οἶμαι < S 4f το-
σοῦτων κακῶν U 5 ἀπὸ τῶν — ὁπότεν < S 5f ψευδῆ — δοξάζοι] nicht nach
der Wahrheit glaubt S 6 ἴθι] welcher S | ἀποσαφές M < S | καὶ] aber S
7 λέγειν . . μὴ δοκῶ] nicht sage S 7f φροντίσας ἢ ἐμοῦ] φρόνη ἐμοῦ M 8 νοῦ
μείζον + um Vieles S | μείζονα M | ἐλεγχθῆναι τοῦ < M | νομίζω < S
9 τὸ αὐτὸ M 10 παραλλήλους] παρ' ἄλλους M | παραβάλοντες M 12 τε
κάλλιον] das Gute S | τε αἰσχρόν] das Böse S 13 νομίζης M 14 ἔφην U |
δι' ἃ] δὴ M | εἶρηκα] was er sagte S 15 καὶ σὺ δὲ — ἐγώ] du aber nun, ich
auch S | ἦν δὲ] ἦν μὲν U | καὶ φυλακὴν καὶ σῆμα < S 16 ἔφη] φῆς S |
ἐγὼ δὲ + ἔφη S 17 λέγεις + hierüber jetzt S 18 καὶ²] δι' U 19 ἀπάν-
των + ὧν U | κακὸν M | φῆς S | ἃ < U 19f. ἐμποδίζον U 20 ἡμῖν US
| vor μὴ ἐῶντα + und S | μὴ ἐῶντα τῶν] μὴ ἐὼν τὸν U 21 καὶ γνῶσιν
< S | ἐπιχειρήσωμεν] ich versuche S

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

Οὐκοῦν ὁ μὲν δράσας ἄξια θανάτου τιμᾶται θανάτῳ τὴν δίκην, ὁ δὲ 6
πληγῶν πληγαῖς, ὁ δὲ δεσμῶν δεσμοῖς;

Ὁμολόγει.

Ζημιούται δὲ ὁ ὀφλήσας, ἔφην, δεσμοῖς ἢ πληγαῖς ἢ ἄλλη τινὶ τοιαύτῃ 7
5 τιμωρίᾳ, ὅπως παύσῃται μεταγνοῦς τοῦ ἀδικεῖν, ξύλον καθάπερ διεστραμ-
μένον βασάνοις εὐθυνόμενος;

Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις.

Τιμωρεῖται γὰρ αὐτὸν οὐ τοῦ παρεληλυθότος ἐγκλήματος ἔνεκα ὁ δι- 8
καστής, ἀλλὰ τοῦ μέλλοντος, ὅπως μὴ καὶ αὐθις ποιήσῃ τοῦτο.

10 Δῆλον, ἔφη.

Ὁ γὰρ δεσμός αὐτῷ δῆλον ὡς τὴν πρὸς τὸ ἀδικεῖν ὀρμὴν ἀναιρεῖ, μὴ 9
ἐπιτρέπων ποιεῖν ἃ θέλει.

Ἀληθές.

Οὐκοῦν εἴργεται τοῦ ἀμαρτάνειν, τῶν δεσμῶν μὴ ἐώντων ἐλευθεριά- 10
15 ζοντα χρῆσθαι ταῖς ἡδοναῖς, ἀλλὰ συστελλόντων καὶ τὸ δίκαιον διδασκόν-
των τιμᾶν ἔστ' ἂν αὐτὸς μάθῃ νουθετούμενος σωφρονεῖν.

Φαίνεται, ἔφη.

Οὐδὲ τοίνυν παραίτιος | ὁ δεσμός γίγνεται τοῦ πλημμελεῖν. 11 P 569

Ἔοικε.

20 Σωφρονίζει γὰρ καὶ ποιεῖ δικαιότερους ἀλεξιφάρμακον ὦν | ψυχῆς, αὐ- D615
στηρὸν μὲν καὶ δεκτικόν, ἀλλ' ἰατικόν.

Δῆλον, ἔφη.

Τί γάρ; φέρε, ἐξετάζωμεν πάλιν τὰ ἔμπροσθεν. οὐ δεσμὸν τὸ σῶμα 12
διὰ τὴν παράβασιν δέδωκας εἶναι τῆς ψυχῆς;

25 Καὶ δίδωμι, ἔφη.

M U :

1 θανάτου vor δράσας U · | ἄξια θανάτου] *Handlungen des Todes* S 2 πλη-
γῶν] πλήττων M 3 ὁμολόγει U < S 4 ὁ < M 4f ἔφην — τιμωρία < S
4 τοιαύτη < M 5 ὅπως — τοῦ ἀδικεῖν] *der Besserung halber* S 6 βασάνοις
< S | εὐθυνόμενος] *gerade gemacht gebessert wird* (auf ξύλον bezogen) S 7 ἔφη
< S 8f ἔνεκα ὁ δικαστής < S 9 μὴ καὶ] καὶ μὴ M | ποιῆ U 11 δῆλον
ὡς < S | τὴν πρὸς τὸ] πρὸς τὴν τὸ M 15f ἀλλὰ συστελλόντων — σωφρο-
νεῖν < S 16 αὐτὸς *] αὐτὸ M U 17 φαίνεται ἔφη] *auch ich sage es* S
18 οὔτε M U | παραίτιον M | γίνεται M 19 vor ἔοικε + ὡς U 20 καὶ
ποιεῖ — ὦν ψυχῆς < S | δικαιότερους U 21 δεκτικόν U | ἀλλὰ U 22 δῆ-
λον, ἔφη] *Ja, ich sage es* S 23 φέρε + γὰρ U | ἐξετάζωμεν M 24 διὰ τὴν
παράβασιν < S 25 καὶ] *Ja* S

- Ἄμαρτάνειν δὲ τὴν ψυχὴν μετὰ σώματος, εἴπερ τὸ μοιχᾶσθαι φονεύειν **13**
 τε καὶ ἀσεβεῖν ἁμαρτία σοι δοκεῖ, ἃ μετὰ τοῦ σώματος ἢ ψυχῆ ποιεῖ;
 Ἐπένευσεν.
- Ἄλλὰ τὸν δεσμώτην ὠμολογήσαμεν μὴ δύνασθαι ἀδικεῖν; **14**
 5 Ὁμολογήσαμεν, ἔφη.
 Κωλύεσθαι δὲ ἀλγυνόμενον ὑπὸ τῶν δεσμῶν;
 Ναί.
 Δεσμός δὲ ἢ σὰρξ τῆς ψυχῆς;
 Ἐπένευσεν.
- 10 Ἄλλὰ ἁμαρτάνομεν ὄντες ἐν σαρκί, | ἑμοδοξούσης ἡμῖν εἰς τοῦτο τῆς **15** Ὁ 272
 σαρκός;
 Ἄμαρτάνομεν, ἔφη.
 Ὁ δὲ πεπεδημένος οὐ δύναται ἁμαρτάνειν; **16**
 Καὶ ἐνταῦθα ἐπένευσεν.
- 15 Ἄγχεται γάρ;
 Ναί.
 Μὴ ἐώμενος ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ;
 Δῆλον.
 Ἄλλὰ τὸ μὲν σῶμα πρὸς τὸ ἁμαρτῆσαι συνεργόν; **17**
- 20 Ναί.
 Εἴργει δὲ ὁ δεσμός;
 Συνέφη.
 Οὐκ ἄρα τὸ σῶμα δεσμός, οὔτε κατὰ σέ οὔτε κατὰ ἄλλον, ἔφη, ὧ **18**
 Ἄγλαοφῶν, ἀλλὰ πρὸς ἑκάτερον τῆ ψυχῆ συνεργόν, εἴτε πρὸς τὸ ἀγαθὸν
 25 εἴτε πρὸς τὸ κακόν.
 Συνεχώρει.
24. Οὐκοῦν οὕτω δὴ τούτων ἐχόντων ἀπολόγησαι, ὧ Ἄγλαοφῶν, πρὸς **24, 1**
 ἃ πρῶτον ὑπέθου. ἔφης γὰρ δεσμὸν καὶ εἰρκτὴν καὶ πέδας τὸ σῶμα τῆς
 ψυχῆς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν. καὶ ὄρας ὡς οὐ συνάδουσι τούτοις ἃ ἔφης; πῶς **2**
 30 γὰρ συνάδοιεν, εἴπερ γε ἀνάγκη, ὧ ἄριστε, δεσμὸν μὲν τὴν σάρκα νομί-
 ζεσθαι, τὴν δὲ ψυχὴν συνεργῶ πρὸς ἀδικίαν χρῆσθαι καὶ συμπράκτορι τῷ

M U S

1 vor ἁμαρτάνειν + nicht S **1f** φονεύειν τε — σοι δοκεῖ, ἃ] u. eine andere Sünde, welche S; lies wohl εἴπερ τῷ μοιχᾶσθαι φονεύειν τε καὶ ἀσεβεῖν (ἢ ἄλλῃ) ἁμαρτία συνευδοκεῖ, ἦν * **4** τὸν δεσμώτην] die Fessel S **7** ναί + sagte er S
9 ἐπένευσεν < S **10** ἡμῶν M **18** δῆλον < S **20** ναί] ich sage Ja S
21f εἴργει δὲ — συνέφη < S **23** vor δεσμός + ὁ U | κατὰ ἄλλων M | ἔφη
 M < S **27f** πρὸς ἃ] wie S **28** καὶ πέδας < S **31** τὴν δὲ — χρῆσθαι < M
 δὲ] und S **31f** καὶ συμπράκτορι τῷ δεσμῷ < S

δεσμῶ, ὅπερ ἀδύνατον: εἰ γὰρ διὰ τὴν ἁμαρτίαν βασανιστήριον ἐδόθη, 3
 πρὸς τὸ ἀλγυνθεῖσθαι εἰς τὸ τιμᾶν τὸν θεὸν παιδευθῆναι τὴν ψυχὴν, πῶς
 συνεργεῖ καὶ συναγωνίζεται τὸ σῶμα αὐτῇ πρὸς τὸ ἀδικεῖν; δεσμοὶ γὰρ
 καὶ φυλακαὶ καὶ πέδαι καὶ συλλήβδην αἱ τριαῦται πᾶσαι πρὸς ἐπανόρθωσιν
 5 τιμωροὶ μηχαναὶ ἐφεκτικαὶ τοῦ ἀδικεῖν καὶ ἁμαρτάνειν τοῖς κολαζομένοις
 γίνονται. οὐ γὰρ ὅπως | ὁ ἀδικήσας ἀδικήσῃ πλέον, συνεργὸς αὐτῷ πρὸς 4 D 616
 τὸ ἀδικεῖν ὁ δεσμὸς δίδοται, ἀλλ' ὅπως λήξῃ τοῦ | ἀδικεῖν, βασανιζόμενος P 570
 διὰ τῶν δεσμῶν. καὶ γὰρ οἱ δικασταὶ ταύτῃ πεδοῦσι τοὺς φαύλους. κω- 5
 λύνονται γὰρ. καὶ μὴ βούλωνται, κακοποιεῖν ὑπὸ τῶν δεσμῶν· ἐλευθερια-
 10 ζόντων δὲ τὸ κακοεργεῖν ἐστὶ καὶ ζώντων ἀφυλάκτως, ἀλλ' οὐ πεπεδημέ-
 νων. ὁ δὲ ἄνθρωπος πρῶτον μὲν ἐφρόνευσε κατὰ τὸν Καῖν, ἠὲξήθη 6
 πρὸς ἀπιστίαν, εἰδῶλοισι προσέσχεν, ἀπεστάτησε θεοῦ. καὶ πῶς αὐτῷ
 δεσμὸς τὸ σῶμα ἐδόθη; ἢ πῶς ὁ θεὸς μετὰ τὸ πρὸ σώματος ἀνομήσαι
 τὸν ἄνθρωπον συνεργὸν πρὸς ἀδικίαν αὐτῷ μείζονα τὸ σῶμα ἔδοτο; πῶς 7
 15 δὲ καὶ μετὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ δεσμοῦ τὸ εἶδόν, πρὸ προσώπου σου
 λέγεται: ἐπέθεικα τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον, ἔκλεξαι τὴν ζωὴν, τὸ ἀγαθόν
 καὶ τὸ πονηρόν, ἔκλεξαι τὸ ἀγαθόν· καὶ ἐὰν θέλητε καὶ εἰσακούσητέ
 μου. ταῦτα γὰρ ὡς αὐτεξουσιάζοντι καὶ οὐχ ὡς ὑπὸ δεσμῶν καὶ ἀνάγκῃν
 ἀγομένῳ ἐρρήθη. ὅστε ἐκ παντὸς συνίστασθαι μήτε πέδας ἢ φυλακὴν 8
 20 ἢ δεσμοὺς (δεῖν) νομίζειν τὸ σῶμα μήτε δεσμώτιδας γῆς διὰ ταῦτα τὰς
 ψυχὰς, χρεῖσθαι κατακρίνοντος αὐτὰς τοῦ θεοῦ δεθῆναι πέδαις. πῶς γὰρ, 9
 ὅποτε μὴ δύναται ἀποδείχθῃναι τοῦτο; ἄτοπον δὲ κάκεινο προφανῶς τὸ
 οἰεῖσθαι τὸ σῶμα ἐν τῇ κατὰ τοὺς αἰῶνας διαγωγῇ μὴ συνέσεσθαι: τῇ Ὀ 272

15 Deut. 30, 15 — 17 Jes. 1, 19 — 20 vgl. Klagel. Jerem. 3, 34

M U S 22—S. 441, 6 Doctr. vett. Patr. S. 179, 21 ff Diekamp (= Do) Sacra
Parall. Bruchst. 415 Holl (= Pa)

1 εἰ] εἶνα M 2 εἰς τὸ τιμᾶν τὸν θεὸν παιδευθῆναι τὴν ψυχὴν] Gott ehre S
 3 καὶ συναγωνίζεται < S | δεσμὸς M 4 καὶ πέδαι.—πᾶσαι] u. das Übrige S
 πᾶσαι < M 4f πρὸς ἐπανόρθωσιν — ἐφεκτικαὶ] zur Erhaltung u. Weisung
 u. zur Besserung S 5 ἐφεκτικαὶ U | τοῦ ἀδικεῖν] der Unzucht S | τοῖς κολα-
 ζομένοις] den Sündigenden S 6 ἀδικήσει U | αὐτῷ] αὐτὸ M 6f πρὸς τὸ
 ἀδικεῖν] zur Vollbringung S 8 διὰ τὸν δεσμὸν M | ταύτῃ πεδοῦσι] ταύτῃ τῇ
 πεδώσει M 9f ἐλευθεριαζόντων — πεπεδημένων < S 12 vor θεοῦ + ἀπὸ U
 | καὶ < S 14 τὸν ἄνθρωπον < S | ἔδωτο M 16f das Böse u. das Gute S
 17 καὶ τὸ πονηρόν — ἀγαθόν < M 18 ταῦτα γὰρ + alles S | αὐτεξουσιάζοντι
 Bonwetsch] ἐξουσιάζοντι M αὐτῷ ἐξουσιάζοντι U + wird geredet S. 19 ἐρρήθη M
 20 ἢ δεσμοὺς < S | (δεῖν) * | διὰ ταῦτα < S 21 κατακρίνοντος δεθῆναι]
 gebunden hätte S 22 μὴ δύνασθαι ἀποδείχθῃ M | προφανῶς < S

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

διαφοραῖς, ἵνα τελείως ὁ κόσμος εἰς κάλλος αὐξηθῆ, παντοίας φύσεως
 ζωοτοκήσας μορφάς, ἄστρα μὲν κατὰ τὸν οὐρανὸν καὶ πτηνὰ κατὰ τὸν
 ἀέρα, τετράποδα δὲ κατὰ τὴν γῆν καὶ νηκτὰ κατὰ τὸ ὕδωρ, τελευταῖον
 τὸν ἄνθρωπον, προετοιμάσας ὡς οἰκίαν αὐτῷ καλλίστην τὸ πᾶν, μίμημα **2**
5 τῆς ἰδίας εἰκόνης ἐμφερές εἰς τὸν κόσμον | εἰσήγαγεν, ἄγαλμα ὡς ἐν ναῶ O276
 καλῶ φαιδρὸν ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶ | κατασκευάσας. ἠπίστατο γὰρ ὅτι **3** P541
 πάντως ὅπερ ἂν τῇ ἑκτουῦ τεχνήσηται χεῖρι, ἐξ ἀνάγκης ἔσται ἀθάνατον,
 ἅτε ἀθανασίας ἔργον ὄν. ἀθανασία γὰρ ἀθάνατα τὰ ἀθάνατα γίγνεται, **4**
 καθάπερ καὶ τὰ κακὰ κακία κακὰ καὶ τὰ ἄδικα ἀδικία | ἄδικα. οὐ γὰρ **D61S**
10 δικαιοσύνης ἔργον τὸ ἀδικεῖν ἀλλὰ ἀδικίας, οὐδ' αὖ ἀδικίας ἀντιστρόφως
 τὸ δικαιοπραγεῖν ἔργον ἀλλὰ δικαιοσύνης, ὡςπερ οὐδὲ ἀφθαρσίας τὸ φθει-
 ρεσθαι ποιεῖν ἀλλὰ φθορᾶς, οὐδὲ φθορᾶς τὸ ἀθανατίζειν ἀλλ' ἀφθαρ-
 σίας. καὶ συλλήβδην οἷον ἂν ᾗ τὸ ποιῶν, κατὰ τὸν αὐτὸν οὕτως λόγον **5**
 τοιοῦτο καὶ τὸ ποιούμενον ἐξ ἀνάγκης ἀπεργάζεσθαι συμβαίνει. ὁ δὲ θεὸς **6**
15 ἀθανασία καὶ ζωὴ καὶ ἀφθαρσία, ἔργον δὲ ἄνθρωπος θεοῦ. πᾶν δὲ τὸ
 ὑπὸ ἀθανασίας ἐργασθὲν ἀθάνατον· ἀθάνατος ἄρα ὁ ἄνθρωπος. διὸ δὴ
 τὸν μὲν ἄνθρωπον αὐτούργησεν αὐτός, τὰ δὲ λοιπὰ γένη τῶν ζώων ἀέρι
 καὶ γῆ καὶ ὕδατι προσέταξε φέρειν. ἄνθρωπος δὲ ἀλήθέστατα λέγεται **7**
 κατὰ φύσιν οὔτε ψυχῇ χωρὶς σώματος οὔτ' αὖ σῶμα χωρὶς ψυχῆς, ἀλλὰ
20 τὸ ἐκ συστάσεως ψυχῆς καὶ σώματος εἰς μίαν τὴν τοῦ καλοῦ μορφήν
 συντεθέν. ὅθεν ἐντεῦθεν ἀθάνατον δὴ τὸν ἄνθρωπον γεγονέναι φαίνεται,
 φθορᾶς τε ἀπάσης καὶ νόσων ἐκτός. μάθοι δ' ἂν τις τοῦτο καὶ ἀπὸ τῆς **8**

M U S Pa 18—21 Doctr. vett. Patr. S. 146, 6—9 Diekamp (= Do)

1 τελείως M **2** ζωοτόκοις Pa **2f** ἄστρα μὲν — τὸ ὕδωρ < Pa **3** δὲ] und S
4 προητοιμάσας Pa | ὡς < S | οἰκίαν Pa | τὸ πᾶν < S
5 ἐμφερές < S **6** καλῶ] *schönes* (zu ἄγαλμα gezogen) S | φαιδρῶ καλὸν
 MU | ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶ < S **7** πάντως] *alles* S | χεῖρι τεχνήσηται Pa
 S ὄν < MU | ἀθανασίας U Pa | ἀθάνατα¹ < S | τὰ ἀθάνατα < U **9** τὰ
 κακὰ < S | κακίας U | κακὰ² < U | ἀδικίας U | ἄδικα² < U **10** ἀδικεῖν]
 ἄδικον M | ἀλλ' Pa | ἀλλὰ ἀδικίας < S | αὖ] ἂν Pa | ἀναστροφῶς Pa
11 δικαιοπραγεῖν] *δίκαιον προσάγειν* M **11f** τὸ φθειρεσθαι ποιεῖν] *die Ver-*
weslichkeit S **12** τὸ ἀθανατίζειν οὐ φθορᾶς U | ἀθανατίζον M **13** ἦν M
13f κατὰ τὸν αὐτὸν — συμβαίνει] *so auch das Gewirkte* S **14** τοιοῦτο καὶ τὸ]
 τοῦτο U **15** vor ἀθανασία + καὶ MU **17** αὐτός] ὁ θεός U | ἀέρι + u.
dem Feuer S **19** αὖ] ἂν Pa | χωρὶς²] ἄνευ Pa **20** εἰς μίαν — μορφήν] *zu*
einem Guten S **22** φθορᾶς τε ἀπάσης < S | τε] δὲ Pa | ἐκτός καὶ νόσων
 Pa | νόσων] *aller Krankheit* S | μάθοιεν Pa

γραφῆς ἱκανῶς. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων, ὅποσα χρόνῳ μετακοσμοῦνται
 διαστολαῖς ἠβῶντα καὶ γηράσκοντα, »ἐξαγαγέτω« λέγεται »τὰ ὕδατα ἕρπετὰ
 ψυχῶν ζωσῶν καὶ πετεινὰ πετόμενα ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ τὸ στερέωμα τοῦ
 οὐρανοῦ« καὶ »ἐξαγαγέτω ἢ γῆ ψυχὴν ζωσαν κατὰ γένος, τετράποδα καὶ
 5 ἕρπετὰ καὶ θηρία τῆς γῆς κατὰ γένος«· ἐπὶ δὲ τοῦ ἀνθρώπου ὡσαύτως 9
 ἐκείνοις οὐκέτι, ἐξαγαγέτω ἢ γῆ ἢ ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἢ γεννηθήτωσαν
 φωστῆρες, ἀλλὰ »ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν
 ἡμετέραν, καὶ ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ
 οὐρανοῦ καὶ πάντων τῶν κτηνῶν« καὶ »ἔλαβεν ὁ θεὸς χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς
 10 καὶ ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον«.

27. Καὶ ἵνα δὴ μᾶλλον καὶ ὑμεῖς τὴν διαφορὰν αἰσθησθε, ὡς <ἐν> 27, 1
 ὄλω καὶ παντὶ τῶν ἄλλων διαφέρων καὶ | ἐν δευτέρᾳ τιμῇ τῶν ἀγγέλων D619
 ἐγκαταλεχθεῖς ὁ ἄνθρωπος εὐρίσκεται ἀθάνατος ὢν, φέρε κατὰ τὸν ἀληθῆ
 πάλιν καὶ ὀρθόδοξον καὶ τοῦτο διαλάβωμεν λογισμόν. | τοῖς μὲν γὰρ 2 P542
 15 ἀπὸ τῆς εἰσπνοῆς τοῦ κατὰ τὸν ἀέρα πνεύματος <τὸ> ἐμψυχῶσθαι ἐδόθη
 καὶ ζῆν, τῷ δὲ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀθανάτου καὶ διαφερούσης οὐσίας. »ἐνεφύ-
 σησε γὰρ ὁ θεὸς εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς καὶ ἐγένετο ὁ ἄν-
 θρωπος εἰς ψυχὴν ζωσαν«. καὶ τοῖς μὲν δουλεύειν καὶ ἄρχεσθαι προσε- 3 Ö278
 τάγη, τῷ δὲ ἄρχειν καὶ δεσπόζειν. καὶ τοῖς μὲν διάφορα σχήματα φύσεως

2 Gen. 1, 20 — 4 Gen. 1, 24 — 6 Gen. 1, 24. 20. 14 — 7 ff Gen. 1, 26; 2, 7
 — 16 f Gen. 2, 7

M U S Pa (bis Z. 18 ψυχὴν ζωσαν)

1 μὲν < U | γὰρ < Pa | κατακοσμοῦνται Pa 2 ἠβῶντα καὶ γηράσ-
 κοντα < S | λέγεται] sagt er S 2 ff ἕρπετὰ — τοῦ οὐρανοῦ] Vögel u. Fische
 u. kriechende Tiere S 4 ψυχὴν ζωσαν < S 4 f καὶ ἕρπετὰ — κατὰ γένος
 < S 5 f ὡσαύτως ἐκείνοις οὐκέτι] nicht so S 6 οὐκέτι hinter ἢ γῆ U | ἐξα-
 γέτω¹ M 6 f ἢ γῆ — φωστῆρες < Pa 6 ἢ¹] und S | ἐξαγαγέτω² < S 6 f ἢ
 γεννηθήτωσαν φωστῆρες < S 6 γε|||νηθήτωσαν, ν ausradiert M 7 ἀλλὰ] son-
 dern von den Menschen S 8 f καὶ ἀρχέτωσαν — τῶν κτηνῶν < Pa 8 ἀρχέτω-
 σαν] er soll herrschen S | τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης καὶ < S | τῆς θαλάσ-
 σης < U 9 καὶ πάντων τῶν κτηνῶν] u. (über) die Tiere der Erde usw. S
 11 μᾶλλον δὴ Pa | καὶ < S 11 f ὡς — διαφέρων < S 11 <ἐν> *
 12 ὄλων U | τῶν ἄλλων] τῶν ὄλων Pa | διαφορεῖ M 13 ἐγκαταλειφθεῖς
 Pa | εὐρίσκεται] ist S | ἀθάνατος ὢν] der Mensch S 14 πάλιν κ. ὀρθ. καὶ
 < S | τοῦτον Pa | διαλάβω U | vor λογισμόν + τὸν Pa 15 τῆς εἰσ-
 πνοῆς < S | <τὸ> * 15 f <τὸ> ἐμψυχῶσθαι . . καὶ ζῆν] das Leben S 16 καὶ
 ζῆν] τὸ ζῆν M U | καὶ διαφερούσης < S 17 ὁ¹ < U 18 f προσετάγη] befahl
 er S 19 φύσεων U < S

δίδονται καὶ μορφά, ὁπόσας ἢ στερέμνιος καὶ ὄρατῆ φύσις κελεύοντος θεοῦ
 ἐγέννησε· τῷ δὲ τὸ θεοειδὲς καὶ θεοείκελον καὶ πάντα πρὸς ἐκείνην ἀπη- 4
 κριβωμένον τὴν πρωτότυπον τοῦ πατρὸς καὶ μονογενοῦς εἰκόνα. ἔποίησε
 γὰρ ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν· διὸ καὶ 5
 5 ἐμέλησεν αὐτῷ τῆς τοῦ σφετέρου ἀγάλματος διαμονῆς, ἵνα μὴ εὐάλωτον ἦ
 πρὸς διαφθοράν, καθάπερ καὶ τῶν ἀνδριάντων τοῖς δημιουργοῖς. οὐ γὰρ 6
 μόνον (τοῦ) κάλλους τῶν ἀγαλμάτων αὐτοῖς καὶ τῆς εὐπρεπείας αὐτῶν
 πεφρόντισται, ὅπως ὧσι περικαλλῆ μεγαλοπρεπῶς, ἀλλὰ καὶ τῆς εἰς τὸ
 δυνατὸν σφίσιν αὐτοῖς ἀθανασίας τῶν δημιουργημάτων πρόνοιαν ποιοῦνται,
 10 εἰς τὸ (εἰς) μακραίωνα χρόνον διασώζεσθαι μὴ λυόμενα, καθάπερ καὶ
 Φειδίας. οὗτος γὰρ μετὰ τὸ κατασκευάσαι τὸ Πισαῖον εἶδωλον (ἐξ ἐλέ- 7
 φαντος δὲ τοῦτο ἦν) ἔλαιον ἐκχεῖσθαι προσέταξεν ἀμφὶ τοὺς πόδας ἔμ-
 προσθεν τοῦ ἀγάλματος, ἀθάνατον εἰς δύναμιν φυλάσσωσιν αὐτό. καὶ 8
 τοίνυν εἰ τῶν χειροκμήτων οὕτως οἱ δημιουργοί, θεὸς ὁ ἀριστοτέχνας, ὅς
 15 πάντα δύναται καὶ ἐξ οὐκ ὄντων ποιεῖν, οὐ μᾶλλον τὸ ἄγαλμα τὸ λογικὸν
 ἑαυτοῦ, τὸν ἄνθρωπον, ἀνώλεθρον καὶ ἀθάνατον εἶναι τὸ παράπαν ἐξ
 ἀπάσης ἀνάγκης ἐμηχανήσατο, ἀλλ' εἶασεν οὕτως ἀτιμώτατα λυόμενον
 ὀλέθρῳ παραδίδοσθαι καὶ | φθορᾶ, ὃ διαφερόντως ἠξίωσε ταῖς ἑαυτοῦ D620
 ποιῆσαι χερσίν, κατ' εἰκόνα μορφοποιήσας αὐτὸ καὶ καθ' ὁμοίωσιν τὴν

3 Gen. 1, 27 .

M U S

1 ὁπόσας] πρὸς ἃ M | ἢ στερέμνιος καὶ ὄρατῆ φύσις] *die irdische u. feste*
Natur S | τοῦ θεοῦ U 2 τὸ < U | vor θεοειδὲς + aus S 2f καὶ πάντα
 — εἰκόνα < S 2 πάντα] *pān τὸ Mendelssohn; unrichtig; πάντα ist adverbial*
gebraucht, vgl. S. 431, 18 2f ἀπηκριβωμένην M 3 μονογενοῦς *] *μονογενῆ*
 M U | ἐποίησε γὰρ + sagt er S 5 τῆς vor διαμονῆς M | εὐάλωτος M
 7 (τοῦ) * | τῶν ἀγαλμάτων — εὐπρεπείας < S 8 ὅπως — μεγαλοπρεπῶς < S
 περικαλλεῖς, ἢ von 1. Hd. U | καὶ < S 8—10 τῆς εἰς — μὴ λυόμενα] *daß*
sie eine dauerhafte u. bleibende Schöpfung bleiben möchten S 9 σφίσιν] *ἔφρασιν* M
 | ποιοῦνται Mendelssohn] *ποιεῖσθαι* M U 10 εἰς τὸ (εἰς) *] *εἰς τὸν* M U (τοῦ)
εἰς τὸν Mendelssohn | μακραίωνα] *μακρὸν αἰῶνα* M 11 γὰρ < S 12 ἀμφὶ
 τοὺς πόδας] *an beide Füße* S 12f ἔμπροσθεν τοῦ ἀγάλματος < S 13 φυ-
 λιάσσειν U | καὶ < S 14 χειροκμήτων M | θεὸς] *wie vielmehr Gott* S | ὁ
 θεὸς U 15f τὸ ἄγαλμα — τὸν ἄνθρωπον] *den nach seinem Bild geschaffenen*
Menschen S 16f εἶναι — ἀνάγκης < S 17 ἐμηχανήσατο] *ist imstande zu*
machen S | οὕτως ἀτιμώτατα λυόμενον] *ihn* S | ἀτιμώτατα U 18 παραδί-
 δοσθαι *, nach S] *παραδοῦναι* M U | καὶ φθορᾶ < S 19 μορφοποιήσας U

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

οὕτως καὶ πάσχει, ἀπαθὲς δὲ τὸ ἀγέννητον, οὐκ ἄρα ἀγέννητος, ἀλλὰ γεννητὸς
 ὁ διάβολος. εἰ δὲ γεννητὸς καὶ πᾶν τὸ γεγεννημένον ἀπὸ τινος | ἀρχῆς 7 D 621
 ἐγένετο καὶ ἔστιν αὐτοῦ δημιουργός, ἔστιν ἄρα τις δημιουργὸς τοῦ διαβόλου.
 καὶ πρότερον κἀκεῖνος ἀγέννητός ἐστιν ἢ γεννητός; ἀλλὰ τὸ ἀγέννητον ἐν εἶναι
 5 μόνον νοεῖσθαι χρὴ τὸν θεόν· οὐδὲ γὰρ εἶναι τὸ σύνολον ὅλως ἐκ παντὸς
 τὸ παράπαν ἕτερος δημιουργὸς δύναται πλὴν αὐτοῦ· »ἐγὼ«, γὰρ φησιν,
 »πρῶτος καὶ ἐγὼ μετὰ ταῦτα, καὶ πλὴν ἐμοῦ ἄλλος θεὸς οὐκ ἔστιν«.
 οὐδὲ μετασκευάζεσθαι τι ἢ κτίζεσθαι παρὰ τὴν αὐτοῦ δύναται βουλήν. 8
 καὶ γὰρ ὁ υἱὸς »οὐδὲν ἀφ' ἑαυτοῦ δύνασθαι ποιεῖν« ὁμολογεῖ, »ἐὰν μή τι
 10 ἤλεπῃ τὸν πατέρα ποιῶντα«· »ἂ γὰρ ἄν«, φησὶν, »ὁ πατήρ ποιῆ, ταῦτα
 καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ«. οὐδὲ μὴν πολέμιόν τι ἢ ἀντίξουν αὐτῷ ἢ ἀν- 9
 τίθεόν ἐστιν· ἐπεὶ κἂν εἰ ἀντέπρασσέν τι τῷ θεῷ, ἐπαύσατο ἂν τοῦ εἶναι,
 λυθείσης αὐτοῦ τῆ τοῦ θεοῦ δυνάμει καὶ ἰσχύϊ τῆς συστάσεως. τῷ γὰρ
 ποιήσαντι λῦσαι μόνῳ καὶ τὰ ἀθάνατα δυνατόν. | P 544
 15 29. Τί οὖν ὁ διάβολος, λέξετε. πνεῦμα περὶ τὴν ὕλην ἔχον, καθάπερ 29, 1
 ἐλέχθη καὶ Ἀθηναγόρα, γενόμενον ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ὡςπερ δὴ καὶ οἱ λοιποὶ
 γεγονάσιν ὑπ' αὐτοῦ ἄγγελοι, καὶ τὴν ἐπὶ τῇ ὕλῃ καὶ τοῖς τῆς ὕλης εἶδεσι
 πεπιστευμένον διοίκησιν. τοῦτο γὰρ ἦν ἢ τῶν ἀγγέλων σύστασις, τῷ θεῷ 2
 ἐπὶ προνοίᾳ γεγονέναι τοῖς ὑπ' αὐτοῦ διακεκοσμημένοις, ἵνα τὴν μὲν παν-
 20 τελικὴν καὶ γενικὴν ὁ θεὸς ἔχων τῶν ὄλων πρόνοιαν ἦ, τὸ κῦρος καὶ τὸ κράτος

7 Jes. 44, 6 — 9 Joh. 5, 19 — 11 vgl. Athenagoras suppl. 24; S. 31, 24ff
 Schwartz — 16 Athenagoras suppl. 24; S. 32, 4ff Schwartz

M U S

1 τὸ ἀγέννητον] *schuf ihn das Ursächliche* S | ἀλλὰ γεννητὸς < S 2 εἰ
 δὲ — πᾶν < S 3 καὶ ἔστιν — δημιουργός < S | ἔστιν ἄρα — δημιουργός] καὶ U
 4 ἀγέννητος] *ungeboren oder ungeschaffen* S | ἐν < U 5 νοεῖσθαι χρὴ] *wird er-*
kannt S 5f τὸ σύνολον — παράπαν < S 6 νοῦ τὸ παράπαν + εἰς U | δύ-
 νεται < U | γὰρ < MU | φησὶν < U 7 ἐγὼ < S | οὐκ ἔστιν θεός U
 8 μετασκευάζεσθαι . . ἢ < S | μετασκευάζεσθαι + δεῖ U 9 καὶ γὰρ + <καί>? *
 | δύνασθαι ποιεῖν ὁμολογεῖ] *tut* S | ποιεῖν + *ohne den Willen des Vaters* S | ὁμο-
 λογήσει M | τι < U 11 ὁμοίως < U 11—14 οὐδὲ μὴν — δυνατόν < S 11 τι
 πολέμιον U | ἀντιδοξοῦν U Athen. 13 λυθήσεις U 14 μόνον M 15 λέξε-
 ται U < S | πνεῦμα] *damit* S 16 ὡςπερ] καθὸ Athen. | δὴ] δὲ U 17 ὑπ'
 αὐτοῦ γεγονάσιν Athen. < S | ὑπ'] ἀπ' M 17f τὴν . . . διοίκησιν < S
 18 πεπιστευμένοι U | ἦν < Athen. 19 γέγονε Athen. | τοῖς ὑπ' αὐτοῦ δια-
 κεκοσμημένοις] *seinen Geschöpfen* S 20 καὶ γενικὴν < S | γενικὴν Athen.]
 ἀγεννητικὴν M γενετικὴν U | ἔχων < Athen. | τῶν ὄλων] *der Geschaffenen* S |
 ἦ] ἢ MU

ἀπάντων αὐτὸς ἀνηρτημένος, καὶ ὡσπερ σκάφος τῷ τῆς σοφίας οἶακι εἰσευ-
 θύνων ἀκλινῶς τὸ πᾶν, τὴν δὲ διὰ μέρους οἱ ἐπὶ τούτῳ ταχθέντες ἄγγε-
 λοι. ἀλλ' | οἱ μὲν λοιποὶ ἐφ' οἷς αὐτοὺς ἐποίησε καὶ διέταξεν ὁ θεὸς :3 Ö282
 ἔμειναν, ὁ δὲ ἐνύβρισε καὶ ποιηρὸς περὶ τὴν τῶν πεπιστευμένων ἐγένετο
 5 εἰοίκησιν, φθόνον ἐγκισθήσας καθ' ἡμῶν, ὡσπερ καὶ οἱ μετὰ ταῦτα σαρ-
 κῶν ἐρασθέντες καὶ ταῖς τῶν ἀνθρώπων εἰς | φιληδονίαν ἐνομιλήσαντες D 622
 θυγατράσιν. αὐθαίρετον γὰρ καὶ αὐτοῖς ἔχειν πρὸς ἑκάτερα διετάξατο 4
 βούλησιν ὁ θεός, οἶα καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, ἵν' ἢ πειθόμενοι τῷ λόγῳ
 συνῶσιν αὐτῷ καὶ ἀπολαύωσι μακαριότητος ἢ μὴ πειθόμενοι κρίνωνται.
 10 ἦν δὲ καὶ ὁ διάβολος ἀστὴρ ἑωσφόρος («πῶς ἐξέπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὁ 5
 ἑωσφόρος, ὁ πρωὶ ἀνατέλλων»), ἦν μετὰ τῶν ἀγγέλων ἀνατέλλων τοῦ
 φωτός, ἦν ἄστρον πρωϊνόν, ἀλλ' ἐξέπεσε καὶ εἰς τὴν γῆν συνετρίβη, ἐπι-
 τροπεύσας τῷ ἀνθρώπῳ τάναντία. τὸ γὰρ θεῖον νεμεσᾶ τοῖς ὑπερηφάνοις
 καὶ τὰ αὐθάδη φρονήματα κολούει. ἐπέρχεται δέ μοι καὶ ἐμμέτρως 6
 15 εἰπεῖν·

ὦ πᾶσιν ἀρχὴ καὶ πέρασ κακῶν ὄφεις,
 σὺ τ' ὦ βαρὺν τίκτουσα θησαυρὸν κακῶν
 πλάνη τυφλοῦ ποδηγὲ ἀγνοίας βίου,
 χαίρουσα θρήνοις καὶ στενάγμασι βροτῶν,
 20 ὑμεῖς ἀθέσμους εἰς ὕβρεις ὁμοσπόρων
 τὰς μισαδέλφους ὀπλίσαντες ὠλένας
 Κάϊν μολῦναι φοινίῳ πρῶτον λύθρῳ

10 Jes. 14, 12

M U S

1 τῷ τ. σ. οἶακι] *durch seine Weisheit* S   2 ἀκλινῶς < S | ἐπὶ μέρους
 Athen. | ἐπὶ τοῦτων M ἐπ' αὐτοῖς Athen.   3 οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι Athen. |
 διετάξατο U | ὁ θεός] *der Herr* S   4 τὴν über der Linie nachgetragen M
 < U | πεπιστευμένων + ihm S   5—7 ὡσπερ καὶ — θυγατράσιν < S
 6 φιλοκοιτίαν U | ὁμιλήσαντες U   7 ἔχειν < S   8 ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων] *den*
Menschen S | ἦ] οἱ M ἦ U   9 συνοῦσιν M | ἀπολαύωσι M ἀπολάβωσι U |
 κρίνονται U   10f πῶς — ἑωσφόρος < M   11f ἦν μετὰ — τοῦ φωτός < U
 11 nach ἀνατέλλων² Punkt S; aber τοῦ φωτός gehört zu τῶν ἀγγέλων   12 προϊ-
 νόν M U < S   13 τὰ ἐναντία U | νεμέσαν U νεμεσᾶ + *ewig* S   14 καὶ — κο-
 λούει < S | κολούει Pet.] κωλύει M U | μοι < U   ἐν μέτρως M   15 εἰπεῖν]
ku erzeugen S   16 ὦ] ὡς U | ὄφεις] zweimal geschrieben M ὁ ὄφεις U *sagte er* S
 17 σὺ τ' ὦ Mendelssohn] οὐ τῷ M οὕτω U *du* S   20 ὑμεῖς < S   21 ὠλένας < S
 22 Κάϊν] *denn Kain* S | μολῦναι] *befleckte* S | φοινίῳ . . . λύθρῳ] *mit Blut* S

ἐπέισατον γῆν καὶ τὸν ἐξ ἀκηράτων
 πεσεῖν αἰώνων πρωτόπλαστον εἰς χθόνα
 ὑμεῖς ἐτεκτήνασθε. |

P 545

30. Καὶ ὁ μὲν διάβολος οὕτως· ὁ δὲ θάνατος πρὸς ἐπιστροφὴν γύρεθη, 30, 1
 5 καθάπερ καὶ τοῖς ἀρτιμαθέσι γραμμάτων παιδίοις πρὸς ἐπανόρθωσιν αἰ
 πληγαί. οὐδὲν γὰρ ἄλλο ὁ θάνατος ἢ διάκρισις καὶ διαχωρισμὸς ψυχῆς
 ἀπὸ σώματος. τί οὖν; παραίτιος ὁ θεὸς θανάτου; λέξετε. πάλιν γὰρ 2
 ὁ αὐτὸς ἡμῖν ἔχει λόγος. μὴ γένοιτο, ἐπεὶ μηδὲ οἱ διδάσκαλοι προκαθη-
 γουμένως τοῦ ἀλγύνεσθαι ταῖς πληγαῖς τοὺς παῖδας αἴτιοι· καλὸν οὖν ὁ 3
 10 θάνατος, εἰ καθάπερ παισὶ | πρὸς ἐπιστροφὴν δίκην πληγῶν γύρεθη, οὐχ Ὀ284
 ὁ τῆς ἀμαρτίας, ὡ σοφώτατοι, ἀλλ' ὁ τῆς διαζεύξεως τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ
 χωρισμοῦ. | αὐτεξούσιος γὰρ ὢν καὶ αὐτοκράτωρ ὁ ἄνθρωπος καὶ αὐτοδέσπο- 4 D 623
 τον βούλησιν καὶ αὐτοπροαίρετον πρὸς τὴν αἴρεσιν, ὡς ἔφη, τοῦ καλοῦ λαβῶν,
 ἀκούσας τε »ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ φάγεσθε, ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου
 15 τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ· ἢ δ' ἂν ἡμέρα
 φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε«, ἐνδοῦς εἰς τὸ φαγεῖν ἀπ' αὐτοῦ 5
 τῷ διαβόλῳ δεδλεασμένη σοφία ποικίλως πρὸς παρακοὴν πείθονται, ἠθέ-
 τησε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ· καὶ ἐγένετο τοῦτο αὐτῷ εἰς σκάνδαλον καὶ
 παγίδα καὶ σκῶλον. οὐ γὰρ ἐποίησεν ὁ θεὸς κακὸν οὐδ' ἔστι τὸ σύνολον 6
 20 ὅλως ἐκ παντὸς τὸ παράπαν αἴτιος κακοῦ· ἀλλὰ πᾶν ὅπερ ἂν αὐτεξούσιον

14 ff Gen. 2, 16 — 19 vgl. Psal. 7, 15

M U S 4—12 Sacra Parall. Bruchst. 417 Holl (= Pa) 12—S. 449, 4 Sacra
 Parall. Bruchst. 418 Holl (= Pa), (11—15 Doctr. vett. Patr. 123, 1 ff Diekamp;
 kein Text gegeben)

1 ἐπέισατον] ἔπισα τὸν M ἐπέισατο U < S | γῆν] Grube S | καὶ τὸν
 Pet.] καὶ τῶν MU 2 εἰς χθόνα < S 4 καὶ < S | εὔρεθη Pa 5 πρὸς
 ἐπανόρθωσιν < S | ἐπανόρθωσιν M 6 ὁ < Pa | καὶ διαχωρισμὸς < S |
 χωρισμὸς M 7 vor σώματος + τοῦ Pa | λέξεται Pa 7 f πάλιν — λόγος <
 Pa 8 ὁ < M 9 ταῖς πληγαῖς < S | οὖν < Pa 10 παισὶ] φησὶ Pa |
 δίκην πληγῶν < S | εὔρεθει Pa 11 ἀμαρτίας + sage ich S 11 f τοῦ
 χωρισμοῦ] der Seele S 12 γὰρ < Pa 13 καὶ αὐτοπροαίρετον < S | ὡς
 ἔφη < S 14 τε < Pa | ἀπὸ παντὸς — φάγεσθε < Pa | τοῦ ἐν τῷ παρα-
 δείσῳ < S | φάγεσθε] Speise esse S | δὲ < Pa 15 δ'] denn S 16 ἐνδοῦς
 — τὸ φαγεῖν < S | ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὸ φαγεῖν MU 17 δὲ δελεασαμένη U δελεασ-
 μένη Pa | vor σοφία + ἡ U | ποικίλῳ U Pa | πείθονται U 18 τοῦτο < Pa
 18 f παγίδα καὶ σκάνδαλον S 19 εἰς vor παγίδα u. σκῶλον wiederholt U |
 κακὸν ὁ θεὸς Pa 19 f τὸ σύνολον — παράπαν] irgendwie S 20 vor τὸ
 παράπαν + εἰς M; vgl. S. 446, 6

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα
 μίαν. οὐ γὰρ δὴ ἀνέξομαι φληναφώντων τινῶν καὶ βιαζομένων ἀπερυ- 3
 θριασμένως τὴν γραφὴν, ἵνα | αὐτοῖς δὴ σαρκὸς μὴ εἶναι προχωρήσῃ ἢ Ὀ 286
 ἀνάστασις, ὅστ' ἄνοητὰ καὶ σάρκα νοητὰς ὑποτιθεμένων καὶ ἄλλοτε ἄλλως
 5 ἄνω καὶ κάτω μεταβαλλομένων ἀλληγορίαις· καὶ ταῦτα οὕτως ὡς γέγρα- 4
 πται παραλαμβάνεσθαι κρατύνοντος τοῦ Χριστοῦ τὴν γραφὴν, ἐνθα πυν-
 θανομένοις τοῖς Φαρισαίοις περὶ χωρισμοῦ γυναικὸς ἀποκρίνεται οὐκ
 ἀνέγνωτε ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ κτίσας ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησε καὶ εἶπεν·
 ἔνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα· καὶ τὰ
 10 ἐξῆς. πῶς γὰρ ἐπὶ ψυχῶν μόνον τὸ «αὐξάνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν» 5
 παραληπτέον; ἢ τὸ «ἔλαβε χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς ὁ θεὸς καὶ ἔπλασε τὸν
 ἄνθρωπον», ὃ κυρίως ἐπὶ τοῦ σώματος λελέχθαι φαίνεται· οὐ γὰρ ἀπὸ
 τοῦ χοῦς καὶ τῶν βαρυτέρων τὴν οὐσίαν ἐκτίσατο ἢ ψυχὴ. ὥστε συν- 6
 ἔστηκεν ἐκ παντὸς ἀληθέστατα πρὸ τῶν δερματίνων σεσωματοποιῆσθαι
 15 χιτῶνων τὸν ἄνθρωπον. ταῦτα γὰρ πρὸ τοῦ ἐκπεσεῖν αὐτὸν ἅπαντα εἶρη-
 ται, τὰ δὲ κατὰ τοὺς χιτῶνας μετὰ τὸ ἐκπεσεῖν.
 Ὅθεν ἴωμεν πάλιν ἐπισκεψόμενοι τὰ ἐν χερσίν, ἱκανῶς ἀποδείξαντες 7
 μὴ εἶναι τοὺς δερματίνους χιτῶνας τὰ σώματα, ἀλλὰ τὴν ἀπὸ τοῦ ἀλόγου
 τῶν ζώων νεκρότητα κατεσκευασμένην· τοῦτο γὰρ λείπεται. ἀμέλει | S D 625
 20 τῶν ὄρων ἔξω τοῦ παραδείσου κατὰ ταύτην ἐξοικίζεται τὴν αἰτίαν. οὐ
 γὰρ ὅτι μὴ θέλων ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ ξύλου δρέψασθαι τῆς ζωῆς αὐτὸν καὶ
 φαγεῖν ἐξέβαλεν (ἐδύνατο γὰρ εἰς τὸν αἰῶνα ζῆν, αὐθις φαγὼν ἀπὸ τῆς
 ζωῆς) ἀλλ' ἵνα μὴ ἀθάνατον, ὡς ὑπεθέμεθα, γενηθῆ τὸ κακόν. ἐπεὶ 9
 διὰ τί τὸν Χριστὸν ἀπὸ τῶν οὐρανῶν ἀπέστειλεν εἰς τὴν γῆν, εἰ ὅλως P 547
 25 ἤθελε ζωῆς τὸν ἄνθρωπον ἀγευστήσαντα ἀποθανεῖν εἰς τὸ παντελές; εἰ 10

7 Matth. 19, 4f — 10 Gen. 1, 28 — 11 Gen. 2, 7

M U S Do (bis Z. 16)

1 πρὸς τὴν γυναῖκα Do 2 φληναφούντων U 2f ἀπερυθριασμένως U
 3 δὴ] δίχα Do | μὴ εἶναι προχωρήσῃ] nicht sei S | προχώρησις U 4 νοητὰς
 < MS | ἄλλω τε M 5 ἄνω καὶ κάτω < S | ὑποβαλλομένων M | vor ἀλλη-
 γορίαις + und S 6 τὴν γραφὴν < S 7f οὐκ ἀνέγνωτε < U 8 ἐποίησεν
 + αὐτοῦς Do | καὶ εἶπεν < M 8f καὶ εἶπεν — τὰ ἐξῆς < S 9 καὶ τὴν
 μητέρα < Do 10 αὐξάνεσθε + u. mehret euch S 12 δ < M 14 σεσω-
 ματοποιεῖσθαι U 16 μετὰ τὸ ἐκπεσεῖν] hernach S 17 ἐπισκεψόμενοι M |
 τὰ + jetzt S 18 λόγου U 19 κατεσκευασμένην < S | ἀμέλει] u. nun S
 20 vor κατὰ + und S | ἐξοικίζεται] geworden u. ausgetrieben S 21 δρέψασθαι
 — καὶ < S 22 ἠδύνατο U 22f ἀπὸ τῆς ζωῆς] vom Baum S; vgl. S. 451, 14
 24 ἀπέστειλεν U | εἰς τὴν γῆν < S 25 ἠθέλησεν U | ἀγευστον U

δὲ ἐκ μεταμέλου φαίη τοῦτο πεποιημέναι τὸν θεὸν ὁ ἀντιλέγων, ἀσθενῆς αὐτῷ ὁ λόγος, μεταγινώσκοντα τὸν θεὸν εἰσάγων. ἀλλ' οὔτε ἀξύνετος τοῦ μέλλοντος ὁ θεὸς οὔτε κακοποιός, ἀλλὰ καὶ ἄκρως ἀγαθὸς καὶ προγινώσκων τὰ μέλλοντα. ὥστε οὐκ ἄρα διὰ τὸ μὴ σῶζεσθαι εἰς τὸν αἰῶνα 11
 5 φαγόντα αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς ἐξέβαλεν, ἀλλὰ διὰ τὸ νεκρωθῆναι πρῶτον θανάτῳ τὴν ἁμαρτίαν, ἵν' οὕτως μετὰ τὸ ἀποθανεῖν ἐκτακείσης τῆς ἁμαρτίας ἐγερθεῖς ὁ ἄνθρωπος καθαρὸς γεύσῃται τῆς ζωῆς.

32. Μηδεὶς δὲ ἀβέλτερος ὢν παρακινδυνεύετω ὡς τούτων ἑτέρως 32, 1
 λεχθέντων. ὁ γὰρ ὅλως ὀριζόμενος τὴν σάρκα μὴ εἶναι ταύτην ἀθανασίας
 10 δεκτικὴν ὄντως ἀνοίας ὑπεύθυνος ὢν νόσῳ βλασφημεῖ. διὰ τί γὰρ μετὰ 2
 τὴν τῶν χιτώνων τῶν δερματίνων ὁ Ἀδὰμ κατασκευὴν ἐκβάλλεται, κωλυόμενος φαγεῖν ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ ζῆσαι, εἰ | ὅλως ἀδύνατον ἦν Ὁ 288
 μετὰ σώματος εἰς τὸν αἰῶνα ζῆσαι τὸν ἄνθρωπον; ὡς δυναμένου γὰρ αὐ- 3
 τοῦ μὴ ἀποθανεῖν, ἐὰν ἀπὸ τῆς ζωῆς γεύσῃται λαβῶν, ἢ κώλυσις γίνεται.
 15 φησὶ γὰρ »καὶ ἐποίησε κύριος ὁ θεὸς τῷ Ἀδὰμ καὶ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ χι-
 τῶνας δερματίνους καὶ ἐνέδυσεν αὐτούς· καὶ εἶπεν ὁ θεός· ἰδοὺ, γέγονεν
 Ἀδὰμ ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν, τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν· καὶ νῦν μὴ ποτε
 ἐκτείνῃ τὴν χεῖρα καὶ λάβῃ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ φάγῃ καὶ ζήσεται
 εἰς τὸν αἰῶνα. | καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτὸν κύριος ὁ θεὸς ἐκ τοῦ παραδείσου D 626
 20 τῆς τρυφῆς ἐργάζεσθαι τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθη, καὶ ἐξέβαλε τὸν Ἀδάμ·
 οὐκοῦν ἐδύνατο ζῆν εἰς τὸν αἰῶνα τὸ σῶμα καὶ ἀθάνατον ἔσεσθαι, 4
 εἰ μὴ κεκώλυτο γεύσασθαι τῆς ζωῆς. ἐκωλύθη δέ, ὅπως ἢ μὲν ἁμαρτία
 συναποκτανθεῖσα τῷ σώματι θάνῃ, τὸ δὲ σῶμα ἀναστῆ τῆς ἁμαρτίας ἀπο-
 λουμένης. ἵνα τοίνυν μὴ κακὸν ἀθάνατον ὁ ἄνθρωπος, ὡς ἔφην, ἧ, 5
 25 ἀείζων ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὴν ἁμαρτίαν κρατιστεύουσαν, ἅτε ἐν ἀθανάτῳ

15 Gen. 3, 21—24

M U S 24—S. 453, 3 (bis ἀνεστέλλετο) Sacra Parall. Bruchst. 419 Holl
 (= Pa)

1 τοῦτο φαίη U 2 αὐτῶν U | εἰσάγων] sagend S | ἀσύνετος M 3 ὁ
 < U | καὶ¹ < S 4 ὥστε < M 5 τῆς ζωῆς < S 6 ἵν' und S 7 ὁ
 < U | καθαρὸς < M | γεύσῃται * nach S] φάγῃ MU 9 ὅλως < S | τὴν
 < M 10 ὄντως < S | ὑπεύθυνος] ὑπαίτιος U | νοσῶν M < S 11 ἐκ-
 βάλλεται + aus dem Paradies S 12 ὅλως < S 14 λαβῶν < S | γίνεται U
 15 κύριος < S | ὁ θεός] Gott der Herr S 18 τὴν χεῖρα] seine Hände S |
 λάβῃ ... καὶ < S 20 τῆς τρυφῆς < S 21 ἠδύνατο U 23 θάνῃ] λυθῆ M
 | ἀνασταθῆ M 23f ἀπολλωμένης M 24 ἵνα] u. damit S | μὴ τοίνυν M |
 μὴ + ἧ U | vor κακὸν + τὸ M | ἧ *] ἧ U < M εἴη Pa (u. vor ὡς ἔφην)
 25 ἀεὶ ζῶν M | ἐν² < Pa

βλαστήσασαν σώματι καὶ ἀθάνατον ἔχουσιν τροφήν, ὁ θεὸς αὐτὸν διὰ
 τοῦτο θνητὸν ἀπεφήνατο νεκρότητι περιβαλὼν. τοῦτο γὰρ οἱ δερμάτινοι 6
 χιτῶνες ἐβούλοντο, ἵνα δὴ διὰ τῆς λύσεως τοῦ σώματος καὶ τῆς διαιρέσεως
 ἢ ἁμαρτία κάτωθεν αὐτόπρεμος πᾶσα διαφθορῆ, ὡς μηδὲ κἂν βραχύ-
 5 τατον ρίζης ἐαθῆναι μέρος, ἀφ' οὗ νῆαι βλάσται πάλιν ἁμαρτημάτων ἀνα-
 βῆσονται. | P548

33. Καθάπερ γὰρ ὁπόταν ἐν οἰκοδομήμασι ναῶν καλοῖς συκῆ (<ῆ>) γεν- 33, 1
 νηθεῖσα καὶ εἰς ἕκτασιν καὶ μέγεθος εὐτροφήσασα καὶ περὶ πάσας τὰς
 ἄρμογὰς πολυχλημάτοις ρίζαις τῶν λίθων κεχυμένη, οὐ πρότερον τοῦ φύειν
 10 στέλλεται, ἔστ' ἂν πᾶσα ἀποσπασθῆ, λυθέντων καθ' οὓς ἐβλάστησε τό-
 πους τῶν λίθων (ἄνατον γὰρ πάλιν εἰς τοὺς αὐτοὺς ἐναρμοσθῆναι τόπους 2
 τοὺς λίθους, τῆς συκῆς ἀφηρημένης, ὅπως ὁ μὲν ναὸς σώζεται, μηδὲν τῶν
 ἀφανιζόντων αὐτὸν κακῶν ἐν ἑαυτῷ μηκέτι φέρων, ἢ δὲ συκῆ πᾶσα προ-
 θέλυμος ἀποσπασθεῖσα ἀποθάνῃ), κατὰ ταῦτα καὶ ὁ θεὸς ὁ τεχνίτης τὸν 3
 15 ἑαυτοῦ ναὸν τὸν ἀνθρώπον, δίκην ἀγρίας συκῆς τὴν ἁμαρτίαν βλαστή-
 σαντα, διέλυσε θανάτου προσκαίροις προσβολαῖς »ἀποκτένων« κατὰ τὸ
 γεγραμμένον »καὶ ζωοποιῶν«, ἵνα πάλιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἢ σὰρξ μερῶν
 μετὰ τὸ ξηρανθῆναι καὶ ἀποθανεῖν τὸ ἁμάρτημα δίκην ἀνακαινοποιη-
 θέντος ναοῦ ἀθάνατος καὶ ἀπήμων ἐγερεθῆ, τελείως ἐκ βάρων ἀπο- D627
 20 λομένης τῆς ἁμαρτίας. ζῶντος γὰρ ἔτι τοῦ σώματος πρὸ τοῦ τεθνήξε- 4

16f Deut. 32, 39

M U S Pa

1 vor τροφήν + τὴν M 2 νεκρότητι MU 3 ἐβούλοντο] wollen S |
 δὴ < Pa | διέσεως M Bindung U 5f ἀφ' οὗ — ἀναβῆσονται] daß sie
 wieder die Sünde hervorkommen lasse S | ἀναβλύσονται U ἀναζήσονται Pa
 7 ὁπόταν < US | καλοῖς] καλῶς M καλῶν U | (<ῆ>)* 8f καὶ εἰς — κεχυμένη]
 welche Größe u. Schöne hat S | περὶ] ἐπὶ U 9 ἄρμονίας MU | πολυχλη-
 ματαῖς M | κεχωσμένη Pa | τοῦ φύειν < S 10 ἔστ' ἂν] ἕως U | πᾶσα]
 πρῶτον Pa die Wurzel S 10f λυθέντων — λίθων] auf welchen sie gegründet
 ist S 10 λυθέντων + τῶν MU 11 αὐτοῖς] ἑαυτῶν MU 12 τῆς συκῆς]
 die Wildfeige u. der Feigenbaum S | ἀφηρημένης + in ihrer Wurzel S | σώ-
 ζεται U 12f τῶν ἀφανιζόντων < S 13 κακῶν] Schaden (zu μηδὲν ge-
 zogen) S | ἐν ἑαυτῷ] ἐν αὐτῷ M ἑαυτῷ U < S | μηκέτι < S | ἢ . . συκῆ]
 die Wildfeigen S 13f πᾶσα προθέλυμος < S 14 καὶ ὁ θεὸς ὁ τεχνίτης]
 der Allkunsvolle S 15 νεῶ M νεὼ U 16 διέλυσε] διεκώλυε Pa | θανά-
 του προσκ. προσβολαῖς < S | ἀποκταίνων U 17 πάλιν < MPa | ἀπὸ
 < U 18f ἀνακαινοποιηθέντος] gemachten S 19 ἀπήμων U | τελείως Pa
 19f ἀπολλωμένης M 20 ἔτι] ὅτι M

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἀμαρ-
 τία· ὅτε δὲ »συνήδομαι τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον· 2
 βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου, ἀντιστρατευόμενον | τῷ νόμῳ D 628
 τοῦ νοός μου καὶ αἰχμαλωτίζοντά με τῷ νόμῳ τῆς ἀμαρτίας τῷ ὄντι ἐν
 5 τοῖς μέλεσί μου«. οὕτως οὐδέπω τὴν ἀμαρτίαν αὐτόπρεμνον ἐκ ριζῶν 3
 διακοπῆναι συνέβη, ἀλλὰ ζῆν (οὐ γὰρ εἰς τέλος ἀπέθανεν· πῶς γὰρ πρὸ
 τοῦ περιβεβλησθαι θανάτῳ τὸν ἄνθρωπον;), ἵνα αὐτῷ συμμαρανθεῖσα καὶ
 συμφθινήσασα αὐτὴ μὲν εἰς ἄρδην ἀπόληται καὶ διαφθαρή, καθάπερ φυ-
 τόν, λυθέντος (τοῦ λίθου) ἐν ᾧ κρύπτουσα τὰς ρίζας ὡς ἔφην ἑαυτῆς
 10 διεσώζετο (τόπῳ), ὁ δὲ ἄνθρωπος αὖθις μηκέτι »ρίζαν« ἐνθωπεύουσιν
 »πικρίας« ἔχων ἐξεγερθῆ. ὡσπεροῦν ἀλεξιφαρμάκου γὰρ τρόπον ὑπὸ 4
 τοῦ ἀλεξητήρος ἡμῶν ἀληθῶς καὶ ἰατροῦ θεοῦ πρὸς ἐκρίζωσιν τῆς ἀμαρ-
 τίας παρελήφθη ὁ θάνατος καὶ ἀφανισμόν, ἵνα μὴ διαιωνίζον ἐν ἡμῖν εἴη
 τὸ κακόν, ἀθάνατον ἅτε ἐν ἀθάνατοις ἀνατεῖλαν, αὐτοὶ δὲ λελωβημένοι
 15 καὶ ἐκστάντες νοσοῦντων τρόπον τῆς οἰκείας ἀρετῆς ἐπὶ πολὺ διατρίβωμεν,
 ἅτε ἐν ὑφροσθηκόσιν ἀεὶ καὶ ἀθάνατοις σώμασι τὴν κατὰ τὸ ἀμάρτημα
 μεγάλην τρέφοντες νόσον. διὸ δὴ καλῶς ταύτην πρὸς ἄμφω σωτηρίαν 5
 καὶ ψυχῆς καὶ σώματος φαρμακευτικῆς τρόπον καθάρσεως τὸν θάνατον
 ὁ θεὸς ἠύρατο, ἵνα πανάμωμοι καὶ ἀσινεῖς οὕτως ἐξεργασθῶμεν.
 20 35. Φέρε γὰρ, ἐπειδὴ πολλῶν δεῖ τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα παραδειγμά- 35, 1
 των, ἐντεῦθεν αὐτὰ μάλιστα σκεπτώμεθα, μὴ ἀφιστάμενοι, πρὶν ἂν πρῶ-
 τον εἰς εὐδηλοτέραν ἐρμηνείαν ἀποτελευτήσῃ καὶ ἀπόδειξιν ὁ λόγος.
 φαίνεται τοίνυν ὡσπερεὶ τις δημιουργὸς ἄκρος ἄγαλμα καλὸν ἀπὸ χρυσοῦ 2

2 Röm. 7, 22 — 10f vgl. Hebr. 12, 15

M U S 11—S. 457, 3 Sacra Parall. Bruchst. 421 Holl (= Pa)

4 καὶ + ἐκ παντός U 5 zu αὐτόπρεμνον am untern Rand von 1. Hd.
 αὐτόπρεμνον προθέλυμνον M 6 διακοπῆναι] ἀνασπασθῆναι M | ἀλλὰ ζῆν οὐ
 γὰρ εἰς τέλος ἀπέθανεν κτέ. *] οὐ γὰρ εἰς τέλος ἀπέθανεν < M S vor ἀλλὰ ζῆν U
 | ζῆ U 7 περιβεβλησθαι] Hinwelken S | τὸν ἄνθρωπον < S 7f αὐτῷ
 συμμαρανθεῖσα — αὐτῇ] die Sünde vertrocknet S 8f φυτόν] Wildfeige S 9 (τοῦ
 λίθου) *] ihre Wurzel S | ὡς ἔφην < U S | αὐτῆς U 10 διεσώζετο[δὲ ἐσώ-
 ζετο M | (τόπῳ) * nach S: an dem Ort 11 ὡσπεροῦν] ὡσπερ ναός M | γὰρ
 < M U 11f ὑπὸ τοῦ — θεοῦ < S 12 καὶ ἀληθῶς ἰατροῦ U 13 καὶ
 ἀφανισμόν < S Pa | διαιωνίζων M 14—17 ἀθάνατον ἅτε — τρέφοντες νόσον
 < S 14 δὲ] < M τε Pa 15 νοσοῦντων M 17 καλῶς + wiederum S |
 σωτηρίαν πρὸς ἄμφω Pa 17f σωτηρίαν καὶ < S 18 des Fleisches und der Seele S
 | φαρμακευτικὴν M | τρόπον < S 19 οὕτως] ὄντως M 21 ἐντεῦθεν] ἐνθεν Pa
 | σκοπώμεθα M 21f πρῶτον < S Pa 22 εὐδηλωτέραν M | ἀποτελευτήσει
 M U | καὶ ἀπόδειξιν < S 23 ἄγαλμα] ein Bild oder ein Abbild S | ἀπὸ] ὑπὸ U

κατεσκευασμένον ἢ ὕλης ἐτέρας αὐτῷ καὶ πάντα τὰ μέλη συμμέτρως εἰς
 κάλλος διακεκοσμημένον πάλιν χωνεύει, λελωβημένον ἄφνω θεασάμενος
 ὑπὸ τινος ἀνθρώπου πονηροτάτου, ὃς οὐκ ἐνεγκῶν ὑπὸ βασκανίας | εὐπρε- P 550
 πὲς εἶναι τὸ ἄγαλμα ἐσίνατο, ματαίαν ἡδονὴν καρπιζόμενος τοῦ φθόνου.
 5 πρόσσχεσ γάρ, ὧ σοφώτατε Ἀγλαοφῶν, ὅτι, εἰ βούλοιο μὴ εἶναι σεσινω- 3 D 629
 μένον ὄλως ὁ δημιουργὸς καὶ ψεκτὸν τὸ μετὰ τοσαύτης αὐτῷ σπουδῆς τε
 καὶ φροντίδος πεπονημένον, πάλιν προτραπήσεται συγχωνεύσας αὐτὸ τοιοῦτο
 ποιεῖν οἶον καὶ πρόσθεν ἦν. εἰ δὲ μὴ ἀναχωνεύει μηδὲ ἀνασκευάζει, ἐὼν 4
 δὲ οὕτως μένειν, <μόνον> θεραπεύων αὐτὸ καὶ ἐπανορθούμενος, ἀνάγκη
 10 δὴ πυρακτούμενον καὶ χαλκευόμενον τὸ ἄγαλμα μηκέτι δύνασθαι διατηρη-
 θῆναι τὸ αὐτὸ, ἀλλὰ διηλλαγμένον ἔσεσθαι καὶ ὑπεσπασμένον. διὰ τοῦτο 5
 εἰ βούλοιο ὄλον καλὸν αὐτὸ καὶ ἄμωμον εἶναι τὸ ἔργον, ἀναθλάσθαι αὐτὸ
 καὶ ἀναχωνεύεσθαι δεῖ, ὅπως τὰ μὲν αἴσχη καὶ τὰ ἀλλοιώματα πάντα τὰ
 ἐξ ἐπιβουλῆς αὐτῷ καὶ φθόνου ὑπάρξαντα αὐτὰ μὲν διὰ τῆς ἀνασκευῆς
 15 καὶ ἀναχωνεύσεως ἀπόληται, τὸ δὲ εἰς τὸ ἑαυτοῦ εἶδος ἀσινὲς καὶ ἀκίβδη-
 λον αὐθις ἄγαλμα ὁμοιώτατον ἑαυτῷ κατασταθῆ. τῷ μὲν γὰρ ἀγάλματι 6
 ἀπολέσθαι οὐκ ἔστιν ὑπὸ τῷ αὐτῷ τεχνίτῃ ὄντι, κὰν πάλιν εἰς ὕλην λυθῆ,
 ἀποκατασταθῆναι δὲ ἔστι· τοῖς δὲ αἴσχεσι καὶ λωβήμασιν ἀπολέσθαι μὲν
 ἔστιν (τήκονται γάρ), ἀποκατασταθῆναι δὲ οὐκ ἔστι, διὰ τὸ ἐν πάσῃ τέχνῃ
 20 τὸν ἄριστον δημιουργὸν μὴ πρὸς τὸ αἴσχιον ἢ ἐπιτευχθησόμενον ὄραν,

M U S Pa

1 αὐτῷ] οὕτω M 2 lies διακεκοσμημένα <ἔχον>? * | ἄφνω < S 3 πονηρω-
 τάτου MU | ὑπὸ βασκανίας < S 3f ἔμπρεπὲς Pa 4 ἐσίνατο < S | μα-
 ταίαν] befleckte S | καρπούμενος U 5 πρόσσχεσ MU Pa | σοφώτατε U 5f εἰ
 βούλοιο — ψεκτὸν] nicht wollend sehen dieses so verdorbene Bild S 6 τὸ < M |
 αὐτῷ < Pa 6f τε καὶ φροντίδος < S 7 πεπονημένω U πεποιημένον Pa |
 αὐτὸ < S | τοσοῦτο M τοιοῦτόν U Pa < S 8f μὴ ἀναχωνεύει — καὶ ἐπανορ-
 θούμενος] um es nicht kümmert S 8 ἐὼν M ἐᾶ U 9 οὕτως < MU | <μό-
 νον> * | αὐτόν M 10 δὴ] δὲ Pa | πυρακτούμενον — ἄγαλμα < S 10f μη-
 κέτι δύνασθαι — ὑπεσπασμένον] nicht ein solches sein, wie es zuvor war ein schönes
 Bild S 12 ὄλον < MU | αὐτὸ καλὸν Pa | καλὸν αὐτὸ καὶ < S 13 ἔσχη U
 14 ἐπιβουλῆς u. φθόνου vertauscht S 15 ἀπόλλωνται Pa 15f τὸ δὲ εἰς
 — κατασταθῆ] u. wiederum das Bild erneuert werde zu seinem Bild S 15 ἑαυ-
 τοῦ] αὐτὸ Pa 15f ἀκίβδηλετον Pa 16 vor ἄγαλμα + τὸ Pa | ὁμοιώτατον
 ἑαυτῷ < S | ὁμοιώτατον MU | αὐτῷ U | κατασκευασθῆ U 17 ἀπολέσθαι
 + μὲν M | ὑπὸ τῷ αὐτῷ — λυθῆ] von demselben Künstler wieder zusamen-
 geschmolzen S | ὑπὸ] κατὰ U | ὄντι < MU | ὄντι + διότι Pa | χυθῆ Pa
 18—S. 456, 1 τοῖς δὲ αἴσχεσι — δημιουργουμένου < S 18 ἔσχεσι U 20 ἐπι-
 τευχθησόμενον] ἀπεχθημένον M

ἀλλὰ πρὸς τὸ σύμμετρον καὶ εὐθὲς τοῦ δημιουργουμένου. ταῦτόν γάρ 7
 φαίνεται δὴ μοι καὶ ἐφ' ἡμῶν ὁ θεὸς διωκονομηκέναι. τὸν γὰρ ἄνθρω-
 πον, τὸ εὐπρεπέστατον ἑαυτοῦ τέχνημα, βασκάνοις ἐπιβουλαῖς φθόνου
 κεκακωμένον ἰδὼν οὐκ ἠγέσχετο τοιοῦτον καταλείψαι. φιλάνθρωπος ὢν, | Ö 294
 5 ὅπως μὴ δι' αἰῶνος εἴη μεμωμημένος, ἀθάνατον ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὸν φόγον,
 ἀλλὰ διέλυσεν εἰς ὕλην πάλιν, ἵνα διὰ τῆς ἀναπλάσεως ἐκτακῶσι καὶ
 ἐξαφανισθῶσι πάντα τὰ ἐν αὐτῷ μωμήματα. τὸ γὰρ ἐκεῖ ἀναχωνευθῆ- 8
 ναι τὸν ἀνδριάντα, τοῦτο ἐνταῦθα τὸ ἀποθανεῖν καὶ διαλυθῆναι τὸ σῶμα,
 τὸ δὲ ἐκεῖ ἀναμορφοποιηθῆναι τὴν ὕλην ἢ ἀνακοσμηθῆναι, τοῦτο ἐν-
 10 ταῦθα | τὸ ἀναστῆναι, ὡσπερ καὶ ὁ προφήτης Ἰερεμίας τούτοις [γὰρ] ἦδη 9 .D 630
 καὶ αὐτὸς ὡδε τὰ αὐτὰ παρεγγυᾷ »καὶ κατέβηκε λέγων »εἰς τὸν οἶκον
 τοῦ κεραμέως, καὶ ἰδοὺ, αὐτὸς ἐποίησεν ἔργον ἐπὶ τῶν λίθων· καὶ διέπεσε
 τὸ ἀγγεῖον ὃ αὐτὸς ἐποίησεν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ καὶ πάλιν ἐποίησεν
 αὐτὸ ἀγγεῖον ἕτερον, καθὼς ἤρρεσεν ἐνώπιον αὐτοῦ ποιῆσαι. καὶ ἐγένετο
 15 λόγος κυρίου | πρὸς με λέγων· εἰ καθὼς ὁ κεραμεὺς οὗτος οὐ δυνήσομαι P 551
 τοῦτο ποιῆσαι ὑμᾶς, οἶκος τοῦ Ἰσραήλ; ἰδοὺ, ὡς ὁ πηλὸς τοῦ κεραμέως
 ὑμεῖς ἐστε ἐν ταῖς χερσὶ μου.

36. Πρόσχεες γὰρ ὅπως, ὡς ἔφην, μετὰ τὸ παραβῆναι τὸν ἄνθρωπον ἢ 36, 1
 μεγάλη χεὶρ εἰς νίκος καταλείψαι τὸ ἑαυτῆς ἔργον οὐκ ηὐδόκησεν ὡς
 20 κίβδηλον τῷ πονηρῷ ἀδίκως αὐτὸ λυμνηαμένῳ βασκάνοις αἰτίαις, ἀλλὰ

11—17 Jerem. 18, 3—6

M U S Pa

2 δέ μοι U < S | θεός + οὕτως U | διοικονομηκέναι M 3 ἑαυτοῦ]
 seiner Hand S | τέχνημα M | φθόνω U 4 τοιοῦτο. M so S 5 μεμω-
 μημένον M U Pa | ἐν ἑαυτῷ < S 6 ἐκτακῶσι καὶ < S 7 ἐν αὐτῷ < S
 | τὸ] ὁ Pa 8 τοῦτο] τοῦτον τοῦτο M τοῦτον τὸ U | τὸ¹ < M U 9 τὸ δὲ] ὁ
 δὲ Pa | ἢ ἀνακοσμηθῆναι < S | ἀνακομισθῆναι M 9f ἐνταῦθα + μετὰ τὸ
 ἀποθανεῖν U 10 καὶ < S 10f τούτοις — τὰ αὐτὰ < S 10 [γὰρ]* | ἦδη] δὴ Pa
 11 τὰ αὐτὰ] ταῦτα U Pa | παρεγγυᾷ] reinigt S | λέγων hinter κεραμέως Pa
 12 ἐπὶ τὸν λίθον Pa 13 αὐτὸς < U 14 αὐτὸ] ihm S | νοῦ ποιῆσαι + τοῦ
 M U | ποιῆσαι] ποιεῖν Pa < S 16 τοῦτο < S | τοῦτο ποιῆσαι ὑμᾶς] τοῦ ποιεῖν
 ὑμῶν Pa | τοῦ < M | ὡς < U 17 ταῖς < Pa 18 πρόσχεες M U Pa | γὰρ
 < M | ὅπως] πῶς u. hinter ὡς ἔφην Pa < S 19 νεῖκος U Zertretung S |
 καταλείψειν M | τὸ ἑαυτῆς ἔργον] den Menschen S 19f ὡς κίβδηλον — λυμη-
 ναμένῳ] wie einen, der umdunkelt ist von dem Widersacher S 20 κίβδηλον]
 δηλον Pa | τῷ πονηρῷ] πονηροῦ U | αὐτὸ λυμνηαμένῳ] ἀπολυμνηαμένῳ Pa
 λυμνηαμένου U

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

37. Ὡστε μηδεὶς, αὐτὸς αἴτιος ὢν, ἀκολάστῳ γλώσση μεμφέσθω τὴν **37, 1**
 θεῖαν φύσιν, ὡς οὐκ ἐν δίκῃ διανέμουσαν ἐκάστῳ κακίας ἢ ἀρετῆς τὰ
 ἀμοιβαῖα. »τίς γὰρ εἶ, ὦ ἄνθρωπε, ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; μὴ ἐρεῖ
 τὸ πλάσμα | τῷ πλάσαντι, τί με ἐποίησας οὕτως*; πῶς γάρ; ὁπότε **2 P 552**
5 αὐτοδεσπότη βουλῇ κακίαν εἶλατο. διὸ καὶ οὐ λέξει (ἐν) δικαιοσύνης
 δόγμασιν ἀπαραλλάκτοις κρίνονται τῷ θεῷ, τί με ἐποίησας οὕτως κατα-
 κριθέντα εἰς τὸ ἀλγύνεσθαι; πρόσχες γὰρ ὅπως ὥσπερ ἀκοντιστῆς ὁ **3**
 ἀπόστολος δεινῶς συνεστραμμένα ῥήματα τῶν λόγων εἰς μέσον ἐμβαλὼν
 ἀσαφῆ μὲν καὶ ἐπικεκαλυμμένην ποιεῖται εἰς βάθος τῶν ἀναγνωσμάτων
10 τὴν ἐξεργασίαν, ἀληθεστάτην δὲ καὶ ὀρθόδοξον καὶ μηδὲν ἔχουσιν ἀπημε-
 λημένον ἢ δύσφημον. τοῖς μὲν γὰρ μὴ μετὰ σπουδῆς, ἀλλὰ ἀγεννῶς **4**
 ἐγκύπτουσι τοῖς λόγοις ἀσυνάρτητα ἔσθ' ὅτε δοκεῖ καὶ ἀσύμφωνα λέγειν,
 τοῖς δ' αὖ σπουδαίως καὶ λογισμῷ νήφοντι ὁπόσης τάξεως ἔμπλεα καὶ
 ἀληθείας.
15 Δι' ἀκριβείας μὲν οὖν περὶ τούτων διεξιέναι τὰ νῦν ἱκανὸν ἂν γένοιτο **5**
 αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ μόνον ἔργον. καὶ γὰρ γελοῖον καταλείψαντάς σου τὴν
 σκέψιν, ἧς ἔνεκα ταύτην ἐστειλάμεθα, εἰς ἄλλα μετιέναι. ταῦτα γὰρ **6**
 ἡμῖν εἴρηται διὰ τὴν τῶν ἐθελοκακούντων τιμωρὸν | δίκην. ἀποδειχθέντος **D 632**
 τοίνυν ἐνδηλότατα τὸν θάνατον τῷ ἀνθρώπῳ μεμηχανῆσθαι μὴ ἐπὶ κακῷ τινι
20 ἀλλὰ *, χρῆ λοιπὸν τὸν μὴ φαύλως τούτοις ἐγκύπτοντα περὶ τῆς ἀναστάσεως

3 f Röm. 9, 20

M U S Pa (bis Z. 3 ἀμοιβαῖα)

1 αὐτὸς αἴτιος) αὐτοαιτῆς Pa **1 f** τὴν θεῖαν φύσιν] die heilige Gottheit S |
2 ἐκάστῳ < S | ἢ] καὶ U S **4** πλάσαντι] ποιήσαντι U | οὕτως + ἢ οὕτως M
5 εἶλατο] wir erwählen S | διὸ < M | οὐ λέξει] συλλέξη M | (ἐν) * **5 f** δι-
 καιοσύνης δόγμασιν ἀπαραλλάκτοις] mit Recht u. unabänderlichen Erweisungen S
6 f κατακριθέντα — γὰρ ὅπως < U | κατακριθέν M **7** πρόσχες M **8** δει-
 νῶς *] δεινός M U < S | διεστραμμένα U | τῶν λόγων < S **9** εἰς βάθος
 < S **9 f** τῶν ἀναγνωσμάτων τὴν ἐξεργασίαν] die Lesungen dieser Verständ-
 nisse S **10** καὶ ὀρθόδοξον < S **10 f** ἀπημελημένον ἢ δύσφημον] Lästerliches S
12 ἐγκύπτουσι] ἐκπίπτουσι U **13** καὶ λογισμῷ νήφοντι < S **13 f** τάξεως u.
 ἀληθείας umgestellt S **15 f** ἂν γένοιτο — ἔργον < S **16** γελοῖον] nicht gut S
16 f καταλείψαντας — ἐστειλάμεθα] vom einen S **16** σου] οὐ M **17** ἧς < M
17 f ταῦτα γὰρ — δίκην < S **18** τὴν < U | ἀποδειχθέντος] gesagt S **19** ἐν-
 δηλότατα] ἐνδηλώτατα U genug S | μεμηχανῆσθαι] ist S | μὴ < M **20** ἀλλὰ
 < S | * (ἐπ' ἀγαθῷ) * | τὸν μὴ φαύλως τούτοις ἐγκύπτοντα < S **20 f** περὶ
 τῆς — τοῦ σώματος] von der Materie u. der Auferstehung weiter zu reden S

νοεῖν τοῦ σώματος. πῶς γὰρ οὐκ ὠφέλιμος ὁ θάνατος, διαφθειρών ἡμῶν 3
τὰ ληΐζοντα τὴν φύσιν; εἰ καὶ παρὰ τὸν καιρὸν ἐπαχθῆς, καθ' ὃν προσ-
φέρεται, (εἶναι) δοκεῖ καθάπερ αὐστηρότατον τῷ νοσοῦντι φάρμακον. καὶ 4
ἵνα μὴ πολλάκις τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν διαλεγώμεθα, φέρε καὶ ἀπὸ τῆς
5 ὤδῃς ἔτι τοῦ Δευτερονομίου βεβαιώσαντες τὸν λόγον ἴωμεν τὰ ἐξῆς δια-
ληψόμενοι.

38. Τὸ γὰρ »ἐγὼ ἀποκτενῶ καὶ ζῆν ποιήσω, πατάξω καὶ γὰρ ἰάσο- 38, 1
μαι, καὶ οὐκ ἔστιν ὅς ἐξελεῖται ἐκ τῶν χειρῶν μου« λεγόμενον ὑπὸ τοῦ 029S
θεοῦ τί ἄλλο διδάσκειν βούλεται ἢ ὅτι διὰ τοῦτο τὸ σῶμα πρῶτον ἀπο-
10 κτέννυται καὶ θνήσκει, ἵνα αὐθις ἀνασταθῆ καὶ ζήσῃ; πατάσσεται πρῶτον 2
καὶ θραύεται, ἵνα σῶον αὐθις πλασθῆ καὶ ὑγιές. καὶ οὐδὲν ἐξελέσθαι 3
ὅλως τὸ σύνολον τῆς μεγάλης καὶ κραταιᾶς αὐτοῦ χειρὸς πρὸς ἀπώλειαν καὶ
ὀλεθρον σθένει, οὐ πῦρ, οὐ θάνατος, οὐ σκότος, οὐ χάος, οὐ φθορά. »τίς 4
γὰρ ἡμᾶς« φησὶν »χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ« | (ὅς ἐρμηνεύε- P553
15 ται χεῖρ τοῦ πατρὸς καὶ λόγος); »θλίψις ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λι-
μὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα; καθὼς γέγραπται· ἕνεκεν σοῦ
θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς· ἀλλ' ἐν
τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς«. ἀληθέστατα· 5
ἵνα πληρωθῆ, καθὼς ἔφην, τὸ »ἐγὼ ἀποκτενῶ καὶ ζῆν ποιήσω, πατάξω
20 καὶ γὰρ ἰάσομαι, καὶ οὐκ ἔστιν ὅς ἐξελεῖται« »ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ
θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ« πρὸς ἀπώλειαν. διὸ καὶ »ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα
σφαγῆς«, ἵνα »ἀποθανόντες τῇ ἀμαρτίᾳ ζήσωμεν τῷ θεῷ«. καὶ ταῦτα 6
μὲν μέχρι τοσοῦτου διεσκέφθω· τὰ δὲ συνεχῆ τούτοις ὧδε πάλιν προχει- D633
ριστέον.

7f Deut. 32, 39 — 13—19 Röm. 8, 35—37 — 19 Deut. 32, 39 — 20 Röm.
8, 35 — 21 Röm. 8, 36 — 22 Röm. 6, 10

M U S

1 ὠφέλιμον M   2 τὰ ληΐζοντα < S | ἐπαχθῆς] herzugekommen S
2f προσφέρεται * nach S] προσφέρεσθαι MU   3 (εἶναι) * | δοκεῖ < S | αὐ-
στηρώτατα M < S | τῷ < U   4 μὴ < S | πολλάκις τὰ αὐτὰ] auch wieder S
4f τῆς ὤδῃς < S   5 ἔτι < US   5f βεβαιώσαντες — διαληψόμενοι] beginnen
wir die Verhandlung zu machen S   7 πατάξω] ich kerschlage S   7f καὶ γὰρ
ἰάσομαι < S   9 βούλεται < S | ὅτι] τὸ M | διὰ τοῦτο < S   10 καὶ
θνήσκει < S   11 αὐθις σῶον U   12f καὶ ὀλεθρον < S   13 οὐ σκότος
< M | οὐ χάος < S   14 χωρίσει hinter ἀγάπης U | χριστοῦ] κυρίου M
16 γέγραπται + ὅτι U   17 ὅλην τὴν ἡμέραν < S | ἀλλὰ M   19f πατάξω
— ἡμᾶς] usw. S   20 καὶ γὰρ] καὶ M | ἡμᾶς] das heißt S | ἀπὸ] ἐκ U   21 Χρι-
στῷ + Ἰησοῦ U   23 ὧδε < S

39. Εἰ πᾶν τὸ γεννώμενον νοσεῖ (προτείνει γὰρ οὕτως ὁ ἐξ ἐναντίας) **39, 1**
καὶ κατὰ τὴν γένεσιν καὶ κατὰ τὴν τροφήν (ἀπὸ τῶν προσιόντων γάρ,
φησὶν, αὐξεται καὶ ἀπὸ τῶν ἀπιόντων ἐλαττοῦται), τὰ δὲ μὴ γεννώμενα ὑγιαίνει,
ὅτι μὴ νοσεῖ, μηδὲ προσδεῖται ἢ ἐπιθυμεῖ, ἐπιθυμεῖ δὲ τὰ γεννώμενα καὶ
5 συνουσίας καὶ τροφῆς, τὸ δὲ ἐπιθυμεῖν νοσεῖν ἐστὶ, τὸ δὲ μὴ δεῖσθαι μηδὲ
ἐπιθυμεῖν ὑγιαίνειν, νοσεῖ δὲ τὰ γεννώμενα ὅτι ἐπιθυμεῖ, τὰ δὲ μὴ γεννώ-
μενα οὐ νοσεῖ, πάσχει δὲ τὰ νοσοῦντα ἢ κατὰ πλῆθος ἢ ἔνδειαν τῶν
προσγιγνομένων καὶ ἀπογιγνομένων, τὸ δὲ πάσχον καὶ φθίνει καὶ ἀπόλλυ-
ται, διόπερ καὶ γεννᾶται, γεννᾶται δὲ ὁ ἄνθρωπος, — οὐ δύναται ἄρα
10 ἀπαθῆς εἶναι ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀθάνατος. καταπίπτει μὲν οὖν καὶ ἐπὶ **2**
τούτοις αὐτοῖς ὁ λόγος. εἰ γὰρ πᾶν τὸ γιγνόμενον ἢ γεννώμενον ἀπόλλυ-
ται (διαφέρει γὰρ οὐδὲν οὕτως εἰπεῖν, ἐπειδὴ καὶ οἱ πρωτόπλαστοι οὐκ
ἐγεννήθησαν, ἀλλ' ἐγενήθησαν), γεννητοὶ δὲ καὶ οἱ ἄγγελοι καὶ αἱ ψυχαὶ
(«ὁ ποιῶν, γὰρ φησιν, τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα»), ἀπόλλυνται ἄρα
15 οἱ ἄγγελοι κατ' αὐτοὺς καὶ αἱ ψυχαί. ἀλλ' οὔτε οἱ ἄγγελοι οὔτε αἱ ψυχαὶ **3**
ἀπόλλυνται. ἀθάνατα γὰρ ταῦτα καὶ ἀδάμαστα, καθὼς ὁ ποιήσας εἶναι
βεβούλευται. ἀθάνατος ἄρα καὶ ὁ ἄνθρωπος.

οὐκ ἀρεστὸν δὲ (οὐδ') ἐκεῖνο, τὸ λέγειν εἰς ἄρδην ἀπολεῖσθαι τὸ πᾶν, **4**
καὶ γῆν καὶ ἀέρα καὶ οὐρανὸν μὴ ἔσεσθαι. ἐκπυρωθήσεται μὲν γὰρ πρὸς
20 κάθαρσιν καὶ ἀνακαινισμόν καταβασίῳ πᾶς ὁ | κόσμος κατακλυζόμενος **Ö300**
πυρί, | οὐ μὴν εἰς ἀπώλειαν ἐλεύσεται παντελεῖ καὶ φθοράν. εἰ γὰρ **5 P554**
κρεῖττον τὸ μὴ εἶναι τοῦ εἶναι τὸν κόσμον, διὰ τί τὸ χειρόν ἤρειτο ποιή-
σας τὸν κόσμον ὁ θεός; ἀλλ' οὐδὲν ὁ θεὸς ματαίως ἢ χειρόν ἐποίει.

14 Psal. 103, 4

M U S Pa 18—S. 463, 14 Sacra Parall. Bruchst. 423 Holl (= Pa)

1 γεννόμενον U 2 τροφήν] Natur S | γάρ < U 2f γάρ φησιν < S
4 ὅτι < U | μὴ νοσεῖ < S | μὴ + δὲ U. 5 καὶ τροφῆς < S | νοσεῖν ἐστὶ]
nicht gestattend S 6 ὑγιαίνει U 8 vor προσγιγνομένων + Herzugebrachten
und S | προσγενομένων MU | vor καὶ¹ + ἢ M | ἀπογινομένων M 9 δὲ < S
| ὁ < M 11 γιγνόμενον ἢ γεννώμενον] Geborene zum Geschaffenen S 12 καὶ
< S 13 ἀλλὰ M | οἱ < M | αἱ < M 14 γάρ φησιν * nach S] < MU |
πνεύματα + u. die Seelen ebenso S 15 ἀλλὰ U 16 καὶ ἀδάμαστα < S |
εἶναι < S 17 βεβούλευται] βεβούληται U weiß S 18 (οὐδ') Jahn nach S]
< M U Pa | ἀπολεῖται Pa 19 καὶ¹ < S | ἀέρα + und Feuer S
20 καταβασίῳ] καταβάσει ὡς M καταβάς ὦ U < S | κατακλυζόμενος ὁ κόσμος
Pa 22 τοῦ μὴ εἶναι τὸ εἶναι M Pa 22f vor ποιήσας + ὁ M 23 ἀλλ' οὐδὲν
ὁ θεός < U | ματαίως ἢ < S | ἢ χειρόν ἐποίει] ἐχειροποιεῖ MU ἢ χεῖρω
ἐποίει Pa

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

καινή, ἃ ἐγὼ (φησί) ποιῶ, μένει ἐνώπιόν μου, λέγει κύριος, οὕτως ἔσται
 τὸ σπέρμα ὑμῶν καὶ τὸ ὄνομα ὑμῶν. καὶ πάλιν οὕτως λέγει κύριος ὁ
 ποιήσας τὸν οὐρανόν, οὗτος θεὸς ὁ κατασκευάσας τὴν γῆν καὶ ποιήσας D 635
 αὐτήν, αὐτὸς διώρισεν αὐτήν, οὐκ εἰς κενὸν ἐποίησεν αὐτήν, ἀλλὰ κατοικεῖσθαι.
 ὄντως γὰρ οὐκ εἰς κενὸν οὐδὲ εἰς μάτην πρὸς ἀπώλειαν ἔκτισε 13
 κατὰ τοὺς φρονοῦντας μάταια τὸ πᾶν ὁ θεός, ἀλλὰ εἰς τὸ εἶναί τε καὶ
 οἰκεῖσθαι καὶ διαμένειν. διὸ ἀνάγκη δὴ καὶ τὴν γῆν αὖθις καὶ τὸν οὐρα-
 νὸν μετὰ τὴν ἐκφλόγωσιν ἔσεσθαι πάντων καὶ τὸν βρασμόν. διὰ τί δὲ 14
 τοῦτο ἀνάγκη, λόγος | ἂν ἔτι πλείων τῶν εἰρημένων γίγνοιτο. οὔτε γὰρ Ö 302
 10 εἰς ὕλην ἀργὴν καὶ τοιαύτην ἔτι κατάστασιν, οἷα καὶ πρὸ τῆς διακοσ-
 μήσεως ἦν, διαλυθὲν ἀναστοιχειωθήσεται τὸ πᾶν οὔτ' αὖ εἰς ἀπώλειαν
 παντελεῖ καὶ φθοράν.

40. Ἐὰν δέ· πῶς οὖν, ἐὰν μὴ ἀπόλλυται τὸ πᾶν, οἱ ἐξ ἐναντίας 40, 1
 εἰπωσιν, ὁ μὲν κύριος τὸν οὐρανὸν παρελεύσεσθαι ἔφη καὶ τὴν γῆν, ὁ δὲ
 15 προφήτης ἀπολείσθαι μὲν τὸν οὐρανὸν ὡς καπνόν, τὴν δὲ γῆν ὡς ἱμά-
 τιον παλαιωθήσεσθαι; ἐπειδὴ περ ἔθος ταῖς γραφαῖς, λέξομεν, τὴν εἰς 2
 τὸ κρεῖττον καὶ ἐνδοξότερον ἀπὸ ταύτης τῆς καταστάσεως τοῦ κόσμου
 μεταβολὴν ἀπώλειαν λέγειν, οἷον τοῦ πρόσθεν σχήματος ἀπολλυμένου
 κατὰ τὴν εἰς τὸ φαιδρότερον ἀπάντων ἐξαλλαγὴν· ὅτι μηδεμία ὑπεναντίωσις
 20 ἢ ἀτοπία ἐν ταῖς θείοις λόγοις. »παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τού- 3
 του« καὶ οὐχ ὁ κόσμος εἴρηται. οὕτως ἔθος ἀπώλειαν καλεῖν τὰς γραφὰς

2—5 Jes. 45, 18 — 14 vgl. Matth. 24, 35 — 14f vgl. Psal. 101, 27 —
 20 I Kor. 7, 31

M U S Pa

1 ἃ ἐγὼ — μένει < S | φησί vor ἃ ἐγὼ Pa | μένειν M 2 vor τὸ
 σπέρμα + auch S | σπέρμα u. ὄνομα vertauscht S | καὶ τὸ ὄνομα ὑμῶν < M
 2—4f καὶ πάλιν — κατοικεῖσθαι < Pa 2 οὕτω U 3 θεός < U 3f ἐποίησεν
 αὐτήν < U 5 vor πρὸς + noch S 6 τὸ πᾶν ὁ θεός < S | ἀλλ' Pa 7 καὶ
 τὴν < Pa | τὸν < M Pa 8 πάντων < S | τῶν βρασμῶν Pa 8f διὰ
 τί δὲ — γίγνοιτο < S 9 vor λόγος + ὁ Pa | ἔτι] ἐπὶ M | πλείων Jahn]
 πλείω M U Pa | γένοιτο Pa 10 καὶ¹] sondern S | ἔτι < Pa | ἔτι κατάστα-
 σιν] ἐπικατάστασιν M | οἷαν M U Pa 11 ἦν, διαλυθὲν] εἰς ἦν διαλυθῆ U |
 ἀναστοιχειωθήσεται] ἀναστοιχειωθῆναι τε Pa 12 καὶ φθοράν < S 13 ἐὰν²] εἰ
 Pa | τὸ πᾶν < S 14 κύριος] Χριστός Pa 15 προφήτης + wieder spricht S
 | ἀπολέσθαι M 16 ἐπειδὴ U | λέξομεν < S 17 καὶ — καταστάσεως < S
 | ἐνδοξότεραν M U | ἀπὸ ταύτης τῆς καταστάσεως] ἀποκατάστασεως (ἀποκατα-
 στάσεως aus ἀποκατάστασιν v. 1. Hd.) ταύτης U 19 εἰς τὸ φαιδρότερον ἀπάν-
 των] glänzenderen u. besseren S | φαιδρότατον M U 20 ἢ ἀτοπία < S | παρ-
 άγει γὰρ + sagt er S 21 οὕτως + denn S

τὴν πρὸς τὸ ἄμεινον ἔσθ' ὅτε καὶ εὐμορφότερον τροπὴν τοῦ πρόσθεν σχή-
ματος, οἷον ὡσπερ ὁπότεν τις ἀπώλειαν λέγοι τοῦ κατὰ τὸ νήπιον σχήματος 4
τὴν εἰς τὸν ἄνδρα τὸν τέλειον μεταλλαγὴν, τρεπομένης εἰς μέγεθος καὶ κάλλος
τῆς ἡλικίας τοῦ νηπίου. »ὅτε γὰρ ἦμην νήπιος, ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νή-
5 πιος ἐφρόνουν, ὡς νήπιος ἐλογιζόμην, ὅτε δὲ γέγονα ἄνθρωπος, κατήργηκα τὰ τοῦ
νηπίου«. ταραχθήσεσθαι μὲν γὰρ τὴν κτίσιν ὡσπερ τεθνηξομένην κατὰ 5
τὴν ἐκπύρωσιν, ἵνα καὶ ἀνακτισθῆ, | οὐ μὴν ἀπολεισθαι προσδοκητέον, D 636
ὅπως οἱ ἀνακαινοποιηθέντες ἐν ἀνακαινοποιηθέντι τῷ κόσμῳ ἄγευστοι
λύπης κατοικήσωμεν, κατὰ τὸ λεχθέν »ἕξαποστελεῖς τὸ πνεῦμά σου καὶ
10 κτισθήσονται« ἐν ἑκατοστῷ τρίτῳ ψαλμῷ »καὶ ἀνακαινιεῖς τὸ πρόσωπον
τῆς γῆς«, τοῦ περιέχοντος τῆς εὐκρασίας ἐπιτροπεύοντος λοιπὸν τοῦ θεοῦ.
ἔσομένης γὰρ καὶ μετὰ τοῦτον τὸν αἰῶνα γῆς ἀνάγκη πᾶσα ἔσεσθαι καὶ 6
τοὺς οἰκήσοντας, οὐκέτι τεθνηξομένους ἢ γαμήσοντας καὶ γεννησομένους, | P 556
ἀλλ' ὡς ἀγγέλους ἀμεταστρόφως ἐν ἀφθαρσίᾳ τὰ ἄριστα πράξοντας. διὸ 7
15 ληρῶδες τὸ ἐν ποίᾳ διαγωγῇ τότε δὴ τὰ σώματα ἔσονται λέγεσθαι, μήτε
ἀέρος μήτε γῆς μήτε τῶν ἄλλων ἔσομένων.

41. Ἄξιον δὲ κάκεινο πρὸς τοῖς εἰρημένοις ἐπισκοπεῖν, ὡς ἔχει πολ- 41, 1
λὴν διάπτωσιν, εἰ δεῖ παρρησίαν ἄγειν περὶ τηλικούτων, ὧς Ἀγλαοφῶν, | Ö 304
διαλεγόμενους πραγμάτων. φράσας γὰρ ἀποφήνασθαι τὸν κύριον ὡς οἱ 2

4—6 I Kor. 13, 11 — 9 Psal. 103, 30 — 13 vgl. Matth. 22, 30

M U S Pa (bis Z. 14 πράξοντας) 15—S. 468, 14 Sacra Parall. Bruchst. 424
Holl (= Pa)

1 καὶ εὐμορφότερον < S | εὐμορφώτερον MU 1f τοῦ πρόσθεν σχή-
ματος < S 2 ὁπότεν — λέγοι < S | vor τις + εἰ Pa | λέγειν M | τοῦ]
τῆς τοῦ M τῆς U | κατὰ τὸν M κατὰ τοῦ U 3 τὸν τέλειον] eine bessere (sc.
Gestalt) S 4 τοῦ νηπίου < S 4—6 ὅτε γὰρ — τὰ τοῦ νηπίου < Pa 4 νή-
πιος + sagt er S | ὡς νήπιος ἐλάλουν < S 5 ὡς νήπιος ἐλογιζόμην] usw. S
| δὲ] und S | κατήργησα u. hinter νηπίου U 6 μὲν < S 7 καὶ < U
8 ὅπως] ὅτι ὡς M | ἐν < Pa | ἐν ἀνακαινοποιηθέντι < M | τῷ < U Pa
8f ἄγευστοι λύπης] ohne alles Böse u. Leid S 9 vor κατοικήσωμεν + ferner-
hin S | κατοικήσωμεν M | vor κατὰ + ἢ U 9f καὶ κτισθήσονται] κτισθή-
σονται M 10 ἐν ἑκατ. τρ. ψαλμῷ < S Pa 11 τοῦ περιέχοντος < S | ἐπι-
τροπεύσαντος U 12 καὶ¹ < S | πάσας M < S 13 οὐκ ἐπιτεθνηξομένους M
| ἢ < Pa | ἢ — γεννησομένους < S | γεννησομένους] τεθνηξομένους M
14 ἐν ἀφθαρσίᾳ < S | πράξαντας M | διὸ < Pa 15 vor τότε + οὖν M |
δὴ] δεῖ M | ἔσεσθαι M 17 δὲ + ἐστίν Pa 18 εἰ δεῖ] εἰ δὴ M ἔδει Pa es ist
nur S | τηλικούτων] τούτων MU 19 διαλεγόμενος U | διαλεγόμενους πραγ-
μάτων < Pa

τῆς ἀναστάσεως τευξόμενοι ἔσονται τότε ὡς ἄγγελοι, ἐνθα πειράζουσιν
 αὐτὸν οἱ Σαδδουκαῖοι, ἐπέφερες οἱ δὲ ἄγγελοι ἐκτὸς ὄντες σαρκὸς ἐν
 μακαριότητος ἀκρότητι, διὰ τοῦτο καὶ δόξης εἰσί, καὶ ἡμᾶς δὲ ἄρα ἐξι-
 σάζεσθαι μέλλοντας ἀγγέλους ἀνάγκη δὴ σαρκῶν ὡσαύτως ἐκείνοις γυμνοὺς
 5 ἔσεσθαι δεῖνε, οὐκ ἐπιστήσας, ὦ ἄριστε, ὡς ὁ ποιήσας καὶ διακοσμήσας 3
 ἐξ οὐκ ὄντων τὸ πᾶν τὴν τῶν ἀθανάτων φύσιν οὐ μόνον εἰς ἀγγέλους καὶ
 λειτουργοὺς διανείμας ἐκόσμησεν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας καὶ
 θρόνους. ἄλλο γὰρ γένος τὸ τῶν ἀγγέλων καὶ ἄλλο τὸ τῶν ἀρχῶν καὶ 4
 ἐξουσιῶν, ὅτι μὴ τάγμα ἐν καὶ μία σύστασις καὶ φυλὴ καὶ φατριὰ τῶν
 10 ἀθανάτων, ἀλλὰ γένη καὶ φυλαὶ καὶ διαφοραὶ. καὶ οὔτε τὰ Χερουβὶμ
 τῆς ἰδίας ἐξιστάμενα φύσεως εἰς τὴν τῶν ἀγγέλων ιδέαν μετασκευάζονται
 οὔτε αὖ πάλιν εἰς ἑτέραν οἱ ἄγγελοι. εἶναι γὰρ αὐτὰ χρῆ καὶ ὁ εἰσι καὶ
 ὁ γεγόνασιν. ἀτὰρ καὶ ὁ ἄνθρωπος τὸν κόσμον οἰκεῖν καὶ τῶν ἐν 5 D 637
 αὐτῷ πάντων ἡγεμονεύειν κατασταθεὶς (ἀπὸ) τῆς ἐξ ἀρχῆς διακοσμήσεως,
 15 ἀθάνατος ὢν τοῦ εἶναι ἄνθρωπος οὔποτε μεταβληθήσεται, οὔτε εἰς τὴν
 τῶν ἀγγέλων οὔτε εἰς τὴν τῶν ἐτέρων μορφήν, ὅτι μηδὲ οἱ ἄγγελοι εἰς
 τὴν τῶν ἄλλων, τῆς ἐξ ἀρχῆς ιδέας μετακοσμούμενοι, μεταβάλλονται.
 ὁ γὰρ Χριστὸς ἦκεν οὐκ εἰς ἑτέραν μεταπλασθῆναι κηρύσσων ἢ μετα- 6
 σκευασθῆναι τὸν ἄνθρωπον φύσιν, ἀλλὰ εἰς ὃ ἦν ἐξ ἀρχῆς πρὸ τοῦ ἐκπε-
 20 σεῖν ἀθάνατος ὢν. χρῆ γὰρ ἐν τῷ ἰδίῳ τῆς τάξεως αὐτοῦ τόπῳ τῶν 7
 γεννητῶν ἕκαστον μένειν, ἵνα πάντα πάντων ὧσι πεπληρωμένα, οὐρανοὶ
 μὲν ἀγγέλων, θρόνοι δὲ ἐξουσιῶν, φῶτα δὲ λειτουργῶν καὶ οἱ θειότεροι

M U S Pa

1 τότε < S Pa | ἄγγελοι] *Engel Gottes im Himmel* S 1f ἐνθα — ἐπέ-
 φερες < S 2 οἱ¹ < Pa | ἐπέφερεν U | σαρκῶν Pa 3 καὶ² < M
 4 ἀνάγκη — γυμνοὺς] ἀγγέλους Pa 5 ἄριστε ὡς] ἀριστέως M 6 εἰς ἀγγέλους]
 ἰσαγγέλους M 7 διεκόσμησεν U + *sie* S 7f ἐξουσίας u. θρόνους vertauscht
 M U 8 τὸ¹ < M | ἀγγέλων] ἀρχῶν U 8f ἀρχῶν καὶ ἐξουσιῶν] ἀρχῶν καὶ
 < M U *Thronen* S 9 καὶ φυλὴ < S | φατριὰ] φθαρτρία M πατριὰ U Pa
 9f τῶν ἀθανάτων — διαφοραὶ] *der Engel, d. h. der Unsterblichen — nicht, sage
 ich — eine Klasse noch Geschlecht, sondern verschiedene* S 10 ἀλλὰ + καὶ Pa
 11 εἰδέαν M U < S 12 αὖ — ἑτέραν] εἰς ἑτέρων πάλιν M U 12f εἶναι — γε-
 γόνασιν < S 13 ἀτὰρ] εἰ γὰρ U | οἰκεῖν + *bestellt* S 14 κατασταθεὶς] ταχ-
 θεὶς Pa | (ἀπὸ) * *nach* S | ἐξ < Pa 16f εἰς — μετακοσμούμενοι] *in der
 anderen Klasse* S 17 τῶν < U 18 μεταπλασθῆναι] μορφήν πλασθῆναι M | ἢ
 μετασκευασθῆναι < S 19 τὸν ἄνθρωπον] τὴν ἀνθρωπείαν U | ἀλλ' Pa | εἰς
 < S | ἐξ ἀρχῆς < S 20 ὢν < S | χρῆναι M Pa | τάξεως] ἕξεως M Pa |
 ἑαυτοῦ U | τόπῳ M U 21 ὧσι] εἰσὶ M | *vor* οὐρανοὶ + οἱ Pa

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

τῆς ἰδίας αἰδιότητος ἐποίησεν αὐτόν«. οὐκ ἄρα ἀπόλλυται τὸ σῶμα· ὁ γὰρ ἄνθρωπος ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος.

43. Διὸ ἐπίστησον, ὡς καὶ ὁ κύριος τὰ αὐτὰ ταῦτα διδάσκειν θέλων, 43, 1
 μὴ πιστευόντων Σαδδουκαίων εἰς τὴν ἀνάστασιν τῆς σαρκός — δόγμα γὰρ
 5 τοῦτο Σαδδουκαίων· ὅθεν συσκευασάμενοι τὴν κατὰ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς
 ἐπτὰ ἀδελφούς παραβολήν, ἵνα τὸν περὶ ἀναστάσεως τῆς σαρκός λόγον
 ἀποκηρύσσωσι, προσῆλθον αὐτῷ· ἀμέλει αὐτὸς ὁ εὐαγγελιστῆς ἐπεσημή-
 νατο, »προσῆλθον δὲ αὐτῷ« εἰπὼν »καὶ Σαδδουκαῖοι, λέγοντες μὴ εἶναι
 ἀνάστασιν — ὁ οὖν Χριστός, εἰ μὴ ἦν ἀνάστασις σαρκός, ἀλλὰ μόνον ἐσώζετο 2
 10 ψυχὴ, συνέθετο ἂν αὐτοῖς ὡς καλῶς καὶ ὀρθῶς φρονοῦσι. νυνὶ δὲ ἀπο-
 κρούεται λέγων »ἐν τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίσκονται, ἀλλ'
 ὡς ἄγγελοι ἐν οὐρανῷ εἰσιν«, οὐ τῷ σάρκα μὴ ἔχειν, ἀλλὰ τῷ μὴ γαμεῖν 3
 καὶ γαμῆσθαι, | ἀλλὰ εἶναι λοιπὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ καὶ φωσίν, ἀγγέλους P558
 κατὰ τοῦτο παραπλησιασθέντας, ἵν' ὥσπερ οἱ ἄγγελοι ἐν τῷ οὐρανῷ,
 15 οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν τῷ παραδείσῳ, μήτε γάμοις ἢ εἰλαπίναις ἔτι σχολάζον-
 τες, ἀλλὰ τῷ βλέπειν τὸν θεὸν καὶ γεωργεῖν τὴν ζωὴν πρυτανεύοντος
 ἡμῖν τοῦ Χριστοῦ. οὐ γὰρ εἶπεν »ἔσονται ἄγγελοι«, ἀλλ' »ὡς ἄγγε- 4
 λοι«, οἷον »δόξη μὲν καὶ τιμῆ« κατὰ τὸ γεγραμμένον »ἐστεφανωμένοι,
 βραχὺ δέ τι παρὰ τοὺς ἀγγέλους διαλλάσσοντες« καὶ ἐγγὺς ὄντες τοῦ D639
 20 εἶναι ἄγγελοι. καθάπερ εἰ ἔλεγεν, οὔσης εὐταξίας κατὰ τὸν ἀέρα καὶ 5
 γαλήνης νυκτὸς καὶ πάντων τῷ τῆς σελήνης αἰθερίῳ φωτὶ κεκοσμημένων·

8 Matth. 22, 23 — 11 Matth. 22, 30 — 18 Psal. 8, 6

M U S Pa

1 ἐποίησεν αὐτόν < S   3 ἐπίστησον ὡς < S | καὶ < U Pa | τὰ αὐτὰ
 < S | ταῦτα < Pa   4f εἰς τὴν — Σαδδουκαίων < Pa   5 καὶ < M   6 τὸν
 ... λόγον < S | τῆς (vor σαρκός) < Pa   7 ἀποκηρύσσωσι] ἀποκηρύσσουσι M
 ἀπο||ρήσωσι, ein Buchstabe ausradiert U ἀπορήσωσι Pa erforschen S | προσῆλ-
 θον αὐτῷ < S | ὁ αὐτὸς Pa   8 προσῆλθον — εἰπὼν καὶ < S | δὲ < U Pa |
 εἰπὼν] φησί U | καὶ < Pa   8f ἀνάστασιν μὴ εἶναι U   9 ἦν hinter σαρκός Pa
 10 vor ψυχῆ + ἡ M | καὶ ὀρθῶς < S   10f ἀποκρίνεται MU   11 ἐγα-
 μίσκονται Pa   12 τῷ²] τὸ M   13 καὶ γαμίσκεσθαι Pa < S | ἀλλ' Pa |
 φωσίν] φῶς ἵν' M φησὶν U im Licht S < Pa   14 κατὰ τοῦτο < M | πλη-
 σιασθέντες Pa | τῷ < Pa   15 καὶ ἡμεῖς hinter παραδείσῳ Pa | μήτε γάμοις]
 < Pa | ἢ εἰλαπίναις] εἰλαπίνες M < S | ἔτι < S   16 τῷ] τὸ MPa τοῦ U
 16f καὶ γεωργεῖν — Χριστοῦ] und zu leben in Ewigkeit S   17 ἡμῶν MPa |
 ἀλλὰ M   18—20 οἷον δόξη — εἶναι ἄγγελοι < Pa   18 κατὰ τὸ γεγραμμένον
 < S   20 καθάπερ + denn S | ἔλεγεν] wir sagen S   21 τῷ] τῶν MU |
 νυκτὸς — κεκοσμημένων] da auch der Mond in der Nacht scheint, indem er voll ist S

ἡ σελήνη φαίνει ὡς ὁ ἥλιος. καὶ οὐ πάντως ἂν ἥλιον εἶναι τὴν σελήνην ἀπομαρτυρεῖν αὐτὸν ἐλέγομεν, ἀλλ' ὡς ἥλιον, ὡσπερ καὶ τὸ μὴ ὑπάρχον 6 χρυσός, ἐγγὺς δὲ τοῦ εἶναι χρυσὸς πεφυκὸς ὡς χρυσὸς λέγεται καὶ οὐ ὄ 308 χρυσός. εἰ δὲ ἦν χρυσός, οὐκ ἐλέγετο ἂν ὡς χρυσός, ἀλλὰ χρυσός· ἐπεὶ 5 δὲ μὴ ἔστι χρυσός, ἀλλὰ (ἐγγὺς) τοῦ εἶναι χρυσὸς καὶ φαντάζεσθαι τὸν χρυσόν, οὐ χρυσὸς ἀλλ' ὡς χρυσὸς λέγεται. οὕτως καὶ ὡς ἀγγέλους 7 ἔσεσθαι λέγοντος τοὺς ἁγίους ἐν τῇ ἀναστάσει, οὐκ αὐτὸ τοῦτο ἀγγέλους αὐτὸν ἐπαγγέλλεσθαι ἀκούομεν τοὺς ἁγίους ἔσεσθαι ἐν τῇ ἀναστάσει, ἀλλὰ ἐγγὺς τοῦ εἶναι ἀγγέλους. ὥστε ἀλογώτατον τὸ λέγειν, ἐπειδὴ ὁ 8 10 Χριστὸς ἀπεφῆνατο τοὺς ἁγίους ὀφθῆναι ὡς ἀγγέλους ἐν τῇ ἀναστάσει, τὰ σώματα διὰ τοῦτο ταῦτα μὴ ἀνίστασθαι, καίτοι τῆς λέξεως αὐτὴν τὴν πρᾶξιν δηλούσης σαφῶς τοῦ συμβαίνοντος. ἀνάστασις γὰρ οὐκ ἐπὶ τοῦ 9 μὴ πεπτωκός, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ πεπτωκός λέγεται καὶ ἀνισταμένου· ὡσπερ ὁπότεν λέγει καὶ ὁ προφήτης »καὶ ἀναστήσω τὴν σκηνὴν Δαυὶδ 15 τὴν πεπτωκυῖαν«. ἔπεσε δὲ ὀκλάσασα ἡ ποθητὴ σκηνὴ τῆς ψυχῆς εἰς »γῆν χώματος«. οὐ γὰρ τὸ μὴ θνήσκον, ἀλλὰ τὸ θνήσκον κλίνεται. θνήσκει δὲ σὰρξ, ψυχὴ γὰρ ἀθάνατος. καὶ τοίνυν εἰ ἡ ψυχὴ ἀθάνατος, 10 σῶμα δὲ ὁ νεκρός, οἱ λέγοντες ἀνάστασιν μὲν εἶναι, σαρκὸς δὲ μὴ εἶναι, ἀρνοῦνται μὴ εἶναι ἀνάστασιν, ὅτι μὴ τὸ ἐστὸς ἀλλὰ τὸ πεπτωκός καὶ

14 Amos 9, 11 — 16 Dan. 12, 2

M U S Pa

1 ὁ < Pa 1f εἶναι — ἐλέγομεν < S 2 λέγομεν U λέγωμεν Pa | μὴ] wie S 3 δὲ] und S < Pa | πεφυκός < S | λέγεται] wir sagen S 3f καὶ οὐ χρυσός < S 4—6 εἰ δὲ ἦν — λέγεται < Pa 4 ἐλέγετο ἂν] sagten wir S 4f ἐπεὶ δὲ — χρυσός λέγεται < S 5 (ἐγγὺς) Pet. 6 οὐ χρυσός ἀλλ' < U | οὕτω U | ὡς ἀγγέλους < S 7 ἔσεσθαι hinter ἀναστάσει U | λέγοντα Pa | ἐν τῇ ἀναστάσει < M | αὐτὸ τοῦτο < S 8 αὐτὸν < Pa | αὐτὸν ἐπαγγέλλεσθαι ἀκούομεν] sagt er S | ἀκούομεν — ἀναστάσει < Pa | τοὺς ἁγίους] sie S | ἔσεσθαι hinter ἀναστάσει U | ἐν τῇ ἀναστάσει < S 9 ἀλλ' Pa | ἐγγὺς τοῦ εἶναι] wie S | ὥστε ἀλογώτατον] ἄλογον γὰρ Pa | τὸ < MU 10 ἀπεφῆνατο] offenbart S | τοὺς ἁγίους ἀπεφῆνατο M | ὀφθῆναι τοὺς ἁγίους Pa 11 τὰ σώματα . . . ταῦτα] der Leib S | ταῦτα διὰ τοῦτο Pa 12 πρᾶξιν] τάξιν M jenes S | σαφῶς < S 13 ἀλλὰ M | καὶ ἀνισταμένου < S 14 καὶ¹ < Pa 15 ποθητὴ] schöne u. geliebte S 16 χώματος] σώματος M | οὐ γὰρ — τὸ θνήσκον] das Sterbende, nicht das nicht Sterbende S 17 vor σὰρξ + ἡ U | γὰρ] δὲ Pa | καὶ τοίνυν — ἀθάνατος < M 18 ὁ νεκρός] sterblich S 19 ἀνάστασιν μὲν εἶναι < S | μὴ εἶναι < U 19f καὶ κλιθὲν < S

κλιθὲν διανίσταται κατὰ τὸ γεγραμμένον »μὴ ὁ πίπτων οὐκ ἀνίσταται ἢ ὁ ἀποστρέφων οὐκ ἀναστρέψει«; P 559

44. Ὅτι δὲ ἀθάνατος ἡ ψυχὴ ἐδίδαξεν ἀναφανδὸν ὁ κύριος καὶ δι' 44, 1
 ἑαυτοῦ καὶ διὰ Σολομῶνος εἰπὼν· | δι' ἑαυτοῦ μὲν ἐν τῇ κατὰ τὸν πλούσιον D 640
 5 καὶ τὸν πένητα Λάζαρον ἱστορίᾳ, τὸν μὲν ἐν κόλποις Ἀβραάμ δεικνύς
 ἀναπαύεσθαι μετὰ τὴν ἀπόθεσιν τοῦ σώματος, τὸν δὲ ἐν ἀλγηδόσιν, οἷς
 διαλεγόμενον τὸν Ἀβραάμ εἰσήγαγε· διὰ Σολομῶνος δὲ ἐν τῇ ἐπιγραφο- 2
 μένῃ Σοφίᾳ, ἔνθα »δικαίων αἱ ψυχαὶ ἐν χειρί« γέγραπται »θεοῦ, καὶ οὐ
 μὴ ἀψηται αὐτῶν βάσανος. ἔδοξαν ἐν ὀφθαλμοῖς ἀφρόνων πεθάναι καὶ
 10 ἐλογίσθη κάκωσις ἢ ἔξοδος αὐτῶν καὶ ἢ ἀφ' ἡμῶν πορεία σύντριμμα·
 οἱ δὲ εἰσιν ἐν εἰρήνῃ, καὶ ἢ ἐλπίς αὐτῶν ἀθανασίας πλήρης«. ὅθεν 3
 σώματος ἢ ἀνάστασις, καὶ οὐ ψυχῆς. οὐ γὰρ τὸν ἐστῶτά τις ἀνίστησιν,
 ἀλλὰ τὸν κείμενον, ὥσπερ οὐδὲ τὸν ὑγιαίνοντα θεραπεύουσιν, ἀλλὰ τὸν
 πάσχοντα.

15 Εἰ δὲ τις τὴν ἀνάστασιν ἐπὶ τῆς ψυχῆς καὶ μὴ ἐπὶ τῆς σαρκὸς βιάζε- 4
 τα· λέγειν ἔσσεσθαι, πολλὴ μὲν μωρία τοῦτο καὶ ἀλογία. δεῖ γὰρ φθορὰν
 πρῶτον καὶ λύσιν τὸν τοιοῦτον τῆς ψυχῆς δεικνύναι, ἵνα δείξῃ δὴ καὶ τὴν
 ἀνάστασιν, μή τοι ληροῦντά γε, ἀλλὰ σαφῶς λέγοντά τι φαίνεσθαι. Ö 310
 ὅμως γοῦν δοτέον αὐτῷ θνητὴν ὀρίσασθαι τὴν ψυχὴν. δυοῖν γάρ τοι 5
 20 θάτερον ἐνταῦθα θετέον, ἢ ἀληθῆ τὸν κύριον ἀποφύγασθαι ἀθάνατον
 τὴν ψυχὴν διδάσκοντα καὶ ψεῦδος τὸ φθείρεσθαι αὐτὴν λέγοντα ἢ φθεί-
 ρεσθαι καὶ ψεῦδος τῷ ἀνώλεθρον αὐτὴν καὶ ἀθάνατον εἶναι διδάσκειν

1 Jerem. 5, 5 — 4ff Luk. 16, 19ff — S—11 Weish. Sal 3, 1—4

M U S Pa (bis Z. 14 πάσχοντα)

1—11 κατὰ τὸ γεγραμμένον — ἀθανασίας πλήρης < Pa 2 ἀναστρέφῃ M
 3 ἀναφανδὸν < S | ὁ κύριος] Χριστὸς S 4 Σολομῶνος M 4f πλούσιον u.
 Λάζαρον umgestellt S 5 τὸν πένητα < S | δεικνύς * nach S zu zeigen] δοῦς U
 < M 6 ἀναπαύεσθαι < S | τοῦ] dieses S | τὸν δὲ ἐν ἀλγηδόσιν < S 7 τὸν]
 < M καὶ S | ἀλγηδόσιν U 7f διὰ — ἔνθα . . γέγραπται] in der Weisheit
 Salomos aber sagt er S 7 Σολομῶνος M 10 κάκωσις M 11 ὅθεν] οὖν Pa
 12 καὶ < S | ἀνίστησιν] ἐγείρει Pa 13 ὑγιαίνοντα] den nicht Leidenden S
 15 ἐπὶ τ. ψυχ. κ. μὴ ἐπὶ τ. σαρκὸς umgestellt S 15f βιάζεται λέγειν ἔσσεσθαι]
 versteht S | βιάζεσθαι M U, dazu am Rand v. 1. Hd. βιάζεται U 16 τοῦτω U
 | δεῖ] λέγει U 17 τὴν] ihre S 18 φαίνεσθαι] Klares (sc. redend) S 20 ἐν-
 ταῦθα *] ταῦτα M U < S; ταύτη Bonwetsch 20f τὴν ψυχὴν ἀθάνατον U
 21 καὶ] ἢ S | τὸ φθείρεσθαι αὐτὴν λέγοντα *] αὐτὴν (αὐτῇ M) τὸ φθείρεσθαι
 λέγειν M das Verweslichsein ihr sagend S 21—S. 469, 1 ἢ φθείρεσθαι — τὸν
 Χριστὸν < S 22 τῷ *] τὸ M U | αὐτὴν τὸ ἀνώλεθρον U

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

πάντως ὁ ἀποθανών, ἐπειδὴν ἀποθάνοι, ἐν τῷ αὐτῷ μένει. εἰ γὰρ ἐκ τοῦ 5
κοιμᾶσθαι τὸ ἐγρηγορέναι καὶ ἐκ τοῦ πεσεῖν τὸ ἀνεγερθῆναι καὶ ἐκ τοῦ
καταβληθῆναι τὸ ἀνοικοδομηθῆναι, τίς μηχανή, καὶ ἐκ τοῦ κλιθέντος μὴ
οὐχὶ προσδοκᾶν τὸ ἀναστήσεσθαι καὶ ἐκ τοῦ θανόντος τὸ ἀναβιώσεσθαι;
5 καὶ γὰρ ἡμεῖς ταῦτα οὐκ ἐξαπατώμενοι ὁμολογοῦμεν ἐκ τῶν τεθνεώτων
σωμάτων τὸ ἀναβιώσεσθαι συμβαίνειν. καὶ μὴ μόνον τοῦτο, εἰ βούλει, 6
ἀπὸ τοῦ καθεύδειν σκόπει καὶ ἀνίστασθαι, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν σπερμάτων
καὶ φυτῶν ὡς ἐν πᾶσιν αὐτοῖς ἢ ἀνάστασις κα|ταγγέλλεται. καταμάθετε 0312
γὰρ τὰ σπέρματα, πῶς ἔγυμνα, φησὶν, καὶ ἄσαρκα βάλλεται εἰς τὴν γῆν
10 καὶ τελεσφορούμενα πάλιν ἀποδίδονται. ἐπεὶ εἰ θνήσκοι μὴν καὶ σῆποιτο
τὰ σπέρματα, ἐκ δὲ τῶν | σπερμάτων μηκέτι τὸ ἀναζῆν καὶ φύειν γένοιτο, D642
τίς ἢ ἀποκλήρωσις μὴ οὐχὶ πάντα καταναλωθῆναι εἰς τὸ τεθνάναι;

46. Ἄλλὰ γὰρ περὶ τούτων πλείω λέγειν .τανῦν, ὦ κράτιστε Θεόφιλε, 46, 1
παρήσομεν, καὶ οἱ λοιποὶ κριταὶ τῶν λόγων. λάβωμεν δὲ καὶ τὰ τούτοις
15 ἐφεξῆς ἀκόλουθα, ὡς ἀφέστηκε τοῦ δέοντος μακράν. ὁ θεὸς γὰρ αὐτῷ 2
πάλιν αὐτὰς τὰς ψυχὰς ἐν τῇ κατὰ τὸν ἐξηκοστὸν πέμπτον ψαλμὸν προ-
φητεία βεβιασμένως αὐτὴν καὶ ἀνοικείως ἐκτιθεμένῳ, | ὡς εἰς παγίδα <εἰς> P570
τὴν σάρκα δίκην ὑφέξουσας τῶν ἡμαρτημένων ἐμβιβάζει, ὅπερ ἀτοπίας
μᾶλλον ἢ ὀρθοδοξίας ἐστίν. εἰ γὰρ πρὸ τῆς παραβάσεως, καθάπερ ἦδη 3
20 καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐξεθέμεθα, σῶμα ἐκέκτηντο αἱ ψυχαί, πῶς <ὡς>
εἰς παγίδα ὕστερον μετὰ τὴν παράβασιν εἰς σῶμα ἐμβιβάζονται, οὐκ ὄντος
χρόνου ἐν ᾧ πρὶν αὐτὰς τὸ σῶμα λαβεῖν ἐξημάρτοσαν; οὐ γὰρ ἔμφο- 4

Sf vgl. I Kor. 15, 37

M U ε

1 ἐπειδὴν ἀποθάνοι, ἐν τῷ αὐτῷ] *im Tode* S 1—4 εἰ γὰρ — τὸ ἀναβιώ-
σεσθαι < S 3 ἀνωκοδομηθῆναι U 4 θανέντος U | ἀναβιώσεσθαι Dindorf]
ἀναβιώσασθαι M ἀναστήσεσθαι U 5 καὶ γὰρ ἡμεῖς] *wir aber nun* S | τεθνεό-
των M 6 συμβαίνειν < S | τοῦτο < S 7 σκόπει < S 8 καταγγέλλεται]
klar erkannt wird S | καταμάθε U 9 φησὶν < M 10 πάλιν + *als eben-*
solche S 11 ἐκ τῶν σπερμάτων] *von ihnen* S 12 εἰς τὸ τεθνάναι < S
14 παρήσομεν MU | καὶ οἱ — λόγων < S 15 τοῦ δέοντος] *der Wahrheit* S
15—17 αὐτῷ . . . . ἐκτιθεμένῳ] *verstehen sie* S 16 πάλιν αὐτὰς] *πάντας* M < S
16f ἐν τῇ — προφητεία] *im 65. Psalm* S 16 πέμπτον] *καὶ πέμπτον* hinter προ-
φητεία U 17 καὶ ἀνοικείως < S | <εἰς> * *nach* S 18 ὑφέξουσας MU |
ἡμαρτημένων + *ihre* S | ἐμβιβάζει M | ἀτοπίας < U 19 ἐστίν] *voll ist* S |
γὰρ < S 19f καθάπερ — ἐξεθέμεθα < S 20 σῶματα U | <ὡς> Bonwetsch
nach S 21 μετὰ τὴν παράβασιν < S | σῶμα] *Fleisch* S

νος ὅτε μὲν ὡς διὰ τὸ σῶμα λέγειν τὰς | ψυχὰς ἡμαρτηκένοι, ὅτε δέ, P571
 ἐπειδὴ περ ἡμάρτοσαν, διὰ τοῦτο καὶ δεσμὸν αὐτὸ καὶ παγίδα πρὸς κατὰ-
 κρισιν γεγονέναι. εἰ γὰρ διὰ τὸ σῶμα ἡμάρτον, συνῆν ἄρα ἐξ ἀρχῆς αὐ- 5
 ταῖς καὶ πρὸ τῆς ἀμαρτίας τὸ σῶμα. πῶς γὰρ διὰ τοῦτο ἡμάρτανον, ὃ
 5 μὴ ἦν μηδέπω; εἰ δὲ παγίς πάλιν αὐτὸ τὸ σῶμα καὶ πέδα νομίζεται καὶ 6
 δεσμὸς, οὐκέτι τὸ συναμφοτέρων αἴτιον, ἀλλὰ ψυχὴ μόνη. ἀμαρτήσαντι γὰρ
 μετὰ τὸ ἀμαρτήσαι [τῷ ἀμαρτήσαντι] δεσμὰ καὶ παγίδες καὶ πέδα κα-
 τασκευάζονται. ἀλλὰ μὲν δὴ ὡμολογήσαμεν μὴ δύνασθαι δεσμὸν εἶναι 7
 τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς, ἐπειδὴ τὸ μὲν σῶμα πρὸς ἑκάτερα, καὶ πρὸς τὸ
 10 δίκαιον καὶ ἄδικον, συνεργεῖ, ὃ δὲ δεσμὸς εἶργει τοῦ ἀδικεῖν. ὥστε ὅπερ 8
 λέγω δυοῖν θάτερον· ἢ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἡμάρτομεν μετὰ σώματος καὶ οὐ
 φαίνεται χρόνος ἐν ᾧ ἐκτὸς ὑπήρξαμεν σώματος καὶ συναίτιον τὸ σῶμα
 καὶ ἀγαθῶν τῇ ψυχῇ καὶ κακῶν, | ἢ χωρὶς σώματος διάγοντες ἡμάρτομεν D643
 καὶ ἀναίτιον τὸ σῶμα κακίας ἐκ παντός. ἀλλὰ χωρὶς σώματος ὑπὸ ἀλό- 9
 15 γου ἡδονῆς οὐ κρατεῖται ἢ ψυχῇ, ἐκρατήθησαν δὲ οἱ πρωτόπλαστοι ἀλόγῳ
 δελεασθέντες ἡδονῇ· ἦν ἄρα ἢ ψυχῇ μετὰ σώματος καὶ πρὸ τῆς ἀμαρ-
 τίας. | περὶ γὰρ δὴ τοῦ μὴ ἐγχωρεῖν αὐτὸ νομίζεσθαι διὰ τὴν παράβασιν 10 Ö314
 δεσμὸν ἐπὶ τιμωρίᾳ γεγονός, ἵν' ἀκήρατον ἢ ψυχῇ καὶ συνεχῇ κατ' αὐτοὺς
 βάσανον ἔχη νεκροφοροῦσα, δοκῶ μοι πλήρης ταῦτα ἤδη μετὰ πάσης ἀπο-
 20 δεΐξεως δεδηλωκένοι. ὅθεν ἀσύστατον καὶ ἀνένδεκτον τὸ μὲν σῶμα παγίδα 11
 τίθεσθαι καὶ δεσμὰ, τὸν δὲ θεὸν εἰσάγειν τὰς ψυχὰς εἰς τὴν παγίδα δίκην
 ὑφεξούσας, ἀνωθεν ἐκ τοῦ τρίτου ἐκβάλλοντα οὐρανοῦ ἀνθ' ὧν παρήκουσαν
 τῆς ἐντολῆς. πρὸς τί γὰρ τις βλέψας πιστεύσειεν τοῖς οὕτω ὑπ' αὐτῶν 12
 προπετῶς εἰρημένοις; καίπερ οὐκ ἔχοντος οὕτως τοῦ ψαλμοῦ, κἄν βεβιασ-
 25 μένως αὐτὸν ἐκτίθωνται. αὐτὰ δὲ προοίσω τὰ ἐγκείμενα, ἵνα δὴ καὶ τὸ

M U S

1 ὡς < S | λέγειν] sagend S 2 f καὶ δεσμὸν — γεγονέναι] seien sie in
 den Leib hineingetan, wie in eine Fessel S 2 καὶ¹ < M 3 f ἐξ ἀρχῆς αὐ-
 ταῖς < S 5 f παγίς — δεσμὸς] als Fessel das Fleisch der Seele gegeben wurde S
 5 αὐτῷ U der Seele S | πέδα M 6 ἀμαρτήσαν. τί U 7 [τῷ ἀμαρτήσαντι] *
 Bonwetsch | δεσμὰ — πέδα] Strafen u. Fesseln S 8 δύνασθαι < S 10 f ὅπερ
 λέγω < S 12 ἐκτὸς + völlig S 13 καὶ κακῶν τῇ ψυχῇ καὶ ἀγαθῶν U |
 ἡμάρτομεν διάγοντες U 14 κακίας ἐκ παντός < S 16 δελεασθέντες < S
 17—20 περὶ γὰρ δὴ — δεδηλωκένοι < S 18 γεγονός *] γεγονότα M U | ἄκρα-
 τον U 19 ἔχει M | πλήρης (als indeklin.) *] πλήρις M πλήρη M 21 δεσμὰ]
 Fein S 22 τοῦ < U | ἀνθ' ὧν] ὅτι ἀνωθεν U 23 f τοῖς — εἰρημένοις] ihrem
 Wort S 24 f κἄν — ἐκτίθωνται < S 25 ἐκτίθενται U | τὰ ἐγκείμενα] dies S
 | δὴ] δὲ U 25 f τὸ μυθῶδες αὐτῶν τῆς ἐξηγήσεως] ihr frevlerisches Gerede S

μουθῶδες αὐτῶν τῆς ἐξηγήσεως φανῆ, ὀρθῶς μὴ θελότων νοεῖν τὰς γραφάς.

εἰσὶ γὰρ οὕτω πως δήπου τὰ λεχθέντα· »ἐδοκίμασας ἡμᾶς ὁ θεός, 13
ἐπύρωσας ἡμᾶς, ὡς πυροῦται τὸ ἀργύριον. εἰσήγαγες ἡμᾶς εἰς τὴν παγίδα,
5 ἔθου θλίψεις ἐπὶ τὸν νῶτον ἡμῶν. ἐπεβίβασας ἀνθρώπους | ἐπὶ τὰς κεφα- P 572
λάς ἡμῶν. διήλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος, καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς
ἀναψυχήν«. καὶ εὐθέως ἐπιφέρουσι· ταῦτα δὲ ὑπὸ τῶν ψυχῶν εἴρηται 14
τῶν εἰς τὴν παγίδα τὸ σῶμα ὡς εἰς ἀγώνισμα κατενεχθεισῶν ἐκ τοῦ τρί-
του οὐρανοῦ, ἔνθα ὁ παράδεισος. τὸ γὰρ »διήλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδα-
10 τος« ἦτοι, φησί, τὴν διὰ μήτρας εἰς τὸν κόσμον τῆς ψυχῆς πάροδον δηλοῖ,
ἐπειδὴ περ ἐν φλογὶ τοσαύτη καὶ ὑγρασίᾳ καταγίγνεται, ἢ τὴν ἀπὸ τῶν
οὐρανῶν κατάπτωσιν εἰς τὸν βίον διερχομένης <αὐτῆς> τὰς πηγὰς τοῦ
πυρὸς καὶ τὰ ὑπὲρ τὰ νῶτα τοῦ στερεώματος ὕδατα. πρὸς οὓς ἤξιουν | 15 D 644
ἐνίστασθαι. φέρε γὰρ ὑπὲρ αὐτῶν, ὧ Ἄγλαοφῶν, αὐτὸς ποιῆσαι τὴν ἀπό-
15 κρισιν, τί λέξουσι.

47. Πρῶτον γὰρ <ὅτι> ὁ παράδεισος, ὅθεν καὶ ἐξεβλήθημεν ἐν τῷ 47, 1
πρωτοπλάστῳ, ἐπὶ ταύτης ἐστὶ τῆς γῆς προδήλως τόπος ἐξαίρετος, πρὸς
ἄλυπον ἀνάπαυσιν καὶ διαγωγὴν τοῖς ἀγίοις ἀφωρισμένος, <τοῦτο> δῆλον
ἀπὸ τοῦ καὶ τὸν Τίγριν καὶ τὸν Εὐφράτην καὶ τοὺς λοιποὺς ποτα-
20 μούς τοὺς ἐκεῖθεν προχεομένους ἐνταῦθα φαίνεσθαι τῶν ρευμάτων τὰς
διεκβολὰς εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἡπειρον ἐπικλύζοντας. οὐ γὰρ ἀπὸ τῶν 2
οὐρανῶν ἄνωθεν καταράσσονται χεόμενοι· ἐπεὶ οὐδὲ ὑπέστη ἂν ἡ γῆ ὄγκον
τοσοῦτον ἀθρόως ἐξ ὕψους καταφερόμενον ὑποδέξασθαι ὕδατος. ἀλλ' 3
οὐδὲ ὁ ἀπόστολος ὑποτίθεται τὸν παράδεισον εἶναι ἐν τρίτῳ οὐρανῷ τοῖς
25 λεπτῶν ἀκροᾶσθαι λόγων ἐπισταμένοις· »οἶδα« γὰρ »ἄρπαγέντα <τὸν

3—7 Psal. 65, 10—12 — 25 II Kor. 12, 2

M U S

1f ὀρθῶς — τὰς γραφάς] *indem sie ohne Verstand sind* S 3 εἰσὶ γὰρ
— λεχθέντα < S | τὰ < U 5 ἐπὶ τὸν νῶτον] ἐνώπιον M 6 καὶ² < S
7 ταῦτα] *dies Wort* S | δὲ < S | εἴρηται] *zu sagen* S 8 vor εἰς τὴν + *wie* S
| τὸ σῶμα — ἀγώνισμα] *in den Leib* S 10 ἦτοι, φησί < S 12 οὐρανίων M
| εἰς] ἐπὶ U | διερχομένην U | <αὐτῆς> * nach S 13 ὑπὲρ — στερεώματος]
oberen S 15 τί λέξουσι < S 16 <ὅτι> * | καὶ < S 17 ἐπὶ * nach S]
ἐκ M U | ταύτης < S 18f τοῦτο δῆλον ἀπὸ τοῦ *] δῆλον ἀφ' οὗ M κρείττονα
ἀπ' αὐτοῦ U 19 καὶ τὸν Τίγριν καὶ τὸν Εὐφράτην καὶ < S | λοιποὺς < S
20f ἐνταῦθα — τὰς διεκβολὰς] *und* S 21 διεκβολὰς] δὲ ἐκβολὰς M 22 χεώ-
μενοι M 23 ἀθρόως U | ἐξ ὕψους] *vom Himmel* S | ὕδατος < S | ἀλλὰ M
24f τοῖς λεπτῶν — ἐπισταμένοις] *denn höre* S 25f τὸν τοιοῦτον < M U

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ριον«. δοκιμασθέντες διαρκῶς οἱ μάρτυρες ἐν ταῖς κατὰ τοὺς πειρασ- 2
 μούς τῶν βασάνων προσβολαῖς (τὰ πολλὰ γὰρ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς αἰ
 προφητεῖαι πίστιν πληροῦνται) καὶ εὐκλεῶς καὶ ἐρρωμενέστατα διαθλή-
 σαντες εὐχαριστοῦσι, τό »ἐδοκίμασας ἡμᾶς« λέγοντες τῷ θεῷ, ὡς ἵνα τὴν
 5 δόξαν παρ' αὐτῷ κτήσωνται μείζονα, διὰ πολλῶν αὐτοὺς ἠλεγξε πόνων,
 τὸν ἀληθῶς Ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα νικῆσαι προθείς. καὶ ἐπισκέψασθε ὡς 3
 τούτοις συνωδᾶ σαφῶς τοῖς λόγοις περὶ μαρτύρων καὶ ὁ Σολομῶν ἀνα-
 φθέγγεται (οὐ γὰρ ἀμάρτυρος ὁ λόγος καὶ ἄλλων γραφῶν) ὅτι »ὁ θεὸς
 ἐπέειπεν αὐτοὺς καὶ ἠῤῥεν αὐτοὺς ἀξιόους ἑαυτοῦ· ὡς χρυσίον ἐν χωνευ-
 10 τηρίῳ ἐδοκίμασεν αὐτοὺς καὶ ὡς ὀλοκάρπωμα εὐωδίας προσεδέξατο αὐτοὺς
 καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν (ἀναλάμψουσιν)«· πρόσθεν εἰπὼν »καὶ γὰρ 4
 ἐὰν ἐν ὄψει ἀνθρώπων κολασθῶσιν, ἡ ἐλπίς αὐτῶν ἀθανασίας πλήρης
 καὶ ὀλίγα παιδευθέντες μεγάλα εὐεργετηθήσονται«. ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ 5
 ρκγ ψαλμῷ τό »εἰ μὴ ὅτι κύριος ἦν ἐν ἡμῖν, ἐν τῷ ἐπαναστήναι ἀνθρώ-
 15 πους ἐξ' ἡμᾶς, ἄρα ζῶντας ἂν κατέπιον ἡμᾶς· ἄρα τὸ ὕδωρ κατεπόντισεν
 ἡμᾶς· χεῖμαρρον | διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν, ἄρα διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν τὸ D646
 ὕδωρ τὸ ἀνυπόστατον. εὐλογητὸς κύριος, ὅς οὐκ ἔδωκεν ἡμᾶς εἰς θήραν
 τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν. ἡ ψυχὴ ἡμῶν ὡς στρουθίον ἐρρύσθη ἐκ τῆς παγίδος
 τῶν θηρευόντων. ἡ παγὶς συνετρίβη, καὶ | ἡμεῖς ἐρρύσθημεν«, οἱ μάρ- | Ö318P574
 20 τυρές εἰσιν οἱ ψάλλοντες. δύο δὲ τῶν καλλινίκων οἱ χοροὶ μαρτύρων, 6
 εἷς μὲν τῆς διαθήκης τῆς καινῆς, θάτερος δὲ τῆς παλαιᾶς, ἀντίφθογον
 ὕμνον συμφώνως τῷ ὑπερμάχῳ θεῷ καὶ βασιλεῖ τῶν ὅλων ἀναπέμποντες·

4—11 Weish. Sal. 3, 5—7 — 11—13 Weish. Sal. 3, 4f — 14—19 Psal. 123, 2—7

M U S

1 δοκιμασθέντες + denn S 1f ἐν ταῖς κατὰ — προσβολαῖς] u. durch viele
 Qualen hindurchgegangen S 2f τὰ πολλὰ — διαθλήσαντες < S | εἰς τὴν — πί-
 στιν] ἐστι καθ' ἡμᾶς ἐν προφητεῖαις· πίσει γὰρ M 3 εὐκλεῶς] εὐσεβῶς U
 4 τῷ θεῷ] ο Gott S | ὡς] ὅς U 5 παρ' αὐτῷ < S 6 προσθεῖς M | καὶ
 ἐπισκέψασθε] siehe aber nun S | ἐπισκέψασθαι M | ὡς + dir S, lies ὡς (τοι)? *
 7 σαφῶς < S | περὶ μαρτυριῶν M < S | Σολομῶν M 8 οὐ γὰρ — γραφῶν
 < S 9 εῤῥεν U | χρυσόν U 11 καὶ ἐν καιρῷ — αὐτῶν < S | πρόσθεν
 εἰπὼν] und bald darauf S 11f καὶ γὰρ — πλήρης < S 13 μεγάλα εὐεργετη-
 θήσονται] werden sie sehr selig gemacht werden S 14 ρκγ < S | τό + εἰρη-
 μένον U wieder S 14f ἀνθρώπους] Feinde S 15f ἄρα τὸ — κατεπόντισεν ἡμᾶς
 < U 16—19 χεῖμαρρον — τῶν θηρευόντων < S 19 vor ἡ παγὶς + und
 bald darauf S 19f οἱ μάρτυρες — ψάλλοντες < S 22 ὑπερμάχῳ u. καὶ βασ.
 τῶν ὅλων < S

»ἐδοκίμασας ἡμᾶς ὁ θεός, ἐπύρωσας ἡμᾶς ὡς πυροῦται τὸ ἀργύριον, εἰσήγαγες ἡμᾶς εἰς τὴν παγίδα, ἔθου θλίψεις ἐπὶ τὸν νῶτον ἡμῶν«, τὸ δικαστήριον τῶν ἐθνῶν ἢ τοὺς πειρασμούς, καθ' οὓς ἐκθλιβέντες καὶ πυρωθέντες ἰσχυρῶς ἐδοκιμάσθησαν· »δοκίμασόν με« γάρ φησι »κύριε, καὶ 7
 5 πείρασόν με, πύρωσον τοὺς νεφρούς μου καὶ τὴν καρδίαν μου«. λεγέτω 8
 δὴ καὶ ὁ Ἀβραάμ ἐπὶ τῷ μονογενεῖ πυρωθεὶς τὰ σπλάγχνα προτιμήσας
 τε (τοῦ παιδός) τὸ τοῦ θεοῦ μᾶλλον πρόσταγμα, μετὰ τὸ ἀκοῦσαι »Ἀβραάμ,
 φεῖσαι τοῦ παιδός σου« ἀπορρίψας τὸ ξίφος· »ἐδοκίμασας ἡμᾶς ὁ θεός,
 ἐπύρωσας ἡμᾶς ὡς πυροῦται τὸ ἀργύριον«. λεγέτω καὶ ὁ Ἰὼβ μετὰ τὸ 9
 10 ἀπορρεῦσαι τὴν σαπρίαν καὶ ὄνειδισθῆναί τε ὑπὸ τῶν φίλων καὶ ἀλγῆσαι
 τὸ σῶμα, διὰ λαίλαπος ἀκούσας λαλοῦντος αὐτῷ τοῦ θεοῦ »ἢ οἶε με
 ἄλλως σοι κεχρηματικέναι ἢ ἵνα ἀναφανῆς δίκαιος. ἔθου θλίψεις ἐναν-
 τίον ἡμῶν, κύριε, ἵνα ἡμᾶς ὡς χρυσίον ἐν χωνευτηρίῳ δοκιμάσης«. λεγέ- 10
 τωσαν καὶ οἱ τρεῖς ἐν τῇ καμίνῳ παῖδες, δροσιζόμενοι ἵνα μὴ καταφλεχ-
 15 θῶσιν ὑπὸ τοῦ πυρός· »ἐδοκίμασας ἡμᾶς ὁ θεός, ἐπύρωσας ἡμᾶς, ὡς
 πυροῦται τὸ ἀργύριον. διήλθομεν διὰ πυρός καὶ ὕδατος, καὶ ἐξήγαγες
 ἡμᾶς εἰς ἀναψυχήν«. δὸς εἰπεῖν κάμοι τῷ Μεθοδίῳ, ὁ θεός ὁ παντο- 11
 κράτωρ, ὁ μέγας, ὁ αἰώνιος, ὁ πατήρ τοῦ Χριστοῦ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου δια-
 βάντι τὸ πῦρ ἀναλγητὶ καὶ τῶν ὑδάτων | εἰς τὴν καυστικὴν μεταβληθέν- D647

1f Psal. 65, 10f — 4 Psal. 25, 2 — 7 vgl. Gen. 22, 12 — 11 Hiob 40, 3 —
 14 vgl. Dan. 3, 50

M U S

1—4 ἐπύρωσας ἡμᾶς — ἐδοκιμάσθησαν] *usw.* S 2f ἔθου θλίψεις — νῶτον
 ἡμῶν < M 3 ἐκθλίβοντες M | πειρασμούς + (λέγοντες)? * 4f δο-
 κίμασον — πείρασόν με < S 4 γάρ < M | γάρ φησι] *und wieder David* S
 6 ὁ < U 7 (τοῦ παιδός) * nach S | τὸ τοῦ — πρόσταγμα] *Gott* S
 7f μετὰ τὸ ἀκοῦσαι — παιδός σου] < S 8 ἀπορρίψας τὸ ξίφος] *u. weg-*
geworfen S 9 ἐπύρωσας — ἀργύριον < S | ὁ < U 10 ἀπορρεῦσαι
 — σαπρίαν καὶ] *Untergang des Reichthums u. dem Tod der Kinder* S | ἀπο-
 ρεῦσαι M ἀπορεύσαι U 11f διὰ λαίλαπος — δίκαιος] *u. der Erscheinung Gottes* S
 11 αὐτοῦ M | ἢ < U 12 φανῆς U 12f ἔθου θλίψεις — δοκιμάσης] *du hast*
mich geprüft *Gott* S 13 χρυσόν U 14f δροσιζόμενοι — τοῦ πυρός < S
 15 θεός + *u. hernach* S 16 διήλθομεν — καὶ ὕδατος < S 17 δὸς] ὡς U |
 εἰπεῖν < S | κάμοι τῷ Μεθοδίῳ] *denen, die dich lieben mit reinem Glauben* S
 17f ὁ παντοκράτωρ — αἰώνιος < S 18 ὁ μέγας < U | τοῦ Χριστοῦ] *unseres*
Herrn u. Gottes Jesu Christi S | ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου < S 19 τὸ πῦρ ἀναλγητὶ]
dies sinnliche Feuer S 19—S. 476, 2 καὶ τῶν — ἐξήγαγές με < S 19 ὑδά-
 των] *ῥημάτων* M

των φύσιν, ὑπεξαλύξαντι τὰς ὀρμάς· »διήλθον διὰ πυρός καὶ ὕδατος, καὶ ἐξήγαγές με εἰς ἀνάψυξιν«. σὴ γὰρ αὕτη τοῖς ἀγαπῶσί σε ἢ ἐπαγγελία 12
 »ἐὰν διαβαίνης δι' ὕδατος, μετὰ σοῦ εἰμι· καὶ ποταμοὶ οὐ συγκλύσουσί σε·
 καὶ ἂν διαβαίνης διὰ πυρός, οὐ μὴ κατακαυθῆς· φλόξ οὐ κατακαύσει σε«. 5
 ἀλλὰ γὰρ περὶ τῆς κατὰ τὸν ψαλμὸν ἐξηγήσεως ἄλλοις ἔχει ταῦτα.

49. Ἐτι δὲ ἐκεῖνο διασκεπτέον, ἐν ᾧ πολυμόρφοις ἐμφανταζόμενοι 49, 1
 ἀπάταις καθευδόντων τρόπον ἀποφαίνονται τὸν ἀπόστολον εἰρηκέναι »ἐγὼ
 δὲ ἔξω γὰρ νόμου ποτέ« καὶ βοῶσι, (ὅτι) τῇ πρὸ τῆς ἐντολῆς ζωῆς
 (τὴν) ἐν τῷ πρωτοπλάστῳ (ἐν παραδείσῳ) διαγωγῆν | πρὸ σώματος ἔφη, P 575
 10 ὡς τὰ ἐπιφερόμενα συνίστησιν »ἐγὼ δὲ σάρκινός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ
 τὴν ἁμαρτίαν«· ὅτι μὴ ἄλλως ὁ ἄνθρωπος ἄρχεσθαι ἠδύνατο καὶ κυρι- 2
 εὔεσθαι ὑπὸ τοῦ κακοῦ, πραθεῖς αὐτῷ διὰ τὴν παράβασιν, εἰ μὴ σάρκινος
 ἦν γεγονώς. ἄληπτος γὰρ καθ' ἑαυτὴν ἢ ψυχῆ, φησί, τῇ ἁμαρ|τία. διὸ Ö 320
 ὀριμέως ἐπήγαγεν τὸ »ἐγὼ δὲ σάρκινός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρ-
 15 τίαν«· πρόσθεν εἰπὼν τὸ »ἐγὼ δὲ ἔξω γὰρ νόμου ποτέ«. θαῦμα 3
 μὲν οὖν τοῖς πολλοῖς ταῦτα λεγόντων αὐτῶν τότε ὑπεδύετο καὶ κατά-
 πληξίς, νῦν δὲ προκυψάσης εἰς τὸ φανερώτατον ἤδη τῆς ἀληθείας οὐ μό-
 νον μακρῷ πλανώμενοι καταφαίνονται, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῆς ἄκρας ἀναβαί-
 νοντες βλασφημίας· δόντες γὰρ ἄσωμάτως τὰς ψυχὰς πρὸ τῆς ἐντολῆς 4
 20 βεβιωκέναι ἀλήπτους τε εἶναι καθ' ἑαυτὰς ἐκ παντὸς τῇ ἁμαρτίᾳ διανοη-
 θέντες πάλιν ἀνέτρεψαν τὸν λόγον, ἑαυτοὺς δὲ πολὺ μᾶλλον· τὰ γὰρ δὴ
 σώματα κατασκευάζουσιν αὐταῖς ὕστερον ἐπὶ τιμωρίᾳ (δοθῆναι), διὰ τὸ

1 f Psal. 65, 12 — 3 f Jes. 43, 2 — 7 Röm. 7, 9 — 10 Röm. 7, 14

M U ε

1 ὑπεξαλύσαντα U 2 με] ἡμᾶς M 3 διαβαίνεις U | ὕδατος] Feuer S |
 συγκλείσουσι U 4 καὶ ἂν διαβαίνης — κατακαύσει σε < S | καὶ] καὶ M | καυ-
 θῆς M 5 ἄλλοις ἔχει < M | ἄλλοις ἔχει ταῦτα] bis hierher S 6 ἔτι δὲ ἐκεῖνο
 Bonwetsch nach S] εἰς ἐκεῖνο δὲ M εἰς δὲ ἐκεῖνο U | πολυμόρφως U < S
 8 βοῶσι < S | (ὅτι) * 8 f τῇ . . . ζωῆς (τὴν) * nach S: mit dem Leben vor dem
 Gesetz hat er . . . genannt] τὴν . . . ἡμῶν MU 9 (ἐν παραδείσῳ) * nach S;
 vgl. S. 486, 21f | διαγωγῆν < S 10 σαρκῖνος MU 11 καὶ < M 11 f καὶ
 κυριεύεσθαι < S 14 ὀριμέως] schnell S | τὸ < M | δὲ < U | εἰμι] war S
 15 δὲ ἐγὼ U 16 οὖν < U | ταῦτα λεγόντων αὐτῶν] dies Wort S | αὐτῶν
 < M | ὑπεδύετο < M 16 f καὶ κατάπληξις < S 17 φανερώτερον M |
 ἤδη < S 17—19 οὐ μόνον — βλασφημίας] hat sich uns der große Irrtum u. die
 töllige Blasphemie gezeigt S 19 ἐντολῆς] Übertretung S 21 ἀνατρέψαι M
 22 (δοθῆναι) Bonwetsch nach S 22 f διὰ τὸ — ἡμαρτηκέναι] der Sünde S

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

50. Ἦρκει: μὲν οὖν ἀπὸ τῆς γραφῆς αὐτῆς ἀποδείξαντα (καὶ) πρὸ 50, 1
 τῆς παραβάσεως τὸν πρωτόπλαστον ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος ὄντα κατα-
 παύειν τὸν περὶ τούτων ἐνταῦθα λόγον. καὶ γὰρ δὲ νῦν ἐπὶ κεφαλαίων
 αὐτὰ διεξέρχομαι, * ὅσον τὰς ἀφορμὰς τῶν ἐπιχειρημάτων αὐτῶν εὐθύνας | Ö 322
 5 διαμιλλώμενος, ἵνα μὴ τὴν συμμετρίαν ἐκβαίνω | τῶν λόγων. πάρεστι 2 D 649
 γὰρ ἤδη σκοπεῖν ὑμᾶς, ὦ δικασταί, ὅτι τό »ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου
 ποτέ« λεγόμενον ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους, οὐ δύναται πίπτειν εἰς τὴν πρὸ
 σώματος κατ' αὐτοῦ διαγωγὴν τῆς ψυχῆς, καθάπερ τὰ ἐπιφερόμενα τού-
 τοις μηνύει· καὶ ὁ γενναῖος οὗτος ἰατρός τῶν ῥητῶν τὰ ἐξῆς ὑφελόμενος
 10 πρὸς τὸ δοκοῦν αὐτῷ τὸν νοῦν ἐβιάσατο μεταπλάσαι τοῦ ἀποστόλου, ἀνία-
 τόν τι παθῶν λίσαν καὶ παιδικόν. ἀντὶ γὰρ τοῦ πρὸς τὰς οἰκείας συμφύ- 3
 σεις καὶ ἀρμογὰς τὰ μέλη τηρεῖν τῶν σωμάτων, ἵνα τὸ πᾶν ἄρτιον ἢ κατὰ
 φύσιν σχῆμα τοῦ σώματος, ἠκρωτηρίασε παρελθὼν τὸν εἰρμόν τῆς γραφῆς,
 καθάπερ Σκύθης ἐχθροῦ τινος ἀφειδῶς πρὸς ἀναίρεσιν κατατέμνων τὰ
 15 μέλη. εἶεν· πῶς οὖν ὁ ἀπόστολος, λέξουσι, ταῦτα ἀπεφήνατο, εἰ σὺ μὴ 4
 οὕτως αὐτὰ ἀπέδειξας ἔχειν; ὅτι νόμον, εἵπομ' ἂν, θέμενος εἶναι τὴν ἐντο-
 λήν (δεδόσθω γὰρ πρῶτον κατὰ τὴν ὑμετέραν ὑπόθεσιν τὴν ἐντολήν αὐτὸν
 νόμον εἰρηκέναι). οὐ παρὰ τοῦτο καὶ ἀσωμάτως πρὸ τῆς ἐντολῆς τοὺς
 πρωτοπλάστους ὑπέθετο βεβιωκέναι, ἀλλὰ χωρὶς ἀμαρτίας. καὶ γὰρ ὀλίγος 5
 20 ὁ ἀπὸ τῆς κτίσεως αὐτῶν ἄχρι τῆς ἐντολῆς χρόνος, ἐν ᾧ διέζησαν χωρὶς
 ἀμαρτίας, οὐκ ἐκτὸς σώματος, ἀλλὰ μετὰ σώματος. εὐθέως γοῦν μετὰ
 τὴν ἐντολήν ἐξεβλήθησαν βραχύτατον ἐννέασαντες ἐν τῷ παραδείσῳ χρό-
 νον. εἰ δέ τις λαβόμενος τῆς ῥήσεως τῆς »ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν σαρκί, τὰ 6
 παθήματα τῶν ἀμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου« λεγούσης »ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς

6 Röm. 7, 9 — 23 Röm. 7, 5

M U (bis Z. 21; das Stück σώματος ἀλλὰ — S. 480, 9 ἠδονὰς ὄρμην durch Blatt-
 ausfall verloren) S

1 ἦρκει — ἀποδείξαντα] da vorliegt aus der Schrift das Wort S | (καὶ)* nach S
 2 ἐκ ψυχῆς — ὄντα] im Fleisch die Seele war S 2f κατὰπανσιν M 3 δὲ * nach S]
 μὲν MU 4 διεξεροχόμενος M | ὅσον] ὄν M | * etwa (μόνον)* 5 διαμιλλώμενος
 — τῶν λόγων < S 7 ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους < S ·S κατ' αὐτοῦς < S | τούτοις
 < S 9 καὶ + εἰ M 9f τῶν ῥητῶν — τοῦ ἀποστόλου] die Worte umkehrt
 zu dem ihm Scheinenden S 9 ἀφελόμενος U 10—12 ἀνιάτὸν τι — τὰ μέλη
 < S 10f ἀνίατρον Pet. ἀνόητον Öh. 12f κατὰ φύσιν ἢ U 13 ἠκρωτη-
 ρίασε U 15f εἰ σὺ — ἀπέδειξας ἔχειν < S 15 εἰ] ἢ M 16 εἵπομ' ἂν < S
 16f τὴν ἐντολήν] jenes Gebot S 18 ἀσώματος M | τῆς < M 18f τὸν πρω-
 τόπλαστον M sie S 19 ὀλίγος] ὁ λόγος M 20 διέζησαν * nach S] διέζησε MU
 23 ἦμεν] ich war S 24 τῶν ἀμαρτιῶν < S

μέλεσιν ἡμῶν», διαβάλλειν αὐτὸν τὴν σάρκα νομίζη καὶ παραιτεῖσθαι
 παραφέρη τε ὅσα τοιαῦτα ἄλλα εἴρηται, οἷον <τό> »ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου 7
 πληρωθῆ ἔν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα»,
 ἢ τό »οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ
 5 πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ
 φρόνημα τοῦ | πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη, διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς D650
 ἔχθρα εἰς θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται· οὐδὲ γὰρ δύνα-
 ται· <οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται>. ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ
 ἐν σαρκί, ἀλλὰ ἐν πνεύματι», λεκτέον αὐτῷ· πότερον οὖν ἤδη ἀναλύσας 8
 10 ὁ ἀπόστολος ἦν ἐκ τοῦ βίου καὶ οἷς ταῦτα ἐπέστελλεν, εἰ μὴ τὴν κατὰ
 σάρκα νῦν παρηγεῖτο πολιτείαν, ἀλλὰ τὴν σάρκα, ἢ ἔτι ἐν σαρκὶ ἦν;
 ἀλλὰ ἐν σαρκὶ μὴ ὄντα αὐτὸν ἐπεσταλκέναι ταῦτα, οὐ λεκτέον. φανερόν 9
 γὰρ ὅτι ἦν ἐν σαρκὶ καὶ αὐτὸς καὶ οἷς ταῦτα ἐπέστελλεν. πῶς οὖν »ὅτε
 γὰρ ἤμεν ἐν σαρκί, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηρ-
 15 γεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν» ὡς οὐκ ὦν οὔτε αὐτὸς ἔτι ἐν σαρκὶ οὔτε οἷς
 ταῦτα ἐπέστελλεν, λέγει; οὐκοῦν περὶ τῆς κατὰ ἀκρασίαν πολιτείας διαλέ- 10
 γεται καὶ οὐ περὶ τῆς σαρκὸς | αὐτῆς. ἔθος γὰρ αὐτῷ σαρκικὸν τὸν οὐ- Ö324
 τως ζῶντα ἄνθρωπον λέγειν, καθάπερ καὶ ψυχικὸν ἄνθρωπον τὸν ἀπηλγη-
 κότα πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀτενίσαι καὶ τὸν φωτισμὸν τοῦ μυστηρίου.
 20 ἐπεὶ λεγέτωσαν μηδὲ τὴν ψυχὴν δύνασθαι σώζεσθαι τὸ σύνολον· γέγραπ- 11
 ται γὰρ »ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ·
 μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστίν· ὁ δὲ πνευματικὸς πάντα ἀνακρίνει». ὡσπερ <οὖν> 12
 ἐκεῖ ψυχικὸς εἰσάγεται τις καὶ πνευματικὸς ἄνθρωπος, καὶ ὁ μὲν πνευ-
 ματικὸς τῶν σωζομένων* , ὁ δὲ ψυχικὸς τῶν ἀπολλυμένων, καὶ οὐ παρὰ
 25 τοῦτο δὴ ψυχὴ μὲν ἀπόλλυται, <τὰ> ἄλλα δὲ παρὰ τὴν ψυχὴν σώζεται,
 οὕτω δὴ καὶ ἐνθάδε σαρκικοὺς καὶ ἐν σαρκὶν ὑπάρχοντας ἀπόλλυσθαι
 λέγων καὶ μὴ δύνασθαι ἀρέσαι θεῷ, οὐ τὴν σάρκα ἀλλὰ τὴν κατὰ σάρκα
 πολιτείαν ἀναιρεῖσθαι ἀγωνίζεται. ὑποβάς δὲ καὶ εἰπὼν »οἱ δὲ ἐν σαρκὶ 13

2f Röm. 8, 4 — 4—9 Röm. 8, 5—9 — 13 Röm. 7, 5 — 21 I Kor. 2, 14f —
 28 Röm. 8, 8

M S

1 ἡμῶν] *meinen* S | νομίζει M | καὶ παραιτεῖσθαι < S 2 παραφέρη < S |
 οἷον < S | <τό>* 4 ἢ τό] *oder wieder* S | τὰ] *die Lust* S 8 <οἱ δὲ ἐν σαρκὶ
 ὄντες θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται>*, unentbehrlich wegen der Bezugnahme in Z. 27
 | ἐστὶ M 9 λεκτέον αὐτῷ] *sagen wir ihnen aber* S 10 ταῦτα < S | εἰ
 μὴ] *vielmehr* S 11 νῦν < S | ἔτι Bonwetsch] ὅτι M *wie* S 12—S. 480, 9 ἐν
 σαρκὶ μὴ — ὁρμὴν καὶ οὐχὶ < S 16 ἐπέστελλεν*] ἐπιστέλλων M ἐπιστέλλει
 Bonwetsch 22 <οὖν>* 24 * etwa <κρίνεται>* 25 <τὰ>*

ὄντες θεῶ ἀρέσαι οὐ δύνανται· εὐθέως ἐπιφέρει· ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν
 σαρκί· ἀλλὰ ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα Χριστοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν· 14
 ὀλίγον· ὅτι δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος Ἰησοῦν | ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν D651
 ὑμῖν, ὁ ἐγείρας Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα
 5 ὑμῶν διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ἐν ὑμῖν. ἄρα οὖν, ἀδελφοί,
 ὀφείλεται ἐσμέν οὐ τῇ σαρκὶ τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν. εἰ γὰρ κατὰ σάρκα
 ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος
 θανατοῦτε, ζήσεσθε· προσεκτέον γὰρ ὡς τὴν τοῦ σώματος πρὸς τὰς
 ἡδονὰς ὀρμὴν | καὶ οὐχὶ τὸ σῶμα θανατοῦσθαι· διεβεβαιώσατο. P 577
 10 51. Ἐὰν δὲ πάλιν ἀνθυποφέρωσι λέγοντες· πῶς δὲ οὖν »τὸ φρόνημα 51, 1
 τῆς σαρκὸς« εἶναι εἴρηται· ἔχθρα εἰς θεόν; τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ
 ὑποτάσσεται· οὐδὲ γὰρ δύναται, λεκτέον ὡς ἄρα καὶ ἐνθάδε διαπίπτου-
 σιν. οὐ γὰρ τὴν σάρκα αὐτήν, ἀλλὰ τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ὑποτάσσεσ- 2
 θαι μὴ δύνασθαι τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ ὑπέθετο, ἕτερον παρὰ τὴν σάρκα
 15 ὑπάρχον. καθάπερ εἰ ἔλεγεν· ὁ ῥύπος τοῦ μὴ καλῶς ἀργύρου καθα- 3
 ρισθέντος εἰς τὸ γενέσθαι σκεῦος ἐπιτήδειον οὐχ ὑποτάσσεται τῷ δη-
 μιουργῷ. οὐδὲ γὰρ δύναται· ἐκβληθῆναι γὰρ αὐτὸν πρότερον καὶ ἐκτακῆναι
 δεῖ. καὶ οὐ παρὰ τοῦτο τὸν ἄργυρον ἀπεφαίνετο μὴ δύνασθαι εἰς σκεῦος 4
 πονηθῆναι χρήσιμον, ἀλλὰ τὸ χαλκῶδες τὸ ἐν τῷ ἀργύρῳ καὶ τὴν ἄλλην
 20 σκληρότητα. οὕτω καὶ τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς εἰπὼν οὐ τὴν σάρκα ἔφη 5
 μὴ δύνασθαι ὑποτάσσεσθαι τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὸ φρόνημα τὸ ἐν τῇ
 σαρκί, οἷον τὸ πρὸς τὰς ἀκρασίας αὐτῆς λέγων ὄρμημα· ὅπερ ἀλλαχοῦ
 ὅτε μὲν »παλαιὰν ζύμην« κακίας καὶ πονηρίας ἐκάλεσεν, ἐπισπέρχων αὐτὸ
 τελε(ί)ως ἀφ' ἡμῶν ἀιστωθῆναι, ὅτε δὲ »νόμον ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ
 25 τοῦ νοῦς καὶ αἰχμαλωτίζοντα«. ἐπεὶ, εἰ αὐτήν τὴν σάρκα ἔλεγε μὴ 6
 δύνασθαι ὑποτάσσεσθαι τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ, πρῶτον οὐδὲ μέμψιν ἀσελγαί-

1 Röm. 8, 9 — 3—8 Röm. 8, 11—13 — 10 Röm. 8, 7 — 23 I Kor. 5, 7 —
 24 Röm. 7, 23

M U (von Z. 9 καὶ οὐχὶ an) S

9 τὸ σῶμα] seine Leiber S | θανατοῦσθαι + u. lebendig zu machen S
 | ἐβεβαιώσατο U 12 γὰρ < S | λεκτέον < S | ἄρα καὶ < S 14 δύνασθαι
 < S | ὑπέθετο] sagt er S 16 εἰς τὸ — ἐπιτήδειον < S | οὐχ ὑποτάσσεται]
 kann nicht untertan sein S 17 πρότερον < S 17f ἐκτακῆναι — μὴ δύνασθαι
 < S 18 ἀπεφάνετο U 19 πονηθῆναι] sein S 19f ἀλλὰ τὸ — σκληρότητα
 < S 19 τῷ χαλκῶδες τῷ M 23 παλαιὰν] πάλιν M < S | καὶ πονηρίας
 < S 23f ἐπισπέρχων — ἀιστωθῆναι < S | αὐτὸ τελε(ί)ως *] αὐτὸ τελέως M
 αὐτοτελῶς U 26 οὔτε U

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

τοῦ Χριστοῦ; ἐπειδὴ τὸ ἁμαρτῆσαι καὶ τὸ μὴ ἁμαρτῆσαι διὰ τοῦ σώματος
 γίνεταί, τῆς ψυχῆς ἢ πρὸς ἀρετὴν ἢ πρὸς κακίαν ὀργάνω χρωμένης
 αὐτῷ. εἰ γὰρ οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι | οὔτε μοιχοὶ οὔτε μαλα- 3 D 653
 κοὶ οὔτε ἀρσενοκοῖται οὔτε κλέπται οὔτε πλεονέκται οὔτε μέθυσοι οὔτε
 5 λοῖδοροι οὔτε ἄρπαγες βασιλείαν θεοῦ κληρονομησαὶ δύνανται, πληροῦνται 4
 δὲ ταῦτα καὶ κρατύνονται διὰ τοῦ σώματος, δικαιοῦται δὲ οὐδεὶς, ἐὰν μὴ
 πρῶτον κρατήσῃ τούτων, κρατεῖ δὲ τούτων ὁ ἐκνεύων πρὸς σωφροσύνην
 καὶ πίστιν, ὑποτάσσεται ἄρα τὸ σῶμα τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ· ὁ νόμος γὰρ
 θεοῦ σωφροσύνη. ὥστε ὁ ἀπόστολος οὐ τὴν σάρκα μὴ ὑποτάσσεται 5
 10 τῷ ἀγαθῷ ἔφη, ἀλλὰ τὸ φρόνημα τῆς σαρκός, οἷον τὴν ὀρμὴν αὐτῆς
 [αὐτὴν] τὴν πρὸς τὰς ἀκρασίας ἀναιρῶν, ὥσπερ δὴ καὶ τῆς ψυχῆς τὴν
 πρὸς τὸ ἄδικον ἐκκλίσιν. ἐκκαθαίρεσθαι γοῦν ἄχρι καὶ τῆς γαστριμαργι-| 6 Ö 328
 κῆς ἀκρασίας διαμιλλώμενος, διδάσκων τε τὰς τοιαύτας ὀρέξεις καὶ ἡδονὰς
 ἐξαπόλλυσθαι καὶ καταισχύνων τοὺς τὸ τρυφᾶν τοῦτο καὶ πολυτελεύεσθαι 7
 15 ζῆν εἶναι νομίζοντας, οἱ »θεὸν ἡγοῦνται τὴν κοιλίαν«, <φάσκοντες> »φάγω-
 μεν καὶ πίωμεν· αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν«, καθάπερ ἀδηφάγα θρέμματα
 κάτω περὶ τὴν βορρὰν μόνον καὶ τὰς τραπέζας ἀσχολούμενα, εἰπὼν τε »τὰ
 βρώματα τῆ κοιλίας καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ 8
 ταῦτα καταργήσῃ« ἐπήγαγε »τὸ δὲ σῶμα οὐ τῆ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ κυρίῳ,
 20 καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι. | ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν κύριον ἡγείρε καὶ ἡμᾶς P 579
 ἐξεγερεὶ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. ἢ οὐκ οἶδατε ὅτι τὰ μέλη ἡμῶν μέλη
 Χριστοῦ ἐστίν; ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ

3—5 I Kor. 6, 9f — 15 Phil. 3, 19 — 15f I Kor. 15, 32 — 17 I Kor. 6, 13
 — 19—S. 483, 7 I Kor. 6, 13—20

M U S

1 καὶ τὸ μὴ ἁμαρτῆσαι < M 2 ἢ¹ < M 3f οὔτε μοιχοὶ — κλέπται < S
 4 ἀρσενοκοῖται u. μαλακοὶ umgestellt U | οὔτε μέθυσοι hinter ἄρπαγες S 4f οὐ
 λοῖδοροι U 5 κληρονομησαὶ δύνανται] *würdig sind* S 6 ταῦτα + *alles* S |
 καὶ κρατύνονται < S 7 τούτων¹ < U | τούτων² + *der Leib* S 8 καὶ
 πίστιν < S | ὑποτάσσεται ἄρα < M | τὸ σῶμα < U *das Fleisch* S | ὁ < U
 10 ἔφη] *sagt* S 11 [αὐτὴν] *Dind.* | τὴν πρὸς — τῆς ψυχῆς < U 12 ἐκκλίσιν]
 ἐκκαυσιν U | γοῦν + <τὴν σάρκα>? * | ἄχρι καὶ] *inbezug auf* S 12f τῆς
 γαστριμαργικῆς ἀκρασίας *] τὴν γαστριμαργικὴν ἀκρασίαν MU 13f διαμιλλώ-
 μενος — ἐξαπόλλυσθαι < S 13 τε] δὲ U 14 τοὺς + *τε* M 14f τὸ τρυφᾶν
 — νομίζοντας < S 14 πολιτεύεσθαι U 15 ζῆν < U | <φάσκοντες> *
 16 θρέμματα] σώματα U 17 κάτω < S | βορρὰν U | καὶ τὰς τραπέζας
 < S | τε] *denn* S 19 τὸ] τῷ U 20—S. 483, 6 ὁ θεὸς — ἐστὲ ἑαυτῶν] *usa.*
Bald darauf aber S 21 ἡμῶν U 22 ἄρας] ἄρα U

γένοιτο. ἢ οὐκ οἶδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἐν σῶμά ἐστι; ἔσονται, γάρ φησιν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἐν πνευμά ἐστιν. φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν. ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει.
 5 ἢ οὐκ οἶδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ; | καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν· ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς. D654
 δοξάσατε οὖν τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν».

53. Πρόσχευς γὰρ ὅτι ἐπειδὴ τὸ σῶμα τοῦτο δύναται τῷ νόμῳ τοῦ 53, 1
 θεοῦ (ὑποτάσσεσθαι) καὶ τὴν ἀθανασίαν ὑποδέξασθαι, ἐὰν καθαίροιτο
 10 τῆς ἀκρασίας τῶν ὑπεκκαυμάτων, μὴ χραινόμενον ἀθέστοις ὅλως οἴστρων
 παρατριβαῖς, ὁ ἀπόστολος ταῦτα ἀπεφθέγγετο. ποῖον γὰρ »τὸ κολλώ- 2
 μενον« ἕτερον »τῇ πόρνῃ« καὶ πλησιάζον καὶ σὰρξ μετ' αὐτῆς κατὰ τὴν
 σύνεργον τῶν μελῶν καὶ τὴν κοινωνίαν μία γιγνόμενον παρὰ τοῦτο τὸ
 σῶμα τὸ ἔξω, δι' οὗ ταῦτα πάντα πληροῦνται τὰ πρὸς μίξιν καὶ ἔκκαυσιν
 15 ἁμαρτήματα; ὅθεν καὶ »πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ 3
 σώματός ἐστιν, ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει.« τῦφος μὲν 4
 γὰρ καὶ ἀπιστία καὶ θυμὸς καὶ ὑπόκρισις ψυχῆς ἁμαρτήματα, πορνεία δὲ
 καὶ οἴστρος καὶ τρυφή σώματος· μεθ' ὧν οὔτε ψυχὴ πρὸς ἀλήθειαν ἀνα-
 πτήσεται οὔτε σῶμα σωφροσύνης ὑποταχθήσεται δόγμασιν, ἀλλὰ ἄμφω
 20 διολισθήσουσι τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ. καὶ τοίνυν εἰ τὰ σώματα 5
 ἡμῶν ἐν ἁγιασμῷ διακρατούμενα »ναὸς ἐστι τοῦ ἐν ἡμῖν οἰκοῦντος πνεύ-

11f I Kor. 6, 16 — 15 I Kor. 6, 18 — 21 I Kor. 6, 19

M U S

1 ἢ οὐκ οἶδατε ὅτι] καὶ M (vgl. Z. 2) 2 μίαν + ἢ οὐκ οἶδατε ὅτι M |
 δὲ < M 3 ἂν M | ποιήσῃ *, vgl. Z. 15] ἁμαρτήσῃ MU 6 γὰρ < S
 7 οὖν] ἄρα γε (vor δοξάσατε) M aber S | ὑμῶν + u. an eurem Geiste, welche
 sind Gottes S 8 πρόσχευς MU | γὰρ < U | ὅτι < S 8f τῷ νόμῳ ...
 (ὑποτάσσεσθαι) Bonwetsch nach S] τὸν νόμον MU 9 ἐὰν καθαίροιτο] reinigend S
 10f τῆς — παρατριβαῖς] alle Lüste des Fleisches S 10 χραινόμενον M 11 vor
 ὁ ἀπόστολος + διὸ U | ἀπεφθέγγετο *] ἀνεφθέγγετο M διεφθέγγετο U | τὸ]
 τῷ M 12 ἕτερον < S | καὶ πλησιάζον < S 12f τὴν σύνεργον — μελῶν
 καὶ < S 13 σύνεργον] ζευξίν U | μελῶν] μελλόντων M | μία Jahn] μίασμα M
 μίαν U 13f μία — τὸ ἔξω] ein Leib seiend S 14 ταῦτα < S | πάντα
 ταῦτα U | πληροῦται U 14f τὰ — ἁμαρτήματα] Begierden der Vereinigung S
 14 ἔκκαυσιν] ἐκλυσιν M 15 ἁμαρτημάτων M 16 ἁμαρτάνει + indem er
 Schmutziges und Unreines tut S 18 καὶ οἴστρος < S 19 σῶμα < U |
 δόγμασιν] διδάγμασιν M < S 20 διολισθῶσαν M διολισθήσωσι U 21 ὑμῶν M
 | ἐν¹ < S

ματος, καὶ »ὁ κύριος ἐν τῷ σώματι«, καὶ τὰ μέλη τοῦ σώματος »μέλη
 Χριστοῦ«, ὑποτάσσεται ἄρα τὸ σῶμα τῷ νόμῳ τῷ θείῳ καὶ »κληρονομήσαι
 δύναται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ«. »ὁ γὰρ ἐγείρας Χριστὸν ἐκ νεκρῶν 6
 ζωοποιήσει« φησί »καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ
 5 πνεύματος ἐν ὑμῖν«, »ἵνα τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσῃται τὴν ἀθανασίαν καὶ
 τὸ φθαρτὸν τὴν ἀφθαρσίαν, εἰς νικῶς τε καταποθῆ ὁ θάνατος«. οὐ 7
 γὰρ περὶ ἄλλου διελάμβανεν καθ' ἡμᾶς ἐνταῦθα σώματος ὁ ἀπόστολος,
 ἀλλὰ περὶ τούτου τοῦ ἀποθνήσκοντος καὶ νεκρουμένου, δι' οὗ καὶ πορνεύ- P 580
 σαι καὶ ἄλλως ἀμαρτῆσαι δυνατόν. || Ö 330

10 54. Ἐὰν δὲ διαφορὰν εἶναι σώματος πρὸς σάρκα | ὑποτοπάζωσιν (ἵνα 54, 1
 δὴ καὶ ταῦτα αὐτοῖς ἐπιτρέψωμεν λογικεύεσθαι) καὶ σῶμα μὲν ἄλλο νο- D 655
 μίζοιεν, οἷον αὐτῆς τῆς ψυχῆς (τὸ ἴδιον), ὃ μὴ βλέπεται, σάρκα δὲ τοῦτο
 τὸ ἔξω τὸ βλεπόμενον, λεκτέον, ὡς οὐ μόνον ὁ Παῦλος καὶ οἱ προφῆται
 σῶμα γινώσκουσι τὴν σάρκα ὀνομάζεσθαι ταύτην, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι (ἔξω-
 15 θεν) φιλόσοφοι, παρ' οἷς δὴ μάλιστα καὶ ἡ τῶν ὀνομάτων ἀκρίβεια παρα-
 τετήρηται. σὰρξ γὰρ ὅλως, εἰ βούλονται καὶ περὶ τούτων ἐπιστημόνως 2
 ἐπισκέψασθαι, πᾶς ὁ ὄγκος οὗτος τοῦ σκηνώματος ἡμῶν κυρίως οὐ λέγε-
 ται, ἀλλὰ τι μέρος τοῦ ὅλου, καθάπερ ἡ ὀστά ἢ νεῦρα ἢ φλέβες, σῶμα
 δὲ τὸ ὅλον. ὄθεν καὶ ἰατροί, οἱ δὲ καὶ περὶ φύσεως σωμάτων ἀκριβῶς
 20 διειλήφρασι, σῶμα γινώσκουσι τοῦτο τὸ βλεπόμενον. ἀλλὰ καὶ ὁ Πλάτων 3
 καὶ αὐτὸ τοῦτο (τὸ σῶμα) σῶμα καὶ αὐτὸς ἐπίσταται. ἐν γοῦν τῷ Φαί-
 δωνι ὁ Σωκράτης »ἄρα μὴ ἄλλο τι τὸν θάνατον ἡγούμεθα εἶναι.« ἔφη »ἢ

1 I Kor. 6, 13 — 1 f I Kor. 6, 15 — 2 f I Kor. 15, 50 — 3—5 Röm. 8, 11 —
 5 I Kor. 15, 53 ff — 22 Phaedon 64 C

M U S

1 τὰ] alle S | τοῦ σώματος < S 2 τῷ² < M | θείῳ] Gottes S | καὶ
 < M | κληρονομήσετε M 2 f κληρονομήσαι δύναται] ist würdig S 3 τοῦ
 θεοῦ] Christi S 4 φησί < S | ὑμῶν] unsere S 5 ὑμῖν] uns S 5 f τὴν
 ἀθανασίαν — φθαρτὸν < S 7 καθ' ἡμᾶς *] καθ' ὑμᾶς M < U S | ἐνταῦθα
 < S 8 τούτου τοῦ + καὶ U | καὶ νεκρουμένου < S | δι' οὗ] δικαίου M
 welcher S 9 ἄλλως ἀμαρτῆσαι * nach S] ἀσελγήσαι M U 10 ὑποτοπάζωσιν]
 sagen S 11 αὐτοῦς M | λογικεύεσθαι] auszusagen S 12 (τὸ ἴδιον) *
 nach S | vor ὃ μὴ + sage ich S 14 γινώσκουσι U | ταύτην < S | ἄλλοι
 < S 14 f (ἔξωθεν) * nach S 15 f παρ' οἷς — παρατετήρηται < S 16 ὅλως
 + (αὐτοῖς)? * | εἰ — ἐπισκέψασθαι < S | βούλοιντο U 17 οὗτος — ἡμῶν]
 des Leibes S | κυρίως < S | οὐ < M 17 f λέγεται] heißen sie nennen S
 18 ἀλλὰ] ἀλλ' οὐ M | τοῦ ὅλου < S | ἢ φλέβες < S | φλέβας M 19 f οἱ
 δὲ — διειλήφρασι < S 20 γινώσκουσι M U nennen S 21 καὶ αὐτὸ τοῦτο < S
 | (τὸ σῶμα) * nach S | ἐπίσταται] nennt S

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώ-
ματος πρὸς ἃ ἔπραξε, καὶ πάλιν »αὶ μὲν ἐπιστολαὶ βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, **10**
ἢ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενήσῃς, καὶ πάλιν »οἶδα ἄνθρωπον ἐν Ὄ 332
Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων, εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα εἴτε ἐκτὸς τοῦ
5 σώματος οὐκ οἶδα» καὶ πάλιν »οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς
ἑαυτῶν γυναῖκας, ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα», καὶ πάλιν »αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς
εἰρήνης ἀγιάσαι ὑμᾶς ὀλοτελεῖς, καὶ ὀλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ
ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ τηρηθείη». οἱ δέ, ἀσφαλῶς οὐ νοήσαντες τούτων οὐδέν, ἐν **11**
10 σάλῳ καὶ ταραχῇ φέρεσθαι τὸν ἀπόστολον ὑπέλαβον, ὡς στάσιν αὐτοῦ τὰς
διανοήσεις τῶν λόγων καὶ ἔδραν οὐκ ἐχούσας, ἀλλὰ ἀναπνεύσας ἄνω καὶ
κάτω καὶ ὀμιλούσας παλίμφημα, ὅτε μὲν τὴν σάρκα ἀνίστασθαι, ὅτε δὲ
οὐκ ἀνίστασθαι.

55. Ὅθεν ἵνα μὴ παραλειφθῆ τῶν προταθέντων μηδὲ ἓν, ὅπως τε- **55, 1**
15 λε(ί)ως ἐκτέμνωμεν <τὴν> ὕδραν, εἰς τὸ προκείμενον πάλιν ἐπανελεύσομαι·
ἐφεξῆς γάρ; καθάπερ ὑπεσχόμεν, καὶ τὰ ἄλλα ἃ προσαποροῦσι κεφάλαια
θεῖς | καὶ ἃ χρὴ πρὸς αὐτὰ λέγεσθαι ἀποδείξας, ἀκόλουθα παραστήσω **D 657**
αὐτὸν καὶ σύμφωνα εἰς τὴν περὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς σαρκὸς πίστιν καὶ
αὐτὰ εἰρηκότα. ἴδωμεν δὴ οὖν ἃ τὸ πρῶτον εἰς τὸν ἀπόστολον προήχ- **2**
20 θημεν εἰπεῖν. τὸ γάρ »ἐγὼ δὲ ἔζων» λεχθὲν αὐτῷ »χωρὶς νόμου ποτέ»
ἄνω τὴν ἐν τῷ παραδείσῳ, καθάπερ ἐξ ἀρχῆς ὑπεθέμεθα, πρὸ τῆς ἐντο-
λῆς, οὐκ ἐκτὸς σώματος, ἀλλὰ μετὰ σώματος ἡμῶν ἐν τοῖς πρωτοπλάστοις
διαγωγὴν παρεγγυᾶ, ἐπειδὴ πρὸ τοῦ δοθῆναι τὴν ἐντολὴν »χοῦν ὁ θεὸς **3**

2 f II Kor. 10, 10 — **3—5** II Kor. 12, 2 — **5 f** Ephes. 5, 28 — **6—9** I Thess.
5, 23 — **20** Röm. 7, 9 — **23** Gen. 2, 7

M U S 19—S. 499, 15 Photius bibl. 234 S. 294^a, 23ff (= Phot.)

2—5 καὶ πάλιν — σώματος οὐκ οἶδα < S   **6—9** καὶ πάλιν — Χριστοῦ τη-
ρηθείη < S   **7** ὀλοτελεῖς U   **9** ἀσφαλῶς < S   **10 f** ὡς στάσιν — οὐκ ἐχού-
σας] und als ob er nicht eine Ordnung den Worten habe S   **10** στάσιν] στασιάζ-
ξιν S   **11** ἀναπνεύσας M seinen Gang nehme S   **12** καὶ ὀμιλούσας παλίμφημα]
καὶ ὀμιλοῦσας πάλιν φημί M < S   **12 f** ὅτε δὲ οὐκ ἀνίστασθαι < S   **14** τῶν
προταθέντων < S   **14 f** ὅπως — ὕδραν < S | τελε(ί)ως *   **15** ἐκτέμνωμεν M |
<τὴν> * | ἐπανελεύσομαι] kehren wir zurück S   **16** καὶ τὰ ἄλλα < S | ἃ < U
17 θεῖς] αὐθις οὖν U   **17 f** θεῖς — παραστήσω αὐτὸν] eile ich zu zeigen S   **18 f** καὶ
αὐτὰ εἰρηκότα] ich werde reden nach meinem Vermögen S   **19** ἴδωμεν U | δὴ
οὖν ἃ τὸ] δὲ τί ἦν ὑπερ Phot.   **20** δὲ < S | λεχθὲν αὐτῷ hinter ποτέ U
21 ἄνω < S   **22** ἀλλὰ μετὰ σώματος < M   **23 f** ἐπειδὴ — ἄνθρωπον < Phot.

ἀπὸ τῆς γῆς λαβὼν ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον». ἐκτὸς δὲ ἐπιθυμίας διήγομεν, οὐ γινώσκοντες ὅλως ἐπιθυμίας ἀλόγου προσβολάς, βιαζομένης ἡμᾶς ἐλκτικαῖς ἡδονῶν περιαγωγαῖς πρὸς ἀκρασίαν. τὸ γὰρ μὴ ἔχον διορισμὸν 4 καθ' ὃν δεῖ πολιτεύεσθαι μηδὲ ἐξουσίαν αὐτοδέσποτον λογισμοῦ, ποίῳ 5 χρῆσθαι αἰρεῖται πολιτεύματι, ἵνα δικαίως ἢ τιμηθῇ ἢ ψεχθῇ, ἀνυπεύθυνον παντὸς λεκτέον ὑπάρχειν τοῦτο ἐγκλήματος, ὅτι μὴ δύναται τούτων P582 ἐπιθυμῆσαι ὧν μὴ κεκώλυται. κὰν ἐπιθυμήσῃ δέ, οὐκ αἰτιαθήσεται. τὸ 5 γὰρ ἐπιθυμῆσαι οὐκ ἐπὶ τῶν παρόντων καὶ ὑποκειμένων ἐν ἐξουσίᾳ πίπτει, ἀλλ' ἐπὶ τῶν παρόντων μὲν, μὴ ὄντων δὲ ἐν ἐξουσίᾳ. πῶς γὰρ οὐ μὴ 10 κεκώλυταί τις μηδὲ ἐνδεής ἐστι, τούτου ἐπιθυμεῖ καὶ ἐρᾷ; ὅθεν διὰ τοῦτο »τὴν ἐπιθυμίαν οὐκ ἤδειν«, <ἔφη,> »εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, οὐκ ἐπιθυ- Ö334 μήσεις«. ἀκούσαντες γὰρ »ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ 6 πονηρὸν, οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ· ἢ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε«, τότε τὸ ἐπιθυμῆσαι συνέλαβον καὶ ἐνεκίσθησαν. οὐ 15 γὰρ ὧν ἔχει καὶ ὧν ἐξουσιάζει καὶ κέχρηται αὐτοῖς, ὁ ἐπιθυμῶν ἐπιθυμεῖ, ἀλλὰ ὧν κεκώλυται καὶ ἀφήρηται καὶ οὐκ ἔχει. διὸ δὴ καλῶς »τὴν 7 ἐπιθυμίαν οὐκ ἤδειν« ἐλέχθη, »εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, οὐκ ἐπιθυμήσεις«, ὃ δὴ ἐστίν, εἰ μὴ εἴρητο »οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ«. ἐντεῦθεν γὰρ ἐκτήσατο | D658 τόπον καὶ ἀφορμὴν εἰσελθεῖν εἰς τὸ διαπαιξάί με καὶ παρατρέψασθαι ἢ 20 ἁμαρτία.

11. 16f Röm. 7, 7 — 12 Gen. 2, 17

M U S Phot.

1 ἀπὸ τῆς γῆς < M | δὲ] τε U 2 ἀλόγου < S Phot. | προσβολαῖς U 2f βιαζομένης — ἀκρασίαν < Phot. | ἐλκτικαῖς ἡδονῶν περιαγωγαῖς] zu ungehörigen Lüsten S 3 ἔχειν Phot. 4 καθ' ὃ M 5 χρῆσθαι αἰρεῖται] δεῖ χρῆσθαι Phot. | δικαίως] δικαιωθῆ M ἰδίως U | τιμηθῇ u. ψεχθῇ vertauscht S 6 λεκτέον] δεικτέον U λέλεκται Phot. < S | τούτων + τις Phot. 7 ἐπιθυμήσει U 8 οὐκ] οὐχὶ U | παρόντων καὶ < S | πίπτει] geschieht S 9 ἀλλὰ U | παρόντων μὲν .. δὲ < S 9f πῶς γὰρ — καὶ ἐρᾷ < S 10 τούτου + τοῦ M | ἐπιθυμεῖ καὶ < Phot. | ὅθεν < U 11 <ἔφη> * nach S 11f ἐπιθυμῆσης M 12 ἀκούσαντες] ἀκούεις M ἀκούσας U 13 δ' ἂν] denn S 14 καὶ ἐνεκίσθησαν < S | ἐνεκίσθησα U ἐκίσθησαν Phot. 14—16 οὐ γὰρ — οὐκ ἔχει < Phot. 15 ὧν ἔχει καὶ < S | καὶ κέχρηται αὐτοῖς < S | ἐπιθυμεῖ + zu haben S 16 καὶ ἀφήρηται — οὐκ ἔχει < S 16f τὴν ἐπιθυμίαν καλῶς Phot. 17 ἐπιθυμῆσης M 17f ὃ δὴ ἐστίν] οὐδὲ ἐσθίειν Phot. 18 εἰ μὴ εἴρητο < U | ἀπ' αὐτοῦ] von dem Baum S 19 τόπον καὶ < S Phot. | εἰσελθεῖν < S Phot. | εἰς τὸ] πρὸς τὸ U < S | καὶ παρατρέψασθαι < S Phot.

56. Δοθείσης γὰρ τῆς ἐντολῆς ἔσχε λαβὴν διὰ τῆς ἐντολῆς ὁ διάβο- 56, 1
 λος κατεργάσασθαι ἐν ἐμοὶ τὴν ἐπιθυμίαν, παρορμήσας με καὶ προσκαλεσά-
 μενος ἐντέχνως εἰς ὄρεξιν καταπεσεῖν τῶν κεκωλυμένων. »χωρὶς γὰρ 2
 νόμου ἁμαρτία νεκρά«· οἷον οὐ δοθείσης γὰρ οὐδὲ οὔσης οὐδέπω τῆς
 5 ἐντολῆς ἄπρακτος ἦν ἡ ἁμαρτία· »ἐγὼ δὲ ἔζων« ἀμέμπτως πρὸ τῆς ἐντο-
 λῆς, οὐκ ἔχων διορισμὸν καὶ διαταγὴν, καθ' ἣν ἔδει πολιτεύσασθαι, ἥς
 καὶ διολισθήσας ἁμαρτήσομαι. »ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς ἡ ἁμαρτία 3
 ἀνέζησεν, ἐγὼ δὲ ἀπέθανον, καὶ ἠύρέθη μοι ἡ ἐντολή ἢ εἰς ζωὴν αὕτη
 εἰς θάνατον«, ὅτι μετὰ τὸ νομοθετῆσαι τὸν θεὸν καὶ διαστείλασθαι ὁ
 10 ποιητέον καὶ μὴ ποιητέον, κατεργάσατο ἐν ἐμοὶ τὴν ἐπιθυμίαν ὁ διάβολος.
 ἡ γὰρ παραίνεσις τοῦ θεοῦ καὶ παραγγελία ἢ δοθείσά μοι αὕτη εἰς ζωὴν 4
 καὶ ἀφθαρσίαν, ἵνα πειθόμενος αὐτῇ καὶ κατ' αὐτὴν βίους ἀπήμονα καὶ
 μακαριστότατον δι' αἰῶνος καὶ αἰεὶ θάλλοντα πρὸς ἀθανασίαν βίον ἔχω καὶ
 χαρὰν, ἀθετήσαντι αὐτὴν εἰς θάνατον ἀπέβη καὶ καταδίκην, ἐπειδὴ 5
 15 ὁ διάβολος, ὃν ἁμαρτίαν νῦν οὕτως ἐκάλεσε διὰ τὸ δημιουργὸν αὐτὸν ἁμαρ-
 τίας ὑπάρχειν καὶ εὐρετήν, διὰ τῆς ἐντολῆς ἀφορμὴν λαβὼν πρὸς παρακοὴν
 ἐξηπάτησέ | με καὶ ἀπατήσας ἀπέκτεινεν, ὑπεύθυνον τῷ »ἦ δ' ἂν ἡμέρα P 583
 φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε« κατακρίματι γενέσθαι κατεργασά-
 μενος. »ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος καὶ ἡ ἐντολή τοῦ θεοῦ ἁγία καὶ δικαία 6

1. 3 vgl. Röm. 7, 8 — 7—9 Röm. 7, 9f — 17 Gen. 2, 17 — 19 Röm. 7, 12

M U S Phot.

1 ἔσχε — ἐντολῆς < M | λαβὴν aus λαβεῖν von 1. Hd. U | διὰ τῆς ἐντολῆς
 < S 2 vor παρορμήσας + und S 2f παρορμήσας — κεκωλυμένων < Phot.
 | καὶ προσκαλεσάμενος ἐντέχνως < S 3 καταπεσεῖν] zu gehen S 4 vor
 ἁμαρτία + ἡ U | οἷον < S | οὐδὲ οὔσης οὐδέπω < S 6 διορισμὸν καὶ
 < S Phot. | ἐπιταγὴν Phot. | ἔδει] mir S | πολιτεύεσθαι M 6f ἥς — ἁμαρ-
 τήσομαι < Phot. 7 ὀλισθήσας U 8 εὐρέθη U Phot. | ἡ² < U | αὕτη < S
 9f καὶ διαστείλασθαι — μὴ ποιητέον < S 9 δ] μοι ἃ Phot. 10 καὶ μὴ ποιη-
 τέον < M 11 παραίνεσις — παραγγελία] ἐπαγγελία τοῦ θεοῦ Phot. | καὶ παραγ-
 γελία < S | αὕτη < S 12f καὶ κατ' — δι' αἰῶνος < Phot. | καὶ μακαρι-
 στότατον — ἀθανασίαν < S 13 μακάριστον M 13f καὶ χαρὰν < S 14 ἀθε-
 τήσαντι + δὲ καὶ U + jedoch S | ἀθετήσαντι + <μοι> Bonwetsch; aber vgl. μοι
 in Z. 11 | αὐτὸν M | εἰς θάνατον — καταδίκην] sterblich u. traurig das Leben
 werde S | καὶ καταδίκην < Phot. 15 ὁ διάβολος] des Teufels S u. vorher
 + und | ὃν < S | ἁμαρτία¹ M | οὔτος U 16 καὶ εὐρετήν < S Phot.
 17 ἐξηπάτησέ με καὶ < S | ἀπατήσας τε Phot. | ὑπεύθυνον hinter κατα-
 κρίματι Phot. 17f τῷ . . . κατακρίματι] dem Worte, welches sagte: Und S
 18 κατακρίματι γενέσθαι < S 19 δικαία καὶ ἁγία U | καὶ δικαία < S

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

γινώσκω ὃ κατεργάζομαι, λογιζόμενος ὃ μὴ θέλω· τὸ γάρ ὃ κατεργάζομαι οὐ γινώσκω, καὶ ποιῶ ὃ μισῶ λεγόμενον οὐκ ἐπὶ τοῦ τελεσιουργῆσαι τὸ φαῦλον καὶ δοῦσαι παραληπτέον, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ μόνον ἐνθυμηθῆναι, λογισμῶν ἀνοικείων ἡμῖν προσιπταμένων πλεονάκεις καὶ ἐμφανταζόντων ἡμᾶς πρὸς ἃ μὴ θέλομεν, τῆς ψυχῆς τοῖς λογισμοῖς περὶ πολλὰ περιανομένης. |

P 584

57. Οὐ γὰρ ἐφ' ἡμῖν ὅλως τὸ ἐνθυμεῖσθαι ἢ μὴ ἐνθυμεῖσθαι κείται τὰ ἄτοπα, ἀλλὰ τὸ χρῆσθαι ἢ μὴ χρῆσθαι τοῖς ἐνθυμήμασι. κωλύσαι μὲν γὰρ μὴ ἐμπίπτειν | εἰς ἡμᾶς τοὺς λογισμοὺς οὐ δυνάμεθα, πρὸς δοκιμὴν μὴ ἡμῶν ἐξωθεν εἰσπνεομένους, μὴ πεισθῆναι μέντοι ἢ μὴ χρῆσθαι αὐτοῖς δυνάμεθα. ἐπεὶ πῶς ὁ ἀπόστολος τὸ μὲν κακὸν οὐκ ἦκιστα ᾧ ἀπῆρέσκετο ἐποίει, τὸ δὲ καλὸν ᾧ ἠρέσκετο ἦκιστα, εἰ μὴ περὶ τῶν ὀθνείων ἐνθυμημάτων ἔλεγεν, ἃ ἐνθυμούμεθα ἔσθ' ὅτε καὶ μὴ βουλόμενοι, ἐξ οἷας οὐ γινώσκοντες αἰτίας; ἃ ἀνατρέπεσθαι χρὴ καὶ ἐπιστομίζεσθαι, ἵνα μὴ εὐρυνόμενα τῶν περάτων κρατήσωσι τῆς ψυχῆς. ἀμήχανον γὰρ τούτων ἐνευκαιρούντων ἐν ἡμῖν ἐπανατεῖλαι τὸ ἀγαθόν. ὀρθῶς ἄρα »ὃ γὰρ κατεργάζομαι οὐ γινώσκω« ἔλεγεν, »οὐ γὰρ ὃ θέλω πράσσω, ἀλλ' ὃ μισῶ, τοῦτο ποιῶ«. θέλομεν γὰρ τὰ μὴ προσήκοντα καὶ ἃ μὴ θέμις μηδ' ἐνθυμεῖσθαι, ἐπειδὴ τοῦτο ἀγαθὸν τέλειον, μὴ μόνον τοῦ ποιῆσαι αὐτὸ ἐγκρατεῦσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐνθυμηθῆναι. καὶ ὃ θέλομεν, τοῦτο ἀγαθὸν οὐ γίγνεται, ἀλλ' ὃ οὐ θέλομεν, πονηρόν. ἐπιφοιτῶσι γὰρ ἐπὶ τὴν καρδίαν

57, 1

D 660

1 f. 16 f Röm. 7, 15

M U S Phot.

1 δ² < M 2 δ μισῶ] νομίσω M 2 f τελεσιουργῆσαι — καὶ δοῦσαι] δοῦσαι τὸ φαῦλον Phot. 3 καὶ δοῦσαι < S | παραληπτέον < S | ἀλλὰ M | μόνον < S 4—6 λογισμῶν — περιανομένης < Phot. 4 f λογισμῶν — ἐμφανταζόντων ἡμᾶς] u. von dem Phantasieren des Ungehörigen S | ἐμφανταζόντων M 5 θέλωμεν M U | περὶ πολλὰ < S 7 ὅλως] dieses S < Phot. | ἢ μὴ ἐνθυμεῖσθαι < S 8 χρῆσθαι¹ — ἐνθυμήμασιν] das Vollbringen oder Nichtvollbringen S 9 μὴ < Phot. | πίπτειν Phot. 9 f πρὸς δοκιμὴν] προσδεχομένων Phot. 10 ἢ μὴ χρῆσθαι] oder vollbringen S 11 αὐτοῖς < Phot. 11—S. 491, 3 ἐπεὶ — πιμπλάντα < Phot. 11—14 ἐπεὶ πῶς — γινώσκοντες αἰτίας < S 11 οὐκ] οὐκ M | ἦκιστα] ἦν ἕκαστα M 13 ἃ] ὅσα M daher ... dieses S 15 εὐρυνόμεθα U das Böse S 16 ἐνευκαιρούντων] indem ... sind S | ἄρα] denn S | γὰρ < S 17 vor πράσσω + das S | ἀλλ' ὃ μισῶ < M 18 θέλομεν] ich will S | καὶ ἃ μὴ θέμις < S | μηδ' Pet.] μὴ M U 18 f μηδ' ἐνθυμεῖσθαι — τέλειον < S 20 καὶ²] u. wenn S | θέλομεν] ich liebe S 21 γίνεται M U | θέλομεν] ich will S | ἐπὶ] περὶ U

ἡμῶν καὶ | ἐπιβαίνουσιν καὶ μὴ βουλομένων ἡμῶν πολλάκις μυρία τε περὶ Ὀ338
 μυρίων (ἐνθυμήματα,) περιεργίας ἡμᾶς καὶ φιλοπραγμοσύνης ἀλόγου
 πιμπλάντα. διὸ τὸ μὲν θέλειν αὐτὰ μὴ ἐνθυμεῖσθαι παράκειται, τὸ δὲ 6
 κατεργάζεσθαι εἰς τὸ ἀφανίσει, ἵνα μὴ καὶ αὐθις περὶ τὸν λογισμὸν ἀνέλ-
 5 θωσιν, (οὐ,) ὅτι μὴ κεῖται τοῦτο ἐφ' ἡμῖν, ὡς ἔφη, ἀλλὰ τὸ χρήσασθαι
 μόνον αὐτοῖς πως ἢ μὴ χρήσασθαι. ὡς εἶναι τὸν νοῦν τοιοῦτον τοῦ 7
 ῥητοῦ »οὐ γὰρ ὁ θέλω ποιῶ ἀγαθόν«. θέλω γὰρ μὴ ἐνθυμεῖσθαι ἃ
 βλάπτει με, ἐπειδὴ τοῦτο ἀγαθὸν πανάμωμον, κατὰ τὸ λεγόμενον »ἄνευ
 φόγου τετυγμένον χερσὶ τε καὶ νόῳ τετράγωνον«. καὶ τοῦτο μὲν »ὁ θέλω
 10 ἀγαθόν οὐ ποιῶ, ὁ δὲ μὴ θέλω κακὸν πράσσω«. οὐ θέλω ἐννοεῖσθαι καὶ
 ἐννοοῦμαι ὅσα μὴ θέλω. καὶ ἐπισκέψασθαι (δεῖ) εἰ μὴ διὰ ταῦτα αὐτὰ S
 καὶ ὁ Δαυὶδ ἐνετύγχανε τῷ θεῷ, δυσχεραίνων ἐπὶ τῷ λογίζεσθαι καὶ
 αὐτὸν ἃ μὴ ἤθελεν. »ἀπὸ | τῶν κρυφίων μου καθάρισόν με καὶ ἀπὸ D661
 ἀλλοτρίων φεῖσαι τοῦ δούλου σου. ἐὰν μὴ μου κατακυριεύσωσι, τότε
 15 ἄμωμος ἔσομαι καὶ καθαρισθήσομαι ἀπὸ ἁμαρτίας μεγάλης«. καὶ αὐτὸς 9
 δὲ ὁ ἀπόστολος ἐν ἑτέρῳ »λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρό-
 μενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, | καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς P585
 τὴν ὑπακοήν τοῦ Χριστοῦ«.

58. Εἰ δέ τις ὁμοσε τῷ λόγῳ ἵεναι τολμῶν ἀποκρίνοιτο ὡς ἄρα δι- 58, 1
 20 δάσκει ὁ ἀπόστολος ὡς οὐ μόνον ἐν τῷ λογίζεσθαι τὸ κακὸν ὁ μισοῦμεν

7. 9 Röm. 7, 19 — 8 Plato Prot. 339B — 13—15 Psal. 18, 13f —
 16—18 II Kor. 10, 4f

M U S Phot.

1 καὶ ἐπιβαίνουσιν < S | ἡμῶν² < M 1—3 πολλάκις — πιμπλάντα] viele.
 Begierden S 2 (ἐνθυμήματα) * nach S | vor φιλοπραγμοσύνης + περὶ U
 3 πιμπλόντα U 3—7f διὸ τὸ — τοῦ ῥητοῦ < S 3 μὲν] μὴ M | μὴ] μηδὲ U
 | ἐνθυμηθῆναι παρακεῖσθαι Phot. 5 (οὐ) Phot. 5f ἀλλὰ — μὴ χρήσασθαι
 < Phot. 7 γὰρ² < M 7f ἃ βλάπτει με < S 8 πανάμωμον] καὶ ἄμω-
 μον U 8f κατὰ τὸ — τετράγωνον < Phot. 9 νό M | τετράγωνον] zu einem
 Quadrat S 10 πράσσω κακὸν U | πράσσω, οὐ θέλω ἐννοεῖσθαι < S |
 θέλων² Phot. 11 ἐννοούμενος ἃ Phot. | ἐπισκέψασθε Phot. | (δεῖ) Bonwetsch
 nach S | αὐτὰ < M S 12 καὶ¹ < S | ἐνετύγχανε τῷ θεῷ < S 14f ἐὰν
 μὴ — ἔσομαι] und bald darauf S 16 ἐν ἑτέρῳ] sagt: andere S 16f καὶ πᾶν
 — τοῦ θεοῦ] u. bald darauf S 19 ὁμοσαι M | ὁμοσε τῷ λόγῳ ἵεναι < S
 19f διδάσκοι U Phot. 20—S. 492, 3 ὡς οὐ μόνον — ἀξιόσομεν] nicht nur von
 Gedanken, sondern vom Tun habe dies der Apostel gesprochen S 20 ὁ < Phot.
 | ὁ μισοῦμεν] νομιοῦμεν M

καὶ ὁ οὐ θέλωμεν πράσσομεν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ποιεῖν αὐτὸ καὶ κατεργά-
 ζεσθαι, διὰ τὸ οὐ γὰρ ὁ θέλω ποιῶν λελέχθαι ἀγαθόν, ἀλλ' ὁ οὐ θέλω 2
 κακόν. τοῦτο πράσσω, ἀξιῶσομέν που, εἰ ἀληθῆ λέγει ὁ ταῦτα λέγων,
 διασαφῆσαι: τί ἦν τὸ κακόν, ὃ ἐμίσει ὁ ἀπόστολος καὶ ὁ οὐκ ἐβούλετο μὲν
 5 ποιεῖν, ἐποίησε δέ, καὶ (τὸ) ἀγαθόν, ὃ ἐβούλετο μὲν ποιεῖν, οὐκ ἐποίησε δέ,
 ἀλλὰ ἀντιστρόφως ὅσάκις μὲν ἤθελε ποιῆσαι τὸ ἀγαθόν, τοσαυτάκις οὐ
 τὸ ἀγαθόν ὃ ἤθελεν, ἀλλὰ τὸ πονηρὸν ὃ μὴ ἤθελεν ἐποίησε. ἄρα γὰρ 3
 οὐ θέλων εἰδωλολατρεῖν ἀλλὰ θεολατρεῖν, ὃ μὲν ἤθελε θεολατρεῖν οὐκ
 ἠδύνατο, ὃ δὲ μὴ ἤθελεν εἰδωλολατρεῖν ἠδύνατο, ἢ σωφρονεῖν μὲν ὃ ἤθελεν
 10 οὐκ ἐποίησε, ἀκολασταίνειν δὲ ὃ ἤχθετο ἐποίησε; καὶ συλλήβδην κραιπαλᾶν, 4
 ἀλλὰ ἀσωτεύεσθαι καὶ θυμοῦσθαι, ἀδικεῖν καὶ τὰ ἄλλα ὅσα πονηρίας
 ἔργα, ἃ μὴ ἤθελε μὲν ἐποίησε, ἃ δὲ ἤθελε, δικαιοσύνην καὶ ὁσιότητα, οὐκ
 ἐποίησε; καὶ μὴν αὐτὸς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις προτροπάδην ἐξεγείρων πάν- 5
 τας εἰς τὸ μὴ ἀνομεῖν οὐ μόνον τοὺς ποιῶντας καὶ ἐπιτηδεύοντας τὰ
 15 ἄτοπα ὀλέθρῳ τηρεῖσθαι καὶ ὀργῇ παρεγγυᾶ, ἀλλὰ καὶ τοὺς συνευδοκοῦν-
 τας αὐτοῖς εἰς ταῦτα, ἀμιγῆς ἀμαρτίας ἐν ἡμῖν τὸ δίκαιον ἀσκεισθαι δια-
 μιλλώμενος. πᾶν γὰρ ἀμάρτημα καὶ ἐπιτήδευμα τὸ συμπέρασμα κτάται Ὡ 310
 διὰ τῆς σαρκός. πολλάκις γοῦν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ἀναφανδὸν αὐτὰ δὲ 6 D662
 ταῦτα διδάσκων ἡμᾶς ὑπεκτρέπεσθαι καὶ μισεῖν φησί »μὴ πλανᾶσθε·
 20 οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε μοιχοὶ οὔτε μαλακοὶ οὔτε ἄρσενοκοῖ-
 ται οὔτε κλέπται οὔτε πλεονέκται οὔτε μέθυσοι οὐ λοῖδοροὶ οὐχ ἄρπαγες

2f Röm. 7, 19 — 15 vgl. Röm. 1, 32 — 19—S. 493, 1 I Kor. 6, 9f

M U S Phot.

1 πράσσομεν < U | ποιεῖν .. καὶ < Phot. | αὐτὸ hinter κατεργάζεσθαι
 Phot. | καὶ³ < M 2 διὰ τὸ Phot.] διὰ τοῦτο M διὰ τοῦ U | ἀγαθὸν λελέχθαι
 Phot. | ἀλλὰ U 3 ἀξιῶσομεν U Phot. 4 μὲν hinter ἐμίσει Phot. | δ² < U
 Phot. | ἠβούλετο MU 5 ἐποίησε δὲ] u. es tat S | καὶ τὸ ἀγαθόν — ἐποίησε δὲ
 < S 7 ἠθελεν ἐποίησε, ἀλλὰ Phot. 7—S. 493, 1 ἄρα γὰρ — καὶ τὸ κορυ-
 φαιότατον < Phot. 8 ἀλλὰ θεολατρεῖν < M 9 ἠδύνατο¹ M 10 ἐποίησε
 (beidemale)] konnte S | ἀκολασταίνειν < S 10—13 καὶ συλλήβδην — ἐποίησε] so auch
 bei dem Andern S 10 vor κραιπαλᾶν + καὶ M 11 καὶ¹ < M | ὅσα] τῆς U
 12 μὲν hinter ἐποίησε U 13 προτροπάδην ἐξεγείρων < S 14 καὶ ἐπιτη-
 δεύοντας < S 16 εἰς ταῦτα] εἰς αὐτὰς U < S 16f ἀμιγῆς — διαμιλλώμενος
 < S 16 ἀμιγῆς ἀμαρτίας] ἀμιγαῖς ἀμαρτίαις M ἀμιγγῆς ἀμαρτίας U 16f δια-
 μιλλώμενον M 17 καὶ ἐπιτήδευμα < S 18 οὐν M | ἀναφανδὸν < S
 19 ταῦτα < M | ἡμᾶς < S | καὶ μισεῖν < S | φησί < M 20 πόρνοι
 + βοᾶ M 20f οὔτε μοιχοὶ — οὐχ ἄρπαγες] noch alle Übeltäter S 21 οὐκ
 ἄρπαγες M

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

παρορμώμενοι: ὑπὸ τοῦ τυράννου | καὶ ἄρχοντος τῆς ἀδικίας, δοκιμάζοντος D 663
ἡμᾶς εἰ ἀνθίστασθαι αὐτοῖς ἀρκοῦμεν καὶ ἀντιπαρατάσσεσθαι.

59. Ἄγε οὖν, μή ποτε ὑπενδοῦσα ἀρπασθῆς, ὦ ψυχὴ, πρὸς αὐτῶν, 59, 1
καὶ οὐχ ἔξομεν ὑπὲρ σοῦ δοῦναι λύτρα. »τί γὰρ ἀντικατάλλαγμα δώσει,
5 φησὶν, ἄνθρωπος τῆς ψυχῆς αὐτοῦ«; καλὸν μὲν οὖν, εἰ μὴ εἶχομεν, ἦν 2
ἂν καὶ χαρμιώτατον, τοὺς ἀντιπράσσοντας ἡμῖν καὶ μαχομένους· ἐπεὶ δὲ
τοῦτο ἀδύνατον, καὶ ὃ θέλομεν οὐ δύναμεθα | (θέλομεν δὲ μὴ ἔχειν τοὺς Ö 342
ἐξέλκοντας ἡμᾶς εἰς πάθη) — ἦν γὰρ ἀνιδρωτὶ σωθῆναι — καὶ ὃ θέλο-
μεν τοῦτο οὐ γίγνεται, ἀλλ' ὃ οὐ θέλομεν (δεῖ γὰρ ἡμᾶς δοκιμάζεσθαι,
10 ὡς ἔφην), μὴ ἐνδιδῶμεν, ὦ ψυχὴ, μὴ ἐνδιδῶμεν τῷ πονηρῷ, »ἀλλὰ ἀνα- 3
λαβόντες τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ« ὑπερασπίζουσιν καὶ προαγωνιζομένην
ἡμῶν »ἐνδυσώμεθα τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης καὶ ὑποδησώμεθα τοὺς
πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου, ἐν πᾶσί τε ἀναλάβωμεν τὸν θυρεὸν
τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνησώμεθα | πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρω- P 587
15 μένα σβέσει· καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ
πνεύματος, ὃ ἐστὶ ῥῆμα θεοῦ, πρὸς τὸ δύνασθαι στῆναι πρὸς τὴν μεθο-
δείαν τοῦ διαβόλου«, »λογισμοὺς τε καθαιρεῖν καὶ πᾶν ὑψωμα ἐπαιρό-
μενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ«· »ὅτι μὴ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς
αἷμα καὶ σάρκα«. τούτου δὲ ἔνεκα ταῦτα λέγω, ὅτι οὗτος ὁ τρόπος 4
20 τοῦ ἀποστόλου τῶν συνταγμάτων. πολλὰ μὲν γὰρ ἔστι καὶ περὶ ἐκάστου
τῶν ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ εἰρημένων ἀποδείξαι, ὡς ὀρθοδόξως καὶ μεμε-

4f Matth. 16, 26 — 10 Ephes. 6, 13 — 12—17 Ephes. 6, 14—17. 11 —
17 II Kor. 10, 4f — 18 Ephes. 6, 12

M U S Phot. Pa (bis Z. 18 τοῦ θεοῦ)

2 τυράννου καὶ < S | δοκιμάζοντες U 2 αὐτοῖς] ihm S 3 ἄγε < S
| ὑπενδοῖσα < S | ἀρπασθῆς hinter ψυχὴ Pa | πρὸς αὐτὸν U 4 οὐχ ἔξο-
μεν U Pa 5 φησὶν < S | ἄνθρωπος, φησὶ M | εἰ μὴ εἶχομεν < Pa 5f ἦν
— χαρμιώτατον < S | ἦν — τοὺς] ἦν αὐτοὺς Pa 6 ἂν] ἄρα U | χαρμιώτα-
τον U | μαχομένους + ἐπέχεσθαι Pa | ἐπειδὴ Pa 7 δὲ] γὰρ U 8 ἡμᾶς
< M Phot. Pa | ἰδρωτὶ Pa 9 γίνεται M Phot. Pa | ἀλλὰ M | οὐ²] μὴ Pa
10 ὡς ἔφην] ὡς ἔφην Phot. < S | ἐνδιδῶμεν¹ + οὖν U | ἀλλ' U 11—18 καὶ
προαγωνιζομένην — γνώσεως τοῦ θεοῦ] u. ziehen wir an den Panzer der Ge-
rechtigkeit usw. bis dahin: S 11 καὶ προαγωνιζομένην < Phot. 13 εὐαγγε-
λίου + τῆς εὐαγγελίας U | ἐν²] ἐπὶ Phot. | πᾶσί τε] πᾶσιν U | ἀναλαβόντες U Pa
14 δυνησώμεθα M U Pa 15 σωτηρίου + δέξασθαι U 16 δ] ἢ Pa | πρὸς τὸ]
εἰς τὸ Pa 17 καθελεῖν Phot. 18 θεοῦ] Χριστοῦ Phot. 19—S. 495, 2 τοῦ-
του — προῆρημαί νιν < Phot. 19 τούτου δὲ ἔνεκα] weswegen? S | ταῦτα
< M 21 ταύτῃ] ταῦτα M 21f μεμελημένως U

λετημένως ἔχει· ἀλλὰ μακρὸν ἂν εἶη ἕκαστον αὐτῶν οὕτως διελθεῖν. τὸν
 γὰρ τύπον αὐτοῦ δεῖξαι μόνον καὶ τὴν βούλησιν προήρημαι νῦν. οὐ γὰρ 5
 ὁ θέλω, τοῦτο πράσσω, ἀλλ' ὁ μισῶ, τοῦτο ποιῶ. (εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω τοῦτο
 ποιῶ), σύμφημι τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ ὅτι καλός· νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατερ-
 5 γάζομαι αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. | οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ D664
 ἐν ἐμοί, τουτέστιν ἐν τῇ σαρκί μου, τὸ ἀγαθόν», ὀρθῶς λέγων. μέμνησθε 6
 γὰρ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ὡς ὠριζόμεθα· εἰ καὶ σπεύδων ἐγὼ ταχὺ πάντα
 διεξελεθεῖν μᾶλλον βραδύνω, μακροτέρας μοι τῶν λόγων τῆς περιόδου ἢ
 προσεδόκησα γεγεννημένης, ἣν προθυμητέον δὴ διανῦσαι. ἄλλως γὰρ τοῦ
 10 προκειμένου οὐποτε ἤξομεν ἐπὶ τέλος.

60. Οὐκοῦν ἐλέγομεν· ἀφ' οὗ τὸν ἄνθρωπον, εἰ μνημονεύετε, πλανη- 60, 1
 θέντα τὴν ἐντολὴν ἀθετῆσαι συνέβη, ἐντεῦθεν ἐκ τῆς παρακοῆς τὴν
 ἁμαρτίαν λαβοῦσαν γένεσιν εἰς αὐτὸν εἰσωκηκένοι. οὕτως γὰρ πρῶτον 2
 στάσις ἐνέπεσε σφραδασμῶν τε καὶ λογισμῶν ἀνοικείων ἐπληρώθημεν, κε-
 15 νωθέντες μὲν τοῦ ἐμφυσήματος τοῦ θεοῦ, πληρωθέντες δὲ ἐπιθυμίας ὑλι-
 κῆς, ἣν ὁ πολύπλοκος ἐνέπνευσεν εἰς ἡμᾶς ὄφεις, βραχυπορησάντων ἡμῶν
 τῆς παραγγελίας τοῦ θεοῦ τὸν κύκλον· διὸ καὶ τὸν θάνατον ὁ θεὸς πρὸς 3
 ἀναίρεσιν τῆς ἁμαρτίας ὑπὲρ ἡμῶν ἀνέυρατο, ἵνα μὴ ἐν ἀθανάτοις ἡμῶν
 ἀνατείλασα, ὡς ἔφην, ἀθάνατος ᾗ. ὅθεν ὁ ἀπόστολος »οἶδα γὰρ ὅτι 4
 20 οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τουτέστιν ἐν τῇ σαρκί μου, τὸ ἀγαθόν« λέγων τὴν ἀπὸ
 τῆς παραβάσεως διὰ τῆς ἐπιθυμίας εἰσοικισθεῖσαν εἰς ἡμᾶς ἁμαρτίαν βού-
 λεται μηνύειν, ἧς δὴ καθά|περ βλαστήματα νέα καὶ κλῶνες οἱ φιλήδονοι Ö342
 περὶ ἡμᾶς· αἰεὶ λογισμοὶ συνί|στανται. δισσὰ γὰρ ἐν ἡμῖν λογισμῶν γέννη, 5 P588

2—6 Röm. 7, 15—18 — 19 Röm. 7, 18

M U S Phot.

1 ἔχει < S | εἶη — διελθεῖν] *wir machen .. die Abhandlung* S | τὸν] τὸ U
 2 καὶ τὴν βούλησιν < S 3 τοῦτο¹ < Phot. 3f (εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ)
 Bonwetsch nach S 5 ἀλλὰ U 6 τὸ < S; vgl. aber Z. 20 7 διωριζόμεθα
 Phot. 8 διελθεῖν M | μᾶλλον βραδύνω] *kurz gefäßt habe* S 8f μακροτέρας
 — διανύσαι] *während viele Worte hierüber nötig sind* S 8 μου U | ἢ] ἧς U
 9 δὴ] μὴ M 11 ἐλέγομεν] οὐ λέγομεν] M *wir sagen* S | εἰ μνημονεύετε Corn.]
 ἐμνημονεύετε M U < S Phot. 13 εἰσοικηκένοι M U | πρῶτον < Phot. 14 τε καὶ
 λογισμῶν < S 14f κενωθέντος M 16 ὁ < M | πολύτροπος Phot. | ἐνε-
 φύσησεν Phot. 16f βραχυπορησάντων — κύκλον < Phot. 18 ὑπὲρ < S |
 ἠύρατο M εὔρατο U 19 ὡς ἔφην < S | ὁ ἀπόστολος + *sprechend* S 22 ἧς
 δὴ + ἡδη U | νέα < S | καὶ κλῶνες < S Phot. 23 αἰεὶ < M S |
 δισσὰ] ὄσα M

τὸ μὲν ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας τῆς ἐνθωπευούσης ἐν τῷ σώματι συνιστάμενον, ἧτις ἐξ ἐπιπνοίας, ὡς ἔφην, ἐγενήθη τοῦ ὑλικοῦ πνεύματος, τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ κατὰ τὴν ἐντολήν, ὃν ἔμφυτον ἐλάβομεν ἔχειν καὶ φυσικὸν νόμον, πρὸς τὸ καλὸν ἡμῶν ἐξεγείροντα καὶ ἐπανορθούμενον τὸν λογισμόν. ὅθεν τῆ 6
 5 μὲν νομοθεσίᾳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν νοῦν »συνηδόμεθα« (τοῦτο γὰρ ὁ ἔσω ἄνθρωπος), τῆ δὲ νομοθεσίᾳ τοῦ διαβόλου κατὰ τὴν ἐνοικοῦσαν ἐπιθυμίαν ἐν τῇ σαρκί· | ὁ γὰρ νόμος »ἀντιστρατευόμενος καὶ ἀντιπράσσω τῷ νόμῳ D 665 τοῦ θεοῦ«, οἷον τῆ πρὸς τὸ ἀγαθὸν ὁρμῇ, τῆ ἐπιθυμίᾳ τοῦ νοῦς, οὗτός ἐστιν ὁ τοῦς ἐμπαθεῖς ἀναφύων ἀεὶ καὶ ὑλικούς πρὸς ἀνομίαν περισπασ-
 10 μούς, παντάπασι πρὸς ἡδονὰς ὧν ἐλκτικός.

61. Τρεῖς γὰρ νόμους ὑποτιθέμενος ἀναφανδὸν ὁ Παῦλος ἐνταῦθά 61, 1
 μοι καταφαίνεται· ἓνα μὲν τὸν κατὰ τὸ ἔμφυτον ἐν ἡμῖν ἀγαθόν, ὃν καὶ νόμον σαφῶς νοῦς ἐκάλεσεν, ἓνα δὲ τὸν ἐκ προσβολῆς συνιστάμενον τοῦ πονηροῦ καὶ εἰς τὰς ἐμπαθεῖς ἐξέλκοντα πολλάκις φαντασίας τὴν ψυχὴν,
 15 ὃν ἀντιστρατεύεσθαι τῷ νόμῳ τοῦ νοῦς ἔφη, καὶ ἕτερον τὸν κατὰ τὴν 2
 ἀμαρτίαν ἐκ τῆς ἐπιθυμίας ἐνσκιρρῶσαντα ἐν τῇ σαρκί, ὃν ἀμαρτίας νό-
 μον οἰκοῦντα ἐν τοῖς μέλεσιν ἐκάλεσεν· ὃ ἐπιβαίνων ὁ πονηρὸς καὶ ἐποχοῦ-
 μένος πολλάκις καθ' ἡμῶν ἐγκελεύεται, πρὸς ἀδικίαν ἡμᾶς καὶ πράξεις
 20 καὶ διὰ τῶν αἰσθήσεων καθάπερ ἀσφαλτῶδες ῥεῦμα ἐνδόν εἰς αὐτὴν ἐκχεό-

5 Röm. 7, 22 — 7 Röm. 7, 23

M U S Phot.

1f τὸ μὲν ... συνιστάμενον ... , τὸ δὲ Phot.] ὁ μὲν ... συνιστάμενος ... ,
 ὁ δὲ M U 1 ἐνθωπευούσης· ἐν θεῷ πεσοῦσης M ἐμφωλευούσης Phot. | ἐν τῷ
 σώματι] *im Fleisch* S 2 ἧτις ... ὡς ἔφην, ἐγενήθη < S | ἐπιπνοίας Scaliger]
 ἐπιπνοίας M U Phot. | ἐγενήθη] συνέστη Phot. 3 καὶ φυσικὸν νόμον < S
 4 καὶ ἐπανορθούμενον < S 6 τῆ δὲ] τῆ γὰρ M | ἐπιθυμίαν] ἀμαρτίαν U
 S οἷον τῆ] ὁ ἐν τῆ U | πρὸς τὸ ἀγαθὸν < U | ὁρμῇ, τῆ < U | νοῦ τῆ ἐπι-
 θυμίας + *und* S | οὗτος] αὐτός Phot. 9 ἀεὶ καὶ — ἀνομίαν < S 10 παν-
 τάπασι — ἐλκτικός < S | ἡδονὰς ὧν] ἡδονῶν M 11f ὑποτιθέμενος ... μοι
 καταφαίνεται] *zeigt an* S 11 ἀναφανδὸν] < S hinter ὁ Παῦλος Phot. | ὁ Παῦ-
 λος] *der Apostel* S 12 κατὰ τὸν M | ὁ M U 13 σαφῶς < S | ἐκάλεσε
 νοῦς Phot. | συνιστάμενον Phot.] ἐπιστάμενον M U | συνιστάμενον + νόμον
 Phot. 15 ἕτερον] τρίτον Phot. | τὸν] τὸ M 16 ἐκ τῆς ἐπιθυμίας < S |
 ἐνσκιρρῶσαντα M ἐνσκιρῶσαντα U σκιρῶσαντα Phot. *ward* S | τῆ < M 17 ἐπι-
 βαίνων ὁ πονηρὸς καὶ < Phot. 17f καὶ ἐποχοῦμένος < S 18f καθ' ἡμῶν
 — κακίας] *uns zu bösen Taten anreizt* S 19—S. 497, 2 ὁ γὰρ — νόμον < Phot.
 20 ἐνδόν < S | αὐτὴν < S

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

θεῶ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ«. προσεκτέον γὰρ ὅτι, εἰ τὸ σῶμα θάνατον τοῦτο, ὧ
 Ἄγλαοφῶν, ὡς ὑπειλήφατε, ἔλεγεν, οὐκ ἂν τὸν Χριστὸν ὡς ῥυόμενον αὐτὸν
 ὕστερον ἐκ τοῦ τοιούτου κακοῦ παρελάμβανεν· ἐπεὶ τί παραδοξότερον ἢ
 πλέον ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ τῆς παρουσίας ἐσχήκαμεν; τί δὲ καὶ ὁ ἀπό- 5
 5 στολος ὅλως, ὡς διὰ τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ δυνάμενος ἐκ τοῦ θανά-
 του ὑπὸ θεοῦ ἐλευθερωθῆναι τούτου ἐφθέγγετο, ὅποτε πᾶσι καὶ πρὸ τοῦ
 τὸν Χριστὸν ἐλθεῖν εἰς τὸν κόσμον συνέβαινε θνήσκειν; ἐρρύοντο γὰρ 6
 χωριζόμενοι πάντες τῶν σωμάτων κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ βίου τούτου ἔξοδον,
 ἀλλὰ καὶ ὡσαύτως δὲ πᾶσαι αἱ ψυχαί, [καὶ] αἱ τῶν ἀπίστων καὶ πιστῶν
 10 καὶ τῶν ἀδίκων καὶ δικαίων, ἐχωρίζοντο τῶν σωμάτων κατὰ τὴν ἡμέραν
 τῆς τελευτῆς. τί οὖν ὁ ἀπόστολος πλέον παρὰ τοὺς ἄλλους λαβεῖν τοὺς 7
 ἐν ἀπιστίᾳ διατρίψαντας ἐσπούδαζεν; ἢ διὰ τί ῥυσθῆναι ἀπὸ τοῦ σώματος
 ἠῤυχετο, ὃ καὶ εἰ μὴ ἤθελε, πάντως ἂν συνέβαινε αὐτῷ, καθάπερ δὴ καὶ
 πᾶσι κεῖται τὸ τελευτῆσαι καὶ χωρισθῆναι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἀπὸ τῶν σω-
 15 μάτων, εἴ γε θάνατον τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ὑπετίθετο; ὥστε οὐ τὸ σῶμα 8
 τοῦτο, ὧ Ἄγλαοφῶν, θάνατον, ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν τὴν κατοικήσασαν
 (ἐνδον) διὰ τῆς ἐπιθυμίας ἐν τῷ σώματι λέγει, ἧς ὁ θεὸς αὐτὸν διὰ τῆς | D 667
 παρουσίας τοῦ Χριστοῦ ἐρρύσατο. »ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς 9
 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσεν ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ
 20 θανάτου«, ὅπως »ὁ ἐγείρας Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ
 πνεῦμα ἐν ἡμῖν ζωοποιήσῃ καὶ τὰ θνητὰ σώματα ἡμῶν«, | »τῆς ἁμαρτίας 10 P 590
 τῆς ἐν τῷ σώματι κατακριθείσης« πρὸς ἀναίρεσιν, »ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ«

18—20 Röm. 8, 2 — 20 f Röm. 8, 11 — 21 f Röm. 8, 3f

M U S Phot.

1 θεῶ + *spricht er* S | διὰ τοῦ Ἰησοῦ Phot. | προσεκτέον] *wir verstehen* S
 | γὰρ ὅτι] δὲ Phot. | τοῦτο < S | ὧ < M 2 ὡς ὑπειλήφατε] *wie du ver-*
standen S 3 παράδοξον Phot. 3 f ἢ πλέον < Phot. 4 ἀπὸ τῆς Χριστοῦ
 παρουσίας U 5 δυναμούμενος Phot. | ἐκ < Phot. 6 τούτου * *nach S*]
 τοῦτο M U | ὑπεφθέγγετο U 7 ἐλθεῖν εἰς τὸν κόσμον] *Parusie* S 7—15 ἐρ-
 ρύοντο — ὑπετίθετο < Phot. 7 ἐρύοντο M U | γὰρ < S 8 πάντες < S |
 τούτου * *nach S*] ταύτην M U 9 [καὶ] * *nach S* | ἀπίστων u. πιστῶν ver-
 tauscht S | πισταὶ M 10 καὶ¹ < S 10 f κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς τελευ-
 τῆς] *am Ende des Lebens* S 11 τοὺς ἄλλους < S 12 ἐν ἀπιστίᾳ διατρί-
 ψαντας] *die Ungläubigen* S | ἢ < S 13 εἰ < U 13—15 συνέβαινε αὐτῷ
 — ὑπετίθετο] *im Sterben entfliehen sollte* S 17 (ἐνδον) * *nach S* | ἧς] *aus*
welchem (auf θάνατον bezogen) S | αὐτὸν < S 18 ἐρύσατο M | τῆς ζωῆς
 τοῦ πνεύματος Phot. 19 ἡμᾶς] *mich* 20 f ὅπως ὁ — ἐν ἡμῖν] u. *bald darauf* S
 21 ζωοποιήσῃ M U | σώματα < M 22 σώματι + ἡμῶν U | δικαίωμα] *Reinigung* S

κατὰ τὴν ἐντολὴν πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἡμᾶς ἐφελκομένου φυσικοῦ »νόμου«
φανερωθῆ ἕξαφθέν, ὃ ἀσθενῆσαν, τῆς σαρκὸς κεκρατημένης τῆ ἀμαρ-
τία, πρὸ τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ ταῖς ὑλικάις φροντίσιν ἐπεχώννυτο.
»τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ ἐν ἡμῖν φυσικοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἡσθένει« ὑπὸ τῆς ἐπι- 11
5 θυμίας ἠττώμενον τῆς ἐγκειμένης ἐν τῷ σώματι, ὁ θεὸς ἀνερρώσατο, ὁ 348
πέμψας τὸν υἱὸν ἑαυτοῦ, τὴν ὁμοίαν τῆ σαρκὶ τῆς ἀμαρτίας σάρκα ἀνειλη-
φότα (ἀληθεία γὰρ καὶ οὐ δοκῆσει ἦν ὃ ἐφάνη), ἵνα τῆς ἀμαρτίας κατα- 12
κεκριμένης πρὸς ἀναίρεσιν »εἰς τὸ« μηκέτι »καρποφορῆσαι« ἐν τῆ σαρκὶ τὸ
δικαίωμα τοῦ φυσικοῦ νόμου πληρωθῆ, πλεονάσαν τῆ ὑπακοῇ τοῖς μὴ κατὰ
10 τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκὸς περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ
πνεύματος καὶ τὴν ὑφήγησιν. »ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς«, 13
ὃ δὴ ἐστὶ τὸ εὐαγγέλιον, ἕτερος ὢν τῶν προειρημένων νόμων, διὰ τοῦ
κηρύγματος πρὸς ὑπακοὴν τεθείς καὶ ἄφεισιν ἀμαρτημάτων, »ἠλευθέρωσεν
ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἀμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου«, νικήσας ἐκ παντὸς
15 τὴν ἀμαρτίαν βασιλεύουσιν τῆς σαρκὸς.

Ἄ μὲν οὖν δὴ προβάλλοντα καὶ ἐκ τῶν τοῦ ἀποστόλου ῥητῶν, οὐκ 14
ὀρθῶς αὐτὰ ἐξηγούμενοι, σαφηνίσας ἔφην, ὦ Θεόφιλε· τρέψομαι δὲ καὶ
πρὸς τὰ ἕτερα, ἐάνπερ τὸν βοηθήσοντα ἡμῖν πρὸς τὴν διέξοδον εὐρωμεν
τοῦ λόγου. ἄπορα γὰρ καὶ οὐ πάνυ ῥάδια πρὸς καθάρσεις τὰ ἐξῆς. διὸ 15
20 καὶ ὀκνηρότερον αὐτῶν ἄπτομαι, μακρὰν καὶ χαλεπὴν αὐτῶν ὁρῶν τὴν D 668
ἀπόδειξιν ἐσομένην, ἐὰν μή τις ἡμᾶς αὔρα συνέσεως ἄφνω ἐξ οὐρανοῦ κατα-
πνεύσασα καθάπερ ἐν μέσῳ νηχομένους πελάγει εἰς ὄρμον τινὰ ἀκύμονα
καὶ ἀπόδειξιν ἀποκαταστήσει ἀσφαλεστέραν.

[ΕΩΣ ΩΔΕ ΤΟ ΜΕΡΟΣ ΤΩΝ ΜΕΘΟΔΙΟΥ.]

4 ff vgl. Röm. 8, 3f — 11 Röm. 8, 2

M U S (bis Z. 23) Phot. (bis Z. 15 σαρκός)

1 ἀφελκομένου U 2f δ—ἐπεχώννυτο < Phot. 2 δ] τὸ U 2f ἀσθε-
νησαν—τῆ ἀμαρτία < S 3 ἐπιχωννύμενον U 4 νόμου * nach S] ἀγαθοῦ
MU 5 ἠττώμενος M | ἐν τῷ σώματι] im Fleisch S | vor ὁ θεὸς + δ U
6 αὐτοῦ Phot. | τῆς σαρκὸς Phot. | τῆ σαρκὶ τῆς ἀμαρτίας] der Sünde S
7 ἀληθεία—ἐφάνη < Phot. | ἀλήθεια u. δόκησις U | ἦν δ < S 9 δικαίωμα]
ιδίωμα Phot. 9—11 κατὰ τὴν—ὑφήγησιν] nach dem Befehl der Liebe des
Geistes S 11 τῆς ζωῆς] des lebendigmachenden S 13 τεθείς] führend S
14 καὶ < S 16 ῥητῶν < M 17 αὐτὸν M | σαφηνείας | M σαφηνίσας
ἔφην] haben wir gezeigt S | δὲ < M 18 τὰς ἑτέρας M 18f ἐάνπερ—τοῦ
λόγου] wenn Gott hilft S 18 εὐρωμεν M 19 καὶ οὐ—τὰ ἐξῆς < S 20f μα-
κρὰν—ἐσομένην < S 21 ἐὰν + δὲ M | συνέσεως ἄφνω < S 22f καθάπερ
—ἀσφαλεστέραν] uns erleuchtet zu dieser Darlegung S 23 ἀποκαταστήσει M |
Unterschrift: ἕως ὧδε τὸ μέρος τῶν Μεθοδίου MU

63. Ταῦτα μὲν ἐστὶν ἃ ἀπὸ μέρους καθ' εἰρμὸν <ἐκ> τῶν ὑπὸ 63, 1
 τοῦ μακαρίτου Μεθοδίου, τοῦ καὶ Εὐβουλίου, περὶ τοῦ προειρημένου
 Ὁριγένους καὶ τῆς αὐτοῦ διὰ σοφιστικῆς πλάνης κακοπιστίας ἐν τῷ
 αὐτῷ περὶ ἀναστάσεως λόγῳ | *, ἃ ἐνταῦθα παραθέμενοι ἰκανῶς ἔχειν P 591
 5 ἐνομίσαμεν πρὸς τὰς ἐκείνου φλυαρίας καὶ τὴν αὐτοῦ ἀνατροπὴν
 *· τῆς τῶν ἀνθρώπων ζωῆς δι' ἐπιπλάστου ἐξ Ἑλληνικῆς δεισιδαι-
 μονίας κακοηθείας. πολλὰ γὰρ καὶ ἕτερα ἐν τῇ περὶ τῆς ὑποθέ- 2
 σεως ἀκολουθίᾳ τῷ προειρημένῳ Μεθοδίῳ, ἀνδρὶ λογίῳ ὄντι καὶ
 σφόδρα περὶ τῆς ἀληθείας ἀγωνισαμένῳ, εἴρηται, πάντως που καὶ
 10 ἐπὶ τούτοις ἕτερα. ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπηγγειλάμεθα καθ' ἑκάστην 3
 αἴρεσιν ὀλίγα πρὸς τὴν αὐτῆς ἀνατροπὴν λέγειν (οὐ γὰρ εἰσὶν ὀλίγοι),
 ἕως ὧδε ἐκ τῆς αὐτοῦ πραγματείας παραθέμενοι ἠρκέσθημεν. ὀλίγα 4
 δὲ καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς ἡμῶν πτωχείας εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ ἀνδρός
 φλυαρίαν ἔτι προσθέμενοι καταπαύσομεν τὸν κατ' αὐτοῦ ἀγῶνα, τῷ
 15 θεῷ ἀποδεδωκότες τὸ βραβεῖον τῷ νικοποιῷ καὶ τὴν αὐτοῦ ἐκκλη-
 σίαν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ φιλαν|θρωπία πάντοτε στέμμασιν ἀμαραντίνοις Ö 350
 κατακοσμοῦντι τοῖς τῆς ἀληθείας κηρύγμασιν. λέξομεν τοίνυν καὶ
 αὐτοὶ πρὸς αὐτὸν κατὰ δύναμιν.

Φάσκεις, ὃ οὗτος, ὡς καὶ ἄνω μοι προδεδήλωται ἐπισκώπτων· 5
 20 μὴ ἄρα βυρσοδέψης ἦν ὁ θεός, ἵνα χιτῶνας δερματίνους τοῖς περὶ τὸν
 Ἀδὰμ ποιήσῃ, μηδέπω | ζῶων τεθυμένων; εἰ δὲ καὶ ἐτύθη ζῶα, * οὐκ D 669
 ἦσαν, φησί, χιτῶνες δερμάτινοι, ἀλλὰ τὸ γήϊνον ὃ περικείμεθα

19 vgl. oben c. 4, 9; S. 412, 12 u. Ancoratus c. 62, 3; I 74, 12ff; dazu ep. ad
 Joh. episc. Hieros. = Hieronymus ep. 51, 5, 2; S. 403, 14ff Hilberg: *numquid coria-
 rius aut scortarius erat deus, ut conficeret pelles animalium et consueret ex eis
 tunicas pelliceas Adam et Euae? manifestum est ergo, inquit, quod de corporibus
 nostris loquatur*

M U

1 <ἐκ> *, vgl. Z. 12 2 μακαρίου M 4 * etwa <εἰρημένων ἐξελεξάμεθα> *
 ἃ] $\bar{a}$ (Zahl! zu λόγῳ bezogen) M; dem Stil des Eriph. würde ἃ<τινα> noch
 mehr entsprechen * | παραθέμενος M 5 τὴν . . ἀνατροπὴν Corn.] τῆς . . ἀνα-
 τροπῆς M U 6 * etwa <ἀναιροῦντος τὴν ἐλπίδα> * 7 vor κακοηθείας + καὶ U
 9 vor εἴρηται + εἰρημένα U | πάντος M 9f καὶ ἐπὶ *] καὶ ἐπὶ M καὶ
 ἔπη U 12 ἐκ < U 14 καταπαύσομεν M U 16 vor στέμμασιν + <ὡς>? *
 στέμμασιν] ἀεὶ M 17 λέξομεν M U 19 φάσκοις M | ἐπισκωμματίζων U
 20 τοῖς Corn.] τοῖς M U 21 * etwa <οὐκ ἦν ἐκεῖ βυρσεύων. διὸ δὴ τὸ ἐν τῇ
 γραφῇ ἐπισημανθῆν> *; vgl. auch S. 508, 22f

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

τὴν τῆς ἐμπορίας σου καματοουργίαν περιεποιήσω. εἰ γὰρ οὐκ 9
 ἀνίσταται τὸ σῶμα, οὐδὲ ἡ ψυχὴ τι κληρονομήσει. | μία γὰρ καὶ ἡ P592
 αὐτὴ κοινωνία τοῦ τε σώματος καὶ τῆς ψυχῆς καὶ μία ἐργασία.
 κάμνουσι δὲ πιστοὶ ἐν σώματι καὶ ψυχῇ διὰ τὴν μετὰ ἀνάστασιν τῆς
 5 κληρονομίας ἐλπίδα, ἣτις κατὰ σὲ οὐ γενήσεται. ἄρα ἡ πίστις ἡμῶν
 (κενή), κενὴ δὲ καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν κατὰ τὸν ἐκ πνεύματος ἁγίου
 ἀποστολικὸν καὶ ἀληθῆ λόγον. ἀνάστασιν δὲ παλιμβόλως καὶ 10
 αὐτὸς ὁμολογῶν, πεφαντασιασμένην δόκησιν καὶ οὐκ ἀληθινῶς ἔχων
 ἀναγκάζη μόνον τὸ ὄνομα λέγειν. ἀνάστασις γὰρ ποία ψυχῆς δύνα-
 10 ται λέγεσθαι τῆς μὴ πιπτούσης μηδὲ θαπτομένης; ἀλλὰ δήλη ἐστὶν 11
 ἐκ τοῦ ὀνόματος ὅτι τοῦ περόντος σώματος καὶ ταφέντος ἡ ἀνά-
 στασις πανταχοῦ τε καὶ ἐν πάσῃ γραφῇ ἐστὶν κηρυττομένη ὑπὸ τῶν
 νύων τῆς ἀληθείας. εἰ δὲ οὐκ ἀνίσταται, οὐκ ἔνι ἡ διὰ πασῶν γρα-
 φῶν κηρυττομένη ἀνάστασις. εἰ δὲ ἀνάστασις οὐχ ὑπάρχει, ματαία 12
 15 ἡ τῆς | τῶν νεκρῶν ἀναστάσεως προσδοκία. οὐ γὰρ ψυχῶν ἀνά- D670
 στασίς ἐστὶ τῶν μὴ πεσουσῶν, ἀλλὰ σωμάτων τῶν τεθαμμένων. εἰ 13
 δὲ καὶ μέρος τοῦ σώματος ἐγείρεται, μέρος δὲ ἀποτίθεται, ἄρα τοῦτο
 τὸ μέρος πῶς ἔσται; οὐ γὰρ δύναται ἐν σώματι εἶναι μέρη ἐγειρό-
 μενα καὶ μέρη ἀποτιθέμενα καὶ καταλιμπανόμενα.
 20 Ὅτι δὲ ἔστι σῶμα ψυχικὸν καὶ ἔστι σῶμα πνευματικόν, οὐκ ἄλλο 14
 σῶμα πνευματικόν καὶ ἄλλο ψυχικόν, ἀλλ' αὐτὸ ψυχικὸν αὐτὸ πνευ-
 ματικόν, *. ὅτε μὲν γὰρ ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τὰ σαρκὸς πράττο- 15
 μεν | φθαρτὰ ἔργα, σώματα ἔχομεν ψυχικά· δουλεύομεν γὰρ τῇ ψυχῇ ἐν Ö352
 τῷ κόσμῳ ἐν ἀτοπίαις, ὡς καὶ σὺ ἔφησ ἀπὸ μέρους. ὅτε δὲ ἐγειρόμεθα, 16
 25 οὐκέτι τῆς ψυχῆς ἡ δουλεία, ἀλλὰ πνεύματος ἡ ἀκολουθία, ἀπ' ἐντεῦθεν
 ἡδὴ ἔχουσα τὸν ἀρραβῶνα διὰ τοῦ εἰρημένου »εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύ-

5 f vgl. I Kor. 15, 17 — 9 vgl. Ancoratus c. 86, 2; I 106, 10ff c. 87, 2ff
 I 107, 19ff Panarion haer. 42, 5, 1ff; II 100, 11ff — 20 vgl. I Kor. 15, 44 —
 26 f Gal. 5, 25; Röm. 8, 13

M U

1 τὴν ... καματοουργίαν] τὸν κάματον U | περιποιησάμενος M 2 οὐδὲ
 ἡ ψυχὴ τι] σὺν τῇ ψυχῇ, οὐδέ τι M 4—7 κάμνουσι δὲ — ἀληθῆ λόγον < U
 6 (κενή) * 7 παλιμβόλως] πάλιν βοᾶς ὡς M παλιμβόλως U 8 νοῦ πεφαν-
 τασιασμένην + (ὡς)? * | ἐπιφαντασιασμένην M | ἔχον U 9 ἀναγκάζη μό-
 νον] ἀναγκαζόμενος M | γὰρ *) οἶν MU | ποίας M 9f δύναται λέγεσθαι] οὐ
 δύνασαι λέγειν M 10 ἐστὶν < M 12 πανταχοῦ] πάντῃ U 16 τῶν² < M
 17 τοῦ σώματος *) τῆς ἀναστάσεως MU 18 πῶς] lies ποῦ? * | ἐν] ἐν M
 21 ἀλλ' αὐτὸ] ἀλλὰ τὸ M 22 etwa (παντὶ τῷ νοῦν ἐρωωμένον κεκτημένῳ δη-
 λον) * 23 ἔχομεν] ἐστὶν U 26 εἰ < M

ματι καὶ στοιχῶμεν· εἰ δὲ καὶ πνεύματι στοιχῶμεν, τὰς πράξεις τοῦ
 σώματος θανατοῦντες ζήσομεν». οὐκέτι γὰρ γάμοι, οὐκέτι ἐπιθυ- 17
 μίαι, οὐκέτι ἀγῶνες τοῖς ἐγκράτειαν ἐπαγγελλομένοις, οὐκέτι παρα-
 πτώματα ἀγνείας ἀντίπαλα, οὐκέτι ἐνέργειαι αἱ ἐνταῦθα πραττόμεναι,
 5 ἀλλ', ὡς φησιν ὁ κύριος, οἱ καταξιωθέντες ἐκείνης τῆς ἀναστάσεως
 οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίσκονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοί εἰσιν.

64. Ὡς καὶ μετετέθη Ἐνώχ τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ 64, 1
 ἠύρισκετο. οὐ μετετέθη δὲ καὶ κατέλιπε τὸ σῶμα ἢ μέρος τοῦ σώ-
 ματος. εἰ γὰρ κατέλιπε τὸ σῶμα, εἶδεν ἄρα θάνατον· ὁ δὲ σὺν
 10 σώματι μετατεθεὶς οὐκ εἶδε θάνατον. ἐν σώματι γὰρ ζῶντι ὑπάρχει,
 πνευματικῶς φερόμενος καὶ οὐ ψυχικῶς διὰ τὴν μετάθεσιν, | καίτοι P 593
 γε ἐν σώματι ὄν πνευματικῶ. ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ Ἡλία ὡσαύτως *, 2
 ὅτι ἀνελήφθη ἐν ἄρματι πυρίνω, καὶ ἔστιν ἔτι ἐν σαρκί, σαρκί δὲ πνευ-
 ματικῇ καὶ οὐκ ἐπιδεομένη τοῦ αἰεί, <ὡς> ὅτε ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὑπῆρχε,
 15 διὰ κοράκων τρέφεσθαι καὶ ἀπὸ τοῦ Χορράτ χειμάρρου | πίνειν μη- D 671
 λωτήν τε ἐνδύεσθαι, ἀλλὰ τρέφεται ἕτερον τινὶ τροφῇ πνευματικῇ,
 ἧς ἔστι χορηγὸς ὁ τὰ κρύφια γινώσκων καὶ ἀόρατα κτίσας θεός,
 ἄμβροσίαν τινὰ καὶ ἀκήρατον ἔχων τὴν ἐδωδὴν.

Καὶ ὁρᾷς ὅτι αὐτὸ τὸ σῶμα τὸ ψυχικὸν αὐτὸ πνευματικόν, ὡς 3
 20 καὶ ὁ κύριος ἡμῶν ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν, οὐκ ἄλλο σῶμα ἐγείρας,
 ἀλλ' αὐτὸ τὸ ὄν, καὶ οὐχ ἕτερον παρὰ τὸ ὄν, αὐτὸ δὲ τὸ ὄν εἰς
 λεπτότητα μεταβαλὼν πνευματικὴν καὶ πνευματικὸν ὅλον συνενώσας,
 εἰσερχόμενος θυρῶν κεκλεισμένων, ὅπερ οὐκ ἐνδέχεται κατὰ τὰ 4
 ἡμέτερα σώματα ἐνταῦθα ὑπάρχειν [τοῦτο] διὰ τὸ παχυμερὲς καὶ
 25 οὐπω εἰς λεπτότητα συνενωθὲν πνευματικῇν. τί οὖν ἦν τὸ εἰσελθὼν 5
 θυρῶν κεκλεισμένων; ἄλλο παρὰ τὸ ἐσταυρωμένον ἢ αὐτὸ τὸ ἐσταυ-

5 f vgl. Luk. 20, 35 — 7 ff vgl. Ancoratus c. 98, 6 ff; I 119, 7 ff — 7 vgl. (Gen.
 5, 24) Hebr. 11, 15 — 12 vgl. II Kön. 2, 11 — 14 f vgl. I Kön. 17, 5 f —
 20 ff vgl. Panarion Christentum 3, 4; I 230, 23 ff — 23 Joh. 20, 19. 26

M U

1 εἰ δὲ — στοιχῶμεν < M   2 ζήσομεν *] ζήσωμεν MU   5 ἀλλὰ U
 6 εἰσὶν ὡς ἄγγελοι U   7 f οὐκ εὑρίσκειτο M   8 οὐ] οὐχὶ U   12 πνευματικῶ *]
 πνευματικὸς M πνευματικῶς U | * etwa <εἴρηται> *   14 τοῦ (gehört zu τρέ-
 φεσθαι) *] τῶν MU | <ὡς> *   15 κοράκων + τε M | χορράτ U   16 τε]
 δὲ M | τρέφεται *] τρέφεσθαι MU   18 ἄμβροσίαν M   21 ἀλλὰ M | τὸ¹
 < M | ὄν¹] ὄν M ὄν aus ἐν U   24 [τοῦτο] *, lies vielleicht ὄλωσ   25 εἰσελ-
 θὼν M   26 ἐσταυρωμένων M

ρωμένον; πάντως που οὐ δυνήση, Ὠρίγενες, μὴ ὁμολογήσαι αὐτὸ τὸ
 ἔσταυρωμένον. ἐλέγχει σε γὰρ διὰ τῆς τοῦ Θωμᾶ ἀκριβολογίας, 6
 ἐπειπὼν αὐτῷ »μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός«. ἔδειξε γὰρ τύπον
 ἡλῶν καὶ τύπον λόγῃς, καὶ αὐτὰς τὰς οὐλὰς ἀφῆκεν ἐπὶ τοῦ σώ-
 5 ματος, καίπερ συνενώσας τὸ σῶμα εἰς μίαν ἐνότητα πνευματικῆν. Ö354
 ἡδύνατο οὖν καὶ τὰς οὐλὰς ἀπαλείψαι, ἀλλ' οὐκ ἀπαλείφει, ἵνα ἐλέγξῃ 7
 σέ, ὦ θεήλατε. ἄρα οὖν ἦν τὸ σῶμα τὸ ἐν τῷ μνημείῳ ταφέν τὸ τριή-
 μερον καὶ σὺν αὐτῷ ἀναστὰν ἐν τῇ ἀναστάσει. ἔδειξε γὰρ καὶ ὀστᾶ
 καὶ δέρμα καὶ σάρκας, ὡς εἶρηκεν ὅτι »ἴδετε ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ
 10 ὀστᾶ οὐκ ἔχει, ὡς ὁρᾶτέ με ἔχοντα«. πῶς οὖν εἰσῆλθε θυρῶν 8
 κεκλεισμένων; ἀλλ' ἵνα δείξῃ ὅτι σῶμα μὲν ἐστὶ καὶ οὐ πνεῦμα τὸ
 ὁρώμενον, ἀλλὰ σῶμα πνευματικὸν καὶ οὐχ ὑλικόν, καίτοι γε σὺν
 ψυχῇ καὶ θεότητι καὶ ὅλη τῇ ἐνανθρωπήσει, αὐτὸ ὄν ἀλλὰ πνευ- 9
 ματικόν, αὐτὸ τὸ ποτὲ παχυμερὲς λεπτομερὲς, αὐτὸ τὸ ἔσταυρω-
 15 μένον * καὶ αὐτὸ τὸ κεκρημαμένον ἀκράτητον, συνενωθὲν καὶ συγ- P594
 κρηθὲν τῇ θεότητι καὶ μηκέτι λυόμενον, ἀλλ' εἰς αἰὲ διαμένον, μη- D672
 κέτι ἀποθνήσκον. »ἀνέστη γὰρ Χριστὸς ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοι- 10
 μημένων«. (ἀναστὰς δὲ) »οὐκέτι ἀποθνήσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι
 κυριεύει«.

20 65. Ἴνα δὲ γνῶς καὶ τοῦτο, δι' ἣν αἰτίαν »ἀπαρχὴ τῶν κεκοι- 65, 1
 μημένων« λέγεται ὁ Χριστός — καίτοι γε οὐκ αὐτοῦ ἀρξαμένου ἀνί-
 στασθαι· πρὸ αὐτοῦ γὰρ ἀνέστησαν δι' αὐτοῦ Λάζαρος καὶ ὁ υἱὸς τῆς
 χήρας, καὶ ἄλλοι καὶ διὰ Ἡλία καὶ διὰ Ἐλισσαίου. ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκεῖνοι 2
 πάντες ἀναστάντες πάλιν τεθνήκασιν, οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς ἀπαρχὴ τῶν
 25 κεκοιμημένων. ἀναστὰς γὰρ »οὐκέτι ἀποθνήσκει«, ὡς † ἡ μέλλουσα
 ἀνάστασις εἶναι διὰ τῆς αὐτοῦ ζωῆς καὶ φιλανθρωπίας. εἰ δέ 3
 ἐστὶν ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων καὶ ἀνέστη ὅλον τὸ αὐτοῦ σῶμα
 σὺν τῇ θεότητι, (φαίνεται ὅλη) ἢ αὐτοῦ ἐνανθρώπησις ἀναστᾶσα,

3 Joh. 20, 27 — 9 Luk. 24, 39 — 17f I Κορ. 15, 20 — 18f Röm. 6, 9 —
 20ff vgl. Ancoratus c. 92, 3ff; I 113, 9ff

M U

1f πάντως που — τὸ ἔσταυρωμένον < M 1 ὁμολογήσαι + (ὅτι)? *
 2 σε < M 4 τύπον] τόπον U 6 οὖν] γοῦν? * 9 καὶ δέρμα < M | εἶδετε U
 11 ἀλλὰ < M 12 καὶ οὐχ ὑλικόν < U 13 nach ἐνανθρωπήσει + (ἠνωμένον)? *
 15 * etwa (ζωοποιηθέν)? * 16 ἀλλὰ M 17 vor νεκρῶν + τῶν M 18 (ἀνα-
 στὰς δὲ), vgl. Z. 25 * 21 ὁ < M 23 διὰ² < M 24 πάντες < M | οὕτω
 καὶ] viell. verderbt: οὕτως (δὲ οὐκέτι· διὰ τοῦτο)? * 25 † ἡ μέλλουσα ἀνάστα-
 σις εἶναι] lies wohl ἡμῶν μέλλων ἀνάστασις εἶναι * 28 (φαίνεται ὅλη) * | ἢ < M

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

οὐπω τὸ παρὰ σοῦ ψεῦσμα ἀλληγορούμενον ὑπῆρχεν. ὅστοῦν τοίνυν
 ἐκ τῶν ὀστέων μου καὶ σὰρξ ἐκ τῶν σαρκῶν μου, δῆλον ὅτι σώματα
 ἦσαν καὶ οὐκ ἦν ἀσώματος ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐα. »καὶ ἔλαβεν ἀπὸ 12
 τοῦ ξύλου καὶ ἔφαγεν. ὡς ὑπενοθεύθη ὑπὸ τοῦ ὄφρεως καὶ γέγονεν
 5 ἐν παρακοῇ. »καὶ ἤκουσε τὴν φωνὴν τοῦ θεοῦ περιπατοῦντος ἐν τῷ
 παραδείσῳ τὸ δειλινόν, καὶ ἐκρύβη ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐα ἐν τῷ ξύλῳ.
 καὶ ὁ θεὸς φησι τῷ Ἀδὰμ »ποῦ εἶ; ὁ δὲ ἐλεγχόμενος ἀποκρίνεται
 »τὴν φωνὴν σου ἤκουσα καὶ ἐκρύβην, ὅτι γυμνός εἰμι. γυμνὸν δὲ 13
 ἄρα ποῖον ἔλεγε; τὴν ψυχὴν ἔλεγεν ἢ τὸ σῶμα; τὰ δὲ φύλλα τῆς
 10 συκῆς τίνα ἔσκεπε, τὴν ψυχὴν ἢ τὸ σῶμα; »καὶ τίς σοι εἶπε 14
 φησὶν »ὅτι γυμνός εἶ, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ξύλου οὐ ἐνετειλάμην σοὶ τού-
 του μόνου μὴ φαγεῖν ἀπ' αὐτοῦ, ἔφαγες; καὶ φησιν »ἡ γυνὴ ἦν
 ἔδωκάς μοι ἔδωκέν μοι, καὶ ἔφαγον. πόθεν δὲ ἐδόθη ἡ γυνὴ ἀλλὰ
 ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τουτέστιν ἀπὸ τοῦ σώματος, πρὶν ἢ τοὺς χιτῶνας
 15 αὐτοῖς δοθῆναι; καὶ τῇ γυναικὶ φησι »τί ὅτι τοῦτο ἐποίησας; ἡ 15
 δὲ εἶπεν »ὁ ὄφρις | ἠπάτησέ με καὶ ἔφαγον καὶ ἔδωκα καὶ τῷ ἀνδρὶ μου«. D674
 ὁ δὲ θεὸς τῷ ὄφρι ἐπιφέρει τὴν κατάραν καὶ τῇ γυναικὶ τὴν ὀδύνην
 καὶ τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ἐν ἰδρωτί φαγεῖν τὸν ἄρτον. καὶ μετὰ ταῦτα 16
 λέγει »ἰδοῦ, Ἀδὰμ γέγονεν ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν· μὴ ποτε ἐκτείνῃ τὴν
 20 χεῖρα καὶ ἄψῃται τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνά«. καὶ
 μὴ ὑπολάβῃς δέ, ἀκροατά, ὅτι ἀποφαντικῶς εἶπεν ὁ κύριος ὅτι 17
 »ἰδοῦ, Ἀδὰμ γέγονεν ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν«. ἐλεγκτικῶς γάρ, τὴν οἴησιν
 τοῦ Ἀδὰμ πεισθέντος τῇ πλάνῃ τοῦ ὄφρεως μεμφόμενος λέγει· μὴ ὃ
 ἐνόμισε γενέσθαι ἐγένετο, τουτέστιν μὴ Ἀδὰμ γέγονεν ὡς εἷς ἐξ
 25 ἡμῶν· ἐπιθυμήσας γὰρ Ἀδὰμ ὑψηλότερος γενέσθαι εἰς τὸ ἥττον
 ἐξέπεσε. τὸ δὲ »ἐκβάλλωμεν αὐτόν, μὴ ποτε ἐκτείνῃ τὴν χεῖρα εἰς 18
 τὸ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ φάγῃ καὶ ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα« οὐ φθο-
 νῶν ὁ θεὸς λέγει, ἀλλὰ ἐπεμέλετο τοῦ ἐλαττωθέντος σκεύους δι'
 ἑαυτοῦ, ἵνα μὴ μείνῃ ἡλαττωμένον εἰς τὸ διηνεκές· ἀλλ' ὡς ἄριστος 19

3f Gen. 3, 6 — 5f Gen. 3, 8 — 7 Gen. 3, 9 — 8 Gen. 3, 10 — 10—12 Gen.
 3, 11 — 12f Gen. 3, 12 — 15f Gen. 3, 13 — 19f. 26 Gen. 3, 22 — 28ff vgl. Metho-
 dius de resurr. I 43ff; S. 289, 9ff Bonwetsch (= oben c. 35ff; S. 455, 20ff)

M U (bis Z. 20 αἰῶνα; das Folgende καὶ μὴ ὑπολάβῃς — θανάτῳ τὸν ἄνθρωπον
 S. 50S, 4 ist ausgelassen)

2f σώματα — ἀσώματος] σώματος M 5 ἐν¹ < M 5f ἐν τῷ παραδείσῳ
 < M 6 ξύλω] ξω M 7 vor τῷ Ἀδὰμ + ἐν M 8 δὲ] τε M 12 ἦν]
 ἦν M 13 ἀλλὰ] ἀλλ' ἢ U 16 καὶ³ < U 17 τῷ ὄφρι < U | ἐπιφέρει]
 ἐπάγει U 18 τὸ] τῷ M 20 τῆς ζωῆς < U 24 μὴ *] ἰδοῦ M 29 ἡλατ-
 τωμένον *] ἡλαττωμένος M

κεραμεὺς τὸ βλαβὲν δι' ἑαυτοῦ ἀγγεῖον ἐπιστρέψας εἰς τὸ ἴδιον
 φύραμα τὴν γῆν, ἐν τῇ ἀναστάσει ἀναπλάσῃ ἐν μηδενὶ ἡλαττωμένον
 τὸν δίκαιον, ἐν δόξῃ ἀθάνατον καὶ δυνάμενον ἀπολαύειν τῆς βασι-
 λείας, καὶ τὸν ἄδικον ἐν τῇ τελείᾳ ἀναστάσει δυνάμενον ὑποφέρειν
 5 τῆς κρίσεως τὴν τιμωρίαν. οὐ γὰρ πονηρόν τι ἐφύτευσε ὁ θεός· 20
 μὴ γένοιτο, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ξύλον ἐφύτευσε, καιρῶ [δεκτῶ] δέοντι
 διὰ τοῦ ἰδίου προστάγματος ἐπιτρέπων αὐτῶ λαβεῖν ἀπ' αὐτοῦ.
 ἀλλ' ἐρεῖς δι' ἐναντίας· πῶς οὖν πληροῦται τό »ἐν ἧ δ' ἂν 21
 ἡμέρᾳ φάγησθε ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε«, εἶπερ εἶχε φαγεῖν
 10 ἔξ αὐτοῦ; πάντως γὰρ φαγὼν οἶω δὴ ποτε καιρῶ ἐπλήρου τό »θα-
 νάτῳ ἀποθανεῖσθε«. πρὸς δὲ τὸν τοῦτο λέγοντα πάλιν φημί »ὁ 22
 θεὸς <ὁ> εἰδὼς τὰ μέλλοντα πρὶν γενέσθαι, γινώσκων πρὸ τοῦ αὐτοῦ
 προστάγματος ὅτι ἀπατηθεὶς ἤσθιεν ἀπ' αὐτοῦ, ὥρισε τὸν | θάνατον D675
 διὰ τὴν μέλλουσαν ὑπ' αὐτοῦ παράβασιν γενέσθαι. ἐν τούτῳ γὰρ 23
 15 πλανώμεναι αἱ αἰρέσεις βλασφημοῦσι τὸν θεὸν λέγουσαι »καλὸς ὁ
 θεὸς τοῦ νόμου ὅτι ἐφθόνησε τῶ Ἀδὰμ καὶ ἐξέβαλεν αὐτὸν λέγων·
 ἐκβάλωμεν αὐτόν, μὴ ποτε ἐκτείνῃ τὴν χεῖρα καὶ λάβῃ τοῦ ξύλου
 τῆς ζωῆς, καὶ ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα«. ἐλέγχεται δὲ αὐτῶν ἡ 24
 ἄνοια συκοφαντοῦσα. καὶ γὰρ οὐ μόνον οὐκ ἐκώλυσε φαγεῖν ἀπὸ
 20 τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς ἀπ' ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ προετρέψατο φήσας »ἀπὸ
 παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῶ παραδείσῳ βρώσει φάγη«. ἦν δὲ καὶ τὸ ξύλον
 τῆς ζωῆς ἐν ἀπὸ πάντων τῶν ξύλων τοῦ παραδείσου <τῶν> πρὸ
 ὀφθαλμῶν τοῦ Ἀδάμ. μόνου δὲ τοῦ ξύλου τοῦ εἰδέναι γνωστὸν ἀγα- 25
 θοῦ τε καὶ κακοῦ εἶπε μὴ φαγεῖν. ἡ δὲ τοῦ Ἀδάμ ἄπληστος διάνοια
 25 ἀκέραιος οὖσα καὶ * τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Εὐᾶς ἀπὸ τοῦ διαβόλου ἀπα-
 τηθείσης μᾶλλον ἐναντίον τῆς ἐντολῆς εἰργάσατο. ἐπειδὴ οὖν ἐν 26
 ἐλαττώματι γέγονεν δι' ἑαυτοῦ ὁ Ἀδάμ, οὐκ ἠθέλησεν αὐτὸν ὁ θεὸς
 ζῆν εἰς τὸν αἰῶνα ἐν ἐλαττώματι, ἀλλ' ὡς ἄριστος κεραμεὺς εἰς τὸ
 ἴδιον φύραμα τὸ ἀφανισθὲν σκεῦος δι' ἑαυτοῦ ἠυδόκησε μεταβαλεῖν,
 30 ἵνα ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ ἐκ τοῦ ἰδίου φυράματος πάλιν ὡς ἐπὶ τὸν

8 Gen. 2, 17 — 14 ff gemeint sind die Manichäer; vgl. dieselbe Formel
 καλὸς ὁ θεὸς τοῦ νόμου Ancoratus c. 108, 1; I 132, 2 u. Panarion haer. 66, 83, 2
 — 20 Gen. 2, 16 — 23 vgl. Gen. 2, 17

M

2 ἀναπλάσῃ *] ἀναπλάσει M 6 [δεκτῶ] * 7 lies ἐπιτρέπων? * 9 εἶχε *]
 παρεῖχε M 12 <ὁ> * 13 ὅτι ἀπατηθεὶς vor ἤσθιεν *] hinter γινώσκων M
 16 ἐφθόνησε M 22 <τῶν> * 25 * etwa <ἀκούουσα> * 26 vor ἐναντίον
 + <τὸ>? * 27 ἐλαττώματι *] ἐλαττώμασι M

τροχὸν μεταβάλλοι, ἀνασκευάσας καὶ ἀνακαινίσας τὸ σκεῦος ἄνευ
 ἐλαττώματος εἰς τὸ δύνασθαι διηνεκῶς ζῆν. ἔνθεν τὸ πρῶτον μὲν 27
 ἀπειλεῖ θάνατον, τὸ δὲ δεύτερον οὐκέτι θάνατον λέγει, ἀλλὰ ἡ γῆ εἶ
 καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσει, μὴ παραδεδωκὸς θανάτῳ τὸν ἄνθρωπον. * *
 5 καὶ μεθ' ἕτερα ἡ καὶ ἐποίησεν ὁ θεὸς χιτῶνας δερματίνους καὶ ἐνέδυσε 28
 τοὺς περὶ τὸν Ἀδὰμ καὶ ἐξέβαλεν αὐτοὺς ἐκ τοῦ παραδείσου. καὶ
 ὁρᾷ ὅτι μάταιος ἢ παρὰ σοῦ καινοτομουμένη κενοφωνία, Ὠρίγενες.
 πρὸ πόσου γὰρ χρόνου ἦσαν σώματα τοῖς περὶ τὸν Ἀδὰμ.

66. Εἰ δὲ τοῦτό σε ἀνακρίνει καὶ οὐ δύνασαι, ψυχικῶς διανοού- 66,1
 10 μενος. τοῦ πνεύματος δέξασθαι τὴν χάριν, | ἄπιστε καὶ ἐπέκεινα τῶν D676
 ἀπίστων τυγχάνων, λέγε | μοι ἐκάστην ὑπόθεσιν ἐκ θεοῦ γεγυῖαν, P596
 πόσην ἔχει τὴν θαυματουργίαν καὶ ἐκπληξιν; πόθεν ἔξ οὐκ ὄντων 2
 οὐρανὸς τέταται ἐν μετεώρῳ ἀναπεπετασμένος; πόθεν ἐστιλβώθη O358
 ἡλιος καὶ ἐκτίσθη ἢ σελήνη καὶ τὰ ἄστρα; ἐκ ποίου πρωτοτύπου
 15 ἕλης ἐλήφθη ἢ γῆ. ἔξ οὐκ ὄντων γινομένη; ἀπὸ ποίων φύσεων
 ἐτιμήθη τὰ ὄρη; πόθεν ἢ σύστασις ὅλου τοῦ κόσμου, ἢ ἔξ οὐκ ὄντων 3
 θεῶ πορισθεῖσα; πόθεν τῶν νεφελῶν ἢ σύστασις, ἢ ὑπὸ θῆξιν σκέπει
 τὸν οὐρανόν; πόθεν τοῦ κώνωπος καὶ τῆς σκνιφὸς διὰ προστάγμα- 4
 τος θεοῦ τῷ θεράποντι αὐτοῦ Μωυσῆ ὁ πορισμός; πῶς τὴν ξυλίνην
 20 ῥάβδον εἰς ὄφιν μετέβαλεν ἐψυχωμένον καὶ ἔρποντα; πόθεν τῇ χειρὶ
 τοῦ Μωυσέως τὸ εἰς χιόνα μεταβάλλεσθαι; οὕτω καὶ τότε ἠθέλη- 5
 σεν ὁ θεός, ὡ ἄπιστε, καὶ δερματίνους φύσει χιτῶνας ἄνευ ζώων
 ἄνευ τέχνης τινὸς ἀνθρωπίνης καὶ πολυμόρφου ἐργασίας, ἅμα (τε)
 θέλων ἐποίησε τοῖς περὶ τὸν Ἀδὰμ, ὡς ἀπ' ἀρχῆς ἅμα ἠθέλησε καὶ
 25 οὐρανὸς καὶ τὰ πάντα γεγένηται. καὶ περὶ τούτων πολλάκις ἔφη-
 μεν καὶ ἐν ἄλλοις τόποις καὶ ἀνωτέρω. καὶ τοῖς μὲν βουλομένοις 6
 * τὸ ζῆν σύντομος ἢ σωτηρία καὶ εὐθυέλεγκτος ἢ κακοπιστία, τοῖς

3 Gen. 3, 19 — 5 Gen. 3, 21. 23 — 11 ff vgl. Ancoratus c. 62, 4 ff; I 74, 15 ff
 — 18 vgl. Exod. 8, 17 — 19 Exod. 4, 3 — 20 Exod. 4, 6 — 25 vgl. zu Z. 11

M U (von Z. 5 μεθ' ἕτερα an)

4 * *] der Zusammenhang ist hier undeutlich; das folgende μεθ' ἕτερα stammt
 wohl vom Abschreiber her, der einige Sätze übersprungen hat. Jedenfalls war
 zur Begründung des μὴ παραδεδωκὸς θανάτῳ zunächst noch Gen. 3, 20 angeführt
 6 ἐκ] ἀπὸ M 7 παρὰ σοὶ M | Ὠρίγενες < U 12 ἔχειν U 13 ἀναπεπταμέ-
 νος M | ἐστηλπώθη M 14 ἢ] καὶ U 15 γινομένη M 17 vor θεῶ + τῷ U
 | νεφῶν U | θίξιν MU 18 σκνίπος M 19 Μωυσῆ] Μωυσεῖ MU 20 ἐπε-
 ψυχωμένον U 21 τὸ] τῷ U | τότε] τὸ M 23 (τε) * 25 f ἔφην M
 27 * (αἰρεῖσθαι) *

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

τῆς ἰατροσοφιστικῆς κακοπίστου γνώμης μαγγανεία, ὡς καὶ ἤδη διὰ
 πολλῶν ἐξήλεγξέν σου τὴν μυθοποιίαν ὁ καλλίων ἡμῶν πρεσβύτης
 καὶ μακαριστὸς ἀνὴρ Μεθόδιος. ἀλλὰ καὶ ἀφ' ἡμῶν τῶν σμικρῶν 6
 ὀλίγα ἀκούσῃ. πᾶν γὰρ αἰεὶ τὸ ζητούμενον καθαρώτατον ζητεῖται,
 5 τὰ δὲ περιττὰ ἐκ τοῦ καθαροῦ ἀποβαλλόμενα ἀκαταζήτητά ἐστιν.
 τὸ γὰρ ἱμάτιόν ἐστιν ὅλον, ἐξότε τῆς ὑφῆς ἔσχεν τὴν ἰστουργίαν, καὶ 7
 αὐτὸ μὲν ἐστὶ τὸ ἀπὸ τοῦ ἰστοῦ τεμνόμενον, οὔτε <τινὸς> αὐτῷ
 προστιθεμένου | οὔτε ἀφαιρουμένου. κναφεὶ δὲ διδόμενον οὐχ ἡσσόνως D678
 παρὰ τοῦ κναφέως ἀπαιτηθήσεται, ἀλλὰ παρ' αὐτοῦ τοῦ κναφέως
 10 τελειότατόν ἐστι κομιζόμενον· ὡς δῆλον πᾶσι καθέστηκεν ὡς αὐτὸ 8
 μὲν ἐστὶν ἐν τελειότητι, οὐδὲν δὲ μείον σῶμα γεγένηται πλὴν τῆς
 τῶν ῥύπων ἀποβολῆς καὶ τῆς ἀκαθαρσίας· καὶ οὐ πάντως που ἐπειδὴ
 τὸν ῥύπον ἀπέβαλεν, τούτου ἕνεκα μετὰ τοῦ ῥύπου ἀπαιτηθήσεται
 παρ' ἡμῶν ὁ τεχνίτης, ἀλλὰ αὐτὸ τὸ ἱμάτιον σῶον καὶ ὑγιὲς καὶ
 15 καθαρώτατον. ἕτερον δὲ πάλιν ὑπόδειγμα· παρὰ σοὶ μὲν γὰρ περὶ 9
 τῶν ἐκκρινομένων διὰ φλεβοτομιῶν καὶ νοσημάτων καὶ σκυβάλων
 καὶ ἐκκρίσεως πτυέλων τε καὶ μυκτήρων τὸ ζήτημα παρηνέχθη, ἀπ'
 αὐτῶν δὲ ὧν ἔφη ἀνατραπήσῃ. | οὐ μόνον γὰρ τοῦτό ἐστιν ἐν σώ- 10 P597
 ματι, ἀλλὰ καὶ κνώδαλα ἐξ ἡμῶν φύεται ὡς εἰπεῖν, φθειρες καὶ κό-
 20 νεις, οὔτε ἐκτὸς τοῦ σώματος ὄντα οὔτε ἀπὸ τοῦ σώματος λογιζό-
 μενα. καὶ οὐδεὶς ποτε ἐπεζήτησε κόνιν τὴν ἐκ τοῦ σώματος ἐκκρι- 11
 θείσαν εἰς περιποίησιν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς ἀναίρεσιν οὐδὲ φθειρα τὴν
 ἐξ αὐτῆς τῆς σαρκὸς γεγεννημένην, οὐδὲ ζημίαν τὴν ταύτης ἀπώλειαν
 ἠγήσασαί τις. <οὕτως καὶ> τὰ ἀφ' ἡμῶν ὄνεντα, εἰ καὶ † οὕτως 12
 25 ὑπάρχει κατὰ τὸν σοῦ λόγον, οὐ μωρῶς παρ' ἡμῶν ζητηθήσεται οὐδὲ
 θεὸς ταῦτα εἰς ἡμῶν σύστασιν ἀγάγοι, ἀλλὰ δίκην ῥύπου ἐξ αὐτοῦ
 τοῦ ἱματίου ὑπάρχοντος, ἀπ' αὐτοῦ δὲ δι' εὐκοσμίαν ἀποβληθέντος
 ἐν δευτέρῳ καταλείψειεν, ἐκεῖνο δὲ σαφῶς τὸ ἐντελὲς ἱμάτιον μήτε
 λείπον μήτε περιττὸν τῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι τῆς τέχνης ὁ δημιουργὸς
 30 ἀγάγοι· πάντα γὰρ αὐτῷ δυνατά. εἰ δὲ οὐχ οὕτως ἦν, ὦ τὰς 13

M U (von Z. 18 οὐ μόνον an)

3 von Μεθόδιος † καὶ M   4 ἀκούσει M   7 <τινὸς> *   8 προστιθεμέ-
 νου *] προστιθέμενον M | ἀφαιρουμένου *] ἀφαιρούμενον M | οὐκ M | ἡσσό-
 νως *] ἡσσον ὡς M   11f τῆς τῶν ῥύπων ἀποβολῆς καὶ τῆς *] τῶν ῥύπων καὶ
 τῆς ἀποβολῆς τῆς M   21 κόνιν] κοινωνεῖν M   22 φθειραν M διαφορὰν U
 23 τῆς σαρκὸς < U   24 ἠγήσοιτο M | τις < M | <οὕτως καὶ> * | † οὕτως]
 vielleicht πολλαχῶς *   26 ἀγάγη M ἀγάγοι U   27 ἀπολυθέντος M   28 εὐ-
 τελεές M   30 δυνατά Dind.] δύναται M δυνατεῖ U | ὦ] ὡς U

φρένας ἀδικηθεῖς ἐκ τῆς πολυλόγου σου ἐπινοίας, | εἶχεν ἄρα ὁ σωτὴρ Ὁ 362
 ἡμῶν καὶ κύριος, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἐλθὼν διὰ <τὸ> πᾶσαν ἀσφάλειαν
 τῆς ἡμετέρας ζωῆς ποιήσασθαι, τὴν ἡμῶν ἐλπίδα ἐν ἑαυτῷ τε πλεῖ-
 στα ἀνατυπωσάμενος εἰς τὴν τῆς ἀληθείας αὐτοῦ πρὸς | ἡμᾶς σύστα- D 679
 5 σιν, μέρος αὐτοῦ [εἶχεν] ἀποθέσθαι, μέρος δὲ ἐξεγεῖραι κατὰ τὴν μυ-
 θώδη σου ἀνασκευὴν καὶ πλήθους λογισμῶν ματαίων συλλογὴν, ᾧ
 φιλόνοικε. αὐτὸς γὰρ εὐθύς διελέγχων σου τὸν τρόπον φάσκει 14
 λέγων ὅτι »ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ,
 μόνος μένει· ἐὰν δὲ πέσῃ καὶ ἀποθάνῃ, πολλοὺς κόκκους φέρει«. 14
 10 καὶ τίνα ἄρα ἔλεγε κόκκον; παντὶ τῷ σαφές ἐστὶ καὶ ὁμολόγηται 15
 παντὶ τῷ κόσμῳ ὅτι περὶ ἑαυτοῦ ἔλεγε, τουτέστιν περὶ τοῦ σώματος
 τῆς σαρκὸς τῆς ἀγίας ἧς ἀπὸ Μαρίας εἴληφε καὶ ὅλης αὐτοῦ τῆς
 ἐνανθρωπήσεως. τὸ δὲ πεσεῖν καὶ ἀποθανεῖν, ὡς λέγει »ὅπου τὸ 16
 πτώμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἄετοί«, περὶ τῆς αὐτοῦ τριημέρου τοῦ
 15 σώματος κοιμήσεως ἔλεγεν, ὡς καὶ αὐτὸς ὁμολογήσεις· ἡ γὰρ θεότης
 αὐτοῦ ἀκοίμητος ἀπρωτος ἀκράτητος ἀτρεπτος. ἀπέθανε τοίνυν 17
 ὁ κόκκος τοῦ σίτου καὶ ἀνέστη. ὅλος οὖν ὁ κόκκος ἀνέστη ἢ λείμμα
 αὐτοῦ; ἀνέστη ἄλλος κόκκος παρὰ τὸν ὄντα ἢ αὐτὸς | ὁ ὢν εἰς τὸ P 598
 εἶναι; * τὸ διὰ τοῦ Ἰωσήφ κεκηδευμένον ἐν σινδόνι καὶ ἐν μνήματι
 20 καινῷ τεθὲν ἀνέστη, πάντως ὅτι οὐκ ἀρνήσῃ. τίνα τοίνυν εὐ- 18
 ηγγελίζοντο ἐγηγέρθαι οἱ ἄγγελοι ταῖς γυναῖξιν; ὡς φασὶ »τίνα
 ζητεῖτε; Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον; ἀνέστη, οὐκ ἔστιν ὧδε. δεῦτε, ἴδετε
 τὸν τόπον«. ὡσεὶ ἔλεγε· δεῦτε, ἴδετε τὸν τόπον καὶ συνειτίσατε τὸν
 Ὁριγένην, ὅτι οὐκ ἐνὶ λείμμα κείμενον ἐνταῦθα, ἀλλὰ ὅλον ἀνέστη.
 25 καὶ ὅπως γινῶς ὅτι ὅλον ἀνέστη, <φησὶν> »ἀνέστη, οὐκ ἔστιν ὧδε«, 19
 ἵνα ἀποκρούσῃ σου τὴν φλυαρίαν, ὅτι λείμμα αὐτοῦ οὐκ ἐγκατελείφθη,
 ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἠλωθέν, αὐτὸ τὸ νυχθὲν τῇ λόγχῃ, αὐτὸ τὸ κρατηθὲν
 ὑπὸ τῶν Φαρισαίων, αὐτὸ τὸ ἐμπυσθὲν <ἀνέστη>.

68. Καὶ τί μοι τὰ πλήθη λέγειν πρὸς ἔλεγχον τούτου τοῦ ἐλεει- 68,1
 30 νοῦ τῆς <τε> ἐν αὐτῷ γενηθείσης φλυαρίας; ἄρα οὖν ὡς ἀνέστη καὶ
 ἑαυτοῦ τὸ | σῶμα ἠγειρεν, οὕτως καὶ ἡμᾶς ἐγερεῖ. ἀπὸ τούτου γὰρ 2 D 680

8 f Joh. 12, 24 — 13 Matth. 24, 28 — 19 vgl. Matth. 27, 59 — 21 Matth. 28, 5f

M U

2 vor κύριος + ὁ M | ὁ¹ < U | δι' ἀσφάλειαν πᾶσαν U | <τὸ> * 3 f vor
 πλεῖστα + τὰ U 5 [εἶχεν] * 6 ματαίαν U 8 εἰς τὴν γῆν < M 9 πέσῃ
 καὶ] πεσὼν U 15 ὁμολογήσης M 17 ὅλος οὖν — ἀνέστη < M 19 * <ἀλλ'
 ὅτι τὸ σῶμα> * 25 <φησὶν> * 26 ἐγκαταλείφθη M 27 ἀλλὰ M
 28 <ἀνέστη> * 30 <τε> *

ἔδειξεν ὁ ἅγιος ἀπόστολος τὴν ἡμῶν ἐλπίδα, φήσας ὅτι »πῶς λέ-
 γουσί τινες ἐν ὑμῖν ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; εἰ δὲ ἀνάστασις
 νεκρῶν οὐκ ἔστι, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγε-
 ρται, κενὸν ἄρα καὶ τὸ κήρυγμα ἡμῶν, ματαία καὶ ἡ πίστις ἡμῶν,
 5 εὐρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ θεοῦ, ὅτι εἶπαμεν ὅτι ἤγειρε
 τὸν Χριστὸν ὃν οὐκ ἤγειρε καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ ὕστερον ἐπιφέρει λέ- 3
 γων »δεῖ τὸ φθαρτὸν τοῦτο | ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν Ö364
 τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν· καὶ οὐκ εἶπε τὸ θνητὸν μόνον οὐδὲ
 τὸ φθαρτὸν μόνον οὐδὲ τὴν ἀθάνατον ψυχὴν, ἀλλὰ τὸ φθαρτὸν
 10 τοῦτο μετὰ προσθήκης τοῦ τοῦτο καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο μετὰ προσ-
 θήκης τοῦ τοῦτο. αὐτὸς οὖν ὅλος ὁ κόκκος αὐτοῦ ἀνέστη καὶ 4
 οὐ μέρος ἀνέστη ἀλλὰ ὅλος ἀνέστη καὶ οὐκ ἄλλος κόκκος παρὰ τὸν
 ὄντα ἀνέστη ἀλλὰ αὐτὸς ὁ πεσὼν ἐν τῷ μνήματι ὅλος ἀνέστη.
 καὶ πῶς ἰσχύει σου ἡ κενοφωνία; δύο γὰρ κόκκους οἶδεν ἡ θεία 5
 15 γραφὴ εἰρημένους, ἓνα ἐν τῷ εὐαγγελίῳ καὶ ἓνα παρὰ τῷ ἀποστόλῳ.
 καὶ ὁ μὲν εἰς τὴν πᾶσαν σαφήνειαν δηλοῖ κατὰ τὰ τελείως ἐν αὐτῷ 6
 ἐνεργηθέντα, ὅπερ ἐστὶ πρωτότυπον τῆς (ἡμῶν) ἀναστάσεως. τοῦτο
 γὰρ καὶ διδάσκων καὶ ποιῶν ὁ σωτὴρ τὰ πάντα ἡμῖν εἰς παράστασιν
 βεβαίως εἰργάσατο. εὐθύς γὰρ ἔλεγε περὶ τοῦ κόκκου καὶ ἤγειρε τὸν 7
 20 κόκκον, ἵνα ἡμῖν τὴν πίστιν τῆς ἐλπίδος βεβαιώσῃ τῆς ἡμῶν ἀνα- P599
 στάσεως ἐν ἀληθείᾳ. ἀπὸ τούτου διαδεξάμενος ὁ ἀπόστολος, πνεύ- 8
 ματι ἁγίῳ φερόμενος, τὴν μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐσομένην δόξαν τῶν
 ἁγίων διηγούμενος ἡμῖν καὶ τὴν (ἐλπίδα) τῆς ἀπολαύσεως τῶν ἀγα-
 θῶν δείκνυσι πάλιν διὰ τοῦ κόκκου τοῦ σίτου, κατὰ τῶν ἀπίστων 9
 25 ἐπικηρυκευόμενος· »ἀλλὰ ἔρεῖς μοι, πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποῖα
 δὲ σώματι ἔρχονται; καὶ φησὶ πρὸς τὸν τὰ τοιαῦτα λέγοντα
 »ἄφρων«. ὁ γὰρ ὅλως περὶ | ἀναστάσεως ἀμφιβάλλων ἄφρων ἐστὶ καὶ D681

1—6 I Kor. 15, 12—15 — 7f I Kor. 15, 53 — 25 I Kor. 15, 35

M U

2f δὲ — οὐκ ἔστι <, a. R. v. sp. Hd nachgetragen ἡ ἀνάστασις νεκρῶν
 οὐκ ἔστι M 3f εἰ δὲ — ἐγήγερται < M 4 καὶ¹ < U | ἡμῶν¹] ὑμῶν M
 5 εἶπομεν U | ὅτι² < U 6 ὃν οὐκ ἤγειρε < U 10 τοῦ *] τῆς MU
 10f καὶ τὸ θνητὸν — τοῦτο < M 11 τοῦ *] τῆς U 13 ἀλλ' U 14 πῶς *]
 ποῦ MU 16 εἰς *] εἰς MU 17 (ἡμῶν) * 18 παράστασιν + (ἀληθείας)? *
 19 εὐθύς γὰρ ἔλεγε *] εὐθύς. ἔλεγε γὰρ MU | vor ἤγειρε + τοῦ U 21 δια-
 δεξάμενος] δεδοξασμένος M 23 (ἐλπίδα) * | ἀπολήψεως M 25 ἐπικηρυ-
 κευσάμενος U 26 vor φησὶ + ἄ M 27 ἄφρων U

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

ἀκοῦσαι φωνὴν θεοῦ; τὸ καταξιωθῆναι ἀνὰ μέσον τοσοῦτων μυριά-
δων θεοῦ φωνῆς ἀκούειν καὶ συνομιλεῖν θεῶ; τὸ διὰ τεσσαράκοντα
ἡμερῶν καὶ διὰ τεσσαράκοντα νυκτῶν μὴ ἐπιζητῆσαι τὰ χρειώδη τῶν
κατὰ τὴν φύσιν τῆς ἡμετέρας πλάσεως; τὸ μεταβληθῆναι τὴν σάρκα
5 εἰς φαιδρότητα ἡλίου καὶ ἀκτῖνα φωτεινῆν, στροβοῦσαν λαὸν πρὸς
τὸ μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ;
τὸ τὴν χεῖρα σαρκίνην οὖσαν μεταβληθῆναι εἰς χιόνα; τὸ κελεῦσαι τῇ 5
γῆ χᾶναι τὸ στόμα πρὸς ὑποδοχὴν τῶν περὶ Κορὲ καὶ Δαθὰν καὶ
Ἀβειρῶν καὶ Ἀνῶν; τὸ ἐπὶ τέλος ἀκοῦσαι ἀνάβηθι εἰς τὸ ὄρος, 6
10 κἀκεῖ τελεύτα; τὸ μὴ γινώσκειν ἄνθρωπον τὴν αὐτοῦ ταφὴν; ση-
μαίνοντος τοῦ θείου γράμματος [ὡς] ὑπὸ ἀνθρώπων τὸ σῶμα Μωυ-
σέως μὴ κεκηδεῦσθαι, ἀλλὰ, καθὼς ὑποτίθεται ἢ διάνοια, ὑπὸ ἁγίων
ἀγγέλων· καὶ πάντα ταῦτα ἔτι ὄντος αὐτοῦ ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ, 7
ἔτι ἐν τῷ ψυχικῷ τούτῳ σώματι καὶ πνευματικῷ ἅμα τελείως γενο-
15 μένω. λαβόντες δὲ ἀπ' ἐντεῦθεν τὸν ἀραβῶνα * εἰς ὑπόδειγμα 8
τῆς τελείας τότε βλαστήσεως, ὅτε πληροῦται τὸ εἰρημένον σπείρεται
ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν
δυνάμει. πῶς γὰρ οὐκ ἀσθενὲς τὸ σπειρόμενον καὶ μὴ γινώσκον 9
ποῦ σπείρεται; πῶς οὐκ ἄτιμον τὸ ἐν μνήματι βαλλόμενον καὶ κόνιν
20 ἐπαμώμενον, λακιζόμενόν τε καὶ θρουπτόμενον καὶ ἀναισθητοῦν;
πῶς οὐκ ἐντιμον τὸ ἐγειρόμενον καὶ εἰς αἰῶνα διαμένον καὶ ἐν ἐλπίδι 10
τῆς τοῦ θεοῦ φιλανθρωπίας ἐν οὐρανῷ βασιλείαν κτώμενον, ὅπου
λάμπουσιν οἱ δίκαιοι ὡς ὁ ἥλιος, ὅπου ἔσονται οἱ ἀγγελοὶ, ὅπου
μετὰ τοῦ νυμφίου χορεύσουσιν, ὅπου οἱ περὶ Πέτρον | καθέξονται ἐπὶ D683
25 δώδεκα θρόνων, τὰς δώδεκα φυλὰς κρίνοντες τοῦ Ἰσραήλ, ὅπου λήφον-
ται οἱ δίκαιοι ἅ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν

1 f vgl. Exod 19, 3; 33, 11 — 2 f vgl. Exod. 24, 18 — 4 f vgl. Exod. 34, 29ff —
7 vgl. Exod. 4, 6 — 7 f vgl. Num. 16, 31ff — 9 vgl. Deut. 32, 49f — 10 Deut.
34, 6 — 16 I Kor. 15, 43 — 23 Matth. 13, 43 — Luk. 20, 36 — 24 Matth. 25, 10
24 f Matth. 19, 28 — 26 f I Kor. 2, 9

M U

3 διὰ < M | χρεώδη M 5 στροβοῦσα M 6 αὐτοῦ] Μωυσέως M
7 μεταβεβλησθαι M 8 τῶν] τοὺς M | καὶ¹ < M 9 ἐπὶ τέλος] τὸ τέλος U
10 κἀκεῖ] καὶ M 11 [ὡς] * 11f Μωυσέος U 12 μὴ] μηκέτι U 13 ταῦτα
πάντα U | τῷ κόσμῳ τοῦτῳ U 14 ἔτι + (ὄντος)? * | τούτῳ] ἔτι M | σώ-
ματι < U | ἅμα + καὶ πνευματικῶς M 14f γινομένω M 15 * etwa (τῆς
ἐλπίδος ἡμῶν χρώμεθα αὐτῷ) * 20 ἐπαμμένον M 21 πῶς + (δὲ)? *
τὸ + τὸ M 22 ἐν οὐρανῷ] οὐρανῶν U 23 λάμπουσιν *] λάμπωσιν M U
25 θρόνους. U 26 οὐχ ἴδεν M

ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἠτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; ἡμῶν τοίνυν ἢ ἀνάστασις ἐν θεῷ καὶ παντὸς ἀνθρώπου, δικαίου τε 11 καὶ ἀδίκου, ἀπίστου τε καὶ | πιστοῦ, τῶν μὲν ἐγειρομένων εἰς ζωὴν Ö 368 αἰώνιον, τῶν δὲ εἰς κρίσιν αἰώνιον. | P 601

5 70. Καὶ σιῶπα Βαβυλῶν, ἢ ἀρχαία πάλιν ἡμῖν ἀνακαινιζομένη 70, 1 σύγχυσις· πεφίμωσο Σόδομα καὶ ἡ τῆς πολλῆς σου δεινότητος πρὸς θεὸν κραυγὴ ἀνερχομένη· »ἤξει γὰρ ἐκ Σιῶν ὁ ῥυόμενος καὶ ἀπο- 2 στρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ· καὶ »σαλπίζει, καὶ οἱ νεκροὶ ἀναστήσονται· καὶ »ἡμεῖς ἀρπαγησόμεθα εἰς συνάντησιν αὐτῷ εἰς ἀέρα· ὡς καὶ 10 ὁ καλλίων (ἡμῶν πρεσβύτης καὶ) μακάριος εἶπε Μεθόδιος, τοῖς δὲ αὐτοῖς καὶ αὐτοὶ (ἐπ)οικοδομοῦντες προσεδήκαμεν. ἀπὸ γὰρ τῶν συνεξευγ- 3 μένων ἐκάστης λέξεως ἔστιν ἰδεῖν τὰ ἐπίχειρα. διαιρῶν γὰρ ὁ ἅγιος ἀπόστολος τῶν δύο τρόπων τὸ εἶδος εἰς μίαν ἐλπίδα συνήγαγεν ἀπὸ τοῦ »ἡμεῖς ἀρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς συνάντησιν αὐτοῦ, ἵνα 15 δείξῃ ὄντως τοῦτο τὸ σῶμα καὶ οὐχ ἕτερον παρὰ τοῦτο (ἀνιστάμενον)· ὁ γὰρ ἀρπαγεὶς οὐπω τέθνηκε. δεικνὺς δὲ ὅτι »οὐ φθάσομεν τὴν 4 τῶν νεκρῶν ἀνάστασιν, ἵνα τὸ παρὰ ἀνθρώποις ἄπορον θεῷ εὐπόριστον καὶ δυνατὸν ἀποδείξῃ (»ἡμεῖς γὰρ οἱ ζῶντες οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κεκοιμημένους καὶ τὴν αὐτῶν ἀνάστασιν), ἔδειξε τοὺς 20 ζῶντας καὶ ἀρπαζομένους, ἵνα ἀπὸ τῶν ζώντων δείξῃ τὰ ἐκείνων σώματα ὀλοσχερῇ ἐγειρόμενα καὶ ἀπὸ τοῦ ἐκείνου προτεύειν τῶν περιλειπομένων ζώντων τὸ δυνατὸν τοῦ θεοῦ ἀποδείξῃ.

»Ἀναστήσονται γὰρ οἱ νεκροὶ καὶ ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖς μνη- 5 μείοις, φησὶν ὁ προφήτης. ἵνα δὲ καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἰεζεκιήλ τοῦ 25 προφήτου ἐν τῷ ἰδίῳ ἀποκρύφῳ ῥηθέντα περὶ ἀναστάσεως μὴ παρα- D 684 σιωπήσω, καὶ αὐτὰ ἐνταῦθα παραθήσομαι. αἰνιγματωδῶς γὰρ 6

5 vgl. Gen. 10 — 6 vgl. Gen. 18, 20f — 7f Jes. 59, 20 — 8 I Kor. 15, 52 — 9. 14 I Thess. 4, 17 — 16. 18 I Thess. 4, 15 — 23 Jes. 26, 19 — 24ff vgl. über das Apokryphon Ezechiel Fabricius cod. pseudepigr. V. T.² I 1117ff Zahn, Porsch. z. Gesch. d. neutest. Kan. VI 310f, auch Resch, Agrapha² S. 330f. 381f dazu Holl, das Apokryphon Ezechiel (Pestschrift für A. Schlatter 1922, S. 87ff; dort auch die indischen, rabbinischen und anderen Parallelen zu unserem Stück)

M U (bis Z. 22 ἀποδείξῃ; 23—S. 516, 12 εἴτε φάτων ausgelassen)

6 ἡ τῆς πολλῆς σου] ἦτις σου πολλῆς M 10 (ἡμῶν πρεσβύτης καὶ) *, nach S. 510, 2f | Μεθόδιος εἶπε M 11 (ἐπ)οικοδομοῦντες * 15 (ἀνιστάμενον) * 16 δὲ] δὴ M 17f εὐπόριστον] ποριστὸν M 18 δυνατὸν] δυνάμενον M | μὴ < M 18f φθάνωμεν M 20 ζῶντας + (ἄμα)? * | ἀπὸ τῶν ζώντων < M 21 ἐκεί- νους Corn.] ἐκείνου M U

διηγούμενος λέγει περὶ τῆς δικαίας κρίσεως ἣ κοινωνεῖ ψυχή καὶ
 σῶμα. ὅτι βασιλεὺς τις ἐν τῇ αὐτοῦ βασιλείᾳ πάντας εἶχεν ἐστρατευ-
 μένους. παγανὸν δὲ οὐκ εἶχεν ἀλλ' ἢ μόνον δύο, ἓνα χωλὸν καὶ ἓνα
 τυφλόν, καὶ ἕκαστος (αὐτῶν) κατ' ἰδίαν ἐκαθέζετο καὶ κατ' ἰδίαν
 5 ὄκει. γάμους δὲ ποιήσας ὁ βασιλεὺς τῷ ἰδίῳ νιῷ ἐκάλεσε πάντας 7
 τοὺς ἐν τῇ αὐτοῦ βασιλείᾳ, περιεφρόνησε δὲ τῶν δύο παγανῶν, τοῦ
 τε χωλοῦ καὶ τοῦ τυφλοῦ· οἱ δὲ ἠγανάκτησαν ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐπιβου-
 λὴν ἐργάσασθαι τῷ βασιλεῖ ἐπενόουν. παράδεισον δὲ εἶχεν ὁ βασι- 8
 λεὺς, καὶ ἀπὸ μήκοθεν ὁ τυφλὸς ἐλάλει τῷ χωλῷ λέγων »πόσον ἦν
 10 ἡμῶν τὸ κλάσμα τοῦ ἄρτου μετὰ τῶν ὄχλων τῶν κληθέντων εἰς
 τὴν εὐφροσίαν; δεῦρο τοίνυν, καθὼς ἐποίησεν ἡμῖν, ἀμυνόμεθα
 αὐτόν«. ὁ δὲ ἕτερος ἠρώτα »ποιῶ τρόπον; ὁ δὲ εἶπεν »ἀπέλθωμεν 9
 εἰς τὸν παράδεισον αὐτοῦ καὶ ἀφανίσωμεν ἐκεῖ τὰ τοῦ παραδείσου«.
 ὁ δὲ εἶπεν »καὶ πῶς δύναμαι, χωλὸς ὢν καὶ μὴ δυνάμενος ἐπισαίνειν«;
 15 ὁ δὲ τυφλὸς ἔφη »αὐτὸς ἐγὼ δύναμαί τι πρύττειν μὴ ὀρῶν ποῦ
 ἀπέρογομαι; ἀλλὰ τεχνασώμεθα«. τίλας χόρτον τὸν πλησίον καὶ 10
 πλέξας σχοινίον ἠκόντισε τῷ τυφλῷ καὶ εἶπεν »κράτει, καὶ δεῦρο
 πρὸς τὸ σχοινίον πρὸς με«. ὡς δὲ ἐποίησεν ὁ προετράπη, ὅτε ἔφθασε
 λέγει »δεῦρό μοι γενοῦ πόδες καὶ βάστασόν με, καὶ γίνομαί σοι ὀφθαλ-
 20 μοί. ἄνωθεν ὀδηγῶν σε δεξιὰ καὶ εὐώνυμα«. τοῦτο δὲ ποιήσαντες 11
 κατέβησαν εἰς τὸν παράδεισον· εἶτα λοιπὸν εἴτε ἠδίκησαν εἴτε καὶ
 οὐκ ἠδίκησαν, ὅμως τὰ ἴχνη πέφηνεν ἐν τῷ παραδείσῳ. καταλύσαν- 12
 τες δὲ ἐκ τῶν γάμων οἱ εὐφρανθέντες καταβάντες εἰς τὸν παράδεισον
 ἐξεπλάγησαν τὰ ἴχνη εὐρόντες ἐν τῷ παραδείσῳ καὶ ταῦτα ἀνήγγειλαν
 25 τῷ βασιλεῖ, λέγοντες »ἅπαντες στρατιῶται ἐν τῇ βασιλείᾳ σου καὶ
 οὐδεὶς | ἐστὶ παγανός. πόθεν τοίνυν ἴχνη παγανῶν ἐν τῷ παρα- D685
 δείσῳ; ὁ δὲ ἐθαύμασε, [καὶ] ὡς μὲν ἡ παραβολὴ δηλονότι τοῦ 13
 ἀποκρύφου λέγει ὡς πρὸς τὸν ἄνθρωπον αἰνιττομένη, ὁ θεὸς δὲ
 οὐδὲν ἄγροεῖ. ἡ δὲ διήγησις λέγει ὡς μετεστείλατο τὸν χωλὸν καὶ
 30 τὸν τυφλὸν καὶ ἠρώτησε τὸν τυφλόν »μὴ σὺ κατηῆλθες εἰς τὸν παρὰ-
 δεισον; ὁ δὲ ἔφη »οἴμοι, κύριε· ὀρᾶς ἡμῶν τὴν ἀδυναμίαν, οἶδας ὅτι

5 vgl. Matth. 22, 2 (Luk. 14, 16) — 31 ff fast wörtlich ebenso im Talmud;
 vgl. Holl a. a. O. S. 91

M

4 (αὐτῶν) *   11 ἀμυνόμεθα Dind.] ἀμυνόμεθα M   14 ἐπισαίνειν]
 ἐπιβαίνειν Dind.; Verschlechterung   27 [καὶ] *   28 αἰνιττομένη *] αἰ-
 νιττεται M; Sinn: das Gleichnis redet von einer Verwunderung des Königs; so
 entspricht es der Art des Gleichnisses, das menschliche Verhältnisse zum Bild
 nimmt; auf Gott, der eigentlich mit dem König gemeint ist, paßt dieser Zug
 selbstverständlich nicht.

Kennen Sie Ihre Bibel

Die Vollmitgliedschaft
von Forgotten Books
bietet unbeschränkten
Zugang zu mehr als
28.000 Bänden
christlicher Literatur
für $\hat{a}$, \$8.99/monat

**HOLY
BIBLE**

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

καὶ οὐκ ἠΰφρανας τοὺς ἐχθροὺς μου ἐπ' ἐμέ. καὶ ὁ Σολομῶν ἐν παροι- 2
 μίαις ὡσαύτως εἰς τὴν ἐκεῖσε ἐτοιμασίαν τὰ πάντα τῆς ἐλπίδος παρα-
 σκευάζων προὔτρεπε φάσκων »ἐτοιμάζε εἰς τὴν ἔξοδον τὰ ἔργα σου«
 (ἔξοδον λέγων τὴν ἀπ' ἐντεῦθεν ἀπαλλαγὴν) »καὶ ἐτοιμάζου« φησὶν
 5 »εἰς τὸν ἀγρόν«, ὁμοῦ πᾶσι τὴν ρουθεσίαν ἐπεκτεινόμενος τοῖς κατὰ
 ἀγρόν τε καὶ κατὰ ἄστν, λογίοις τε καὶ τοῖς τὰς βαναύσους τέχνας
 ἐπιχειροῦσιν, οἷς οὐδεμία ἐργασία κατὰ ἀγρόν ἐπιζητουμένη· πόθεν 3
 γὰρ λινοργοῖς καὶ ἀργυροχοῖς, ποιηταῖς τε καὶ λογογράφοις ἢ κατὰ
 τὴν ἄροισαν ἐτοιμασία; συλλήβδην γὰρ ὁμοῦ ἢ φωνῇ ἀδιακρίτως τοὺς
 10 πάντας κέκληκεν ἐπειποῦσα »ἐτοιμάζου εἰς τὸν ἀγρόν«, <τί> ἀλλ' ἢ
 τοῦτο αἰνιττομένη, ὅτι παντὶ ἀνθρώπῳ πολίτῃ τε καὶ ἀγροίκῳ ἀπό-
 θεσις τοῦ σώματος ἀγρός, τὸ διὰ τὴν ταφὴν τέλος; εἶτα μετέ- 4
 πειτα τὴν αὐτὴν τῆς ἀναστάσεως σημαίνων ἐλπίδα φάσκει »καὶ
 ἀνοικοδομήσεις τὸν οἶκόν σου. οὐκ εἶπεν »οἰκοδομήσεις τὸν οἶκον«
 15 ἅπαξ γὰρ ὠκοδομήθη ἐν τῇ πλάσει τῇ κατὰ τὴν γαστέρα, ὅτε αἱ
 μητέρες ἐκύϊσκον ἕκαστον ἡμῶν ἐν τῇ πλάσει· ἀπὸ δὲ τῆς | γῆς ἢ D687
 ἀνάστασις ἢ ἀπὸ ἀγροῦ, οὐκέτι οἰκοδομουμένη ἀλλὰ ἀνοικοδομου-
 μένη, διὰ τὴν ἐπενεχθεῖσαν αὐτῇ καθαίρεσιν ἐν τῷ τῆς ταφῆς πτώ-
 ματι· ὡς καὶ ὁ σωτὴρ ἔφη »λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρι- 5
 20 σὶν ἡμέραις ἐγείρω αὐτόν« ἢ οἰκοδομῶ αὐτόν, σοφία ὢν καὶ ἐν
 τοιαύτῃ »φρονήσει« *, ἧς »οὐκ ἔστιν« ὑπὸ ἀνθρώπων »ἐξεύρεσις«, ἐν
 ἧ ἔξ ἀπόρων τόπων διαχυθέντων ἡμῶν τῶν σωμάτων, τῶν μὲν εἰς
 τέφραν τῶν δὲ ἐν θαλάσῃ τῶν δὲ ὑπὸ σαρκοβόρων οἰωνῶν τῶν
 δὲ ὑπὸ θηρίων τῶν δὲ ὑπὸ σκωλήκων φθαρέντων, * φέρει.

1 Psal. 29, 2 — 3 Prov. 24, 42 — 13 Prov. 24, 42 — 19 Joh. 2, 19 —
 21f vgl. Jes. 40, 28

M U

1 ὁ < U | Σολομῶν U 2 εἰς τὴν] ἔκτην M | ἐκεῖσε] ἐν Σιών M
 4 ἔξοδον λέγων — ἀπαλλαγὴν hinter ἀγρόν M | φησὶν < M 6 vor ἀγρόν
 + τὸν U | τε¹ < M | ἄστν, λογίοις] ἄστειο λόγοις M 7 κατ' ἀγρόν M
 9 vor ἀδιακρίτως + ἢ M 10 ἐπειποῦσα κέκληκεν U | <τί> * 11 αἰνιττομένη*]
 αἰνιττεται M U 12 τὸ διὰ — τέλος] διὰ τὴν ταφὴν καὶ τὸ τέλος U | διὰ τῆς
 ταφῆς? Jül. 13 σημαίνων < M 14 ἀνοικοδομήσω M | οὐκ — τὸν οἶκον < U
 15 οἰκοδομήθη M 16 ἢ < M 17 ἢ ἀπὸ ἀγροῦ < M (vgl. Z. 18) 17f οἰκοδο-
 μουμένη . . . ἀνοικοδομουμένη (sc. πλάσει) *] οἰκοδομουμένη . . . ἀνοικοδομουμένη
 M U | ἀλλὰ ἀνοικοδομουμένη < U | ἀνοικοδομουμένη + ἢ ἀπὸ ἀγροῦ οὐκέτι
 οἰκοδομουμένη M 18 ὑπενεχθεῖσαν M 20 ἐγερω U 21 τοιαύτῃ] τῇ αὐ-
 τοῦ U | * etwa (ὑπερέχων) * 23 τῶν δὲ²] τῆς δὲ U 24 θήρων U | etwa
 (τὰ λείψανα συνάγει καὶ ὀλοσχερεῖς ἡμᾶς εἰς παλιγγενεσίαν) * vgl. S. 520, 7f

Εἰ γὰρ τὰ <ὄντα> ἐξ οὐκ ὄντων ἐποίησεν εἰς τὸ εἶναι, πόσω δὴ 6
 μᾶλλον τὸ ὄν εἰς τὴν ἰδίαν κατάστασιν εὐχερῶς ἀποκαταστήσει; ἵνα
 δικαίαν ὀρίσῃ κρίσιν, ἵνα μὴ ἕτερον ἀνθ' ἑτέρου κρίνῃ, ἵνα μὴ ἀπο-
 στερήσῃ τὸ καμὸν. εἰ γὰρ ψυχῆς ἢ ἀπόλαυσις καὶ οὐρανῶν βασι- 7
 5 λείας κληρονομία, μετασχέτω τὸ σῶμα ὧν βούλεται· τρυφάτωσαν οἱ
 περὶ τὸν Γεδεὼν καὶ μὴ κακουχέσθωσαν » ἐν μηλωταῖς καὶ αἰγείοις
 δέρμασι«, μὴ μάτην καμνέτω Ἰωάννης ἐκ καμήλων ἔχων τὸ ἔνδυμα,
 μὴ ἐν ἀναχωρήσει τὴν σάρκα ὑποπιάσωμεν, μὴ τὰ σώματα | ἡμῶν P 603
 δαμάσωμεν ἐν ἀγνεΐα. εἰ δὲ ἄρα κοινωνεῖ σῶμα ψυχῆ ἐν πολι- 8
 10 τείαις ἐν ἀγνεΐα ἐν νηστεΐα καὶ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς, » οὐκ ἄδικος ὁ
 θεὸς« ἀποστερεῖν τὸν κάματον τοῦ κεκμηκότος καὶ μὴ ἀποτίσαι τὴν
 μισθαποδοσίαν τῷ ἅμα τῇ ψυχῇ κεκμηκότι σώματι. εὐθὺς γὰρ 9
 εὐρεθήσεται ἀργὴ ἢ κρίσις· εἰ γὰρ ἢ ψυχὴ μονωτάτῃ εὐρεθήσεται,
 ἀντιλέξειεν κρινομένη ὅτι οὐκ | ἀπ' ἐμοῦ τὸ αἴτιον τῆς ἁμαρτίας, Ö 372
 15 ἀλλὰ ἀπ' ἐκείνου τοῦ φθαρτοῦ καὶ γήινου σώματος τὸ πορνεύειν τὸ
 μοιχεύειν τὸ ἀσελγαίνειν· ἐξότε γὰρ ἀπ' ἐμοῦ ἀπέστη, οὐδὲν μοι τού-
 των πέπρακται, καὶ ἔσται εὐαπολόγητος καὶ παραλύουσα τὴν τοῦ
 θεοῦ κρίσιν. εἰ δὲ καὶ τὸ σῶμα καθ' ἑαυτὸ ἀγάγοι ὁ θεός — δύναται 10
 γὰρ, ὡς καὶ ἄνω μοι διὰ τοῦ | Ἰεζεκιήλ δεδήλωται· εἰ καὶ διὰ παρα- D 688
 20 βολῆς τὸ ἔργον γεγένηται, ἀλλὰ τὸ εἶδος εἰς ἀλληγορίαν τῆς τότε
 παραβολευθείσης ἀληθείας ἐτελειώθη, ὡς συνήχθη ὅστέον πρὸς ὅστέον
 καὶ ἁρμονία πρὸς ἁρμονίαν, καὶ ξηρῶν ὄντων τῶν ὀστέων καὶ οὐ-
 δέπω ψυχῆς οὐδὲ πνεύματος τοῦ κινουῦντος ἐν αὐτοῖς ὄντος, [καὶ]
 εὐθὺς τὰ σώματα συνήχθη καὶ κατὰ τὸν τοῦ προφήτου λόγον ἔστε-
 25 ρεώθη. καὶ εἰ θέλει ὁ θεός, δυνατός ἐστι τοῦτο ποιῆσαι ἄνευ 11
 ψυχῆς παρεῖναι τε καὶ κινεῖσθαι, ὡς καὶ τὸ τοῦ Ἄβελ αἷμα σῶμα ὄν

6f vgl. Hebr. 11, 37 — 7 vgl. Matth. 3, 4 — 10 vgl. Hebr. 6, 10 —
 12ff vgl. Ancoratus c. 87, 3ff; I 108, 4ff Panarion haer. 42, 5, 7; II 101, 4ff —
 19ff vgl. Ezech. 37, 4ff; dazu Ancoratus c. 88, 1ff; I 108, 20ff c. 99, 5; I 120, 11ff
 — 25ff vgl. Gen. 4, 10; dazu Ancoratus c. 94, 4; I 115, 20 Panarion haer. 9, 3, 1;
 I 199, 15

M U

1 <ὄντα> * | δὴ] γε U 2 ἀποκαταστήσειεν U 3 κρίνοι M 4 ψυχῆς
 + <μόνον>? * 4f βασιλείας οὐρανῶν U 5 ὧν *] δ' MU 6f καὶ μὴ — δέρ-
 μασι < U 8 ὑποπιάσωμεν M 9 ἐν¹] τῇ U | δ' U | ψυχῆ < U 9f πολι-
 τεΐα M 10 vor ἐν ἀγνεΐα + ἢ M 11 vor ἀποστερεῖν + <τοῦ>? * 12 τὴν
 ψυχὴν M 13 εὐρίσκεται M 18 ὁ < M 19f διὰ παραβολὴν U 20f τῆς τότε
 — ἀληθείας] τοῖς γε παραβουλευθείσι τῆς ἀληθείας M 21 παραβουλευθείσης] lies
 προφητευθείσης? * 23 ὄντος < M | [καὶ] * 25 ὁ < U | τοῦτο] τοῦ U

μετὰ θάνατον ἐφθέγγετο καὶ οὐ ψυχὴ· οὐ γὰρ ψυχὴ ἐστὶ τὸ αἷμα,
 ἀλλὰ σῶμά ἐστι τὸ φαινόμενον. ἀλλ' οὐ δυνήσεται σῶμα ἄνευ 12
 ψυχῆς κριθῆναι. ἀντιλέξειε γὰρ καὶ αὐτό, λέγον ὅτι οὐκ ἐγὼ ἡμαρ-
 τον, ἀλλὰ ἡ ψυχὴ· μή, ἐξότε ἀπεκρίθη ἀπ' ἐμοῦ, μὴ ἐμοίχευσα. μὴ
 5 ἐπόρνευσα, μὴ εἰδωλολάτρησα; καὶ ἔσται ἀντιλέγον τὸ σῶμα τῆ τοῦ
 θεοῦ δικαιοκρισία καὶ εὐλόγως ἀντιλέγον. τούτου ἔνεκα τοίνυν 13
 καὶ δι' ἄλλα πολλὰ καὶ ἀναγκαῖα ὁ θεὸς ἐν τῆ αὐτοῦ σοφίᾳ τὰ τε-
 θνεῶτα ἡμῶν σώματα καὶ τὰς ψυχὰς εἰς παλιγγενεσίαν φέρει ἐν τῆ
 αὐτοῦ ὑποσχέσει τῆς φιλανθρωπίας, εἰς τὸ τὸν κεκμηκότα ἐν ὀσιό-
 10 τητι ἀπολαβεῖν τὴν πᾶσαν ἀπὸ θεοῦ καλὴν ἀνταπόδοσιν καὶ τοὺς τὰ
 μάταια πεποιηκότας ὡσαύτως κριθῆναι, σῶμα ἅμα ψυχῇ καὶ ψυχὴν
 ἅμα σώματι.

Καὶ εἰς περισσοτέραν πληροφορίαν τῆς ἡμετέρας ζωῆς παραγενό- 14
 μενος ἐν σαρκὶ καὶ ἐνανθρωπήσας τελειότατα * εἰς τὸ στηρίξαι τὴν
 15 αὐτοῦ πίστιν ἐν ἡμῖν, προγινώσκων τὴν μέλλουσαν ἐν σοί, Ὠρίγενες,
 ἀπιστίαν γίνεσθαι * τὸ ἀμφιβαλλόμενον μᾶλλον παρὰ σοὶ καὶ ἐν
 πολλαῖς αἰρέσεσι, ταῖς τῆς ἀπιστίας σου ὁμοίαις Μανιχαίων καὶ
 Μαρκιωνιστῶν, καὶ λοιπὸν τὰ πάντα ἐν ἑαυτῷ τελειώσας εἰς βε-
 βαίωσιν καὶ στερέμνιον τῆς πίστεως αὐτοῦ καὶ ἀληθείας ἐναργῶς
 20 ἐποίησεν. ἀναστὰς | γὰρ ἐκ τῶν νεκρῶν ἤγειρε σὺν αὐτῷ πολλὰ 15 D 689
 σώματα τῶν ἁγίων καὶ εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν,
 ὡς καὶ ἐν ἄλλοις τόποις διηγησάμην. καὶ οὐκ εἶπεν· ἀνέστησαν 16
 ἅγιοι, ἵνα μὴ δῶ πρόφασιν τῆ μεθόδῳ τῆς κακοτροπίας, ἀλλὰ φύσει
 αὐτὸ τὸ παρὰ τοῖς ἀπίστοις ἀμφιβαλλόμενον ἐκεῖνο ἐσπούδασεν * εἰς
 25 βεβαίωσιν τῆς ἡμῶν περὶ ζωῆς γνώσεως, σώματα εἰπὼν τῶν
 ἁγίων. καὶ οὐ μόνον ὅτι ἤγειρεν, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἐνεφάνισαν (ἐαυ- 17
 τοὺς) πολλοῖς ἐν τῆ πόλει, ἐφ' οἷς ἐπληροῦτο διὰ τῆς αὐτοῦ δυνά-

2 ff vgl. Ancoratus c. 88, 6; I 109, 18ff (dazu die Talmudstellen bei Holl, Das Apokr. Ezech. Festschrift für A. Schlatter S.90f) — 20 ff vgl. Ancoratus c.100,2; I 121, 2ff Panarion haer. 42, 12, 3 refut. 24h; II 173, 4ff haer. 46, 5, 10; II 209, 26ff — 20 vgl. Matth. 27, 52f

M U (bis ἅμα σώματι Z. 12; 13—S. 522, 5 τῆ ὑμῶν πλάνη ausgelassen)

1 γὰρ < M 2 τὸ φαινόμενον—δυνήσεται < M 3 λέγων M U 4 ἀπε-
 κινήθη U 5 ἀντιλέγων M 6 ἀντιλέγων M 7 διὰ πολλὰ ἄλλα U 10 ἀπὸ *]
 ὑπὸ MU | ἀνταπόδωσιν M 13 εἰς *] εἰ M 14 * etwa (αὐτὸς ὁ λόγος ἐφάνη
 ἐν ἡμῖν) * 16 * etwa (βουλούμενός τε κυρῶσαι) * 19 ἐναργῶς *] ἐνεργῶς MU
 22 εἶπεν *] εἶπαν M 24 ἐκεῖνο *] ἐκεῖ ὁ M | * etwa (κυρῶσαι) * 25 εἰ-
 πὼν *] εἶπον M 26 μόνον + (εἶπεν)? * 26f (ἐαυτοὺς) *

Beantragen Sie jetzt die volle Mitgliedschaft, um diese Seite zu betreten

GESCHICHTE

Zehntausende von wichtigen historischen Quellen, viele bisher nicht erhältlich, stehen jetzt zum ersten Mal mit der Vollmitgliedschaft von Forgotten Books zur Verfügung.

Unbegrenzter Zugang
\$8.99/monat

Fortfahren

*Es gelten Richtlinien zur fairen Nutzung.

σταυρωῶσαι. τάχα δὲ καὶ τοῦτο εἰς ὠφέλειαν τῶν θεασαμένων 24
 τοὺς ἐγηγερμένους εἰργάσατο ὁ φιλόστοργος κύριος. νομίζομεν γὰρ
 ὅτι θεασάμενοι τοὺς ἐγηγερμένους καὶ κατανυγέντες ὠφελήθησάν τε
 καὶ ἐπίστευσαν πολλοί. διὸ καὶ ὑμεῖς, Ὁριγενιασταί, πείσθητε καὶ
 5 πιστεύσατε καὶ μὴ πολλοὺς ἀπολέσητε τῇ ὑμῶν πλάνῃ.

72. Ἀλλὰ ἀρχέσει μοι ταῦτα πρὸς τὸν ἐθελόσοφον Ὁριγένην 72, 1
 τὸν ματαίως ἑαυτῷ ἐπιθέμενον ὄνομα Ἀδαμαντίου καὶ πρὸς τὴν
 αὐτοῦ ἀτοπίαν κατὰ τῆς ἀληθείας | ἐν πολλοῖς μέρεσι τῆς πίστεως P 604
 κακῶς ἐπινενοημένον ὀλεθρίαν διδασκαλίαν. παρελθὼν δὲ καὶ τού- 2
 10 του τὴν αἴρεσιν καθεξῆς τὰς ἄλλας διασκέψομαι, ἐπιπόθητοι, θεὸν
 συνήθως ἐπικαλούμενος ἄρωγόν τῆς ἡμῶν ιδιωτείας, πρὸς τὸ δυνη-
 θῆναι ἀντισχεῖν πρὸς πᾶσαν κατὰ τῆς ἀληθείας ἐπεγειρομένην φωνὴν
 μάταιον καὶ ἠττήσαι κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ ἁγίου Ἡσαίου ῥηθέντα ὅτι
 «πᾶσα φωνὴ ἐπαναστήσεται ἐπὶ σέ, πάντας αὐτοὺς ἠττήσεις, οἱ δὲ 3
 15 ἔνοχοι ἔσονται ἐν αὐτῇ», ἵν' οὕτως ἐν θεῷ τὸ ἐπάγγελμα περαιωσά-
 μενοι τοῖς βουλομένοις νουνεχῶς ἐντυγχάνειν εἰς γυμνάσιον ἀληθείας
 καὶ φάρμακον ἰάσεως περὶ ἐκάστου θηρὸς καὶ ἰοβόλου ἔρπετοῦ, τῶν
 προσώπων τῶν | αἰρέσεών φημι, δίκην ἀντιδότου καὶ ταυτησὶ τῆς Ö 374
 τῶν Ὁριγενιαστῶν, φρύνου δίκην | μεμορφωμένης ἐκ νοτίδος πολλῆς D 691
 20 κυκῶντος καὶ φωνῆ μείζονι ἐπικραυγάζοντος, λαβόμενοι τὴν τοῦ 4
 κυρίου ἀνάστασιν προπότιον ὡς εἶπειν, ἀποβλύσωμεν τὸ γλισχροῶδες

7f Der Name Ἀδαμάντιος ist wohl Signum. So verstehen ihn offenbar Eusebius h. e. VI 14, 10; II 552, 9 Schwartz Ἀδαμάντιος, καὶ τοῦτο γὰρ ἦν Ὁριγένει ὄνομα Hieronymus vir. ill. 54 Origenes, qui et Adamantius ebenso Epiph. selbst oben c. 1, 1; S. 403, 2 u. Suidas s. v. Ὁριγένης II 1, 1270 Bernhardy. Unsicher bleibt jedoch. wie in andern Fällen, ob Origenes sich selbst das Signum beilegte oder es ihm von andern beigelegt wurde. Zweifelhaften Werts sind darum die Deutungen bei Hieronymus ep. 33, 4, 11; S. 255, 11 Hilberg *Adamantium nostrum . . . , qui tanto in sanctarum scripturarum commentariis sudore laboravit, ut iuste adamantis nomen acceperit* u. Photius cod. 118 τοῦτον τοίνυν τὸν Ὁριγένην, ὃν καὶ Ἀδαμάντιον ἐπονομάζεσθαι φασιν, ὅτι ἀδαμαντινοῖς δεσμοῖς ἐώκεσαν οὕς ἂν δῆσειε λόγους — 14 Jes. 54, 17

M U (von Z. 6 ἀλλὰ ἀρχέσει an)

6 ἀλλὰ < M | ἑτεροφιλόσοφον M 7 Ἀδαμαντίου *] Ἀδαμάντιον MU
 8 vor κατὰ + καὶ U 9 ἐπινενοημένον *] ἐπινενοημένην MU 11 ἄρωγόν U |
 ιδιωτείας MU 14 φωνὴ + ἧ U 16 γυμνασίαν U 20 κυκῶντος] κω-
 κυτῶ M

τοῦ ἰοῦ τοῦ φρούνου καὶ ἔρπετώδους μοχθηροῦ τὴν ἀδικίαν. συμ- 5
βέβηκε γὰρ αὐτῷ καὶ τοῦτο μετὰ πάντων τῶν πειθομένων αὐτῷ
πάσχειν, δι' ὃ καὶ στενάζω ὑπὲρ αὐτοῦ, ὅτι οἴμοι πῶς ἐβλάβης,
πόσους δὲ ἄλλους ἐβλαψας, ὡς ὑπὸ δεινῆς ἐχίδνης δηχθεῖς, ὑπὸ τῆς
5 κοσμικῆς προπαιδείας φημί, καὶ ἄλλοις δηλητήριοι γέγονας.

Φασὶ γὰρ οἱ φυσιολόγοι τὸν μυωξὸν ἐμφωλεύειν καὶ τὰ γεννή- 6
ματα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ πολλὰ τίκτειν, ἕως πέντε καὶ ἔτι, τὰς δὲ
ἐχίδνας τούτους θηροῦσθαι. καὶ ἐὰν εὖρη ὅλον τὸν φωλεὸν ἢ ἐχίδνα, 7
μὴ δυναμένη τοὺς ὄλους καταφαγεῖν, ὑπὸ ἐν ἐσθίει εἰς κόρον ἕνα ἢ
10 δύο, τῶν δὲ λοιπῶν κατακεντήσασα τοὺς ὀφθαλμοὺς σιτία φέρει καὶ
ἀνατρέφει τυφλὰ γεγονότα, ἕως ὅτε βούλεται ἕκαστον αὐτῶν προφέ-
ρειν καὶ τοῦτον ἐσθίειν. ἐὰν δὲ συμβῇ τινὰς ἀπείρους περιτυχεῖν 8
τοῖς τοιούτοις καὶ λάβωσιν αὐτὰ εἰς ἐδωδὴν, δηλητήριοι ἑαυτοῖς λαμ-
βάνουσιν (τὰ) ἀπὸ τοῦ ἰοῦ τῆς ἐχίδνης ἀνατεθραμμένα. οὕτω καὶ 9
15 σύ, ὦ Ὁριγενες ἀπὸ τῆς προειρημένης Ἑλληνικῆς παιδείας τυ-
φλωθεῖς τὸν νοῦν ἐξήμεσας ἰὸν τοῖς πεισθεισί σοι καὶ γέγονας
αὐτοῖς εἰς βροῶμα δηλητηρίου, δι' ὧν αὐτὸς ἠδίκησαι ἀδικήσας τοὺς
πλείους.

D 692

M U

2 τῶν < M 2f πειθομένων αὐτῷ πάσχειν δι' ὃ *] παθῶν, ὡς ὑπὲρ αὐτοῦ
πάσχω M U 4 δὲ] τε U | ὡς] πῶς? * | ὑπὸ?] ἀπὸ M 6 μυωξὸν U 8 εὖροι U
13 δηλητηρίου M | αὐτοῖς U 14 (τὰ) * 15 Ὁριγένη u. < ὦ U 16 ἐξέ-
μεσας M | vor ἰὸν + τὸν U 18 πλείονας M 18 nach πλείους folgt in U
die Unterschrift des Kapitels κατὰ ὠριγένους τοῦ ἀδαμαντίου, hierauf die des
Buches: τέλος σὺν θεῷ τοῦ ὅλου πρώτου βιβλίου τῶν παναρείων εἰς τρεῖς βίβλους
διαιρούμενον ἐν ὧ περιέχονται αἰρέσεις ἐν κεφαλαίοις (Zahl fehlt). — Dagegen
fährt M hinter πλείονας fort: εἶπαμεν δὲ κατ' αὐτοῦ τοῦ Ὁριγένους ἐν ταῖς ἄνω
διαλαλιαῖς ὡς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἐβλασφήμησε, ποιητὸν θεὸν ὀρισάμενος καὶ μὴ
δύνασθαι ὁρᾶν τὸν πατέρα, ὡσαύτως καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα μὴ δύνασθαι ὁρᾶν τὸν
υἱόν, καὶ ὡς τὴν ψυχὴν προῦπάρχουσαν παρεξηγήσατο καὶ ἄνω πλημμελήσασαν
(dahinter οὐ χάριν halb ausradiert) εἰς τὸ σῶμα κατήχθαι, καὶ ὅτι ὁ διάβολος
ἀποκατασταθήσεται εἰς τὴν ἰδίαν ἀρχήν. ἑμακαρίσθη τοίνυν Ἰωάννης ὁ βαπτιστῆς
καὶ οἱ λοιποὶ ἅγιοι, ὅτι κοινωνοὶ αὐτοῦ ἔσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, καὶ
ἀλληγορικῶς εἶναι παράδεισον καὶ τὰ ὕδατα ἐπάνω τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὰ ὑποκάτω
τῆς γῆς καὶ οὐκ ἀληθεία. Dann Unterschrift κατὰ ὠριγένους τοῦ καὶ ἀδαμαντίου.
Hierauf unter einer Leiste τέλος εἴληφεν πανάριον βιβλίον ἱερώτατον καὶ ἱεροῦ
ποιμαῖνος u. schließlich, wieder unter einer Leiste ἐγράφη χειρὶ ἰωάννου πρεσβυ-
τέρου ἐν ἔτει ςφξε ιν̄ ῥ: πάντες δὲ οἱ ἀναγινώσκοντες εὐχεσθε ὑπὲρ ἐμοῦ διὰ τὸν

κύριον. Das Mehr in M gegenüber U ist, wie schon der unepiphanische Stil (*διαλαλιὰ* u. *παρεξηγεῖσθαι* sind dem Epiphanius unbekannt) zeigt, der aus S. 410, 8ff geschöpfte Zusatz eines Lesers, dem die letzte Auseinandersetzung mit Origenes noch nicht ganz genügte. Man beachte auch, wie sich in der Wendung: dann würde Johannes der Täufer — das Urbild des Mönchs! — mit dem Satan zusammen im Himmel sein, die eigentümlich mönchische Auffassung verrät.